

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za slovanske jezike in književnosti

Peter Weiss

**TEORIJA IN PRAKSA
SLOVENSKEGA NAREČNEGA SLOVAROPISJA**

**Primer govorov Zadrečke doline
med Gornjim Gradom in Nazarjami**

Doktorska disertacija

Ljubljana 1994

Predgovor

Potem ko sem leta 1990 dokončal delo Govori Zadrebke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Glasoslovje, oblikoslovje in skladnja, kar je bila moja magistrska naloga, si še naprej prizadevam prikazati del zgornjesavinjskega narečja, ki se govori v spodnji Zadrebki dolini, to je v dolini reke Drete, med Gornjim Gradom in Nazarjami.

Za izdelavo narečnega slovarja sem si moral izdelati teoretična izhodišča, ki jih navajam v prvem delu in ki so nastajala tudi še ob samem pisanju slovarja. Drugi del – vzorec slovarja – je praktična uresničitev teoretično zastavljenega.

Zahvale se pišejo čisto na koncu, zato pa stojijo toliko bolj na začetku.

Akademika prof. dr. Franc Jakopin in prof. dr. Tine Logar sta mi svetovala in me spodbujala pri delu.

Kot član komisije za izdelavo slovarskega dela novega Slovenskega pravopisa sem si od julija 1990 dalje na sejah pod predsedstvom prof. dr. Jožeta Toporišiča ob začetnih delih za pravopisni slovar pridobil marsikatero dragoceno izkušnjo.

Vodstvo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani ter vodstvo ZRC SAZU sta imeli z menoj veliko potrpljenje.

Mag. Primož Jakopin je izdelal odličen računalniški program STEVE, s katerim sem lahko na računalniku atari sorazmerno preprosto pisal, uredil in natisnil to v nekaterih pogledih zahtevno delo.

Sodelavci z Biološkega inštituta Jovana Hadžija ZRC SAZU so mi določili tiste rastlinske vrste, ki jih sam nisem znal.

Na tehle straneh je mnogo ur dela, ki ga je namesto mene opravila moja žena Manca. (Je že tako. Človek piše slovar iz svojega življenja, potem pa nekoč opazi, da se mu je slovar neizbrisno zapisal v življenje.)

Brez mojih domačih, ki so bili vsi po vrsti informatorji, in drugih Zadrebčanov, prav tako posredovalcev številnih podatkov, vzorca slovarja ne bi bilo. Knjižni jezik predstavljajo knjige, govore zgornjesavinjskega narečja na obravnavanem področju pa ti ljudje.

Hvaležen sem tudi vsem drugim, ki so mi kakor koli pomagali in jih ne morem imenovati, se pa v tej zahvali lahko prepoznajo.

Večje ali manjše ovire, ki se vedno znova pojavljajo pred slovaropiscem, so rodile že kar nekaj izrekov, ki poudarjajo sizifovstvo njegovega početja. Eden od takih, ki – se mi zdi – velja tudi za tukajšnji vzorec slovarja, je uspel Georgu Christophu Lichtenbergu (1742–1799), nemškemu razsvetljencu in piscu izvrstnih aforizmov:

»To je delo, pri katerem bi si, mislim, celo potrpežljivost pulila lase.«

Ljubljana, decembra 1994

Kazalo

Uvod	8
Teorija	9
1 Kaj je narečno slovaropisje	9
2 Namen in korist narečnega slovarja	9
3 Izbor besed	10
4 Gradivo	11
5 Tipi narečnih slovarjev	12
6 Sestava gesla	13
7 Iztočnica (in podiztočnica)	14
8 Glasoslovni podatki	18
9 Slovnični podatki	20
9.1 Besednovrstni podatki	20
9.2 Oblikoslovni podatki	21
9.3 Slovnična pojasnila	21
10 Slovarska razlaga	22
11 Ponazarjalni primeri	24
12 Večbesedno izrazje in frazeologija	25
12.1 Večbesedno izrazje	25
12.2 Frazeologija	25
13 Sopomenke in dvojnice	26
14 Besedotvorni podatki	28
15 Etimološki podatki in dokumentiranost besede	28
15.1 Etimološki podatki	28
15.2 Potrditev besede v slovenskem knjižnem jeziku	30
15.3 Dokumentiranost narečne besede	30
16 Komentar	31
17 Označevalniki	32
17.0 Splošno	32
17.1 Krajevni označevalniki	33
17.2 Citatnostni označevalnik	34
17.3 Izrazijski (terminološki, funkcijskozvrstni) označevalniki	34
17.4 Formalnostni označevalnik	34
17.5 Socialnozvrstni označevalniki	35
17.6 Čustvenostni označevalniki	35
17.7 Časovni označevalniki	35
17.8 Pogostnostni označevalniki	36
17.9 Posebni označevalniki	36
18 Označevalniška pojasnila	37
19 Ilustracije v slovarju	37
20 Viri in literatura	38
21 Slovarski uvod	39
22 Sezname	40
23 Lastna imena v narečnem slovarju	41

24	Računalnik pri izdelavi narečnega slovarja	43
24.1	Kartoteka in gradivo	43
24.2	Računalniška izdelava predloge slovarja za natis	44
25	Meje narečnega slovaropisja	45
26	Načrti in perspektive slovenskega narečnega slovaropisja	47
Literatura		48
Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami (A–H).		57
1	Vsebina slovarja	57
2	Obravnavano področje	58
3	Zbiranje gradiva in informatorji	59
3.1	Zbiranje gradiva	59
3.2	Informatorji	59
4	Sestava gesla	62
4.0	Splošno	62
4.1	Glava	62
4.2	Iztočnica	62
4.3	Zaglavje	63
4.4	Razlagalno-ponazarjalni razdelek	63
4.5	Razdelek z večbesednimi izrazi	64
4.6	Frazeološki razdelek	64
4.7	Vodilka	67
4.8	Sopomensko-variantni razdelek	67
4.9	Komentar	67
4.10	Dokumentarni razdelek	68
4.11	Kazalka	69
5	Pravila za poknjiženje iztočnic in podiztočnic (ter frazeologemov)	69
6	Besednovrstni in slovnični podatki	70
6.1	Besednovrstni podatki	70
6.2	Slovnični podatki	70
7	Označevalniki	71
7.1	Krajevni označevalniki	71
7.2	Lastnoimenski označevalniki	72
7.3	Citatnostni označevalnik	72
7.4	Izrazijski (terminološki) označevalniki	72
7.5	Formalnostni označevalnik	73
7.6	Socialnozvrstna označevalnika	73
7.7	Čustvenostni označevalniki	73
7.8	Časovni označevalniki	74
7.9	Pogostnostni označevalniki	74
7.10	Posebna označevalnika	74
8	Glasoslovje	75
8.0	Splošno	75
8.1	Samoglasniki	76
8.2	Soglasniki	77
8.3	Variante in zvonečnostne premene	78
8.4	Preglednica glasov	79

9	Oblikoslovne preglednice	81
9.0	Splošno	81
9.1	Samostalnik	82
9.1.1	Moški spol	82
9.1.2	Ženski spol	87
9.1.3	Srednji spol	92
9.2	Pridevnik (ter pridevniški zaimek in izpridevniški povedkovnik) .	96
9.3	Glagol	102
9.4	Ostalo	109
10	Literatura	109
11	Tisk	111
12	Seznam krajšav in označevalnikov	112
13	Znaki in simboli	113
Slovar		115
Od zadnji seznam		337
Zaključek		359

Prilogi (pred zadnjim veznim papirjem)

Slovenija z občino Mozirje

Občina Mozirje

Uvod

Glede na veliko narečno razčlenjenost slovenskega jezika in glede na raziskanost posameznih jezikovnih ravnin v slovenskih narečjih besedišče posameznih narečij doslej ni bilo predstavljeno z rezultati, ki bi šli v korak recimo z izsledki predvsem v glasoslovju in tudi v oblikoslovju.

V pričujočem delu so predstavljena teoretična izhodišča, nakazane pa so tudi praktične poti, ki vodijo do narečnih slovarjev. Treba je namreč ugotoviti, kaj mora biti zapisano v narečnem slovarju, da zadosti zahtevam jezikoslovja in da upošteva tudi zahteve drugih strok.

Praktični del predstavlja uresničitev teoretičnih izsledkov z vzorcem slovarja govorov zgornjesavinjskega narečja, in sicer s področja spodnje Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami. Načela, ki veljajo v vzorcu narečnega slovarja, so zapisana v uvodu k slovarju.

Teorija

1

Kaj je narečno slovaropisje

»Narečno slovaropisje je praksa pisanja slovarjev na področju narečij. V narečnem slovaropisju so uporabljena teoretična in metodološka spoznanja in izsledki dialektologije.« (Kühn 1982: 703) Ta razlaga zahteva nekaj pojasnil.

Izraz *narečni slovar* je treba razumeti široko, saj lahko zajema manjše jezikovno ozemlje z enim ali več narečji (to je (eno- ali več)narečni slovar) ali celo en sam govor ali več govorov (slovar enega govora ali slovar več govorov), večje ozemlje (to bi bil pokrajinski (narečni) slovar) ali pa celotno ozemlje enega jezika (za slovenščino bi to bil vseslovenski narečni slovar), s tem da se pri navajanju zemljepisnega področja pridevnik *slovenski* dodaja, kadar bi lahko prišlo do nejasnosti, npr. na jezikovno mešanih področjih. (Zato npr. Tezaver *slovenskega* ljudskega jezika na Koroškem.)

Slovensko narečno slovaropisje (dialektalna leksikografija) mi pomeni pisanje slovarjev, v katerih je opisano in kodificirano vsaj eno od narečij slovenskega jezika; pri tem ni pomembno, kolikšno ozemlje je obravnavano in kateri opisni jezik je uporabljen v slovarju. Zato med slovenske narečne slovarje ni mogoče šteti npr. kočevskega narečnega slovarja (Tschinkel 1973–76), ker opisuje nemški govor, čeprav je to govor s slovenskega jezikovnega prostora, vendar pa ne pripada slovenskemu jezikovnemu diasistemu.

2

Namen in korist narečnega slovarja

V tuji literaturi so veliko pisali o namenu, pomenu in koristi narečnih slovarjev. Nemški dialektologi so prišli do tehle glavnih ugotovitev, ki upravičujejo pisanje narečnih slovarjev.

(1.) V narečnem slovarju je zapisan samostojen jezikovni podsistem. Narečje je »samostojna, knjižnemu jeziku enakovredna jezikovna oblika, ki izkazuje posebne značilnosti in opravlja svojo funkcijo« (Dietrich 1975, nav. po Friebertshäuser 1976a: 8). Seveda narečje ni enakovredno knjižnemu jeziku – čeprav je tudi knjižni jezik samo podsistem jezikovnega diasistema – glede zemljepisne razširjenosti, števila govorcev, ki ga (lahko) govorijo in glede iz zahajajočih vlog, ki jih opravlja.

(2.) Poleg čisto jezikovnih podatkov vsebujejo narečni slovarji tudi izvenjezikovne podatke za zgodovinarje, družboslovce, etnologe, krajevne zgodovinarje idr. (Kühn 1982: 703). Za narečne slovarje, ki jih pišejo jezikoslovci, je razumljiv jezikoslovni (filološki) pristop, zato drugih pristopov, npr. etnološkega, v njih ni mogoče pričakovati. To stališče uveljavlja tudi Slovar slovaških narečij (Slovník slovenských nářečí = SSN) (Ripka 1984: 154).

(3.) Narečni slovarji skrbijo za jezik in narečje (Kühn 1982: 703). Slovarji s svojo organiziranostjo omogočajo, da ostane v zavesti ljudi pojmovni in izrazni svet, ki je sicer, če ni zapisan in kodificiran, obsojen na (hitrejši) propad.

(4.) Narečni slovarji so uporabni kot jezikovnodidaktično pomagalo (Kühn 1982: 703), ker jih je na ozemlju, ki ga zajemajo, mogoče uporabiti npr. za kontrastivni knjižno-narečni prikaz. Narečje se loči od knjižnega jezika v glasoslovju, oblikoslovju, besedišču in skladnji. V osnovni šoli je mogoče na vsaki od teh ravnin s poznavanjem in upoštevanjem njihovega narečja omogočiti učencem, da hitreje in lažje obvladajo knjižni jezik in da vzpostavijo odnos do njega (Karničar 1993/94).

(5.) Kodifikacija narečnega besedišča služi nadaljnemu jezikoslovnemu raziskovanju (npr. etimologom ali zgodovinarjem jezika) kot zbirka gradiva (Kühn 1982: 703; Friebertshäuser 1976a).

V narečnem slovarju sta v središču prikaza besedišče in pomenskost, pri vsaki besedi so zapisani tudi podatki o glasoslovju in oblikoslovju, medtem ko je podatkov o skladnji manj, ti, ki so, pa so večinoma shematski. Opazovana enota v slovarju je namreč beseda, za pridobitev skladenjskih podatkov pa je treba poseči po besedilih.

3

Izbor besed

Pri izdelavi narečnega slovarja je eden od največjih problemov, ki ga ni mogoče zadovoljivo rešiti vnaprej, izbira besed, ki spadajo vanj. Za del besedišča – s stališča narečja gre predvsem za prevzete besede – je nemogoče natančno določiti, ali je beseda ali besedna zveza že narečna (in bi si torej zaslužila sprejem v slovar) ali pa še ne.

V narečnem slovaropisju ne manjka poskusov, s katerimi bi pisci radi določili t. i. narečno besedo, vendar končne rešitve še vedno ni (Šojat 1985: 349; Ripka 1984: 151). Ruski narečni slovar (Slovar' russkix narodnyx govorov = SRNG) je diferencialen glede na ruski knjižni jezik: vanj niso sprejete narečne besede, ki so glasovno enake knjižnim. V SSN bo sprejet celoten avtohtoni besedni fond slovaških narečij, vendar pa v njem ne bo najnovejših besed, ki so prišle v besedišče v zvezi z bistvenimi spremembami življenja v današnji dobi tehnizacije, izposojenk iz obrtniškega izrazja in tistih besed, ki so znane le posameznikom. Tako gledanje na izbor besed za pripravljajoči se slovar hrvaških kajkavskih govorov s pridržki zagovarja tudi Šojat (1985: 349–352). Poljski narečni slovar (Słownik gwar polskich = SGP) je še širši: vanj so sprejete vse besede, znane v narečjih. Toda tudi najbolj odprt narečni slovaropisec bo naletel na primere, ko se bo le težko odločil, ali bo v slovar uvrstil novejšo izposojenke iz slovenskega knjižnega ali pogovornega jezika (na posameznih zemljepisnih področjih, kjer se govori slovenski jezik, lahko tudi iz italijanskega, nemškega in madžarskega, povsod pa tudi iz angleškega jezika), ki so v narečje prišle s spremembami v načinu življenja v zadnjem času. To vprašanje je še posebej težko rešljivo v slovenskih narečjih na področjih, ki so v neposrednem stiku z drugimi jeziki.

Narečni diferencialni slovarji ne vsebujejo iztočnic, ki so enake kot v knjižni zvrsti jezika, kateremu pripada narečje; vprašanju, kaj je narečna beseda, se tudi v takem slovarju ni mogoče izogniti. Odločitev za izbiro besed je torej presejalna: če kaka beseda obstaja že v knjižnem jeziku, je v narečnem slovarju ni. Upoštevano je le oblikovno merilo drugačnosti, pri besedah, ki se

pojavnjajo v knjižnem jeziku, pa je zanemarjeno prav vse, od obstoja besede dalje. Če neka beseda obstaja v knjižnem jeziku, je v narečnem slovarju ni zato, (1.) ker je ni v narečju ali (2.) ker je enaka kot v knjižnem jeziku. Take besede v diferencialnem slovarju ne morejo imeti razčlenjenih pomenov, pa tudi sopomenski prikaz je praktično nemogoč.

V slovarjih knjižnega jezika, pa najsi bodo eno- ali večjezični, sta med najpomembnejšimi merili za sprejem ali neuvrstitev besede v slovar njena sorazmerina pogostnost in tudi časovna neoznačenost. Pri narečnem slovarju je treba sorazmerno veliko pozornost nameniti časovno označenemu, torej starinskemu in zastarelemu besedišču, kajti posamezni arhaizmi »lahko predstavljajo izredno redkost v zgodovinsko-jezikovni in ozemeljski razprostranjenosti« (Šojat 1985: 352); tu mora biti zajetje čim širše, in to ne glede na pogostnost pojavljanja posameznih besed, ki pa morajo biti ustrezno časovno in pogostnostno označene.

4

Gradivo

Slovaropisec je na ravni zbiranja narečnega gradiva zapisovalec narečja (narečjepisec, dialektograf). Pri zapisovanju pride do različnih rezultatov. Dobra in raznovrstna narečna besedila so za izdelavo slovarja zelo pomembna, saj je v njih osnovno besedišče postavljeno v različna sobesedila, ki lahko služijo kot ponazarjalni primeri, predvsem pri nepolnopomenskih besedah (predlogih, veznikih, medmetih), po katerih ciljno navadno ne sprašuje.

Pri zapisovanju narečnih besedil je mogoče naleteti na različno dobre pripovedovalce: nekateri dobro pripovedujejo, spet drugi posredujejo zanesljive podatke.

Objavljena narečna besedila izkazujejo preveč idealno podobo, saj so največkrat zapisana v obliki, ki izdaja premočne zapisovalčeve posege, tj. brez napak (npr. ko se pripovedovalcu zareče), zamolkov, označitve smeha (pripovedovalca in sodelujočih), premorov ipd. (Primer za drugačen zapis ponujata Hafner – Prunč 1980: 308–321 in Weiss 1990: 180–244.) Vsaj na besedni ravni mora biti zapis besedila kar se da natančen, dobro pa je, da so pripisani še izvenbesedilni podatki, čeprav se lahko zdijo komu, ki je vaje tekoče zapisanih besedil, odvečni.

Najbolj običajen način zbiranja narečnega besedišča je vódeno spraševanje, katerega rezultat so lahko besedila, lahko pa tudi posamezne besede, ki jih je najbolje pisati na listke. (Tudi pri spraševanju po posameznih besedah je mogoče snemati, saj s tem postanejo zbrani podatki veliko bolj zanesljivi, vendar pa se poveča tudi poraba časa. Zapisovalec se mora pametno odločiti med eno in drugo možnostjo.)

Če slovaropisec zapisuje na listke, naj si (neposredno, ob prvem zapisovanju) zapiše besedo v sobesedilu ter razlago in ime informatorja, če je teh več (če je en sam, to ni potrebno takoj). Nato je treba čim prej dopolniti razlago ali dopisati okoliščine, v katerih je bilo izgovorjeno zapisano besedilo, razlago je treba včasih še dešifrirati (če je informator npr. kako rastlino opisal preveč na splošno), dopisati je treba še ime informatorja, če ga že nismo, in datum, lahko pa tudi še kraj, če ga ne moremo razbrati iz podatka o informatorju. Na

tej stopnji je tudi dobro sestavljati zbirne sezname, ki pozneje olajšajo sólo pisanje slovarja (npr. sezname sort jabolk, vrst plevelov ipd.).

Tako opremljen listek lahko razvrstimo v kartoteko, najbolje pa ga je v ustrezni obliki takoj prepisati v računalnik. (O njegovi uporabi gl. tule točko 24.)

Narečno besedišče je mogoče zbirati s pomočjo vprašalnic ali brez njih, torej prosto. Mnenja o tem so v strokovni literaturi zelo različna. Vsekakor so na mnogih področjih priporočljive in skorajda nujne vprašalnice, predvsem slikovne (Šojat 1985: 342); s tem se zmanjša tudi možnost, da bi zapisovalec kaj izpustil. Vendar pa vprašalnica lahko tudi omejuje, saj zapisovalec zapisuje odgovor za odgovorom in ni pozoren na posebnosti; če je preobsežna, je lahko muka za spraševalca in za informatorja. Sploh pa je nemogoče spraševati po nečem, za kar sploh ne vemo, da v narečju obstaja. Izkušnja kaže, da zapisovalec na mnoge redke in starinske ali zastarele lekseme, ki so v narečju avtohtoni in jih drugod (v knjižnem ali pogovornem jeziku in v drugih narečjih) ne poznajo, naleti slučajno; pri njih bi mu vprašalnice komajda lahko pomagale ali pa mu sploh ne bi. (Primer slovenskih etnoloških vprašalnic je ETSEO 1–11.)

Pri sestavljanju slovarja, ki obsega več kot en sam govor, je treba izdelati mrežo informacijskih točk, kjer se zbira gradivo. Mrežni načrt je toliko pomembnejši, kolikor večje je področje, ki ga zajema narečni slovar.

5

Tipi narečnih slovarjev

Pri različnih tipih narečnih slovarjev je bistven način organiziranja predstavljenega gradiva, zato tu niso upoštevana različna zemljepisna področja, ki jih lahko zajema slovar (vsejezični, pokrajinski, narečni v ožjem pomenu besede ali slovar posameznih govorov ali enega samega govora).

Najbolj razširjena ureditev iztočnic v slovarjih nasploh je še vedno abecedna razvrstitev. Na ta način je sicer olajšan dostop do drugih iztočnic in podiztočnic v istem slovarju (npr. zaradi iskanja sopomenk), vendar pa je otežen dostop do množice podatkov v njem, ker je v abecednem slovarju nemogoče hkrati tudi združiti gesla, ki jih združujejo podobni pojavi; tako je na primer nemogoče predvideti, na katerih mestih se pojavljajo npr. poimenovanja za 'omejen, neumen moški' ali poimenovanja za vrste obličev (v lesarstvu). (Reichmann 1986: 174; prim. Reichmann 1983, 1990; Zajceva 1989.)

Narečni slovaropisci so zato ponudili še druge možnosti razvrstitve in prikaza narečnega gradiva v slovarju. Tako je mogoče v tematskem slovarju prikazati in povezati posamezna predmetna ali pojmovna področja. (Tu je npr. težje predstaviti področje čustvenostnega v jeziku.) Besede so razvrščene v tematske skupine. (Matejčič (1975) jih ima npr. šest: 1. narava, 2. delo, 3. stanovanjska hiša, 4. fizično življenje človeka, 5. duhovno in psihično življenje, 6. vas in družabno življenje.) Veliko težavo predstavlja uvrstitev besed v posamezne skupine in njihova razvrstitev v posameznih skupinah, saj je k ustreznemu samostalniku velikokrat treba na istem mestu pripisati še glagol, pridevnik ali prislov. Na nepričakovanih mestih je mogoče najti (pač s pomočjo abecednega seznama, ki je obvezna sestavina tematskega slovarja) npr. nepolnopomenske besede. Tudi tu so lahko pripisane sopomenke. Homonimi in besede z več različ-

nimi pomeni so razvidni iz abecednega seznama k tematskemu slovarju. Zelo koristne so dodane risbe, saj so v tematskem slovarju besede, ki so v zvezi z določenim predmetom, zbrane na enem mestu, kar je tudi najbolj očitna prednost tovrstnega slovarja pred golim abecednim, medtem ko so v slikovnem navadno naštetni le samostalniki in zelo redko tudi glagoli (tak je npr. Bildwörterbuch Deutsch 1973). (O sestavi tematskega slovarja piše Matejčič (1977: 51–56); vzor za tovrstne slovarje je nemški (Dornseiff 1970), ki je doslej izšel že v več izdajah.)

Ena od poti k tematskemu narečnemu slovarju je lahko tudi narečni atlas. Tako so že bili objavljeni nekateri zemljevidi za slovenski narečni atlas oz. za Slovenski lingvistični atlas (Benedik 1990, 1992; Smole 1988), za katerega je gradivo večinoma že zbrano.

Uporabnost abecednega slovarja se zelo poveča z dodanimi tematskimi zbiri (da so torej besede zbrane po tematskih področjih) in s slikovnim gradivom. Oboje je lahko slovarju dodano ali pa, kar je boljše, vanj vključeno.

Napredek slovenskega narečnega slovaropisja bi bilo mogoče doseči s tematskimi slovarji za posamezna strokovna področja – to bi bili narečni izrazijski (terminološki) slovarji. Tak slovar bi moral predstaviti predvsem strokovna področja, ki so značilna za določeno obravnavano ozemlje, npr. poljedelstvo, gozdarstvo, splavarstvo, čipkarstvo ali pletarstvo. (Tematsko področje ni preširoko, je obvladljivo in daje piscu osnovo za obširnejši narečni slovar, ki se ga lahko loti za tem slovarjem. Primer za monografsko predstavitev je delo o mlinih na Koroškem z obsežno etnološko dokumentacijo in zgodovinskimi zapisi posameznih besed Herte Maurer-Lausegger (Lausegger 1980), ki je pripravila tudi videofilm z naslovom Narečje pod Vrtačo [v Podnu]: Mlini in žage, kar priča o možnosti za medijsko razširitev tematskega slovarja.) Prav tako je lahko na posamezno stroko omejen slikovni slovar, ki je lahko objavljen samostojno ali pa vključen v abecednega oz. mu dodan. Seveda se tematski in slikovni slovar lahko močno dopolnjujeta. (Prim. tule točko 19.)

Predvsem za jezikoslovno rabo so bili izdelani poskusi gnezdovnega besedotvornega slovarja (npr. Panteleeva 1992), ki so sicer zanimivi, vendar pa bi bili prepotentni za slovenski jezikovni prostor, kjer nam manjka še veliko čisto osnovnih del.

(O še nekaterih vrstah zelenih slovarjev – predvsem za prikaz nebesednega sporazumevanja – gl. točko 25.)

6

Sestava gesla

Izraz *geslo* mi pomeni to, kar SSKJ I: XIII imenuje geselski članek; pri tem – tako kot pri pojmovanju iztočnice in podiztočnice – torej upoštevam utemeljitve pri Gjurinu (1984: 183–184).

V slovenskih narečnih slovarjih je opisni jezik lahko slovenski, predvsem na področju izven Republike Slovenije pa lahko nemški (Thesaurus 1982–92; Karničar 1990), italijanski (za slovenska narečja v Italiji), angleški (Steenwijk 1992: 237–338), ruski (Baudouin de Courtenay 1966) ipd.

Sestavine gesla v narečnem slovarju so tele (bolj natančno so obdelane v navedenih točkah):

- poknjižena iztočnica (in podiztočnica) (točka 7),
- glasoslovni podatki (z dvojnicami) (točka 8),
- besednovrstni in oblikoslovni podatki (točka 9),
- slovarska razlaga (točka 10),
- ponazarjalni primeri (točka 11),
- večbesedno izrazje in frazeologija (točka 12),
- sopomenke in dvojnice (točka 13),
- besedotvorni podatki (točka 14),
- etimološki in jezikovnozgodovinski podatki (točka 15),
- komentar (točka 16),
- označevalniki (točka 17),
- označevalniška pojasnila (točka 18),
- ilustracije (točka 19).

Vse sestavine seveda niso obvezne in tudi zaporedje razdelkov je lahko drugačno od tukaj navednega.

7

Iztočnica (in podiztočnica)

Če naj bi bil slovar izdelan kot abecedno urejen seznam besed nekega narečja, je geslo, v katerem je obdelana beseda, najbolj primerno nasloviti s poknjiženo (standardizirano) iztočnico (ali podiztočnico). Poknjiženje iztočnice (in podiztočnice) največkrat pomeni naslonitev na že zapisano obliko v slovarjih slovenskega knjižnega jezika (SSKJ, SP, Plet.) in njen prevzem v narečni slovar – lahko gre tudi za prilagoditev knjižni obliki ali pa za oddaljitev od nje –, v primerih, ko pojavitev narečne besede ali besedne oblike v knjižnem jeziku nima ustreznice, pa je treba izdelati jasna pravila, po katerih se posamezne narečne besede ali besedne oblike poknjižijo (Ripka 1984: 154). – Poknjiženje iztočnice je zaradi običajno dodanega abecednega seznama najboljša rešitev tudi za tematski narečni slovar (prim. točko 5).

V slovenskih narečnih slovarjih je glede poknjiženja mogoče srečati različne rešitve. V slovarskem delu knjige Narodno blago iz Roža (Šašel – Ramovš 1936) so iztočnice zapisane v narečni obliki. Tominec (1964) se je pri pomenih naslanjal na Pleteršnikov Slovensko-nemški slovar in je iz njega prevzel poknjižene iztočnice (ki jim potem tudi ni posebej pripisoval razlage, kadar se – bolj ali manj – ujema s tisto v Pleteršnikovem slovarju; stopnja pomenskega ujemanja s Pleteršnikom je pri Tomincu nejasna). V Ključu k Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982: 33–34) so navedena pravila poknjiženja, ki jih prevzema tudi Karničar (1990); ta ima v besednem seznamu poknjižene in torej združene pojavitve narečne besede ali besedne oblike iz objavljenih besedil (Karničar 1990: 373–420).

V Slovarju beltinskega prekmurskega govora Franc Novak (1985) iztočnic ne poknjižuje, temveč jih zapisuje – tako kot tudi neprve slovarske oblike – »bolj ali manj fonološko« (Greenberg 1988: 453). V nekaj geslih je zapisano navodilo, kako je treba brati narečno gradivo, kadar pride do fonemske premene. Tako npr. v geslu *včàkati se* piše: »v pred č se izg. f«, v geslu *vkàntiti*: »v pred zvenečimi soglasniki izg. f« – tu bi moralo stati »pred nezvenečimi sogla-

sniki«, kot je ugotovil že ocenjevalec slovarja Marc L. Greenberg (1988: 454) –, v geslu *vsàkdenéšnji* pa: »v pred s, š, t izg. f«, kar je nepotrebna omejitev glede na obe prejšnji trditvi, saj zavaja, ker se očitno nanaša le na nezveneče nezvočnike do konca abecede. Pripombo o premeni bi pričakovali tudi v geslih *vcèpleni* in *vpelávanje*, kjer pa je ni. Če bi zapis upošteval fonemske premene, bi seveda prišlo do porušenja abecednega zaporedja, kar bi rabo Novakovega slovarja še otežilo. Vse besede, ki se začnejo na v + nezveneči nezvočnik, bi potem bilo treba iskati pod f. Besede, ki se premenjujejo in so v Novakovem slovarju zapisane nepremenjene – *fčéla* itd., *fkànti* itd. in *ftáplati* itd. –, bi morale stati pod v. Sestavljavca in urednika nista bila dovolj pazljiva pri izpeljavi pravil, ki sta si jih izdelala, tako da sta v slovarju para gesel *fküp* in *vküp* ter *ftáplati* in *vtáplati* – gre za isto besedo, čeprav so pripisane knjižne ustreznice različne; toda podgeslo *fküp vdariti* (pod *fküp*) in geslo *vküp vdàriti* imata obe pripisano knjižno ustreznico 'razbiti', kar priča o spregledu.

Francka Benedik je v magistrski nalogi z naslovom Škofjeloški govor (Benedik 1981: 109–149) objavila tudi diferencialni slovar (»Pri izboru besed so bili upoštevani predvsem izrazi in pomeni, ki jih Pleteršnikov slovar in Slovar slovenskega knjižnega jezika ne navajata« (Benedik 1981: 4; podobno še na str. 108)). Njen način poknjiženja, ki je v narečnem slovaropisju običajen, je kritiziral Jože Toporišič (1987: 254): »V slovarju negospodarni dvojni zapisi, npr. *aksa* 'a:k_sa (prav bi bilo *áksa*, z možnostjo opustitve naglasnika kot v knjižnem jeziku); prim. še *cungel* 'cungəl [..].« Očitek glede dvojnega zapisa ni upravičen: pri poknjiženi obliki ni odvečnosti, kajti upoštevati je treba uporabnika in to, da je v narečnem slovarju (sploh pa v slovarju, ki bi obsegal več narečij) vsaj v slovenščini zaradi dvoglasnikov, zaradi različnih refleksov za prvotne glasove in zaradi redukcije nemogoča abecedna razvrstitev narečnih besed, ki si v slovarju knjižnega jezika (in tudi v narečnem slovarju, ki ima poknjižene iztočnice) sledijo v zaporedju, kot so ga uporabniki vajeni, recimo takole (odlomek – poknjižena iztočnica z vsakokratno osnovno slovarsko narečno obliko – je iz Tominca (1964)):

do: dā
dober: dūəbər
dobiček: dābīčk
dobiti: dōpt'

Brez poknjiženih iztočnic bi bile abecedno razvrščene iztočnice popolnoma nepregledne. Obširnejši slovar bi ob upoštevanju sopomenk in z večjim številom kazalk postal komajda uporaben, saj bi se narečne besede pojavljale na mestih, ki jih uporabnik ne more predvideti (pri poknjiženih iztočnicah jih večinoma lahko); nepričakovanega bi bilo naenkrat preveč. (V slovarskem delu knjige Narodno blago iz Roža (Šašel – Ramovš 1936) je v geslu *Baci* – z veliko začetnico je iztočnica pisana zato, ker je prva od vseh, ki se začnejo na b, ne morda zato, ker bi šlo za lastno ime – pojasnilo »otroški izraz za ahñè«, vendar pa gesla *ahñè* v slovarju ni.) Po strogi abecedni razvrstitvi bi bilo zaporedje narečnih iztočnic v odlomku takole:

dą
 dąbíčk
 dǫpt'
 dūəbąr

Težave bi se pojavile tudi pri iztočnicah, ki se poknjižene začnejo na *v*-; tako si zdaj v Tominčevem slovarju sledijo (tule z označenimi izpusti; tale in naslednji odlomek imata iztočnice izjemoma oštevilčene):

- 1 *voz*: ūəs
- 2 *vozel*: wǫzu
[...]
- 3 *voziček*: wąžičk
[...]
- 4 *vpletati*: upliətət
- 5 *vprašanje*: prašāiņę

Po abecedni razvrstitvi narečnih iztočnic bi bil navedeni odlomek takle (iztočnice imajo pripisane zaporedne številke iz prejšnjega odlomka):

- 5 prašāiņę
- 1 ūəs
- 4 upliətət
- 3 wąžičk
- 2 wǫzu

Celo v zelo poenostavljenem (npr. fonološkem) zapisu lahko nastopijo težave. Tako v Novakovem Slovarju beltinskega prekmurskega govora (Novak 1985) npr. črka *ú* stoji za *u*, ne pa skupaj z njo (kot predvideva SP 1990: 9: »črke z ločevalnimi znamenji [...] po abecedi uvrščamo, ko da ne bi imele teh znamenj«), zato nizu gesel od *dublenjé* do *dúžnost* sledi niz od *düj* do *düpliški*. (Podobno je v tem slovarju z *ö*.) Če se slovaropisec že odloči za tako zaporedje, ki res ni običajno, mora v uvodu opozoriti na posebnost. – V slovarskem delu knjige Narodno blago iz Roža (Šašel – Ramovš 1936) stojijo gesla, ki vsebujejo črko/glas *q* na mestu, kjer bi pričakovali *k*.

Poknjiženje iztočnic mora biti v narečnem slovarju dosledno in toliko večje, kolikor obsežnejše je ozemlje, ki ga zajema slovar (npr. za celotno narečno skupino). Do odstopanj od knjižne iztočnice v slovarjih, ki zajemajo manjše ozemlje, lahko pride zaradi posebnih refleksov za posamezne glasove pri konkurenčnih dvojnicah, npr. pri prvotnih in v novejšem času iz knjižnega jezika sprejetih (v govoru Kraš *den* proti *dan* v stalni zvezi *dober dan*) ali pri posameznih besedotvornih morfemih (v govoru Kraš je npr. nepredvidljiva razporeditev *-nek* proti *-nik*, npr. *kóčnek* 'kõčnek -a 'zajčnik |zajčji hlevček!' proti *Kóčnik* 'kõčnëk -a (in -nı-) 'lime gospodarja v Bočni!'). Seveda pa je dobro na taka mesta pokazati še s kazalkami (teh morda ni treba pisati le v primerih, ko bi kazalka in iztočnica stali ena ob drugi).

Postopek poknjiženja iztočnice je težaven predvsem v slovarjih narečij z močno redukcijo (tu je slovaropiscu lahko v veliko pomoč poznavanje etimolo-

ških podatkov) in v slovarjih narečij, v katerih je veliko prevzetega iz nemščine, italijanščine ali madžarščine. V takih primerih je treba pač zapisati iztočnico tako, kot bi se pisala v slovenskem knjižnem jeziku, če bi bila vanj sprejeta, pa naj je za slovaropisca, ki obvlada tudi tuji jezik, to še tako nenavadno, in tudi z dvojnici, če obstajajo. V Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem so npr. navedene poknjižene iztočnice *cajtejnga*, *cajtenge*, *cajtinga* in *cajtunga* (Thesaurus 1987: 6–7), pač glede na narečno obliko posameznih besed. Pojave enake vrste pa je seveda treba reševati enako. (Francka Benedik je npr. ustrezno poknjižila narečne lekseme 'ca:it̩ŋge v *cajtenge*, 'u:r̩ŋga v *orenga* in 'ra:if̩ŋk v *rajfenk*, vendar pa ima za obliko 'va:ser'la:it̩ŋga poknjiženo iztočnico *vaserlajtunga* namesto ustrežnejše in prejšnjim primerom vzporedne *vaserlaj-tenga* (Benedik 1981).)

Besedne oblike, ki so nastale z disimilacijo (razlikovanjem) in podobnimi pojavi, je predvsem zaradi gospodarnosti mogoče navajati kot dvojnice k nedisimiliranim oblikam (seveda v geslu s poknjiženo iztočnico), poknjižena iztočnica iz disimilirane oblike pa je kazalka. (Kazalke v SGP so *Ankohol* (k *ALKOHOL*), *Ankoholik* (k *ALKHOLIK*) ter *Ankoholnik* in *Ankolnik* (oboje k *ANKHOLNIK*) (SGP 1: 130). Seveda je pri kazalkah mogoče ravnati bolj gospodarno, kot ravna SGP, namreč brez zapisovanja izpeljank, saj bi pri kazalki *ankohol* lahko stalo opozorilo *in podobno*.) Vendar pa se v tem primeru lahko zaplete pri pogostnostnem označevanju dvojníc. Kljub prostorski omejenosti narečnega slovarja je priporočljivo, da je prepletov in kazalk čim več. – Disimilirana oblika lahko (sploh v manjših slovarjih, tj. v slovarjih posameznih govorov ali enega samega narečja) nastopa tudi kot samostojno geslo, ki pa ga je seveda treba povezati z iztočnico iz nedisimilirane oblike.

Slovaropisec mora problematična mesta rešiti čim bolje in na ta način omogočiti splošno uporabnost narečnega slovarja, ob tem pa naj upošteva dosedanje temeljne slovarje slovenskega knjižnega jezika (Thesaurus 1982: 33).

V poknjiženih iztočnicah naj ne bo naglasnih znamenj, temveč naj se enakopisnice razlikujejo s pripisanim besednovrstnim podatkom ali z indeksom ob iztočnici, če enakopisnici spadata v isto besedno vrsto (oz. če sta pri samostalniku istega spola). Tako je tudi najmanj težav pri kazalkah in prikazu sopomenk.

Iztočnica pri kazalčnih geslih je lahko natisnjena s kakim drugim tipom črk kot iztočnica pri geslih, ki vsebujejo podatke o narečni besedi. Ta hierarhizacija ni nujna, toda če se slovaropisec zanjo odloči, jo mora izpeljati dosledno.

Pisanje iztočnice s samimi velikimi črkami (tako kot npr. v SGP – tu so kazalke pisane z veliko začetnico – ali v SSN – tu so kazalke pisane s samimi malimi črkami) ni dobro; veliko začetnico kot razlikovalno prvino v iztočnici je treba prihraniti za lastna imena.

V narečni slovar komajda spadajo t. i. orientacijske iztočnice, in sicer deli zloženek (npr. *belo...*, *...o...*), končaji (npr. *-ač*, *-an* (Šašel – Ramovš 1936)) in tudi končnice (npr. *-a*, *-ama* pri samostalnikih). Če so v slovar uvrščene končnice, bi bilo treba potemtakem vanj na ustrezna mesta po abecedi uvrstiti tudi ničte končnice, kar pa je problematično. Morfeme je bolj primerno uvrstiti v besedotvorni slovar (Weiss 1993/94: 347).

Podiztočnica pride v poštev pri glagolu (kjer je podiztočnica lahko glagol s prostim morfemom ali deležnik na *-n/-t*), pri pridevniku (kjer je podiztočnica

lahko prislov, povedkovnik ali posamostaljeni pridevnik), pri prislovu (kjer je podiztočnica lahko povedkovnik) in pri samostalniku (kjer je podiztočnica lahko povedkovnik). Če so v slovarju upoštevana lastna imena, nastopajo kot podiztočnice izpeljanke iz iztočnice. – Podiztočnica mora biti v geslu zapisana poudarjeno, po možnosti z drugim tipom črk kot iztočnica. (Dober primer za to je SSKJ.) Poleg tega je lahko zapisana v novi vrsti, vendar pa naj bo izbočeno ali – kar je slabše – vbočeno natisnjena le iztočnica. (Primer za izbočeno natisnjene iztočnice sta Plet. in SP 1962, primer za vbočeno natisnjene pa SSKJ.)

8

Glasoslovni podatki

Ena od značilnosti, po kateri se narečni slovar bistveno razlikuje od npr. knjižnih enojezičnih slovarjev (pri teh bi bili izjema le pravorečni ali izgovorni), je natančen glasovni zapis opisovanega gradiva v slovarju, torej narečne iztočnice, pa tudi njenih neprvih osnovnih slovarskih oblik in glasovnih dvojnic ter ponazarjalnih primerov. Zaradi tega je nemogoče med narečne šteti slovarčke, zbirke ali sezname povsem poknjiženih zapisov izvorno sicer narečnih besed. (Ti sezname se imenujejo tudi npr. *malo besedišče* (»malo prleško besedišče« – Baukart 1968: 310), *slovarček* (Slovenske ljudske pesmi 1: 391) ali *zbirka narečnih izrazov* (Vršnik 1978: 140), gre pa za diferencialne slovarčke, torej sezname glede na knjižni jezik opaznih besed s knjižnimi ustreznici.) SSKJ z označevalnikom *nar.* označuje prvotno narečne besede, ki so prešle v slovenski knjižni jezik (Benedik 1992a, 1994; prim. Torkar 1991, Hajnšek-Holz 1989).

Pri narečnem zapisovanju ravnamo po načelih in v skladu z dosežki dialektologije. Tako je za zapisovanje najprimernejši način s črkami in znaki, ki so predstavljeni v Fonoloških opisih (1981) in se je v slovenski dialektološki literaturi v zadnjem času dobro uveljavil.

Zapisovalc narečja se mora pri pisanju slovarja odločiti za vrsto narečnega zapisa, pravzaprav za strogost do samega sebe pri zapisovanju. Priporočljivejši je fonetični zapis (in sicer široka transkripcija, saj bi ob upoštevanju ozke bilo treba zapisovati vse alofone – Simeon II: 628). Fonetični zapis se res že približuje fonološkemu, medtem ko strogo fonološki zahteva več pozornosti in natančnosti od zapisovalca in od bralca – možnosti za nedosledno zapisovanje ni nič manj kot pri fonetičnem zapisu, možnosti za napačno branje pa je več, saj je pri tem neprestano treba imeti v mislih pravila, ki so zapisana kje v uvodu.

O nedoslednem fonološkem zapisovanju v Novakovem Slovarju beltinskega prekmurskega govora (Novak 1985) piše Greenberg (1988). (Glede zapisa v iztočnici prim. točko 7.) Vendar pa je prav fonološki zapis v tem slovarju Jože Toporišič (1986) pohvalil: »Prav je tudi, da slovarnik nezvočnike piše kot v knjižnem jeziku, npr. *bréjg* (ne *bréjk*, in tudi v *takó*, kakor se izgovarja pred samoglasnikom [...]). Tega načela bi se lahko držali naši narečjeslovci v narečnih besedilih, ki jih prilagajo svojim delom, ne pa da sebe mučijo (in kako šele stavce) z mednarodnim zapisovanjem, ki ga lahko bere le strokovnjak.« (Nevarnosti napačnega branja se je Novak očitno zavedal: geslo *vès* ima pripisano obliko (*f*)*sè* s knjižnima ustreznicama 'popolnoma' in 'ves'. Prislov, ki bi moral biti z upoštevanjem ustreznih zapisanih pravil (»v pred *s*, *š*, *t* izg. *f*« – Novak 1985: 125) zapisan kot *usè*, kar je v knjižnem jeziku mogoče brati tudi kot [usè] (SP 1990: 142), to

pa za prekmurski govor najbrž ne pride v poštev.) V narečnih besedilih in tudi v narečnih slovarjih je zvenečnostno premeno pri zvenečih nezvočnikih na koncu besede seveda treba prikazati – v horjulskem narečju je na primer ni –, kajti le tako je mogoče povedati, da pri pravih predlogih pred samoglasniki in zvočniki do nje ne pride (v slovenskem knjižnem jeziku je npr. [d] v zvezah *od očeta*, *od njega* in *od groze*, nezveneči [t] pa v *od koga*). Mešanje dveh načel ni dobro, ker zahteva preobširne komentarje, sploh pa knjižni jezik za slovenska narečja ne more predstavljati splošnega vzorca.

V slovarskem uvodu mora biti v kratkem glasoslovju naveden seznam uporabljenih posebnih črk in znakov, morda tudi z navodilom za branje v primerjavi z glasovi slovenskega knjižnega jezika. Prikaz glasoslovja je v slovarju potreben kljub morebitnemu obsežnejšemu prikazu npr. v slovnici ustreznega narečja.

V narečnem zapisu se je priporočljivo odreči veliki začetnici pri lastnih imenih in na začetku povedi, torej v vseh položajih, kjer bi jo pisali v knjižnem jeziku. Velike začetnice namreč otežijo zapisovanje, če se na teh mestih pojavijo npr. polglasnik (ə), gama (ɣ), drsnik *ɨ*, trdi *l* (*ʎ*) ali zložni zvočnik (npr. *ɾ*, *ʎ*) in kar je še črk z nad- in podpisanimi znamenji, dvoumno pa postane v prepisu tudi branje koroškega zadnjejezičnega (t. i. jezičkovega) *ř*, ki se je zapisoval kot R (npr. Lausegger 1985: 224).

Tominec (1964) piše začetnice narečnih oblik lastnih imen zelo neenotno, npr. *Jânęs* (pod *Janez*), *îærę* (pod *Jera*) in *jęrnáč* (pod *Jernej*), hišna imena (na str. 65) pa sploh piše samo z malo začetnico. Thesaurus (1982a–92) ima narečne oblike lastnih imen zapisane z malo ali z veliko začetnico tako, kot so zapisane v izpisanem delu (s tem da velike začetnice izvirajo večinoma iz prejšnjega stoletja), medtem ko jih Karničar (1990) piše z veliko začetnico. Tudi v narečnih zapisih lastnih imen sicer je glede velike začetnice več nihanj: Sonja Horvat piše mikrotoponime z veliko začetnico, le na tehnično težavnih mestih s polglasnikom, *gamo* itd., jih piše z malo (Horvat 1991), medtem ko dosledno z malimi začetnicami piše hišna imena Nartnik (1991/92), ki pa seveda piše z veliko poknjžene oblike imen. – Izgovor v oglatih oklepajih – in temu bi ustrezal narečni zapis – je v slovarjih praviloma vedno zapisan s samimi malimi črkami.

S posebnim znakom je v ponazarjalnih primerih vendarle dobro označiti lastna imena, pri katerih naj uporabnik za posebnim znamenjem razume veliko začetnico, medtem ko posebno označevanje velike začetnice pri prvi besedi v povedi ni potrebno. (Problematično bi postalo predvsem pri iztržku, ki bi ga bilo mogoče brati kot poved, iztržek pa se v slovarjih tako ali tako le redko piše z veliko začetnico.) Na dvoumnih mestih, ko se ne da z gotovostjo reči, ali gre za občno besedo ali za lastno ime, je mogoče znamenje, ki naj bi opozarjalo na veliko začetnico, preprosto dati v oklepaj, to pa bi bilo pri pisanju velike začetnice veliko bolj zapleteno. (Iz govora Kraš v Zadrecki dolini je besedilo, v katerem je pojasnjena besedna igra z enakozvočnico (°)ʎȝ:čan – »u (°)ʎȝ:kex ja 'bè:ɥ 'ja:dɯ, k ja 'bè:ɥ t'rikrȝ (°)ʎȝ:čan – se je 'ʎȝ:ču, kə ga ja 'bã:ba pəs'tiʎa, pa pə də'mã:čə se ja 'riɛ:kʎə pɾ (°)ʎȝ:čanę, pa z (°)ʎȝ:k ja 'bè:ɥ 'du:omę, ja pa 'tut' 'bè:ɥ (°)ʎȝ:čan.«)

Pri zapisu lahko narečni slovaropisec (in tudi zapisovalec narečja) uporablja vsa ločila, ki so običajna v knjižnem jeziku. Običajna dvopičja se lahko razliku-

jejo od znaka za označevanje dolžine v fonetičnih zapisih (prvo znamenje je :, drugo :). Dvopičje, ki v narečnem zapisu označuje dolžino samoglasnika ali soglasnika, je na koncu napovednega spremnega stavka pred dobesednim navedkom v premem govoru ali pri naštevanji vedno treba nadomestiti, najbolje s pomišljajem, ker lahko sicer pride do dvoumja. – Namesto samih dvojnih zgornjih narekovajev pri navedku premege govora je bolje uporabljati dvojne srednje (»-«) ali vsaj dvojne narekovaje spodaj–zgoraj („-“), da ne pride do motečega kopičenja podobnih znamenj in do nerazvidnosti naglasnega mesta, kot bi bilo v temle primeru: "fa:jn ga s'to:čə," ja 'rè:ku.

9

Slovnični podatki

9.1

Besednovrstni podatki

V slovarskem uvodu mora biti navedeno, katere besedne vrste so upoštevane v slovarju. Le tako lahko uporabnik že vnaprej izve za slovaropiščevo delitev na besedne vrste, ki je lahko negotova predvsem pri povedkovnikih in členkih, saj ti doslej v slovenskih slovarjih niso bili izrecno navedeni. (V SSKJ-ju so kot členki označeni deli drugih besednih vrst, sami členki, kot jih pojmuje današnje oblikoslovje, pa so v njem označeni kot prislovi (Černelič 1991: 80). Danes pojmovani povedkovniki imajo v SSKJ-ju predvsem pri pridevniki in prislovi označevalniško pojasnilo *v povedni rabi*.)

Tako pridejo v poštev za prikaz v slovarju naslednje besedne vrste:

- (1.) samostalniška beseda:
  - (a) samostalnik
  - (b) samostalniški zaimek
- (2.) pridevniška beseda:
  - (a) pridevnik
  - (b) števnik
  - (c) pridevniški zaimek
- (3.) glagol
- (4.) povedkovnik
- (5.) prislov
- (6.) predlog
- (7.) veznik
- (8.) medmet
- (9.) členek

Pridevnik v slovarskem delu novega slovenskega pravopisa besednovrstno ne bo posebej označen (SP 1990: 104), ker ga bo določala imenovalniška oblika ednine za vse tri spole; označen ni bil že v SP 1962, medtem ko je v SSKJ-ju bil. Ker lahko ima enako obliko tudi povedkovnik (npr. *rad -a -o*), je priporočljivo izrecno označevati tudi pridevnik, saj je slovar tako dosleden (označene so vse besedne vrste, obenem pa ne silijo med pridevnike oblike deležnika na -l, če so prikazane z oblikami v vseh treh spolih). Tako je omogočeno natančnejše besed-

novrstno ločevanje pri kazalkah, kadar je potrebno zaradi enakopisnosti (*lep* ≡ FAJN prid., *lepo* ≡ FAJN prisl.), pa tudi morebitno iskanje z računalnikom po besednih vrstah.

9.2

Oblikoslovni podatki

V slovaropisju so bili zaradi gospodarnosti prikaza – in tudi zaradi varčevanja s prostorom – že zgodaj izdelani mehanizmi, ki omogočajo okrajšane zapise neprvih osnovnih slovarskih oblik, npr. roditelja ednine (ali množine pri samomnožinskih samostalnikih) pri samostalniku ali obliko 1. os. ednine v sedanjiku pri glagolu. Najbolj dosledno so bili v slovenskem slovaropisju doslej izpeljani v SSKJ-ju. Okrajšani zapis je mogoč tudi v narečnem slovarju, vendar mora biti narečni slovaropisec pri tem pazljiv; bolje je, da zapiše več kot premalo, zapis pa mora biti dosleden. Tako je recimo treba enotno zapisovati drugo osnovno slovarsko obliko pri samostalniku, še posebej pri spremembi osnove (lahko tudi zaradi izpada polglasnika), ali drugo in tretjo osnovno slovarsko obliko pri pridevniku (prav tako po izpadu polglasnika). (Novak (1985) kaže ne osamljeno nihanje, ki ga je kritiziral Toporišič (1986). Prvo osnovno slovarsko obliko pri glagolu ima npr. različno zapisano v dveh geslih, ki bi morali biti zapisani enkrat samkrat: *fkàntiti -nín* in *vkàntiti -ánín*.) Za besede, ki se ne pregibajo z glasovnimi končnicami, se namesto druge osnovne slovarske oblike zapisujeta dva vezaja (pri pridevniku in povedkovniku dvakrat po dva), kar doslej v slovarjih še ni bilo izpeljano, predvideno pa je za slovarski del novega slovenskega pravopisa (SP 1990: 104). Pri samomnožinskih samostalnikih iz 2. ženske sklanjatve, ki imajo roditelja enak imenovalniku ali ki se ne pregibajo z glasovnimi končnicami, roditelj ne sme biti zapisan z dvema črticama, ki bi komu na prvi pogled lahko nadomeščali ničo končnico, temveč mora biti izpisan, in sicer s končniškim samoglasnikom (v knjižnem jeziku npr. *prsi -i*, saj je daj. *prsim*) ali z zadnjim oz. edinim zlogom (npr. *vilice -lic* oz. *hlače hlač*). Zapis *hlače --* bi pomenil, da je roditelj *hlače*; napaka te vrste je močno zavajajoča (prim. Toporišič 1992: 33 pod geslom *trí píke*, kjer je rod. zapisan neustrezno kot *-éh --*) in jo je v knjižnem jeziku zaradi zapisa istega v več slovarjih in s ponatisti istih slovarjev mogoče hitreje popraviti (čeprav je seveda ni mogoče tolerirati), zapisana v narečnem slovarju pa komajda lahko upa na popravek.

9.3

Slovnična pojasnila

Odrpta skupina slovničnih pojasnil opisuje posebne rabe besede, ki jih ni mogoče zajeti s slovničnimi podatki (temu na ravni označevalnikov ustrezajo označevalniška pojasnila – gl. točko 18), in dopolnjuje pomenske ali slovnične razlage, lahko pa tudi označevalnike; v tem primeru je slovnično pojasnilo navedeno za označevalnikom.

10

Slovarska razlaga

V narečnem slovarju so razlage v geslih običajno zapisane s sredstvi istega jezikovnega diasistema, kot mu pripada narečje, vendar pa drugega podsistema, tj. knjižnega jezika. V teh primerih gre za enojezične slovarje (Gjurin 1984: 187). Taka sta npr. slovar črnovrškega narečja Ivana Tomince (Tominec 1964), kolikor sploh ima zapisane razlage, in beltinski slovar Franca Novaka (Novak 1985). Razlage so lahko navedene tudi v drugem jeziku. Pri Steenwijku (1992: 237–338) so zapisane v angleščini, pri Karničarju (1990) v nemščini, v Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982a–92) pa so povsod navedene v nemščini in ponekod izjemoma tudi v slovenščini.

Dosedanje razlage v enojezičnih slovenskih narečnih slovarjih – namreč pri Tomincu (1964) in Novaku (1985) – izkazujejo veliko nepotrebnih slabosti. – Tako Tominec prepisuje iztočnice iz Pleteršnikovega Slovensko-nemškega slovarja, pri tem pa ni povsem jasno, katere pomene iz Pleteršnika je treba upoštevati tudi v črnovrškem narečju. (V geslu *jahač* je pri Tomincu navedena samo narečna oblika besede, v Plet. I: 335 pa so naštetih pomeni: »1) der Reiter; – der Bereiter der Pferde [...] 2) konj j., das Reitpferd [...] 3) = konjederec [...] 4) der Ritterfisch [...].«) Razlaga je zapisana neskladno z današnjim knjižnim jezikom in neskladno z virom, na katerega se naslanja. (Tominec ima v geslu *janec* razlago 'jagnec' in v geslu *janček* (katerega iztočnica ni označena z zvezdico, torej bi morala biti zapisana v Plet., kjer pa tega gesla ni) razlago 'dem.[inutiv] k jânc', torej sklicevalno razlago k narečni obliki, ki jo je le teoretično mogoče najti pod poknjiženo iztočnico. Iztočnici *janec* sta v Plet. dve, današnja knjižna ustreznica prve pa je v Plet. navedeni *jagnjec* (poleg *janjec*), ki ga edinega pozna tudi SP 1962.) – Pri Novaku (1985) so razlage navedene sicer povsod, vendar so pomeni nezadovoljivo razčlenjeni. Že navedena primerjava navedenih dvojnih gesel – do dvojnosti je prišlo zaradi spregleda – *fkâniti* (s pripisano razlago 'prevarati, ogoljufati; ukaniti') in *vkâniti* ('ukaniti, prekaniti') ter *fkûp* (s pripisano razlago 'skupaj') in *vkûp* ('skupaj, vkup') nam pokaže eno od najtežjih mest v vsakem (ne samo narečnem) slovarju, ki jih je zelo težko rešiti zadovoljivo.

V Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982a–92) so razlage prepisane iz izpisovanih del v nemščini, pa tudi v slovenščini, če so tako zapisane že v izpisovanem delu; nemške razlage, ki jih je prispevala redakcija, so posebej označene. – Pri Karničarju (1990) v slovarskem delu »[p]revladuje ekspresivna stran leksike, semantična stran pa je manj diferencirana« (Karničar 1991: 106).

Pri pisanju pomenskih in slovničnih razlag v slovenskem narečnem slovarju se lahko slovaropisec opre na razlage v SSKJ-ju, ki je prvi slovenski enojezični slovar z dosledno razlago vseh vanj uvrščenih besed, in jih kar se da upošteva. (Pleteršnikov slovar je dvojezičen, Glonarjev (Glonar 1936), ki je sicer enojezični slovar, pa ima pripisane razlage le pri posameznih iztočnicah.) Način razlaganja v narečnem slovarju se razlikuje od tistega v SSKJ-ju, čeprav stil razlag, kadar so polne, ostaja isti. Predvsem pri polnopomenskih besednih vrstah je mogoče ravnati gospodarno, saj slovaropiscu ni treba navajati celotnih razlag, temveč se lahko omeji na bistvene in razločevalne razlagalne prvine, upoštevati

pa mora nekatere posebnosti. Pri nepolnopomenskih besednih vrstah, predvsem pri predlogih in veznikih, je možnosti za krajšanje razlag iz SSKJ-ja manj. Kadar v slovenskem knjižnem jeziku (in torej večinoma tudi v SSKJ-ju) ne bo našel ustreznice, bo moral razlago izdelati sam. Tedaj bo prisiljen ravnati tako, kot so pisci in uredniki SSKJ-ja. Pri tem mu bodo lahko v pomoč tipkopisni priročniki, ki so bili v Leksikološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša (ZRC) SAZU v Ljubljani izdelani kot pripomočki za enotno redakcijo SSKJ-ja; to so Splošne informacije 1981 (delno), Silvester (1978) in Napotki 1981.

Pomensko so razlage različne (prirejeno po Napotki 1981: 9).

(1.) Sopomenska razlaga. (a) Beseda je razložena z eno ali več knjižnimi ustreznici; če jih je več, morajo biti sopomenke. (b) Beseda je razložena z eno ali dvema knjižnima ustreznicama, ki ima(ta) razločevalnorazlagalno zamejitev. (c) Označena beseda ima pripisano razlago in knjižno ustreznico.

(2.) Razvezovalna razlaga. To je »razlaga besede z besedami, ki jo sestavljajo« (SSKJ 4: 425), v narečnem slovarju pa jo – kadar ni mogoča sopomenska razlaga – uporabimo pri zloženkah in sestavljenkah (Napotki 1981: 16).

(3.) Sklicevalna razlaga. »Med posredne ali sklicevalne razlage spadajo razlage z osnovnimi razlagalnimi besedami, kot so: *nanašajoč se na ...*, *glagolnik od ...*, *manjšalnica od ...*, *ženska oblika od ...*, ter *(svojilni) pridevnik od ...*« (Silvester 1978: 47). Pri narečnem slovarju se je treba včasih sklicevati na knjižne, drugič pa na neknjižne besede. (Ti dve vrsti sklicevanja se v natisnjem besedilu grafično ločita.) Sklicevalni del je mogoče skrajšati tako, da besed *nanašajoč se na ...* ipd. sploh ne pišemo (ker so zajete že v besednovrstnem podatku), besedo *manjšalnica* pa okrajšamo.

(4.) Prave razlage. Prevmemo ali povzamemo jih po SSKJ-ju, sploh pri označenih besedah, kjer lahko stojijo pred tudi v knjižnem jeziku označeno sopomenko. Če jih krajšamo, naj bodo okrajšane enotno. Kadar jih je treba še napisati, se ravnamo po tem, kar je bilo doseženo v SSKJ-ju, in to tako, da stil razlag kar najmanj odstopa od siceršnjih.

Po mestu razlage ločimo glavne in stranske razlage (SSKJ 1: XIV, XVI): glavne stojijo neposredno za geselskim oglavjem ali za poknjiženim frazeologemom (v SSKJ-ju so stalne besedne zveze pojasnjene s stransko razlago), stranske, ki pojasnjujejo pomenske odtenke, pa za posameznimi ponazarjalnimi primeri v narečnem zapisu.

Nekatere iztočnice nimajo pripisanih razlag, ker nastopajo samo v stalnih besednih zvezah (v SSKJ 1: XVI, 177 npr. *Bosna*).

Pomeni so grafično ločeni z arabskimi števki in črkami (npr. na način 1, 1a, 1b, 2a, 2b, 3), lahko pa tudi z desetiškim sistemom členjenja (npr. na način 1, 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3). Na te člene se je mogoče sklicevati v sopomenskem razdelku.

11

Ponazarjalni primeri

Ponazarjalni (ali ponazorilni) primeri (tudi ponazarjalno ali ponazorilno gradivo, ponazorila, zgledi ali zgledje) naj pokažejo, kako funkcionira iztočnica v kombinaciji z drugimi besedami (Zgusta 1991: 248). Zbrano narečno gradivo mora slovaropisec ustrezno okrajšano prikazati v slovarju pri posameznih iztočnicah. Tu se narečnemu slovaropiscu še najbolj razkrijejo morebitne pomanjkljivosti zbranega gradiva, ki ga ima na voljo, saj je gradiva, ki je na voljo slovaropiscu za izdelavo posameznega gesla, skoraj vedno premalo in skoraj vedno je tudi nepopolno, pri kaki besedi pa bo zgled včasih sploh težko najšel. Vsekakor so ponazarjalni primeri obvezna sestavina narečnega slovarja. Opustimo jih lahko le pri posameznih pomenskih skupinah. (SSKJ jih npr. nima pri nekaterih strokovnih izrazih.)

Ponazarjalni primeri vsebujejo več vrst podatkov: (1.) podatke o skladnji posamezne iztočnice (vezljivostne podatke, npr. *bati se koga/česa*, *bati se za koga/kaj*), (2.) podatke o tipičnih besednih zvezah (stalne besedne zveze so prikazane v frazeološkem gnezdu) in (3.) ponazarjalne primere v obliki stavkov, (a) ki jih skonstruira slovaropisec sam ali (b) ki izvirajo iz konkretnih besedil – to so citati (po Harras 1989: 608). Resnično stanje bi izražal le citat, vendar pa v slovaropisju ne gre brez odločanja za bistveno in s tem marsikdaj za črtanje in krajšanje izvirnega sobesedila. V slovarju lahko proučevalec skladnje najde le bistvene podatke (če so v slovarju specifični sploh navedeni), medtem ko mora za bolj natančne poseči po natančno zapisanih besedilih in po slovnici. Zapisovalec narečja lahko registrira tudi pripovedovalčeve napake, napačno začete ali na sredi prekinjene besede ipd. (Hafner – Prunč 1980: 308–321 in Weiss 1990: 180–244). V narečnem slovarju bi takó zapisano narečno besedilo delovalo moteče, zato je obvezno, da slovaropisec tu s krajšanjem oblikuje iztržke. (Prim. SSKJ 1: XVII.)

V ponazarjalnih primerih je nemogoče prikazati vse položaje obravnavane besede – omejiti se je treba na najbolj tipične. Kadar ima iztočnica več pomenov, je ponazarjalne primere seveda treba uvrstiti k posameznim pomenom (Zgusta 1991: 248–249).

Priporočljivo je, da so ponazarjalni primeri pri posameznih besednih vrstah razvrščeni po skladijskih merilih. (Za vzor lahko služi SSKJ 1: XVII–XVIII.)

Tudi frazeologemi naj imajo za razlago (ali za posameznimi pomeni) naveden vsaj po en ponazarjalni primer.

Včasih ima narečni slovaropisec za ponazoritev iztočnice na voljo dvoumen ponazarjalni primer – v običajnih slovarjih takega ponazarjalnega primera praviloma ni mogoče najti – ali pa zanimivo besedilo, ki ga zaradi dolžine ne more uvrstiti med ponazarjalne primere. Dvoumne ponazarjalne primere (besedne igre) in daljša besedila naj uvrsti v poseben razdelek pri geslu, in sicer v komentar. (O tem gl. točko 16.)

Pozornost mora slovaropisec posvetiti tudi naštevalnim skupinam, kakršna je v SSKJ-ju vrsta pridevnikov *dedna*, *nalezljiva*, *poklicna bolezen* v geslu *bolezen*. Take primere je dobro grafično ločevati na način *dedna (: nalezljiva : poklicna) bolezen*, ki je bolj enoumen, sploh če se med naštetimi prvinami znajdejo dvobesedni členi (npr. glagol s prostim morfemom). Morebitne sopomenke so tu lahko povezane z enačajem.

12

Večbesedno izrazje in frazeologija**12.1****Večbesedno izrazje**

Enobesedni izrazi (termini) so obdelani pri posameznih pomenih, kjer imajo pripisan ustrezen izrazijski označevalnik, večbesedne pa zberemo v posebnem geselskem razdelku, zato da so obravnavani tako kot frazeologemi; tudi tu naj bo pripisan označevalnik, in sicer tako v razloženih kot pri kazalčnih večbesednih izrazih.

Večbesedni izraz naj bo razložen pri jedrni besedi, sicer pa v zaporedju, ki velja tudi za frazeologeme (prim. točko 12.2): zveza pridevnik + samostalnik je razložena pri samostalniku, zveza samostalnik + samostalnik pri prvem samostalniku itd.

12.2**Frazeologija**

V zadnjem desetletju je teorija predstavljanja frazeologemov (stalnih besednih zvez, frazemov) v slovarjih doživela nekaj tehtnih prispevkov (prim. Burger 1989). Slovensko slovaropisje je tu še največ pridobilo s kritikami SSKJ-ja (Jakopin 1964: 168–169; Kržišnik 1987/88; Kržišnik-Kolšek 1988; Petermann 1988), v katerem je frazeologija sicer ustrezno izpostavljena, vendar pa frazeološko gradivo ni obdelano tako, kot zahtevajo novejša slovaropisna dognanja. V SSKJ-ju je marsikdaj nejasno, kaj sploh je frazeologem (ki zahteva uvrstitev v frazeološko gnezdo, ne pa npr. med ponazarjalne primere), katere sestavine frazeologema so obvezne, katere fakultativne in kaj je njegovo sobesedilo, ne vedno jasno pa je tudi mesto, kjer naj bi bil prikazan frazeologem; v SSKJ-ju bi moral biti zapisan na vseh mestih s polnopomenskimi besednovrstnimi sestavinami frazeologema (z omejitvami, navedenimi v SSKJ 1: XVII). Tako je v SSKJ-ju ustrezno naveden pogovorni frazeologem *nositi glavo v torbi* s pripisano razlago 'biti v smrtni nevarnosti', slabo pa frazeologem *ta ima pa slamo v glavi* – slovarska oblika frazeologema bi bila *imeti slamo v glavi*, pripisana razlaga pa bi morala biti 'nič ne vedeti ali ne znati'. – Vzor za ureditev frazeološkega gradiva ponuja npr. Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika (Matešić 1982).

V slovenskih narečnih slovarjih je frazeologija upoštevana šele v nazadnje izšlih, in sicer avstrijskih dveh. V Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982–92) je prikazana ločeno od sintagmatskih in morfematskih besednih in pojmovnih tvorbo tipa *križ božji* ali *božji dar*. (Te je včasih le težko ločiti od frazeologemov in nemški enojezični slovarji take zveze večinoma prikazujejo združene.) V slovarskem delu knjige Obirsko narečje na Koroškem je Karničar (1990) v geslu za posebnim znakom ustrezno prikazal frazeologeme, in sicer v narečnem zapisu v osnovni obliki, ki ji je ponekod dodan še ponazarjalni primer (prim. geslo *božji*).

Narečni slovaropisec naj torej pri prikazu frazeologemov upošteva tale načela:

(a) Frazeologem naj bo v frazeološkem gnezdu zapisan poknjiženo v osnovni obliki. Če osnovna oblika ne more biti zapisana v nedoločniku ipd., ker je raba drugačna, naj bo zapisana oblika, ki je najpogostejša.

(b) Frazeologem naj bo uvrščen le na eno mesto, in sicer pod tisto iztočnico, ki nastopa v frazeologemu kot prva –lahko tudi samo polnopomenska – sestavina iz zaporedja samostalnik (ali povedkovnik iz njega), pridevnik (ali povedkovnik iz njega), glagol, prislov (ali povedkovnik iz njega), števnik, medmet (po Matešič 1982: VII). Na vseh drugih mestih, kjer so zapisane polnopomenske sestavine frazeologema, naj stojijo kazalke.

(c) Po potrebi naj bo frazeologem ustrezno označen.

(č) Ustrezno naj bo prikazana vezljivost.

(d) Frazeologemu naj bo pripisana razlaga (lahko tudi z več pomeni).

(e) Pri posameznem pomenu mora biti naveden vsaj en ponazarjalni primer.

(f) V oklepajih naj bodo navedeni fakultativni deli frazeologema (ki jih je mogoče izpustiti) ali pa posamezne sestavine, ki so lahko že v osnovni poknjiženi obliki prikazane sopomensko (na način *dobiti (= fasati) eno (= ene tri = jih) (ta) za bučo*). Vendar pa je upoštevanje fakultativnih delov pri frazeologemih v slovenščini še slabo preverjeno.

(g) Na koncu prikaza frazeologema naj bodo pripisane sopomenke in dvojnice frazeologema, ki morajo biti prikazane na ustreznih mestih (tako kot v Thesaurus 1982–92).

(h) Več frazeologemov v frazeološkem gnezdu (tudi če nastopajo le kot kazalke) razvrščamo po abecedi, pri tem pa ne upoštevamo fakultativnih in vezljivostnih sestavin. Če frazeologeme grafično izpostavljam (tj. če so zapisani v polkrepkem tisku), so lahko kazalčni frazeologemi grafično prikazani drugače. To je zaradi vzporednosti priporočljivo predvsem takrat, kadar so iztočnice, ki vsebujejo podatke o narečni besedi, grafično ločene od kazalčnih iztočnic, tako da so prave iztočnice recimo polkrepke, druge pa navadne. Med seboj naj bodo frazeologemi ločeni s posebnim ločilom.

13

Sopomenke in dvojnice

Velika pomanjkljivost abecedne razvrstitve iztočnic v slovarju je nepreglednost pomensko sorodnih besed (ali pomenskih polj). Raba vsakega slovarja se močno poveča, če so v njem prikazane in ustrezno povezane sopomenke (sinonimi), ki so pravzaprav blizupomenke in lahko imajo različne stilno-zvrstne označevalnike. Vendar pa sopomensko-dvojnični prikaz ni obvezna sestavina narečnih slovarjev.

V slovarju knjižnega jezika so sopomenke lahko navedene kar v razlagi pri manj pogosti ali stilno-zvrstno označeni iztočnici (tako je npr. v SSKJ-ju, kjer pri neoznačenih iztočnicah ni podatkov o označenih sopomenkah), v narečnem slovarju pa mora biti prikaz sopomenk ločen od razlage, ki je zapisana v opisovalnem jeziku. (O težavnosti tovrstnega prikazovanja in rešitvah v izrazijskem (terminološkem) slovarju prim. Weiss (1991/92: 240).)

V slovenskih narečnih slovarjih imata sopomenke predstavljene Tezaver slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982–92) in slovarski del knjige Obirsko narečje na Koroškem (Karničar 1990), medtem ko v drugih

narečnih slovarjih sopomenke niso posebej prikazane in povezane, čeprav sopomenske iztočnice v njih so. (Tominec (1964) ima npr. gesli »*nezmasen*: *nəzmāsən* 'nezmeren'« in »*nezmeren*: *nəzmîrən*«, ki pa sta ostali nepovezani.)

Prikaz sopomenk v narečnem slovarju je zaželen, sploh v obsežnejših slovarjih. Če je prikazana sopomenskost, naj bo pri najbolj nevtralni iztočnici ali pri najbolj nevtralnem pomenu navedena stilno-zvrstno označena sopomenka (lahko jih je tudi več). Pri stilno-zvrstno kakor koli označeni iztočnici naj bo navedeno le, katera je neoznačena sopomenka (če obstaja). V primerih, ko gre za skoraj popolne sopomenke, torej ko se ni mogoče odločiti za neoznačeno iztočnico, naj bodo sopomenke prikazane pri besedi, ki stoji bolj proti začetku abecede. Težaven je prikaz sopomenk predvsem pri nepolnopomenskih besedah, npr. pri veznikih ali predlogih in tudi pri medmetih.

Sopomenke k iztočnicam ali podiztočnicam ali k njihovim posameznim pomenom je mogoče prikazati v geslu na dveh mestih, namreč na koncu gesla v posebnem razdelku ali za razlago oz. za posameznimi pomeni. Prva možnost ima pomanjkljivost, ker je ločena od razlag oz. pomenov, pri drugi pa lahko pride do motečih ponavljanj pri posameznih pomenih, sploh pri neoznačenih iztočnicah in pomenih, kjer bi bil pri vsakem od pomenov naveden cel niz (lahko tudi istih) sopomenk; zato je vendarle boljša možnost s sopomenskim razdelkom. (V tem pogledu je odličen Thesaurus (1982–92), ki ima sopomenskost oz. dvojničnost prikazano tudi pri frazeologemih. Karničar (1990) je manj dosleden; v geslu *drnjavs* s pripisano ustreznico 'Gedränge' ima sopomenke (tule jih pišem poknjžene) *muškanje*, *bulanje*, *tlačenje*. V slovarskem delu je pri *bulanje* zapisana kazalka k *drnjavs*, medtem ko kazalčnih iztočnic *muškanje* in *tlačenje* v slovarskem delu ni, navedeni pa sta v besednem seznamu na koncu knjige.)

Vabljava je možnost, da bi bile v geslih prikazane tudi nadpomenke, kar lahko najdemo v nekaterih sopomenskih slovarjih, npr. v nemškem *Die sinn- und sachverwandte Wörter* iz zbirke Duden (Müller 1986), kjer lahko v geslu *Gebäck* 'pecivo' najdemo cele spiske na različne načine pripravljenih vrst peciva. Tovrstni prikaz je vendarle boljši v specializiranem, tematskem slovarju (gl. točko 5).

Sopomenke so lahko navedene tudi pri ponazarjalnih primerih z navedenimi stranskimi razlagami (tu je križna sopomenska povezava težja, zato na drugih mestih ni nujna navedba sopomenk, ki bi kazale k tistim za stranskimi razlagami) in pri frazeologemih. Predvsem pri zadnjem bo narečni slovaropisec sorazmerno težko vedno zapisal pravo in najboljše, saj nima na voljo sopomenskega slovarja slovenskega (knjižnega) jezika in sploh ne sopomenskega frazeološkega slovarja.

Na istem mestu kot sopomenke so lahko navedene tudi dvojnice, in sicer (1.) pri frazeologemih (ki so lahko sopomenski ali dvojnični), (2.) pri lastnih imenih in (3.) pri posameznih besedah (kot sta besedi *alkohol* in *ankohol*, ki sta dejansko dvojnici, ne sopomenki). Označene ali manj pogoste dvojnice lastnih imen so navedene (naštete) pri neoznačeni, označenost posameznih pa je razvidna iz označevalnikov v geslih. Zato je upravičeno obravnavati sopomenke in dvojnice hkrati in slovaropisec se lahko odloči za en sam (enoten) uvajalni znak za ta razdelek.

V enojezičnih slovarjih so prikazane tudi protipomenke (antonimi), in sicer največkrat kot dopolnilo k razlagi (SSKJ 1: XV; v SSKJ-ju prim. geslo *bel*). Tak prikaz je na tej ravni mogoč tudi v narečnem slovarju, vendar je popoln prikaz

protipomenskosti za slovenski jezik sorazmerno težek, saj še ni izdelan ustrezen slovar za knjižni jezik, s katerim bi si pomagal narečni slovaropisec. (Na pasti prikaza protipomenskosti v enojezičnih slovarjih jezikov z veliko daljšo slovaropisno tradicijo opozarja Müller (1989), teoretične osnove pa predstavlja nemški protipomenski slovar (Agricola – Agricola 1984).)

14

Besedotvorni podatki

Edini besedotvorni podatek, ki pride v poštev za narečni slovar, je opozorilo na manjšalnost, ki je potrebno in koristno pri razlagi.

Drugi besedotvorni podatki (tj. podatki o besedni družini) bi bili v narečnem slovarju pomembni predvsem za jezikoslovce, manj pa za druge uporabnike. Zaradi teh podatkov bi obseg slovarja (slovarji majhnega obsega jih praviloma ne vsebujejo) dodatno narastel. To sta tudi dva poglobitna razloga, zaradi katerih besedotvorne podatke v slovarjih nasploh redko najdemo.

Besedotvorni podatki v narečnem razlagalnem slovarju le delno nadomeščajo veliko natančnejše podatke v posebnem, besedotvornem slovarju in jih je treba ustrezno šele hierarhizirati. Za prikaz bi bila namreč primerna drevesna ali podobna zgradba, ki pa je geselski članek ne omogoča. Zato se je treba v teh primerih zadovoljiti s prikazom v tekočem besedilu, s tem da je mogoče uporabiti različna ločila, dalo pa bi se uporabiti tudi hierarhizacijske številke in črke.

Doslej je edini slovenski narečni slovar, ki prinaša besedotvorne podatke, Tezaver slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982–92). Za posebnim znakom npr. v geslu *bogat* prinaša izpeljanke *bogastvo*, *bogatija*, *bogatín*, *˚bogatinov*, *bogatínec*, *˚bogatinčev*, *˚bogataš*, *bogatati*, *˚bogateti*, *obogatiti (se)*, *obogateti*. (Besede z znamenjem ˚ – tako v 1. zvezku – oz. * so v Tezavru redakcijske in se ne pojavljajo kot iztočnice.) V geslu *bogatija* npr. najdemo vodilko k *bogat*. Iz tega je mogoče zelo natančno videti, kolikšno besedno družino je v narečnem besedišču, opisanem v slovarju, razvila katera od podstav.

Ker še ni izdelan besedotvorni slovar slovenskega knjižnega jezika, narečni slovaropisec ne bo vedno brez težav določil, kaj vse je še treba pripisati iztočnici, ki je podstavna beseda, in česa ne več. Zato se še toliko lažje odpove razdelku z zbranimi besedotvornimi podatki (tj. prikazu besednih družin) v narečnem slovarju, čeprav je po drugi strani tudi malo verjetno, da bi bili ti podatki v celoti urejeni in objavljeni kdaj pozneje.

Manjkajoče eksplicitno navedene besedotvorne podatke v narečnem slovarju lahko delno nadomešča odzadnji seznam iztočnic in podiztočnic (gl. točko 22).

15

Etimološki podatki in dokumentiranost besede

15.1

Etimološki podatki

Narečni slovarji drugih jezikov vsebujejo različne količine etimoloških podatkov: nekateri jih navajajo, drugi pa sploh ne. Od slovenskih narečnih slovarjev jih Tomičev in Karničarjev skorajda nimata, na redkih mestih pa ven-

darle: Tominec (1964): »*guncvot* [...] (prim. nem. Hundsfott)«; Karničar (1990): »*grmovš* [...] eig. ramovš, čeh. ramus, Lärm«, »*krezelj* [...] (dt. Kröse, Halskrause)«, »*krezeb* [...] (Plet. škrbozob, ohne Zähne, skr. krezub)«. Novak (1985) ima etimološke podatke navedene le pri izposojenkah iz nemščine in madžarščine, nič pa ni navedeno, katera strokovna literatura je bila v ta namen pritegnjena in pregledana (Greenberg 1988: 456). Vendar je marsikaj nedorečeno, npr. pri besedi *pélða*, kjer je nejasno, ali je prevzeta iz nemščine ali iz madžarščine, pri tem pa je nemška beseda zapisana narobe (v obliki *Bield*). (Urednik tega slovarja Vilko Novak je v predgovoru zapisal, da je bilo treba »pri germanizmih ter hungarizmih najti izvirno obliko, ki pri prvih sevé ni vselej v današnji nemščini, marveč v nje starejših oblikah (srednjevisoki nemščini iz srednjega veka, v bavarsko-avstrijskih narečjih), kar ni bilo – zavoljo delne neraziskavnosti tega področja v našem jezikoslovju – lahko delo in je zato gotovo še marsikaj ostalo nerazrešeno« (Novak 1985: VI.)

Tu je tudi mogoče videti, v kako težkem položaju bi se znašel slovenski narečni slovaropisec, ki bi se odločil v slovarju predstavljati etimološke podatke. Bezlajev ESSJ je trenutno na voljo šele do vključno črke O, drugih sodobnih etimoloških del, na katera bi se pisec slovarja lahko oprl, pa skorajda ni. V poštevh bi prišlo še delo *Deutsche Lehnwörter im Slowenischen* H. Striedter-Temps (1963), v katerem pa je zbrano gradivo predvsem iz slovarjev, medtem ko za neknjižni govorjeni jezik marsikdaj manjkajo besede, ki so v slovenskih narečjih sorazmerno pogoste, npr. *cug*, *fejst*, *freh*, *lajšta* ali *plavšati*.

Tako je najbolj priporočljivo izdelati narečni slovar brez opozoril na etimološke podatke in vzporednice (sam narečni slovar bo nudil gradivo za nadaljnje etimološke raziskave), dobro pa je, če si jih slovaropisec vsaj pri besedah, pri katerih etimološkega podatka ni mogoče najti v katerem od slovarjev ali drugih priročnikov (npr. Plet. I–II, ESSJ I–II, Striedter-Temps 1963), pripiše v osnovno ali posebno kartoteko, in sicer v listkovno ali računalniško. (Pri zadnji naj se oskrbi z dovolj veliko količino znamenj, ki so potrebna za zapis ustreznih in vzporednic v različnih jezikih.) Izbirno navajanje etimoloških podatkov v narečnem slovarju bi bilo nevarno, kajti področje je tako široko, da bi vzelo preveč časa, nezanesljivega in površnega etimologiziranja pa si tako ne želi nihče. Etimološka dognanja je smiselno objaviti v posebnih razpravah ali morda tudi monografsko. Njihova vključitev v narečni slovar bo smiselna, ko bo ESSJ izdelan do konca, saj bo potem mogoče v narečnem slovarju etimološko prikazati le besede, ki jih v ESSJ-ju ne bo.

Etimološki podatek narečnemu slovaropiscu koristi pri določanju poknjižene iztočnice ali podiztočnice. (Leksem iz govora Kraš 'vəltat (koga) 'marati (koga)' je mogoče poknjižiti v iztočnico *vəltati* le s podatkom, da pride beseda iz nem. *walten* – brez poznavanja tega podatka bi lahko bila poknjižena oblika vsaj še *vəltati*. V istem govoru oblika 'ženft 'sok [tekoča sestavina sadeža]' le ob upoštevanju nem. *Saft* dá poknjiženo iztočnico *ženft*. (Prim. točko 7.)

Pri nekaterih iztočnicah je vendarle priporočljivo zapisati ne etimologijo, temveč pojasnilo k izvoru besede, ki ga ne bi bilo mogoče najti v drugih priročnikih. (Pojasnilo bi potrebovala npr. v govoru Kraš šaljiva idiolektična beseda 'sāndər 'moški spolni ud'. V eni od dveh trgovin v Šmartnu ob Dreti je bil še pred dvema desetletjema poslovođa Aleksander (Bric) – ime se v narečju glasi 'alek'sāndər ali 'sāndər. Ker se razporku pri hlačah poleg nevtralnega š'lič šaljivo reče tudi šta'cuna (kar je nevtravno sicer 'trgovina'), ima nevtravno

opozorilo 'za:prə sɛ š'l̥ɪç šaljivo vzporednico 'za:prə sɛ šta'cunə, idiolektično razširjeno v 'za:prə sɛ šta'cunə, da tɛ 'sã:ndər na ɯ'ide. Priporočljivo je, da narečni slovaropisec tovrstne podatke s širšim pojasnilom zapiše v komentar, saj pričajo o živi jezikovni tvornosti.)

Če se narečni slovaropisec odloči za navajanje etimoloških podatkov, naj v slovarskem uvodu navede literaturo, ki jo je pri tem uporabil (Greenberg 1988: 456).

15.2

Potrditev besede v slovenskem knjižnem jeziku

Potrditev besede v slovenskem knjižnem jeziku, torej podatek o tem, ali je v knjižnem jeziku beseda že bila zapisana, je neobvezna sestavina narečnega slovarja, vendar pa jo je obvezno navajati v vseh geslih in podgeslih, če se odločimo zanjo. (Ta podatek govori tudi o odločitvi za obliko iztočnice.) Pri tem je treba upoštevati SSKJ, SP 1962 in Pleteršnikov Slovensko-nemški slovar, druga dela pa po presoji. Tako je mogoče hitro videti, katere iztočnice se v narečnem slovarju pojavljajo na novo in torej v knjižnem jeziku doslej še niso bile zapsane, pa tudi, katera dela so služila pri oblikovanju iztočnice v narečnem slovarju. V kratki obliki je mogoče v narečnem slovarju prikazati druge oblike in opozoriti na pomensko različnost iztočnic v narečnem slovarju in v navedenih slovarskih delih. (Vse to ima dobro zastavljeno in rešeno v Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982: 30–32).)

15.3

Dokumentiranost narečne besede

Količine jezikovnih podatkov o posamezni besedi za pretekla obdobja so lahko različne, saj jih je z nekaterih zemljepisnih področij zaradi knjižne tradicije pokrajinskega jezika lahko veliko (tako je npr. v prekmurščini, čeprav zgodovinskega slovarja knjižna prekmurščina še vedno nima), drugod pa je tovrstnih podatkov lahko zelo malo. Priporočljivo je upoštevati vsaj morebitne narečne zapise iz preteklih obdobj. V narečni slovar jih je smiselno vključevati v omejenem obsegu, s tem da mora biti v uvodu k narečnemu slovarju razloženo, katere vire je slovaropisec izčrpal. (To je mogoče storiti s kratkim orisom zgodovinskih zapisov na določenem področju ter z navedbo upoštevane in pregledane literature v slovarskem uvodu.) Kratkost je še posebej nujna zaradi nevarnosti, da bi ob upoštevanju vsega razpoložljivega gradiva jezikovnozgodovinski podatek preveč narastel.

Če ima narečni slovaropisec z zemljepisnega področja, ki ga obravnava v narečnem slovarju, na voljo kaka rokopisno zbirko narečnih besed (ali celo narečni slovar, kakršen je npr. Rožanski narečni besednjak Josipa Šašla iz leta 1957, ki je predelan glede na slovarski del knjige Narodno blago iz Roža (Šašel – Ramovš 1936)), ki bi jo želel upoštevati v svojem slovarju, je smiselno, da poskrbi za natis (ali faksimilirani ponatis) zbirke, ki jo lahko komentira; potem se bo lahko preprosto in na kratko skliceval na že objavljeno delo. Tako

mu ne bo potrebno posegati v tuje delo, ki ga ni mogoče brez škode preurediti, zainteresirana javnost, predvsem znanstvena, pa bo na ta način lahko dobila vpogled v spremembe zapisov, oblik ali pomenov (tj. v pomenske premike).

16

Komentar

V shematskih slovarskih geslih marsikdaj o iztočnici ni mogoče povedati vsega, kar bi bilo potrebno, saj bi s tem lahko (npr. v razlagah) prišlo do moteče neuravnoteženosti. Zato je v komentarju, ki je neobvezna sestavina gesla in ki naj stoji čim bolj na koncu gesla, da se ne poruši njegova sestava, mogoče zapisati:

(1.) enciklopedične podatke, in sicer pri besedah, ki v knjižnem jeziku nimajo ustreznice, predvsem pri predmetih iz izginjajoče materialne kulture in pri etnološko zanimivih predmetih in pojavih,

(2.) pojasnila k opaženim premikom v stilno-zvrstni označenosti besede, saj so npr. nekatere besede pri govorcih iz starejše in srednje generacije lahko še nevtralne, pri mlajših pa že postajajo slabšalne,

(3.) opozorila na dvoumnosti (besedne igre),

(4.) krajša besedila, ki dobro osvetljujejo besedo in jih zaradi dolžine ni mogoče vključiti v ponazarjalno gradivo (najdaljša še sprejemljiva so taka kot besedila iz Kraš v Zadrebki dolini, ki jih objavlja Logar (1993: 86–87)),

(5.) pojasnila k izvoru besed (lahko tudi ljudske etimologije), ipd.

Daljša besedila ne spadajo v slovar, temveč jih je treba objaviti ločeno, kot sta jih npr. Karničar (1990: 283–367) in Steenwijk (1992: 189–229).

Narečni slovar je zaradi tega razdelka lahko veliko zanimivejši, kot bi bil sicer; to dejstvo govori o tem, da je komentar zaradi že tako omejenega kroga uporabnikov narečnega slovarja treba dobro izkoristiti.

Stilno-zvrstno pojasnjevanje v komentarju je upravičeno zato, ker lahko tako slovaropisec prikaže premike (dinamiko) v označenosti besede, ki jih ni mogoče prikazati z označevalniki in označevalniškimi pojasnili na drugih, pričakovanih mestih. (Tu gre torej za oddaljevanje od načela, da naj bo v narečnem slovarju opis sinhron. Vendar pa povsem sinhron tudi npr. v SSKJ-ju ni, saj je do označevalnikov *raba peša* in *raba narašča* mogoče priti le s primerjavo pogostnosti rabe besede v dveh časovnih točkah.) V slovarjih knjižnega jezika tovrstna pojasnila niso mogoča, vendar pa je tudi res, da ti slovarji izhajajo pogosteje. Če je besedišče v slovarjih knjižnega jezika označeno, bodo morebitna dinamika označenosti besede vidna iz slovarjev, ki bodo izšli v različnih časih. S tega stališča bo mogoče primerjati označevalnike v slovarskem delu novega slovenskega pravopisa s tistimi SSKJ-jem.

V komentarjih so lahko zapisane tudi samo vodilke k ustreznemu komentarju v drugem geslu.

Vsekakor se mora slovaropisec tudi v komentarjih izražati na kratko in izčrpno. Poleg tega mu bo največ težav povzročalo odločanje in tehtanje, kdaj naj kaj zapiše v komentar.

V slovarskem uvodu je lahko naveden seznam gesel, ki vsebujejo komentarje (ali vsaj tistih, ki imajo v komentarjih zapisana narečna besedila), kar je za uporabnika koristno. Slovaropisec ga bo izdelal čisto preprosto s pomočjo računalnika.

17

Označevalniki

17.0

Splošno

Izraz *označevalnik* povzemam po Marjeti Humar (1993); v SSKJ 1: XVIII je uporabljen izraz *kvalifikator*, v SP 1990: 132 pa izraz *oznaka*. Preširoka pomenskost glagola *označevati* (nasproti *kvalificirati*) še vedno kliče po boljši rešitvi. V to smer je bilo narejenih več poskusov, izraz *označevalnik* pa se mi med vsemi dosedanjimi zdi najboljši. – Težave z izrazjem za označevanje imajo npr. tudi v nemščini. (Hausmann (1989a: 649) navaja za označevalnik izraza *Markierungsetikette* in *Markierungsprädikat*, v zadnjem času pa se uveljavlja izraz *Marker*. Celotno problemsko področje se imenuje *Markierung*, priložnostno pa se pojavijo še drugi izrazi, npr. *Indizierung*.)

V širšem pomenu so označevalniki v slovarju tisti podatki, ki pri jezikovnih prvinah po navadi v okrajšani obliki prikazujejo in pojasnjujejo (1.) slovnične (in besedotvorne) podatke ter (2.) zvrsti, stil, izrazje, čustvenost, časovno označenost glede na sedanost, pogostnost ipd., v ožjem pomenu pa vse, kar je navedeno v drugi točki, torej brez slovničnih in besedotvornih podatkov. Za pojav iz prve skupine uporabljam izraz slovnični (ali besedotvorni) podatek (obširnejši slovnični podatek je slovnično pojasnilo), za pojav iz druge pa izraz označevalnik. Označevalniško pojasnilo (prim. točko 18) je označevalnikom »podobno, v daljši enoti izraženo opozorilo« (SSKJ 1: XXII). (Pri Toporišiču (1992: 172) je *oznakovno pojasnilo* razloženo kot »[d]oločitev pomena oznake«, kar pa je dejansko razlaga besede *označevalnik*.)

Od slovenskih narečnih slovarjev Tominec (1964) in Novak (1985) nimata označevalnikov, navaja pa jih Karničar (1990, seznam na str. 9). Tezaver slovenskega ljudskega jezika na Koroškem ima zapisane nekatere označevalnike, ki so – tako kot nasploh gradivo v Tezavru, ki je konkordanca narečnih zapisov – večinoma prevzeti iz upoštevanih dialektoloških del (Thesaurus 1982: 102–104), ob tem pa s pripisanimi indeksi pri iztočnicah še »leksikalno-semantične kvalifikatorje« (nekvalificirano – beseda je v splošni rabi, 1 – beseda s strokovnega področja, 2 – beseda iz nemške šole in administracije, 3 – citatna beseda, 4 – individualni neologizem, 5 – beseda ne spada v nobeno od naštetih skupin) (Thesaurus 1982: 35–37; Karničar 1991: 100). Tvrstni način se zdi posrečen, vendar pa je tudi pomanjkljiv: nasproti si stojijo več povedni črkovni in slabo obvestilni številski označevalniki, pri čemer mora številski marsikdaj vendarle imeti pripisan še kak podatek; indeks 1 npr. zahteva še pojasnilo o stroki, če ni razvidna iz nemške ustreznice.

V slovaropisju se odmiki od normalne, nevpadljive, neoznačene ali nezaznamovane rabe opisujejo z označevalniki šele v zadnjem času – v slovenskem slovaropisju od izida prve knjige SSKJ-ja leta 1970 dalje. Merilo normalnega, neozna-

čenega, nezaznamovanega in nevpadljivega se v slovaropisju nanaša na povprečnega govorca. Povprečni pojav je neoznačen, jezikovna prvina, ki je označena – gre lahko za besedo in besedno zvezo, za pomen, obliko, glasovno dvojnico ali sopomenko –, pa ima v slovarju pripisan ustrezen označevalnik (Hausmann 1989a).

Natančnejši pregledi tujih enojezičnih slovarjev knjižnih jezikov so pokazali na neenotnost v označevanju kakor koli označenega besedišča, čeprav so primerjave težke zaradi različnih sistemov označevanja. Vendar pa to še ne sme biti razlog, da bi v njih opustili označevanje – »kaže le, da označevalnikom ne moremo pripisovati absolutne, temveč relativno vrednost« (Hausmann 1989a: 650). (0 dosledni izpeljavi označevalnikov v SSKJ-ju pričaajo sezname označevalnikov, ki so bili pripravljene v Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.)

Za narečni slovar pridejo v poštev naslednje skupine označevalnikov (prirejeno po SSKJ 1: XVIII–XXII in po SP 1990: 133–138) – v oklepaju je pripisana vrsta označevanja (po Hausmann 1989a: 651):

- (1.) krajevni označevalniki (diatopično),
- (2.) citatnostni označevalnik (diaintegrativno),
- (3.) izrazijski (terminološki, funkcijskozvrstni) označevalniki (diatehnično, diatekstualno),
- (4.) formalnostni označevalnik (diafazično),
- (5.) socialnozvrstni označevalniki (diastriatično),
- (6.) čustvenostni označevalniki (diaevalvativno),
- (7.) časovni označevalniki (diahronično),
- (8.) pogostnostni označevalniki (diafrekvenčno),
- (9.) posebni označevalniki.

Tu nista upoštevani (1.) prenosniška zvrst (vrsta označevanja je diamedialna, označeno okolje pisno ali govorno), ker je prenosniška zvrst v narečju vedno govorna (pisna je omejena na posebno, jezikoslovno rabo) in (2.) normativnost (vrsta označevanja je dianormativna, označeno okolje pa nepravilno), ker nepravilno v narečnem slovarju ni zapisano, saj je kvečjemu vsebovano v drugih označevalnikih (npr. kot beseda ali oblika, značilna za posameznika) ali pa v slovarju sploh ni upoštevano.

V narečnem slovarju v primerjavi s slovarji knjižnega jezika ni socialnozvrstnih označevalnikov (razen dveh – *slengovsko* in *žargonsko*), funkcijskozvrstnih označevalnikov *nestrokovno*, *pesniško*, *publicistično* in *praktičnosporazumevalno* ter čustvenostnega označevalnika *vzneseno*.

0 slovničnih in besedotvornih podatkih gl. točki 9 in 14.

17.1

Krajevni označevalniki

Navadno narečni slovar upošteva več kot eno samo informacijsko točko (več kot en sam kraj ali govor); če se v različnih informacijskih točkah obravnavanega področja pojavljajo izključujoče se dvojnice in sopomenke, pa tudi leksemi in pomeni, ki jih v drugih krajih na opisovanem področju ni, so za opisovanje v

slovarju potrebni krajevni označevalniki. Jezikovna prvina je krajevno neoznačena, če je znana na celotnem obravnavanem področju, vse druge možnosti pa opisujejo krajevni označevalniki. (Torej se označevalnik lahko uporablja tudi za izhodiščni kraj, če je jezikovna prvina znana samo v njem.) – Če bi bila kdaj količina krajevnih označevalnikov pri posamezni jezikovni prvini tolikšna, da bi bilo moteče, se je mogoče odločiti za negativno označevanje (na način *razen v* ...). Na to mora biti opozorjeno v slovarskem uvodu.

17.2

Citatnostni označevalnik

Besedne in predvsem besednozvezne inovacije iz drugih socialnih zvrsti slovenskega jezika (navadno iz knjižnega ali pogovornega, lahko pa tudi iz drugih narečij, kar je redkejše) ali iz drugih jezikov v obravnavanem narečju označuje citatnosti označevalnik. Pri besedah in besednih zvezah, ki naj bi jih označeval, naj bo slovaropisec strog; v slovar jih je smiselno zapisati, če so postale sestavina narečja in če so sorazmerno pogoste. Pri tem je treba upoštevati omejitev, da »[c]itatne besede in besedne zveze niso sestavni del slovenskega jezika oz. slovenskega knjižnega jezika« (Toporišič 1984: 105). Včasih jih je le težko ločiti od prevzetih besed in besednih zvez, ki pa jih v slovarju ne označujemo – njihova prevzetost je lahko vidna iz etimološkega podatka.

17.3

Izrazijski (terminološki, funkcijskozvrstni) označevalniki

Mednje v narečnem slovarju spadajo označevalniki za posamezna strokovna področja, tudi za uradovalne jezikovne prvine, medtem ko označevalniki za publicistične, pesniške in praktičnosporazumevalne jezikovne prvine zagotovo ne pridejo v poštev.

Veliko težavo v narečnem slovarju predstavlja določitev in zamejitev strok, ki naj jih zajemajo označevalniki. V slovarju knjižnega jezika spada jezikovni pojav npr. v etnografijo ali etnologijo (označevalnik *etn.* v SSKJ 1: LX) s stališča stroke, to stališče pa za narečje ne velja, tako da ta označevalnik v narečnem slovarju sploh ne pride v poštev. Podobnih primerov iz drugih strok je v narečnem slovarju še več, tako da je označevalnikov za posamezne stroke pravzaprav zelo malo. Tu naj narečni slovaropisec upošteva krajevne razmere in večjo koncentracijo nekaterih strok in obrti v posameznih pokrajinah in na posameznih zemljepisnih področjih.

17.4

Formalnostni označevalnik

Označeno okolje pri formalnostnem označevalniku je formalno. (V označevanju knjižnega besedišča je označeno okolje neformalno. To so npr. besede, ki so v rabi v družini za razmerja med družinskimi člani – *mami, tati, babi.*) Tovrstno označevanje je v narečnem slovarju upoštevano le delno, ker gre pri z narečnega

stališča formalnem za prestop v nadnarečnost, te pa pisec v narečnem slovarju ne more upoštevati. Izjema so le posamezne besede, ki jih govorci uporabljajo v uradnih položajih, npr. v pogovoru z zdravnikom.

17.5

Socialnozvrstni označevalniki

V narečnem slovarju lahko od teh upoštevamo pravzaprav le slengovske in žargonske jezikovne prvine, s tem da je žargonsko omejeno na šolsko rabo. (Označevanje drugih žargonskih prvin v posameznih strokah ne pride v poštev, saj je v narečju ločnica med strokovnim in žargonskim v primerjavi s knjižnim jezikom popolnoma zabrisana.)

17.6

Čustvenostni označevalniki

V narečnem slovarju lahko uporabimo vse čustvenostne označevalnike, ki jih predlaga SP 1990: 135–136. Praksa kaže, da bi v narečju le težko našli nedvoumne primere za olupševalno (kar je težko ločiti od omiljevalnega, zato lahko za oboje uporabimo kar ta označevalnik) in za vzneseno. Glede na SSKJ je potrebno še posebej poudariti rabo natančnejših čustvenostnih označevalnikov, če obstajajo, tako da označevalnik čustvenostno uporabimo le, če vrste čustvenosti ni mogoče določiti natančneje (SP 1990: 135).

Splošno spoznanje dialektologov je, da je delež čustvenostno označenega v narečjih večji kot v knjižnem jeziku (Oravec 1980), in sicer tudi pri dvojnicah (variantah) osebnih imen (Kolařík 1980: 76). To se seveda pokaže tudi v narečnem slovarju.

17.7

Časovni označevalniki

S časovnimi označevalniki glede na neoznačeno izhodišče določimo starinske in zastarele jezikovne prvine ter take, katerih novost se v jeziku še čuti. V narečnem slovarju je kot zastarela označena jezikovna prvina, kar se ne govori več, jo pa (predvsem starejši) govorci še poznajo; kot starinsko je označeno tisto, kar govori starejša generacija, ne pa tudi govorci srednje in mlajše generacije. (Pripadniki mlajše generacije večinoma še nimajo otrok, pripadniki starejše pa večinoma nimajo več živih staršev; pripadniki srednje generacije večinoma torej že imajo otroke in še vedno žive starše.) Novota ni vezana na govorce določene starosti ali generacije, čeprav jo največkrat vendarle pričakujemo pri mlajših govorcih, in mora biti dovolj razširjena, a še vedno občutena kot novost.

Velikokrat so časovni označevalniki natančneje določeni v kombinaciji s pogostnostnimi.

17.8

Pogostnostni označevalniki

Med pogostnostne označevalnike lahko poleg označevalnika *redko* uvrstimo še nekatere označevalnike, ki jih SP 1990: 137 uvršča med posebne. (Priložnostnih jezikovnih prvin v narečnem slovarju ne zapisujemo.) Tako sta lahko tu hierarhijska označevalnika *in* in *tudi* ter označevalnika za jezikovno dinamiko *pešajoče* in *naraščajoče*. Marsikdaj je težko določiti mejo med označevalniki *pešajoče* in *starinsko* ali *redko* in med označevalnikoma *naraščajoče* in *novota*.

V narečnem slovarju, sploh če je obravnavano zemljepisno področje manjše, se kaže tudi potreba po označevanju idiolektizmov, in sicer v narečnem slovarju predvsem besed, ki so značilne za posameznega govorca ali – redkeje – za posamezno družino; drugi govorce iz okolja imajo nekatere besede pri posameznem govorcu ali pri posamezni družini za opazne. (Tovrstno označevanje je izpeljal Karničar (1990).) Nekatero jezikovno prvine (npr. glasovne asimilacije, disimilacije), ki so značilne za enega samega govorca ali eno samo družino, namreč velikokrat vsebujejo za jezikoslovca zanimive podatke. Za slovar je treba pojem idiolekt omejiti na tvorbeno procese in zanemariti procese razumevanja, značilne za posameznika. (O drugačnem stališču v novejšem proučevanju idiolekt prim. Oskar (1987: 294).)

Označevalnik za idiolektične pojave je priporočljivo kombinirati s krajevnim.

17.9

Posebni označevalniki

Sem spadajo kratice in simboli (npr. *ipd.*, *itd.*, → v pomenu 'glej, primerjaj'), ki se lahko uporabljajo tudi neslovarsko, v slovarju pa imajo na določenih mestih posebne pomene.

Označevalnike je treba razložiti v slovarskem uvodu, okrajšane pa je dobro zbrati in na kratko razložiti na enem, lahko dostopnem mestu, v knjigi npr. na sprednjem ali zadnjem spojnem papirju, in jim morda pripisati podatek, kje so razloženi bolj natančno (tako kot je v SSKJ 1: LX–LXI).

Pri pisanju slovarja predstavljajo posebno težavo kombinacije označevalnikov. Na neposrečeno kombinacijo s številkami (indeksi) zapisanih označevalnikov v Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982–92) je bilo že opozorjeno. Pri eni označeni enoti naj jih ne bo preveč (v nizu naj nikoli ne bodo več kot trije, pri čemer so krajevni izvzeti), med seboj se ne smejo izključevati, v nizu pa si morajo slediti v določenem zaporedju (najboljše je razporejanje po skupinah označevalnikov, kot so navedene v slovarskem uvodu); naenkrat načeloma ne smeta biti navedena dva označevalnika iz iste skupine, razen npr. pri izrazijskih označevalnikih. (Take rešitve ima že SSKJ 1: XVIII–XIX.) Predvsem pri označevalnikih je v enojezičnih slovarjih veliko nepotrebnih nedoslednosti, kar kaže na površnost pri končnih pregledih. (Neustrezno kopičenje označevalnikov, ki niso navedeni v stalnih nizih, v Aničevem slovarju hrvaškega jezika (Anić 1991) je kritiziral Jakopin (1991/92: 214). Za ponazorilo sta navedeni besedi *larmadžija* 'razgrajač, rogovilež', kjer so označevalniki *razg. deprec. iron. pejor.* – *deprec.* je 'omiljevalno' –, in *krepati* v pomenu 'umreti', kjer so označe-

valniki *pejor. žarg. razg. iron.* – označevalnik *žarg.* pri Aniću pomeni naše 'žargonsko' in 'slengovsko'. Pri besedi *kurac* sta označevalnika *žarg. vulg.*, pri *pička* pa samo *vulg.* Še več motečih nedoslednosti je v tem slovarju pri označevanju sopomenk.)

Če je slovaropisec tudi govorec narečja, bo poleg pomenov pri posameznih enotah lahko zapisal tudi označevalnike; za zapisovalca, ki izhaja z drugega govornega področja, bo to veliko težja naloga.

18

Označevalniška pojasnila

Kadar označevalniki sami ne zadoščajo – z njimi je namreč mogoče opisati le del pojavov v zvezi z besediščem –, je treba uporabiti označevalniška pojasnila, ki lahko dopolnjujejo pomensko razlago. Označevalniška pojasnila stojijo predvsem ob polnopomenskih besedah, slovnična pa ob nepolnopomenskih, predvsem pri veznikih (prim. točko 9). »Z zaprtim inventarjem predikatnih izrazov [tj. označevalnikov – P. W.] se ne da zajeti raznovrstnih odtenkov v besedni rabi. Zato se zahteva odprto opisno besedišče, ki dopušča tudi opise ad hoc.« (Püschel 1989: 698)

Označevalniško pojasnilo naj stoji za označevalniki pred razlago.

Slovaropisec (tudi narečni) mora za enake pojave uporabljati ista ali podobna označevalniška pojasnila.

19

Ilustracije v slovarju

Z ilustracijami (risbami in redkeje fotografijami), torej s slikovnimi pojasnili, se zelo poveča sporočilnost vsakega slovarja; ilustracija skupaj z razlago in preostalim geslom dopolni informacijo o iztočnici (Hupka 1989: 707). Ilustracija v razlagalnem slovarju ne more nadomeščati razlag, jih pa močno dopolnjuje. Žal je v enojezičnih razlagalnih slovarjih nasploh možnost te popestritve in dodatne informacije še premalo izrabljena.

Slovenski narečni slovarji niso bili ilustrirani; ilustracije lahko vidimo v tujih, npr. v nemških (Tschinkel 1973–76; Reichmann 1983: 1297–98), v slovaškem (Matejčík 1975) ali hrvaškem (Mardešić-Centin 1977: priloga za str. 321), pa tudi v drugih, predvsem etnoloških delih (npr. Vuković 1988: 501–505). V vprašalnicah za kmečke mline na Koroškem je uporabila ilustracije Herta Lausegger (1980).

Odločitev za gostoto ilustracij je težavna. V narečnem slovarju naj jih ne bo preveč, saj uporabnik v njem ne pričakuje narisanih splošno znanih predmetov, kot sta npr. avto ali pes. Narečni slovaropisec se bo za ilustracije odločal predvsem pri izginjajočih predmetih iz materialne kulture in na tistih zemljepisnih področjih, ki imajo v narečju močnejše razvito strokovno izrazje; tu bodo navedene sestavine posameznih predmetov, podpomenke ipd.

Zaradi spoštovanja avtorskih pravic morajo biti ilustracije izvirne, torej ne prerisane ali prekopirane iz drugih del, pa čeprav bi bile potem primerno obdelane in urejene.

Izvirno risbo ali fotografijo je treba vnesti v računalniško obliko z bralnikom slike (skenerjem), jo primerno obdelati in opremiti s pripadajočim besedi-

lom. Pri morebitnem namiznem urejanju je treba ilustracijo umestiti na zeleno mesto in jo natisniti tako kot besedilo slovarja.

Pri odločitvi med risbo in fotografijo je, če upoštevamo dostopnost, na prvi pogled v prednosti fotografija, vendar je z nje nemogoče odstraniti nebitveno ozadje, ki ga pri risbi sploh ni. Za risbo pa je težko dobiti dobrega risarja; če je risarjev več, so lahko risbe neenotne. Idealno bi seveda bilo, da bi risanje obvladal sam pisec, tako kot ga npr. etnolog Janez Bogataj, ki je za svojo knjigo *Domače obrti na Slovenskem* (Bogataj 1989) izdelal nekaj odličnih risb, saj bi tako bilo še najmanj napak. Risba naj bo brez sivih tonov.

Priporočljivo je, da je ilustracija čim bližje (nosilnega) gesla, ki ga dopolnjuje, vendar pa jo je mogoče umestiti tudi na vrh strani, na kateri se pojavlja geslo, ki mu pripada (tako ravna med enojezičnimi slovarji npr. nemški Sprach-Brockhaus 1979), ali pa, kar je slabše, vendar tehnično morda manj zahtevno, v prilogo (tako Mardešić-Centin 1977). Čim krajše in enoumno je treba označevati posamezne ilustracije v geslih, saj se je treba sklicevati na ilustracijo in poimenovanja ob njej pri posameznih iztočnicah oz. pri posameznih pomenih.

Ilustracijo dopolnjujejo poknjižen naslov, ki naj se po možnosti ujema s poknjiženo iztočnico, in prav tako poknjižena poimenovanja za posamezne predmete, sestavine ipd. Sestavine predmeta, ki ga prikazuje ilustracija, je mogoče označiti s številkami, ki so pojasnjene v legendi ob robu, ali z besedami kar v ilustraciji sami, čeprav je to lahko moteče. (V ilustraciji torej ni narečnih zapisov.) Sopomenke k besedam, zapisanim v ilustraciji ali ob njej, so navedene v vsakokratnem geslu v sopomenskem gnezdu.

Po Hupkovi razdelitvi ilustracij po funkciji pridejo za narečni slovar v poštev unikatne ilustracije (prikazujejo en sam predmet), naštevalne ilustracije (tu so narisani različni tipi – dejansko podpomenke – predmeta, ki ga označuje iztočnica) in strukturne ilustracije (na teh so prikazane sestavine predmeta, ki ga označuje iztočnica) (Hupka 1989: 711–713).

Kazalo ilustracij je lahko navedeno v slovarskem uvodu.

20

Viri in literatura

Ustni vir so informatorji, ki so navedeni v slovarskem uvodu z vsemi potrebnimi podatki.

Drugi vir so objavljeni ali neobjavljeni narečni zapisi z obravnavanega področja, ki jih narečni slovaropisec lahko upošteva v slovarju v posameznih geslih. Priporočljivo je, da je v slovarskem uvodu zapisano, kaj je v slovarju v posameznih geslih upoštevano kot primerjalno narečno gradivo, kaj kot primerjalno poknjiženo gradivo npr. z etnološkimi podatki, kaj pri pisanju morebitnih etimoloških podatkov in kaj kot vir za določanje knjižne ali poknjižene oblike iztočnice. Ti viri (dejansko tudi literatura), ki se (okrajšano) navedeni pojavljajo v geslih, morajo biti naštetih v posebnem razdelku v slovarskem uvodu, okrajšave zanje pa razrešene.

Preostala literatura, s katero si pisec pomaga pri sestavljanju narečnega slovarja, je raznovrstna; obsega lahko splošne in specialne slovarje in leksikone, priročnike, etnološka dela itd. Pisec narečnega slovarja mora ta dela kar se

da izrabiti za pomoč, posebej še tam, kjer odpovejo splošni slovarji. Teh del v slovarskem uvodu ni potrebno navajati, ker bi jih bilo preveč.

Narečni slovaropisec lahko uporabi pri določanju npr. rastlinskih imen kar nekaj del. (Vsaj nekatera, predvsem tista z dobrimi ilustracijami, mu lahko koristijo tudi pri zbiranju narečnega gradiva pri informatorjih.) Vendar pa mora biti pazljiv, kadar se narečno poimenovanje za določeno rastlino razlikuje od knjižnega, in ne sme prepisovati iz knjig. Naletel bo na informatorje, katerih poimenovanje se bo razlikovalo od splošnega. Priporočljivo je, da najde narečne informatorje, ki dobro poznajo rastlinska imena in se spoznajo npr. na zdravilne rastline ali na sadno drevje. Če ima slovaropisec težave z določanjem rastlinskih imen, naj se obrne na botanika, ki bo rastlino znal določiti (in ji bo poleg slovenskega pripisal tudi nedvoumno latinsko poimenovanje).

21

Slovarski uvod

Poleg seznama iztočnic z gesli je v vseh tipih slovarjev obvezna sestavina uvod (Herberg 1989: 749).

V slovenskem slovaropisju nasploh je bil prvi obsežnejši slovarski uvod (sem ne štejem npr. uvoda v Glonarjev Slovar slovenskega jezika, ki je predvsem esejistični in ponekod polemični predgovor (Glonar 1936: V–XVI)) objavljen v SSKJ 1 leta 1970 (čeprav v njem in v SSKJ-ju nasploh ni bil objavljen npr. seznam izpisanih del, kot je bilo z delnim pridržkom obljubljeno v uvodu (SSKJ 1: X)).

Črnovrški dialekt Ivana Tomince (1964) že v podnaslovu (Kratka monografija in slovar) napoveduje razdelitev na dva dela. V Uvodni besedi (Tominec 1964: 5–6) je opisal zgodovino zbiranja gradiva za svoj slovar, obseg črnovrškega narečja in način poknjiženja iztočnic. V Seznamu uporabljenih posebnih znakov (str. 7) navaja posebne črkovne znake. Monografijo (str. 11–58) je mogoče brati in uporabiti kot slovarsko slovnico za izvajanje oblik pri posameznih geslih, ki imajo v oglavju navedene osnovne (in včasih razširjene) slovarske oblike. Zaključujejo jo razdelki Iz slovarskega gradiva s kratkim besedilom (str. 58–62), Pripombe k besedotvorju (str. 63–64) in Izbor hišnih imen (str. 65); popravki so dodani na posebnem zganjenem listu (na 3 straneh).

Prvi slovenski narečni slovar, ki v uvodu vsebuje zadovoljivo količino podatkov, je Tezaver slovenskega ljudskega jezika na Koroškem, ki je začel izhajati leta 1982; širše pojmovanemu uvodu je posvečen celoten ničti zvezek Tezavra – Ključ k Tezavru (Thesaurus 1982), vendar – pač zato, ker je Tezaver konkordanca narečnih zapisov – nima oblikoslovnih preglednic.

Slovar beltinskega prekmurskega govora Franca Novaka ima poleg predgovora urednika Vilka Novaka (Novak 1985: V–VII), v katerem so podatki o piscu in načinu zbiranja besedišča in o značilnostih beltinskega govora, objavljena pa sta še odlomka iz ocene slovarja za založbo recenzentov Janka Jurančiča in Tineta Logarja. Na strani 9 so navedene kratice.

Širše od zahtev slovarskega uvoda sega Karničar (1990), saj je v njegovem delu slovar le del monografskega prikaza, ki v celoti obsega fonologijo, oblikoslovje, mikrotoponimijo, hišna imena, besedišče in besedila, kot je navedeno v podnaslovu h Karničarjevemu delu (Karničar 1990: 1).

Če upoštevamo sestavine uvoda, pojmovanega v širšem smislu, kot jih navaja Herberg (1989: 750), pridejo za narečni slovar v pošteve tele (zaporedje seveda ni obvezujoče):

- (a) Kazalo k slovarskemu uvodu.
- (b) Predgovor (ali uvodna beseda, tj. uvod v ožjem smislu). V njem je na kratko naveden namen narečnega slovarja in opisana zgodovina njegovega nastajanja. Tu je tudi mesto za morebitne zahvale.
- (c) Zemljepisni položaj v slovarju obravnavanega področja in zapisovalne točke. (Zelo poveden je zemljevid z označenimi zapisovalnimi točkami.)
- (č) Navodila za branje in uporabo. Biti morajo kratka in jasna (dober primer za to je Thesaurus 1982: 5–32) ter ne smejo ničesar zanemariti.
- (d) Seznam označevalnikov z razlago in primeri (tako kot je npr. v SP 1990: 129–138 in v SSKJ 1: XVIII–XXII).
- (e) Slovarska slovnica. V njej morata biti predstavljeni glasoslovje in oblikoslovje, in sicer v obliki preglednic, iz katerih je mogoče enoumno izvesti oblike, ki niso zapisane v slovarju v geselskem oglavju, hkrati pa je na ta način mogoče kar najbolj zmanjšati količino podatkov, zapisanih v geslih.
- (f) Seznam informatorjev in sodelavcev. Informatorji so lahko razvrščeni tudi po zapisovalnih točkah in po starosti.
- (g) Seznam (npr. rokopisnih) virov in literature (obvezno vse tiste literature, ki je navedena v slovarskem delu, in tiste, ki je uporabljena za morebitne etimološke podatke).
- (h) Seznam krajšav in simbolov. Krajšave naj bodo urejene po abecedi, simboli (s posebnimi ločili vred) pa v smiselni skupinah.
- (i) Seznam besedil v komentarjih (prim. točko 16), seznam morebitnih ilustracij (prim. točko 19) in odzadnji seznam iztočnic (prim. točko 22).
- (j) Pri obsežnejšem uvodu je lahko dodano tudi stvarno kazalo k uvodu (Thesaurus 1982: 107–109).

22

Seznami

V abecedno urejenem narečnem slovarju potreba po dodatnem seznamu (registru) ni tako velika kot v nekaterih drugih tipih slovarjev, kjer šele seznam omogoči rabo osrednjega dela slovarja (npr. v slikovnem) ali kjer zelo poveča pregled nad podatki (npr. v etimoloških slovarjih). Ker je danes seznane k besedilnim delom slovarja mogoče izdelovati z računalnikom (z delno preurejenim gradivom in ustreznim programom), je seveda vabljava izdelava seznama (ali seznamov), ki služijo slovaropiscu že med samim pisanjem slovarja kot delovno sredstvo in uporabniku kot sredstvo za nadaljnje raziskave (Kirkness 1989: 770).

Tominec (1964: 257–266) v Dodatku narečnih sinonimov h knjižnim besedam poleg knjižno-narečnih kazalk navaja še gesla, ki bi dejansko spadala v slovarski del (tam jih je očitno pozabil navesti), in še nekatere zbirne seznane, npr. pod *peč* dele kmečke (krušne) peči ali pod *posoda* vrste posode (Tominec 1964: 261, 262). Knjižno-narečne kazalke bi bilo boljše uvrstiti v slovarski del, kjer bi jih bilo mogoče grafično ločiti od narečnih iztočnic. Upoštevati je treba uporabnika, ki najbrž že pri prvem iskanju v slovarju želi najti, kar želi, ne pa

da v slovarju išče dvakrat, posebnega smisla pa ločeni seznam knjižno-narečnih kazalk tako nima. Seznam besed ima naveden tudi Karničar (1990: 373–420), vendar pa ne toliko kot seznam k slovarju, temveč bolj zato, da je lahko v njem zbral tudi poknjžene oblike besed iz obsežnega dela z narečnimi besedili.

V natisnjem abecedno urejenem narečnem slovarju je za jezikoslovno rabo mogoče dodati odzadnji seznam iztočnic (in podiztočnic, ki jih je mogoče grafično ločiti od iztočnic); ta omogoči pogled na pripone in tudi na posamezne dele zloženek in ter delno nadomesti besedotvorne podatke, ki v slovarskem delu običajno manjkajo. – Če bi bili v narečnem slovarju upoštevani tudi etimološki podatki, bi se dalo besedno gradivo iz posameznih jezikov smiselno urediti in ga navesti v seznamu kot kazalo.

V narečnem tematskem slovarju je obvezna sestavina seveda abecedni seznam, v katerem morajo biti iztočnicam pripisane strani, na katerih je zapisano določeno geslo. (Primer za tak slovar je Matejčič (1975) – prim. točko 5.)

Abecedno urejenemu slovarju je mogoče dodati še tematski seznam k iztočnicam, ki je ustreznik tematskega slovarja in zelo poveča uporabnost; vključen je lahko v sam slovarski del (prim. točko 5). Na stopnji pisanja slovarja delno ustrezajo takemu seznamu zbirni sezname k posameznim skupinam pojmov.

23

Lastna imena v narečnem slovarju

V splošnem narečnem slovarju so praviloma prikazane in razložene občne besede. Vendar pa je vanj priporočljivo vključiti tudi lastna imena, in to v obsegu, v kakršnem so v njem navedene in prikazane občne besede (Neumann 1974), na določenem ozemlju pa jih je dobro zbrati v celoti. (Če naj bi npr. pri zemljepisnih imenih poleg narečnih oblik in identifikacijskih razlag bile v slovarju še njihove zgodovinske oblike in drugi podatki, bi bilo bolj priporočljivo izdelati poseben, ločen slovar lastnih imen, kakršna sta recimo Gansleweit (1982) in Eichler – Walther (1984).)

Za združitev občnih besed in lastnih imen v en sam slovar govori lažje prikazovanje sopomenk iz obeh skupin in vzporeden prikaz lastnih imen in izimenskih občnih besed (kakršni sta v govoru Kraš npr. *jaka* v pomenu 'posebnež, nenavadnež, čudak' ali idiolektična *sander* 'moški spolni ud'). – V govorih Zadrecke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami npr. se na posameznih področjih za 'pokopališče' poleg *britof* ipd. govorijo nekdanja ledinska imena, in sicer glede na to, kje kdo pokopava svojce (Weiss 1993: 74–75): v župniji Šmartno ob Dreti *Bakove grebljice*, v župniji Bočna *Novšekova njiva* in v župniji Rečica ob Savinji *Kosmačev travnik*. Šaljivi frazeologem *iti na [Bakove grebljice* ([: *Novšekovo njivo* [: *Kosmačev travnik*) pomeni 'umreti'. Vsakokratni frazeologem govorijo predvsem starejši; posamezno ledinsko ime govorijo in tudi razumejo navadno le v določenem okolju in že v Bočni le redkokdo ve, kaj bi pomenilo *iti na Bakove grebljice*, čeprav se zadnje govori v sosednji župniji, v kake 3 kilometre oddaljenem Šmartnu. – Podobno v slovarjih knjižnega jezika niso prikazana npr. krajevna imena *Polje* (ali *Studenec*) in *Bokalce*, ki se vsaj v Ljubljani govorijo npr. v zvezah *biti v Polju* (ali *biti na Studencu*) 'biti v bolnici za duševno bolne' in *biti na Bokalcah* 'biti v domu za ostarele'. Res je ta raba znana le v Ljubljani in okolici. V SSKJ-ju je v geslu *magistrat* s pripisanim

označevalniškim pojasnilom v *Ljubljani* mogoče najti frazeologem *iti na magistrat* 'poročiti se', v geslih *bel* in *hiša* pa zvezo *Bela hiša* s pripisano razlago 'sedež predsednika Združenih držav Amerike v Washingtonu'. – Slovar lastnih imen (ali lastna imena, vključena v narečni slovar) je kulturološka slovaropisna kategorija (Bratanić 1991: 87), ki močno podpira občne besede in je ne bi smeli zanemarjati, čeprav je trenutno v slovarjih še vedno zelo poudarjeno občno besedišče. (Tudi iz prevladujočega ukvarjanja z občnim besediščem v slovarjih izvirajo težave pri prikazu slovenskih krajevnih imen v slovarjih knjižnega jezika, o čemer piše Majdič (1994).)

Nekaj lastnih imen je v slovarskem delu knjige *Narodno blago iz Roža* (Šašel – Ramovš 1936), tista, ki jih ima v svojem slovarju Tominec (1964), pa so prikazana zelo neenotno: niso označena z zvezdico, to pa pomeni, da naj bi bila zapisana že v Pleteršnikovem slovarju, kjer pa jih ni (npr. *Jakob*, *Janez*, *Jera*, *Jernej*), narečne oblike niso dosledno poknjižene (*Jernej* ima npr. ustreznico *jěrnâč*), posamezne oblike nastopajo na dveh mestih (*Jüəšk* pod *Jožef* in pod *jožek* – tu s pripisom »krstno ime« –; *jüəšk* je, kot je navedeno na str. 65, tudi hišno ime najbrž v Črnem Vrhu), za *Judež* ni jasno, katere vrste ime naj bi bilo, itd. – Novak (1985) ima navedenih nekaj imen (čeprav bi ob *goričánc* 'prebivalec Goričkega' in *gorički* 'prid. od Goričko' pričakovali tudi lastno ime *Goričko*), vendar pa je pri krajevnih imenih oblik včasih preveč in hkrati premalo (v geslu *Grád* 'vas v Prekmurju' so navedene predložne *pri Gradi*, *od Grada*, *h Gradi* – zadoščala bi ena sama – in pridevnik *gráčki*, ni pa imena za prebivalca) ali pa je pripisana identifikacijska razlaga neustrezna (pri *Grádec Gráca* identifikacija »nem. *Graz*« glede na to, da gre za slovar s slovenskim razlagalnim jezikom, ni najbolj ustrezna). Nekaj vzorcev, ki se jih je treba držati, lahko tovrstne napake povsem odpravi. – Karničar (1990: 71–110) ima zapisana ledinska in hišna imena v posebnem poglavju (z navedbo zgodovinskih zapisov in ponekod z etimologijami), Thesaurus (1982a–92) pa le navaja narečne zapise iz upoštevanih del, ker je pač konkordančnega tipa. (O neprimernosti velike začetnice v narečnem zapisovanju lastnih imen prim. točko 8.)

Natančnejše načine predstavljanja lastnih imen v narečnem slovarju bo treba še izdelati. Pri krajevnih imenih je npr. k identifikacijskim razlagam dobro pripisovati podatke iz priročnikov, kakršen je npr. *Atlas Slovenije*, in z natančnejših zemljevidov. V slovarju ne sme priti do nevarnih zblizanj razlag občnih besed in identifikacijskih razlag; lastna imena je od občnih besed najlažje ločiti s posebnimi lastnoimenskimi označevalniki glede na te kategorije, ki pridejo v poštev:

- (1.) imena bitij:
  - (1.1) osebna imena:
    - (a) rojstna imena (s polnimi, ljubkovalnimi, manjšalnimi in klicnimi oblikami),
    - (b) priimki (kot se govorijo v narečju),
    - (c) (slabšalni) vzdevki;
  - (1.2) veroslovna in bajeslovna imena;
  - (1.3) (slabšalna) imena prebivalcev (vključno s slabšalnimi imeni);
  - (1.4) živalska imena (imena krav, konj, volov, koz, psov ...);

(2.) zemljepisna imena (tu je povsod potrebna identifikacijska razlaga):

(a) naselbinska imena (ojkonimi, imena naselij in zaselkov) s predložnimi zvezami in izpeljankami,

(b) hišna imena s predložnimi zvezami in izpeljankami,

(c) ledinska imena (mikrotoponimi) s predložnimi zvezami,

(č) imena večjih področij (horonimi) s predložnimi zvezami in izpeljankami,

(d) gorska imena (oronimi) s predložnimi zvezami,

(e) vodna imena (hidronimi),

(f) jamska imena (speleonimi),

(g) imena nebesnih teles in ozvezdij (kozmonimi);

(3.) stvarna lastna imena.

24

Računalnik pri izdelavi narečnega slovarja

24.1

Kartoteka in gradivo

Pri današnjem stanju strojne in programske računalniške opreme si je nemo-goče predstavljati izdelavo narečnega slovarja kako drugače kot z računalnikom. Seveda lahko posamezna pripravljalna dela še vedno potekajo na klasičen način. (Prim. točko 4.)

Če pri zbiranju gradiva za slovar dovolj zgodaj začnemo uporabljati računal-nik, je iz zbranega gradiva seveda najbolj priporočljivo oblikovati računalniško kartoteko. Ročno izdelano obširnejšo kartoteko je najbolj priporočljivo ohraniti (ali pa jo postopoma vnašati v računalnik) in vse novejša gradivo sproti vnaša-ti v računalnik. Lahko pa seveda kartoteke izdelujemo ročno in podatke iz njih vnašamo v računalnik pozneje, ko izdelujemo slovar. (O tovrstnih izkušnjah pri nemških pokrajinskih slovarjih, kjer imajo večino zapisanega na listkih, pišeta Scheuermann (1986) in Post (1986), ki na vprašanje »listek ali računalnik« odgo-varjata z »listek *in* računalnik« (Scheuermann 1986: 114).)

Največja korist računalniške kartoteke je razvrščanje po abecedi, seveda pa slovaropiscu na tej stopnji koristijo še drugi postopki, ki jih z računalnikom izvede veliko lažje in hitreje, kot bi jih pri ročno izdelani kartoteki. Tako npr. lahko s primerno urejeno podatkovno bazo tako rekoč v trenutku poišče ali izbere zapise iz določenega kraja, zapise določenega informatorja, zapise iz določenega obdobja (iz določenega leta ali iz izbranih let), zapise z določenega stvarnega področja (npr. rastline ali sorte hrušk) ali zapise, v katerih išče želena zaporedje glasov.

V kartotečno obliko lahko narečni slovaropisec preuredi tudi že v računal-nik vnesena daljša besedila. Iz njih lahko izdela konkordanco, torej seznam besednih oblik (ali pojavitev) z levim in desnim sobesedilom, ki so jim pripi-sani podatek o kraju in informatorju, vrstica, v kateri se pojavlja besedna obli-ka, narečni besedni obliki pa lahko pripiše tudi poknjiženo; izdela lahko tudi preprost seznam besednih oblik, v katerem je dobro ohraniti podatek o kraju, informatorju in – zaradi poznejšega lažjega iskanja v viru – številko vrstice v določenem besedilu. Tako urejena konkordanca bo narečnemu slovaropiscu zelo koristila pri pisanju ponazarjalnih primerov, in to predvsem pri nepolnopomen-

skih besedah, ki jih narečnemu slovaropiscu vedno primanjkuje. – Narečni slovaropisec si lahko konkordanco natisne, lahko pa jo pusti v računalniški obliki, od koder lahko primere preprosto kopira v računalniški rokopis slovarja. (Ta način se je npr. izkazal primeren za ozemlje Zadrenke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami, potem ko je bilo zapisanih šest besedil iz treh krajev (Weiss 1990: 180–221). V njih je 13 528 besednih oblik (oblika *pa* se recimo pojavi 991-krat), od katerih je 2644 različnih (tu je *pa* štet le enkrat), leksemov pa bi bilo seveda še manj.)

24.2

Računalniška izdelava predloge slovarja za natis

Tu bodo navedene le posamezne tehnične stopnje pri vnašanju besedila narečnega slovarja v računalnik. Tako vneseno besedilo predstavlja tudi že osnovo za predlogo za natis z laserskim tiskalnikom ali za fotoosvetlitev (fotostavek) v tiskarni.

V strojni opremi naj bodo po možnosti osebni računalnik z vsaj štirimi megabajti delovnega pomnilnika in trdim diskom (za hitro shranjevanje vnese-nega besedila), priporočljiv pa je tudi laserski tiskalnik (ali brizgalnik črnila, ki daje slabše rezultate), da je mogoče sproti opravljati korekture; iglični tiskalnik za to ni primeren, ker je tiskanje z njim veliko prepočasno.

Programska oprema predstavlja večjo težavo kot strojna. Na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je bil preizkušen in izpopolnjen izredno prilagodljiv računalniški program STEve, ki ga je izdelal mag. Primož Jakopin in ki ima veliko možnosti za različne vrste tiska, z njim pa je med drugim mogoče tudi urejati podatkovne zbirke, abecedno razvrščati in izdelovati konkordance. (Z varianto 3.43 tega programa je – na računalniku atari z 2 megabajtoma spomina brez trdega diska – napisano tudi celotno tole delo.) Ker pa ta program deluje le na računalniku atari, ki razvojno, z zmogljivostjo in cenovno ne more več iti v korak z osebnim računalnikom (PC-jem), ga avtor ne bo več razvijal. Za delo na osebnem računalniku isti avtor razvija program Eve, ki naj bi imel vse dobre lastnosti programa STEve, vendar pa bo omogočal – kar je za dialektologa še posebej vabljivo – rabo več kot 65 000 različnih znakov. (Program STEve jih na računalniku atari nudi le okrog 200 – šele zadnje verzije programa zaradi možnosti kombiniranja nad- in podpisanih znamenj z osnovnimi omogočajo nekajkrat več, kar pa je za pisanje raznovrstnih narečnih besedil marsikdaj še vedno premalo.)

Za računalniški vnos rokopisa slovarja mora pisec še pred začetkom dela izbrati (ali si izrisati, in to za zaslon in za natis s tiskalnikom) posebne znake, s katerimi bo zapisoval narečje in spremljevalni aparat (npr. etimologije), simbole in vrste tiska (za iztočnice, podiztočnice, razlage, označevalnike, sopomenke ali dvojnice ipd.). Računalnik zelo poenostavi pisanje označevalnikov, kar je treba kar se da izkoristiti. Tako recimo ni potrebno vsakič znova natančno odtipkavati *m živ*. (za samostalnik moškega spola s podspolom živosti), k čemur spadajo še ukazi za ustrezno vrsto tiska, temveč je dovolj, da vnašalec odtipka besedilo *mž* ali *MŽ* (lahko tudi *mž* ali *Mž*) in s pritiskom na tipko za razvezovanje kratic dobi ustrezen rezultat, ki mora biti vedno isti, in sicer z ukazi za vrsto tiska vred in v tem primeru z razmikom za zadnjim znakom.

Program STEve na računalniku atari pri redakcijskem delu omogoča sprotno pregledovanje in iskanje enakih ali podobnih mest, pri izdelovanju slovničnih preglednic izbere iztočnice, ki imajo enake besednovrstne označevalnike, izbere pa tudi iztočnice z enakimi označevalniki (zadnja dva izbora lahko opremi še s statistiko) ter pomaga pri izdelavi odzadnjega seznama iztočnic (in podiztočnic). Z njim je sorazmerno preprosto izdelati sezname (registre) k besedilnim delom slovarja.

Težave pri prehodu na računalniško stavljenje predloge za natis (do tedaj so jih izdelovali s pisalnim strojem) so omenjene v Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1987: II). Tudi Karničarjev slovar (Karničar 1990) je že postavljen računalniško.

Pri izdelavi predloge za tisk (oz. predloge za razmnoževanje) narečnega slovarja se je komajda še mogoče zanašati na običajen postopek (Scheuermann 1982: 746), kamor je treba šteti tudi izdelavo klasičnega rokopisa in stavljenje v tiskarni. Najboljša možnost je, da je računalniško besedilo oblikovano v namiznouredniškem postopku, s tem da so prej opravljene vse potrebne korekture; zadnjo korekturo je treba opraviti pač po lomljenju v strani (do težav lahko pride predvsem zaradi deljenja besed, ki je v narečnem slovarju še posebno zapleteno). Z laserskim tiskalnikom je mogoče doseči sorazmerno zadovoljivo kakovost predloge za tisk. Druga, oblikovno sicer boljše, vendar pa tudi dražja in bolj zapletena možnost je oddaja disket z besedilom v tiskarno, kjer posamezne znake ustrezno prekodirajo, nato pa s fotostavkom izdelajo predlogo za tisk, ki mora pred natisom seveda vsaj še v eno korekturo. V tem primeru je treba s tiskarno sodelovati že na prejšnjih stopnjah računalniške priprave besedila, da je korektur kar se da malo. (Glede pomoči računalnika pri pripravi seznamov prim. točki 16 in 22 ter pri pripravi ilustracij točko 19.)

25

Meje narečnega slovaropisja

Poleg tega, kar je potrebno in mogoče zapisati v (narečnem) slovarju, je še veliko jezikovnih pojavov, ki bi zahtevali posebne načine prikaza.

V slovarjih uporabnik marsikdaj pogreša jezikovnopragmatične opise, ki bi podpirali ponazarjalne primere ter dopolnjevali pomene, označevalnike in označevalniška pojasnila. Toda težava je v tem, da je treba šele oblikovati postopke za opis pojavov, saj niso izdelani niti za knjižni jezik. V slovarju bi jezikovno-pragmatični podatki sicer močno povečali obvestilo o besedi, vzeli pa bi tudi veliko prostora. Tako bi recimo stalna zveza *Ali imaš rep (ali kaj)?* zahtevala širši opis okoliščin in pogojev, ki morajo biti izpolnjeni, da retorično vprašanje deluje kot želja ali ukaz 'zapri (: zapiraj) vrata': sodelujoča v pogovoru morata biti družbeno ipd. vsaj enaka ali pa mora biti govorec nad naslovnikom (npr. starejši od njega); naslovnik je ravnokar pustil vrata odprta ali pa jih pri hoji iz enega prostora v drugega pušča odprta; izrek običajno ne more stati v pretekliku ali prihodnjiku. Ukaz *Zapri (: zapiraj) vrata* je v obliki vprašanja *Ali imaš rep (ali kaj)?* rahlo omiljen, mogoče pa tudi gre samo za variiranje ukaza. Tu se potem postavi vprašanje gospodarnosti slovarske predstavitve oz. njena izčrpnost na eni in reprezentativnost na drugi strani (Wiegand 1981; Holly 1989).

Narečni slovar ne more nastati brez zapisanih narečnih besedil, ki slovar hkrati tudi dopolnjujejo; smiselno jih je izdati posebej, poleg slovnice in slovarja. (Prikaz knjižnega jezika v slovarju temelji predvsem na zapisanih, ne toliko na ustnih (govorjenih) virih.) Vendar pa bi narečni slovaropisec moral poskrbeti tudi za to, da bi vsaj zainteresiranim posameznikom bili na voljo še zvočni (tonski, zaenkrat predvsem magnetofonski) zapisi, ki bi ustrezno dopolnjevali podatke v slovarju (in slovnici). Premalo povedni in povsem nezadostni so goli opisi posebnih stavčnih intonacij ali njihovi grafični poteki, predstavljeni v obliki risb v slovnici, saj bi lahko bili ustrezno dokumentirani s tonskim zapisom. (Tovrstni pojavi v narečnem slovarju ne morejo biti zapisani, so pa potrebni za proučevanje skladnje, ki je v slovarju skrčena na posamezne vzorce.)

V slovarju je v središču pozornosti beseda (ki je največkrat enačena z jezikom), torej to, kar služi besednemu sporazumevanju. Besednemu zapisu v narečnem slovarju se izmikajo nekateri sorazmerno pogosti medmeti (npr. z zaprtimi usti zabrundani *mhm*, ki izraža pritrjevanje) in nebesedna sporočila (npr. žvižg, ki izraža navdušenje nad čim). Te pojave bo treba obdelati tudi še v slovenskem knjižnem jeziku. V različnih medijih (v knjigi z besedili in ilustracijami, na video- in tonskem posnetku) je sploh vprašljiv prikaz sopomenskosti, ker ni jasno, kako bi ga v različnih medijih sploh bilo mogoče prikazati in uskladiti. – V SSKJ 5 je npr. medmet, ki izraža nejevoljo, prezir, zapisan kot *ts* z izgovorom [tsè], kar ne ustreza dejanskemu stanju, saj gre v tem primeru za tlesk, čeprav bi ga lahko našli zapisanega še kje drugje, npr. pod *c* (Toporišič 1984: 386, 394). Vendar – kot že rečeno – slovar in slovnica knjižnega jezika temeljita predvsem na pisnih virih, tako da je vprašljivo, ali naj bo ta medmet kot iztočnica *ts* sploh uvrščen v narečni slovar. Slovenska slovnica ostaja na stopnji ugotovitve, da se »[g]lasovi medmetov [...] dostikrat le približno tako izgovarjajo kot glasovi drugih besednih vrst« (Toporišič 1984: 386) in se v bolj natančen zapis ne spušča. V narečnem slovarju je tehnično sicer mogoče zapisati npr. cmokljaj, tj. glas, ki nastane pri poljubu (v mednarodni fonetični abecedi se zapiše kot [ɔ]) in ki je v Zadrecki dolini, če je namenjen konju, sopomenski klicu *díja* 'naprej'. Vendar je vprašanje, kdo bo take zapise v narečnem slovarju, pa čeprav so usklajeni z mednarodno fonetično abecedo, znal ustrezno prebrati in reproducirati. (Med velelnicami za živino Alenka Šivic-Dular (1984/85) nebesednih ne omenja.) Tu je tonski zapis (in najbrž tudi videoposnetek) za identifikacijo tako rekoč nepogrešljiv.

Narečni slovaropisec lahko zbere tovrstne primere za svoje narečje, vendar mora pri tem računati na težave pri obdelavi in urejanju ter zapisovanju, na nejasno možnost objave in na veliko manjši krog uporabnikov slovarja, kot bi bil pri opisu pojavov na ravni knjižnega jezika, kjer pa – kot že rečeno – tovrstni pojavi niti še niso obdelani.

Poleg besednega sporazumevanja je v jeziku, pojmovanem v najširšem pomenu, pomemben tudi delež nebesednega sporazumevanja, tu pa sta obsežni področji kinezika in proksemika. Prvo je mogoče prikazati slovarsko, vendar pa je ustreznih del tudi v drugih jezikih še malo. Sorazmerno dobro je mogoče opisati npr. kretnje (ali geste), vendar pa kretenjski slovar manjka tudi še za slovenski knjižni jezik, tako da bi narečni slovaropisec, ki bi želel zapisati

narečne kretnje, pri tem oral ledino. (0 tovrstnih slovarjih prim. Meo Zilio 1990.) Za dokumentiranje kinemov pridejo v poštev tudi videoposnetki. (Najdalj so pri videodokumentiranju prišli dialektologi pri zapisovanju slovenskih narečij na avstrijskem Koroškem (prim. točko 5). O potrebi po tovrstnem zapisovanju folklornega gradiva piše Marija Stanonik (1993: 36–37).)

26

Načrti in perspektive slovenskega narečnega slovaropisja

Razpravo o prvih slovenskih narečnih slovarjih je objavila Sonja Horvat (1991a, 1991b), ki je prispevala tudi dva pregleda nastajajočih narečnih slovarjev (Horvat 1982/83, 1988/89). (Ta avtorica končuje slovar kostelskega govora, ki ga je zasnoval pokojni Jože Gregorič.)

Slavistično društvo Slovenije je leta 1993 začelo akcijo za zapisovanje besednega zaklada govorjenega jezika v posameznih krajih slovenskega jezikovnega ozemlja, ki je na zborovanju v Krškem oktobra 1994 dobilo potrditev pod delovnim imenom *sodobno besedno bogastvo*. Zapisovanje bo torej zajelo ne samo posamezne govore in narečja, temveč tudi pokrajinske pogovorne jezike. Akcijo za zbiranje je spodbudil Milko Matičetov (Matičetov 1992), vendar je doživela zavrnitev (Benedik 1992a, Weiss 1992) zaradi zamisli, da naj bi zbiranje na celotnem slovenskem (jezikovnem) ozemlju in pisanje nemudoma začeli delavci iz Leksikološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, ki so ravno takrat končali zadnjo knjigo SSKJ-ja. (Odgovor Matičetova (1992a), predvsem njegov vzorec »nenavadnih besed« besed, ki bi ga bilo treba še preveriti ali dopolniti, kaže, da bi po tej zamisli težko nastal narečni slovar.) Za nastanek vseslovenskega narečnega slovarja – zanj se pojavljajo tudi imena narečni leksikon, slovar živega (narečnega, slovenskega) jezika, slovenski tezaver in novi Pleteršnik – bi potrebovali nekatera predhodna dela (vsaj vprašalnice, temeljne teoretične raziskave, ki jih tako rekoč ni, slovenski narečni atlas, več usposobljenih dialektologov in ustanovo, ki bi vodila in usklajevala zbiranje gradiva in kjer bi zbrano gradivo uredili v slovar; pri sedanjem pomanjkanju dialektologov je npr. v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša utopija že dokončanje slovenskega narečnega atlasa. (O vseh teh zadregah je pisala Vera Smole (1992/93).) Zato se zdi, da je najprimernejša pot k vseslovenskemu narečnemu slovarju pisanje slovarjev posameznih govorov in narečij, potrebna pa bi bila tudi močna spodbuda za dokončanje tistih, ki že nastajajo. Vendar danes narečni slovaropisec težko upa na kaj več kot na moralno podporo, na strokovno pomoč dialektologov in slovaropiscev ter na obljubljeno pomoč pri natisu že sestavljenega narečnega slovarja.

Literatura

- Agricola – Agricola 1984** = Christiane Agricola – Erhard Agricola, *Wörter und Gegenwörter: Antonyme der deutschen Sprache*, Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1984.
- Anić 1991** = Vladimir Anić, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb: Novi Liber, 1991.
- Baudouin de Courtenay 1966** = Jan Baudouin de Courtenay, Rez'janski slovar': pod redakcijem N. I. Tolstogo, v: L. È. Kalnyn' (ur.), *Slavjanskaja leksikografija i leksikologija*, Moskva: Nauka, 1966, str. 183–226.
- Baukart 1968** = Jan Baukart-Hongapaj, *Štorije vùjeca Balaža no drùge*, Murska Sobota: Pomurska založba, 1968.
- Benedik 1981** = Frančiška Benedik, *Škofjeloški govor: Magistrska naloga*, Ljubljana, 1981 (tipkopis).
- Benedik 1990** = Francka Benedik, Poimenovanje gozda in refleksi ě v besedi sneg v slovenskih govorih, v: Tine Logar (ur.), *Razprave razreda za filološke in literarne vede* 13, Ljubljana: SAZU, 1990, str. 213–220.
- Benedik 1992** = Francka Benedik, Veliki šmaren, v: *Traditiones: Zbornik Inštituta za slovensko narodopisje* 21, Ljubljana: SAZU, 1992, str. 233–239 + pril.
- Benedik 1992a** = Francka Benedik, Samo otrokom je dovoljeno, da začnejo hišo zidati pri strehi, *Delo – Književni listi* 1992, 20. febr., str. 14–15.
- Benedik 1994** = Francka Benedik, Slovar slovenskega knjižnega jezika in narečne besede, *Ramovšev zbornik (Obdobja 12) = Slavistična revija* (Ljubljana) 42 (1994), št 2–3, str. 261–266.
- Bergmann 1964** = Gunter Bergmann, *Mundarten und Mundartforschung*, Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1964.
- Bezljaj 1965** = France Bezljaj, Ivan Tominec, Črnovrški dialekt. Kratka monografija in slovar, *Jezik in slovstvo* 10 (1965), št. 2–3, str. 101. [Ocena; ⇨ Tominec 1964.]
- Bildwörterbuch Deutsch 1981** = *Bildwörterbuch Deutsch: Mit 200 Text- und Bildtafeln, davon 8 mehrfarbig, sowie alphabetischen Verzeichnissen der Substantive und Verben*, Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie, 1981.
- Bogataj 1989** = Janez Bogataj, *Domače obrti na Slovenskem*, Ljubljana: DZS, 1989.
- Bratanić 1991** = Maja Bratanić, *Rječnik i kultura*, Zagreb: Filozofski fakultet, 1991 (Biblioteka SOL 1).
- Burger 1989** = Harald Burger, Phraseologismen im allgemeinen einsprachigen Wörterbuch, v: ⇨ HSK 5.1, str. 593–599.
- Černelič 1991** = Ivana Černelič, Členek kot besedna vrsta v slovenskem knjižnem jeziku, v: *Jezikoslovni zapiski: Zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša* 1, Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 1991, str. 73–85.
- Ćupić 1982** = Drago Ćupić idr. (ur.), *Leksikografija i leksikologija: Zbornik referata*, Beograd – Novi Sad: Srpska akademija nauka i umetnosti idr., 1982.
- Ćupić 1989** = Drago Ćupić, Dijalekatski rječnici u odnosu na druga leksikografska djela, v: *Hrvatski dijalektološki zbornik 8: Dijalekatska geografija, leksikografija i leksikologija*, Zagreb: JAZU, 1989, str. 33–40.
- Dornseiff 1970** = Franz Dornseiff, *Der deutsche Wortschatz nach Sachgruppen*, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1970.

- Eichler – Walther 1984** = Ernst **Eichler** – Hans **Walther**, *Untersuchungen zur Ortsnamenkunde und Sprach- und Siedlungsgeschichte des Gebietes zwischen mittlerer Saale und Weißer Elster*, Berlin: Akademie-Verlag, 1984 (Deutsch-slawische Forschungen zur Namenkunde und Siedlungsgeschichte 35).
- ESSJ I–II** = France **Bezljaj**, *Etimološki slovar slovenskega jezika I–II (A–O)*, Ljubljana: SAZU (izd.) – Mladinska knjiga (zal.), 1977–1982.
- ETSEO 1–11** = *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja: vprašalnice 1–11*, Ljubljana: Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov, 1975–78.
- Finka 1985** = Božidar **Finka**, O rječniku Jure i Pere Dulčića i o njegovu jeziku, v: *Hrvatski dijalektološki zbornik 7*, zv. 2, Zagreb: JAZU, 1985, str. 373–380.
- Finka 1989** = Božidar **Finka**, O našoj dijalektskoj geografiji i dijalektološkoj leksikografiji: Uvodno izlaganje, v: *Hrvatski dijalektološki zbornik 8: Dijalekatska geografija, leksikografija i leksikologija*, Zagreb: JAZU, 1989, str. 7–11.
- Fonološki opisi 1981** = *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine), 1981 (Posebna izdanja LV, Odjeljenje društvenih nauka 9).
- Friebertshäuser 1976** = Hans **Friebertshäuser** (izd.), *Dialektlexikographie: Berichte über Stand und Methoden deutscher Dialektwörterbücher*, Wiesbaden, 1976 (Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik, Beih. N. F. 17).
- Friebertshäuser 1976a** = Hans **Friebertshäuser**, Relevante Aspekte der Dialektlexikographie, v: ⇒ **Friebertshäuser 1976**, str. 5–10.
- Friebertshäuser 1983** = Hans **Friebertshäuser**, Die großlandschaftlichen Wörterbücher der deutschen Dialekte. Areale und lexikologische Beschreibung, v: ⇒ HSK 1.2, str. 1284–1295.
- Friebertshäuser 1986** = Hans **Friebertshäuser** (izd.), *Lexikographie der Dialekte: Beiträge zu Geschichte, Theorie und Praxis*, Tübingen: Niemeyer, 1986 (Reihe Germanistische Linguistik 59).
- Gansleweit 1982** = Klaus-Dieter **Gansleweit**, *Untersuchungen zur Namenkunde und Siedlungsgeschichte der nordöstlichen Niederlausitz*, Berlin: Akademie-Verlag, 1982 (Deutsch-slawische Forschungen zur Namenkunde und Siedlungsgeschichte 34).
- Gjurin 1984** = Velemir **Gjurin**, Register 1584 kot slovaropisni dosežek, *Slavistična revija* (Ljubljana) 32 (1984), št. 3, str. 183–208.
- Gjurin 1986** = Velemir **Gjurin**, Načela sodobnega izrazijskega slovarja, v: Ada **Vidovič-Muha** (ur.), *Slovenski jezik v znanosti 1: Zbornik prispevkov*, Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1986 (Razprave Filozofske fakultete), str. 151–187.
- Glomar 1936** = Joža **Glomar**, *Slovar slovenskega jezika*, Ljubljana: Umetniška propaganda, 1936.
- Greenberg 1988** = Marc L. **Greenberg**, Slovar prekmurskega govora, *Slavistična revija* (Ljubljana) 36 (1988), št. 4, str. 452–456. [Ocena; ⇒ Novak 1985.]
- Hafner – Prunč 1980** = Stanislaus **Hafner** – Erich **Prunč** (izd.), *Lexikalische Inventarisierung der slowenischen Volkssprache in Kärnten: Grundsätzliches und Allgemeines*, Graz: Institut für Slawistik der Universität Graz, 1980 (Slovenistische Forschungsberichte 1).
- Hajnšek-Holz 1989** = Milena **Hajnšek-Holz**, Narečne prvine v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, v: Franc **Jakopin** (ur.), *Zbornik razprav iz slovanskega jezikoslovja: Tinetu Logarju ob sedemdesetletnici*, Ljubljana: SAZU, 1989, str. 79–100.

- Herberg** 1989 = Dieter **Herberg**, Wörterbuchvorwörter, v: ⇒ HSK 5.1, str. 749–754.
- Holly** 1989 = Werner **Holly**, Die Beschreibung sprachhandlungsbezeichnender Ausdrücke im allgemeinen einsprachigen Wörterbuch, v: ⇒ HSK 5.1, str. 814–822.
- Horvat** 1982/83 = Sonja **Horvat**, Dileme ob zajetju in obdelavi slovenskega narečnega leksikalnega gradiva, *Jezik in slovstvo* 28 (1982/83), št. 4, str. 123–127.
- Horvat** 1988/89 = Sonja **Horvat**, Jože Gregorič in njegov Slovar kostelskega govora, *Jezik in slovstvo* 34 (1988/89), št. 3, str. 73–76.
- Horvat** 1991 = Sonja **Horvat**, Mikrotoponimi na Vrheh in v dolini Raše, v: *Jezikoslovni zapiski: Zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša* 1, Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 1991, str. 147–154.
- Horvat** 1991a = Sonja **Horvat**, O slovenski narečni leksikografiji, *Celovski Zvon*, št. 31 (1991), str. 84–87.
- Horvat** 1991b = Sonja **Horvat**, O slovenski narečni leksikografiji: Nadaljevanje, *Celovski Zvon*, št. 33 (1991), str. 82–84.
- HSK 1.1** = Werner **Besch** – Ulrich **Knopp** – Wolfgang **Putschke** – Herbert Ernst **Wiegand** (izd.), *Dialektologie: Ein Handbuch zur deutschen und allgemeinen Dialektforschung*, 1. Halbband, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1982 (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 1.1).
- HSK 1.2** = Werner **Besch** – Ulrich **Knopp** – Wolfgang **Putschke** – Herbert Ernst **Wiegand** (izd.), *Dialektologie: Ein Handbuch zur deutschen und allgemeinen Dialektforschung*, 2. Halbband, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1983 (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 1.2).
- HSK 3.1** = Ulrich **Ammon** – Norbert **Dittmar** – Klaus J. **Mattheier** (izd.), *Sociolinguistics – Soziolinguistik: An International Handbook of the Science of Language and Society – Ein internationales Handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gesellschaft*, 1. Halbband, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1987 (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 3.1).
- HSK 5.1** = Franz Joseph **Hausmann** – Oskar **Reichmann** – Herbert Ernst **Wiegand** – Ladislav **Zgusta** (izd.), *Wörterbücher – Dictionaries – Dictionnaires: Ein internationales Handbuch zur Lexikographie – An International Encyclopedia of Lexicography – Encyclopédie internationale de lexicographie*, 1. Teilband, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1989 (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 5.1).
- HSK 5.2** = Franz Joseph **Hausmann** – Oskar **Reichmann** – Herbert Ernst **Wiegand** – Ladislav **Zgusta** (izd.), *Wörterbücher – Dictionaries – Dictionnaires: Ein internationales Handbuch zur Lexikographie – An International Encyclopedia of Lexicography – Encyclopédie internationale de lexicographie*, 2. Teilband, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1990 (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 5.2).
- Humar** 1993 = Marjeta **Humar**, Slovarko normiranje glede na predpise in rabo, v: Inka **Štrukelj** (ur.), *Jezik tako in drugače: Zbornik*, Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje Slovenije, 1993, str. 374–384.
- Hupka** 1989 = Werner **Hupka**, Die Bebilderung und sonstige Formen der Veranschaulichung im allgemeinen einsprachigen Wörterbuch, v: ⇒ HSK 5.1, str. 704–726.
- Jakopin** 1964 = Franc **Jakopin**, Slovar slovenskega knjižnega jezika: Ob izidu poskusnega snopiča, *Jezik in slovstvo* 9 (1964), št. 6, str. 161–170.
- Jakopin** 1982/83 = Franc **Jakopin**, Prvi zvezek koroškega slovarja, *Jezik in slovstvo* 28 (1982/83), št. 6, str. 202–204. [Ocena; ⇒ Thesaurus 1982, 1982a.]
- Jakopin** 1991/92 = Franc **Jakopin**, Aničev hrvaški slovar, *Jezik in slovstvo* 37 (1991/92), št. 7, str. 212–215. [Ocena; ⇒ Anič 1991.]

- Jurišić** 1966 = Blaž **Jurišić**, *Rječnik govora otoka Vrgade I: Uvod*, Zagreb: JAZU, 1966 (Biblioteka Hrvatskoga dijalektološkog zbornika 1/1).
- Jurišić** 1973 = Blaž **Jurišić**, *Rječnik govora otoka Vrgade, uspoređen s nekim čakavskim i zapadnoštokavskim govorima II: Rječnik*, Zagreb: JAZU, 1973 (Biblioteka Hrvatskoga dijalektološkog zbornika 1/2).
- Karničar** 1990 = Ludwig **Karničar** 1990, *Der Obir-Dialekt in Kärnten: Die Mundart von Ebriach/Obirsko im Vergleich mit den Nachbarmundarten von Zell/Sele und Trögern/Korte (Phonologie, Morphologie, Mikrotoponymie, Vulgonamen, Lexik, Texte)*, Graz 1986, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1990 (Philosophisch-historische Klasse, Sitzungsberichte 551).
- Karničar** 1991 = Ludvik **Karničar**, Obirsko narečje v luči graškega raziskovalnega projekta, v: ⇒ **Orožen – Orel-Pogačnik** 1991, str. 96–109.
- Karničar** 1993/94 = Ludvik **Karničar**, Koroška narečja kot most do slovenskega knjižnega jezika, *Jezik in slovastvo* 39 (1993/94), št. 6, str. 219–228.
- Kirkness** 1989 = Alan **Kirkness**, Wörterbuchregister, v: ⇒ HSK 5.1, str. 767–771.
- Kolařík** 1980 = Josef **Kolařík**, Expresivita v nářečném lexiku na východní Moravě, v: *Jazykovedný zborník* 5 (1979) = *Dialektologický zborník I*, Bratislava, 1980, str. 71–76.
- Kotnikov zbornik** 1956 = *Kotnikov zbornik: Narodopisni zapiski z Gornjegrajskega in Kozjanskega*, Celje: Mestni muzej, 1956.
- Kržišnik** 1987/88 = Erika **Kržišnik**, Frazološko gradivo v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, *Slava: Debatni list* 2 (1987/88), št. 2, str. 143–162.
- Kržišnik-Kolšek** 1988 = Erika **Kržišnik-Kolšek**, *Frazeologija v moderni: Magistrska naloga*, Ljubljana, 1988 (tipkopis).
- Kühn** 1982 = Peter **Kühn**, Typen lexikographischer Ergebnisdarstellung, v: ⇒ HSK 1.1, str. 702–723.
- Lausegger** 1980 = Herta **Lausegger**, *Die Terminologie der Bauernmühle in den slowenischen Dialekten in Kärnten: Eine volkskundlich-lexikalische Bestandsaufnahme – Inaugural-Dissertation*, Graz, 1980 (tipkopis).
- Lausegger** 1985 = Herta **Lausegger**, Raziskovanje slovenskih narečij na Koroškem, *Slavistična revija* (Ljubljana) 33 (1985), št. 2, str. 223–230.
- Logar** 1964 = Tine **Logar**, Ivan Tominec, Črnovrški dialekt. Kratka monografija in slovar, *Naši razgledi* 13 (1964), št. 22 (22. nov.), str. 439. [Ocena; ⇒ Tominec 1964.]
- Logar** 1993 = Tine **Logar**, *Slovenska narečja: Besedila*, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993 (Cicero). (Z zemljevidom in kasetami.)
- Majdič** 1994 = Viktor **Majdič**, Slovaropisne pasti in zagate priročnika *Slovenska krajevna imena*, *Slavistična revija* (Ljubljana) 42 (1994), št. 1, str. 51–79.
- Mardešić-Centin** 1977 = Pavao **Mardešić-Centin**, Rječnik komiškoga govora, v: *Hrvatski dijalektološki zbornik* 4, Zagreb: JAZU, 1977, str. 265–321 + [15] pril.
- Matejčík** 1975 = Ján **Matejčík**, *Lexika Novohradu: Vecný slovník*, Banská Bystrica: Osveta, 1975. [311 str. + pril.]
- Matešić** 1982 = Josip **Matešić**, *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*, Zagreb: Školska knjiga, 1982.
- Matičeto** 1992 = Milko **Matičeto**, Te knjige so nastajale v tišini desetletnega trdega dela: Beseda ni konj, lepa še celo ne, *Delo – Književni listi* 1992, 30. jan., str. 13–15.
- Matičeto** 1992a = Milko **Matičeto**, Smešenje resnih prizadevanj z otročjo metaforo, *Delo – Književni listi* 1992, 2. jul., str. 14.

- Meier** 1986 = Jürgen **Meier**, Grammatische Kategorien im Dialektwörterbuch, v: ⇒ **Friebertshäuser** 1986, str. 151–172.
- Moguš** 1985 = Milan **Moguš**, Nacrt za rječnik čakavskog narječja, v: *Hrvatski dijalektološki zbornik* 7, zv. 1, Zagreb: JAZU, 1985, str. 319–336.
- Müller** 1989 = Wolfgang **Müller**, Die Antonyme im allgemeinen einsprachigen Wörterbuch, v: ⇒ HSK 5.1, str. 628–635.
- Napotki** 1981 = *Napotki za redakcijsko samostalnika, pridevnika in glagola v SSKJ*, Ljubljana: Institut za slovenski jezik SAZU, 1981 (tipkopis).
- Nartnik** 1991/92 = Vlado **Nartnik**, Oblikovne posebnosti hišnih imen v Vnanjih Goricah, *Jezik in slovnstvo* 37 (1991/92), št. 6, str. 157–160.
- Neumann** 1974 = Isolde **Neumann**, Namen im Wörterbuch der obersächsischen Mundarten, *Namenkundliche Informationen*, št. 24 (1974), str. 6–15.
- Novak** 1985 = Franc **Novak**, *Slovar beltinskega prekmurskega govora*, Dopolnil in uredil Vilko **Novak**, Murska Sobota: Pomurska založba, 1985.
- Oravec** 1980 = Ján **Oravec**, Expresívna slovná zásoba v nářečí, v: *Jazykovedný zborník* 5 (1979) = *Dialektologický zborník* I, Bratislava, 1980, str. 67–70.
- Orožen – Orel-Pogačnik** 1991 = Martina **Orožen – Irena Orel-Pogačnik** (ur.), *Zborovanje slavistov ob stoletnici rojstva Frana Ramovša, Ljubljana 1990*, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1991 (Zbornik Slavističnega društva Slovenije [1]).
- Oskaar** 1987 = Els **Oskaar**, Idiolekt, v: ⇒ HSK 3.1, str. 293–297.
- Ossoveckij** 1969 = I. A. **Ossoveckij** (ur.), *Slovar' sovremennogo russkogo narodnogo govora: d. Deulino Rjazanskogo rajona Rjazanskoj oblasti*, 1969.
- Ossoveckij** 1982 = I. A. **Ossoveckij**, *Leksika sovremennyx russkix narodnyx govorov*, Moskva: Nauka, 1982.
- Panteleeva** 1992 = E. M. **Panteleeva** (ur.), *Opyt dialektnogo gnezdovogo slovoobrazovatel'nogo slovarja*, Tomsk: Izdatel'stvo Tomskogo universiteta, 1992.
- Plet.** I–II = Maks **Pleteršnik** (ur.), *Slovensko-nemški slovar* I–II, Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–95.
- Post** 1986 = Rudolf **Post**, Zettel u n d EDV: Methodische und praktische Probleme beim Einsatz von EDV in einem laufenden Dialektwörterbuchunternehmen, v: ⇒ **Friebertshäuser** 1986, str. 115–123.
- Prunč** 1986 = Erich **Prunč**, Der »Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten« als Informationsquelle und Forschungsinstrument, *Anzeiger für slavische Philologie* 17 (1986), str. 101–123.
- Püschel** 1989 = Ulrich **Püschel**, Evaluative Markierungen im allgemeinen einsprachigen Wörterbuch, v: ⇒ HSK 5.1, str. 693–699.
- Reichmann** 1983 = Oskar **Reichmann**, Untersuchungen zur lexikalischen Semantik deutscher Dialekte: Überblick über die theoretischen Grundlagen, über die Sachbereiche und den Stand ihrer arealen Erfassung, v: ⇒ HSK 1.2, str. 1295–1325.
- Reichmann** 1986 = Die onomasiologische Aufbereitung semasiologischer Dialektwörterbücher: Verfahrensvorschlag und Nutzen, v: ⇒ **Friebertshäuser** 1986, str. 173–184.
- Reichmann** 1990 = Oskar **Reichmann**, Das onomasiologische Wörterbuch: Ein Überblick, v: ⇒ HSK 5.2, str. 1057–1067.
- Ripka** 1984 = Ivor **Ripka**, Z problematiky nářečovej lexikológie a lexikografie, v: ⇒ **Jerković** 1984, str. 151–155.
- Scheuermann** 1982 = Ulrich **Scheuermann**, Automatische Lexikographie, v: ⇒ HSK 1.1, str. 736–749.

- Scheuermann** 1986 = Ulrich **Scheuermann**, Zettel oder EDV? Probleme bei der Materialaufbereitung zu einem Dialektwörterbuch, v: ⇒ **Friebertshäuser** 1986, str. 103–114.
- SGP** 1–3 = *Słownik gwar polskich* 1: *A–Bąga*, ur. Mieczysław Karaś – Jerzy Reichan, Wrocław itd.: Wydawnictwo Polskiej akademii nauk, 1982; 2: *Bąk–Brzód*, ur. Jerzy Reichan – Stanisław Urbańczyk, 1983–1986; 3: *Brzodzga–Choreczka*, ur. Jerzy Reichan – Stanisław Urbańczyk, 1989–1991.
- Silvester** 1978 = Marta **Silvester**, *Priročnik za tehnično stran redakcije gesel* [v SSKJ], Ljubljana: [Inštitut za slovenski jezik SAZU], 1978 (tipkopis).
- Simeon** I–II = Rikard **Simeon**, *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva* I–II, Zagreb: Matica hrvatska, 1969.
- Slovenske ljudske pesmi** 1 = Zmaga **Kumer** idr. (ur.), *Slovenske ljudske pesmi 1: Pripovedne pesmi 1*, Ljubljana: Slovenska matica, 1970.
- Smole** 1988 = Vera **Smole**, Poimenovanja za cvetnonedeljsko butaro, v: *Traditiones: Zbornik Inštituta za slovensko narodopisje* 17, Ljubljana: SAZU, 1988, str. 327–335.
- Smole** 1992/93 = Vera **Smole**, Vseslovenski narečni slovar: da ali ne, *Jezik in slovstvo* 38 (1992/93), št. 6, str. 233–235.
- Sorokoletov** 1981 = F. P. **Sorokoletov**, Oblastnye slovare i dialektnaja leksikologija, *Voprosy jazykoznanija* 1981, št. 3, str. 3–14.
- Sorokoletov** – **Kuznecova** 1987 = F. P. **Sorokoletov** – O. D. **Kuznecova**, *Očerki po ruskoj dialektnoj leksikografii*, Leningrad: Nauka, 1987.
- SP** 1962 = *Slovenski pravopis*, Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.), 1962.
- SP** 1990 = *Slovenski pravopis 1: Pravila* [1. izd.], Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.), 1990.
- Splošne informacije** 1981 = *Splošne informacije za redaktorje SSKJ*, Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik SAZU – Leksikološka sekcija, 1981 (tipkopis).
- Sprach-Brockhaus** 1979 = *Der Sprach-Brockhaus von A–Z: Deutsches Wörterbuch*, Wiesbaden: Brockhaus, 1979.
- SRNG** 1–24 = F. P. **Filin** (ur.), *Slovar' russkix narodnyx govorov* 1–24, Moskva: Nauka, 1965–88.
- SSKJ** 1–5 = *Slovar slovenskega knjižnega jezika* 1 (A–H, 1970), 2 (I–Na, 1975), 3 (Ne–Pren, 1979), 4 (Preo–Š, 1985), 5 (T–Ž, 1991), Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.).
- SSN** = Ivor **Ripka** (ur.), *Slovník slovenských nářečí: Ukázkový svazok*, Bratislava: Veda, 1980.
- Stanonik** 1993 = Marija **Stanonik**, *Slovstvena folklor v domačem okolju*, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1993.
- Steenwijk** 1992 = Han **Steenwijk**, *The Slovene Dialect of Resia: San Giorgio*, Amsterdam – Atlanta, GA: Rodopi, 1992 (Studies in Slavic and General Linguistics 18).
- Striedter-Temps** 1963 = Hildegard **Striedter-Temps**, *Deutsche Lehnwörter im Slowenischen*, Wiesbaden: Harrassowitz, 1963 (Veröffentlichungen der Abteilung für slavische Sprachen und Literaturen des Osteuropa-Instituts (Slavisches Seminar) an der Freien Universität Berlin 27).
- Šašel** – **Ramovš** 1936–37 = Josip **Šašel** (zbral) – Fran **Ramovš** (priredil), *Narodno blago iz Roža*, Maribor: Zgodovinsko društvo, 1936–37 (Arhiv za zgodovino in narodopisje II).
- Šivic-Dular** 1984/85 = Alenka **Šivic-Dular**, Slovenske delovne velelnice za živino, *Jezik in slovstvo* 30 (1984/85), št. 5, str. 147–152.

- Šojat 1985** = Antun Šojat, *Zasade rječnika hrvatskih kajkavskih govora*, v: *Hrvatski dijalektološki zbornik* 7, zv. 1, Zagreb: JAZU, 1985, str. 337–361.
- Thesaurus 1982** = Stanislaus Hafner – Erich Prunč (izd.), *Schlüssel zum »Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten«*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus 1982a** = Stanislaus Hafner – Erich Prunč (izd.), *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 1: A- bis B-*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus 1987** = Stanislaus Hafner – Erich Prunč (izd.), *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 2: C-dn*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1987 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus 1992** = Stanislaus Hafner – Erich Prunč (izd.), *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 3: do-F*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1992 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Tominec 1964** = Ivan Tominec, *Črnovrški dialekt: Kratka monografija in slovar*, Ljubljana: SAZU, 1964 (Dela razreda za filološke in literarne vede 20).
- Toporišič 1984** = Jože Toporišič, *Slovenska slovnica: Pregledana in razširjena izdaja*, Maribor: Obzorja, 1984.
- Toporišič 1986** = Jože Toporišič, *Janoš z Micikov po domače: Jezikovni kotiček 77, 7D 1986 (21. avg.)*, str. 36. [Ocena; ⇒ Novak 1985.]
- Toporišič 1987** = Jože Toporišič, *Portreti – razgledi – presoje: K zgodovini slovenskega jezikoslovja ob 400-letnici Trubarjeve smrti*, Maribor: Obzorja, 1987.
- Toporišič 1992** = Jože Toporišič, *Enciklopedija slovenskega jezika*, Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992 (Leksikoni Cankarjeve založbe, Zbirka Sopotnik).
- Torkar 1991** = Silvo Torkar, *Nekaj opazk k osvetlitvi cerkljansko-tolminskega besedišča v SSKJ*, v: *Jezikoslovni zapiski: Zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša 1*, Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 1991, str. 173–179.
- Tschinkel 1973–76** = Walter Tschinkel, *Wörterbuch der Gottscheer Mundart 1–2*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1973–76 (Studien zur österreichisch-bairischen Dialektkunde 7/1–2).
- Vršnik 1978** = Joža Vršnik, *Preproste zgodbe s solčavskih planin*, Celje: Mohorjeva družba, 1978.
- Vuković 1988** = Gordana Vuković, *Terminologija kuće i pokućstva u Vojvodini*, Novi Sad: Filozofski fakultet – Institut za južnoslovenske jezike, 1988.
- Weiss 1990** = Peter Weiss, *Govori Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Glasoslovje, oblikoslovje in skladnja – Magistrsko delo*, Ljubljana, 1990 (tipkopis).
- Weiss 1991/92** = Peter Weiss, *Poskusni snopič novega gozdarskega slovarja*, *Jezik in slovstvo* 37 (1991/92), št. 8, str. 239–242.
- Weiss 1992** = Peter Weiss, *Beseda ni konj, lepa še celo ne (kakrašen ogovor, takšen odgovor)*, *Delo – Književni listi* 1992, 13. febr., str. 18.
- Weiss 1993** = Peter Weiss, *Izvenjezikovni vzroki vplivov na govore Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami*, v: Miran Hladnik (ur.), *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture* (Ljubljana) 29 (1993), str. 69–83.

-
- Weiss** 1993/94 = Peter **Weiss**, Katere slovarje smemo pričakovati po izidu Slovarja slovenskega knjižnega jezika, *Jezik in slovstvo* 39 (1993/94), št. 7–8, str. 346–350.
- Wiegand** 1981 = Herbert Ernst **Wiegand**, Pragmatische Informationen in neuhochdeutschen Wörterbüchern: Ein Beitrag zur praktischen Lexikologie, v: Herbert Ernst **Wiegand** (izd.), *Studien zur neuhochdeutschen Lexikographie I = Germanistische Linguistik* 3–4/79, Hildesheim – New York: Georg Olms, 1981, str. 139–271.
- Zajceva** 1982 = Svetlana **Zajceva**, Dijalekatski rečnici kao baza za savremena lingvistička istraživanja, v: ⇒ **Ćupić** 1982, str. 69–76.
- Zajceva** 1989 = Svetlana **Zajceva**, Tematski princip obrade građe u dijalekatskim rečnicima, v: *Hrvatski dijalektološki zbornik 8: Dijalekatska geografija, leksikografija i leksikologija*, Zagreb: JAZU, 1989, str. 171–179.
- Zgusta** 1991 = Ladislav **Zgusta**, *Priručnik leksikografije*, Sarajevo: Svjetlost, 1991. (Prevod dela *Manual of Lexicography* (1971).)

Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami (A–H)

1

Vsebina slovarja

Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami obsega občno besedje (s stalnimi besednimi zvezami) z obravnavanega področja – ki obsega 14 vasi s skoraj 2300 prebivalci – po stanju ob koncu osemdesetih in v začetku devetdesetih let 20. stoletja govori srednja generacija. Izhodiščen (in neoznačen) je sistem, ki je v rabi pri srednji generaciji govorcev.

V prvem delu so zaenkrat obdelane besede, ki se začnejo s prvimi devetimi črkami slovenske abecede (A–H, gesla od *a* do *hvaljenje*).

Slovar je enojezičen; narečno besedje prikazuje z ustrezniciami slovenskega knjižnega jezika.

Pri prikazu in obdelavi besedja je poudarjen predvsem jezikovni (jezikoslovni) vidik.

V slovarju ni lastnih imen in njihovih izpeljank, razen kadar se uporabljajo v stalnih besednih zvezah. (Lastna imena bodo predstavljena v posebnem slovarju, ki bo mogoče združen z občnobesednim.) V njem tudi ni občnih besed, ki so prešle v narečje v zadnjem času in še niso postale sestavina narečnega besedišča. V narečno besedišče že sorazmerno vključeno izposojeno novejšje besedje (s frazeologijo vred) je v slovar sprejeto in v njem ustrezno označeno.

V geslu je pod poknjiženo iztočnico (ali podiztočnico) poleg narečne oblike besede pri pregibnih besednih vrstah mogoče najti še neprvo osnovno slovarsko obliko (ponekod, kadar to ne zadošča, tudi razširjeno v t. i. zaglavju), kar vse s pomočjo oblikoslovnih preglednic v slovarskem uvodu omogoča tvorbo preostalih besednih oblik. Prikazane so dvojnice besed in razmerja med njimi. Besedje (s posameznimi zvezami in pomeni) je opremljeno z besednovrstnimi podatki, ob tem pa je še krajevno, izrazijsko, socialnozvrstno, čustvenostno, časovno, pogostnostno in drugače označeno. Razlage so naslonjene na tiste v Slovarju slovenskega knjižnega jezika. Beseda je predstavljena v ponazarjalnem sobesedilu, prikazane pa so tudi sopomenke k posameznim pomenom in k frazeologemom. V nekaterih geslih je zapisan komentar, tj. besedilo, ki ga ni mogoče vključiti v geslo sicer. V vsakem geslu je prikazana izpričanost besede v treh osnovnih slovenskih slovarjih knjižnega jezika in še v drugih delih, če besede ni v nobenem od teh slovarjev.

Poleg gesel, ki imajo vse ali večino teh razdelkov, so v slovarju navedene še (1.) knjižno-narečne kazalke, ki kažejo od samo knjižne iztočnice k poknjiženi in omogočajo lažje iskanje predvsem uporabniku, ki narečja ne obvlada (**blagosloviti** ⇒ **ŽEGNATI**, **bonbon** ⇒ **CUKER**), (2.) dvojnice poknjiženih iztočnic, ki omogočajo lažje iskanje predvsem uporabniku (tudi tistemu, ki narečje obvlada), ki bi se lahko znašel v dvomih pri iskanju poknjižene iztočnice (**bitumen** ⇒ **BETUMEN**, **fijst** ⇒ **FEJST**, **fošfoter** ⇒ **FAVŠFOTER**, **federbati** ⇒ **FRDERBATI**), in (3.) gesla, v katerih je samo zapis narečne besede v literaturi, in sicer v objavah Franca Lekšeta v letih 1888–93, v Pleteršnikovem Slovensko-nemškem slovarju in v delu Josipa Tomiška Narečje v Bočni in njega sklanjatev (1903).

Za lažjo uporabo je predvsem za jezikoslovne potrebe dodan odzadnji seznam poknjiženih iztočnic in podiztočnic, ki naj delno nadomesti manjkajoče besedotvorne podatke.

Ko bo slovar dokončan, bosta vanj predvidoma vključena (ali mu dodana) še slikovni del (z risbami) in tematski (stvarni) seznam, kar bo omogočilo predvsem lažjo pot od predmeta k besedi.

2

Obravnava področje

Glavna zapisovalna točka je vas Kraše, gradivo iz vasi Bočna in Kokarje je izčrpano, iz vasi Čreta pri Kokarjah, Dobletina, Lačja vas, Pusto Polje, Rovt pod Menino, Šmartno ob Dreti in Volog pa upoštevano.

Podatki o številu prebivalcev so navedeni v oklepaju takoj za imenom naselja v zaporedju po popisih v letih 1961 in 1971 (Meze 1976) ter 1981 (Popis 1984) in 1991 (Popis 1991).

Položaj naselij (tule na kratko naveden po Meze 1976) je mogoče primerjati na zemljevidu občine Mozirje, ki se nahaja pred zadnjim ovitkom.

Bóčna (678 - 682 - 670 - 692), 400-630 m n. m., obcestna gručasta vas v glavnem na severnem vznožju Menine; iz Bočne vodi gozdna cesta v zaselek Nadbočna in naprej na Menino, skoz zaselek Otok pa na Homce in v Grušovlje v dolino Savinje.

Brdo, 375-465 m n. m., vas, ki je leta 1994 nastala iz nekdanjega zaselka vasi Homec-Brdo (147 - 140 - 142 - 131) na slemenu in severnem pobočju razvodnega gričevja med Dreto in Savinjo; dostop iz Šmartna ob Dreti ter s Homc in z Zgornjih Pobrež.

Čréta pri Kókarjah (31 - 28 - 23 - 27), 425-885 m n. m., razloženo naselje samotnih hribovskih kmetij na severozahodnem pobočju Dobroveljske planote; dostop po gozdnih cestah iz Potoka in iz Žlabra ter z braslovških Dobrovelj.

Dobletína (157 - 186 - 107 - 108; podatki se tako razlikujejo zato, ker je bil del Dobletine leta 1973 priključen Nazarjam), 346-375 m n. m., naselje južno od Nazarij na levi strani Drete in ob cesti Mozirje-Gornji Grad proti Kokarjam. Ker se Nazarje hitro večajo, se je z njimi skorajda že zlil tudi del Dobletine južno od njih.

Kókarje (169 - 182 - 167 - 184), 350-380 m n. m., gručasta vas v glavnem na desni strani Drete in delno tudi ob cesti Mozirje-Gornji Grad; ena od stranskih cest vodi v Potok, druga pa v Žlabor.

Kráše (uradno Spódnje Kráše) (176 - 165 - 154 - 141), 366-450 m n. m., gručasta vas v glavnem na levi strani Drete ob cesti Mozirje-Gornji Grad.

Láčja vás (88 - 110 - 100 - 105), 355-410 m n. m., obcestna vas na levi strani Drete; z glavne ceste vodi odcep skozi zaselek Gorica na Trnovec, čez Seče pa gozdna cesta na Zgornje Pobreže.

Pótok (135 - 125 - 121 - 128), 355-380 m n. m., razpotegnjeno naselje na desni strani Drete proti Dobroveljski planoti; dostopno je po cestah, ki se odcepita od ceste Mozirje-Gornji Grad in se potem združita v eno, ki vodi naprej na Čreto in Korošico; eden od odcepov pripelje do Kokarij.

Pústo Pólje (98 - 98 - 105 - 95), okoli 360 m n. m., obcestna gručasta vas na desni strani Drete; od tod vodi cesta na Čreto in Korošico.

Róvt pod Meníno (163 - 141 - 125 - 120), 450-940 m n. m., naselje samotnih hribovskih kmetij na severnem pobočju Menine in podaljška Dobroveljske planote; dostop iz Šmartna ob Dreti in iz Vologa ter prehod čez preval Lipa v Vologo in naprej na Vransko in čez preval Slopí v Tuhinjsko dolino.

Šmártno ob Dréti (275 - 262 - 275 - 279), 370-450 m n. m., obcestna gručasta vas na obeh straneh Drete; ena od cest vodi v Rovt pod Menino (in naprej na Vransko in v Tuhinjsko dolino), druga na Brdo (in naprej na Homce in na Zgornje Pobreže).

Vólog (153 - 129 - 138 - 143), 378-402 m n. m., obcestna gručasta vas na desni strani Drete in ob vznožju Menine; cesta, ki se odcepi od glavne ceste Mozirje-Gornji Grad, vodi naprej v Rovt pod Menino.

Zavodíce (52 - 41 - 48 - 49), 430-545 m n. m., razloženo naselje predvsem hribovskih kmetij na severozahodnem apneniškem pobočju Dobroveljske planote jugovzhodno od Nazarij; dostop iz Kokarij, Žlabra, Dobletine in Nazarij; od tod vodita cesti dalje na Čreto in Dobrovlje pri Mozirju.

Žlábtor (116 – 105 – 113 – 133), 345–380 m n. m., razpotegnjena vas na desni strani Drete ob vznožju Dobroveljske planote med Nazarjami in Kokarjami; dostop iz Kokarij, skozi Zavodice iz Nazarij in iz Dobleline.

Po razdelitvi Slovenije na 147 novih občin, ki jo je sprejel državni zbor Republike Slovenije v začetku oktobra 1994 in začne veljati 1. januarja 1995, spada Bočna v občino Gornji Grad, vsi drugi kraji z obravnavanega področja pa v občino Nazarje.

3

Zbiranje gradiva in informatorji

3.1

Zbiranje gradiva

Narečno besedje zapisujem od leta 1979, intenzivno pa od leta 1986. Doslej sem s terenskim delom zbral nad 30 000 izpisov, ki so urejeni v listkovno kartoteko, posnel sem blizu 45 ur besedil, ki so mi služila kot vir za dodatne karoteke – te so shranjene v računalniški obliki –, izčrpano pa je tudi gradivo, ki je zbrano v magistrski nalogi, še posebej 40 strani besedil (s 13 528 besedami v 2644 besednih oblikah) in nad 20 gosto tipkanih strani komentarjev k njim.

Sam obvladam govor Kraš, ki je tudi osnova, iz katere izhajam v slovarju, tako da sem zapisal sam sebe, gradivo pa sem pridobil tudi z vodenim intervjuvanjem predvsem pri informatorjih iz Kraš, Bočne in Kokarij.

3.2

Informatorji

V prvem seznamu je po abecedi navedenih 40 glavnih informatorjev. Posamezne podatke sem dobil tudi pri nekaterih tu neimenovanih informatorjih, in sicer tudi na drugih zapisovalnih točkah (npr. v Rovtu pod Menino in na Čreti pri Kokarjah), zato se na ustreznih mestih v slovarju pojavljajo tudi ti kraji (njihove krajšave so navedene v točki 7.1).

Imenu in priimku informatorja sledijo ime (s hišnim imenom, tudi v narečnem zapisu), kot ga uporabljajo informatorjevi vrstniki (z morebitnim vzporednim imenom), letnica njegovega rojstva (z morebitno letnico smrti) in naslov z obravnavanega področja (pri nekaterih z vzporednim novim zaradi preselitve); v Bočni je bil konec leta 1991 uveden ulični sistem, ki upošteva imena zaselkov. Nazadnje je navedena skica morebitnih bližnjih sorodstvenih odnosov med navedenimi informatorji. V oglatem oklepaju so navedena nadomestna (ali prvotna) hišna imena, ki se za informatorje uporabljajo v okolici; nove hiše namreč marsikdaj (še) nimajo imen.

Sledita še seznama informatorjev po kraju bivanja in po starosti.

- Peter BASTELJ**, Círejev (= Círajev) Péter (ˈcɛ:rajɔ ˈpɛ:tɛr), roj. 1953; Volog 10 (= Šokat 2, 63342 Gornji Grad)
- Franc BIDER**, Séčki Fráncelj (ˈsɛ:čkɛ ˈf'rá:n'c'ɭ), roj. 1909, u. 1993; Lačja vas 23; brat Frančiške BIDER
- Frančiška BIDER**, Séčka Fránca (ˈsɛ:čka ˈf'rá:nca), roj. 1907; Lačja vas 23; sestra Franca BIDRA
- Franc ČEPLAK**, Harížev Frànc (ˈxa'rižɔ ˈf'rɛnc), roj. 1900, u. 1991; Bočna, Otok 8; oče Vere LOČIČNIK
- Ana FALE**, Zóbejeva Ána (ˈzɔ:bɛjɔva ˈã:na), roj. 1926; Kraše 36; žena Jožeta FALETA
- Jože FALE**, Zóbejev Józha (ˈzɔ:bɛjɔ ˈjò:žha), roj. 1924; Kraše 36; mož Ane FALE

- Franc GLUK**, Ánzov (= Glúkov) Frànc (ˈʔã:nzɔ (= ˈgʲʌukɔ) ˈfʲrɛnc), roj. 1920, u. 1994; Šmartno ob Dreti 70; mož Jozefe GLUK
- Jozefa GLUK**, Ánzova (= Glúkova) Zêfa (ˈʔã:nzɔva (= ˈgʲʌukɔva) ˈzʲie:fa), roj. 1923; Šmartno ob Dreti 70; žena Franca GLUKA, sestra Petra WEISSA st.
- Milan GROS**, Grósov (= Krígljev) Mílan (ˈgʲrɔ:sɔ (= ˈkʲriglɔ) ˈmiʎan), roj. 1947; Dobljetina 8
- Antonija IRMANČNIK**, Vrtáčka Tónčka (ˈvɛrˈtã:čkã ˈtõ:nčkã), roj. 1918; Kraše 42; sestra Franca in Rudolfa IRMANČNIKA
- Franc IRMANČNIK**, Vrtáčki Frànc (ˈvɛrˈtã:čkɛ ˈfʲrɛnc), roj. 1908, u. 1991; Kraše 42; brat Antonije in Rudolfa IRMANČNIKA
- Rudolf IRMANČNIK**, Vrtáčki Rúdelj (ˈvɛrˈtã:čkɛ ˈrudʲʌ), roj. 1931; Kraše 42; brat Antonije in Franca IRMANČNIKA
- Marija KOLAR**, Kováčeva Mícka (ˈkɔ:vã:čɔva ˈmicʲka), roj. 1933; Bočna, Otok 30
- Anton LEVAR**, Tínčkov Tóna (ˈtinʲčkɔ ˈtõ:na), roj. 1904, u. 1982; Kraše 1; mož Antonije LEVAR, oče Jožice WEISS, stari ata Renate in Petra WEISSA ml.
- Antonija LEVAR**, Tínčkova Tónčka (ˈtinʲčkɔva ˈtõ:nčkã), roj. 1908, u. 1984; Kraše 1; žena Antona LEVARJA, mati Jožice WEISS, stara mama Renate in Petra WEISSA ml.
- Jože LOČIČNIK**, Skónčki Józã (ˈsʲkõ:nčkɛ ˈjõ:žã), roj. 1920; Bočna, Otok 8; mož Vere LOČIČNIK
- Vera LOČIČNIK**, Skónčka Vêra (ˈsʲkõ:nčkã ˈve:ra), roj. 1929; Bočna, Otok 8; žena Jožeta LOČIČNIKA, hči Franca ČEPLAKA
- Ana POTOČNIK**, Grmova Ána (ˈgã:rmoʋã ˈã:na), roj. 1923; Kraše 4; mati Mirka POTOČNIKA
- Mirko POTOČNIK**, Grmov Mírko (ˈgã:rmo ˈmè:rkɔ), roj. 1948; Kraše 4; sin Ane POTOČNIK
- Ana RAJTER**, Vórhova Ána (ˈvõ:rɔʋã ˈã:na), roj. 1928; Kraše 7; sestra Pepe RAJTER
- Pepa RAJTER**, Vórhova Pêpa (ˈvõ:rɔʋã ˈpe:pa), roj. 1931, u. 1991; Kraše 7; sestra Ane RAJTER
- Ana REMIC**, Žóljeva Ána (ˈžõ:lɔʋã ˈã:na), roj. 1906, u. 1992; Bočna, Otok 28; mati Franca REMICA, stara mama Mance in Frančka REMICA
- Franc REMIC**, Žóljev Frànc (ˈžõ:lɔ ˈfʲrɛnc (= fʲrã:nʲcʲʌ)), roj. 1932; Bočna, Otok 28; mož Olge REMIC, sin Ane REMIC, oče Mance in Frančka REMICA
- Franček REMIC**, Žóljev (= Fránceljnov) Fránček (ˈžõ:lɔ (= ˈfʲrã:nʲcʲʌnɔ) ˈfʲrã:nčkɛk), roj. 1966; Bočna, Otok 25; sin Olge in Franca REMICA, brat Mance REMIC, vnuk Ane REMIC
- Manca REMIC**, Žóljeva (= Fránceljnova) Mánca (ˈžõ:lɔʋã (= ˈfʲrã:nʲcʲʌnoʋã) ˈmã:nca), roj. 1959; Bočna, Otok 25 (= Polanškova 35, 61231 Ljubljana Črnuče); žena Petra WEISSA ml., hči Olge in Franca REMICA, sestra Frančka REMICA, vnukinja Ane REMIC
- Olga REMIC**, Žóljeva Ólga (ˈžõ:lɔʋã ˈõ:lga), roj. 1936; Bočna, Otok 28; žena Franca REMICA, mati Mance in Frančka REMICA
- Jernej RIGA**, Júrkov Néča (ˈjũrčkɔ ˈnɛ:ča), roj. 1939; Kokarje 21; sin Marije RIGA
- Marija RIGA**, Júrkova (= Tonáčeva) Mícka (ˈjũrčkɔʋã (= ˈtõ:nã:čɔva) ˈmicʲka), roj. 1908, u. 1994; Kokarje 21; mati Jerneja RIGA
- Ivan STRADOVNIK**, Hósnikov Ívan (ˈxõ:sʲnɛkɔ ˈiʋã), roj. 1927; Bočna, Otok 38
- Marija STRGAR**, Méžnerjeva Mícka (ˈmè:žnɛrjɔʋã ˈmicʲka), roj. 1926; Kokarje 31; sestra Zofke TOMINŠEK
- Janez ŠPORIN**, Blekáčev Jánez (ˈbleˈkã:čɔ ˈjã:nes), roj. 1910; Kraše 33; mož Marije ŠPORIN
- Marija ŠPORIN**, Blekáčeva Mícka (ˈbleˈkã:čɔʋã ˈmicʲka), roj. 1908; Kraše 33; žena Janeza ŠPORINA
- Frančiška TEVŽ**, Čepljáková Fránca (ˈčɛpʲlã:kɔʋã (in ˈča-) ˈfʲrã:nca), roj. 1905, u. 1993; Kraše 38
- Zofka TOMINŠEK**, Méžnerjeva Zófka (ˈmè:žnɛrjɔʋã ˈzõ:fka), roj. 1923; Kokarje 31; sestra Marije STRGAR

Jožica WEISS, [Tínčkova Józsa ("tin'čkova "jo:ža)], roj. 1942; Kraše 46; žena Petra WEISSA st., hči Antonije in Antona LEVARJA, mati Renate WEISS in Petra WEISSA ml.

Peter WEISS (ml.), [Tínčkov Pêro ("tin'čkø "pe:rø)], roj. 1959; Kraše 46 (= Polanškova 35, 61231 Ljubljana Črnuče); mož Mance REMIC, sin Jožice WEISS in Petra WEISSA st., brat Renate WEISS, vnuk Antonije in Antona LEVARJA

Peter WEISS (st.), [Fránceljnov Péter ("f'rân'c'ljno "pê:ter)], roj. 1939; Kraše 46; mož Jožice WEISS, oče Renate WEISS in Petra WEISSA ml.

Renata WEISS, [Tínčkova Renáta ("tin'čkova "re:ná:ta)], roj. 1964; Kraše 46 (= Gotska 9, 61117 Ljubljana); hči Jožice WEISS in Petra WEISSA st., sestra Petra WEISSA ml., vnukinja Antonije in Antona LEVARJA

Marija ZAVOLOVŠEK, Bižónkova Marija ("be:žø:nkova "ma'rija), roj. 1930; Bočna, Otok 29

Franc ŽUNTER, Rémcëv Fráncë ("re:mčø "f'rëncë), roj. 1915, u. 1991; Kraše 22

3.2.1

Informatorji po kraju bivanja

Bočna (11)

Franc ČEPLAK, Marija KOLAR, Jože LOČIČNIK, Vera LOČIČNIK, Ana REMIC, Franc REMIC, Franček REMIC, Manca REMIC, Olga REMIC, Ivan STRADOVNIK, Marija ZAVOLOVŠEK

Dobletina (1)

Milan GROS

Kokarje (4)

Jernej RIGA, Marija RIGA, Marija STRGAR, Zofka TOMINŠEK

Kraše (19)

Ana FALE, Jože FALE, Antonija IRMANČNIK, Franc IRMANČNIK, Rudolf IRMANČNIK, Anton LEVAR, Antonija LEVAR, Ana POTOČNIK, Mirko POTOČNIK, Ana RAJTER, Pepa RAJTER, Janez ŠPORIN, Marija ŠPORIN, Frančiška TEVŽ, Jožica WEISS, Peter WEISS (ml.), Peter WEISS (st.), Renata WEISS, Franc ŽUNTER

Lačja vas (2)

Franc BIDER, Frančiška BIDER

Šmartno ob Dreti (2)

Franc GLUK, Jozefa GLUK

Volog (1)

Peter BASTELJ

3.2.2

Informatorji po starosti

1900 (u. 1991) – Franc ČEPLAK	1920 – Jože LOČIČNIK
1904 (u. 1982) – Anton LEVAR	1923 – Jozefa GLUK
1905 (u. 1993) – Frančiška TEVŽ	1923 – Ana POTOČNIK
1906 (u. 1992) – Ana REMIC	1923 – Zofka TOMINŠEK
1907 – Frančiška BIDER	1924 – Jože FALE
1908 (u. 1991) – Franc IRMANČNIK	1926 – Ana FALE
1908 (u. 1984) – Antonija LEVAR	1926 – Marija STRGAR
1908 (u. 1994) – Marija RIGA	1927 – Ivan STRADOVNIK
1908 – Marija ŠPORIN	1928 – Ana RAJTER
1909 (u. 1993) – Franc BIDER	1929 – Vera LOČIČNIK
1910 – Janez ŠPORIN	1930 – Marija ZAVOLOVŠEK
1915 (u. 1991) – Franc ŽUNTER	1931 – Rudolf IRMANČNIK
1918 – Antonija IRMANČNIK	1931 (u. 1991) – Pepa RAJTER
1920 (u. 1994) – Franc GLUK	1932 – Franc REMIC

1933 – Marija KOLAR
 1936 – Olga REMIC
 1939 – Jernej RIGA
 1939 – Peter WEISS (st.)
 1942 – Jožica WEISS
 1947 – Milan GROS

1948 – Mirko POTOČNIK
 1953 – Peter BASTELJ
 1959 – Manca REMIC
 1959 – Peter WEISS (ml.)
 1964 – Renata WEISS
 1966 – Franček REMIC

4

Sestava gesla

4.0

Splošno

Geslo (SSKJ I: XIII ga imenuje geselski članek, geslo pa je v njem to, kar je tule poimenovano iztočnica – prim. Gjurin 1984: 183–184) obsega glavo, zaglavje (neobvezno), razlagalno-ponazarjalni razdelek z razdelkom z večbesednimi izrazi in s frazeološkim razdelkom, temu pa sledijo vodilke (neobvezno), sopomensko-dvojnični razdelek (neobvezno) in dokumentarni razdelek (v katerem je podatek o dosedanjih narečnih zapisih neobvezen). Ožjemu geslu je lahko dodano podgeslo (teh je lahko tudi več).

Beseda je lahko uvrščena v podgeslo kot podiztočnica pri glagolu (tu nastopajo oblike s prostim morfemom in deležniki na -n/-t, pri iztočnici, kjer je običajnejši glagol s prostim morfemom, pa je kot podiztočnica navedena oblika brez njega), pri pridevniku (podiztočnice so prislov, povedkovnik in posamostavljeni pridevnik), pri prislovu (podiztočnica je povedkovnik) in pri samostalniku (podiztočnica je povedkovnik).

4.1

Glava

Glava sega od začetka iztočnice (ali podiztočnice) do vključno besednovrstnega podatka. V njej so navedeni: (1.) (poknjižena) iztočnica in za znakom ▶ (2.) njena narečna ustreznica, nato (3.) pri pregibnih besednih vrstah ena ali dve neprvi osnovni slovarski obliki, (4.) v nekaterih primerih tudi izgovorne dvojnice, ki so lahko hierarhizirane z označevalniki, in (5.) besednovrstni podatek (lahko z bolj natančno določitvijo, npr. za kategorijo živosti ali pri števniku); pri besedah, ki nastopajo samo kot sestavina (polcitatnega) frazeologema, lahko besednovrstni podatek tudi manjka.

V nekaterih primerih je z levim zgornjim kotnikom (∩) označeno, da se podatek o dvojnici nanaša samo na tisto, kar je navedeno desno od tega znaka, in z njim je treba kombinirati podatek v okroglem oklepaju (prav tako za znakom []), ki velja do podpičja oz. do zaklepaja.

4.2

Iztočnica

Iztočnica (ali podiztočnica) je zapisana poknjiženo, praviloma brez naglasov in vedno brez pripisanega posebnega izgovora.

Pravila za poknjiženje iztočnice (in podiztočnice) so navedena v točki 5.

Enako pisanim poknjiženim iztočnicam, ki spadajo v isto besedno vrsto (pri samostalniku pa so istega spola), je pripisan indeks. Uporabljen je tudi pri kazalkah in vodilkah ter pri sopomenkah in dvojnica

Neposredno za iztočnico je v polnih geslih navedeno ločilo ▶ (v desno usmerjen črni trikotnik), ki napoveduje narečno osnovno slovarsko obliko. V kazalčnih

geslih je neposredno za poknjiženo iztočnico navedena puščica, ki kaže na geslo, kjer je obdelana beseda.

4.3

Zaglavje

V zaglavju (vedno zapisano v širokokotnem oklepaju med ⟨ in ⟩ – glava in zaglavje skupaj tvorita oglavje (SP 1990: 205)), navedene oblike pri pregibnih besednih vrstah natančneje določajo osnovne slovarske oblike (za uvrstitev v ustrezno oblikoslovno preglednico, predvsem pri samostalniku, pridevniku in glagolu), v njem zapisana slovnična pojasnila pa lahko tudi natančneje opisujejo rabo, npr. glede zvenečnosti (**brez**) ali glede rabe posameznih oblik (**bable, bavbav**).

Kadar je v zaglavju – pri predponskih glagolih in pri podiztočnicah, predvsem pri glagolih s prostim morfemom *se* ali *si* – pokazano na drugo iztočnico, je treba podatke iz obeh gesel smiselno kombinirati; pri **bosti se** je treba npr. prosti morfem dodati vsem oblikam, ki so zapisane v zaglavju pri glagolu **bosti**, pri **dodajati** pa je treba upoštevati oblike, ki so zapisane pri glagolu **dajati**.

V (pod)geslih, ki v zaglavju nimajo podatkov, stoji znak ⟨⟩.

4.4

Razlagalno-ponazarjalni razdelek

Ta razdelek sledi neposredno zaglavju (oz. zadnjemu delu topokotno lomljenega oklepaja) in obsega vse besedilo (vključno z morebitnim razdelkom z večbesednimi izrazi in s frazeološkim razdelkom) do znaka ¶, za katerim so navedeni vodilke, sopomensko-dvojnični razdelek, komentar in dokumentarni razdelek.

V razlagalno-ponazarjalnem razdelku so jezikovne prvine lahko krajevno označene, lahko imajo označevalnike ali označevalniška in slovnična pojasnila, v posameznih primerih so navedeni podatki o glagolski vezljivosti in pri posameznih podpomenih tudi sopomenke.

4.4.1

Razlage

Razlage in razvrstitve pomenov se opirajo na tiste v Slovarju slovenskega knjižnega jezika. Iztočnica (ali frazeologem) ima naveden vsaj en pomen. Večpomensko geslo je razdeljeno na več pomenov: glavni so nakazani z arabskimi številkami (1. ipd., lahko tudi **a**), podpomeni pa se začnejo s črko **b**. V pomensko zelo razčlenjenih geslih je hierarhična delitev pomenov takale: **1.**, **1.1.**, **a**, **aa**, **ab**, **b**, **1.2.** itd.

Če ima iztočnica nevtralnno knjižno ustreznico, je navedena ta (torej nepolna razlaga z morebitno zamejitvijo v pokončnem oklepaju); včasih je nevtralnih knjižnih ustreznic lahko več. Če za iztočnico ni na voljo nevtralne knjižne ustreznice, je pripisana polna oz. funkcijska razlaga.

V nekaterih geslih so navedene posredne razlage, in sicer z nanašanjem na besedo, ki je ni v knjižnem jeziku, se pa pojavlja v slovarju; v teh primerih razlago (lahko tudi njeno zamejitev) uvaja levi ostrokotno lomljeni oklepaj oz. znak za manjše od (<), za njim pa stoji v ležečih kapitelkah zapisana beseda, na katero se sklicuje razlaga ali njen zamejevalni del; če je ob tem pripisana pokončna številka in/ali črka, se nanaša na pomen v navedenem geslu.

Ob glavnih razlagah so lahko navedene še stranske, ki so pripisane posameznim zgleodom.

V nekaterih primerih je (z **a**, **b**) zaradi lažjega prikaza sopomenk delitev na podpomene le nakazana, razlage pa ji niso pripisane.

4.4.2

Ponazarjalni primeri

Ponazarjalni primeri stojijo za večino razlag pri posameznih pomenih in podpomenih (tudi frazeologemov). Če je ponazarjalnih primerov več, so ločeni z dvignjenim kvadratom. Za nekaterimi ponazarjalnimi primeri so (v okroglem oklepaju) lahko pripisane stranske razlage in sopomenke k iztočnici oz. podiztočnici, pri kateri je naveden ponazarjalni primer.

4.5

Razdelek z večbesednimi izrazi

V njem so navedeni večbesedni izrazi iz posameznih strok (termini). (Enobesedni izrazi so uvrščeni v siceršnji razlagalno-ponazarjalni razdelek.) Tako pred razloženim kot pred kazalčnim večbesednim izrazom je naveden izrazijski označevalnik, ki uvršča večbesedni izraz v določeno stroko. (Gl. tukajšnjo točko 7.4.)

Večbesednim izrazom so lahko pripisane sopomenke, pri katerih veljajo enaka načela kot v sopomensko-dvojničnem razdelku.

Praviloma je večbesedni izraz polno prikazan pri sestavini, ki je samostalni, nato pa pridejo po vrsti v poštev pridevnik, glagol in prislov. (Gl. tukajšnjo točko 4.6.1.) Pri hierarhično nižjih sestavinah je večbesedni izraz naveden kot kazalka. Polno prikazani večbesedni izrazi so zapisani v polkrepkem tisku, kazalčni večbesedni izrazi pa v navadnem. Znak ♦ uvaja razdelek z večbesednimi izrazi, med več večbesednimi izraz pa stoji znak ◆. To velja tako za razložene kot za kazalčne večbesedne izraze. V kazalčnem večbesednem izrazu (pred njim vedno stoji puščica) je geslo (ali podgeslo), v katerem je večbesedni izraz razložen, natisnjeno s kapitelkami.

4.6

Frazeološki razdelek

V tem razdelku so navedeni (1.) polno prikazani frazeologemi (z razlago ter z morebitnimi označevalniki in sopomensko-dvojničnimi opozorili) in (2.) frazeologemske kazalke. Frazeologemska kazalka ne more biti knjižno-narečna, kar pomeni, da knjižni frazeologem ne more kazati k drugačnemu narečnemu frazeologemu.

Razvrstitev in prikaz frazeologemov povzemam po Matešič 1982.

Frazeologem je najprej naveden poknjižen v slovarski obliki; glede poknjiženja veljajo enaka načela kot pri poknjiženju iztočnice (gl. točko 5).

Znak ● uvaja frazeološki razdelek, znak • pa stoji med več frazeologemi. To velja tako za razložene kot za kazalčne frazeologeme.

Označevalnik ali označevalniško pojasnilo sta lahko zapisana le ob razloženem frazeologemu.

Kadar je pomenov pri frazeologemih več, so označeni tako kot pomeni v siceršnjem razlagalno-ponazarjalnem razdelku.

4.6.1

Razvrstitev frazeologemov

(1.) V frazeološkem razdelku so frazeologemi navedeni po abecedi, pri čemer se ne upoštevajo (a) vprašalnice tipa *koga/česa*, tj. podatki o glagolski vezljivosti, (b) dvojnice, ki so navedene v oklepajih za enačajem (ki stoji pred sopomenko) ali dvopičjem (ki stoji pred drugačno pomenko glede na zadnjo besedo pred oklepajem), in (c) okrajšava *ipd.* Frazeologem je (lahko tudi kot kazalčni) zapisan v vseh geslih, kjer so predstavljene njegove posamezne polnopomenske besede in medmeti, torej razen pri predlogih, veznikih in členkih.

(2.) Če frazeologem vsebuje **samostalnik** (ali povedkovnik iz samostalnika), je razložen (in z morebitnim označevalnikom ter z razlago in ponazarjalnim primerom opremljen) v geslu, kjer je obdelan (prvi) samostalnik (ali povedkovnik iz samostalnika) v frazeologemu:

- dati ga na zob (pod ZOB)
- bog vama daj dosti otrok pa malo nadlog (pod BOG)

(3.) Če frazeologem ne vsebuje samostalnika, je razložen v geslu, kjer je obdelan prvi **pridevnik** (lahko tudi povedkovnik, oblikovno enak pridevniku) v frazeologemu:

- je (tako) brihten, da mu *ipd.* (že) narobe hodi (pod BRIHTEN)
- biti si dober s kom (pod DOBER¹ povdk.)

(4.) Če frazeologem ne vsebuje samostalnika in pridevnika, je razložen v geslu, kjer je obdelan prvi **glagol** v frazeologemu:

- dati komu kaj za povrh (pod DATI¹)
- dajati koga v nič (pod DAJATI)

(5.) V tem zaporedju so obdelane še naslednje besedne vrste:

prislov (lahko tudi povedkovnik, oblikovno enak prislovu):

- pa fertik (pod FERTIK prisl.)

števnik:

- do enega drugega (pod EDEN)

medmet:

- ajdi ga (pod AJDI)

Primerjalni frazeologemi (tipa *piti ko krava, leteti, da se kar kadi*) so – v nasprotju z zgornjim pravilom – obdelani pod besedo, ki stoji za veznikom; v slovarski obliki frazeologema je zapisan veznik *ko* (v narečni obliki *kə* in 'kə) – namesto njega se včasih uporablja *kakor* (v narečni obliki 'kəkər):

- glavo imam ko čeber (pod ČEBER)
- kofije je táko ko gruševa voda (pod VODA)

(V tem delu slovarja so pri glagolu *biti*² navedeni le frazeologemi, ki ne vsebujejo samostalnikov in pridevnikov, torej tisti, ki morajo biti polno prikazani na tem mestu. Frazeologemi, ki poleg samostalnikov in pridevnikov vsebujejo tudi glagol *biti sem*, niso navedeni niti kot kazalka. Seznam kazalčnih frazeologemov z glagolom *biti sem* je namreč tako dolg, da bi bil komaj še smiselno, obenem pa bi bil pred dokončanjem slovarja zagotovo nepopoln.)

4.6.2

Prikaz frazeologemov

(1.) Obvezne sestavine slovarske (in poknjižene) oblike frazeologema (z edino ali prvo od več neobveznih sestavin v oklepaju) pri polno prikazanem frazeologemu so zapisane v polkrepkem tisku, kazalčni frazeologem in neprve neobvezne sestavine (te stojijo v oklepaju za znakom = ali :) pa v navadnem. V kazalčnem frazeologemu je beseda, pod katero je frazeologem polno predstavljen, natisnjena v kapitelkah. Kadar bi bilo nejasno, v katero geslo spada kazalčni frazeologem (ker se beseda v frazeologemu zelo razlikuje od iztočnice), ali kadar je enako pisanih poknjiženih iztočnic več (tako da imajo pripisane indekse), je za kazalčnim frazeologemom ali sopomensko-dvojnično obliko v oklepaju in za puščico v kapitelkah navedena konkretna iztočnica (ali podiztočnica):

- ⇒ ajdi v rit (⇒ RIT²)
- ⇒ biti v bezgu ⇒ BEZEG, BEZGO)
- ⇒ črno se mi je delalo (pred očmi) (⇒ ČRNO s)
- ⇒ pri belem dnevu (⇒ DEN)
- ☐ pomeriti od oka (⇒ OKO¹⁻²)

(2.) Pri posameznih pomenih so za ponazarjalnim primerom lahko pripisane še sopenke in dvojnice. Pri njihovem hierarhiziranju (tj. navajanju s puščicami ali brez njih in s sopenkami oz. dvojniciami frazeologemov, zbranimi na enem mestu) veljajo enaka načela kot v sopomensko-dvojničnem razdelku.

(3.) Pri razloženem frazeologemu so fakultativni deli zapisani v okroglem oklepaju:

- **biti (naret) na cigumigu,**

kar je mogoče prebrati kot *biti naret na cigumigu* ali kot *biti na cigumigu*.

(4.) Dvojnični deli razloženega frazeologema so navedeni v oklepaju za enačanjem (sopomenski del glede na besedo ali zvezo, navedeno pred oklepajem) ali dvopičjem (drugačnopomenski del):

- **na (= redk. v) ta (: moj ipd.) am,**

kar se bere kot *na ta am, na moj am (na tvoj am, na njegov am, na njen am itd.)* ali – to so glede na prvi niz redkejši možnosti – kot *v ta am, v moj am (v tvoj am, v njegov am, v njen am itd.)*. Sopomenska sta seveda samo frazeologema *na ta am* in *v ta am* ali *na moj am* in *v moj am* itd. – Drugačnopomenski dvojnični deli iz oklepaja v razlagi niso upoštevani.

(5.) Glede rabe zgornjega levega kotnika [veljajo enaka načela kot pri sopomenskih in drugačnopomenskih dvojnicih, navedenih v ponazarjalnem razdelku gesla:

- [**pokazal ti bom** ([= videl boš) **bogeca,**

kar se bere kot *pokazal ti bom bogeca* ali kot *videl boš bogeca*.

(6.) Podatek o glagolski vezljivosti tipa koga/česa – ta ni del frazeologema, temveč le nakazuje prosto mesto za ustrezni samostalniček (ali za samostalniško besedno zvezo) ali za zaimek – je naveden tako v razloženem kot v kazalčnem frazeologemu. V ponazarjalnem primeru ga nadomešča ustrezna oblika samostalnika ali zaimka:

- **imeti** koga **na hrani** *dajati komu redne dnevne obroke*: st'rjica 'mã:mə na x'rã:nə,

kjer namesto st'riča – jezikovnoteoretično vzeto – lahko stoji 'neğa, 'mò:jga st'riča, už_()'i:ene st'riča, 'mò:jga st'riča pə 'ma:minə st'ra:nə, 't̪i:ətə ipd.).

Vprašalnica je lahko tudi obvezna sestavina frazeologema – v tem primeru je pisana navadno:

● čustv. a bo kaj s tim? *ali bo kaj kmalu pripravljeno, končano?*: 'nə, a 'bɔ: 'kɛ: z 'južnə?!

(7.) Tri pike v slovarski obliki frazeologema označujejo izpust, ki je v ponazarjalnem primeru zapolnjen:

● čustv. **glavo dam vkraj, če ... izraža podkrepitev trditve**: g'la:rə 'dã:m uk'ra:j, čə 'ni 're:s.

4.7

Vodilka

V nekaterih primerih je neposredno za znakoma **|** in $\Leftrightarrow$ navedeno, katero drugo geslo (lahko jih je tudi več) je pomensko ali kako drugače povezano z obravnavanim (za posamezne pomene lahko tudi za predlogom *k* ter za številko (in/ali črko), ki označuje ustrezni pomen ali ustrezne pomene) (**bičev**).

Pri oblikovno enaki besedi z drugačnim pomenom lahko na tem mestu stoji oblikovno enaka knjižno-narečna kazalka, ki ima včasih pripisano zamejevalno razlago (**črnka**).

4.8

Sopomensko-dvojnični razdelek

Za znakom **|** ga uvaja znak $\boxplus$. V njem so navedene sopomenke in dvojnice (namreč dvojnice, pri imenih, dvojnice, ki se uporabljajo v različnih krajih na obravnavanem področju, in dvojnice tipa *alkohol* in *ankohol*). Kadar pred sopomenko stoji znak $\Leftrightarrow$, kaže k bolj običajni, navadni ali ustrezni sopomenki (ali dvojnici) (**ajdijo**) ali k dvojnici, ki je običajna v Krašah (**cinerica**).

Kadar pred sopomenko ali dvojnico (ali sopomenkami ali dvojnicami) ni znaka $\Leftrightarrow$, gre (lahko tudi za posamezne pomene) za zbir sopomenk (ali dvojnic) pri najobičajnejši ali najustreznejši od njih (**gugati**). Pri manj običajni ali ustrezni sopomenki ali dvojnici je za znakom $\Leftrightarrow$ navedeno, kje so sopomenke ali dvojnice zbrane. Krajevne dvojnice so zbrane pri besedi (lahko tudi pri frazeologemih), ki je znana na celotnem področju oz. ki je običajna v Krašah.

Razmerja med sopomenkami so največkrat razvidna iz označevalnikov, sicer pa je med več sopomenkami bolj običajna tista, h kateri je pokazano oz. ki ima v sopomensko-dvojničnem razdelku zbrane sopomenke.

Sopomenke se lahko nanašajo tudi na posamezne pomene; v teh primerih je za predlogom *k* ter za številko (in/ali črko), ki označuje ustrezni pomen ali ustrezne pomene, navedena sopomenska ustreznica.

Sopomenke in dvojnice so lahko – vedno v oklepaju – navedene tudi pri posameznih pomenskih odtenkih in pri frazeologemih.

(V tem delu slovarja so v dveh primerih (**Anton, Bosna**) v sopomensko-dvojničnem razdelku navedene tudi dvojnice, ki v tale slovar niso uvrščene.)

4.9

Komentar

V komentarju (za znakom $\boxtimes$) je zapisano tisto, česar ni mogoče prikazati v geslu sicer: (1.) predvsem krajša narečna besedila, (2.) primeri z dvoumno rabo besede (tega ni mogoče prikazati pri posameznih pomenih), (3.) opozorila na

premike v stilnem vrednotenju besede in (4.) podatki, tudi enciklopedični, ki so lahko zanimivi za jezikoslovce (npr. pragmatični podatki ali etimologije, ki postanejo razumljive šele po opisu okoliščin) in tudi za druge, npr. za etnologe.

V komentarju je lahko zapisana tudi kazalka ali vodilka, ki kaže h geslu, v katerem je v komentarju povedano več ali še kaj o obravnavani besedi.

Komentarji so navedeni v tehle geslih (v oklepaju stojijo gesla, ki vsebujejo le kazalko k drugemu komentarju): AKLIŠ, (ALEKSANDER,) ANKRAT, ATE, AVTOBUS, BABA, BAJTA, BIBA, BILEBALE, BISTEHAR, BLEKAČI, BOG, (BOGADAJ,) BOGDAJ, BOHLONAJ, BOHPOMAGAJ, BOLETA, BRAT, (BRATI,) (BUC,) CEKRET, CENKRET, CENTIMETER, CIGUMIGU, CIN, CUKATI, (CURITI,) CURLJATI, ČEŠPA, ČEŠPOVEC, ČETRT, ČUKMAŠINA, DEKLE, DEVETINDVAJŠČAK, (DEVETNAJŠČAK,) DIHOT, DIJA, DOBER² povdk., (DVAINDVAJŠČAK,) (DVAJŠČAK,) (DVANAJŠČAK,) (ENAINDVAJŠČAK,) FAJK, FAVŠ, FOTER², GADITI SE, GRAŠČINA, GROB prid., (HUDIČ m,) HVALA medm.

4.10

Dokumentarni razdelek

4.10.1

Izpričanost besede v slovarjih knjižnega jezika in drugih delih

(1.) Neposredno za znakom $\square$ je pri vseh geslih in podgeslih navedena izpričanost iztočnice v treh temeljnih slovarjih slovenskega knjižnega jezika, namreč v Slovarju slovenskega knjižnega jezika 1970–91, v Slovenskem pravopisu 1962 in v Pleteršnikovem Slovensko-nemškem slovarju 1894–95. Če beseda ni zapisana v teh slovarjih, je navedeno katero od drugih del, ki niso samo slovarska; navedena so v točki 10 slovarskega uvoda.

(2.) Če je beseda zapisana v vseh treh osnovnih slovarjih (SSKJ, SP 1962, Plet.) v vsaj enem pomenu, ki ga izkazuje tudi tale slovar, je za znakom $\square$ zapisan znak +. Sicer je navedena krajšava za tisti slovar, v katerem je zapisana, in to v zaporedju SSKJ, SP 1962 in Plet.

(3.) Če besede ni v nobenem od treh osnovnih slovarjev, je za znakom $\square$ zapisan znak $\emptyset$. Če je beseda izpričana v kakem drugem delu, je v okroglem oklepaju za znakom $\emptyset$ navedeno to delo.

(4.) Če se pomen v navedenih slovarjih ali drugih delih (pri isti besedni vrsti) razlikuje od pomena ali pomenov v temeljnih slovarjih, je za znakom + ali za ustrezno krajšavo (lahko jih je tudi več) naveden znak ≠.

(5.) Če se oblika besede v navedenih delih razlikuje od oblike v temeljnih slovarjih, za znakom $\square$ stoji znak $\emptyset$; v okroglem oklepaju je naveden znak + ali krajšava slovarja ali siceršnjega dela in nato v ležečem tisku oblika, ki jo je mogoče najti v navedenem delu.

(6.) Besede v slovarjih je večinoma mogoče najti na abecedno ustreznih mestih (zato ob SSKJ in Plet. ni navedena številka zvezka), razen kadar so navedene v dodatku k SSKJ 5: 1029–1051 (v teh primerih je navedena še številka strani) in k SP 1962: 1037–1044 ali kadar je ustrezna oblika navedena pod drugačno iztočnico – ta je zapisana za predlogom pod (**ajfer**, **anfak** prid.). Ob navedkih iz del, ki niso urejena slovarske, je pripisana številka strani, kjer se pojavlja navedena beseda.

4.10.2

Dosedanji narečni zapisi

V črnem lečastem oklepaju (**[ ]**) stojijo navedki z zapisi narečne besede v literaturi, ki izvirajo iz objav Franca Lekšeta v Domu in svetu v letih 1888–93, iz Pleteršnikovega Slovensko-nemškega slovarja iz let 1894–95 (tu so opazovana gesla, ki vsebujejo opombo *Savinska dol.* in – pač zaradi popolnosti – kakršno koli opombo, ki se nanaša na Zgornjo Savinjsko dolino) in iz dela Josipa Tominskega Narečje v Bočni in njega sklanjatev (iz leta 1903).

Ustrezna mesta so prepisana kar se da natančno. Krajšave in posebni znaki tule niso razloženi.

Besede in besedne zveze, ki so dokumentirane v teh virih, vendar se na obravnavanem področju ne govorijo (več), imajo neposredno za poknjiženo iztočnico (in za morebitno kazalko) v črnem lečastem oklepaju zapisane le navedke iz virov.

4.11

Kazalka

Poleg gesel, ki imajo vse ali večino geselskih razdelkov ali ki vsebujejo le podatke o dokumentiranosti v literaturi, so v slovarju navedene še:

(1.) knjižno-narečne kazalke, ki kažejo od samo knjižne iztočnice k poknjiženi in omogočajo lažje iskanje predvsem uporabniku, ki narečja ne obvlada (**blagosloviti** ⇒ ŽEGNATI, **bonbon** ⇒ CUKER),

(2.) dvojnice poknjiženih iztočnic – te omogočajo lažje iskanje predvsem uporabniku (tudi tistemu, ki narečje obvlada), ki bi se lahko znašel v dvomih pri iskanju poknjižene iztočnice (**bitumen** ⇒ BETUMEN, **fijst** ⇒ FEJST, **fošfoter** ⇒ FAVŠFOTER, **federbati** ⇒ FRDERBATI); kadar je težko določiti poknjiženo obliko narečne besede, je oblika, ki bi prav tako lahko bila poknjižena oblika narečne besede, kazalka (**bočevbut** ⇒ BUČEVBUT).

Knjižno-narečna kazalka lahko v razloženem geslu stoji tudi na mestu vodilke (prim. tukajšnjo točko 4.7).

Pri narečnih besedah in besednih zvezah, ki so izpričane le v literaturi, so navedeni ustrezni navedki iz del (prim. tukajšnjo točko 4.10.2).

5

Pravila za poknjiženje iztočnic in podiztočnic (ter frazeologemov)

(1.) Praviloma je poknjižena oblika iztočnice enaka knjižni obliki.

(2.) Odstopanja so mogoča, kadar se knjižni in narečni refleksi za dolgi polglasnik razlikujeta – v knjižnem jeziku je a, v narečju 'è. Tedaj je v poknjiženi iztočnici zapisan e (**den**), na ustreznem mestu pa je kot kazalka navedena tudi knjižna oblika (**dalja** ⇒ DELJA).

(3.) Kot samostojne iztočnice nastopajo tudi oblike s tako imenovanim prehodnim j (**ajdijo**, **grojzde**). Na ustreznem mestu je navedena kazalka (**oster** ⇒ OJSTER).

(4.) Včasih je zaradi samoglasniške redukcije težko določiti poknjiženo obliko narečne besede. V teh primerih kaže od besede, ki bi tudi lahko bila poknjižena oblika narečne besede, kazalka (**bočev** ⇒ BUČEV).

(5.) Če se narečna oblika samostalnika moškega spola konča na -er, je v slovarju zapisana poknjižena oblika iztočnice na -er (**ceker**, **mliner**), čeprav v knjižnem jeziku obstaja vzporedna oblika na -ar. Na ustreznem mestu je kot kazalka navedena oblika s knjižno pripono (**cestar** ⇒ CESTNER).

(6.) Če se narečna oblika samostalnika moškega spola konča na -nek, je v slovarju zapisana poknjižena oblika iztočnice na -nek (**cedilnek**, **grubnek**), čeprav v knjižnem jeziku obstaja vzporedna oblika na -nik. Na ustreznem mestu je kot kazalka navedena oblika s knjižno pripono (**coprnik** ⇒ COPRNEK).

(7.) Če se narečna oblika samostalnika moškega spola konča na -l in je rodilnik ed. -la ali -le (**alkohol**), je poknjižena oblika iztočnice zapisana z -l, ne z -lj (kar bi izhajalo iz druge narečne oblike za rod. ed.).

(8.) Oblike, ki v slovarjih slovenskega knjižnega jezika še niso bile zapisane (v razdelku s slovarsko izpričanostjo imajo oznako Ø), so poknjižene z upoštevanjem zgornjih odstopanj.

(9.) Nezveneči nezvočniki v izglasju narečne oblike so v poknjiženi iztočnici zapisani kot nezveneči, če se v položaju pred samoglasnikom (in tudi v drugih

besedah iz besedne družine) ne premenjujejo z zvenečimi (**ajferzihtik**, **bildik** in **blont** (zaradi **blonten**)).

6

Besednovrstni in slovnični podatki

6.1

Besednovrstni podatki

V slovarju so upoštevane tele besedne vrste (okrajšave po SP 1994: 8, SSKJ 1: LX–LXI in Toporišič (1984: 550–553)):

- (1.) samostalnik (s podatkom spol kot m, ž, s)
- (2.) pridevnik (prid.)
- (3.) števnik (štev.)
- (4.) (samostalniški in pridevniški) zaimek (zaim.)
- (5.) glagol (označen kot a., nd. ali a.+nd.)
- (6.) povedkovnik (povdk.)
- (7.) prislov (prisl.)
- (8.) predlog (predl.)
- (9.) veznik (vez.)
- (10.) medmet (medm.)
- (11.) členek (člen.)

V navedenem zaporedju se razvrščajo enako pisane iztočnice, ki pripadajo različnim besednim vrstam (**a** m, **a** vez., **a** medm., **a** člen.); za samostalnike različnih spolov velja zaporedje m, ž, s. (Glede razvrstitve podiztočnic gl. točko 4.0.) Besede, ki nimajo besednovrstnega podatka, so navedene za tistimi, ki ga imajo. Iztočnica morebitne kazalke stoji za enako pisano iztočnico s polno prikazanim geslom.

Kadar ima samostalnik samo množinsko obliko, je ob podatku za spol navedena še okrajšava mn.

Samostalnik s kategorijo živosti ima ob ustrezni okrajšavi m ali s zapisano še okrajšavo živ.

Besednovrstni podatek za glagol je zapisan z okrajšavo nd. (pri nedovršnih glagolih) ali a. (pri dovršnih glagolih), pri dvovidskih glagolih pa z obema okrajšavama (kot a.+nd.).

Števniki imajo pred okrajšavo štev. pripisano, ali gre za glavni ali vrstilni števnik.

6.2

Slovnični (in besedotvorni) podatki

Slovnični podatek (tule so navedeni trije označevalniškega tipa, od katerih je manjš. besedotvorni podatek) je v geslu v neprekinjenem nizu zapisan pred označevalnikom (ali pred označevalniki).

Drugi slovnični podatki, ki ne potrebujejo obsežne razlage, temveč le razvezavo (npr. rod., ed.), so navedeni v seznamu krajšav (v tukajšnji točki 11). Tako je tudi s slovničnimi pojasnili, kakršno je npr. 3. os. ed.

Za razlago je tule navedeno, v katerih geslih je mogoče najti obravnavani primer z navedenim slovničnim podatkom.

elipt. eliptično, izpuščeno: pričakovani stavčni člen je izpuščen: ČETRTR, ČUDNO
povdk.; ⇒ FIRBEC matra koga

- manjš. manjšalnica: za tem podatkom lahko stoji znak < in za njim v ležečih kapitelkah navedena iztočnica iz slovarja; oba podatka je treba smiselno skombinirati: AJMERČEK, AJMPREMOV, FACELČEK, FAJFIKA
- pren. preneseno: beseda ali stalna besedna zveza, ki je vsebinsko zelo blizu izhodiščnemu pomenu, je pa predstavno premaknjena v drugačno okolje: CAJGKAMRA, CVENGA

7

Označevalniki

Označevalniki in njihove razlage so povzeti po SP 1990: 129–137 (oz. SP 1994: 133–142) in SSKJ 1: XVIII–XXII, LX–LXI.

Za razlago je navedeno, v katerih geslih je mogoče najti obravnavani primer z navedenim označevalnikom. V frazeologemu, ki je tu vedno naveden za iztočničnimi primeri za podpičjem, je beseda, pod katero je frazeologem prikazan v slovarju, zapisana s kapitelkami.

Praviloma si označevalniki v geslih sledijo nanizani v zaporedju, kakršno je po skupinah tule, s tem da za krajevnim označevalnikom ne stoji ločilo (razen med več krajevnimi označevalniki).

7.1

Krajevni označevalniki

Krajevni označevalniki obveščajo o tem, da jezikovna prvina ni znana na celotnem obravnavanem področju. Če jezikovna prvina ni krajevno označena, je znana na celotnem področju (seveda z upoštevanjem morebitnih drugih označevalnikov).

Glavna zapisovalna točka so Kraše, gradivo iz Bočne in Kokarij je izčrpano, iz ostalih krajev pa upoštevano.

Bo	BOČNA
Čr	Čreta pri Kokarjah
Do	Dobletina
Ko	KOKARJE
Kr	KRAŠE
Lv	Lačja vas
PP	Pusto Polje
RM	Rovt pod Menino
ŠD	Šmartno ob Dreti
Vo	Volog

Ti označevalniki so lahko tudi kombinirani s pogostnostnimi:

(1.) xxx **Bo** yyy pomeni, da se v Bočni govori samo jezikovna prvina yyy, medtem ko se jezikovna prvina xxx govori drugod na obravnavanem področju;

(2.) xxx **Bo** in yyy pomeni, da se jezikovna prvina yyy govori v Bočni poleg sicer na celotnem obravnavanem področju znane xxx;

(3.) xxx **Bo** tudi yyy pomeni, da se poleg jezikovne prvine xxx, ki je znana na celotnem obravnavanem področju sicer, samo v Bočni govori tudi redkejša prvina yyy;

(4.) xxx predvsem **Bo**, drugod redk. (ali star. ipd.) yyy pa, da se poleg sicer običajne jezikovne prvine xxx, ki je v Bočni redko rabljena, v Bočni govori predvsem jezikovna prvina xxx, ki je drugod na obravnavanem področju redka (ali starinska ipd.).

7.2

Lastnoimenski označevalniki

V slovarju so zaenkrat navedena le tista lastna imena, ki se pojavljajo kot sestavina stalnih besednih zvez (npr. BAKOVE GREBLJICE, BLEKAČI, BOSNA, DAHAV, DRAVA), zato ob njih niso navedene izpeljanke; nekatere izpeljanke so vendarle navedene zaradi prikaza sopomenk (ANGLEŠKI, ANGLEŠKO).

Popoln seznam lastnoimenskih označevalnikov bo dodan narečnemu slovarju lastnih imen. Tam bodo lastna imena tudi natančneje obdelana.

HIŠ. I.	hišno ime
KR. I.	krajevno ime
LED. I.	ledinsko ime
OS. I.	osebno ime
STV. I.	stvarno lastno ime
VOD. I.	vodno ime
ZEM. I.	zemljepisno ime

7.3

Citatnostni označevalnik

polcit. polcitatno: jezikovna prvina, ki glasoslovno ali oblikoslovno odstopa od običajnega ali pričakovanega v govorih na obravnavanem področju in v tem pogledu kaže na izvor iz slovenskega knjižnega ali pogovornega jezika, iz kakega drugega narečja, lahko pa tudi iz drugega jezika; navadno je polcitatna beseda (ta lahko nastopa tudi v frazeologemih), včasih besedna oblika ali frazeologem (tako je lahko označen tudi zaradi ene besede ali oblike, ki je kot polcitatna označena na drugem mestu); polcitatna jezikovna prvina je glasovno prilagojena obravnavanim govorom: BOŽE MOJ, DOŽIVETJE, ENAKO; ⇒ BAŠ me boli; ⇒ pod milim BOGOM

7.4

Izrazijski (terminološki) označevalniki

agr.	agronomija
avt.	avtomobilizem, avtomehanika
bot.	botanika
čeb.	čebelarstvo
elektr.	elektrotehnika
glasb.	glasbena stroka
gozd.	gozdarstvo
gradb.	gradbeništvo
les.	lesarstvo
lov.	lovstvo
obl.	oblačilna stroka
strojn.	strojništvo
šol.	šolstvo
šport.	športni izraz
teh.	tehnika
trg.	trgovina
ver.	(rimskokatoliška) vera
voj.	vojska
zool.	zoologija

7.5

Formalnostni označevalnik

uradn. uradno: jezikovna prvina, ki jo govorniki uporabljajo v uradnih položajih, npr. v pogovoru z zdravnikom ali v uradih: DOKTOR

7.6

Socialnozvrstna označevalnika

sleng. slengovsko: jezikovna prvina, značilna za neformalne združbe, npr. mladostnikov: ABERVEZNIK, BLEFIRATI; ⇒ iti se BILJARD na dve kugli

žarg. žargonsko: jezikovna prvina, ki v strokovnem izrazju zamenjuje navadno poimenovanje; v tem slovarju je žargonsko omejeno na rabo v šoli (žargonsko, kot je pojmovano v slovenskem knjižnem jeziku, spada v obravnavanih govorih v strokovne jezike in torej v izrazje, tako da ima izrazijske označevalnike): CVEK, ČIK, DUDLJATI SE, PASATI

7.7

Čustvenostni označevalniki

čustv. čustvenostno, ekspresivno: jezikovna prvina, ki izraža čustvenost; kadar je vrsto čustvenosti mogoče določiti natančneje, je uporabljen označevalnik ljubk., nizk., slabš., šalj. ipd.: BABLE, BAJKATI, BATINA; ⇒ AFNE guncati

iron. ironično: jezikovna prvina, ki sicer označuje kaj pozitivnega, vendar je s posmehljivim namenom uporabljena za poimenovanje negativnega: BARON, BLAGOVOLITI; ⇒ biti AS

kletv. kletvica, kletev: družabno nesprejemljiva medmetna beseda ali besedna zveza, s katero se navadno izraža negativno razpoloženje ob čem: ARDUH, BEMTI, DUHNAMEL

ljubk. ljubkovalno: jezikovna prvina, ki izraža naklonjeno, prisrčno razmerje do poimenovanega: ATI, BELČKAN, BRADAVIČKA, DROBIŽEK

nizk. nizko: jezikovna prvina, ki izraža družbeno (tudi moralno) nesprejemljivo, nekultivirano, prostaško raven izražanja: BREJ, CRKATI, DRKATI; ⇒ gniti na BRITOFU

omilj. omiljevalno, evfemistično: jezikovna prvina, ki kaj imenuje bolj prizanesljivo, kakor bi bilo treba, ali zamenjuje manj ugodno poimenovanje: DOONEGATI, HUDIK; ⇒ iti v krtovo DEŽELO

otr. otroško: jezikovna prvina, značilna za izražanje otrok in za čustveni pogovor odraslih z njimi ter za medsebojno sporazumevanje zaljubljenecv: AJATI, AK, FULA; ⇒ delati DEŽEKA

poud. poudarjalno: jezikovna prvina, ki izraža večjo (pozitivno ali negativno) stopnjo pomenskih sestavin poimenovanega: ANGEL, BIKOVSKI, FRDAMAN; ⇒ biti (vroče) ko v APNENICI

slabš. slabšalno: jezikovna prvina, ki izraža podcenjevalen ali zaničljiv odnos do poimenovanega: AFNA, ALEJAST, ALITI, DRVEŽ; ⇒ gledati ko BIK v nova vrata

šalj. šaljivo: jezikovna prvina, ki igrivo zamenjuje čustveno nezaznamovano poimenovanje: AJERŠPAJZ, AJHATI SE, ALEKSANDER, DEŽURATI; ⇒ čuvati prvega APRILA; ⇒ biti suh, ko bi iz DAHAVA na urlavb prišel

zmer. zmerjalno: jezikovna prvina, s katero govoreči zanj neprijetno stvar ali dejstvo v ogovoru poimenuje grobo ali žaljivo: ALEJ, AVCIGER, BALONDE, DRVEŽ, FUFLA

7.8

Časovni označevalniki

- nov. novota, neologizem: jezikovna prvina, katere novost se še čuti: ABSOLUTNO, ARNIKA, BOBNIČ; ⇒ atomska je padla (⇒ ATOMSKA ž); ⇒ iti na BLATO
- star. starinsko, zastarevajoče: jezikovna prvina, ki ima nadih preteklosti in jo uporabljajo predvsem starejši govorci, govorci srednje generacije in mlajši pa ne več, vendar jo razumejo: AHTATI, AJFERZIHTIK, AJNCIGATI, AMERIKANSKO, ANTLATI, DAVI; ⇒ AJNS cvaj; ⇒ delati FIGURE
- zastar. zastarelo: jezikovna prvina, ki jo predvsem starejši govorci še poznajo iz preteklosti, je pa ne govorijo več: ABRNJE, ADRESA, AVDRŽNEK, DIHATI, DRGULJ, GAJŽELNEK

7.9

Pogostnostni označevalniki

- posam. idiolektično: jezikovna prvina, ki je značilna za izražanje posameznika ali posamezne družine in je opazna za preostale govorce iz bližnje okolice; praviloma je ta označevalnik kombiniran s krajevnim: AJDIJO, ALEKSANDER, ANE, ARBEČMAŠINA, BAGRLJE, DRVEŽ, FOGA
- redk. redko: jezikovna prvina, ki ima precej pogostejšo dvojnico ali namesto katere se uporabljajo druga sredstva, npr. opis; v glavi v oklepaju stoji pred glasovno dvojnico, ki ima pred tem navedeno precej pogostejšo: AJČATI, AJDNEK, AJHATI SE, AMBAS, BEDAK, DESNICA; ⇒ v ta AM; ⇒ vžgati DEBATO
- in uvaja (nekoliko manj navadno in pogosto) dvojnico (v glavi v oklepaju glasovno): ABERVEZNIK, AJBIŠ, AKELJ, DAJATI, DALJNOVIDEN
- tudi uvaja manj navadno in pogosto dvojnico (v glavi v oklepaju glasovno): AJDOV, ALKOHOL, D
- narašč. naraščajoče: jezikovna prvina, ki se uveljavlja nasproti dosedanjemu poimenovanju: BARVA, BERILO, BRESKEV, BRISAČA
- pešaj. pešajoče: jezikovna prvina, ki se umika močnejši dvojnici: BOGDAJ, BOGŽEGNAJ, BOHLONAJ, DETI

7.10

Posebna označevalnika

- ipd. in podobno: (1.) v stalnih besednih zvezah in v označevalniških pojasnilih opozarja na nezapisane sopomenke k besedi, pa tudi na druge besede iz pomenske skupine: BUPNITI, BUKATI SE; ⇒ peljati se ko ALELUJA; ⇒ na ta AM (2.) v kazalkah opozarja na še druge besede iz iste besedne družine: ADNAJST, AREST, ARŽET, CMOKATI, DAVITI
- itd. in tako dalje: (1.) v zaglavju razširja oblikoslovni podatek na druge oblike, ki jih je mogoče razbrati v slovničnih preglednicah: ABCIGATI, ATE, BIKSATI, DEKATI (2.) v kazalkah razširja oblikoslovni podatek ob iztočnici na druge oblike: BOM, ČEM

8

Glasoslovje

Tu so navedene le glavne značilnosti glasoslovja; bolj izčrpno je predstavljeno v Weiss 1990: 38–70, ki je osnova za tale prikaz.

8.0

Splošno

Narečni zapisi v slovarju se pojavljajo v glavi gesla, v zaglavju, v ponazarjalnih primerih in v komentarjih (prim. točko 11); glasovne dvojnice so lahko zapisane tudi v okroglih oklepajih. Dejansko bi vsi ti deli besedila morali stati v oglatih oklepajih.

- ' označuje mesto naglasa, in sicer (1.) tik pred istozložnim soglasnikom pred naglašnim samoglasnikom ali (2.) tik pred naglašnim samoglasnikom – k'râ:va *krava*, z_:'i:emle (*i*)z *zemlje*, bra'dâ:d_()'è:da *bradat moški*, 'â:k̥sa *os*, pə'â:jat *pospati*
- : označuje dolžino samoglasnika (ali soglasnika) – 'd̥i:eska *deska*, p'r̥im:a *primiva*, 's̥â:m̥ə *samemu*, s̥əm_:'a:gu *sem moral* (resica, ki označuje naglasno mesto (npr. 'ka:rt), lahko v ustreznem soglasniškem okolju stoji pred prvim (lahko tudi dolgim) soglasnikom pred naglašnim samoglasnikom, kadar se soglasnik na meji dveh besed podaljša, pa tik pred posebnim dvopičjem, ki stoji pred naglašnim samoglasnikom ali dvoglasnikom)
- ~ (1.) združuje v naglasno enoto dve besedi – 'na:_b̥ə *ne bo*, 'na:_t'le *na tla* (besede, ki se pišejo skupaj že v knjižnem jeziku, nimajo tega znaka – 'na:ng̥a *nanj*, 'na:n̥ə *nanjo*)
- (2.) združuje v izgovorno enoto dve besedi, kadar je zadnji soglasnik prejšnje besede ali mehčan ali pa zlogotvorni zvočnik, naslednji pa enak navaden soglasnik – s̥ə 'pa: 'tu'd_()'du:bra *si pa tudi dobra*, s̥m̥_m̥ə 'da:u *sem mu dal*, nə'b̥i:ed̥_n̥a zas't̥ə:p̥ə *nihče ne razume*
- ~() (v ponazarjalnih primerih) na začetku naslednje besede označuje odsotnost glasu zaradi zlitja dveh enakih glasov v enega samega (predvsem v hitrem govorjenju) ali zaradi samoglasniške redukcije – 'du:ns_()'ə 'b̥e:u (← 'du:ns s̥ə) *danes si bil*, bra'dâ:d_()'è:da (← bra'dâ:d 'd̥e:da), p̥ər_()'ò:jt'ne̥ (← p̥ər 'r̥ò:jt'ne̥) *pri Rojtni |v Šmartnu ob Dretl|*, sa'f̥â:tne̥_()'n't̥o:n *sv. Anton Padovanski |13. junija|*
- ~: (v ponazarjalnih primerih) na začetku naslednje besede označuje dolžino glasu zaradi zlitja dveh enakih glasov – 'j̥əd_:'a:m̥ə: (← 'j̥əd da'm̥ə:) *iti domov*, 'j̥əd_:'a:m̥ə: (← 'j̥əd' da'm̥ə:) *pojdi domov*, z_:'i:emle (← z 'zi:emle)
- ' označuje mehčanost soglasnika – p'r̥im' *primi*, 'va:t'ə *hotel*, 'vid'ə *videl* (v Weiss 1990 je bil v soglasniškem nizu označen le zadnji, tu pa so vsi, ki so res mehčani; v položaju tik pred sprednjimi samoglasniki mehčanost ni označena)
- C (v slovarskem uvodu) soglasnik
- C' (v slovarskem uvodu) mehčani soglasnik
- ~ (v slovarskem uvodu) se premenjuje z
- ← (v slovarskem uvodu) nastalo iz
- / / (v slovarskem uvodu) zapis fonemov
- [ ] (v slovarskem uvodu) zapis alofonov
- è:, 'ò: zelo napet in ozek e ali o – 'p̥è:t *pet* |števnik|, 's̥è:r *sir* (nikoli ni zapisan 'ir), š'k̥ò:da *škoda*
- 'â: zaokroženi a – t'r̥â:va *trava*
- ə, ɔ napet in ozek e ali o (lahko tudi naglašeni'è: ali 'ò:), in sicer nekoliko manj ozek kot v knjižnih *nós*, *zvézda*; položaji, v katerih se e ali 'e:

- premenjujeta z *ɛ* ali *'ɛ:* (premena *ɛ* ali *'ɛ:* je značilna predvsem za mlajše govorce), so v slovarju vedno navedeni: – reš'nica *resnica*, uč'ere *včera*j, 'pe:ška *peš*, g'lo'nik *glavnik*, g'l'è:dò *gledal*, 'nò:s *nos*
- e, 'e: srednji e, kakršen je v knjižnem jeziku v besedah *pogl'ej*, *Tónej*; kadar se (v zlogu pred nesprednjim samoglasnikom ali v zlogu, ki se ne končuje na l č š ž ali na mehčani soglasnik) premenjuje z *ɛ* ali *'ɛ:*, je to v slovarju vedno zapisano – 'pe:ma *pojdiva*, be'dâ:k *bedak*
- ï dvoustnični v, kakršen je v knjižnem jeziku in ki nastopa v vzglasju, izglasju in za samoglasnikom pred soglasnikom ali pa je sestavina dvo-glasnika 'uo: – u'zè:u *vzel*, p'ra:ute *pravite*, 'kù:za *koza*
- ï i z oslabiljenim sprednjim izgovorom (»temnejši«, »zamolkli« i) v zlogu pred nesprednjim samoglasnikom ali v zlogu, ki se ne končuje na l č š ž ali na mehčani soglasnik; predvsem pri mlajših govorcih ga zamenjuje navadni i, kar v slovarju ni posebej označeno (v Weiss 1990 je namesto ï zapisan navadni i) – ïmva'lit *invalid*, 'pila *pila*, 'sijumə *sivemu*
- ə polglasnik, kakršen je v knjižnem jeziku – 'pəs *pes*, 'krəx *kruh*, kə'rɪtə *korito*
- ɛ polglasnik ejevsko-ijevske barve (»mehki polglasnik) – 'zɛt *zid*, 'nuo:sɛt *nositi*, 'lɛdɛ *Kr, Ko ljudje*
- l m n r zlogotvorni zvočniki l m n r – 'muo:d'lite *mólite*, 'nišm *nisem*, 'me:sɛc *mesec*, 'xiɪɾ *prisl. hitro* (n lahko ima pred k g x dvojnico [ŋ], m pa pred f ali [v] varanto [m]) – 'sɪɪ kə 'muxa *siten ko muha*, 'nišɪ ga 'vid'ɔ *nisem ga videl*, 'nišm *'vid'ɔ nisem videl*
- ɫ mehkonebni (»trdi«) l v zlogu pred nesprednjim samoglasnikom – g'la:va *glava*
- m izgovorna dvojnica m-ja pred f ali [v] – 'iɪfat *cepiti |vnašati v telo cepivo*, ïmva'lit, 'nišm *'vid'ɔ*
- n izgovorna dvojnica n-ja pred k g x, (enaka kot v knjižnem jeziku) – 'bã:ŋka *banka*, 'ã:ŋka *Anka*, tɪ'gɔ:r *tam gori*
- x nezveneči mehkonebni pripornik, enak knjižnemu h-ju – 'xiša *hiša*
- h (v redkih besedah) nezveneči grlni pripornik – ə'hə *aha*
- ? (v redkih besedah) nezveneči goitniški ploziv (ponekod v literaturi zapi-san kot q) – 'a:ʔ *povdk. umazan*, 'na:ʔ *ne*, 'na:'ʔã: *ne*
- ʒ c pred zvenečim nezvočnikom – 'kù:ɔnʒ ga 'bɔ: *konec ga bo*
- ʒ glas, ki ustreza knjižnemu dž (npr. v *džungla*), ali č pred zvenečim nezvočnikom – 'žem *džem*, 'viʒ ga, 'pò:ba *vidiš ga, fanta* (toda 'vič 'jə *vidiš jo*)
- ɣ x pred zvenečim nezvočnikom – pɔɪ *'gɔ:šə proti gozdu* (toda pɔɪ *'mən' proti meni*)

8.1

Samoglasniki

Dolgi samoglasniki

'è:	'ò:
'ɛ:	'ɔ:
'e:	
'ie:	'uo:
	'ã:
	'a: (+ 'a:r)
<i>sprednji</i>	<i>nesprednji</i>

/a:/ (tudi v 'a:r) ni izrazito dolg.

Kratki samoglasniki

Naglašeni

<i>'i</i> <i>'i̥</i> <i>'e̥</i>	u ə
<i>sprednji</i>	<i>nesprednji</i>

Nenaglašeni

i <i>i̥</i> <i>e̥</i> e	u ə ɔ a
<i>sprednji</i>	<i>nesprednji</i>

'i/ in *'u/* nista izrazito kratka. Dolžine *'a:/*, */i/* in */u/* se zelo izenačujejo.

V slovarju in v oblikoslovnih preglednicah so navedene vse samoglasniške dvojnice, razen pri silabemih *ɪ* (← əl), *ɪ̥* (← əm), *ɪ̥* (← ən), *ɪ̥* (← ər), ki so nastali v zvezi z moderno samoglasniško redukcijo, kar pomeni, da ima zapis *'rɛ:kəlɔc* nezapisano dvojnico *'rɛ:kɪɔc* *suknjič*.

Kadar ob premeni prihaja do mehčanja soglasnika pred zvočnikom oz. kadar pred zvočnikom stoji l (kot npr. v primerih *'filɪ̥* ~ *'filɛ̥m* *film*, *polnim*, je to v slovarju v geselskem oglavju in v preglednicah v slovarskem uvodu vedno navedeno:

- ɪ* ~ əl (razen v položaju za t, d) ~ *'ɑ:kɪ̥ʃən* ~ *'ɑ:kəlʃən* *natančen*, *izbirčen* (toda *C'ɪ* (← *Cɛl*, obvezno *d'ɪ*, *t'ɪ*) – *'f'rɑ:n'cɛl* ~ *'f'rɑ:n'c'ɪ* *Francelj*, *'bʊt'ɪ* *omejenec*)
- ɪ̥* ~ əm (v položaju za l ← *ɛ̥m*) – *kɪ̥'pɛ:r* ~ *kəm'pɛ:r* *krompir*, *'filɪ̥* ~ *'filɛ̥m* (toda *C'ɪ̥* (← *ɛ̥m* – v slovarju in preglednicah vedno navedeno) – *c'ɪ̥p'rɔ:jɛ* ~ *cɛ̥mp'rɔ:jɛ* *več stavb*, *stavbe*)
- ɪ̥* ~ ən – *'nɪ̥səɪ̥* *'vid'ɔ̥* ~ *'nɪ̥sɪ̥* *'vid'ɔ̥*
- ɪ̥* ~ ən (v položaju za l ← *ɛ̥n*, v položaju za d, t samo *ɪ̥*) – *'vəsɪ̥stɔ̥* ~ *'vəsənstɔ̥* *osemsto*, *'filɪ̥* ~ *'filɛ̥n* *polnjen*, *əd'vɪ̥:ntɪ̥* *adventen*
- ɪ̥* ~ əɪ̥ (v položaju za d, t samo *ɪ̥*) – *'nɪ̥sɪ̥* ga *'vid'ɔ̥* ~ *'nɪ̥səɪ̥* ga *'vid'ɔ̥* *nisem ga videl*, *tɪ̥'gʊo:r* *tam gori*
- ɪ̥* ~ ər – *'e:ɪ̥kɪ̥t* ~ *'e:ɪ̥kərt* *enkrat*, *nekoč*
- ~ r (v popolnem vzglasju ali za samoglasnikom in pred j) – *ər'jɑ:ɪ̥* ~ *r'jɑ:ɪ̥* ~ *r'jɑ:ɪ̥* *rjav*, *bɔ* *r'jɑ:ɪ̥* *bo rjav*

8.2 Soglasniki

Zvočniki

v	m	
v'	m'	
ɫ	r	n
l	n'	
j		

Mehčanost zvočnikov v položaju tik pred sprednjimi samoglasniki v slovarju ni označena.

/v/ na koncu besede ne more biti mehčan; nadomešča ga [ɹ].

Nezvočniki

p	b	f
p'	b'	f'
t	d	
t'	d'	
c	s	z
c'	s'	z'
č	š	ž
k	g	x
(k')	(g')	

Mehčanost nezvočnikov (tudi podaljšanih) v položaju tik pred sprednjimi samoglasniki v slovarju ni označena.

8.3***Dvojnice in zvenečnostne premene****Samoglasniške dvojnice*

/u/ ~ [u̥] v vzglasju ali za samoglasnikom pred soglasnikom – u'ne:gat ~ u'ne:gat *onegati*, pəu'ne:gat ~ (izjemoma pri počasnem govorjenju) pəu'ne:gat

/i/ ~ /j/ v vzglasju ali za samoglasnikom pred soglasnikom – j'mè: ~ i'mè: *ime*, u j'mè:nə ~ u i'mè:nə *v imenu*

/u/ ~ [u̥] v vzglasju ali za samoglasnikom pred soglasnikom – bə uš'ła: ~ bə uš'ła: *bo ušla*

V istem zlogu ni mogoč sklop /ij/ – 'pi *pij* (toda 'pijam *pijem*), 'biti *bitij* (toda 'bit'jə *bitje*).

Soglasniške dvojnice

Tu so navedene le dvojnice, ki so zapisane v tem slovarju, ne pa tudi npr. [w], [D], [ʰ] itd.

Zvočniki

/v/ ~ [v̥] v vzglasju, v izglasju in za samoglasnikom pred soglasnikom – u'pɛt (poleg v popolnem vzglasju običajnejšega u'pɛt), u'zè:mem (poleg v popolnem vzglasju običajnejšega u'zè:mem), u 'a:ɹtə (poleg v popolnem vzglasju običajnejšega u 'a:ɹtə), k'ra:u, p'ra:umə, ja 'ka: u 'rè:də

~ [u] v vzglasju in za soglasnikom pred soglasnikom – u'pɛt (poleg u'pɛt, kar je redko v popolnem vzglasju), u'zè:mem (poleg u'zè:mem, kar je redko v popolnem vzglasju), u 'a:ɹtə (poleg u 'a:ɹtə, kar je redko v popolnem vzglasju), zrɔn u'sɛga, 'pa:ɹnas u 'kuxnɛ, na'lɛu u 'piskɹc

/m/ ~ [m̥] pred v f – səŋ 'vid'ɔ, 'šimfat

/n/ ~ [n̥] pred k g x – 'bɑ:ŋka, 'ɑ:ŋgɛl

~ [m] pred v f – imva'lit, 'zəmft

ər (~ ɹ) ~r (v popolnem vzglasju in pred samoglasnikom – r'ja:u (~ ər'ja:u ~ ɹ'ja:u)

Nezvočniki

/c/ ~ [ʒ] pred zvenečim nezvočnikom – st'rɪʒ 'bɔ:

/č/ ~ [ʒ̥] pred zvenečim nezvočnikom – 'viʒ ga, 'pó:ba

/x/ ~ [ç] pred zvenečim nezvočnikom – prɔç 'gɔ:šə

Zvonečnostne premene

Pred nezvonečim nezvočnikom tudi naslednje besede, v izglasju in pred samoglasnikom ali pred zvočnikom naslednje besede (izjema so nekatere stalne zveze, ki so vse zapisane v slovarju, npr. 'bɔ:d' 'nə, in pravi predlogi, katerih zvoneči nezvočniki pred samoglasnikom in pred zvočnikom naslednje besede ohranijo zvonečnost, npr. ub 'ma:mə, ub u'čɛ:ta, ud 'ma:me, ud u'čɛ:ta, braz 'mɛne, braz 'ɔ:ce):

/b/ ~	/p/	g'rɔ:ɔ:p (toda g'rɔ:ɔ:ba)
/b'/ ~	/p'/	'dɔ:ɔ:p' (toda 'dɔ:ɔ:bɛ)
/d/ ~	/t/	s'ta:rt (toda s'ta:rɔɛ)
/d'/ ~	/t'/	p'rit' (toda p'ridɛ)
/g/ ~	/k/	'bɔ:k (toda 'bɔ:ga)
/z/ ~	/s/	'mɪs (toda 'mɪza)
/z'/ ~	/s'/	pə'va:s' (toda pə'va:zɛ)
/ž/ ~	/š/	'nɔ:š (toda 'nɔ:ža)

Pravilo velja tudi za soglasniške sklope, npr. b'râ:st (rod. mn.) ~ b'râ:zda (im. ed.), 'pus'tɛ ~ 'pus't' (oboje vel. za 2. os. ed.).

Pred zvonečim nezvočnikom tudi naslednje besede (velja tudi za prave predloge, npr. prɔɣ 'gɔ:šə):

/c/ ~	[ʒ]	st'rɪʒ ga 'bɔ: (toda st'rɪc -a)
/c'/ ~	[ʒ']	'puʒ' 'ga: (toda 'puçɛ 'ga: ukaz psu napadi ga)
/č/ ~	[ʃ]	p'rɔ:ʒ bɔ 'pa:ršu (toda p'rɔ:č)
/x/ ~	[χ]	p'rɔɣ ga 'mâ:tra (toda p'rux -a kila)
/k/ ~	/g/	'da:ɣ za 'xišə (toda 'da:ɣk -a)
/p/ ~	/b/	k'rɔ:ɔ:b za 'kura (toda k'rɔ:ɔ:p -a)
/p'/ ~	/b'/	'ka: 'kub' 'ga: (toda 'kuɔɛ)
/s/ ~	/z/	na 'nɔ:z bɛ 'ga: (toda 'nɔ:s 'nɔ:sa)
/s'/ ~	/z'/	p'rɔ:z' ga (toda p'rɔ:zɛ)
/š/ ~	/ž/	'kɔ:ž 'dɛ: ɯ'ra:j (toda 'kɔ:š -a)
/t/ ~	/d/	u 'rɔ:d bɛ 'šɔ: (toda 'rɔ:t -a Rovt)
/t'/ ~	/d'/	pram'ɫâ:d' 'ga: (toda pram'ɫâ:tɛ)

Pravilo velja tudi za soglasniške sklope, npr. 'pa:rzd ga bə'li, 'puz'd' 'ga:.

V glavi in zaglavju niso upoštevani in zapisani glasovi, ki bi nastali s kombiniranjem prvotnih, zato torej zapis 'ba:t se (nikoli 'ba:c_ɛ ipd.).

8.4***Preglednica glasov***

Dvojnice k narečnim oblikam v tej preglednici niso upoštevane.

a	-	ba'nâ:na
â	-	redk. kâk
'a:	-	'ma:ma, 'pa:rt, s'ta:r, p'ra:ɯjə
'â:	-	g'râ:t, 'pâ:s
'a:r	-	'pa:rt, 'ka:rt
b	-	'bâ:ba
b:	-	ub_ 'è:rçaft
b'	-	'dɔ:ɔ:b'u
c	-	'ce:gu, ɷmva'ɫɪcka
c:	-	u'c_ɛ:dɛ, pɛc_()t'rɛ:xɛ

c'	—	p'rəc', 'fa:c'ò
č	—	'čè:špa, 'pè:č
č:	—	uč_:'rè:šne
d	—	'dè:da
d:	—	u'd:a:ļa, ud_:'ò:ma
d'	—	'vid'ò
e	—	le'pu:ta
ẹ	—	kẹ'č̄ie:sẹ, u'bè:rẹ
'e:	—	'ne:ma, ta 're:na
'ẹ:	—	'lẹ:pe, f'rẹ:
'è:	—	'pè:tək, u'zè:mem, 'sè:r, 'vè:ra, 'bè:u
ẹ	—	'ma:mẹ, 'lẹdẹ, 'pò:lẹ
'ẹ	—	'šet, 'cẹgən
'ie:	—	'ti:ta
ə	—	'v̄inə
'ə	—	k'rəx
f	—	'f̄a:fļa
f:	—	'a:us'puf_:'a:jn rəpə'tā:
f'	—	ut'r̄u:ɸ'u
g	—	'gugat
g:	—	d'r̄o:g_:'ugle
g'	—	'nè:g' bẹ 'ma:gu 'bẹt
γ	—	pr̄oγ 'ḡo:šə
x	—	'xiša
x:	—	prox_:'i:šə
h̄	—	ə'h̄ə
i	—	'kišta, tẹlẹ'vizi
ị	—	ị̄nva'lịt
'i	—	'pijam, 'vija
'ị	—	'kịbļa
j	—	'ja:jcẹ, pə j'mè:nə
k	—	'kukat, 'kè:d̄n, t'rè:kẹ
k:	—	'pò:bək_:'a:ka
k'	—	redk. te t'rè:k'
?	—	'a:?, 'na:'?ā:
l	—	'lulet, x'v̄a:lu
l:	—	'bəl_:'e:p
l̄	—	'm̄u:d'l̄te, pẹ'cikl̄
ļ	—	'ļuč, p'r̄a:uļa
m	—	'ma:ma
m:	—	p'r̄im:ə
m'	—	p'r̄im', 'ļ̄u:m'u
ṃ	—	sṃ 'bè:u
ṃ	—	'š̄imfat, ị̄nva'lịt, sṃ 'vid'ò
ṃ	—	sṃ 'vid'ò
n	—	'nè:nən
n:	—	'nẹč 'vən_:'a g'rè:
ṅ	—	p'r̄id̄n, sṅ 'š̄o:
n'	—	'kuo:n', uz'dign'u
ṅ	—	'pò:ṅk, 'b̄o:ṅgat
ṅ	—	'ca:jtṅge, 'n̄i:sṅ ga 'vid'ò
o	—	br̄o'nica, g'lè:d̄o
'o:	—	'ḡo:ba, 'r̄o:k
'ò:	—	'nò:sẹm, 'kò:rba, 'č̄ò:j
'uo:	—	'kuo:za, 'ruo:ka
uo	—	redk. guo u b'r̄ie:gə
p	—	'pupat

p:	—	up_ˈrietɛx
pʹ	—	ˈkupʹu
r	—	ˈriža, sˈtɑ:rt
r̩	—	pr̩ˈja:mat, br̩cˈlɑ:n
r:	—	pər_ˈʎo:kɛ
s	—	ˈsɨva
s:	—	s_ˈʎie:stɾə
sʹ	—	ˈnʎo:sʹu, pʹrʎo:sʹ
š	—	ˈšiška
š:	—	ˈpiš_ˌa ˈkɛ:
t	—	ˈtʎi:ta, pʹrɔ:t, pəˈtʎi:kənˈtʹ
t:	—	ut_ˈʎi:te, ˈbʎo:tɛ
tʹ	—	ˈvɑ:tʹo, pʹritʹ
u	—	uˈše:sə, ˈčɑ:ru, ˈkupʹu, ubˈrɛ:sku, ˈtɔ:pu, ˈdɑ:ru, ˈpɛ:tru
ʹu	—	ˈkuxat
u	—	bɔ uˈbɛu
u:	—	ˈnʎo:u_ˈʎɑ:k
v	—	ˈvile
vʹ	—	pʹrɑ:vʹu
z	—	ˈzizɛk
z:	—	z_ˈʎi:emle
zʹ	—	ˈva:zʹu, ugʹrizʹnʹu
ʒ	—	uˈʒɑ:dɛ, stʹriz ˈbɔ:
ʒʹ	—	pʹrɛʒʹ ga ja bʹʎə
ʒ:	—	na gʹʎo:nʒ_ˈbɨksat
ž	—	ˈʒɑ:ba
ž:	—	ˈʒumbus, uʒ_ˈ( )ɑ:gɔne
žʹ	—	praʒ_ˈʎu:mbusə

9

Oblikoslovne preglednice

9.0

Splošno

V slovarju so pri pregibnih besednih vrstah za poknjiženo iztočnico in za znakom ► praviloma zapisani tile podatki:

(1.) narečna iztočnična oblika, tj. prva narečna osnovna slovarska oblika: pri samostalniku im. ed. (ali pri samomnožinskem im. mn.), pri pridevniku (in pri nekaterih povedkovnikih) im. ed. moškega spola, in sicer nedoločna oblika, pri glagolu nedoločnik in pri nekaterih medmetih oblika za 2. os. ed.;

(2.) (praviloma okrajšana) neprva osnovna slovarska oblika: pri samostalniku rod. ed. ali mn., pri pridevniku (in pri nekaterih povedkovnikih) im. ed. ženskega in srednjega spola, pri glagolu oblika za 1. (redko za 3.) os. ed. sed. in pri nekaterih medmetih oblika za 2. os. mn.;

(3.) razširjena slovarska oblika (lahko jih je tudi več), ki je navedena v zaglavju in ki omogoča tvorbo vseh drugih besednih oblik (lahko npr. tudi za natančnejšo določitev kakovosti premenjenega samoglasnika v obliki ali v več oblikah, kar izhaja iz preglednic), kadar osnovne slovarske oblike ne zadoščajo.

Podatek v zaglavju gesla (ali podgesla) ukinja podatke iz oblikoslovne preglednice, razen če se ne začnejo z označevalnikom tudi, star. ali redk., ukinja obliko iz preglednice.

Pri samostalniku v zaglavju brez označevalnika navedeni obliki za im. in rod. množine razveljavljata oblike, ki bi sledile iz ednine, in razvijeta celotno paradigmo za množino in dvojino (**balonde**).

Kadar se podatek v zaglavju začne z označevalnikom ali nizom označevalnikov (tudi, star. ali redk.), je treba pred njim upoštevati še obliko iz preglednice (**govedo**).

Dvojnice k osnovnim slovarskim oblikam so navedene v glavi, dvojnice k razširjenim slovarskim oblikam pa – tako kot razširjene slovarske oblike – v zaglavju.

Kadar katera od oblik, npr. določeni skloni, velelnik ali oblike deležnika na -l za posamezne spole pri glagolu, manjka, ga v slovarju na ustreznem mestu nadomešča pomišljaj, v zaglavju pa je po možnosti k temu dodano slovnično pojasnilo (**bable**, **hoj** m, **bobneti**).

Kadar je osnovna ali stranska slovarska narečna oblika zapisana v okroglih oklepajih, je zelo redka ali pa tvorjena redakcijsko (**dobri** m, **grebsti se**).

Obliko, ki je zapisana okrajšano, je treba tvoriti iz tiste, ki stoji pred njo, s tem da je treba pri spremembi upoštevati morebitni premenjeni soglasnik ('nʉo:š -ža – roditelj je 'nʉo:ža) ali zlog s premenjenim samoglasnikom ('a:jdnek -a, im. mn. -nəkę – imenovalnik množine je 'a:jdnəkę).

Pri samostalnikih krajšava nš (tj. neštevno) omejuje tvorbo oblik na ednino.

Opombe v preglednicah se vrstijo tako, da so najprej zapisane pri ednini, nato pri množini in nazadnje pri dvojini, pri posameznem številu pa so najprej zapisane pri moškem, nato pri ženskem in nazadnje pri srednjem spolu.

Če v preglednici v stolpcu podatek ni zapisan, velja na ustreznem mestu tisti, ki je zapisan višje.

Pregibne besedne vrste razvrščamo v posamezne preglednice glede na končnice: (1.) samostalnike glede na roditelj in nato glede na imenovalnik (ed., redko mn.), (2.) pridevnike glede na končnico za ž. in s. sp. in nato glede na končnico za rod. ed. m. sp., (3.) glagole pa glede na končnico za 1. os. ed. v sed.

9.1

Samostalnik

9.1.1

Moški spol

Rod. ed.:

-a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga) ⇒ m1

-a (za č š ž r j) ⇒ m2

-le ali -ne ⇒ m3

-ę ⇒ m4

-ęga ⇒ m5

-ęga ⇒ m6

-Cga ali -C'ga ⇒ m7

-- ⇒ m8

Rod. mn. (pri samomnožinskih samostalnikih – m mn.):

-o || -u (ne za l n', im. -ę) ⇒ m1

-o || -u (im. -ę) ⇒ m2

-o || -u (za l n') ⇒ m3

Podatki v zaglavju:

<daj. ed. xxx> ⇒ m5/2, m7/3

<im. mn. xxx> ⇒ m1/5

<or. mn. xxx> ⇒ m1/8b

<or. dv. xxx> ⇒ m1/9

Naglas na osnovi

Oblike samostalnikov, ki so naglašeni na končnici, so zapisane v slovarju, zato v preglednici niso predstavljene.

m1: Rod. ed. -a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	kə'râ:k-∅ ² <i>korak</i>	kə'râ:k-ę ⁵	kə'râ:k-a
rod.	kə'râ:k-a ³	kə'râ:k-ō -u ⁶	= mn.
daj.	kə'râ:k-ə	kə'râ:k-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ⁴	kə'râ:k-e	kə'râ:k-a
mest.	kə'râ:k-ə	kə'râ:k-ex ⁷	= mn.
or.	kə'râ:k-ə	kə'râ:k-əm -ex ⁸	= mn. ⁹

/1 Za primere z osnovo na č š ž r j ⇒ **m2**, za primere na -ęga ⇒ **m5**, za primere na -ęga ⇒ **m6**, za primere na -Cga ali -C'ga (tj. s soglasnikom pred -ga) ⇒ **m7**.

/2 Samostalniki s končnico -a v im./tož.) ed. se sklanjajo dalje po tem vzorcu (npr. ¹ânza *Anza*).

/3 Nekateri samostalniki imajo samo v rod. ed. končnico -ə (ob osnovi, ki je spremenjena samo pri tej obliki) poleg običajne -a; dalje se sklanjajo po tem vzorcu z osnovo iz imenovalnika ed. (⇒ **m4**).

/4 Če ima samostalnik slovnično kategorijo živosti (v slovarju je za besednovrstnim podatkom *m* določena s podatkom *živ.*), je v ednini tožilniška oblika enaka roditeljski (npr. b'râ:t-a). Pri samostalnikih s kategorijo neživosti, ki v slovarju ni označena, je v ednini tožilnik enak imenovalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ **p1/3, m2/2, m3/1, m5/3, m6/2, m7/4**).

/5a Kadar je v ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se v im./tož., mn. in mest. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. – ⇒ **m1/8a**) premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ę, i → i). V tem primeru je v zaglavju navedena le oblika za im. mn. – ostale je treba tvoriti po tejle preglednici (tule je premenjeni samoglasnik podčrtan):

	ed.	mn.	dv.
im.	'a:jdnek-∅ <i>ajdovec</i>	'a:jdnek-ę	'a:jdnek-a
rod.	'a:jdnek-a	'a:jdnek-ō -u	= mn.
daj.	'a:jdnek-ə	'a:jdnek-əm	
tož.	'a:jdnek-∅	'a:jdnek-e	'a:jdnek-a
mest.	'a:jdnek-ə	'a:jdnek-ex	= mn.
or.	'a:jdnek-ə	'a:jdnek-əm 'a:jdnek-ex	

/5b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se nemehčani soglasniki mehčajo v im. in tož. mn. ter v mest. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. – ⇒ **m1/8a**). V tem primeru je v zaglavju navedena le oblika za im. mn. – ostale je treba tvoriti po tejle preglednici (tule je premenjeni soglasnik podčrtan):

	ed.	mn.	dv.
im.	au'gust-∅ <i>avgust</i>	au'gus't-ę	au'gust-a
rod.	au'gust-a	au'gust-ō -u	= mn.
daj.	au'gust-ə	au'gust-əm	
tož.	au'gust-∅	au'gus't-e	au'gust-a
mest.	au'gust-ə	au'gus't-ex	= mn.
or.	au'gust-ə	au'gust-əm au'gus't-ex	

V nekaterih primerih je treba obe pravili iz tukajšnje točke 5 kombinirati (**list** ► 'list -a, rod. mn. 'lis'tę).

/6a V rod. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) v rabi končnica -u. Pri samomnožinskih samostalnikih sta zapisani obe roditeljski končnici, ki ju ločita dve pokončni črti (**cvikerji**; ⇒ **m2/3, m3/2**).

/6b Če se v roditeljski osnova v ed. končuje na -l, se ta v rod. mn. ohranja (angel ▶ 'a:ŋɛl -geŋa, rod. mn. 'a:ŋɛlɔ || -u).

/7 Hišna imena, ki so samomnožinska in pri katerih na vprašanje *kje* odgovarjamo s predlogom *pri*, imajo v mestniku končnico -ɛ (Hrasniki), ki je navedena v zaglavju.

/8a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'nā:šəm 'pò:bəm ~ z 'nā:šɛx 'pò:bɛx (⇒ p1/4a).

/8b V or. mn. imajo nekateri samostalniki starinsko in redko končnico -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nā:šmɛ 'dè:d'mɛ (⇒ p1/4b, m2/5b, m3/4b, m6/3b).

/9 V or. dv. imajo nekateri samostalniki starinsko in redko končnico -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nā:šmɛ 'dè:d'mɛ (⇒ p1/5, m2/6, m3/5, m6/4).

m2: Rod. ed. -a (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'nʏo:š-∅ ¹ nož	'nʏo:ž-ə	'nʏo:ž-a
rod.	'nʏo:ž-a	'nʏo:ž-ɔ -u ³	= mn.
daj.	'nʏo:ž-ə	'nʏo:ž-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ²	'nʏo:ž-a	
mest.	'nʏo:ž-ə	'nʏo:ž-ax ⁴	= mn.
or.	'nʏo:ž-ə	'nʏo:ž-əm -ax ⁵	= mn. ⁶

/1 Samostalniki s končnico -a v im. ed. se dalje sklanjajo po tem vzorcu (npr. *ma'tija -a *Matija*).

/2 ⇒ m1/4.

/3 ⇒ m1/6a.

/4 Hišna imena, ki so samomnožinska, imajo v mest. končnico -ə (**Blekači**), ki je navedena v zaglavju.

/5a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ax (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ax). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z g'rɔ:bəm 'dè:dəm ~ z g'rɔ:bɛx 'dè:dɛx (⇒ p1/4a).

/5b ⇒ m1/8b.

/6 ⇒ m1/9.

m3: Rod. ed. -le ali -ne

	ed.	mn.	dv.
im.	'va:gən'-∅ <i>ogenj</i>	'va:gn-ɛ	'va:gn-e
rod.	'va:gn-e	'va:gn'-ɔ -u ²	= mn.
daj.	'va:gn-ɛ	'va:gn-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ¹	'va:gn-e	
mest.	'va:gn-ɛ	'va:gn-ex ³	
or.	'va:gn-ɛ	'va:gn-əm -ex ⁴	= mn. ⁵

/1 ⇒ m1/4.

/2 ⇒ m1/6a.

/3 Hišna imena, ki so samomnožinska, imajo v mest. končnico -ɛ (**Žolji**), ki je navedena v zaglavju.

/4a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -em v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -em, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/4b ⇒ m1/8b.

/5 ⇒ m1/9.

m4: Rod. ed. -ə

	ed.
im.	g'ɫã:t-∅ glad
rod.	g'ɫã:d-ə ¹
daj.	g'ɫã:d-ə
	itd. ⇒ m1

/1 Poleg končnice -a imajo nekateri samostalniki samo v rod. ed. končnico -ə, in to ob premenjeni osnovi, iz katere se ne tvorijo nadaljnje oblike (⇒ m1/3). (Primerov s kategorijo živosti in torej v ednini s tožilnikom, ki bi bil enak rodilniku, ni.)

m5: Rod. ed. -ęga

	ed.	mn.	dv.
im.	'məšk-ę ¹ moški	'məšk-ę	'məšk-a
rod.	'məšk-ęga	'məšk-ęx	= mn.
daj.	'məšk-ęmə ²	'məšk-ęm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ³	'məšk-e	'məšk-a
mest.	'məšk-ęmə ²	'məšk-ęx	= mn.
or.	'məšk-ęmə ²	'məšk-ęm -ęx ⁴	= mn. ⁵

/1a Nekateri samostalniki imajo končnico -∅, sicer pa je ali ena ali druga navedena v slovarju.

/1b Kadar je v ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'ę: ali 'i ali nenaglašeni ę ali i, se premenjuje v vseh sklonih, razen v im./tož. dv. ('ę: → 'e:, 'i → 'i, ę → e, i → i); kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, nemehčane soglasnike zamenjajo mehčani v vseh sklonih, razen v im./tož. dv. Oblike je treba tvoriti po tejle preglednici:

	ed.	mn.	dv.
im.	f'lò:sęrs'k-ę flosarski bal	f'lò:sęrs'k-ę	f'lò:sęrsk-a
rod.	f'lò:sęrs'k-ęga	f'lò:sęrs'k-ęx	= mn.
daj.	f'lò:sęrs'k-ęmə	f'lò:sęrs'k-ęm	
tož.	= im. (živ. = rod.)	f'lò:sęrs'k-e	f'lò:sęrsk-a
mest.	f'lò:sęrs'k-ęmə	f'lò:sęrs'k-ęx	= mn.
or.	f'lò:sęrs'k-ęmə	f'lò:sęrs'k-ęm -ęx	= mn.

/2 V daj., mest. in or. ed. imajo nekateri samostalniki – predvsem krajevna imena – prevladujočo končnico -em (npr. **Otok**), kar je navedeno v zaglavju kot podatek za daj. ed.

/3 ⇒ m1/4.

/4a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -em v rabi končnica -ęx (slovarski zapis bi bil: -em, **Bo** in -ęx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'nã:sëm 'məškęm ~ z 'nã:sęx 'məškęx (⇒ p1/4a).

/4b V or. mn. imajo nekateri samostalniki starinsko in redko končnico -ęmę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nâ:šmę 'măškęmę (⇒ p1/4b).

/5 V or. dv. imajo nekateri samostalniki starinsko in redko končnico -ęmę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nâ:šmę (d'vę:mę) 'măškęmę (⇒ p1/5).

m6: Rod. ed. -ęga (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'bjuš-ə ¹ <i>bivši</i>	'bjuš-ə	'bjuš-a
rod.	'bjuš-ęga	'bjuš-əx	= mn.
daj.	'bjuš-əmә	'bjuš-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ²	'bjuš-a	
mest.	'bjuš-əmә	'bjuš-əx	
or.	'bjuš-əmә	'bjuš-əm -əx ³	= mn. ⁴

/1 Nekateri samostalniki imajo končnico -∅, sicer pa je ali ena ali druga navedena.

/2 ⇒ m1/4.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -əx (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -əx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/3b ⇒ m1/8b.

/4 ⇒ m1/9.

m7: Rod. ed. -Cga ali -C'ga

	ed.	mn.	dv.
im.	bə'lě:n-∅ ¹ <i>bolni</i>	= m5; = m6 ⁵	= m5; = m6 ⁵
rod.	bə'lě:n-ḡa ²		
daj.	bə'lě:n'-mә ³		
tož.	= im. (živ. = rod.) ⁴		
mest.	bə'lě:n'-mә		
or.	bə'lě:n'-mә		

/1 Nekateri samostalniki imajo končnico -ə (npr. (te) s'tâ:rә *stari*); ena ali druga je v slovarju navedena.

/2a V zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i se od rod. ed. dalje premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed., ki je enak imenovalniku, in v rod. mn./dv. s končnico -a ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → e, i → i); kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se na istih mestih nemehčani soglasniki premenjujejo z mehčanimi.

/2b Do premene pred g iz končnice (n → ŋ, š → ž itd.) pride samo v rod. ed., zato je v takih primerih v zaglavju navedena tudi oblika za daj. ed., ki velja tudi za mest. in or. ed.

/3 Kadar v daj., mest. in or. ed. pride do premene osnove glede na rodilniško, je to v zaglavju navedeno kot podatek za daj. ed.

/4 ⇒ m1/4.

/5 Po preglednici m6 je treba tvoriti oblike, kadar se osnova končuje na č š ž r j.

m8: Rod. ed. --

Oblike v vseh sklonih so enake obliki v im. ed. (**deci**).

9.1.2

Ženski spol

Rod. ed.:

- e (v im. ed. ne -le ali -ne, rod. mn. ne -ex) ⇒ ž1
- a (za č š ž r j, rod. mn. ne -ax) ⇒ ž2
- le ali -ne (v im. ed. -le ali -ne) ⇒ ž3
- e ⇒ ž4
- ə (za č š ž r j) ⇒ ž5
- e (rod. mn. -ex) ⇒ ž6
- ə (za č š ž r j, rod. mn. -ax) ⇒ ž7
- i (ne za č š ž r j) ⇒ ž8
- i (za č š ž r j) ⇒ ž9

Rod. mn. (pri samomnožinskih samostalnikih - ž mn.):

- ∅ (lahko tudi na -u-∅, im. -e) ⇒ ž1
- ∅ (im. -a) ⇒ ž2
- ∅ (tj. -C'-∅, im. -e, daj. -em) ⇒ ž3
- e (im. -e) ⇒ ž4
- ə (im. -ə) ⇒ ž5
- i (im. -i) ⇒ ž8, ž9

Podatki v zaglavju:

- ⟨daj. ed. xxx⟩ ⇒ ž8/2
- ⟨rod. mn. xxx⟩ ⇒ ž1/3, ž2/2, ž3/1
- ⟨or. mn. xxx⟩ ⇒ ž1/4b
- ⟨or. mn./dv. xxx⟩ ⇒ ž8/3b
- ⟨or. dv. xxx⟩ ⇒ ž1/6

Naglas na osnovi

ž1: Rod. ed. -e

(in v im. ed. ne -le ali -ne, rod. mn. ne -ex)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	'ɫɔ:p-a lopa	'ɫɔ:p-e	'ɫɔ:p-ɛ in -e ⁵
rod.	'ɫɔ:p-e ²	'ɫɔ:p-∅ ³	= mn.
daj.	'ɫɔ:p-ɛ	'ɫɔ:p-əm	
tož.	'ɫɔ:p-ə	'ɫɔ:p-e	'ɫɔ:p-ɛ in -e ⁵
mest.	'ɫɔ:p-ɛ	'ɫɔ:p-ex	= mn.
or.	'ɫɔ:p-ɛ	'ɫɔ:p-əm -ex ⁴	= mn. ⁶

/1 Za primere na -le ali -ne v im. ed. ⇒ ž3, za primere na -ex v rod. mn. ⇒ ž6.

/2a Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nena-glašeni e ali i, se v rod., daj., mest. in or. ed. ter v im. in tož. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. - ⇒ ž4) premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ɛ, i → i). V tem primeru je treba iz oblike za rod. ed. tvoriti preostale po tejle preglednici:

	ed.	mn.	dv.
im.	'lip-a <i>līpa</i>	'lip-e	'lip-ɛ in -e
rod.	'lip-e	'lip-∅	= mn.
daj.	'lip-ɛ	'lip-əm	
tož.	'lip-ə	'lip-e	'lip-ɛ in -e
mest.	'lip-ɛ	'lip-ex	= mn.
or.	'lip-ɛ	'lip-əm 'lip-ex	

/2b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se soglasniki, ki so v im. ed. nemehčani, mehčajo v rod., daj., mest. in or. ed. ter v im. in tož. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. – ⇒ ž1/4). V tem primeru je treba iz oblike za rod. ed. tvoriti preostale po tejle preglednici:

	ed.	mn.	dv.
im.	'cɛ:st-a <i>cesta</i>	'cɛ:s't-e	'cɛ:s't-ɛ in -e
rod.	'cɛ:s't-e	'cɛ:st-∅	= mn.
daj.	'cɛ:s't-ɛ	'cɛ:st-əm	
tož.	'cɛ:st-ə	'cɛ:s't-e	'cɛ:s't-ɛ in -e
mest.	'cɛ:s't-ɛ	'cɛ:s't-ex	= mn.
or.	'cɛ:s't-ɛ	'cɛ:st-əm 'cɛ:s't-ex	

V nekaterih primerih je treba obe pravili iz te točke kombinirati (ženska ▶ že:nska žɛ:n's'ke).

/3 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'buku, 'ɑ:fən, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn. – Zvenečnostne premene tipa 'žɑ:ga 'žɑ:k ali 'rižba 'riʃp v zaglavju niso zapisane.

/4a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'nɑ:šəm 'jɑ:p̩kəm ~ z 'nɑ:šɛx 'jɑ:p̩kɛx (⇒ p1/4a).

/4b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nɑ:šmɛ 'bɑ:b̩mɛ (⇒ p1/4b, ž2/3b, ž3/2b, ž4/2b, ž5/1b).

/5 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku, deležnika na -l ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. se morata ujemati: (d'vɛ:) 'mičkənɛ 'ɣɔ:pɛ ~ (d'vɛ:) 'mičkənɛ 'ɣɔ:pɛ (⇒ p1/6, ž2/4, ž3/3, ž6/3, ž7/2, g-DEL/3).

/6 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nɑ:šmɛ 'bɑ:b̩mɛ (⇒ p1/5, ž2/5, ž3/4, ž4/3, ž5/2).

ž2: Rod. ed. -a (za č š ž r j, rod. mn. ne -ɛx)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	'xiš-a <i>hiša</i>	'xiš-a	'xiš-ə in -a ⁴
rod.	'xiš-a	'xiš-∅ ²	= mn.
daj.	'xiš-ə	'xiš-əm	
tož.	'xiš-ə	'xiš-a	'xiš-ə in -a ⁴
mest.	'xiš-ə	'xiš-ax	= mn.
or.	'xiš-ə	'xiš-əm -ax ³	= mn. ⁵

/1 Za primere na -ɛx v rod. mn. ⇒ ž7.

/2 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'sɛ:stɔr, kə'mɛ:di, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ax (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ax). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/3b ⇒ ž1/4b.

/4 ⇒ ž1/5.

/5 ⇒ ž1/6.

ž3: Rod. ed. -le ali -ne (in tudi v im. ed. -le ali -ne)

	ed.	mn.	dv.
im.	'pin-e <i>pinja</i>	'pin-e	'pin-ɛ in -e ³
rod.	'pin-e	'pin'-∅ ¹	= mn.
daj.	'pin-ɛ	'pin-ɛm	
tož.	'pin-ɛ	'pin-e	'pin-ɛ in -e ³
mest.	'pin-ɛ	'pin-ex	= mn.
or.	'pin-ɛ	'pin-ɛm -ex ²	= mn. ⁴

/1a Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'sarən', je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn.

/1b Končni soglasnik je v rod. mn./dv. mehčan (mehčanost ni zapisana pri l, je pa pri n).

/2a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ɛm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -ɛm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/2b ⇒ ž1/4b.

/3 ⇒ ž1/5.

/4 ⇒ ž1/6.

ž4: Rod. ed. -ɛ

	ed.	mn.	dv.
im.	'rət-∅ ¹ <i>rit</i>	'rit-ɛ	= mn.
rod.	'rit-ɛ ¹	'rit-ɛ	
daj.	'rit-ɛ	'rit-ɛm	
tož.	'rət-∅	'rit-ɛ	
mest.	'rit-ɛ	'rit-ex	
or.	'rit-ɛ	'rit-ɛm -ex ²	= mn. ³

/1a Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nena-glašeni e ali i, se premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed. ('e: → 'ɛ:, 'i → 'i, e → ɛ, i → i). V tem primeru je treba iz oblike za rod. ed. tvoriti preostale po tejle preglednici:

	ed.	mn.	dv.
im.	'n̄it-∅ <i>n̄it</i>	'n̄it-ɛ	= mn.
rod.	'n̄it-ɛ	'n̄it-ɛ	
daj.	'n̄it-ɛ	'n̄it-ɛm	
tož.	'n̄it-∅	'n̄it-ɛ	
mest.	'n̄it-ɛ	'n̄it-ex	
or.	'n̄it-ɛ	'n̄it-ɛm -ex	

/1b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se soglasniki, ki so v im. ed. nemehčani, mehčajo v vseh sklonih, razen v im./tož. ed.:

	ed.	mn.	dv.
im.	'žâ:ʎast-∅ <i>žalost</i>	'žâ:ʎas't-ɛ	= mn.
rod.	'žâ:ʎas't-ɛ	'žâ:ʎas't-ɛ	
daj.	'žâ:ʎas't-ɛ	'žâ:ʎas't-ɛm	
tož.	'žâ:ʎast-∅	'žâ:ʎas't-ɛ	
mest.	'žâ:ʎas't-ɛ	'žâ:ʎas't-ex	
or.	'žâ:ʎas't-ɛ	'žâ:ʎas't-ɛm -ex	

/2a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ɛm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -ɛm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/2b ⇒ ž1/4b.

/3 ⇒ ž1/6.

ž5: Rod. ed. -ə (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'ʎuč-∅ <i>luč</i>	'ʎuč-ə	= mn.
rod.	'ʎuč-ə	'ʎuč-ə	
daj.	'ʎuč-ə	'ʎuč-ɛm	
tož.	'ʎuč-∅	'ʎuč-ə	
mest.	'ʎuč-ə	'ʎuč-ax	
or.	'ʎuč-ə	'ʎuč-ɛm -ax ¹	= mn. ²

/1a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ɛm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -ɛm, **Bo** in -ax). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/1b ⇒ ž1/4b.

/2 ⇒ ž1/6.

ž6: Rod. ed. -e (rod. mn. -ɛx)

	ed.	mn.	dv.
im.	dɛ'žurn-a <i>dežurna</i>	dɛ'žurn-e	dɛ'žurn-ɛ tudi -e ³
rod.	dɛ'žurn-e ¹	dɛ'žurn-ɛx	= mn.
daj.	dɛ'žurn-ɛ	dɛ'žurn-ɛm	
tož.	dɛ'žurn-ə	dɛ'žurn-e	dɛ'žurn-ɛ tudi -e ³
mest.	dɛ'žurn-ɛ	dɛ'žurn-ɛx	= mn.
or.	dɛ'žurn-ɛ	dɛ'žurn-ɛm -ɛx ²	= mn. ⁴

/1a Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nena-glašeni e ali i, se premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed. ('e: → 'ɛ:, 'i → 'i, e → ɛ, i → i) (⇒ ž1/2a).

/1b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se soglasniki, ki so v im. ed. nemehčani, mehčajo v vseh oblikah, razen v tož. ed.; morebitno mehča-nje se zapisuje pri nezadnjem soglasniku (**nedeljska** ▶ nɛ'dɛ:l̩ska -s'ke) (⇒ ž1/2b).

/2a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ɛm v rabi končnica -ɛx (slovarski zapis bi bil: -ɛm, **Bo** in -ɛx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/2b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ɛmɛ ali -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b).

/3 ⇒ ž1/5.

/4 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -eṃe ali -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/5).

ž7: Rod. ed. -ə (za č š ž r j, rod. mn. -əx)

	ed.	mn.	dv.
im.	s'tâ:r-a <i>stara</i>	s'tâ:r-a	s'tâ:r-ə tudi -a ²
rod.	s'tâ:r-a	s'tâ:r-əx	= mn.
daj.	s'tâ:r-ə	s'tâ:r-əṃ	
tož.	s'tâ:r-ə	s'tâ:r-a	s'tâ:r-ə tudi -a ²
mest.	s'tâ:r-ə	s'tâ:r-əx	= mn.
or.	s'tâ:r-ə	s'tâ:r-əṃ -əx ¹	= mn. ³

/1a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əṃ v rabi končnica -əx (slovarski zapis bi bil: -əṃ, **Bo** in -əx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/1b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -eṃe ali -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b).

/2 ⇒ ž1/5.

/3 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -eṃe ali -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/5).

Naglas v rod. ed. na končnici

ž8: Rod. ed. -i (ne za č š ž r j)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	'pɔ:t-∅ <i>pot</i>	pə't-i	= mn.
rod.	pə't-i	pə't-i	
daj.	'pɔ:t-e ²	pə't-e:m (in -'e:m)	
tož.	'pɔ:t-∅	pə't-i	
mest.	'pɔ:t-e ²	pə't-e:x (in -'e:x)	
or.	'pɔ:t-e ²	pə't-e:m (in -e:m) pə't-e:x (in -e:x) ³	= mn.

/1 Za primere z osnovo na č š ž r j ⇒ ž7.

/2 V daj., mest. in or. ed. pride do premene osnove; v tem primeru je oblika navedena v zaglavju kot podatek za daj. ed. (**cev**).

/3a V or. mn./dv. sta predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -'e:m (in -'e:x) v rabi tudi končnici -'e:x (in -'e:x) (slovarski zapis bi bil: -'e:m (in -'e:m), **Bo** in -'e:x (in -'e:x)). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'duo:s'teṃ pə'te:m ~ z 'duo:s'teṃ pə'te:x (⇒ p1/4a).

/3b V or. mn./dv. imajo nekateri samostalniki končnico -'mi, ki je navedena v zaglavju kot podatek za or. mn./dv. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: za mn. z 'nâ:šmę çeṃ'mi itd., za dv. š 'čarṃeṃe çeṃ'mi itd. (⇒ p1/4b, p1/5).

ž9: Rod. ed. -'i (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'pe:č-∅ <i>peč</i>	pe'č-i	= mn.
rod.	pe'č-i	pe'č-i	
daj.	'pi:č-ə ¹	pe'č-e:m (in -'e:m)	
tož.	'pe:č-∅	pe'č-i	
mest.	'pi:č-ə ¹	pe'č-e:x (in -'e:x)	
or.	'pi:č-ə ¹	pe'č-e:m (in -'e:m) pe'č-e:x (in -'e:x) ²	

/1 ⇒ ž8/2.

/2a ⇒ ž8/3a.

/2b ⇒ ž8/3b.

9.1.3

Srednji spol

Rod. ed.:

-a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga) ⇒ s1

-a (za č š ž r j) ⇒ s2

-le ali -ne ⇒ s3

-ęga ⇒ s4

-ęga (za č š ž r j) ⇒ s5

-Cga ali -C'ga ⇒ s6

-- ⇒ s7

Rod. mn. (pri samomnožinskih samostalnikih – s mn.):

-∅ (im. -e) ⇒ s1

-∅ (im. -a) ⇒ s2

Podatki v zaglavju:

<daj. ed. xxx ⇒ s4/2a–b, s6/2

<im. mn. xxx ⇒ s1/3

<rod. mn. xxx ⇒ s1/4, s2/2, s3/1

<or. mn. xxx ⇒ s1/5b

<or. dv. xxx ⇒ s1/7

Naglas na osnovi

s1: Rod. ed. -a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	'mè:st-ə <i>mesto</i>	'mè:s't-e ³	'mè:s't-ę in 'mè:st-a ⁶
rod.	'mè:st-a	'mè:st-∅ ⁴	= mn.
daj.	'mè:st-ə	'mè:st-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ²	'mè:s't-e	'mè:s't-ę in 'mè:st-a ⁶
mest.	'mè:st-ə	'mè:s't-ex	= mn.
or.	'mè:st-ə	'mè:st-əm 'mè:s't-ex ⁵	= mn. ⁷

/1 Za primere z osnovo na č š ž r j ⇒ s2, za primere na -ęga ⇒ s4, za primere na -ęga ⇒ s5, za primere na -Cga ali -C'ga (tj. s soglasnikom na koncu osnove) ⇒ s6.

/2 Če ima samostalnik slovnično kategorijo živosti (v slovarju je za besednovrstnim podatkom s določena s podatkom živ.), je v ednini tožilniška oblika enaka rodilniški (npr. te'lè:t-a). Pri samostalnikih s kategorijo neživosti, ki v slovarju ni označena, je v ednini tožilniška končnica enaka imenovalniški.

Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/3, s2/1, s3/1, s4/3, s5/2, s6/3).

/3a Kadar je v ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se v im., tož. in mest. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. – ⇒ s1/4) premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → e, i → i). V tem primeru je v zaglavju navedena le oblika za im. mn. – ostale je treba tvoriti po tejle preglednici (premenjena mesta so tule podčrtana):

	ed.	mn.	dv.
im.	kə'le:s-ə <i>kolo</i>	kə'lɛ:s-e	kə'lɛ:s-ɛ in kə'le:s-a
rod.	kə'le:s-a	kə'le:s-∅	= mn.
daj.	kə'le:s-ə	kə'le:s-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.)	kə'lɛ:s-e	kə'lɛ:s-ɛ in kə'le:s-a
mest.	kə'le:s-ə	kə'lɛ:s-ex	= mn.
or.	kə'le:s-ə	kə'le:s-əm kə'lɛ:s-ex	

/3b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se soglasniki, ki so v im. ed. nemehčani, mehčajo v im., tož. in mest. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. – ⇒ s1/5 –, ter v or. mn. s končnico -mɛ in or. dv. s končnico -mɛ). V tem primeru je v slovarju v zaglavju navedena le oblika za im. mn. – ostale je treba tvoriti po osnovni preglednici s1 (kjer so preglašeni soglasniki podčrtani).

/4 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'va:kən, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn. – Zvenečnostne premene tipa ža'lé:zə ža'lé:s ali g'ne:zdə g'ne:st v zaglavju niso zapisane.

/5a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/5b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b, s2/3b, s3/3b).

/6 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku, deležnika na -l ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: (d'vɛ:) 'vél:kɛ 'mè:s'tɛ ~ (d'vá:) 'vél:ka 'mè:sta, (d'vɛ:) s'tá:rə 'ja:jçɛ ~ (d'vá:) s'tá:ra 'ja:jca (⇒ p1/7, p2/4, s3/4, s5/4, g-DEL/4).

/7 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/5, s2/5, s3/5).

s2: Rod. ed. -a (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'rè:br-ə <i>rebro</i>	'rè:br-a	'rè:br-ə in -a ⁴
rod.	'rè:br-a	'rè:bɛr-∅ ²	= mn.
daj.	'rè:br-ə	'rè:br-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ¹	'rè:br-a	'rè:br-ə in -a ⁴
mest.	'rè:br-ə	'rè:br-ax	= mn.
or.	'rè:br-ə	'rè:br-əm -ax ³	= mn. ⁵

/1 ⇒ s1/2.

/2 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'rè:bɛr, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ax (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ax). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z ʒ:ˈlò:mlə̃nəm ˈrè:brəm ~ z ʒ:ˈlò:mlə̃nəx ˈrè:brax (⇒ p1/4a).

/3b ⇒ s1/5b.

/4 ⇒ s1/6.

/5 ⇒ s1/7.

s3: Rod. ed. -le ali -ne

	ed.	mn.	dv.
im.	ˈpɔ:l-ɛ (Bo tudi -e) <i>polje</i>	ˈpɔ:l-e	ˈpɔ:l-ɛ in -e ³
rod.	ˈpɔ:l-e	ˈpɔ:l-∅ ¹	= mn.
daj.	ˈpɔ:l-ɛ	ˈpɔ:l-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.)	ˈpɔ:l-e	ˈpɔ:l-ɛ in -e ³
mest.	ˈpɔ:l-ɛ	ˈpɔ:l-ex	= mn.
or.	ˈpɔ:l-ɛ	ˈpɔ:l-əm -ex ²	= mn. ⁴

/1 s1/2.

/2 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z ˈvè:l-kəm ˈpɔ:l-əm ~ z ˈvè:l-kəx ˈpɔ:l-əx (⇒ p1/4a).

/3b ⇒ s1/5b.

/4 ⇒ s1/6.

/5 ⇒ s1/7.

s4: Rod. ed. -ęga

	ed.	mn.	dv.
im.	ˈbɛ:l-ə <i>belo</i>	ˈbɛ:l-e	ˈbɛ:l-ɛ in ˈbɛ:l-a ⁵
rod.	ˈbɛ:l-ęga ¹	ˈbɛ:l-əx	= mn.
daj.	ˈbɛ:l-ęmə ²	ˈbɛ:l-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ³	ˈbɛ:l-e	ˈbɛ:l-ɛ in ˈbɛ:l-a ⁵
mest.	ˈbɛ:l-ęmə ²	ˈbɛ:l-əx	= mn.
or.	ˈbɛ:l-ęmə ³	ˈbɛ:l-əm -əx ⁴	= mn. ⁶

/1 V zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i se od rod. ed. dalje premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed., ki je enak imenovalniku, in v rod. mn./dv. s končnico -a ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ɛ, i → i); kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se na istih mestih nemehčani soglasniki premenjujejo z mehčanimi ('čistə ˈčis'tęga itd.). (V osnovni preglednici s4 je premenjeni samoglasnik podčrtan.)

/2a V daj., mest. in or. ed. imajo nekateri samostalniki – predvsem krajevna imena – prevladujočo končnico -əm (**Ljubno**), kar je navedeno v zaglavju kot podatek za daj. ed.

/2b Kadar v daj., mest. in or. ed. pride do premene osnove, je to v zaglavju navedeno kot podatek za daj. ed.

/3 ⇒ s1/2.

/4a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -əx (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -əx). Glasovni

končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/4b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęmę ali -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b).

/5 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęmę ali -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/5).

s5: Rod. ed. -ęga (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'd̥uɔ:br-ə dobro	'd̥uɔ:br-a	'd̥uɔ:br-ə in -a ⁴
rod.	'd̥uɔ:br-ęga	'd̥uɔ:br-ęx	= mn.
daj.	'd̥uɔ:br-ęmę ¹	'd̥uɔ:br-ęm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ²	'd̥uɔ:br-a	'd̥uɔ:br-ə in -a ⁴
mest.	'd̥uɔ:br-ęmę ¹	'd̥uɔ:br-ęx	= mn.
or.	'd̥uɔ:br-ęmę ¹	'd̥uɔ:br-ęm -ęx ³	= mn. ⁵

/1 ⇒ s4/2a-b.

/2 ⇒ s1/2.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ęm v rabi končnica -ęx (slovarski zapis bi bil: -ęm, **Bo** in -ęx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/3b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęmę ali -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b).

/4 ⇒ s1/6.

/5 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęmę ali -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/5).

s6: Rod. ed. -Cga ali -C'ga

	ed.	mn.	dv.
im.	'č̥is̥t-ə čisto	⇒ s4; ⇒ s5 ⁴	⇒ s4; ⇒ s5 ⁴
rod.	'č̥iz'd'-ga ¹		
daj.	'č̥is't'-mę ²		
tož.	= im. (živ. = rod.) ³		
mest.	'č̥is't'-mę		
or.	'č̥is't'-mę		

/1a V zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i se od rod. ed. dalje premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed., ki je enak imenovalniku, in v rod. mn./dv. s končnico -a ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → e, i → i); kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se na istih mestih nemehčani soglasniki premenjujejo z mehčanimi (v preglednici so premenjena mesta podčrtana).

/1b Do premene pred g iz končnice (n → ŋ, š → ž itd.) pride samo v rod. ed., zato je v takih primerih v zaglavju dodatno navedena tudi oblika za daj. ed., ki velja še za mest. in or. ed.

/2 Kadar v daj., mest. in or. ed. pride do premene osnove glede na rodilniško, je to v zaglavju navedeno kot podatek za daj. ed.

/3 ⇒ s1/2.

/4 Preglednico s5 je treba uporabiti pri tvorbi oblik, kadar se osnova končuje na č š ž r j.

s7: Rod. ed. --

Oblike v vseh sklonih so enake obliki v im. ed. (jesti).

9.2

Pridevnik (ter pridevniški zaimek in izpridevniški povedkownik)

Ž. in s. sp. ed.:

-a -ə (ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -ęga) ⇒ p1

-a -ə (za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -əga) ⇒ p2

-a -ə (ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -oga, -Cga ali -C'ga) ⇒ p3

-a -ə (za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -Cga) ⇒ p4

-ne -ę ali -le -ę ⇒ p5

-- -- ⇒ p6

Podatki v zaglavju:

⟨rod. ed. m. sp. xxx⟩ ⇒ p1-5, p1/2, p3/3a

⟨rod. ed. ž. sp. xxx⟩ ⇒ p3/4

⟨daj. ed. m. sp. xxx⟩ ⇒ p3/5a, p4/4

p1: Končnici za ž. in s. sp. -a -ə
(ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -ęga)

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'dɔ:žən-∅ ¹ dolžen	'dɔ:žn-a	'dɔ:žn-ə
rod.	'dɔ:žn-ęga ²	'dɔ:žn-e	= m. sp.
daj.	'dɔ:žn-ęmə	'dɔ:žn-ę	
tož.	= im. (živ. = rod.) ³	'dɔ:žn-ə	= im. (živ. = rod.) ³
mest.	'dɔ:žn-ęmə	'dɔ:žn-ę	= m. sp.
or.	'dɔ:žn-ęmə	'dɔ:žn-ę	
mn.: im.	'dɔ:žn-ę	'dɔ:žn-e	= ž. sp.
rod.	'dɔ:žn-ęx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'dɔ:žn-ęm		
tož.	'dɔ:žn-e		
mest.	'dɔ:žn-ęx		
or.	'dɔ:žn-ęm -ęx ^{4a} -ęme ^{4b}		
dv.: im.	'dɔ:žn-a	'dɔ:žn-ę tudi -e ⁶	'dɔ:žn-ę in -a ⁷
rod.	'dɔ:žn-ęx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'dɔ:žn-ęm		
tož.	'dɔ:žn-a	'dɔ:žn-ę tudi -e ⁶	'dɔ:žn-ę in -a ⁷
mest.	'dɔ:žn-ęx	= m. sp.	= m. sp.
or.	'dɔ:žn-ęm -ęx ^{4a} -ęme ⁵		

/1 Določna oblika je enaka obliki za im. mn. m. sp. Pridevniki na -ęn ali -įn v im. ed. m. sp. nimajo določne oblike.

/2 Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenačlašeni e ali i, se premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ę, i → i) v vseh sklonih,

razen v im. ed. vseh spolov in tož. ed. ž. sp. (in tož. ed. m./s. sp., če je enak imenovalniku), in v im./tož. dv. m. (in s.) sp. Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se v istih položajih nemehčani soglasniki mehčajo. V tem primeru je v zaglavju navedena le oblika za rod. ed. m. sp. – ostale je treba tvoriti po tejle preglednici (v kateri sta premenjena samoglasnik in soglasnik podčrtana):

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'č̣ist-∅ č̣ist	'č̣ist-a	'č̣ist-ə
rod.	'č̣is't-əga	'č̣is't-e	= m. sp.
daj.	'č̣is't-əmə	'č̣is't-ə	
tož.	= im. (živ. = rod.)	'č̣ist-ə	= im. (živ. = rod.)
mest.	'č̣is't-əmə	'č̣is't-ə	= m. sp.
or.	'č̣is't-əmə	'č̣is't-ə	
mn.: im.	'č̣is't-ə	'č̣is't-e	= ž. sp.
rod.	'č̣is't-əx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'č̣is't-əm		
tož.	'č̣is't-e		
mest.	'č̣is't-əx		
or.	'č̣is't-əm -əx -əmə		
dv.: im.	'č̣ist-a	'č̣is't-ə tudi -e	'č̣is't-ə in 'č̣ist-a
rod.	'č̣is't-əx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'č̣is't-əm		
tož.	'č̣ist-a	'č̣is't-ə tudi -e	'č̣is't-ə in 'č̣ist-a
mest.	'č̣is't-əx	= m. sp.	= m. sp.
or.	'č̣is't-əm -əx -əmə		

/3 Če ima samostalnik slovnico kategorijo živosti (v slovarju je pri samostalnikih označena s slovnico podatkom živ. za podatkom za spol m ali s), je v ednini tožilniška oblika enaka roditeljski (npr. b'ra'ta, t'e'l'eta). Pri samostalnikih s kategorijo neživosti, ki v slovarju ni označena, je v ednini tožilnik enak imenovalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ m1/4, s1/2, p2/2, p3/6, p4/5, p5/1).

/4a V or. mn./dv. vseh spolov je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -əx (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -əx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'vè:lkəm 'pò:bəm ~ z 'vè:lkəx 'pò:bəx ipd. (⇒ m1/8a, m2/5a, m3/4a, m5/4a, m6/3a, ž1/4a, ž2/3a, ž3/2a, ž4/2a, ž5/1a, ž6/2a, ž7/1a, ž8/3a, ž8/3b, s1/5a, s2/3a, s3/3a, s4/4a, s5/3, p3/7a, p5/2a).

/4b V or. mn. vseh spolov je pri pridevniki in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -əmə; posebna samostalniška končnica v or. mn. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z k'ra:škəmə 'dè:d'mə, š 'č̣a:rnəmə çə'u'mi ipd. (⇒ m1/8b, m5/4b, ž1/4b, ž6/2b, ž7/1b, ž8/3b, s1/5b, s4/4b, s5/3b, p5/2b).

/5 V or. dv. vseh spolov je pri pridevniki in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -əmə; posebna samostalniška končnica v or. dv. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'vè:lkəmə 'dè:d'mə, z d'və:mə 'č̣a:rnəmə çə'u'mi itd. (⇒ m1/9, m5/5, ž1/6, ž6/4, ž7/3, ž8/3b, s1/7, s5/5, p5/3).

/6 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. ž. sp. se morata ujemati: (d'vɛ:) 'vɛ:l̩kɛ 'ʔɔ:pɛ ~ (d'vɛ:) 'vɛ:l̩ke 'ʔɔ:pɛ itd. (⇒ ž1/5, p5/4).

/7 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. s. sp. se morata ujemati: (d'vɛ:) 'vɛ:l̩kɛ 'mɛ:s'tɛ ~ (d'vɑ:) 'vɛ:l̩ka 'mɛ:sta itd. (⇒ s1/6, p5/5).

p2: Končnici za ž. in s. sp. -a -ə
(za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -əga)

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'dɔ:bɛr-θ ¹ <i>dober</i>	'dɔ:br-a	'dɔ:br-ə
rod.	'dɔ:br-əga	'dɔ:br-a	= m. sp.
daj.	'dɔ:br-əmə	'dɔ:br-ə	
tož.	= im. (živ. = rod.) ²	'dɔ:br-ə	= im. (živ. = rod.) ²
mest.	'dɔ:br-əmə	'dɔ:br-ə	= m. sp.
or.	'dɔ:br-əmə	'dɔ:br-ə	
mn.: im.	'dɔ:br-ə	'dɔ:br-a	= ž. sp.
rod.	'dɔ:br-əx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'dɔ:br-əm		
tož.	'dɔ:br-a		
mest.	'dɔ:br-əx		
or.	'dɔ:br-əm -əx ^{3a} -əmɛ ^{3b}		
dv.: im.	'dɔ:br-a	'dɔ:br-ə tudi -a ⁵	'dɔ:br-ə in -a ⁶
rod.	'dɔ:br-əx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'dɔ:br-əm		
tož.	'dɔ:br-a	'dɔ:br-ə tudi -a ⁵	'dɔ:br-ə in -a ⁶
mest.	'dɔ:br-əx	= m. sp.	= m. sp.
or.	'dɔ:br-əm -əx ^{3a} -əmɛ ⁴		

/1 Določna oblika je enaka obliki za im. mn. m. sp.

/2 ⇒ p1/3.

/3a V or. mn./dv. vseh spolov je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -əx (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -əx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'dɔ:brəm 'pɔ:bəm z 'dɔ:brɛx 'pɔ:bɛx ipd. (⇒ p1/4a).

/3b V or. mn. vseh spolov je pri pridevnikih in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -əmɛ; posebna samostalniška končnica v or. mn. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'dɔ:brəmɛ 'dɛ:d'mɛ, z 'dɔ:brəmɛ ɕɛu'mi ipd. (⇒ p1/4b).

/4 V or. dv. vseh spolov je pri pridevnikih in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -ɛmɛ; posebna samostalniška končnica v or. dv. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'dɔ:brəmɛ 'dɛ:d'mɛ, z d'vɛ:mɛ 'dɔ:brəmɛ ɕɛu'mi itd. (⇒ p1/5).

/5 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. ž. sp. se morata ujemati: (d'vɛ:) s'tɑ:rɛ 'lipɛ ~ (d'vɛ:) s'tɑ:ra 'lipe itd. (⇒ p1/6).

/6 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. s. sp. se morata ujemati: (d'vɛ:) s'tɑ:rɛ 'mɛ:s'tɛ ~ (d'vɑ:) s'tɑ:ra 'mɛ:sta itd. (⇒ p1/7).

p3: Končnici za ž. in s. sp. -a -ə

(ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -o_{ga}, -C_{ga} ali -C'_{ga}¹)

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'a:jdɔ-∅ ² <i>ajdov</i>	'a:jdɔv-a	'a:jdɔv-ə
rod.	'a:jdɔ-ga ³	'a:jdɔv-e	= m. sp.
daj.	'a:jdɔ-mə ⁴	'a:jdɔv-ɛ	
tož.	= im. (živ. = rod.) ⁵	'a:jdɔv-ə	= im. (živ. = rod.) ⁵
mest.	'a:jdɔ-mə	'a:jdɔv-ɛ	= m. sp.
or.	'a:jdɔ-mə	'a:jdɔv-ɛ	
mn.: im.	'a:jdɔv-ɛ	'a:jdɔv-e	= ž. sp.
rod.	'a:jdɔv-ɛx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'a:jdɔv-ɛm		
tož.	'a:jdɔv-e		
mest.	'a:jdɔv-ɛx		
or.	'a:jdɔv-ɛm -ɛx ^{6a} 'a:jdɔ-mɛ ^{6b}		

dv.: = p1 (or. mn.: star., redk. 'a:jdɔ-mɛ; ⇒ p1/5)

/1 Pri tem so -ɔ-, C in C' del osnove.

/2 Določna oblika je enaka obliki za im. mn. m. sp. Pridevniki na -ɔ v im. ed. m. sp. nimajo določne oblike.

/3a Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nena-
glašeni e ali i, se premenjuje ('e: → 'ɛ:, 'i → 'i, e → ɛ, i → i) v vseh sklonih,
razen v im. ed. vseh spolov in tož. ed. ž. sp. (in tož. ed. m./s. sp., če je enak
imenovalniku), in v im./tož. dv. m. (in s.) sp. Kadar se osnova končuje na več
soglasnikov, se na teh mestih nemehčani soglasniki mehčajo. V tem primeru je v
zaglavju navedena oblika za rod. ed. m. sp. (za množino in dvojino je treba upo-
štrevati preglednico v p1/2) – ostale je treba tvoriti po tejle preglednici (v
kateri so premenjena mesta podčrtana):

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'č̣ɪst-∅ <i>čist</i>	'č̣ɪst-a	'č̣ɪst-ə
rod.	'č̣ɪz'd'-ga	'č̣ɪs't-e	= m. sp.
daj.	'č̣ɪs't'-mə	'č̣ɪs't-ɛ	
tož.	= im. (živ. = rod.)	'č̣ɪst-ə	= im. (živ. = rod.)
mest.	'č̣ɪs't'-mə	'č̣ɪs't-ɛ	= m. sp.
or.	'č̣ɪs't'-mə	'č̣ɪs't-ɛ	

mn.: = p1/2 (or. mn.: star., redk. 'č̣ɪs't'-mɛ; ⇒ p1/4b)

dv.: = p1/2 (or. mn.: star., redk. 'č̣ɪs't'-mɛ; ⇒ p1/5)

Tako še npr. **zapid** ▶ za'pɪt -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -'pid'ga).

/3b Kadar se osnova končuje na g ali k, pride v rod. (in tož.) ed. m./s. sp. do
daljšanja soglasnika (**dolg, globok**).

/4 Kadar se osnova pridevnika konča na -'i_u, v vseh sklonih m. sp. ed. in
razen v im. ed. tudi srednjega spola ni premene. Do premene 'i_u → 'i_v ali 'i_l
pride v im./tož. ed. ž. sp., v im./tož. ed. s. sp. (ter v im./tož. dv. s. sp., kadar
je končnica -a) ter v or. mn. pri končnici -mɛ in v or. dv. pri končnici -mɛ. Do
premene 'i_u → 'i_v ali 'i_l (ter u oz. ŷ → l – **debel**) pride v mn. in dv. (razen v
im./tož. dv. s. sp., kadar je končnica -a), tako kot je navedeno v naslednji pre-
glednici. V zaglavju opozarja na premeno podatek za rod. ed. ž. sp.:

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	čər'vɪ̥u-∅ črviv	čər'vɪv-a	čər'vɪv-ə
rod.	čər'vɪ̥u-ga	čər'vɪv-e	= m. sp.
daj.	čər'vɪ̥u-mə	čər'vɪv-ɛ	
tož.	= im. (živ. = rod.)	čər'vɪv-ə	= im. (živ. = rod.)
mest.	čər'vɪ̥u-mə	čər'vɪv-ɛ	= m. sp.
or.	čər'vɪ̥u-mə	čər'vɪv-ɛ	
mn.: im.	čər'vɪv-ɛ	čər'vɪv-e	= ž. sp.
rod.	čər'vɪv-ɛx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	čər'vɪv-ɛm		
tož.	čər'vɪv-e		
mest.	čər'vɪv-ɛx		
or.	čər'vɪv-ɛm -ɛx čər'vɪuɛ		
dv.: im.	čər'vɪv-a	čər'vɪv-ɛ tudi -e	čər'vɪv-ɛ in 'čɪst-a
rod.	čər'vɪv-ɛx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	čər'vɪv-ɛm		
tož.	čər'vɪv-a	čər'vɪv-ɛ tudi -e	čər'vɪv-ɛ in 'čɪst-a
mest.	čər'vɪv-ɛx	= m. sp.	= m. sp.
or.	čər'vɪv-ɛm -ɛx čər'vɪuɛ		

/5a Kadar je v rod. ed. m. sp. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e:, se premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ɛ, i → i) v vseh sklonih, razen v im. ed. vseh spolov in tož. ed. ž. sp., in v im./tož. dv. m. (in s.) sp. Kadar se osnova končuje na več soglasnikov, se nemehčani ustrezno mehčajo. V tem primeru je v zaglavju navedena oblika za daj. ed. m. sp. (za množino in dvojino je treba upoštevati preglednico v p1/2) – ostale je treba tvoriti po tejle preglednici (v kateri so premenjena mesta podčrtana):

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	ap'ne:n-∅ apnen	ap'ne:n-a	ap'ne:n-ə
rod.	ap'ne:n-ga	ap'ne:n-e	= m. sp.
daj.	ap'ne:n'-mə	ap'ne:n-ɛ	
tož.	= im. (živ. = rod.)	ap'ne:n-ə	= im. (živ. = rod.)
mest.	ap'ne:n'-mə	ap'ne:n-ɛ	= m. sp.
or.	ap'ne:n'-mə	ap'ne:n-ɛ	

mn.: = p1/2 (or. mn.: star., redk. ap'ne:n'-mɛ; ⇒ p1/4b)

dv.: = p1/2 (or. mn.: star., redk. ap'ne:n'-mɛ; ⇒ p1/5)

Tako še npr. **babin** ▶ 'bɑ:bɛn -a -ə (in -bɪ-) prid. (rod. ed. m. sp. -bɛn-ga (in -bɪ-), daj. ed. m. sp. -bɛn'mə (in -bi-)).

/5b Kadar se osnova končuje na m, pride v daj., mest. in or. ed. m./s. sp. do daljšanja soglasnika (**sam**).

/6 ⇒ p1/3.

/7a ⇒ p1/4a.

/7b V or. mn. vseh spolov je pri pridevniki in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -mɛ; posebna samostalniška končnica v or. mn. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b).

p4: Končnici za ž. in s. sp. -a -ə
(za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -Cga¹)

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	s'ta:r-Ø ² <i>star</i>	s'ta:r-a	s'ta:r-ə
rod.	s'ta:r-ga ³	s'ta:r-a	= m. sp.
daj.	s'ta:r-mə ⁴	s'ta:r-ə	
tož.	= im. (živ. = rod.) ⁵	s'ta:r-ə	= im. (živ. = rod.) ⁴
mest.	s'ta:r-mə	s'ta:r-ə	= m. sp.
or.	s'ta:r-mə	s'ta:r-ə	

mn.: = p2

dv.: = p2

/1 Pri tem je C del osnove.

/2 Določna oblika je enaka obliki za im. mn. m. sp.

/3 V rod.(/tož.) ed. m. in s. sp. pride pred končnico -ga do premene končnih č in š v osnovi (č → ž, š → ž).

/4 Kadar v daj., mest. in or. ed. m. sp. pride do premene osnove glede na rodilnik, je to v zaglavju navedeno kot podatek za daj. ed. m. sp. (**domač, naš**).

/5 ⇒ p1/3.

p5: Končnici za ž. in s. sp. -ne -e ali -le -e

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'gò:rn-e <i>gornji</i>	'gò:rn-e	'gò:rn-e
rod.	'gò:rn-ega	'gò:rn-e	= m. sp.
daj.	'gò:rn-emə	'gò:rn-e	
tož.	= im. (živ. = rod.) ¹	'gò:rn-e	= im. (živ. = rod.) ¹
mest.	'gò:rn-emə	'gò:rn-e	= m. sp.
or.	'gò:rn-emə	'gò:rn-e	
mn.: im.	'gò:rn-e	'gò:rn-e	= ž. sp.
rod.	'gò:rn-ex	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'gò:rn-em		
tož.	'gò:rn-e		
mest.	'gò:rn-ex		
or.	'gò:rn-em -ex ^{2a} -eme ^{2b}		
dv.: im.	'gò:rn-e	'gò:rn-e tudi -e ⁴	'gò:rn-e in -e ⁵
rod.	'gò:rn-ex	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'gò:rn-em		
tož.	'gò:rn-e	'gò:rn-e tudi -e ⁴	'gò:rn-e in -e ⁵
mest.	'gò:rn-ex	= m. sp.	= m. sp.
or.	'gò:rn-em -ex ^{2a} -eme ³		

/1 ⇒ p1/3.

/2a ⇒ p1/4a.

/2b ⇒ p1/4b.

/3 ⇒ p1/5.

/4 ⇒ p1/6.

/5 ⇒ p1/7.

p6: Končnici za ž. in s. sp. -- --

Oblike v vseh sklonih so enake obliki v im. ed. m. sp. (**anfak -- --**).

9.3 Glagol

V glavi gesla sta zapisana nedoločnik in (praviloma okrajšano) oblika za 1. os. ed. sedanjika. Razširjene slovarske oblike za velelnik (in sicer za 2. os. ed. in za 2. os. mn.) in deležnik na -l (za moški, ženski in srednji spol ednine) so zapisane v zaglavju pri glagolih, ki ne spadajo v skupini **g1** in **g4**, torej med glagole na -at -əm in na -let -ləm ali -net -nəm.

Morebitni deležnik na -n/-t je zapisan v podiztočnici.

Pri nekaterih glagolih posamezne oblike v narečju niso izkazane ali pa so izjemno redke. Tedaj na ustreznem mestu stoji pomišljaj, ki lahko nadomešča (1.) nedoločnik, (2.) vsako od oblik velelnika ali (3.) vsako od oblik za moški, ženski ali srednji spol ednine deležnika na -l (**bobneti**). Kadar je izkazana samo oblika za 3. os. ed., je pred njo zapisano slovnično pojasnilo 3. os. ed. (**bobneti**).

1. os. ed. sed.:

- əm (nedol. na -at) ⇒ **g1**
- am (za č š ž r j, nedol. na -at) ⇒ **g2**
- lem (nedol. na -lat) ⇒ **g3**
- ləm ali -nəm (nedol. na -let ali -net) ⇒ **g4**
- ęm (nedol. na -ęt) ⇒ **g5**
- əm (nedol. na -ət, oboje za č š ž r j) ⇒ **g6**
- em (nedol. na -C't') ⇒ **g7**
- ęm (nedol. na -et) ⇒ **g8**
- em (nedol. na -'a:ɪt, -'i:ɛ:t, -'a:ɪst, -'əs't' itd.) ⇒ **g9**
- am (za č š ž r j, nedol. na -'ęt, -'ət, -'i:ɛ:t, -'i:ɛ:çt, -'a:ršt itd.) ⇒ **g10**
- 'ā:m (nedol. na -at, -let) ⇒ **g11**
- 'ijm (nedol. na -at, -et itd.) ⇒ **g12**
- 'e:m (nedol. na -et) ⇒ **g13**
- 'ijm (nedol. na -'a:ɪt -'ijt) ⇒ **g14**
- 'e:m ali -'ę:m (nedol. na -'a:ɪst) ⇒ **g15**

Podatki v zaglavju:

- ⟨mn. XXX itd.⟩ ⇒ **g-SED/2**
- ⟨mn. XXX itd.⟩ ⇒ **g-DEL/2a-b**
- ⟨2. os. dv. XXX⟩ ⇒ **g-VEL/4**

9.3.1

g-SED: Osnovna preglednica za sedanjik

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-m	-mə ²	-ma
2. os.	-š ¹	-te ³	-ta ⁴
3. os.	-∅	-jə	-ta ⁴

/1 Kadar je pred -m naglašeni 'e; ali 'i, se v 2. in 3. os. ed./mn. premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i), kot je navedeno v preglednici (kjer je premenjeni samoglasnik podčrtan); premena, ki predvsem pri mlajših govornicah ni obvezna, v slovarju ni posebej označena:

	ed.	mn.	dv.
1. os.	've:~m <i>vem</i>	've:~mə	've:~ma
2. os.	'vę:~š	'vę:~te	've:~ta
3. os.	'vę:~∅	'vę:~jə	've:~ta

1. os.	s'p _i -m <i>spim</i>	s'p _i -mə	s'p _i -ma
2. os.	s'p _i -š	s'p _i -te	s'p _i -ta
3. os.	s'p _i -∅	s'p _i -jə	s'p _i -ta

/2 Pri glagolih na -ęt -ęm, pri katerih se v ednini na koncu osnove pojavlja v, se le-ta v množini in dvojini premenjuje z u, kar je navedeno v zaglavju kot podatek za množino (preostale oblike je treba tvoriti po tejle preglednici):

	ed.	mn.	dv.
1. os.	p'rā:v-ęm <i>pravim</i>	p'ra:u-mə	p'ra:u-ma
2. os.	p'rā:v-ęš	p'ra:u-te	p'ra:u-ta
3. os.	p'rā:v-ę	p'ra:u-jə	p'ra:u-ta

/3 Pri glagolih v 1. os. ed. sed. na -em se (nenaglašeni) e pred končnico v 2. in 3. os. mn. premenjuje obvezno, v 1. os. mn. in v oblikah za vse tri osebe dvojine pa fakultativno (e → ę), kot je navedeno v preglednici (kjer je premenjeni samoglasnik podčrtan); premena v slovarju ni posebej označena:

	ed.	mn.	dv.
1. os.	p'rid-em <i>pridem</i>	p'rid-emə (in p'rid-ęmə)	p'rid-ema (in p'rid-ęma)
2. os.	p'rid-eš	p'rid-ęte	p'rid-eta (in p'rid-ęta)
3. os.	p'rid-e	p'rid-ęjə	p'rid-eta (in p'rid-ęta)

/4 V osnovi se v zlogu neposredno pred končnico naglašena samoglasnika 'ę: in 'i glagolov na -ęt -ęm premenjujeta ('ę: → 'e:, 'i → 'i) v 2. in 3. os. dv. sed. (npr. **ciniti** ▶ 'cinęt ('cin)-ęm); na teh dveh mestih pride tudi do premene končnega soglasnika (ali soglasnikov) osnove. Premena samoglasnika predvsem pri mlajših govorcih ni obvezna (premenjena mesta so v preglednici podčrtana):

	ed.	mn.	dv.
1. os.	'cę:n-ęm <i>cenim</i>	'cę:n'-mə	'cę:n'-ma
2. os.	'cę:n-ęš	'cę:n'-te	'cę:n-ta (in 'cę:-)
3. os.	'cę:n-ę	'cę:n'-jə	'cę:n-ta (in 'cę:-)

9.3.2

g-VEL: Osnovna preglednica za velelnik

	ed.	mn.	dv.
1. os.	—	-mə ²	-ma ⁴
2. os.	-∅ ¹	-te ³	-ta

/1 V zaglavju sta obliki velelnika za 2. os. ed. in mn. navedeni vedno, kadar se v 2. os. ed. ne končuje na -∅ (⇒ g1), torej kadar se na -ę ali - za č š ž r j - -ə.

/2a Kadar se oblika velelnika za 2. os. ed. konča na naglašeni 'ę: ali 'i ali na nenaglašeni ę, se le-ta premenjuje v 1. os. mn. in v 1. in 2. os. dv. ('ę: → 'e:, 'i → 'i, ę → e), kot je navedeno v preglednici (kjer je premenjeni samoglasnik podčrtan); premena predvsem pri mlajših govorcih ni obvezna:

1. os.	—	'dę:lę-mə (nov. 'dę:lę-mə)	'dę:lę-ma (nov. 'dę:lę-ma)
2. os.	'dę:lę-∅ <i>delaj</i>	'dę:lę-te	'dę:lę-ta (nov. 'dę:lę-ta)
	ed.	mn.	dv.
1. os.	—	'p _i -mə (nov. 'pi-mə)	'p _i -ma (nov. 'pi-ma)
2. os.	'pi-∅ <i>pij</i>	'p _i -te	'p _i -ta (nov. 'pi-ta)

/2b Kadar je v obliki velelnika za 2. os. ed. ena od končnic -ę ali -ə, v osnovi pa naglašeni 'ę: ali 'i, ki mu sledi soglasnik, pride pri nekaterih glago-

lih v takem položaju še do premene ('e: → 'e:, 'i → 'i – premenjeni samoglasnik je v preglednici podčrtan). Pri tem pride do daljšanja soglasnika m v 1. os. mn. in dv., kadar je m končni soglasnik osnove (npr. p'rim:ə, p'rim:a):

1. os.	–	p'rim-ə	p'rim-a
2. os.	p'rim-ę (in p'rim'-∅) <i>primi</i>	p'rim'-te	p'rim-ta
1. os.	–	t're:b-mə	t're:b-ma
2. os.	t're:b-ę (in t're:p'-∅) <i>trebi</i>	t're:p'-te	t're:p-ta

/2c Kadar se ena od oblik velelnika za 2. os. ed. konča na mehčani soglasnik (ki je zapisan kot dvojnica), se govori mehčani soglasnik v vseh oblikah, razen v 2. os. dv. (⇒ g-VEL/4).

/3 Kadar se velelniška osnova konča na t ali d, pride do daljšanja soglasnika t v 2. os. mn. in dv. (npr. 'bu:ɔ:tɛ). Kadar do daljšanja ne pride, je to navedeno v zaglavju (**biti** sem).

/4 Kadar je v obliki velelnika za 2. os. ed. ena od končnic -ę ali -ə, v osnovi pa naglašeni 'e: ali 'i, ki mu sledi soglasnik (vendar ne č š ž r l b p), in sicer končni soglasnik krajše oblike velelnika (ta je v slovarju zapisana kot dvojnica), se naglašeni samoglasnik v 2. os. dv. premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i), kot je navedeno v preglednici (kjer sta premenjena samoglasnik in soglasnik podčrtana); premenjena oblika je zapisana v zaglavju kot podatek za 2. os. dv.:

	ed.	mn.	dv.
1. os.	–	g'riz'-mə	g'riz'-ma
2. os.	g'riz-ę (in g'ris'-∅) <i>grizi</i>	g'ris'-te	g'ris-ta
1. os.	–	'cin'-mə	'cin'-ma
2. os.	'cin-ę (in 'cin'-∅) <i>cini</i>	'cin'-te	'cin-ta

9.3.3

g-DEL: Osnovna preglednica za del. na -l

Pri slovarskem zapisu za m., ž. in s. sp. ed. 'de:lɔ -aʎa -ə je treba izhajati iz oblike za ž. sp. ed., ki ji odbijemo končnico -a (oz. končaj -ʎa), iz katere se tvorijo oblike po tejle preglednici, kjer sta zapisana tudi vsakokrat ustrezno premenjena l oz. ʎ iz osnove:

	ed.	mn.	dv.
m. sp.	-∅ ¹	-l-ę ²	-ʎ-a
ž. sp.	-ʎ-a	-l-e	-l-ę tudi -e ³
s. sp.	-ʎ-ə	-l-e	-l-ę in -ʎ-a ⁴

/1 Oblike za ednino so v slovarju vedno izpisane, razen pri glagolih na -at -əm (⇒ g1) in na -let -lɛm ali -net -nɛm (⇒ g4).

/2a V obliki za ž. sp. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i se v oblikah za vse tri spole množine in v oblikah za ž. in s. sp. dv. (pri obliki na -l-ę) premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i), kar je v zaglavju navedeno kot podatek za m. sp. v množini (za okrajšavo mn.), ki mu sledi ita. Ostale oblike je treba tvoriti po tejle preglednici (kjer je premenjeni samoglasnik podčrtan):

	ed.	mn.	dv.
m. sp.	'pi-∅ <i>pil</i>	'pi-l-ę	'pi-ʎ-a
ž. sp.	'pi-ʎ-a	'pi-l-e	'pi-l-ę tudi -e
s. sp.	'pi-ʎ-ə	'pi-l-e	'pi-l-ę in 'pi-ʎ-a

/2b Kadar je v obliki za ž. sp. ed. pred končajem -ʎa soglasnik, vendar ne č š ž r j f l ɥ, se v oblikah za vse tri spole množine in v oblikah za ž. in s. sp.

dv. (pri obliki na -lę) soglasnik mehča. V tem primeru je v zaglavju navedena le podatek za m. sp. v množini (za okrajšavo mn.), ki mu sledi ita. – ostale je treba tvoriti po tejle preglednici (kjer je premenjeni soglasnik podčrtan):

	ed.	mn.	dv.
m. sp.	'xʊo:d'u-∅ <i>hodil</i>	'xó:d'-l-ę	'xó:d-ł-a
ž. sp.	'xó:d-ł-a	'xó:d'-l-e	'xó:d'-l-ę tudi -e
s. sp.	'xó:d-ł-ə	'xó:d'-l-e	'xó:d'-l-ę in 'xó:d-ł-a

Določili iz točk **g-DEL/2a** in **g-DEL/2b** je mogoče tudi kombinirati (gəspə'din'u -'d̥iŋʌ -ə, mn. -'din'lę itd.).

/2c Kadar se osnova pred obliko za ž. sp. ed. končuje na -l, se l v oblikah, ki se končujejo na -le in -lę, daljša (npr. k'ro:lłʌ – k'rol:ę).

/3 Glasovni končnici deležnika na -l in samostalnika v im./tož. dv. ž. sp. se morata ujemati: (d'vę:) 'bã:bę sta 'kurlę ~ (d'vę:) 'bã:be sta 'kurle itd. (⇒ ž1/5).

/4 Glasovni končnici deležnika na -l (tj. pridevniška oblika povedka) in samostalnika v im./tož. dv. s. sp. se morata ujemati: (d'vę:) 'ja:jcę sta se s'kuxalę ~ (d'vã:) 'ja:jca sta se s'kuxala itd. (⇒ s1/6).

9.3.4

(A) *Naglas v sedanjiku ni neposredno pred -m in v nedoločniku ne neposredno pred -t*

g1: Glagoli na -at -əm

Ti glagoli so zapisani samo z osnovnima slovarskima oblikama (**gledati** ▶ g'lě:dat (g'lě:d)-əm). Ostale oblike velelnika in deležnika na -l, ki so navedene tule, se tvorijo dalje po ustreznih preglednicah.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-əm (in -ŋ)	-əmə	-əma
2. os.	-əš	-əte	-əta
3. os.	-a	-əjə	-əta

ve1. g'lě:dę -te (dalje ⇒ **g-VEL/2a**)

de1. na -l g'lě:dŋ -ałʌ -ə (dalje ⇒ **g-DEL**)

g2: Glagoli na -at in za č š ž r j na -am

Primer je glagol **dihati** ▶ 'd̥ixat 'dišam.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-am	-amə	-ama
2. os.	-aš	-ate	-ata
3. os.	-a	-ajə	-ata

ve1. 'dišə (in 'diš) -šte (dalje ⇒ **g-VEL**)

de1. na -l 'bukŋ -ałʌ -ə (dalje ⇒ **g-DEL**)

g3: Glagoli na -łat -lem

Primer je glagol **poslati** ▶ 'p̥uo:słat 'p̥o:šlem.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-em	-emə (in -ęmə	-ema (in -ęma)
2. os.	-eš	-ęte	-ęta (in -ęta)
3. os.	-e	-ęjə	-ęta (in -ęta)

vel. 'puo:šlɛ (in 'puo:šɛl) -šɛlte (dalje ⇒ g-VEL)
 del. na -l 'puo:sɫɔ pɛs'ta:lɛ -ɛ (dalje ⇒ g-DEL)

g4: Glagoli na -let -lɛm ali -net -nɛm

Ti glagoli so zapisani samo z osnovnima slovarskima oblikama (primer je glagol **kašljati** ▶ 'kã:šlɛt ('kã:šl)-ɛm). Ostale oblike velelnika in deležnika na -l, ki so navedene tule, se tvorijo dalje po ustreznih preglednicah.

Oblike preostalih glagolov, ki se končujejo na -et -ɛm, se tvorijo po preglednici **g8**.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-ɛm	-ɛmɛ	-ɛma
2. os.	-ɛš	-ɛte	-ɛta
3. os.	-e	-ɛjɛ	-ɛta

vel. 'kã:šlɛ -te (dalje ⇒ g-VEL/2a)
 del. na -l 'kã:šlɔ -ɛɫa -ɛ ('jɛn'ɔ -nɛɫa -ɛ) (dalje ⇒ g-DEL)

g5: Glagoli na -ɛt -ɛm

Ti glagoli, ki se jim osnova ne more končevati na č š ž r j, imajo razširjene slovarske oblike navedene v zaglavju (primer je glagol **braniti** ▶ b'rã:nɛt (b'rã:n)-ɛm); reducirana dvojnica k nedoločniku je navedena. Ostale slovarske oblike se tvorijo iz razširjenih slovarskih oblik po ustreznih preglednicah. C v preglednici označuje nemehčani soglasnik, C' pa zapisani mehčani soglasnik (neposredno pred -ɛ(-) se mehčanost soglasnika ne označuje, pri l pa se mehčanost sploh ne označuje - k'rɔ:lɛt -ɛm) (⇒ g-SED/2, g-SED/4):

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-C-ɛm	-C'-mɛ	-C'-ma
2. os.	-C-ɛš	-C'-te	-C-ta
3. os.	-C-ɛ	-C'-jɛ	-C-ta

vel. b'rã:nɛ (in b'rã:n') -n'te (dalje ⇒ g-VEL/2b, g-VEL/4)
 del. na -l b'rã:n'u -n'ɫa -ɛ (dalje ⇒ g-DEL/2b)

g6: Glagoli na -ɛt -ɛm za č š ž r j

Razširjene slovarske oblike so navedene v zaglavju (primer je glagol **čvečiti** ▶ č'vè:čɛt (č'vè:č)-ɛm). Ostale slovarske oblike se tvorijo iz razširjenih slovarskih oblik po ustreznih preglednicah.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	č'vè:č-ɛm	č'vè:č-mɛ	č'vè:č-ma
2. os.	č'vè:č-ɛš	č'vè:č-te	č'vè:č-ta
3. os.	č'vè:č-ɛ	č'vè:č-jɛ	č'vè:č-ta

vel. č'vè:čɛ (in č'vè:č) -čte (dalje ⇒ g-VEL)
 del. na -l č'vè:ču -čɫa -ɛ (dalje ⇒ g-DEL)

g7: Glagoli na -C't' -em

Glagoli z mehčanim soglasnikom pred -t' imajo razširjene slovarske oblike navedene v zaglavju (primer je glagol **vrniti** ▶ 'va:rən't' ('va:rn)-em). Ostale slovarske oblike se tvorijo iz razširjenih slovarskih oblik po ustreznih preglednicah. C v preglednici označuje nemehčani soglasnik, C' pa zapisani mehčani soglasnik (neposredno pred ę se mehčanost soglasnika ne označuje).

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-em	-emə (in -ęmə)	-ema (in -ęma)
2. os.	-eš	-ęte	-eta (in -ęta)
3. os.	-e	-ęjə	-eta (in -ęta)

vel. 'va:rņę (in 'va:rən') -rən'te, 1. os. mn. 'va:rən'mə, dv. 'va:rən'ma -rēnta
del. na -l 'va:rn'u -rənža -ə (dalje ⇒ **g-DEL**)

g8: Glagoli na -et -ęm

Primer je glagol **videti** ▶ 'videt ('vid)-ęm. C v preglednici označuje nemehčani soglasnik, C' pa zapisani mehčani soglasnik (neposredno pred ę se mehčanost soglasnika ne označuje).

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-C-ęm	-C'-mə	-C'-ma
2. os.	-C-ęš	-C'-te	-C-ta
3. os.	-C-ę	-C'-jə	-C-ta

vel. (s'ka:rņę (in s'ka:rp') -rp'te) (dalje ⇒ **g-VEL**)
del. na -l 'vid'ə 'vidža -ə, mn. 'vid'lę itd. (dalje ⇒ **g-DEL**)

9.3.5

(B) Naglas v sedanjku ni neposredno pred -m
in je v nedoločniku neposredno pred -t, -st/-čt/-št

g9: Sed. na -em (nedol. na -'a:rt, -'i:ert, -'a:st, -'əs't' itd.)

Primer je **krasti** ▶ k'ra:st k'rā:dem.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-em	-emə (in -ęmə)	-ema (in -ęma)
2. os.	-eš	-ęte	-eta (in -ęta)
3. os.	-e	-ęjə	-eta (in -ęta)

vel. ⇒ **g-VEL**
del. na -l ⇒ **g-DEL**

g10: Sed. na -am

(za č š ž r j, nedol. na -'ęt, -'ət, -'i:ert, -'i:ert, -'aršt itd.)

Primer je **vreči** ▶ 'va:ršt ('va:r)-žam.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-am	-amə	-ama
2. os.	-aš	-ate	-ata
3. os.	-a	-ajə	-ata

vel. ⇒ **g-VEL/2a**

del. na -1 ⇒ **g-DEL/2a**

9.3.6

(C) Naglas je v sedanjiku neposredno pred *-m* in v nedoločniku ni neposredno pred *-t*

g11: Sed. na -'â:m (nedol. na -at, -let)

Primer sta **afnati se** ▶ 'â:fnat se af'nâ:m se in **beksljati** ▶ 'bɛ:ks'let bɛks'lâ:m.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-'â:m	-'â:mə	-'â:ma
2. os.	-'â:š	-'â:te	-'â:ta
3. os.	-'â:	-'â:jə	-'â:ta

vel. ⇒ **g-VEL**

del. na -1 ⇒ **g-DEL**

g12: Sed. na -'ijm (nedol. na -at, -et, -ɛt, -ət itd.)

Primer je **klečati** ▶ k'l̩ɛ:čat klɛ'čijm (⇒ **g-SED/1**).

vel. ⇒ **g-VEL**

del. na -1 ⇒ **g-DEL/2b**

g13: Sed. na -'e:m (nedol. na -et)

Primer je **vedeti** ▶ 'vè:det 've:m (⇒ **g-SED**).

vel. ⇒ **g-VEL**

del. na -1 ⇒ **g-DEL**

9.3.7

(Č) Naglas je v sedanjiku neposredno pred *-m* in v nedoločniku neposredno pred *-t* ali *-st*

g14: Sed. na -'ijm (nedol. na -'a:t, -'it)

Primer je **dušiti** ▶ də'šit -'šijm ali **spati** ▶ s'pat s'pim (⇒ **g-SED/1**).

vel. ⇒ **g-VEL**

del. na -1 ⇒ **g-DEL**

g15: Sed. na -'e:m ali -'ɛ:m (nedol. na -'a:st)

Primer je **jesti** ▶ 'ja:st 'je:m (⇒ **g-SED/1**).

vel. ⇒ **g-VEL**

del. na -1 ⇒ **g-DEL**

9.4

Ostalo

Medmeti tipa **daj** (t. i. nepopolni glagoli) imajo v zaglavju naštete vse oblike, ki se uporabljajo.

10

Literatura

V tem seznamu navedena dela se pojavljajo v slovarskem uvodu in slovarju.

- Barle** 1936 = Janko **Barlè**, Prinosi slovenskim nazivima bilja, v: *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena* 30 (1936), zv. 2, str. 181–228.
- Barle** 1937 = Janko **Barlè**, Prinosi slovenskim nazivima bilja, v: *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena* 31 (1937), zv. 1, str. 169–292.
- BSJ** 1–2 = Milena **Hajňšek-Holz** – Marjeta **Humar** – Franc **Jakopin**, *Besedišče slovenskega jezika: Po kartoteki za slovar sodobnega knjižnega jezika zbrane besede, ki niso bile sprejete v Slovar slovenskega knjižnega jezika* 1–2, Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center – Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1987.
- Bunc** 1940 = Stanko **Bunc**, Imena za denar na Slovenskem, *Slovenski jezik: Glasilo Slavističnega društva* 3 (1940), snopič 1–2, str. 56–67.
- Cigale** 1860 = Matej **Cigale**, *Deutsch-slovenisches Wörterbuch* (Erster Theil: A–L, Zweiter Theil: M–Z), Laibach, 1860.
- DLS** = Hildegard **Striedter-Temps**, *Deutsche Lehnwörter im Slowenischen*, Wiesbaden: Harrassowitz, 1963 (Veröffentlichungen der Abteilung für slavische Sprachen und Literaturen des Osteuropa-Instituts (Slavisches Seminar) an der Freien Universität Berlin 27).
- ESSJ** I–II = France **Bezljaj**, *Etimološki slovar slovenskega jezika* I–II (A–O), Ljubljana: SAZU (izd.) – Mladinska knjiga (zal.), 1977–1982.
- Gjurin** 1984 = Velemir **Gjurin**, *Register 1584* kot slovaropisni dosežek, *Slavistična revija* (Ljubljana) 32 (1984), št. 3, str. 183–208.
- Glonar** 1936 = Joža **Glonar**, *Slovar slovenskega jezika*, Ljubljana: Umetniška propaganda, 1936.
- Karničar** 1990 = Ludwig **Karničar** 1990, *Der Obir-Dialekt in Kärnten: Die Mundart von Ebriach/Obirsko im Vergleich mit den Nachbarmundarten von Zell/Sele und Trögern/Korte* (Phonologie, Morphologie, Mikrotoponymie, Vulgonamen, Lexik, Texte), Graz 1986, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1990 (Philosophisch-historische Klasse, Sitzungsberichte 551).
- Kotnikov zbornik** 1956 = *Kotnikov zbornik: Narodopisni zapiski z Gornjegrajskega in Kozjanskega*, Celje: Mestni muzej, 1956.
- Lekše** 1888 = Franc **Lekše**, Recimo katero o našem pravorečju!, *Dom in svet* 1 (1888), str. 75–76, 125–126, 137–139, 152–154, 169–171.
- Lekše** 1890 = Franc **Lekše**, Nekaj porabnih mislij v slovenščini v govoru in pismu, *Dom in svet* 3 (1890), str. 24–27, 55–57, 85–87, 120–122, 153–156, 187–189, 247–250, 282–284, 310–313, 339–343, 374–375.
- Lekše** 1891 = Franc **Lekše**, Porabne misli o slovenščini v govoru in pismu, *Dom in svet* 4 (1891), str. 39–43, 79–80, 138–140, 229–230, 378–379, 512–514.
- Lekše** 1893 = Franc **Lekše**, Imena rodbine in svaščine, *Dom in svet* 6 (1893), str. 32–33, 75–78, 386–388.
- Logar** 1993 = Tine **Logar**, *Slovenska narečja: Besedila*, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993 (Cicero). (Z zemljevidom in kasetami. – Besedila iz Kraš v Zadreci dolini na str. 86–87.)
- Matešić** 1982 = Josip **Matešić**, *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*, Zagreb: Školska knjiga, 1982.

- Meze** 1976 = Drago **Meze**, Občina Mozirje, v: *Krajevni leksikon Slovenije* 3, Ljubljana: DZS, 1976, str. 203–244.
- Planina** 1978 = France **Planina**, Nemške izposojenke v loškem govoru, *Loški razgledi* 25 (1978), str. 130–139.
- Plet.** I–II = Maks **Pleteršnik** (ur.), *Slovensko-nemški slovar* I–II, Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–95.
- Popis** 1984 = *Popis stanovništva, domačinstava i stanova u 1981. godini: Tabela 194*, Beograd: Savezni zavod za statistiku, 1984, str. 488–490.
- Popis** 1991 = *Popis prebivalstva, gospodinjstev, stanovanj in kmečkih gospodarstev v Republiki Sloveniji v letu 1991 po občinah, naseljih in krajevnih skupnostih*, [b. kr., b. l.]. (Tipkopis na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani.)
- SP** 1962 = *Slovenski pravopis*, Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.), 1962.
- SP** 1990 = *Slovenski pravopis 1: Pravila* [1. izd.], Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.), 1990.
- SP** 1994 = *Slovenski pravopis 1: Pravila – Tretja, pregledana izdaja*, Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.), 1994.
- SSKJ** 1–5 = *Slovar slovenskega knjižnega jezika* 1 (A–H, 1970), 2 (I–Na, 1975), 3 (Ne–Pren, 1979), 4 (Preo–Š, 1985), 5 (T–Ž, 1991), Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.).
- STS** I–II = *Splošni tehniški slovar* I–II, Ljubljana: Zveza inženirjev in tehnikov SR Slovenije, 1978–1981.
- Šivic-Dular** 1984/85 = Alenka **Šivic-Dular**, Slovenske delovne velelnice za živino, *Jezik in slovstvo* 30 (1984/85), št. 5, str. 147–152.
- Thesaurus** 1982 = Stanislaus **Hafner** – Erich **Prunč** (izd.), *Schlüssel zum »Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten«*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus** 1982a = Stanislaus **Hafner** – Erich **Prunč** (izd.), *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 1: A- bis B-*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus** 1987 = Stanislaus **Hafner** – Erich **Prunč** (izd.), *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 2: C-dn*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1987 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus** 1992 = Stanislaus **Hafner** – Erich **Prunč** (izd.), *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 3: do-F*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1992 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Tominec** 1964 = Ivan **Tominec**, *Črnovrški dialekt: Kratka monografija in slovar*, Ljubljana: SAZU, 1964 (Dela razreda za filološke in literarne vede 20).
- Tominšek** 1903 = Josip **Tominšek**, *Narečje v Bočni in njega sklanjatev: Ponatis iz »Jahresbericht des k. k. Kaiser Franz Joseph-Staatsgymnasiums in Krainburg, 1902/1903«*, Ljubljana, 1903.
- Videčnik** 1988 = Aleksander **Videčnik**, *Furmani ob Savinji in Dreti*, Mozirje: Občinski sindikalni svet, 1988.
- Vršnik** 1978 = Joža **Vršnik**, *Preproste zgodbe s solčavskih planin*, Celje: Mohorjeva družba, 1978.
- Weiss** 1990 = Peter **Weiss**, *Govori Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Glasoslovje, oblikoslovje in skladnja – Magistrsko delo*, Ljubljana, 1990 (tipkopis).

11

Tisk

Posamezni deli gesla so zapisani z naslednjimi vrstami tiska:

(1.) računalniška helvetika (velikosti 10 enot): iztočnica (tudi v kazalčnem geslu), ki je natisnjena tako, da je izbočena v levo iz stolpca, ter številke in črke, ki uvajajo več kot en pomen ali podpomen (**bežati, bejžati, 1., a, 3.**);

(2.) polkrepka navadna pisava: podiztočnica (pred njo stoji v levo iz stolpca izbočen znak ►), razloženi večbesedni izraz (termin) in razloženi frazeologem (► **bogo; vse sem bil, glih človek ne**);

(3.) navadna pisava (velikosti 10 enot): v glavi, zaglavju, ponazarjalnih primerih in v komentarju narečno besedilo z dvojnicami (vse to bi dejansko moralo stati v oglatih oklepajih), kazalčni večbesedni izraz (termin), kazalčni frazeologem in večbesedno sopomensko-dvojnično opozorilo (z izjemo besede, h kateri se kaže in ki je zapisana v kapitelkah) ter opozorila na posamezne pomene za znakom **█** predvsem v sopomensko-dvojničnem razdelku (tudi tu z izjemo besede v kapitelkah, h kateri se kaže) (na 'bõ:dę 'nə 'ta:k 'ã:kəłš!; **█** k 1 X 2: pər 'jes'tę sę 'ã:kəłš pa pər g'nã:rjə, pər 'dézłə pa 'nję: 'tók.; ● ⇒ biti aklišen ko DREK; **▢** delavski AVTOBUS);

(4.) ležeča navadna pisava: razlaga, zamejevalni del razlage (ta v pokončnem oklepaju) in stranska razlaga (ta v okroglem oklepaju) ter (knjižna) pojasnila v komentarju in v razdelku z izpričanostjo besede v knjižnem jeziku (**bruhati ... bruhati |izmetavati iz želodca; dvokrat ... (+ dvakrat)**);

(5.) manjša navadna pisava (velikosti 7 enot): označevalniki, označevalniška pojasnila, besednovrstni in slovnični podatki ter slovnična pojasnila (in, nov., nekđaj, m živ., les., z oslabljenim pomenom);

(6.) stisnjena pisava: podatki o glagolski vezljivosti (*koga/česa*);

(7.) kapitelke: za znakom **▢** sopomenka ali dvojnica, ki nastopa kot iztočnica (če je sopomenka ali dvojnica večbesedna, je lahko s kapitelkami zapisana tudi le beseda, kjer je prikazana celotna zveza), v večbesednem izrazu ali v frazeologemu pa beseda, pri kateri je razložen večbesedni izraz ali frazeologem; znak ⇒ vedno stoji pred večbesednim izrazom ali pred frazeologemom v teh primerih vedno, pred sopomenko ali dvojnico pa včasih (**▢** DELJA; ♦ bot. ⇒ bodeča NEŽA; ● ⇒ delati DEŽEKA);

(8.) ležeče kapitelke: kot posredna razlaga (tipa *manjšalnica od ...*) ali kot zamejevalni del razlage pri manjšalnicah in pridevnikih (tu je v ležečih kapitelkah zapisan samostalnik) ter glagolnikih (tu je v ležečih kapitelkah zapisan glagol); pred besedo v ležečih kapitelkah stoji znak < (**ajmpremov ... < AJMPREM; ajfranje ... ljubosumnost |bojazen| < AJFRATI**);

(9.) ležeča helvetika: krajevni označevalniki (**Kr, Bo, Vo**);

(10.) indeksi: stojijo za enako pisanimi poknjiženimi iztočnicami in podiztočnicami, ki spadajo v isto besedno vrsto (prim. točko 4.1.1), in za navedki teh iztočnic in podiztočnic, kadar se kaže k njim; če je enako pisanih iztočnic, ki spadajo v različne besedne vrste, več, jim je, kadar kažejo k drugim besedam, pripisan še besednovrstni podatek; če ni, se nanaša na vse primere, h katerim kaže (**a¹** medm., **a²** medm., **a¹** člen., **a²** člen., **a³** člen., **aja¹**, **aja²**).

12

Seznam krajšav in označevalnikov

Številke točk se nanašajo na slovarski uvod.

Nekatere okrajšave za slovnične podatke so v slovarskem uvodu predvsem v tekočem besedilu pisane z navadnimi črkami (npr. sed., del., vel., ed. ali rod.).

agr.	agronomija (⇒ tč. 7.4)	nd.	nedovršni glagol (⇒ tč. 6.1)
avt.	avtomobilizem, avtomehanika (⇒ tč. 7.4)	nedol.	nedoločnik (samo v slovar- skem uvodu)
Bo	Bočna (⇒ tč. 7.1)	nizk.	nizko (⇒ tč. 7.7)
bot.	botanika (⇒ tč. 7.4)	nov.	novota, neologizem (⇒ tč. 7.8)
brezos.	brezosebno	NŠ	neštevno (⇒ tč. 9.0)
čeb.	čebelarstvo (⇒ tč. 7.4)	obl.	oblačilna stroka (⇒ tč. 7.4)
člen.	členek (⇒ tč. 6.1)	omilj.	omiljevalno, evfemistično (⇒ tč. 7.7)
Čr	Čreta pri Kokarjah (⇒ tč. 7.1)	or.	orodnik
čustv.	čustvenostno, ekspresivno (⇒ tč. 7.7)	os.	oseba, osebni
d.	dovršni glagol (⇒ tč. 6.1)	OS. I.	osebno ime (⇒ tč. 7.2)
daj.	dajalnik	otr.	otroško (⇒ tč. 7.7)
del.	deležnik	pešaj.	pešajoče (⇒ tč. 7.9)
d.+nd.	dvoviški glagol (⇒ tč. 6.1)	pod	geslo, v katerem je zapisana beseda (⇒ tč. 4.10.1)
Do	Dobletina (⇒ tč. 7.1)	polcit.	polcitatno (⇒ tč. 7.3)
dv.	dvojina	posam.	idiolektično (⇒ tč. 7.9)
ed.	ednina	poud.	poudarjalno (⇒ tč. 7.7)
elektr.	elektrotehnika (⇒ tč. 7.4)	povdk.	povedkovnik (⇒ tč. 6.1)
elipt.	eliptično (⇒ tč. 6.2)	PP	Pusto Polje (⇒ tč. 7.1)
glasb.	glasbena stroka (⇒ tč. 7.4)	predl.	predlog (⇒ tč. 6.1)
glav.	glavni (⇒ tč. 6.1)	preg.	pregovor
gozd.	gozdarstvo (⇒ tč. 7.4)	pren.	preneseno (⇒ tč. 6.2)
gradb.	gradbeništvo (⇒ tč. 7.4)	prid.	pridevnik (⇒ tč. 6.1)
HIŠ. I.	hišno ime (⇒ tč. 7.2)	prisl.	prislov (⇒ tč. 6.1)
im.	imenovalnik	redk.	redko (⇒ tč. 7.9)
in	uvaja dvojnico (⇒ tč. 7.9)	RM	Rovt pod Menino (⇒ tč. 7.1)
ipd.	in podobno (⇒ tč. 7.10)	rod.	rodilnik
iron.	ironično (⇒ tč. 7.7)	s	samostalnik srednjega spola (⇒ tč. 6.1)
itd.	in tako dalje (⇒ tč. 7.10)	s.	srednji (npr. spol)
kletv.	kletvica (⇒ tč. 7.7)	sed.	sedanjik (samo v slovarskem uvodu)
Ko	Kokarje (⇒ tč. 7.1)	slabš.	slabšalno (⇒ tč. 7.7)
Kr	Kraše (⇒ tč. 7.1)	sleng.	slengovsko (⇒ tč. 7.6)
KR. I.	krajevno ime (⇒ tč. 7.2)	sp.	spol
LED. I.	ledinsko ime (⇒ tč. 7.2)	star.	starinsko (⇒ tč. 7.8)
les.	lesarstvo (⇒ tč. 7.4)	strojn.	strojništvo (⇒ tč. 7.4)
ljubk.	ljubkovalno (⇒ tč. 7.7)	STV. I.	stvarno lastno ime (⇒ tč. 7.2)
lov.	lovstvo (⇒ tč. 7.4)	šalj.	šaljivo (⇒ tč. 7.7)
Lv	Lačja vas (⇒ tč. 7.1)	ŠD	Šmartno ob Dreti (⇒ tč. 7.1)
m	samostalnik moškega spola (⇒ tč. 6.1)	šol.	šolstvo (⇒ tč. 7.4)
m.	moški (npr. spol)	šport.	športni izraz (⇒ tč. 7.4)
manjš.	manjšalno (⇒ tč. 6.2)	štev.	števnik (⇒ tč. 6.1)
medm.	medmet (⇒ tč. 6.1)	tč.	točka (v slovarskem uvodu)
mest.	mestnik	teh.	tehnika (⇒ tč. 7.4)
mn.	množina	tož.	tožilnik
m n. m.	metrov nad morjem (v tč. 2)		
narašč.	naraščajoče (⇒ tč. 7.9)		
nav.	navadno, prevladujoča raba		

trg.	trgovina (⇒ tč. 7.4)	vrstil.	vrstilni (⇒ tč. 6.1)
tudi	uvaja manj navadno dvojnico (⇒ tč. 7.9)	zastar.	zastarelo (⇒ tč. 7.8)
uradn.	uradno (⇒ tč. 7.5)	ZEM. I.	zemljepisno ime (⇒ tč. 7.2)
vel.	velelnik	zmer.	zmerjalno (⇒ tč. 7.7)
ver.	(rimskokatoliška) vera (⇒ tč. 7.4)	zool.	zoologija (⇒ tč. 7.4)
vez.	veznik (⇒ tč. 6.1)	ž	samostalnik ženskega spola (⇒ tč. 6.1)
vod. I.	vodno ime (⇒ tč. 7.2)	ž.	ženski (npr. spol)
voj.	vojska (⇒ tč. 7.4)	žarg.	žargonsko (⇒ tč. 7.6)
Vo	Volog (⇒ tč. 7.1)	živ.	kategorija živosti (pri m in s)

13

Znaki in simboli

- ▶ (za poknjiženo (pod)iztočnico) uvaja narečni zapis
- ▶ uvaja podiztočnico
- neglasovna (ničta) končnica v neprvi slovarski obliki (v SSKJ namesto tega znaka okrajšava *neskl.*)
- || stoji med dvojnicama z različnih zapisovalnih točk
- (1.) (v glavi in zaglavju) na pričakovanem mestu označuje odsotnost oblike (2.) (v ponazarjalnem primeru) na koncu napovednega stavka ali pri naštevanju nadomešča dvopičje
- [dvojnica v oklepaju velja za primere od tega znaka dalje (1.) do oklepaja, (2.) do prvega ločila ali (3.) do prvega označevalnika, ki ne stoji v okroglem oklepaju
- (in xxx) glasovne dvojnice (v glavi in zaglavju); kadar je v okroglem oklepaju (predvsem v glavi) navedenih več dvojnic za različne zloge besede, jih je mogoče med seboj kombinirati
- (xxx) (v glavi in zaglavju) zelo redka ali redakcijsko tvorjena narečna slovarska oblika (**dobri** m)
- (xxx), (xxx) (v besedi, v razlagi ali v ponazarjalnem primeru) del, ki ga je mogoče izpustiti; izpust dela besede v narečnem zapisu pomeni, da sta neokrajšani in okrajšani del enakovredna
- > dvojnica v oklepaju pred tem znakom velja za vse zapise v zaglavju
- [> dvojnica v oklepaju pred tema dvema znakoma velja za zapise v zaglavju, pred katerimi stoji znak [, do podpičja ali do prvega označevalnika (pri čemer ne štejeta označevalnika in in tudi, ki stojita pred dvojnicami v okroglem oklepaju)
- <xxx> oblikoslovni podatki v zaglavju, ki natančneje določajo ali ukinjajo podatke iz preglednice; za tem se (v vseh geslih in podgeslih) začinja razlagalno-ponazarjalni razdelek
- ; (1.) (v zaglavju) loči posamezne nize oblikoslovnih podatkov (2.) (v sopomensko-dvojničnem razdelku in pri frazeologemih za znakom ☒) loči več frazeologemov ali sopomenke in dvojnice pri posameznih (pod)pomenih
- <> beseda v zaglavju nima podatkov; za tem znakom se (v vseh geslih in podgeslih) začinja razlagalno-ponazarjalni razdelek
- 1. (tudi 1.1. ipd.) uvaja prvi pomen, če sta vsaj dva
- a** (tudi **aa** ipd.) uvaja prvi podpomen, če sta vsaj dva
- < kaže na besedotvorno pripadnost besedi, ki je zapisana v ležečih kapi-
telkah za tem znakom
- |xxx| zamejevalni del razlage
- stoji med ponazarjalnimi primeri
- xxx (= yyy) sopomenski del v oklepaju zamenjuje zadnjo besedo pred oklepajem (za enačajem lahko stoji še označevalnik, npr. tudi, redk.)

- [xxx xxx   sopomenski del v oklepaju zamenjuje besede med znakom [in okle-
 ([= yyy yyy) pajem (za enačajem lahko stoji še označevalnik, npr. tudi, redk.)
 xxx (: yyy)   drugačnopomenski del v oklepaju zamenjuje zadnjo besedo pred okle-
 pajem
- [xxx xxx   drugačnopomenski del v oklepaju zamenjuje besede med znakom [in
 ([: yyy yyy) oklepajem
- (xxx)   stranska razlaga
- (≡ xxx) v kapitelkah zapisana sopomenka ali dvojnica pri pomenskih odtenkih
 in pri frazeologemih
- ...   (1.) (v ponazarjalnem primeru in v slovarskem uvodu) označuje izpuščeni
 del besedila
 (2.) (v podatkih o vezljivosti in v slovarskih obliki frazeologema) ozna-
 čuje izpuščeni del, ki je v ponazarjalnem primeru zapolnjen
- ⇒   (1.) glej, primerjaj
 (2.) (za znakom ≡) kaže k običajnejši ustreznici
 (3.) (neposredno za znakom ≡) uvaja kazalke (⇒ tč. 4.7)
- ◆   uvaja razdelek z večbesednimi izrazi (termini) (⇒ tč. 4.5)
- ◆   stoji med več večbesednimi izrazi (lahko tudi kazalčnimi)
- uvaja frazeološki razdelek (⇒ tč. 4.6)
- stoji med več frazeologemi (lahko tudi kazalčnimi)
- !   (v vseh geslih in podgeslih) končuje razlagalno-ponazarjalni razdelek in
 uvaja vodilke, sopomensko-dvojnični razdelek, komentar in dokumentarni
 razdelek
- ≡   (za znakom !) uvaja sopomensko-dvojnični razdelek (⇒ tč. 4.8)
- Ⓚ   uvaja komentar (⇒ tč. 4.9)
- 1 X 2   (za znakom Ⓚ) križanje pomenov 1 in 2
- Ⓛ   (v vseh geslih in podgeslih) uvaja dokumentarni razdelek, in sicer
 podatek o izpričanosti besede v slovarjih slovenskega knjižnega jezika
 in drugih delih (⇒ tč. 4.10.1)
- +   (za znakom Ⓛ) beseda je zapisana v SSKJ, SP 1962 in Plet. (⇒ tč. 4.10.1)
- ≠   (za znakom Ⓛ) pomen v navedenih delih se razlikuje od pomena v tem
 slovarju (⇒ tč. 4.10.1)
- ∅   (za znakom Ⓛ) beseda v SSKJ, SP 1962 in Plet. ni zapisana (⇒ tč. 4.10.1)
 (v slovarskem uvodu) ničta končnica
- [xxx]   dosedanji (narečni) zapisi (⇒ tč. 4.10.2)
- »xxx«   kar se da natančen navedek izvirnega (narečnega) zapisa
- „xxx“   (v navedku) dvojni narekovaj v izvirnem besedilu
- [xxx]   (v navedku) označuje poseg v besedilo
- [. . .]   (v navedku) označuje izpuščeni del besedila
- /   stoji med vprašalnicami tipa koga/česa (v razlagah /)
- {A}, {B}   (v ponazarjalnih primerih) dialog govorcev A in B
- "xxx"   pri lastnem imenu označuje veliko začetnico

V slovarskem uvodu:

- m1** itd.   prva oblikoslovna preglednica pri samostalniku m. spola (⇒ tč. 9.1.1)
- ž1** itd.   prva oblikoslovna preglednica pri samostalniku ž. spola (⇒ tč. 9.1.2)
- s1** itd.   prva oblikoslovna preglednica pri samostalniku s. spola (⇒ tč. 9.1.3)
- p1** itd.   prva oblikoslovna preglednica pri pridevniku (⇒ tč. 9.2)
- g-SED**   oblikoslovna preglednica za sedanjik pri glagolu (⇒ tč. 9.3.1)
- g-VEL**   oblikoslovna preglednica za velelnik pri glagolu (⇒ tč. 9.3.2)
- g-DEL**   oblikoslovna preglednica za deležnik pri glagolu (⇒ tč. 9.3.3)
- g1** itd.   prva oblikoslovna preglednica za glagol (⇒ tč. 9.3.4)
- m1/8** itd.   opomba 8 k oblikoslovni preglednici **m1**
- ~   (v oblikoslovnih preglednicah) loči premenjene oblikovne dvojnice
- xxx, yyy   nadomešča izpuščeno besedilo

Za znake in znamenja v zvezi z glasoslovjem ⇒ tč. 8.0.

aA

a ▶ 'a: -ja tudi -- (**Bo** 'á:(-)) m ⟨⟩ a |samoglasnik; črka|: 'rjɛ:čə 'a: · 'ša: nɛ 'á: na'pišə · 'čar:kə 'a: žə pəz'ná: 'na:š 'pò:p · abɛ'ce:da se 'za:čne z 'a: ● (vse) od a do ž čisto vse, popolnoma: 'ná:ša nar'di u 'kuxnɛ ud 'a: də 'žə u'sə (☐ ⇒ čisto vse) | ☐ SSKJ, SP 1962

a ▶ a vez. ⟨⟩ 1. v ločnem priredju ali |za vezanje stavkov ali stavčnih členov a ki se vsebinsko izključujejo|: 'de: pa na 've:m, a sə 'ná:šə 'gʊo:r al sə ... a sə 'bɛ:učkɛ · čə 'təm 'na: bɛ 'rjɛ:kɫɛ, da 'ma:rte da'mo: 'jɛt, a bɛ 'vi g'runtalɛ, a bɛ 'gʊo:r us'tailɛ a bɛ da'mo: 'pa:ršlɛ? · 'čá:s' : 'ta:kle 'rjɛ:kɫɛ, da g'rémə – »ta'gʊo:le na "trig'la:u bəmə š'lɛ,« kə'sit a pa ub'ra:čvat a pa 'kar 'ko:lɛ, a'njɛ: **b** ki kažejo na možnost izbire|: 'puo: sɛ pa pəš'p'ričo, a'njɛ:, da sɛ 'jəm'ɔ 'təm ká:kə 'tá:kə 'kan'gɫə a pa 'a:jmer · pa ja b'ɫə 'ka: 'duo:brə, 'kar ja b'ɫə – u p'la'te:x kəm'pér a pa 'zè:lɛ a pa 'kar ... 2. ali |za popravek ali dopolnitev prej povedanega|: 'en'kɾc_)(e ša ja 'mənda us'ra:ɫə 'gʊo: a 'ká: ja nar'diɫə 3. toda, vendar |za izražanje nasprotja s prej povedanim|: 'a:te sə ga s c'vè:rnə x 'mizɛ pɾ'vè:zalɛ, sə pa 'rjɛ:kɫɛ – »a čə 'ti c'vè:rnatnə 'nɛt u'ta:rgəš, sɛ g'lè:dɛ 'gʊo:r!« 4. na začetku nove povedi za opozoritev na prehod k drugi misli: 'ka:ršanɛ 'duš! a 'puo: ja pa 'una 'mène! 5. v vprašalnih odvisnikih **a** za uvajanje vprašanja: pə'vè:, a te p'ridem 'iškət **b** za izražanje domneve: 'ni ša sɛ'gʊrən, a bɔ 'šɔ: na iz'let |v protivnem priredju| ⇒ PA ☐ k 1–2 ALI; k 3 ⇒ SAMO; k 5b čə ☐ +

a¹ ▶ 'a: medm. ⟨⟩ 1. izraža zavrnitev: ja pa u "liɛ:uɔə 'bè:u – 'a:, 'njɛ: u "liɛ:uɔə, 'gʊo:r u "budim'pɛ:štə u 'bɔ:lnicɛ 2. izraža domislek: 'a:, 'ja:s, kə bɛ 'bè:u 'təm, 'ja:z bɛ 'duo:ns z'narɫ pɾɔ'fɛ:ktnə 'nɛ:mškə | ☐ k 1 ⇒ E¹ ☐ +

a² ▶ ə medm. ⟨⟩ izraža premislek: 'sɛ: bɛ ga 'ta:k ustra'lilɛ, 'ná:šə, kə bɛ ga ... , kə bɛ na 'bè:u_() 'jɛt · »təta ja 'ta:k 'na:jtas'ɫá:blɛ,« ja 'rjɛ:kɫa, ə, »sta'rɔ:stna« | ☐ Ø

a¹ ▶ 'a: člen. ⟨⟩ ali, to |izraža veliko mero povedanega|: 'a:j'dux, 'a: ja b'ɫə žjɫ'liɛ:nɛ! 'ká:kə žjɫ'liɛ:nɛ ja 're:z b'ɫə, 'kək smə b'lɛ 'bɔ:ɔɛ! · 'a: smə b'lɛ u st'rá:xə, 'vɛ:š! | ☐ SSKJ

a² ▶ 'ə člen. ⟨včasih izgovorjeno skozi nos⟩ izraža vprašanje: a ja š'ɫə, 'ə? · 'kək ja b'ɫə, 'ə? | ☐ SSKJ

a³ ▶ a člen. ⟨⟩ 1. ali, kaj |uvaja vprašanje|: a sɛ ga 'vid'ɔ? · a ja b'ɫə 'mjɛ:sə ša u 'rè:də? · {A} a se s'pɔ:nɛtə ka'čjɛ:sɛ z "buo:s'ne? {B} a z "buo:s'ne? · a 'ni š'kò:da x'ɫá:č – 'ká:ke uš pa 'jəm'ɔ!? · a bɔ 'kɛ: z 'južnɛ? 2. čustv. **a** v retoričnem vprašanju poudaja nasprotno trditev: ja 'rè:ku – »car:kne!« a ja 'tɔ: ká:ka bɛ'se:da (ali se tako govori)? · a 'nišm z'me:rɾ st'rɛ:zɛk? **b** izraža ukaz: a 'na: bəš p'riɫna!? (bodi pridna) · a 'na: bəš 'je:du! (jej) | ☐ ⇒ ANE ☐ SSKJ, SP 1962

aa ▶ 'ə'ə medm. ⟨drugi zlog je tonsko nižji od prvega; včasih izgovorjeno skozi nos⟩ izraža zanikanje: {A} a sɛ ga 'kɛ: 'vid'ɔ? {B} 'ə'ə. | ☐ ⇒ ne ☐ Ø

abcigati ▶ 'a:p'ciɡat -əm nd. ⟨'a:p'ciɡɛ ita.⟩ teh. a. kaj brusiti kaj z gladilnikom | ☐ Ø

abcigštajn ▶ 'a:p'ciškš'ta:jn -a m ⟨⟩ teh. gladilnik |fini brusni kamen| | ☐ Ø

abeceda ▶ abɛ'ce:da (in '-cɛ:-) '-cɛ:de z ⟨⟩ nš abeceda |zaporedje črk|: a s'te u 'šɔ:lɛ žə u'zè:lɛ abɛ'ce:de pa pəš'te:van'kə? · pə abɛ'cɛ:dɛ sə nas 'nətər k'lɪcalɛ | ☐ +

aberveznik ▶ 'a:bər've:z'nɛk -a (in -nɪ-) m živ. ⟨im. mn. -nɛkɛ (in -nɪ-)⟩ sleng., slabš. kdor govori brez smiselne medsebojne zveze: 'pus'tɛ 'ga:, 'a:bər've:z'nɛka! · zmer. 'ti sɛ 'a:bər've:z'nɛk, 'nɛ:məš 'pɔ:jma | ☐ ⇒ BREZVEZNIK ☐ Ø

abnormalen ▶ 'a:bnɔr'má:lɛn (in -lɫ) -lna -ə (tudi -nər-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -lnɛga⟩ duševno neuravnovešen: 'a:bnɔr'má:lnɛga 'pò:ba 'má:jə · slabš. 'se:

- 'ti se 'a:bnor'ma:lina!? (☐ ZMEŠAN) | ☐ SSKJ, SP 1962
- abramati** ▶ 'a:b'râ:mat -əm d.+nd. ⟨⟩ les. a. kaj *po dolžini odrezati, odrezovati kaj*: 'de: ma pa 'tõ:le 'a:b'râ:maža | ☐ Ø
- abrihtati** ▶ 'a:b'rĩxtat -əm d.+nd. ⟨'a:b'rĩxte itd.⟩ les. a. kaj *poravnati, poravnavati kaj s skobeljnikom* | ☐ Ø
- abrihterica** ▶ 'a:b'rĩxterca (in -te-) -terce ž ⟨⟩ les. *poravnalni skobeljnik* | ☐ Ø
- abrnje** ▶ 'â:børne -e s ⟨⟩ LV NŠ, zastar. *ob trgatvi nezrelo grozdje*: 'le:c 'ni b'ļæ 'd̥u:s't' 'â:børne | ☐ Ø (Plet. *abranek*)
- absolutno** ▶ apso'ʎutnə (tudi -sə-) prisl. ⟨⟩ poud., nov., s presežnikom *izraža veliko mero*: 'nega 'mâ: apso'ʎutnə 'na:'ra:jše | ☐ ⇒ DELEČ ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. *absoluten*)
- abzec** ▶ ab'ze:c -a (in -'ze:-) m ⟨im. mn. -'ze:cę⟩ obl. *podstava, predvsem pri ovratniku* | ☐ Ø
- abzecati** ▶ ab'ze:cat -əm (in -'ze:-) d.+nd. ⟨'a:b'ze:cę itd.⟩ obl. *všiti, všivati podstavo, predvsem pri ovrataniku* | ☐ Ø
- abzecžaga** ▶ 'a:b'ze:'žâ:ga -e (in -'ze:-) ž ⟨⟩ les. *enoročna žaga s finimi zobmi* | ☐ Ø
- adidaska** ▶ 'a:dę'da:ska -s'ke (in -di-) ž ⟨⟩ nav. mn. *športna copata*: a meḡ pr'nie:seš 'a:dę'da:s'ke? | ☐ Ø
- adijo** ▶ a'diḡ medm. ⟨⟩ *na svidenje, zбоgom*: {A} s'rě:čnə! {B} a'diḡ! • 'nə, 'rĩ:čə a'diḡ • čustv. 'ka: a'diḡ (*kar pojdi, odidi*), čə ga 'mis'lęš 'ta:k s'ra:t • ⇒ adiḡ MARE | ☐ k 1 AJDIJO, ZBOGOM ☐ SSKJ, SP 1962
- adnajst** ipd. ⇒ EDNAJST ipd.
- adres** ▶ ad'rĩ:s -a m ⟨⟩ zastar. *naslov | navedba imena, priimka in bivališča*: ad'rĩ:s 'ni 'bė:u te p'râvę | ☐ ⇒ NASLOV ☐ Ø (Thesaurus 1982a pod *atres*)
- adresa** ▶ ad'rĩ:sa -e ž ⟨⟩ zastar. *naslov | navedba imena, priimka in bivališča*: ad'rĩ:sə sm̡ zgə'bĩļa | ☐ ⇒ NASLOV ☐ +
- A-drog** ▶ 'a:d'rõ:k -ga m ⟨⟩ *električni drog v obliki črke A*: pər transfor'mâ:tõrjə sə 'a:d'rõ:k pəs'tarulę | ☐ Ø
- (STS)
- adut** ▶ a'dut -a m ⟨⟩ *adut | pri kartanju* | ☐ +
- advent** ▶ əd'vĩ:nt -a (in ad-) m ⟨⟩ *advent*: pə'mis'lę, əd'vĩ:nt 'ja:, pa 'tâ:g 'dĩ:š • 'pa:rva nę'dė:le u ad'vĩ:ntə | ☐ +
- adventen** ▶ əd'vĩ:ntŋ -tna -ə (in ad-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'neḡa⟩ *adventen*: d'ruga əd'vĩ:ntna nę'dė:le | ☐ +
- advokat** ▶ advõ'kâ:t -a (tudi -və-) m živ. ⟨⟩ **a odvetnik**: x advõ'kâ:tə ja 'šõ: **b** čustv. *zagovornik | kdor govori komu v korist*: a seḡ mə 'ti za advõ'kâ:ta a 'kâ:? | ☐ +
- aeroplan** ⇒ EROPLAN
- afna** ▶ 'â:fna -e ž ⟨rod. mn. -fən⟩ slabš. *človek z nenaravno, izumetnično zunanostjo ali vedenjem, predvsem ženska*: pęg'lė:dę 'jə, 'â:fne • zmer. pras'nė:ta 'â:fna zaf'nâ:na! • čustv. **afne guncati delati, govoriti kaj šaljivega**: 's'ta:ne, kə ja pę'jâ:n, 'ra:t 'â:fne 'gunca (☐ ⇒ FURKELJNE zganjati) | ☐ SSKJ
- afnati se** ▶ 'â:fnat se af'nâ:m se nd. ⟨'â:fne se -te se; 'â:fno se af'nâ:ļa se -ə se⟩ slabš. *nenaravno, izumetnično se vesti*: za'kâ: se pa 'ta:k af'nâ:š? | ☐ SSKJ
- afrajbati** ▶ 'a:f'ra:jbat -əm d. ⟨⟩ les. a. kaj *z drgnjenjem spojiti površini dveh kosov lesa, premazani z lepilom*: 'te:gale pa 'ni t're:ba s'tĩskat, 'žixər 'ka: 'a:f'ra:jbėš | ☐ Ø
- afteljc** ▶ 'â:ft'ļc -a m ⟨⟩ *spenec, zapenec* | ☐ HAFTELJC ☐ Ø
- ah** ▶ 'a:x medm. ⟨⟩ redk. *izraža zavrnitev*: 'a:x, 'puzd' 'ga: | ☐ ⇒ A¹ medm. ☐ ⇒ E¹ medm. ☐ +
- aha** ▶ ə'hə medm. ⟨pod stavčnim poudarkom 'ə'hə; včasih izgovorjeno skozi nos⟩ *aha | izraža zadovoljnost pri domisleku, dognanju, najdenju*: {A} a bėš.'õ: {B} ə'hə, 'bəm. • a da ja š'lə 'ka: u t'le:? ə'hə! • {A} a seḡ 'de: zas'tõ:p'u? {B} 'ə'hə! | ☐ +
- aher** ▶ 'â:xer 'â:xerja m ⟨⟩ *frčada | pri hiši*: 'tĩsta st'rė:xa 'mâ: d'vâ: 'â:xerja | ☐ Ø (Plet. *ahker*)

- ahtati** ▶ 'á:xtat -əm nd. ⟨⟩ star. 1. a. na koga/kaj **a** *paziti na koga/kaj, varovati koga/kaj, biti pozoren na koga/kaj |prizadevati si, da se odvrne nevarnost od koga/česa|*: 'á:xtə na 'dɔ:m (: ut'rɔ:ka) **b** nav. z odvisnim stavkom *paziti |delati, da se ne zgodi kaj kaj neprijetnega, nezaželenega|*: 'á:xtə, da 'na: bəš 'pá:du - žəndá:rjə sə 'čá:sə 'ta:k 'á:xtalə na tis'te 'žəmske, kə sə cəkər'ljɪn prada'já:le - 'á:xtə na 'sje:be **c** a. koga *paziti na koga, varovati koga |imeti v oskrbi, varstvu|*: g'dɔ: bɔ pa ut'rɔ:ka 'á:xtɔ? **2.** a. na kaj *paziti na kaj a |prizadevati si, da se kaj ohrani|*: 'neč na 'á:xtəš na 'čə:ule **b** *varovati kaj |biti kje z namenom ugotoviti, zaznati kaj|*: 'á:xtə na m'le:ke (da ne bo prekipelo) - 'á:xtə na 'va:gən' (da ne bo ugasnil) | ⊞ ⇒ ČUVATI ⊞ ∅ (Thesaurus 1982a)
- ▶ **ahtati se** ▶ 'á:xtat se -əm se nd. ⟨⟩ star. 1. a. se koga/česa **a** *paziti se koga/česa, varovati se koga/česa |izraža grožnjo, svarilo|*: 'nega se pa 'á:xtə, kə ja ba'rá:ba - 'rje:sta se 'á:xtə **b** *biti pozoren na koga/kaj, paziti na koga/kaj*: na 'mó:rəm se u'səga 'á:xtat - ut'rɔ:ka, tɛlɛfɔ:na pa ša m'le:ka! **2.** a. se česa *prizadevno, redno opravlјati kako dejavnost*: 'dɛ:la (: 'šixta : 'šɔ:le) se 'á:xtə, pa 'bɔ: | ⊞ k 1a ⇒ ČUVATI SE; k 1 b ⇒ ČUVATI ⊞ ∅ (Thesaurus 1982a)
- ahtovka** ▶ 'á:xtɔka -e z ⟨⟩ *aktovka*: u 'á:xtɔkə ja m'á:lɔe na 'šixt 'nuɔ:s'u | ⇒ TORBA ⊞ SSKJ, SP 1962
- aj¹** ▶ 'a:j -- -- povdk. ⟨⟩ otr. *umazan*: 'pus'tə 'pesa, kə ja 'a:j! - 'ruɔ:ke m'á:š 'a:j - a sɛ se s'pét 'a:j na'réd'u? | ⊞ ⇒ AK¹ ⊞ ∅
- ▶ **aj²** ▶ 'a:j povdk. ⟨⟩ otr. *umazano*: 'nje: 'tə 'sje:det, kə ja 'a:j | ⊞ ⇒ AK² ⊞ ∅
- aj** ▶ 'a:j medm. ⟨⟩ redk. *izraža neprijetno spoznanje, zavrnitev*: 'a:j, 'ká: ga pa 'lɔ:məš! | ⊞ EJ, IJ ⊞ SSKJ, Plet.
- aja¹** ▶ 'á:ja medm. ⟨⟩ otr. *za uspavanje otroka*: 'nə, 'á:ja 'á:ja ('á:ja) • ⇒ ITI aja | ⊞ AJČA, NINANANA ⊞ SSKJ
- aja²** ▶ 'a'ja: medm. ⟨⟩ 1. *izraža zanikanje*:

{A} a z' ga 'vid'ɔ? {B} 'a'ja:!
2. izraža presenečenje: {A} z 'a:ɔtə ja 'šɔ: u g'rá:bən. {B} 'a'ja:, 'nje: ga s'ra:t! - {A} 'sɛ:dɔstɔ 'jurjɔ ja 'kuɔ:štɔ. {B} 'a'ja:!
 | ⊞ k 1 ⇒ NE ⊞ SSKJ

aja³ ▶ a'já: medm. ⟨⟩ *izraža domislek*: a'já:, 'nisɔ se 'mɔ:gu p'rɛ: s'pɔ:net | ⊞ SSKJ

ajati ▶ 'á:jat -əm nd. ⟨⟩ otr. *ležati, spati*: a žə 'á:jəš? - g'da:j pa 'xɔ:dɛš 'á:jat? | ⊞ ⇒ ležati, SPATI ⊞ SSKJ, Plet.

ajbiš ▶ 'a:jbeš -a (in -bi-) in -pša m ⟨⟩ **a** *navadni slez |rastlina|*: 'f'rá:nca 'má: 'a:jbeš - 'a:jpša 'má:m ša 'nɛ:kə - 'a:jbeš ja za 'ča:j **b** nš *čaj iz navadnega sleza*: 'a:jbeš sɔ jə s'kuxa:la | ⊞ SSKJ, SP 1962

ajča ▶ 'á:jča (in 'a:j-) medm. ⟨⟩ otr., redk. *za uspavanje otroka*: pə'ka:žə, 'kəg zas'piš, 'nə - 'á:jča 'á:jča • ⇒ ITI ajča | ⊞ ⇒ AJA ⊞ ∅

ajčati ▶ 'á:jčat -əm (in 'a:j-) nd. ⟨⟩ otr., redk. *ležati, spati*: a žə 'á:jčəš? - g'da:j pa 'xɔ:dɛš 'á:jčat? | ⊞ ⇒ LEŽATI, SPATI ⊞ ∅

ajčkati ▶ 'á:jčkat -əm (in 'a:j-) nd. ⟨⟩ otr., redk. *ležati, spati*: pə'ka:žə 'nə, 'kək 'á:jčkəš - 'pɛ:dɛ 'á:jčkat, 'nə, da bəž 'zutrɛ 'li:ɛ:kə us'ta:u | ⊞ ⇒ LEŽATI, SPATI ⊞ SSKJ, Plet.

ajda ▶ 'a:jda -e z ⟨⟩ *ajda |rastlina|*: 'təm pa 'a:jda 'rá:s'te - ud 'a:jde 'zairnɛ (ajdovo zrno) - čə'bɛ:le g'rédə na 'a:jde | ⊞ +

ajde ▶ 'a:jde medm. ⟨⟩ 1. *izraža ukaz, spodbudo*: 'a:jde, 'ti 'za:čnɛ! - 'a:jde, 'de: pa 'jɔ:vɔ na 'nɔ:vɔ! - 'a:jde, z'ginɛ, pa da te na 'vidɛm 'vie:č! - smə pə'jəd'lɛ, 'a:jde, pa s'pét na'za:j 'de:lat **2.** v vezniški rabi *navezuje na prej povedano in izraža prehod k drugični misli*: g'rɛ:ma pa g'rɛ:ma, 'a:jde, sə b'lɛ 'žə 'bɛ:učkə s'pét | ⊞ k 1 ⇒ AJDI; k 2 ⇒ NO ⊞ ∅

ajdi ▶ 'a:jde (in -di; in 'a:jt') medm. ⟨⟩ *izraža ukaz, spodbudo*: 'a:jde, 'de: pa 'pɛ:mə! • čustv. **ajdi ga izraža nejevoljo, zavrnitev**: 'a:jdi 'ga:, 'tɛta ja 'pa: 'le:pa! (⊞ ⇒ NO) • čustv. **ajdi jok izraža močno zavrnitev**: 'a:jde 'jɔ:k,

- 'ká: bę se 'má:rtro! • ⇒ ajdi v rit (⇒ RIT²) | ⊞ AJDE, ALA, ALE, ALO, HAJDI ⊞ SSKJ, Plet.
- ajdijo** ▶ aj'dijø medm. ⟨⟩ *Kr* posam. na *svidenje*, *zbogom*: 'nə, pa aj'dijø | ⊞ ⇒ ADIJO ⊞ ∅
- ajdnek** ▶ 'a:jdnek -a (in -ne-) m živ. ⟨im. mn. -neķę) 1. a *ajdovec* [kruh]: čə bəš 'ka: nap're: 'be:u k'rəx 'je:du, se tę 'čairnęga z'lušta a pa 'a:jdneka **b** redk. *potica iz ajdovega testa* 2. *jesenski jurček*: 'a:jdnek pa pša'ničnek sta d've: 'sò:rtę 'xu:tro | ⊞ ∅ (SSKJ *ajdnik*)
- ajdov** ▶ 'a:jdø [-va -ə ([*Bo* tudi -dav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -doga) *ajdov*: 'a:jdøvə 'zairnę - 'a:jdø k'rəx - 'a:jdøva pə'tiça - 'a:jdøvę ž'gāncę - 'a:jdøva s'ta:rt | ⊞ +
- ajduh** ▶ 'a:jdūx medm. ⟨⟩ redk. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:jdūx, 'a: ja b'łə ži'u'liemę! | ⊞ ⇒ DUŠ ⊞ ∅
- ajduš** ▶ 'a:jdūš medm. ⟨⟩ *izraža podkrepitev trditve*: 'a:jdūš, 'kək smə na'je:balę! | ⊞ ⇒ DUŠ ⊞ ∅
- ajej** ▶ 'a:'je:j medm. ⟨⟩ *izraža čustveno prizadetost, zaskrbljenost*: 'a:'je:j, 'ká: sę pa na'rė:d'u!? | ⊞ ⇒ OJEJ ⊞ + ≠
- ajerspajz** ▶ 'á:jarš'pa:js -za m ⟨⟩ nš 1. *cvrtje* [jed]: 'á:jarš'pa:js_e nar'di'ta:g, da z'mę:šəne 'ja:jčę na u'ročča g'rəpce u'lijaš 2. šalj. (*nenamenoma*) *razbito jajce*: na 'ja:jce pa 'le: 'čuve, da u 'lęb'lā:nə 'na:_bəš 'á:jarš'pa:jza p'ně:su | ⇒ ČMAK m ⊞ ARAŠPAJZ ⊞ ∅ (Planina 1978)
- ajfer** ▶ 'a:jfər -fra m ⟨⟩ nš, zastar. *ljubosumnost, ljubosumje*: 'sā:m 'a:jfər ja 'ja: | ⊞ ∅ (DLS pod *ajfrati*)
- ajferzihtik** ▶ 'a:jfər'zixtęk -- -- (in -tik) prid. ⟨⟩ star. *ljubosumen* [ki čuti bojazen, da bo izgubil ljubezen, naklonjenost kake osebe]: 'mā:nca ja 'bəl 'a:jfər'zixtęk - 'mā: r'mi:e:n 'šā:l - 'nā:ša ja b'ła: na 'jō:žə 'a:jfər'zixtęk - 'a:jfər'zixtęg 'bā:bə 'mā: | ⊞ ⇒ LJUBOSUMEN ⊞ ∅
- ajfranje** ▶ 'a:jfrəņę (*Bo* tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *ljubosumnost* [bojazen] | < AJFRATI:
- 'nė:nęnə 'a:jfrəņę p'rō: 'ti:škę pra-'nā:šəm | ⊞ ∅ (DLS pod *ajfrati*)
- ajfrati** ▶ 'a:jfrat -əm nd. ⟨⟩ star. a. na koga *biti ljubosumen na koga*: 'una bę pa 'ka: 'a:jfrała, 'vę:š, kə ja z 'nā:šə p'rę: 'xu:od'u - 'ni za pə'vé:dat, 'kək 'a:jfra na 'lō:jza | ⇒ biti LJUBOSUMEN ⊞ ∅ (DLS)
- ajhati** ▶ 'a:jxat -əm nd. ⟨⟩ star. a. kaj *umerjati kaj, kalibrirati kaj*: 'vā:gə pa k'vixte sə 'ma:glę 'čā:s' 'nuo:sęt 'a:jxat | ⊞ ∅
- ▶ **ajhati se** ▶ 'a:jxat se -əm se nd. ⟨⟩ šalj., redk. *piti (alkoholne pijače)*: 'tō:k ja ša u'sta:u z'ra:unə, da sə 'pəsa 'čę:plę, 'puo: se ja 'šō: pa 'a:jxat | ⊞ ⇒ PITI ⊞ ∅
- ajkati** ▶ 'á:jekat -əm nd. ⟨⟩ otr. *ležati, spati*: a ja š'ła: 'á:jekaž_()ə? - 'pō:bęg žə 'á:jeka | ⊞ ⇒ LEŽATI, SPATI ⊞ ∅ (Plet. *ajkati*)
- ajmahc** ▶ 'a:jmaxc -a m ⟨⟩ *obara*: 'a:jmaxc_()əm s'kuxała - 'tė:lęčjə 'a:jmaxc - {A} a bę 'a:jmaxc 'je:du? {B} 'čō:j, 'ni:e, 'na:_bę. {A} 'ká: pa u'bā:rə? {B} 'ti:stə bę 'pa: | ⊞ ∅ (DLS *ajmoht*)
- ajmer** ▶ 'a:jmer -męja m ⟨⟩ *vedro a* [posoda]: p'łā:stičən (: ža'lė:zən) 'a:jmer **b** [količina]: k'rā:va je pə'piła 'ce:u 'a:jmer 'va:de | ⊞ ∅ (Planina 1978)
- ajmerček** ▶ 'a:jmęrčək -čka m ⟨⟩ manjš., otr. *vedrce* | < AJMER|: otr. 'nə, p'rimę 'a:jmęrčək! | ⊞ ∅
- ajmprem** ▶ 'a:jmp're:m -a (in aj-) m ⟨⟩ nš *prežganje*: 'ja:s 'neč na nar'dim 'a:jmp're:ma | ⊞ AMPREM ⊞ ∅ (Planina 1978 *ajnpren*)
- ajmpremov** ▶ 'a:jmp're:mō [-va -ə (in aj-; in -rę:-; [*Bo* tudi -mav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -mōga (in -rę:-) < AJMPREM: 'á:te 'mā: 'ra:t 'a:jmp'rę:mōve 'murke, s'mė:tnōvęx pa 'ni:e | ⊞ AMPREMOV ⊞ ∅
- ajncigati** ▶ 'a:jn'ciġat -əm a.+nd. ⟨a:jn'ciġę itd.⟩ star. *vdihniti, vdihavati tobakov dim*: kə ka'diš, na s'męš 'a:jn'ciġat, čə 'ni:e, tę ja s'ła:bə | ⊞ ⇒ noter POTEGNITI, noter VLEČI ⊞ ∅
- ajnfah** ▶ 'a:jmfax -- -- (tudi -fak) prid. ⟨⟩ star., redk. *preprost* 1. [ki ne zahteva

- višjih miselnih postopkov, posebnega znanja: 'kâ:ke 'a:ɟmfax ra'çi spraš'ku-jajə! **2.** |ki ima v odnosu do stvari svoje vrste samo osnovne, splošne lastnosti, značilnosti|: 'bəl 'a:ɟmfax 'južne 'kuxa - 'ja:jce pa š'mu:ɔ:rən pa 'tâ:kə | ⊞ ⇒ ANFAK prid. □ ∅ (Planina 1978 ajnfah)
- ▶ **ajnfah** ▶ 'a:ɟmfax (in -fak) prisl. ⟨⟩ star., redk. *preprosto* |< AJNFAH prid. 1|: pɾ 'ka:rstə ja 'a:ɟmfax - nə'mâ:ðə 'ma:rəš 'čuvat, da p'rɔ: ɟdməd'lâ:vəš • 'filəm beš 'li:ɛ:xkə 'sâ:m 'nəd_()a:ɟ - 'se: ja 'a:ɟmfax | ⊞ ⇒ ANFAK prisl. □ ∅ (Tominec 1964)
- ajnfak** ⇒ AJNFAH
- ajnliftati** ▶ 'a:jn'liftat -əm d.+nd. ⟨'a:jn-'liftə itd.⟩ *izpustiti, izpuščati zrak iz radiatorja, iz centralne napeljave*: centr'â:lne (: radə'jâ:tɔrja) 'ma:rɾ 'a:jn'liftat | □ ∅
- ajnríkati** ▶ 'a:jn'rikat -əm d.+nd. ⟨'a:jn'rike itd.⟩ **1.** zastar. *iti k vojakom*: a z deɟet-'na:js'təm 'le:təm 'puo: 'a:jn'rikejə? **2.** čustv., star. *odpotovati, kreniti na pot*: g'da:j bəta pa pa 'a:nt'rɛ:taša pɾox 'lɛb'lâ:nə? | ⊞ k 2 ⇒ KRENITI □ ∅ (Planina 1978)
- ajns** ▶ 'a:jns ⟨⟩ • star. **ajns cvaj v trenutku, v hipu**: na ug'nišə sɾ 'da:ða, ja 'a:jns c'va:j b'žə 'kuxənə • s'nje:ga ja b'žə, da 'bɔ:x pə'mâ:gə, ja pa 'vɛ:tər pə'tɛ:gn'u, ga ja pa 'a:jns c'va:j pəb'ra:ðə (⊞ ⇒ GREDOČ) | □ ∅
- ajnsłag** ▶ 'a:jns'łâ:k -ga m ⟨⟩ **a zasuk volana pri avtomobilu, traktorju**: te 'a:ɟtɔ bə 'bɛ:ɟ 'ka: ɟ 'rɛ:də, čə bə 'a:jns'łâ:ga 'vie:č 'jəm'ɔ **b rajdni krog**: pɾ zapɔ'rɔ:šcə ja dva'na:jst 'me:tɾɔ 'a:jns'łâ:ga | □ ∅
- ajnsłaniger** ▶ 'a:jns'pâ:nɛ:ger -gerja (in -ni-) m ⟨⟩ *enovprežnik [voz]* | □ ∅ (Videčnik 1988: 37)
- ajnžuh** ▶ 'a:jn'žux -a m ⟨⟩ **Vo** nav. mn., nekda j *lesena priprava s kovinsko sanico za drsanje, ki se priveže na čevlje*: čâ:sə smə se z 'a:jn'žuxəm 'da:rsalə • pɾ 'a:jn'žuxex ja uc'pɔ:t 'pežə b'žə, z_ 'a:viteɟ š'piceɟ, ɟ 'tâ:kme 'li:esə, kə ja 'lukne 'jəm'ɔ z'va:rtəne

up st'ra:nə, da sɛ sɛ jəx 'li:ɛ:xkə š_ 'pâ:gə na 'čɛ:ɟle na'vɛ:zɔ | ⇒ DRSAK- KA □ ∅

- ajs** ▶ 'a:js (in 'a:js') medm. ⟨⟩ *izraža bolečino ob dotiku česa vročega, zaradi udarca, ureza, pika*: 'a:js, 'kək ja 'piskərc u'rɔ:č! • 'a:js - 'lɛ:, sɾ se 'žə s'pɛ:t u're:zaša | ⊞ k 1 ⇒ ASAJ | □ SSKJ (Plet. #)
- ▶ **ajs¹** ▶ 'a:js -- -- (in 'a:js') povdk. ⟨⟩ otr. *vroč, oster*: 'pus'tɛ 'nuo:š (: špɔr-'xert), kə ja 'a:js! | ⊞ ⇒ AS¹ povdk. □ ∅
- ▶ **ajs²** ▶ 'a:js (in 'a:js') povdk. ⟨⟩ otr. *vroče, ostro*: 'nie:, kə ja 'a:js! | ⊞ ⇒ AS² povdk. □ ∅
- ajzemponer** ▶ 'a:jzəm'pɔ:ner -nɛrja m živ. ⟨⟩ star. **1. železničar**: 'ta:rnɔ 'š'tɛ:fən ja 'bɛ:ɟ_ 'lɛb'lâ:nə 'a:jzəm'pɔ:ner (= za 'a:jzəm'pɔ:nɛrja) **2.** slabš., zastar. *omejen, neumen moški*: 'kâ: 'kɛ: 'vɛ: tis't' 'a:jzəm'pɔ:ner!?! • zmer. pɾɔk'lɛ:t' 'a:jzəm'pɔ:ner xu'dičɔ! | □ ∅
- ak¹** ▶ 'a:ɟ -- -- (in 'a:k) povdk. ⟨⟩ otr. *umazan*: 'pus'tɛ k'luča, 'tɔ: ja 'a:ɟ! • a 'videš, kə na 'čuvəš - 'dɛ: sɛ pa 'a:ɟ • pə 'kò:lɛnex sɛ 'a:ɟ | ⊞ AJ¹ □ ∅
- ▶ **ak²** ▶ 'a:ɟ (in 'a:k) povdk. ⟨⟩ otr. *umazano*: pə t'le:xə ja 'a:ɟ | ⊞ AJ² □ ∅
- akelj** ▶ 'â:kəl -na in -kle m ⟨⟩ **1. železna kljuka**: 'kò:rpɛ sɛ na 'â:kəl u'bɛ:sə **2. ak [drog, palica z železno kljuko]**: z 'â:kəlne ja 'jɛ'rɪnɔ, k ja b'žə: 'pò:ved'ne, płata'nice 'łɔ:v'u | ⊞ k 1 HAKELJC □ ∅ (SSKJ, Plet. ak)
- akliħ** ▶ 'â:kliħ -- -- (in -liħ) prid. ⟨⟩ star., redk. *natančen [ki opravlja svoje delo, naloge v največji mogoči popolnosti]*: 'â:kliħ 'tišler 'ja: | ⊞ ⇒ AKLIŠ □ ∅ (Tominec 1964)
- akliš** ▶ 'â:kəlš -- -- (in 'â:kliš) prid. ⟨⟩ **1. natančen [ki opravlja svoje delo, naloge v največji mogoči popolnosti]**: pɾ g'nâ:rje 'ma:rəš 'bɛt 'â:kəlš, dɾ'ga:č ja ɟ'sə na'rɔ:bə • na 'bɔ:də 'nə 'ta:k 'â:kəlš! • na s'me:m 'nɛč u'kɔ:lɛ 'sâ:m 'xu:ɔ:dɛt - 'â:kliš (l'jubosumno) 'bâ:bə 'mâ:m **2. izbirčen**: na 'pija c'vička - ja 'â:kəlš • pər 'nɛɟ 'du:ɔ:mə sə b'lɛ 'â:kəlš - za 'pa:ɟə 'ni 'bɛ:ɟ_() 'sâ:g

'dò:bər • ⇒ biti akliš ko DREK | ☐ k 1 AKLIH, AKLIŠEN, TENEK, NATANČEN; k 2 ⇒ IZBIRČLJIV ☐ k 1 X 2: pər 'jəs'te sę 'â:kəlš pa pər g'nâ:rjə, pər 'dè:lə pa 'nje: 'tò:k. ☐ ∅

aklišen ▶ 'â:kəlšən -šna -ə (tudi -kliš-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -šnega⟩ redk. 1. *natančen |ki opravljaja svoje delo, naloge v največji mogoči popolnosti|: pri:več sę 'â:klišən - na 'xitř na-'rè:de, pa 'bò: 2. izbiričen: na 'bò:de 'nə 'ta:k 'â:kəlšən př 'jəs'te! • ⇒ biti aklišen ko DREK | ☐ k 1 ⇒ AKLIŠ; k 2 ⇒ IZBIRČLJIV ☐ ∅*

aksa ▶ 'â:kxa -e z ⟨⟩ os a |kovinski ali lesen drog|: p're:d'ne 'â:kxa př 'va:zə se ja z'lò:mļa b |del naprave, stroja|: 'â:kxa př 'urə • poud. biti pijan ko **aksa biti zelo pijan**: s'pèt ja 'bè:u pę'jâ:n kə 'â:kxa (☐ ⇒ biti pijan ko KRAVA) • poud., za človeka **biti zategel ko aksa biti trmast, nepopustljiv**: z 'nəmə sę na 'mò:rəš pə'mâ:gat, ja za'tè:gu kə 'â:kxa | ☐ ∅ (Planina 1978; Videčnik 1988: 18)

aktovka ⇒ AHTOVKA

akumulator ▶ akumu'łâ:tør -ja (in -kə-; in -mə-) m ⟨⟩ *akumulator |priprava za shranjevanje električne energije|: akəmə'łâ:tør 'ma:rř na'filet, k ja 'ca:rkn'u | ☐ SSKJ, SP 1962*

akupunktura ▶ 'a:kupun'ktura -a (in a-) z ⟨⟩ nš *akupunktura*: u 'lęb'lâ:nə 'xò:dəm na 'a:kupun'kturə | ☐ SSKJ

ala ▶ 'a:ła medm. ⟨⟩ 1. *izraža ukaz, spodbudo*: 'a:ła, g'rè:ma! 2. redk. *izraža presenečenje*: 'a:ła, 'təta ja 'pa:'le:pa! | ☐ k 1 ⇒ AJDI; k 2 ⇒ NO ☐ SSKJ

ala ▶ 'a:ła (tudi 'â:-) ⟨⟩ polcit. • čustv. **ala mu** (: ti : ji : jim) **vera izraža veselje, zadovoljnost nad srečo koga**: 'a:ła mu (: (j)im) 'vera, čə jəm 'tò:g'râ:ta • čə bəš 'a:řtə za 'tâ:g_()nâ:r'duò:b'u, pa 'a:ła ti 'vę:ra (☐ ⇒ BLAGOR komu) | ☐ ∅

albertov ▶ 'â:lbertə -va -ə (in -bę-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -toga⟩ • ⇒ albertov KEKS | ☐ ∅

alboretum ▶ albò'retum -a (in -rę:-) m ⟨⟩

redk. *arboretum*: ud 'mè:rkəta 'žie:na zřon albò're:tuma žə'vi | ☐ ⇒ ARBORETUM ☐ ∅

album ▶ al'bum -a m ⟨⟩ *album |za fotografije, znamke|: al'bum za s'like (: z'nâ:mke) | ☐ +*

ale ▶ 'a:lę medm. ⟨⟩ redk. *izraža ukaz, spodbudo*: 'a:lę, 'xitř! | ☐ ⇒ AJDI ☐ ∅

alej ▶ 'â:lę -ja m živ. ⟨⟩ slabš., zastar. *razgrajajč*: nə'bje:dņ_ 'na:bo g'lè:də tęga 'â:lęja • zmer., zastar. 'mò:čə, 'â:lę 'â:lęjas'te! | ☐ ∅

alejast ▶ 'â:lęjast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tęga⟩ slabš., zastar. *razgrajajški*: kə se na'žie:ra, ja 'vəs 'â:lęjast | ☐ ∅

aleksander ▶ alek'sâ:ndər -dra (in alę-) m živ. ⟨⟩ *Kr šalj., posam. moški spolni ud*: 'za:prə šta'cunə, da tę 'na:bo alek'sâ:ndər u'šə: | ☐ ⇒ LULEK ☐ ⇒ SANDER ☐ ∅ (SP 1962 *Aleksander*)

aleluja ▶ ale'luja (in -lę-) ⟨⟩ • poud., redk. [**peljati se** ([= iti ipd.) **ko aleluja zelo hitro peljati**: ja 'pa:ršu z 'a:řtə kə alę'luja • brezos. prōx 'pus't'mə 'può:lę ja š'łə 'kə alę'luja (☐ ⇒ peljati se ELIJA) | ⇒ BOH ALELUJA, KRŠČENDUŠ ALELUJA, PORKADUŠ ALELUJA, PORKAFIKS ALELUJA ☐ +

alfa ▶ 'â:lfa -e z ⟨⟩ 1. *pločevinast kotel s kuriščem za kuhanje krme za prašiče*: a sę u 'â:lfa žə na'kuru? 2. *avtomobil alfa romeo*: 'â:lfa sę ja 'kup'u | ☐ SSKJ, SP 1962 ≠

alga ▶ 'â:lga -e z ⟨⟩ nš *tovarniško pripravljena tekočina za masiranje*: z 'â:lge sm sę 'nuò:gə zma'sè:rała | ☐ + ≠

ali ▶ al vez. ⟨⟩ redk. 1. v ločnem priredju *ali |za vezanje stavkov ali stavčnih členov a ki se vsebinsko izključujejo|: na 've:m, a ja b'ła: šə:ła al 'kâ: ja b'ła: • 'tò: se 'ri:čə 'fè:rmənska al pa gra'šijska 'xiša, 'jâ:, 'kəkər g'dò: • na 've:m, a se ja 'ęndę 'ri:ekļa 'stič-na al 'kâ: b ki kažejo na možnost izbire|: a 'buxənłə ja 'kę: 'vən al 'kę: 'tâ:ga? 2. *ali |za popravek ali dopolnitev prej povedanega|: g'lix u 'xis'čę smə 'pę:č 'nuò:və 'de:lałę - al u 'xiše, 'ta:k 'vəčəm 'ri:čt, kə smə u**

- 'xis'ce ɸ'puo: b'lɛ • a pɛt'na:js'tɛga ap'riɕa al ... 'ta:k 'nɛ:kakɛ ja 'puo: 'pɑ:du, pɛt'na:js'tɛga 'lɛ:ta | ⇒ A medm., člen. ☐ ⇒ A vez. ☐ +
- alije** ▶ 'ɑ:lɛja 'ɑ:lɛ (in -li(-)) ž mn. ⟨⟩ slabš., zastar. 1. *vpitje, razgrajanje*: se ga na'žje:ra, 'mɑ: pa 'puo: tis'te 'ɑ:lɛja 2. (*vokalna glasba*): na 'mɔ:rɛm 'vie:ɕ tex 'ɑ:li pɛs'luɕat • u'gɑ:s'nɛ te 'ɑ:lɛja (*ugasni radio*)! | ☐ k 2 ARIJE ☐ ∅
- aliti** ▶ 'ɑ:lɛt -ɛm nd. ⟨'ɑ:lɛ (in 'ɑ:l) 'ɑ:lte; 'ɑ:lu 'ɑ:lɛ -ɔ) slabš., zastar. *vpiti, razgrajati*: 'na:š se ga na'žɔ:ka, 'puo: pa pɛ 'ɕɛ:le vɛ'ɕɛ:ra 'ɑ:lɛ | ☐ ∅
- alkatencev** ▶ alka'tɛm'ɕɛ:ɸ (in -'ɕɛ:ɸ) alka'tɛm'ɕje:vɛ tudi [-'ɕɛ'vi (in 'ɑ:l-; in -tɛ:-; [in -ce-) ž ⟨⟩ **Bo** *vodovodna cev iz mehkejšega črnega plastičnega materiala*: 'ɑ:lka'tɛm'ɕɛ:ɸ sɛ 'nɛtɛr 'da:lɛ | ☐ ⇒ ANKATENKA ☐ ∅
- alkatenka** ▶ alka'tɛ:ŋka (in 'ɑ:l-; in -'tɛ:-) -'tɛ:ŋke ž ⟨⟩ **Bo** *vodovodna cev iz mehkejšega črnega plastičnega materiala*: 'sɛ: bɛ 'mɔ:rad b'ɕa: alka'tɛ:ŋka 'tuɗ' 'puo:bra | ☐ ⇒ ANKATENKA ☐ ∅
- alko** ▶ 'ɑ:lko -ta (in 'ɑ:l-) m ⟨⟩ nš *alkoholna pijača*: 'ɑ:lko ga bɔ 'nɛ:su | ☐ ⇒ ALKOHOL ☐ ∅
- alkohol** ▶ alko'xɔ:l -ɕa tudi -le m ⟨⟩ nš *alkoholna pijača*: 'tɔt' pa 'nɛ:se alko'xɔ:ɕa! | ☐ ALKO, ANKOHOL, BENCIN ☐ +
- alkotest** ⇒ BALON
- alo** ▶ 'ɑ:lɔ medm. ⟨⟩ redk. *izraža ukaz, spodbudo*: 'pe:ma 'dɛ:, 'ɑ:lɔ! | ☐ ⇒ AJDI ☐ SSKJ
- aluminij** ▶ aɕu'mini -ja (in -nɛ(-)) tudi -n'ja (tudi -ɕɛ-) m ⟨⟩ nš *aluminij*: ž'ljica z alɔ'mineja | ☐ LUMINIJ ☐ SSKJ, SP 1962
- am** ▶ - 'ɑ:m m ⟨v rabi samo tož. ed.⟩ • star. **na** (= redk. v) **ta** (: moj ipd.) **am na ta račun** | *izraža predmet glagolskega dejanja, kot ga določa prilastek*: {A} čɛ čɛka'ɕɑ:dɛ 'jɛ:š, te 'ni st'rɑ:x. {B} na 'tɔt' 'ɑ:m sɛ žɛ 'pɔ: 'kile čɛka'ɕɑ:de pɛ'jɛɗɕa. • 'tistɔ, kar ja 'župnɛk 'puo: 'rɛ:ku, ja š'ɕɛ pa na 'mɔ:j 'ɑ:m • bɛm pɛ'vɛ:dɔ, pa 'ni 'vɑ:žnɛ, 'kuo:mɛ g'rɛ: ɸ 'ɑ:m (☐ ⇒ na ta RAČUN) | ⇒ AM SE JEMATI, AM SE VZETI ☐ ∅
- ama** ▶ 'ɑ:ma prisl. ⟨⟩ čustv., redk. *čisto, popolnoma* | *izraža odsotnost kakršne koli omejitve*: 'ɑ:ma ɸ'sɛ mɛ ja zgɔ-'rɛ:ɕɛ • 'ɑ:ma 'nɛɕ 'tuɗ' na 'ɕujaš! | ☐ ⇒ ČISTO prisl. ☐ ∅
- ambas** ▶ 'ɑ:mbas -a m ⟨⟩ **Bo** redk. **a** *nakovalo* **b** *babica* | *zgornji del klepalnika* | ☐ ⇒ AMPAS ☐ ∅ (DLS ambos)
- ambulanta** ▶ ambu'ɕɑ:nta -n'te (in -bɛ-) ž ⟨⟩ *ambulanta* | *zdravstvena ustanova*: 'dɔ:xter ja 'sɑ:m u ambɔ'ɕɑ:n'tɛ | ☐ SSKJ, SP 1962
- amen** ▶ 'ɑ:mɛn -a (in -mɛ-) m ⟨⟩ • čustv. **do** **amena** *temeljito, popolnoma, povsem*: dɛ 'ɑ:mɛna ga ja pram'ɕɑ:t'u • 'ɑ:ɸtɔ ja dɛ 'ɑ:mɛna s'tɔ:ku (☐ ⇒ POOR- GNI) • čustv. **pa** **amen** *in konec* | *izraža odločnost, nepopustljivost*: 'ta:k 'ja:, pa 'ɑ:mɛn (☐ ⇒ pa KONEC) | ☐ +
- amerikanec** ▶ amer'kɑ:nc -a (in amɛ;- in -rɔ'kɑ:-; in amer'ɕkɑ:-) m žlv. ⟨⟩ *kdor se izseli v Ameriko ali vrne iz nje*: 'ɕɛ:rɑ:ɕɔ amer'kɑ:nc | ☐ MERIKANEC ☐ SSKJ
- amerikanka** ▶ amer'kɑ:ŋka -e (in amɛ;- in -rɔ'kɑ:-; in amer'ɕkɑ:-) ž ⟨⟩ 1. *amerikanka, šarenka* | *postrv*: amer'kɑ:ŋke pa prastɑ:rɸvɛ smɛ ɕɔ'vilɛ 2. *amerikanka* | *gozdna žaga*: 'gɔ'ɕɔbɔ s'tɑ:r 'ɑ:te sɛ 'rɛ:klɛ, da 'ni b'ɕɛ ɸ 'gɔ:šɛ 'vie:ɕ tɛga p'rɑ:ɸga 'dɛ:ɕa, kɛ ja amer'kɑ:ŋka x 'nɛm 'pɑ:r'sɕa | ☐ MERIKANKA ☐ SSKJ
- amerikanski** ▶ amer'kɑ:ns'kɛ -ska -ɔ (in amɛ;- in -rɔ'kɑ:-; in amer'ɕkɑ:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga⟩ 1. *ameriški*: 'tɔ: ja amer'kɑ:nska 'rɛ:ɕ • a a bɔ amer'kɑ:ns'kɛ 'filɸ? 2. *amerikanski* | *AMERIKANEC*: tɔt'le 'tɔ:ler sɛ mɛ pa amer'kɑ:nska 'tɛ:ta pɛs'ɕɑ:lɛ • amer'kɑ:ns'kɛ st'rɕɕ • ⇒ amerikanski KUFER • ⇒ amerikanski KUVERT • ⇒ amerikansko PISMO | ☐ MERIKANSKI; k 1 AMERIŠKI ☐ SSKJ, SP 1962
- ▶ **amerikansko** ▶ amer'kɑ:nskɔ (in amɛ;- in -rɔ'kɑ:-; in amer'ɕkɑ:-) prisl. ⟨⟩ star., redk. *angleško*: (pɔ) amer'kɑ:nskɔ gva-'rije | ☐ ⇒ ANGLEŠKO ☐ ∅

ameriški ▶ a'mi:riškə -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -kəga) nov. *ameriški* | ☐ ⇒ AMERIKANSKI | ☐ SSKJ, SP 1962

ami ▶ a'mi -ja m živ. ( ) *ami* |tip avtomobilaj: a'mija ja 'jəm'ə | ☐ SSKJ

ampas ▶ 'ā:mpas -a m ( ) **a** *nakovalo*: 'a: ja 'tə:ku pə 'ā:mpasə! **b** *babica* |zgornji del klepalnika|: pɾ̩ kle'pā:lex ja 'ā:mpas | ☐ AMBAS; k b BABICA³ | ☐ (DLS)

amprem ▶ amp're:m -a (tudi əm-; in -'rɛ:-) m ( ) nš *prežganje*: sɛ pa fɛ'žə: 'da:ɹu 'kuxat, 'pɹo: s' pa na'rɛ:d'u amp're:m pa tis't' fɛ'žə: vətɕə'diɹu pa 'da:ɹu tis't' amp're:m pa tis'te stva'ri 'nətər, 'pɹo: s' pa ɹ tis'te us'lat'kā:ne p'la'tičke (*jabolčne krljje*) 'da:ɹu tis'tɛ fɛ'žə: | ☐ ⇒ AJMPREM | ☐

ampremov ▶ amp're:mə [-va -ə (tudi əm-; in -'rɛ:-; [**Bo** tudi -mav-) prid. (rod. ed. m. sp. [-moga) *iz prežganja* |< AMPREM|: amp're:məva 'župa • əmp'rɛ:məve 'murke | ☐ ⇒ AJMPREMOV | ☐

am se jemati ▶ 'ā:m se 'ja:mat 'ā:m se 'ja:mlem nd. (⇒ JEMATI) *am se j. koga/česa biti pozoren na koga/kaj*: 'təm ja s'ta:ʎa, 'ā:m se ja pa 'ta:k 'ni nə'bje:dŋ 'ja:mə • a sɛ se 'kɛ: 'ā:m 'ja:mə, 'kò:k_()lɛn'ča:ɹunca kəš'tā: ? • 'nɛɕ se ga 'nje: 'ā:m 'ja:mat | ☐ (Kraničar 1990 *an jemati se*)

am se vzeti ▶ 'ā:m se u'zi:et 'ā:m se u'zɛ:mem a. (⇒ VZETI) *am se v. koga/česa (natančno) pogledati koga/kaj*: 'le: 'ā:m se u'zi:emɛ, 'kək ja tɪsta 'xiša na'rɛ:ta • sma 'pa:rš'la da'mə:, se me 'pò:p 'tud' nə'mā:ʎə 'ni 'ā:m u'zɛ:ɹu | ☐ (Kraničar 1990 *an vzeti se* pod *an jemati se*)

ana ▶ 'ā:na -e z ( ) • **sveta ana** *plamenka* |rastlina|: s'vɛ:te 'ā:ne 'kuo:nc 'ju:lɛja cvɛ'tijə a pa ɹ za'čɛ:tkə au'gusta | ☐

ananas ▶ 'a:na'nais -a m ( ) 1. *ananas*: a bəš 'je:du 'a:na'nais? • "sā:ndɾ̩ ja ɹ šta'cunɛ 'a:na'nais rɛz'rɛ:zə, 'tis't', kə ja te 'zā:d'nɛ 'kuo:nc 'dɹo:b'u, ja 'dɹo:b'u pa 'tut_()ə zɛ'li:enə u'sə 2. nov. *drobnejše rumeno jabolko z zelenkastimi pikami* | ☐ +

ananasov ▶ 'a:na'naisə -va -ə prid. (rod. ed. m. sp. -səga) *ananasov* |< ANANAS 1|: 'a:na'naisə kəm'pɔ:t | ☐ SSKJ, SP 1962

androsen ▶ ənd'rò:sən -sna m ( ) bot. *breskova dresen*: ənd'rò:sən ja plɛ've:ɹu, 'mā: 'tā:kə r'dɛ:čkastə 'pɛ:rjə | ☐ (SSKJ, Plet. *adreselj*; Plet. *andreselj*)

ane ▶ a'njie: (za 2. os. dv. **Kr** posam. -te) prisl. ( ) *kajne a* 'pɛ:t jɛx ja b'ʎə, a'njie: ? • a'njie:, da 'ni 'rɛ:s? • {A} 'tjie:snə bə š'ʎə pər vɛ'lit'vex. {B} a'njie: da. • a'njie:, da s'te b'lɛ 'tjie:ɕ u 'bò:lŋɕɛ? • 'nə, pə've: - a s' me 'vid'la ɹ 'mɛnɛzɛ? a'njie: da 'nie: ? • **Kr** posam. pəglɛ:dɛte, 'kək ja 'čɛ:dnə. a'njie:te da 'ja: ? **b** govori se kot mašilo: 'pɹo: s me pa ka pɛš'tilɛ, a'njie: • 'pɹo: sɛ se pa u'zɛ:nlɛ, a'njie:, 'pɹo: sɛ 'pa:ršlɛ pa 'təle • te 'rɛ:nɛ 'z'gò:rnɛ 'pə'tò:ɕ-nɛk z "rò:ta ja 'rɛ:ku, kə ja 'jəm'ə 'tā:kə na'vā:də - »a'njie:, bəš 'ti 'vid'ə, a'njie:, bŋ 'ja:s 'šə: pə 'nā:ša 'pò:be, a'njie:, pa bɛdɛ 'pa:ršlɛ, a'njie:, pa vaz bɛdɛ 'tjie:plɛ, a'njie:, kə ɕɛ'gā:ne, a'njie:« | ☐ k a JELI | ☐

anfačen ▶ 'ā:mfačɛn -čna -ə prid. ( ) 1. star. *preprost* |ki ne zahteva višjih miselnih postopkov, posebnega znanja|: 'pɔ:t ja 'čistə 'ā:mfačna 2. star. *preprost* |ki ima v odnosu do stvari svoje vrste samo osnovne, splošne lastnosti, značilnosti|: 'ā:mfačne ɹb'lɛ:ke 'nò:sɛ • ⇒ anfačno OKNO | ☐ ⇒ ANFAK prid. | ☐

▶ **anfačno** ▶ 'ā:mfačnə prisl. ( ) star. *preprosto* |< ANFAČEN 1|: 'ā:mfačnə 'xò:dɛ ɹb'lɛ:ɕan | ☐ ⇒ ANFAK prisl. | ☐ (Thesaurus 1982a *anfohten*)

anfak ▶ 'ā:mfaɕ -- -- prid. ( ) *preprost* 1. |ki ne zahteva višjih miselnih postopkov, posebnega znanja|: 'tɛ:s'tɛ sɛ 'čist 'ā:mfaɕ 2. |ki ima v odnosu do stvari svoje vrste samo osnovne, splošne lastnosti, značilnosti|: 'tā:kə 'bɛl 'ā:mfaɕ stva'ri z'nā:m s'pje:ɕt - k'rɛx a pa 'kɛ:kse, pɛ'tice pa 'nje: 3. |ki je brez višje izobrazbe, višje kulture|: 'ā:mfaɕ 'lɛdɛ sɛ 'təm • 'ja:s_()ŋ 'ā:mfaɕ ɕ'ʎo:vek | ☐ k 1-2 AJNFAK prid., ANFAČEN, LEGOTEN | ☐

- (Thesaurus 1982a *anfoh* pod *anfohten*)
- **anfak** ► 'ã:mfak prisl. (<) *preprosto* |< ANFAK prid. 1|: 'a:ytə ja 'ã:mfak 'varzət • a 'ni 'tə: 'čist 'ã:mfag za za'pə:nec_()ē? • 'ã:mfak sma ga pɾ'ni:esla (z *lahkoto*, *brez težav*) • ⇒ biti anfak ko ČIŽANA | ☐ AJNFAH prisl., ANFAČNO, LEGOTNO ☐ Ø
- angel** ► 'ã:ngəl [-geļa ([in -gə-) tudi -gəle m živ. (<im. mn. -gəle) 1. ver. *angel*: u'sã:k č'ľuo:vek 'mã: 'sò:jga 'ã:ngəļa 'vã:ruxa • na st'ruə:pə sə 'ã:ngələ na'rīsəņę 2. poud. *zelo dober človek*, *navadno ženska*: 'gə'ľə:pka, kə ja b'ļa: 'bã:bəca, ja b'ļa: 'fə:st, ã:ngəl ja b'ļa: | ☐ + [Tominšek 1903: 17: or. mn. »ãngelb«]
- angelček** ► 'ã:ngəlčək -čka m živ. (<) *angelček* 1. ver. |< ANGEL 1|: se mę ja sę'nã:ļa, da sə 'ã:ngəlčķę 'puə:jalę • na pə'dò:pčę ja 'ã:ngəlčək na'rīsŋ • kot spodbuda otroku pri jedi 'tə:le ja 'ta:g 'duə:brə, da bę 'ã:ngəlčķę 'jəd'lę, čə bę 'us'te 'mè:le, da bę 'li:ɛ:xkə 'pa:pəlę (pa 'rit'ke, da bę 'li:ɛ:xkə 'ka:kalę) 2. poud. *priden*, *ubogljiv otrok*: pəg'lè:dę, 'kã:k 'ã:ngəlčək 'ja: - kə s'pi | ☐ +
- angelski** ► 'ã:ngəls'kę -ska -ə prid. (<rod. ed. m. sp. -s'kęga) • ⇒ angelsko češČE-NJE | ☐ +
- angina** ► aŋ'gĩna -'gĩne ž (<) nš *angina*: aŋ'gĩnə sm 'jəm'ə | ☐ SSKJ, SP 1962
- angleški** ► aŋ'glę:šķę -a -ə prid. (<rod. ed. m. sp. -kęga) *angleški*: aŋ'glę:šķa šp'rã:xa • aŋ'glę:šķə stra'nišČə | ☐ SSKJ, SP 1962
- **angleško** ► aŋ'glę:šķə prisl. (<) *angleško*: (pə) aŋ'glę:šķə sə gva'rile | ☐ AMERIKANSKO, MERIKANSKO ☐ SSKJ
- ankatencev** ► aŋka'te:n'ce:u (in -'ce:u) aŋka'te:n'ci:ve tudi [-ce'vi (in 'a:ŋ;- in -tę:-; [in -ce-) ž (<) *vodovodna cev iz mehkejšega črnega plastičnega materiala*: | ☐ ⇒ ANKATENKA ☐ Ø
- ankatenka** ► aŋka'te:nka (in 'a:ŋ;- in -'tę:-) -'tę:nke ž (<) *Kr vodovodna cev iz mehkejšega črnega plastičnega materiala*: aŋka'te:nka ja u 'rè:də, 'jubędə:rka pa 'ka: 'pə:kne | ☐ ALKA-

TENCEV, ALKATENKA, ANKATENCEV ☐ Ø

- ankohol** ► aŋkə'xə:l -ļa in -e (in -kə-) m (<) nš, redk. *alkohol*: 'kã: tis't' pəđę'ciŋ (*penicilin*) - aŋkə'xə:le u 'rət na'li, pa bəž zd'ra:u! • u c'vetə ja 'vi:č aŋkə'xə:ļa kəkɾ dɾ'ga:č | ☐ ⇒ ALKOHOL ☐ Ø
- ankrat** ► 'ã:ŋkərt prisl. (<) *zastar.* 1. *enkrat* |*izraža*, *da kaj nima ponovitve*: 'ã:ŋkɾd bę pa 'ra:č_()ə: na 'mę'nĩnə 2. *nekoč*: 'ã:ŋkɾc_()mə š'lę na vèlkə'nə:čnę pən'dę:lęk na 'bã:rdə | ☐ ⇒ ENKRAT ☐ Čę kdo uporabi to besedo danes, je raba šaljiva. ☐ Ø
- antena** ► an'te:na (in -'tę:-) -'tę:ne ž (<) *antena*: an'te:na [ut_ęle'vizeja ([: ud 'ra:dija) • an'te:nə pɾ 'a:ytə sə mę z'ľò:mle | ☐ SSKJ, SP 1962
- antifriz** ► a:ntf'rĩs -za (in -tę-) m (<im. mn. -'rižę) a nš *antifriz* |*sredstvo*: a sę 'a:ntif'rĩz žə na'lęu u 'kiler? b *plastična posoda tega sredstva*: d'vã: 'a:ntęf'rĩza | ☐ SSKJ
- antlanje** ► 'ã:ntlənę (*Bo* tudi -e) -e s (<) nš, *star.* *zdravljenje*: 'ã:ntlənę z 'rò:žəm (z *zdravilnimi zelišči*) ja 'duə:bra 'rę:č - čə z'nã:š 'ta:k 'ã:ntlät | ☐ ⇒ ZDRAVLJENJE ☐ Ø
- antlati** ► 'ã:ntlät -əm nd. (<'ã:nt'lę itd.) *star.* a. *koga/kaj zdraviti*: 'f'rã:nca se 'ka: 'sã:ma 'ã:ntļa, 'nočã γ 'dò:xterje 'jət • 'kə'mã:rjə st'ric_ə pə'sə:t pə də'linę ž'vĩnə 'ã:ntlälę • z'nã: 'ta:k 'ã:ntläd_()a zagva'ri | ☐ ⇒ ZDRAVITI ☐ Ø (DLS ≠)
- Anton** ► 'ã:n'tò:n -a m živ. (<) OS. I., kot svetniško ime *Anton*: 'ma:ma sə na s'vè:d'ga_()n'tò:na 'mè:lę 'ruə:js't'nę 'dèn • **prašičji Anton sv. Anton Puščavnik** |*god 17. januarja*: pra'šič-jęga_()n'tò:na ja 'cə:praz'nęk (☐ ⇒ svinjski ANTON) • **solatni Anton sv. Anton Padovanski** |*13. junija*: 'a:te sə b'lę s'vin's'kę, 'un' pa sa'ľã:tņę_()n'tò:n (☐ SOLATNEŽ) • **svinjski Anton sv. Anton Puščavnik** |*17. januarja*: s'vin's'kę_()n'tò:n • a sę 'ti s'vin's'kę a sa'ľã:tņę_()n'tò:n? (☐ prašičji ANTON) | ☐ ANTON², TONA, TONČE, TONČEK¹⁻² ☐ SP 1962

antres ▶ ənt'ri:ɛs -a m ⟨⟩ zastar. *naslov* |*navedba imena, priimka in bivališča* | ⊞ ⇒ NASLOV ⊞ ∅ (DLS pod *adresa*)

antretati ▶ 'a:nt're:tət -əm (in -'rɛ:-) d. ⟨'a:nt're:tɛ itd.⟩ zastar. *postrojiti se* | ⊞ ∅

antvelja ▶ 'ānt'vele -e ž ⟨⟩ star. *brisača*: u tətələ 'ānt'velə sɛ 'ruo:ke ūb'rišə | ⊞ ⇒ BRISAČA ⊞ ∅ (Plet. *antvila*)

aparāt ▶ apa'rāt -a m ⟨⟩ *aparāt* |*priprava*: ga'silnɛ apa'rāt • apa'rā:z_()a b'rət (*aparāt (za britje) z britvico*) • e'lektɾɔnɛ apa'rā:z_()a b'rət (*električni brivnik*) • apa'rā:z_()a s'likat (⊞ ⇒ FOTOAPARAT) | ⊞ +

apetit ▶ apɛ'tit -a m ⟨⟩ nš *tek* |*želja, potreba po jedi*: 'dɛ: 'mā:m 'bəl apɛ'tit, kə sɱ ga 'mɛ:la p'rɛ: | ⊞ +

apetitlih ▶ apɛ'tit'lɛx (in ape-; in -liχ) prisl. ⟨⟩ *privlačno, mikavno, okusno*: z'lə apɛ'tit'lɛx ja b'lə sɛr've:rənə • š'ko:dne 'ni, apɛ'tit'lɛx pa 'tud' 'niɛ:, čə se 'muxe pə pɛ'ticɛ 'pā:sɛjə • p'rɔ: apɛ'tit'lɛx se ja z'rɪxtala | ⊞ ∅

apnen ▶ ap'ne:n -a -ə (in -'nɛ:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'nɛ:nɡa (in -'nɛ:-), daj. ed. m. sp. -'nɛ:n'mə) *apnen*: ap'ne:na 'jā:ma | ⊞ +

apnenica ▶ ap'nɛ:nca -n'ce in [ap'ne:nca (f in -'nɛ:-) -'nɛ:n'ce ž ⟨⟩ *apnenica a* |*peč*: u p'ruxə ja b'lā: ap'nɛ:nca **b** redk. |*vsebina*: ap'nɛ:nca sɛ ž'ga:lɛ • poud. *biti (vroče) ko v apnenici biti zelo vroče*: 'pa:r_nas u 'kuxnɛ ja ('tā:kə) 'kə ū ap'nɛ:n'cɛ • 'tələ ja ū'rɔ:čə 'kəkər ū ap'nɛ:n'cɛ | ⊞ +

apno ▶ 'āpnə -a s ⟨⟩ nš **a** *apno*: ga'sit (: ž'gait) 'āpnə • u'mɛ:tnə 'āpnə (*hidrirano apno*) **b** *belež* |*z vodo mešano gašeno apno*: a žə 'mā:š 'āpnə pɾ-š'tɛ:lɛnə? | |*klajno apno* | ⇒ KLAJNAPNO ⊞ k b BELEŽ ⊞ +

apostol [Tominšek 1903: 16: mest. mn. »apó stolh«]

apoteka ⇒ OPOTEKA

april ▶ ap'rɪl -'ri:la m ⟨⟩ *april*: pɛt'na:j-s'tɛga ap'ri:la ja 'puo: 'pā:du • ū'rɛ:me se na'rɛ:ja 'kə ap'ri:la (*vreme je spremenljivo, nestalno*) • te 'rɔ:ža se 'sɛ:jajə ap'ri:la (star., redk. 'mɛ:sɔnca)

• šalj. *čuvati prvega aprila nasesti prvoaprilski potegavščini in pri tem kaj paziti*: a 'čuvəš 'pa:r'vega ap'ri:la?

• šalj. *iti po prvega aprila nasesti prvoaprilski potegavščini in pri tem kam iti*: sɱ pa 'šo: pə 'pa:r'vega ap'ri:la • **prvi april prvi april** |*dan, ko so v navadi šale in potegavščine*: 'čuvɛ, da te 'jutər 'na:_bɔ kag'do: nas'raru, kə ja 'pa:r've ap'rɪl | ⊞ +

aprilski ▶ ap'rɪls'kɛ -ska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga) **1.** *aprilski*: ap'rɪls'kɛ ra'čun ja ša za p'lā:čat **2.** *čustv.*, za *vreme spremenljivo, nestalen*: 'juli 'ja:, 'mā:mə pa 'tā:kələ ap'rɪlskə ū'rɛ:me • ⇒ biti ko aprilsko VREME | ⊞ +

ar ▶ 'ār -a m ⟨⟩ *ar*: šter'na:jst 'ārɔ 'ziemle 'mā:mə kɔl 'xiša | ⊞ +

ara ▶ 'āra -a ž ⟨⟩ *ara* |*znesek*: 'āra ja 'tiz'd' g'nā:r, kə ga 'ja:n'mə 'dā:š, da sɛ tɪstə 'rɛ:č za'zɪxrəš, kə jə 'vəčəš 'kupɛt | ⊞ +

arašpajz ▶ 'a:raš'pa:js -za (in a-) m ⟨⟩ nš, redk. **1.** *cvrtje* |*jed*: 'ka: 'a:raš'pa:js ma nar'di:la za 'južnə **2.** šalj. (*nenamena*) *razbito jajce*: sɱ sɛ 'vənɛ 'da:ŋ 'ja:jcɛ ū 'vār:žat, sɱ pa ū 'xišə 'pa:r-šu, sɱ 'jəm'ɔ pa 'a:raš'pa:js | ⊞ ⇒ AJERŠPAJZ ⊞ ∅

arbečmašina ▶ 'a:rbečma'šina medm. ⟨⟩ *Kr* kletv., zastar., posam. *izraža podkrepitev trditve* | ⊞ ⇒ DUŠ ⊞ ∅

arboretum ▶ arbɔ're:tum -a (in -'rɛ:-) m ⟨⟩ *arboretum*: pɾ arbɔ're:tumə ja 'duo:mɛ | ⊞ ALBORETUM ⊞ SSKJ, SP 1962

arcnevati ⇒ RECNEVATI

arcnije ⇒ RECNEJE

arduš ▶ 'a:r'dux medm. ⟨⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:r'dux, 'a: ja b'lə 'lušnə! | ⊞ ⇒ DUŠ ⊞ ∅

arduhanca ▶ 'a:r'duxanca medm. ⟨⟩ *Čr* kletv., posam. *izraža podkrepitev trditve* | ⊞ ⇒ DUŠ ⊞ ∅

ardunaj ▶ 'a:r'dunɛ medm. ⟨⟩ kletv., redk. *izraža podkrepitev trditve*: bɔ 'tiɛ:ta 'pa:ršla - 'a:r'dunɛ 'ti - 'kā: bɔ 'riɛ:kla 'pɔ:bə!? | ⊞ ⇒ DUŠ ⊞ ∅

arduš ▶ 'a:r'duš medm. ⟨⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:r'duš, 'nuo:š sɱ 'duo:mɛ pə'zā:b'u! | ⊞ ⇒ DUŠ ⊞ SSKJ

arest ipd. ⇒ REST ipd.

arga ▶ 'a:rga -e (tudi 'a:r-) ž ⟨ ⟩ **a** *jušna kocka*: 'pø: 'a:rgə səm 'da:ɫa u 'župə • 'a:rgə sə na k'rəx 'ma:žə **b** *zavitek jušnih kock*: d'vɛ: 'a:rgə pɾ'ni:es' | k a ARGOKOCKA □ ∅

argokocka ▶ 'a:rgø'kø:c'ka -e (in 'a:r-) ž ⟨ ⟩ *jušna kocka*: nə 'a:rgø'kø:c'kə səm 'da:ɫa u 'župə | ☐ ⇒ ARGA □ ∅

argolina ▶ 'a:rgø'lina medm. ⟨ ⟩ **Bo** kletv., posam. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:rgø'lina, a rəka'vice sə 'duø:b'u?! | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

argožupa ▶ 'a:rgø'župa -e (in 'a:r-) ž ⟨ ⟩ *juha, pripravljena iz jušnega koncentrata*: 'na:š na 'mø:ra 'a:rgø'župe 'ja:st - 'ma:ra 'bɛt f'r'išna | □ ∅

arije ▶ 'a:rija 'a:ri ž mn. ⟨ ⟩ slabš., redk. (*vokalna*) *glasba*: a bɛ u'gâ:s'n'u te 'a:rija? | ☐ ⇒ ALIJE □ ∅ (+ *arija*)

arka ▶ 'a:rka medm. ⟨ ⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:rka, 'køk jəx ja b'ɫə pɾ 'mâ:sø! | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

arkaduš ▶ 'a:rka'duš medm. ⟨ ⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:rka'duš, 'tø: pa 'ni 'ka: 'ta:k, čaš'čɾ'n'ø:c s pɛ'ci:kɫnə se za 'pi:let! | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

arkafiks ▶ 'a:rka'fiks medm. ⟨ ⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve* | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

arkalapala ▶ 'a:rka'la'papa medm. ⟨ ⟩ kletv., šalj., redk. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:rka'la'papa, 'a: ma mɛd'vâ: 'xø:dɫa! | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

arkamadona ▶ 'a:rka'ma'dø:na medm. ⟨ ⟩ kletv. *izraža močno podkrepitev trditve* | ☐ ⇒ PORKA □ ∅

arkapotana ▶ 'a:rka'pø'ta:na medm. ⟨ ⟩ kletv. *izraža močno podkrepitev trditve* | ☐ ⇒ PORKA □ ∅

arkuh ▶ 'a:r'kux medm. ⟨ ⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:r'kux, 'a: ja 'jɛ:du! | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

armija ▶ 'a:rmeja -a (in -mi-) ž ⟨rod. mn. -mi⟩ *armada*: u 'a:rmejə sɾ 'bɛ:u pa u 'ze'munə • 'a:rmijə ja za 'bugars'kɛ 'mie:jə s'ɫužu | ☐ ⇒ VOJSKA □ SSKJ

arnika ▶ 'a:rənka -e nov. 'a:rneka (in -ni-) | 'a:rneke (in -ni-) ž ⟨ ⟩ *arnika a* [*rastlina*]: pɾ 'čɛp'lâ:kɛ 'râ:s'te 'a:rni:ka • 'a:rənke sə 'ma:rəm nab'râ:t **b** nš

[*tinktura*]: z 'a:rə'ŋkɛ se na'ma:žə pə 'nuø:ɛ | □ +

arpa ▶ 'a:rpa -e ž ⟨ ⟩ 1es. *skladovnica desk, ki se sušijo*: 'a:rpe sə na'lø:žane • 'žâ:gmeštər ja 'di:es'ke u 'a:rpe 'sâ:m z'lâ:gø • 'di:es'ke u 'a:rpe sə špa'li:ene š_()pâ:ŋɫnəm • d'vɛ: 'a:rpe sta b'le: na'rɛ:te ♦ 1es. **arpa v križ deske, zložene v obliki črke V**: 'a:rpa u k'r'iš (☐ KRIŽARPA) | □ ∅ (Kotnikov zbornik 1956: 47)

aršenbaš ▶ 'a:ršan'bâ:š medm. ⟨ ⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:ršan'bâ:š, 'kâ:ka 'va:da 'ja: | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

aršenduš ▶ 'a:ršan'duš medm. ⟨ ⟩ kletv., redk. *izraža podkrepitev trditve*: 'a:ršan'duš, 'sɛ: na 've:m te p'râ:ve | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

aršenibaš ▶ 'a:ršanɛ'bâ:š medm. ⟨ ⟩ kletv., redk. *izraža podkrepitev trditve* | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

aršenuš ▶ 'a:ršanɛ'duš medm. ⟨ ⟩ kletv., redk. *izraža podkrepitev trditve* | ☐ ⇒ DUŠ □ ∅

artiljerija ▶ art'ilɛ:rɛja -a (in -tɛ; in -ri-) ž ⟨ ⟩ nš *artiljerija* [rod *kopenske vojske*]: u art'ilɛ:rijə səm s'ɫužu | □ SSKJ, SP 1962

aržet ipd. ⇒ VARŽET ipd.

as ▶ 'â:s -a m živ. ⟨ ⟩ 1. *as* [*igralna karta*]: 'dɛ: 'â:sa, 'kâ: 'čâ:kəš!? 2. čustv., redk. (*starejši*) *moški, ki se dobro spozna na kaj*: 'ja:st tɛ na 've:m pə'vɛ:dat - tɛ s'tâ:rə 'â:sɛ, kə sə u 'pø:xe 'xø:d'lɛ, sə pə'ma:rlɛ, tɛ m'la:dɛ pa na 'vɛ:jə te 'ri:čə • iron. **biti as biti pijan**: 'na:š ja pa 'duø:ms ut 'f'ric'ɫnø 'pa:ršu - na 'vɛ:š, 'kâ:k 'â:s ja 'bɛ:u! (☐ ⇒ PIJAN) | □ +

as ▶ 'a:s (in 'a:s') medm. ⟨ ⟩ *izraža bolečino zaradi dotika česa vročega, zaradi udarca, ureza, pika, ugriza*: 'a:s! 'a: sɾ se 'žø:kn'u! | ☐ ⇒ ASAJ □ SSKJ

▶ **as¹** ▶ 'a:s -- -- (in 'a:s') povdk. ⟨ ⟩ otr. *vroč, oster*: špø'xe:rt ja 'a:s | ☐ AJS¹ povdk. □ ∅

▶ **as²** ▶ 'a:s (in 'a:s') povdk. ⟨ ⟩ otr. *vroče, ostro*: 'lɛ:, 'kək ja 'təle u'rø:čə! 'a:s!, 'a:s' 'ja: | ☐ AJS² povdk. □ ∅

asaj ▶ 'a'sa:j medm. ⟨ ⟩ *izraža bolečino*

zaradi dotika česa vročega, zaradi udarca, ureza, pika, ugriza: 'a:'saj, 'nje: me 'žɔ:kət! | ☐ AJS, AS ☐ Ø (SSKJ asa)

asfalt ▶ as'fā:lt -a (in 'a:s-) m ⟨⟩ **a** NŠ *asfalt*: as'fā:ld bədə prat 'xišə u'lilə **b** *asfaltirana cesta*: d'vā: as'fā:lta smə nar'dilə tistə 'létə - na "ba:rdə pa u "k'rā:ša | ☐ AVSFALT ☐ +

asfaltirati ▶ asfal'tè:rat -əm d.+nd. ⟨⟩ **a** kaj *asfaltirati kaj*: 'cè:stə sə 'žə asfal'tè:ralə | ☐ SSKJ, SP 1962

▶ **asfaltiran** ▶ asfal'tè:rən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ *asfaltiran*: a ja čaz "lipə 'cè:sta 'dɛ: žə 'vərgnə asfal'tè:rəna? | ☐ SSKJ, SP 1962

▶ **asfaltirano** ▶ asfal'tè:rənə prisl. ⟨⟩ *asfaltirano*: a ja də 'xiša 'žə asfal'tè:rənə? | ☐ Ø

asma ipd. ⇒ ASTMA ipd.

asniti ▶ 'ā:sən't' (in 'ā:s'ŋ'(-) [>] 'ā:s'nem nd. ⟨'ā:s'nɛ (in ['ā:s'ŋ) 'ā:sən'te; 'ā:s'n'u 'ā:sən'la -ə) star. 1. a. komu koristiti komu [dajati, prinašati ugodne, pozitivne posledice], pomagati komu: 'kā: mə 'ā:s'ne 'arɔtɔ, kə pa is'pita 'nema! • te rəc'nɛ:ja mɛ 'nɛč na 'ā:s'nɛjə • 'kā: tɛ 'ā:s'ne! 2. a. kaj narediti kaj, postoriti kaj: g'rɛ:m da'mɔ:, da ša m 'dɔ:ɔ:ns prač'()ixtə 'kɛ: 'ā:s'n'u • 'cɛ:žə 'pɔ:d'nɛ 'nišm 'nɛč 'ā:s'ŋla | ☐ k 1 ⇒ KORISTITI; k 2 ⇒ NAREDITI ☐ Ø

asparagus ⇒ ŠPARADUS

asperin ▶ as'pɛ:rɪn -a m ⟨im. mn. -'rinɛ⟩ redk. *aspirin* **a** NŠ [zdravilo]: as'pɛ:rɪn ja za g'lar:və **b** [tableta]: nɛ as'pɛ:rɪn mɛ 'dɛ: | ☐ ⇒ ASPIRIN ☐ Ø

aspirin ▶ as'pɛ:rɪn -a (in -pi-) m ⟨im. mn. -'rinɛ⟩ *aspirin* **a** NŠ [zdravilo]: 'dò:x-ter ja 'rè:ku, da 'nɛ: 'kar as'pɛ:rɪn 'jɛ:m **b** [tableta]: a bəš as'pɛ:rɪn? | ☐ ASPERIN ☐ SSKJ, SP 1962

astma ▶ 'ā:stma (redk. -sm-) [-s't'me (f redk. -s'm-)] z ⟨⟩ NŠ *astma, naduha*: 'na:š 'mā: 'ā:stmə | ☐ NADUHA ☐ SSKJ, SP 1962

astmatičen ⇒ NADUŠLJIV

astmatik ▶ 'ā:stmatɛk -a (redk. -sm-; in

-ti-) m ⟨im. mn. -tɛkɛ (in -ti-)⟩ *astmatik*: 'na:š ja ast'mā:tɛk | ☐ SSKJ, SP 1962

ata ipd. ⇒ ATE ipd.

ate ▶ 'a:te -e (**Bo** 'ā:-) m živ. ⟨daj. = mest. = or. -ɛ, tož. -e, mn. -ɛ 'a:t'ɔ || 'ā:t'u itd.) **a** pri govorjenju o odsotnem pogosto z obliko za 3. os. mn. *ata, oče*: 'a:te 'sə b'ɛɛ u p'la:ninɛ • 'pɔ: sə se pa 'a:te z "g'rɛ:gɔvɛ "zi:ɛfɛ u'žɛ:nlɛ • g'da:j pa 'a:te p'ridɛ? • 'kè: sə pa ud 'a:te (*atovi, očetovi*) š'kò:rɛnɛ? • ud 'nɛ:ŋga s'tā:rga 'a:te 'a:te (*njen praded*) ja 'bè:u() "a'mi:riɛkɛ • 'a:te ud 'mɔ:ja s'tā:ra 'ma:mɛ (*moj praded*) pə 'ma:mɛnɛ s't'rā:nɛ sə b'lɛ "š'tarɔtɔ s'p'ɔ:d'ne "ra'čice • u'ž'()i:ɛ:ne (: 'mɔ:ža) 'a:te (*tast*) • **star ate stari oče, ded**: a sɛ s'tā:rga 'a:te žə ub'rəu? (☐ STAREC) | ☐ ATEK¹⁻², ATI, FOTER, OČE ☐ **Kr, Bo** šalj. *Verzifikacija, ki jo govorijo predvsem dečki - drugi jo večinoma znajo - in pri kateri govoreči ob vsaki besedi pokaže na posamezen del lastnega telesa*: 'a:te (pri tem pokaže na eno oko), 'ma:ma (pokaže na drugo oko), 'ti:ɛta (pokaže na nos), s't'rič (pokaže na usta) - 'zizɛk (pokaže na eno stran prsi), 'zizɛk (pokaže na drugo stran prsi), 'pɔ:mpɛk (pokaže na popek), š'pɪč (pokaže na spolni ud). ☐ +

atek¹ ▶ 'a:tɛk -a (**Bo** 'ā:-; in -te-) m živ. ⟨im. mn. -tɛkɛ⟩ 1jubk. *ata, oče*: 'a:tɛkə ša 'dɛ: 'cukra **2.** šalj. *večkratni ponavljavec v nižjih razredih osnovne šole*: "kə'vā:čɔmə "zd'ra:ɔcə sə p'ra:ɔlɛ 'a:tɛk, kə ja 'vəsm 'lɛt u "š'mā:rtɛnə u 'šɔ:žə 'xɔ:d'u | ☐ k 1 ⇒ ATE ☐ Ø

atek² ▶ 'a:tɛk -t'ka (**Bo** 'ā:-) m živ. ⟨⟩ 1jubk. *ata, oče*: 'jɛdɛ 'a:t'ka k'lɪcat • a ja 'tɔ: ud 'ā:t'ka 'a:ɔtɔ? | ☐ ⇒ ATE ☐ SSKJ, SP 1962

atekov ▶ 'a:tɛkɔ [-va -ə (**Bo** 'ā:-; in -tɛ-; [**Bo** tudi -kav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -kɔga⟩ 1jubk. *atov, očetov* | < ATEK¹ | ☐ ⇒ ATOV ☐ Ø (SSKJ *atkov*)

ati ▶ 'a:ti (**Bo** 'ā:-) [-ja (f in -tɛ-) m živ. ⟨⟩ 1jubk. *ata, oče*: 'jɛdɛ 'a:ti:ja 'i:skat • 'kè: ja pa 'ā:tɛ? | ☐ ⇒ ATE ☐ Ø

atijev ▶ 'a:ti.jə [-va -ə (*Bo* 'á:-; in -tə;-; [*Bo* tudi -jav-) prid. (rod. ed. m. sp. -oga) ljubk. *atov*, *očetov* | ☐ ⇒ ATOV ☐ ∅

atkov ▶ 'a:t'kə [-va -ə (*Bo* 'á:-; [*Bo* tudi -kav-) prid. (rod. ed. m. sp. -koga) ljubk. *atov*, *očetov* | < ATEK²: 'ké: ja pa 'a:t'kəva 'ká:pa? | ☐ ⇒ ATOV ☐ SSKJ, SP 1962

atomska ▶ a'tə:mska -s'ke ž (rod. mn. -s'keš) *atomska bomba*: 'mer'ká:nčə sə na 'xə:řə'si:mə 'pé:tŋš'té:rdež'd'ga a'tə:mskə 'va:rglę • šalj., nov. **atomska je padla** (= usekala ipd.) *velik nered je*: u s'pá:lŋcə tē ja a'tə:mska 'pá:dŋa (☐ ⇒ (atomska) BOMBA je padla) | ☐ ∅ (+ *atomski*)

atomski ▶ a'tə:ms'kə -ska -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'kega) • ⇒ atomska BOMBA je padla | ☐ SSKJ, SP 1962

atov ▶ 'a:t'ə [-va -ə (*Bo* 'á:-; [*Bo* tudi -tev-) prid. (rod. ed. m. sp. -t'oga) *atov*, *očetov*: 'á:t'ə pr'tuə:šlč 'išam | ☐ ATEKOV, ATIJEV, ATKOV ☐ +

austin ⇒ AVSTIN

av ▶ 'a:u medm. ( ) *av* | *izraža telesno bolečino*: 'a:u, 'tə: pa bə'li! | ☐ AVAJ ☐ SSKJ

avaj ▶ 'a:va:j (in 'a:ua:j; in 'a:u'va:j) medm. ( ) redk. *av* | *izraža telesno bolečino*: 'a:u'va:j, 'niē: me 'cukat! | ☐ ⇒ AV ☐ ∅

avbiks ▶ 'a:u'biks medm. ( ) *izraža izziivanje na pretep*: 'pə:bə, 'a:u'biks - g'də: sę 'upa 'jət 'miē:rat! • šalj., kot spodbuda otroku 'a:u'biks - 'nə, 'riē:čə 'a:u'biks | ☐ AVF ☐ ∅ (SSKJ *aufbiks*, *avfbiks*)

avcig ▶ 'a:u:çək -ga (in -ci-) m ( ) NŠ, star. *preužitik*: 'a:u:çək sę ja zg'va:ru | ☐ ⇒ KOT m ☐ ∅

avciger ▶ 'a:u:çəger -gerja (in -ci-) m živ. ( ) star. 1. *preužitkar*: st'ri:ç( )ə b'lę 'a:u:çəger 2. zmer., zastar. *neumen*, *nepameten moški*: prak'lét' 'a:u:çəger xu'dičə! | ☐ k b ⇒ PRISMODE m ☐ ∅

avdi ▶ 'a:udi [-ja ([in -dę-) m živ. ( ) *avdi* | *tip zahodnonemškega avtomobila*: tēga 'nuə:u:ga 'a:udi:ja 'má:je | ☐ ∅ (SSKJ *audi*)

avdržen ▶ 'a:udəržən -žna -ə prid. (rod. ed.

m. sp. -žnēga) slabš., zastar. *omejen*, *neumen*, *lahkomiseln*: 'tá:ga 'a:udəržnēga 'dē:da 'má: | ☐ ⇒ PRISMOJEN ☐ ∅ (Karničar 1990 *gavdržen* ≠)

avdržnek ▶ 'a:udəržnek -a (in -nę-) m živ. (im. mn. -nēkę) slabš., zastar. *omejen*, *neumen*, *lahkomiseln moški*: tēga 'a:udržnēka na 'mò:rəm 'viē:č 'ta:rpət - zmer., zastar. prak'lét' 'a:udəržnek 'já:s'nę! | ☐ ⇒ PRISMODE m ☐ ∅

avf ▶ 'a:uf medm. ( ) 1. **a** klic konju *dvigni nogo* **b** šalj., človeku *izraža ukaz za dvig noge*: 'nə, 'a:uf, da 'tə:pəx u'zè:mem! 2. redk. *izraža izziivanje na pretep*: 'pə:bə, 'a:uf! | ☐ ⇒ AVBIKS ☐ ∅

avfbiks ⇒ AVBIKS

avgeljmas ▶ 'a:ugəl'má:s -a m ( ) NŠ *sposobnost ocenjevanja dolžine na oko*: s'ŋa:p 'a:ugl'má:s 'má:š • a 'má:š 'kə: 'a:ugəl'má:sa, da bəš pə'vè:də, 'kò:k ja te kə'má:d( )ə:k? • čustv. **pomeriti** ipd. kaj na **avgeljmas na oko**, *približno pomeriti kaj*: 'tə:le sę pa 'bəl kə 'niē: na 'a:ugəl'má:s pə'mè:ru (☐ pomeriti od oka (⇒ oko¹⁻²)) | ☐ ∅

avgust ▶ aʉ'gust -a m ( ) *avgust* | *meseč*: 'vé:lka gəs'pò:dŋca ja pət'na:js'tēga aʉ'gusta • aʉ'gusta (star., redk. 'me:sŋca) sta se 'žè:nŋa | ☐ +

avionski ▶ aʉ'jə:ns'kə -ska -ə (in avi-) prid. (rod. ed. m. sp. -s'kega) *letalski*: aʉ'jə:nska 'kárta • ⇒ avionski KUVERT • ⇒ avionsko PISMO | ☐ SSKJ, SP 1962

▶ **avionsko** ▶ aʉ'jə:nskə (in avi-) prisl. ( ) *letalsko*: tə 'p'išmə 'ma:rəš avi'jə:nskə 'puə:sŋat, bə p'rę: 'pa:ršŋə | ☐ SSKJ

avs ▶ 'a:us povdk. ( ) star. *izločen* (iz igre): 'ti se na 'mò:rəš 'viē:č 'jət, sę 'žə 'a:us | ☐ ⇒ FUČ ☐ ∅

avsfalt ▶ 'a:us'fá:lt -a m ( ) redk. **a** NŠ *asfalt*: 'a:us'fá:lt u 'rə:t pə'ŋá:gəje • 'ká: f'likete 'cè:stə - 'a:us'fá:lt na'rè:d'mə, pa 'bə: **b** *asfaltirana cesta*: na 'a:us'fá:ltə ja 'pá:dŋa | ☐ ⇒ ASFALT ☐ ∅

avslezati ▶ 'a:us'le:zat -əm (in '-lę:-) a. ('a:us'le:zə itd.) **a**. kaj z *rezanjem odstraniti sveže meso s česa*: p'rə:

- 'fa:jn ja 'a:ʊs'le:zə • g'ʎa:və mə 'a:ʊs'le:zə • 'tistəle 'kə:šč_()a 'ma:rəm 'a:ʊs'le:zat | [ ] ∅
- **avslezan** ► 'a:ʊs'le:zən -a -ə (in -'le:-) prid. (rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə) *ki ima z rezanjem odstranjeno sveže meso (s kosti): g'ʎa:va ja 'žə 'a:ʊs'le:zəna | [ ] ∅*
- avslezovati** ► 'a:ʊs'lie:zvat -z'jam in -əm nd. (⟨'a:ʊs'lie:z'je -te in 'a:ʊs'lie:z've -te, 2. os. dv. 'a:ʊs'lie:z'jeta in 'a:ʊs'lie:zveta (nov. -və-); 'a:ʊs'lie:zvə -zvala -ə) a. kaj z *rezanjem odstranjevati sveže meso s česa: d've: 'urə ja 'a:ʊs'lie:zvə • me'sâ:r 'kʊo:s'tə 'a:ʊs'lie:z'ja | [ ] ∅*
- avslog** ► 'a:ʊs'ʎok -ga (in -'ʎo:) m (⟨) star. *izložba: 'čə:ʊle 'mâ:jə ʊ 'a:ʊs'ʎogə • 'ša:jbə ʊ 'a:ʊs'ʎogə ja zd'rə:b'u • z 'a:ʊtə se ja ʊ 'a:ʊs'ʎo:g za'pie:lə | [ ] ⇒ IZLOŽBA [ ] ∅ (Planina 1978)*
- avspuf** ► 'a:ʊs'puf -a m (⟨) *izpušna cev: 'a:ʊs'puf səm u'ta:rgə • pɾ mə'tə:rjə ja 'a:ʊs'puf 'dʊo: ʊ'zè:ʊ, da ja 'bəl u'rè:ʎə • s 'tə:jmə 'a:ʊtə ja pa 'nè:kə na'rə:bə - z 'a:ʊs'pufa se tɛ ka'di | [ ] ∅*
- avstin** ► 'a:ʊs'tən -a (in -ti-) m živ. (im. mn. -təne (in -ti-)) *avtomobil britanske tovarne Austin: 'a:ʊs'təna ja 'jəm'ə s tɛmə 'mâ:lmə 'a:ʊs'tənə (z miniaustinom) se 'ni za 'va:zɛt, kə ja 'ta:k_()ə čə bə na t'le:xə 'sje:d'ə | [ ] ⇒ MINIAVSTIN [ ] ∅*
- avša** ► 'a:ʊša -a ž (⟨) slabš. *neumna, nespametna, lahkomišelna ženska: sɛ pa 'tut' 'a:ʊša, da se zarat_':â:ga 'jə:kəš! • zmer. 'niexə 'nə, 'a:ʊša 'a:ʊša-sta! | [ ] ⇒ PRISMODA [ ] SSKJ*
- avšarija** ► aʊša'rija -a ž (rod. mn. -'ri) *norčija: 'tə:, kar 'de:ʎa, ja aʊša'rija • 'mən' 'tâ:ke aʊša'rija 'nišə ʊ'sè:č • narediti ipd. kaj iz avšarije (storiti kaj) z namenom norčevati se: z aʊša'rija mə ja b'rè:skvə ʊ'zè:ʊ ([ ] ⇒ narediti kaj iz PRISMODIJE) | [ ] ⇒ PRISMODIJA [ ] ∅*
- avšast** ► 'a:ʊšast -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) slabš. *neumen, nespameten, lahkomišeln: za'kâ: sɛ 'ta:k 'a:ʊšast!?* •
- pa 'niə: d'rugič 'tâ:kɛx 'a:ʊšas'tɛx ra'či pəs'ʎušat | [ ] ⇒ PRISMOJEN [ ] SSKJ
- **avšasto** ► 'a:ʊšaste prisl. (⟨) slabš. *neumno, nespametno, lahkomišelno: 'kək se 'a:ʊšaste 'nə:sɛ! | [ ] ⇒ PRISMOJENO [ ] SSKJ*
- avtek** ► 'a:ʊtɛk -t'ka m živ. (⟨) manjš., otr. *avtomobilček |< avto 1|: 'dɛ: dɛk'lè:t'kə 'a:ʊt'ka na'za:j | [ ] ∅*
- avto** ► 'a:ʊtə (star. -tə) [-a ([**Bo** in -toja) m (⟨) 1. **a avtomobil:** 'a:ʊtə ga ja pə'va:z'u • u'sɛ:bnɛ (= zastar. 'luksuz'nɛ) 'a:ʊtə (osebni avtomobil) • rɛ'silnɛ 'a:ʊtə ([ ] ⇒ REŠILEC) • tə'və:rɛnɛ 'a:ʊtə ([ ] ⇒ TOVORNJAK) **b osebni avtomobil:** 'nʊo:ʊ 'a:ʊtə sɛ 'kuplə • z 'a:ʊtə se ja ʊ'bɛʊ (smrtno se je ponesrečil z osebnim avtomobilom) 2. redk. *avtobus: 'təle 'mâ:ta za 'a:ʊtə - za dɛ 'mə'zè:r-ja bə 'žə | [ ] k 2 ⇒ AVTOBUS [ ] SSKJ, SP 1962*
- avtobus** ► 'a:ʊtə'bus -a (in aʊ-; tudi -tə) m (⟨) *avtobus: a sta š'ʎa: (= se pɾpɛ'lâ:ʎa) z aʊtə'buse a 'pɛ:ška? • u 'dɛblɛ'tinɛ se ja 'a:ʊtə'bus u'ba:rn'u • 'dè:ʎə's'kɛ 'a:ʊtə'bus ([ ] ⇒ DELAVSKI) • 'rè:d'nɛ 'a:ʊtə'bus ([ ] ⇒ REDNI) • 'šə:l-s'kɛ 'a:ʊtə'bus ([ ] ⇒ ŠOLSKI) | [ ] ⇒ CELJAN, DELAVSKI m, LITOSTROJČAN, LJUBLJANČAN, MARIBORČAN, REDNI, ŠOLSKI m, VELENJČAN, ZAGREBČAN [ ] AVTO, POŠTA [ ] **Kr** otr. *Zbadljivka, namenjena sogovorniku: 'a:ʊtə'bus 'ni:ma 'rus, 'pɛ:t kə'lɛ:s, ti s' pa k'rɛ:s. (⇒ KRES) [ ] SSKJ, SP 1962**
- avtomat** ► aʊtə'mâ:t -a m (⟨) 1. *avtomatska varovalka (za prekinitev tokokroga): aʊtə'mâ:t utk'ʎə:pɛ* 2. voj. *brzostrelka: z aʊtə'mâ:tə bɛ 'šə: na 'jâ:gə • avtomat je ven vrglo ipd. avtomatska varovalka je prekinila tokokrog: kə ja st're:ʎa ʊda'ri:ʎa, ja aʊtə'mâ:t 'vən 'va:rgʎə ([ ] FIT je ven vrglo) | [ ] k 1 FIT; k 2 ⇒ ŠNELFAJERICA [ ] +*
- avtomatik** ► aʊtə'mâ:tɛk -a (in -ti-) m živ. (im. mn. -tɛkɛ (in -ti-)) *kolo s pomožnim motorjem tovarne Tomos z dvema prestavama: aʊtə'mâ:tɛka ja 'jəm'ə | [ ] DVOBRZINEC [ ] ∅*
- avtra** ► 'a:ʊtra -a ž (rod. mn. -tər)

naramnica **a** mn. |trakasta priprava|: 'a:u:tra 'ra:jšə 'nó:səm kə 'pá:s **b** |posamezen trak priprave|: 'a:u:tra se mę ja u'ta:rgaša **c** nav. mn. |del oblačila|: 'fè:rtaf 'má:m na 'a:u:tra na'rè:t
 | ☐ ☐ AVTRNICA, NARAMNICA ☐ ☐ (Plet. galtra)

avtrnica ▶ 'a:u:trə:ca -e ž ⟨⟩ *naramnica* **a** mn. |trakasta priprava|: 'a:u:trənce 'ra:jšə 'nó:səm kə 'pá:s **b** |posamezen trak priprave|: 'a:u:trə:ca se mę ja u't'pé:ša **c** nav. mn. |del oblačila|: 'a:u:trənce pŕ x'łá:čax | ☐ ☐ ⇒ AVTRA ☐ ☐

azbest ▶ 'a:z'bɛ:st -a (in az-; in -'bɛ:-) m ⟨⟩ nš *azbest* |vlaknata snov|: 'a:z'bɛ:st ja škəd'liju | ☐ SSKJ, SP 1962

azija ⇒ BOH AZIJA

bB

b ▶ 'bə -ja tudi -- m ⟨⟩ *b* |soglasnik; črka|: 'ri:čə 'bə | ☐ SSKJ, SP 1962

ba ▶ 'ba: medm. ⟨⟩ čustv., (večkrat) ponovljen *izraža zavračanje*: 'ba: 'ba: 'ba:, 'ni: xə 'nə 'tá:kə g'va:rt | ☐ ☐ ⇒ BE ☐ SSKJ, SP 1962 ≠

baba ▶ 'bá:ba -e ž ⟨or. mn. star., redk. -b'mę; or. dv. star., redk. -b'mę) 1. **a** ženska |oseba ženskega spola|: 'fè:zd 'bá:ba ja b'la: • »'bá:ba sm̩,« sm̩ 'ri: k'la, »pa 'vidəm na 'va:kə, 'kè: ja 'mje:ja« • prak'lè:ta 'bá:ba, 'se: bə u'sə zaž'ga:ša! • 'fè:zd 'bá:ba 'ja:, 're:s **b** poud. *lepa, postavna ali sposobna ženska*: pəg'lè:də 'jə, 'tə: ja 'bá:ba! 2. (zakonska) žena: u 'xrava'tijə sę ja 'bá:bə 'pɥo: 'na:jdu • ud 'bá:be pə'cikəl səm u'zè:u 3. *dama* |igralna karta|: d'vɛ: 'bá:bə 'má:m pa d'vá: 'pò:ba, 'sá:mə 'fá:rbə 4. *klada za sekanje in cepljenje drv*: na 'bá:bə sma 'kurəm g'la:ve 'se:kaša • *Kr* šalj., za moške **beksljati babe ko (ta stari) Plaznik konje zelo pogosto menjati ženo, spremljevalko**: 'i:uc 'ta:g bəks'lá: 'bá:be kə te s'tá:rə 'płaz'nik_'uò:ne • šalj., za fante **biti v babah iskati**,

izbirati si dekle, biti na ljubezenskem zmenku: a sę 'bè:u u 'bá:bex, 'ə? (☐ ⇒ biti v DEKLETIH) • šalj., za fante **iti v babe iti si iskat, izbirat dekle, iti na ljubezenski zmenek**: a g'rè:š u 'bá:be, kə sę 'ta:k 'le:pə u'b'le:čan? (☐ ⇒ iti v DEKLETA) | ☐ k 1a ⇒ ŽENSKA; k 1b BABLE, BABNICA; k 2 ⇒ ŽENA; k 4 ⇒ KLADA ☐ k 1-2: *Pri mlajših govorcih prehaja v območje slabšalnega*. – k •: *Plaznik iz Rovta pod Menino je bil znan po tem, da je dobil na preizkušnjo konja, češ da ga bo kupil, potem pa ga je po domenjenem preizkusnem roku izčrpanega in sestradanega vrnil lastniku*. ☐ + [Tominšek 1903: 17: rod. ed. »bábe«; 19: daj. mn. »bábəm in bábam«]

babica¹ ▶ 'bá:bɛ:ca (in -b'ɪ-) | -bɛ:ce (| in -bi-) ž, **Bo** tudi 'ba:bɛ:ca (in -b'ɪ-) -bɛ:ce (in -bi-) ž ⟨⟩ *babica* |pomočnica pri porodih|: 'gə'łə:pka ja b'la: za 'bá:bɛ: cə • a bəš pŕ p'rá:scey za 'ba:bɛ:ce? | |stara mati| ⇒ stara MAMA ☐ JOBANKA ☐ +

babica² ▶ 'bá:pca -e ž ⟨⟩ **Bo** *vtičnica* | ☐ ⇒ ŠTEKER ☐ + ≠

babica³ ▶ ba'b'ɪ:ca -'bice ž ⟨⟩ redk. *babica* |zgornji del klepalnika| | ☐ ☐ ⇒ AMPAS ☐ ☐

babika ▶ 'bá:bəka -e ž ⟨⟩ manjš. < BABA 1: pəg'lede, 'ká:ka 'čé:dna 'bá:bəka 'ja: | ☐ ☐

babín ▶ 'bá:bɛ:n -a -ə (in -b'ɪ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -bɛ:nɡa (in -b'ɪ-), daj. ed. m. sp. -bɛ:n'mə (in -bi-)⟩ redk. *ženin* |< BABA 2|: te pə'cikl ja 'bá:bɪ:n | ☐ SSKJ, SP 1962

babington ▶ 'ba:bɛ:nk'tə:n -a (in 'bá:-; in -b'ɪ-) m ⟨⟩ nš *badminton* | ☐ ☐ ⇒ BABINTON ☐ ☐

babinton ▶ 'ba:bɛ:n'tə:n -a (in 'bá:-; in -b'ɪ-) m ⟨⟩ nš *badminton*: a se g'rè:ž 'ba:bɛ:n'tə:n? | ☐ BABINGTON, BABMINGTON, BADMINGTON ☐ ☐

babjak ▶ 'bá:bjak -a m živ. ⟨⟩ star. *ženskar*: 'i:uc ja 'bá:bjak | ☐ +

babji ▶ 'bá:bjə -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -jəga) slabš. *ženski*: 'bá:bjə 'fè:rbɛc •

- z'lo:mæk 'bá:bjə, 'kó:k pə'pija - 'kám
'dè:ne g'ná:r, xə'diž 'bá:bjə? • babja
⇒ JEZA | ☐ ⇒ ŽENSKI | ☐ +
- bable** ▶ 'ba:ble - (in 'bá:-) s živ. (v rabi
samo im. ed.) čustv., star. *ženska | oseba
ženskega spola*: 'tá:kə pr'já:znə
'ba:ble ja b'la: • 'ti 'bá:ble 'ti! | ☐
⇒ ŽENSKA | ☐ SSKJ, Plet.
- babmington** ▶ 'ba:bmɛŋk'to:n -a (in -mɪ-)
m ⟨ ⟩ NŠ, nov. *badminton* | ☐ ⇒ BABINTON
| ☐
- babna** ▶ 'bá:bna -e ž ⟨rod. mn. -bən⟩ zastar.
(*zakonska*) *žena*: ut 'f'rənca 'bá:bna
ja 'tud' b'la: z'rə:ʁə • | ☐ ⇒ ŽENA | ☐
Plet.
- babnica** ▶ 'bá:bənca -e ž ⟨ ⟩ 1. a *ženska
| oseba ženskega spola*: 'ti na 'və:š,
'ká:ke 'fe:zd 'bá:bŋce sə 'gʉo:r! b poud.
lepa, postavna ali sposobna ženska:
'ti bə 'ma:gu 'videt, 'ká:ka 'fe:zd
'bá:bŋca ja 'ná:ša "zɔ:rka! ja čaz
dɛ'vè:dɛs't' 'kil 'vá:ga:la, 'ta:g da ja
'ma:gla u 'bɔ:lŋcə na 'xujšəne 'jət 2.
(*zakonska*) *žena*: s 'k'rá:ns'ke sɛ ja
'bá:bŋcə pr'pie:lɔ | ☐ k 1 ⇒ ŽENSKA; k
2 ⇒ ŽENA | ☐ +
- bacáč** ▶ ba'cá:č -a m ⟨ ⟩ voj. *minomet*: pr
sɔ'dá:tex sm pa 'pʉo: ba'cá:č 'nʉo:s'u |
☐ MINOBACÁČ | ☐ SSKJ, SP 1962
- bacek** ▶ 'bəcək -c'ka m živ. in neživ. ⟨ ⟩ *Bo
izpuščaj*: 'bəcək se mɛ ja na'réd'u (= *s'pus't'u*)
na b'ra:dɛ • s'pét 'mám
'bəc'ka 'təle na 'čie:ɛ • | ☐ ⇒ SPUŠČEK
| ☐ + ≠ (Plet. *bocek* ≠)
- badmington** ▶ 'ba:dmeŋg'to:n -a (in -mɪ-)
m ⟨ ⟩ NŠ, redk. *badminton* | ☐ ⇒ BABINTON
| ☐
- badminton** ⇒ BABINTON
- baga** ▶ 'bá:ga -e ž ⟨ ⟩ redk. *gošča | ostanki
v pipi*: ud 'g'rè:xčɔga 'f'rənca 'va:ča
ja 'bá:gə č'vé:ču • 'a:te sə mə 'bá:gə
nap'ra:ulelɛ • čustv., redk. *dati* čemu
*bage poškodovati kaj na premočnem
ognju*: p'lɪn pa 'dá: 'rʉo:čkə pər 'há:ŋ-
glɛ 'bá:ge • čustv., redk. *dati* komu *bage*
1. *narediti komu kaj neprijetnega*:
'zd'rə:ʁə ja 'ja:dŋ 'da:ʁ 'bá:ge - s
'kʉo:ɛ ga ja čas k'riš • mə bŋ 'žə
'da:ʁ 'bá:ge! 2. redk. *utruditi koga*:
tis'tɛ š'tó:r tɛ ja pa 'da:ʁ 'bá:ge, 'ə?
- (☐ ⇒ dati komu PEPRA) | ☐ ⇒ ŽVERCA | ☐ +
- bager** ▶ 'bá:ger -gɛrja m ⟨ ⟩ *bager*: z
'bá:gɛrjə bədə kə'pá:lɛ, 'nie: na 'rʉo:-
ke | ☐ SSKJ, SP 1962
- bagerček** ▶ 'bá:gerčək -čka (in -gɛ-) m
živ. ⟨im. mn. -gɛrčkɛ⟩ otr., manjš. < *BAGER*:
a sɛ 'bá:gɛrčka 'dʉo:b'u? | ☐ | ☐
- bagrati** ▶ 'bá:grat -əm nd. ⟨ ⟩ nov. *bagrati*:
na 'unɛ st'ra:nɛ 'va:de 'bá:grɛjə | ☐ | ☐
SSKJ, SP 1962
- bagrlje** ▶ 'bá:gərlɛ (*Bo* tudi -e) -e s ⟨ ⟩ 1.
lažji osebni vprežni voz na vzmeti:
'na:š 'a:te sə 'čá:z' 'bá:gərlɛ 'mè:lɛ 2.
redk. *ciza*: 'vɔ:rɔvə 'ti:ta sə z
'bá:grlɛ na 'nɪvə š'lɛ 3. *Kr* slabš.,
zastar., posam. *motorno kolo*: 'r'já:sɔ
'lò:js se s tis't'mə 'sò:jmə 'bá:grlɛ
'vəzɛ | ☐ k 2 ⇒ CIZA; k 3 ⇒ MOTOR
| ☐ (Planina 1978 *bagerl* ≠)
- baharija** ▶ baxa'rija -a ž ⟨ ⟩ NŠ *baharija*:
'sá:ma baxa'rija ga 'ja: | ☐ | ☐ +
- bahat** ▶ ba'xá:t -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp.
-d'ga in -tɛga, daj. ed. m. sp. -t'mə in
-tɛmə⟩ *bahat | ki se rad baha*: 'un' ja
šale ba'xá:t! • ba'xá:d'ga 'dè:da 'má: |
| ☐ +
- bahati se** ▶ 'bá:xat se ba'xá:m se nd.
(*bá:xɛ se -te se; bá:xɔ se ba'xá:la se
-ə se*) b. se s kom/čim *bahati se s
kom/čim a | čez mero se hvaliti*: 'kək
sta se ba'xá:la z dɛk'lè:te! b |*postav-
ljati se*: 'a:ʁtɔ 'má: za'tɔ, da se
ba'xá: z 'nɛmə | ☐ k b ⇒ VAŽITI SE
| ☐ +
- baje** ⇒ BOJ, MENDA
- bajgež** ▶ 'ba:jgɛš medm. ⟨ ⟩ *Bo* kletv., zastar.,
posam. *izraža podkrepitev trditve* | ☐
⇒ DUŠ | ☐
- bajkati** ▶ 'ba:jkat -əm nd. ⟨ ⟩ čustv. 1. b.
koga/kaj *preganjati koga/kaj, poditi
koga/kaj*: 'na:š 'pəs ja 'sa:rne 'ba:jkɔ
• pra'šiča smə š'lɛ 'ba:jkat s x'lə:va •
pa 'nie: me p'ri:vež 'za'ca:jta 'ba:jkat
s 'pò:js'tɛle 'vən 2. b. koga *preganjati,
zasledovati*: 'miličarjə sə ga 'ba:jka-
lɛ 3. b. koga *buditi koga | povzročati
prehajanje iz spečega stanja v
budno*: 'ma:ma me ja žə up 'šie:s'tɛj
'zutɛ za'čè:la 'ba:jkat • za ljudi ali
živali, s predmetom v množini **vkupaj**

- bajkati** kaj *zbirati* (*ljudi ipd.*): lə'di ja 'šɔ: ɥ'kupə 'ba:jkat • 'pəs ja 'kura ɥ'kupə 'ba:jko (☐ ZGANJATI) | ☐ k 1-2 ⇒ PODITI; k 3 ⇒ BUDITI ☐ ∅
- **bajkati se** ► 'ba:jkat se -əm se nd. ⟨⟩
 1. slabš. *poditi se*: 'pəsə se 'ba:jkojə kɔl 'xiša 2. slabš. *potepati se*: 'nā:ša ɥ't'ruo:ka se žə 'ce:ɥ 'dè:n 'ba:jkoeta pə 'vje:sə 3. čustv. b. se za čim *prizadevati si priti do česa s premikanjem*: 'ta:k se 'ba:jkoem za tēmə kə'fijə, pa ga 'ni za 'duo:bət | ☐ k 1 ⇒ PODITI SE; k 2 ⇒ POTEPATI SE; k 3 ⇒ LETATI ☐ ∅
- bajs** ► 'ba:js -a m živ. ⟨⟩ slabš. *debel človek*: "sa:ndi ja 'bè:ɥ 'ba:js pa 'but'ɫ | ☐ BAJSEK, BAJSI, DEBELUH ☐ ∅
- bajsa** ► 'ba:jsa -e ž ⟨⟩ slabš. *debela ženska*: pəg'lè:de 'jə, 'kå:ka 'ba:jsa pa 'ri:ta 'ja: • zmer. da'mo: 'jəde, 'ba:jsa 'ba:jsasta! | ☐ BAJSIKA, BRENTA ☐ ∅
- bajsast** ► 'ba:jsast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tēmə in -s't'mə) a slabš., za *ljudi debel |ki ima na telesu razmeroma veliko tolšče, mesa|*: čəz'dā:le 'bəl 'ba:jsasta 'sə b šalj., redk. *debel |ki ima na dolžino razmeroma velik obseg, premer|*: pəg'lè:de, 'kək ja ta kɫa'bā:sa 'ba:jsasta | ☐ ⇒ DEBEL ☐ ∅
- bajsek** ► 'ba:jsək -a m živ. ⟨⟩ slabš. *debel človek*: 'kè: sɛ ja 'kɛ: tiz'd'ga 'ba:jsək -ka 'na:jdɫa? | ☐ ⇒ BAJŠ ☐ ∅
- bajsi** ► 'ba:jsi [-ja ([in -sɛ-) m živ. ⟨⟩ slabš. *debel človek*: kə se te 'ba:jsi na 'mo:pət ɥ'sè:de, se 'gume 'ka: š'čè:nəjə • zmer. 'kå: bəš 'kɛ: 'ti, 'ba:jsi xu'dičo! | ☐ ⇒ BAJŠ ☐ ∅
- bajsika** ► 'ba:jsəka -e ž ⟨⟩ slabš. *debela ženska*: z u'mɛ:šən'mə krəm'pè:rjə pa čizā:nə sə te 'tå:kə 'ba:jsəkə nar'dilə | ☐ ⇒ BAJSA ☐ ∅
- bajta** ► 'ba:jta -e ž ⟨⟩ 1. *bajta |majhna, preprosta hiša|*: 'tə ja p'rɛ: 'ba:jta b'ɫa:, 'puo: sə jə pa pə'da:rlə pa 'xišə nar'dilə 2. *bajta |zasilno, občasno prebivališče, navadno lesen|*: 'vəl-cerska 'ba:jta • u pɫa'ninɛ smə ɥ 'ba:jtə 'živelə 3. *hiša |stavba|*: 'sè:dŋ-dəz'd'ga 'lè:ta smə 'ba:jtə ɥmet'vā:le • 'təm sma 'puo: kə'pā:ɫa za 'ba:jtə 4.

družinska skupnost, družina: pɫ 'tis'tɛ 'ba:jtə 'ma:ra 'bɛt pa 'xədə 'živet • otr., kot igra [*Kr, Ko iti se bajte* ([= *Bo iti se za bajte*) *loviti se*: 'pè:mə se 'ba:jte • za 'ba:jte smə se š'lɛ • 'ti ['mā:ž 'ba:jtə ([= sɛ 'ba:jta) • 'ba:jtə sɛ 'duo:b'u • 'ba:jte sm tɛ 'da:ɥ | ☐ k 3-4 ⇒ HIŠA ☐ Z *izštevalnico otroci izberejo nekoga, ki je 'ba:jta. Ta potem lovi, tistemu, katerega se dotakne, zakliče 'ba:jta, in ta potem lovi naslednji.* ☐ +

bajtar ⇒ BAJTER

bajtati ► 'ba:jtat -əm nd. ⟨⟩ *med kopánjem opirati z lesom*: p'rɔ:kɛ 'ma:rəš 'ba:jtat, se pa na ɥ'siple | ☐ +

bajter ► 'ba:jter -tɛrja m živ. ⟨⟩ *bajtar*: 'kək se 'nò:sɛ! čə bɛ 'bè:ɥ 'ba:jter, bɛ na 'rè:ku | ☐ BAJTNER ☐ ∅ (+ *bajtar*)

bajterski ► 'ba:jtɛrs'kɛ [-terska -ə ([in -tɛ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -tɛrs'kɛga) *bajterski*: 'ba:jtɛrs'kɛ ɥt'ruo:cɛ smə b'lɛ | ☐ BAJTNEŠKI ☐ ∅ (SSKJ, SP 1962 *bajterski*)

bajtner ► 'ba:jtnɛr -nɛrja m živ. ⟨⟩ *star. bajtar* | ☐ ⇒ BAJTER ☐ ∅

bajtnerski ► 'ba:jt'nɛrs'kɛ [-nerska -ə ([in -nɛ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -nɛrs'kɛga) *star. bajterski* | ☐ ⇒ BAJTERSŠKI ☐ ∅

baker ► 'bå:kər -kra m ⟨⟩ nš *baker* pə 'kò:k ja 'kɛ: 'bå:kər 'dɛ:, za ž'li:be? | ☐ KUPER² ☐ +

bakla ► 'bå:kɫa tudi 'bå:kɫe -le ž ⟨rod. mn. -kəl) *bakla*: 'bå:kɫe smə 'mè:lɛ, kə smə š'lɛ na "ba:rdə | ☐ +

Bakove grebljice ► "bå:kɔve g'rɛ:bəlce -vɛx -bəlce ž mn. ⟨⟩ KR. I. |*Šmartno ob Dreti|*: na "bå:kɔvɛy g'rɛ:bəlceɥ sə b'ri:taf nar'dilə, kə ja p'rɛ: 'bè:ɥ kɔl š'ma:rčke 'cè:rkve • *Kr, RM, ŠD, Vo* šalj., *star. iti ipd. na Bakove grebljice umreti*: 'na:bo 'dɔ:gə, m pa 'šɔ: na "bå:kɔve g'rɛ:bəlce (☐ ⇒ UMRETI) • *Kr, RM, ŠD, Vo* šalj., *star. nesti ipd. koga na Bakove grebljice pokopati koga (na pokopališču v Šmartnu ob Dreti)*: na "bå:kɔve g'rɛ:bəlce pte me 'ni:es'lɛ, pa 'bo: | ☐ ⇒ BRITOF ☐ ∅

bakren ► bak're:n -a -ə (in -'rɛ:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'rɛ:nɔga (in -'rɛ:-) in

- rɛ:nɛga, daj. ed. m. sp. -rɛ:n'mə in -rɛ:nɛmə) *bakren*: bak'rɛ:ne žl̩ie:be bɛ 'ra:t 'kup'u | ⊞ KUPRAST ⊞ +
- bal** ▶ 'bā:l -ļa m ⟨⟩ • **floserski bal** *flosarski bal* |tradicionalna prireditiv na Ljubnem ob Savinji s prikazom splavarskih šeg|: a sɛ 'bɛ:ɯ na f'ló:sɛrs'kɛmə 'bā:ʎə? (⊞ FLOSERSKI m) | ⊞ SSKJ, SP 1962
- bala** ▶ 'bā:ļa -le z ⟨⟩ *bala* |zvito blago, seno|: b'ļa:gə ja na 'bā:le na'vite • pə d'vɛ: 'bā:lɛ na'e:nkr̩t ja 'nɛ:su • 'sɛ:nə ɯ 'bā:le z'vijajə pa jəx 'ka: 'ta:k na t'ra:ɯnikə pɛs'tijə | ⊞ +
- balanca** ▶ ba'ļa:ncə -e z ⟨⟩ *krnilo pri kolesu ali motornem kolesu*: 'cɛ:ker na ba'ļa:ncə ɯ'bɛ:sɛ • ba'ļa:ncə mɛ ja za'sukaʎə | ⊞ GREMENAL ⊞ SSKJ, SP 1962
- balande** ipd. ⇒ BALONDE ipd.
- baldrijan** ▶ 'ba:ldri:jā:n -a (in -dər'jā:-) m ⟨⟩ *baldrijan a* |rastlina| **b** nš |tinktura|: 'ba:ldri:jā:n tɛ bə pə'mā:gə | ⇒ ŠPAJKA ⊞ SSKJ, SP 1962
- baldrijanov** ▶ 'ba:ldri:jā:nə [-va -ə (in -dər'jā:-; [**Bo** tudi -nav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -noga) *baldrijanov*: 'baldri:jā:nəvə 'kā:pəlce | ⊞ SSKJ, SP 1962
- balet** ipd. |kartonček| ⇒ BOLET ipd.
- baletka** ▶ ba'lɛ:t'ka -e z ⟨⟩ *baletka*: pəg'lɛ:dɛ 'jə, ba'lɛ:t'kə • poud., nav. za ženske **biti gibčen ko baletka biti zelo gibčen**: 'rɛ:nā:ta ja 'gipčna 'kə ba'lɛ:t'ka | ⊞ SSKJ, SP 1962
- balirati** ▶ ba'lɛ:rat -əm d.+nd. ⟨⟩ nov. b. kaj *zviti, zvijati predvsem seno v balo, bale*: 'sɛ:nə bɛ 'da:ʎa ba'lɛ:rat, kə bɛ ba'lɛ:rə kag'də: • 'ʎā:nɛ (tj. leta 1993) sə za'čɛ:lɛ ba'lɛ:rat - p'rɛ: 'ta:k 'nišə | ⊞ ∅ (BSJ)
- ▶ **baliran** ▶ ba'lɛ:rən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -naga, daj. ed. m. sp. -n'mə) nov. *zvit v balo, bale, predvsem seno*: 'fö:tər 'mā:jə ba'lɛ:rən | ⊞ ∅
- balkon** ▶ bal'kə:n -a m ⟨⟩ *balkon* |pri hiši|: 'cə:tɛ 'niɛ:s' na bal'kə:n | ⊞ +
- balkonček** ▶ bal'kə:nčək -čka m ⟨⟩ otr., manjš. *balkonček*: pɛ 'xišə 'ma:rɛš_ a bal'kə:nčək na'rɪsət | ⊞ SSKJ, SP 1962
- balon** ▶ ba'lə:n -a m ⟨⟩ 1. *balon a* |otročka igrača|: ba'lə:n mə ja 'kup'u **b** |okrogla naprava za zračno plovbo|: z ba'lə:nə se ja ɯ 'ʎɛft uz'dign'u 2. *alkotest*: a ja ba'lə:n s'pɛ:z_()iɛ:lɛn g'rā:tə? 3. sleng. (*velika*) *dojka*: pəg'lɛ:dɛ, 'kā:ke ba'lə:nə 'mā: 'tistalɛ 'təmle | ⊞ k 3 ⇒ ZIZEK ⊞ +
- balonar** ⇒ BALONER
- balonček** ▶ ba'lə:nčək -čka m živ. ⟨⟩ manjš., otr. *balonček*: ba'lə:nčka mɛ 'kupɛ | ⊞ SSKJ, SP 1962
- balondati** ▶ ba'ləndat ba'lən'dā:m nd. ⟨ba'ləndɛ -te; ba'ləndə ba'lən'dā:ʎa -ə) slabš. 1. *hoditi* |premikati se|: čə ɯ'kə:lɛ ba'lən'dā:, sɛ 'ta:k na 'mō:ra 'kupɛt 'čɛ:ɯlə 2. *iti* |premikati se|: pə sa'ʎā:tə sm ba'lən'dā:ʎa, bɛ pa x'mā:ʎə 'pā:dʎa | ⊞ k 1 ⇒ HODITI; k 2 ⇒ ITI ⊞ ∅
- balonde** ▶ ba'ləndɛ ba'lən'dɛ:ta m živ. ⟨⟩ slabš. *neumen, nespameten moški*: te ba'ləndɛ bə ɯ'sə s'tə:ku • pə'mā:gɛ sɛ s tɛmə ba'lən'dɛ:tə! • 'kɛ: sɛ ja 'kɛ:tɛga ba'lən'dɛ:ta 'na:šʎa • zmer. 'ə:, 'ti prak'lɛ:tɛ ba'ləndɛ pɛsmə'ja:nɛ! | ⊞ ⇒ PRISMODE m ⊞ ∅
- balonde** ▶ ba'ləndɛ ba'lən'dɛ:ta s živ. ⟨mn. ba'lən'dɛ:tɛ -ə || -u m) slabš. *neumen, nespameten moški*: ut 'kə:c_()ɛ ja 'kɛ:tə ba'ləndɛ ɯ'zɛ:ʎə? • zmer. 'niɛ:xɛ, ba'ləndɛ pɛsmə'ja:nɛ! | ⊞ ⇒ PRISMODE m ⊞ ∅
- baloner** ▶ ba'lə:nɛr -nɛrja m ⟨⟩ *balonski plašč* | ⊞ ∅ (SSKJ *balonar* ≠)
- bam** ▶ 'ba:m medm. ⟨⟩ otr. *bam* |posnema nizki glas zvonā|: 'ba:m 'ba:m 'ba:m - 'ta:g zvə'ni • 'bim 'ba:m 'bə:m zvə'ni z'və:n | ⊞ SSKJ
- bana** ▶ 'bā:na -e z ⟨⟩ *banja, kopalna kad*: a sɛ 'bā:nə ɯ'mɛɯ? • a se bɛš ɯ 'bā:nɛ ɯ'mivə? | ⊞ Plet. (+ *banja*)
- banana** ▶ ba'nā:na -e z ⟨⟩ *banana* |tropski sadež|: nə 'kiʎə ba'nā:n pɛ'nɛ:sɛ • ud ba'nā:nɛ (*bananin*) u'ʎup | ⊞ +
- bananin** ▶ ba'nā:nɛn -a -ə (in -ni-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -nɛnaga (in -ni-), daj. ed. m. sp. -nɛn'mə (in -ni-)) nov., redk. *bananin*: ba'nā:nɛn 'ʒus (: u'ʎup) | ⊞ SSKJ
- bančen** ▶ 'bā:nčɛn -čna -ə prid. ⟨rod. ed. m.

- sp. -čņęga) • ⇒ bančen KREDIT | □ SSKJ, SP 1962
- banda** ▶ 'bā:nda -n'de ž (<) 1. slabš. *družčina, družba*: u 'ma:ri'bo:rə ja z ne 'bā:ndę k'rā:du 2. NŠ, slabš. *nič-vredni ljudje*: na 'o:pčine ja na 'sā:ma 'bā:nda • prok'lē:ta 'bā:nda xu'dičova! • 'bā:nda 'jā:sna, a nas 'mis'lję 'čist ub g'nār sprā:vēt! • zmer. 'vi s'te 'bā:nda! | □ k 1 ⇒ DRUŠT-NJA □ +
- bandera** ▶ ban'di:ra -a (in bən-) ž (<) *bandero*: a beš 'ti 'jutr ban'di:re 'nuo:s'u? bən'di:ra se 'rie:ča tis'tę zas'tā:vę u 'cērkvę | □ BANDERO □ +
- bandit** ▶ ban'dit -a m (im. mn. -'dite) slabš. 1. med narodnoosvobodilnim bojem s stališča Nemcev *partizan*: sę pa 'pairšļę 'ne:mčę, sę pa sprašk'vā:lę, čę 'mā:mę 'kę: ban'dito pr 'xišę 2. redk. *ničvre-den človek*: tiz'd'ga ban'dita xu'dič 'ne: u'zē:me • zmer. 'ti ban'dit xu'dičo! | □ +
- bangelem** ▶ bęņgē:lēm (in -lņ) -lma m (<) *Bo oltar na prostem pri procesiji na praznik rešnjega telesa (ali na prvo nedeljo po njem)*: dę 'pairvęga bęņgē:lma bę 'žę š'ļę, 'puo: se pa 'neč na 'vę: | □ VANGELEM □ 0
- banger** ▶ 'bā:ņger -gęrja m (<) star. *pod-boj*: sm pa 'ta:k u 'bā:ņger t're:šu, da se mę ja 'ka: 'čā:rnę nar'diļę | □ ⇒ PODOJE □ SSKJ, SP 1962 (Plet. *ban-gar*)
- banika** ▶ 'bā:ņęka -e ž (<) manjš. *banjica* | < BANA|: a sę 'bā:ņękę žę naštē:lō? | □ 0 (+ *banjica*)
- banja** ⇒ BANA
- banjica** ⇒ BANIKA
- banka** ▶ 'bā:ņka -e ž (<) *banka a |ustanova|*: • u'sę ja z 'bā:ņke u'zdign'u pa ję ja čaz 'mie:ję pētē:gn'u • na 'bā:ņkę 'de:ļa • krę'dit ud 'bā:ņke (*bančno posojilo*) • 'mā:rke mā: [na 'bā:ņkę ([= u 'bā:ņkę = star. na k'nigę = zastar. u 'kā:sę) **b** |zgradba|: upētē:ka u 'mē'zē:rję ja 'zā:z'()a 'bā:ņkę | □ +
- bankovec** ⇒ papirnaten GNAR
- bankrot** ▶ ban'kro:t povdk. (<) šalj., nov. *brez denarja*: 'jō:ža ja 'bē:u ban'k-
- 'ro:t, 'ta:g da sm 'ja:s 'puo: p'ļā:čo | □ ⇒ SUH □ 0 (+ *bankrot* m)
- bankrotirati** ▶ ban'kro:tē:rat -əm d. (<) šalj., nov. *ostati brez denarja*: s'pēt sm ban'kro:tē:raļa • a 'tō:le 'ne: 'kupęm? a bę 'rā:dę, da ban'kro:tē:rēm? | □ SSKJ, SP 1962
- banovina** ▶ banə'vina -'vine ž (<) *banovina*: 'čā:sę sę b'le: banə'vine | □ +
- bantrat** ▶ bęn'trāt -a -ę (<) slabš. *ki dela počasi, neučinkovito*: 'fufļa ja bęn't'rāta 'žē:nska | □ ⇒ FUFLAT □ 0
- bantrati** ▶ 'bęntrat bęn'trā:m nd. (<bęntrę -te; 'bęntrę bęn'trā:ļa -ę) slabš. *počasi, neučinkovito delati*: 'ka: 'ta:k sę 'nē:kę bęn'trā:lę 'ce:u 'dē:n | □ ⇒ DELATI □ 0
- baraba** ▶ ba'rā:ba -e ž (<) slabš. *malopridnež*: 'čist 'o:bična ba'rā:ba 'ja: • pa 'kā: 'mā:š s tę ba'rā:bę za ne 'puo:s'le? prok'lē:ta ba'rā:ba xu'dičova! • zmer. 'o:, 'ti ba'rā:ba 'jā:sna! | □ BARABIN, BARABUN □ SSKJ, SP 1962
- barabica** ▶ ba'rā:pca -e ž (<) manjš., slabš. *barabica* | < BARABA|: 'pus'tę ga 'ra:jšę, kę ja ba'rā:pca | □ SSKJ, SP 1962
- barabija** ▶ bara'bija -a ž (<rod. mn. -'bi) *malopridno dejanje*: 'tō: s tēl'fō:nem ja bara'bija - 'tō:g za p'ļā:čat! • 'kā:ke bara'bija z'gā:ņęjē! | □ SSKJ, SP 1962
- barabin** ▶ bara'bīn -a m živ. (im. mn. -'binę) slabš., redk. *malopridnež*: bara'bīnę sę tis'tę 'pō:bę | □ ⇒ BARABA □ SSKJ, SP 1962
- barabun** ▶ bara'bun -a m živ. (<) slabš., redk. *malopridnež*: 'vo:jkō ja 'bē:u pa 're:z bara'bun | □ ⇒ BARABA □ 0 (SSKJ, SP 1962 *barabon*)
- baraka** ▶ ba'rā:ka -e ž (<) *baraka*: 'jädę 'ša:jtręgę 'iskat - u ba'rā:kę ja | □ +
- barantati** ▶ ba'ręntat baręn'tā:m nd. (<ba'ręntę -te; ba'ręntę baręn'tā:ļa -ę) slabš., redk. *kupčevati, prekupčevati*: 'tō:na s 'šif'pō:dne baręn'tā: • 'ta:k sę baręn'tā:lę s tis't'mę 'kuo:n'mę | □ +
- baretka** ▶ ba'ręt'ka -e ž (<) *baretka*: 'tā:kę 'le:pę r'dē:čę ba'ręt'kę sę 'jēm'ō | □ SSKJ, SP 1962

barhant ipd. ⇒ PORHANT ipd.

barigla ▶ ba'riḡla in ba'rigle -'rigle ž (<)
1. *barigla* |lesen ročni sodček|: f'ló:serjə sə ba'rigle 'mè:lə s_ɛ'bo:j 2. šalj. *steklenica* |posoda|: 'vidəm 'tò:na s tis'tə ba'riglɛ 'xuo:dət | ☐ k 2 ⇒ FLAŠA ☐ +

bariti ▶ 'bà:rət (in -rt) -əm nd. (<'bà:rə (in 'bà:r) -rte; 'bà:ru -rļa -ə) *obarjati*: g'li:x kļa'bà:se 'bà:rmə | ☐ ⇒ OBARJATI ☐ ∅

barka ▶ 'bà:rka -e ž (<) • šalj. *voziti barko* |pijan se opotekati|: 'nə, 'na:š pa 'du:ms_()pè:d 'bà:rkə 'vəzə | ☐ +

baron ▶ ba'rò:n -a m živ. (<) iron. *kđor se dela imenitnega*: pɤ'njies'te 'nà:šmə ba'rò:nə g'rò:z'd'ja • šalj. *iti* (= goditi se ipd.) komu **ko baronu imenitno se goditi komu**: se tɛ gə'di 'ta:k_()ə kàkmə ba'rò:nə (☐ *iti komu ko GENERALU* (= GROFU = KOPROLU)) • šalj. *ležati* ipd. **ko baron imenitno ležati**: u tɛ 'pò:j-s'tɛlə bəš 'li:žə kə ba'rò:n • sɛ'di nət u 'va:zə kə ba'rò:n (☐ *ležati ko GENERAL* (= GROF = KOPROL) | ☐ GENERAL, GROF, KOPROL ☐ +

barutana ▶ barə'tà:na -e (in bə-) ž (<) *Bo tovarna smodnika*: u 'kà:mnəkə u bə'rə'tà:nə 'de:ļa | ☐ PURFELJFABRIKA ☐ ∅

barva ▶ 'bà:rva -e ž (<rod. mn. 'bà:ru) narašč. *barva* 1. |lastnost predmeta|: 'be:ļa 'bà:rva • 'a:utə ja pa 'bà:rve 're:s 'lɛ:pe • 'bà:rve se 'ti:ɛpeta (*se ne ujemata*) 2. |naravna obarvanost kože, obraza|: 'fa:jn 'bà:rve 'mà:š 3. |sredstvo|: 'bà:rva za radɛ'jâ:tørja | ☐ FARBA ☐ +

barvast ▶ 'bà:rvast -a -ə prid. (<rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) narašč. 1. *barven*: 'bà:rvasc_()'vin'čnɛk 2. *barvast* |ki se mu da drugačna barva, kot jo ima navadno|: 'bà:rvast pa'pè:r 3. *pisan*: u tis'tə 'fà:rbas'tɛ 'kiklɛ bɤ š'ļa: | ☐ ⇒ FARBAST; k 1 ⇒ BARVEN; k 3 ⇒ PISAN ☐ +

barvati ▶ 'bà:rvat -əm nd. (<) narašč. *barvati* |prepajati, pokrivati z barvo|: 'çote sɤ 'bà:rvaļa • 'ļa:sɛ sɛ 'bà:rva | ☐ ⇒ FARBATI ☐ +

barven ▶ 'bà:rvən (in -ruḡ) -ruḡna -ə prid. (<rod. ed. m. sp. -ruḡega) narašč. *barven*: 'bà:ruḡ 'filɛm (: s'vin'čnik) • 'bà:rva k're:da (: s'lika : tɛlə'vizija) | ☐ ⇒ FARBEN ☐ +

barvica ▶ 'bà:rvɛca (in -vi-) -vɛce (in -vi-) ž (<) narašč. 1. mn. *barvice*: a 'mà:ž 'bà:rvɛce s_ɛ'bo:j? • və'dɛ:nə 'bà:rvɛce 2. *barvni svinčnik*: pə'sɔ:d' mɛ zɛ'li:enə 'bà:rvicə | ☐ ⇒ FARBICA ☐ +

bas ▶ 'bà:s -a m (<) *bas* |glas|: 'bà:s ja tɛ 'nizeg_()'ļa:s • 'jâ:nes 'pu:ja 'bà:s (☐ BASIRATI) | ☐ +

basati ▶ 'bà:sat -šam nd. (<'ba:šə (in 'ba:š) -šte; 'bà:sə -saļa -ə) 1. *basati* |s silo polniti, tlačiti|: 'kâ: pa 'bà:šaš u 'tò:rbe? 2. čustv. b. *koga/kaj pretirano hraniti koga/kaj* |dajati hrano|: 'ta:k sə mɛ 'bà:salɛ š_č'i'žâ:nɛ, da sɤ jəm s'ku: 'pò:kɤļa • ⇒ za CAJT me baše • ⇒ za GNAR me baše | ☐ k 1-2 ⇒ FILJATI ☐ +

▶ **basati se** ▶ 'bà:sat se -šam se nd. (⇒ BASATI) 1. *tlačiti se, riniti se*: u 'a:utə'bus sə se 'bà:salɛ 2. čustv. b. se s čim *pretirano, pohlepno jesti kaj*: 'njɛ: se 'vi:ž 'bà:sac_() pə'ticɛ | ☐ k 1 GUŽBATI SE, GUŽVATI SE; k 2 ⇒ FILJATI SE ☐ +

basirati ▶ ba'sérat -əm nd. (<) *peti bas*: 'd'ra:ɔ ja 'fa:jn ba'sè:rə | ☐ SSKJ, SP 1962

basta ▶ 'bà:sta (<) • čustv., redk. **pa basta** in *konec* |izraža odločnost, nepopustljivost|: 'ta:g 'bɔ:, k sɤ 'rèku, pa 'bà:sta! (☐ ⇒ pa KONEC) | ☐ SSKJ

baš ▶ 'ba:š (<) polcit. • čustv., redk. **baš me** (: te : ga : jo : jih) **boli** (= briga) *vseeno mi je*: 'ka:r 'nɛ: g'rè:, 'ba:š mɛ 'bɔ:li • 'ba:š tɛ 'bɔ:li, 'kək ja s 'pò:bə • 'un' bɔ na'rè:d'u pə 'suo:jə, 'baž ga 'bɔ:li • 'ba:š jə 'bɔ:li za ut'ru:ika • 'ba:š jɤ 'bɔ:li za 'mà:mə (☐ ⇒ VSEENO) | ☐ ∅

bašteta ▶ baš'teta -'tɛtə ž (<) zastar. *pašteta* a nš |jed|: 'čâ:sɛ smə baš'tɛ:tə 'sâ:mɛ 'du:ɤmə 'de:ļalɛ b |konzerva s pašteto|: dɛ'sè:d baš'tɛ:t ja 'kup'u -'šɛ:st jɛx ja uk'ra:j 'va:rgu, š'tè:r sə b'le: pa 'du:bra | ☐ ⇒ PAŠTETA ☐ ∅ (+

pašteta)

bat ▶ 'bâ:t -a m ⟨⟩ *bat* 1. les. |leseno orodje| 2. strojn. |strojni del| | □ +

bata ▶ 'bâ:ta -e ž ⟨⟩ star., redk. 1. NŠ *vata* |skupek bombažnih vlaken, ki so a očiščena|: 'bâ:tə mə 'da:lə na d'rɛ:ɥɛçə • 'bâ:tə ja 'jem'ɔ u_()šɛ:sex **b** neočiščena|: u 'kɔ:trə ja 'bâ:ta 2. (oblikovan) *kosem, zavoj vate*: tə u'k'rɔ:gɫə 'bâ:tə bɛ 'rat | □ ⇒ VATA | □ SSKJ, SP 1962

bataljon ▶ batal'jɔ:n -a m ⟨⟩ 1. *bataljon* |vojaška enota| • čustv. **cel** *bataljon* česa *veliko* (*ljudi ipd.*): 'ce:ɥ batal'jɔ:n jəx ja b'ɫə pɾ 'tis'tɛ 'xišə (□ ⇒ cela RAJDA česa) | □ +

baterija ▶ bata'rija -a ž ⟨rod. mn. -'ri⟩ 1. *električna žepna svetilka*: bata'rija na s'vɛ:tɛ 'vie:č • u'ɫɔ:žəg za bata'rija (baterijski vložek) 2. *baterijski vložek*: bata'rija za 'urə 'ma:rəm 'nuɔ:və 'duɔ:bɛt • u'k'rɔ:gɫə bata'rija • pɫaš'nâ:ta (= š'tér:vəg'ɫâ:ta) bata'rija (*štirioglat baterijski vložek z napestostjo 4,5 volta*) | □ ⇒ BATERIJA; k 2 ⇒ VLOŽEK | □ ∅

bateranka ▶ ba'te:rəŋka -e ž ⟨⟩ star. *z vato podloženo krilo*: 'čâ:s'_(ə) 'žɛ:n's'ke ba'te:rəŋke 'nò:s'le | □ SSKJ, SP 1962 *batiranka*

baterija ▶ bat'rija -a ž ⟨rod. mn. -'ri⟩ 1. *električna žepna svetilka*: bat'rija s'ɫa:bə s'vɛ:tɛ • u'ɫɔ:žəg za bat'rija (baterijski vložek) 2. *baterijski vložek*: pɾ'njie:sɛ š_(ta)cune nɛ pɫaš'nâ:tə (= š'tér:vəg'ɫâ:tə) bat'rija (*štirioglat baterijski vložek z napestostjo 4,5 volta*) | □ ⇒ BATERIJA; k 2 ⇒ VLOŽEK | □ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)

baterijski |baterijska svetilka| ⇒ BATERIJA; |baterijski vložek| ⇒ VLOŽEK

batina ▶ 'bâ:təna (in -tj-) -e (in -ti-) ž ⟨⟩ nav. mn., čustv. (*močen*) *udarec*: a sɛ s'pɛ:d 'bâ:tine 'fâ:sɔ, 'ə? • ⇒ biti BOG i batina | □ +

batiranka ⇒ BATERANKA

bati se ▶ 'bat (Bo, drugod star. 'bâ:t) se bə'jim se tudi bə'jim se redk. 'bim se nd. ⟨redk. ed.: 2. os. 'biš se, 3. os. 'bi se, mn. 'bimə se 'bite se 'bijə se, dv.

'bima se 'bīta se 'bīta se; 'bò:j se -te se; 'ba:ɥ se 'ba:ɫa (predvsem Bo, drugod star. 'bâ:ɫa) se -ə se) 1. **a** *bati se* |čutiti strah|: 'ma:ma sə se pa 'ba:lɛ. 'ma:me ja b'ɫə pa st'râ:x • 'nie: se 'bat • 'tītə se ja 'ba:ɥ, da bɛ ga 'ruseɟ na'pâ:d'lɛ • 'bâ:ɫa səm 'se:, da bɛ se dɛk'lét:tə 'kɛ: na nar'dijə **b** b. se koga/česa *bati se* koga/česa |čutiti strah|: 'vɔ:kə se ja 'ba:ɫa • 'vɛ:š, 'meri'kâ:ncɔ sə se pa 'ba:lɛ • xɛ'na:ɥ-s'kɛga čɫə'vè:ka se ja za 'bâ:t **c** |čutiti spoštljiv strah|: nə'bijeŋga d'ruga se na bə'ji kə 'arte 2. **a** b. se česa *bati se* česa |s strahom pričakovati kaj neprijetnega|: 'nišmə se 'ba:lɛ 'vɔ:kɔ • na 'bò:jte se ɥrə'čine • bə'jim se 'va:rtat u 'zɛt **b** b. se koga/česa |ne žele ti si, ne marati|: te ba'râ:be se pa 're:z bə'jim 3. z nedoločnikom kot predmetom *bati se* |ne imeti dovolj poguma|: tis'tɛ 'x'ra:vac_(e) ja pa 'ba:ɥ 'jəd_(a)mɔ: 4. b. se za koga/kaj *biti v skrbeh za koga/kaj*: za 'xišə se bə'jim • 'kək se bə'ji za 'čɛ:ɥl! • za ɥ'tɾuɔ:ka səm se 'bâ:ɫa, a 'bɔ: 'kɛ: z 'nɛmə a 'na:ɫbɔ 5. čustv. *meniti, misliti*: na 'bò:j 'se:, da bɾj 'vè:čnə 'živeɫa • ⇒ bati se koga/česa ko HUDIČ križa • iron. **ni se za bati, da ... ni se treba bati, da ... , ni bojazni, da ...**: se 'ni za 'bâ:d,ɫa bɛ pə'mâ:gaɫa | □ ⇒ k 1 BOJATI SE, BOJKATI SE, CVIKATI; k 1-2 ⇒ ŠAJHATI SE; k 5 ⇒ MISLITI | □ +

bato ⇒ OPA, bato

bavbav ▶ 'ba:ɥ'ba:ɥ - m ⟨v rabi samo im. ed.⟩ otr., nov. *bavbav*: 'čuve, da te 'na:ɫbɔ 'ba:ɥ'ba:ɥ pə'je:du (: ɥ'zè:ɥ) | □ ⇒ BAVEC | □ SSKJ, SP 1962

bavec ▶ 'ba:ɥc -a m živ. ⟨⟩ otr. *bavbav*: čə 'na:ɫbɛš p'rɪdɯ, bɔ 'ba:ɥc 'paršə pa te bɔ pə'je:du • 'le: 'xuɔ:dɛ ša 'vəŋɛ, bɛš x'mâ:ɫə 'ba:ɥca 'vid'ɔ! | □ ⇒ BAVBAV | □ Plet.

baviti se ▶ 'bâ:vɛt se -ɛm se nd. ⟨mn. 'ba:ɥmə se itd.; 'bâ:vɛ se 'ba:ɥte se; 'bâ:v'u se 'ba:ɥɫa se -ə se) *ukvarjati se*: š'čɛ:mə se pa 'bâ:vɛš? • s 'tâ:kmə se 'ba:ɥmə, da g'nâ:r 'nie:se • š_()'vè:rcə se 'bâ:vɛ | □ ⇒ PEČATI SE | □ +

bavtara [loputna vrata] ⇒ FAVTNER

baza ▶ 'bā:za -e ž ⟨ ⟩ šalj. *zbirališče*: u_ušta'rijə 'mā:jə 'bā:zə | □ SSKJ, SP 1962

bazen ▶ ba'ze:n -a (in '-zə:-) m ⟨im. mn. -'zə:nə⟩ *bazen* | □ SSKJ, SP 1962

bazenček ▶ ba'zə:n'čək -čka m ⟨ ⟩ manjš. *bazenček*: ba'ze:n sə sə nar'dilə, 'nə, 'bəl ba'zə:n'čək - živ., otr. a g'rè:š u ba'zə:n'čka? | □ SSKJ

be ▶ 'be: medm. ⟨ ⟩ čustv., (večkrat) ponovljen *izraža zavračanje*: 'be: 'be: 'be:, 'sə: 'ni 're:s - 'be: 'be: 'be: 'be:, 'nje: ga 'nə s'rat! - {A} 'nā:šmə 'mā:čkə 'dā:jəjə 'mišə. {B} 'a:, 'be: 'be: 'be: | □ BA, BEDI, DAJ medm., PALE ne, SELE ne □ SSKJ ≠

bečeeska ▶ be'čə:'e:ska (in '-e:s-) -'e:s'ke ž ⟨ ⟩ redk. *kosilnica BCS* | □ ⇒ BEČESKA □ ∅

bečela ▶ be'čə:lə -'čə:le ž ⟨ ⟩ **Bo** *čebela*: be'čə:le g'rè:də 'vən | □ ČEBELA □ Plet. [Tominšek 1903: 10: »Lekše, „Dom in Svet“ I 153 navaja to besedo [namreč d'čkl - P. W.] za gorenjo savinjsko dolino; beseda čebew, ki jo navaja za isto dolino, se izgovarja v našem narečju skladno z našim pravilom: b'čél.«]

bečelnjak ▶ be'čə:n'â:k -a m ⟨ ⟩ **Bo** *čebel-njak*: a ja 'arte be'čə:n'â:g žə na'rè:d'u? | □ ČEBELNJAK □ ∅

bečeska ▶ be'čə:ska (in '-čə:-) -'čə:s'ke ž ⟨ ⟩ *kosilnica BCS*: a sə 'ti 'jem'ə be'čə:skə? | □ BEČESKA □ ∅

bečevbut ⇒ BUČEVBUT

bedak ▶ be'dā:k -a (in be-) m živ. ⟨ ⟩ redk. *bedak*: a 'mis'ləž, da sm be'dā:k? - zmer. 'ka: 'jədə z 'nè:, be'dā:g 'butas'tə! | □ ⇒ BUTELJ □ +

bedarija ▶ beda'rija -a (in be-) ž ⟨rod. mn. -'ri⟩ *neumnost |govorjenje ali ravnanje*: u 'tā:kməle u 'kinə 'xuo:dət ja pa 're:z beda'rija - na g'vairə 'nə 'tā:kəy beda'ri | □ ⇒ NEUMŠČINA □ +

bedati se ▶ 'bè:dat se -əm se (**Bo** 'bəd-) nd. ⟨ ⟩ čustv., redk. b. se s kom **a** *prepirati se s kom*: z 'm'lā:kəjəm se 'də: za tīstə 'nīvə 'bè:dəjə **b** *ruvati se s kom*: s 'pò:bəm se ja 'bè:dā | □ k a

⇒ KREGATI SE; k b ⇒ TRGATI SE | □ ∅

bedeti ▶ 'bi:det (**Bo** 'bədət) [be'dim (in be- [>] nd. ⟨'bi:de (in 'bi:t') -t:ə (**Bo** 'bədə (in 'bət') -t:ə); 'bi:d'ə (**Bo** 'bəd'ə) [be'dè:lə -ə) *bedeti |biti buden*: 'ce:lə 'nə:č sm be'dè:lə | □ biti pokonci (⇒ BITI²) □ +

bedi ▶ 'bè:də medm. ⟨ ⟩ čustv. *izraža zavračanje*: 'bè:də 'nə, 'sə: 'ni 're:s - 'bè:də ga 'nə 'xuo:mət - 'bè:də 'bè:də ga s'rat | □ ⇒ BE □ ∅

bedrce ⇒ BEDRČKO

bedrčko ▶ 'bi:dərčkə -a s ⟨ ⟩ manjš. *bedrce*: 'kurjəga pa 'ni:sm 'kup'u, kə ja 'jəm'ə 'sā:me 'bi:dərčkə - a bež 'bi:dərčkə a bež 'zīpkə? | □ ∅

bedro ▶ 'bi:dərə -a s ⟨rod. mn. -dər⟩ *bedro, stegno*: 'mā: 'ta:k 'və:ske x'lā:ča, da se mə 'kite na 'bi:drax 'vid'jə - 'kurjə 'bi:dərə | □ STEGNJE □ +

beemve ▶ 'be:'em've: -ja m živ. ⟨ ⟩ *avtomobil nemške tovarne BMW*: 'be:'em've:-ja sə 'mis'lə 'kupət | □ ⇒ BEMVE □ SSKJ 5: 1033

beenve ⇒ BEMVE

befel ▶ be'fə:l -lā in -e (in be-) m ⟨ ⟩ star. ukaz, *povelje*: ja 'paršū pa be'fə:l, da 'ma:rmə u'sə 'jəd_:'a:mə: | □ ⇒ KOMANDA □ ∅

beg ▶ 'be:k -ga (in 'be:-) m ⟨ ⟩ • **Kr** šalj., redk. **daj pa v beg pa (h mami) domov pa pod kovter pa v jok izraža posmeh otroku, ki mu gre na jok**: 'de: pa u 'be:k pa (x 'ma:mə) da'mə: pa pet 'kə:trə pa u 'jök • **v beg v beg |hitro umikanje**: p'ridemə 'ka: b'lizə, sə 'žə zaust'au:lelə. »s'tə:j!« sə've:da, 'mi pa 'ka: u 'be:k! | □ +

begati ▶ 'be:gat -əm (in 'be:-) nd. ⟨'be:gə ita.⟩ *begati |nemirno hoditi sem in tja*: 'kək smə 'be:galə prad 'va:čə, kə se ga ja na'piju | □ +

begonija ▶ be'gə:nəja -a (in be-; in -ni) ž ⟨rod. mn. -ni⟩ *begonija*: 'kəg be'gə:nəja 'le:pə cvə'tijə! | □ SSKJ, SP 1962

bežati ipd. ⇒ BEŽATI ipd.

bek ▶ 'be:k (in 'be:k) povdk. ⟨ ⟩ star., redk. *proč, stran |izraža odmikanje, oddaljevanje od določenega mesta*: 'də: ja pa 'šo: 'be:k - 'nu:ge 'mā:š 'ta:k u'mā:-

- zəne, da jəy bəmə 'ka: 'be:g 'da:lə • {A} »'kâ: ste 'rj:eklɛ? {B} ja 'zə 'be:k (je že bilo povedano, ne bom ponavljal). | ☐ ⇒ PROC ☐ ∅
- beka** ⇒ FENKA
- bekerica** ▶ 'bɛ:kercə (in -kɛ-) -kɛrce z ⟨⟩ *budilka*: 'bɛ:kercə me ja zbə'diʃa • u'gâ:s'nɛ 'bɛ:kercə • našt'è:lɛ 'bɛ:kercə na t'ri ča'tart na 'še:st | ☐ ∅
- bekoner** ▶ be'kɔ:ner -nɛrja (in bɛ-) m živ. ⟨⟩ *bekon* |prašič|: 'kâ:ke 'fa:jn bɛ'kɔ:nɛrja 'mâ:jə! | ☐ ∅ (SSKJ, SP 1962 *bekon*)
- bekselj** ▶ 'bɛ:ksɛl -na (in -s'ɫ(-)) m ⟨⟩ *zamenjava partnerja pri plesu*: 'bɛ:ks'ɫ ja 'bɛ:ɥ • ud 'ja:nɡa 'bɛ:ksɫna də d'rujɡa • klic pri plesu 'bɛ:ksɛl! (*znamenje za zamenjavo partnerja*) | ☐ ∅ (Thesaurus 1982a *beksel*)
- beksljati** ▶ 'bɛ:ks'let -ɛm in [bɛks'lâ:m (ɫ in be- [>) d.+nd. ⟨'bɛ:ks'lɛ -te; 'bɛ:ks'lɔ -leʃa -ə in [bɛks'lâ:ʃa -ə) star. *zamenjati, menjati* |dati, postaviti kaj na mesto, kjer je bilo prej drugo iste vrste|: 'bɛ:ks'let 'ɡumə • čustv. 'dè:da ja 'bɛ:ks'leʃa • ⇒ beksljati BABE ko (ta stari) Plaznik konje | ☐ ⇒ ZAMENJATI ☐ ∅ (Thesaurus 1982a *bekslati*)
- bekštajger** ▶ 'bɛ:kš'ta:jɡer -ɡɛrja m ⟨⟩ *Bo nav. mn. težji, okovani gojzar*: 'bɛ:kš'ta:jɡɛrjə sə b'lɛ 'bɛl u'ba:ɥ't'nɛ pa na 'pɛ:tɛx sə 'mè:lɛ ž'rj:ɛ:ble, da sɛ pə 'lè:də 'li:ɛ:xkə 'xuo:d'u | ☐ ⇒ BERŠTAJGER ☐ ∅
- bel** ▶ 'be:ɥ 'be:ʃa -ə (in 'bɛ:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. 'bɛ:lɛɡa in ['be:ɥɡa (ɫ in 'bɛ:-)⟩ *bel* 1. |ki je take barve kot sneg ali mleko|: 'zɛt ja 'be:ɥ • s'ra:jca 'bɛ:lɛ 'fâ:rbe 2. |ki je svetle barve|: 'be:ɥ k'rɛx • 'be:ʃa 'kò:ʒa (: 'mɔ:kə) • 'be:ʃə 'vɪnə • 'bɛ:lɛ (*svetlo sive*) 'ʃa:sɛ 'mâ: • 'be:ɥ 'kâ:mən (*na fino obdelan mlinski kamen*) • ⇒ bela CESTA • ⇒ bela HIŠA • ⇒ bela NEDELJA • ⇒ biti bel ko kislo MLEKO • ⇒ iskati z LUČJO pri belem dnevu • ⇒ pri belem dnevu (⇒ DEN) • ⇒ to bo pa z belo KRAJDO v črn rajfnik za zapisati | ☐ +
- ▶ **belo** ▶ 'be:ʃə (in 'bɛ:-) prisl. ⟨⟩ *belo*: 'čizd 'be:ʃə ub'lɛ:čana 'xò:dɛ ɥ'kɔ:lɛ | ☐ SSKJ, SP 1962
- ▶ **bela** ▶ 'be:ʃa (in 'bɛ:-) 'bɛ:lɛ z ⟨rod. mn. -lɛx) 1. *belka* |belkasta krava, kozal: 'nâ:ʃa 'be:lɛ ja bɛ'lè:na 2. NŠ, čustv., star. *smrt* |okostnjak|: ta 'be:ʃa bɔ 'pa:ršʃa pə 'məne | ☐ k 2 ⇒ SMRT ☐ SSKJ pod bel prid.
- ▶ **belo** ▶ 'be:ʃə (in 'bɛ:-) 'bɛ:lɛɡa in ['be:ɥɡa (ɫ in 'bɛ:-) s ⟨⟩ NŠ 1. *belo oblačilo*: 'ta:k ja 'čè:dna, kə ja 'čɪst u 'be:ɥmə 2. *beločnica*: u 'va:kə se tɛ na 'be:ɥmə 'žile 'vid'jə 3. *obloga* |belkasta snov na jeziku, v grlu|: z jɛ'zika sɛm:ə 'be:ʃə sp'ra:ɥʃa 4. *kar je bele barve*: 'nè:kɛ 'be:ɥɡa se 'vidɛ
- **gledati** (: pogledati) s ta belim jezno *gledati*: p'rɔ: s tɛmə 'be:ɥmə ja ɡ'lè:dɔ, kə ja 'ču, da ja 'nâ:ʃa b'ʃa: ɥd'lična | ☐ SSKJ
- belajštra** ▶ bɛ'lɛ:jštra -a (in be-) z ⟨⟩ *Kr slabš., redk. neumno, nespametno govorenje, ravnanje*: 'a: sə b'lɛ: ne bɛ'lɛ:jštra! | ☐ ⇒ PRISMODIJA ☐ ∅ (Plet. *beleštra* ≠)
- belček** ▶ 'be:ɥčɛk -čka (in 'bɛ:-) m živ. ⟨im. mn. 'be:ɥčkɛ) *belogardist*: ɡ'rè:ma pa ɡ'rè:ma, 'a:jdɛ, sə b'lɛ 'zə 'be:ɥčkɛ s'pɛt | ☐ BELOGARDIST ☐ SSKJ, SP 1962
- belčkan** ▶ 'be:ɥčkən -a -ə (in 'bɛ:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ɫɡa, daj. ed. m. sp. -n'mə) ljubk. *bel, belcen*: 'licɛ ja 'mè:ʃa 'be:ɥčkənə | ☐ SSKJ, SP 1962
- belec** ▶ 'be:ɥc -a (in 'bɛ:-) m živ. ⟨im. mn. 'be:ɥcɛ) čustv. *v belo oblečen človek*: pəɡ'lè:dɛ tɛɡa 'nâ:žɡa 'be:ɥca | |konj| ⇒ ŠIMELJ ☐ + ≠
- belež** ▶ 'bɛ:lɛʃ (in -lɛʃ) -lɛʃa m ⟨⟩ *belež a* |z vodo mešano gašeno apno|: 'bɛ:lɛʃ našt'è:lɛ **b** |tanka prevleka|: 'bɛ:lɛʃ se 'ʒuʃə pa 'duo: lɛ'ti | ☐ k a APNO ☐ +
- beležiti** ▶ bɛ'lɛ:žɛt -əm (tudi be- >) nd. ⟨bɛ'lɛ:žə (in bɛ'lɛ:š) -šte; bɛ'lɛ:žə -žʃa -ə) redk. *zapisovati*: a sɛ s'pè:d bɛ'lɛ:žəʃ? | ☐ ⇒ PISATI ☐ +
- beležka** ▶ bɛ'lɛ:ška -e (tudi be-) z ⟨⟩ *beležnica*: bɛ'lɛ:škə sm z'ɡub'u | ☐ BELEŽNICA ☐ SSKJ (SP 1962, Plet. ≠)
- beležnica** ▶ bɛ'lɛ:žəncə -e (tudi be-) z ⟨⟩ redk. *beležnica* | ☐ ⇒ BELEŽKA ☐ SSKJ,

SP 1962

belfler ⇒ BELOFLORKA**belica** ▶ be'līca -lice ⟨⟩ *češnja belica*: be'lice sə z'rè:le | ☐ +**belič** ▶ be'lič -a (in be-) m ⟨⟩ **Bo** 1. nš, 1es. *beljava* |svetlejši les na obodu *debla*: 'sã:m čr'niž ga 'ja:, 'než be'liča 2. živ. *beličnik* |jabolko|: "płaz'nik 'tud' 'mã: 'jã:pke be'liča | ☐ k 1 ⇒ BELINA; k 2 ⇒ BELIČNIK | ☐ + ≠**beličnek** ▶ be'ličnek -a (in be-; in -ne-) m živ. ⟨im. mn. -neķe⟩ redk. *beličnik* |jabolko| | ☐ ⇒ BELIČNIK | ☐**beličnik** ▶ be'ličnek -a (in be-; in -ni-) m živ. ⟨im. mn. -neķe (in -ni-)⟩ *beličnik* |jabolko| | ☐ BELIČ, BELIČNEK | ☐ SSKJ, SP 1962**belina** ▶ be'līna -line (in be-) ž ⟨⟩ nš 1. 1es. *beljava* |svetlejši les na obodu *debla*: be'līna ja u'zune pr' x'rã:stø, kës'tã:ne, 'ime pa ma'cè:sne • be'līna 'ma:ra 'jæt 'ven (*beljava je treba odstraniti*) 2. **Bo** motna tekočina z manjšo vsebnostjo alkohola, ki teče pri prvem in na koncu drugega kuhanja pri žganjekuhi: ča be 'gũo: š'n'õps 'kuxalø, be'līnø p'rõ:ķe pø-žie:rajø • be'līna ja š'kõ:dna | ☐ k 1 BELIČ; k 2 ⇒ LUTRA | ☐ +**beliti**¹ ▶ 'be:lēt (in -lt) -em nd. ⟨'be:lē (tudi 'be:l) -lte; 'be:lu -lã -ø) *beliti* 1. |z beležem, belilom|: 'pa:r_naz 'be:l-mø 'kuxne pa d'ne:ũnø 2. |delati bolj belo|: 'pũo: smø pa p'łã:tnø 'be:l:ē 3. |odstranjevati lubje|: {A} 'kã: pa 'ã:te 'de:łã? {B} p'łata'nice ša 'be:lē • 'be:lē se pa s 'šø:lerjø | ☐ k 1 ⇒ MALATI; k 3 LUPITI | ☐ +**beliti**² ▶ 'be:lēt (in -lt) -em nd. ⟨⇒ BELITI¹) *beliti* |dodajati jedi maščobo|: 'nĩe: krøm'pè:rja 'vĩe:ž 'be:lēt • sa'łã:te "mã:nca s'kũo: 'neč na 'be:lē | ☐ +**beljak** ▶ be'lã:k -a (in be-) m ⟨⟩ *beljak* |v jajcu|: be'lã:g 'žixr' 'jè:š, rømè'n'ã:ka pa 'nĩe: | ☐ +**beljenje** ▶ 'be:lēne (**Bo** tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *beljenje* |< BELITI¹ 1|: γ 'be:lēne smø se p'řš'tè:lelē | ☐ SSKJ, SP 1962**belka** |krava| ⇒ BELA; |kobilã| ⇒ ŠIMLJA**belocvet** ▶ bełac've:t -a (in be-; tudi 'be:-(in 'be:-); in -'ve:-) m ⟨im. mn. -'ve:tē) bot. *ivanjščica* | ☐ ⇒ MARJETKA | ☐**beloflorka** ▶ bełaf'łõ:rka -e (in be-; in -łõ-) ž ⟨⟩ agr. *belfler* |jabolko| | ☐**belogardist** ▶ bełõgar'dĩst -a (in be-; tudi 'be:-; tudi 'be:-) m živ. ⟨im. mn. -'dis'tē) *belogardist*: 'tøm sə nas pa bełõgar-'dis'tē u za'sè:dø dø'bilø • p'ř 'be:łõgar'dĩst'tex ja 'bè:ũ | ☐ ⇒ BELČEK | ☐ SSKJ, SP 1962**belorož** ▶ bełã'rõ:š -ža (in be-; tudi 'be:-; tudi 'be:-) m ⟨⟩ **Bo** bot. *ivanjščica* | ☐ ⇒ MARJETKA | ☐ (Barle 1936: 197 *belrož*)**belouška** ▶ bełõ'uška -e (in be-) ž ⟨⟩ *belouška* | ☐ +**bemti** ▶ 'be:mti (in -tē) medm. ⟨⟩ kletv., redk. 1. *izraža jezo, nejevoljo*: 'be:mti, 'kã: 'xõ:døš 'sĩe:m! 2. *izraža močno pokrepitev trditve*: 'be:mti, 'kõ:k ja b'łø 'gõ:p! | ☐ k 1 ⇒ JEBEMTI; k 2 ⇒ PORKA | ☐**bemve** ▶ 'be:m've: -ja (in 'be:-) m živ. ⟨⟩ *avtomobil nemške tovarne BMW*: z 'be:m've:jø se 'vã:žø | ☐ BEEMVE | ☐**bencin** ▶ be'n'cĩn -a (in be-) m ⟨⟩ nš 1. *bencin*: 'tã:nk za be'n'cĩn • ma'tõ:r na be'n'cĩn (*bencinski motor*) • 'tõ:le be b'łø t're:ba pa z be'n'cĩnø s'pucat 2. šalj. *alkoholna pijača*: ja 'žø 'dũo:b'u tø 'pa:r've 'dõ:zø be'n'cĩna | ☐ k 2 ⇒ ALKOHOL | ☐ SSKJ, SP 1962**benciner** ▶ be'n'cĩner -nerja (in be-) m živ. ⟨⟩ 1. *avtomobil z motorjem na bencinski pogon*: a ja 'tõ:j 'gõ:lf be'n'cĩner? • be'n'cĩnerja 'mã:, 'nĩe: 'dĩz'łna 2. *betonski mešalec z motorjem na bencinski pogon*: ø'le:ķtrka ga 'ni 'mũo:głã u'be:t, čø sə 'mè:lø pa be'n'cĩnerja | ☐**bencinski** ▶ be'n'cĩn's'ķø -'cĩnska -ø prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'cĩn's'ķøga) *bencinski*: be'n'cĩn's'ķø mõ'tõ:r (: 'tã:nk) • be'n'cĩnska 'pumpa | ☐ SSKJ, SP 1962**beneficiran** ⇒ BENIFICIRAN**beneficiran** ▶ beņeķe'cè:røn -a -ø (in -ni-; in -fi-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ņgã, daj. ed. m. sp. -n'mø) *beneficiran*: beņeķe'cè:rønø 'dũo:bø 'mã:m | ☐ BONIFICIRAN | ☐ SSKJ pod *beneficirati*

benti ▶ 'bɛ:nti (in -tɛ) medm. ⟨⟩ kletv., redk.

1. *izraža jezo, nejevoljo*: 'bɛ:ntɛ, z'gin! • 'bɛ:ntɛ, 'a: ga ja pɛs'raru! 2. *izraža močno pokrepitev trditve*: 'bɛ:nti, 'a: sm̩ 'bɛ:u 'jɛzɛn! | ☐ k 1
⇒ JEBEMTI; k 2 ⇒ PORKA ☐ ∅

benve ⇒ BEMVE

berač ipd. ⇒ PETLER ipd. [Tominšek 1903: 13; tož. ed. »lej ga be^aráča«; 16: tož. mn. »beráče^a«]

beračiti ⇒ PETLJATI

berfelj ▶ 'bi:ɛrfɛl -na m ⟨⟩ *kocka sladkorja*: t'ri 'bi:ɛrfɛlne sɛ 'dɑ:m u kɛfi-ja | ☐ BERFELJCUKER ☐ ∅ (DLS *birfel*)

berfeljcuker ▶ 'bi:ɛrfɛl'cukɛr -kra m ⟨⟩ a nš *sladkor v kockah*: nɛ 'pɑ:kɫɔ 'bi:ɛrfɛl'cukra pɛ'nɛ:sɛ **b** redk. *kocka sladkorja*: 'tɛlɛ 'mɑ:ʒ d'vɑ: 'bi:ɛrfɛl'cukra | ☐ k b ⇒ BERFELJ ☐ ∅

bergla ▶ 'bɛ:rgɫa -le ž ⟨rod. mn. -gɛl⟩ *bergla*: u 'bɛ:rgɫɛx ja 'xʉ:ɔd'u_ɫkɔ:lɛ | ☐ +

berič ▶ bɛ'rič -a m živ. ⟨⟩ nekdam *kdor bere javne razglase*: "ɔ:mɛr ja 'bɛ:u bɛ'rič (| = za bɛ'riča), ja u'sɑ:kɛ nɛ'dɛ:lɛ pɛd 'lipɛ pɛ š'mɑ:ɾkɛ 'cɛ:rkvɛ ug'ɫɑ:sɛ b'ra:u | ☐ Plet. ≠

berilo ▶ bɛ'riɫɛ -a (in bɛ-) s ⟨mn. bɛ'rile (in bɛ-)⟩ narašč. *berilo* |učbenik| | ☐ ⇒ ČITANKA ☐ +

berk ▶ 'bi:ɛrk -a m ⟨⟩ *Kr* zastar. *prsi* |prsná votlína (z organi)|: u 'bi:ɛrk 'nism̩ 'vi:ɛč zd'ra:u | ☐ ⇒ PRSI ☐ ∅

bernardinec ▶ bernar'dɪnc -a (in bɛ-) m živ. ⟨im. mn. -'din'cɛ⟩ *bernardinec* |pɛs: 'jɛr'nɛ:čɛk ja 'jɛm'ɔ bernar'dɪnca | ☐ +

bernja ▶ 'bi:ɛrne -e ž ⟨⟩ *Kr* nš, redk. *bera* |kar je nabrano|: čɛ g'rɛ:š u brɔ'nice, u "tɛ:brɛ 'ni 'tɑ:ke 'dʉ:ɔbra 'bi:ɛrne | ☐ +

berštajger ▶ 'bɛ:rš'tɑ:jɛr -gɛrja (in 'bɛ:-; tudi ber-) m ⟨⟩ nav. mn. *težji, okovani gojzar*: u 'bɛ:rš'tɑ:jɛrjax sta na 'sɔ:ncɛ lɛ'ʒɑ:ɫa • z bɛ:rš'tɑ:jɛrjɛm ja u 'šɑ:jbɛ pɛ'li:ɛ't'ɔ | ☐ BEKŠTAJGER ☐ ∅

beseda ▶ bɛ'sɛ:ɔda (in -'sɛ:-) -sɛ:ɔde (tudi bɛ-) ž ⟨⟩ *beseda* 1. **a** |jezikovna enotɑ|: s'tɑ:ra bɛ'sɛ:ɔde ga za'nɛ:mɛjɛ **b** |označeni pojem|: 'ni:ɛ 'tɑ:kɛɣ 'gɑ:ɾɔɛɣ

bɛ'sɛ:ɔd g'vɑ:rɛt • ja 'rɛ:ku - »'cɑ:ɾknɛ!« a ja 'tɔ: kɑ:kɑ bɛ'sɛ:ɔda (*ali se tako govori?*) 2. nš *vloga pri odločanju*: nɛ'bi:ɛne bɛ'sɛ:ɔde 'nɛ:mɑ pɛ 'xišɛ, 'kɔ:kɫɛ da 'dɛ:ɫɑ 'ʒixɛr • čustv., nov. *časna beseda zagotovilo, da je rečeno res, obljuba, da bo obljubljeno storjeno*: 'čɑ:sna bɛ'sɛ:ɔda, 'tɑ:k ja b'ɫɛ (☐ ⇒ časna REČ) • preg. **lepa beseda lepo mesto najde s prijazno besedo se marsikaj doseže**: 'lɛ:pɑ bɛ'sɛ:ɔda 'lɛ:pɛ 'mɛ:stɛ 'nɑ:jɔde | ☐ + [Tominšek 1903: 18: »Končnico -í ima edino genetiv „besedí“ in še te ne vedno.«; 21: or. mn. »besédь«]

beš ▶ 'bɛ:š -a m ⟨⟩ *Ko perilo*: 'nɑ:šmɛ sm̩ u 'ri:ɛst 'bɛ:š 'ni:ɛ:sɫɑ | ☐ ⇒ COTA ☐ ∅

beštek ▶ bɛš'tɛ:k -a (in -'tɛ:-) m ⟨im. mn. -'tɛ:kɛ⟩ *jedilni pribor*: za pɛ'rɔ:čnɛ da'riɫɛ ja dɛ'biɫɑ bɛš'tɛ:k | ☐ ESBEŠTEK ☐ ∅ (Planina 1978 ≠; Thesaurus 1992 *peštek* pod *escajg*)

beštija ▶ 'bi:ɛštja -a ž ⟨rod. mn. -ti⟩ slabš. *surov, zloben človek*: kɛ se ga na'pi-ja, ja p'rɑ:va 'bi:ɛštja • zmer. 'ɔ:, 'ti 'bi:ɛštja pɾɔk'lɛɾtɑ! • čustv., redk. **ko beštija zelo**: "tɔ:nɑ ja 'bɛ:u 'čudɫ kɛkɛr 'bi:ɛštja • ja 'dʉ:ɔbra tɑ f'ri:ɛkɑ 'kɛ 'bi:ɛštja (☐ ⇒ ZELO) | ☐ ZVERINA ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. *beštja*)

betati se ▶ 'bɛ:tɑt sɛ -ɛm sɛ (in 'bɛ:-) nd. ⟨'bɛ:tɛ itd.⟩ *Bo* star., redk. **b**. se s kom *prerekati se s kom, pričkati se s kom*: za 'jɛrbšnɛ sɛ sɛ 'bɛ:tɑlɛ • 'ja:z g'rɛ:m - 'kɑ: sɛ m 'bɛ:tɑɫɑ s tɛ'bɔ:j!? | ☐ ⇒ KREGATI SE ☐ ∅

betev ⇒ BETVA

betica ipd. ⇒ BUTICA ipd.

beton ▶ bɛ'tɔ:n -a (in bɛ-), *Do* bɛ'tɔ:n -a (in bɛ-) m ⟨⟩ nš **a** *beton* |gradbeni material|: bɛ'tɔ:n smɛ u'li:vɑlɛ (*betonirali smo*) • bɛ'tɔ:n 'dɛ: ʒɛ 'kɑ: pɛpɛ-'lɑ:jɛ • mɛ'sɑ:uɫ_()a bɛ'tɔ:n (*betonski mešalec*) **b** redk. |kar je iz betona|: 'ni:ɛ na bɛ tɔ:n 'sɛ:ɔdɑ, ɫɑ 'vɔ:kɑ na dɛ'biš • na bɛ'tɔ:nɛ ja 'pɑ:dɫɑ • u bɛ'tɔ:n ja z g'ɫɑ:vɛ t'rɛ:šʉ • 'zɛɫ_() bɛ'tɔ:nɑ (*betonski zid*) | ☐ k b ⇒ CEMENT ☐ SSKJ, SP 1962

betoniranje ▶ beto'né:rəne (Bo tudi -e) -e (in be-) s ⟨ ⟩ nš *betoniranje*: beto'né:rəne me ša 'čā:ka | [ ] SSKJ, SP 1962

betonirati ▶ beto'né:rat -əm (in be-; tudi -tə-) nd. ⟨ ⟩ *betonirati*: up 'sɪe:d'mɛx vɛ'čɛ:r smə za'čɛ:lɛ ɥ'lɪvat | [ ] SSKJ, SP 1962

betonski ▶ be'to:ns'kɛ -ska -ə prid. (in be-) ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga⟩ *betonski*: be'to:ns'kɛ mɛ'sa:ɥc (: 'zɛt) | [ ] SSKJ, SP 1962

betumen ▶ be'tumen -a (in be-; in -mɛ-) m (in be-) ⟨ ⟩ nš *bitumen*: tɪz'z_()'ɛt ja t're:ba ša z be'tumenə na'mā:zat | [ ] Ø (SSKJ, SP 1962 *bitumen*)

betva ▶ 'bɪ:ɛtva tudi 'bɪ:ɛtu -tve z ⟨ ⟩ *betev* |zelo majhna količina|: bəmə 'žə pɛs'tilɛ tə 'bɪ:ɛtvə 'zɪe:mle | [ ] ⇒ MALENKOST [ ] +

bev |ne reči ne bev ne mev| ⇒ BU

bezati ▶ 'bɛ:zət -əm nd. ⟨ ⟩ 1. b. v kaj *bezati v kaj, drezati v kaj*: s šɪ'rā:kɫnə ja 'bɛ:zɔ ɥ 'va:gən' 2. b. (v) koga/kaj *bezati (v) koga/kaj* |nadlegovati, dražiti z drezanjem|: 'nɪe:xɛ me 'nə 'bɛ:zət - 'ta:g 'dɔ:gə ja 'bɛ:zɔ (ta ɥ) 'pɛsa, da ga ja ug'rɪz'n'u | [ ] ŽOKATI [ ] +

bezec ▶ be'zɛ:c -a (in be-; in be'zɛ:-) m ⟨im. mn. be'zɛ:cɛ⟩ obl. *paspula, predvsem pri žepih*: d'va:ɟən be'zɛ:c | [ ] Ø

bezecati ▶ be'zɛ:cat -əm (in be-; in be'zɛ:-) d.+nd. ⟨be'zɛ:cɛ itd.⟩ obl. *všiti, všivati paspulo, predvsem pri žepih* | [ ] Ø

bezeg ▶ 'bɪe:zɛk -zga (in 'bɛz-) m ⟨ ⟩ nš *bezeg* 1. |grm|: 'bɪe:zɛk pɾ 'čɛp'lā:kɛ 'rā:s'te 2. a |cvetje tega grma|: 'pɔ:xən 'bɪe:zɛk 'mā: 'ta:k 'rā:da - z mɛ'sɪcɛm 'nɛtɛr - b |jagode tega grma|: 'ča:ɟ z 'bɛzga (*bezgov čaj*) na'rɛ:dɛ • **biti v bezgu nabirati bezgovo cvetje, bezgove jagode**: u 'bɛzɡə smə b'lɛ ([ ] biti v bezgu (BEZGO)) • **iti v bezeg iti nabirat bezgovo cvetje, bezgove jagode**: u 'bɪe:zɛk ja 'šɔ: ([ ] iti v BEZGO) | [ ] BEZGO [ ] +

bezga ▶ 'bɛ:zɡa -e z ⟨ ⟩ nš *dirjanje, hitenje, tekanje*: 'kā:ka 'bɛ:zɡa ja 'dɥo:ns! - 'kā: ja 'dɛ: 'tɔ: za na 'bɛ:

zɡa!ʔ - ɥ'sə ja b'lɛ z'mɛ:šənə, pa ša 'ja:s_()'əm_()'ɛ:lə tɪstə 'bɛ:zɡə zarad 'ɡum | [ ] ⇒ LETANJE [ ] Plet. ≠

bezganje ▶ 'bɛ:zɡənɛ (Bo tudi -e) -e s ⟨ ⟩ nš *dirjanje, hitenje, tekanje*: 'ce:lə 'pɔ:d'nɛ ja b'lɛ 'tā:kə 'bɛ:zɡənɛ, da se 'bɔ:x us'milɛ | [ ] ⇒ LETANJE [ ] Ø

bezgati ▶ 'bɛ:zɡat -əm nd. ⟨ ⟩ *dirjati, hiteti, tekati*: 'pus'tɛ ɥt 'xɪša dɛ 'xɪša 'bɛ:zɡɛjə - 'ka: nap'rɛ: 'bɛ:zɡəm 'sɪe:m pa 'ta:ɟ | [ ] ⇒ LETATI [ ] SSKJ (*bézgati*), Plet.

bezgavka ▶ bez'ɡa:ɥka -e (tudi be-) z ⟨ ⟩ mn. *bezgavka*: bez'ɡa:ɥke sm 'mɛ:lə ɥ'nɛ:te | [ ] +

bezgo ▶ 'bɛzɡə -a s ⟨ ⟩ nš, star. *bezeg* 1. |grm|: 'kā:kə 'fa:ɟn 'bɛzɡə ja 'təm! 2. a |cvetje tega grma|: 'pɔ:xənə 'bɛzɡə b |jagode tega grma|: 'ča:ɟ z 'bɛzga (*bezgov čaj*) • **biti v bezgu nabirati bezgovo cvetje, bezgove jagode**: u 'bɛzɡə ja b'lā: ([ ] ⇒ biti v bezgu (⇒ BEZEG) • **iti v bezgo iti nabirat bezgovo cvetje, bezgove jagode**: u 'bɛzɡə smə š'lɛ ([ ] ⇒ iti v BEZEG) | [ ] ⇒ BEZEG [ ] Ø (Plet. *bezga*)

bezgov ▶ 'bɪe:zɡɔ [-va -ə ([Bo tudi -ɡav-) in 'bɛzɡɔ [-va -ə ([Bo tudi -ɡav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ɡɔɡa⟩ *bezgov*: 'bɪe:zɡɔvə c'vɛ:t'jə - z 'bɛzɡɔ-mə 'pɛ:rjə (*iz bezgovim listjem*) se 'tuɔ'_:ā: 'ča:ɟ na'rɪe:s't' | [ ] +

bezgovec ▶ 'bɪe:zɡɔc -a (in 'bɛz-) m ⟨ ⟩ nš *bezgovec* 1. |bezgov grm|: 'kɥo:za 'mā: 'bɪe:zɡɔc 'rā:da 2. a |sok iz bezga|: 'bɛzɡɔc mɛ na'rɛ:dɛ b |bezgov čaj|: 'bɛzɡɔca mɛ s'kuxɛ | [ ] +

bezljati ⇒ BIZLJATI

bezniti ▶ 'bɛzɛn't' (in -z'ɲ'(-) [>) -z'nem d. ⟨'bɛz'nɛ (in ['bɛzɛn) 'bɛzɛn'te; 'bɛz'n'u 'bɛzɛnɫa -ə) b. (v) koga/kaj *drezniti (v) koga/kaj* |podražiti z drezanjem|: 'ka: 'ta:ɟ, b'raɪz 'vɛ:ze ja (ɥ) 'pɛsa 'bɛz'n'u | [ ] ŽOKNITI [ ] Ø

bež ▶ 'bɛ:š -- -- prid. ⟨ ⟩ nov. *bež* |umazano bel|: 'bɛ:ž 'bā:rva - 'bɛ:ž b'luzə (= b'luzə 'bɛ:š 'fā:rbe) • 'nɪe:, 'tɪsta b'luzə ja 'bɛ:š, 'nɪe: r'jā:va | [ ] SSKJ pod *beige*

bežati ▶ 'bɛ:žət (tudi 'bɛ:žat) [be'žim

([in be- [>) nd. (<'bɛ:jžə (in 'bɛ:jš) -šte in 'bijžə (in 'bijš) -šte tudi 'bižə (in 'biš) -šte in 'bɛ:žə (in 'bɛ:š) -šte; 'bɛ:jžə -žala -ə in [bɛ'žè:la -ə tudi 'bɛ:žə -žala -ə) 1. *bežati* |hitro se umikati iz strahu, pred nevarnostjo|: 'a: smə 'bɛ:jžalə vən s 'cè:rkve! • 'puo: sə pa 'unə 'pò:bə 'ka:r 'xitrə pə'puo:ka-lə pa 'bɛ:žalə 2. d.+nd., čustv. a v vprašalnem naklonu *iti, odhajati*: a 'de: bəš pa 'ka:r bɛ'žè:la? 'sɛ: sɛ šale 'paršla! • a žə bɛ'žiš? b v velelnem naklonu *oditi, iti*: 'bɛ:jžə 'xitrə ɥ 'xišə! 3. čustv. *hitro se časovno odmikati*: 'kək 'ca:jd bɛ'ži! • ⇒ bežati ko ZAJEC | ☐ k 1 CVELFATI JO, CVIRNATI JO ☐ +

beži ▶ 'bɛ:jžə (in 'bɛ:jš; v zvezi beži no 'bɛ:jžə (in 'bɛ:jž) 'nə) 'bɛ:jšte, tudi 'bɛ:žə (in 'bɛ:š; v zvezi beži no 'bɛ:žə (in 'bɛ:ž) 'nə) 'bɛ:šte medm. (< *izraža začudenje, zavrnitev*: a 'z'dena ja b'la:?' 'bɛ:jž 'nə! • 'bɛ:žə, 'bɛ:žə, 'nie: 'tá:ga p'rà:vət! • ⇒ beži ga (no) SRAT | ☐ ⇒ BODI ☐ SSKJ

bi ⇒ BITI²

biba ▶ 'bɪba 'bibe z (< otr. *biba*: 'bɪba 'lɛ:ze - 'buc' 'buc' 'buc' | ☐ ☐ *Majhnemu otroku se govorec s kazalcem in sredincem »sprehaja« od trebuha proti vratu, pri tem pa govori najprej počasi*: 'bɪba 'lɛ:ze, 'bɪba 'lɛ:ze in nato hitro: 'buc' 'buc' 'buc' ('buc'). ☐ +

bibip ▶ 'bi'bɪp medm. (< otr. *posnema glas hupe*: 'a:ʉtə 'de:la 'bi'bɪp | ☐ ⇒ PIBIP ☐ ☐

bible ▶ 'bible 'bibəl z mn. (< čustv., star., redk. *debela knjiga*: 'kå: sə 'dɛ: 'tə: za ne 'bible? | ☐ ☐

bic [Plet.: »1. *bic*, m. der Widder [...]] bic, bic! tako kličejo ovce (C.), ali dražijo ovna, da buta, *Savinska dol.*«] | ☐

bicelj ⇒ FICELJ

bicikel ⇒ PECIKELJ

bič¹ ▶ 'bič -a m (< nš *biček, bičje*: 'duo:le 'bič 'rà:s'te pa 'tå:kə | ☐ SSKJ, Plet.

bič² ▶ 'bič -a m (< nov. *bič* |*palica z jermenom*: z 'bičə ga 'tɛ:pe | ☐

⇒ GAJŽLA ☐ + [Tominšek 1903: 17: or. mn. »bíčb«]

bičati ⇒ GAJŽLATI

bičev ▶ 'biču medm. (< *Bo izraža izzivanje ovna, da buta*: kašt'runə sɛ 'rè:ku - 'biču 'biču 'biču'bət | ☐ ⇒ BIČEVBUT, BUČEV ☐ ☐ [⇒ BIC]

bičevbut ▶ 'biču'bət medm. (< *Bo izraža izzivanje ovna, da buta*: kašt'runə sɛ 'rè:ku - 'biču 'biču 'biču'bət - 'puo: se ja pa prəx 'tɛ:ə'b' za'liet'ə | ☐ ⇒ BIČEV, BUČEVBUT ☐ ☐

bičevnik ⇒ GAVŽNEK

bide ▶ bɛ'dɛ: -ja (tudi bi-) m (< *bide* | ☐ SSKJ, SP 1962

bife ▶ bɛ'fɛ: -ja (tudi bi-) m (< *bife* | ☐ SSKJ, SP 1962

bik ▶ 'bɛk (nov. 'bɪk) 'bɪka m živ. (<im. mn. 'bike) 1. *bik* |*odrasel samec goveda*: p'rɛ: ja 'jəm'ə k'rå:ve, 'dɛ: 'må: pa 'bike • šalj. g'da:j pa 'kɛ: u'mɛt'nɛ 'bɛk (*živinozdravnik, osemenjevalec*) p'ride? 2. a poud. *zelo močen in orjaški moški*: 'tå:g 'bɛg bə pa 'mɛnda 'jå: ʉz'dign'u 'a:ʉtə! b slabš. *omejen, neumen moški*: tis't'mə 'bɪkə se pa 're:s na 'då: 'nɛž dɛpə'vɛ:dat - 'na:š 'f'rɛnc p'rå:vɛ, da ga bə 'ka:p - pa g'da:j ja ša 'kɛ: 'bɪka 'ka:p! 3. a *nežgan kamen v apnu*: 'tət' 'kå:mən ja pa 'cɛ:ʉ:s'ta:ʉ, ja pa 'bɛk b *kos laporja v premogu*: 'le:c ja b'lə pa z'lə 'må:lə 'bɪka ɥ 'kó:lmə • 'bɪka pa 'ta:jle na 'kəb z'mie:čə • (za) d've: 'ša:jtrɛgɛ ja b'lə 'bɪka • poud. **biti močen ko bik** *biti zelo močen* |*spodoben opravljati naporno fizično delo*: ja 'mɥo:čən kə 'bɛk (☐ biti močen ko BIVOL (= VOL); biti močen ko star POČEN) • čustv. **dobro** (= orgni ipd.) **zagrabit** **bika za roge odločno se lotiti težkega, zahtevnega dela**: pɾ 'd'ra:gə-tɛ sə pa 'duo:brə 'bɪka za 'ruo:ge zag'rå:blɛ • slabš., redk. **gledati ko bik v nova vrata gledati zelo neumno ali začudeno**: smə ga g'lé:dalɛ kə 'bɛk u 'nuo:ve ʉ'rå:te (☐ ⇒ gledati ko TELE v nova vrata) • slabš. **gledati ipd. ko zaboden** (= zaklan ipd.) **bik**

gledati zelo neumno ali začudeno: me ja g'lè:də 'kə za'bu:den 'bək (☐ ⇒ *gledati ko TELE v nova vrata*) • poud. **premlatiti** (: mlatiti : (pre)garbati : nabiti ipd.) koga **ko (črnega) bika zelo pretepesti koga:** pram'ʎāt'lə sə ga 'kə 'bika - te m pra'butə kə 'čairnəga 'bika (☐ premlatiti koga ko (staro) coto) | ☐ k 2 BIVOL ☐ + [Tominšek 1903: 12: im. ed. »bëk«; 12: rod. ed. »bika«; 16: mest. mn. »bíkь«; 17: or. mn. »bíkь«, »nezaslišano bi bilo: gospodármь, bíkmь«; - k 3a Lekše 1890: 122: »„Bək“]. Silno nerazločen je glas *v*, kateri se grafično ne dá spraviti na papir. Najprej izgovori *bv* in dodaj *k*. Naglas je na *bv*. Staroslovenščina je poznala to besedo, (kakor piše Miklosich): „bükü: asl. бѣкѣ calx. Zweimal nachgewiesen: in den lebendigen sprachen unbekannt“¹⁾. [V opombi: ¹⁾ Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen von Franz Miklosich. Wien 1886, str. 25.] Da je po knjigah rečena beseda „unbekannt“, priznava, mislim, slednji Slovenec. Vendar bi se obotavljal reči kaj takega za nepismeni jezik, za narodovo govoricco. Zakaj po Zadretju, po gornji Savinski Dolini živi še ta beseda in se glasi *bvk*, in – nepričakovan roditnik: *bika*. Pomeni pa nesežgan kamen v apnenici, kadar „se je sežgala.“ Kadar apno žgó, ostane mej sežganim kamenjem, bolje rečeno apnom, nekaj kamenja, katero je na pol sežgano ali pa čisto nič. In takšen kamen imenuje Savinčan in zadrečan *bvk*, *bika*, (skoro s čistim razločnim ni v roditniku). Naj si na las ne odgovarja staroslov. „bëkь“ calx – vendar približno. Kolikor je meni znano, nimamo za to izraza v pismenem jeziku. Ne-bi-li kazalo sprejeti ga?« – Plet.: »1. bik, bíka, m. [...] 5) nesežgan kamen med apnom, *Gornja Savinska dol.-DSv*. [...]«

bikast ▶ 'bikast -a -ə prid. (rod. ed. m. sp.

-s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə) slabš. *zelo velik, nepriroččen:* a 'má:te 'sá:mə 'tətele 'bikaste š'ká:rja? | ☐ ⇒ OBALTEN ☐ + ≠

bikec ▶ 'bikəc -kca m živ. (im. mn. 'bikcə) *bikec |mlad bik|:* 'bikca sə zak'ʎa:lə | ☐ +

bikov ▶ 'bikə -va -ə ([**Bo** tudi -kav-) prid. (rod. ed. m. sp. -koğa) *bikov:* 'bikəve 'ja:jce (kot jed pripravljena *bikova moda*) | ☐ SSKJ, SP 1962

bikovec ▶ 'bikəc -a m živ. ( ) *bikovka |korobač|:* 'bikəc ja s pəsə'šije ne 'bikəve 'žile na'rét, s 'tis'te, kə gr'è: də 'ja:jc - ja 'čudə, da bə ga z 'bikəcə 'tə:pu | ☐ ∅

bikovka ⇒ BIKOVEC

bikovski ▶ 'bikəs'kə -ska -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'kəga) poud. *zelo velik, močen:* 'bikəs'kə 'dè:da 'ja: - sm 'šə: γ 'dò:xtə:rjə, sm pa 'tá:kə 'bikəskə ɛn'ɛ:kci-jə 'du:ə'b'u | ☐ +

biksati ▶ 'biksət -əm nd. ('biksə itd.) *loščiti |dajati lesk z mazanjem in drgnjenjem|:* 'pu:ət 'ma:rəm u'sá:kə sə'bò:tə 'biksət - s pələ'turə na'má:žas 'le:s pa 'biksəš - pr'ñies' ( ) šta 'cune 'tizə ( ) a t'le 'biksət (*loščilo za tla*) | ☐ ⇒ GLONCATI ☐ SSKJ, SP 1962

▶ **biksati ga** ▶ 'biksət ga -əm ga nd. (⇒ BIKSATI) čustv. **a** *počenjati neumnosti, lahkomiselnosti:* te 'dè:da ga pa 're:z 'biksa **b** b. ga komu *s počenjanjem neumnosti, lahkomiselnosti povzročati komu težave, skrb:* 'pò:p jəm ga pa 'biksa - 'ba:ba mə ga 'biksa | ☐ ⇒ LOMITI GA ☐ SSKJ

bikser ▶ 'bikser -sərja m živ. ( ) čustv. *kdor počenja neumnosti, lahkomiselnosti:* 'ká:g 'bikser ja 'bè:ɹ tis't' 'pò:p! | ☐ ∅

bikserica ▶ 'bikserca (in -sə-) -sərce ž ( ) čustv. *ženska, ki počenja neumnosti, lahkomiselnosti:* "á:nəka ja šale 'bikserca! | ☐ ∅

bil ipd. ⇒ BITI²

bildik ▶ 'bildək -- -- povdk. ( ) *Kr* star., redk. *pripravljen:* a sə 'bildək jət? - na 've:m, čə bə 'bè:ɹ "tò:na 'bildək 'tə: 'kupət - nə'má:lə se ja zajə'bá:və,

- 'ba:bŋca ja b'la: pa 'ka:r 'bildeŋ | Ξ
 $\Rightarrow$ PRIŠTELJAN $\square$ $\emptyset$
- bilebale** $\triangleright$ 'bile'bå:le -'bå:l z mn. $\langle$ v rabi predvsem im. in tož. $\rangle$ slabš. *nesmiselno govorjenje*: 'kå: sə pa 'tə z'də: za ne 'bile'bå:le? • 'župnək 'må: pra'də:gə tis'te 'suo:ja 'bile'bå:le • mə'zə:rs'kə 'pus'tə sə s'pət 'mè:lə tis'te s'tå:ra 'bile'bå:le • 'na:m pəs'lušə te 'bile-'bå:le | $\square$ V primeru 'na:m pəs'lušə te 'bile'bå:le je govorec uporabil tožilnik, da se je izognil neobičaj-nemu roditelju. $\square$ $\emptyset$
- biljard** $\triangleright$ bəl'jå:rt -da (in bi-) m $\langle$ biljard 1. nš |igra|: a g'rè:ž bil'jå:rt š'pilet? • 'miza za bəl'jå:rt 2. |miza|: u 'mè:nzə sə pa bəl'jå:rd_()ə'bile • sleng., šalj. iti se biljard na dve kugli imeti spolne odnose: a sta se š'la: 'kə: bəl'jå:rt na d've: 'kuglə? | $\square$ SSKJ, SP 1962
- bilo** $\triangleright$ 'bi:ə $\langle$ • $\Rightarrow$ bilo KAM • $\Rightarrow$ bilo KDO | $\square$ SSKJ
- bim** $\triangleright$ 'bim medm. $\langle$ otr. bim |posnema visoki glas zvona|: 'bim 'ba:m 'bo:m zvə'nijə z'va:nə u 'nå:zə:rjax • a zvə'ni 'bim 'ba:m, 'bim 'ba:m? | $\square$ SSKJ
- bimbo** $\triangleright$ 'bimbə -ta m živ. $\langle$ čustv., nov. nekoliko omejen, neroden moški, predvsem mlajši: 'ké: ja 'kə: də'bija tis'd'-ga 'bimbəta? | $\square$ SSKJ, SP 1962
- bincati** $\triangleright$ 'bincat -əm nd. $\langle$ 'bin'čə itd. $\rangle$ otr. 1. *brcati* |suvati, udarjati z nogol|: 'niə:xə 'nə 'bincat 2. redk. *bingljati* z *nogami*: na s'tuo:žə sə'di pa 'binca | Ξ k 1 $\Rightarrow$ BRCATI; k 2 $\Rightarrow$ BINGATI $\square$ +
- bincikati** $\triangleright$ 'bin'čəkət -əm nd. $\langle$ otr. *brcati* |suvati, udarjati z nogol|: a sə ga 'vid'ə, 'kək 'čè:dne 'bin'čəka? | Ξ $\Rightarrow$ BRCATI $\square$ $\emptyset$
- binčkati** $\triangleright$ 'bin'čkat -əm nd. $\langle$ otr. *brcati* |suvati, udarjati z nogol|: 'mən' se ja žə sə'nå:žə, 'kək ja 'va:trag 'bin'čkažə | Ξ $\Rightarrow$ BRCATI $\square$ $\emptyset$
- binga** $\triangleright$ 'biŋga 'biŋge z $\langle$ 1. nš kuhana kislá repa: 'du:ons mə pa 'biŋgə 'jəd'lə 2. otr., redk. moški spolni ud: 'niə: 'kå:zad 'biŋge | Ξ $\Rightarrow$ LULEK $\square$ Plet. $\neq$
- bingati** $\triangleright$ 'biŋgat -əm nd. $\langle$ 'biŋgə itd. $\rangle$ *bingljati* |viseti in se zibatil|: a 'mis'ləž, da bə 'ma:glə t'ra:kə z radi-'jå:torja 'biŋgat? • 'niə:xə z 'nu:ə:gəm 'biŋgat | Ξ BINCATI, BINGLJATI $\square$ Plet.
- bingelj** $\triangleright$ 'biŋəl -na m živ. $\langle$ otr. moški spolni ud: 'biŋəlna tə bə ud're:za-lə, čə ga uš 'kå:zə | Ξ $\Rightarrow$ LULEK $\square$ + $\neq$
- bingeljč** $\triangleright$ 'biŋəlc -a m živ. $\langle$ otr. moški spolni ud: 'biŋəlca sk'ri | Ξ $\Rightarrow$ LULEK $\square$ SSKJ, SP 1962 $\neq$
- bingeljček** $\triangleright$ 'biŋəlčək -čka m živ. $\langle$ otr. moški spolni ud: 'ké: 'må:š pa 'biŋəl-čka? | Ξ $\Rightarrow$ LULEK $\square$ $\emptyset$
- bingljati** $\triangleright$ 'bəŋglet [bəŋg'lå:m ([in bi- [>) nd. $\langle$ 'bəŋglə -te; 'bəŋglə [bəŋg'lå:žə -ə $\rangle$ *bingljati* |viseti in se zibatil|: 'kək tə 'cu:of pŋ 'kå:pə 'fa:jn bəŋg'lå: | Ξ $\Rightarrow$ BINGATI $\square$ +
- binkošten** $\triangleright$ 'biŋkoštə -tna -ə prid. $\langle$ rod. ed. m. sp. -t'nəga $\rangle$ narašč. *binkošten*: 'biŋkoštna nə'dé:le | Ξ FINŠTEN $\square$ +
- binkošti** $\triangleright$ 'biŋkoštə -ə z mn. $\langle$ narašč. *binkošti*: d'rugə nə'dé:lə sə 'biŋkoštə | Ξ $\Rightarrow$ FINŠTI $\square$ +
- biologija** $\triangleright$ bəjo:ə'gija -a (in bi-) z $\langle$ nš *biologija* | $\square$ SSKJ, SP 1962
- birčaft** $\triangleright$ 'bè:rčaft -ə z $\langle$ posestvo, kmetija: na 'u'rå:ns'kəm bə sə 'liə:xkə 'ce:žə 'bè:rčaft 'kuplə za tis'tə g'nå:r | $\square$ $\emptyset$ (Planina 1978 *birtšatf*)
- birčaften** $\triangleright$ 'bè:rčaftə -tna -ə prid. $\langle$ rod. ed. m. sp. -t'nəga $\rangle$ *gospodaren* |ki zna dobro gospodariti|: 'bè:rčaftna 'žè:n-ska • ja 'riəkļa 'gè:žə, da ja 'f'ra:n-ci 'ka: 'bè:rčaftə | Ξ GOSPODAREN $\square$ $\emptyset$
- birma** $\triangleright$ 'bè:rma -e z $\langle$ *birma*: sé:dŋ-dəz'd'ga 'lé:ta sm 'bè:u pŋ 'bè:rmə • vezati *birma biti za birmanskega botra*: g'də: ja pa vəm 'bè:rmə 'vè:zə? (Ξ $\Rightarrow$ vezati FIRMO) | Ξ $\Rightarrow$ FIRMA¹ $\square$ +
- birmanski** $\triangleright$ 'bè:rməns'kə -ska -ə prid. $\langle$ rod. ed. m. sp. -s'kəga $\rangle$ *birmanski*: 'bè:rməns'kə 'bò:tər • 'bè:rmənska 'ura • ud 'bè:rməns'ke ub'lə:ke x'žå:ča 'dè: 'guo:r | Ξ $\Rightarrow$ FIRMANSKI¹ $\square$ SSKJ, SP 1962
- birmati** $\triangleright$ 'bè:rmət -əm d.+nd. $\langle$ 1. *birmati*: g'də: ja pa 'tiə:də 'bè:rmə? • 'məne ja 'bè:rmə dŋ'žə:čnək 2. šalj. *dati zaušni-co*: 'sa:ndi ja 'ra:d 'bè:rmə | Ξ k 1

- ⇒ FIRMATI; k 2 ⇒ KLOFUTITI, KLOFUTATI
 □ +
- birt** ▶ 'bè:rt -a m živ. ⟨⟩ *gospodar na (kmečkem) posestvu*: 'tinča bę 'mę:n'u 'bè:rt g'râ:tat • g'do: ja pa 'təm 'dę: 'bè:rt (= za 'bè:rta)? • a 'mis'lež, da sę 'ti pŕ tę 'xišę 'bè:rt? • šalj., kot spodbuda majhnemu otroku, da naj s pestjo udari po mizi g'do: ja 'bè:rt? 'rjē:čę – 'ja:s_()m 'bè:rt! | □ GOSPODAR □ SSKJ, SP 1962 ≠
- birtovati** ▶ 'bè:rtvat -t'jam tudi -tvəm nd. ⟨'bè:rt'ję -te in 'bè:rt've -te, 2. os. dv. 'bè:rt'jęta in 'bè:rt'veta; 'bè:rtvę -vaļa -ę) a *gospodariti na (kmečkem) posestvu*: "Ĵa:dę z'dę: 'təm 'bè:rtja • "f'ręnc ja 'bè:u 'vęsęm d'ni u 'bõ:lni-čę, ja pa 'žę 'bè:rtvę – 'kâ: bęmę s'ja:lę pa sa'dilę pa 'tâ:kę b *gospodariti |upravljati, uporabljati materialne dobrine|*: ga'silčę se 'ka: 'duo:brę 'bè:rtvęmę | □ GOSPODARITI (SE) □ ∅
- ▶ **birtovati se** ▶ 'bè:rtvat se -t'jam se tudi -tvëm se nd. ⟨⟩ *prebijati se (skozi življenje), preživljati se*: 'ka: 'čę:dņę se 'bè:rtjęta 'dę:, kę sta 'sâ:ma | □ ⇒ RIHTATI SE □ ∅
- birtsaft** ipd. ⇒ BIRČAFT ipd.
- biskvit** ▶ bęsk'vjt -a (in bi;-; in bęs'k-; in bis'k-) m ⟨mn. -'viteę) *biskvit* a nš |pectivo|: bęsk'vijd bŕ s'pĵe:kĴa b |kos tega pectiva|: t'ri bęsk'vite ja žę pę'je:du | □ SSKJ, SP 1962
- bistahor** ⇒ BISTEHAR
- bistehar** ▶ 'bis'te'xar medm. ⟨⟩ klic konju *bistahor, na levo* | □ Konj gre na levo tudi, če voznik brez klica vleče vajet. (⇒ DIHOT) □ ∅ (SSKJ, SP 1962 *bistahor*; Plet. *bistahar*)
- bisteharati** ▶ 'bis'te'xarat -ęm nd. ⟨⟩ *Kr čustv., redk. b. koga ukazovati komu*: 'bis'te'xarę me pa 'na: bęš | □ ⇒ KOMANDIRATI □ ∅
- bistroumen** ⇒ BRIHTEN
- bitels** ▶ 'bit'ls -a m živ. ⟨⟩ slabš. *dolgolasec*: 'na:m te 'tâ:ga 'bit'lsa g'lē:daļa | □ ⇒ KUŠTRAVEC □ ∅ (SSKJ *beatles*)
- biti** ▶ 'bęt (nov. 'bĵt) 'bijam nd. ⟨'bi -te, 'biņę; 'bęu (nov. 'biu) 'biļa -ę, mn. 'bileę) *biti* 1. |udarjati z nogo, z roko

ob kaj|: k'râ:va (z 'nuo:gę) 'bija 2. |z zvočnim znakom naznanjati čas|: 'ura 'bija • 'pĵo:Ĵę 'ja:nę sŕ ša 'čuļa 'bęt 3. srce bje srce bje |poganja kri po žilah|: 'kæk tę 'sa:rcę 'bija! • ⇒ biti RIHTERJA | □ k 1, 3 TOLČI □ +

biti² ▶ 'bęt sęm (in sŕ in sŕ) nd. ⟨2. os. sę (in s'), 3. os. jâ, mn. smę s'te sę (tudi s), dv. sma sta sta; prihodnjik bęm (in bŕ in m) bęš (tudi uš) bõ (tudi u), bęmę (in mę in bŕ in ũmę) bęte (in pte tudi ũte) będę (in bdę tudi ũdę nov., redk. bęję), bęma (in bŕa tudi ũŕa) bęta (in pta tudi ũta) bęta (in pta tudi ũta); vel. 'bõ:dę (in 'bõ:d' (pred nezvenečimi nezvočniki in pred premorom 'bõ't')) 'bõ:te (in 'bõ:te), 'bõ:d'ma 'bõ:t:a (in 'bõ:ta); del. na -1 'bè:u b'Ĵa: b'Ĵę, b'lę b'lę: b'lę:, b'Ĵa: b'lę: b'lę in b'Ĵa; pogojniki bę (in b' (pred nezvenečimi nezvočniki in pred premorom p')) -- --; poudarjeno 'sęm 'sę 'ja:, s'mę s'te: 'sę, s'ma: s'ta: s'ta; 'bęm 'bęš 'bõ:, 'bęmę 'bęte 'będę (nov., redk. 'bęję), 'bęma 'bęta 'bęta; 'bę -- --; zanikano: sedanjik 'nišęm (in 'nišŕ in 'nišŕ) 'nišę (in 'nis') 'ni, 'nišmę 'nis'te 'nišę (in 'niš), 'nišma 'ništa 'ništa; del. na -1 'ni 'bè:u 'ni b'Ĵa: 'ni b'Ĵę itd. (tudi 'ni bęu 'ni b'Ĵa 'ni b'Ĵę itd.), v zvezi ne bil ipd. na 'bè:u na b'Ĵa: (tudi 'na: b'Ĵa) na b'Ĵę (tudi 'na: b'Ĵę), na b'lę (tudi 'na: b'lę) na b'lę: (tudi 'na: b'lę) na b'lę: (tudi 'na: b'lę) itd.; prihodnjik 'na: bęm (in 'na: m) 'na: bęš (tudi 'na: ũš) 'na: bõ (tudi 'na: ũ), 'na: mę (tudi 'na: ũmę) 'na: pte (tudi 'na: ũte) 'na: bdę (tudi 'na: ũdę, nov., redk. 'na: ũję, star., redk. 'na: dę), 'na: ma (tudi 'na: ũma) 'na: pta (tudi 'na: ũta) 'na: pta (tudi 'na: ũta), redk. na 'bęm itd.; pogojniki 'na: bę (tudi na: b' (pred nezvenečimi nezvočniki in pred premorom 'na: p'), redk. na 'bę) -- --) *biti sem* 1. v osebni rabi 1.1. |izraža materialno ali duhovno obstajanje v stvarnosti|: sę gę'tĵo:vę 'lędę 'ša:, kę na z'nâ:ję 'pĵsat • z'Ĵę na 'kuo:ncę 'sę 'mâ:ma – 'na: bdę 'vięž 'dõ:gę (*kmalu bodo umrli*) 1.2. nav. s prislovnim določilom, s širokim pomen-

skim obsegom |izraža obstajanje v prostoru in času|: a ja 'vo:s pɛc_()t'rè:xe? • ud 'nè: 'xiša ja (stoji) na b'ri:egə • "kə'vā:čə sə ɥ "š'mā:rtne? 'tut' • uk're:ɣ bə ɥpra'vižə (kdaj bo maša)? **1.3. a** z oslabiljenim pomenom, s povedkovim določilom |izraža lastnost ali stanje osebkā| **aa** s pregibno besedo: tis't' 'pò:p ja ba'rā:ba • 'di:ekle ja b'žə nə'sè:čə • 'va:trak ja p'ri:dne • 'ké: sə pa 'a:tejovə k'lučə? • a sɛ 'rait pɣ 'ma:mɛ, 'ə? **ab** z nepregibno besedo: t'ra:ktɔr ja za'nɛč? • ta s'l'ika mɛ ja ɥ'sè:č **ac** s predložno zvezo: 'rɔ:pčək ja ɥd k'rəvə **ač** s kakovostnim rodilnikom: 'bəl s'žā:bəga zd'ra:ɥja 'səm **ad** s primerjavo: ɥ'r'i:me ja pa 'kə 'ni:lež za jz'le:t **b** |izraža istost, enakost|: 'sè:dŋ pa 'vəsəm ja pɛt'na:jst • k'rəx ja (stane) 'vəsŋdɛz'd_>()inɛrjɔ **2.** v brezosebni rabi ali brezosebno |v pomenih kakor pod 1| **a** s smiselnim osebkom v odvisnem sklonu: a 'pɔ:šte ša 'ni b'žə? • nə'b'i:ŋga 'ni b'žə, da bɛ pəmā:gɔ **b** s smiselnim osebkom v odvisnem sklonu: 'kək nas ja b'žə st'rā:x! • 'kā: bə (se bo zgodilo) s 'xišə? **c** z delnim rodilnikom kot osebkom, nav. odvisnim od izraza količine: a ja 'ša: 'kɛ: k'ruxa? • pɛt'na:jst ut'rɔ:k ja b'žə na "vp'tā:čax • star. u pən'dɛ:lɛg bə 'lè:ta s'ta:r (v ponedeljek bo star eno leto) **č** z nedoločnikom kot osebkom: 'xədə ja b'žə ɥ 'tā:kmə 'živet **d** z odvisnikom kot osebkom: 'ni t're:ba, da g'rè:ž z'ra:ɥnə **e** s prislovno rabljenim izrazom v povedku: x'mā:žə bə 'no:č • s'žā:bə mɛ ja b'žə • 'jutɣ bə n' 'me:sŋc (bo minilo mesec dni), kar ja 'šɔ: • 'na:_bɔ 'dɔ:gə, (kə) bə 'pa:ršu da'mɔ: (kmalu se bo vrnil domov) **3.** v brezosebni ali osebnī rabi, nav. s prislovno rabljenim samostalnikom |v pomenih kakor pod 1|: m'ra:s ja 'bè:ɥ pa 'tā:g, da ja žv'ina ɥ x'lɛ:vex crk'vā:žā • 'ti:ma ja ša b'žā:, kə smə k'rè:n'lɛ • 'ti:č 'ni b'žə 'ca:jta (ni bilo dovolj časa) za 'pò:ba **4. a** elipt. |navadno za poživitev pripovedi| **aa** z izpuščanjem deležnika s polnim pomenom: a bəš 'pa:ršu? 'nə, a

'bəš? • a ga 'bəš nɛ g'žā:š? • 'kā: ɥš pa 'dɛ:ʔ • {A} a bɛ nɛ 'kɔ:s pə'tice 'mò:rat? {B} 'nə, pa 'bɛ. **ab** z izpuščanjem dela povedka sploh: 'kuxne ja s_:'m'rè:ke (kuhinjsko pohištvo je izdelano iz smrekovega lesa) • {A} ut 'kɔ:c_()ɛ pa 'ti (kje si doma)? {B} z "bò:čne. • ta 'kikle ša za na 'ni:və 'ni • čustv. 'ti 'nɛč na spraškuj – 'ka: 'jədə, pa 'ja: **b** v zvezi z nedoločnikom |za izražanje možnosti ali nujnosti|: a sɛ ja 'ta:k 'ti:škə za'pɔ:net_()ə 'pè:səm? • a ja 'tā:kle sɛr've:t 're:s 'ka: ɥk'ra:j za 'va:ršt (ali je takole kuhinjsko krpo res treba vreči stran)? • 'ka: zd'ra:ɥ sɛ 'videt • krəm'pè:r ja ša za s'kuo:pat (krompir je še treba izkopati) • 'ni mɛ za 'živet (ne morem, ne želim živeti) • čustv. a 'vɛ:ž, da sɛ za ɥst'rɛ:lɛt!ʔ **5.** kot pomožni glagol, z opisnim ali trpnim deležnikom |za tvorbo časov, naklonov ali načinov|: a bə 'šɔ: z 'a:ɥtə? • 'kɔ:c_()ɛ pa 'xuo:d'u? • a ja ɥb'le:ka žə na'rè:ta? • 'ra:d bɛ nə'mā:žə m'le:ka • 'nisŋ sɛ 'mò:gu 'mis'ld_:'a [na:_bɛ b'žā: ([= bɛ na b'žā: = bɛ 'na:_b'žā) 'dɥo:mɛ • 'se: sŋ 'ka: 'vè:d'ɔ, 'kā: 'bɔ: • **a bó kaj (s čim)?!** čas je, da se naredi kaj: a 'bɔ: 'kɛ: z 'južnɛ?! 'ja:s_()ŋ žə 'žā:čən! • ub'lɛ:čə 'se:!' 'nə, a 'bɔ: 'kɛ:?! • star. **biti pokonci bedeti** |biti buden|: a se ša pə'kuo:n'cɛ? (⇒ BEDETI) • **biti** komu [za kaj ([= redk. do česa) **vzbuja-ti željo komu, mikati koga:** "xa:nzə 'ni za 'dè:žə • a ja pə'litikəm 'kɛ: də 'te:ga, da bɛ nəm 'dɥo:brə š'žə? • čustv. **kar je, je nič se ne da spremeriti, treba je sprejeti, kakor je:** sŋ sɛ 'rè:ku – kar 'ja:, 'ja: – 'nè:kak ja t're:ba pras'ta:t, 'puo: mə pa 'vid'lɛ • **ne bodi** ipd. (no) **tak do** koga **bodi uvideven, velikodušen, popustljiv do koga:** na 'bɔ:dɛ 'nə 'tā:ka də 'ti:te pa 'jədə x 'nè: 'kɛ: ɥ 'vès! • **prav mu** ipd. **je zasluži, da se mu tako godi:** p'rɔ: tɛ 'ja:, 'kā: se pa 'ta:k 'vəzɛš kə nə 'ti:le • čustv. **še tega je bilo treba to ni bilo prav nič potrebno!** {A}

- ɛ'le:ktɾke ja z'me:nkaʒə. {B} 'nə, 'ša:
 'te:ga ja b'ʒə t're:ba! | ☐ GIBATI SE ☐ +
 [Tominšek 1903: 10: »blà = bila«]
- ▶ **biti ob** ▶ 'bɛt ub səm (in sm̩ in sn̩)
 ub d. (⇒ BITI², OB) redk. b. ob koga/kaj
izgubiti koga/kaj: na 'sɔ:ʂkɛ f'rɔ:n'tɛ
 sə 'a:te b'lɛ ub 'nɔ:ɔgə • 'de: smə pa
 ub 'vɛz g'nà:r • 'çisc_()əm ub g'lâ:s |
 ☐ ⇒ PRITI ob ☐ Ø
- ▶ **biti v** ▶ 'bɛt u səm (in sm̩ in sn̩) u
 nd. (⇒ BITI², v predl.) • ⇒ biti v BABAH
 • ⇒ biti v bezgu (⇒ BEZEG, BEZGO) •
 ⇒ biti v BOROVNICAH • ⇒ biti v
 CIKLAMAH • ⇒ biti v DEKLETIH • ⇒ biti
 v GOBAH • ⇒ biti v HMELU • ⇒ biti v
 JAGODAH • ⇒ biti v kostanju
 (⇒ KOSTANJ, KOSTANJE) • ⇒ biti v MALINAH
 • ⇒ biti v MARJETKAH • ⇒ biti v POBIH
 • ⇒ biti v POLHIH • ⇒ biti v PRELASTU
 • ⇒ biti v RIBAH | ☐ Ø
- ▶ **biti za** ▶ 'bɛt za səm (in sm̩ in sn̩) za
 (poudarjeno 'bɛt 'za: səm (in sm̩ in sn̩)
 'za:) nd. (⇒ BITI²) nov. 1. b. za koga/kaj
biti pripadnik koga/česa: a sɛ 'ti za
 "kučana a za "pučnɛka? 2. b. za kaj a
biti pripravljen storiti kaj: a 'sɛ za
 'tɔ:, da g'rè:ma? b *želeti popiti kaj*:
 a 'sɛ za nə kə'fija? 'nə, a 'sɛ 'za:? |
 ☐ Ø
- bitje** ▶ 'bit'jə -a s (rod. mn. -ti) redk. *bitje*
|osebaj: 'kâ:kə 'mičkənə 'bit'jə ja 'tɔ:!
 • nə 'bit'jə sn̩ 'vid'ɔ, pa na 've:m, 'kâ:
 ja b'ʒə | ☐ +
- bitka** ▶ 'bitka 'bit'ke ʒ (<) čustv. *prepir*:
 za 'xišə bɔ ša 'bitka | ☐ ⇒ KREG ☐ +
- bitles** ▶ 'bit'les -a m živ. (im. mn. -lɛsɛ)
 slabš. *dolgolasec*: 's'rɛ:çɔ ja pa 'bit'les
 - ust'rəçt bɛ se 'ma:gu | ☐ ⇒ KUŠTRA-
 VEC ☐ Ø (SSKJ *beatles*)
- bitumen** ⇒ BETUMEN
- bivati** ⇒ ŽIVETI
- bivol** ▶ 'bivɔl -ʒa m živ. (<) poud. *zelo*
močen in orjaški človek: 'sɛ: tiz'd'
 'bivɔl na z'nâ: nɔgɔ'me:ta 'jəgrat • 'a:,
 tɛga 'bivɔʒa 'ni za 'jɛzɛt • poud., redk.
- biti močen ko bivol biti zelo močen**:
 ja 'mɔ:çən kə 'bivɔl (☐ ⇒ biti
 močen ko BIK) | ☐ ⇒ BIK ☐ +
- bivši** ▶ 'bivšə -a -ə prid. (rod. ed. m. sp.
 -šəga) nov. *bivši*: nɛ'gò:va 'bivšə
 'žie:na | ☐ SSKJ, SP 1962
- ▶ **bivši** ▶ 'bivšə -šəga m živ. (rod. mn.
 -šəx) sleng. *nekdanji fant*: 'jɔ:žinjga
 'bivšəga ja pa 'dɛ: 'â:na dɔ'bija |
 ☐ Ø
- ▶ **bivša** ▶ 'bivša -a ʒ (rod. mn. -šəx) sleng.
nekdanje dekle: 's'ta:nka ja pa nɛ-
 'gò:va 'bivša | ☐ Ø
- bizeljčan** ▶ bɛ'zi:elčan -a (in bi-) m živ.
 (<) *bizeljčan |vino|*: 'nɛç 'nem za
 pəst'rɛ:çt, 'sâ:mə nɛ 'lɪtɛr bɛ'zi:el-
 čana | ☐ SSKJ, SP 1962
- bizgec** ▶ 'biz'gec -a (in -gɛ-) m živ. (im.
 mn. -gɛçɛ) slabš., nov. *nekoliko omejen*,
neroden moški: 'pus'tɛ 'biz'geca | ☐
 SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)
- bizljati** ▶ 'bɛz'let bɛz'lâ:m nd. (<'bɛz'lɛ -te;
 'bɛz'lɔ bɛz'lâ:ʒa -ə) *bezljati |splaseno*
se poditi|: k'râ:ve bɛz'lâ:jə | ☐ +
- bižek** ▶ 'bižək -a m živ. (<) 1. čustv. *maj-*
hen, slaboten človek: 'kâ: 'kɛ: 'mò:ra
 te 'bižək 2. otr. (*majhen*) *moški spolni*
ud: tiz'd'ga 'bižeka ja 'jəm'ɔ tɪp pɾ
 'ʒuknɛ ɪ 'gɛ:gɛçɛx • 'kâ: bəš 'kɛ: 'ti
 s_:'ò:jmə 'bižəkə na'rè:d'u! | ☐ k 1
 ⇒ BUŽA; k 2 ⇒ LULEK ☐ Ø
- blagajna** ▶ bʒa'ga:jna -e ʒ (<) *blagajna* 1.
a *|zavarovana omarica|*: u 'kɔ:tə ja
 b'ʒa: bʒa'ga:jna **b** *|registrirna blagaj-*
na|: pɛr_()'ò:jt'nɛ sə 'ma:glɛ bʒa'ga:j-
 nə 'kupɛt 2. *|prostor za poslovanje|*:
 na (= redk. pɾ) bʒa'ga:jnɛ p'lâ:çɛ • za
 f'lâ:sə k'luč dɔ'biš na bʒa'ga:jnɛ 3.
|denarna sredstva|: u s'kupnə bʒa-
 'ga:jnə 'de:mə g'nà:r ♦ trg. **zaključiti**
blagajno obračunati dnevni izkupi-
ček: ša 'ma:rəm bʒa'ga:jnə zak'lučət |
 ☐ k 1a, 3 KASA ☐ +
- blagajničar** ▶ bʒa'ga:jnɛçar -ja (in -ni-) m
 živ. (<) star. *blagajnik |v društvu,*
organizaciji|: bʒa'ga:jničar ja 'pa:ršu
 pə g'nà:r | ☐ ⇒ BLAGAJNIK ☐ SSKJ
- blagajničarka** ▶ bʒa'ga:jnɛçarka -e (in
 -ni-) ʒ (<) *blagajničarka |v društvu,*
organizaciji|: pɾ mʒa'din'cɛx ja b'ʒa:
 za bʒa'ga:jnɛçarkə • 'nâ:da bɛ pa
 'lɪe:xkə b'ʒa: 'nɔ:va bʒa'ga:jničarka |
 ☐ SSKJ, SP 1962

blagajnik ▶ b'la'ga:jnək -a (in -ni-) m živ. (im. mn. -nəkə (in -ni-)) *blagajnik* |v društvu, organizaciji|: 'nuo:uga b'la'ga:jnika 'nucəmə • g'do: bə b'la'ga:jnik (= za b'la'ga:jnika)? • a sę 'de: 'ti 'nuo:u b'la'ga:jnək? | ⊞ BLAGAJNIČAR | ⊞ +

blago ▶ b'la:ga -a s ⟨⟩ 1. *blago* |tekstilni izdelki, tkanina|: b'la:ga sŋ jə žə za 'vé:lkə 'no:č 'nie:s'la, pa mę ša 'de: 'ni nar'di'la u'b'lə:ke • 'puža z b'la:ga • 'fa:jn b'la:ge sə 'mél'le 2. nš, star. *rezani les za prodajo*: 'kò:k sə s'pét p'rę:jšnę 'ke:dŋ ut 'kə'vá:čə b'la:ga p'el'á:lę! • 'čá:sę sə b'la:ga na 'pá:kə 'vəzlę • u'sə ja š'le pəd b'la:ga, 'lá:te 'tut' | k 2 ⇒ ROBA | ⊞ +

blagor ▶ b'la:gor (in b'lá:-) - m ⟨v rabi samo im. ed.⟩ • čustv. **blagor** komu *izraža veselje, zadovoljnost nad srečo koga*: b'la:gor 'mə, da jə ja 'ta:g 'duo:brə z'va:z'u • b'la:gor 'tjē:bę, da (= kə) 'má:š 'tá:ke s'tá:rša • b'la:gor 'ma:mę, kə ja 'ta:g pŕ zd'ra:ujə! (⊞ ALA mu vera; svaka mu čAST) | ⊞ +

blagoslavljati ⇒ ŽEGNOVATI

blagoslov ▶ b'lagəs'ʎuo:u -va m ⟨⟩ redk. *blagoslov* |prošnja za božjo naklonjenost|: a sę pə'čá:kə na b'lagəs'ʎuo:u a sę p'rę: 'šo:ʔ | ⊞ ⇒ ŽEGEN | ⊞ +

blagosloviti ⇒ ŽEGNATI

blagovoliti ▶ b'lagə'vələt (nov. -lt) -ęm d.+nd. ⟨-; b'lagə'vəlu -l'la -ə⟩ iron., redk., kot del. na -l v zvezi z nedoločnikom *blagovoliti*: a bę b'lagə'vəlu 'jət u šta'cunə? (*pojdi v trgovino*) | ⊞ +

blagrovati ▶ b'lag'rə:vət -'rujam nd. ⟨b'lag-'ruj -te; b'lag'rə:və -grə'vá:la -ə⟩ b. koga *blagrovati koga* |imeti koga za srečnega|: p'rę:, 'čá:sę sŋ ga b'lagrə'vá:la, 'de: pa 'neč 'viē:č | ⊞ +

blaten ▶ b'lá:tŋ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nęga⟩ *blaten* 1. |pokrit z blatom|: 'pə:t ja b'lá:tna 2. |umazan od blata (= razmočene zemlje)|: b'lá:t'nə x'lá:ča 'má:š • p'č'ikl ja 'vəz b'lá:tŋ | ⊞ USRAN | ⊞ +

▶ **blatno** ▶ b'lá:tnə prisl. ⟨⟩ *blatno*: 'nie: 'təm 'xuo:dęt, kə ja b'lá:tnə | ⊞ SSKJ

blatnik ▶ b'lá:t'nək -a (in -ni-) m ⟨im. mn. -nəkə (in -ni-)) *blatnik* | ⊞ +

blato ▶ b'lá:tə -a s ⟨⟩ nš *blato* 1. |razmočena zemlja|: b'lá:ta ja b'lə, da se 'ni'smə 'vən 'vid'lę • pa g'rē:mə 'sje:m čaz 'və'lagə, ja pa 're:z b'lə b'lá:tə pa 'tá:kə • pə x'lá:čax sę uđ b'lá:ta (u's'rán) (*blaten*) 2. nov. |neprebavljeni delci hrane|: u 'labəra'tə:rije səm'la:glá b'lá:tə 'da:t • 'va:de pa b'lá:ta na 'móra 'viē:ž za'daržat • nov. *iti* (: hoditi) **na blato iztrebiti se**: g'da:j s'te pa š'lę na'zá:d'nę na b'lá:tə? • na 've:m, 'kò:k 'ca:jta žə 'ni'sŋ š'la: na b'lá:tə | ⊞ ⇒ DREK | ⊞ +

blazina ▶ b'la'zina -'zine z ⟨⟩ *blazina*: 'ja:rša ja 'jəm'ə b'la'zine s ka'ruz'nę s'lá:mę na'filənə, 'puo: mə ja pa 'bá:ba məd'ruo:ce 'kup'la, jəx pa 'ni 'va:t'ə. ja 'puo: ša 'do:gə u ka'ruz'nę s'lá:mę 'liē:žə - pa ja g'l'ix 'ta:k u'ma:ru. | ⊞ +

blazinica ▶ b'la'zina -'zin'ce z ⟨⟩ *blazinica*: b'la'zina za 'šivanke • u b'la'zin'cex na 'kuo:ncə 'pa:rsto mę 'kuja | ⊞ +

blažen ▶ b'lá:žan -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ *blažen* |poln sreče|: 'lę:, 'kək se ja b'lá:žanə nas'mje:jə | ⊞ +

blažev ▶ b'lá:žə -va -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -oga⟩ • ⇒ blažev ŽEGEN | ⊞ SSKJ (SP 1962 *Blažev*)

bled ▶ b'le:t -da -ə (in b'lę:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. b'lę:d'ga in b'lę:dęga⟩ *bled a* |ki je brez zdrave naravne barve|: 'kək ja tə 'va:trag b'le:də! • 'ká:ke b'lę:de ž'ná:ble 'má:š! • 'duo:ns_()ę pa 'bəl b'le:da, kə sę b'la: u'čē:rę • 'vəz b'le:t ja 'bē:u_()c_()t'ra:xə **b** redk. |ki je neizrazite barve|: 'tá:g b'le:t ma'linəc ja nar'di'la, 'čist v'edem **c** redk. |ki je brez močnega sijaja, svetlobe|: u 'xis'čę 'má:mə 'tá:kə b'le:də 'žuč • ⇒ biti bled ko STENA | ⊞ k b-c ⇒ ŠVAH | ⊞ +

▶ **bledo** ▶ b'le:də (in b'lę:-) prisl. ⟨⟩ *bledo a* |< BLED b|: b'le:də z'el'ie:na 'fá:rba **b** |< BLED c|: 'žuč_()izd b'le:də

- s've:ɾɛ | ☐ SSKJ, SP 1962
- bledeti** ▶ b'li:ɛ:det [blɛ'dɛim ([in ble- | >) nd. <-; b'li:ɛ:d'ɔ [blɛ'dɛ:ɬa -ə) *bledeti* |izgubl'jati prvotno izrazito barvo|: ta ub'le:ka ja u kâkmə 'a:u:s-ɬɔgə nə 'lɛ:ɾtə blɛ'dɛ:ɬa | ☐ +
- blefer** ▶ blɛ'fjɛ:r -ja (in ble-) m živ. < > *slepar* |kdor *blefira*: "st'ame 'ka: ta:g_()va'ri, kə ja blɛ'fjɛ:r | ☐ SSKJ pod *blufer*
- blefirati** ▶ blɛ'fɛ:rat -əm (tudi ble-) d.+nd. < > sleng. *slepiti* |z *govorjenjem povzročati, da ima kdo o kaki stvari mnenje, ki ne ustreza resnici*: "mɛ:rkɔ blɛ'fɛ:ra • 'sɛ: tɛ 'ni t're:ba blɛ'fɛ:rat, kə te pəz'nâ:m | ☐ SSKJ pod *blufirati*
- blejati** ▶ b'lɛ:jat -əm nd. < > *blejati*: 'kɥo:za (: 'ɔ:ca) b'lɛ:ja | ☐ +
- blek** ▶ b'li:ɛ:k -a m < > 1. nš *zakis* |pre-*vleka pri vrenju*: u 'jɛs'xə se ja 'bli:ɛ:k na'rɛ:d'u • tiz'd' b'li:ɛ:k u 'tɔ:kçə ja 'žə 'ta:k u'gâ:dɯ - pa "st'ar:ne ja pa u'sə s'pɛ:u 2. mn., star. *vampí* |jed|: b'li:ɛ:ke s krəm'pɛ:rjə smə 'jɛd'lɛ 3. mn., zastar. *ošpice*: ut'rɥo:ɛ sɛ dɛ'bilɛ b'li:ɛ:ke 4. nš, star., redk. *siva mrena* (na očeh): na u'čɛ:x se mɛ ja b'li:ɛ:k na'rɛ:d'u | ☐ k 2 ⇒ VAMP; k 3 ⇒ OŠPICE; k 4 ⇒ siva MRENA ☐ Plet. [k 3 Plet.: »2. blèk, bléka, m. [...] 3) die Flecken (= Masern), Savinska dol.«]
- Blekači** ▶ "ble'kâ:čə -ɔ || -u (in "ble-) m mn. < > HIŠ. I. |Kraše 33| • *Kr jesti ko pri Blekači pri kosilu jesti juho za osrednjo jedjo*: 'pa:r_nas pa 'duo:ms 'je:mə 'ta:k_':ə pɾ "ble'kâ:čə 'čâ:s' - 'vɛrgnɛ z'mɛ:šənə | ☐ *Pri Blekači so do približno leta 1985, ko je k hiši prišla mlajša gospodinja, pri kosilu pojedli juho za osrednjo jedjo, npr. za mesom, krompirjem in solato ali za palačinkami, torej ne na začetku kosila, kot je bilo v navadi drugod in je danes povsod v Krašah.* ☐ Ø
- blekniti** ▶ b'li:ɛ:kən't' -knem d. <b'li:ɛ:kne (in -kən') -kən'te; b'li:ɛ:kn'u -kən'ɬa -ə) slabš. v naglici reči kaj nepremišljene ali neumnega: prag'runtɛ, 'ni:ɛ pa da 'ka: b'li:ɛ:kneš | ☐ +
- blendati** ▶ b'le:ndat -əm (in b'lɛ:-) nd. <b'lɛ:n'dɛ ita.) avt. *prižigati in ugašati žaromete, izmenoma osvetljevati z dolgimi in kratkimi žarometi*: za'kâ: tɛ pa b'le:nda? | ☐ ŽMRKATI ☐ Ø
- blesti se** ▶ b'li:ɛ:s't' se 3. os. ed. b'li:ɛ:de se nd. <-; - - b'li:ɛ:d'ɬə se) blede se komu *blede se komu* |v vročici zmedeno govori|: b'li:ɛ:d'ɬə se mɛ ja žə 'ti:ɛ:č, pa 'tiz'd'ga 'ni za 'vi:ɛ:rjat | ☐ ⇒ BLODITI SE ☐ +
- blestivka** ⇒ BLINKER
- bleščati se** |odbijati svetlobo| ⇒ ŠAJNATI SE
- bleščiti** ▶ b'lɛ:šɛt -əm nd. <-; b'lɛ:šu -šɬa -ə) b. koga *jemati vid komu, slepiti koga*: 'sɔ:n'çɛ me b'lɛ:šə • 'ɬuč me ja b'lɛ:šɬa • b'lɛ:šə 'me, 'ta:g da s'kɥo: 'nɛč na 'vidɛm • za'kâ: ga b'lɛ:šəš_() 'pɛ:g'ɬə? | ☐ +
- blinker** ▶ b'linʃker -kɛrja m < > rib. *blestivka* |vaba za lovljenje rib| | ☐ Ø (Planina 1978)
- blisk** ▶ b'li:sk -a m <im. mn. b'lis'kɛ) *blisk* | ☐ +
- bliskati se** ▶ b'li:skat se 3. os. ed. -a se nd. < > *bliskati* 1. brezos. |v presledkih močno zasvetiti|: 'kək se ja b'li:skâɬə pa gɛr'mɛ:ɬə! 2. |odbijati iskrečo se svetlobo|: 'ša:jba u 'va:kne se b'li:ska | ☐ +
- bliskniti** [Tominašek 1903: 11: »blisknɛt«]
- blisniti** ⇒ ZAŠAJNATI SE
- blizu** ▶ b'li:zə prisl. <v pomenu 3 b'li:zə in bli:zə; primernik b'li:žɛ) 1. *blizu* |izraža majhno razdaljo a pri mirovanju|: 'xiša sta 'čizd b'li:zə 'ja:na d'ruge • pa 'ti 'jɛdɛ, kə sɛ b'li:žɛ 'duo:mɛ • ud b'li:žɛ ga pɛg'lɛ:dɛ, bəš pa 'vid'ɔ, 'kâ:k 'ja: • 'ni:ɛ 'ta:k ud b'li:zə g'lɛ:dat • žə d've: 'lɛ:tɛ te 'ni b'li:žə b'li:zə (nisi prišel na obisk) b pri premikanju|: s'tɔ:pɛ b'li:žɛ x u'râ:təm • čə'djɛ:lɛ b'li:žɛ 'na:s ja b'la: 'va:da • p'ri:dɛmə 'ka: b'li:zə, sɛ 'žə zaustarulelɛ 2. *blizu* |izraža majhno časovno oddaljenost|: 'zima ja b'li:zə 3. redk. skoraj |izraža precejšnje približevanje določeni polni meri|: bli:zə (=

- b'ližə) s'to: 'kil 'vâ:ga | ⇒ NA BLIZU, PRENABLIZU ☐ k 3 ⇒ SKOR ☐ +
- blizu** ▶ b'ližə in bližə predl. ⟨primernik b'ližə⟩ z rod. *blizu* |za izražanje majhne razdalje|: 'xišə 'mâ: b'ližə "ci:le 'nè:kə - 'čist_()a:kle bližə št'rè:kne ja b'žə - kə sta b'ližə 'xiša b'žâ:, jəm ja pa pə'vè:də. p'rè: jəm pa 'ni pə'vè:də. - sə žə "nə:mcə b'lə 'nəter bližə "m̄o:s'kve, da sə žə "m̄o:skvə upstral'vâ:lə - səm 'pa b'ližə 'nəga 'pa:ršū, səm pa 'vid'ə, da ja 'nè:kə na'rə:bə - redk., z daj. b'ližə 'a:utə ja žə 'bè:u, ga ja pa za'dè:žə | ☐ +
- bliže** ⇒ BLIZU prisl., predl.
- bližešji** ▶ b'ližəšə -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -šəga) *bližnji* 1. |krajevno manj oddaljen|: ut_()əy b'ližəšəx sə'sè:də ja 'jəs'tə 'duo:b'u 2. |v sorodu|: ta b'ližəša žlâ:xta ja 'pa:ršlâ u'sa: na 'puo:grab, d'rugəx pa 'ni b'žə | ☐ Ø
- (Plet. *bližešnji*)
- bližnjica** ▶ b'ližəncə -e ž ⟨) *bližnjica*: čə pə b'ližəncə g'rè:ž, 'bəš p'rè: 'guox | ☐ +
- bloditi** ▶ b'žə:dət -dəm nd. ⟨b'žə:də (in b'žə:t') -t'è, 2. os. dv. -t:a; b'žə:d'u -d'žə -ə, mn. -d'lə) *bloditi* |hoditi brez cilja, brez orientacije|: d'vâ: d'ni ja pə 'gə:šə b'žə:d'u | ☐ k 1 ⇒ TAVATI ☐ +
- ▶ **bloditi se** ▶ b'žə:dət se -dəm se nd. (⇒ BLODITI) *blodi se komu* 1. *blede se komu* |v vročici zmedeno govoriti|: 'dè: se mə žə b'žə:də 2. *močno, intenzivno sanjati*: 'kâ: u'sə se mə ja 'duo:nz b'žə:d'žə! - 'kâ:kə se mə b'žə:də pə-'nuo:čə! | k 1 BLESTI SE ☐ +
- blok** ▶ b'žə:k -a m ⟨) *blok* 1. |veliko, večstanovanjsko poslopje|: u b'žə:kə ži'vim 2. **a** |sešitek listov, ki se dajo iztrgati|: u b'žə:k sm sə na'piso **b** |listek s potrdilom o vplačilu|: d'vâ: b'žə:kə za 'mâ:lčə ša 'mâ:m | ☐ SSKJ, SP 1962
- blond** ⇒ BLONT ipd.
- blondinka** ▶ b'žə'diŋka -'diŋke ž ⟨) nov. *plavolaska, blondinka* | ☐ SSKJ, SP 1962
- blont** ▶ b'žə:nt -- -- prid. ⟨) **a** *plavolas*:
- 'tâ:kə 'čè:dne b'žə:nd_žie:k'čke ja b'žə - 'kâ:kə b'žə:nd 'bâ:bə sm 'vid'ə! **b** za lase *plav, svetel*: b'žə:nt ža:sə 'mâ: - 'žə:sə 'mâ: r'jâ:ve, 'ni: pa b'žə:nt | ☐ BLONTEN ☐ Ø
- ▶ **blont** ▶ b'žə:nt prisl. ⟨) *svetlo*: 'žə:sə 'mâ: (na) b'žə:nt pə'fâ:rbene - (na) b'žə:nt ja prašt'r'ixəna | ☐ Ø
- blonten** ▶ b'žə:ntə -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nəga) redk. **a** *plavolas*: b'žə:ntna 'bâ:ba **b** za lase *plav, svetel*: b'žə:nt'ne 'žə:sə je 'jəm'ə | ☐ ⇒ BLONT ☐ Ø
- bluščec** |črno jagodasti bluščec| ⇒ divja BUČA
- bluza** ▶ b'luzə -e ž ⟨) *bluza*: b'luzə sm sə 'da:žə 'dè:žat | |delovna bluza| ⇒ PLUZNA ☐ SSKJ, SP 1962
- bluzika** ▶ b'luzəka -e ž ⟨) manjš. *bluzica* |< BLUZA| | ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 *bluzica*)
- bob** [Tominšek 1903: 8, 12: im. ed. »bô^ab«; 12: rod. ed. »bô^aba«]
- boben** ▶ 'bò:bən -bna m ⟨) *boben* 1. |glasbilo|: na 'bò:bən ja 'tə:ku 2. |del naprave|: 'bò:bən pər p'râ:lnəmə st'rə:je • poud. **biti sit ko boben biti zelo sit**: səm 'sit kə 'bò:bən - 'tâ:k sm kə 'bò:bən (☐ biti sit ko POLH) • poud., redk. **najesti** (= napökati ipd.) **se ko boben zelo se najesti**: na sprâ:vəm 'neč 'vi:č u 'si:be, sm se na'puo:kažə kə 'bò:bən (☐ ⇒ najesti se ko POLH) | |spraviti na boben| ⇒ spraviti na KANT; |zavorni boben| ⇒ DRUMLJA ☐ +
- bobenček** ▶ 'bò:bənčək -čka m ⟨) manjš. *bobenček*: z 'bò:bənčək 'xò:də u'kə:lə - živ., otr. a sə tə 'bò:bənčka 'kuplə? | ☐ SSKJ, SP 1962
- bobipalčka** ▶ 'bə:bə'pa:lčka (in -bi-; **Bo** -'pâ:-) ⟨) nav. mn. **a** *slana palčka* |peci-vo|: a bə 'bə:bə'pa:lčke 'je:du? **b** *vrečka slanih palčk*: d'va:jne 'bə:bə'pâ:lčke 'kuplə | ☐ Ø
- bobnati** ▶ 'bò:bnat -əm nd. ⟨) *bobnati a* |udarjati na boben| **b** |povzročati votle glasove|: s 'pa:rstəm ja pə 'mizə pə 'mizə 'bò:bna • ⇒ KRUH bobna • ⇒ bobnati LJUDI vkupaj | ☐ +
- bobner** ▶ 'buo:bner -nərja m živ. ⟨) 1. *kolar* |kdor se ukvarja z izdelova-

njem, popravljajjem lesenih delov vozov: te š'ra:uf mę bọ pa 'bųo:bner na'rė:d'u • ja 'bė:ų p'rọ: sọ'dǎ:r, 'nıe: 'bųo:bner **2.** redk. *sodar*: pṛ 'bųo:bnerjə səm 'sọ:t na'rọ:čọ | ☐ k 1 KOLAR; k 2 SODAR ☐ ∅ (Thesaurus 1982a *bognar*; Videčnik 1988 *bogner*)

bobnerica ▶ 'bųo:bnerca (in -nę-) -nęrce ž ⟨⟩ *kolarska sekira*: 'bųo:bnerca 'mǎ: k'rǎ:tək š'tıe:l pa na ũk'rọ:głə na'rė:tə k'linę | ☐ ∅

bobneti ▶ - 3. os. ed. bėb'ni nd. ⟨-; - - bėb'nė:łə⟩ *bobni* |daje močne, zamolke glasove|: u 'pa:rsex mę 'ta:g bėb'ni | ☐ +

bobnič ▶ 'bọ:bėnč -a nov. ['bọ:bneč -a ([in -ni-) m ⟨⟩ *bobnič* |mrenica|: 'sę: mę bọ 'bọ:bėnč 'pọ:kn'u, čə se bėš 'ta:g 'dǎ:ru | ☐ +

bobovec ▶ 'bųo:bọc -a m živ. ⟨⟩ *bobovec a* |jabolko|: 'bųo:bọcọ mę pṛ'nıe:sę **b** |drevo|: 'bųo:bọc ja pa 'le:c 'dųo:s't' 'jəm'ọ • 'bųo:bọca m'ǎ:agu pəd're:t | ☐ +

bobrovec ▶ 'bųo:brọc -a m ⟨⟩ *bobrovec* |strešna opeka|: z 'bųo:brọcə bṁ 'dǎ:r-vəncə pək'rəų • d'vǎ: 'bųo:brọca mę ja 'dųo: 'va:rgłə | ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)

bocek ⇒ BACEK

bočev ⇒ BUČEV

bočevbut ⇒ BUČEVBUT

bočiti ipd. ⇒ BOTITI ipd.

bočnik ▶ 'bọ:čnėk -a (in -ni-) m ⟨⟩ nš *bočnik* |meso| | ☐ +

bodeč ▶ bəd'ėč -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žga, daj. ed. m. sp. -čmə⟩ *bodeč* |ki ima bodice, trne|: bəd'ėž d'rò:t ♦ bot. ⇒ bodeča NEŽA | ☐ +

bodi ▶ 'bọ:dę (in 'bọ:t'; v zvezi *bodi* no 'bode (in 'bọ:d')) 'bọ:te medm. ⟨⟩ *izraža začudenje, zavrnitev*: 'bọ:d' 'nə, 'bọ:t', a 'mis'leš, da bọ ũs'tǎ:łǎ 'dųo:mę? • sm pa 'rė:ku 'tıe:tę - »bọ:te 'nə, 'sę: 'nısm z'mę:šən!« • {A} m'le:ka na s'mę:jə 'vie:č ud'ǎ:jat. {B} 'bọ:d' 'nə! | ☐ BEŽI ☐ SSKJ

bodi ▶ 'bọ:dę (in 'bọ:t') ⟨⟩ ⇒ KAR BODI, ⇒ KERI BODI, ⇒ KJER BODI | ☐ SSKJ

bodica ▶ bəd'ıca -dice ž ⟨⟩ *bodica*:

bəd'ıca ut 'kǎ:ktusa (*kaktusova bodica*) • bəd'ıce pṛ 'ję:žə • 'tət' 'bųo:žə 'le:sc 'mǎ: bəd'ıce, 'ja:dų ja pa 'mėnda braz 'nęx | ☐ +

bodika ⇒ božji LESEC

bog ▶ 'bọ:k (tudi 'bọ:x) 'bųo:ga m živ. ⟨⟩ 1. ed. *bog* |nadnaravno bitje|: 'ja:s na 'vė:rjam u 'bųo:ga, sǎmə 'nė:kę ja 'pa: nad 'nəm • 'čuve, 'kǎ: gva'riž, da te 'na: bọ 'bọ:k š't'rǎ:fọ • 'kə 'bųo:ga te p'rò:səm - pəmǎ:gę 'mę! **2.** redk. *križ, razpelo*: 'bọ:k ja s_()tę:ne 'pǎ:du - 'bọ:x've:, 'kǎ: se bọ nar'dıłə • {A} 'le:, 'kǎ:ka 'pǎ:jọčna 'təmle vę'si. {B} 'kė:? a pṛ 'bųo:gə? • 'bųo:ga sk'rımə prat_()ęmə 'mǎ:lmə, da se ga 'na: bọ ũs'tǎ:šu **3.** v medmetni rabi, z oslabljenim pomenom *izraža a začudenje, navdušenje*: 'ọ:, 'lubę 'bọ:k 'ti! **b** *nejevoljo, nestrpnost*: za 'bųo:ga s'vė:tęga, 'dę: te 'nə g'mǎ:x! • 'nıe: 'nə rə'puotat - 'bọ:x se ũs'mile! • nov. a bėš u'sə pə'xųo:d'u - 'bọ:k te 'nėma 'rǎ:t! **c** *hvaležnost, zadovoljstvo*: 'bųo:ga zah'vǎ:lę, da se ja 'tǎ:k 'fa:jn s'tıe:kłə č ob spominu na umrle *najboljšo željo, naklonjenost*: 'kıtǎg - 'bọ:x jəm 'dę: nę'bę:se - sə 'pa: b'le 'čud'ņę • čustv. **biti bog i batina biti vplivnež, človek na visokem položaju**: u 'le:b'lǎ:nę na 'bǎnķę ja 'de:bršǎg 'bọ:j 'bọ:k i 'bǎ:tęna • čustv. **bog sam večni ve nihče ne ve** |izraža podkrepitev trditve|: 'bọ:x 'sǎ:m 'vė:čnę 've:, 'kǎ: ũsə šǎ 'bọ: • preg. **bog vama (: ti) daj dosti otrok pa malo nadlog izraža voščilo mladoporočencema, mladoporočencu**: 'bọ:k vǎmę 'dę: 'dųo:s'tę ut'rọ:k pa 'mǎ:łə nad'lọ:k • slabš. **držati se** (= biti ipd.) **ko lipov bog biti neroden, molčėč**: pəmǎ:gę, 'nıe: pa da təmle stǎ:š kə 'lipọ 'bọ:k • **hvala bogu izraža veselje, zadovoljstvo, olajšanje**: x'va:łǎ 'bųo:gə, da smə p'ra:ų 'ca:jt pəkə'sile! (☐ ⇒ hvala bogu (⇒ HVALA ž)) • čustv. **nema bog brata ne pride v poštev**: 'nėma 'bọ:g b'rǎ:ta, da bę 'ja:s 'šọ: z'ra:ųnə • polcit., čustv., v nikalnih stavkih **pod milim bogom popolnoma izraža podkrepitev**

trditve: pəd 'miləm 'bɔ:gəm za ŋ'kò:n'čè:sərca 'ni • pəd 'miləm 'bɔ:gəm 'neč sę na 'mò:rəm pə'mâ:ga₃() 'nəmə • čustv. **zajebavati** koga **ko sto bogov delati zelo velike probleme** komu: ž'vinozdro'njika smə 'mè:lę – nas 'jè:ble bə'lè:zŋ kə s'tɔ: 'bɔ:gu • čustv. **živeti** (= biti ipd.) **bogu za hrbtom živeti v oddaljenem, zakotnem kraju**: guo u neŋ 'guo:rax sə 'duo:mę 'buo:gə za 'xarptə | ⇒ boh ☐ k 2 ⇒ KRIŽ ☐ k 2: *Repo in korenje so nekdam obrezovali v hiši (tj. v stanovanjskem prostoru). Od tod izrek Kr* šalj. 'rè:pe ja də 'buo:ga, kə'rjè:ne pa də xu'diča. ☐ + [Tominšek 1903: 14: mest. ed. »b^og³«]

boga ▶ 'bɔ:ga ⟨⟩ • polcit., čustv. **pa vsega boga isusa izraža veliko količino**: 'tɔ: bę b'ɫə u'sə ŋ'k'ra:j za 'dji:t – pa u'sęga 'bɔ:ga 'i'susa • smə 'mè:lę mę'ril za dębəl'ine pa 'bɔ:ga 'i'susa u'sęga | ⇒ JEBEMO BOGA, JEBEMTI BOGA, JEBENTI BOGA ☐ ∅

bogadaj ▶ 'bɔ:ga'de: (tudi '-da:j) medm. ⟨⟩ star., redk. **a izraža odzdrav ob srečanju**: {A} dɔbrę 'da:n (: vę'čè:r). {B} 'bɔ:ga'de:. **b izraža pozdrav ob srečanju**: {A} 'bɔ:g'de:. {B} 'bɔ:ga'de:. | ☐ ⇒ BOGDAJ ☐ ⇒ BOGDAJ ☐ ∅

boga jarca ▶ 'bɔ:ga 'jã:rca medm. ⟨⟩ kletv. *izraža jezo, nejevoljo*: 'ɔ:, 'ti 'bɔ:ga 'jã:rca, 'lę:, 'kã:k sę se na'rè:d'u! | ☐ ⇒ JEBEMTI ☐ ∅

bogara ⇒ JEBEMO BOGARA, JEBEMTI BOGARA, JEBENTI BOGARA

bogastvo ⇒ BOGATIJA

bogat ▶ 'buo:gat (nov. bə'gã:t) bə'gã:ta -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. bə'gã:d'ga in bə'gã:tęga, daj. ed. m. sp. bə'gã:t'mə in bə'gã:tęmę) *bogat* [ki ima mnogo materialnih dobrin]: bə'gã:tə 'bã:bə sę ja 'duo:b'u • 'a:, 'tis'tę ja pa 'buo:gat! • bə'gã:tę 'ni'smə, pa s'ɫa:bə nəm 'pa: na g'rè: | ☐ ⇒ PREMOŽEN ☐ +

bogati ▶ 'bɔ:gati medm. ⟨⟩ *izraža začudenje, občudovanje*: a 'tò:g zas'lužə? 'bɔ:gati! • 'bɔ:gati, 'tɔ: s'te pa 'fa:jn 'kuplę! | ☐ ∅

bogatija ▶ bəga'tija -ja ž ⟨⟩ nš *bogastvo*

[*velike materialne dobrine*]: pr 'tè:užə ja b'ɫa: bəga'tija 'čã:s' | ☐ +

bogdaj ▶ 'bɔ:g'de: (tudi '-da:j) medm. ⟨⟩ star., pešaj. **a izraža odzdrav ob srečanju**: {A} dɔbrę 'da:n (: vę'čè:r). {B} 'bɔ:g'de:. • {A} dɔbrɔ 'jutro. {B} 'bɔ:g'da:j. • redk. {A} dɔbrę 'da:n, st'rič. {B} dɔbrę 'da:n 'bɔ:g'de:. **b izraža pozdrav ob srečanju**: {A} 'bɔ:g'de:. {B} 'bɔ:g'de:. • {A} dɔbrę 'da:n. {B} 'bɔ:g'de:. | ☐ BOGADAJ; ⇒ dober DAN, dober VEČER, dobro JUTRO ☐ Z 'bɔ:g'de: ali 'bɔ:ga'de: odzdravlja jo in pozdravlja jo govorce, rojeni v 30. letih in starejši, mlajši pa le izjemoma. ☐ SSKJ

bogec¹ ▶ 'bɔ:gəc -a m živ. ⟨⟩ manjš., otr. *bogec*: 'bɔ:gəc ja ŋcp'rę:dę, 'vęš – nap'rę: g'lè:dę • kə 'kura 'va:də 'pija, se ŋ'sã:kek'rã:t' 'bɔ:gəcə zax'vã:lę • 'bɔ:gəc pə'mã:gę (= redk. 'mã:gę) (*izraža voščilo otroku, ki kihne*) • ob grmenju: a 'čujaš, kə se 'bɔ:gəc k're:ga? • s'pè:ce 'bɔ:gəc k're:ga • redk., kot grožnja otroku | **pokazal ti bom** (| = videl boš) **bogeca kaznoval te bom s potegljajem, potegljaji za lase ob uhlju ali na tilniku**: čə 'na: bęš p'riđŋ, tę m 'bɔ:gəca pə'kã:zɔ • 'dę: g'max, čə 'niɛ:, bęš 'vid'ɔ 'bɔ:gəca (☐ ⇒ za ta sladke te bom (⇒ SLADKI m)) | ☐ +

bogec² ▶ 'bò:gəc -a m živ. ⟨⟩ čustv. *ubozec, revež*: 'sę: sę 'bò:gəc, kə sę bə'lé:n | ☐ ⇒ REVEŽ ☐ SSKJ, Plet.

bogadaj ⇒ BOGADAJ

bogi ▶ 'bò:gę -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -gęga tudi -g'a, daj. ed. m. sp. -gęmə tudi -gmə) **1. ubog** [usmiljenja, pomilovanja vreden]: ut 'kr̥s'tine tis'tę 'iŋc ja 'bè:ŋ 'vęrgnę 'bò:gę • u 'ɫã:ğerjə smə šale b'lę 'bò:gę • 'bò:gə 'va:trak! • 'bò:gę s'tã:ra 'ma:ma, 'kò:k pratr'pijə! **2. reven, siromašen**: p'rę: 'čã:sę pr 'tè:užə 'ni'sə b'lę 'bò:gę, 'dè: sə pa 'vęrgnę **3. čustv. a po vrednosti, količini majhen, nezadosten**: za tįstə 'bò:gə 'xišə se 'cufəjə **b** z oslabljenim pomenom *poudarja majhno količino*: 'kã: pa 'nę: 'kupęm za te 'bò:ge 'dinęrja! • ⇒ biti bogi ko cerkvena miš | ☐

- REVEN $\square$ $\emptyset$ (+ ubog)
- **bogo** ► 'bò:gə prisl. ($\langle$) *revno, siromašno* |< *BOGI* 2|: 'bò:gə ja ub'le:čan - 'bò:gə sə 'živele $\square$ $\square$ REVNO $\square$ $\emptyset$ (+ ubogo)
- **bogo** ► 'bò:gə povdk. ($\langle$) *čustv. izraža pomilovanje |čustveno prizadetost ob neprimernem, nespametnem ravnanju koga|*: 'tò: ja pa 're:z 'bò:gə, da g'rè: 'dai:ve k'ra:st $\square$ $\square$ SIROTNÓ $\square$ $\emptyset$
- **bogi** ► 'bò:gə -gəga m živ. ($\langle$) *reven, siromašen človek*: 'nəmə 'žə 'na: bə 'neč, kága 'bò:gəga pa u'sə dèle'ti $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ REVEŽ $\square$ SSKJ
- bogica** ► 'bò:gəca -e ž ($\langle$) *čustv. ubožica, reva*: 'kâ:ka 'bò:gəca sę b'la:, kə sę se u'p'ie:kla na 'rit'kə $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ REVA $\square$ $\emptyset$
- boglonaj** ipd. $\Rightarrow$ BOHLONAJ ipd.
- bogovski** ► 'bò:gòs'kə -ska -ə prid. ($\langle$ rod. ed. m. sp. -s'kega) poud. *čudovit, izvrsten, sijajen*: 'ná:jn akum'la:tòr ja 'bò:gòs'kə $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ BOŽANSKI $\square$ SSKJ (SP 1962 #)
- **bogovsko** ► 'bò:gòskə prisl. ($\langle$) poud. *čudovito, izvrstno, sijajno*: 'bò:gòskə mə g'rè: $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ BOŽANSKO $\square$ SSKJ
- bogvaruj** $\Rightarrow$ BOHVARI
- bogžegnaj** ► bəg'žè:gne medm. ($\langle$) pešaj. *izraža voščilo pri jedi*: {A} bəg'žè:gne. {B} bəx'ložne. $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ BOHŽEGNAJ $\square$ $\emptyset$
- boh** ► 'bò:x medm. ($\langle$) *izraža a začudenje, navdušenje*: 'bò:x, 'kək ja b'le 'fa:jn! **b** strah, vznemirjenje, obup: 'ò:, 'bò:x, pa 'kâ: sm tē nar'di:la! **c** dvom, negotovost, upanje: 'bò:x 'sâ:m 'vè:čne 'vè:, 'kək ja 'tai:p'ò - 'bò:y z'nâ:, 'kò:k 'lert ja ut_()'e:ga **č** svarilo, prepoved, opozorilo: 'bò:x, 'a: te m u'sè:kò! - 'bò:x na za'die:nę na p'râ:zen ža'lož:c tab'le:te 'ja:mat! $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ BOHPOMAGAJ $\square$ $\emptyset$
- boh aleluja** ► 'bò:x ale'luja medm. ($\langle$) kletv. *izraža močno podkrepitev trditve*: 'bò:x ale'luja, 'kəg_a bŋ zm'la:t'u! $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ PORKA $\square$ $\emptyset$
- boh azija** ► 'bò:x 'â:zeja (in -zi-) medm. ($\langle$) kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'bò:x 'â:zeja, 'kâ: pa 'de:žəš? $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ DUŠ $\square$ $\emptyset$
- bohlonaj** ► bəx'ložne (tudi 'bò:-) medm. ($\langle$)

- pešaj. *hvala |izraža hvaležnost|*: 'čâ:s_mə 'ri:ekle bəx'ložne, 'dē: se 'ri:ča pa x'va:la 'le:pa - s'tò:krt bəx'ložne, kə s'te pə'mâ:gale - kot vljudnostni pristavek na izraženo voščilo: {A} bəy'žè:gne. {B} bəx'ložne. - redk. {A} dōbr 'te:k. {B} bəx'ložne. - kot odgovor tistega, ki je kihnil, na voščilo: {A} 'bò:x pə'mâ:gə. {B} bəx'ložne. - redk. {A} na zd'raruje. {B} bəx'ložne. $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ HVALA $\square$ $\square$ *Z bəx'ložne se zahvaljujejo predvsem govornici, rojeni v 30. letih in starejši, mlajši pa le izjemoma.* $\square$ $\emptyset$ (SSKJ *boglonaj*; SP 1962 *boglonaj* m)
- bohlončkaj** ► bəx'ložnčkə (tudi 'bò:-) medm. ($\langle$) ljubk., redk. *hvala |izraža hvaležnost|*: bəx'ložnčkə za 'žò:gə $\square$ $\square$ $\emptyset$ (SP 1962 *boglončkaj* m)
- bohmagaj** ► 'bò:x'mâ:gə medm. ($\langle$) redk. *izraža voščilo tistemu, ki kihne*: {A} 'bò:x'mâ:gə. {B} bəx'ložne. $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ BOHPOMAGAJ $\square$ $\emptyset$
- bohnasvari** ► 'bò:xnas'vâ:r (tudi -rə) člen. ($\langle$) *bogvaruj |izraža svarilo, prepoved|*: 'bò:xnas'vâ:r, da bę b'la: 'tâ:ka 'suša kə 'lâ:nę $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ BOHVARI $\square$ $\emptyset$
- bohnedaj** ► 'bò:x'njie:də člen. ($\langle$) *izraža svarilo, prepoved*: 'bò:x'njie:də, da bę ša kag'da:j 'ta:k 'xədə - 'bò:x'njie:də 'xuo:dət kəl 'pəsa $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ BOHVARI $\square$ $\emptyset$
- bohobvari** ► 'bò:xub'vâ:rə (in -'vâ:r) člen. ($\langle$) redk. *bogvaruj |izraža svarilo, prepoved|*: 'bò:xub'vâ:rə u 'tâ:kməle u'ra'mè:nə ka'kâ:m 'xuo:dət $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ BOHVARI $\square$ $\emptyset$
- bohpomagaj** ► 'bò:xpə'mâ:gə medm. ($\langle$) *izraža voščilo tistemu, ki kihne*: {A} 'bò:xpə'mâ:gə. {B} bəx'ložne. - 'bò:xpə'mâ:gə. 'viž, da ja 're:s. $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ na ZDRAVJE $\square$ $\square$ *Izjava 'viž, da ja 're:s doda govorec, ki izrazi voščilo, nanaša pa se na vsebino pogovora, katerega resničnost naj bi se potrdila s kihljajem.* $\square$ BOHMAGAJ $\square$ $\emptyset$
- bohvari** ► 'bò:x'vâ:rə (in -'vâ:r) člen. ($\langle$) *bogvaruj* 1. *izraža svarilo, prepoved|*: 'bò:x'vâ:rə, da bę 'šò: 'vən - pa 'bò:x'vâ:r 'mâ:nčę 'kə: p'râ:vež_()arad 'nè: 2. v medmetni rabi *izraža podkrepitev zanikanja|*: 'ò:, da bę se mə 'le:

- 'kɛ: na nar'diʒə! | ☐ k 1 BOHNASVARI, BOHNEDAJ, BOHOVARI, BOŽE SAČUVAJ; k 2 BOHNEDAJ ☐ ∅ (SSKJ *bogvari* pod *bogvarufj*)
- bohve** ▶ 'bɔ:x'vɛ: člen. ⟨⟩ *bogve* a *izraža negotovost, nedoločnost*: 'bɔ:x'vɛ: 'kək se 'kɛ: gə'di 'tò:nə • a ja ša 'le: 'žij, 'bɔ:x'vɛ: • 'bɔ:x'vɛ:, ut 'kɔ:c_()e ja u'zè:u **b** *poudarja veliko mero*: 'du:ons ja žə 'bɔ:x'vɛ: 'kè: **C** v nikalnih stavkih *poudarja majhno mero*: 'ni 'bɔ:x'vɛ: 'kəg b'rɛxtɿ • 'ne:m 'bɔ:x'vɛ: 'kò:g (= 'kå:) g'nå:rja, pa 'nè:kɛ tɛ pa 'li:ɛ:kə 'då:m | ☐ ∅ (SSKJ *bogve*; SP *bog ve*; Plet. *Bog ve*)
- bohžegnaj** ▶ bɔ'žè:gne medm. ⟨⟩ *izraža voščilo pri jedi*: {A} bɔ'žè:gne. {B} bɔx'žò:nɛ. | ☐ BOGŽEGNAJ, dober TEK ☐ ∅
- boj** ▶ 'bò:j člen. ⟨⟩ star. *baje* | *izraža negotovost trditve*: 'una ja pa u 'bò:lnicə š'la: 'bò:j | ☐ ⇒ MENDA ☐ Plet.
- boj** ipd. ⇒ BORBA ipd.
- bojati se** ▶ 'bɔ:jat se -əm se nd. ⟨⟩ otr. b. se (*koga/česa*) *bati se* (*koga/česa*) | *čutiti (spoštljiv) strah*: a se 'bɔ:jəš? • 'nie: se st'riča 'bɔ:jat | ☐ ⇒ BATI SE ☐ ∅
- bojda** ▶ 'bò:jda člen. ⟨⟩ star., redk. 'bò:jda jə je d've: 'kure 'nie:slə pr' 'zɔ:bɛjə | ☐ ⇒ MENDA ☐ +
- bojkati se** ▶ 'bɔ:jəkat se -əm se nd. ⟨⟩ otr. b. se (*koga/česa*) *bati se* (*koga/česa*) | *čutiti (spoštljiv) strah*: 'nie: se 'bɔ:jəkat • a se 'bɔ:jəkəš ɛ'ne:kcija? | ☐ ⇒ BATI SE ☐ ∅
- bojler** ▶ 'bɔ:jler -lɛrja m ⟨⟩ *bojler*: 'bɔ:jler s'puša | ☐ BOLER ☐ SSKJ, SP 1962
- bok** ⇒ STRAN
- bokerica** ▶ 'bɔ:kercə (in -kɛ-) -kɛrce z ⟨⟩ *bokarica* | *puška* | ☐ ∅ (SSKJ *bokarica*)
- boks¹** ▶ 'bɔ:ks -a (in 'bɔ:-) m ⟨⟩ nš *boks* | *usnje*: 'čɛ:ɹlɛ z 'bɔ:kəsa | ☐ SSKJ, SP 1962
- boks²** ▶ 'bɔ:ks -a m ⟨⟩ nš *boks* | *šport*: pə tɛlɛ'vizjə ja 'bɔ:ks | ☐ SSKJ, SP 1962
- boksast** ▶ 'bɔ:ksast -a -ə (in 'bɔ:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə⟩ *boksast* | < *BOKS* | 'čå:sɛ sə 'mè:lɛ 'tis'te, sə jəm 'ri:ɛ:kɛ 'bɔ:ksas'te 'punčke | ☐ SSKJ, SP 1962
- boksati** ▶ 'bɔ:ksat -əm nd. ⟨⟩ a b. *koga boksati koga* | *udarjati s pestmi*: za'kå: me pa 'bɔ:ksəš? • s'ra:jce sma sɛ na 'rɔ:ke na'vè:zała pa sma se 'bɔ:ksała **b** nov. | *nastopati, tekmovali*: 'k'lɛ:j pa ša nɛ 'čairɿc_()ta 'ti:ž 'bɔ:ksała | ☐ k a ŠTOSATI ☐ SSKJ, SP 1962
- bokser** ▶ 'bɔ:kser -sɛrja m ⟨⟩ *boksar* 1. | *orožje*: z 'bɔ:kserjə ga ja u'då:ru 2. živ., nov. | *športnik* | ☐ SSKJ, SP 1962
- boksniti** ▶ 'bɔ:ksɛn't' (in -s'ɿ't') -s'nem ⟨⟩ b. *koga udariti, suniti koga s pestjo*: 'zd'ra:uca ja 'ja:dɿ u 'zəbe 'bɔ:ks'n'u • 'čuve, u s'te:nə bəž 'bɔ:ksən'la | ☐ ⇒ ŠTOSNITI ☐ SSKJ, SP 1962
- bolan** ⇒ BOLEN
- boleč** ▶ bə'lè:č -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žga, daj. ed. m. sp. -čmə⟩ *boleč* | *ki povzroča bolečine*: 'nie: me za tə bə'lè:čə 'rɔ:kə pr'ja:mat • kə'lè:nə 'mā:m bə'lè:čə | ☐ +
- bolečina** ▶ bə'lɛ:čina -čine z ⟨⟩ *bolečina* | *neugoden telesni občutek*: bə'lɛ:čina 'ka:r 'nɔ:ča 'jənet • 'tå:ke bə'lɛ:čine səm_è:la u t're:pxə, da 'ni za pə'vè:dat | ☐ +
- bolehati** ▶ bə'lɛ:χat -əm (in -lɛ:-) nd. ⟨bə'lɛ:χɛ itd.⟩ *bolehati*: 'dɔ:gə ja bə'lɛ:χała, 'nə, 'pɔ: ja pa 'vɛrgnɛ zbə'lè:la pa u'ma:r'la | ☐ +
- bolehen** ▶ bə'lɛ:χən -xna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -xnega⟩ *bolehen*: s'tå:ra pa bə'lɛ:χna 'səm • 'gra'xɔ:tɔ 'va:ča ja 'bəl bə'lɛ:χən, kə ka'di kə 'turk | ☐ +
- bolen** ▶ bə'lè:n -a -ə (redk. b'lè:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ɿga in -nega, daj. ed. m. sp. -n'mə in -nɛmə⟩ 1. *bolan* | *ki ima bolezen*: bə'lè:na ž'vå:t ja pa 're:z 'bò:ga, sɛ na 'mò:ra 'neč pə'må:gat • a ja 'ma:ma ša z'me:rəm bə'lè:na? • star. bə'lè:n sm g'rå:tɔ (*zbolel sem*) 2. za ženske *imeti menstruacijo*: 'na:m tɛɹɔ-'vå:d'la, sm bə'lè:na • bə'lè:na sm g'rå:tała (*dobila sem menstruacijo*) | ⇒ BOLETI ☐ k 1 BOLENČKAN, BUBAN, BUBIKAN, MAROD ☐ Plet. (SSKJ, SP 1962

bolan)

► **boleni** ► bə'lè:n -ŋga in -nəga (tudi b'lè:-) m živ. ⟨daj. ed. -n'mə in -nəmə⟩ *bolnik*: bə'lè:ŋga pa 're:s ŋ'bi:edŋ_{na} zas'to:pə • bə'lè:nəmə ŋ'kò:n'bi:edŋ_{na} vɛ'rè:me • poud. **spravljati se** (kam) ko **bolen srat zelo počasi se odpravljati** (kam): se pa 'tuc_( )'pra:uļeš u šta'cunə kə bə'lè:n s'ra:t | ⊞ ⇒ BOLNIK □ ∅

bolenčkan ► bə'lè:nčkən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ otr. *bolan*: a 'nā:šə tə 'mā:žə ja pa bə'lè:nčkənə | ⊞ ⇒ BOLEN □ ∅ (SSKJ, SP 1962 *bolančkan*)

boler ► 'bɔ:ler -lɛrja m ⟨⟩ redk. *bojler*: 'ce:u ud 'bɔ:lɛrjə | ⊞ ⇒ BOJLER □ ∅

bolet ► ba'lét -a m ⟨⟩ redk. *kartonček kot potrdilo za količino obranega hmelja*: pa da 'na: bəž ba'lét:tə z'gub'u | ⊞ ⇒ BOLETA □ ∅

boleta ► ba'léta -e m ⟨⟩ *kartonček kot potrdilo za količino obranega hmelja*: 'mɔ:ja ba'lé:te sə 'ma:ma xran"vā:lə • 'kò:g ba'lé:c_( ) sɛ pa 'dɔ:ns prɛ's'žū-žu? | ⊞ BOLET □ Hmelj so prebivalci obravnavanega področja približno do konca 70. let obirali konec avgusta in v začetku septembra pri večjih kmetih (ti so ga na obravnavanem področju tedaj vsi opustili), Bočani pa so hodili obirat zadružnega v Radmirje. Lastnik hmeljskega nasada je nekajkrat na dan pobral obrani hmelj, ki so ga obiralci zbirali v žaklje, za to pa so ponekod (v Pustem Polju npr. pri Gregorni ali Stvarniki) dobili bolete, na katerih je bilo na eni strani navedeno lastnikovo ime (odtisnjeno s stampiljko ali – pri Gregorni v Pustem Polju – celo natisnjeno), na drugi pa zapisano število oddanih škafov. (Drugi, v Pustem Polju npr. pri Parkeljnih in v Kokarjah pri Filipci, so število obranih škafov zapisovali v zvezek.) Nekaj tednov po koncu obiranja je lastnik nasada obiralcem bolete zamenjal v denar. □ SSKJ ≠

boleti ► 'bɔ:let 3. os. ed. [bə'li (f redk.

b'li) nd. ⟨-; 'bɔ:lo [bə'lé:žə -ə (f redk. b'lè:-)⟩ 3. os. boli koga *boli koga* 1. |*povzročati bolečine*: 'zɔ:b ga bə'li • 'nā:žga sə 'nɔ:ge b'lé:le 2. brez. |*čutiti bolečine*: u 'pa:rsɛx me ja bə'lé:žə | ⇒ BOLEN ⊞ BUBATI, BUBIKATI □ +

bolezen ► bə'le:zən (in -'lɛ-) -'li:z'nɛ z ⟨⟩ *bolezen* |*motnja v delovanju organizma*: bə'le:zən se me pr'ja:mle • u'se: bə'li:z'nɛ sm pa 'tu:z_( )ə 'jəm'ɔ • redk. **nedeljska bolezen prehlad pri konjih**: 'kɔ:n' də'bi nɛ'dé:lskə bə'le:zən, čə ja 'dɔ:gə 'ka: 'nɛtɛr, 'puo: ga pa z'žə z'mā:trəš (⊞ ⇒ NEDELJSKA) • **sladkorna bolezen sladkorna bolezen**: s'lat'kɔ:rna bə'le:zən (⊞ ⇒ CUKROVKA) | □ + (k • *nedeljska bolezen*: Videčnik 1988: 57 *nedeljska bolezen*) [Tominšek 1903: 20: or. ed. »bélézny«]

bolha ► 'bɔ:xa -e z ⟨⟩ 1. *bolha*: 'bɔ:xe sə me u'bg'riz'le • 'pa:js'ja 'bɔ:xa 2. nov. *osebni avtomobil fiat 126*: "ā:nɛka se ja pa 'bɔ:xe 'kup'la | ⊞ k 2 ⇒ poljski FIAT □ + [Tominšek 1903: 10: im. ed. »bóha«; 17: rod. ed. »bóuhe«]

boli ► 'bɔ:li ⟨⟩ • ⇒ BAŠ me boli • polcit., čustv. **boli mene** (: tebe : njega) *vseeno mi je*: 'bɔ:li 'mɛnɛ, 'kām bəš_( )ɔ: (⊞ ⇒ VSEENO) • ⇒ boli mene PATKA | □ ∅

bolj ► 'bəl prisl. ⟨presežnik 'na:j'bəl star. 'na:r'bəl⟩ primernik *bolj* |< ZELO| 1. |*stopnjuje a pridevnike in iz njih izpeljane prislove*: 'bəl ɛr'ja:u • 'pò:p ja 'bəl 'ma:mɛn • 'di:kle ja ša 'bəl z'vɛtə kə 'ma:ma • tudi ob pridevniki in prislovih, ki imajo sicer primernik z obrazilom: 'təle ja pa 'tò:rta 'bəl 'dɔ:bra kə u s'lašči'čā:rnɛ • 'na:j'bəl ja pa 'tətale 'rò:ža 'le:pa **b** *nepridevniške prislove*: s'to:pə 'bəl nap'rɛ: (: prɔx u'rātəm) 2. |*izraža večjo mero glagolskega dejanja ali stanja*: 'ti se ša 'bəl 'di:raš kə 'ja:s 3. |*izraža sorazmernost dejanja v nadrednem in odvisnem stavku*: 'bəl kə smə lɛ'té:lɛ, bəl sə st'rɛ:lɛlɛ • 'bəl kə je dɛpəve'dujam, s'žā:pšə 'ja: • ⇒ bolj ko DREK mešaš, bolj smrdi | ⇒ ZELO

□ +

bolj² ▶ 'bəl prisl. ⟨⟩ *bolj* 1. [primerja istovrstne stavčne člene med seboj]: g'lè:da 'bəl na 'sì:be kə na d'ruge 2. več |izraža večjo količino ali mero|: 'bəl kə nə 'urə ja 'žə ud "l̥ɔ:mšakə 3. |omejuje pomen pridevnika, prislova ali prislovne zveze|: 'tâ:g, 'bəl 'mičkən 'dè:da ja 'bè:ɥ - 'jâ:bək 'mâ:mə pa 'lɛ:z 'bəl 'mâ:ɬə (kə 'nì:ɛ) - u'rè:xɛ sə 'bəl 'piškɔvɛ (kə 'nì:ɛ) - tis't' pɛ'cikl̥ ja žə pa 'bəl 'bò:gɛ - 't̥ista 'xiša ja 'bəl prɔx "mə'zè:rjə - 'bəl pə 'məškə se 'nò:sɛ - te 'nɔ:š ja pa 'bəl 'ta:k (= 'tâ:k) (ni kaj prida) • čustv., s pridevnikom ali prislovom **biti bolj** ... **ko ne biti precej** ... |izraža veliko količino, mero|: ta 'di:ska ja pa 'bəl k'râ:tkə kə 'nì:ɛ - {A} 'kək se 'mâ:te? {B} 'e:ɪ, 'bəl 'bò:gə kə 'nì:ɛ. | □ k 2 ⇒ VEČ □ SSKJ

bolji ▶ 'bɔ:lɛ -- -- prid. ⟨rod. ed. m. sp. -- tudi -lɛga⟩ primernik 1. *boljši* |< DOBER|: 'na:j'bɔ:lɛ k'rəx sə 'mè:lɛ pa pr̥ "x'ra:s'nikɛ ɥ "š'mâ:rtne - 'bɔ:lɛ čl̥ə'vè:ka pa 're:s 't̥i:škə 'na:jdeš 2. *boljši a* |ki je višje, bolj kakovostne vrste|: 'na:rtə'bɔ:lɛ s've:d bɛ 'ra:t 'kup'u - 'bɔ:lɛ (= tudi 'bɔ:lɛga) čl̥ə'vè:ka 't̥i:škə 'na:jdeš tɛga 'bɔ:lɛga tɛ'bâ:ka 'žix 'kupɛš **b** *boljši* |namenjen za posebne, bolj svečane priložnosti|: te 'bɔ:lɛ x'l̥â:ča ɥb'lɛ:čə 3. čustv. *družbeno, družabno višje stoječ*: z 'bɔ:lɛ fa'mi:lɛja ja b'l̥a:ɪ, sə jə pa 'ra:jšə ɥ'zè:lɛ • ⇒ bolji (je) prva ZAMERA ko zadnja | □ k 1-2 ⇒ BOLJŠI; k 3 ⇒ IMENITEN □ Plet.

▶ **bolji**¹ ▶ 'bɔ:lɛ -- -- povdk. ⟨⟩ primernik 1. *boljši* |ki glede na kak kriterij, normo, zahtevo bolj ustreza, zadovoljuje|: 'jâ:pke sə pa 'lɛ:čnə 'lè:rtə 'bɔ:lɛ, kə sə b'lɛ: 'l̥â:nɛ - za na 'nì:və bɛ b'lɛ pa š'kò:rnɛ 'bɔ:lɛ 2. *boljši* |ki bolj ugodno vpliva, koristi|: ka'mɛ:lce sə 'bɔ:lɛ kə ɥ'sâ:ke tab'lɛ:te 3. s širokim pomenskim obsegom *izraža stanje, ki je v nasprotju s prejšnjim, siceršnjim, navadno pozitivno*: u 'šɔ:lɛ ja pa 'di:kle 'dɛ: 'bɔ:lɛ, se ja pəp'ra:ɥɛ

- nə'mâ:ɬə 'bɔ:lɛ 'səm (počutim se bolj zdravega) | ⇒ BOLJŠI¹ povdk. □ ∅

▶ **bolji** ▶ 'bɔ:lɛ prisl. ⟨⟩ primernik *bolje, boljše* |< BOLJI prid. |: d'rugə 'xišə bɛ 'bɔ:lɛ na'rè:d'u, kə sm̥ 'tətə | ⇒ BOLJI prisl. □ Plet.

▶ **bolji**² ▶ 'bɔ:lɛ povdk. ⟨⟩ s širokim pomenskim obsegom *izraža stanje, ki je v nasprotju s prejšnjim, siceršnjim, navadno pozitivno*: z 'va:səm ja pa 'lɛ:z 'bɔ:lɛ (os je letos manj), kə ja b'l̥ə 'unə 'lè:rtə p'rɛ: - 'tə jəm ja 'dɛ: 'duo:z'd' 'bɔ:lɛ, kə jəm ja b'l̥ə ɥ 'unə 'xišə | □ ⇒ BOLJŠI² povdk. □ ∅

boljšati se ▶ 'bɔ:lšat se -əm se nd. ⟨⟩ *boljšati se a*: ɥ'r̥i:ɛme se za'čè:ɬə 'bɔ:lšat **b**: a se tɛ 'cukrɔka 'kɛ: 'bɔ:lša? | □ k a GORŠATI SE, LEPŠATI SE □ +

boljši ▶ 'bɔ:lšə -- -- tudi -a -ə redk. 'bɔ:lš -- -- prid. ⟨rod. ed. m. sp. -- tudi -šəga in -žga redk. 'bɔ:lš, daj. ed. m. sp. 'bɔ:lšə tudi -šəmə in -šmə redk. 'bɔ:lš⟩ primernik 1. *boljši* |< DOBER|: 'župa ja pa 'duo:mɛ na'rè:rtə 'žə 'duo:s'tɛ 'bɔ:lšə (= tudi 'bɔ:lša) kə ɥ xɔ'te:ɬə 2. *boljši a* |ki je višje, bolj kakovostne vrste|: 'na:j'bɔ:lšə ja 'bè:ɥ pa 'jâ:var **b** |namenjen za posebne, bolj svečane priložnosti|: u tɛɥ 'bɔ:lšəx (= tudi 'bɔ:lš) 'čɛ:ɥlɛx pa 'mənda 'jâ: 'na: bəš pə 'gɔ:šə 'xɔ:d'u?! 3. čustv. *družbeno, družabno višje stoječ*: 'se: sə 'mò:rad 'bɔ:lšə 'lɛdɛ, sâmə dɛlɛ'ti jəx pa 'tud' u'sə • ⇒ pri najboljši VOLJI • ⇒ boljši (je) prva ZAMERA ko zadnja | □ k 1-2 BOLJI prid.; k 3 ⇒ IMENITEN □ +

▶ **boljši**¹ ▶ 'bɔ:lšə -- -- povdk. ⟨⟩ primernik *boljši* |ki glede na kak kriterij, normo, zahtevo bolj ustreza, zadovoljuje|: 'dè:da ja 'bɔ:lšə [ud 'bâ:be ([= kə 'bâ:ba) 2. *boljši* |ki bolj ugodno vpliva, koristi|: 'bunda ja 'bɔ:lšə kə 'juo:pič u tɛmə m'râ:zə 3. s širokim pomenskim obsegom *izraža stanje, ki je v nasprotju s prejšnjim, siceršnjim, navadno pozitivno*: 'nâ:ša ja pa 'dɛ: 'vəndər 'bɔ:lšə (počuti se bolj zdravo) | □ BOLJI¹ povdk. □ ∅

▶ **boljši** ▶ 'bɔ:lšə prisl. ⟨⟩ primernik *bolje, boljše* |< BOLJŠI prid. |: 'na:j'bɔ:lšə ja

- 'bɛt 'ka: 'tixə | ⊞ BOLJI prisl. ⊞ ∅
- ▶ **boljši**² ▶ 'bɔ:lšə povdk. ⟨⟩ s širokim pomenskim obsegom *izraža stanje, ki je v nasprotju s prejšnjim, siceršnjim, navadno pozitivno: s kə'mā:rcəm ja pa 'bɔ:lšə 'dɛ: (komarjev je zdaj manj)* | ⊞ BOLJI² ⊞ ∅
- ▶ **boljši** ▶ 'bɔ:lšə -šəga in -žga s ⟨daj. ed. m. sp. -šəmə in -šmə⟩ *boljša stvar: 'kɛ: 'bɔ:lšəga mə s'kuxɛ za 'gɔ:t* | ⊞ SSKJ
- ▶ **najboljši** ▶ 'na:j'bɔ:lšə - s ⟨v rabi samo im. ed.⟩ • za rojstni dan, god **vse najboljše izraža dobre želje: u'sə 'na:j'bɔ:lšə**, pa da bɛ zd'rā:va b'la: ša nap'rɛ: | ⊞ SSKJ
- bolmet** [Plet.: »bōlmet, m. der Dosten (origanum vulgare), Luče (Št.)-Erj. (Torb.)«]
- bolnica** ▶ 'bɔ:lnɛca (in -ni-) [-nɛce (f in -ni-; redk. -lnɛ(-)) z ⟨⟩ *bólnica: g'rɛ:m u 'bɔ:lnɛca, sɱ 'rānen* | ⊞ ŠPITAL ⊞ +
- bolničar** ▶ 'bɔ:lnɛčar -ja (in -ni-) m živ. ⟨⟩ *bolničar: 'se: žə 'bɔ:lnɛčar g'rɛ: - "tò:na ja 'bè:u_() partɛ'zā:ney za 'bɔ:lničarja (nosil je ranjence)* | ⊞ VERTER ⊞ +
- bolnik** ▶ bɔu'nik -a m živ. ⟨im. mn. -'nikɛ⟩ nov., redk. *bolnik: 'kè: ja z'dɛ: 'na:ž bɔu'nik?* | ⊞ BOLEN m | ⊞ +
- bolniška** ▶ bɔl'niška -e z ⟨⟩ *bolniški dopust: bɔl'niškə 'mā:m (= sɱ nas'tɔ:p'u) - u bɔl'niškɛ sɱ 'bè:u, sɱ pa 'mjen' zas'lužu - 'dó:xter mɛ 'ni 'var'tɔ 'da:d bɔl'niške - a sɛ u bɔl'niškɛ?* | ⊞ BOLOVANJE ⊞ SSKJ pod *bolniški*
- bolnišnica** ⇒ BOLNICA
- bolovanje** ▶ bɔɫɔ'vā:nɛ (Bo tudi -e) -e (in -ɫə-) s ⟨⟩ NŠ, redk. *bolniški dopust: na bɔɫɔ'vā:nɛ sɱ 'bè:u* | ⊞ ⇒ BOLNIŠKA ⊞ +
- bom** ▶ 'bɔ:m medm. ⟨⟩ otr. *bom [posnema najnižji glas zvonā: z'vā:nɛ 'de:ɫəjə 'bim 'ba:m 'bɔ:m* | ⊞ SSKJ
- bom** itd. ⇒ BITI²
- bomba** ▶ 'bɔ:m̩ba -e z ⟨⟩ 1. *bomba [z razstrelivom napolnjeno kovinsko telo: sɛ pa 'təm ka'dilɛ, sɛ jɛx pa 'vid'lɛ, sɛ pa 'va:rglɛ 'duo: nɛx 'pār 'bɔ:mp - 'duo:mɛ 'mā:m 'tā:kə, kə bɛ mɛ*
- 'bɔ:m̩ba u'se:kaɫa 2. *jeklenka [posoda: ['bɔ:m̩ba za p'lɪn (f = p'lɪnska 'bɔ:m̩ba) - a ja 'bɔ:m̩ba žə s'pɛ:t p'rā:zna? - s kɛ'sikɔvɛ 'bɔ:m̩bɛ bɛ se 'ma:gu pɛtə-'pɪt* 3. NŠ, šalj., nov. *velik nered: a bɛš 'tətəle 'bɔ:m̩bə 'sā:ma u'kra:j sprā:ɫa?*
- šalj. (atomska) **bomba je padla** (= usekala ipd.) *velik nered je: a tɛ ja u 'suo:bɛ s'pɛ:d 'bɔ:m̩ba u'se:kaɫa?* (⊞ ATOMSKA je padla) | ⊞ k 2 JERLENKA; k 3 ATOMSKA ⊞ +
- bombandirati** ▶ bɔmban'dɛ:rat -əm nd. ⟨⟩ *bombandirati: 'tələ žə 'na:de bɔmban'dɛ:ralɛ* | ⊞ BOMBANDIRATI ⊞ ∅
- bombardirati** ▶ bɔmbar'dɛ:rat -əm nd. ⟨⟩ narašč. *bombardirati: 'aŋ'le:žə sɛ bɔmbar'dɛ:ralɛ* | ⊞ ⇒ BOMBANDIRATI ⊞ SSKJ, SP 1962
- bombaž** ▶ bɔm'bā:š -ža m ⟨⟩ nš *bombaž a [vlakna: 'bā:ta ja 'sā:m bɔm'bā:š b [tkanina: s'ra:jca š_čiz'd'ga bɔm'bā:ža* | ⊞ ⇒ PAVOLA ⊞ +
- bombica** ▶ 'bɔ:m̩bɛca (in -bi-) -bɛce (in -bi-) z ⟨⟩ 1. manjš. *bombica: 'pa:js'ja 'bɔ:m̩bica (pasja, strašilna bombica)* 2. *črnilni vložek za nalivnik: 'ča:rnə 'bɔ:m̩bɛcə za pɛŋ'kā:ɫə bɛ 'nucɔ* | ⊞ k 2 VLOŽEK ⊞ SSKJ, SP 1962
- bombonera** ▶ bɔmbɔ'ne:ra -a z ⟨⟩ *bonboniera: za 'ruo:js't'nɛ 'dɛ:n sɱ bɔmbɔ'ne:rə 'duo:b'u* | ⊞ ∅ (SSKJ, SP 1962 *bonboniera*)
- bon** ▶ 'bɔ:n -a m ⟨⟩ *bon 'bɔ:n za 'mā:lɛ* | ⇒ KARTA ⊞ SSKJ, SP 1962
- bonbon** ipd. ⇒ CUKER ipd.
- bonboniera** ⇒ BOMBONERA
- bondžola** ⇒ BRŽOLA
- bongati** ▶ 'bɔ:ŋgat -əm nd. ⟨⟩ čustv. *hoditi [premikati se s korakanjem]: 'kɔ:ž_()ə 'kɛ: 'ce:u 'pɔ:d'nɛ 'bɔ:ŋga? - namez da u'kɔ:lɛ 'bɔ:ŋgəž, bɛ 'li:ɛ 'duo:mɛ 'kɛ: nar'diɫa* | ⊞ ⇒ HODITI ⊞ ∅
- bonificiran** ▶ bɔnɛfɛ'cɛ:rən -a -ə (in -ni-; in -nifi-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ *beneficiran: bɔnɛfɛ'cɛ:rən s'tā:š ja 'mɛ:ɫa - bɔnɛfi'cɛ:rəna 'duo:ba* | ⊞ ⇒ BENIFICIRAN ⊞ ∅
- bontrat** ipd. ⇒ BANTRAT ipd.
- bor** ▶ 'bɔ:r -a m ⟨⟩ **a bor [drevo]: za 'nā:šə 'xišə 'rā:s'te 'bɔ:r - ud 'bɔ:ra**

- s'tuorš (*borov storž*) **b** nš *borov les*: lə'mā:rcə tɛ m pa z 'bō:ra na'rè:d'u | +
- borba** ▶ 'bō:rba -e z ⟨⟩ 1. *boj* [oborožen spopad]: u 'kā:kəɣ 'bō:rbex smə b'lə! 2. čustv. *prepir*: bde ša 'bō:rbe, da bō 'duo:b'u_ūt'ruo:ka ▪ ja b'ļa: 'xuda 'bō:rba za 'bè:rčaft • *imeti borbe* (= tudi borbo) **a** *prepirati se*: sə'sè:de 'žə s'pèrt 'mā:jə 'bō:rbe ▪ sma z 'nā:šmə 'mè:ļa 'bō:rbə, kə 'ni 'vart'ō 'jəd_ia'mo: (≡ ⇒ KREGATI SE) **b** *ruvati se*: a 'žə 'mā:ta s'pè:d 'bō:rbe? 'ni:xe-ta! (≡ ⇒ TEPSTI SE) | k 2 ⇒ KREG   +
- borben** ▶ 'bō:rben -a -ə (in -bɛ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -benga (in -bɛ-), daj. ed. m. sp. -bən'mə) redk. *bojevit*: pəg'lè:de 'ga:, 'kək ja 'bō:rben | SSKJ, SP 1962
- borčevski** ▶ 'bō:rčəus'kə -ska -ə (in -čau-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kəga) *borčevski*: 'bō:rčəus'kə də'dā:tək (≡ BORČEVSKI m) ▪ 'bō:rčauska 'pɛ:nzija (≡ BORČEVSKA) | SSKJ, SP 1962
- ▶ **borčevski** ▶ 'bō:rčəus'kə -kəga (in -čau-) m ⟨rod. mn. -kɛx) *odatek k pokojnini za udeležence narodno-osvobodilnega boja*: 'bō:rčəus'kəga də'bivəm z 'bɛ:og'ra:da | BORČEVSKA   ∅
- ▶ **borčevska** ▶ 'bō:rčəuska -s'ke (in -ča-) z ⟨rod. mn. -s'kɛx) *odatek k pokojnini za udeležence narodnoosvobodilnega boja*: 'bō:rčəuskə dəb'lā:vəm | ⇒ BORČEVSKI m   ∅
- borec** ▶ 'bō:rc -a m živ. ⟨⟩ 1. *borec* 1. [udeleženec narodnoosvobodilnega boja]: ja 'bè:u 'bō:rc p'ra:d_()ɛ'vè:t'mə dɛ'vè:t'mə (t'rɪnš'tè:rdɛs't) ▪ 'ja:s sm 'bè:u 'tɪtō 'bō:rc ▪ a sɛ 'ti u z'vè:zɛ 'bō:rcō (v zvezi združenj borcev; ≡ ZVEZABORCEV)? 2. [udeleženec oborožene-ga spopada]: 'ma:jstrō 'bō:rc (*Mai-strov borec, borec za severno mejo leta 1918*) ▪ š'pā:ns'kə 'bō:rc (*španski borec*) | +
- boriti se** ▶ bə'rɪt se -'rɪm se nd. ⟨-; bə'rɪu se -'rɪla se -ə se, mn. -'rɪlɛ se ita.) *boriti se* [udeleževati se oboro-ženega spopada, boja]: səm 'bè:u partɛ'zā:n, sɹ se bə'rɪu | +
- bormašina** ▶ 'bō:rmašɪna -'šine z ⟨⟩ redk. *električni vrtalnik* | ⇒ PORMAŠINA   ∅ (Planina 1978)
- borov¹** ▶ 'bō:rō [-va -ə (f **Bo** tudi -rav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rōga) *borov*: 'bō:rō s'tuorš ▪ 'bō:rōva 'igəlca (: 'o:ca) | +
- borov²** ▶ 'bō:rō [-va -ə (f **Bo** tudi -rav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rōga) *burov*: 'bō:rōvɛ up'łā:t'kɛ | ∅ (SSKJ, SP 1962 *burov*)
- borovnica** ▶ brō'nɪca -'nice z ⟨⟩ nav. mn. *borovnica*: brō'nice sə z'rè:le ▪ amer'kā:nske brō'nice (*vrtne borovnice*) • *biti v borovnicah nabirati borovnice*: a sta žə b'ļa: 'kɛ: u brō-'nicex? • *iti v borovnice iti nabirat borovnice*: 'pɛ:mə u brō'nice | +
- borovničev** ▶ brō'ničō [-va -ə (f **Bo** tudi -čav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ōga) *borovničev*: brō'ničō 'ga:rɹ (: 'žəmft) | SSKJ, SP 1962
- borovničevac** ▶ brō'ničōc -a m ⟨⟩ nš **a sok iz borovnic**: dɛ'sè:t 'lɪtrō brō'ničōca ja s'kuxaļa **b borovničevac** |žganje| | +
- borovničevina** ▶ brō'ničōna -e z ⟨⟩ nš *borovničevje*: 'kō:g brō'ničōne ja 'gū:ɹ! | BOROVNIČEVJE, BOROVNIČLJEVJE   ∅
- borovničevje** ▶ brō'ničōjə (**Bo** tudi -a) -a s ⟨⟩ nš *borovničevje* | ⇒ BOROVNIČEVINA   +
- borovničjevje** ▶ *Kr, Ko* brōnɛč'lō:jə -a (in -ni-), **Bo** bərenč'lō:jə (tudi -a) -a (in brən-) s ⟨⟩ nš *borovničjevje* | ⇒ BOROVNIČEVINA   ∅
- borša** ▶ 'bō:rša -a z ⟨⟩ *borša* | SSKJ
- borvazelin** ⇒ BORVAZELINA
- borvazelina** ▶ 'bō:rvaze'lɪna -'line (in -zɛ-) z ⟨⟩ nš *borvazelin* | ∅ (SSKJ *borvazelin*)
- bos** ▶ 'bō:s 'bū:sa -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. 'bū:sɛga) *bos* 1. [neobut]: 'bū:sa pa na 'xō:dɛm 'rā:da ▪ na 'xū:de 'bū:sa ▪ 'jō:ža ja 'bè:u_()but na 'bū:sə 'nū:ge (na golo nogo, brez nogavic) 2. [nepodkovan]: 'bō:s 'kū:ɹn | +

boskopski ⇒ BOSKOVSKI

boskovski ▶ 'bɔ:skɔs'kɛ -ska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga⟩ ♦ agr. ⇒ boskovski
KOSMAČ | [ ] ∅ (SSKJ *boskopski*)

Bosna ▶ 'bɔ:sna -s'ne ž ⟨⟩ ZEM. I. *Bosna* |ozemlje| • čustv., kot podkrepitev **pa mirna Bosna o tem ne bomo več govorili**: g'lix 'ta:g 'bɔ:, kə sm̩ 'rè:ku, pa 'mè:rna 'bɔ:sna | [ ] (BOSNJA, BOSTNJA) [ ] SSKJ, SP 1962

bosti ▶ 'bɔ:s't' 'bɔ:dem nd. ⟨'bɔ:de (in 'bɔ:t') -tɛ, 2. os. dv. -tɪa; 'bɔ:du (nov., redk. 'bɔ:du) 'bɔ:dʒa -ə, mn. -d'lɛ itd.⟩
1. b. koga *bosti koga* |zaradi ostrosti povzročati pekočo bolečino|: 'kɑ:mən u 'çɛ:ulɛ me 'bɔ:de • brez. čə 'bɔ:s 'venɛ 'xò:dem, me 'bɔ:de 2. *napadati z rogovi*: 'kək 'kɔ:za 'rɑ:da 'bɔ:de 3. čustv. b. koga *ne biti všeč komu, ne tekniti komu*: sa'ʒɑ:ta ga 'bɔ:de • k'rɛx te 'bɔ:de, 'sè:r pa 'nɪ: 4. *bosti* |prodirati, riniti iz česa|: sa'ʒɑ:ta 'žə 'vən z_ 'ɪe:mle 'bɔ:de 5. čustv. *iti* |premikati se|: 'b'rɑ:ŋka ja 'bɔ:dʒa na b'rɪtaf • 'kɑ:m 'bɔ:deš? • u 'va:jskə ja 'bɔ:du | [ ] k 2 ROGATI; k 4 ⇒ RINITI; k 5 ⇒ ITI [ ] +

▶ **bosti se** ▶ 'bɔ:s't' se 'bɔ:dem se nd. ⟨⇒ BOSTI⟩ 1. *bosti se* |napadati se z rogovi|: 'kɔ:ze se 'bɔ:deta 2. čustv. *prepirati se*: 'ka: nap're: se 'nè:kɛ 'bɔ:deta | [ ] k 1 ROGATI SE; k 2 ⇒ KREGATI SE [ ] +

bot ▶ 'bət povdk. ⟨⟩ *brez dolga, na čistem*: 'de: sma (sɛ) pa 'bət • **biti (si)** **bot za bot** *biti brez dolga, biti na čistem*: 'ti mɛ 'dɑ:š 'kurə, pa sma (sɛ) 'bɛz_()a 'bət • **zmeniti se bot za bot** *domeniti se, da bo usluga vrnjena s protiuslugo*: 'bɛz_()a 'bət sma se z'me:nʒa - 'ja:s mə 'dɑ:m tis'te 'rɑ:n-te, 'un' pa 'mənɛ 'le:stucə nar'di | [ ] ⇒ KVIT [ ] +

boter ▶ 'bɔ:tɛr -tra m živ. ⟨⟩ *boter* |zastopnik otroka pri krstu ali priča pri birmi|: 'bè:rməns'kɛ (: 'ka:rst'nɛ) 'bɔ:tɛr • g'dɔ: ja pa 'vəm 'bè:rɪ (= 'šɔ:) za 'bɔ:tra? • 'ti sɛ 'da:mjanə 'bɔ:trɪ • ud 'bɔ:tra sm̩ 'urə 'dɔ:bu pa pr'tɔ:šlɔ | [ ] GOTENJ [ ] +

botiti ▶ 'bɔ:tɛt -ɛm nd. ⟨-; 'bɔ:t'u -tʒa -ə, mn. -t'lɛ) *bočiti*: u'pɑ:š ja za'çè:ʒə 'bɔ:tɛt | [ ] ∅

▶ **botiti se** ▶ 'bɔ:tɛt se -tɛm se nd. ⟨⇒ BOTITI⟩ *bočiti se*: 'pò:dɪ se 'bɔ:tɛ zarat u'ʒɑ:ge | [ ] Plet. (SSKJ ≠)

botra ▶ 'bɔ:tra -a ž ⟨rod. mn. -tɛr) *botra* |zastopnica otroka pri krstu ali priča pri birmi|: a jə bəš 'ti (š'ʒa:) za 'bɔ:trə? • 'bè:rmənska 'bɔ:tra sə mɛ b'lɛ pa 'ka:utmənoʋa 'ɑ:na • 'a:utɔ ja ud 'bɔ:tra | [ ] GOTA [ ] +

botrček ▶ 'bɔ:tɛrçək -čka m živ. ⟨⟩ manjš., čustv. *botrček*: 'bɔ:trçək mɛ ja pɛ'çikl 'kup'u | [ ] SSKJ, SP 1962

botrica ▶ 'bɔ:tɛrca -e ž ⟨⟩ manjš., čustv. *botrica*: 'bɔ:trca, 'nɪ: 'bɛt 'xudɛ | [ ] GOTIKA [ ] SSKJ, SP 1962

botrov ▶ 'bɔ:trɔ [-va -ə ([**Bo** tudi -rav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rɔga) nov. *botrov*: 'tət'le t'ra:ktɔr ja pa 'bɔ:trɔ | [ ] GOTNJEV [ ] SSKJ, SP 1962

božanski ▶ bə'žɑ:ns'kɛ -ska -ə (in bɔ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga) poud., nov. *čudovit, izvrsten, sijajen*: ta pɛ'tɪca ja pa bə'žɑ:nska | [ ] BOGOVSKI [ ] +

▶ **božansko** ▶ bə'žɑ:nskə (in bɔ-) prisl. ⟨⟩ poud., nov. *čudovito, izvrstno, sijajno*: bə'žɑ:nskə smə se 'mè:lɛ | [ ] BOGOVSKO [ ] SSKJ

božast ▶ bə'žɑ:st -ɛ ž ⟨⟩ *božjast*: bə'žɑ:zd 'ga: (= redk. bə'žɑ:zd ga 'mè:ča) • p'ride pa bə'žɑ:st, čə ja č'ʒɔ:vek 'ta:rmast a pa u'jɛžan • 'tɪŋkɔta ja bə'žɑ:st, ja pa 'na:š 'a:te čas t'ri 'gɔ:ra x 's'vèt'mə 'vaʒan'tɪnə (tj. na *Limbarsko goro*) 'šɔ: | [ ] + (*božjast*)

božasten ▶ bə'žɑ:stɪ [-tna -ə ([redk. -sn-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s't'nɛga (redk. -s'n-)⟩ *božjasten*: tis'tɛ 'gra'xɔ:tɔ, sɛ 'rɪ:eklɛ, da ja 'bè:u bə'žɑ:stɪ | [ ] ∅ (+ *božjasten*)

božati ▶ 'bɔ:žat -əm nd. ⟨⟩ *božati* |ljubkujoče premikati roko po čem|: 'ta:k 'rɑ:da bɛ ga 'bɔ:žɑʒa • na pɛs'ti se 'bɔ:žat | [ ] +

bože mili ▶ 'bɔ:žɛ 'mili (in -lɛ) medm. ⟨⟩ *izraža začudenje, navdušenje*: 'bɔ:žɛ 'mili - a st're:ʒa da ja udar'ɪʒa!? • 'bɔ:žɛ 'mili, 'a: ja š'ʒə pə b'rɪ:ɛgɛ

ta'duo! | □ ∅

bože moj ▶ 'bõ:žę 'mõ:j (= 'mõ:j) medm. ⟨ polcit., čustv. *izraža podkrepitev trditve*: 'bõ:žę 'mõ:j, 'kõ:k smə pratr'pè:lę! | □ ⇒ JEZUS □ ∅

bože rože ▶ 'bõ:žę 'rõ:žę medm. ⟨ Kr polcit., posam. *izraža nejevoljo*: 'bõ:žę 'rõ:žę, 'a: ma zarəpə'tá:ła! | □ ∅

bože sačuvaj ▶ 'bõ:žę sa'čuvę (in 'sa:čuvę in 'sa:čuvaj) člen. ⟨ polcit. *izraža svarilo, prepoved*: 'bõ:žę 'sa:čuvę, da 'le: 'na: bę b'la 'va:js'ke! | □ ⇒ BOHVARI □ ∅

božič ▶ 'bõ:žič (in -žə-) bə'žiča m ⟨ božič |praznik|: 'lã:nę ũ bə'žičə sə 'kuplę • za 'bõ:žič pa 'le: prit:a da'mõ: | □ +

božiča ⇒ JEBEMO BOŽIČA, JEBEMTI BOŽIČA, JEBENTI BOŽIČA

božičen ▶ bə'žičən -čna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čnęga) *božičen*: bə'žičnə d'rę:ũcę (*božično drevesce*) | □ +

božjast ipd. ⇒ BOŽAST ipd.

božji ▶ 'bõ:žę -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žęga) *božji* |ki izhaja od boga|: 'tõ: ja b'la:, sə 'rjē:klę, 'bõ:žã 'kã:zən ♦ bot. ⇒ božji LESEC ♦ zool. ⇒ božja ŽUŽA • ⇒ biti pijan ko božja MAVRA • ⇒ božja MAVRA • ⇒ božja POT • ⇒ božji ŽLAK • ⇒ čUDEŽ božji • ⇒ KRIŽI božji • ⇒ matere božje (⇒ MATI) • ⇒ piti ko božja MAVRA • ⇒ SREČA božja • ⇒ STRELA božja • ⇒ sveti božji KRIŽ • ⇒ v božjih ROKAH | ⇒ PO BOŽJE □ +

brada ▶ b'rã:dã -e ž ⟨ brada 1. |spodnji del obraza|: na b'rã:də se ja ũ'dã:ru 2. |dlakava rast na obrazu|: 'tã:kə kəšã:tə b'rã:də ja 'jəm'õ 3. a *podbradek* |kožna guba pod vratom perutnine|: b'rã:dã pŕ 'kure (: pętę'ljñə) • b'rã:dã pŕ 'diujemə pętę'ljñə (*šop peres na grlu*) b *brada* (pri kozi): 'kõ:za 'mã: ũ'sə, 'ta:k( )ə 'ma:ra - b'rã:də pa 'rõ:ge | |pri čebeljem panju| ⇒ BRKELJ; |pri govedu| ⇒ ŽLADER; |pri koruzi| ⇒ LAS □ +

bradat ▶ bra'dãt -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -d'ga in -tęga, daj. ed. m. sp. -t'mə in -tęmə) *bradat*: pa 'kã:g bra'dã:d( )'è:da

'ja:! • "põ:klerca ja b'la: kəs'mã:ta, pa bra'dã:ta ša pa 'vëndŕle 'njē: | □ +

bradavica ▶ brada'vica -vice ž ⟨ bradavica 1. |majhen izrastek na koži iz veziva in povrhnjice|: na 'lã:xte se mə ja brada'vica nar'diãa 2. |vrh dojke|: brada'vica mę 'ta:rdã g'rã:ta, 'põ: pa te 'mã:lę na də'bi m'lē:ka | □ +

bradavička ▶ brada'vička -e ž ⟨ manjš., ljubk. *bradavička* |< BRADAVICA|: zŕõn'ũ:sa tę ja brada'vička 'rã:stla | □ SSKJ, SP 1962

bradica ⇒ BRADIKA

bradika ▶ b'rã:dęka -e ž ⟨ manjš., ljubk. *bradica* |< BRADA 1|: 'kã:kə 'čē:dne b'rã:dękə 'mã: 'na:š 'põ:p! | □ ∅

bradlja ▶ b'rã:d'le -e ž ⟨rod. mn. -d'lŕ) nov. *bradlja* |telovadno orodje| |sekira| ⇒ CIMERMANKA □ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)

brajda ▶ b'ra:jda -e ž ⟨ brajda 1. |vinska trta|: b'ra:jda ja p'rjē:več kəšã:ta 2. |ogrodje za vinsko trto|: 'vętrŕ ja b'ra:jdə pə'dã:ru | □ ODER □ +

brajgeljc ▶ b'ra:jgəlc -a m ⟨ Vo sponka pri verigi | ⇒ BREGELJ □ ∅

bralec ▶ b'ra:ũc -a m živ. ⟨ nov., redk. *bralec* | □ SSKJ (SP 1962, Plet. *bravec*)

bramor ▶ b'rã:mõr -ja m živ. ⟨ nov. *bramor* |žuželka| | □ ⇒ MEDVEDEC □ +

brana ▶ b'rã:na -e ž ⟨ brana: z b'rã:nę ũ'lã:čət (= redk. b'rã:nat) • lę'se:na (: žã'lē:zna) b'rã:na | □ +

branati ▶ b'rã:nat -əm nd. ⟨ branati: za 'va:rat pa b'rã:nat ja 'dõ:ns 'tjē:škə člã'vė:ka 'dõ:bęt • ⇒ kdor s KORBO orje, s petlerjem brana | □ VLAČITI □ +

branek ▶ b'rã:nək -a (in -nę-) m ⟨im. mn. -nękę) Bo *branik* |zob (pri brani)| | □ ⇒ ZOB □ ∅ (SSKJ, Plet. *branik*)

branik ▶ bra'nik -a m ⟨im. mn. -'nikę) *odbijač* (pri avtomobilu): bra'nik ja z'vęũ | ⇒ BRANEK □ + ≠

branika ▶ bra'nika -'nike ž ⟨ gozd., redk. *letnica* | □ LETNICA □ +

braniti ▶ b'rã:nęt (in -n't') -ęm nd. ⟨b'rã:nę (in b'rã:n') -n'te, 2. os. dv. -nta;

b'rân'u -nļa -ə, mn. -n'ļē) 1. b. komu koga/kaj *preprečevati komu koga/kaj, ne dovoljevati komu koga/česa*: 'ti 'ka: 'jədə, 'sə: tē na b'rân'em • 'ta:k sə ga jə b'rân'lē (*odsvetovali, da bi se poročila z njim*), pa ga ja 'va:tļa • pə'jā:čə mə b'rân'em, pa 'neč na pə'mā:ga 2. b. koga pred kom *braniti koga pred kom, zagovarjati koga pred kom*: 'sə: tē ga 'ni t're:ba b'rân'et prad 'mən' 3. šport. *biti vratar*: a bəš 'ti b'rân'u za 'na:s? | □ +

► **braniti se** ► b'rân'et (in -n't') se -em se nd. (⇒ BRANITI) b. se česa *braniti se česa | odklanjati, ne marati*: 'niē: se b'rân'et pətice • čustv. **ne branim se česa rad imam kaj**: š'n'ə:psa se 'pa: ņ'kò: na b'rân'em | □ +

branovlek ⇒ PARVAGA

brat ► b'rait b'rā:ta m živ. ⟨⟩ *brat | moški v odnosu do drugih otrok svojih staršev*: b'rait pa 'sje:stra • z b'rā:tə sma b'ļa: ũ'kupi, ũ'bā: ũ nē bri'gā:de • pə'puo:žə b'rait (*polbrat*) • 'ni 'bē:ũ:d 'nega te p'rā:vē b'rait, pə'puo:žə ja 'bē:ũ • ud 'muo:ja 'žie:ne b'rait (*moj svak*) • ud 'mó:jga b'rā:ta 'žie:na (*moja svakinja*) ja 'tut' 'pa:ršļa • iron. **južni brati prebivalci drugih nekdanjih jugoslovanskih republik**: 'južnē b'rā:tē se s'pēt 'tje:pēje • ⇒ nema BOG brata | □ šalj. BRAT 1 X BRATI: 'pī:saz_()nā:, b'rait pa 'niē. | □ + [Lekše 1893: 75: »Semtertje se [polubrat – P. W.] imenuje „poplatni brat“, kakor v Savinjski in Zadrecški dolini [...]« – Tomišek 1903: 8, 12: im. ed. »brāt«; 8: rod. ed. »brāta«; 15: daj. mn. »brāṭm«; 16: mest. mn. »brāṭh«; 17: or. mn. »brāṭh«]

bratec ► b'rā:tēc b'rā:cia in b'raitēc -a (tudi b'rā:-) m živ. ⟨⟩ otr. *bratec*: 'kē: 'mā:š pa b'raitēca? • 'kək ja pa b'rā:cə i'mē: ? | □ +

brati ► b'rait 'bi:ram nd. ⟨'bi:rə (in 'bi:r) -rte; b'ra:ũ -ļa -ə) *brati* 1. *razpoznavati znake za glasove in jih vezati v besede*: a žə z'nā:ž b'rait? • 'bəl na 'tixə 'bi:rə, 'niē: 'ta:g_()ļa:snə 2. *dojemati vsebino*

besedila: 'ca:jtəŋge sŋ 'dē:le b'ra:ļa • ta k'nīga ja pa 'fa:jn za b'rait • a 'mā:š 'kē: 'fa:jnēga za b'rait? | □ ⇒ BRAT | □ +

bratran ► b'rat'rā:n -a m živ. ⟨⟩ 1. *bratranec | sin strica ali tetel*: 'mē:rə ja 'mó:j b'rat'rā:n • te p'rā:vē b'rat'rā:n • te 'mā:lē b'rat'rā:n (*mali bratranec*) • 'gnē'ļo:čan pa 'tinčkə 'a:te sta b'ļa: ta mā:ļa b'rat'rā:na pə 'pə'to:čkē st'ra:nē 2. mn., redk. *bratrance in sestrične*: pə 'ā:t'əvē st'ra:nē 'mā:m 'vəsəm b'rat'rā:nu, pə 'ma:mēnē pa 'še:st | □ ⇒ BRATRANEC | □ ∅

bratranček ► b'rat'rā:nčək -čka m živ. ⟨⟩ 1. jubk. *bratranček*: 'nə, 'kušnē b'rat'rā:nčka | □ +

bratranec ► b'rat'rā:nc -a m živ. ⟨⟩ 1. *bratranec | sin strica ali tetel*: 'i:gor ja ũd 'mā:nce te p'rā:vē b'rat'rā:nc pə 'ma:mēnē st'ra:nē • te 'mā:lē b'rat'rā:nc (*mali bratranec*) 2. mn., redk. *bratrance in sestrične*: ũ'sēga ũ'kupe nas ja čaz d'va:jz'd' b'rat'rā:ncə | □ BRATRAN; k 1 SESTRIC | □ +

bratranka ► b'rat'rā:nka -e z ⟨⟩ *sestrična | hči strica ali tetel*: 'f'rā:nca ja ũd 'mēne b'rat'rā:nka • ta 'mā:ļa b'rat'rā:nka (*mala sestrična*) | □ ⇒ SESTRICNA | □ +

bravec [Plet.: »brávec, vca, m. [...] 2) skopljen prasec, *Luče (Št.)-Erj. (Torb.)*.« ⇒ ZDRAVEC]

bravo ► b'ra:və medm. ⟨⟩ nov. *bravo | izraža navdušeno pritrjevanje*: b'ra:və, 'duo:brə sē ga ũ'sē:kə! | □ SSKJ, SP 1962

brazda ► b'rā:zda -z'də z ⟨⟩ *brazda* 1. *pri oranju nastali jarek*: b'rā:zdə na'riē:s't' (: z'va:rat) • t'ri b'rā:z'də ja z'va:rə, ja pa 'žə 'ma:gu 'jət 'pēt • kəm'pēr bəmə ũ b'rā:zdə sa'dilē • 'pē:d b'rā:st ja c'vət'nēka pa dē'sēt 'i:gorja 2. *brazdi podobna zarezal*: 'diē:š ja b'rā:z'də ũ 'liē:sə na'rē:d'u | 1es. ⇒ FOLC | □ +

brazdar ⇒ SIMCHOBELJ

brazdovec ► b'rā:zdəc -a m, tudi živ. ⟨⟩ *Kr, Ko nizki fižol, grmičar*: 'čā:sē smə b'rā:zdəc m'ļā:t'lē • b'rā:zdəca

'ma:rm̩ ša us'jajt | ☐ ŠTOROVEC ☐ ∅

brazgotina ⇒ OBRASLIKA

brcati ▶ 'ba:rcat -əm nd. ⟨⟩ *brcati* | *suva-ti, udarjati z nogol*: 'n̩je: 'ba:rcat | ☐ BINCATI, BINČIKATI, BINČKATI, ŽLEPATI ☐ +

brcikati ▶ 'ba:rcəkət -əm nd. ⟨⟩ otr. *brcati* | *suvati, udarjati z nogol*: jə 'k̩a: pa 'ta:g 'ba:rcəkəš!?' • 'na:š te 'm̩a:l̩ə 'ka: nap'r̩e: 'ba:rc̩əka | ☐ ⇒ BRCATI ☐ ∅

brcljan ▶ b̩erc'l̩a:n -a (in -c'l̩a:-) m ⟨⟩ nš, star. *porcelan a* | *loščena žgana glina*: 'unə 'š̩a:l̩cə z b̩erc'l̩a:na m̩ə 'd̩e: **b** | *izdelki*: 'vəz b̩erc'l̩a:n ja p̩əd'r̩ə:b'u | ☐ ⇒ PORCELAN ☐ ∅

brcljanast ▶ b̩erc'l̩a:nast -a -ə (in -c'l̩a:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s't̩əga in -z'd̩'ga, daj. ed. m. sp. -s't̩əm̩ə in -s't̩'m̩ə⟩ star. *porcelanast*: 'm̩o:ja 'š̩a:l̩ca ja b̩erc'l̩a:nasta | ☐ ⇒ PORCELANAST ☐ ∅

brcniti ▶ 'ba:rc̩n't' (in -c'n̩'t') -c'nem a. ⟨'ba:rc'n̩ (in -c̩n'; in -c'n̩') 'ba:rc̩n'te (in -c'n̩'-); 'ba:rc'n̩'u -c̩n̩a -ə⟩ 1. b. koga/kaj *brcniti koga/kaj* | *suniti, udariti z nogol*: 'r̩a:f̩elna ja k̩ə'b̩i̩a u t'r̩e:b̩əy 'ba:rc̩n̩a 2. b. kaj *brcniti kaj* | *odstraniti s sunkom nogel*: ja 'p̩əsa 'ba:rc̩n̩'u, da ga ja 'ka: čas 'c̩e:st̩ə 'va:rg̩ə | ☐ BINCNITI, ŽLEPITI, ŽLEPNITI ☐ +

brecelj ▶ b'r̩e:c̩əl -na (in -c'l̩(-)) m živ. ⟨⟩ *brecelj*: 'k̩ək s̩ə b'r̩e:c̩'l̩n̩ə 'd̩o:n̩š_čudn̩ə! | ☐ Plet.

breg ▶ b're:k b'r̩ie:ga m ⟨⟩ *breg* 1. | *pas zemlje ob vodil*: na b'r̩ie:g̩ə sm̩ə f'ł̩o:s u'kupe sp'ra:u̩lə 2. | *nagnjen svet, strmina*: u 'k̩a:k̩m̩ə b'r̩ie:g̩ə 'm̩a:j̩ə 'xiš̩ə! 'ma:r̩jə 'j̩emet 'kur p̩r̩'v̩e:z̩one! • u tis't̩eɣ b'r̩ie:g̩ex s̩ə 'fe:st 'l̩eɣə 'd̩o:m̩ə • 'j̩a:p̩ke p̩ə b'r̩ie:g̩ə 'd̩o: l̩e'tij̩ə • u b're:k ja za 'j̩ət ne 'p̩o: 'ura • ⇒ tiha VODA brege dere | ☐ + [Tominšek 1903: 13: im. ed. »br̩ég«; 13: rod. ed. »br̩é̩ga«]

bregec ▶ b're:g̩əc -kca (in -r̩e:-) m ⟨⟩ manjš. *bregec* | < BREG 2: 's̩e: 'ni 't̩ò:k tiz'd̩'ga b're:kca | ☐ SSKJ, SP 1962

bregelj ▶ b'r̩e:g̩əl -na m ⟨⟩ *sponka pri močnejši verigi*: b'r̩e:g̩əl se na'za:j u ž'l̩e:jd̩r̩ə za't̩e:kne | ⇒ BRAJGELJC ☐ ŠNELERICA ☐ ∅

brej ▶ b'ri -ja -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. b'r̩ij̩əga⟩ nav. v ženskem spolu 1. *brej*: b'r̩ija k'r̩a:va (: 'm̩a:čka : pra's̩ica : t̩e'l̩ica) • b'r̩ij̩ə 'ma:ča • ja b'l̩ə 'ma:ča b'r̩ij̩ə, s̩ə se m̩ə pa 'v̩emne u'n̩e:le • k'r̩a:va 'ni 'n̩o:t̩la b'r̩ija 'b̩ət (= 'va:stat) (ni se mogla obrejtiti) 2. nizk. *noseč*: b'r̩ija ja, b'r̩ija, pa se ša 'p̩o:ja • k̩la'buk s̩ə ja p̩əd 'm̩a:nt'l̩ 'd̩a:u, k̩ə ja 'd̩ie:ž 'za:č̩o 'j̩ət, ja pa 'ta:g zg'l̩e:da̩ə, k̩ə da ja b'ri | ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. *breja*)

breme ⇒ PEZA [Tominšek 1903: 22: -en-pri samostalnikih s. spola v odvisnih sklo-nih: »samo br̩éme« ima včasih br̩émna«]

brencelj ⇒ BRECELJ

brenčati ▶ b'r̩ie:n̩čat [b̩r̩en'čim ([in bra- [>) nd. ⟨-; b'r̩ie:n̩č̩o [b̩r̩en'č̩e:la -ə) redk. *brenčati* | *oglašati se z enakomerno tresočim se glasom*: b'r̩e:c̩'l̩n̩ə b̩r̩en'čij̩ə | ☐ +

brenta ▶ b're:nta (in b'r̩e:-) b'r̩e:n̩'te z ⟨⟩ 1. čustv. (*velika*) *zadnjica*: p̩əg'l̩e:ɣə 'j̩ə, 'k̩a:k̩ə b're:nt̩ə 'm̩a: 2. šalj. *debela ženska*: 'k̩a:k̩a b'r̩e:nta ja t̩ə 'n̩a:š̩ə 'd̩ie:k̩le! • 'o:, 'ti 'n̩a:ša b'r̩e:nta 'ti! | ☐ k 1 ⇒ RITNICA; k 2 ⇒ BAJSA ☐ + ≠

breskev ▶ b'r̩e:sku -kve z ⟨⟩ narašč. *breskev*: **a** | *drevo*: p̩əd b̩a'l̩k̩o:n sm̩ə b'r̩e:sku_u's̩a:d'u **b** | *sad*: ta b'r̩e:sku ja ša pa 'k̩i:š̩a | ☐ ⇒ BRESKVA ☐ +

breskevca ▶ b'r̩e:skuca -e z ⟨⟩ manjš. *breskvica*: 'd̩e: m̩ə 'un̩əle b'r̩e:skuce | ☐ SP 1962, Plet.

breskov ▶ b'r̩e:sk̩o [-va -ə ([*Bo* tudi -kav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -k̩oga⟩ *breskov*: b'r̩e:sk̩ova k'š̩ica • b'r̩e:sk̩o k̩əm'p̩o:t | ☐ +

breskva ▶ b'r̩e:skva -s'kve z ⟨rod. mn. -sku⟩ *breskev a* | *drevo*: b'r̩e:skva se ja z'ł̩o:m̩a **b** | *sad*: g'n̩i̩a b'r̩e:skva • na 'k̩i̩a b'r̩e:sku • k̩ə's̩i̩ca u̩d b'r̩e:skve (*breskova koščica*) • a u̩d b'r̩e:sku ž̩ə g'r̩e:d̩ə k̩ə's̩ice u̩k'ra:j? | ☐ BRESKEV, OBRESKEV, OBRESKVA ☐ + [Tominšek 1903: 21: im. ed.: »novo po a-deblih nastavšo tvorbo -va ima le br̩éskva (še ta ne vedno), morebiti zato, ker to drevo ni domače in je nemara ž

njim prišel tudi izraz.«]

breskvica ⇒ BRESKEVCA

breſt ipd. ⇒ IM ipd.

breſti ▶ b'r̥i:es't' b'r̥i:edem nd. (b'r̥i:ed̥ (in b'r̥i:et') -t̥i:e, 2. os. dv. -t̥i:a; b'r̥e:du b'r̥i:ed̥la -ə, mn. -d'l̥e itd.) narašč. b. kaj, b. po čem *breſti kaj*, *breſti po čem a |hoditi po vodi|*: d̥ə 'p̥a:sa sm̥ə b'r̥i:ed̥l̥e 'va:d̥ə ▪ p̥ə 'va:d̥e sma b'r̥i:ed̥la pa 'ribe l̥ə'v̥i:l̥a **b** redk. |*hoditi po čem ovirajočem*|: s'ne:k (= p̥ə s'n̥i:eg̥ə) sm̥ b'r̥e:du | ⊞ ⇒ BROADARITI | ⊞ +

brez ▶ braz predl. (pred nezvenečimi nezvočniki in pred premorom bras; naglašeno b'ra:z, pred nezvenečimi nezvočniki in pred premorom b'ra:s) z roditeljskim 1. *brez |za izražanje odsotnosti, manjkanja|*: č̥i:zd braz g'n̥a:r̥ja sma u's'ta:l̥a ▪ braz_'mite t̥ə ni 'neč ▪ s̥ə 'ta:k, k̥ə b̥ə braz g'la:ve u'ko:l 'x̥o:d̥la ▪ 't̥ə ja pa 're:s č̥i:zd braz 'v̥e:ze ▪ š'l̥e 'b̥əmə - b'ra:z d̥ə'b̥a:te ▪ a s̥ə s'p̥e:d̥ b'ra:s (*brez denarja*)? ▪ uc'pu:od̥ə ja b'ra:s (*brez spodnjih hlačk*) 2. brez skrbi *brez skrbi*: bras_()'ka:r̥b̥ə ga 'ž̥ix̥ər u'z̥e:meš ▪ 'ti 'ka: s'ku:oč̥ə, bras_()'ka:r̥b̥ə (⊞ PREZ skrbi) 3. z izglagolskim samostalnikom, redk. *brez |za izražanje dejstva, da se dejanje ni zgodilo|*: m̥ə ja 'ma:gu 'd̥e:l̥at b'ra:s p̥la'č̥i:l̥a 4. brez da bi ne da bi: ja pa 'ka:r̥ 'š̥o:, b'ra:z da b̥ə p̥ə'v̥e:d̥o 5. brez |za izražanje pogoja, ki izraža nastop dejanja|: braz 'b̥a:p̥ m̥ə 'ni za 'ž̥ivet 6. brez |za izvemanje|: b̥ə 'ž̥ə š'l̥ə braz 'ne̥ga 'm̥ənda | ⊞ k 2 PREZ | ⊞ +

breza ▶ b'r̥e:za -e ž (<) **a** *breza |drevo|*: b'r̥e:z̥ə s̥ə p̥ə'ž̥a:gal̥ə **b** nš *brezov les*: z̥əb̥ə't̥r̥e:p̥ce 'd̥e:l̥aj̥ə pa z b'r̥e:ze | ⊞ +

brezbarven ▶ b'ra:z'b̥a:r̥v̥ən (in -ruŋ) -ruŋa -ə (tudi braz-; nov. b'r̥e:z-; nov. br̥e:z-) prid. (rod. ed. m. sp. -ruŋe̥ga) *brezbarven |brez barve|*: b'ra:z'b̥a:r̥v̥ən 'la:k | ⊞ +

brezčrten ▶ b'ra:š'č̥a:r̥t̥ŋ -tna -ə (tudi braš-; nov. b'r̥e:š-; nov. br̥e:š-) prid. (rod. ed. m. sp. -t'ne̥ga) *ki je brez črt*: b'ra:š'č̥a:r̥t̥ŋ pa'p̥ər (: z'v̥e:zek) | ⊞ ∅

brezika ▶ b'r̥e:z̥əka -e ž (<) ljubk., manjš. < BREZA: 'k̥a:ka 'le:pa b'r̥e:z̥əka ja 't̥əml̥e!

| ⊞ ∅

brezobrazen ▶ b'ra:z̥ub'r̥a:z̥ən -zna -ə (tudi braz-; nov. b'r̥e:z-; nov. br̥e:z-) prid. (rod. ed. m. sp. -z'ne̥ga) redk. *nesramen, predrzen, brezobziren*: ja pa 'tud' b'r̥e:z̥ub'r̥a:z̥na, da g'r̥e: 't̥a:k̥ə p'r̥a:v̥e:t | ⊞ NESRAMEN | ⊞ SSKJ, SP 1962 (Plet. #)

brezobresten ▶ b'ra:z̥ub'r̥e:st̥ŋ -tna -ə (tudi braz-; nov. b'r̥e:z-; nov. br̥e:z-; in -r̥e:st-) prid. (rod. ed. m. sp. -r̥e:s't'ne̥ga) *brezobresten*: b'ra:z̥ub'r̥e:st̥ŋ kr̥e'd̥i:t̥ ja d̥ə'b̥i:l̥a | ⊞ +

brezobziren ⇒ BREZOBRAZEN

brezov ▶ b'r̥e:z̥ə [-va -ə ([**Bo** tudi -zav-) prid. (rod. ed. m. sp. -z̥əga) *brezov*: b'r̥e:z̥əva 'm̥i:et̥la (: 'v̥ija) | ⊞ +

brezovec ▶ b'r̥e:z̥əc -a m (<) *bič, spleten iz brezovih šib*: 'a:te s̥ə 'm̥e:l̥e b'r̥e:z̥əc, da s̥ə nas 't̥i:ep̥l̥e z 'n̥əmə | ⊞ +

brezplačen ▶ b'ra:sp'l̥ā:č̥ən -čna -ə (tudi bras-; nov. b'r̥e:s-; nov. br̥e:s-) prid. (rod. ed. m. sp. -č̥ne̥ga) 1. *neplačan*: b'ra:sp'l̥ā:č̥ən d̥ə'pust sm̥ k̥ə'ris't'u 2. nov., redk. *brezplačen |ki se dobi brez plačila|*: b'r̥e:sp'l̥ā:č̥na 'k̥a:r̥ta 'm̥ā:m za 'a:u't̥ə'bus | ⊞ k 2 ⇒ ZASTONJ prid. | ⊞ +

▶ **brezplačno** ▶ b'ra:sp'l̥ā:č̥nə (tudi bras-; nov. b'r̥e:s-; nov. br̥e:s-) prisl. (<) redk. *brezplačno, zastonj*: 'ga's̥ils'k̥e 'v̥e:s't̥n̥i:k̥ d̥ə'b̥i:v̥əmə b'r̥e:sp'l̥ā:č̥nə | ⊞ ⇒ ZASTONJ prisl. | ⊞ SSKJ

brezposeln ▶ b'ra:s'pu:os̥el̥ən -lna -ə (tudi bras-; nov. b'r̥e:s-; nov. br̥e:s-; in -l̥ŋ) prid. (rod. ed. m. sp. -l̥ne̥ga) *brezposeln*: 'b'ra:ne ja ž̥ə pa 'n̥e:k̥e 'ca:j̥ta b'r̥e:s'pu:os̥el̥ən | ⊞ SSKJ, SP 1962

brezvezen ▶ b'ra:z'v̥e:z̥ən -zna -ə (tudi braz-; nov. b'r̥e:z-; nov. br̥e:z-) prid. (rod. ed. m. sp. -z'ne̥ga) *brezvezen |brez smiselne medsebojne zveze|*: te 'fil̥əm ja pa 'č̥i:zd b'ra:z'v̥e:z̥ən | ⊞ SSKJ

▶ **brezvezno** ▶ b'ra:z'v̥e:z̥nə (tudi braz-; nov. b'r̥e:z-; nov. br̥e:z-) prisl. (<) *brezvezno* |< BREZVEZEN|: 'n̥i: 'n̥ə 'ta:ig b'ra:z'v̥e:z̥nə g'va:r̥ət | ⊞ ∅ (SSKJ *brezvezen*)

brezveznik ▶ b'ra:z'v̥e:z'ne̥k -a (tudi braz-; nov. b'r̥e:z-; nov. br̥e:z-; in -'v̥e:-; in -n̥i-) m živ. (im. mn. -ne̥k̥e (in -ni-)) sleng., slabš. *kdor govori brez smiselne*

- medsebojne zveze*: 'na:~m 'xuo:d'u x tis't'mə braz'vez'nikə x s'pə:vədə • zmer. 'tiy 'bə:d', b'rez'vèz'z'nek 'jã:s'ne! | = ABERVEZNIK L SSKJ 5: 1034
- brezzob** ⇒ SRBOŽOB
- brezzvezen** ipd. ⇒ BREZVEZEN ipd.
- brežen** ▶ b'ri:žən -žna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žnega⟩ redk. *nagnjen*, *strm*: b'ri:žən s'veit | = ⇒ STRM L +
- ▶ **brežno** ▶ b'ri:žnə prisl. ⟨⟩ redk. *nagnjeno*, *strmo*: tɲ'guo:r pa 'ni b'žə p'ri:več b'ri:žnə • 'ni 'ta:g b'ri:žnə, da se 'na:~bə 'da:žə 'de:žat | = ⇒ STRMO prisl. L ∅
- brgeljc** ▶ b'a:rgəlc -a m živ. ⟨⟩ 1. *vrtavka* |*igrača*: se 'suča kə 'ba:rglc • 'pə:p ja 'xuo:d'u 'ta:k pə 'mizə kə 'ba:rglc 2. čustv. *nemiren*, *živahen*, *neprestano se gibajoč človek*, *predvsem otrok*: 'se: na 'mò:rəm də'xã:žat_ęga 'ba:rgelca | = VRTAVKA; K 1 VOLK L ∅ (SSKJ *brglez*²)
- brglez** ▶ b'a:rgles -za m živ. ⟨⟩ *brglez* |*ptica*: 'ba:rgles ja nə'mã:žə 'še:kast pa 'dò:k_~'lun 'mã: | L +
- bridka** ▶ b'ri:tkə b'rit'ke povdk. ⟨⟩ čustv., star., redk. *bridka je bila hudo, težko je bilo*: b'ri:tkə ja b'žã: kə ja b'žã: 'va:jska • b'ri:tkə ja b'žã: za k'rəx | L ∅ (+ *bridek* prid.)
- briga** ▶ b'ri:ga b'ri:ge ž ⟨⟩ redk. *skrb*: 'ja:s_()əm 'suo:je na'rè:d'u, 'tə: ja pa 'dè: nə'gò:va b'ri:ga | = SKRB L +
- brigada** ▶ b'ri:gã:da -e (in brə-) ž ⟨⟩ 1. *brigada* |*vojaška enota*: s'kupi sma b'žã: u'bã: u nə b'ri:gã:də • čustv. *cela divizija česa veliko* (*ljudi ipd.*): 'ce:žã b'ri:gã:da jəx ja 'pa:ršã pə'mã:žat (= ⇒ *cela RAJDA česa*) | L +
- brigati se** ▶ b'ri:žat se -əm se nd. ⟨b'ri:ge se itd.⟩ b. se za koga/kaj 1. *skrbeti za koga/kaj*: 'neč se na b'ri:ga za ut'ruo:ke (: ž'vã:t) • za 'sje:be se b'ri:ge! 2. *zanimati se, mentiti se za koga/kaj*: za nə'gò:ve 'mã:rne se na b'ri:žem • nə'bje:dŋ se na b'ri:ga za 'məne | L +
- ▶ **brigati** ▶ b'ri:žat -əm nd. ⟨⇒ BRIGATI SE⟩ b. koga 1. *brigati koga* |*tikati se koga*: 'neč te 'ne: na b'ri:ga, 'kè: bŋ 'ja:z g'nã:r 'duo:b'u 2. *izraža popolno*

nezanimanje, neprizadetost: b'ri:ga 'me:, 'kã: bo 'župnək 'rè:ku • 'məne 'neč na b'ri:ga, 'kã: 'mã:ta vəd'vã: • p'rə: 'mã:žə te b'ri:ga 'šo:žã • ut'ruo:če sə 'c've:tə p'rə: 'mã:žə b'ri:žalə | = k 2 FUČKATI SE L +

brihtati ▶ b'ri:žtat -əm nd. ⟨b'ri:žtə itd.⟩ b. koga **a** *spravljati koga k zavesti*: ja u'mie:d'lə, pa sə ga 'ka: 'xi:tər za'čè:lə b'ri:žtat **b** *buditi koga* |*povzročati prehajanje iz spečega stanja v budno*: na 've:m, 'kò:k 'ca:žta sŋ se b'ri:žtažã | = ⇒ BUDITI L +

brihten ▶ b'ri:žtŋ -tna -ə (star. b'rə- >) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nega⟩ 1. *pameten*, *bistroumen*: 'kæg b'ri:žt'nega dək'lè:ta 'mã:je! • u 'šo:lə ja b'žã: 'ka: b'rəxtna 2. *buden*, *zbužen*: a ja žə b'ri:žtŋ? • čə səm 'ta:g b'rəxtna, 'kã: pa 'ne: 'de:žəm pə'nuo:če d'ruga, kə da 'bie:ram!? • ⇒ biti brihten ko noč • ⇒ biti brihten ko ZAJEC • iron. **je** (tako) **brihten**, **da mu** ipd. (ž) **narobe hodi zelo je neumen**: 'jò:žã ja ('ta:g) b'ri:žtŋ, da mə žə na'rə:bə 'xò:də | = k 1 ⇒ PAMETEN L +

briket ▶ b'ri:kət -a (in -'kə:-) m ⟨im. mn. -'kə:tə⟩ *briket a* |*gorljiv material, predvsem premog*: za 'zime smə b'ri:kə:te 'kuplə **b** |*krmna mešanica*: 'kurəm sŋ b'ri:kə:tə 'da:žã | L SSKJ, SP 1962

brin ipd. ⇒ BRINJE ipd.

brinje ▶ b'ri:nə (**Bo** tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *brin*, *brinje*: nad 'zə:bežem 'žə 'rã:s'te b'ri:nə • poud., za sadno drevje **biti poln ko brinje** *biti zelo poln*: 'jã:pke sə 'lex 'pə:ne kə b'ri:nə | L +

brinjev ▶ b'ri:n'ə [-va -ə (f **Bo** -nev-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ogə⟩ *brinov*, *brinjev*: b'ri:n'ə 'ga:rŋ • 'ga:žnək ja 'ma:gu 'bəd b'ri:n'ə | L SSKJ pod *brinov*

brinjevec ▶ b'ri:n'əc -a m ⟨⟩ **a** nš *brinovec*, *brinjevec* |*žganjel*: a 'mã:š 'kə: b'ri:n'əca? **b** *kozarec tega žganja*: d'vã: b'ri:n'əca sŋ s'pè:rŋ | L SSKJ pod *brinovec*

bris |*proga dežja* ⇒ ŠTRAJFEN

brisača ▶ b'ri:sã:ča -a ž ⟨⟩ narašč. *brisača*

I [ ] ANTVELJA [ ] +
brisalec ▶ brɨ'sa:ɯc -a m ⟨⟩ nav. mn. *brisalec*: brɨ'sa:ɯce uʒ'gɛ • brɨ'sa:ɯce sɐ mɛ ʊk'rɑ:d'lɛ I [ ] BRIŠER, ŠAJBENBRISER, ŠAJBENBRIŠER [ ] SSKJ
brisalka |za posodo| ⇒ SERVET
brisanje ▶ b'rɨsənɛ (*Bo* tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *brisanje*: b'rɨsənɛ pa 'tɨ:ɐ' us'tɑ:nɛ I [ ] +
brisati ▶ b'rɨsat b'rišam nd. ⟨b'rišə (in b'riš) -šte; b'rɨsɔ -saļa -ə) 1. b. kaj *brisati kaj a |delati kaj suho, čistol: a 'mɔ:rac_()a:j čra'pine b'riša? • š'pɛ:gle sɛ 'ma:rɛʒ b'rɨsat b |odstranjevati kaj|: 'nɑ:ša ka nap'rɛ: p'rɑ:ɣ b'riša • 'rɛc_()mɛ sɛ pa 'čɑ:sɛ s 'ca:jtɛŋkpa'pɛ:rjɛ b'rɨsalɛ 2. d.+nd. iz-brisati |črtati|: 'puf sɐ mɛ b'rɨsalɛ • 'nʊo:vɛ d'ne:ɯnɛ 'ʒix za 'le:c 'ka: b'rišama • ⇒ to je tako, ko če bi si z DREKOM rit brisal I [ ] k lb ⇒ PUCATI; k 2 ČRTATI [ ] +
 ▶ **brisan** ▶ b'rɨsən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ɨgɑ, daj. ed. m. sp. -n'mɛ) *brisan* |< BRISATI 2|: 'puf mɛ ja 'bɛ:ɯ b'rɨsən I [ ] ČRTAN [ ] SSKJ
 ▶ **brisati jo** ▶ b'rɨsat jɛ b'rišam jɛ nd. ⟨⇒ BRISATI) čustv. *hiteti, teči*: 'kɑ:m jɛ pa b'rišaš? I [ ] ⇒ HITETI [ ] +
brišer ▶ b'rišer -šerja m ⟨⟩ *Bo* nav. mn. *brisalec*: b'rišerjɛ mɛ na 'dɛ:ʒɛjɛ I [ ] ⇒ BRISALEC [ ] Ø
britev ▶ b'riɥu -tve ʒ ⟨⟩ narašč. *britev*: b'riɥu ja ɯt_()'iz'd'gɑ, kɐ mɛ'liča te 'zɑ:d'nɛ ɯb'rija I [ ] ⇒ BRITVA [ ] +
britevca ▶ b'riɥuca -e ʒ ⟨⟩ *britvica*: a se 'ti b'rijaš z b'riɥuce? I [ ] ⇒ BRITVICA [ ] SP 1962, Plet.
briti ▶ b'rɛt (nov. b'riɥ) b'rijam nd. ⟨b'ri-te; b'rɛɯ (nov. b'riɥ) b'riļa -ə, mn. b'rileɣ) b. koga *briti |rezati dlake|: ub nɛ'dɛ:lex sɛm 'a:te 'xʊo:d'u b'rɛt • k'line na b'rija 'viɛ:č • 'kɛk se pa 'ti b'rijaš - a z b'riɥuce a z ɛ'le:ktr_čnɛmɛ apa'rɑ:tɛ? I [ ] +
britof ▶ b'riɥaf -a m ⟨⟩ a *pokopališče a |navadno ograjen prostor za pokopavanje mriličev|: na b'riɥaf pa 'le: 'pɛ:ta s've:čɛ uʒ'gɑ:t b |prostor za pokopavanje živali|: 'gʊo: 'višɛ sɐ***

'mɛ:lɛ pa b'riɥaf za 'ca:rknenɛ ʒ'vɑ:t
 • nizk. **gniti na britofu biti mrtev**: bɛš 'vid'ɔ - čaz nɛ 'lɛ:tɛ bɛ ʒɛ na b'riɥafɛ g'nɛɯ (I [ ] gniti | na FRITOFU (I [ ] = V JAMI) I [ ] FRITOF; za župnijo Šmartno ob Dreti BAKOVE GREBLJICE, za župnijo Rečica ob Savinji KOSMAČEV TRAVNIK, za župnijo Bočna NOVŠEKOVA NJIVA [ ] +
britva ▶ b'riɥva b'rit've ʒ ⟨rod. mn. b'riɥu) *britev*: a ja b'ļa: ta b'riɥva ɯd 'a:te? I [ ] BRITVA, BRITVO [ ] SSKJ pod *britev*
britvica ▶ b'rit'veɥa (in -vi-) -veɥe (in -vi-) ʒ ⟨⟩ redk. *britvica*: b'rit'veɥe mɛ 'kupɛ I [ ] BRITEVCA, KLINJA, ŽILETKA [ ] +
britvo ▶ b'riɥvɛ -a (in b'rɛ-) s ⟨rod. mn. b'riɥu) star. *britev*: b'rɛtvɛ pa 'ni 'viɛ:č 'va:jstrɛ I [ ] ⇒ BRITVA [ ] Plet. [Tominšek 1903: 21: im. in rod. ed.: »Besede „britvu“ sicer ni, pa tudi ne „britva“, ampak ona je srednjega spola in se glasi le britev, gen. briteva.«]
brivnik ⇒ APARAT
brivski |brivski aparat| ⇒ APARAT
brizgalna ▶ b'riʒ'gɑ:lna -e ʒ ⟨rod. mn. -lɛŋ (in -lɛŋ) *brizgalna |stroj|: ga'silna (: mɔ'tɔ:rna) b'riʒ'gɑ:lna I [ ] SSKJ, SP 1962*
brizganec ⇒ ŠPRICER
brizgati ⇒ ŠPRICATI
brk ▶ 'ba:rk -a m ⟨⟩ nav. mn., nov. *brk* 1. |*dlaka pod nosom*|: 'pɔ:p ja z'rɑ:stu - 'ba:rkɛ mɛ ʒɛ 'rɑ:s'tɛjɛ 2. |*pri živalih*|: 'mɑ:čkɛ bɛ b'ļa t're:ba 'ba:рке pɛst'rɛčt I [ ] ⇒ RUS [ ] +
brkač ⇒ RUSLJ
brkat ⇒ RUSAST
brkelj ▶ 'ba:rkɛl -na m ⟨⟩ čeb. *brada |deščica pred žrelom panja|: sɛ'nička p'ride na 'ba:rkɛ pa pɛ'tɔ:ča, pa p'ride čɛ'be:ļa 'vɛn pa jɛ k'lune I [ ] Plet. ≠
brkljarija ▶ bɛrkle'rija -a ʒ ⟨⟩ nš, čustv. *malo vredni drobni predmeti*: 'kɑ: 'dɛ:ļa 'tɛle ta bɛrkle'rija? I [ ] ⇒ KRAMA [ ] +
brkljati ▶ 'ba:rklet bɛrk'lɑ:m nd. ⟨'ba:rkle-te; 'ba:rkɔ bɛrk'lɑ:ļa -ə) *brkljati |dajati si opravka z drobnimi deli|: 'kɑ: 'kɛ: 'dɨ:kle 'ka: nap'rɛ: 'nɛ:kɛ**

- brk'lâ: pə 'kuxnə? | □ +
- brkljevje** ▶ bərk'lɔjə (*Bo* tudi -a) -a s ⟨
nš, čustv., star. *malo vredni drobni predmeti*: sp'râ:və tə bɔk'lɔjə z 'mize
| □ ⇒ KRAMA □ Plet. [Plet.: *brkljêvje*,
n. coll. [...]] das Gerümpel, *Savinska dol.*]
- brkniti** ▶ 'bairkən't' -knem a. ⟨'bairkne (in
'bairkən') -kən'te; 'bairkn'u -kən'la -ə,
mn. -kən'lə itd.) čustv., redk. *narediti*,
napraviti: 'ja:s ka 'təle sɛ'dim pa
ŋ'kò:n'čei:sər na 'bairknem | □ ⇒ PRE-
ŠTOHNITI □ Plet. ≠
- brleti** ▶ 'bairlet 3. os. ed. bər'li nd. ⟨-;
'bairlɔ bər'lé:la -ə) *brleti* |*goretí*:
s'və:ča g'lɪx 'tò:g, da ša bɔ'li | □ +
- brlog** ⇒ LUKNJA
- brod** [Tominšek 1903: 12: im. ed. »bròd«]
- brodariti** ▶ bra'dâ:ret (in -rt) -əm nd.
⟨bra'dâ:rə (in bra'dâ:r) bra'dâ:rte;
bra'dâ:ru -r'la -ə) b. po čem *bresti kaj*,
bresti po čem a |*hoditi po vodi*:
pə 'va:də ja 'žə 'xušnə bra'dâ:ret **b**
redk. |*hoditi po čem ovirajočem*: za'kâ:
sɛ pa pə b'la:tə bra'dâ:ru? | □ BRESTI
□ SSKJ ≠
- broditi** ▶ b'ruo:dət b'rò:dəm nd. ⟨b'ruo:də
(in b'ruo:t') -t:ie; b'ruo:d'u b'rò:d'la -ə,
mn. -d'lə itd.) b. po čem *broditi po čem*
|*premikati prste, roke v čem gostem*:
čə pə 'ma:rz'lə 'va:də b'rò:dəm, me
'puo: reu'matizəm - 'nie: b'ruo:dət pə
'župe - 'jə | □ +
- bron** ▶ b'ruo:n -a m ⟨*nš bron* |*zlitina*:
z'vɔ:n ja z b'ruo:na u'lɪt | □ +
- bronast** ▶ b'ruo:nast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m.
sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp.
-s'təmə in -s't'mə) *bronast*: d'vâ:
z'va:na sta b'ruo:nasta, 'ja:dŋ ja pa
žal'é:zən | □ +
- bronca** ▶ b'ruo:nca -e ž ⟨*nš bronca*
|*zmes za premazovanje*: 'rɔ:r pɔ 'pi:e-
čə sm prašt'rixo z b'ruo:ncə -
b'ruo:ncə 'vɔ:xəm | □ Ø (SSKJ, SP 1962
bronca)
- bronsa** ⇒ BRONCA
- broška** ▶ b'rɔška -e (tudi b'ruo:-) ž ⟨*nov.*
broška: b'rɔškə sɛ pɔ'pie:nə | □
SSKJ, SP 1962
- brozga** ▶ b'ruo:zga -e (in b'rò:-) ž ⟨*nš 1.*

redk. *brozga* |*sneg*: 'nie: 'xuo:dət pə
'b'ruo:zge! **2.** slabš. *slaba pijača*: g'dɔ:
bɔ 'kə: tə b'rò:zge 'pè:u! | k 1
⇒ ŽLOJSA □ +

brozgalica ⇒ BRUZGELICA

brozgati ▶ b'ruo:zgat -əm (in b'rò:-) nd. ⟨
1. *skozi zobe v ustih slišno pretaka-
ti slino*: 'nie:xə 'nə b'ruo:zgat! **2.** redk.
mečkati sadje: z b'ruzgečə se 'jâ:pke
b'rò:zgejə | □ ⇒ MUČKATI □ SSKJ ≠

brskati ⇒ ŠNJUFATI

brst ▶ 'bairst -a m ⟨*redk. brst*: č'rě:šne
'žə 'de:la 'bairs'te (□ ODGANJATI) | □ +

bršljan ipd. ⇒ BRŠLJEN ipd.

bršljen ▶ 'bairšlen (in -lən) bərš'li:ena in
['bairšlena ([in -lɛ-) m ⟨im. mn.
bərš'li:enə in 'bairšlənə) *bršljan*:
'bairšlen se 'dâ: u 'bučkə u'd 'butara |
□ Ø (+ *bršljan*; Plet. *bršlen*)

bršljenka ▶ bərš'li:enka -e ž ⟨*bršljan-
ka*: na bal'kɔ:nə 'mâ:m bɔš'li:enke |
□ Ø

bruh [Tominšek 1903: 13: im. ed. »brëh«;
13: rod. ed. »brûha«; ⇒ PRUH]

bruhalnik ⇒ ŽRELA

bruhati ▶ b'ruzat -əm nd. ⟨**a** b. (kaj)
bruhati (kaj) |*izmetavati iz želodca*:
'neč na u'stâ:ne u 'nəmə, 'ka: nap'rɛ:
b'ruxa **b** b. kaj *bruhati kaj* |*s kašlja-
njem izmetavati iz pljučl*: pə'nju:čə
sə pa 'ma:ma s'pɛt k'ri b'ruخالə |
⇒ UDARJATI □ k a KOZLATI, KOZLITI, ČREZ
METATI; k b VEN METATI □ +

bruhniti ▶ b'ruxən't' -xnem a. ⟨b'ruxnə (in
b'ruxən') b'ruxən'te, **2.** os. dv. b'ruxən'-
ta; b'ruxn'u -xən'la -ə, mn. -xən'lə itd.)
a b. (kaj) *bruhniti* (kaj) |*izvreči iz*
želodca: s'pɛt ja b'ruxn'u **b** b. kaj
bruhniti kaj |*s kašljanjem izvreči iz*
pljučl: k'ri ja | ⇒ UDARITI □ k a ČREZ
VREČI; k b VEN VREČI □ +

bruna ▶ b'runa -e ž ⟨or. mn. star., redk.
-n'mə; or. dv. star., redk. -n'mə) **1.**
bruno: 'ba:jta ja z b'run_:'a:rɛ:ta **2.**
nov. močnejši lesen opaž: z b'run'mə
səm x'le:u ub'xuo:žu - b'rune za čəb'ɔ-
'n'â:g žə 'mâ:m kəp'li:ene | □ Ø (+
bruno)

brunarica ▶ b'runarca -e ž ⟨*nov. brunarica*:
b'runarcə sə mə pəst'â:ulə | □

SSKJ

bruno ⇒ BRUNA

brus ▶ b'rus -a m ⟨⟩ redk. *brus* |kamen, priprava| | ⊞ ⇒ KAMEN ⊞ + [Tominšek 1903: 16: tož. mn. »brúse«]

brusač ▶ bru'sâ:č -a m živ. ⟨⟩ nov. *brusač* |obrtnik, ki brusí rezila|: za bru'sâ:ča se je 'šɔ: 'učet • na 'g'līnə ja bru'sâ:č (= za bru'sâ:ča) | ⊞ ⇒ ŽLAJFER ⊞ +

brusilka ▶ bru'silka -e ž ⟨⟩ nov. *brusilnik* |stroj|: bru'silka za 'ivərke b'rus't' • 'kɔ:tna bru'silka | ⊞ ∅

brusilnik ⇒ BRUSILKA

brusiti ▶ b'rusɛt (in -s't') b'rusɛm nd. (b'rusɛ (in b'rus') -s'te; b'rus'u b'rusla -ə, mn. -s'lɛ) b. kaj *brusiti* kaj 1. |delati rezilo ostro|: b'rusɛt 'kuɔ:sə (= 'nuɔ:š) • b'ritvə se b'rusɛ na 'pâ:sə 2. |z brusom obdelovati predmetel: b'rusɛt stɛp'nice • ma'sjina za 'ivərke b'rusɛt (*brusilnik*; ⊞ ⇒ BRUSILKA) | ⊞ +

bruslica ▶ b'rusɛlca -e (in -sl-) ž ⟨⟩ *Vo* nav. mn. *brusnica* |jagoda, rastlina| | ⊞ ⇒ NATEČJE ⊞ ∅

brusnica ▶ b'rusɛnca -e ž ⟨⟩ nav. mn., narašč. *brusnica* |jagoda, rastlina|: b'rusnɔce smə na'bɛ:ralɛ | ⊞ ⇒ NATEČJE ⊞ +

bruto ▶ b'ruto prisl. ⟨⟩ *bruto*: 'kò:k pa zas'lužəž b'ruto? • 'kò:k 'mâ:š [p'lâ:ča b'ruto ([= b'ruto p'lâ:ča)? | ⊞ SSKJ

bruzgelica ▶ b'ruzgɛlca -e ž ⟨⟩ *Kr* redk. *mlin* za *drozganje sadja* | ⊞ ⇒ DRUZGELICA ⊞ ∅

brv ▶ 'bairu 'bairvɛ ž ⟨⟩ *brv* a |deska ali *bruno*: 'bairu čaz g'râ:bɛn • na 'sɛ:ča se g'rɛ: čaz 'bairu • 'z'vɛ:rova 'bairu b |ozek most za pešce|: 'bairu na 'za:jlə • 'bairu čaz 'va:də • 'bairu čaz 'd'rɛ:tə • 'zɛr'nīkɔva 'bairu (*Zernikova brv* (čez Dreto v Pustem Polju)) • 'ž'viplɔva 'bairu (*Žvipljeva brv* (čez Dreto med Krašami in Šmartnom ob Dreti)) | ⊞ +

brvčka ▶ 'bairučka -e ž ⟨⟩ manjš. *brvica*: 'nə, 'pɛ:dɛ čaz 'bairučkə | ⊞ ∅

brzak ▶ bɛr'zâ:k -a m ⟨⟩ • sleng. na *brzaka* na hitro |izraža, da se de-ja-

nje zgodi v kratkem času|: na bɛr'zâ:ka sɔ za'lɛɥ 'rò:ža pa 'pəsə 'da:ɥ 'jɛs'tɛ pa 'šɔ: (⊞ ⇒ NA HITRO) | ⊞ ∅

brzda ▶ 'bairzda -e ž ⟨⟩ *brzda* |železo pri uzdi| 'bairzda ja b'la: 'li:ɛxkə na d'va:jnə na'rɛ:ta a pa na'rɔ:nast | ⊞ BRZDE ⊞ +

brzde ▶ 'bairz'de 'bairst ž mn. ⟨⟩ *brzda* |železo pri uzdi| 'bairz'de sɛ mə 'ja:zɛk pra'sɛ:kale | ⊞ ⇒ BRZDA ⊞ ∅

brzi ▶ 'bairzɛ -zɛga m ⟨⟩ *brzovlak*: 'puɔ: sma se pa z 'bairzɛmə pɛ'lâ:le dɛ 'zâ:graba | ⊞ SSKJ pod *brz*

brzica ⇒ ŠUS

brzina ▶ bɛr'zina -'zine ž ⟨⟩ 1. *nš hitrost* |v časovni enoti opravljená pot|: s 'kâ:kɛ bɛr'zine ja pɛ'pī:ɔ! 2. *nš hitrica* |sorazmerno velika hitrost pri opravljanju kakega dela|: ub'le:ka ja 'bəl 'ta:k na'rɛ:ta, kə ja b'la: bɛr'zina 3. *prestava a* |mehanizem|: 'a:ɥtɔ 'mâ: š'tɛ:r bɛr'zine • pɛ'cīkɫ na dɛ'sɛ:d bɛr'zin b |položaj zobnikov|: u 'kɛ:rɛ bɛr'zine pa 'mâ:š? • na *brzino* na hitro |izraža, da se dejanje zgodi v kratkem času|: na bɛr'zine ja pɛ'je:du pa 'šɔ: (⊞ ⇒ NA HITRO) | ⊞ k 2 ⇒ NAGLICA; k 3 ⇒ PRESTAVA ⊞ +

brzinomer ▶ bɛr'zino'mɛ:r -a m ⟨⟩ redk. *brzinomer* | ⊞ ⇒ ŠTEVEC ⊞ +

brzjaviti ▶ bɛrzo'jâ:vɛt -ɛm d. (⇒ JAVITI) redk. *brzjaviti*: z 'bɔ:lnice sɛ bɛrzo'jâ:vɛ, da 'nɛ: p'ridemə pɛ 'ma:mə | ⊞ +

brzjavka ▶ bɛrzo'ja:ɥka -e ž ⟨⟩ redk. *brzjavka* | ⊞ ⇒ TELEGRAM ⊞ +

brzostrelka ▶ bɛrzo'st'rɛ:lka -e ž ⟨⟩ *brzostrelka* |orožje| | ⊞ ⇒ ŠNELFAJERICA ⊞ SSKJ, SP 1962

brž ▶ 'bairš prisl. ⟨⟩ star., redk. *izraža stopnjo ali mero, ki zadostuje za uresničitev dejanja, stanja*: čə bɛ 'jâ:nez da'mɔ: 'va:t'ɔ 'jɛd, bɛ ša 'bairž zas'tɔ:pɫa, za'ká: se mə 'ta:k mɛ'di • to bɛ ša 'bairž b'la, kə bɛ 'ti z 'a:ɥtə 'pa:ršu, 'na:j'bɔ:lɛ bɛ pa b'la, čə bɛ 'kɔ:mbija 'duɔ:b'u | ⊞ ⇒ HITRO prisl. ⊞ HAJDI ⊞ + ≠

bržola ▶ bɛr'žò:la -le ž ⟨⟩ *bondžola* | ⊞ SSKJ ≠

- bu** ▶ 'bu ⟨⟩ • ⇒ ne REČI ne bu ne mu |
 □ SSKJ ≠ (SSKJ *bev*)
- bubati** ▶ 'bubat 3. os. -a nd. ⟨⟩ otr. boli koga *boli koga* 1. |*povzročati bolečine*|: a te 'no:gəca 'buba? 2. brez. |*čutiti bolečine*|: jə 'kè: te pa 'buba? | □ ⇒ BOLETI □ +
- ▶ **buban** ▶ 'bubən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ otr. *bolan* |*ki ima bolezen*|: a 'duo:ns ja pa 'nā:šə tə 'mā:žə 'bubəne? | □ ⇒ BOLEN □ SSKJ
- bubikati** ▶ 'bubəkət 3. os. -a nd. ⟨⟩ otr. bubika koga *boli koga* 1. |*povzročati bolečine*|: a te t'rə:pčəg 'bubəka? 2. brez. |*čutiti bolečine*|: 'təle 'duo: me 'bubəka | □ ⇒ BOLETI □ ∅
- ▶ **bubikan** ▶ 'bubəkən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ otr. *bolan* |*ki ima bolezen*|: a sę 'bubəkəna? | □ ⇒ BOLAN □ ∅
- buc** ▶ 'buc' medm. ⟨⟩ otr. *buc* |*pri nagaživem zbadanju*|: a te 'kə: ž'gè:ča? 'buz' 'buz' 'buc'? | □ ⇒ BIBA □ +
- bucika** ▶ 'buc'ka -e ž ⟨⟩ *bucika*: 'buc'ke s tēm 'vè:lkəm g'ła:vəm • 'tò:k ja 'vè:l-kə kə uđ 'buc'ke g'ła:va (*bucikina glavica*) | □ +
- bucikin** ▶ 'buc'kən -a -ə (in -ki-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -kəŋga (in -ki-), daj. ed. m. sp. -kən'mə (in -ki-)⟩ redk. *bucikin*: 'buc'kina g'ła:va | □ SSKJ, SP 1962
- buč** ▶ 'buč -a m ⟨⟩ *Bo* nš *bučanje*: 'tā:g 'buč se ja za'ču • a 'čujaš, 'kā:g 'buč g'rè: 'təmle? | □ ⇒ BUČENJE □ Plet.
- buča** ▶ 'buča - m ⟨v rabi samo im. ed.⟩ *Kr* posam., poud. *vplivnež, človek na visokem položaju*: "k'rə:pušak ja 'bè:u 'buča, 'puo: sə ga pa u'žā:galə | □ ⇒ BUDŽOVAN □ ∅
- buča** ▶ 'buča -a ž ⟨⟩ 1. *buča* |*rastlina ali njen sad*|: u "bò:čnə u 'zā:drugə smə 'vid'lə 'sā:me 'buča • 'pema 'buča ut'rə:bəť 2. nav. mn. *bučnica* |*bučno seme*|: 'suxe 'buča • a bę 'raid 'buča 'lušu? 3. slabš. *glava a del človeškega ali živalskega telesa*|: z 'bučə sŋ t'rə:šu_u_:'rā:te • se bəš pə 'bučə u'dā:ru • 'buča ut pra'šiča (*svinjska glava*) **b** |*pri človeku kot središče njegovega razumskega življenja*|: 'kā:

jə ja 'kə: 'də: na s'tā:rast u 'bučə u'dā:rə? • poud. "s'tā:ne ja šale 'buča (*pameten*)! ♦ bot. *divja buča črnoja-godasti blušec*: 'diuja 'buča ja b'la: za 'fa:uš'fō:tər • ⇒ biti potreben česa ko tretjega OKA v bučo • poud. **biti siten ko buča biti zelo siten**: "xams ja 'sŋŋ kə 'buča • poud. **biti trd ko buča biti zelo trd**: k'rəx 'ni za 'ja:st - ja 'ta:rt kə 'buča • čustv. **bučo dam vkraj, če ... izraža podkrepitev trditve**: 'bučə 'dā:m uk'ra:j, čə sę 'bè:u 'ti 'duo:ns u 'šə:lə (□ GLAVO dam vkraj, če ...) • čustv. **dati komu eno** (= ene tri) **(ta) za bučo oklofutati, pretepti koga**: 'čuve 'se:, da tē 'na:u 'da:u 'ja:ne ta za 'bučə • čustv. **dobiti** (= fasati ipd.) **eno** (= ene tri = jih) **(ta) za bučo biti oklofutan, tepen**: ne t'ri bəž 'duo:b'u za 'bučə, čə 'na:už 'da:u g'mā:xa • a bę jəx 'ra:u'()uo:b'u za 'bučə, 'ə? • čustv. **dobiti** (= fasati ipd.) **jih po buči biti deležen česa neprijetnega**: pra'də:k 'ja:zək ja 'jəm'ə, jəx ja pa pə 'bučə 'duo:b'u - 'ə:dmaŋ bę 'ma:gu x və'jā:kəm 'jət (□ dobiti jih po PIKSNI) • čustv. **navleči** (= navesiti ipd.) komu kaj **na bučo naložiti komu dolžnosti, narediti komu delo s čim, povzročiti komu skrb** s čim: 'de: sə mę ša pa tətə uo'kə:jən'ce na 'bučə na've:s'lə • 'puo: smə sę ša pa te pra'šiča na g'ła:və nau'le:klə • tiz'd'ga 'dè:da sę ja na 'bučə nau'le:kla • čustv. **ne gre komu v bučo ne razume, ne zapomni si**: mate'mā:təka mę na g'rè: u 'bučə • na g'rè: mę u 'bučə, za'kā: sę 'silła ta'duo:l (□ ⇒ ne gre komu v GLAVO) • čustv., z nikalnim stavkom **pa če se na bučo postaviš poudarja zanikano trditve**: {A} na g'rè:m, pa čə se na 'bučə pəs'tā:vəš. {B} 'jā:, 'puo: se m pa 'ja:s 'təle na 'bučə pəs'tā:ulela - 'kā: bəš pa 'ti? (□ ⇒ pa če se na GLAVO postaviš) | □ k 2 BUČNICA; k 3 ⇒ GLAVA □ +

bučati ipd. ⇒ BUČETI ipd.

bučen ▶ 'bučən -čna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čnəga⟩ *bučen* |< BUČA 1-2|: 'bučnə

'sè:me (: 'vələ) | □ +

bučenje ▶ bə'č̣i:en̩ (Bo tudi -e) -e s ⟨⟩ nš
bučanje: bə'č̣i:en̩ se ja za'čuʎə ut
čəb'ɔ'n̩:kə 's̩i:em | □ BUČ □ ∅ (+
bučanje)

bučeti ▶ 'bučət 3. os. ed. bə'či nd. ⟨-; 'bučɔ bə'č̣e:ʎə -ə in 'bučaʎə -ə) *bučati*
|*dajati močne, zamolke glasove*:
'va:da ja bə'č̣e:ʎə ▪ čə'b̩:le bə'č̣i:je ▪
brez. s.: nad 'vərta'č̣i:č̣e bə'či ▪ bə'č̣e:ʎə
'ja:, pa 'ni b'ʎə 'vided, ( ) a b̩ k̩:
uš'ʎə š̩č̣əb'ɔ'n̩:kə ▪ 'a: ja p'r̩: 'buča-
ʎə! | □ ∅ (+ *bučati*)

bučev ▶ 'bəču medm. ⟨⟩ Bo otr., šalj. *izra-
ža pripravljenoost, da govoreči s
čelom butne ob sogovornikovo čelo*:
'nə, 'bəču 'bəču 'bəču'bət | ⇒ BUČEVBUT,
BIČEV □ ∅

bučevbut ▶ 'bəču'bət medm. ⟨⟩ Bo šalj. 1.
otr. *izraža pripravljenoost, da govore-
či s čelom butne ob sogovornikovo
čelo*: 'nə, (na'r̩:d'ma) 'bəču'bət! 2. redk.
izraža udarec s čelom, glavo ob kaj:
a s̩ se 'š̩: s 'č̣e:s't̩ 'bəču'bət? ▪ s
p̩d̩:ɔ:jəm s̩ nar'd̩:ʎə 'bəču'bət |
⇒ BUČEV □ k 1 ⇒ BIČEVBUT □ ∅

bučevina ▶ bə'č̣o:jna -e ž ⟨⟩ Bo *bučna
zel*: s̩ 'š̩: bə'č̣o:jnə v̩ s t'r̩:ve
sp'r̩:v̩t | □ Plet.

bučka ▶ 'bučka -e ž ⟨⟩ 1. *zelenje pri
cvetnonedeljski butari*: 'butara 'm̩:
'va:rx pa š't̩:el pa 'bučkə 2. *okrasek
pri novoletni jelki*: t̩ 'v̩:č̣ə 'bučkə
s̩m zd'r̩:b'u 3. nav. mn. *mlada, nedo-
rasla jedilna buča*: a b̩š 'je:du
'bučke? 4. otr. *glava*: a s̩ se na
'bučkə u'd̩:ru? | □ +

bučnica ▶ 'buč̣nca -e ž ⟨⟩ nav. mn., redk.
bučnica |*bučno seme*: 'sux̩ 'buč̣nce ▪
'buč̣nce mə 'ʎušl̩ pa 'j̩:pke 'j̩d'l̩ |
□ ⇒ BUČA □ +

bučojna ⇒ BUČEVINA

budalo ▶ bə'd̩:ʎə -a (in bu-) s živ. ⟨⟩
slabš. *omejen, neumen moški*: 'k̩: b̩
'k̩: s t̩m̩ bə'd̩:ʎə?! ▪ zmer. 'n̩i:x̩:
bə'd̩:ʎə ne'umn̩! | □ ⇒ BUTELJ □ +

buden ⇒ BRIHTEN; |biti buden| ⇒ BEDETI

budilka ⇒ BEKERICA

buditi ▶ 'bud̩t tudi bə'd̩t bə'd̩m nd.
'bud̩t (in 'but') -t̩:; 'bud'u (tudi

bə'd̩u) bə'd̩ʎə -ə, mn. bə'd̩l̩ itd.) b.
koga *buditi koga* |*povzročati preha-
nje iz spečega stanja v budno*:
prač̣( )'t̩:r̩m( )e 'ni t'r̩:ba 'bud̩t |
□ BAJKATI, BRIHTATI, DIGATI □ +

budža ▶ 'buža - m ⟨v rabi samo im. ed.)
poud., redk. *vplivnež, človek na visokem
položaju*: ja 'b̩:u 'buža, pa mə 'ni
'm̩:gu p̩m̩:gat | □ ⇒ BUDŽOVAN □ ∅

budžovan ▶ 'buž̩van -a m živ. ⟨⟩ poud.
vplivnež, človek na visokem položaju:
| □ BUČA m, BUDŽA □ ∅

bufati ▶ 'bufat 3. os. ed. -a d. ⟨⟩ za veter,
vročino, ogenj ipd. *buhati, udarjati*
|*zadevati se ob kaj*: s̩ b'le: 'va:kne
u'tp'r̩:te, ja 'v̩:t̩r 'bufɔ 'n̩t̩r ▪
brez. s. p'r̩i:več 'v̩le s̩ s'pus't̩u 'n̩t
u 'p̩:č, ja pa 'bufaʎə v̩n z 'n̩: | □
⇒ UDARJATI □ ∅

bufniti ▶ 'buf̩n't' 3. os. ed. -fne d. ⟨-; 'bufn'u -f̩nʎə -ə) za veter, vročino, ogenj
ipd. *buhniti, udariti* |*zadeti se ob
kaj*: k̩ s̩ 'v̩n s't̩:p̩ʎə, ja u'r̩:č̣ina
'ka: 'buf̩ʎə u 'm̩ne ▪ brez. s.: s 'p̩i:č̣ə
na ž̩g'line ja 'r̩:d̩ə 'buf̩ʎə ▪ ja
t'r̩:ba š't̩:f̩c 'v̩n u'z̩i:d, ( ) a 'na: b̩
s f'ʎ̩:ša 'buf̩ʎə | □ ⇒ UDARITI □ ∅

buftelj ▶ 'buft'ʎ -na m ⟨⟩ *buhatelj*: 'buf-
t'ʎne b̩ s'p̩i:k̩ʎə ▪ 'buft'ʎn̩ s̩ 'fil̩:
n̩ | □ ∅ (SSKJ, SP 1962 *buhatelj*)

bugara ⇒ JEBEMO BUGARA, JEBEMTI BUGARA,
JEBENTI BUGARA

buhati ⇒ BUŠKATI

buhniti ▶ 'bux̩n't' 3. os. ed. -xne d. ⟨-; 'buxn'u -x̩nʎə -ə) redk., nov., za veter,
vročino, ogenj ipd. *buhniti, udariti*
|*zadeti se ob kaj*: 'v̩:t̩r ja 'bux-
n'u u 'na:s ▪ brez. s. a ja z 'v̩:g̩v̩nce
kag'd̩:aj 'v̩n 'bux̩nʎə? | ⇒ BUŠKNITI □
⇒ UDARITI □ +

buhatelj ⇒ BUFTELJ

bujenje ▶ bə'ja:n̩ (Bo tudi -e) -e s ⟨⟩ nš
bujenje: 'zut̩ up 'š̩i:s't̩ɔ b̩ bə'ja-
n̩ | □ +

bukati se ▶ 'bukat se 'bučam se tudi
'buk̩m se nd. ⟨'bučə (in 'buč) -č̣te tudi
'buk̩ -te; 'buk̩ 'bukaʎə -ə) 1. a
krava (: prasica ipd.) se buče/buka
goniti se |*kazati nagnjenje za
parjenje*: k'r̩:va se 'buča b nizk. *vla-*

- čugati se, vlačiti se*: 'a: se ja 'buka-
 ʎa, kə ja b'ʎa: ša m'ʎa:ʃsə! **2.** slabš. **a**
poditi se, divjati: 'kå: se 'dɛ: 'tɛle
 'bučate!? **b** *hoditi*: 'kɔ:t se 'kɛ: 'na:ž
 'buča? **c** *biti nemiren*: pɾ g'må:xə
 'sɛ:dɛ - 'kå: se 'bukəš!? **3.** čustv. **a**
 brezos. buče se po kom *loteva, prijemlje*
se ga bolezen: na 've:m, 'kå: se 'buča
 pə 'mɛ:n' **b** vreme se buče (= buka)
vreme se slabša: u'riɛ:me se 'buča -
 brezos. s'pɛ:t se 'buča - 'diɛ:ž 'bɔ: | ☐
 k 1a, 2a ⇒ GONITI SE; k 1b ⇒ KURBATI SE
 ☐ +
- bukaven** ▶ bə'ka:uŋ -uŋa -ə prid. (rod. ed.
 m. sp. -nɛga) 'a:, 'mɛr'kò:s ja 'bɛ:u
 bə'ka:uŋ! | ☐ ⇒ KURBLJIV ☐ ☐
- bukavnica** ▶ bə'ka:uŋca -e ž ⟨⟩ star., slabš.
nemirna ženska, predvsem deklica: ta
 bə'ka:uŋca na 'mò:ra pɾ 'mè:rə 'siɛ:det
 - zmer. 'niɛ:xɛ, bə'ka:uŋca 'sɪtna! | ☐ ☐
- bukev** ▶ 'buku -kve ž ⟨⟩ **a** *bukev* |drevo|
b nš *bukov les*: za 'diɛ:skə 'ma:ra
 'bɛt'kairt 'le:s - 'buku a pa 'kɛ: 'tå:ra
 ga **c** nš, redk. *bukova drva*: 'buku ja
 ta 'bɔlə za kɾ'jåvə, za pə'žigat pa
 za'neč | ☐ BUKVA; k a BUKOJCA ☐ +
- bukevce** ▶ 'bukece -kuc ž mn. ⟨⟩ manjš.,
 šalj., star. |< BUKVE|: u 'mɥo:jɛɟ 'bukucex
 u'sə 'piša | ⇒ KNJIGICA ☐ ☐ (+ *bukvice*)
- bukojca** ⇒ BUKOVICA
- bukov** ▶ 'bukɔ [-va -ə ([**Bo** tudi -kav-)
 prid. (rod. ed. m. sp. -kɔga) **1.** *bukov* |<
 BUKVE|: 'bukɔ 'le:s (: š'tiɛ:l) - 'bukova
 'gɔ:ša - 'bukove 'da:rve **2.** slabš. *nero-*
den, okoren: 'bəl 'bukɔga 'dɛ:da 'må: -
 na 'bɔdɛ 'nə 'ta:g 'bukɔ! | ☐ k 2 ŠTO-
 RAST ☐ +
- bukovec** ▶ 'bukɔc -a m ⟨⟩ **1.** nš (*mlado*)
zeleno bukovo listje: 'jɛdɛ za pra'ši-
 ča 'bukɔca nab'ra:t **2.** po prepričanju
 govorcev *bukev moškega spola*: 'bukɔc
 zɛlə'ni pɛz'nɛ: kə 'buku | ☐ SSKJ,
 Plet. ≠
- bukovica** ▶ bə'kò:jca -e ž ⟨⟩ **Bo** *bukev*
 |drevo|: 'diɥjɛ pɛ'tiɛ:lɛn ja na bə'kò:j-
 cɛ 'siɛ:d'ɔ | ☐ ⇒ BUKEV ☐ + ≠
- bukovina** |les| ⇒ BUKEV
- buksej** ▶ 'buksej -na (in -s'ʎ(-)) m živ. ⟨⟩
 slabš. *omejen, neumen moški*: 'kå: m
 'xɥo:d'u_ɥ 'cɛ:rku tiz'd'ga 'buk's'ʎna

- pəs'lušat! - zmer. 'buksej z'mɛ:šəne! |
 ☐ ⇒ TUMELJ ☐ ☐
- bukva** ▶ 'bukva -e ž ⟨rod. mn. -ku⟩ **a**
bukev |drevo|: 'gɥo:le, kə ja tɪsta
 'bukva, ja 'på:du **b** nš *bukov les*:
 'bukva ja za š'tiɛ:l, a pa 'jå:sen **c** nš,
 redk. *bukova drva*: 'bukva ja 'bɔ:gɔska
 za 'da:rve | ☐ ⇒ BUKEV ☐ +
- bukve** ▶ 'bukve -ku ž mn. ⟨⟩ šalj., star.
knjiga |večje število trdno seštitih
 tiskanih listov|: 'nə, pəg'lɛ:dɛ u
 tis'te 'bukve | ⇒ KNJIGA ☐ +
- bukvice** ⇒ BUKEVCE
- bula** ▶ 'buʎa -le ž ⟨⟩ *bula* **1.** |oblasta
oteklina, nabreklina: na u'ra:tə 'må:m
 'buʎə **2.** |skupek izrojenih celic|: za
 nə 'pɛ:st 'vɛ:lke 'buʎə sə jə u'pɛ:rɛ:ra-
 lɛ | ☐ +
- bulav** ▶ 'buʎɔ [-va -ə (**Bo** tudi -ʎa-) prid.
 (rod. ed. m. sp. -ɔga) p'riɛ:se ja 'mɛ:ʎə
 'buʎɔve 'jɛtra | ☐ SSKJ, SP 1962
- buldog** ▶ 'buldɔk -ga m živ. ⟨⟩ *buldog*:
 'kå:ga 'gairdɛga 'buldɔga 'må:! - 'le:
 pəg'lɛ:dɛ 'nå:sə u 'f'ri:s - ja 'tå:ka kə
 nɛ 'buldɔk | ☐ SSKJ, SP 1962
- buldožer** ▶ 'buldɔ'žɛ:r (in -'žɛ:r) -'žɛ:rja
 (in bu-) m živ. ⟨⟩ *buldožer*: 'buldɔ'žɛ:rja
 'vɛzɛ - z buldɔ'žɛ:rjə bɛ pəg'lɪxalɛ,
 kar ja 'va:da nar'diʎa | ☐ SSKJ, SP
 1962
- buljiti** ▶ 'bulɛt -ɛm nd. ⟨'bulɛ (in 'bul)
 -lte; 'bulu -lʎa -ə) *buljiti*: 'nɛč 'ni
 'rɛ:ku - ta prac'()iɛ:be ja 'bulu -
 čustv. ka nap'rɛ: 'bulɛ u tɛlə'vizejɛ |
 ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. *buliti*)
- bum** ▶ 'bum medm. ⟨⟩ *bum* **a** |posnema
močen pok: 'bum ja 'pɔ:kŋʎə u 'p'ruxə
b |posnema zamolkel glas pri udarcu|:
 'sarɛɛ mɛ ja 'dɛ:ʎaʎə 'bum 'bum | ☐
 ⇒ k 1 BUMF ☐ SSKJ ≠
- bumbar** ▶ 'bumbar -ja m živ. ⟨⟩ slabš. *ome-*
jen, neumen moški: sŋ 'šɔ: z 'nɛmə, kə
 sŋ 'bɛ:u 'bumbar - tiz'd'ga 'bumbarja
 žə pa 'dɔ:gə 'nismɟ 'vid'ɔ - zmer. 'niɛ:-
 xɛ, 'bumbar! | ☐ ⇒ TUMELJ ☐ ☐
- bumf** ▶ 'bumf medm. ⟨⟩ *bumf* **a** |posnema
močen pok: 'bumf ja ustra'liʎə **b**
 |posnema glas pri udarcu, padcu|: se
 ja 'piɛ:lɔ pa - 'bumf - t'rɛ:šə u
 d'riɛ:və - 'bumf ja 'på:du 'na:t'le | ☐

- k b buš $\square$ SSKJ $\neq$
- buna** ▶ 'buna -e ž ⟨⟩ *upiranje, nasprotovanje, ugovarjanje*: a ja s'pè:d 'buna? • mē 'nīsēm t'ra:ktōrja 'kup'u, se ja pa 'buna za'čè:ļa $\square$ ⇒ PUNTANJE $\square$ $\emptyset$
- bunda** ▶ 'bunda -n'de ž ⟨⟩ *bunda* $\square$ $\square$ +
- bundika** ▶ 'bun'dēka -e ž ⟨⟩ manjš., otr. *bundica*: 'čuvē na 'bun'dēkə, 'vè:š $\square$ $\square$ $\emptyset$ (SSKJ, SP 1962 *bundica*)
- buniti se** ▶ 'bunēt (in -n't') se -ēm se nd. ⟨'bunē se (in 'bun' se) -n'te se; 'bun'u se 'bunļa se -ə se, mn. -n'lē itd.) *upirati se, puntati se, nasprotovati, ugovarjati*: 'ma:ma se pa s'pè:d 'bun'jə, da bē š'lē da'mō: • na 'g'li:nə se s'pè:t 'nè:kē 'bun'jə, bō 'mēnda š't'ra:jk • 'ti se 'ka: 'bunē pa jē'zēkē - bēš 'vid'ō xu'diča! $\square$ $\square$ ⇒ PUNTATI SE $\square$ SSKJ
- bunka** ▶ 'buŋka -e ž ⟨⟩ **1.** *buška, bunka*: čə tē 'jā:pka 'pā:de na g'ļa:və, tē 'tut' 'ka: 'buŋkə nar'di **2. a** *svinjsko stegno* **b** *gnjat*: 'ce:ļə 'buŋkə bēta dē'bīļa **3.** *debela, hitro gnijoča in kisle hruška, zrela avgusta* **4.** slabš. *debela, nerodna ženska*: 'ma'rija ja pa p'rā:va 'buŋka grā:taļa • zmer. 'ti 'buŋka 'buŋkasta! $\square$ $\square$ k 1 BUŠKA, GOMBUSA, GRČA; k 2a STEGNJE, STEGNO; k 2b GNJAT, GNJATNICA $\square$ +
- bunkast** ▶ 'buŋkast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tēga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tēmə in -s't'mə) **1.** redk. *bunkast* [poln bunk]: 'pā:de, 'pūo: pa 'ta:kle 'buŋkasta 'xō:dē u'kō:lē **2.** čustv. *debel* [ki ima na telesu veliko tolšče, mesa]: 'kək ja tīstə 'dīe:kle 'buŋkastə! $\square$ $\square$ k 1 ⇒ OTOLČEN; k 2 ⇒ DEBEL $\square$ +
- bunker** ▶ 'buŋker -kērja m ⟨⟩ *bunker a* [skrivališče ali zaklonišče]: u partē-zā:nex se ja pə tēmə 'vè:čmə u 'buŋkērjə sk'rīvō **b** [vojaška utrdba]: 'gūo: sə pa 'mè:lē 'nē:mčē 'buŋkērja na'rè:te $\square$ $\square$ SSKJ, SP 1962
- burek** [Plet.: »bûrek, rka, m. die Wasserblase, C., Savinska dol.]
- burkle** ▶ 'burkle -kəl ž mn. ⟨⟩ redk. *burkle* $\square$ $\square$ ⇒ pečne VILE $\square$ +
- burov** ⇒ BOROV²

- buš** ▶ 'buš medm. ⟨⟩ *Bo* star. *posnema glas pri udarcu, padcu*: 'un' pa 'buš u tīstə m'ļa:kə $\square$ $\square$ ⇒ BUMF $\square$ $\emptyset$
- buši** ▶ 'buši -ja m živ. ⟨⟩ otr., nov. *trebuh*: a te 'buši 'buba? • 'nə, na 'bušija se u'lè:žə $\square$ $\square$ ⇒ TREBUH $\square$ $\emptyset$
- bušiti** ▶ 'bušet (in 'bušt) -əm nd. ⟨'bušə (in 'buš) -šte; 'bušu -šļa -ə) čustv. *kopati (luknjo)*: ša 'dē: bē 'bušu tṃ 'nətər pa 'kè:udər 'dè:ļō $\square$ $\square$ ⇒ KOPATI² $\square$ + $\neq$
- buška** ▶ 'buška -e ž ⟨⟩ nov. *buška, bunka*: a se tē ja 'buška nardiļa? $\square$ $\square$ ⇒ BUNKA $\square$ +
- buškati** ▶ 'buškat -əm nd. ⟨⟩ redk. *buhati* [s silo in z zamoklim šumom udarjati na dan]: 'təm 'va:da 'vən 'buška $\square$ $\square$ ⇒ UDARJATI $\square$ SSKJ $\neq$
- buškniti** ▶ 'buškən't' -knem a. ⟨'buškņē (in -kən') -kən'te; 'buškn'u -kənļa -ə) redk. *buhntiti, bušntiti* [s silo in z zamoklim šumom udariti na dan]: ja 'čīe:p ud'bēu, ja pa 'tō:kəc 'vən 'buškn'u $\square$ $\square$ ⇒ UDARITI $\square$ SSKJ $\neq$
- buškoti** ▶ 'buškətē prisl. ⟨⟩ *Kr* čustv., star. *naravnost* [izraža gibanje ali smer po najkrajši poti]: te s'tā:rə ja pa 'buškətē trē:šu ta u 'nēga • 'jō:ža pa čaz u'rā:te pa 'ka: 'buškətē u 'kuxņē • nə'mā:ļə pə'čā:kē s pļa'čīļə, da 'na: bēž g'nā:rja 'ka: 'buškətē u 'bā:ŋkə 'nè:su $\square$ $\square$ ⇒ NARAVNOST $\square$ $\emptyset$
- bušniti** ⇒ BUŠKNITI
- buta** ▶ 'buta -e ž ⟨⟩ slabš. *neumna, nespametna ženska*: sē pa 'tud' 'buta • zmer. 'puz'd' ga, 'buta 'tumasta! $\square$ $\square$ ⇒ PRISMODA $\square$ $\emptyset$
- butara** ▶ 'butara -a ž ⟨⟩ **1.** (*cvetnone-deljska*) *butara* [snop šibja in zelenja]: g'dō: bō pa 'butarə 'nè:su? • 'butarə ša 'ma:rēm na'rīe:s't' • pər 'butarə ja za š'tīe:l 'le:ska pa 'īva a pa 'va:rba, za 'bučkə pa 'ba:ršlen, 'kīšona, č'rīe:məs, d're:n pa 'būo:žə 'le:sc. za pə'vēt u'zè:meš pa 'fe:ŋkə a pa 'va:rba, 'šībə pa p'rē: pə'dō:gēm pra'čē:pēš. **2.** redk. *butara* [veje za kurjavo]: 'butara 'da:ru $\square$ $\square$ k 1 KOLAČ, SNOP; k 2 ⇒ PUNKELJ $\square$ +
- butarčka** ▶ 'butarčka -e ž ⟨⟩ manjš., redk.

- butarica* |< BUTARA 1|: st'rič, na'rè:te me 'butarčkə | ⊞ ⇒ BUTARICA ⊞ ∅
- butarica** ▶ 'butarca -e z ⟨⟩ manjš. *butarica* |< BUTARA 1|: a bæš 'ti 'butarcə 'nè:su 'jutr? | ⊞ BUTARČKA ⊞ +
- butarija** ▶ buta'rija -a z ⟨rod. mn. -'ri) slabš. *neumnost*: 'tâ:ke buta'rija ša pa s'pè:t 'nišm 'čuļa • a 'nuo:va 'o:pčina? prak'lè:ta buta'rija ne'umna - seļe 'lèp te p'rò:səm! • 'kâ:ke buta'rija sp'râ:və u'kupe | ⊞ ⇒ NEUMŠČINA ⊞ ∅
- butast** ▶ 'butast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə) 1. slabš. *neumen, nespameten*: 'kək ja 'bè:u 'f'rančək u 'šo:lə 'butast! • 'tâ:ke 'butas'te ra'či pa 'ka: d'rægəm 'pè:də p'râ:vət 2. *trd |ki se ne da (rad) rezati*: 'kâ:g 'butast k'rəx sə p'r'nè:su! • ⇒ biti butast ko NOČ | ⊞ k 1 ⇒ NEUMEN; k 2 ⇒ TRD ⊞ SSKJ, Plet. (SP 1962 pod *zagaman*)
- ▶ **butasto** ▶ 'butastə prisl. ⟨⟩ *neumno, nespametno*: 'butastə se me z'di, da bə 'ma:gļa 'ja:s 'xuo:dət, čə pa 'li:əy g'rè: 'sâ:m • 'ni:exə 'ta:g 'butastə g'vart | ⊞ ⇒ NEUMNO prisl. ⊞ ∅
- ▶ **butasto** ▶ 'butastə povdk. ⟨⟩ *neumno, nespametno*: 'butastə 'ja:, da 'ti 'xò:dəš, čə se pa 'za:ŋga g'rè: bə b'ļa pa 'tud' 'butastə, čə bə 'ka: p'ļâ:čə u'sə | ⊞ ⇒ NEUMNO povdk. ⊞ ∅
- butati** ▶ 'butat -əm nd. ⟨⟩ 1. **a b.** v kaj *butati ob kaj |zadevati se ob kaj|*: z g'ļa:və ja 'butaļa u s'te:nə • 'vè:tər u 'va:kne 'buta **b** b. po čem *butati po čem |močno udarjati|*: pə u'râ:tex ja 'za:čə 'butat 2. *bruhati |s silo udarjati na dan|*: na d'rugə st'ra:nə 'cè:s'te na 'vi:č kra'jə:x 'va:da 'vən 'buta 3. *loputati |glasno zapirati, predusem vrata|*: na s'mè:ž 'butaz_() u'râ:təm | ⊞ k 1, 3 ⇒ TRESKATI; k 2 ⇒ UDARJATI ⊞ +
- butelj** ▶ 'but'ļ -na m živ. ⟨⟩ slabš. *omejen, neumen človek*: sə pa 'tud' 'but'ļ, da mə u'sə vər'jâ:meš • 'nâ:ša ja 'but'ļ, pa 'ka: 'kupe, 'ka:r jə p'r'ni:sejə • zmer. 'ka: 'jəz_() 'nè:mə, 'but'ļ 'tumas'tə! | ⊞ BUDALO, BUKSELJ, BUMBAR, TRAP, TUMELJ ⊞ +
- buteljček** ▶ 'but'ļčək -čka m živ. ⟨⟩ manjš., čustv. < BUTELJ: 'ti sə 'but'ļčək - 'sə: 'na:_m š'ļa: ŋ'kə:mər • 'kâ: pa 'de:ļəž, 'but'ļčək 'butas'tə! | ⊞ ∅
- butica** ▶ bə'tiča -'tice z ⟨⟩ 1. čustv. *glava |del človeškega ali živalskega telesa|*: 'ta:k me bə'tiča bə'li 2. *Bo tolkač |za mečkanje kuhanega krompirja za prašičel | ⊞ k 1 GLAVA; k 2 TOLKALO ⊞ +*
- butička** ▶ bə'tička -e z ⟨⟩ manjš., ljubk. *glavica* |< BUTICA 1|: a te bə'tička 'buba? • 'kâ:kə bə'tičkə 'čè:dne 'mâ:! | ⊞ ⇒ GLAVICA ⊞ ∅
- butika** ▶ 'butəka -e z ⟨⟩ manjš., čustv. < BUTA: 'kâ:m pa g'rè:š, 'butəka? • 'ni:exə 'nə, 'butəka 'tumasta! | ⊞ ⇒ TUMIKA ⊞ ∅
- butiti** ▶ 'butət -əm a. ⟨'butət (in 'but') -t:ə; 'but'u -tļa -ə, mn. 'but'ļə itd.) 1. *butniti a |zadeti se ob kaj|*: z g'ļa:və ja 'but'u_ū_'râ:te • u 'vəgu se ja 'but'u **b** za veter, vročino, ogenj ipd. *buhniti, udariti |zadeti se ob kaj|*: 'vè:tər ja 'but'u_ū_'va:knə 2. čustv. *udariti*: 'čuvə, da te na 'butəm, čə ša uš 'tâ:ke 'vən 'mè:tə 3. redk. *butniti |udariti na dan|*: 'va:da ja 'butļa 'vən 4. redk. *zaloputniti*: z u'râ:təm ja 'but'u 5. *zaleteti se |udariti s hitro vozečim vozilom ob kaj|*: z 'a:ɣtə ja 'butļa u tɛləg'râ:fš'tâ:ŋgə | ⇒ BUTNITI ⊞ k 1, 2-4 ⇒ UDARITI; k 5 ⇒ ZALETETI SE ⊞ +
- ▶ **butiti se** ▶ 'butət se -əm se a. ⟨⇒ BUTITI) *udariti se |povzročiti si bolečino z udarcem|*: u pə'dò:ja sm se 'butļa | ⊞ ⇒ UDARITI SE ⊞ ∅
- butniti** ▶ 'but'ŋ't' 'but'nem a. ⟨'but'nə (in 'but'ŋ') 'but'ŋ'te, 2. os. dv. 'butŋta; 'but'n'u -tŋļa -ə) redk. 1. *butniti a |zadeti se ob kaj|*: u 'ļa:xc_()m se 'butŋļa **b** za veter, vročino, ogenj ipd. *buhniti, udariti |zadeti se ob kaj|*: 'va:gən' me ja 'but'n'u_ū' f'rīs 2. čustv. *udariti*: te m 'but'n'u 'kə xu'diča 3. *zaleteti se |udariti s hitro vozečim vozilom ob kaj|*: 'kumə nə'mâ:ļə səm 'but'n'u_ū' 'kə: | ⇒ BUTITI ⊞ k 1-2 ⇒ UDARITI; k 3 ⇒ ZALETETI SE ⊞ +

- **butnjen** ► 'but'nen -a -ə (in -nə-) prid. (rod. ed. m. sp. -nenga (in -nə-), daj. ed. m. sp. -nen'mə) *zaleten*: 'a:ʔtə ja nə'mā:ʔə 'but'nen | □ ∅
- buzarant** ► bəza'rənt -a m živ. ( ) *homoseksualec* |moški|: 'məške 'mā: 'ra:t - bəza'rənt 'ja: • zmer. p'rɔ:k'lér'd' bəza'rənt bəza'rənc'kə! | □ PEDER □ SSKJ
- buzarantski** ► bəza'rənc'kə -cka -ə prid. (rod. ed. m. sp. -c'kəga) za moške *homoseksualen*: 'dè:da ja 'bò:j bəza'rənc'kə | □ PEDRSKI □ ∅
- **buzarantsko** ► bəza'rənc'kə prisl. ( ) za moške *buzarantsko* | < BUZARANTSKI|: 'bəl bəza'rənc'kə se 'nò:sə | □ PEDRSKO □ ∅
- buzati se** ► 'buzat se -əm se nd. ( ) čustv. **a** *prepirati se*: zarad 'mje:ja sta se 'buzā, pa 'dɔ:ge 'lɛ:te **b** redk. *ruvati se*: pəg'lé:de 'jəx, se 'žə s'pè:d 'buzəta • 'buzā sta 'se:, jəx ja pa 'fā:sə | □ k a ⇒ KREGATI SE; k b ⇒ TEPSTI SE | □ ∅
- buža** ► 'buža -a ž ( ) 1. slabš. **a** *majhen, slaboten človek*: kək ja 'kɛ: ta 'buža 'nè:su 'kɔ:ž da'mɔ?! • kə se ga na'pija, ja 'tā:ka 'buža, da 'bɔ:x pə'mā:ge • zmer. 'kā: bəš 'kɛ: 'ti, 'buža 'bužəva! **b** *slabič* |neodločen, omahljiv človek|: na s'mə:ž 'bɛt_()'ā:ka 'buža - 'bɔ:de 'bəl kə'ra:žən! • 'sɛ: s tɛ 'bužə sɛ na 'mò:rəš 'nɛč pə'mā:gat **2.** star. *rana* |kar nastane na mestu, kjer se tkivo pretrga|: čə 'mā: kāke 'buža na 'nɔ:ge, tɔ'pu:ɔ:tɛc pə'mā:ga • bə'li, čə ɥ'lijaš na 'bužə š'n'ɔ:ps | □ k 3 ⇒ RANA □ Plet. ≠ [Plet.: »būža, f. [...]] der Kretin, Savinska dol.«]
- bužav** ► 'bužə [-va -ə (**Bo** tudi -žav-) prid. (rod. ed. m. sp. -ɔga) slabš. *slabo razvit, zaostal v rasti*: 'tā:g, 'bəl 'bužə krəmpér 'mā:mə | □ Plet.

cC

- c** ► 'cə -ja tudi -- m ( ) *c* |soglasnik; črka|: 'rje:čə 'cə | □ SSKJ, SP 1962
- cafen** ► 'cā:fən -fna (in 'ca:-) m ( ) **Bo** les. *čep* |za sestavljanje, povezovanje

lesnih delov | □ □ ⇒ TIPELJ □ ∅

- cagati** ► 'cā:gat -əm nd. ( ) redk. 1. *obupovati*: čə'dje:lɛ 'bəl 'cā:ga, ša pəb'ra:ʔə ga 'bɔ: **2.** *obotavljati se, omahovati*: 'pò:bɛ, 'nje: 'cā:gat, 'pe:mə | □ □ ⇒ CAGOVATI □ SSKJ, Plet.
- cagav** ► 'cā:gə [-va -ə (| **Bo** tudi -gav-) prid. (rod. ed. m. sp. -ɔga) *neodločen, malodušen*: 'dɔ:ms pə'vé:, a gr'è:š na iz'lert a 'nje: - 'kā: sɛ 'ta:k 'cā:gəva! | □ □ ⇒ CAGLJIV □ SSKJ
- cager** ► 'cā:ger -gerja m ( ) *kazalec* |del naprave|: 'cā:ger pɔ 'urə (: 'vā:ge) • šalj. *koliko je (danes) na cagerjih? koliko je ura?*: 'kò:k ja pa 'dɔ:ms 'kɛ: na 'cā:gerjax? | □ ∅ (DLS, Thesaurus 1987 *cagar*)
- cagljev** ► 'cā:glu -lɛva -ə ( ) redk. *neodločen, malodušen*: 'sɛ: ja 'fɛ:st, kə bɛ 'le: tak 'cā:glu na 'bè:ɥ | □ □ ⇒ CAGAV □ ∅
- cagovati** ► ca'gə:vət -'gujam nd. (ca'guj -te; ca'gə:və -g'vā:ʔa -ə) 1. *obupovati*: 'va:ča sə ud 'va:jske nap'rɛ: cag'vā:lɛ, 'pu: sə se pa ɥ'bɛ:s'lɛ • 'ka: 'kupta 'a:ʔtə - bəta 'pu: cag'vā:ʔa **2.** *obotavljati se, omahovati*: namiz da b' 'dè:ʔə, pa 'ka: ca'guja - 'sɛ: bɔ p'rɛ: 'zjma! | □ □ ⇒ CAGATI □ SSKJ
- cahen** ► 'cā:xən -xna m ( ) *znamenje* 1. |kar omogoča sklepanje na nastop, pojavitev česa v (bližnji) prihodnosti|: 'tis't'le ub'lā:k ja s'lā:p 'cā:xən • 'dɔ:ms (na martinovo) ja 'dò:br 'cā:xən - čə ja 'jā:snə, bɔ čas t'ri d'ni s'ne:k, čə pa mɛg'le:nə, žə pa 'ka: 'dɔ:ms **2.** |nenavaden pojav, ki napoveduje za človeka usoden dogodek, dogajanje|: 'pa:r_nas 'dɔ:mɛ ja 'bɔ:k 'na:t'le 'pā:du - 'tɔ: ja s'lā:p 'cā:xɔ **3.** |dogovorjen lik, ki ima določen pomen|: ɥ'sā:ka 'xiša ja 'mè:ʔa 'sò:j 'cā:xɔ za p'lata'nice • 'cā:xne sə 'gu: 'dje:lɛ, da sə ɥ'pɔ:t 'vɛ:d'lɛ, čə'garɥ ja 'le:s - čə se 'ni rɛz'liert'ɔ | □ k 1-2 ZNAMENJE □ ∅ (Plet. *cajhen*)
- cahnati** ► 'cā:xnat -əm nd. ( ) *označevati* |opremljati s čim, da se opazi, prepoznati|: p'lata'nice sə 'cā:xnalɛ - ɥ'sā:ka 'xiša ja 'mè:ʔa 'sò:j 'cā:xɔ | □ □ ⇒ OCAHNO-

vati, OZNAČEVATI □ ∅ (Thesaurus 1987 pod *cajhnati*)

cajg ▶ 'ca:jk -ga m ⟨⟩ nš 1. *hlačevina*: 'ca:jk sə š'lə γ "žé:xləm 'kupət 2. star. *konjska oprema*: 'təm 'nətr sə 'ca:jk xran'vå:lə 3. star., redk. *orožje* |*priprava*: 'va:jska ja 'tud' ne'umšne – za'kå: tiz'd'ga 'ca:jga na z'mé:čajə uk'ra:j? | □ k 3 ⇒ OROŽJE □ SSKJ, SP 1962 (k 2 Videčnik 1988: 7, 26, 44)

cajgast ▶ 'ca:jgast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə⟩ |< CAJG 1|: kåke 'ca:jgas'te x'lå:ča ja 'duo:b'u x'lå:pəz_()a 'buo:žič pa s'vin's'ke 'punčke | □ SSKJ, SP 1962

cajgkamra ▶ 'ca:jk'å:mra -a (in -j'kå:-) z ⟨rod. mn. -mər⟩ *shramba za konjsko opremo*: sə ga 'iskalə, ja pa u 'ca:jk'å:mre 'bè:u • pren. 'ja:s na 'mó:rṃ 'bət u 'tå:kə 'ca:j'kå:mre (v *neredu*, *umazaniji*) | □ ∅

cajgnez ▶ 'ca:jgnes -neza (in -ne-) m ⟨im. mn. -nežə⟩ star., redk. *spričevalo a* |*dokument o uspehu*: g'da:j pte pa 'ca:jgneze də'bile? b |*uspeh*: 'kå:k ja 'bè:u pa 'ca:jgnes? | □ k 1 ⇒ SPRIČEVALO □ ∅ (Thesaurus 1987 *cajgnis*)

cajgram ▶ 'ca:jk'rå:m -a m ⟨⟩ les., star. *omarica za orodje* | □ ⇒ LEMARICA □ ∅

cajnati ▶ 'ca:jnat -əm nd. ⟨⟩ **Bo** čustv. c. *koga/kaj odlagati koga/kaj, odlašati koga/kaj*: p'rå:z'nikə sə b'lə, sə me pa u pə'rəd'nišən'čə 'ka: 'ca:jnalə pa 'ca:jnalə, 'ta:g da ja 'die:kla s'kuo: u'ma:rłə | □ + ≠

cajt ▶ 'ca:jt -a m ⟨⟩ čas 1. nš |*neomejeno trajanje*: 'ca:jt pa 'ka: bə'ži 2. nš a nav. s prilastkom |*omejeno trajanje kot del neomejenega trajanja*: 'ce:u (= 'vəs) 'ca:jt ja 'puo: 'bè:u 'duo:mə • 'dø:gə (: 'die:l(ə)) 'ca:jta te žə 'ni b'łə • 'dø:gə 'ca:jta 'nišmə 'və:d'lə, 'ké: 'ja: "tò:na • čaz ən 'ca:jt (*čez nekaj časa*) ja pa za'čé:łə s'pərt 'på:dat • nəmå:łə səm b'łå: pra'dø:gə 'və:ne, 'tis'c_()a:jt (*medtem*) ja pa m'le:kə s'kipełə • čaz 'nè:kə (= redk. nəmå:łə) 'ca:jta se ja ša pa "jå:neš ud 'nè:kot u'zè:u • u'så:ke 'tò:k 'ca:jta (*od časa do časa*)

pəg'lé:də x pə'ticə • star.: pa up 'ca:jtə (*kmalu*) p'ridə da'mo: • up 'ca:jtə və'čè:r (*zgodaj zvečer*) sṃ š'łå: ta-'duo: b redk. |*točka v neomejenem trajanju*: 'då:tum sə pə'və:d'lə, 'ca:jta pa 'nie: 3. nš |*omejeno trajanje a s katerim človek razpolaga*: čə ma 'mè:łå 'ca:jt, se ma u'głå'si'łå • 'de: pa 'təle s tə'bó:j 'ca:jz_()a'bijəm (*izgubljam čas*) • 'le: u'zè:me sə 'ca:jz_()a:ngə • a bəš 'jəm'ə pə'pə:d'nə 'kə: 'ca:jta (*prostega časa*), da bə 'pa:ršu pəmå:gat, kə mə bə'tə'nè:ralə? • čustv. 'ka: 'ti:pejə 'me:, g'də:r 'må: 'ca:jt (*vsil po vrsti me tepejo*) b s prilastkom *ki je dogovorjeno, določeno, primerno za kaj*: 'dò:xter ja 'čiz-z_()å:d'nə 'ca:jt ja 'pa:ršu • g'li'x p'ra:u 'ca:jc_()ṃ p'ri'lie:t'ə na pəs'tå:jə • ša p'ra:u 'ca:jc_()ma sp'ra:u'łå krəm'pè:r, ša prad 'nuo:čə • a ša 'må:m 'ca:jt 'jət na stra'niščə? • u'så:k 'ca:jt (*vsak hip, kmalu*) mə 'duo:mə (□ ⇒ GLIZDAJ) c v *teku dneva, leta*: za 'kuo:šne ja ša z'me:rəm 'ca:jt 4. a |*omejeno trajanje z razmerami, okoliščinami, stvarnostjo vred*: u s'tå:rəx 'ca:jtex sə 'çə:prənce 'živele • s'tå:rəx 'ca:jtə se s'pə:ne 'bò:gə 'nå:rə't • u 'zå:d'nəmə 'ca:jtə se pa na zas'tə:pta 'vie:č b |*razmere, okoliščine, stvarnost v omejenem trajanju*: u 'kå:kmə 'ca:jtə žə'vime! • 'kå:kə z'mə:šəne 'ca:jtə 'sə! 5. dolg cajt *dolgčas*: 'dø:k 'ca:jt mə ja b'łə • ud_()ə:gəga 'ca:jta (*od dolgočasje*) na 'və:, 'kå: 'bə 6. en cajt *nekaj časa*: ṃ 'ca:jt sṃ ga 'čå:kə, 'puo: sṃ pa 'šə: • čaz ṃ 'ca:jt ja 'puo: 'pa:ršu • čaz ṃ 'ca:jt ja pa 'ri:ekłå – »s'tə:pte 'nə'tər!« • 'le: p'rit' u n'mə (= nəmə) 'ca:jtə (*kmalu*) da'mo: • čustv. a ima ipd. **cajte!** *izraža nestrinjanje z nagnjenjem, veseljem koga do časa*: 'a: 'må:ta 'ca:jte, da se tə'žujata! • **cajt me** ipd. **baše sem v stiski s časom**: 'ca:jt me 'bå:ša (□ ⇒ za CAJT me baše) • star., redk. **imeti kozo** ipd. **na cajtu kozo bo povrgla**: 'kuo:zə 'må:ma na 'ca:jtə • čustv. **lep cajt precej časa**: 'le:p 'ca:jd ga 'ni-

səm 'vid'ə • star., redk. **ob cajtu zgo-**
daj zjutraj: 'pe:ma 'le:ž, da ma 'lie:x
 up 'ca:jtə us'ta:ža (☐ ZACAJTA) • čustv.
pasti (= prodajati) **dolg cajt dolgo-**
časiti se: {A} 'kâ: pa 'de:žete? {B}
 'dɔ:k 'ca:jt 'pâ:sem. • čustv. **preganjati**
dolg cajt ukvarjati se s čim, da ne
bi bilo dolgčas: 'ta:kle fe'žɔ: 'žušəm,
 da 'dɔ:k 'ca:jt pra'gâ:nəm • star., redk.
proh cajtu gre približuje se čas
poroda: ja proχ 'ca:jtə š'žə, ja žə
 vɛdɛ'nɪk 'vən 'šɔ: • ⇒ URA je cajt •
za cajt me ipd. **baše sem v stiski s**
časom: a te žə s'pɛ:z_()a 'ca:jd 'bâ:ša?
 (☐ CAJT me baše) | ⇒ DOLGCAJT ☐ k 2b
 ⇒ URA ☐ ∅ (Thesaurus 1987, DLS)

cajtati ▶ 'ca:jtət -əm nd. ⟨⟩ star. *zdraviti*:
 bə'lɛm sɱ 'bɛ:ɹ, 'ta:g da sɱ se 'puo:
 'ka: 'dɔ:gə 'ca:jtɔ • 'kək se tɛ pa 'kɛ:
 'ruo:ka 'ca:jta? • pɾ 'nɛ: se 'dɛ: 'ca:jta
 • "â:na ga 'ca:jta pa 'za:n̄ga skr'bi |
 ☐ ⇒ ZDRAVITI ☐ ∅

cajtenge ▶ 'ca:jtɛŋge -tɛŋk z mn. ⟨⟩ *časopis*:
 a sɛ 'ca:jtɛŋge žə 'pa:ršle? • s'li-
 kə mɛ ja ɹ 'ca:jtɛŋge za'vi'la (v *poti-*
skan časopisni papir) • 'sɛ: ja b'žə ɹ
 'ca:jtɛŋgɛx (v *časopisu je bilo objav-*
ljeno) 'tɪstɔ, kə ja 'ja:dn̄ "ma:k̄sa ɹ
 'ruo:kə ust'rɛ:lu • čustv. **cele cajten-**
ge dolgo besedilo, dolgo pismo: 'cɛ:le
 ca:jtɛŋge mɛ ja 'puo:sɫɔ • čustv. **dati**
 koga v **cajtenge o nesprejemljivem**
početju koga pisati v časopisu: 'tâ:-
 kə 'de:žə s 'pɛsə, da bɛ [ga b'žə (l̄ =
 'bɛ:ɹ) u 'ca:jtɛŋge za 'd̄at | ☐ ∅
 (Thesaurus 1987)

cajtengpapir ▶ 'ca:jtɛŋkpa'pɛ:r -ja m ⟨⟩ nš
časopisni papir: s 'ca:jtɛŋkpa'pɛ:rjɛ
 za'ma:šə 'žuknɛ • 'čâ:sɛ smɛ sɛ s
 'ca:jtɛŋkpa'pɛ:rjɛ 'rɛd b'rɪsəlɛ • na
 'tɔ:le mɛ na 'mò:rɱ 'pɪsət - 'tɔ: ja
 'ca:jtɛŋkpa'pɛ:r | ☐ ∅

cakrlin ▶ cəkər'lɪn -a (*Kr* redk. ca-) m ⟨im.
 mn. -linɛ) *saharin*: 'tɔ:le sɛ m pa s
 cəkər'lɪnɛ ɹ'cukrɔ • d'vâ: cəkər'lɪna sɛ
 'dɛ: ɹ kə'fija, pa bɔ g'liχ p'rɔ: •
 š'kâ:t̄la cəkər'lɪna • pɛ 'va:js'kɛ sɛ z
 mer'kâ:ns'kɛx pa'kertɔ 'ša: cakər'lɪn
 pəb'ra:lɛ | ☐ CEKRLIN, SAHARIN ☐ ∅

cam ▶ 'câ:m -a m ⟨⟩ nš *način priveza za*

brzdanje odročnega konja: te ɹd'rɔ:-
 čnɛ 'kɹo:n' ja na 'câ:m • 'câ:m_ɔ 'duo:l
 'dɛ:te | ☐ ∅

cange ▶ 'câ:ŋge 'câ:ŋk z mn. ⟨⟩ redk. 1.
klešče 2. šalj. *zobozdravniške klešče*:
 kə pa 'zɔ:bɔzdrɔ'nɪca tis'te 'câ:ŋge
 ɹ'zɛ:me, 'puo: ja 'pa: xu'diç | ☐
 ⇒ KLEŠČE ☐ ∅

capin¹ ▶ ca'pɪn -a m ⟨im. mn. -'pinɛ⟩
cepin: s ca'pɪnɛ ma pɛ'tɛ:gn̄la pɫata-
 'nɪcə | ☐ Plet. ≠ (SSKJ, SP 1962
cepin)

capin² ▶ ca'pɪn -a m živ. ⟨im. mn. -'pinɛ⟩
 redk. *capin* |malopriden, malovreden
 človek|: pɛg'lɛ:dɛ 'nə tɛga ca'pɪna | ☐
 ⇒ LUMP ☐ +

capinka ▶ ca'pɪŋka -'pinke z ⟨⟩ gozd. *ce-*
pin z večjim kotom med železnim
delom in toporiščem: s ca'pɪŋkɛ sɛ
 'lɛ:žə pɫata'nɪcə ɹz'dign'u a pa pɛkə-
 'turɔ kə s ca'pɪnɛ | ☐ ∅

carina ▶ ca'rɪna -'rine z ⟨⟩ 1. nš *carina*
 |davek|: 'kò:k sɛ pa ca'rɪne pɫâ:čɔ? 2.
carinarnica: na ca'rɪnɛ 'ma:rɛš
 pɛ'kâ:zat, 'kâ: 'mâ:š s_ɔ'bò:j | ☐ +

carinarnica ⇒ CARINA

carinik ▶ ca'rɪnɛk -a (in -nɪ-) m živ. ⟨im.
 mn. -nɛkɛ (in -ni-)⟩ *carinik*: ca'rɪnɛk
 nas ja 'nɛ:kɛ zajɛ'bâ:vɔ | ☐ SSKJ, SP
 1962

carjevič ▶ 'câ:rjɛviç -a m živ., tudi neživ.
 ⟨⟩ *carjevič a* |jabolko|: a ja ša 'kɛ:
 'câ:rjɛviçu? • nɛga 'câ:rjɛviča mɛ pɾ-
 'nɪ:s' **b** |drevo|: 'câ:rjɛviç ja na'pɔtɛ
 | ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)

cavfati ▶ 'ca:ɹfat -əm nd. ⟨⟩ 1. *peljati,*
voziti zadenjsko: ne 'pɛ:dɛs't' 'mɛ:trɔ
 ja 'ca:ɹfɔ 2. v medmetni rabi **a** klic konju
 (*stopaj, stopi*) *zadenjsko!*: 'ca:ɹfɛ! **b**
 šalj., klic človeku *izraža ukaz za pre-*
mik(anje) zadenjsko: 'nə, 'dɛ: pa
 'ca:ɹfɛ | ☐ k 1 ⇒ CURIKATI; k 2
 ⇒ CURIK ☐ ∅ (DLS)

cedilnek ▶ cɛ'diɹnek -a (in ce-; in -nɛ-) m
 ⟨im. mn. -nɛkɛ) *cedilo*: cɛ'diɹnek mɛ
 'dɛ: za 'čâ:j | ☐ CEDILO ☐ + (*cedilnik*)

cedilnik ⇒ CEDILNEK

cedilo ▶ cɛ'diɫɛ -a (in cɛ-) s ⟨mn. -dile⟩
cedilo: {A} m'le:kə bɛ 'ma:gu pra'cɛ:-
 dɛt. {B} š_čɛ:mə ga pa 'bɛš? {A} s

- ce'di:lə 'mənda. • nov. **pustiti** koga na **cedilu** *pustiti koga brez pomoči, podpore*: pə'má:gə bə mə 'li:ɛx, me ja pa na ce'di:lə 'pus't'u | ⇒ DURŠLAK ☐ ⇒ CEDILNEK ☐ +
- cediti** ▶ 'ce:dət in [ce'dit ce'dim ([in ce- [>) nd. ('ce:də (in 'ce:t') 'ce:t:ɛ, 'ce:t:a (in 'ce:-); 'ce:d'u in [ce'dijə ce'di:lə -ə, mn. [ce'dilə itd.) *precejati*: 'jaz_ 'me:rəm_ 'le:kə ce'dim | ☐ +
- ▶ **cediti se** ▶ 'ce:dət se in [ce'dit se 3. os. ed. -'di se ([in ce- [>) nd. (⇒ CEDITI) *cediti se | zelo počasi in v majhnih količinah teči*: tɛmə 'má:lmə se s'line pə b'ra:də ce'dijə • a 'neč na 'videž, da se na špə'xe:rtə p'łá:s'tɛka ce'di? | ☐ SSKJ
- cefeten** ⇒ COFETEN
- cefrati** ipd. ⇒ CUFATI ipd.
- cegel** ▶ 'ce:gu -głə (in 'ce:-) m (im. mn. 'ce:głə) *opeka*: st'rɛ:šnɛ (: 'zid'nɛ) 'ce:gu • zak'lučnɛ 'ce:gu (*slemenjak | opeka za pokrivanje slemenal*) • u "gò:vekə (*v Kokarjah*) u šta'cunɛ də'biž zak'lučnɛ 'ce:gu za pə'va:ɪx | ☐ Plet.
- cegeljc** ▶ 'ce:gəlc -a (star. 'cè:-) m ( ) *listek* | *kos papirja*: a 'má:š kák 'ce:głc, da sɛ na'pišam? • u'žien' se, da uš 'jəm'ə tis'c_ '( )'głc | ☐ LISTEK ☐ Ø
- cegelnica** ▶ 'ce:gəncə -e (in -güən-) ž ( ) nav. mn. *prostor, kjer se izdeluje opeka*: u "xə:mə sə b'le: čá:sɛ 'ce:g-vəncə • gyo pɪ 'ce:g-vəncɛx 'nɛ:k' jə ja u'bɛ:s'u • a 'pa:r_ vas 'má:te pa 'ce:g-vəncə 'dɛ? | ☐ Plet.
- ceglast** ▶ 'ce:głast -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) star. *oranžen | rdečkasto rumen*: 'ce:głasta b'luza • 'a:u_ tɛk ja 'bɛ:u 'ce:głas'te 'fá:rbe | ☐ k 1 ⇒ ORANŽEN ☐ Ø
- cehmešter** ▶ 'cè:xmɛštər -tra (in -me-) m živ. ( ) redk. *cerkveni ključar*: 'dɔ:gə ja 'bɛ:u 'cè:xmɛštər (= za 'cè:xmɛštra) | ☐ ⇒ CEKMEŠTER ☐ +
- cek** ▶ 'ci:ɛk -a m živ. ( ) *klòp*: na'vá:dɲ (: k'ra:ujə : 'pa:js'jə) 'ci:ɛk • 'ci:ɛka sm 'duo:b'u • k'ra:ujəga 'ci:ɛka ja 'mè:łə, tiz'd'ga r'dé:žga • čə 'ci:ɛk 'pɔ:kne, kə ga med 'nɔ:ftəm s'tis'neš, bə 'le:pə u'ri:ɛme • čustv. **držati** (: prijeti) **se** koga/česa **ko cek** *trdno se držati koga/česa*: te 'má:lɛ se me ja 'da:ržə 'kə 'ci:ɛk | ☐ SSKJ
- cekar** ipd. ⇒ CEKER ipd.
- ceker** ▶ 'cè:ker -kɛrja m ( ) *cekar*: s 'cè:kɛrjə 'jət' u šta'cunə • 'cukər ja u 'cè:kɛrjə 'va:stɔ • **nizk.**, za ženske **ima pičko** (= šiško) **ko svinjski ceker** (*rada*) *ima spolne odnose z različnimi moškimi*: se ja 'rá:da kr'ba:łə, ja 'mè:łə 'pičkə kə s'vin's'kɛ 'cè:ker | ☐ Plet. (SSKJ, SP 1962 *cekar*)
- cekerček** ▶ 'cè:kɛrčək -čka m ( ) manjš. *cekarček* | < CEKER: 'ma:ma sə jə 'cè:kɛrčək_ 'tuplɛ | ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 *cekarček*)
- cekmešter** ▶ 'cè:kɛštər -tra (in -me-) m živ. ( ) *cerkveni ključar*: "xə:s'nɛk ja 'cè:kɛštər (= za 'cè:xmɛštra) u "bò:čnɛ • 'cè:kɛštər skər'bi za 'tɔ:, da g'ná:r 'nətər p'ride pa za 'ká: 'vən g'rè: | ☐ CEKMEŠTER, KLJUČAR ☐ Ø
- cekret** ▶ cək'rèt -a (redk. cɛ-) m ( ) 1. star., redk. *stranišče*: pa da pte cək'rèt 'mè:lɛ u 'xišə, 'nɛ: 'vəne! • na cək'rèt ja 'šɔ: 2. živ., salj. *igralec, ki pri igri s kartami podre dve, ki stojita na kupu*: 'ti sɛ cək'rèt • ⇒ iti se cekret podirati (⇒ CENKRET) | ☐ k 1 ⇒ STRANIŠČE; k 2 ⇒ CENKRET ☐ k 1: *Pri mlajših govorcih prehaja – z besedama CEKRETOVEC in CEKRETPAPIR vred – v območje nizkega.* ☐ Ø
- cekretovec** ▶ cək'rètɔc -a (redk. cɛ-) m ( ) redk. *straniščnica*: pa g'liɲ 'duo:ns 'ma:rjə cək'rètɔc t'rɔ:s't! | ☐ ⇒ CENKRETOVEC ☐ Ø (SP 1962 *sekretovec*)
- cekretpapir** ▶ cək'rèt:pa'pɛr -ja (redk. cɛ-) m ( ) star., redk. *toaletni papir* | ☐ ⇒ PAPIR za stranišče ☐ Ø
- cekrin** ▶ cəkər'lin -a m (im. mn. -'linɛ) **Kr** redk. *saharin*: a 'má:š cəkɪ'lin s_ə'bò:j? | ☐ ⇒ CAKRLIN ☐ Ø
- cel** ▶ 'ce:u -łə -ə (in 'ce:-) prid. (rod. ed. m. sp. -uga in 'ce:lɛga) 1. **cel a** | *ki ni razdeljen na kose*: 'un'le k'rɛx ja ša 'ce:u, 'təd'gale sm žə pa pra're:załə **b** | *ki še ni načet*: pət'ɪca 'ni 'vi:ɛč

'ce:l̩a, ja na 'mò:r̩m̩ 'd̩a:t̩ c̩ |ki ni poškodovan|: 'ja:na 'š̩a:l̩ca 'ni 'v̩ie:č 'ce:l̩a • ba'ł̩o:n̩ pa 'na:bo̩ 'd̩o:g̩e 'va:st̩o 'ce:r̩u (nepreluknjan) • čustv. u's̩e ja u 'r̩e:d̩e, da ja 'le: g'ł̩a:va 'ce:l̩a **2. cel** a |ki predstavlja polno mero|: 'ce:r̩u 't̩a:l̩er 'župe ja p̩e:j̩e:du • a za 'p̩o:ba 'ce:l̩e 'k̩a:r̩t̩e p'ł̩a:č̩eš a p̩eł̩e-'vičn̩e? **b** |ki zajema določeno stvar v njenem polnem obsegu|: 'b̩a:be s̩e 'ce:l̩e 'n̩uo:č̩e pra'p̩e:v̩ale • 'ce:r̩u 'd̩e:n̩ s̩m̩ 'n̩o:s̩ł̩a 'v̩o:gu • 'ce:r̩u 'ca:j̩t (ves čas) ja p̩e'm̩a:g̩o, k̩e sm̩e ũmet'v̩a:l̩e • 'g̩uo:r̩ s̩e 'd̩e: ž̩e 'ce:l̩e 'g̩o:š̩a • |'ce:r̩u 'ke:d̩n̩ (| = zastar. p̩e 'ce:l̩m̩e 'ke:d̩n̩e) s̩e b'ł̩e 'g̩uo:r̩ • 'ce:l̩a 'f̩a:ra (vsi ljudje iz fare) ja b'ł̩a: na 'kupe **3.** čustv., z oslabljenim pomenom **a** poudarja pomen samostalnika, na katerega se veže: 'ce:u:ga 'va:l̩a b̩e p̩e'ž̩a:ru, 'ta:k̩ s̩m̩ 'ł̩a:č̩en **b** omejuje pomen samostalnika, na katerega se veže: 'ce:l̩e p̩e'j̩e:d̩e s̩e nar'd̩il̩e za 'na:s̩ **4.** čustv., za ljudi **a** poudarja veliko podobnost: 'p̩o:p̩ ja 'č̩isc_()'e:r̩u 'f̩r̩a:n̩č̩ek **b** poudarja identičnost, enakost: 'j̩a:, 'č̩isc_()'e:l̩a "a:na 'ja: – pa p'r̩e: ja pa 'ni:s̩m̩ 'p̩uo:zn̩o • ⇒ cela RAJDA • ⇒ cel BATA-LJON • ⇒ cele CAJTENGE • ⇒ cel HUDIČ je zarad koga/česa • ⇒ imeti celega ⇒ HUDIČA zarad koga/česa | ⇒ VES □ +

► **celo** ► 'ce:l̩e 'ce:r̩u:ga (in 'ce:-) in 'ce:l̩e:ga s̩ ⟨⟩ • **iz celega iz enega kosa:** a 'ma:ra 'b̩e:ž_()'a:d̩'ne s't̩e:na s 'ce:r̩u:ga a ja 'ž̩ix̩e:r̩ z d've:x̩ 'kuo:nc̩o na'r̩e:ta? | □ SSKJ

celec ⇒ CELINA

celina ► ce'l̩ina -'line (tudi ce-) ž ⟨⟩ **1. celec** |nepregažen sneg|: namizd_()a p_()e 'p̩o:t̩e 'š̩o:, pa p̩e ce'l̩ine 'x̩o:d̩eš | □ + ≠

celinder ► ce'l̩ind̩er -dra (in ce-) m ⟨⟩ **Bo** star. **1. cilinder** |steklen ščitnik za svetilko|: petro'le:jka ja 'm̩e:l̩a ce-'l̩ind̩er **2. a** pokrov iz obročev pred-ujem pri vzdianem kmečkem štedilniku: te 'v̩e:č̩e ce'l̩ind̩er u p'ł̩a:t̩e **b** posamezen obroč pri takem pokrovu: ce'l̩ind̩er ja 'p̩o:kn̩'u | □ ⇒ CILINDER □ ∅

celiti ► ce'l̩it̩ 3. os. ed. -'li (in ce- | >) in 'ce:l̩et̩ 3. os. ed. -l̩e nd. ⟨-; | ce'l̩i:u -l̩i:l̩a -e in 'ce:l̩u -l̩a -e) **celiti:** 'r̩a:na se m̩e ja s'ł̩a:b̩e 'ce:l̩i:l̩a • brez os. s̩e 'r̩ie:k̩l̩e, da (se) j̩e 'duo:br̩e ce'l̩i | □ +

celjan ► ce'l̩a:n̩ -a (in ce-) m živ. ⟨⟩ **celjan** |avtobus, ki vozi v Celje|: s ce'l̩a:n̩e 'p̩e:d̩e • a s̩e na ce'l̩a:na 'va:t'̩o p'r̩it̩? • ce'l̩a:na s̩m̩ za'mud̩'u | □ ∅ (SP 1962 Celjan ≠)

Celje ► 'ci̩e:l̩e (**Bo** tudi -e) -e s̩ ⟨⟩ KR. I. **Celje** • ⇒ NOŽ je tako top, da bi ga lahko do Celja (pa nazaj) jahal | □ SP 1962

celo ⇒ ŠE, SPLOH

celofan ► ce'ł̩o'f̩a:n̩ -a (in ce-; in -l̩e-) m ⟨⟩ **a celofan** n̩š |papir|: 'ja:s̩ pa g'ł̩a:ž̩a 'ka: s̩ ce'ł̩e'f̩a:n̩e p̩e'k'r̩i:jam • u'r̩e:č̩ka s̩ ce'ł̩o'f̩a:na (plastična, celofanska vrečka) **b** pola, kos tega papirja: d'v̩a: ce'ł̩o'f̩a:na p'r̩'ni̩e:s̩' | □ SSKJ, SP 1962

celtna ► 'ce:l̩tna -e ž ⟨rod. mn. -t̩n̩⟩ **a** plahta |velik kos blaga iz nepremočljivega platna|: 'k̩o:l̩m̩ b̩e 'ma:g̩l̩e s̩ 'ce:l̩t'n̩e p̩e'k'r̩et̩ • 'ce:l̩tn̩e za 'kuo:ne (konjsko plahto) sma d̩e'b̩i:l̩a **b** šotor-sko krilo: ja 'za:č̩o 'd̩ie:š̩ 'p̩a:dat̩, s̩m̩ se pa s̩ 'ce:l̩t'n̩e u'g̩a:rn̩'u | □ k a ⇒ PLAHTA □ ∅

cement ► ce'm̩ie:nt̩ -a m ⟨⟩ n̩š **1. cement:** a 'm̩a:š̩ d'v̩a: 'ž̩a:k̩le ce'm̩ie:nt̩a za p̩e's̩o:d̩et̩? • na n̩e ł̩a'p̩a:t̩e ce'm̩ie:nt̩a g'r̩e:d̩e š't̩er̩ 'pe:s̩ka **2. beton** |kar je iz betona|: 'ni̩e: na ce'm̩ie:nt̩e 's̩ie:d̩et̩! • ce'm̩ie:nt̩ sm̩e prat̩ 'xiš̩e u'l̩il̩e | □ k 2 BETON □ +

cena ► 'ce:na (in 'ce:-) 'ce:ne ž ⟨⟩ **1. cena** |vrednost blaga|: 'k̩a:ke 'ce:ne 'm̩a:j̩e – za z'n̩uo:rat̩! **2. listek z označeno vrednostjo blaga:** 'ce:n̩e duo z b̩o:m̩bo-'ne:ra u't̩a:rg̩e • 'k̩o:k̩ k̩eš't̩a? a 'ni 'ce:ne (ali cena ni navedena)? • **imeti ceno prodajati se po visoki ceni:** č̩e b̩d̩e pra'š̩i:č̩e 'm̩e:l̩e 'ce:n̩e, b̩ema 'ja:n̩ga pra'd̩a:l̩a | □ +

ceneje ► ce'ne: -- -- (in ce-) prid. ⟨⟩ primernik **cenejši** |< POCENI|: u t̩e 'n̩uo:ve'š̩ta'cun̩e ja 'š̩a:j̩tr̩ga 'duo:s̩'c_()'e'ne:

- a ja pə'létə 'de; ɛ'le:kr̩ka çə'nə: a 'n̩e:ʔ • s'ta:rt ja 'dɛ: çə'nə:, kə ja b'la: 'čā:sɛ • 'na:ɟçə'nə: 'ja:ɟce ja 'mè:la pa 'dəl̩nerca • upə'kɔ:janska zavarəval'n̩ina ja 'na:rcə'nə: | ⊞ VREDNEJE prid. ⊞ ∅ (+ *cenejši*)
- ▶ **ceneje** ▶ çə'nə: (in ce-) prisl. ⟨⟩ *ceneje*: 'təle se çə'nə: ži'vi kə ɥ 'mɛ:s'tɛx | ⊞ VREDNEJE prisl. ⊞ SSKJ, SP 1962
- cenejši** ⇒ CENEJE
- cener** ▶ 'çə:nɛr -nɛrja m živ. ⟨⟩ *desetica | igralna karta*: d'vā: 'çə:nɛrja 'mā:m • 'dɛ: 'çə:nɛrja, čə ga 'mā:š | ⊞ DESETKA ⊞ ∅
- cenik** ▶ çə'n̩ɪk -a (in ce-) m ⟨im. mn. -'nikɛ⟩ nov. *cenik* | ⊞ +
- ceniti** ▶ 'çə:n̩ɛt (in -n't') -ɛm in [çə'n̩ɛt çə'n̩ɛm ([in ce-) nd. ⟨'çə:nɛ (in 'çə:n') 'çə:n'te; 'çə:n'u ['çə:n̩la -ə ([in 'çə:-), mn. 'çə:n'lɛ itd., in [çə'n̩ɥ çə'n̩ɥa -ə, mn. çə'n̩lɛ itd. ([in ce-)] nov. *ceniti* 1. |*prisojati komu vrednote*: ži:ne 'nɛč na 'çə:nɛ 2. a.+nd. |*določiti denarno vrednost*: na 'kɔ:g pa çə'n̩ɥ pra'šiča? | ⊞ k 1 ⇒ OBRAJTATI; k 2 ⇒ ŠACATI ⊞ +
- cenkret** ▶ çəŋk'rɛt -a (redk. çə-) m ⟨⟩ 1. star. *stranišče*: 'pɔ:bɛ sə pə'čā:kale, da sə 'ti:ta na çəŋk'rɛt š'lɛ, 'puɔ: sə š'lɛ pa 'ta:j, sə pa çəŋk'rɛt 'ta:g'ugale, da sə b'lɛ 'ti:ta 'čizɟ( )'mɛ:šəɛ 2. živ., šalj. *igralec, ki pri igri s kartami podre dve, ki stojita na kupu*: 'pus'tɛ ga, çəŋk'rɛ:ta • **iti se cenkret** (= redk. cekret) **podirati igrati igro s kartami, pri kateri igralci iz kupa vlečejo karte, pri tem pa ne smejo podreti dveh, ki stojita na kupu v obliki črke A**: 'pe:mə se çəŋk'rɛt pə'dɛ:rat | ⊞ k 1 ⇒ STRANIŠČE; k 2 CEKRET ⊞ k 1: *Pri mlajših govorcih prehaja - z besedama CENKRETOVEC in CENKRETPAPIR vred - v območje nizkega.* ⊞ ∅
- cenkretovec** ▶ çəŋk'rɛtɔc -a (redk. çə-) m ⟨⟩ *straniščnica*: 'jā:mə bɔ sp'rā:zn̩lɛ pa çək'rɛ:tɔc na 'n̩ɥə z'vɛz'lɛ | ⊞ CEKRETOVEC, STRANIŠČEVEC ⊞ ∅
- cenkretpapir** ▶ çəŋk'rɛ:tpa'pɛ:r -ja (redk. çə-) m ⟨⟩ star., redk. *toaletni papir*: | ⊞ ⇒ PAPIR za stranišče ⊞ ∅

- centelj** ▶ 'çə:n't̩l̩ -na m ⟨⟩ *tisočinka kubičnega metra*: 'pɛ:t kə'b̩kɔ pa t'r̩stɔ 'çə:n't̩l̩nɔ • dɛ'sɛ:t 'çə:n't̩l̩nɔ 'žixɛr 'xɔ:dɛ rɛz'like | ⊞ ∅
- centen** ▶ 'çə:ntɔ -tna -ə (in 'çə:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nɛga⟩ • ⇒ biti težek ko centna VAGA • ⇒ centna VAGA | ⊞ ∅
- centilj** ▶ çəŋ'til (in c'ŋ'-; tudi çəŋ'-) prisl. ⟨⟩ star. 1. *natančno*: lɛ'mā:ra 'č̩s-c( )əŋ'til 'nɛtɛr 'pā:ša • a 'ma:ra 'bɛt'ɔ:le çəŋ'til na'rɛ:tɛ? | ⇒ NA CENTILJ ⊞ ⇒ NATANČNO ⊞ ∅
- centimeter** ▶ çəŋ'tɛ'mɛ:tɛr -tra (in -ti-; in -'mɛ:-) m ⟨⟩ *centimeter* 1. |*dolžinska mera*: t'ri çəŋ'tɛ'mɛ:tra 2. |*trak za merjenje*: 'kɔ:m s̩m 'kɛ: çəŋ'tɛ'mɛ:tɛr 'da:la? | ⊞ k 2 žnidarski METER ⊞ k 1: *Beseda çəŋ'tɛ'mɛ:tɛr se pri nava- janju mer navadno izpušča*: s'tɔ: d'va:jz'd' (= (nɛ) 'mɛ:tɛr d'va:jz'd') ga ja čas 'pā:s. ⊞ +
- centrala** ▶ çəŋ'rā:la -le (in çə-) ž ⟨⟩ *centrala a* |*posredovalna naprava za vzpostavlanje zvez*: tɛlɛfɔ:nska çəŋ'rā:la se ja s'pɛ:t fər'dɛ:rba:la **b** |*prostor, kjer je ta naprava*: u çəŋ't'rā:lɛ ga bəš 'na:šu | ⊞ +
- centralen** ▶ çəŋ'rā:lɛŋ (in çə-; in -lɔ) -lna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -lnɛga⟩ • ⇒ centralna KURJAVA | ⊞ +
- centralna** ▶ çəŋ'rā:l̩na -e (in çə-) ž ⟨rod. mn. -nɛx⟩ *centralna kurjava*: 'le:c ja 'f'rā:nčɛk çəŋ'rā:l̩nə na'p̩e:lɔ • 'pɛ:ž za çəŋ'rā:l̩nə ja za'čɛ:la s'pušat | ⊞ centralna KURJAVA ⊞ SSKJ
- centrifuga** ▶ çəŋ'tɛr'fuga -e (in çə-; nov. çəŋ'tɛr'fu-) ž ⟨⟩ 1. *centrifuga a* |*pri- prava za ločevanje snovi*: çəŋ'tɛr'fugə za s'ta:rc( )ŋ 'kup'u **b** |*priprava za ožemanje in sušenje*: 'zavə'ɔ:ušca ja 'mè:la çəŋ'tɛr'fugə za 'çɔ:te, s't'ɔ:ja pa 'n̩e: 2. nš *program za centrifugira- nje pri pralnem stroju*: 'dɛ: 'çɔ:te (= p'rā:l̩nɛ s't'ɔ:ɟ) na çəŋ'tɛr'fugə • çəŋ'tɛr'fuga na 'dɛ:la | ⊞ SSKJ, SP 1962
- cepec** ▶ 'çə:pɛc -a (in 'çə:-) m ⟨im. mn. 'çə:p'çɛ⟩ 1. *cepec* |*prodjel*: s 'çə:pçəm smə m'lā:t'lɛ 2. živ., slabš. *neolikan ali omejen moški*: sɛ pa 're:s 'çə:pɛc, da vɛr'jā:meš • pəg'lɛ:dɛ 'çə:pca, 'dɛ: pa

u 'xrava'tijə 'rine! • zmer. 'kək pa 'xó:deš, 'ce:pəc!?' | [ ] + [Tominšek 1903: 16: tož. mn. »cépce«]

cepič |enoletni poganjek| ⇒ PELČEK

cepin ⇒ CAPIN'

cepiti ▶ 'ce:pət -əm nd. (<'ce:pə (in 'ce:p') 'ce:pte; 'ce:p'u ['ce:p̩a -ə (in 'ce:-), mn. 'ce:p̩ə ita.) 1. c. kaj *cepiti kaj* |po dolgem razsekovati|: 'da:rve gr'è:m 'ce:pət • 'ła:sə (: 'n̩o:ftə) se me 'ce:p̩ə 2. c. kaj *trgati (papir)*: 'nie: 'ca:jt̩k 'ce:pət • g'n̩a:r se 'ce:pə • p̩a'k̩a:te ja 'b̩o:j 'd̩u: 'ce:p'u 3. a.+nd. c. kaj (na kaj) *cepiti kaj (na kaj)* |vstavljati cepič|: 'c̩a:rj̩viča sm̩ na deŋ'j̩a:ka 'ce:p'u 4. a.+nd. a c. koga *cepiti koga* |vnašati v človeško telo cepivo|: a s'te 'vi 'v̩a:žga t̩ga 'm̩a:lga žə 'da:l̩ə 'ce:pət? b c. kaj *cepiti kaj* |vnašati v živalsko telo cepivo|: p'sa: 'ma:rəm 'p̩e:let 'ce:pət | [ ] k 2 TRGATI; k 3 ⇒ PELCATI; k 4b IMFATI [ ] +

▶ **cepljen** ▶ 'ce:p̩len -a -ə (in -l̩ə-) prid. (rod. ed. m. sp. -l̩en̩ga (in -l̩ə-), daj. ed. m. sp. -l̩en'mə) *cepljen* 1. |< CEPITI 2|: 'tətale 'j̩a:pka ja b'ła: pa 'ce:p̩lena 2. a |< CEPITI 4a|: a ja 'va:š 'm̩i:xa žə 'b̩e:ŋ 'ce:p̩len? b |< CEPITI 4b|: p'r̩e:se ja b'žə 'ce:p̩lenə, pa 'ni 'neč pə'm̩a:ga-žə | [ ] k 1 ⇒ PELCAN; k 2b IMFAN [ ] SSKJ, SP 1962

cepljenje ▶ 'ce:p̩l̩n̩ə (Bo tudi -e) -e s (< nš *cepljenje* |< CEPITI 4|: g'da:j_(a) pa 'ce:p̩l̩n̩ə? | [ ] +

cepljenka ▶ 'ce:p̩l̩n̩ka -e ž (< *ceplna sekira* | |cepljena rastlina| ⇒ PELCER [ ] + [Plet.: »cépljenka, f. 1) eine Hacke zum Spalten, M., Savinska dol., [...]|«]

cerada ▶ ce'r̩a:da -e (in ce-) ž (< *plahta za tovorni avtomobil*: ce'r̩a:də sə mə s t̩v̩o:r'n̩a:ka ŋk'r̩a:d'l̩ə | [ ] ⇒ PLAHTA za tovornjak [ ] SSKJ

ceravziti se ▶ ce'r̩a:vz̩ət se -əm se (in ce- >) nd. (<ce'r̩a:vz̩ə (in -'ra:v̩s') se -s'te se; ce'r̩a:vz̩'u se -z̩a se -ə se, mn. -z̩l̩ə se) čustv., star., redk. *prebijati se* |(s težavo) se *preživljati*: 'kum̩ se ce'r̩a:vz̩'ma z g'n̩a:rj̩ə | [ ] ⇒ TOLČI SE [ ] Ø

cerenga ⇒ CIRENGA

cerkev ▶ 'ce:rku -kve ž (< *cerkev* |stavba|: u grag'r̩a:ns'k̩ə 'f̩a:rə sə š't̩e:r 'ce:rkuve • za š'ma:rčkə 'ce:rku s'p̩e:d z'v̩o:n kə'pujajə • ja b'žə g'l̩ix na 's̩e:n's'v̩et̩ə, kə sə 'l̩e:d̩ə ŋ 'ce:rku š'l̩ə • ja b'ž̩a: pa na n̩e'd̩e:le, gr'r̩e:ta pa ŋ'b̩a: z 'd̩i:e:c̩ə s 'ce:rkuve • **hoditi v cerkev** *hoditi k verskim obredom*: na 've:m, a 'ti 'xó:deš 'k̩e: ŋ 'ce:rku | [ ] + [Tominšek 1903: 21: im. ed. »C̩rk̩v̩u«]

cerkljati ▶ 'ca:rkl̩ət [čerk'l̩a:m (| in ce- | >) nd. (<ca:rkl̩ə -te; 'ca:rkl̩ə -leža -ə in [čerk'l̩a:ž̩a -ə) 1. *pretirano negotovati, razvajati*: 'p̩o:p ja 'čud̩ŋ - kə ga pa 'ta:k čerk'l̩a:j̩ə! 2. *ljubkovati, božati*: 'nə, p'r̩id̩ə se 'ca:rkl̩ət x 'a:t̩ə | [ ] Ø (SSKJ, SP 1962 *crkljati*)

cerkljiv ▶ čerk'l̩iŋ -va -ə (in ce-) prid. (rod. ed. m. sp. -'l̩iŋga; rod. ed. ž. sp. -'live) čustv. *ki se (rad) joka*: 'n̩a:ša 'ma:ma ja 'ta:k čerk'l̩i:va - se 'ka: nap'r̩e: 'j̩o:ka! • 'ti 'd̩i:e:k̩e 'ti čerk'l̩i:v̩ə, 'k̩a: b̩ə s 't̩i:e:be?! | [ ] Ø

cerkljivec ▶ čerk'l̩iŋc -a (in ce-) m živ. (< čustv. *kdor se (rad) joka*: na 'b̩o:d' 'nə 't̩a:k čerk'l̩iŋc! | [ ] Ø

cerkljivka ▶ čerk'l̩iŋka -e (in ce-) ž (< čustv. *ženska, ki se (rada) joka* | [ ] Ø

cerkven ▶ čerk've:n -a -ə (in ce-) prid. (rod. ed. m. sp. -'ve:n̩ga (in -'v̩e-) in -'v̩e:n̩ga, daj. ed. m. sp. -'v̩en'mə in -'v̩e:n̩mə) *cerkven*: čerk've:n̩ə ŋ'r̩a:te • čerk've:n̩ə 'p̩u:grap • ⇒ biti bogi ko cerkvena MIŠ | [ ] +

▶ **cerkveno** ▶ čerk've:n̩ə (in ce-) prisl. (< *cerkveno* |necivilno|: 'n̩i:sə ga 'va:t'l̩ə čerk've:n̩ə p̩ə'k̩u:pat • čerk've:n̩ə se ša pa 'n̩i:sta ŋ'ž̩e:n̩ž̩a, 's̩a:m̩ə č̩viln̩ə | [ ] SSKJ

cesar ▶ 'ci:e:sar [ce's̩a:rja (| in ce-) m živ. (< *cesar* |vladar|: p'r̩e: 'č̩a:s̩ə sm̩ə 'm̩e:l̩ə ša ce's̩a:rja | [ ] +

cesati ▶ 'ce:sat -əm (in 'ce:-) nd. (<'ce:s̩ə ita.) *trgati, cepiti*: 'n̩o:ft̩ə se me 'ce:s̩əj̩ə • 'le:s̩ə 'ce:sa | [ ] Ø

cesta ▶ 'c̩e:sta 'c̩e:s'te ž (< 1. *cesta* |širša, načrtno speljana pot|: t̩i:sta 'c̩e:sta gr'è: p̩o:x 'ci:e:l̩ə • čas 'c̩e:stə 'd̩u: sma 'ma:gle 'si:e:n̩ə gr'r̩a:b̩ət pa

'mi:ɛtat • ka'məjə smə z 'nive ɥ 'cɛ:stə (na *cesto*) 'nó:s'lɛ • čə bə ša 'sɪt-na, jə bɪ 'cɛ:ker 'ka: ɥ 'cɛ:stə (na *cesto*) 'va:rgl̩a • za 'cɛ:stə (ob *cesto*) s'tɔ:pɛ pa š'tɔ:pɛ • na 'cɛ:s'tɛ ja s'ta:ɥ pə 'cɛ:s'tɛ sta š'ɫa: • 'va:da 'tjɛ:ča za 'cɛ:s'tɛ (ob *cesti*, *vzdolž ceste*) • ud 'nè: 'xiša stə'i ['čiz_za ([= star. 'ta:rdə za) 'cɛ:s'tɛ (tik ob *cesti*) • 'a:ɥtɔ kəš'tá: ad'na:jst_ 'a:ɥ_žənt 'má:rk na 'cɛ:stə pə'sta:ɥlen (s *plačanimi dajatvami*) **2.** grad. *leseno vodilo za ravnanje betona*: 'cɛ:stə ša 'ma:rɪm na'rjɛ:s't' • ⇒ a misliš, da GNAR na cesti pobiram?! • ⇒ AVTO se dobro drži ceste • pred zgraditvijo asfaltne ceste **bela cesta glavna makadamska cesta, npr. po Zadreci in Savinjski dolini**: na 'bɛ:lɛ 'cɛ:s'tɛ ja 'bɛ:ɥ za 'cɛ:st'nɛrja • čustv. **biti** (= najti se ipd.) na *cesti biti, ostati brez službe ali brez stanovanja*: ja 'rɛ:ku – »čuve, da 'na:_bəš na 'cɛ:s'tɛ pa da na 'bəš na s'tá:razd bras k'ruxa« • šalj. **cesta se mu ipd. je pokonci postavila padel je na obraz**: a se tɛ ja 'cɛ:sta pə'kuo:ncɛ pə'sta:ɥl̩a? • čustv. **narediti célo cesto s hojo zelo umazati pod**: pə 'kuxnɛ sɛ 'cɛ:ɫə 'cɛ:stə na'rɛ:d'u • čustv. **vreči** (= zabrisati ipd.) koga na **cesto dati koga iz službe ali mu odpovedati stanovanje**: na 'cɛ:stə sə ga 'va:rglɛ • čustv. **zmerom** (= kar naprej) **biti na cesti vedno hoditi okrog, nikoli ne biti doma**: 'sɛ: ja z'mɛ:rəm na 'cɛ:s'tɛ – 'kək se bə 'kɛ: 'uču?! [⊖ k 2 ⇒ MASA [+ [Tominšek 1903: 26: »„vélka c'ɛsta" za „große Straße" in „Hauptstraße".«]

cestar ⇒ CESTNER

cestner ▶ 'cɛ:s't'nɛr -nɛrja m živ. ⟨⟩
cestar: 'x'rjɛ:s'tel ja 'bɛ:ɥ 'cɛ:s't'nɛr (= za 'cɛ:s't'nɛrja) [⊖ ⊕ (+ *cestar*)

cestnina ▶ čɛs't'njina -'nine (in ce-) ž ⟨⟩
nš, nov. *cestnina*: a ja 'dɛ:lɛ čɛs't'njina za p'l̩á:čət? [⊖ +

cesulja ▶ ce'sule -e (in ce-) ž ⟨⟩ *češulja* [odkhrnjena *vejica*]: 'kâ:k 'vɛ:tr̩ ja 'bɛ:ɥ – ja pəd 'jâ:pkəm 'pɔ:nə ce'sul •

kə smə b'lɛ ɥ't'ruo:cɛ ɥ x'mɛ:ɫə, ja b'ɫə ce'sule 'na:j'bəl 'fa:jn u'bɛ:rat [⊖ ⊕ (+ *češulja*)

cesuljica ▶ ce'sulca -e (in ce-) ž ⟨⟩ manjš.
češuljica: 'ma:ma, kâ:kə ce'sulcə mɛ 'dɛ:te [⊖ ⊕ (+ *češuljica*)

cet ▶ 'cert -a (in 'ce:-) m ⟨im. mn. 'cɛ:tɛ⟩ a
nš (*katero koli*) *tekoče sredstvo za pomivanje posode*: 'cɛ:ta ša ɥ'li **b** *plastična posoda s tem sredstvom*: d'vâ: 'cɛ:ta pɾ'njɛ:s' [⊖ VIM [⊕

cev ▶ 'ce:ɥ (in 'ce:ɥ) 'cɛ:ɛvɛ tudi [ce'vi ([in ce-) ž ⟨⟩ *cev* [predmet]: vɔdɔ'vɔ:d-na 'ce:ɥ • 'va:da pə 'cɛ:ɛvɛ 'tjɛ:ča • redk. 'gumjasta 'ce:ɥ (⊖ ⇒ ŠLAVF) • 'ce:ɥ pɾ 'pukšə • kó:k 'mâ: ta 'ce:ɥ svet-ɫɥo:be (*premera*)? [| izpušna cev] ⇒ AVSPUF [+

cevitamin ipd. ⇒ C-VITAMIN ipd.

ciba ▶ 'cɪba 'cibe ž ⟨⟩ *pegatka* [⊖ ≠

cibika ▶ 'cɪbɛka -e ž ⟨⟩ manjš., ljubk.
pegatka |< CIBA| [⊖ SP 1962 ≠ (SSKJ, SP 1962 *cibka* ≠)

cibil ▶ ce'bil -- -- (in ci-) prid. ⟨⟩ star.,
redk. *civilen* [neuniformiran]: u ci'bil ub'lɛ:kɛ sm̩ 'bɛ:ɥ [⊖ ⇒ CIVILEN [⊕

▶ **cibil** ▶ ce'bil (in ci-) prisl. ⟨⟩ star.,
redk. *civilen* |< CIBIL|: ci'bil sm̩ 'bɛ:ɥ naš'tɛ:lɛn [⊖ ⇒ CIVILNO [⊕

cibora ⇒ CIMBORA

cif ▶ 'cɛf (in 'cɪf) 'cɪfa m ⟨im. mn. 'cɪfɛ⟩
star., redk. *košček, predvsem zemlje*: nɛ 'cɛf sə də'bɪlɛ tɪs'tɛ 'zjɛ:mle [⊖ ⇒ COFETEN [⊖ ⇒ VOGEL [⊕

ciferplac ▶ 'cɪfɛr'pl̩a:c -a m ⟨⟩ *številčnica* [del *priprave*]: 'cɪfɛr'pl̩a:c pɾ 'urə 'ma:ra 'bɛt s'vɛ:tu, š'tɛ'vilke pa 'tjɛ:mne [⊖ ⊕

cifra ▶ 'cɪfra -a ž ⟨rod. mn. -fər⟩ *številka, število, števka*: 'kó:k 'cɪfɛr ja ɥ tɛ k'nɪgɛ! [⊖ ⇒ ŠTEVILKA [⊖ SSKJ, Plet.

cifus ▶ ce'fus prisl. ⟨⟩ star., redk. *peš*: a sɛ s kə'lɛ:sə ('pa:ršu) a ce'fus? [⊖ ⇒ PEŠ [⊕ (Thesaurus 1987 *cefus*)

cigan ▶ 'cɛgən [ce'gâ:na ([in cɪ-) m živ. ⟨⟩ **1.** *Cigan, Rom* [pripadnik *ljudstva*]: "pa:ɥ] pa "urša sta b'ɫa: ce'gâ:na • ŋ'kɔ:mɾ na 'xɥo:dɛ, da te 'na:_bdə ce'gâ:nɛ ɥ'zɛ:lɛ! **2.** čustv. *kdor je*

(močno) porjavel od sonca: pəg'lè:də, 'kâ:k 'çəgən 'səm, kə me ja 'sɔ:ncə u'ž'ga:žə 3. slabš. zvit, malopriden človek: 'puz'd' ga - 'tɔ: ja 'çəgŋ - zmer. 'ti 'çəgən 'ti 'jâ:s'nə! • slabš., za moške biti oblečen ko en (= kak) **cigan** biti oblečen revno, siromašno: 'le:pə se u'b'lə:čə, da 'na: bəš_()ɔ: 'tâ:k_()ə kâ:k 'çəgən • poud. legati se ko cigan zelo lagati: 'lâ:žə se 'pa: kə 'çəgən | ☐ k 1, 3 CIGO; k 2 ⇒ ČRNEC k 3 CIGAN² ☐ +

cigan² ▶ 'ci:gan -a m živ. (v rabi predvsem im. ed.) slabš., redk. zvit, malopriden človek: ut 'kɔ:c_()e ja pa te 'ci:gan u'zè:u? - pəg'lè:də 'ga:, 'cigana! - zmer. 'ɔ:, 'ti prɔk'lin's'kə 'ci:gan! | ☐ ⇒ CIGAN¹ ☐ Ø

ciganček ▶ çə'gâ:nčək -čka (tudi -'ga:-) m živ. ( ) ciganski otrok, navadno deček: d'vâ: çə'gâ:nčka sta se u'd 'nè:kɔt u'zè:žə | ☐ +

ciganica ▶ çəg'nica -nice ž ( ) 1. Cigan-ka, Romka |pripadnica ljudstva|: çəg'nica mę ja š'ļuo:gaža - ja 'ta:k 'ti:mnə u 'lice 'kə kâka çəg'nica 2. slabš. ženska s ciganskim videzom ali lastnostmi: g'do: te bɔ 'kə: g'lè:dɔ 'tâ:kə çəg'nica? • slabš., za ženske biti oblečena ko ena (= kaka) ciganica biti oblečena revno, siromašno: sę 'ta:k u'b'lə:čana kə na çəg'nica | ☐ CIGANKA ☐ SSKJ, Plet.

ciganija ▶ çəga'nija -a ž ( ) nš ciganija |zanemarjeno stanovanje ali poslopje|: u 'kâ:kə çəga'nije ž'vi! | ☐ +

ciganka ▶ çə'gâ:nka -e ž ( ) 1. nov. Cigan-ka, Romka |pripadnica ljudstva|: bɔ çə'gâ:nka 'pa:ršļa pa te bɔ 'ni:esļa 2. temno rdeče jabolko z rdečkastim mesom | ☐ k 1 ⇒ CIGANICA ☐ +

ciganski ▶ çə'gâ:ns'kə -ska -ə (tudi ci-) prid. (rod. ed. m. sp. -s'kəga) ob imenu ciganski, romski |< CIGAN¹|: çə'gâ:ns'kə "pa:uļ • ⇒ biti ko ciganska šALICA • ⇒ ciganska JUŽINA • ⇒ ciganska POTICA | ☐ +

▶ **cigansko** ▶ çə'gâ:nskə (tudi ci-) prisl. ( ) slabš. ciganski a |< CIGAN 1|: 'fè:rleŋ-ke 'mâ:jə pə çə'gâ:nskə 'guo: u'bə:šane

• 'tɔ: ja çə'gâ:nskə ži'u'li:ne, kə 'ni:sta u'žè:nena b zelo revno: p'rɔ: (pə) çə'gâ:nskə ži'vime • ⇒ ŽIVETI po cigansko | ☐ SSKJ

cigaret ▶ çəga'reit -a (in -'rɛ:-) m ( ) cigareta: nę çəga'reit mę ša 'dɛ: - 'kâ:d'u bəš pa 'žixər, kə sę bəš çəga-'rɛ:te 'sâ:m kə'pɔ:vɔ - t'ri š'kâ:t'le çəga'reitɔ mę pɔ'njiesę | ☐ ČIK ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 cigareta)

cigareteta ⇒ CIGARET

cigaretница ⇒ DOZA

cigaretšpic ▶ çəga're:č'pɪc -a (in -'rɛ:-) m (im. mn. -'picɛ) ustnik |za cigarete| | ☐ Ø (Thesaurus 1987 cigaretenšpic)

cigati ▶ 'ci:gat -əm nd. ('ci:ɛ itd.) čustv., star. žagati |potegovati žago|: za'sè:kat ja b'lə t're:ba pa za'žâ:gat - 'puo: sta pa d'vâ: 'dè:da pa 'ci:gaža | ☐ ⇒ ŽAGATI ☐ Plet. ≠

cigo ▶ 'ci:ɔ -ta m živ. ( ) 1. Cigan, Rom nov. |pripadnik ljudstva|: u 'nâ:šmə 'vɔ:də smə d'vâ: 'ci:ɔta 'mè:lɛ 2. čustv. človek temnejše polti: nę "make'do:nc ja 'tud' 'bè:u - smə mə 'ci:ɔ p'ra:uļ, kə ja 'bè:u 'ta:k 'ti:mən u 'lice 3. slabš. zvit, malopriden človek: 'pus'tɛ tɛga 'ci:ɔta, da 'na: bəš_()a 'vie:č p'lâ:čɔ | ☐ ⇒ CIGAN¹ ☐ Ø

cigrunt ▶ çəg'runt prisl. ( ) • ⇒ ITI cigrunt | ☐ Ø (Thesaurus 1987 cegrunt)

ciguliti ▶ çə'gulɛt (in -lt) -əm (tudi ci- >) nd. (⇒ GULITI) čustv. a igrati na godalo: "d'ra:ɔ ja pa z'narɔ na ve'jɔ'li:nə çə'gulɛt b redk. igrati na glasbilo sploh: 'na:š 'ta:k 'ra:t na ra'munke çə'gulɛ | ⇒ ŠPILJATI ☐ Ø

ciguljenje ▶ çə'gulɛnɛ (Bo tudi -e) -e s ( ) nš, čustv. a igranje na godalo: u'gâ:s'-nɛ 'nə tə çə'gulɛnɛ! b igranje na glasbilo sploh: 'kək 'mò:rəš 'çɛ:le d'nɛ:ve tə çə'gulɛnɛ pəs'ļušat? | ⇒ ŠPILJANJE ☐ Ø

cigumigu ▶ - 'ci:gu'migu m (v rabi samo tož. ed.) • biti (naret) na cigumigu 1. šalj. biti nemiren: 'ti sę pa na 'ci:gu-'migu na'rè:t - 'bɔ:dɛ 'nə n'mâ:žə pɔ g'mâ:xə 2. slabš. majav, površno izdelan: ta 'kišta ja pa 'bəl na 'ci:gu'mi-

- gu (☐ ⇒ biti (naret) na HOLADRI) | ☐
Medmet 'ciġu 'miġu *nastopa samo v*
šaljivi verzifikaciji 'ciġu 'miġu,
 'mā:čke st'riġu. – *Bo* šalj. *Zbadljivka,*
pri kateri si govorec s kazalcem
poteguje pod nosom levo in desno:
 'ciġu 'miġu, 'mā:čke st'riġu, 'ciġu
 'miġu 'rō:mpōm'pō:m. ☐ SSKJ, SP 1962
- cijaziti** ▶ *ceĵjā:zēt -em* (in ci- >) nd.
 (ceĵjā:zē (in '-jā:s') -s'te, 2. os. dv. -sta;
 ceĵjā:z'u -z'la -ə, mn. -z'lē itd.) čustv.
 (počasí) *voziti, peljati:* 'kā: pa ceĵjā:
 zēš? • 'ta:g 'dō:gē smē se ceĵjā:z'lē,
 da sm' čīst 'xīn | ☐ ⇒ VOZITI ☐ +
- cikati** ▶ 'cikāt -əm nd. ('cikeĵ itd.) 1. c. (v)
 koga/kaj *meriti (v) koga/kaj |pred stre-*
ljanjem, metanjem|: 'kurē sm' 'cikō, sm'
 pa 'va:kne ū'trūo:f'u • na'ra:unast ū
 'sa:rcē ja 'cikō 2. c. na koga/kaj *nami-*
govati na koga/kaj |prikrīto omenja-
ti|: na 'kā: pa 'cikēš? • a na 'muo:jē
 'ma:mē 'cikēte? | ☐ k 1 ⇒ CILJATI; k 2
 CILJATI ☐ + ≠
- cikcak** ▶ 'cik'ca:k -a m (<) nekđaj *televi-*
zijska ekonomskopropagandna oddaja
pred večernim dnevnikom: 'cik'ca:k ša
 bēš g'lē:dō, 'puo: pa 'lēč • dē 'cik-
 'ca:ka sē ša 'žix pē'kuo:n'cē | ☐ SSKJ,
 SP 1962 ≠
- cikcak** ▶ 'cik'ca:k prisl. (<) *cikcak:* 'cik-
 'ca:k sēm'a:gu 'va:zēt • 'tō:le m 'cik-
 'ca:g za'šīla | ☐ SSKJ, SP 1962
- cikcakškarje** ▶ 'cik'ca:kš'kā:rja -ri ž mn. (<)
zobčaste škarje | ☐ Ø
- ciklama** ▶ *ček'lā:ma -e* (in ci-) ž (<) **a**
navadna ciklama: 'tāle 'guo: pa 'ni
 ček'lā:m • a sē 'žē ček'lā:me (*ali že*
rastejo ciklame)? **b** *žlahtna ciklama* •
**biti v ciklamah nabirati ciklame: a
 sta b'la ū cik'lā:mex? (☐ biti v SOL-
 DATKIH) • **iti v ciklame iti nabirat**
ciklame: 'pe:ma ū ček'lā:me (☐ iti v
 SOLDATKE) | ☐ k a SOLDATKE ☐ SSKJ, SP
 1962**
- cikorija** ⇒ CIKURIJA
- cikurija** ▶ *ceĵ'kurja -a* (in ci-) m (rod. mn.
 -ri) 1. **a** nš *cikorija |kavni nadome-*
stek|: a sē ceĵ'kurjē 'tud'ā:ū 'netr? •
 ceĵ'kurjē pa 'rat 'pijam **b** *zavoĵček*
tega kavnega nadomestka: d've: ceĵ-

'kurjē p'nie:s'()_šta'cune • š'kārtla
 ūc'()e'kurja 2. nš *kavni nadomestek*
sploh: med 'va:js'ke smē 'žie:let pra-
 'žigalē za ceĵ'kurjē pa g'rō:zdjove
 kēšice, da smē sē kēfija 'kuxalē | ☐
 k 1 ⇒ FRANK; k 2 ⇒ navadno KOFIJE
 ☐ Ø (+ *cikorija*)

cikurijev ▶ *ceĵ'kurjō* [-va -ə (| *Bo* tudi
 -jav-) prid. (rod. ed. m. sp. -jōga) redk. <
 CIKURIJA 1b: č'ma:rlē smē ū ceĵ'kurjōve
 š'kārtlē ūg're:bale | ☐ Ø

cilinder ▶ *ce'līndēr -dra* (tudi ci-) m (<) 1.
valj |pri batnih strojih|: 'a:ūtē 'mā:jē
 'na:j'vie:čkrt š'tēr ce'līndra 2. *cilin-*
der |steklen ščitnik za svetilko|:
 pēt'rolē:jka ja 'na:t'le 'pā:dla, se ja
 pa pē'sudva ū'bīla, ce'līndēr ja pa
 'ce:ū 'va:stō 3. **a** *pokrov iz obročev*
predusem pri vzidanem kmečkem šte-
dilniku: na 'dēs'nē st'ra:nē sta d'vā:
 ce'līndra, na 'lē:vē pa 'jardŋ **b** *posa-*
mezen obroč pri takem pokrovu: t'rije
 ce'līndrē sē p' špō'xertē – te 'mā:lē,
 te s'rēd'nē pa te 'vēcē, ū'sē ū'kupe,
 tē š'tēr'veg'lā:tē, ja pa p'lā:ta | ☐
 CELINDER ☐ +

ciljati ▶ *cilet -em* nd. (<) 1. c. (v) koga/kaj
meriti v koga/kaj |pred streljanjem,
metanjem|: 'kā:m 'cilež, 'but'!?! • ū 'kā:
 sē pa 'cilela? 2. redk. c. na koga/kaj
namigovati |prikrīto omenjati|: na
 'kuo:ga pa 'cileš? | ☐ k 1 CIKATI, NIŠA-
 NITI; k 2 ⇒ CIKATI ☐ SSKJ, SP 1962

cima ▶ 'ci:ma 'cime ž (<) *cima |poganjek|:*
 'cime p' krēm'pēr:je žē ūd'gā:nēje •
 krēm'pēr 'mā: 'cime | ☐ +

cimat ▶ 'ci:mat -a m (<) *cimet:* a s 'ci:matē
 'tut' pēt'ro:sēm? | ☐ Ø (+ *cimet*)

cimati ▶ 'ci:mat -əm nd. (cimeĵ itd.) redk.
dodajati cimet: 'ke:ksō pa 'ni t're:ba
 'ci:mat, 'vē:š | ☐ Ø

cimbora ▶ 'ci:mbara -a ž (<) *cibora |sad;*
sadno drevo|: 'ci:mbara sē s'live, 'bēl
 d'ruo:bne – p' "vēlažnikē ū "rō:te
 jēx 'mā:jē | ☐ +

cimer ▶ 'ci:mēr -mra m (<) *star. soba a*
|del stanovanja|: 'ti:emēn 'ci:mēr •
 'dēikle sē 'mēle 'suo:ja 'ci:mra **b** *|del*
hiše|: 'kō:k 'ci:mro ja ū tis'tē 'xišē? |
 ☐ k a ⇒ SOBA; k b ⇒ PRESTOR ☐

Plet. ≠ (Thesaurus 1987)

- cimerman** ▶ 'cīmərman -a m živ. ⟨⟩ *tesar*: 'cīmərmana səm sę žə uǵ'va:ru - 'cę:ǵler z 'gə'rice ja 'bė:u 'cīmərman - za 'cīmərmana se ja 'zuču | ⊞ TESAR ⊞ ∅ (DLS *cimperman*)
- cimermanka** ▶ 'cīmərmaŋka -e ž ⟨⟩ *brad-lja* | *tesarska sekira* | ⊞ ⊞ ∅ (SSKJ, Plet. *cimraka*)
- cimermanski** ▶ 'cīmərmaŋs'kę -ska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kęga) *tesarski*: 'te:ga sę 'ja:s na 'upəm na'rje:s't', 'tɔ: ja 'cīmərmaŋskę 'dė:ļa - 'cīmərmaŋs'kę s'vin'čņęk (*mizarski svinčnik*) | ⊞ TESARSKI ⊞ ∅
- ▶ **cimermansko** ▶ 'cīmərmaŋskę prisl. ⟨⟩ *tesarsko*: 'x'ri:en ja 'cīmərmaŋskę 'dė:ļa - šalj. lę'maira ja pa 'bəl 'cīmərmaŋskę na'rė:ta (*omara je izdelana nenatančno*) | ⊞ TESARSKO ⊞ ∅
- ▶ **cimermansko** ▶ 'cīmərmaŋskę -s'kęga s ⟨⟩ nš *tesarsko delo*, *tesarska dela*: a 'cīmərmaŋskę 'mā:te žə u'sə 'fė:rtęk? | ⊞ TESARSKO ⊞ ∅
- cimet** ⇒ CIMAT ipd.
- cimper** ▶ 'cīmpər -pra m ⟨⟩ star. 1. stavba |objekt|: 'kāk 'vė:lķę 'cīmpər sta sę u'misŋa! 2. redk. soba |del stanovanja, hiše| | ⊞ k 2 ⇒ SOBA ⊞ ∅ (DLS)
- cimpranje** ▶ 'cīmpreŋę (*Bo* tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *graditev stavbe*: 'cīmpreŋę mə pa na g'rė: 'nar'bo:lę | ⊞ ⇒ ZIDANJE ⊞ ∅ (Thesaurus 1987 pod *cimper*)
- cimprati** ▶ 'cīmprat -əm nd. ⟨'cimpre itd.) star. *graditi stavbo*: 'xišə sta za'čė:ļa 'cīmprat - 'nuo:u x'le:u 'cīmprejə | ⊞ ⇒ ZIDATI ⊞ SSKJ, Plet.
- cimprovje** ▶ čęmp'rɔ:jə (*Bo* tudi -a) -a (in c'ŋ-) s ⟨⟩ nš, star. 1. več stavb, stavbe |objekt|: 'kākę čęmp'rɔ:jə ja tǵ'guo:r! 2. več sob, sobe |del stanovanja, hiše|: čęmp'rɔ:jə se ša 'ni uǵ'rė:ļa | ⊞ ∅
- cimraka** ⇒ CIMERMANKA
- cin** ▶ 'cīn -a m ⟨⟩ nš *kositer*: s 'cīnə ja 'ħukņę u 'piskrə za'lęu | ⊞ +
- cin** ▶ 'cīn medm. ⟨⟩ otr. *cin* |posnema glas zvončka|: 'cīn 'cīn ja nar'diļa - {A} 'kөг 'dė:ļa z'vɔ:nčęk? {B} 'cīn 'cīn 'cīn. | ⊞ Kr šalj. *Zbadljivka na ime*

Peter: 'pė:tr mə'sė:tr 'mā: x'ļa:ča na 'vė:tr, ma'tɔ:r na bėn'cīn pa 'dė:ļa 'cīn 'cīn. ⊞ +

- cinast** ▶ 'cīnast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tęga in -z'd'ga, da.j. ed. m. sp. -s'tęmə in -s't'mə) *kositrn*: 'cīnasta pė'só:dva | ⊞ +
- cincati** ▶ 'cīncat -əm nd. ⟨'cin'čę itd.) *omahovati*, *pomišljati se*, *obotavljati se*: 'kāk 'dę: 'cīncəš? 'pė:dę! - 'ta:g 'dɔ:ǵə ja 'cīncɔ, a bę 'kup'u 'xišə a 'ni: - da sə jə pra'da:lę | ⊞ +
- cincer** ▶ 'cin'cer -čęrja m živ. ⟨⟩ čustv. *neodločen*, *omahljiv moški*: na 'bo:dę 'tāk 'cin'cer pa 'pė:dę z 'nəm | ⊞ COTA ⊞ ∅
- cinderžnura** ▶ 'cīdėrž'n'ura -a ž ⟨⟩ *vžigalna vrvice*: 'cīdėrž'n'urə ja uǵ'ga:u pa uķ'ra:j 'bė:jžɔ | ⊞ ∅
- cinęk** ▶ 'cīŋk -a m ⟨im. mn. 'cīŋķę) *cinęk*: na 'župę sə 'cīŋķę | ⊞ +
- cinerica** ▶ 'cinerca (in -nę-) -nęrce ž ⟨⟩ *Bo* nš *babje pšeno*: 'vəņę pa 'cinerca g'rė: (= 'pā:da) | ⊞ ⇒ babja JEZA ⊞ ∅
- cingljati** ▶ 'čęŋglet | čęŋg'lām (| tudi ci- | >) nd. ⟨'čęŋgłę -te; 'čęŋgłɔ | čęŋg'lā:ļa -ə) *cingljati a* |*dajati visoke, zveneče glasove*|: a z'vɔ:nčęk čęŋg'lā:? *b* |*povzročati visoke, zveneče glasove*|: g'dɔ: ja pa 'duo:ns pǵ 'mā:šə 'čęŋgłɔ? | ⊞ ⇒ ZVONITI ⊞ +
- cinija** ▶ 'cinja -a (tudi -nęj-; tudi -nij-) ž ⟨rod. mn. -ni) *cinija* |*rastlina*| | ⊞ SSKJ, SP 1962
- ciniti** ▶ 'cīnēt (in -n't) -ęm nd. ⟨'cīnę (in 'cin) -n'te, 2. os. dv. 'cīnta; 'cin'u -nļa -ə, mn. 'cin'lę itd.) *ciniti* |*zalivati s kositrom*|: 'zd'ra:uč 'pīskra 'cīnę | ⊞ SSKJ
- cink¹** ▶ 'cīŋk -a m ⟨⟩ nš *cink* |*kovina*| | ⊞ +
- cink²** ▶ 'cīŋk -a m ⟨im. mn. 'cīŋķę) 1. ies. *a* *rogelj* |*del veznega elementa*|: pra'mičkən 'cīŋk sm na'rė:d'u *b* *spah* na *utor in pero*: pǵ 'lā:dłcə se 'cīŋk uc'p'rė:dę na s'mę: 'videt, 'ma:ra 'bęt na'pɔ: sk'rīt - utp're:t 'cīŋk (*odprti spah*) - | sk'rīt 'cīŋk (| = 'cīŋk u 'gė:rəŋgə) (*skriti spah*) 2. redk. *ledena sveča*: 'cīŋķę sə 'viselę uc_(t)rė:x

! ⊖ k 2 ⇒ SVEČA ⊖ ∅

- cinkati** ▶ 'ciŋkat -əm nd. ⟨'ciŋkə ita.⟩ les. *rogljičitti |vezati z roglji|*: a ma 'lâ:d|ce 'ciŋka|a? • utp're:tə 'ciŋkat • sle:pə (= u 'ge:rəŋgə) 'ciŋkat • na'pə: s'lɛ:pə səm 'ciŋkə | ⊖ ∅
- ▶ **cinkan** ▶ 'ciŋkən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ les. *zvezan z roglji*: 'lɛ'mâ:rcə ja 'ciŋkəna • s'lɛ:pə 'ciŋkən 'lâ:d|c | ⊖ ∅
- cirati** ▶ 'cɛ:rat 3. os. ed. -a nd. ⟨⟩ *ponikati |pod zemljo|*: 'va:da na 'cɛ:ra 'vje:č u t'lɛ: • brez. bɛ 'tut' 'cɛ:ra|æ, čə bɛ 'bɛ:ɥ_() t'lɛ:x 'šudər namesc_()'iɛ:vɛ | ⊖ ∅
- cirenga** ▶ 'cɛ:rəŋga -e z ⟨⟩ NŠ, nekđaj *hrana in pijača, ki so ju splavarji vzeli s seboj na splav*: 'cɛ:rəŋgə sə s_ɛ'bò:j na f'łò:s u'zè:lɛ | ⊖ ∅ (Thesaurus 1987 *ceringa*)
- cirfrklajdenga** ▶ 'cɛ:rfrk'lɛ:jdəŋga -e z ⟨⟩ les. *podbojna obloga na strani brez vratnega krila*: na 'ja:nɛ st'ra:nɛ ja 'f'yo:lcfrk'lɛ:jdŋga, na drugɛ pa 'cɛ:rfrk'lɛ:jdŋga - 'ka: 'ta:g, zarad 'lɛ:pšəga | ⊖ ∅
- cirilica** ▶ cɛ'rɪlɛca (in -lɪ-) | -lɛce (in ci-; | in -li-) z ⟨⟩ NŠ *cirilica*: u 'šɔ:lɛ smə se 'tɛ:ɛdɛ cɛ'rɪlɛcə 'tud' u'čɪlɛ 'pɪsət | ⊖ +
- cirka** ▶ 'cɛ:rka prisl. ⟨⟩ nov. *približno, okoli*: 'cɛ:rka d'vâ: mɛl'jò:na te bə 'pa:ršə | ⊖ ⇒ OKOLI ⊖ SSKJ (SP 1962 *circa*)
- cirkelj** ▶ 'cɛ:rkəl -na m ⟨⟩ les. *šestilo*: s 'cɛ:rkəlne sɛ za pək'rəɥ u'câ:xnəš | ⊖ ∅ (DLS)
- cirkularka** ⇒ SEKULAR
- cirkus** ▶ 'cɛ:rkus -a m ⟨⟩ 1. *cirkus a |zabaviščel|*: ɥ 'š'mâ:rtne ja 'cɛ:rkus 'pa:ršə b |predstava|: 'cɛ:rkus_()mə š'lɛ g'lɛ:dat 2. čustv. *sitnost, hrup, zmeda*: 'kâ: ja pa 'dɛ: 'tɔ: za n' 'cɛ:rkus!? • zarad 'pò:ba 'mâ:jɛ 'cɛ:rkus • čustv. *delati* (= zganjati ipd.) *cirkuse* (= cirkus) *zarad česa zapletati stvari zaradi česa, po nepotrebem se razburjati zaradi česa*: 'ma:ma 'ka: nap'rɛ: kâke 'cɛ:rkuse 'dɛ:|a (= z'gâ:ne) zarad pɛ'rò:ke | ⊖ SSKJ, SP 1962

- ciroza** ▶ cɛ'rɔ:za -e z ⟨⟩ NŠ *ciroza*: cɛ'rɔ:za ga ja pɛb'ra:|a | ⊖ SSKJ, SP 1962
- cisterna** ▶ cɛs'tɛ:rna -e (in ci-) z ⟨⟩ *cisterna |posoda|*: cɛs'tɛ:rne za 'vələ 'ma:ra ša 'kupɛt • tɔvɔr'n'â:k s cis'tɛ:rne | ⊖ SSKJ, SP 1962
- citre** ▶ 'ci:tra -tər z mn. ⟨⟩ *citre*: 'mija z'nâ: na 'ci:tra š'pɪlɛt | ⊖ +
- citroen** ▶ cɛtrɔ'e:n -a (in ci-; in -ɛ:n(-)) m živ. ⟨im. mn. -'ɛ:nɛ⟩ *citroen |osebni avtomobil|*: ci:trɔ'e:na ja 'čisc_:'tɔ:ku | ⊖ SSKJ
- civciv** ▶ 'ciɥ'ciɥ medm. ⟨⟩ otr. *čiv |posnema glas nekaterih ptic|*: pəs'lušɛ - 'ciɥ-'ciɥ | ⊖ čivčiv ⊖ ∅
- civil** ▶ cɛ'vil -- -- (in ci-) prid. ⟨⟩ *civilen |neuniformiran|*: star. cɛ'vil ub'lɛ:kə 'ra:jš ub'lɛ:čə | ⊖ ⇒ CIVILEN ⊖ ∅
- ▶ **civil** ▶ cɛ'vil (in ci-) prisl. ⟨⟩ *civilno* |< CIVIL|: 'ja:z bɛ dɛ'ga:č 'pa:ršə cɛ'vil ub'lɛ:čan, sm pa 'va:t'ɔ 'bɛz_()a pɛg're:pca | ⊖ ⇒ CIVILNO ⊖ ∅
- civilen** ▶ cɛ'vilɛn -lna -ə (in ci-; in -lnɔ) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -lnɛga⟩ *civilen* 1. |neuniformiran|: cɛ'vilne ub'lɛ:kə səm_ɔ pəs'la:|a x vɔ'jâ:kəm 2. |necerkven|: ci'vilnɔ 'pu:grap ja 'bɛ:ɥ • pɛ cɛ'vilne pɛ'rò:ke sma b'la, x cɛrk've:ne pa na 'mis'ɫma 'jɛt | ⊖ CIVIL prid. ⊖ +
- ▶ **civilno** ▶ cɛ'vilnə (in ci-) prisl. ⟨⟩ *civilno* 1. |< CIVILEN 1|: cɛ'vilnə ja 'bɛ:ɥ_:'b'lɛ:čan 2. |< CIVILEN 2|: 'ka: cɛ'vilnə sə ga pəkəp'â:lɛ, ga 'nɪsə 'va:t'lɛ cɛrk've:nə, kə ja 'bɛ:ɥ kəmə'nɪst | ⊖ CIVIL prisl. ⊖ SSKJ
- civilist** ▶ cɛvɛ'lɪst -a (in ci-; in civi-) m živ. ⟨im. mn. -'lis'tɛ⟩ *civilist*: 'ja:s_ɥ 'bɛ:ɥ civɛ'lɪst | ⊖ SSKJ, SP 1962
- ciza** ▶ 'ci:za 'cize z ⟨⟩ 1. *ciza |voziček|*: 'jɛdɛ x 'ble'kâ:čəm pɛ 'ci:zə • s 'cizɛ m'lɛ:kə 'vɛzɛ 2. slabš., redk. *vozilo, predvsem avtomobil*: 'ivan 'mâ: pa 'nɔ:və 'ci:zə | ⊖ k 1 BAGRLJE; k 2 ⇒ GARE ⊖ +
- cmakati** ▶ c'mâ:kat -əm nd. ⟨⟩ redk. *cmakati |z ustnicami in jezikom dajati glasove|*: a se 'nɪsma z'mɛ:n|a, da 'na:_bɛš c'mâ:kɔ? | ⊖ ⇒ ČMOKATI ⊖ +
- cmariti** ▶ c'mâ:rɛt (in -rt) -əm nd. ⟨c'mâ:r-

rə (in c'mâ:r) c'mârte; c'mâ:ru -rļa -ə) 1. čustv. *peči, kuhati*: 'kâ: pa 'duo:ns c'mâ:rəš? 2. slabš., nov. *sončiti se*: na 'šo:ncə se c'mâ:rə | ☐ k 1 ⇒ PEČI, KUHATI; k 2 ⇒ SONČITI ☐ +

cmavza ▶ c'ma:vza -e ž ⟨⟩ **Bo** slabš., redk. *omejena, neumna ženska*: 'fâ:nəka ja c'ma:vza ▪ zmer. prak'lè:ta c'ma:vza p̄smə'ja:na! | ☐ ⇒ PRISMODA ☐ Ø

cmeriti se ▶ c'mè:rət (in -rt) se -əm se nd. ⟨c'mè:rə (in c'mè:r) -rte; c'mè:ru -rļa -ə) *cmeriti se [lahno jokati s tožečim glasom]*: 'kâ: se 'dɛ: c'mè:rəš! | ☐ HLINITI SE ☐ +

cmevkati ▶ c'mè:vkat -əm nd. ⟨⟩ **Bo** *cmevkati*: 'miške c'mè:vkejə na 'dilex | ☐ +

cmok ⇒ ČMAK medm., KNEDELJC

cmokati ipd. ⇒ ČMOKATI ipd., ŽMUKATI ipd.

cof ▶ 'cʊo:f -a m ⟨⟩ *cof*: 'cʊo:f p̄ 'kâ:pɛ | ☐ ČOP ☐ SSKJ, SP 1962

cofek ▶ 'cʊo:fək -fka m ⟨⟩ manjš. *cofek* | < *cof*: 'kâ:k 'čè:d̄ɲ 'cʊo:fək sɛ mə nar'diļa | ☐ ČOPEK ☐ SSKJ, SP 1962

cofeten ▶ 'cəfɛtɲ -tna (tudi 'cɛ;-; in -fɛ-) m ⟨im. mn. -fɛt'ne) nav. mn. *košček raztrganega oblačila*: 'pəs ja 'tâ:kə s 'kiklɛ 'de:ɫo, da sə 'sâ:mɛ 'cəfɛ:t'ne ɥd 'nè: us'ta:lɛ ▪ 'cəfɛt'ne p̄ 'mâ:nt'ɫ-nə mɛ ɥk'ra:j vɛ'sijə • poud., redk. **tako te** ipd. **bom premlatil** ipd., **da bodo cofetni leteli od tebe** ipd. *zelo te bom pretepel*: 'cəfɛt'ne bədə lɛ'tè:lɛ ɥd 'nɛga, 'ta:ɣ_()a b̄ɲ zm'ɫâ:t'u | ☐ ⇒ premlatiti koga ko (staro) COTO | ☐ ⇒ CIF ☐ Ø

cojštah ▶ 'cò:jštax -a m ⟨⟩ star., redk. *lesen zložljiv meter*: 'kè: 'mâ:m 'cò:jštax? | ☐ METER ☐ Ø

cokel ▶ 'cò:kəl -kļa m ⟨⟩ nav. mn. *cokla [obuvalo]*: sə'zuj se s 'cò:kɫo ▪ 'kè: s' pa n' 'cò:kəl pəs'tiļa? | ☐ COKLA ☐ Ø (Plet. *cokol*)

cokelj ▶ 'cò:kəl -na m ⟨⟩ 1. grad. *podzidek*: 'cò:kəl p̄ 'xišə sə s p'ɫo:šćicəm ub'ɫo:žlɛ, pa 'tɔ: se na s'mɛ: 2. les. *podnožje, podstavek [pri pohištvu]*: 'cò:kəl p̄ 'kuxnɛ ma 'nižə nar'diļa | ☐ Ø

cokempokem ▶ 'cʊo:kəm'puo:kəm ⟨⟩ • iti

cokempokem (⇒ COKENPOKEN) | ☐ Ø

cokenpokem ▶ 'cʊo:kən'puo:kən ⟨⟩ • čustv. **iti** ipd. **cokenpokem** (= redk. COKENPOKEM) *iti z vsem imetjem, iti z veliko količino prtljage*: 'neč se 'ni 'da:žə na'riɛ:s't' - sə 'ma:glɛ 'jɛt 'cʊo:kən'puo:kən ▪ 'de: pa g'rè:ta 'cʊo:kəm'puo:kəm u 'lɛb'lâ:nə | ☐ Ø

cokla ⇒ COKEL

cokla ▶ 'cò:kļa -kle m ⟨rod. mn. -kəl) nav. mn., redk. *cokla [obuvalo]*: 'cò:kle sə te 'bo:lɛ za 'kʊo:sɛt 'jɛt | ☐ ⇒ COKEL ☐ + **col** [Plet.: »cōl, m. [...]] *cole* imenujejo male lesene krhlje, s katerimi po zimi netijo, da vidijo predice presti, *Solčava (Št.)-Vest.*; [...]]

cola ▶ 'cò:ļa (star., redk. -le) -le ž ⟨⟩ *cola*: ta 'diɛ:ska ja nə 'cò:žə dɛ'bè:ļa | ☐ +

colenga ▶ 'cò:lɛŋga -e (in -lɲ-) ž ⟨⟩ star. 1. *plača, osebni dohodek*: 'kò:k pa dɛ'biš (= redk. ɥ'lɛ:čas) 'cò:lɛŋge? ▪ 'kâ:kə 'cò:lɛŋgə pa 'mâ:š (= redk. ɥ'lɛ:čas)? ▪ a sɛ 'ti 'za:nɛ 'cò:lɛŋgə ɥ'zè:ɥ? ▪ d've: 'cò:lɲgɛ sə mɛ ša 'do:žnɛ 2. *izplačilo osebnega dohodka*: g'da:j bɔ pa 'cò:lɲga? u 'pèrtək ja b'ļa: 'cò:lɲga ▪ 'pa:r_nas 'mâ:mə 'cò:lɲgə pɛt'naj:z'd'ga | ☐ ⇒ PLAČA ☐ Ø (Thesaurus 1987 *colinga*)

colerica ▶ 'cò:lerca (in -lɛ-) -lɛrce ž ⟨⟩ les. *colarica*: 'cò:lerca ja 'pèrtɲd'va:jz'd_()ɛ'bè:ļa | ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 *colarica*)

coleričen ▶ 'cò:lerčən -čna -ə (in -lɛ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -lɛrčnɛga) les. *colski*: 'cò:lerčna 'diɛ:ska | ☐ COLERICA) ▪ 'cò:lerčna 'ɫâ:ta (v *prerezu z merami 50 x 25 mm*) | ☐ ⇒ COLSKI ☐ Ø

colski ▶ 'cò:ls'kɛ -ska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga) *colski*: 'cò:lska 'ce:ɥ | ☐ ⇒ COLERIČEN ☐ SSKJ, SP 1962

comati ▶ 'cò:mat -əm nd. ⟨⟩ **Bo** čustv., star. c. koga *krotiti (otroka)*: 'kumɛ 'cò:məm tɛga 'pò:ba ▪ na 'mò:ra ɥ't'ruo:ka 'vieč 'cò:mat, kə ja 'ta:ɣ z'râ:stu | ☐ ⇒ LADATI ☐ Ø

▶ **comati se** ▶ 'cò:mat se -əm se nd. ⟨⟩ **Bo** čustv. *prebijati se [(s težavo) se preživljati]*: 'jɛzəs, 'bo:x 'vɛ:, 'kək se

mə 'kɛ: 'çɔ:mələ - 'mi se 'kair 'nɛ:kak
'çɔ:məmə | ☐ ⇒ TOLČI SE ☐ ∅

comen ▶ 'çɔ:mən -mna m (∅) *vzdevek*: 'na:š
sɛ ja pa 'çɔ:mŋ 'za:ŋga z'mislu - 'kâ:k
'çɔ:mən s'te mə pa 'da:lɛ? - u 'k'râ:
šax sɛ pə 'xišax 'çɔ:mne 'mè:lɛ -
'g'ɫɔ:bɔ š'muɔ:rŋ, pa 'zɔ:bɛjɔvə 'ja:jçɛ,
pa 'ble'kâ:çɔvə kər'ritə, pa 'vər'tâ:čka
'sè:dma 'žâ:šast, pa 'čɛp'lâ:kɔ 'mje:
žnek | ☐ ∅ (Thesaurus 1987, Karničar
1990 *coman*)

compat ▶ 'cəmpat tudi cəm'pâ:t cəm'pâ:ta
m (∅) nav. mn. *copata |obuvalo|*: cəm'pâ:
tɛ sɛ u 'lâ:d'ɫçə - cəm'pâ:te mɛ pr'
'niɛ:sɛ - te d'rɪk 'cəmpač_(a) u'buj |
☐ COMPATA ☐ ∅ (SSKJ, SP 1962 *copat*)

compata ▶ cəm'pâ:ta -e ž (∅) nav. mn., redk.
copata |obuvalo|: 'təmle sɛ cəm'pâ:te -
nə'bje:nɛx p'ra:udŋs'kɛx cəm'pâ:t 'nišə
'mè:lɛ | ☐ ⇒ COMPAT ☐ Plet.

compatek ▶ cəm'pâ:tɛk -t'ka m (∅) nav. mn.,
manjš. *copatek*: 'kè: 'mâ:š cəm'pâ:t'ke? -
cəm'pâ:tɛk se ja z'gub'u | ☐ ∅ (SSKJ,
SP 1962 *copatek*)

copata ipd. ⇒ COMPAT ipd.

coprati ▶ 'çɔ:prat -əm nd. (∅) *čarati |s
skrivnostnimi silami vplivati na
naravo|*: 'f'rânca ja z'nai:za 'çɔ:prat -
čustv. ut 'kɔ:t pa 'nɛ: u'zè:mem g'nâ:r -
a 'miž, da 'çɔ:prəm?! | ☐ +

copraznik ▶ 'çɔ:praz'nɛk -a (tudi 'cò:-; in
-ni-) m (∅) **Bo** star., redk. *nezapovedan
cerkveni praznik*: 'duɔ:ns ja 'ta:k_(ə)
nɛ 'çɔ:praz'nɛk, kə ja s'vè:d'ga 'frɛn-
'čiška - 'cò:praz'nɛk 'ni 'vɛrgnɛ çer-
k'venɛ p'râ:z'nɛk - sâmə 'čâ:sɛ se 'ni
p'réd'ɫə pa 'pje:kɫə pa 'de:ɫaɫə 'ta:k,
pa u 'cérku se ja 'ma:gɫə 'jɛt | ☐ ∅

coprnek ▶ 'çɔ:prɛnek -a (in -nɛ-) m živ.
(im. mn. -nɛkɛ) *čarovnik |moški, ki
čara|*: za tiz'd'ga 'dè:da p'ra:ujɛ 'lɛdɛ,
da ja 'çɔ:prɛnek - čustv. na 'mò:rəm tɛ
'da:d g'nâ:rja, 'sɛ: 'nišəm 'çɔ:prɛnek |
⇒ ČAROVNIK ☐ +

coprnica ▶ 'çɔ:prɛnca -e ž (∅) *čarovnica*
1. *|ženska, ki čara|*: 'çɔ:prɛnce sɛ nat
'pus't'mə 'puɔ:lɛ 'živele 2. slabš.
|grda, hudobna ženska|: s 'kâ:kɛ
'çɔ:prɛncɛ se ja u'žien'u! • poud., za
ženske **biti grda ko coprnica biti**

zelo grda: tista 'bâ:ba ja pa 'gairda
kə 'çɔ:prɛnca | ☐ k 1 CUNDRĀ ☐ +

coprnija ▶ çɔpər'nija -a ž (rod. mn. -'ni)
čarovnija |čarovno dejanje|: tista
'bâ:ba ja z'nai:za çɔpər'nija 'de:ɫat - 'kâ:
za ne çɔpər'nija sɛ pa 'dɛ: 'tɔ: -
pəg'lè:dɛ, 'kâ:ka çɔpər'nija ja 'tɔ:le -
s 'tətɛxle 'kâ:rd bɔ tɛ p'râ:və 'na:jdu
| ☐ +

coprnik ⇒ COPRNEK

corgelj ▶ 'çɔ:rgɛl -na m (∅) *panj |neraz-
sekan večji kos debla|*: nɛ 'çɔ:rgɛl
'va:ržam u 'pɛ:č, pa 'ja: - 'le:skə sɛ za
pɛ'ɫɔ:te na 'çɔ:rgɫne na're:zalɛ | ☐ ∅
(DLS *cvergelj*)

cota ▶ 'çɔ:ta -e ž (∅) 1. nav. mn. *perilo
|oblačila in predmeti za gospodinj-
stvo iz pralnega blaga|*: 'çɔ:te ša
'marɪ 'da:t p'rait, 'ti jɛx bəš pa
u'bɛ:s'u - št'rɛg za 'çɔ:te 'sušɛt - a sɛ
'çɔ:te žə s'pɛ:gɫaɫa? 2. *obleka, oblačil-
o |izdelek, ki pokriva telo|*: za 'jutɛr
sɛ 'çɔ:te našt'è:lɛ - kâ:kə 'çɔ:tə sɛ
'ma:rəm ša 'kupɛt 3. *krpa a |manjši
kos blaga|*: 'tɔ:le 'ma:rəm pa čaz
'muɔ:krə 'çɔ:tə s'pɛ:gɫat - m'le:kə čas
'çɔ:tə çɛ'dijə **b** *|kos blaga za brisa-
nje ali čiščenje|*: 'çɔ:tə za p'râ:ɣ b'ri-
sat mɛ pr'niɛ:sɛ 4. *cunja |kos izrab-
ljenega blaga|*: çɛ'gâ:nɛ 'çɔ:te pə'bè:rɛ-
jə 5. nav. mn. *kosem snežink*: pəg'lè:dɛ,
'kâ:ke 'çɔ:te 'duɔ: lɛ'tijɛ 6. čustv.
neodločen, omahljiv moški: z 'nɛmə 'ni
'nɛč, kə ja 'tâ:ka 'çɔ:ta • čustv.

premlatiti (: mlatiti : (pre)garbati :
nabiti ipd.) koga **ko (staro) coto zelo
pretepstti koga**: na'bi:ɫa ga ja kə 'çɔ:
tə - 'təm sɛ me 'gâ:rbalɛ 'kə s'tâ:rɛ
'çɔ:tə (☐ ⇒ premlatiti koga ko (črne-
ga) BIKĀ; tako te bom premlatil, da
bodo COFETNI leteli od tebe) | ☐ k 1
BEŠ; k 3a FLIKĀ; k 6 ⇒ CINCER ☐ SSKJ

cotast ▶ 'çɔ:tast -a -ə prid. (rod. ed. m. sp.
-s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə
in -s't'mə) slabš. *cunjast, razcapan*: na
s'mɛš u 'tâ:kɛ 'çɔ:tas'tɛ ub'lɛ:kɛ 'jɛt |
☐ SSKJ ≠

▶ **cotasto** ▶ 'çɔ:tastɛ prisl. (∅) slabš. *cu-
njasto, razcapano*: na s'mɛš se 'ta:k
'çɔ:tastɛ ub'ɫâ:čɛt | ☐ ∅ (Thesaurus

1987)

- cotelj** ▶ 'cɔ:t'ɫ -na m živ. ⟨⟩ slabš., redk. *slabo oblečen človek*: 'le:pə se ʊb'le:čta, da 'na:pte 'tâ:kə 'cɔ:t'ɫnə ʊ'kɔ:lə 'xô:d'lə | □ ∅ (Thesaurus 1987 pod *cotej* ≠)
- cotika** ▶ 'cɔ:t'ka -e ž ⟨⟩ manjš. 1. *cunjica* |< *cota* 2|: 'cɔ:t'ke za 'pužə 'mâ:s 'təle 2. *krpica a* |< *cota* 3a|: 'cɔ:t'kə ʊ'zè:meš pa pə'čâ:sə 'pučəž z 'nè: **b** |< *cota* 3b|: 'cɔ:t'ka za š'pə:gle b'rɪsət | □ FLIKICA □ ∅
- cotovje** ▶ cə'tɔ:jə (tudi -a) -a s ⟨⟩ **Bo** nš, slabš. *obleka, oblačilo*: 'kè: sɛ pa s'pè:t cə'tɔ:jə pəs'tiʃa? | □ ⇒ OBLEKA □ ∅
- crka** ▶ 'ca:рка -e ž ⟨⟩ 1. nš *mrhovina* |*poginula žival*|: 'ca:rkə sə 'gʊo: pəkə-'pâ:vaʎə 2. slabš. *slaboten, šibek, onemogel človek*: 'tâ:ka 'ca:рка 'səm, da 'kumə 'xô:dəm • poud. **biti tak ko (ena) crka biti zelo utrujen, onemogel**: sm̩ betɔ'nè:rɔ, sm̩ pa 'tâ:k_ə na 'ca:рка | □ k 1 ⇒ MRHOVINA □ +
- crkati** ▶ 'ca:řkat -əm nd. ⟨⟩ **a** za živali *poginjati*: spəm'ʃa:čkə p'râ:s'cə 'râ:də 'ca:řkəjə **b** nšk., redk., za ljudi *umirati*: 'ta:kle 'ca:řkəm | □ k a ⇒ CRKAVATI: k b ⇒ UMIRATI □ +
- crkavati** ▶ cə'r'kâ:vat -əm nd. ⟨⟩ 1. **a** za živali *poginjati*: 'kura nəm cɹ'kâ:vəjə • 'za:jcə sə tis'te 'lɛtə cɹ'kâ:vaʎə **b** nšk., za ljudi *umirati*: {A} 'kək s'te: {B} 'e:, 'ta:kle pə'čâ:sə cɹ'kâ:vəm. 2. nšk. *živeti v zelo slabih razmerah*: 'bəl cə'r'kâ:va kə žɪvi ʊ tis'tə pəder'tijə | □ k 1a CRKATI, CRKOVATI, GABATI, GINITI, KREPATI; k 1b ⇒ UMIRATI; k 2 CRKOVATI □ +
- crkljati** ⇒ CERKLJATI
- crkniti** ▶ 'ca:řknə't' -knem d. ⟨'ca:řknə (in 'ca:řknə) -knə'te, 2. os. dv. -kənta; 'ca:řkn'u -kənʃa -ə, mn. -kənʎə itd.⟩ 1. **a** pri živalih *poginiti*: 'kʊo:za nəm ja 'ca:řknʃa **b** nšk. *umreti*: g'da:j bəš 'kə: 'ca:řkn'u, da te m 'pʊo: 'rɛ:šana! • 'ca:řknə, 'ta:jfəl pɹɔk'lin's'kə! 2. *nehati delovati, odpovedati*: akəmu-'ʃâ:tɔr ja 'ca:řkn'u • p'râ:lnə st'rɔ:j ja 'ca:řkn'u • e'le:ktɹka ja 'ca:řknʃa • ⇒ KONJ bo crknil komu • ⇒ v ŠPANOVIJI

še pes crkne | □ k 1a ⇒ POGINITI; k 1b ⇒ UMRETI □ +

- ▶ **crknjen** ▶ 'ca:řknən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -nən'ga (in -nə-), daj. ed. m. sp. -nən'mə) 1. *poginul, poginjen*: 'ma:řxa ja 'ca:řknəna ž'vâ:t 2. žustv. *utrujen, onemogel*: 'nisəm_()ʊo:gʃa ʊs'ta:t, kə sm̩ b'ʃa: 'ta:k 'ca:řknəna | □ k 1 POGINJEN; k 2 ⇒ ZMATRAN □ SSKJ
- crkovati** ▶ cə'r'kɔ:vət -'kujam nd. ⟨cə'r'kuj -te; cə'r'kɔ:vɔ -k'vâ:ʃa -ə) 1. **a** za živali *poginjati*: 'le:c_()ə z'ʃə cɹk'vâ:le s'vɛ-ne **b** nšk., za ljudi *umirati* 2. nšk. *živeti v zelo slabih razmerah*: bəš 'vid'ɔ, 'kəg bəte cɹk'vâ:le ʊ 'va:js'kə 3. *nehavati delovati, odpovedovati*: 'a:řtɔ mɛ cɹ'kuja • e'le:ktɹka 'zâ:dne 'ca:jtə cə'r'kuja | □ k 1a, 2 ⇒ CRKAVATI; k 1b ⇒ UMIRATI □ +
- crkoven** ▶ cə'r'kɔ:n -a -ə prid. ⟨⟩ • ⇒ biti bogi ko crkovna miš | □ ∅
- cu** ▶ 'cu prisl. ⟨⟩ • ⇒ DATI komu kaj za cu • ⇒ DOBITI kaj za cu | □ ∅
- cu** ▶ 'cu medm. ⟨ *Kr* zastar., kot nagovor *izraža opozorilo*: 'cundra, 'cu 'cu | □ ∅
- cuca** ▶ 'cuca -e ž ⟨⟩ redk. *duda, cucelj*: a bɛ 'cuçə? 'dɛtə 'pô:bə 'cuçə! | □ ⇒ DUDA □ Plet. ≠
- cucek** ▶ 'cuçək -c'ka m ⟨⟩ 1. *ledena sveča*: 'kâ:kə 'cuç'kə sə ʊc_()t'rè:x 'viselə! 2. redk. *duda, cucelj*: 'cuçək ja p'râ:vè:lkə, pa 'nɔ:ča 'pɛt | □ k 1 ⇒ SVEČA; k 2 ⇒ DUDA □ + ≠
- cucelj** ▶ 'cuçəl -na (in -c'ɫ(-)) m ⟨⟩ 1. *ledena sveča*: ʊd 'a:řtə tɛ 'cuç'ɫnə vɛ'sijə 2. *dulec (pri lijaku)*: 'cuç'ɫ ʊt_()râ:ktɛrja 'dâ:š ʊ f'ʃâ:šə 3. redk. *duda, cucelj*: 'pô:b žə pə 'cuç'ɫnə m'le:kə 'pija | □ k 1 ⇒ SVEČA; k 3 ⇒ DUDA □ +
- cufast** ▶ 'cufast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) *ki se (rad) cefra*: b'ʃa:gə ja 'cufastə • 'kô:za sə b'le: 'cufas'te, 'pʊo: smə jəx pa ʊbraz'vâ:le | □ ∅
- cufati** ▶ 'cufat -əm nd. ⟨ *trgati, cefrati*: na s'mɛ:ž b'ʃa:ga 'cufat! | □ SSKJ, SP 1962
- ▶ **cufati se** ▶ 'cufat se -əm se nd. ⟨

čustv. 1. *trgati se, cefrati se*: b'la:ŋə se 'cufa • 'kikle se mę 'cufa 2. čustv. *ruvati se [dajati udarce drug drugemu]*: 'nĭe:xeta se 'cufat 3. čustv. c. se za koga/kaj *zelo si prizadevati pridobiti koga, prizadevati si za kaj, potegovati se za kaj*: d'vâ: sta se 'cufaļa 'zaneŋ, 'puo: jə ja pa te t'rè:kę 'duo:b'u • za 'šixt se ja 'cufə | ☐ k 1 CVETETI; k 2 ⇒ TEPSTI SE; k 3 VLEČI SE | ☐ ∅

cufriden ▶ cuf'riðŋ -- -- povdk. ⟨⟩ star. *zadovoljen [ki ima pozitivno, odobravajoč do koga/česa]*: 'na:jp'rę: ja b'la: 'jžzna, 'puo: sm jə pa 'bəl rəz'ło:žļa, ja pa 'žə b'la: cuf'riðŋ • a sę z ub'lę:kę cuf'riðŋ? | ☐ ⇒ ZADOVOLJEN | ☐ ∅ (Thesaurus 1987 *cefriden*)

cug ▶ 'cuk -ga m ⟨⟩ *vlak [vozilo]*: ta-'duo:l smə š'lę 'pę:ška, na'za:j smə se pa s 'cugə p'pę'lâ:lę • redk. **vleči** kaj **po cugu vleči z natego**: 'to:kęc pə 'cugə 'vən s'()o:da u'lę:čam (☐ ⇒ vleči kaj po ŠLAVFU) | ☐ VLAKE | ☐ ∅ (Thesaurus 1987)

cugati ▶ cugat -əm a.+nd. ⟨⟩ *odtegniti, odtegovati [zmanjšati, zmanjševati izplačilo za določen znesek]*: 'kò:k sə tę pa 'tət' 'me:snč'ugalę? • 'pęc:to 'dinęjə mę u'č'()o:lęŋę 'cugajə za krę'dit | ☐ k a. ODCUGATI, TRGATI; k nd. ODRGOVATI, TRGATI | ☐ ∅

cugelj ▶ 'cugəl -na m ⟨⟩ *Bo posušena buča s cučljem za jemanje vzorca pijače iz soda*: s 'cuglŋə sə 'to:kęc s'()o:da 'vən u'lę:kļę | ☐ ∅ (DLS *cugelj* ≠)

cugrunt ▶ cęg'runt (tudi cu-) prisl. ⟨⟩ • ⇒ ITI cugrunt | ☐ ∅

cugžaga ▶ 'cug'žâ:ga -e ž ⟨⟩ star. *dvo-ročna žaga* | ☐ ⇒ ŽAGA | ☐ ∅

cukati ▶ 'cukat -əm nd. ⟨⟩ 1. **a sunkoma potegovati**: 'nĭe:xę 'cukaž'()a št'rək • brezoz. kə me b'rę:da st'riža, me 'cuka, kə 'mâ: pras'la: bə nab'rušane š'kâ:rja pa ma'šĭnə 'tut' **b ne teči gladko, zaustavljati se v teku**: 'a:u:to ja s'pę:ž'()a:čə 'cukat 2. brezoz. cuka koga *kolca se komu*: 'cuka 'me: • ob kolcanju 'kë:ra 'kę: 'mis'lę na 'mėne, da me

'taik 'cuka? • ob omenjanju koga, ki ni prisoten 'dę:le ga (= tudi se mə) pa 'cuka pə (= za) 'tĭe:bę 3. čustv. c. kaj *piti (alkoholne pijače)*: 'dę: pa pəčâ:sə 'cukəta tis'tę š'n'()o:ps | ☐ k 3 ⇒ PITI | ☐ k 1a X 2: šalj. {A} a 'vę:ž, za'kâ: te 'cuka? {B} !? {A} za'to:, kə te u'lę:čt (= pə'tę:gŋ't') na 'mò:ra. | ☐ +

▶ **cukati ga** ▶ 'cukat ga -əm ga nd. ⟨⟩ čustv. *piti (alkoholne pijače)*: 'râ:da ga 'cuka, pa 'ka: 'bəl š'n'()o:ps • 'fa:jn ga 'cuka | ☐ ⇒ PITI GA | ☐ SSKJ

cuker ▶ 'cukər -kra m ⟨⟩ 1. **nš sladkor**: p'ri:šę nə 'kiļə 'cukra s šta'cune • na'vâ:dŋ (= 'be:u : r'ja:u) 'cukər • u 'cukər za čę'bę:le sə 'ka: pə 'va:js'kę 'žâ:gəŋə 'mę:šalę, da ga 'lędę 'nišə 'muo:glę 'ja:st • s 'cukrə pət'r()o:sęt (= pə'sət) (*posladkati*; ☐ POCUKRATI) • šalj. {A} a 'vę:ž, g'do: ja u'tuon'u? {B} -? {A} 'cukr u kə'fiję. 2. **a nš bonboni**: a 'mâ:š 'kę: 'cukra? **b bonbon**: t'riję s'te:, 'ja:s 'mâ:m pa 'kumę 'pęc'()ukrə • čustv., za ljudi **biti iz cukra** (edk. **naret**) *biti občutljiv na dež, na mokroto*: 'di:š mę 'neč na 'mò:ra, 'sę: 'nišŋ s 'cukra • {A} 'čuvę, da se na z'mò:čəš! {B} a 'miž, da sm s 'cukra (na'rët)? • čustv. **še enega cukra ne prinesti** (= dati ipd.) *čisto nič ne prinesti*: ša nęga 'cukra mə ŋ'kò:l 'ni p'ri:nę: su, pa mę ja 'bò:tr | ☐ +

cukerfabrika ▶ 'cukər'fab'rika -'rike ž ⟨⟩ *tovarna sladkorja*: u '()o:rmožə sə 'cukr'fab'rika nar'dilę - bə pa 'cukr sę'gurnə d'râ:žę | ☐ ∅

cukniti ▶ 'cukən't' -knem a. ⟨'cuknę (in 'cukən') -kən'te, 2. os. dv. -kənta; 'cukn'u 'cukənļa -ə, mn. -kənļę itd.) 1. **a sunkoma potegniti**: za š'pâ:ŋə 'cukən' • t'ra:ktor ja 'cukn'u pa u'gâ:s'nu **b zaustaviti se v teku**: sma se pę'lâ:ļa, ja pa 'a:u:to na u'sęm 'lę:pęm 'cukn'u 2. brezoz. cukne koga *kolcne se komu*: 'cukŋļə me ja 3. čustv. c. kaj *popiti (malo alkoholne pijače)*: 'cuknę n'mâ:ļə 'k()o:njaka, tę bə 'ka: 'lę:žə | ☐ k 3 ⇒ POPITI | ☐ +

▶ **cukniti ga** ▶ 'cukən't' ga -knem ga a. (⇒ CUKNITI) čustv. *popiti (malo alkohol-*

- ne pijače*): 'a:, 'təd' ga pa 'rait 'cuk-
ne | ☐ ⇒ POPITI GA ☐ ∅
- cukorgen** ▶ cu'kɔ:rgen -- -- (in -gən)
povdk. ⟨⟩ *Kr* šalj., posam. *mrtev* |*ki je umrl*:
kə bəš 'ti tē 'rɛč na'pɪsɔ, m̩ pa 'jaz zə cu'kɔ:rgen | ☐ ⇒ MRTEV
☐ ∅
- cukrati** ▶ 'cukrat -əm nd. ⟨⟩ *sladkati*:
'čā:ja 'ni t'reba 'cukrat • k̩m̩'pɔ:c_(m̩)
s cəkr̩'lɪnə 'cukraļa | ☐ ⇒ SLADKATI
☐ +
- cukrček** ▶ 'cukərčək -čka m, tudi živ. ⟨⟩
manjš., čustv. *bonbonček* |< *CUKER* 2|: a
bɛ 'cukrčka 'ra:d_ʔuɔ:b'u? • 'sā:mə t'ri
'cukrčke 'žɪx u'zə:məš | ☐ +
- cukrov** ▶ 'cukrɔ [-va -ə (| *Bo* tudi -rav-)
prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rɔga) • ⇒ cukrova
VODA | ☐ +
- cukrovec** ▶ 'cukrɔc -a m živ. ⟨⟩ *sladkorni*
bolnik: a 'tɔ:lɛ 'žɪxər 'cukrɔcɛ 'jɛ:jɛ?
• čəka'lā:da za 'cukrɔce | ☐ ∅
- cukrovka** ▶ 'cukrɔka -e ž ⟨⟩ nš *sladkorna*
bolezen: 'cukrɔkə 'mā:m • k'da:j s'te
pa də'bɪlɛ 'cukrɔkə? | ☐ SLADKORNA,
sladkorna BOLEZEN ☐ SSKJ, SP 1962
- cukrovski** ▶ 'cukrɔs'kɛ -a -ə prid. ⟨rod. ed.
m. sp. -s'kɛga) *diabetičen* |< *CUKROVEC*:
'cukrɔs'kɛ k'rɛx (: 'pudɛŋk) • 'cukrɔ-
skə 'jɛs'tɛ | ☐ SSKJ
- cula** ▶ 'cuļa -le ž ⟨⟩ *cula*: te d'ruge
'çɔ:te sm̩ pa ʊ 'cuļə na'puɔ:kaļa •
čustv. *napokati* (= vzeti ipd.) *culo*
morati oditi: čə 'na: bəš p'ridna, bəš
pa na'puɔ:kaļa 'cuļə pa a'dijɔ | ☐ +
- culog** ▶ 'cuļɔk -ga m ⟨⟩ les. *kos lesa za*
podlaganje: 'cuļɔg 'dɛ: 'tələ ʊc'pɔ:t |
☐ ČAČKA¹ ☐ ∅
- cuncati** ▶ 'cuncat -əm nd. ⟨⟩ c. kaj *zlivati*
(*majhno količino tekočine*): 'ka: na-
p'rɛ: 'cunca tɪstə 'rɛč, tɪs'tɛ cəkr̩-
'lɪn u 'čā:j | ☐ Plet.
- cuncniti** ▶ 'cuncɛn't' (in -c'ŋ'(-) [>)
-c'nem (in 'cun'-) a. ⟨'cunc'nɛ (in ['cuncɛn')
-cɛn'te (in 'cun'-); 'cunc'n'u (in 'cun'-)
-cən'ļa -ə) c. kaj *zlititi* (*majhno količino*
tekočine): 'kumɛ nə'mičkənə cəkr̩'lɪna ja
'cun'c'n'u_ʊ kə'fija • 'cuncnɛ ša 'va:de ɣ 'gɪpsə |
☐ ∅
- cundra** ▶ 'cundra -a ž ⟨⟩ *Kr* zastar., kot
klicna oblika *čarovnica ženska, ki*
čara: 'cundra, 'cu 'cu | ☐ SSKJ,
Plet. ≠
- cunja** ipd. ⇒ COTA ipd.
- cura** ▶ 'cura -a ž ⟨⟩ sleng. *moški spolni*
ud: 'pɛ:r 'pija pa 'kɔ:šarkə š'pile,
'puɔ: mə pa 'cura stə'i • poud. *biti*
pijan ko cura biti zelo pijan: pɛ'jā:-
nə ja b'ļə kə 'cura, pa 'ni 'sā:mə
z'na:ļə da'mɔ: (☐ ⇒ biti pijan ko
KRAVA) | ☐ ⇒ LULEK ☐ Plet.
- curek** ▶ 'curk -a m ⟨⟩ *curek* |*ozek tok*
tekočine: • pəd 'mju:čnɛmə 'curkə
('va:de) s'pɪɛrə sa'lā:tə • za tekočine
teči [s *curkom* (| = v curku) *zelo*,
močno teči: k'ri mə ja s (= ʊ) 'curkə
'tjɛ:kļa | ☐ +
- curik** ▶ cu'rɪk prisl. ⟨⟩ 1. star. *zadenjsko*:
cu'rɪk 'jədə • cu'rɪk sm̩ se za'pɪɛ:lɔ 2.
v medmetni rabi **a** klic konju (*stopaj*,
stopi) *zadenjsko!*: cu'rɪk! **b** šalj., klic
človeku *izraža ukaz za premik(anje)*
zadenjsko: 'nə, 'a:ti, cu'rɪk! | ☐ k 1
⇒ ZADENJSKO k 2 CAVFATI, CURIKATI, CURUK,
CURUKATI, POCAVFATI ☐ ∅ (DLS; Videčnik
1988: 14)
- curikati** ▶ cu'rɪkat -əm nd. ⟨cu'rɪkɛ itd.) 1.
peljati, voziti zadenjsko: də 'uŋgale
'gɔ:lfa cu'rɪkɛ 2. v medmetni rabi curi-
kaj **a** klic konju (*stopaj, stopi*)
zadenjsko!: cu'rɪkɛ! **b** šalj., klic človeku
izraža ukaz za premik(anje) zadenj-
ske: cu'rɪkɛ, da m 'tɛpɛx 'vən_ʔɪɛ:sļa
| ☐ k 1 CAVFATI, CURUKATI; k 2 ⇒ CURIK
☐ ∅
- curiti** ▶ 'curɛt 3. os. ed. -ə nd. ⟨-; 'curu
-rļa -ə) redk. 1. *curljati, cureti*: š'vɪc
mɛ 'curɛ pɛ 'xairptə • s pɛ'sɔ:dve ja
s'tart 'curļa • brez. pɛ 'čɪɛ:ļə mɛ ja
'curļə | ☐ ⇒ CURLJATI ☐ ⇒ CURLJATI ☐
SSKJ, Plet.
- curljati** ▶ - 3. os. ed. cər'lā: nd. ⟨-; - cər-
'lā:ļa -ə) *curljati, cureti*: 'va:da
cər'lā: pɛ 'zɪdə • brez. pɛ 'gumɛ 'vən
cɔ:lā: | ☐ ⇒ CURITI ☐ *Govorijo se le*
oblike za 3. os. ed., za ostale pa
govorec uporabi oblike glagola CURITI.
☐ +
- curuk** ▶ cu'rɪk medm. ⟨⟩ redk. **a** klic konju
(*stopaj, stopi*) *zadenjsko!* **b** šalj., klic

- človeku *izraža ukaz za premik(anje) zadenjsko* | ⊞ ⇒ CURIK □ ∅
- curukati** ▶ cu'rukāt -əm nd. ⟨⟩ redk. 1. *peljati, voziti zadenjsko* 2. v medmetni rabi **a** klic konju (*stopaj, stopi*) *zadenjsko!*: cu'rukə! **b** šalj., klic človeku *izraža ukaz za premik(anje) zadenjsko* | ⊞ k 1 ⇒ CURIKATI; k 2 ⇒ CURIK □ ∅
- cuzati** ▶ 'cuzat -əm nd. ⟨⟩ 1. **a** *sesati, srkati*: 'nā:ša 'rə'nā:ta ja 'pa:uc_:'uza_ła, kə ja b'ļa: 'mičkəna ▪ otr., redk. **a** s'péc_()'o:ka 'cuzəš (*piješ*)? **b** čustv. *piti (alkoholne pijače)*: 'o:, 'un' pa 'na:j'ra:jšə pa 'ta:užənt'rò:ža 'cuza 2. čustv., redk. *lizati*: a 'lizəkə 'cuzəš? | ⊞ k 1a ⇒ ZIZATI; k 1b ⇒ PITI; k 2 ⇒ LIZATI □ +
- ▶ **cuzati ga** ▶ 'cuzat ga -əm ga nd. ⟨⟩ čustv. *piti (alkoholne pijače)*: 'xa:nz ga 'fa:jn 'cuza | ⊞ ⇒ PITI GA □ ∅
- cvaj** ▶ c'vaj ⟨⟩ • ⇒ AJNS CVAJ | □ ∅
- cvajerica** ▶ c'vā:jarca -e ž ⟨⟩ NŠ, nekdaž *ostra bela moka, dvojna nularica* | □ ∅
- cvajšpaniger** ▶ c'va:jš'pā:nəger -gerja (in -ni-) m ⟨⟩ *dvovprežnik |voz|* | □ ∅
- cvajšrit** ▶ c'va:jš'rīt -a m ⟨⟩ nš *dvokoračna polka*: c'va:jš'rīc_()ə pl'lé:salə | □ ∅
- cveder** ▶ c'vè:dər -dra m ⟨⟩ *sveder |orodje|*: š'pičasc_()'vè:dər ▪ c'vè:dər za be'tòm (: 'les) ▪ s c'vè:drə ma za'var'tała, 'pjo: pa səš'te:mała | □ ∅ (Thesaurus 1987)
- cviek** ▶ c'viè:k -a m ⟨⟩ 1. *lesen klin |ki se v kaj zabije|*: t'rā:mə sə s c'viè:kᵐ z'bitə ▪ 'ruo:ka ja s c'viè:kə pᵣ'bj_ita 2. *klin |na lestvi|*: c'viè:k pᵣ 'le:stuce (:'lò:jtrə) ja z'łò:mleᵐ 3. *lesen žebliček*: pətp'ļā:te pᵣ 'punčkex sə s c'viè:kəᵐ pᵣ'bilə 4. žarg. šol. *negativna ocena*: pᵣ aᵅg'le:ščiᵐə 'mā: c'viè:k ▪ 'duo:ns_()ᵐ pa t'ri c'viè:ke 'fā:sə - kə smə 'mé:lə 'kumə 'pét 'ur ▪ 'šo:lskə ja c'viè:k 'pī:sə | ⊞ k 4 ⇒ ENKA □ +
- cvelfati** ▶ c'və:lfaᵐ -əm nd. ⟨⟩ čustv. c. kaj *piti (alkoholne pijače)*: pəčā:sə ja c'və:lfała 'to:kəc - sə jə pa 'jətra rəs'pā:d'le | ⊞ ⇒ PITI □ ∅
- ▶ **cvelfati ga** ▶ c'və:lfaᵐ ga -əm ga nd. ⟨⟩ čustv. *piti (alkoholne pijače)*: 'l'ə:di ga 'ka: 'fa:jn c'və:lfa | ⊞ ⇒ PITI GA □ ∅
- ▶ **cvelfati jo** ▶ c'və:lfaᵐ jə -əm jə nd. ⟨⟩ čustv., redk. *teči, bežati*: 'ka: 'sī:em pa 'ta:j sm jə c'və:lfo | ⊞ ⇒ LETETI, BEŽATI □ ∅
- cvenga** ▶ c'və:ŋga (in c'və:-) c'və:ŋgə ž ⟨⟩ 1es. (*mizarska*) *svora*: s c'və:ŋgə s'ti-s'neᵐ ta d'vā: kə'mā:da ▪ c'və:ŋgə pᵣ-š'ra:uᵣfə ▪ pren. k se u'žəᵐəš, te pa 'bā:ba u c'və:ŋgə də'bi, te pa s'tīskad 'za:čne - u'sā:g 'dè:n za n' gə'vīnt | □ Plet. ≠
- cvengati** ▶ c'və:ŋgat -əm (in c'və:-) nd. ⟨⟩ 1es. *stiskati, privijati z (mizarsko) svoro* | □ ∅
- cvet** ▶ c'veit -a (in c'və:-) m ⟨im. mn. c've:tə) *cvet* 1. *del rastline|*: 'kā:k 'le:p c'veit 'mā: ta 'rò:ža! ▪ 'tā:ke 'vè:lke c'veite 'mā: križan'tema ▪ 'čā:j z 'lipoga c'veita (*iz lipovega cvetja*) ▪ č're:šne g'rè: u c'veit (*bo cvetela*) ▪ sa'ļā:ta g'rè: u c'veit (*poganja steblo s cveti*) ▪ krəᵐ'pè:r ja u c'veitə (*cveti*) ▪ 'kək ja 'le:pə - u'sə ja u c'veitə (*vse je v cvetju, vse cveti*) 2. nš *etanol, ki priteče na začetku drugega kuhanja pri žganjekuhi*: u c'veitə ja 'viè:č aᵅkə'xə:ła kəkᵣ dᵣ'ga:č | □ +
- cvetača** ▶ cve'tā:ča -a (in cvə-) ž ⟨⟩ *cvetača* | □ SSKJ, SP 1962
- cvetek** ▶ c've:tək -t'ka m ⟨⟩ manjš. *cvetek*: 'l'ə:, 'kā:ke 'čè:dne c've:t'ke 'mā:jə ta 'rò:žəke | □ +
- cveten** ▶ c'viè:tᵠ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'neᵒga) • ⇒ cvetna NEDELJA • ⇒ cvetni KEDEN | □ +
- cveteti** ▶ c'viè:tet [cvə'tīᵐ ([in cve- [>) nd. ⟨c'viè:tə (in c'viè:t') c'viè:t:ə; c'viè:t'ə [cvə'tè:ła -ə) 1. *cveteti |imeti cvet, cvete|*: 'bəzᵒ cvə'ti 2. čustv. *imeti zdrav videz*: 'kək ja 'ā:na 'fe:st - 'ka: cvə'ti 3. čustv., redk. *trgati se, cefrati se*: x'ļā:čᵐca tᵠ cvə'ti 4. čustv., redk. *groziti |biti na tem, da nastopi|*: š'tè:r g'rā:ja sm 'jəm'ə up

t'rè:kə kɔmfɛ'rɛ:n'çə, ta 'pɛ:ta mɛ ja pa cvɛ'tɛ:ʒa | k 3 ⇒ CUFATI SE | +
cvetje ▶ c'vɛ:t'jə (*Bo* tudi -a) -a s ⟨ ⟩ NŠ, redk. *cvetje* |rože, *cvetlice*: 'kâ:kə 'le:ɾə c'vɛ:t'jə sɔ pɾ'njɛ:s'lɛ! | ⇒ CVET | ⇒ ROŽA | +
cvetlica ⇒ ROŽA
cvetličarna ▶ cvɛ't'lɛ'čâ:rna -e (in -li-) ž ⟨ ⟩ *cvetličarna*: ɥ cvɛ't'lɛ'čâ:rne ɥ 'mæzérjə smə na'rɔ:çalɛ k'rè:n'c'l | | SSKJ, SP 1962
cvetnik ▶ c'vɛ:t'nɛk -a (in -ni-) m živ. ⟨im. mn. -nɛkɛ (in -ni-)⟩ *cvetnik* |*krompir*: a s'te 'vi 'kɛ: c'vɛ:t'nɛka ɥsâ'dilɛ? | | SSKJ (SP 1962, Plet. ≠)
cviba ▶ c'vɪba c'vibe z ⟨ ⟩ • za nit, vrvico ipd. *dve cvibi* (: tri : štiri cvibe) *dvojna nit, vrvica*: 'kɪta pɾ 'ga:jžlɛ ja b'ʒa: ɥ t'ri c'vibe na'rɛ:ta š'kâ:tʒə sɔm za'vè:zɔ s š'pâ:gɛ ɥ t'ri c'vibe • za papir, blago ipd. *dve cvibi* (: tri : štiri cvibe) *dve plasti*: d'vɛ: c'vibe pa'pérja ɥ'zjɛ:m' • na'rè:dɛ pa'pér ɥ d'vɛ: c'vibe • š'tér c'vibe 'pɔ:lvɛ'njʒa sm 'da:ɥ uc'pɔ:t | | SSKJ, Plet. ≠
cvibak ▶ c'vɪbək -a m ⟨ ⟩ star., redk. *prepečenec*: tis'tɛ c'vɪbək smə 'jɛd'lɛ | | ⇒ PREPEČENEC | | Ø (DLS)
cviček ▶ c'vičək -čka m, tudi živ. ⟨ ⟩ a NŠ *cviček* |*kiselkasto vino*: c'vička pɾ'njɛ:s' • c'vička 'mâ:m ša 'na'ra:jšə b *steklenica tega vina*: t'ri c'vičke 'kupɛ | | +
cvičkati ga ▶ c'vičkat ga -əm ga nd. ⟨ ⟩ čustv. 1. *piti* (*alkoholne pijače*): 'tɛd' ga 'pa: c'vička! 2. čustv. a *počenjati neumnosti, lahkomiselnosti*: 'ma:rjan ga 'fa:jn c'vička b b. ga komu s počenjanjem *neumnosti, lahkomiselnosti povzročati komu težave, skrbi*: te 'mâ:lɛ ja nab'rit - 'a: ga jɛmɛ ša bɔ c'vičkɔ! | | ⇒ k 1 ⇒ PITI GA; k 2 ⇒ LOMITI GA | | Plet. ≠
cvikati ▶ c'vikat -əm nd. ⟨c'vike itd.⟩ 1. c. kaj *ščipati kaj* |s kako *ostro pripravo krajšati, odstranjevati*: g'rè:m b'ra:jdɔ c'vikat 2. čustv., nov. c. (pred kom/čim) *bati se* (*koga/česa*) |čutiti (*spoštljiv*) *strah*: 'ta:k c'vikəm pɾad 'ma:mɛ • pɾat 'pɛsɔ pa ŋ'ka:r na

c'vike | | ⇒ k 1 ⇒ ŠČIPATI; k 2 ⇒ BATI SE | | SSKJ, Plet. ≠
cvikcange ▶ c'vik'câ:ŋge -'câ:ŋk z mn. ⟨ ⟩ *klešče ščipalke* | | Ø
cviker ▶ c'viker -kɛrja m živ. ⟨ ⟩ sleng. *boječ se človek*: 'tjɛ:be pa 'na:mə ɥ'zè:lɛ z'ra:ɥnə, kə sɛ c'viker • a sɛ na 'upɛš s'kuo:čɛt? c'viker! | | Ø
cvikerji ▶ c'vikerjə -ɔ || -u m mn. ⟨ ⟩ šalj., star. *očala*: a sɛ 'kɛ: 'muo:ja c'vikerja 'vidʒa? | | ⇒ ŠPEGLI | | Ø (SSKJ *cviker*)
cvikniti ▶ c'vikn't' -knem d. ⟨c'viknɛ (in -kən') -kən'te; c'vikn'u c'viknʒa -ə⟩ nov. *zbat* se: a sɛ 'kɛ: c'vikn'u, kə sɛ 'pâ:rkɪnɛ 'pa:ršlɛ? | | ⇒ SESTRAŠITI SE | | Ø
cvilh ▶ c'vilx -a m ⟨ ⟩ NŠ *cvilh* |*tkanina*: x'ʒâ:ča s c'vilxa (*cvilhaste hlače*) | | SSKJ, SP 1962
cvilhist ▶ c'vilxast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmɔ in -s't'mɔ⟩ *cvilhist*: c'vilxas'te x'ʒâ:ča | | SSKJ, SP 1962
cviliti ▶ c'vilɛt (nov. -lt) -ɛm nd. ⟨c'vilɛ (in c'vil) -lte; c'vilu -lʒa -ə⟩ *cviliti a* |*oglašati se z visokim glasom*: za'kâ: pa 'pɛs 'ta:k c'vilɛ? • 'sa:rŋca ja 'ta:k c'vilʒa - 'jɔ:kâʒa se 'ja: • ut'ɾuo:çɛ c'viljə b |*dajati cviljenju podobne glasove*: 'da:rve ɥ špɔ:r'xɛ:rtɔ sɔ c'vilɛ • p'rɛ:mze (: ɥ'râ:te) c'viljə | | +
cviren ▶ c'vè:rən -rna m ⟨ ⟩ *sukanec*: c'vè:rən mɛ ɥ š'vâ:ŋkə ɥ'djɛ:n' • 'čâ:rŋ c'vè:rŋ • redk., za tekočine *teči po cvirnu teči z zelo tenkim curkom*: 'tò:k 'ma:rš 'kurd,(a) š'n'ɔ:ps pɛ c'vè:rnə 'tjɛ:ča | | +
cvirnat ▶ c'vè:rnatŋ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -tnɛga⟩ *sukančast*: 'pa:rt ja c'vè:rnatŋ, 'njɛ: s p'rɛ:jce • a čə 'ti c'vè:rnatnə 'nɛt ɥ'ta:rgəš, sɛ g'lè:dɛ 'gʒo:r! | | Ø (SSKJ, Plet. *cvirnat*)
cvirnati jo ▶ c'vè:rnat jə -əm jə nd. ⟨ ⟩ čustv. *teči, bežati*: 'kɔ:m jə pa c'vè:r-nəš? | | ⇒ LETETI, BEŽATI | | SSKJ, SP 1962
C-vitamin ▶ 'çɛ:vɛta'mɪn -a (in -vɪ-) m ⟨im. mn. -'minɛ⟩ *C-vitamin a* NŠ |*vita-*

min|: 'čəvəta'mɪn pə'má:ga, čə sɛ prax'la:jan **b** |tableta|: 'dʊo:ns_()ɛ žə d'vá: 'čə:vita'mɪna u'zè:u | L SSKJ, SP 1962 (*C vitamin*)

C-vitaminski ▶ 'čəvəta'min's'kɛ -'mɪnska -ə (in -vɪ-) prid. (rod. ed. m. sp. -'min's'kɛga) *C-vitaminski*: 'čəvita'min's'ke tab'lɛ:te | L SSKJ, SP 1962

cvora ▶ c'vɔ:ra -a ž ⟨⟩ star. *sora* |močnejši drog, ki povezuje sprednji in zadnji del voza| | E ⇒ SVORA L Ø

cvrča [Plet.: »cvrča, f. [...] 2) ocvrta jajca, Meg., Jarn., Celovška ok., Savinska dol.«]

cvrčati ipd. ⇒ CVRČETI ipd.

cvrčeti ▶ c'vairčət 3. os. ed. cvər'či nd. ⟨-; c'vairčɔ cvər'čé:la -ə in c'vairčəla -ə) *cvrčati* |dajati cvrčanju podobne glasove|: 'vələ cvər'či u 'rã:nglə • 'da:rve cvər'čijə, kə sə 'mʊo:kra • brezos. u 'pɪskrə ja cvər'čé:la | L Ø (+ *cvrčati*)

cvreti ⇒ PEČI, PREPUŠČATI

cvrtje ⇒ AJERŠPAJZ

čč

č ▶ 'čə -ja tudi -- m ⟨⟩ *č* |soglasnik; črka|: zrɔn 'čəja na'pišə 'mə | L SSKJ, SP 1962

Čačak ▶ 'čaičək -čka m ⟨⟩ • polcit., nizk. vozi (: vozite : vozita) **za Čačak** izraža ukaz za takojšnji odhod: 'na:m te 'viejč pəs'lu:šɔ - 'vɔ:zi za 'čaičək! (E ⇒ MARŠ) | L Ø

čačka¹ ▶ 'čaička -e ž ⟨⟩ 1. nav. mn. *odpadni kos lesa kockaste ali kvadratne oblike*: 'čaičke sɤ z as'fã:ltə 'li:mɔ, 'pʊo: sə jɛx pa s'tair 'arte 'ma:glɛ u 'va:də 'nie:s't, k jɛx 'ni:sme s'mè:lɛ 'kurət 2. 1es. *kos lesa za podlaganje*: 'dɛ: mɛ 'tɪstəle 'čaičkə | E k 2 ⇒ CULOG L Ø

čačka² ▶ 'čaička -e (in 'čai:-) ž ⟨⟩ nav. mn., nov. *čačka* 1. |črta|: g'dɔ: ja pa na'rɪsɔ te 'čaičke? 2. slabš. |nerazločno napišana črka|: 'bɛ:jž ga s'ra:t, g'dɔ: bɔ 'kɛ: te 'čaičke b'ra:u! | L +

čaj ▶ 'čai: 'čai:ja m ⟨⟩ *čaj a ns* |pijača|: 'li:pɔ 'čai: • 'mʊo:čən (: ne'do:žən : 'pust) 'čai: • a b əš 'pè:u 'čai:j? • 'una jə ja 'nò:sla 'čai: (= redk. 'čai:ja) 'pʊo:l • 'čai:ja tɛ m s'kuxa:la **b** |skodelica te pijače|: sɛm žə d'vá: 'čai:ja pə'pè:u, 'na:m 'viejč **c** ns |posušeni listi|: p'ri:več_()á:ja sɛ 'nət u'su:la č |zavitek, škatla posušenih listov|: pɤ'nie:s' d'vá: 'šɪpkɔva 'čai:ja š_()ta'cune | L +

čajček ▶ 'čai:jčək -čka (in 'čai:-) m ⟨⟩ manjš., čustv., redk. *čajček*: 'təle 'má:š 'čai:jčək • a bəš 'čai:jčka 'pupɔ? | E ⇒ ČAJEK L SSKJ

čajek ▶ 'čai:jək -a m ⟨⟩ manjš., čustv. *čajek*: 'čai:jəka tɛ bɤ s'kuxa:la, pa bɔ 'ka:r 'bɔ:lɛ | E ČAJČEK L Ø

čajen ▶ 'čai:jɛ -jna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -jnɛga) 1. *čajen*: 'čai:jna ž'li:ca (= ž'lička) (E ta mala ŽLIČKA) • 'čai:jnə pɛ'ci:və • 'čai:jna sa'la:ma (E ČAJNICA) | L +

čajnica ▶ 'čai:jəncə -e ž ⟨⟩ *Kr* posam. *čajna salama* |suha salama iz govejega in svinjskega mesa, slanine in začimb|: 'čai:jəncə mɛ bəš pɤ'nè:su z 'gò:veka | E ⇒ ČAJNA SALAMA L SSKJ, Plet. ≠

čak ▶ 'čai:k -te medm. ⟨2. os. dv. 'čai:kta) nov. *čakaj* 1. |izraža zahtevo po premisleku|: 'čai:k, 'ti uš 'vè:d'ɔ - 'kək ja žə b'la 'tɪstə s 'xai:nzə, kə se mə ja pɛ'ci:ne 'kura 'lubla? 2. |izraža grožnjo|: 'čai:g, bəš 'ti 'vid'ɔ, čə 'ja:s 'ta:j p'ridem! | E ⇒ ČAKAJ L SSKJ

čakaj ▶ 'čai:kɛ -te medm. ⟨2. os. dv. 'čai:keta (in -kɛ-)⟩ *čakaj* 1. |izraža zahtevo po premisleku|: 'čai:kɛ, 'kò:k sɤ tɛ 'zã:d'ɔč us'ta:la 'do:žna? • 'pʊo: sə b'le: pa dɛk'lè:te - ja b'la: 'mã:ra, 'pʊo: ja b'la:, 'čai:kɛ, 'ã:nuša, 'pʊo: pa 'se:ka 2. |izraža grožnjo|: 'čai:kɛ 'ti 'məne! • 'čai:kɛ - 'kè: 'mã:m 'ja:s 'fo:čɛg, da tɛ k'ri spəs'tɪm? • 'čai:kɛ 'čai:kɛ, 'ti xə 'dʊo:ba! • 'le: 'čai:keta vɛd'vá: 'məne! | E ⇒ ČAKATI E ČAK, POČAK, POČAKAJ L SSKJ

čakalnica ▶ ča'ka:lɛncə (nov. -lnica) [-e (in -'kã:-; in -lɛ;-; [nov. -lnice) ž ⟨⟩ *čakalnica*: ča'ka:lɛncə pɤ 'dò:xɛrjə ja

b'la: 'čist 'pɔ:na ▪ za 'pusta smə na pɛs'tã:jə ča'kã:lɔcə za 'a:ɹɔtɔ'bus (avtobusno čakalnico) nar'dilə | ☐ ☐
 ČEKALNICA ☐ +

čakanje ▶ 'čã:kəŋə (Bo tudi -e) -e s ⟨⟩ NŠ
 čakanje: tɪstə 'čã:kəŋə pɹ 'dɔ:xɹɛjə
 pa člə'vɛ:ka 're:z_:'mã:rtra | ☐ ☐ +

čakati ▶ 'čã:kat -əm nd. ⟨⟩ čakati 1. a
 |biti, ostati na kakem mestu, pred-
 vsem računajoč, da kdo, kaj pride|: u
 šta'cunə sm 'čã:kã:la ▪ 'bã:ba ga 'ɹuɔ:-
 mə 'čã:ka ▪ na k'rɛx sɛm 'čã:kɔ b |ži-
 veti, računajoč, da se bo kaj zgodi-
 lo|: na tɛlɛ'fɔ:n 'čã:kəmə, da ga
 pɹk'lɔ:pjə C nav. s prislovnim določilom
 |biti v posebnem čustvenem razpolo-
 ženju zaradi stvari, ki se bo zgodi-
 la|: 'ta:k 'tjɛ:škə žə 'čã:kəm, da p'ri-
 dem da'mɔ: 2. |ne začeti takoj s
 kakim delom, dejanjem|: z 'južnə me
 'ni t're:bə 'čã:kat 3. a |biti v prihod-
 nosti namenjen, določen za koga|:
 'bɔ:x 'sã:m 'vɛ:čnə 'vɛ:, 'kã: u'sə
 naš_()a 'čã:ka ▪ d'rugə me 'ta:k na
 'čã:ka kə s'mã:rt ▪ 'dɛ:lə me 'čã:ka b
 redk. |biti pripravljen, gotov za koga|:
 'jɛs'tɛ te 'čã:ka • čustv. na to boš ipd.
 pa dolgo čakal to se verjetno ne bo
 zgodilo: da bɛ tɛ 'bɔ:tɛr 'kɛ: pɹ'nɛ:su
 - na 'tɔ: ša bɛš pa 'dɔ:gə 'čã:kɔ •
 ⇒ tako čakam, da bom dobil mlade
 (⇒ MLADI m) | ☐ ⇒ ČAKAJ ☐ +

čarati ipd. ⇒ COPRATI ipd.

čarovnica ipd. ⇒ COPRNICA ipd.

čarovnik ▶ ča'rɔ:ɹɔnɛk -a (in -ni-) m živ.
 ⟨im. mn. -nɛkə (in -ni-)⟩ nov., redk.
 čarovnik |kdor z rokohitrsko spret-
 nostjo zabava gledalce|: a sɛ 'vid'ɔ
 ča'rɔ:ɹɔnɛka u 'cɛ:rkusə? | ☐ ⇒ COPRNEK
 ☐ +

čas ▶ 'čã:s (in 'čã:s) ⟨⟩ polcit. • čustv.,
 redk. za čas posla v trenutku, v
 hipu: za 'čã:s 'pɔ:sɫa (= 'pɔ:sɫa) ma
 'fɛ:rɹɛk (☐ ⇒ GREDOČ) | ☐ ⇒ CAJT ☐ ☐

časen ▶ - 'čã:sna - (nov. -stn-) prid. ⟨⟩ •
 ⇒ časna REČ | ☐ ☐ (+ časten)

časi ▶ 'čã:sɛ (in 'čã:s') prisl. ⟨⟩ včasih 1.
 |izraža manjše število ponovitev v
 nedoločenih časovnih presledkih|:
 pə'nɔ:č ja 'čã:sɛ 'pɔ:kã:lə, 'ta:g da
 smə 'mis'lɛ, da bɛ 'na:š_čist pə'bile

▪ tɪsta d'vã: ut'ɹuɔ:ka sta pa 'pa:ršla
 'čã:sɛ x 'nɛmə 2. |izraža ne natančne-
 je določen čas, v katerem se je
 dejanje zgodilo|: 'pɔ: pa g'rɛ:mə,
 p'ɹidɛmə pa 'tɛlɛ u 'š'mã:rtɛ, čə
 'vɛ:š, 'kɛ: ja b'la: 'čã:z' 'bã:kɔva žã:ga
 ▪ 'čã:s' ja b'la 'lušnə, k ja 'dɛ: ▪ 'rjɛ:-
 klə se ja 'čã:sɛ pɹ 'xɔ:s't'nikɛ ▪ p'rɛ:
 'čã:sɛ ja 'bɛ:u s'vɛ:d'ga 'frən'čiška
 p'rã:z'nɪk | ☐ ČASIH, VČASIH ☐ +

časih ▶ 'čã:sɛx prisl. ⟨⟩ redk. včasih 1.
 |izraža manjše število ponovitev v
 nedoločenih časovnih presledkih|:
 'čã:sɛx ša g'rɛ:m u šta'cunə 2. |izraža
 ne natančneje določen čas, v katerem
 se je dejanje zgodilo|: 'čã:sɛx p'rɛ:
 smə ga 'fa:jn 'bɪksalɛ | ☐ ⇒ ČASI ☐ +
časna ▶ 'čã:sna (nov. -stna) [-s'ne (| nov.
 -s't'ne) z ⟨⟩ čustv. zagotovilo, da je
 rečeno res, obljuba, da bo obljublje-
 no storjeno: 'čã:snə sɛm_ə 'da:u -
 'ma:rɹ 'jɛt ▪ 're:z bɹ 'va:rn'u t'rã:ge,
 'čã:sna! | ☐ ⇒ časna REČ ☐ ☐

časopis ⇒ CAJTENGE

časopisen |časopisni papir| ⇒ CAJTENGP-
 PIR

čast ▶ 'čã:st -s'tɛ in čast'i z ⟨⟩ NŠ, redk.
 1. a čast, dostojanstvo, ponos:
 pəč_()'ã:st (pod častjo) mə 'ja:, da bɛ
 se z 'nɛ: u'žjɛ:n'u b ugled, veljava:
 ut'ɹuɔ:cɛ mə pa 'nišə u 'čã:st 2.
 spoštovanje, slava: 'mɛŋə na 'čã:st
 p'ɹidɛ ▪ iron. 'kɹu:mə na 'čã:st ja pa
 'ma:gu 'na:š 'jɛz_()'ra:ɹnə?! • imeti koga
 v časti spoštovati koga, ceniti koga:
 'ma:mə sə 'mɛ:lɛ 're:zə u 'čã:s'tɛ (☐
 imeti koga v ČESTI) • svaka (= vsaka)
 ti (: mu : ji) čast izraža veselje,
 zadovoljnost nad srečo koga: čə bɔ
 'tət' 'šɔ:lə na'rɛ:d'u, pa s'vã:ka mə
 'čã:st (☐ ⇒ BLAGOR komu) | ☐ k 1b ČEST
 ☐ + [Tominšek 1903: 20: »N. pr. gen.,
 dat., loc. [ed.; ...] čãstb, čãstí«]

časten ipd. ⇒ ČASEN ipd.

častiti¹ ▶ 'čã:s'tɛt -ɛm d.+nd. ⟨'čã:s'tɛ -tjɛ;
 'čã:s't'u -stɫa -ə⟩ nov. č. (koga) plačati
 komu pijačo: 'pɛ:ɹɹ nas ja u'sɛ:
 'čã:s't'u ▪ 'pɔ:bɛ, 'ja:š_čã:s'tɛm | [S/V]
 dati za PIJAČO [L] + ≠

častiti² ▶ čast'it -'tɪm nd. ⟨-; 'čã:s'tu in
 čast'ij čast'ijla -ə, mn. čast'ilɛ (in

čas'-) ita.) *častiti*: 'ta:g_ua čas'tijə pa se pəs'ta:uļejə z 'nəmə | □ +

► **čaščēn** ► čaš'č̣ie:n -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə) *čaščēn* |< ČASTITI²|: 'kək ja b'ʎə ṭistə 'va:trak čaš'č̣ie:nə! | ⇒ ČEŠČEN □ +

čaščēnje ► čaš'č̣ie:nə (Bo tudi -e) -e s (̣) nš *čaščēnje*: 'kā: mə ja 'kə: 'nucaʎə ṭistə čaš'č̣ie:nə! | ⇒ ČEŠČENJE □ +

če ► 'čə vez. (̣) 1. **a** v pogojnih odvisnih stavkih *če* |za izražanje pogoja, s katerim se uresniči dejanje nadrednega stavka| **aa** s povednim naklonom: krəm'pér bəmə pəb'è:ralə, čə bə 'tā:kə u'ṛi:eme ▪ čə bəš p'ra:u 'ca:jt 'pa:ršu, se pa uḡ'ʎā:sə **ab** s pogojnim naklonom: 'bér:čafd bə 'duo:b'u, čə bə 'bér:u 'tā:k_()ə se gṛér: **b** čustv., redk., z oslavljenim pomenom *če* |za izražanje skromnega mnenja, vljudnega pridržka|: čə 'ja:s 'kə: 've:m, bə u'sā:k 'ca:jt 'pa:ršu **c** redk. čə ne, čə ni najbrž |za izražanje ugibanja, domneve|: ta ḍə'vè:ta ja b'ʎa: pa (na 've:m) čə 'ṇie: 'ṃica ▪ {A} a ḍ'ṿe: 'ḷè:ṭə ja b'ʎa: 'ḡuo:r? {B} na 've:m, čə 'ṇie: (najbrž). ▪ na 've:m, čə 'ni 'ḅe:u 'f'rā:n'c'ʎ 'tud' na pəgṛér:bə **č** čustv., z oslavljenim pomenom za izražanje želje ali omiljenega ukaza: sṃ 'pa:ršu, čə bə ṃə 'c̣izə pə'so:d'ḷə **d** čustv., v vzkliku za izražanje stopnjevanja z dodatno trditvijo: čə 'ti 'nišə z'ṃe:šəna, pa 'tud' 'neč 'no:čəm! 2. v vzročnem priredju čə ne *sicer* |za izražanje a posledice, čə bi se prej povedano ne uresničilo|: 'le: pə'xite, čə 'ṇie:, bəž za'mud'u **b** podkrepitve, ukaza|: 'mo:čə, čə 'ṇie:, te m 'tā:k! ▪ z'giṇə, čə 'ṇie: ... 3. v časovnih odvisnikih, s povednim naklonom *če* |za izražanje dejstva, da se dejanje nadrednega stavka ponovi, kadar koli se izpolni pogoj|: 'fa:jn 'ja:, čə sṃə u'ṣə 'duo:ṃə 4. nav. čustv., v dopustnih odvisnikih *če* |za izražanje dejstva, kljub kateremu se dejanje nadrednega stavka uresniči|: na gṛér:m, pa čə se na 'bučə pəs'tā:ṿeš 5. čustv., v vzročnih odvisnikih, navadno okrepljen *če* |za izražanje dejstva, da je vsebina odvisnega stavka vzrok za dogajanje

v nadrednem|: 'ṣə: 'neč na 'mò:ra, čə ja pa p̣ə'jā:n 6. v primerjalnih odvisnikih *če* |za izražanje primerjave ali sorazmernosti dejanja v nadrednem in odvisnem stavku|: 7. v pripovednih odvisnikih *če* |za izražanje, da je trditev v nadrednem stavku resnična, kolikor je resnična trditev v odvisnem|: 'ni ṃə u'ṣe:č_()ə se k'ʎā:ṭə u'ḳo:ḷə 8. v vprašalnih odvisnikih *če a* |za uvajanje vprašanja|: 'pa:ršu sṃə up'rā:šat, čə ḅə me 'kə: 'nucaʎə, za pə'mā:gat **b** |za izražanje domneve, negotovosti|: na 've:m, čə ga pəz'nā:m • ⇒ čə bo ..., sem pa jaz **PAPEŽ** | ⇒ ČEPRAV, ČETUDI □ k 2 DRUGAČE □ +

čebela ► č̣ə'be:ʎa (in -'ḅe:) -'ḅe:le (in ča-) z (̣) *čebela*: ča'ḅe:le na'ḅe:ṛəjə s'tart ▪ ča'be:ʎa u'ma:ṛja, 'tā:k_()ə č'ʎuo:vek ▪ na u'rā:d ga ja č̣ə'be:ʎa 'p̣iḳŋʎa • poud. **biti priden** ipd. **ko čebela biti zelo priden, marljiv**: 'nā:šə 'ḍie:ḳle ja u 'ṣ̌o:ḷə p̣ridnə kə č̣ə'be:ʎa (□ ⇒ biti priden ko MRAVLJA) | □ BEČELA □ + [Lekše 1888: 153: »Edino besedo „čebela“ slišal sem v gen. plur. govoriti: „čebew“, samo v stavku, „koliko čebew pa imaš letos?“ v gornji Posavinji, kjer se tudi izgovarja l povsod, kakor v literaturnem dijalektu. Tudi čebel se sliši.« – Tominšek 1903: 10: »Lekše, „Dom in Svet“ I 153 navaja to besedo [namreč d'č̣ḳḷ – P. W.] za gorenjo savinjsko dolino; beseda čebew, ki jo navaja za isto dolino, se izgovarja v našem narečju skladno z našim pravilom: ḅč̣él.«]

čebelar ► č̣əbe'ʎā:r -ja (in ča-; in -ḅe-) m živ. (̣) *čebelar*: 'ja:s_()əm pa 'ḍə: pə 'nuo:umə čabe'ʎā:r | □ +

čebelariti ► č̣əbe'ʎā:rət (in -rt) -əm (in ča- >; in -ḅe- >) nd. (̣) č̣əbe'ʎā:rə (in č̣əbe'ʎā:r) -rte; č̣əbe'ʎā:ru -ṛʎa -ə) *čebelariti*: u 'p̣e:n'ẓeʎə 'ja: pa pəčā:sə č̣əbe'ʎā:rə | □ +

čebelarjenje ► č̣əbe'ʎā:ṛeŋə (Bo tudi -e) -e (in ča-; in -ḅe-) s (̣) nš *čebelarjenje*: a se 'vaiš 'a:te 'tut' š_č̣əbe'ʎā:ṛeŋə u'k'vā:ṛja? | □ +

čebelarski ► č̣əbe'ʎā:rs'ḳə -ska -ə (in ča-;

- in -bɛ-) prid. (rod. ed. m. sp. -s'kɛga) *čebelarski*: čɛbɛ'lâ:rskə d'ruštʋə ja ʋ 's'mâ:rt'nɛ • ⇒ čebelarski PRAZNIK | □ +
- **čebelarski** ► čɛbɛ'lâ:rs'kɛ -kɛga (in ča-; in -bɛ-) m živ. ⟨⟩ *čebelarski praznik* [tradicionalna prireditev v Gornjem Gradu s prikazom ljudskih šeg]: na čɛbɛ'lâ:rs'kɛga g'rɛ:ma | □ čebelarski PRAZNIK | □ ∅
- čebelica** ► čɛ'bɛ:lca -e (in ča-) ž ⟨⟩ 1. manjš., ljubk., redk. *čebelica*: a čɛ'bɛ:lca 'lɛ:ta, 'ə? 2. sol. *čebelica* [znamenje priznanja]: t'ri čɛ'bɛ:lce ja žə 'duo:b'u • šalj. **biti čebelica biti pijan**: 'na:š ja pa 'duo:ns čɛ'bɛ:lca (□ ⇒ PIJAN) | □ k 1 ⇒ ČEBELIKA | □ +
- čebelika** ► čɛ'bɛ:lɛka -e (in ča-) ž ⟨⟩ ljubk., manjš. *čebelica*: ča'bɛ:lɛka ja ʋ'ma:rčkaža | □ ČEBELICA | □ ∅
- čebeljak** ► čɛb'ɔ'n'â:k -a (in ča-) m ⟨⟩ *čebeljak*: g'da:j mə pa čɛb'ɔ'n'â:k nap'rɛ: 'dɛ:lâ:ɛ? | □ BEČELNJAK | □ +
- čeber** ► 'čie:bɛr -bra m ⟨⟩ *čeber*: lɛ'se:n (: p'lâ:s'tičən) 'čie:bɛr • nɛ 'čie:bɛr 'va:de pɾ'njie:sta • u 'čie:bɛr na'li 'va:de • poud. **glavo imam ko čeber a v glavi čutim pritisk, bolečino**: 'duo:ns 'mâ:m g'lâ:və kə 'čie:bɛr - ʋ'rjie:me bɔ k'ɾvə b imam zelo veliko skrbí: 'jɔ:zəs, g'lâ:və 'mâ:m 'kə 'čie:bɛr, kə ja ša 'tò:g za ʋ'rjɛxtat! (□ ⇒ ne vem, kje se me GLAVA drži) | □ +
- čebljati** ► 'čɛblɛt čab'lâ:m nd. ⟨'čɛblɛ -te; 'čɛblɔ čab'lâ:ɫa -ə) *čebljati*: 'ta:k ja gə'vɔ:ru pa 'čɛblɔ | □ +
- čebrček** ► 'čie:bɛrčɛk -čka m ⟨⟩ manjš. *čebriček*: z'li 'va:də š 'čie:bɛrčka | □ ∅ (+ *čebriček*)
- čebriček** ⇒ ČEBRČEK
- čebul** ► 'čɛbu [čə'buʒa ([tudi ča-) m ⟨⟩ *čebula* [rastlina]: 'čɛbu ša 'ma:rəm na'rɛ:zat • a tɛ čə'buʒa 'tuð'_(')â:m 'kɛ 'gʋo:r? • na 'kišta čə'buʒa • nɛ 'čɛbu pɾ'njie:s' | □ ČEBULA | □ SSKJ, Plet.
- čebula** ► čə'buʒa -le (in ča-) ž ⟨⟩ nov. *čebula* [rastlina]: ša t're:x čə'bul 'ne:m:ə pɾ 'xišə • 'pɔ: 'kile čə'bule • d'vɛ: čə'bule mɛ 'dɛ: | □ ⇒ ČEBUL | □ +
- čebulček** ► čə'bulčɛk -čka (in ča-) m ⟨⟩ *čebulček* [pridelek iz čebulnega semena] | □ +
- čebulek** ► čə'bulek -a (in ča-) m ⟨⟩ manjš. *čebulica* [< ČEBUL]: d'vâ: čə'buleka pɾ'njie:sɛ | □ ČEBULICA, ČEBULIKA | □ Plet.
- čebulica** ► čə'bulca -e (in ča-) ž ⟨⟩ manjš., nov. *čebulica* | □ ⇒ ČEBULEK | □ +
- čebulika** ► čə'buleka -e (in ča-) ž ⟨⟩ manjš. *čebulica* | □ ⇒ ČEBULEK | □ ∅
- čebuliti** ► čə'bulet (in -lt) -ɛm (tudi ča-) nd. ⟨-; čə'bulu -lâ -ə) slabš. *vsebinsko prazno, nespametno govoriti*: 'ka: čə'bulu 'ja: pa čə'bulu pa 'ni 'mò:gu 'njie:xat • 'kâ: 'kɛ: čə'buleš? na'rɔ:nast pə'vɛ: | □ ⇒ GOVORITI | □ ∅
- čėčkati** ⇒ ČENČKATI
- čedalje** ► čə'dâ:lɛ prisl. ⟨⟩ nov., s primernikom *čedalje*: čə'dâ:lɛ 'bəl st'râ:x me ja grat'vâ:žə | □ ⇒ ČEDELJE | □ SSKJ, SP 1962
- čedelje** ► čə'die:lɛ (in -'die:l) prisl. ⟨⟩ s primernikom *čedalje*: čə'die:lɛ 'ra:jšə ga 'mâ: • čə'die:lɛ dɛbɛ'lɛ: 'ja: • čə'die:l 'bəl g'rʋo:znə bɔ s 'tjie:bɛ | □ ČEDALJE, ČEZDALJE | □ ∅
- čeden** ► 'čɛ:dɛ -dna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -d'nɛga) *čeden*, (*precej*) *lep*: 'čɛ:dna 'žɛ:nska ja b'lâ: • 'xišə 'mâ:ta pa 'rɛ:š_čɛ:dne | □ ⇒ LEP | □ +
- **čedno** ► 'čɛ:dne prisl. ⟨⟩ 1. *lepo* [< ČEDEN]: 'kək 'čɛ:dne se ʋb'lâ:čə! • 'čɛ:dne 'dɛ:lɛ z g'nâ:rjə • 'nə, 'čɛ:dne 'jə, 'njie: p'luvat! • 'čɛ:dne se 'va:zɛ! • 'ka: 'čɛ:dne se 'bɛrtjata (= 'rijxtəta) • 'čɛ:dne jəx ja 'videt u'kupe 2. *vljudno, prijazno*: 'čɛ:dne ga pəzd'râ:vɛ • 'čɛ:dne sm jə ʋp'râ:šaža, 'una ja pa zak'rɔ:lâ na 'məne | □ ⇒ LEPO prisl. | □ SSKJ
- **čedno** ► 'čɛ:dne povdk. ⟨⟩ *lepo*: 'čɛ:dne 'bɔ:ta! • 'čɛ:dne jəmə ja ʋ'kupe | □ ⇒ LEPO povdk. | □ ∅
- **čedno** ► - 'čɛ:dne s ⟨v rabi samo tož. ed.⟩ • redk. **obrniti na čedno ne izkoristi čati povodov za prepir**: ʋ'sə 'ka: na 'čɛ:dne ʋ'ba:rɛ, pa se pta zas'tɔ:pļa (□ obrniti na LEPO) | □ ∅
- ček** ► 'čɛ:k -a (in 'čɛ:-) m ⟨im. mn. 'čɛ:kɛ⟩ nov. *ček*: 'čɛ:ɫɛ sm na t'ri 'čɛ:kɛ

'kupla | [SSKJ, SP 1962

čekalnica ▶ čɛ'kɑ:lɛnca -e (in -lɛ-) ž (<)
Kr posam. *čakalnica*: s'kuo: 'nišm_()uo:
 gɫa ɥ čɛ'kɑ:lɛncə, 'tók ja b'zə lɛ'di |
 [⇒ ČAKALNICA [ ] ∅

čekan ▶ ča'kɑ:n -a (tudi čɛ-) m (<) **a**
čekan |podočnik pri prašiču|: 'za:ɟlə
 'ma:rəš pra'šičə za ča'kɑ:ne 'dat b
 čustv. *zob*: pəg'lɛ:dɛ 'se: - 'čjšč_()a:rne
 ča'kɑ:ne 'mɑ:š | [ ] k b ⇒ ZOB [ ] +

čekaner ▶ ča'kɑ:ner -nerja (tudi čɛ-) m
 živ. (<) šalj. *zobač* |človek z velikimi
 zobmi, posebno s podočniki ali sekal-
 ci|: "gɔ:rnekɔ "mɛ:ran ja ča'kɑ:ner -
 'kɛ: s' pa 'bɛ:ɥ, ča'kɑ:ner? | [ ] +

čelada ▶ ča'ɫɑ:da -e (tudi čɛ-) ž (<) *čelada*
 |pokrivalo|: p'ɫɑ:s'tična (: žal'ɛ:zna)
 ča'ɫɑ:da - ga'silska (: mo'tɔ:rška)
 ča'ɫɑ:da - 'nɛ:mškə ča'ɫɑ:də 'mɑ:jə pɾ
 "žɔ:lɛ za 'pɔ:nɛk | [ ] +

čeljast ▶ ča'lust -s'tɛ (tudi čɛ-) ž (<) nav.
 mn. *čeljast* 1. |del obraza|: tis'tɛ
 kə'mɑ:t mə ja ɥ ča'lus'tɛ 'va:rgɫə -
 s'pɔ:d'ne ča'lust me pə 'lɛ:vɛ st'ra:nɛ
 bə'li 2. |del orodje, naprave, stroja|:
 k'lɛ:ša na p'rimejə, kə sə se sə se
 ča'lus'tɛ z'nucale | [ ] +

čelo ▶ 'čjɛ:lə -a s (<) *čelo* |del obraza|:
 'pɔ:bə ja 'kɑ:pa na 'čjɛ:lə z'lɛ:zɫa -
 'nɛ: 'ta:k 'čjɛ:lə gɾ'bɑ:nčət! • čustv.
gledati spod čela gledati jezno,
grdo: sm 'pa:ršɫa, ja 'ma:gu pa 'nətər
 'jət, ja 'bɛ:ɥ pa 'jɛzən, ja 'ta:k spət
 'čjɛ:lə g'lɛ:dɔ • čustv. **na čelu se vidi**
 komu, **da ... očitno je, da ...**: na
 'čjɛ:lə se mə 'vidɛ, da se 'ɫɑ:za | [ ] +

čem itd. ⇒ HOTETI

čemerika ⇒ ČMERIKA

čemu ⇒ POHČEM

čenčarija ▶ čənča'rija -a ž (rod. mn. -'ri)
 redk. *kar je malo vredno, nepomembno*:
 sɫa'čjicə pa čənča'rijə sɛ kəpujajə,
 'puo: sə pa braz g'nɑ:rja | [ ] ⇒ KRAMA
 [ ] + ≠

čep ▶ 'čjɛ:p -a m (<) 1. **a čep** |lesen
zamašek za sod|: 'čjɛ:p ja s 'xɔ:da 'vən
 'va:rgɫə **b** redk. *zamašek za steklenico*:
 a 'mɑ:š kɑk 'čjɛ:b za f'ɫɑ:šə? 2. 1es.
čep |za zapolnjenje izpadajočih grč|:
 čə bɔə 'ga:rča 'vən š'lɛ:, bɱ pa 'čjɛ:-

pe 'nəd_ 'a:ɥ • poud. **biti pijan ko čep**
biti zelo pijan: 'xɔ:dɛ ɥ'kɔ:lɛ pɛ'jɑ:na
 kə 'čjɛ:p ([⇒ biti pijan ko KRAVA) •
 čustv. **piti ko čep veliko piti, posebno**
alkoholne pijače: "f'rənce 'pija kə
 'čjɛ:p ([⇒ piti ko KRAVA) | ⇒ TIPELJ
 [ ] k lb ⇒ ŠTOFELJC [ ] +

čeppek ▶ 'čjɛ:pɛk -pka m (<) manjš. *čeppek*:
 'čjɛ:pɛg za f'ɫɑ:škə | [ ] +

čepeti ▶ 'čjɛ:pɛt [ča'pim ([tudi čɛ- [>)
 nd. (<'čjɛ:pɛ (in 'čjɛ:p') 'čjɛ:p'te, 2. os. dv.
 'čjɛ:p'ta; 'čjɛ:p'ɔ (tudi 'čɛ:p'ɔ) [ča'pɛ:ɫa
 -ə in 'čɛ:peɫa -ə) 1. *čepeti* |stati na
 zelo skrčenih nogah|: us'ta:nɛ - 'mən-
 da 'jɑ: 'na: bəš 'čjɛ:p'ɔ!/? - 'ma:ča 'təm-
 le 'duo: ča'pi pa 'čɑ:kɑ na 'mɛš 2.
 čustv. *negibno, zgrbljeno sedeti*: 'ma-
 ma sə pə 'cɛ:le d'nɛ:ve ča'pɛ:lɛ ɥ
 'kɔ:tə za 'mizɛ • čustv. **čepeti domaj**
nikamor od doma ne iti: 'jɔdɛ kɑ'kɑ:m,
 da 'na: bəš 'ka: 'duo:mɛ ča'pɛ:ɫa •
 čustv. **čepeti pri televiziji gledati**
televizijo: ut'rɥo:cɛ 'ka: nap'rɛ: pɾ
 tɛɫɛ'vizijə ča'pijə | ⇒ PO ČEPOČ [ ] +

čepica ⇒ KAPA; |s ščitkom| ⇒ ŠILTKAPA

čeprav ▶ čɛp'rɔ: vez. (star., redk. z vrinjenim
 pomožnikom ipd. čə ... p'rɔ:) v dopustnih
 odvisnikih *čeprav a* |za izražanje
 dejstva, kljub kateremu se dejanje
 nadrednega stavka uresniči|: čɛp'rɔ:
 mɛ 'ni ɥšɛ:č, jə bɱ u'zɛ:ɥ - 'sɛ:
 sk'lɛ:da, [čɛp'rɔ: ja ([star. čə ja
 p'rɔ:) 'mɛ:xəna, pa kakə'da:j pa 'lɛ:
 p'rɔ: p'ride - {A} 'sɛ: 'nišm 'ja:s 'piɫa!
 {B} pa čə bɛ p'rɔ:! - a bəma 'ka:
 k'nɛ:d'ɫɛ, čə sma jəx p'rɔ: ɥ'čɛ:rɛ
 'jɔdɫa? **b** |za izvzemanje|: ut'rɥo:ke ja
 'mɛ:ɫa 'rɑ:da, čɛp'rɔ: 'mɛne 'nɛ: | [ ]
 ČETUDI [ ] SSKJ, SP 1962

česati ▶ 'čjɛ:sat (in 'čɛ:-) 'čɛ:šam nd.
 (<'čjɛ:šə (in 'čjɛ:š) -šte (in 'čɛ:-); 'čjɛ:sɔ
 (in 'čɛ:-) 'čɛ:saɫa -ə) *česati* |urejati,
gladiti z glavnikom|: 'ɫɑ:sɛ se 'čɛ:šajə,
 pa g'rɪva 'tut' - g'dɔ: te pa 'čɛ:ša? -
 na'za:j se 'čɛ:ša | [ ] +

česen ▶ 'čjɛ:sən -sna m (<) *česen a* |rast-
 lina|: 'na:jp'rɛ: ja 'čəbu, 'puo: pa
 'čjɛ:sən - d'vɛ: g'ɫa:vɛ 'čjɛ:sna pɾ-
 'nɛ:s' - st'rɥo:k 'čjɛ:sna **b** nš |glavica
 te rastline, ki se uporablja kot

začimba ali zdravilo]: 'nje: 'čie:sna na sa'la:te 'dâ:jat • pə 'čie:sne smr'diš • 'čie:sen ja za sklɛ'rɔ:zə, p'raruje | $\square$ +

česnov ▶ 'čie:snɔ [-va -ə ([*Bo* tudi -nav-) prid. (rod. ed. m. sp. -noğa) česnov: 'čie:snɔ st'ruo:k • za ža'lo:ce se 'nuca 'čie:snova 'va:da (sok iz stisnjenih česnovih strokov) | $\square$ +

čest ▶ 'čie:st -ɛ z ( ) NŠ, star., redk. čast, ugled, veljava: u 'kâ:kɛ 'čie:s'tɛ 'râ:s'te 'pô:p! • star., redk. imeti koga v česti spoštovati koga, ceniti koga 'bɔ:x 'vɛ:, 'kək 'mâ: "da:mjan 'pô:ba u 'čie:s'tɛ ($\square$ ⇒ imeti koga v ČASTI) | $\square$ ⇒ ČAST $\square$ Plet. (+ čast)

čestitati ▶ čas'tit̩at -əm (in čes'- >) d.+nd. (čas'titɛ itd.) nov. č. komu čestitati komu a |izraziti veselje nad dogodkom|: a sɛ mə za pɛ'rô:ke žə čas'tit̩o? b |voščiti, želeti srečo|: za 'ruo:js't'ne 'dɛ:n sɛ sɛ 'a:te pə 'ra:dɛjə 'sâ:mɛ čes'tit̩alɛ | $\square$ k b ⇒ VOŠČITI $\square$ +

čestitka ▶ čas'tit̩ka (*Bo* -'tit'k(-)) -'tit'ke (in čes'-) z ( ) nav. mn., nov. 1. a čestitka |voščilo|: a sɛ žə b'le: pə 'râ:dijə čas'tit'ke? • čes'tit̩kə sɛ jəm 'da:lɛ u 'ra:dijə b |voščilnica |vizitka, razglednica|: 'kô:k čes'tit̩k ja 'duo:b'u! • nɛ čes'tit̩kə za 'vɛ:l̩kə 'no:č 'kupe 2. šalj., redk. preklic žalitve, objavljen v časopisu: 'ja:s mə 'na: m 'neč 'rɛ:ku, kə mə 'no:čm̩ 'puo: kâ:kɛx čas'tit̩k u 'ca:jtɛŋge 'dâ:jat | $\square$ +

češ ▶ 'čɛ:š člen. ( ) redk. češ: se ja ša pa ja'zɛkɔ, 'čɛ:š, 'kâ: mɛ pa 'mô:rte! • 'ni 'va:t'ɔ 'šiv̩at, 'čɛ:ž da 'mâ: pra'do:ge 'nuo:ge | $\square$ SSKJ, SP 1962

češčen ▶ ča's̩ie:n -a -ə (in čɛ-; nov. -š'čie:-) prid. (rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə) češčen |deležen češčenja|: kək ja ča's̩ie:nə 'bɔ:dɛ nɛ'gô:və j'mé: | ⇒ ČAŠČEN $\square$ SSKJ, SP 1962

češčena marija ▶ ča's̩ie:na ma'rija (in čɛ-; nov. -š'čie:-) -e -a z (rod. mn. -ɛx -ri) zdravamarija |molitev|: t'ri ča's̩ie:ne ma'rija mɛ ja 'da:u za z'muo:d'lt̩ | $\square$ SSKJ

češčenje ▶ češ'čie:nɛ (*Bo* tudi -e) -e s ( ) • angelsko češčenje angelsko češče-

nje |predvsem zvonjenje zvečer ali molitev ob tej priložnosti|: 'aŋgɛlskə češ'čie:nɛ zvə'ni | ⇒ ČAŠČENJE $\square$ +

češnja ▶ 'čɛ:šne -e z (rod. mn. -šən') narašč. 1. češnja a |drevo|: 'čɛ:šne ja pɛ'lô:m̩lɛ • 'diuj̩a 'čɛ:šne • 'čɛ:šne ja cvɛ'tɛ:l̩a • kə's̩icə uč'()ɛ:šne ja 'ka: pɛ'žaru b |sad|: nɛ 'ki'l̩ə 'čɛ:šən' pɛ-'nie:s' • 't̩ie:č sɛ se 'čɛ:šne də'bile c nš češnjev les: s'pâ:lɛnca ja š'čɛ:šne na'rɛ:tə | $\square$ ⇒ ČREŠNJA $\square$ +

češnjev ▶ 'čɛ:šn'ɔ [-va -ə ([*Bo* tudi -ne-) prid. (rod. ed. m. sp. -n'noğa) narašč. češnjev: 'čɛ:šn'ɔ kəm'pɔ:t • 'čɛ:šn'ɔ 'lɛ:s | $\square$ ⇒ ČREŠNJEV $\square$ SSKJ, SP 1962

češpa ▶ 'čɛ:špa -e z ( ) 1. sliva, češplja a |drevo|: s'kuo:nc 'xiša sta d'vɛ: 'čɛ:špɛ 'râ:s't'le • 'vɛ:ja ut 'čɛ:špɛ pɔx'hišə 'siljə b |sad|: 'suxe 'čɛ:špɛ • kəm'pɔ:c'()uxɛx 'čɛ:šp • kə's̩ice ut 'čɛ:šp 2. čustv. lepa, postavna ženska: 'kâ:ka 'čɛ:špa g'rɛ: 'təmle! • 'ɔ:, 'ti 'čɛ:špa 'ti! | $\square$ k 1 SLIVA; k 2 ⇒ ŽENSKA $\square$ Predvsem starejši govorci ločujejo češplje od sliv češplje naj bi imele samo modre in podolgovate sadove, slive pa lahko imajo bolj drobne, in to rdeče, rumene ipd. sadove. $\square$ +

češpin ▶ 'čɛ:špɛn -a -ə (in -pi-) prid. (rod. ed. m. sp. -pɛŋga (in -pi-), daj. ed. m. sp. -pɛn'mə (in -pi-)) slivov, češpljev |< ČEŠPA 1a|: 'čɛ:špɛne 'vɛ:ja | $\square$ SLIVIN $\square$ Ø

češplja ipd. ⇒ ČEŠPA ipd.

češpov ▶ 'čɛ:špɔ [-va -ə ([*Bo* tudi -pav-) prid. (rod. ed. m. sp. -pɔga) slivov, češpljev |< ČEŠPA 1b|: 'čɛ:špɔvɛ k'nɛ:d'ɫɛ • 'čɛ:špɔva mɛrma'l̩â:da • redk. 'čɛ:špɔ kəm'pɔ:t (kompot iz suhih sliv) • 'čɛ:špɔva 'va:da (voda, v kateri so se kuhale suhe slive) | $\square$ SLIVOV $\square$ SP 1962, Plet.

češpovec ▶ 'čɛ:špɔc -a m živ. ( ) visoki fižol s temno rjavim in vijoličastim zrnjem: 'čɛ:špɔca 'mâ:m | $\square$ KRONOVEC $\square$ Posamezni govorci razlikujejo med češpovcem in kronovcem. (⇒ KRONOVEC) $\square$ Plet. ≠

češulja ipd. ⇒ CESULJA ipd.

četa ▶ 'čɛ:ta (in 'čɛ:-) 'čɛ:te z ( ) četa 1.

[vojaška enota]: d'vâ: sma š'la: 'ta:j z 'nâ:ša 'čete **2.** [urejena skupina lju-di]: ga'silska 'četa | +

četrť ▶ ča'tart (in čę-) prisl. ⟨⟩ **četrť 1.** [del a merske enote]: ča'tart 'liťra 'vina • t'ri ča'tart 'kile ũ'rê:xu • elipt.: ča'tart f'la:ša ja pə'piju • t'ri ča'tarc_()'e:u (cev s premerom tri četrť cole) sę p'ņê:su, ma:gu bę pa 'põ:cõ:lskə **b časovne enote:** čaš_čę-tart 'ura p'ridem • 'kumę ne ča'tart 'lê:ta 'ni t'rę:bę 'kurt • pri napovedovanju časa se ura izpušča: ča'tarc_()'a 'meņka [də dę'si:etęx (f = star. dę'si:etęx) (ura je 9.45, 21.45) • ča'tart [na 'šest (f = tudi čas 'pêt) (5.15, 17.15) • t'ri ča'tart na 'vəsəm (7.45, 19.45) **2.** [del celote]: ne ča'tart čęb'õ-'n'â:ka žę 'mâ:m na'rê:d'ga | Na način ča'tart 'meņka dę'si:etęx se govori za čas od 14. do 23. (ali od 2. do 11.) ure. (⇒ POLNOČ).   +

četrťolski ▶ ča'tar'cõ:ls'kę -ska -ə (in čę-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kęga) ki meri četrť cole: ča'tar'cõ:lska 'ce:u | Ø

četrťek ▶ ča'tartək (**Bo** -tęk) [-tka (in čę-; [**Bo** -t'k-) m ⟨im. mn. -t'kę) četrťek: u ča'tartək 'ni 'šõ:le • up ča'tart'key də'bivję 'mje:sə • **velki četrťek** veliki četrťek: na 'vê:lķę ča'tartək ja b'la | +

četrťekrati ▶ ča'tartek'rât' (in čę-) prisl. ⟨⟩ star. četrťič [pri ponavljanju na četrťem mestu]: kə se ma ča'tartek'rât' 'viđla, pa 'na:ma 'vje:č 'piđa | ⇒ ČETRŤIČ   Ø

četrťi ▶ ča'tartę -a -ə (in čę-) vrstil. štev. ⟨rod. ed. m. sp. -tęga in -d'ga, daj. ed. m. sp. -tęmə in -t'mə) četrťi: ča'tartęga 'juneja • čę'tartęga 'lê:ta sę b'le rə'ja:ņę • star. 'tõ:na ja 'bê:u ča'tartę 'lê:t'ņęk (rojen leta 1904) • ta ča'tarta 'xiša ũd 'mjo:sta nap'rę: • ⇒ KRAVA je stara četrťega teleta | + [Tominšek 1903: 25: im. ed. m. sp. »četrť« [...] (navadno te^a párv^v i. t. d.).«]

▶ **četrťa** ▶ ča'tarta -e ž ⟨rod. mn. -tęx) avt. četrťa prestava: u ča'tartə 'dę: • š ča'tartę 'vęzę | SSKJ

četrťič ▶ ča'tartęč (in čę-; in -ti-) prisl. ⟨⟩ četrťič [pri ponavljanju na četrťem mestu]: p'rę: sę ga t'riķřt k'ličõ, ča'tartič sę ga pa 'puõ: 'duõ:b'u | ČETRŤEKRATI   +

četrťina ▶ čatər'tina -'tine (in čę-) ž ⟨⟩ redk. četrťina: čat'ř'tina s'vieta ja ñę'gõ:va | +

četrťkov ▶ ča'tartkõ [-va -ə (in čę-; **Bo** -t'k-; [**Bo** tudi -kav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -kõga) četrťkov: a 'mâ:š 'ti ča'tartkõve 'ca:jņge (časopis, ki je izšel v četrťek)? | SSKJ, SP 1962

četrťlitrski ▶ ča'tart'liťers'kę -ska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kęga) četrťlitrski: ča'tart'liťerska f'la:ša | SSKJ

četrťudi ▶ čə'tut' (in -'tude) vez. ⟨pred samoglasniki in pred zvočniki tudi čə'tud'; redk. z vrinjenim pomožnikom ipd. čə ... 'tut' (in čə ... 'tude in čə ... 'tud') v dopustnih odvisnikih, star. čęprav [za izražanje dejstva, kljub kateremu se dejanje nadrednega stavka uresniči]: čə'tut' p'rerdņ 'dê:n_()'ęč na s'pi, g'rê: 'zutřę 'dê:đat • pa čə bę 'tud' na 'mõ:gu 'dã:t, kə mę na 'mõ:rjə za'mê:rət | ČĚPRAV   SSKJ, SP 1962

četrťverček ▶ čat'vje:rčək -čka (in čę-) m živ. ⟨⟩ nav. mn. četrťverček [otrok]: p'ř 'g'łõ:jakę ũ 'š'mã:rt'ņę sə 'menda 'eņķřč_()'ęt'vje:rčķę b'le | ČETVORČEK   +

četrťveren ▶ čat'vje:rən -rna -ə (in čę-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rņęga) **1.** četrťveren [iz štirih delov, enot]: čat'vje:rna 'ņęť **2.** četrťvero [skupina štirih enot]: čę'tvje:rne x'la:ča (: 'vilce) • čat'vje:rņę 'zõ:kņę (štirje pari moških, otroških nogavic) | ⇒ NA ČETVĚRNO   ČVĚTEREN   +

četrťvero ⇒ ČETVĚREN

četrťverokotnik ▶ čat've:rõ'kõ:t'ņęk -a (in čę-; in -'vę:-; in -ņi-) m ⟨im. mn. -ņęķę (in -ņi-)⟩ četrťverokotnik: tēle pa u čę'tve:rõ'kõ:t'ņęk s'kuõ:plę (v obliki četrťverokotnika) | ŠTIRIKOTNIK   +

četrťvorček ▶ čat'võ:rčək -čka (in čę-) m živ. ⟨⟩ nav. mn., redk. četrťverček [otrok]: a bõ čat'võ:rčķe 'mê:đa, kə ja 'ta:g dę'bê:đa? | ⇒ ČETVĚRČEK   SSKJ

čevapčič ▶ ča'va:pčič -a (in čę-) m ⟨⟩ nav.
mn. *čevapčič*: čę'va:pčiča mę 'pi:eklę |
□ SSKJ, SP 1962

čevelj ▶ čę:uļ (in 'čę:vəl) 'čę:ule m ⟨⟩ nav.
mn. *čevelj* |obuvalo|: te 'lér:vę 'čę:uļ
me 'žulę (: tę'si) ▪ 'čę:ule u'buļ (:
sə'zuj : sę s'pučę : za'vé:žə) ▪ ut'rò:-
škę 'čę:uļę | teh. ⇒ KAPA □ +

čeveljč |lepi čeveljč| ⇒ nebeški ČEVELJČEK

čeveljček ▶ 'čę:uļčək -čka (in 'čę:vəl-) m
⟨⟩ nav. mn., manjš. *čeveljček*: 'kå:ke 'lę:
pe 'čę:uļčke 'må:s! ♦ bot. **nebeški**
čeveljček *lepi čeveljč*: nę'bę:škę 'čę:
vəlčkę sə ne 'sò:rte 'za:jčkę | □ SSKJ,
SP 1962 (Plet. *čreveljček*)

čevljar ipd. ⇒ ŠOŠTER ipd.

čevljariti ⇒ DELATI šoštersko

čez ▶ 'čę:s (in 'čę:s) prisl. ⟨⟩ *čez* 1. |izra-
ža a *gibanje*|: 'jədə 'nə 'čę:s b *sta-*
nje|: 'təmlę 'čę:s ja "u'rå:nska 2.
|izraža presežno mero|: 'dię:s'ke ja
pra'må:žə 'čę:s ▪ 'žå:ta p'rię:več'()ę:
g'lé:da • ⇒ ZMENITI SE na čez | ⇒ ČEZ-
INČEZ □ ⇒ ČREZ □ SSKJ, SP 1962

čez ▶ čaz predl. ⟨pred nezvenečimi nezvočniki
in pred premorom čas; star., z naveznimi
oblikami 'čię:ž- (= 'čå:ž- = 'čå:z-) +
-nęga *čezenj*, -nę *čeznjo*, -ne *čeznje*,
čeznju) s tož. 1. a *čez* |za izražanje
gibanja|: s'kuo:čə čaz m'žå:kə ▪ čaz
'ba:ru sma š'žå: ▪ čas "tr'jå:ne sma
se p'pę'lå:žå ▪ p'ę kə'må:rjə se ja š'žə
čaz 'va:də ▪ bęž 'duo:b'u t'ri čaz 'rət,
pa 'bo: ▪ čas k'riš me ja 'žuo:p'u ▪
'kò:k te ja čas 'på:s? ▪ k'rəx ja čas
'pø: pra'rézø ▪ ne t'ri bęž də'bīļa
(ta) čaz 'rət (po zadnjici), pa 'bo: b
skozi |za izražanje premikanja ali
usmerjenosti z ene strani na drugo|:
čaz 'us'te 'dixę, tę pa 'na:bo sm'ę-
'dę:žə ▪ 'kå:kə 'cę:stə ja na'réd'u čaz
'vé:s, u'sə b'žå:tnə! ▪ 'a: ja ja 'bé:u
'pò:p vę'se:u! 'kəkər ja čaz u'rå:te
s'tø:pžå, ja 'žə 'bé:u'() 'nė: ▪ za'kå:
'ka: nap'rę: g'lé:dəš čaz 'va:knə? ▪ čaz
'dię:skə ja 'žuknę nar'dižə ▪ čaz 'gø:šə
ja t're:ba 'jət c *čez* |za izražanje
stanja|: "kə'zø:čņca sę ja čas 'fa:c'ø
ša kļa'bug 'da:žå 2. *čez* |za izražanje
časa|: čaz 'nė:kę 'ca:jta bø 'pa:ršu ▪

čas 'pø: 'ura se bø za'čę:žə ▪ čaz
'dém'()i t'rę:bę, da 'žuč s've:tę ▪ 'sę:
čas 'ke:dņ'na:pta 'než da'mø: 'xò:džå,
a'njē? ▪ a bęta 'mė:žå za'duo:s't' 'jå:
bæg za čaz'jimə? ▪ 'nė:ke čas t'ri ja
'pa:ršu 3. *čez* |za izražanje presežne
mere|: "rå:duxa ja 'nė:kę čaz d'vå:
'ta:užņt 'mę:tru vę'suo:ika ▪ čas 'ta:u-
žənd'()inę:rjə kəš'tå: ▪ 'va:da ja 'žə
čas 'cę:stə 4. *čez* |za izražanje
nasprotovanja|: 'nię: 'šimfat 'čię:žņę-
ga 5. **Bo** redk. *zaradi* |za izražanje
vzroka|: 'a:uțø jə ja pə'va:z'u, 'ta:g da
ja čas 'tø: u'må:ržå | □ ČREZ; k 5
⇒ ZARAD □ + [Tominšek 1903: 11: z
navezno obliko za m. sp. ed. »čezņ«]

čezdalje ▶ čęzdå:lę prisl. ⟨⟩ **Bo** nov., redk.,
s primernikom *čezdalje*: čęzdå:lę s'žå:blę
'ja: ▪ čęzdå:lę 'mię:n' jəx 'ja: | □
⇒ ČEDELJE □ SSKJ

čezinčez ▶ 'čę:zən'čę:s (in 'čę:zən'čę:s)
prisl. ⟨⟩ *čezinčez* |izraža *zvrhano*
mero|: 'čę:zən'čę:s 'må: g'nå:rja | □
ČREZINČEZ □ SSKJ, SP 1962

čez pojati ▶ 'čę:s 'puo:jat tudi | 'pert (| in
'pę:t) 'čę:s 'puo:jəm (in 'čę:s) nd. ⟨⇒ PO-
JATI²⟩ glasb. *čez peti*: g'dø: bø pa 'čę:s
'puo:jø? | □ ⇒ ČREZ POJATI □ ∅

čezana ⇒ ČIŽANA

čič ▶ 'čič ⟨⟩ • polcit., čustv. **čič ne da**
nič počivanje, brezdelje ne prinaša
koristi, premoženja: 'pe:mə nap'rę:
'dę:žat. 'čič nę 'da: 'nič. | □ +

čičati ▶ 'čičat -əm nd. ⟨⟩ otr. *sedeti*: 'nə,
'təle 'čičę pa p'ę g'må:xə 'bo:dę | □
⇒ SEDETI □ +

čiček ▶ 'čičək -čka m ⟨⟩ a *zapeček*
|sedež, vdelan v kmečko peč ob steni|:
na 'čičkə smə se g'rélę b *del zida-*
nega štedilnika, namenjen za sedenje:
'pę:dę na 'čičək 'się:det ▪ a se s'pét
na 'čičkə g'rę:jaš? | □ + ≠

čičkati¹ ▶ 'čičkat -əm nd. ⟨⟩ otr. *sedeti*: a
bėš zron 'mėne 'čičkažå? ▪ 'təle 'čičkę
| □ ⇒ SEDETI □ +

čičkati² ▶ 'čičkat -əm nd. ⟨⟩ čustv. č. koga/kaj
lepšati koga/kaj, lepotičiti koga/kaj:
za 'kø:m pa 'ma:mə 'taik 'čičkəš? ▪ pə
'čę:le d'nę:ve se 'čička ▪ a s'pét
'a:uțø 'čička? | ⇒ LIŠPATI □ SSKJ, SP

1962

čičkov ▶ 'čičkə -va -ə (*Bo* tudi -ka-) prid. (rod. ed. m. sp. -kəga) • ⇒ čičkovo OLJE | □ ∅

čičniti ▶ 'čičən't' -čnem d. (<'čičnə (in 'čičən') -čən'te; 'čičn'u -čən'la -ə) otr. *sesti*: 'təle na p'rak 'čičnə | □ ⇒ SEŠTI □ +

čigav ▶ čə'gɑ:u -'gɑ:va -ə zaim. (rod. ed. m. sp. čə'gɑ:uɡa) *čigav a*: čə'gɑ:va ja ta 'niva? • sə me 'lədə sprəš'vɑ:lə - »jə čə'gɑ:va sə pa 'ti?« pa 'nism 'ri:ekla - »'āt'ova« a pa »'mɑ:məna«, sm 'ri:ekla - »'ti:tə'ova.« **b**: {A} čə'gɑ:u (iz *katere hiše, iz katere družine*) 'sə? {B} 'f'rɑ:n'c'lnə. | □ ČIJI □ +

čigumi ▶ čigumi [-ja (f in -mə-) m (< žvečilni gumi: a bəš čigumi 'je:du? • u 'cərkvə na s'məš čigumija 'čikat • 'pi:čan 'sər se ũ'lə:ča kə čigumə | □ ∅

čiji ▶ 'čijə -a -ə zaim. (rod. ed. m. sp. 'čijə-ga) zastar. *čigav*: 'čijə ja 'kə: te pə'cikl? • 'čijə (iz *katere hiše, iz katere družine*) sə 'kə: 'unəle na 'unə st'rɑ:nə 'vɑ:de? • »jə 'čija sə pa 'ti?« me ja ũp'rɑ:šə 'ble'kɑ:čə te 'jɑ:kas'tə st'rɪz, ga pa 'nism zas'tə:pfa | □ ⇒ ČIGAV □ ∅ (SSKJ, Plet. *čif*)

čik ▶ 'čik -a m (im. mn. 'čikə) **1. a** *žveček (hrane)*: ja 'mie:sə 'je:du, se mə ja pa 'čik na'réd'u **b** *čik |žveček tobaka*: 'čik tə'bɑ:kɑ ja z 'ust 'vən p'lun'u **2. a** *ogorek |ostanek dogorele cigarete*: pə'glé:də, 'kò:k 'čikə ja 'tələ! **b** čustv. *cigareta*: da te űkò: 'vieč š'čikə na 'vidəm! **3.** žarg. šol. *negativna ocena*: d'vɑ: 'čika sm 'duo:b'u | □ k 1a ⇒ OČVEKLINA; k 2b ⇒ CIGARET; k 3 ⇒ ENKA □ +

čikalada ipd. ⇒ ČOKOLADA ipd.

čikati ▶ 'čikat -əm nd. (<'čikə itd.) **a** *čikati |žvečiti tobak*: 'bɑ:gə ja 'čikə - ja b'lə 'ta:k ũ'gɑ:dne **b** *žvečiti |meti dolgo v ustih in gristi*: a čigumi 'čikəš? • a 'bəš 'sa:č'()ikə? | □ ČVEČITI, ŽVEČITI □ +

čik gumi ⇒ ČIGUMI

čikpavza ▶ 'čik'pa:uzə -e ž (<) nov. *kratek odmor*: 'pe:ma na 'čik'pa:uzə • a mə

'kə: 'čik'pa:uzə nar'dilə (= 'mè:lə)? • 'ša: za 'čik'pa:uzə 'ni b'lə 'ca:jta | □ ∅

čilim ▶ 'čiləm (in -lm) -lma m (<) *Kr posam., v orientalskem okolju preproga*: "turkine sə p'rè:d'le s'vi'lə, pa št'rj-kale pa cte 'čilme sə 'de:žale | □ ⇒ TEPIH □ SSKJ

čim ▶ 'čim prisl. (<) s primernikom, redk. *čim |izraža najvišjo mogočo mero*: 'čim 'vieč 'ma:rma 'du:ns na'ri:s't' • 'čim 'bò:lšə kə 'bəš, 'bò:lə 'bò: • 'čim p'rə: p'rit' | □ SSKJ, SP 1962

čim ▶ 'čim vez. (<) redk. **1.** v primerjalnih odvisnikih, s primernikom *čim |za izražanje sorazmernosti z dejanjem nadrednega stavka*: 'čim p'rə: p'ridež, 'bò:lə 'bò: **2.** nov., v časovnih odvisnikih *kakor hitro, brž ko*: 'čim ja 'pa:ršla, 'e:və, ja 'žə lə'žɑ:la na 'ka:učə | □ k 1 ⇒ primernik + KO; k 2 ⇒ KAKOR □ SSKJ, SP 1962

čin ▶ 'čin -a m (im. mn. 'čine) *čin |stopnja*: və'suə:k 'čin ja 'jəm'ə ũ 'va:js'kə | □ +

činž ▶ 'činš -ža m (<) NŠ, star., redk. *obrestí*: 'kò:k ja 'səmə 'činža 'duo:b'u ũt'iz'd'ga g'nɑ:rja, kə ga ja 'jəm'ə ũ 'kɑ:sə! • p'rə k'rəd'itə ja 'činš 'tɑ:g, da se 'bò:x us'milə | □ ⇒ OBRESTI □ SSKJ ≠ (DLS)

čipka ▶ 'čipka 'čipke ž (<) nav. mn., nov. *čipka*: za've:se 'mɑ:jə 'čipke ũ'pə:t | □ ⇒ ŠPICA² □ SSKJ (SP 1962, Plet. *čipke*)

čipkast ▶ 'čipkast -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə) *čipkast |narejen iz čipk*: 'čipkast 'pa:rt | □ +

čir ▶ 'čér -a (<) *čir |razjeda*: 'čér na dvanajs'ti:ernəkə (: žɑ'lə:cə) | □ +

čist ▶ 'čist -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. 'čis'təga in 'čiz'd'ga, daj. ed. m. sp. 'čis'təmə in 'čis't'mə) *čist 1. a* |ki je brez umazanije, prahu|: a 'mɑ:š 'čis'te 'punčke? • 'čistə brɪ'sɑ:čə p'r'nies' **b** |ki ima smisel za skrb in snago|: 'tə: ja 'čista 'kuxarca **c** |ki ni skaljen ali moten|: 'čist 'čista 'vɑ:da ja b'la:, kə sű se ũ'məu **2.** nov. |ki je brez prime-

- sl|: 'čis'te bəm'bā:š • 'čista s'vīla (prava svila) • 'čista 'župa (juha brez zakuhe; [≡] čisto s) 3. |ki ostane po odbitku vseh bremen|: 'čis'te də'bičək ([≡] čisto s) 3. |ki ni hripav ali zamolkel|: s 'kā:kə 'čis'te š'time ja 'puo:ja! | [≡] k 1a, 1c FLETEN; k 1b PUCIK prid. [ ] +
- **čisto** ► 'čistə (k 2-3 in 'čist) prisl. ⟨⟩ čisto 1. |< čistr 1|: u 'kuxnə 'mā: pa 're:s 'čistə 2. popolnoma a |izraža odsotnost kakršne koli omejitve|: 'čist 'ā:m̩fak ja u'sə • a se 'čistə z'me:šəna? • 'čistə 'neč me 'no:čem • 'čist ŋ'če:sərca na 'nucəm b |poudarja pomen besede, na katero se veže|: 'čist p'rɔ: ja 'mē:la • u štə'cunə se də'bi pa [tuč_()]ist u'sə ([star. 'tut' u'sə 'čist) 3. |izraža zelo visoko stopnjo|: kə sm̩ 'bē:u ša 'čist 'mičkən, mē ja b'lə 'žušnə • smə 'mis'lə, da bdə 'na:š_čist pə'bilə • ⇒ biti (čisto) ČRNO (⇒ črno prisl.) • ⇒ čisto vse • ⇒ imeti (čisto) drobne oči (⇒ oko') | [≡] k 2 PODPOLNO [ ] +
- **čisto** ► 'čistə 'čis'təga in 'čiz'd'ga s (daj. ed. 'čis'təmə in 'čis't'mə) nš 1. juha brez zakuhe: nə 'šé:flə 'čis'təga mē ša u'li 2. čisti dobiček: pŕ veš'lice ja b'lə d'vā: mē'l'jō:na 'čis'təga • slabš., nov. ne imeti treh čistih [o čem ([= od česa) imeti nejasne pojme o čem, ne razumeti se na kaj, nič ne vedeti o čem, ne biti seznanjen s čim: 'ma:ma 'ne:ma t're:ix 'čis'təx uč_()o:le ([≡] ⇒ ne imeti POJMA o čem) • ostriči na čisto ostriči do golega: na 'čistə se ja 'da:u ust'rečt | [ ] ∅
- čistilen** |čistilna volna| ⇒ PUCVOLA
- čistilka** ► čis'tilka -e (in čj-) ž ⟨⟩ snažilka, čistilka: za čis'tilkə ja u 'e:lk'rɔ:jə | [≡] SNAŽILKA [ ] SSKJ (SP 1962 čistilka)
- čistilnica** ► čis'tilnca -e (in čj-; in -lŋ-) ž ⟨⟩ čistilnica |delavnica za čiščenje oblek|: 'tɔ:le m_ 'a:gla pa u ('kə:mičnə) čis'tilncə 'nīe:s't' | [ ] +
- čistiti** ipd. ⇒ PUCATI ipd.
- čitanka** ► 'čitanka -e ž ⟨⟩ berilo |učbe-

- nik|: b'ra:c_()e ja pa s'kuo: 'čisc_()ā:m š_čitanke na'uču | [≡] BERILO [ ] +
- čivčiv** ► 'čju'čju medm. ⟨⟩ otr. čiv |posnema glas nekaterih ptic|: a 'čujaš, kə 'tičək 'de:la 'čju'čju (čivka)? | [≡] ⇒ CIVCIV [ ] SSKJ, SP 1962
- čivkati** ► 'čjukat -əm na. ⟨'čjuke ita.⟩ čivkati |oglašati se s kratkimi, visokimi glasovi|: 'pišatə (: 'tičə) 'čjukəjə | [ ] +
- čizana** ► čizā:na -e (in čə-) ž ⟨⟩ nš 1. čežana: čizā:nə s'kuxə • a bəš 'je:du čəžā:nə? 2. čustv. kar je (nenamenoma) zmečkano, zdrobljeno: čə 'təle 'duo: 'pā:dež, bɔ pa 'ka: čizā:na s 'tje:be • poud. biti anfunk ko čizana biti zelo preprost(o): a tēga ra'čuna na z'nā:ž zra'čunat? 'se: ja 'ā:m̩fak_()ə čizā:na! | [≡] k 2 ⇒ ČMAK m [ ] ∅ (+ čežana)
- član** ► člā:n -a m živ. ⟨⟩ član: a se 'ti člā:n z'vé:za'bɔ:rcɔ? | [ ] +
- članarina** ► člana'rīna -rine ž ⟨⟩ nš članarina: upɔ'ko:janskə člana'rīnə ša 'ma:rəm pəb'ra:t | [ ] SSKJ, SP 1962
- člen** |člen verige| ⇒ GLID
- členek** ► člɛ:nk -a (in člɛ:-) m ⟨im. mn. člɛ:nkə⟩ členek |giblji stik prstnih kosti|: 'pa:rs'tə me u člɛ:nkɛj bəlije • u člɛ:nkɛx mē 'pɔ:ka | [ ] +
- človek** ► č'luo:vek (in -vek) č'xə'və:ka m živ. ⟨dv.: im. = tož. č'xə'və:ka, daj. = or. č'xə'və:kəm; za ostale sklon v dv. in za mn. ⇒ LJUDJE) 1. človek |bitje|: č'luo:vek u'ma:rja, pa čə'be:la 'tut' 2. človek a |oseba ne glede na spol ali oseba moškega spola|: nə č'luo:vek ja s'ta:u 'vəne b s prilastkom |oseba kot nosilec kake lastnosti|: xə'na:us'kəga č'xə'və:ka se ja za 'bā:t • 'tɔ: ja k'sa:jč_()'luo:vek 3. v zaimenski rabi a izraža nedoločeno, katero koli osebo: 'ni 'fa:jn, čə č'luo:vek 'sām us'tā:ne • na s'mē: se č'luo:vek 'ta:kle 'pus'tət • redk. 'žju:ga č'xə'və:ka 'nisŋ 'vid'ɔ b čustv. izraža govorečo osebo: 'se: č'luo:vek na 'və:, 'kā: bə 'rè:ku • čustv. zanjga sem bil vse, glih človek ne zmerjal me je z grdimi izrazi: u'sə sm̩ b'lā: 'za:n̩ga, g'li:x č'luo:vek 'nīe: | [ ] +

- **človek** ► č'ľu:vek povdk. ⟨⟩ čustv. *kdor združuje v sebi vse pozitivne moralne lastnosti*: 'bõ:dę č'ľu:vek, 'nie: ž'vina! | [ ] SSKJ
- človeški** ► č'ľə:vě:škę -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -kęga⟩ *človeški* 1. |< ČLOVEK 1-2|: č'ľə:vě:škęga 'mie:sa pa 'na: bę 'je:du • č'ľə:vě:škę d'rje:k 2. |ki kaže v odnosu do okolja pozitivne moralne lastnosti|: 'ni č'ľə:vě:škę də 'nè: | [ ] +
- **človeško** ► č'ľə:vě:škə prisl. ⟨⟩ *človeško*: z ut'rũ:kəm pa na rau'ná: č'ľə:vě:škə | [ ] ⇒ PO ČLOVEŠKO [ ] +
- čmak** ► č'ma:k m ⟨⟩ NŠ, čustv. *kar je (nenamenoma) zmečkano, zdrobljeno*: u tis'tę č'ma:k sm 'pá:du • 'sá:m č'ma:k ja 'bè:u z 'ja:jc • sma jə'gõ:de 'kupļa, sma pa č'ma:g da'mõ: pṛ'nje:sļa | ⇒ AJERŠPAJZ [ ] ČIŽANA, DREK [ ] Ø
- čmak** ► č'ma:k medm. ⟨⟩ *čmok* |posnema glas pri padcu|: č'ma:k ja 'rie:kļə, kə ja 'pá:du_ũ d'rje:k | [ ] Ø (SSKJ *čmok*)
- čmakati** ► č'má:kat -əm nd. ⟨⟩ *čmakati* |z ustnicami in jezikom dajati glasove|: 'nie:xę č'má:kat | [ ] ⇒ ČMOKATI [ ] Ø
- čmakniti** ► č'ma:kən't' -knem a. ⟨č'ma:knę (in -kən') -kən'te; č'ma:kn'u -kənļa -ə) čustv. *slišno, plosko pasti*: a sę ũ d'rje:k č'ma:kn'u? | [ ] ⇒ ČMOKNITI [ ] Ø
- čmerika** ► čmę'rjka -'rike (in čme-) ž ⟨⟩ bot. *čmerika* • čustv., redk. *biti tak ko ena čmerika biti čmeren*: 'tá:k ja kə na čmę'rjka | [ ] SSKJ, Plet. (+ čmerika)
- čmok** ⇒ ČMAK
- čmokati** ► č'mũ:kat -əm nd. ⟨⟩ *čmokati* |z ustnicami in jezikom dajati glasove|: 'le:pə 'jə, 'nie: č'mũ:kat | [ ] ČMAKATI, ČMAKATI [ ] SSKJ
- čmokniti** ► č'mũ:kən't' -knem a. ⟨č'mũ:k-nę (in -kən') -kən'te; č'mũ:kn'u -kənļa -ə) 1. *čmokniti* |z ustnicami in jezikom dati glas|: a sę ga 'ču, 'kək ja č'mũ:kn'u? 2. čustv., redk. *slišno, plosko pasti*: u 'va:də ja č'mũ:kn'u | [ ] k 2 ⇒ ČMAKNITI [ ] SSKJ
- čmrlj** ► č'ma:ru -rļa m živ. ⟨⟩ *čmrlj*: č'ma:rlə smə ũg're:balę • u çę'kurjõvę š'kát'lę sm 'jəm'õ č'ma:rļa, 'puõ: sm pa pə s'ļa:mķę s'tart 'vən u'le:ku

- | [ ] Ø (+ čmrlj)
- čmrlček** ► č'ma:ručək -čka m živ. ⟨⟩ manjš., otr. *čmrljček*: a sę 'vid'õ č'ma:ručka? | [ ] Ø (SSKJ, SP 1962 *čmrljček*)
- čmrlj** ipd. ⇒ ČMRL ipd.
- čofati** ► 'čũ:fat -əm nd. ⟨⟩ *klofutati*: 'nie: ga 'nə 'vie:č_()'ũ:fat! | [ ] ⇒ KLOFUTATI [ ] +
- čofiti** ► 'čũ:feṭ -fęm ⟨'čũ:feṭ in 'čũ:f' 'čũ:fte; 'čũ:f'u -fļa -ə) *klofniti*: čə 'na: ũž 'da:ũ g'má:xa, te m 'ta:k 'čũ:f'u! | [ ] ⇒ KLOFUTITI [ ] SSKJ
- čofniti** ⇒ ČOFITI
- čofotati** ► ča'fətat čafə'tá:m nd. ⟨ča'fəte -te; ča'fəṭ čafə'tá:ļa -ə) a *čofotati* |slišno, plosko udarjati po vodi|: "mĩxəc, 'nie: 'ta:k ča'fətat b čustv. *hoditi po vodi, po čem redkem*: kə smə s 'šõ:le š'lę, smə pə m'ļa:kex čafə'tá:lę | [ ] +
- čofotniti** ► ča'fəṭ'ṇ't' -t'nem a. ⟨ča'fəṭ'nę (in -t'ṇ') -t'ṇ'te; ča'fəṭ'n'u -tṇļa -ə) čustv. *pasti*: a sę ũ m'ļa:kə ča'fəṭ'n'u? • pə t'le:x ja ča'fəṭṇļa | [ ] ⇒ PASTI [ ] SSKJ
- čohalo** ⇒ ŠTRIGELJ
- čohati** ► 'čõ:xat (in 'čũ:õ-) -xlem in -əm nd. ⟨'čũ:xlę (in -xəl) -xelte in ['čõ:xę -te ([in 'čũ:õ-); 'čõ:xõ (in 'čũ:õ-) 'čõ:xaļa -ə) 1. č. kaj/koga *čohati kaj/koga* |drgniti, praskati po koži|: pra'šiča sm z 'mie:t'lę 'čõ:xõ • 'a:te sę 'xa:rbət na pə'dõ:jax 'čõ:xle • 'nie:xę se 'nə pə 'šiškę 'čõ:xat 2. č. kaj *drgniti kaj, meti kaj* |premikati kaj sem in tja po površini in pri tem močno pritiskati nanjõ|: u'či sę 'čõ:xle, kə ja zas'pá:n 3. č. kaj *čohati kaj* |čistiti s čohalom|: pə 'çę:le d'nę:ve 'kũ:ne 'čõ:xle | [ ] k 2 ⇒ MENCATI, RIBATI; k 3 ⇒ ŠTRIGLJATI [ ] +
- čoj** ► 'čõ:j -te medm. ⟨2. os. dv. 'čõ:jta) *čuj* |izraža opozorilo|: 'čõ:j, ũ 'ká: se ja pa nar'djļə? • 'čõ:jte, a 'má:te 'kę: k'ruxa za pə'sõ:dęṭ? • »'čõ:j,« ja 'rè:ku, »de: pa 'təle 'vən pə'sé:kę 'tõ:le,« ja 'rè:ku | [ ] LEJGA [ ] Ø (SSKJ *čuj*)
- čok** |pri avtomobilu| ⇒ ZAVG
- čoka** ► 'čõ:ka -e ž ⟨⟩ a *sivka* |krava|: pər "z'vère sə 'mélę 'čõ:kə b čustv.,

- redk. *krava* |*samica goveda*|: 'čò:ka nəm ja pə'gɪnʎa | ☐ SIVKA ☐ SSKJ ≠
- čokat** ⇒ NAŽET
- čocec** ▶ 'čò:kəc -kca m živ. ⟨⟩ čustv., redk. *tele* |*goveji mladič*|: 'kək se ja 'čò:kəz 'da:ru, kə sə ga k'ʎa:lə! | ☐ ⇒ TELE ☐ + ≠
- čokolada** ▶ čəka'ʎa:da -e (redk. čj-; tudi čəkə-) z ⟨⟩ *čokolada* a nš |*mešanica iz kakava in dodatkov*|: š_čəka'ʎa:də ub'lite pələ'ta:nke b |*izdelek v obliki ploščice*|: čəkə'ʎa:də mę ja pɾ'ně:su - 'ləšnəkəva čəka'ʎa:da | ☐ +
- čokoladen** ▶ čəka'ʎa:dŋ -dna -ə (redk. čj-; tudi čəkə-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -d'nəga⟩ *čokoladen*: čəka'ʎa:dna 'tò:rta | ☐ SSKJ, SP 1962
- čokoladika** ▶ čəka'ʎa:dəka -e (redk. či-; tudi čəkə-) z ⟨⟩ manjš., otr. *čokoladka*: nə čəka'ʎa:dəkə mę pɾ'njie:s' | ☐ Ø (SSKJ *čokoladka*)
- čokoladka** ⇒ ČOKOLADIKA
- čoln** ▶ 'čò:n -a m ⟨⟩ *čoln*: 'r'jâ:sə sę ja 'čò:n 'kup'u | ☐ + [Tominišek 1903: 16: tož. mn. »čòyne«]
- čolnček** ▶ 'čò:nčək -čka m ⟨⟩ *čolnček* (*pri šivalnem stroju*): 'dę: 'sje:m 'čò:nčəg, da c'vè:rən_a'vijam | ☐ ČOLNIČEK, ŠIF, ŠIFČEK ☐ Ø
- čolnek** ▶ 'čò:nək -a m živ. ⟨⟩ manjš., otr. *čolnček* |< ČOLN|: 'dę: 'čò:nəkə u 'va:de | ☐ +
- čolniček** ▶ čò'ničək -čka (in čòu'ni-) m ⟨⟩ nov. *čolnček* (*pri šivalnem stroju*): na čò'ničkə š'raɾuf pɾ'tè:gnę | ☐ ⇒ ČOLNČEK ☐ +
- čop** ▶ 'čò:p -a m ⟨⟩ 1. *čop* |šop las, dlake, perja|: 'ʎa:sę 'mâ: u 'čò:p na'rè:te 2. *cof*: 'čò:p_ɾ 'kâ:pę ♦ lov. *gamsov čop* *gamsov čop*: 'gamsə 'čò:b_()ę 'nucə za na k'ʎa'buk (☐ GAMS-PORT) | |strešni čop| ⇒ šOP ☐ k 2 ⇒ COF ☐ +
- čopek** ▶ 'čò:pək -pka m ⟨⟩ manjš. 1. *čopek* |< čOP 1|: s'tâ:rmə 'a:te sŋ 'čò:pke 'de:ʎa:ʎa 2. *cofek* |< čOP 2|: 'čò:pək sŋ tę nar'diʎa za na 'kâ:pə | ☐ k 2 ⇒ COFEK ☐ +
- čopič** ▶ 'čò:pęč (in -pi-) -a m ⟨⟩ *čopič* a nov. |*nasploh*|: š_čò:pičə ša g'rém

'e:nkrč_()re:s b |*manjši, kakršen se uporablja za slikanje, predvsem v šoli*|: a mę pə'sə:dęš 'čò:pič? | ☐ k a ⇒ PENZELJC ☐ +

čopka ▶ 'čò:pka -e (in 'čò:-) z ⟨⟩ *čopka* |*kokoš*| | ☐ +

čorav ▶ 'čò:rə [-va -ə (| *Bo* tudi -rav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rəga⟩ slabš. 1. *slaboviden*: 'nâ:ša 'mâ:t' ja 'čjš_()rəva - na 'vidę 'mjet'le, kə na s'kò:čə u 'nè: 2. *neroden*: 'a: sę 'čò:rəva! u'sə 'tuc_()ə'sujaš! 3. *neveden, zmeden, neumen*: tę pə'litikę naz bədə ša 'bəl 'bò:ge nar'dilę, kə sə u'sę 'čò:rəvę | ☐ k 1 ⇒ SLEP; k 2 ⇒ ŠTORAST; k 3 ŠAŠAV ☐ SSKJ (Plet. ≠)

▶ **čoravo** ▶ 'čò:rəvə (*Bo* tudi -ra-) prisl. ⟨⟩ slabš. *nerodno* |< ČORAV 2|: 'a:te 'ta:k 'čò:rəvə 'vəzę, da bə 'e:nkr_()t nę'srè:čə na'rè:d'u | ☐ ŠTORASTO ☐ Ø

čoravec ▶ 'čò:rəc -a m živ. ⟨⟩ slabš. 1. *slaboviden človek*: tiz'd'ga 'čò:rəca sə 'puo: x 'jâ:grəm u'zè:lę 2. *nerodnež*: 'ti sę 'čò:rəc - pa 'ti za'ši, čə 'mò:rəš! - zmer. 'čuve, 'kò:t' 'vəzęš, 'čò:rəc! 3. *nevednež, zmedenec, neumnež*: u'se: bę 'ra:t 'rixtə, pa ša 'sje:be 'kumę, 'čò:rəc | ☐ k 1 ⇒ SLEPEC; k 2 ⇒ ŠTOR; k 3 ŠAŠAVEC ☐ Plet. ≠

čorba ▶ 'čò:rba -e z ⟨⟩ slabš. *slaba redka juha*: 'ò:, 'jəzəs, 'kâ:kə 'čò:rbe smə 'jəd'lę! • čustv. *skuhati si čorbo povzročiti si neprijetnosti*: s tę nę'srè:čə sę ja pa 'fa:jn 'čò:rbe s'kuxaʎa | ☐ + [Plet.: »čòrba, f. [...] 2) die Jauche, Luče (Št.), Lašče-Erj. (Torb.); [...]«]

čreda ▶ č'reda (in č're:-) č're:de z ⟨⟩ redk. *čreda*: č're:da k'raɾu | ☐ +

čremes ▶ č'rije:məs -msa m ⟨⟩ bot. *čremsa*: č'rije:məs pəd u'ʎupə smɾdi - za 'butarə se 'nuca | ☐ Ø (+ *čremsa*)

čremsa ⇒ ČREMES

čremsov ▶ č'rije:msə [-va -ə (| *Bo* tudi -sav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -səga⟩ *čremsov* < ČREMES: č'rije:msəva 'vija | ☐ Ø

črep ▶ č'rije:p -a m živ. ⟨⟩ čustv. *kdor veliko pije* (*alkoholne pijače*): pəg'lé:dę 'ga:, č'rije:pa! • poud. *biti pijan ko črep biti zelo pijan*:

'f'rənc ja 'bè:u pɛ'jã:n kə 'čr̩i:ɛ:p (≡ ⇒ biti pijan ko KRAVA) • poud. **piti ko črep veliko piti, posebno alkoholne pijače:** s'tâ:ra 'ma:ma sɛ 'pilɛ kə 'čr̩i:ɛ:p (≡ ⇒ piti ko KRAVA) | ☐ + ≠

črepati ▶ 'čr̩i:ɛ:pat | 'čra'pã:m (| in 'čr̩ɛ- | >) in 'čr̩ɛ:pat -əm nd. ('čr̩i:ɛ:pɛ -te (in 'čr̩ɛ:-); 'čr̩i:ɛ:pɔ | 'čra'pã:ɫa -ə in 'čr̩ɛ:pɔ -paɫa -ə) čustv. **a pohlepno ali veliko piti:** 'ka: nap'rɛ: 'čra'pã:m 'va:ðɛ • 'nie: 'ta:k 'čr̩i:ɛ:pat! **b** redk. *pohlepno jesti:* 'pò:p ja 'ta:k s'mé:tnə 'čr̩i:ɛ:pɔ, da mə ja s'ɫa:bə g'rã:taɫə | ☐ k a ⇒ PITI; k b ⇒ JESTI | ☐ +

črepenjati ▶ - 3. os. ed. 'črapɛ'n'ã: (in -pe- >) nd. (<-; - 'črapɛ'nã:ɫa -ə) *žvenketati | dajati ostre, višje glasove:* 'ša:jbe sɛ 'črapɛ'n'ã:le u_(k)vè:rjax | ☐ ∅

črepinja ▶ 'čra'pine -e s (or. mn. star., redk. -n'mɛ; or. dv. star., redk. -n'mɛ) čustv. **a** mn. (*kuhinjska*) *posoda:* 'neč na s'me:m š_čra'pin'mɛ rə'puo:ɫat • 'd̩uo:ns bæš pa 'ti 'čra'pine u'mɛu **b** *kos (kuhinjske) posode:* 'čra'pine za kə'fija 'kuxat • 'pɛs 'mã: d'vɛ: 'čra'pinɛ - 'ja: na ja za 'va:ðɛ, ta d'ruga pa za 'jɛs'tɛ | |koščki razbite lončene posode, lončenine | ⇒ DROŽE; |steklene črepinje | ⇒ GLAŽEVINA ☐ ⇒ POSODA | ☐ +

črepovje ▶ 'čra'pɔ:jɛ (**Bo** tudi -a) -a s (̩) nš, čustv. *kuhinjska posoda:* 'kò:k se na'bje:ra 'čra'pɔ:ja! • 'd̩uo:ns 'mã:š pa 'ti 'čra'pɔ:jɛ 'čr̩e:s • 'ja:s na'dɛ:uɫem 'pɔ:nə 'čra'pɔ:ja na špɔr'xe:rt, 'puo: se pa 'ne: 'kuxa | ☐ ⇒ POSODA | ☐ SSKJ, Plet.

čreslo ▶ 'čr̩i:ɛ:sɫə -a s (̩) nš *čreslo (za strojenje):* za 'lè:dɛr se ja 'čr̩i:ɛ:sɫə 'nucaɫə | ☐ +

črešnja ▶ 'čr̩ɛ:šne -e ž (rod. mn. -šɛn') star. **1. češnja a** |drevo|: 'čr̩ɛ:šne cvɛ-'ti • 'čr̩ɛ:šne smə pə'da:rlɛ • 'diuja 'čr̩ɛ:šne **b** |sad|: d'vɛ: 'pie:s'tɛ 'čr̩ɛ:šɛn' • kə'si:ca uč_()r̩ɛ:šne (*češnjeva koščica*) • š_čr̩ɛ:šɛn' kɔ'pɔ:t (*češnjev kompot*) • št'rud'ɫ š_čr̩ɛ:šɛnɛm (*češnjev zavitek*) **c** nš *češnjev les:* pə'xištʋə š_čr̩ɛ:šne ja 'žə 'le:pə | ☐ ČEŠNJA | ☐ Plet.

črešnjev ▶ 'čr̩ɛ:šn'ɔ | -va -ə (| **Bo** tudi

-nev- (in -nɛv-)) prid. (rod. ed. m. sp. -n'ɔga) star., redk. *češnjev:* 'čr̩ɛ:šn'ɔ št'rud'ɫ • 'čr̩ɛ:šn'ɔ 'le:s • 'čr̩ɛ:šn'ɔvɛ 'da:rve | ☐ ČEŠNJEV | ☐ Plet.

črevca ▶ 'čr̩ɛ:uɛ | 'čr̩ɛ:uɛ (| in 'čr̩ɛ:-) s mn. (̩) ♦ bot. **kurja črevca** *kurja črevca:* 'kurja 'čr̩ɛ:uɛ sɛ plɛ'veru | ☐ ∅ (+ *črevce* s)

črevo ▶ 'čr̩i:ɛ:və -a s (mn. 'čr̩ɛ:ve | 'čr̩ɛ:u (| in 'čr̩ɛ:-); or. mn. star., redk. 'čr̩ɛ:uɛmɛ; or. dv. star., redk. 'čr̩ɛ:uɛmɛ) **1. črevo:** pɛ (= u) 'čr̩ɛ:vɛx me z'vija (= š'ra:uɫa) • a s'te žə 'nie:s'lɛ 'čr̩ɛ:ve | na 'va:ðɛ (| = p'rɫ) (*ali ste že nesli prat svinjska čreva za klobase?*) • a ja š_čr̩ɛ:uɛmɛ žə na'za:j z 'va:ðɛ? • u'mɛ:t'nɛ 'čr̩ɛ:ve **2. danka** |del črevesa|: 'čr̩i:ɛ:və me 'pie:ča | ☐ k 2 RITNEK | ☐ + [Tominešek 1903: 22: im. ed. »Čr̩ɛ^{av}ъ, dr̩ɛ^vъ, čúdъ (rabijo se samo v sing.) sklanjajo se le po ъ/o- sklanji [...]]«]

črez ▶ 'čr̩e:s (in 'čr̩ɛ:s) prisl. (̩) star. *čez* **1. izraža a gibanje:** 'tɛle 'čr̩e:s je ja pɔ'mã:xɔ • 'd̩uo: 'nižɛ sɛ 'ba:ru 'čr̩e:s nar'dilɛ **b stanje:** 'ja:s_()m 'žə 'čr̩e:s **2. izraža presežno mero:** t'rã:mɛ p'r̩i:več_()r̩e:z g'lè:dəjɛ • ⇒ IMETI koga/kaj na črez • ⇒ ZMENITI se na črez | ⇒ ČREZINČREZ ☐ ČEZ | ☐ Plet.

črez ▶ 'čraz predl. (pred nezvenečimi nezvočniki in pred premorom ČRAS; z naveznimi oblikami 'čr̩i:ž- (= 'čra:ž- = 'čra:z-) + -nega *čezenj, -ne čeznjo, -ne čeznje, čeznju*) s tož., star., redk. **1. čez a** |za izražanje gibanja|: 'čraz p'ɫɔ:t ja s'kuo:ču **b skozi** |za izražanje premikanja ali usmerjenosti z ene strani na drugo|: 'čraz 'va:kne ja z'le:zɫa **2. čez** |za izražanje časa|: 'čras kãkə 'urə m na'za:j **3. čez** |za izražanje presežne mere|: 'čraz d've:stɔ 'kil ja 'vã:gaɫə p'r̩i:se **4. čez** |za izražanje nasprotovanja|: 'kãkə gva'ri 'čr̩i:ž_ne **5. Bo** zaradi |za izražanje vzroka|: u 'ã:pne sɛ ga 'va:rglɛ, 'čras 'tɔ: ja pa s'lɛ:b g'rã:tɔ | ☐ ⇒ ČEZ; k 5 ⇒ ZARAD | ☐ Plet.

črez dati ▶ 'čr̩e:s 'da:t 'čr̩e:s 'dã:m (in 'čr̩ɛ:s) d. (⇒ DATI) star., redk. črez d.

- komu *izročiti, prepisati komu* (posestvo): 'bér:čaft mə ja č'rɛ:z 'dai:ɥ | ☐ ⇒ DATI ☐ ∅ (Thesaurus 1987)
- črezinčrez** ▶ č're:zənč're:s (in č'rɛ:zənč'rɛ:s) prisl. ⟨⟩ star. *čez in čez* | *izraža zvrhano mero*: č're:znč're:z_:'a'duoz'd' ga 'mā:m | ☐ ⇒ ČEZINČEZ ☐ ∅ (Thesaurus 1987)
- črez metati** ▶ č're:s 'mje:tat č're:s 'mè:čam (in č'rɛ:s) nd. ⟨⇒ METATI⟩ star., redk. *bruhati izmetavati iz želodca*: 'kək səm 'ja:š_č'rɛ:s 'mie:tɔ, kə sɯ se na'piju! | ☐ ⇒ BRUHATI ☐ ∅ (Thesaurus 1987)
- črez pojati** ▶ č're:s 'puo:jat tudi | 'pɛ:t (| in 'pɛ:t) č're:s 'puo:jəm (in 'č'rɛ:s) nd. ⟨⇒ POJATI²⟩ glasb. *čez peti* | ☐ ⇒ ČEZ POJATI ☐ ∅ (Thesaurus 1987 *črez peti*)
- črez vreči** ▶ č're:s 'var:št in č're:s u'rɛ:čt č're:s 'var:žam (in č'rɛ:s) d. ⟨⇒ VREČI⟩ star., redk. *črez v.* (kaj) *bruhniti (kaj) izvreči iz želodca*: u'sə, 'ka:r sɯ pə'je:du, sɯ č're:s 'va:ngu | ☐ ⇒ BRUHNITI ☐ ∅ (Thesaurus 1987 ≠)
- črez zmetati** ▶ č're:z_:'mè:tat č're:z_:'mè:čam (in č'rɛ:-; in č're:z_()'mè:-; in č'rɛ:z_()'mè:-) d. ⟨⇒ ZMETATI⟩ star., redk. *črez z.* (kaj) *izbruhati (kaj) izmetati iz želodca*: u'sə sɯ č're:z_:'mè:tɔ, 'ka:r səm za 'južnə pə'je:du | ☐ ⇒ IZBRUHATI ☐ ∅
- črhni** ⇒ MUKSNITI
- čriček** ▶ č'ričək -čka m živ. ⟨⟩ *čriček*: č'ričək | se u'g'lā:ša (| = 'puo:ja) | ☐ +
- črka** ▶ č'arka -e z ⟨⟩ *črka* | *znak za glas*: 'č'arkə 'zə ša na'pišə • 'bəl s'vje:t'le 'č'arke bɛ 'ma:glɛ 'dɑt na spəmə'nɪk • 'č'arke bɛ b'le: za ɯbnə 'vɪt | ☐ ⇒ POŠTAB ☐ +
- črkovati** ▶ čər'kɔ:vat -'kujam nd. ⟨čər'kuj -te; čər'kɔ:vɔ -k'vā:la -ə⟩ nov. *črkovati*: 'nə, čər'kuj 'suo:jə j'mè: | ☐ +
- črn** ▶ č'arən -rna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rnəga⟩ *črn* 1. | *ki je take barve kot oglje*: 'č'arnɛ 'lā:sɛ • 'č'arna 'fā:rba • x'lā:ča sə 'č'arne 2. a | *ki je temne barve*: 'č'arɯ 'dɛm • 'č'arna 'pa:rst • 'č'arnə kə'fija (*kava brez dodatka mleka*) • pər'nje:s' ut 'pè:ka d'vā:

- 'be:la k'ruxa pa nɛga 'č'arnɛga • te 'č'arən k'rɛx se mə z'di 'bɔ:lɛ • 'č'arna 'mɔ:ka • sə me 'tje:plɛ, da sɯ b'lā: 'č'išč_()'a:rna • 'tā:k 'č'arən 'pò:p ja 'bè:ɥ (*temnopolt*) b | *ki ima plodove ali gomolje temne barve*: 'č'arɯ 'ribes • 'č'arna 'rɛ:tkuca • ⇒ črna KUHINJA • ⇒ črn ko MURČ • ⇒ dobiti črno PIKO • ⇒ garati ko (črna) ŽIVINA • ⇒ iti se črnega PETRA • ⇒ premlatiti koga ko (črnega) BIKA • ⇒ premlatiti koga ko črno ŽIVINO • ⇒ to bo pa z belo KRAJDO v črn rajfnik za zapisati | ☐ +
- ▶ **črno** ▶ č'arnə prisl. ⟨⟩ *črno* | < čRN 1-2a: a 'xò:dɛ ša 'ka: 'č'arnə ɯb'lɛ:č'ana? • rɔ'lɛ:te m 'ka: 'č'arnə pra'fā:rɔ • 'kək se pɛ 'm'linɛrjə 'č'arnə ka'di vən z 'ra:jfnɛka! • poud. **biti** (čisto) *črno* česa *biti zelo veliko* (*ljudi, mravelj ipd.*): 'č'išč_()'a:rnə ja b'lə 'nā:rɔda | ☐ +
- ▶ **črno** ▶ č'arnə -nɛga s ⟨⟩ • čustv. **črno se mi** ipd. **je naredilo** (: delalo) (**pred očmi**) *zaradi slabosti, razburjenja se mi je zazdelo, da nič ne vidim*: 'ka: 'č'arnə se mə ja nar'dižə (prad uč'mi), 'tā:k me ja ɯjɛ'zižə • sɯ 'bè:ɥ 'lā:čən, da se mə ja 'č'arnə 'de:lāžə • ⇒ še toliko ne, kot je za NOFTOM črnega | na črno ⇒ NA ŠVARC ☐ SSKJ
- črnec** ▶ č'arənc -a m živ. ⟨⟩ 1. *črnec* | *človek črne rase*: nɛ 'č'arənc ja 'mɛnda d'vā: č'lə'vè:ka ɯ'bɛɥ 2. čustv. *kdor je (močno) porjavel od sonca*: sɯ b'lā: te 'ke:dɯ'nè:kɛ 'vje:č na 'nive, sɯ pa p'rɔ: 'č'arɯc 3. čustv. v *črno oblečen človek*: pəg'lè:dɛ 'nā:žga 'č'arɯca 4. slabš., redk. *umazan človek, predvsem otrok*: 'pɛ:dɛ se ɯ'mɛt, 'č'arənc! | ☐ k 2 CIGAN'; k 4 ⇒ UMAZE s ☐ +
- črnica** ▶ čər'nɪca -'nice z ⟨⟩ *češnja črnica* | ☐ +
- črnič** ▶ čər'nič -a m ⟨⟩ **Bo** Nš, 1es. *črnjava* | *temnejši les v sredini debla*: tɛga ɯ'rè:xa ja 'sām čr'nič | ☐ ⇒ ČRNINA ☐ ∅
- črninik** ▶ čər'nilnɛk -a (in -nɪk(-)) m ⟨im.

mn. -neke (in -ni-) nov. *črnilnik* (v šoli): čr'niže ja š_čr'nilneka 'vən s'tje:kže | ⊞ ⇒ TINTNIK ⊞ +

črnilo ▶ čer'niže -a m ⟨⟩ a nš *črnilo*: čr'niža me ja z'me:nkaže • a se s'pè:č_()r'niže 'piju? **b** *črnilnik* (v šoli): čer'niže se me ja u'ba:renže | ⊞ TINTA; k 2 ⇒ TINTNIK ⊞ +

črnina ▶ čer'nina -'nine ž ⟨⟩ nš, 1es. *črnjava* |temnejši les v sredini debla|: čr'nine 'že na s'me:m z'ra:uə 'da:t | ⊞ ČRNIČ ⊞ +

črnjava ⇒ ČRNINA

črnka ▶ ča:reŋka -e ž ⟨⟩ *črnka* |ženska črne rase| |kobila| ⇒ ŠVARCA ⊞ +

črnko |konj| ⇒ ŠVARC

črnojadast |črnojadasti blušec| ⇒ divja BUČA

črnuzelj ▶ čer'nuzel -na (in -z'lj(-)) m živ. ⟨⟩ čustv. 1. *kdor ima črne lase, temnejšo polt*: 'tis'te ut'ruo:ce se u'se čr'nuz'ljne, 'ta:k_ə 'va:ča 2. *umazan človek, predusem otrok*: pəg'lè:de 'sei, 'kâ:k čr'nuz'lj 'se! • 'xi:ter se 'jəde u'met, čr'nuz'lj! | ⊞ k 2 ⇒ UMAZE s ⊞ ∅

črpalka ▶ čer'palka -e ž ⟨⟩ nov. *črpalka*: beŋ'ciŋska čr'palka | |krilna vodna črpalka| ⇒ FLIGELICA ⊞ ⇒ PUMPA ⊞ SSKJ (SP 1962 *črpavka*; Plet. *črpavka* ≠)

črpati |s črpalko| ⇒ PUMPATI

črsten ▶ ča:rstŋ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s't'nega⟩ 1. v prislovni rabi, za ljudi *čvrst* |poln živiljenjskih sil|: d'vâ:m_ 'vəsŋde'st' 'le:t ja s'ta:r, pa 'kək ja ša 'ča:rstŋ! • 'vərgne ča:rstna 'žen-ska ja 'ša: 2. za les *trd(en)*: 'ča:rstŋ 'le:s 'ma:rəš u'zi:et • 'tâ:kə, 'ča:rstne dr'və:jə sma 'kupla | ⊞ Plet. [»črsten, tna, adj. = črstev, Savin-ska dol.«]

črta ▶ ča:rtā -e ž ⟨⟩ *črta* 1. |nepretr-gana vrsta točk|: 'ra:una (: 'ti:ŋka) 'ča:rtā • b'la:ge š_ča:rnem 'ča:rtəm • pə s'te:ne ja s_'vin'čneke 'ča:rtə na'rè:d'u • na pa'pè:r 'de:la 'ča:rtē 2. |črti podobna zareza|: 'ča:rtā na d'že-ne • pə 'a:utə nâme ja 'ja:dŋ s k'lučə pə'tè:gn'u 'ča:rtə | ⊞ k 1 LINJA; k 2 RIŽA ⊞ +

črtalnik ▶ čer'tâ:lneŋ -a (in -ni-) m ⟨im. mn. -neke (in -ni-)⟩ *črtanec* |list, ki se pri pisanju daje pod papir brez črt|: 'va:rs'te sə 'bəl 'ta:k, 've:glas'te, kə 'ni:sm_ 'jəm'ə čr'tâ:lneka | ⊞ + ≠

črtalo ▶ čer'tâ:že -a s ⟨⟩ *črtalo* |del pluga, ki navpično reže brazde| |ročno črtalo| ⇒ ŠIRFE | ⊞ +

črtast ▶ ča:rtast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'teŋa in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'teŋə in -s't'mə⟩ *črtast, črtan* |ki ima črte| a: 'čartastə b'la:ge • 'ča:rtasta u'b'le:ka **b**: 'ča:rtazd z've:zek (*črtast, črtan*) | ⊞ k a RIŽAST; k b ČRTAN, ČRTEN ⊞ +

črtati ▶ ča:rtat -əm d.+nd. ⟨⟩ *črtati* |izbrisati|: 'puf sə jə 'ča:rtalə • 'mɔ:r-jə 'žix 'le:c 'ka: 'ča:rtəma - 'ni g'nâ:rja | ⊞ ⇒ BRISATI ⊞ +

▶ **črtan** ▶ ča:rtŋ -təna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -təŋga, daj. ed. m. sp. -təŋmə⟩ 1. *črtan* |izbrisan, opuščen|: 'puf mə ja 'bè:u 'ča:rtŋ 2. redk. *črtast, črtan* |ki ima črte|: u tis't'mə 'ča:rtən'mə z've:s'kə ja na'pi:səna tēl'fə:ŋska šte-'vilka | ⊞ k 1 ⇒ BRISAN; k 2 ČRTAST ⊞ SSKJ

črten ▶ ča:rtŋ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nega⟩ *črtast, črtan* |ki ima črte|: a 'mâ:s 'kə: 'ča:rt'neŋga pa'pè:rja? | ⊞ ⇒ ČRTAST ⊞ ∅

črtica ▶ ča:rtēca (in -ti-) -tece (in -ti-) ž ⟨⟩ manjš., nov. *črtica* |< ČRTA| | ⊞ ⇒ ČRTIKA ⊞ +

črtika ▶ ča:rt'ka -e ž ⟨⟩ manjš. *črtica* |< ČRTA|: na'va:rxe 'ma:rəš 'ča:rt'kə na'rje:s't' | ⊞ ČRTICA ⊞ ∅

črtiti ▶ ča:rtēt -təm tudi čer'tit -'tīm nd. ⟨-; 'ča:rt'u -tla -ə tudi čer'tiŋ -la -ə, mn. 'ča:rt'le itd. in čer'tile itd.⟩ č. koga/kaj *sovražiti koga/kaj, mrziti koga/kaj*: 'a:, 'kək sta se 'ča:rtla! • čə pa 'kə: 'ča:rtəm, ja pa 'tə:, da se me 'ta:kle 'la:zaš | ⊞ +

črtka ⇒ ČRTIKA

črv ▶ ča:ru -rva m živ. ⟨⟩ 1. *črv* |drobna žival|: 'ča:ru ja u 'jâ:pkə • 'li:e:s'ne 'ča:ru • 'muxa ja 'ča:rva u 'mie:sə zas'ra:la • 'miklŋəvə 'zi:efə ja me'sâ:rska 'muxa 'ča:rva zas'ra:la, kə

ja 'mé:ɫa f'rišnə, pa 'ni 'mé:ɫa pək'rj-tə, kə ja p'le:ɫa **2.** *deževnik |črvu podobna žival|*: 'kura 'išajə 'čarve **3.** *črv |kljuvajoče gnojno vnetje na prstu|*: na (= u) 'parstə 'mām 'čarva | □ + [Tominšek 1903: 10: im. ed. »čärü«]

črvček ▶ 'čaručək -čka m živ. ( ) **1.** manjš. *črvček* |< črv 1-2|: u 'čé:špə sm 'čaručka 'narjdu **2.** ljubk. *majhen, neboljjen otrok*: 'lɛ:, 'kâ:k 'čédŋ 'čaručək ja 'na:š 'á:mža! | □ ∅ (+ *črvček*)

črviček ⇒ ČRVČEK

črvičiti |po trebuhu| ⇒ ZVIJATI

črviv ▶ čər'viju -va -ə prid. (rod. ed. m. sp. -'vjuɡa; rod. ed. ž. sp. -'vive) *črviv a |razjeden od črvov|*: čər'vija 'di:ska **b** |ki ima črve|: čr'vive č'rɛ:šne • 'mie:sə ja b'ɫə žə čr'vive | □ + [Tominšek 1903: 10: im. ed. m. sp. »črvíü«]

čtivo ▶ č'tivə -a s ( ) nš *čtivo*: a 'mâ:š 'kɛ: č'tiva s_ɛ'bó:j? • šol. ub'veznə č'tivə (*domače, obvezno čtivo*) | □ SSKJ, SP 1962

čuda ▶ 'čuda -e ž ( ) • čustv., star. **ni čude** *izraža običajnost, navadnost česa*: 'ni 'čude, da 'ne:mta g'nâ:rja, kə sta sɛ pa 'ar_ɥtə 'kupɫa • čustv., star. **od čude a** *izraža nenavadno visoko stopnjo*: ple've:ɫa 'māmə pa 'par_nas 're:s uč_()ude • u'rɔ:čə ja b'ɫə pa 'du:ns uč_()ude **b** *izraža zelo veliko količino*: uč_()ude lɛ'di ja b'ɫə | □ Plet.

čuda ▶ 'čuda prisl. ( ) čustv., redk. **1.** *izraža nenavadno visoko stopnjo*: 'čuda 'rar 'mâ: 'sɛr **2.** *izraža zelo veliko količino*: 'čuda g'nâ:rja sə 'mé:lɛ | □ k 1 ⇒ ZELO; k 2 ⇒ DOSTI □ SSKJ

čudak ▶ čə'dâ:k -a (tudi ču-) m živ. ( ) *čudak*: tiz'd'ga čə'dâ:ka ja u'zɛ:ɫa • zmer. 'ka: 'jəde, čə'dâ:k čə'dâ:škɛ! | □ +

čudaški ▶ čə'dâ:škɛ -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -kɛɡa) *čudaški*: čə'dâ:škɛɡa 'dɛ:da 'mâ: • za'kâ: sɛ 'ta:k čə'dâ:ška! | □ ⇒ ŠPASEN □ SSKJ, SP 1962

čuden ▶ 'čudŋ -dna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -d'nɛɡa) **1.** *hud |pretirano strog|*:

'nâ:šə sə b'lɛ 'čud'nɛ, kə səm 'ta:k 'pu:znə 'pa:ršɫa da'mɔ: **2.** *hud |ki napada človeka|*: 'sɛ: te 'pəs 'ni 'čudŋ • b'rɛ:c'ɫnɛ sə pa 'du:ns 're:š_čud'nɛ - 'di:ž 'bɔ: **3.** **a** *predvsem za otroke poreden |ki (rad) povzroča neprijetnosti, nevšečnosti|*: 'kək ja 'di:kle 'du:ns 'čudnə! • 'čudne u'r_ɥo:ke 'mâ: **b** *nemiren |ki ne miruje, ni pri miru|*: 'kâ: ja 'kɛ: k'râ:vəm, da sə 'ta:k 'čudne? **4.** *čuden a |ki se razlikuje od navadnega, znanega|*: 'čudne ra'či se gə'dijə pə s'vertɛ **b** *nov. |ki se po vedenju, ravnanju razlikuje od drugih|*: z'ɫə 'čudna že:nska ja 'tɔ: • ⇒ biti čuden ko HUDIČEK | □ k 1-2 ⇒ HUD; k 4 ⇒ ŠPASEN □ +

▶ **čuden** ▶ 'čudŋ -dna -ə povdk. (⇒ ČUDEN prid.) redk. č. (na koga) *hud (na koga) |ki ima zaradi nasprotja, spora z okoljem odklonilen odnos do njega|*: 'a:te ja 'bɛ:ɥ 'čudŋ 'kə s'tɔ: u'râ:ɡɔ, kə smə 'cɛ:stə 'tâ:kə nar'dilɛ • a ja b'ɫa: 'mâ:ma 'kɛ: 'čudna na 'ti:be u'čɛ:rɛ? | □ ⇒ HUD povdk. □ ∅

▶ **čudno** ▶ 'čudnə prisl. ( ) *čudno* |< ČUDEN 4a|: 'čudnə se mɛ z'di, da ga ša 'ni da'mɔ: | □ SSKJ

▶ **čudno** ▶ 'čudnə povdk. ( ) *čudno |izraža presenetljivost, nenavadnost česa|*: p'rɔ: 'čudnə 'ja:, da g'rɛ: 'ta:k pə'čâ:sə da'mɔ: • elipt. 'čudnə, da na pra'dâ:jə 'xiša - za'kâ: jəm 'kɛ: 'bɔ:!? | □ ⇒ ŠPASENO povdk. □ SSKJ

▶ **čudno** ▶ 'čudnə -d'nɛɡa s ( ) *kar se razlikuje od navadnega, znanega*: 'tɔ: 'ni 'neč_čud'nɛɡa, čə na z'nâ:š x 'nəm - 'sɛ: te žə 'mɛnda dɛ'sɛrt 'lɛ:t 'ni b'ɫə | □ ⇒ NOVO s □ SSKJ

čudež ▶ 'čudeš -ža (tudi -de-) m ( ) **a** *čudež |dogodek|*: u 'kɔ:kərxax se ja 'ti:č_čudeš na'rɛ:d'u - p'rɛ: ja 'bɛ:ɥ 'xut m'ra:s, pɾ pəuz'dɛɡ'vâ:nɛ ja pa 'tɔ:pu 'vɛ:tər pə'tɛ:gn'u **b** čustv. *nenavaden, izreden dogodek ali naključje*: čə bɔ 'du:ns 'pa:ršɫu, se bɔ pa 'tut' 'čudeš na'rɛ:d'u • jâ 'čudež, da na 'mô:rɛš p'ra:ɥ 'ca:jd_()a'mɔ: p'rj:t! • 'čudež 'bɔ:, čə bɔ k'ljicaɫa • čustv. **čudež božji** *izraža presenečenje*,

začudenje: já 'čudež 'bʏo:žə, da 'vi:č
'ne:ma, kə 'ta:k š'pā:ra! | □ +

čuditi se ▶ 'čudēt se -em se na. (-;
'čud'u -dʒa -ə, mn. -d'lē ita.) *čuditi se*
|čutiti in izražati presenečenje,
začudenje|: 'čudēm se 'tə, da sɛ 'ta:g
'butast, kə sɛ 'tə:k 'ca:jta ʏ 'šə:žə
'xʏo:d'u | □ +

čudo ⇒ ČUDA ž [Tominašek 1903: 22: im. ed.
»Črē^ēvъ, drē^ēvъ, čúdъ (rabiyo se samo
v sing.) sklanjajo se le po ъ/o-
sklanji [. . .]«]

čuf ▶ 'čuf medm. ⟨⟩ otr. *posnema glas*
parne lokomotive: 'cuk ja 'de:žə 'čuf
'čuf 'čuf | □ ∅

čuj ⇒ čoj

čuk ▶ 'čuk -a m živ. ⟨⟩ 1. *čuk* [ptica]:
'čuka sm̩ 'vid'ə • redk. 'čuk skə'vika –
'kā: se bə 'kɛ: nara'dižə? (□ ⇒ SOVA)
2. čustv. *umazan človek, predvsem*
otrok: 'kāk 'čuk 'xə:dɛš u'kə:lɛ! •
poud. *biti umazan ko čuk biti zelo*
umazan: pəg'lɛ:dɛ 'ga: – s'pɛ:t ja
ʏ'mā:zən kə 'čuk | □ k 2 ⇒ UMAZE s
□ +

čukec ▶ 'čukəc -kca m živ. ⟨⟩ čustv. *uma-*
zan človek, predvsem otrok: 'dɛ:lɛ se
bə 'šə: pa 'na:š 'čukəc pa ʏ'mɛt | □
⇒ UMAZE s □ +

čukmašina ▶ 'čukma'šina -'šine ž ⟨⟩ šalj.,
med delavci Glina iz Nazarij *stroj za*
dolžinsko sestavljanje lesnih delov:
'tət'le kə'mā:t ja 'bɛ:ʏ pa na 'čukma-
'šine sɛs'ta:ʏlen | □ Pri tem stroju
je prav na začetku delala delavka s
priimkom Čuk. □ ∅

čunek ▶ 'čunek -a (in -nɛ-) m živ. ⟨im. mn.
-nɛkɛ⟩ **Bo** otr. *prašič [žival]*: a sɛ
'tʏo:jə 'čunɛkɛ? | □ ⇒ PREŠIČ □ ∅

čutara ▶ 'čutara -a ž ⟨⟩ *čutara*: nɛ
'čutare 'va:de sm̩ pə'pɛ:ʏ | □ ČUTARICA
□ +

čutarica ▶ 'čutarca -e ž ⟨⟩ *čutara* | □
⇒ ČUTARA □ +

čuti ▶ 'čət 'čujam d.+nd. ⟨-; 'ču 'čuʎa -ə⟩
1. **a** č. kaj/koga *slisati kaj/koga* |s
sluhom zaznavati: a 'čujate, 'kā:
p'rā:vɛm? • 'tə: sm̩ 'ja:s ʏ'sə 'ču •
'ta:kle 'gʏo: ʏ x'rɪbɛ se ja pa z'gə:-
var 'ču • 'təm na 'čujaž d'ruge kə

'nɛ:mškə • vɔ s 'xiša se ja pa k'rə:-
lɛnɛ 'čuʎə **b** |*biti sposoben dojemati*
zvoke, glasove: na nɛ ʏ'sɛ:sɛ na 'čuja
• čə'di:ɛ:lɛ s'lā:pšə 'čujam 2. č. kaj
slisati kaj **a** |*seznaniti se s čim s*
poslušanjem: 'tə: se ja pa 'čuʎə, da
'lā:kəjə 'təm **b** |*izvedeti kaj iz pripo-*
vedovanja ljudi: sm̩ 'ču p'rā:vɛd, :a
ja b'lā: na 'xə:mceɛ nɛ'srɛ:ča • a sɛ
žə 'ču za nɛs'rɛ:čə pɾ 'tin'čkɛ? • a
s'te žə 'čulɛ za 'gnɛ'žə:čana – da ja
ʏ'ma:ru (*ali ste že slisali, da je umrl*
Gnilovčan [iz Rovta])? 3. č. kaj *čutiti*
(okončine): 'nɛč na 'čuja 'nə:g 'bə:j |
⇒ ČOJ, POSLUŠAJ □ ⇒ OBČUTITI □ +

▶ **čuti ga** ▶ 'čət ga 'čujam ga d.+nd.
⟨⇒ ČUTI⟩ čustv. *biti (nekoliko) pijan*:
čə ga ja nɛ'mā:žə 'ču, ja 'bɛ:ʏ 'jā:kə
ša pə'sɛ:bɛ 'pust • 'vɛrgnɛ ga ja 'ču |
□ ⇒ biti PIJAN □ ∅

▶ **čuti jih** ▶ 'čət jəx 'čujam jəx d.+nd.
⟨⇒ ČUTI⟩ čustv. č. jih od koga *biti oštet*
od koga: 'a: sm̩ jəx 'ču ʏd 'ma:mɛ, k
sm̩ pɛ'jā:n da'mə: 'pa:ršu! | □ ∅

čutiti ⇒ OBČUTITI

čuvaj ▶ čə'va:j -vā:ja (in ču-) m živ. ⟨⟩ 1.
čuvaj |*kdor poklicno kaj čuva*: za
'nʏo:čnɛga čə'vā:ja ja 'bɛ:ʏ na 'g'lɪnɛ
• 'ribɛškɛ ču'va:j 2. star., redk. *vratar*:
u 'bə:lɔcɛ pɾ čə'va:jə ʏp'rā:šə | □ k 1
VAHTER; k 2 ⇒ VRATAR □ +

čuvati ▶ 'čuvat -əm na. ⟨⟩ 1. **a** č. na
koga/kaj **a** *paziti na koga/kaj, varovati*
koga/kaj |*prizadevati si, da se*
odvrne nevarnost od koga/česa: 'čuvɛ
na 'sɪ:be • 'čuvɛ na 'a:ʏtə (: ʏt'rʏo:-
ka) **b** nav. z odvisnim stavkom *paziti*
|prizadevati si, da se ne zgodi kaj
nezaželenega: 'čuvɛ, da na 'pā:deš •
'čuveta na 'sɪ:be **c** č. koga/kaj *paziti*
koga/kaj, varovati koga/kaj |*imeti v*
oskrbi, varstvu: 'pəs 'čuva 'kə:st •
t'ri ʏt'rʏo:ke 'čuva 2. č. na kaj *paziti*
na kaj |*prizadevati si, da se kaj*
ohranil: 'čuvɛ na k'nɪgə (: zd'rā:ʏjə) 3.
paziti |*biti zavestno (miselno) zbran*:
pəs'lušɛ pa 'čuvɛ, 'kā: p'rā:vɛ 4. č. na
kaj *biti pozoren na kaj, paziti na*
kaj |*biti kje z namenom ugotoviti,*
zaznati kaj: 'se: sm̩ 'čuvə na m'lɛ:kə,

pa me ja uš'lə! • ⇒ čuvati prvega
APRILA | ⊕ AHTATI, MERKATI; k 4 AHTATI SE
□ +

► **čuvati se** ► 'čuvat se -vəm se nd. ⟨⟩ v
medmetni rabi č. se koga/česa paziti se
koga/česa, varovati se koga/česa
|izraža grožnjo, svarilo|: 'čuve se
ba'râ:be! • 'le: 'čuve se 'me:! • 'čuve
'se:, da te 'na:m pra'xu:d'u! • 'čuve
se g'ripe | ⊕ AHTATI SE □ SSKJ

čvečiti ► č've:čət (in -čt) -əm nd. ⟨č've:čə
(in č've:č) -čte; č've:ču -čļa -ə) žve-
čiti a |drobiti z zobmi in mešati s
slino|: 'dɔ:gə 'ma:rəš č've:čət, 'puo: pa
ta'duo: pež'ret b |imeti dolgo v ustih
in gristi|: 'kâ: pa č've:čəš? a či'gumi?
• ud 'g'rè:xčoga 'f'rənca 'va:ča ja
'bâ:gə č've:ču c čustv. gristi, grizljati:
za'kâ: 'ta:k č've:čəš čega'ret? | ⊕ k a
žvečiti; k b ⇒ čIKATI; k c ⇒ GRISTI □ ∅

čveka ► č'viekā -e z ⟨⟩ slabš. kdor vse-
binsko prazno, nespametno govori:
'tâ:ke č'viekē pa 'di:leč nau'kɔ:lə 'ni
• zmer. 'mo:čə 'nə, č'viekā č'viekasta!
| □ SSKJ, SP 1962

čvekast ► č'viekast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m.
sp. -s'tęga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp.
-s'tęmə in -s't'mə) kdor (rad) vsebin-
sko prazno, nespametno govori: za'kâ:
se 'ta:k č'viekasta?! • zmer. 'o:, 'ti
'dè:da č'viekas'tę 'ti! | ⊕ čVEKAT □
SSKJ

čvekat ► čve'kâ:t -a -ə (in čve-) prid.
⟨rod. ed. m. sp. -d'ga in -tęga, daj. ed. m.
sp. -t'mə in -tęmə) redk. kdor (rad)
vsebinsko prazno, nespametno govori:
na 'bo:d' 'nə 'ta:k čve'kâ:t | ⊕ ⇒ čVE-
KAST □ ∅

čvekati ► č'viekat [čve'kâ:m ([in čve- [>)
nd. ⟨č'viekę -te; č'viekɔ [čve'kâ:ļa
-ə) slabš. 1. vsebinsko prazno, nspa-
metno govoriti: 'čâ:sę 'tâ:ke čve'kâ:,
da se 'bo:x us'milę 2. govoriti, pri-
povedovati: 'kâ: 'kę: čve'kâ:ta? • 'ka:
nap'rę: čve'kâ:š, pa 'neč na nar'diš •
u'gâ:s'nę 'ra:dijɔ - me g'rè: na 'žiuce,
kə žə pra'dɔ:gə čve'kâ:#! | ⊕ ⇒ GOVORITI
□ +

čveteren ► čve'tie:rən -rna -ə (in čve-)
prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rnęga) redk. 1.

čveteren |iz štirih delov, enot|:
čve'tie:rna š'pâ:ga 2. četvero |skupina
štirih enot|: čve'tie:rne u'râ:te •
čve'tie:rne š'tumfę (štirje pari žen-
skih nogavic, četvero hlačnih noga-
vic) | ⇒ NA ČVETerno ⊕ ČETVEREN □ +

čvoniti ► č'vɔ:nət (in -n't') -əm nd.
⟨č'vɔ:nę (in č'vɔ:n') -n'te; č'vɔ:n'u -nļa
-ə) slabš., redk. 1. vsebinsko prazno,
nespametno govoriti: 'jɔ:ža 'žə 'tâ:ke
č'vɔ:nę - 'ka:r jə na 'pâ:met p'ride 2.
govoriti, pripovedovati: 'kâ: 'kę: te
'dè:da č'vɔ:nę 'vəs 'ca:jt? | ⊕ ⇒ GOVO-
RITI □ ∅

čvrst ⇒ čRSTEN

dD

d ► 'də -ja tudi -- m ⟨⟩ d |soglasnik;
črka|: 'kâ:k š'pa:sɔ 'də sę na'pɔ:š! •
'vè:lke 'də | □ SSKJ, SP 1962

da ► da vez. ⟨⟩ 1. da a v pripovednih odvis-
nikih |za uvaanje stavka, ki dopol-
njuje nadrednega|: 'ni:sə 'žučə p'rę:
u'gâ:sɔlę, da ja 'puo:l 'vɔ:k 'šɔ: • 'to:
ja b'ļə 'kumę nə 'tâ:kəle, da kə
s'_)i:ę:d'ɔ na t'le:xę, da sę 'ka: 'ta:k
na'ra:unasc_)i:ę:gu b redk. |za uvaanje
subjektivno podanega govora ali
misli|: 'ni 'va:t'ɔ 'šivət, 'čę:ž da 'mâ:
pra'dɔ:ge 'nuo:ge 2. v vzročnih odvisnikih,
za glagoli čustvovanja da |za izražanje
dejstva, da je vsebina odvisnega
stavka vzrok dogajanja v nadred-
nem|: 'ba:u sɔ 'se:, da bę me də'bilę
3. a v namernih odvisnikih, včasih v zvezi
zato da (zato) da |za izražanje
namena, ki ga ima dejanje nadrednega
stavka|: u'sęga xu'diča sɔ š'pilɔ, da
me 'na: bę b'ļə tre:ba u 'šɔ:ļə 'jət •
na 'va:kne sə 'kuo:ce 'di:le, za'tɔ: da
b' 'jâ: na 'čulę 'vɔ:kɔ, kə sə 'tul:ę b s
preteklikom ali nedovršnim sedanjikom da |za
izražanje doseženega namena|: 'sâ:mə
za 'tɔ: me 'mâ:, da mə 'kuxəm pa
'pi:ram 4. v načinovnih odvisnikih brez
da ne da |za izražanje načina, kako
poteka dejanje nadrednega stavka|:

ja pa 'ka:r 'šɔ:, b'ra:z_da bɛ pə'vè:ðɔ
5. v primerjalnih odvisnikih kakor da, ko da kot da |za izražanje primerjave z dejanjem v nadrednem stavku|: p'p:p_()ã:de pa u's'tã:ne, kə da 'ni b'ʔə 'neč **6.** v posledičnih odvisnikih da |za izražanje posledice, ki jo ima dejanje nadrednega stavka|: 'ta:k smə se u'ʃi na'le:z'le, da sə nas 'ka: 'nò:s'le • 'ta:k sm̩ 'lã:čən, da se mɛ 'ka: s've:tɛ
7. tako da tako da |za uvajanje načinovnega odvisnika, ki izraža posledico|: pə'nɔ:ɔč ja 'čã:sɛ 'pɔ:kaʔə, 'ta:g da smə 'mis'le, da bdə 'na:š_čɪst pə'bilɛ **8.** a tako da torej |izraža navezovanje na prej povedano|: a 'ta:g da s'te 'duo:l 'tud' u 'šɔ:ʔə 'xò:d'le? **9.** kako da zakaj |vprašuje po vzroku|: 'kəg da tɛ 'šɔ:ʔa na g'rè:?
10. v časovnih odvisnikih za izražanje, v kakšnem časovnem zaporedju sta dejanji nadrednega in odvisnega stavka: nə'mã:ʔə ša pə'čã:kɛ, da se u'bujam **11.** nav. elipt., čustv. za izražanje a ukaza, želje: da ta'kɔ:j z'gineš! **b** ugibanja, domneve: da 'nišɛ 'ti 'nã:šəx 'jã:bək ra'butɔ, 'ə? **c** poudarjanja, pojasnjevanja: 'na 'nucəm 'te:, da bəš 'vè:d'ɔ! • {A} a 'bəš 'pa:ršu? {B} g'višnə, [da 'bəm ([= 'da:). • ⇒ KAKO pa da? | ⇒ BOJDA, PAJADA, VEŠDA, VETEDA
 [k 9 ⇒ ZAKAJ [+

da člen. ⇒ JA

Dachau ⇒ DAHAV

Dahav ▶ 'dã:xavə -va m ⟨⟩ stv. I. nacistično koncentracijsko taborišče Dachau: 'vr̩'tã:čkɛx 'ja:dɯ ja pa 'bò:j u 'dã:xavə u'mã:ru • šalj. biti suh, ko bi iz Dahava na urlavb prišel biti zelo suh: 'ti sɛ pa 'ta:k 'sux, kə bɛ z 'dã:xava na vr̩'le:up_ã:r̩šu (≡ biti suh, ko bi iz Dahavega na urlavb prišel (⇒ DAHAVO)) | [DAHAVO [Ø (SP 1962 Dachau)

Dahavo ▶ 'dã:xavə -xoga s ⟨⟩ stv. I., star. nacistično koncentracijsko taborišče Dachau: 'puo: sə ga 'da:lɛ pa 'nət u 'dã:xavə, da ja 'puo: sra'mã:k 'təm u'mã:ru, kə ja 'tɪfəs də'bè:u • tɛ g'ʔa:uɛ ʔu:ger ja 'bè:u pa 'nət u

'dã:xomə • šalj. biti suh, ko bi iz Dahavega na urlavb prišel biti zelo suh: 'f'rã:nca ja b'ʔa: šale 'suxa - 'kə bɛ z 'dã:xoga na vr̩'le:up_ã:r̩šʔa! (≡ ⇒ biti suh, ko bi iz Dahava na urlavb prišel (⇒ DAHAV)) | [DAHAV [Ø

dahniti ⇒ DEHNITI

dahpapa ▶ 'dã:x'pã:pa -e z ⟨⟩ nš strešna lepenka: 'da:rvencə smə z 'dã:x'pã:pɛ pək'rile | [Ø

daj ▶ 'dɛ: prisl. ⟨pred zlogom z nesprednjim soglasnikom 'de: (in 'dɛ:)⟩ zdaj: 'de: mə š'le pa na'zã:j ta'duo: pəg'léd:at x tis'təm 'turkinəm • 'de: pa na 've:m, a sə 'nã:šə 'guo:r a sə 'bɛ:ɯčkɛ • 'dɛ:leč pa 'nišə 'nã:šə 'dɛ: • sɯ 'mis'lu - 'dɛ: sɯ pa 'fɛ:rtɛk • 'ta:kle j sɛ'dè:ʔa, kə 'dɛ: md'vã: sɛ'dɪma • 'sɛ: 'dɛ: 'unɛ kə'sijə 'guo: • 'lɛ:, 'dɛ: sm̩ pa 'tɔ: pə'zã:bʔa • 'dɛ: se 'ri:ča pa 'tə pɹ 'tə'nã:čə • 'de: pa na 've:m 'vie:č te p'rã:ve • ⇒ daj pa v BEG pa (h mami) domov pa pod kovter pa v jok | ⇒ DO DAJ [DAJLE, ZDAJ, ZDAJLE [Ø

daj ▶ 'dɛ: (in 'de:) 'dɛ:te medm. ⟨1. os. mn. 'de:mə (in 'dɛ:-); dv. 'de:ma -ta (in 'dɛ:-); pred zlogom z nesprednjim soglasnikom 'de: (in 'dɛ:)⟩ **1.** daj |izraža ukaz, spodbudo|: 'dɛ:, 'nə, pə'tè:gɲɛ! • 'dɛ:mə, 'nə, 'bəl 'živə! **2.** a daj |izraža začudenje, zavrnitev|: 'de: ga ('nə) s'ra:t! • 'dɛ:te 'nə, 'sɛ: 'tɔ: 'ni 'neč 'xudega! **b** (večkrat) ponovljen izraža zavračanje: 'dɛ: 'dɛ: 'dɛ:, g'dɔ: tɛ bɔ 'kɛ: 'vierjɔ! | [k 2b ⇒ BE [SSKJ (SP 1962, Plet. pod dati)

daja ▶ 'dã:ja -a z ⟨⟩ **Bo** krma, ki se da kravam naenkrat: za nə 'dã:jə ša 'žə 'mã:m 'sɛ:na | [Ø

dajati ▶ 'dã:jat (tudi 'da:-) 'dã:jəm nd. ⟨'dã:jɛ -te; 'dã:jɔ -jaʔa -ə in da'jã:ʔa -ə) **1.** d. kaj dajati kaj a |delati, da prehaja k drugemu|: jə g'dɔ: mə pa za pɛ'jã:čə g'nã:r 'dã:ja?! • 'kã: s'te jəm pa da'jã:lɛ za 'jɛ:st? • na 'kò:k 'ur mə pa 'dã:jɛte rɛc'ne:ja? **b** |podarjati, poklanjati|: krəm'pè:r nãmɛ pa 'duo:mɛ 'dã:jɛjə **c** |delati, da prehaja drugemu v uporabo|: 'kã: mə pa

'dâ:jəš pɛ'cikəl – 'sɛ: sɛ 'sâ:ma k'rjiva!
 č |delati, da lahko kdo kaj dela, s
 čim razpolaga|: 'kâ:ke 'çõ:mne sɛ 'čâ:sɛ
 da'jâ:lɛ! 2. *dajati* |delati, da kdo
 česa, kar je prej imel, nima več|: 'ka:
 nap'rɛ: 'dâ:jəm, pa 'neč 'ne:m • k'râ:ve
 na 'dâ:jɛjɛ m'le:ka, 'ta:k_()ɛ bɛ
 'ma:gle, čɛ jɛx prase'liš 3. *dajati a*
 |delati, da prihaja kdo/kaj kam z
 določenim namenom|: 'čâ:sɛ sɛ naz
 'ta:kle m'la:de žɛ na 'šjyd_()a'jâ:lɛ,
 'duõ:ns g'rɛ:dɛ pa ɥ 'šõ:le **b** z nedoloč-
 nikom |delati, povzročati, da se s
 kom/čim kaj dogaja|: za'kâ: sta sɛ 'kɛ:
 'dɛ: na'e:nkr̩t_()a:g 'duõ:bra – 'tõ:
 'dâ:ja člɛ'vɛ:kɛ 'mis'lt 4. d. za kaj
 plačevati kaj: 'kɛk ja 'dâ:jõ za pɛ'jâ:
 čɛ! 5. **a** *dajati* |ustvarjati kaj kot
 rezultat svoje sposobnosti, dejavn-
 nosti|: 'kõ:za 'dâ:ja čɛ'djɛ:lɛ 'mjɛ:n'
 m'le:ka **b** |povzročati, da kdo kaj
 dobi, ima|: pɛ'tuxɛ mɛ 'dâ:jɛjɛ 'duõ:mɛ
 6. z oslabiljenim pomenom *dajati* |izraža
 dejanje, kot ga določa samostalni|:
 'dõ:xter jɛ 'xõ:dɛ ɛ'ne:cija 'dâ:jat •
 dra'muõ:ta ga 'dâ:ja (dremlje se mu) 7.
dajati |delati, da prihaja kaj na
 določeno mesto|: 'ka: nap'rɛ: 'dâ:jəm
 ('dar:ve) na 'va:gɛn' 8. *popuščati*
 |prenehavati opravljati delo, ki kaj
 povezuje|: 'tõ:ku sm̩ s 'kijɛ pa z
 d'rugɛ sɛ'kɛ:rɛ – šale čas 'ca:jt 'puõ:
 ja za'čɛ:lɛ 'dâ:jat 9. daje koga boleti
 koga |povzročati bolečine|: k'riž ga
 'dâ:ja • 'nâ:xat me 'dâ:ja • bɛ'le:zɛn me
 ja 'tjɛ:ž g'lijɛ da'jâ:lɛ • brezõs. u 'rɛmɛ
 me s'pɛ:d_()â:ja • star., redk. *dajati* kaj
 nazaj vračati kaj: tiz'd' g'nâ:r mɛ žɛ
 pa d've: 'lɛ:tɛ na'za:j 'dâ:ja (☐
 ⇒ VRAČEVATI) • redk. *dajati* koga v nič
 omalovaževati koga, podcenjevati
 koga: 'dɛ:da ja 'â:nɛ ɥ 'než 'dâ:jõ (☐
 DEVATI koga v nič) | ☐ k 3a DEVATI ☐ +

dajle ▶ 'dɛ:lɛ prisl. ⟨⟩ *zdaaj, zdaajle*: 'dɛ:lɛ
 ga bõ ust'rɛ:lu • 'dɛ:lɛ se žɛ 'jɛ:sɛn
 'puõ: 'za:čne • 'dɛ:lɛ 'puõ: (čez nekaj
 časa) ma pa š'la: | ☐ ⇒ DAJ prisl. ☐ Ø

daleč ⇒ DELEČ

dalj ⇒ DELJI prisl.

dalja ipd. ⇒ DELJA ipd.

dalje ⇒ DELJI prisl.

dalnogled ⇒ REŠPETLIN

daljnoviden ▶ dalnɔ'vidn̩ -dna -ɛ (in 'da:-;
 in -lnɔ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'vid'nɛga⟩
daljnoviden |ki dobro vidi oddaljene
 predmete|: 'ti sɛ dalnɔ'vidn̩, jas pa
 kratkɔ'vidna | ☐ +

dalnovod ▶ dalnɔ'vɔ:t -da (in 'da:-) m ⟨⟩
dalnovod |za prenos električne
 energije|: dalnɔ'vɔ:d g'rɛ: 'tɛm č're:s |
 ☐ SSKJ, SP 1962

daljši ⇒ DELJI prid.

dalmatinec ▶ dalma'tjinc -a m ⟨im. mn.
 -'tin'çɛ⟩ nekdaaj *krošnjar* |prenašalec
 in prodajalec drobnih predmetov|:
 tis'tɛ dalma'tin'çɛ sɛ 'čâ:sɛ pɛ 'xišɛx
 pra'dâ:jalɛ 'kâ:mɛnčke za fara'ca:jk pa
 cɛkr'ljɛn pa 'tâ:kɛ | ☐ SSKJ, SP 1962 ≠

dama |igralna karta| ⇒ BABA

dan ▶ 'da:n – m ⟨v rabi samo im. ed.; sicer
 ⇒ DEN⟩ polcit. • **dober dan** *dober dan*
 |izraža pozdrav ob srečanju podnevi|:
 dõbr̩ (= redk. 'dõ:bɛr = redk. dõur̩ =
 redk. dõr = redk. br̩) 'da:n • {A} dõbr̩
 'da:n. {B} dõbr̩ 'da:n 'bõ:g'da:j. (☐
 BOGDAJ) • **dan žena dan žena** |praznik
 8. marca|: a sɛ 'ma:mɛ 'kɛ: 'kup'u za
 'da:n žɛ'na: • čustv. **to je šele dober**
dan to je komaj začetek: 'jâ:, 'tɛ:mɛ-
 lja za 'xišɛ 'mâ:ta skɛ'pâ:ne, sâ:mɛ
 'tõ: ja šale dõber 'da:n – ša na
 'verta, 'kâ: ɥ'sɛ jɛx ša 'čâ:ka | ⇒ DEN,
 ZA DNE ☐ +

današnji ⇒ DONŠEN

dandanes ⇒ DONESTADEN

danes ipd. ⇒ DONES ipd.

danica ⇒ zjutrišnja ZVEZDA

daniti se ▶ da'nit̩ se 3. os. ed. -'ni se nd.
 ⟨-; - - da'nit̩ se⟩ brezõs. *danit̩ se* |noč
 prehaja v dan|: da'nit̩ se 'ja:, sɛ ša
 'ka: f'rõ:škale – 'puõ: ja 'za:čõ pa
 'djɛ:š 'pâ:dat | ☐ +

danka ⇒ ČREVO; ⇒ sončna KLOBASA

dar [Tominšek 1903: 14: im. mn. »Besede,
 kakor darónъ, d̩hónъ so nastale po
 vplivu cerkvenega jezika.«; 12: rod. ed.
 »sādъ, strāhъ [...] dārъ [...] (nom.
 pa strāh, sād ..., nasprotno kakor:
 b̩k̩ : b̩ka).«; 16: tož. mn. »dārъ«; 17:
 or. mn. »dārъ«]

darilo ▶ da'ri:lə -a s (im. mn. -'rile)
darilo: a sɛ 'kɛ: da'ri:lə 'duo:b'u? •
 'kå: sɛ də'b'i:lə za da'ri:lə? • za da'ri:lə
 sɛ nãme pa 'de:knə 'da:lɛ (podarili
 so nama (volneno) odejo) | ☐ +

darovati ⇒ DATI, OFRATI

dasa ▶ 'dã:sa -a m živ. (v rabi predvsem im.
 ed.) poud., nov. *vpliven, mogočen človek*:
 "tɔ:ni ja pa 're:z 'dã:sa • bəš 'vid'ɔ,
 g'dɔ: ja 'dã:sa | ☐ ∅

daska ▶ 'da:ska -s'ke ž (<) polcit. • sleng.
do daske temeljito, popolnoma,
povsem: də 'da:s'ke ga ja pra'tɔ:ku •
 də 'da:s'ke se ja na'za:ru (☐ ⇒ POOR-
 GNI) | ☐ ∅

dati ▶ 'da:t 'dã:m a. (<de: -te; 'da:u |
 'da:lə -ə (| predvsem **Bo**, drugod redk.
 dã:-)) 1. d. kaj *dati kaj a napraviti,*
da preide k drugemu: g'nã:r sɛ mə
 'duo:mɛ 'da:lɛ • 'de: mɛ g'nã:r za u
 šta'cunə • 'de:te 'pɔ:bə 'kɛ: za 'je:st •
 a sɛ 'da:u 'pəsə žə 'kɛ: 'jəs'tɛ 'duo:ns?
 • za 'kɔ:k pa 'dã:š (prodaš) 'a:utɔ? •
 'de: dək'lɛ:t'kə 'a:ut'ka na'za:j (vrni
 deklici avtomobilček)! **b** |podariti,
 pokloniti|: 'kå: sɛ tɛ pa 'da:lɛ za
 'gɔ:t? **c** |napraviti, da preide drugemu
 v uporabo|: 'de: mɛ št'ræg, da se
 u'bɛ:sɛm **č** |napraviti, da lahko kdo
 kaj dela, s čim razpolaga|: 'kå:kə
 j'mè: sɛ mə 'da:lɛ! 'è:rɪs! • a sɛ tɛ
 'da:lɛ 'ca:jgnɛs? • 'kå:ke rəc'nɛ:ja tɛ
 ja pa 'da:u (predpisal, dal) 'dɔ:xter?
 2. *dati napraviti, da česa, kar je*
kdo prej imel, nima več: čertifɛ'kã:te
 smə žə 'da:lɛ, jɛx 'nɛ:m:ə 'vie:č 3.
dati a s širokim pomenskim obsegom
napraviti, da pride kaj kam z dolo-
čenim namenom: čəp'rɔ: 'ni:smə 'duo:s't'
 'mè:lɛ, pa 'šɔ:ɫac_()mə ga 'pa: 'da:lɛ •
 g'nã:r ja 'da:u u 'bã:nkə **b** z nedoločni-
 kom |napraviti, povzročiti, da se s
 kom kaj zgodi|: ub'le:kə smɛ sɛ 'da:lə
 'de:ɫat • 'de: se ust'rəčt • a sɛ 'da:u
 'çɔ:te p'rat? 4. d. za kaj *plačati za*
kaj: 'kɔ:k sɛ pa 'da:u za klɛn'ča:uŋcə?
 • 'šəm'lã:kɛ sɛ 'da:lɛ za d've: 'mã:šə 5.
a d. komu kaj *dati komu kaj* |povzročiti,
 da kdo kaj dobi, ima|: za'nɛč 'çɔ:lɛŋgə
 nəm 'dã:jə • d'vɔ:jkə mɛ ja 'da:lə **b** |z

združitevijo postati nova celota:
 'kɔ:g 'dã: 'tɔ: u'sə u'kupe? 6. z oslab-
 ljenim pomenom, z glagolskim samostalnikom
 d. kaj *dati izraža dejanje, kot ga*
določa samostalnik: ɛ'nɛ:kci:jə pa
 "štɔ'bɛ:nk'le 'žə 'ta:g_()a:rdə 'dã: •
 p'ruo:šnɛ smɛ 'da:u, za d'ruk 'šixt • ne
 t'ri 'šuse ja 'da:u (kake trikrat je
 ustrelil; ☐ ⇒ USTRELITI) 7. **a** d. kaj kam
dati kaj kam napraviti, da pride na
določeno mesto: sa'ɫã:tə smɛ 'da:u_()
 'kɔ:rpɛə • 'de: sɛ 'ruo:kə prad 'us'te •
 'de: 'kuo:ž 'guo:r (oprtaš si koš) • 'de:
 'kuo:ž 'duo:l (snemi koš s hrbtna) • star.
 d'ruge x'ɫã:ča 'de: 'guo: (obleci; ☐
 ⇒ OBLEČI) **b** |premakniti se |spremeniti
 položaj s potegom, sunkom, udarcem|:
 'tɔ:ku smɛ, pa 'ni 'kɔ: 'nɛž 'da:u • a ja
 'kɛ: 'da:lə? • 'žix t'ri d'ni g'rè:, pa
 'na:bɔ 'va:da 'nɛž 'da:lə (pa se ne bo
 voda nič dvignila) 8. nav. z nikalnico
dati napraviti, da se kaj more godi-
ti: 'nɛč se mə 'ni 'da:lə dəpə've:dat •
 'nɛč sɛ na 'dã: dəpə've:dat 9. nizk., za
 ženske d. komu *imeti spolne odnose s*
kom: "c've:ta ja u'sã:kmə 'da:lə, pa
 'rã:da • a mə 'ni 'va:tɫa 'da:t a 'kã:?
 10. čustv. d. (kaj) na koga *ceniti koga*
prisojati komu vrednote: čə 'dã:jə
 lɛdɛ 'kɛ: na 'sje:be, na 'de:ləjə 'tã:kɛx
 ra'či • 'nɛč na 'dã:m 'na:nɔga 11. v
 medmetni rabi, v zvezi z bog *izraža*
najboljšo željo: 'bɔ:k mə 'de: nɛ'bɛ:se!
 • 'bɔ:k tɛ 'nɛ: 'dã: zd'ra:uja! ♦ grad.
 ⇒ dati v špago • ⇒ BOG vama daj
 dosti otrok pa malo nadlog • ⇒ dati
 čemu BAGE • **dati** kaj (**bolj**) |na glas (|
 : na tiho) zavrteti gumb (pri tehni-
 čni napravi) na glasno: 'de:te tɛlɛ-
 'vize:jə 'bəl na g'ɫa:s • 'de: 'nə 'ra:dɛjə
 'bəl na 'tixə • ⇒ dati komu eno (ta) za
 bučo • **dati** kaj **narazen** 1. *razstaviti*
kaj |dati na sestavne dele|: 'urə ja
 'da:u na'rã:zən (☐ ⇒ RAZSTAVITI) 2.
razrezati zaklano žival na kose:
 pra'šiča smə 'žə 'da:lɛ na'rã:zən •
 ⇒ dati ga na ZOB • ⇒ dati GMAH •
 ⇒ dati komu GMAH • star. **dati** kaj **hkraju**
pospraviti kaj: 'de: pɛ'cikɫ xk'rã:jə
 (☐ ⇒ DATI vkraj) • star. **dati nazaj** kaj

- vrniti kaj*: 'dɛ: 'pɔ:bə jg'rɪcə na'zaj (☐ ⇒ VRNITI) • ⇒ dati OBRT nazaj • otr. **dati** komu **papa ob slovesu pomahati z roko**: 'dɛ: strɪcə 'pa:pa: • ⇒ dati komu PEPRA • ⇒ dati POŠTO • **dati** komu **prav soglašati s kom**: 'sɛ: tɛ 'dɑ:m p'rɔ - 'duo:mɛ 'nɛ: 'bɔ: • ⇒ dati koga s ŠIHTA • ⇒ dati koga v CAJTENGE • ⇒ dati komu VETRA • **dati** kaj **vkraj pospraviti kaj**: a bɛ sɛ 'da:ɹ 'çɔ:te ɯ'ra:j? • 'dɛ: sɛ 'çɛ:ɯle ɯ'ra:j (☐ DATI hkraju) • ⇒ dati za MAŠO • **dati** komu kaj [(za) **povrhi** ([= redk., star. za cu) **dati**, **primakniti**: a (za) pə'varhɛ tɛ 'nɪsə pa 'nɛʒ 'da:lɛ? • čə p'rɑ:šək_()'upɛš, tɛ 'dɑ:jə p'ɫɑ:s'tiçnə 'urə za 'cu • a bɛʒ 'da:ɹ 'kɛ: za 'cu? • ⇒ GLAVO dam vkraj, če ... • ⇒ ne vem, kam naj dam koga (⇒ VEDETI) • **nič ne dati na kaj ne posvečati nikakršne pozornosti čemu**: 'nɛç na 'dɑ:m na 'tɔ:, 'kɑ gva'rijə • ⇒ ni dalo komu GMAHA • ⇒ še ŠTIME ne dati od sebe | ⇒ BOGDAJ, BOHNEDAJ, ČREZ DATI, DAJ medm., SKOZ DATI ☐ k 3a DETI ☐ +
- ▶ **dati se** ▶ 'dat se 'dɑ:m se a. (⇒ DATI) *dati se* 1. z nedoločnikom |*izraža a osebkovo dopustitev, dovolitev, da se z njim kaj zgodi*: ['nɪɛ: se 'dat ([= na 'dɛ: se) 'mɔ:tɛt • 'nɪɛ: se jəm 'ka: 'ta:g 'dat **b možnost, da se z osebkom kaj zgodi**: a se 'va:knə 'dɑ: 'za:pɾt? • brez. 'nɛç se na 'dɑ: na'rɪɛ:s't • te 'župe se na 'dɑ: 'ja:st 2. s smiselnim osebkom v dajalniku |*izraža pripravljeno koga za kako dejanje*: na 'dɑ: se mə 'xɯo:s't' u 'šɔ:ɫə 3. v prislovni rabi kolikor se da |*izraža zelo visoko stopnjo*: sm 'xiteɫa, 'kò:krɛ se ja 'da:ɫə | ☐ k 1a ⇒ PUSTITI SE; k 2 ⇒ LJUBITI SE ☐ +
- ▶ **dan** ▶ 'dɑ:n -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -ŋga in -ŋega, daj. ed. m. sp. -n'mə in -nɛmə) *dan* | < DATI: 'dɑ:nɛx ra'çi se na s'mɛ: na'zaj_':amat • ⇒ kar je dano, je v ZEMLJO zakopano | ☐ SSKJ, SP 1962
- dati**² ▶ - 3. os. ed. 'da: d. ( ) polcit. • ⇒ čič ne da nič | ☐ +
- datum** ▶ 'dɑ:tum -a (in -tə-) m ( ) *datum*:

- 'dɑ:təm ša na'pišə • {A} 'kér 'dɑ:tum (*dan v mesecu*) ja pa 'duo:ms? {B} dɛ'vɛ:tɯd'va:jz'd'ga s'mə. | ☐ SSKJ, SP 1962
- davčen** ▶ 'da:ɯçən -čna -ə prid. ( ) *davčen*: 'da:ɯčna up'rɑ:va | ☐ +
- davek** ▶ 'da:ɯk -a m ( ) *davek* |*dajatev*: za 'tɪstə 'zi:mɫɛ 'mi 'da:ɯk p'ɫa'çujamə • 'kò:ik sɛ pa 'ti 'duo:b'u 'da:ɯka za p'ɫɑ:çat? | ☐ +
- daven** ▶ 'da:ɯŋ -una -ə prid. (rod. ed. m. sp. -nɛga) *daven*: 'tɔ: ja b'ɫə prad_()'a:ɯ-nɛmə 'ca:jtə | ⇒ DAVNO ☐ +
- ▶ **davno** ▶ 'da:ɯnə povdk. ( ) *davno* |*pred dolgim časom*: na s'pɔ:nɛm se 'duo:brə - ja žə 'da:ɯnə 'te:ga | prisl. ⇒ KDAJ ŽE ☐ +
- davi** ▶ 'dɑ:vɛ prisl. ( ) star., za označevanje dejanja v preteklosti *danes zjutraj*: 'dɑ:vɛ ja 'xɑ:ns 'pa:ršu žə za'ca:jta mɛ 'vo:šət | ☐ ⇒ DONES zjutraj ☐ +
- davica** ⇒ ŠKRLATINKA
- daviti** ▶ 'dɑ:vɛt -ɛm nd. (mn. 'da:ɯmə itd.; 'dɑ:vɛ (in 'da:ɯ) 'da:ɯte; 'dɑ:v'u 'da:ɯɫa -ə) d. koga/kaj *daviti koga/kaj a* |*s stiskanjem grla oteževati, onemogočati dihanje*: 'dɑ:v'u jə 'ja: • brez. 'ka: 'da:ɯɫə me 'ja: • 'mɑ:čkə na 'na:j-p'rɛ: 'da:ɯɫə, 'puo: ja pa čas t'ri d'ni pa k'rɛ:pɯɫa **b** |*moriti s stiskanjem grla*: dɛ'xur ja 'kura 'dɑ:v'u | ☐ ⇒ DUŠITI ☐ +
- ▶ **daviti se** ▶ 'dɑ:vɛt se -ɛm se nd. (⇒ DAVITI) *daviti se* |*težko požirati, kar je obtičalo v grlu*: k'rɑ:va se 'dɑ:vɛ, čə 'jɑ:pkə pə'žɪɛra • brez. 'a:te sə se za'çɛ:lɛ 'dɑ:vɛt, kə jəm ja 'ko:st u 'ga:rɫə ɯ's'ta:ɫa | ☐ SSKJ, Plet.
- davkarija** ▶ da:ɯka'rija -a ž (rod. mn. -'ri) nš *davčni urad, davkarija*: na da:ɯka-'rijə sm 'šɔ: | ☐ +
- debata** ▶ de'bɑ:ta -e (in dɛ-) ž ( ) Nš, nov. *debata*: a ja b'ɫə 'kɛ: de'bɑ:te pə ses'tɑ:ŋkə? • čustv. **pa brez debate in konec** |*izraža odločnost, nepopustljivost*: š'ɫɛ 'bɛmə, pa b'ra:z de'bɑ:te! (☐ ⇒ pa KONEC) • ⇒ pa KONEC debate • čustv. **začeti** (= redk. vžgati) **debato začeti se pogovarjati med seboj**:

'na:jp'rɛ: sə se nə'má:ɬə za 'sɛ:be
'dar:žalɛ, 'puo: sə pa 'žə de'bá:ɬə
už'ga:lɛ | □ SSKJ, SP 1962

debel ▶ 'diɛ:b'ɔ [dɛ'bɛ:ɬa -ə ([in dɛ- (in de-) [>) prid. (rod. ed. m. sp. [dɛ'bɛ:ɬa in [dɛ'bɛ:lɛga; rod. ed. ž. sp. [dɛ'bɛ:lɛ; primernik 'bəl 'diɛ:b'ɔ [dɛ'bɛ:ɬa -ə star. dɛbɛ'lɛ: -- -- (in de-)) 1. *debel a* |ki ima med najbližjima nasprotnima ploskvama razmeroma veliko razsežnost|: dɛ'bɛ:ɬa k'niga · 'zɛt ja 'diɛ:b'ɔ **b** |ki ima glede na dolžino razmeroma velik obseg, premer|: dɛ'bɛ:ɬə d'rɛ:ɪ:və 2. z izrazom količine *debel* |ki izraža veliko razsežnost med najbližjima nasprotnima ploskvama|: a 'ma:ra 'bɛd b'ɬa:ɪgə z'ɬə dɛ'bɛ:ɬə? · 'bəl 'diɛ:b'ɔ d'rò:d bɛ 'nuçɔ 3. *debel a* pri manjših okroglih stvareh |ki ima razmeroma velike razsežnosti|: dɛ'bɛ:lɛ brɔ'nice sɛ pɾ'nɛ:su **b** |ki sestoji iz razmeroma velikih enot|: 'diɛ:b'ɔ krəm'pɛ:r **c** z izrazom količine |ki izraža razsežnosti|: 'tɔ:ča ja b'ɬa: dɛ'bɛ:ɬa 'ta:k_()ə 'ja:jçɛ 4. *debel* |ki ima na telesu veliko toľšče, mesa|: 'ná:ša ja ɥ'sá:g 'dɛ:n dɛbɛ'lɛ: · 'ká:ga dɛ'bɛ:ɬa pra'siça 'má:ta! 5. *globok, nizek*: 'diɛ:b'ɔ g'ɬa:s ja 'jəm'ɔ • ⇒ debela KLOBASA • ⇒ debel GNAR | □ k 4 BAJAST, BUNCAST; k 5 GLOBOK, NIZEK | □ + [Tominšek 1903: 10: im. ed. »d'ɛbɛɥ«; 10: rod. ed. »deb'ɛlga«, »govore se namreč tudi oblike deb'ɛlɪga«]

▶ **debelo** ▶ dɛ'bɛ:ɬə (in dɛ-; in de-) prisl. ( ) z *globokim, nizkim glasom* |< DEBEL 5|: dɛ'bɛ:ɬə ja g'va:ru | ⇒ NA DEBELO | □ GLOBOKO, NIZKO | □ +

debelina ▶ dɛbɛ'lina -'line (in debe-; in -be-) ž ( ) *debelina a* |razsežnost med dvema ploskvama|: ta 'diɛ:ska 'má: d'vɛ: dɛbɛ'linɛ **b** |razsežnost v premeru|: dɛbɛ'lina d'rɛ:ɪ:va | □ DEBELOBA | □ +

debeliti ▶ dɛbɛ'lɪt -'lɪm (in debe- >; in -be- >) nd. (-; dɛbɛ'lɪɥ -ɬa -ə, mn. -'lilɛ itd.) *debeliti*: 'be:ɥ k'rɛɥ ša pɛ'sɛ:bɛ dɛbɛ'li | □ ⇒ REDITI | □ +

▶ **debeliti se** ▶ dɛbɛ'lɪt se -'lɪm se (in debe-; in -be-) nd. (⇒ DEBELITI) *debeliti*

se **a**: 'ná:ša se p'rɛ:ɪ:vɛç dɛbɛ'li **b**: d'rɛ:ɪ:və se pɛ'čá:sə dɛbɛ'li | □ k a ⇒ REDITI SE | □ +

debeloba ▶ dɛbɛ'lɔ:ba -e (in dɛ-; in dɛbɛ-) ž ( ) 1. nš *debelost* |lastnost debelega|: dɛbɛ'lɔ:ba pa 're:s 'ni 'nɛç 'lɛ:pɛga 2. redk. *debelina a* |razsežnost med dvema ploskvama|: 'təle 'má: 'diɛ:ska 'pɛ:tɥd'va:jz'd'ɔ:bɛ'lɔ:be **b** |razsežnost v premeru|: dɛbɛ'lɔ:bɛ 'tis'tele pɬata'nice ša z'mɛ:rə | □ k 2 ⇒ DEBELINA | □ Ø

debelost ⇒ DEBELOBA

debeluh ▶ dɛbɛ'lɥx -a (in dɛ-; in dɛbɛ-) m živ. ( ) slabš. *zelo debel človek* | □ ⇒ BAJŠ | □ +

debeluška ▶ dɛbɛ'lɥška -e (in dɛ-; in dɛbɛ-) ž ( ) ljubk. *debelušna ženska*: 'ná:šə 'diɛ:kɫe ja dɛbɛ'lɥška | □ +

deblo ▶ 'diɛ:bɬə -a s (rod. mn. -bəl) **a** *deblo* |steblo dreves| **b** redk. *držaj pri cvetnonedeljski butari*: pɾ 'butarə ja š'tɛ:ɪl a pa 'diɛ:bɬə | □ k b ⇒ ŠTELJ | □ +

december ▶ dɛ'çɛ:mɔɔr -bra (in de-; in dɛ'çɛ:-) m ( ) *december*: dɛ'çɛ:mɔɔra (star., redk. 'me:sɥca) žə 'ma:ɾm 'bɛt 'fɛ:ɾtɛk | □ +

decembrski ▶ dɛ'çɛ:mɔɔrs'kɛ -ska -ə (in de-; in dɛ'çɛ:-) prid. (rod. ed. m. sp. -s'kɛga) *decembrski*: g'da:j pa dɛ'çɛ:mɔɔrska 'pɛ:n'zija p'ride? | □ SSKJ, SP 1962

deci ▶ 'dɛ:çɛ -- m ( ) *deciliter*: d'vâ: 'dɛ:çɛ 'vɪna sm s'pɛ:ɥ · 'dɛ: mɛ n' 'dɛ:çɛ 'kɔ:njaka • *iti na dva deci iti popit manjšo količino alkoholne pijače*: 'pɛ:t', g'rɛ:ma na d'vâ: 'dɛ:çɛ | □ SSKJ, SP 1962

deci ▶ 'dɛ:çɛ -- -- prid. ( ) *decilitrski*: 'dɛ:çɛ g'ɬa:š mɛ 'dɛ: · 'tət'le g'ɬa:š ja 'dɛ:çɛ, 'un'le pa d'vâ:'dɛ:çɛ | □ Ø

deciliter ipd. ⇒ DECI m, prid.

decimalen ▶ dɛçɛ'má:lɛn (in -lɥ) -lna -ə (in -çɪ-) prid. ( ) • ⇒ decimalna VAGA | □ +

deček ipd. ⇒ POB ipd. [Tominšek 1903: 12: im. ed. »deçk«]

dečko ▶ 'dɛ:čkɔ (star. -kə) -kɔta m živ. ( ) čustv., redk. *lep, postaven ali sposoben*

moški: 'kâ:k 'fe:zd_ 'e:čkə sə b'lɛ 'na:š 'a:te čâ:s'! | [ ] +

ded ⇒ star ATE

deda ▶ 'dè:da -a m živ. (or. mn. star., redk. -d'mɛ; or. dv. star., redk. -d'mɛ) 1. **a** *moški, navadno starejši*: 'sâ:mɛ 'dè:dɛ sə b'lɛ 'gʷo: **b** poud. *močen, postaven sposoben moški*: 'kâ:g 'dè:da ja 'bè:ɥ - pa ja g'lɪx 'ta:k 'ma:gu ɥm're:t 2. (*zakonski*) *mož*: 'dʷo:ns_()m 'dè:də p'ra:ɥla, 'kâ: se ja nar'diʃə - 'kè: sɛ ja pa 'dè:da 'na:šla? | [ ] k 1a ⇒ MOŠKI m; k 2 ⇒ MOŽ [ ] SSKJ, SP 1962

dedec ▶ 'dè:dɛc -c:a in 'd̥i:ɛ 'd̥i:ɛ:c:a m živ. ( ) 1. redk. (*zakonski*) *mož*: ja b'ʃa: pa na nɛ'dè:le, g'rè:ta pa ɥ'bâ: z 'd̥i:ɛ:c:ə s 'cè:rkvɛ 2. **Bo vtikač**: 'bâ:p-cə 'mâ:m, 'dè:c:a p'ri:nie:s' | [ ] k 1 ⇒ MOŽ; k 2 ⇒ VILICE [ ] SSKJ (SP 1962, Plet. ≠)

dedek ⇒ star ATE

dedič ▶ 'dɛ:dɛç -a (in -di-) m živ. ( ) nov. *dedič*: 'jâ:nez bɔ 'dɛ:dič ([= za 'dɛ:diča) | [ ] ⇒ JERB [ ] +

dedinja ▶ 'dɛ:dɛnɛ -e (in -di-) ž ( ) nov. *dedinja*: 'tò:nčka ja 'dɛ:dɛnɛ (= ' za 'dɛ:dɛnɛ) | [ ] SSKJ, SP 1962

dediščina ⇒ JERBŠČINA

dedovati ▶ de'dɔ:vət -'dujam (in dɛ- >) a.+nd. (de'duj -te; de'dɔ:vɔ -d'vâ:ʃa -ə) nov. d. za (= po) kom *dedovati po kom | dobiti premoženje po umrlem*: 's'ta:nɛ bɔ 'dʷo:mɛ ɥ'sə de'dɔ:vɔ - za st'ričə ja ded'vâ:ʃa | [ ] ⇒ JERBATI [ ] +

dedovski ▶ 'dè:dɔs'kɛ -ska -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'kɛga) star. *moški* | < DEDA | 1: 'tɔ: sə 'dè:dɔske ra'çi | [ ] ⇒ MOŠKI prid. [ ] SSKJ, SP 1962 ≠

▶ **dedovsko** ▶ 'dè:dɔskə prisl. ( ) star. *moško* | < DEDOVSKI: 'bəl 'dè:dɔskə se 'nò:sɛ | [ ] ⇒ MOŠKO [ ] Ø

defekt ▶ dɛ'fɛkt -a (in de-; in dɛ'fɛ:-) m (im. mn. dɛ'fɛ:ktɛ) *okvara na pnevmatiki*: u 'ci:ɛ:lɛ sm 'jəm'ɔ dɛ'fɛ:kt | [ ] GUMIDEFEKT [ ] SSKJ, SP 1962

defekt ▶ dɛ'fɛ:kt -- -- (in de-; in dɛ'fɛ:-) prid. ( ) nav. v prilastkovni rabi *okvarjen, poškodovan, defekten*: dɛ'fɛ:kt kəl'lè:nə 'mâ: | [ ] ⇒ FRDERBAN [ ] Ø

defekten ▶ dɛ'fɛ:ktɥ -tna -ə (in de-; in

-fɛ:-) prid. (rod. ed. m. sp. -t'nɛga) *okvarjen, poškodovan, defekten*: 'dè:snə 'rʷo:kə 'mâ: dɛ'fɛ:ktnə | [ ] ⇒ FRDERBAN [ ] SSKJ, SP 1962

dehniti ▶ 'd̥i:ɛ:xən't' 'dè:xnem a. (d̥i:ɛ:xnɛ (in -xən') -xən'te; 'd̥i:ɛ:xn'u 'dè:xənʃa -ə) *dahniti* | z *odprtimi usti rahlo iztisniti zrak*: 'd̥i:ɛ:xnɛ ɥ 'mənɛ | [ ] Plet. (+ *dahniti*)

dejati ⇒ REČI

deka¹ ▶ 'dɛ:ka (in 'dɛ:-) 'dɛ:kɛ z ( ) *dekagram*: pɛt'na:jzd_ 'rɛ:k 'mɔ:kɛ 'ma:rɛž 'da:t | [ ] SSKJ, SP 1962

deka² ▶ 'dɛ:ka (in 'dɛ:-) 'dɛ:kɛ z ( ) redk. (*volnena*) *odeja*: 'dɛ:kə mɛ 'dɛ: | [ ] ⇒ DEKNA [ ] Ø

dekagram ⇒ DEKA¹

dekati ▶ 'dɛ:kat -əm (in 'dɛ:-) na. (dɛ:kɛ itd.) *odevati z odejo*: 'sɛ: ga 'ni t're:ba 'ta:g 'dɛ:kat - ga 'li:ɛ:x ša zadə'siš | [ ] ⇒ ODEJATI [ ] Ø

dekave ▶ 'dɛ:ka'vɛ: -ja (in 'dɛ:-) m živ. ( ) *avtomobil nemške tovarne DKW*: tiz'd'ga 'dɛ:ka'vɛ:ja ja 'pʷo: s'tɔ:ku | [ ] DEKAVEC [ ] Ø

dekavec ▶ 'dɛ:kɔc -a (in 'dɛ:-) m živ. ( ) *avtomobil nemške tovarne DKW*: 'dɛ:kɔca ja 'jəm'ɔ | [ ] ⇒ DEKAVE [ ] SSKJ

dekelčke ▶ 'd̥i:ɛ:kəlčke -a s živ. (mn. 'd̥i:ɛ:kəlčke -ɔ || -u m) 1jubk. *deklica, dekletce | drobna, majhna deklica*: 'tâ:kə 'čè:dne 'd̥i:ɛ:kəlčke ja b'ʃə! | [ ] DEKLETEK [ ] Ø

dekeljc ▶ 'dɛ:kəlc -a m ( ) ies. *lomilec | priprava*: 'dɛ:kəlc p'ri 'vəbəlčə ja za 'tɔ:, da k'line na za'd̥i:ɛ:rja ɥ 'le:s | [ ] Ø

dekla ▶ 'dè:kla -e ž (rod. mn. -kəl) *dekla*: za 'dè:kʃə bɛ me ɥ'zè:lɛ - žustv. 'ja:s jəm 'na:m za 'dè:kʃə (*ne bom jim stregla, pomagala*) | [ ] + [Tominešek 1903: 10: im. ed. »d'čkʃa«; 10: rod. mn. »d'čkʃa«]

dekle ▶ 'd̥i:ɛ:kɛ [dɛk'lè:ta ([in de- [>) s živ. (or. mn. star., redk. [dɛk'lè:t'mɛ; (or. dv. star., redk. [dɛk'lè:t'mɛ) 1. **a** *dekle | dorasla mlada ženska*: tɪstə 'd̥i:ɛ:kɛ bɔ pa za ɥ'žien't' **b** *neporočena ženska sploh*: 'mikʃnɔvə 'd̥i:ɛ:

kle **2. dekle** a |doraščajoča oseba ženskega spola|: pa nə 'nɛ:mškə 'di:kle ja 'tudɛ b'ɫə, ša 'tɑ:kə, m'ɫa:də **b** |hči|: 'kuplɛ 'sə – dɛk'lɛ:ta 'mɑ:jə • 'nɑ:šə 'di:kle 'vəzɛ kə ɛ'lija **3. deklica** |oseba ženskega spola do pubertete|: dɛk'lɛ:t ja b'ɫə ɯ 'šɔ:lɛ 'vi:č kə 'pɔ:bɔ **4. dekle** |ženska oseba v ljubezenskem odnosu do fanta|: 'f'ra:nčɛk 'mɑ: pa dɛk'lɛ:ta • šalj., za fante **biti v dekletih iskati, izbirati si dekle, biti na ljubezenskem zmenku**: u dɛk'lɛ:tɛx sɛ 'bɛ:ɯ, a'njɛ:ʔ (≡ biti v BABAH) • šalj., za fante **iti v dekleta iti si iskat, izbirat dekle, iti na ljubezenski zmenek**: 'kək sɛ se z'rjɛ:tɔ! a g'rɛ:š u dɛk'lɛ:tɛ? (≡ iti v BABE) | **K Kr, Bo** otr. Zbadljivka, namenjena dekletom: dɛk'lɛ:tɛ trəm-'pɛ:tɛ sə s 'cukra nɑ'rɛ:tɛ. (⇒ POB) **L** + **[Tominšek 1903: 23: im. ed. »dɛ'kle'«; 23: rod. ed. »dɛ'kl'ɛ'ta«**

dekletce ⇒ DEKELČKE

dekletek ▶ – dɛk'lɛ:t'ka (in de-) m živ. ⟨
1jubk., redk. deklica, dekletce |drobna, majhna deklica|: 'kɑ:ga 'čɛ:d'nɛga dɛk'lɛ:t'ka 'mɑ:jə! | ≡ ⇒ DEKELČKE **L** ∅

deklica ⇒ DEKLE

dekliščina ⇒ SLOVA

dekna ▶ 'de:kna (in 'dɛ:-) 'dɛ:kne tudi 'dɛ:kne -e z ⟨
(volnena) odeja: z 'dɛ:kne me pɛk'ri • 'dɛ:kne ja 'nɔ:va | ≡ DEKA, KOC **L** ∅

del ⇒ KONEC, TAL **[Tominšek 1903: 16: mest. mn. »délh (pars)«]**

delati ▶ 'de:ɫat (in 'dɛ:-; in 'dɛ:-) ['de:ɫəm (| in dɛ:- >) nd. ⟨'dɛ:lɛ -te (in 'dɛ:-); 'de:ɫɔ (in 'dɛ:-; in 'dɛ:-) ['de:ɫaɫa -ə (in 'dɛ:-)⟩ **1. delati** a |zavestno uporabljati telesno ali duševno energijo za pridobivanje dobrin|: ud 'jutra dɛ vɛ'čɛ:ra (= m'ra:ka) 'de:ɫəm, pa 'nɛ:m 'nɛʒ za pɛ'kɑ:zat • 'ɑ:tɛ ja na ma'šinjɛ 'dɛ:ɫɔ s'kɯ: d'va:js't' 'lɛ:t **b** star., s prislovom |opravljaati delo na določenem področju|: a 'tɔ:j 'ɑ:tɛ ša 'kɛ: 'tišler-skə 'de:ɫa (mizari)? • pɛ 'šjɛ:tə ja ša 'šɔ:štɛrskə 'dɛ:ɫɔ (čevljaril) **c** nov., nav. s prislovom |izpolnjevati, opravljati kako nalogo|: d'ruštɔ na 'de:ɫa

'ta:k,(ə) bɛ 'ma:gɫə • 'ɑ:ɯtɔ 'fa:jn 'de:ɫa (deluje) **2. delati** |opravljaati delo na kakem področju celotnega proizvodjalnega procesa kot vir zaslužka|: 'čɑ:sɛ sɛm u fab'rikɛ 'de:ɫaɫa • (pɛ) 'cɛ:lɛ d'nɛ:ve 'de:ɫa, kə 'mɑ: 'šjɛ:t'()ǎ:k **3. s širokim pomenskim obsegom** a d. kaj delati kaj |z delom omogočati nastajanje česa|: 'miɫɫan 'de:ɫa f'rɔ:ntɔ za ža'ɫɔ:ce • 'xišɛ 'de:ɫɛta (gradita) • g'dɑ:j bɛdɛ pa 'cɛ:stɔ 'de:ɫalɛ? • 'tjɛ:ta mɛ 'de:ɫa (kroji in šiva) 'kiklɛ • a 'riža 'de:ɫəš (rišeš črte)? **b** d. kaj proizvajati kaj, izdelovati kaj: u 'ɛ:l'k'rɔ:jɛ 'de:ɫɛjɛ x'ɫɑ:ča • 'mar'tjɛna 'de:ɫa 'tɔ:rtɔ **c** d. iz česa pridobivati iz česa, napravljati iz česa: ma'ɫjɔ:ca na 'mɔ:rɛʒ z'ɯ:ɔ:ca 'de:ɫat **4. a delati** |opravljaati, izvrševati kako delo ali dejavnost sploh|: 'kɑ: pa 'pɔ:bɛg 'de:ɫa? a se jg'rɑ:ʔ **b** z oslabiljenim pomenom, z glagolskim samostalnikom delati |izraža dejanje, kot ga določa samostalnik|: g'dɑ:j bɛš'()ɔ: pa js'pjɛz'()a 'ɑ:ɯtɔ 'de:ɫat? • sm jɛ 'rɛ:ku – »'njɛ: k're:ga 'de:ɫat«
(ne povzročaj prepira) **c** povzročati: ta 'muzɛka me 'de:ɫa 'ʒjɛ:čnɛga **5. delati** |biti dejavno udeležen pri nastajanju česa|: vɛ'ɫɯ-xɛr 'de:ɫa š'kɔ:dɛ na 'nivɛ • 'jɑ:pka 'de:ɫa 'sɛ:ncɛ **b** |dajati čemu kako lastnost, značilnost|: 'čɑ:rna ɯ'b'lɛ:ka te 'ta:k sta'rikavɛ 'dɛ:ɫa **6. a** s širokim pomenskim obsegom delati |biti v delovnem stanju|: a ma'šjɛna 'dɛ: 'de:ɫa? • k'dɑ:j pa 'de:ɫɛjɛ na 'ɔ:pčinjɛ? **b** delovati, učinkovati: st'rup ja 'za:čɔ 'de:ɫat **7. s** prislovom d. s kom/čim delati s kom/čim |kazati do česa določen odnos, ki se izraža predvsem v dejanjih|: 'gɑ:rdɛ ja 'de:ɫɔ z 'nɛ:, mɛ ja pa ɯš'ɫa: • 'njɛ: 'ta:g'ɫɑ:rdɛ s 'kɑ:pɛ 'de:ɫat ♦ 1es. ⇒ delati LES ♦ 1es. ⇒ LES dela • ⇒ delati DEŽEKA • ⇒ delati komu DRUŠTNJO • ⇒ delati FIGURE • ⇒ delati GALAMO • ⇒ delati GRIVENGE zarad česa • ⇒ delati HUDIČA • ⇒ delati HUDIČA zarad česa • ⇒ delati ko črna ŽIVINA • ⇒ delati si NORCA iz koga

- ⇒ delati s kom kot s coto •
⇒ delati v PETEK in svetek | ⇒ BANTRATI, FRMERATI, MEČKATI, RABOTITI, ZIDATI
☐ + [Tominšek 1903: 10: del. na -l ž. sp. ed. »délala«]
- ▶ **delati se** ▶ 'de:ʎat (in 'de:;-; in 'dè:-) se | 'de:ʎem se (| in de:- >) na. (⇒ DELATI) *delati se* 1. |*biti v stanju nastajanja*: pə 'rʉo:kə se mę k'rã:s'te 'de:ʎejə ▪ na 'va:knex se (lę'dęne) 'rõ:ža 'de:ʎejə ▪ čə ŋ'bje:dŋ u 'xišə na ž'vi, se š'kõ:da 'de:ʎa (*nastaja škoda*) ▪ 'dè:n se 'de:ʎa (*dani se*) ▪ m'ra:k se 'de:ʎa (*mračí se*) ▪ 'tje:ma (= zastar. 'vøtemnə) se 'de:ʎa (*temní se*) 2. |*kazati določeno stanje ali lastnost, ki v resnici ne obstaja*: bə'lęn (= bə'lé:ŋga) se 'de:ʎa, pa 'ni ▪ 'kã: se 'de:ʎəš 'vã:žnęga! ▪ na 'mõ:rəš se 'de:ʎat, kə da 'ni 'nęč ▪ 'kək se prõx 'ma:mę 'le:b 'de:ʎa (*dela se boljši, kot je*) • ⇒ črno se mi je delalo (pred očmi) (⇒ ČRNO s) • ⇒ delati se neumnega (⇒ NEUMEN) • ⇒ ne se delati bolj neumnega, ko si (⇒ NEUMEN) • ⇒ toliko je česa, da se GNOJ dela (iz njega) | ☐ +
- delavec** ▶ de'ʎa:ʉc -a (in de-) tudi 'dè:ʎoc -a m živ. ⟨⟩ *delavec* |*kdor opravlja kako fizično delo*: 'a:te sə b'lę 'gõ:z'd'nę de'ʎa:ʉc ▪ pri'vã:t'nę de'ʎa:ʉcę ▪ smə 'dè:ʎocę u'sə svine'rije 'vøn sp'ra:ʉlę ▪ de'ʎa:ʉcõ ja 'jəm'õ 'dʉo:s't', mə ja pa 'fa:jn š'ʎə | ☐ +
- delaven** ▶ 'dè:ʎon -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga in -nęga, daj. ed. m. sp. -n'mə in -nęmə⟩ 1. redk. *delaven* |*ki rad dela*: 'kək ja 'dè:ʎona! 2. < DELAVNIK |*dan, ko se dela*: 'dè:ʎona sə'bõ:ta ▪ a ja ta sə'bõ:ta 'dè:ʎona (*ali se v tovarni v soboto dela*)? | ☐ k 1 ⇒ PRIDEN ☐ +
- delavka** ▶ de'ʎa:ʉka -e (in de-) in 'dè:ʎo-ka -e ž ⟨⟩ *delavka* 1. |*ženska, ki opravlja kako fizično delo*: na'vã:dna de'ʎa:ʉka u 'e:lk'rõ:jə 'ja: 2. *delavka* |*spolno nerazvita samica pri čebelah*: de'ʎa:ʉke za ma'tičə skr'bijə | ☐ +
- delavnica** ▶ de'ʎa:ʉnca -e (in de-) ž ⟨⟩ *delavnica* |*prostor*: 'tõ:le u de'ʎa:ʉncə 'nje:s' | ☐ +

- delavničen** ▶ 'dè:ʎončən -čna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čnęga⟩ *delavniški*: 'dè:ʎončnə ʉb'le:kə 'de: 'gʉo: ▪ a bəš 'ka: 'dè:ʎončən (*delavnično oblečen*) 'dʉo:ns, kə ja ne'dè:le? | ☐ SSKJ ≠
- ▶ **delavnično** ▶ 'dè:ʎončnə prisl. ⟨⟩ *delavniško*: 'dè:ʎončnə ja 'bè:ʉ( )b'lę:čan | ☐ Ø
- delavnik** ▶ de'ʎa:ʉnək -a (in de;-; in -nĭ-), in 'dè:ʎonək -ŋka m ⟨im. mn. -nękę (in -ni-) in 'dè:ʎonkę⟩ *delavnik* |*dan, ko se dela*: a ʉb de'ʎa:ʉnəkex 'tət' 'a:ʉtõ'bus na 'vəzę? ▪ u 'dè:ʎonkex ga ŋ'kõ: na də'biž 'dʉo:mę | ☐ +
- delavniški** ⇒ DELAVNIČEN
- delavski** ▶ de'ʎa:ʉs'kę -ska -ə (in de-) tudi 'dè:ʎos'kę -ska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. de'ʎa:ʉs'kęga (in de-) tudi 'dè:ʎos's'kęga⟩ *delavski*: de'ʎa:ʉs'kę 'a:ʉtõ'bus (☐ ⇒ DELAVSKI m) ▪ u 'dè:ʎos'kēmə s'vi:etə sm 'bè:ʉ, me pa 'nišə 'mʉo:glę s 'šixta 'dã:t | ☐ +
- ▶ **delavski** ▶ de'ʎa:ʉs'kę -kęga (in de-) tudi 'dè:ʎos'kę -kęga m ⟨⟩ *delavski avtobus*: z de'ʎa:ʉs'kēmə bõ 'pa:ršu | ☐ delavski AVTOBUS ☐ Ø
- delček** ⇒ KONČEK
- delec** ⇒ KONEC
- deleč** ▶ 'dje:leč prisl. ⟨primernik ⇒ DELJI⟩ 1. *daleč* |*izraža (veliko) razdaljo*: 'ta:j_ã b'lə pa 'ja:nə 'urə 'dje:leč za 'jət ▪ tę š'pę:glę sə za na b'lizə, 'unęle pa za na 'dje:leč ▪ a ja də 'rę'nã:te šã 'dje:leč ud 'vã:j? ▪ p're:dŋ se bõ s'põ:n'õ, da 'ne:ma pę'ciklãna, bŋ 'ja:ž_()ə 'dje:leč ▪ a 'ta:g 'dje:leč ja 'dʉo:mę? 2. *daleč* |*izraža veliko časovno oddaljenost*: 'e:, də 'vè:lke 'nʉo:čə ja šã 'dje:leč 3. poud., s presežnikom *izraža veliko mero*: 'dje:leč 'na:j-'lę:pšə ja pa 'dʉo:mę | ☐ k 3 ABSOLUTNO ☐ Ø (+ *daleč*)
- delegacija** ▶ de'le'gã:cęja -a (in de;-; in deļe;-; in -ci-) ž ⟨rod. mn. -ci) *delegacija*: 'e:ĩdõ ja 'bè:ʉ z'ra:ʉnə u de'le'gã:cęjə • čustv., za ljudi **cela delegacija** česa *veliko česa*: ut'rʉo:čę sə b'lę 'təle - 'ce:ʎã de'le'gã:cija jex ja 'pa:ršã | ☐ SSKJ, SP 1962
- delegat** ▶ de'le'gã:t -a (in de;-; in deļe;-)

m živ. ⟨⟩ *delegat*: na koŋg're:s ja 'šo:,
ja de'le'gât | [ ] SSKJ, SP 1962

delež ⇒ TAL

deležen ▶ de'le:žən -žna -ə povdk. ⟨rod. ed.
m. sp. -žnega⟩ čustv., redk. biti deležen
česa *dobiti kaj*: a s'te b'lē 'ke: k'râ:
pu de'le:žne? | [ ] +

delišes ▶ 'de:lē'se:s -a (in -li-; in -še:-)
m ⟨im. mn. -'še:sə⟩ *delišes |jabolko|*:
z'ġâ:tē 'de:lē'se:s | [ ] SSKJ

deliti ▶ de'lit -'līm (in de- >) nd. ⟨'de:lē
(in 'de:l) -lte; 'de:lu in de'lijū de'liġa
-ə, mn. -'lilē itd.⟩ 1. *deliti |napravlja-
ti dele|*: de'lit na d'va:jnə 2. d. kaj
*deliti kaj |od večje količine dajati
po delih|*: 'ma:ma sə de'lilē 'cukər 3.
d. (si) kaj s kom *deliti kaj s kom |imeti
kaj skupaj s kom|*: 'suo:bə sma sē pa
z 'da'nètə de'liġa 4. d. komu kaj *deliti
komu kaj |dajati komu kaj od svoje-
ga|*: u'sə sma sē de'liġa | [ ] k 1-2
⇒ TALATI [ ] +

delj ⇒ DELJI prisl.

delja ▶ 'dè:le -e z ⟨⟩ • star., redk. *táko* (:
káko) *deljo tako daleč*: 'ká: 'mis'lēš
'ti, da sə ta'guo: 'tâ:kə 'dè:lē u 'ġəft
'vid'lē, sə pa 'va:rglē 'duo: nēx 'pār
'bo:mp. u'sə ja b'lə 'ma:rtvə 'in'dē,
u'sə 'ma:rtvə, 'ja:s pa 'žijū ša 'va:stə. •
čə smə 'dē: 'dē: 'li:ɛ:ɛkə 'xò:d'lē 'tâ:kə
'dè:lē tēlēfə'nérat, ša mə pa 'dē: |
⇒ DELJAVA [ ] Ø (+ *dalja*)

deljava ▶ de'lâ:va -e z ⟨⟩ redk. 1. *daljava*
|kraj, prostor, ki je daleč|: z de'lâ:ve
se ja 'čuġə gr'mi:enē 2. *razdalja*
|dolžina med dvema točkama|: pə'mi-
s'lē, 'ká:ka de'lâ:va ja b'lā: 'to: |
⇒ DELJA [ ] Ø (+ *daljava*)

delji ▶ 'dè:lē -- -- tudi -e -ē prid. ⟨rod. ed.
m. sp. -- tudi -lēga⟩ primernik *daljši* 1.
|< *dolg*|: 'tətale 'ġâ:ta ja 'dè:lē kə
'unale • 'dè:lē š'pâ:gə u'zi:em' • 'kiklē
bē sē 'ma:ġla pa 'dè:lē na'rjē:s't' •
'nar'dè:lē 'dèn ja pa pən'de:lēk 2. *|ki
traja večje, nedoločeno časovno
obdobje|*: na 'dè:lē 'furə sē pa s tēmə
'a:utə na 'upem 'jēt • ⇒ biti šIRJI ko
delji | [ ] DELJŠI [ ] Ø (Plet. *dalji*)

delji ▶ 'di:ɛ:l (tudi 'di:ɛ:lē) prisl. ⟨⟩ *dalj* 1.
|izraža večjo razdaljo|: 'mən'_(')i:se

'di:ɛ:l kə 'ti:ɛ:bē • g'do: bə 'di:ɛ:l
s'kuo:ču? • 'na:jd'ɛ:ɛ:l ja pa 'zag'žjē:nə
'f'ra:nčək p'le:zu 2. *|izraža daljše
trajanje|*: 'una se 'vəzē ša pa 'nè:kē
'di:ɛ:l 'kə 'ja:s • žə 'di:ɛ:l 'ca:jta ga
'ni b'lə • sma b'lā: 'təm 'di:ɛ:l kə nē
'ke:dŋ • se pa žə 'di:ɛ:l kə 'pēt 'leit
pəz'nâ:ma 3. *dalje |izraža premikanje
od določene mesta|*: 'kuo:n'_(')i
'mò:gu 'di:ɛ:lē 'jēt • ⇒ da se nič
delji ne reče (⇒ REČI) | [ ] k 3
⇒ NAPREJ [ ] Ø

deljni ▶ 'dè:lnē -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp.
-nēga⟩ *daljen* 1. *|krajevno zelo odda-
ljen|*: u 'ká:ke 'dè:lnə k'râ:ja ja 'šo:!
2. redk. *|ki sega, se razprostira v
daljavo|*: na 'ká:kə 'dè:lnə 'pō:t g'rè:
ta! | [ ] k 2 ⇒ DOLG [ ] Ø (+ *daljen*)

deljši ▶ 'dè:lšə -- -- tudi -a -ə prid. ⟨rod.
ed. m. sp. -- tudi -šēga⟩ redk., primernik
daljši 1. |< *dolg*|: 'dè:lšə 'laisē me pa
'mō:t'jə • x'ġâ:ča bē 'ma:gle 'dè:lšə
'bēt • 'mâ:ša bē 'žixər b'lā: 'dè:lšə 2.
*|ki traja večje, nedoločeno časovno
obdobje|*: na n'mâ:ġə 'dè:lšə 'pō:t ja
'šo: | [ ] ⇒ DELJI prid. [ ] Ø

delo ▶ 'dè:lə -a s ⟨⟩ *delo* 1. nš *|uporab-
ljanje telesne in duševne energije|*:
'ka: nap'rē: ja 'dè:lə • 'kò:g 'dè:la me
ša 'čâ:ka! 2. *|kar se uresničuje z
delanjem|*: 'sē:, kē p'rīda 'ni b'lə
tīstə 'dè:lə, pa m'ra:s ja 'bè:u •
u'sa:jga 'dè:la se 'ġò:tē • star. ta
'kuxne ja də'mâ:žga 'dè:la (to kuhinj-
sko pohištvo ni bilo izdelano v
tovarni) • čustv., star. *imeti dela ko
osran za plotom imeti veliko dela*:
'mâ:m ('tò:g) 'dè:la kə 'vəsran za
p'ġu:tə | ⇒ ŠIHT [ ] ⇒ POSEL [ ] +

delovodja ▶ de'lo:vō:d'ja -a (in de-) m živ.
⟨⟩ *delovodja* | [ ] +

den ▶ 'dèn d'ne:va (in d'ne:-) m ⟨mn.: rod.
d'nevə || -u (in d'ne:-) tudi d'ni, tož.
d'ne:ve in d'ni, mest. d'ne:vex tudi
d'ne:ɛ (in d'ne:-); av.: rod. d'nevə || -u
(in -'ne:-) tudi d'ni, tož. d'ne:va (in
d'ne:-) in d'ni, mest. d'ne:vex tudi d'ne:ɛ
(in -'ne:-)⟩ *dan* 1. a *|čas štirindvaj-
setih ur od polnoči do polnoči|*:
'vəsəm d'ni ja ut pəg'rè:ba b'lə • čas

t'ri d'ni bə 'pa:ršu • u d've:ɣ d'ne:vex mə pa 'f'e:rtək • ne 'd'ɛ:n pəz'nɛ: ja b'lə pa u'sɛga 'kɥo:nc • ne 'd'ɛ:n prad bə'zičə • {A} 'kɑ: za n' 'd'ɛ:n ja pa 'dɥo:ms? {B} pən'dɛ:lək. • 'çɛ:le d'ne:ve pra'jò:ka **b** nov., s prilastkom |ta čas, določen za posebne namene, opravila|: u'râ:dne 'd'ɛ:n • g'da:j 'mâ:š 'rɥo:js't'ne 'd'ɛ:n? **2.** |čas svetlobe od sončnega vzhoda do zahoda|: 'd'ɛ:n se 'd'ɛ:lša (: k'ra:jša) • 'd'ɛ:n se ja na'rê:d'u (zdani-lo se je) • 'sɔ:nčən 'd'ɛ:n • 'lɛ:pɛ d'ne:vɛ 'sə • pɾ d'ne:və se žə pa 'dɛ: 'ka: 'fa:jn pəz'nâ: (dan se je že občutno podaljšal, skrajšal) • čas 'd'ɛ:n spi, vɛ'çér pa 'pɥo: g'rê: • (pə) 'çɛ:le d'ne:ve ja 'ka: u š'lâ:frøkə **3.** mn., s prilastkom omejeno trajanje v življenju, bivanju: na s'tâ:ra d'ni mə ja pa s'lâ:bə š'lə • čustv. **den za dnevom kar naprej, zelo pogosto:** 'd'ɛ:n za d'ne:və sm 'xò:dla u 'tâ:verx • čustv. **govoriti (ta) v tri dni govoriti brez smisla:** nə'mâ:lə pəg'runtɛ – 'niɛ: 'ka: 'ta:k u t'ri d'ni g'va:rət • ⇒ iskati koga/kaj z LUČJO pri belem dnevu • čustv. **ne veš ne ure ne dneva ne veš, kdaj boš umrl, kaj se ti bo zgodilo:** 'kɑ: sɛ 'mò:rəš – 'ta:k 'ja: – s'ma:rt p'ride – na 'vɛ:š 'niɛ: 'ura 'niɛ: d'ne:va • ⇒ NOČ in den • čustv. **pri belem dnevu podnevi, ne skrivaj:** 'dɛ: žə pɾ 'bɛ:lmə d'ne:və k'râ:dɛjə • čustv. **(še) svoj živ den (še) nikoli:** 'sò:j 'žijə 'd'ɛ:n ša 'nišm 'çu 'kɛ: 'tâ:ga | ⇒ DAN, ZA DNE ☐ k 3 ⇒ LETO ☐ Plet. [Tominšek 1903: 22: ed.: »„d'ɛ:n" (nom. in acc.) [...] Gen. je samo „dne“, za dat. le „dnévъ“; loc. ni ednak dat. kakor drugod često, ampak se glasi dnévъ (pъ dnévъ), torej z -b; instr. dném poleg dnévъm.«; mn.: »Plur. nom.: dnévъ, gen. dní, dar. dném in dnévъm, acc.: dní, loc.: dnéh poleg dnévъh, instr. dnémъ, dnévъ, dnévъm (vse tri oblike je rabila ena in ista oseba; dnévъm posebno v zvezi s kakim pridevnikom ali števnikom, ki s s svojim -mъ v instr. menda provzročuje tudi

pri dnévъm končni -mъ).«; dv.: »Dual. nom. acc.: dní, gen.: dni, dat., loc., instr. kakor v množini.«]

denar ipd. ⇒ GNAR ipd.

denarnica ⇒ PRTOŠELJC

derekt ▶ dɛ're:kt (in de-; in dɛ'rɛ:-) prisl. ⟨⟩ neposredno, naravnost: 'pəs ja dɛ're:kt u 'kɔ:çə 'liɛ:t'ɔ • dɛ're:kc_()ə se pəz'nai:lɛ • poud. dɛ're:gz_()aje'bâ:va 'me: | ☐ NARAVNOST ☐ Ø (SSKJ direkt)

derekten ▶ dɛ're:ktɛ [-tna -ə (in de-; in dɛ'rɛ:-; [star., redk. -kn- >) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rɛ:kt'nɛga) direkten, neposreden: a ja 'tɔ: dɛ're:ktna p'ro:ga a ja t're:ba pras'tɔ:pɛt? | ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 direkten)

▶ **derektno** ▶ dɛ're:ktnə (in de-; in dɛ'rɛ:-; star., redk. -kn-) prisl. ⟨⟩ direktno, neposredno, naravnost: 'ja:s_m_ə pa 'ka: dɛ're:ktnə 'rɛ:ku, da ja 'va:su, kə pəs'ti, da ga u't'ɥo:çɛ 'rɛ:dɛjə | ☐ NARAVNOST, z DEREKTNO (⇒ DEREKTNA) ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 direktno)

▶ **derektna** ▶ dɛ're:ktna (in de-; in dɛ'rɛ:-) dɛ'rɛ:kt'ne (in de-; star., redk. -kn-) z ⟨⟩ • z **derektno naravnost:** z dɛ'rɛ:kt'nɛ ja 'šɔ: da'mɔ: (☐ ⇒ DEREKTNO) | ☐ Ø

derektor ▶ dɛ're:ktɔr -ja (in de-; in dɛ'rɛ:-) m živ. ⟨⟩ direktor |vodja|: 'tiɛ:ç ja 'bɛ:u "šâ:rb [za dɛ're:ktɔrja ([= dɛ're:ktɔr) | ☐ Ø (+ direktor)

derektorica ▶ dɛ're:ktɔrca -e (in de-; in dɛ'rɛ:-) z ⟨⟩ direktorica: u "ɛ:lk'rɔ:jə 'mâ:jə pa dɛ're:ktɔrcə 'dɛ: | ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 direktorica)

derektorski ▶ dɛ're:ktɔrs'kɛ -ska -ə (in de-; in dɛ'rɛ:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga) direktorski: p'ro: dɛ'rɛ:ktɔrskə p'lâ:çə 'mâ:š, 'vɛ:š | ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 direktorski)

dereza ⇒ KAMPIŽAR

desen ▶ dɛ:sən -sna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'nɛga) desni a |ki je na nasprotni strani telesa kot srce|: 'dɛ:sna 'ɥo:ga • 'dɛ:sna 'ɥo:ka (☐ DESNICA) **b** |ki je v odnosu do človeka na taki strani|: te 'dɛ:s'nɛ b'lâ:t'nɛk 'mâ: s'tɔ:čan • te 'zɔ:kən ja 'dɛ:sən • pə 'dɛ:s'nɛ s't'ra:nɛ

- ja pe'lá:ʎa (☐ DESNA) ● ⇒ na desno ROKO | ☐ ∅ (+ *desni*)
- **desna** ► 'dè:sna -s'ne z ⟨ ⟩ ● **na desno** na *desno* | *izraža desno stran*: na 'dè:snə 'jəde ● **po desni** po *desni* | *izraža desno stran*: pe 'dè:s'ne se 'va:ze ● **z desne** z *desne* | *izraža desno stran*: z 'dè:s'ne ja pɾ'p̄ie:l'ɔ | ⇒ DESNO ☐ SSKJ
- **desno** ► 'dè:snə prisl. ⟨ ⟩ *desno*: 'dè:snə se 'da:ržə ▪ 'dè:snə pəg'lè:de | ⇒ DESNA ☐ SSKJ
- deset**¹ ► de'sét -'s̄ie:təx (in de-) glav. štev. ⟨ ⟩ *deset* | *izraža število* | **a** v samostalniški rabi: d've:kɾt 'pè:t ja de'sét ▪ 'ura ja (p̄uo:ʎə) de'sét ▪ ub de's̄ie:təx ve'čér (: 'zutɾə) ▪ u 'p̄uo:ʎə de's̄ie:təx **b** v prilastkovni rabi: de'sét 'pa:rstɔ ▪ u tis'tə 'xišə sta 'živeʎa z de's̄ie:təm ut'ruo:kəm ▪ z de's̄ie:təm_ɔl'jò:nəm se na 'mò:rəš 'kə: 'duo:s't' pə'māgat | ⇒ DESET² ☐ + [Tominešek 1903: 25: »des¹t«]
- deset**² ► de'sét -- (in de-) glav. štev. ⟨ ⟩ *deset* | *izraža številko* | **a**: na'pišə de'sét **b** z de'sét_'a:užnd_'inərjəm pa na 'mò:rəš u'kò:lə 'xuo:s't' | ⇒ DESET¹ ☐ k a ⇒ DESETKA ☐ +
- desetar** ► dese'tár -ja (in de-; in dešə-) m živ. ⟨ ⟩ *desetar* | *čin ali nosilec tega čina*: 'na:š ja 'bè:u [za dese'tárja ([= dese'tár) ▪ dese'tár ja g'rãtɔ | ☐ SSKJ, SP 1962
- desetbrzinec** ► de'sè:dbər'zinc -a (in de-) m živ. ⟨ im. mn. -'zin'čə ⟩ *kolo z desetimi predstavami*: de'sè:dbər'zincə ja 'duo:b'u | ☐ ∅
- desetdinerščak** ► de'sè:d'ineršak -a (in de-; in -'sè:di-; in -nə-) m živ. ⟨ ⟩ nekda j **a** *bankovec v vrednosti deset dinarjev*: 'tiz'd'gale de'sè:d'ineršaka me 'de:te **b** *kovanec v vrednosti deset dinarjev ali deset par*: z de'sè:d'i-neršakə be se pa 'da:ʎə uč'ra:ufat | ☐ k b ⇒ KOVAČ ☐ ∅ (Bunc 1940: 66 *desetdinaršek*)
- desetekrati** ► de'sè:tek'rãt' (in de-) prisl. ⟨ ⟩ star. *desetič*: te de'sè:tek'rãt' me ja 'p̄uo: g'rãtaʎə | ☐ ⇒ DESETIČ ☐ ∅
- deseti** ► de'sè:tə -a -ə (in de-; nov. -'s̄ie:-) vrstil. štev. ⟨ rod. ed. m. sp. -təga in -d'ga, daj. ed. m. sp. -təmə in -t'mə ⟩ *deseti*: 'duo:ns ja de'sè:tə ap'ril ▪ de de'sè:d'ga u 'me:sɔcə ja ra'čun za p'ʎã:čat ▪ u'sã:ga təga de'sè:təga sə zb'ra:lə ▪ pɾ de'sè:tə 'mã:šə (*pri maši z začetkom ob desetih ali pol enajstih*) sm̄ b'ʎa: | ☐ +
- desetica** | igralna karta | ⇒ CENER; | številka | ⇒ DESETKA
- desetič** ► de'sè:təč (in de-; nov. -'s̄ie:-; in -ti-) prisl. ⟨ ⟩ *desetič*: de'sè:təč sm̄ žə 'təle | ☐ DESETEKRATI ☐ +
- desetka** ► de'sè:tka (**Bo** -t'k-) -t'ke (in de-) z ⟨ ⟩ 1. *številka deset*: 'nə, na'pišə de'sè:tkə ▪ pɾ'n̄ie:sə ne u'ʎo:ške - de'sè:t'kə (*označene s številko deset*) 2. nov. *desetica* | igralna karta | 'ma:žə z de'sè:tkə | ☐ k 1 DESET²; k 2 ⇒ CENER ☐ + [Plet.: »desetka, f. [...] 3) das Zehnkreuzerstück, Savinska dol.«]
- desetkrat** ► de'sè:tkrat (in de-; in -kərt) prisl. ⟨ ⟩ *desetkrat* | *izraža deset ponovitev*: de'sè:tkrat 'vi:č 'va:de be 'ma:gu 'da:t x škɾ'pivə, 'ta:k ja pa u'sə pəž'ga:u, kə ja b'ʎə p̄a'muo:čnə ▪ de'sè:tkɾt sm̄ pa 'žə b'ʎa: 'təm, čə 'n̄ie: 'vi:čkɾt | ☐ +
- desetparščak** ► de'sè:t'pã:ršak -a (in de-) m živ. ⟨ ⟩ nekda j *kovanec v vrednosti deset par*: ne ga de'sè:t'pã:ršaka 'nucəm | ☐ ⇒ KOVAČ ☐ ∅ (Bunc 1940: 67 *desetparšek*)
- deska** ► 'd̄ie:ska -s'ke z ⟨ rod. mn. -sək in -sk ⟩ *deska* 1. | *ploščat kos lesa*: 'd̄ie:skə pə'vəblə ▪ 'žã:gat na 'd̄ie:s'ke ▪ 'kišta ja z 'd̄ie:sək z'b̄ita ▪ da:rve ud 'd̄ie:sək (*drva iz (nažaganih) desk*) sma də'b̄iʎa ▪ na na'vã:d'nə 'd̄ie:s'kə tɾ pɾ 'žã:gə ja št'rukle 'de:ʎaʎa 2. s prilastkom | (*lesena*) *plošča za različne namene*: 'd̄ie:ska za 'čəbu 'rè:zat ▪ ug'lã:sna 'd̄ie:ska ● čustv., nov., za ženske **biti (taka) ko (ena) deska biti brez oblin**: ta 'bã:ba ja pa 'tã:ka 'kə na 'd̄ie:ska | | *deska za valjanje testa* | ⇒ NUDELJPRET ☐ +
- desnica** ► deš'nica (in des-) deš'nice z ⟨ redk. *desnica* | *desna roka*: deš'nice se ja z'ʎuo:m'u | ☐ +

desničar ▶ deš'ničar -ja (in des-) m živ.
 ⟨⟩ *desničar* [kdor uporablja desno roko]: a se 'ti le'vičar a deš'ničar? |
 [SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)]

desničen ▶ deš'ničen -čna -ə (in des-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čnega⟩ *desničen*: 'ja:s_()m 'bè:u 'čâ:s' le'vičen, 'de: sm pa deš'ničen | [SSKJ, SP 1962]

deški ⇒ POBOVSKI

dete ⇒ OTROK [Tominšek 1903: 23: im. ed. »dète«; 23: »de't'ĭta«]

detelja ▶ 'dè:tɛle -e z ⟨⟩ *detelja*: 'dɛ: 'zaj:cəm 'dè:tɛle • ər'dè:ča 'dè:tɛle (*rdeča detelja*) ◆ bot. **svetla detelja** *zajčja deteljica*: s'vi:etl̩a 'dè:tɛle (≡ kisl̩a DETELJICA) | [ ] +

deteljica ▶ 'dè:tɛlca -e z ⟨⟩ manjš., čustv. *deteljica*: 'zaj:c 'ra:d 'dè:tɛlcə 'jɛ: • š'tè:rpè:re:sna 'dè:tɛlca ◆ bot. **kisla deteljica** *zajčja deteljica*: 'ki:šl̩a 'dè:tɛlca (≡ ⇒ svetla DETELJA) | [ ] +

deti ▶ 'di:et ['dè:nem ([zastar. 'de:m (in 'dɛ:-)) a. ⟨'di:enɛ (in 'di:n') 'di:n'te in 'dè: -te; 'di:ɛu -l̩a -ə) pešaj. d. kaj *deti* kaj [napraviti, da pride kaj na določeno mesto]: 'ka: tɛle 'si:em 'di:enɛ 'ki:štə • p'râ:ška 'di:enɛ (= 'dè:) 'nətər • 'dè: kâkə 'da:rɔvə na 'va:ɣen' • 'kâ:m se pa 'di:ɛu g'nâ:r? • g'da:j pa 'dɛ:ž_l̩upə 'kuxat? • t'râ:ge 'žixər 'ta:jle 'dè:neš • nət u 'žie:b 'di:enɛ pɾ'tuo:šl̩c • 'di:enɛ 'nuo:ž z 'ro:k • 'di:n' 'žâ:kəl z 'a:ɥta 'vən • ⇒ ne vem, kam naj denem koga (⇒ VEDETI) • čustv. **nismo imeli nič** (= ničesarca) v **usta za deti** *stradali smo*: med 'va:j-s'kɛ 'ni:smə 'mè:lɛ 'neč u 'us'te za 'di:et | [ ] ⇒ DATI [ ] +

detonacija ⇒ ŠUS

detonator ⇒ KAPSELJ

detrih ▶ 'dɛ:tərx -a (in 'dɛ:-) m ⟨⟩ *vitrih*: z 'dɛ:tɾxə ja klɛn'čar:uŋcə 'vɛfnə | [ ] ∅

devati ▶ 'dɛ:vat (in 'dɛ:-) 'dɛ:ɥlem in ['dɛ:vəm ([in 'dɛ:- [>) nā. ⟨'dɛ:ɥlɛ (in 'dɛ:ɥl̩) 'dɛ:vɛlte (in 'dɛ:ɥl̩te) in 'dɛ:vɛ -te; ['dɛ:və -va:l̩a -ə) d. kaj *dajati* kaj [delati, da prihaja kaj na določeno mesto]: 'kâ:m pa 'kâ:ŋɣl̩ə 'dɛ:ɥlɛ-te? • dɾ'və:jə, kə ja b'l̩ə 'kuxənə, sma pa z g'râ:blɛm 'dɛ:va:l̩a 'vən • u'sâ:kə

'lè:tə sma jəm g'nâ:r 'dɛ:va:l̩a. da sma jəm da'jâ:l̩a. • mɛ'nike sə 'nəd_l̩:ɛ:valɛ • 'mâ:ma 'žə 'dɛ:ɥlɛ k'rɛx u 'pɛ:č • **devati** kaj **narazen** 1. star. *razstaviti kaj* [dati na sestavne dele]: za'kâ: pa 'a:ɥt'ka na'râ:zɯ 'dɛ:ɥlɛš?! (≡ ⇒ RAZSTAVLJATI) 2. *rezati zaklano žival na kose*: pra'šička 'žə 'dɛ:ɥlɛjə na'râ:zən • star. **devati** kaj **nazaj vračati** kaj: 'sɛ: ɥ'rɛ:čkɛ 'ni t're:ba na'zaj 'dɛ:vat (≡ ⇒ VRAČEVATI) • **devati** koga v nič *omalovaževati* koga, *podcenjevati* koga: 'kək jə ja ɥ 'než 'dɛ:və! (≡ ⇒ dajati koga v nič) • ⇒ vpije, ko bi ga iz kože devali | [ ] ⇒ DAJATI [ ] +

devet¹ ▶ dɛ'vɛ:t -'vi:ɛtɛx (in de-) glav. štev. ⟨⟩ *devet* [izraža število] a v samostalniški rabi: t'ri:kɾt_()ri ja dɛ'vɛ:t • 'ura bə ɥ'sâ:k 'ca:jd_ɛ'vɛ:t • ub dɛ'vi:ɛtɛx vɛ'čɛ:r (: 'zutɾɛ) • u 'puo:ž dɛ'vi:ɛtɛx b v prilastkovni rabi: dɛ'vɛ:č_()kâ:fə x'mɛ:l̩a • pɾ dɛ'vi:ɛtɛx_l̩i:šax ša 'ni:sm b'l̩a: | ⇒ DEVET² [ ] + [Tominšek 1903: 25: »dev'ĭt«]

devet² ▶ dɛ'vɛ:t -- (in de-) glav. štev. ⟨⟩ *devet* [izraža številko]: a na'pišə dɛ'vɛ:t b 'kò:k tɛ ja ɥ'sta:l̩ə ɥd_ɛ'vɛ:t_l̩a:ɥžnt 'tò:lɛrju? | ⇒ DEVET¹ [ ] k a ⇒ DEVETKA [ ] +

devetdeset¹ ▶ dɛ'vɛ:dɛs't' (star., redk. -sɛt; zastar. -sè:t) -s'tɛx (in de-) glav. štev. ⟨⟩ *devetdeset* [izraža število]: dɛ'vɛ:dɛs't' 'lɛ:d bɯ s'tar x 'lè:tə • də dɛ'vɛ:dɛs'tɛj bɛ ša 'ra:d 'živ'ə, 'puo: mɛ ja pa ɥ'sə'ja:nə | ⇒ DEVETDESET² [ ] + [Tominšek 1903: 25: »dev'ĭdesɛt«]

devetdeset² ▶ dɛ'vɛ:dɛs't' -- (in de-) glav. štev. ⟨⟩ *devetdeset* [izraža številko] a: na'pišə dɛ'vɛ:dɛs't' b: 'cɛ:nə ja s'pu-s't'u na dɛ'vɛ:dɛs't_l̩a:ɥžnt 'mâ:rk | ⇒ DEVETDESET¹ [ ] +

devetdeseti ▶ dɛ'vɛ:dɛs'tɛ [-desta -ə (in de-; [in -dɛ-) vrstil. štev. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) *devetdeseti*: u dɛ'vɛ:dɛs't'-mə 'lè:tə sə b'lɛ, kə sə ɥ'ma:rlɛ | [ ] +

devetekrati ▶ dɛ'vɛ:tek'râ:t' (in de-) prisl. ⟨⟩ star. *devetič*: ɛ'ŋkɾč_()a s'pə:nɛm, da sm 'cɛ:ɥ 'dè:n_()ò:sl̩a, da sɯ dɛ'vɛ:tkrat pɾ'ni:ɛ:sl̩a 'duo:l, tɛ dɛ'vɛ:te-

- k'râ:c_()m pa š'la: u 'suo:bə, sm pa 'ka: 'pâ:d'la na 'pô:js't'ô • te dɛ'vè:te-k'rârt' ja 'kuo:za 'puo: šale b'rija us'ta:la | $\square$ $\Rightarrow$ DEVETIČ $\square$ $\emptyset$
- deveti** ▶ dɛ'vè:tɛ -a -ə (in de-; nov. -'vie:-) vrstil. štev. (rod. ed. m. sp. -tɛga in -d'ga, daj. ed. m. sp. -tɛmə in -t'mə) *deveti: ta dɛ'vè:ta ja b'la: pa čə 'nie: "mīca • deveti deveti (triinštirideset) 9. september 1943, dan po kapitulaciji fašistične Italije: 'janə sə pa 'da:lɛ sɛ u'pīsat, da sə š'lɛ prad_ɛ'vè:t'mə dɛ'vè:t'mə u partɛ'zâ:ne • ja 'bè:u 'bo:rc ud_ɛ'vè:d'ga dɛ'vè:d'ga t'rīnš'tè:rdes't' | $\square$ +*
- devetica** $\Rightarrow$ DEVETKA
- devetič** ▶ dɛ'vè:tɛč (in de-; nov. -'vie:-; in -ti-) prisl. (̎) *devetič: dɛ'vè:tɛč ja pa 'puo:l b'lə | $\square$ $\Rightarrow$ DEVETEKRATI $\square$ +*
- devetindvajset¹** ▶ dɛ'vè:tɛnd'va:js't' -tɛx (in de-; star. -tnəd-) glav. štev. (̎) *devetindvajset |izraža številko: dɛ'vè:tɛnd'va:js't' 'le:d bə s'tâ:ra čaz ŋ' 'me:snɛ | $\Rightarrow$ DEVETINDVAJSET² $\square$ SP 1962*
- devetindvajset²** ▶ dɛ'vè:tɛnd'va:js't' -- (in de-; star. -tnəd-) glav. štev. (̎) *devetindvajset |izraža številko: a 'piša tɛle dɛ'vè:tɛnd'va:js't' a 'kâ:? | $\Rightarrow$ DEVETINDVAJSET¹ $\square$ SP 1962*
- devetindvajseti** ▶ dɛ'vè:tɛnd'va:js'tɛ -sta -ə (in de-; star. -tnəd-) vrstil. štev. (rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) *devetindvajseti: dɛ'vè:tɛnd'va:js'tɛga smə 'du:ons, a'nie:?' • 'dô:xtɛrja 'mâ:m pa dɛ'vè:tɛnd'va:js't'd'ga ap'rīla • dɛ'vè:tɛnd'va:js't'd'ga 'fe:brɛ-'vârja 'mâ: 'ruo:js't'ŋɛ 'dɛ:n • dɛ'vè:tɛnd'va:js't'd'ga ('lɛ:ta) ja rə'ja:na | $\square$ $\emptyset$*
- devetindvajščak** ▶ dɛ'vè:tɛnd'va:js'ak -a (in de-; in -tnəd-) m živ. (̎) star., redk. *moški, rojen leta 1929: a 'mis'lɛž, da ja 'f'rɛnc 'vəsnd'va:js'ak? kôkrɔ 'ja:s 've:m, ja dɛ'vè:tɛnd'va:js'ak. | $\square$ $\square$ Za moške, rojene v letih 1912–1929, se uporablja samostalniško poimenovanje iz letnice rojstva. Za ženske se govori na način dɛ'vè:tɛnd'va:js'ta 'lɛ:tɛca ali rə'ja:na dɛ'vè:tɛnd'va:js't'd'ga 'lɛ:ta, rə'ja:na 'lɛ:ta dɛ'vè:tɛnd'va:js't' (tako se govori tudi za moške in ženske izven navedenega časovnega okvirja) ali – zelo redko – dɛ'vè:tɛnd'va:js'ca. | $\square$ $\emptyset$*
- devetka** ▶ dɛ'vè:tka (Bo -t'k-) -t'ke (in de-) ž (̎) **1. številka devet: 'tɔ: ja dɛ'vè:tka, 'nie: 'šɛ:stka** **2. nov. devetica |igralna karta: dɛ'vè:tka 'dɛ: | $\square$ $\square$ k 1 DEVET²; k 2 $\Rightarrow$ NAJNER $\square$ +**
- devetkrat** ▶ dɛ'vè:tkrat (in de-; in -kərt) prisl. (̎) *devetkrat: "šmar'čâ:ŋɛ sɛ dɛ'bilɛ dɛ'vè:tkrɛt 'vie:ž g'nâ:rja kə 'mi | $\square$ +*
- devetnajst¹** ▶ dɛvɛt'na:js't -ɛx (in de-) glav. štev. (̎) *devetnajst |izraža število: dɛvɛt'na:js't nas ja b'lə | $\Rightarrow$ DEVETNAJST² $\square$ +*
- devetnajst²** ▶ dɛvɛt'na:js't -- (in de-) glav. štev. (̎) *devetnajst |izraža številko: na'piž dɛvɛt'na:js't | $\Rightarrow$ DEVETNAJST¹ $\square$ +*
- devetnajsti** ▶ dɛvɛt'na:js'tɛ -a -ə (in de-) vrstil. štev. (rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) *devetnajsti: 'jô:žafɔvə ja dɛvɛt'na:js't'd'ga 'mâ:rca | $\square$ +*
- devetnajščak** ▶ dɛvɛt'na:js'ak -a m živ. (̎) star., redk. *moški, rojen leta 1919 | $\square$ $\square$ $\Rightarrow$ DEVETINDVAJŠČAK $\square$ $\emptyset$*
- devetsto** ▶ dɛ'vè:ctɔ -- (in de-) glav. štev. (̎) *devetsto |izraža število ali številko: kɔl dɛ'vè:ctɔ 'tô:lɛrjɔ ja kəš'tâ:lə | $\square$ $\square$ SSKJ, Plet.*
- devica** ▶ dɛ'vīca -'vice (in de-) ž (̎) nov. *devica |ženska, ki še ni spolno občevala: a 'miž, da ja ša dɛ'vīca? • $\Rightarrow$ MARIJA devica | $\square$ +*
- deviza** ▶ dɛ'vīza -'vize (in de-) ž (̎) nav. mn. *tuja plačilna sredstva, devize: 'kɛ: bɛ se 'kɛ: dɛ'vīs dɛ'bišɛ? • kâkə dɛ'vīzə bɛ pa 'žə 'li:ɛxkə 'mɛ:lə pɕš'pâ:rɛnə | $\square$ $\square$ SP 1962 (SSKJ devize)*
- devžnjak** [Plet.: »dévžnjak, m. = žep v obleki, Savinska dol.«]
- dezertirati** ▶ dɛzɛn'tɛ:rat -əm (in deze-; in -ze-; tudi dɛzɛn-) a.+nd. (̎) *dezertirati: 'un' ja dɛzɛn'tɛ:rɔ 'puo:l • 'tis'tɛ ja z 'nɛ:mške 'va:js'ke dɛzɛn'tɛ:rɔ | $\square$ $\emptyset$ (SSKJ, SP 1962 dezertirati)*
- dezertirati** $\Rightarrow$ DEZERTIRATI
- dež** ▶ 'diɛ:š -ža m (̎) nš *dež |padavine:*

'd̥ie:ž g'rè: (= nov. 'p̥a:da) • s'p̥è:t ja 'd̥ie:š (spet dežuje) • g'da:j b̥o 'k̥e: 'd̥ie:š 'n̥ie:x̥o 'j̥et (= 'p̥a:dat)? • 'č̥a:s̥e ja 'd̥ie:š 't̥a:k 'p̥a:d̥o (= 'š̥o: = zastar. 'x̥u:od'u) 'm̥a:ja, 'de: pa 't̥a:ka 'suša • 'jut̥er 'b̥o: 'd̥ie:š • γ 'd̥ie:ž̥e se p̥r̥št̥e-luja • 'ša: ne 'k̥a:p̥le 'd̥ie:ž̥a 'ni b'ž̥e te 'me:s̥n̥c • pri označevanju krajevnosti, časovnosti: p̥ə 'd̥ie:ž̥e 'x̥o:d̥e u'k̥o:l̥e • u 'd̥ie:ž̥e 'de:ž̥a • 'n̥ie: u 'd̥ie:ž̥e vag'ž̥a:u šven̥e 'x̥u:od̥et | ☐ +

dežek ▶ 'd̥ie:ž̥ek -a m živ. ⟨⟩ NŠ, manjš., otr. *dežek*: s'p̥è:d̥ g'rè: 'd̥ie:ž̥ek • otr. **delati dežeka sliniti se in izdihovati skoz usta**: a 'd̥ie:ž̥eka 'de:ž̥a 'na:š 'p̥o:p̥? | ☐ +

dežela ▶ de'ž̥ie:ž̥a -le (in de-) ž ⟨⟩ *dežela* |obsežnejše ozemlje| • omilj. **iti v krtovo deželo umreti**: 'na: b̥o 'd̥o:g̥ə, b̥m̥ pa 'š̥o: u 'ka:r̥t̥ov̥ə de'ž̥ie:ž̥ə (☐ ⇒ UMRETI) • otr. **iti v pančevo deželo iti spat**: 'n̥ə, 'de: pa g'rè:ma u 'p̥a:n-č̥ov̥ə de'ž̥ie:ž̥ə | ☐ +

dežen ▶ 'd̥ie:ž̥en -žna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žnega⟩ • ⇒ dežen MANTELJ | ☐ SSKJ, SP 1962

deževati |dežuje| ⇒ DEŽ gre

deževen ▶ de'ž̥o:n̥ -a -ə (in de-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -n̥ga in -n̥ega, daj. ed. m. sp. -n'm̥ə in -n̥em̥ə⟩ *deževen*: de'ž̥o:n̥ə u'r̥ie:me | ☐ +

▶ **deževno** ▶ de'ž̥o:n̥ə (in de-) povdk. ⟨⟩ *deževno*: p'r̥e:j̥šn̥e 'ke:d̥n̥ ja b'ž̥e 'v̥ərg̥n̥e de'ž̥o:n̥ə | ☐ SSKJ

deževje ▶ de'ž̥o:j̥ə (**Bo** tudi -a) -a (in de-) s ⟨⟩ NŠ *deževje*: u t̥em̥ə de'ž̥o:j̥ə z ut'r̥u:ok̥ə ša 'v̥ən̥̣a 'm̥o:r̥əš 'j̥et | ☐ +

deževnica ⇒ VODA

deževnik ⇒ ČRV

dežnik ⇒ OMRELA

dežurati ▶ de'ž̥urat -əm (in de-) nd. ⟨⟩ 1. *dežurati*: 'š̥è:r̥k̥o b̥o d'r̥uk̥̣'ed̥n̥ de'ž̥ur̥o 2. šalj., nov. *bedeti, čakajoč na koga*: 'ma:ma ja d̥ə t're:γ 'zut̥r̥e de'ž̥u-raž̥a, k̥ə me 'ni b'ž̥e da'm̥o: | ☐ SSKJ, SP 1962

▶ **dežuren** ▶ de'ž̥ur̥en -rna -ə (in de-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rn̥ega⟩ *dežuren*: 'k̥è:r̥ 'd̥o:x̥ter ja pa 'd̥u:oz̥ de'ž̥ur̥en? | ☐ SSKJ, SP 1962

dežurna ▶ de'ž̥urna -e (in de-) ž ⟨rod. mn. -n̥ex̥⟩ *dežurna*: a ja 'ma:ma 'd̥u:oz̥ de'ž̥urna? | ☐ SSKJ

dežurni ▶ de'ž̥urn̥e -n̥ega (in de-) m živ. ⟨⟩ *dežurni*: 'ur̥lep ja de'ž̥urn̥e | ☐ SSKJ

diamant ▶ de'ja'm̥ant -a (in di-) m ⟨⟩ 1. *diamant* |kamen|: p'r̥o: de'ja'm̥ant 'm̥a:na 'pa:r̥stan̥ə 2. *diamantno rezilo*: z di'ja'm̥ant̥ə pra'r̥e:ž̥ə 'ša:j̥b̥ə | ☐ SSKJ, SP 1962

dieta ▶ de'j̥e:ta -'j̥ete (in di-) ž ⟨⟩ *dieta* |predpisana prehrana|: a se 'ti dr̥'ž̥iš de'j̥e:te? • žə š̥t̥ər̥'na:j̥st 'let̥ [ja na de'j̥e:te (= 'm̥a: de'j̥e:t̥ə) • sxuj̥ša'v̥a:l̥na di'j̥e:ta • di'j̥e:ta za [ža'ž̥o:c̣ (: 'ž̥o:č) | ☐ SSKJ, SP 1962

digati ▶ 'd̥i:gat -əm d.+nd. ⟨'dige itd.⟩ čustv., redk. d. koga *zbuditi, buditi koga* |povzročati prehajanje iz spečega stanja v budno|: 'n̥ie: me prax'm̥a:ž̥ə 'd̥i:gat • g'da:j̥ s̥ə ga pa 'd̥i:gaž̥a? | ☐ ⇒ BUDITI | ☐ Plet. ≠

▶ **digati se** ▶ 'd̥i:gat se -əm se d. ⟨⇒ DIGATI⟩ čustv., redk. *vstati* |po spanju, počitku|: k̥ə ja b'ž̥a: 'ura 'š̥e:st p'r̥u:oč̣, s̥m̥ se pa 'ka:r̥ 'd̥i:go | ⇒ DIŽI SE | ☐ ⇒ VSTATI | ☐ Ø

dihanje ▶ 'd̥i:x̥əne (Bo tudi -e) -e s ⟨⟩ NŠ *dihanje*: 'd̥i:x̥əne se ja 'čuž̥ə | ☐ + [Tominšek 1903: 14: or. ed. »d̥ihaṇ̃ṃ«]

dihati ▶ 'd̥i:x̥at -əm star., redk. 'dišam nd. ⟨'d̥i:x̥ə -te in 'dišə (in 'diš) -š̥te; 'd̥i:x̥o -xaž̥a -ə⟩ *dihati* 1. **a** |zajemati zrak v pljuča in ga iz njih iztiskati|: 't̥i:š̥k̥ə 'd̥i:x̥əm • 'd̥i:x̥ə čaz 'n̥o:ṣ (: 'us'te) • 'z̥ež̥ 'ma:ra 'd̥i:x̥at (*mora priti v stik z zrakom*) – za 'c̥o:k̥el na s'm̥eš̥ p'ž̥o:š̥č̥ež̥ 'd̥a:t̥ **b** |izdihavati|: 'n̥ie: me 'd̥i:x̥at u_u'š̥e:s̥ə 2. redk. |z odprtimi usti rahlo iztiskati zrak|: u 'r̥u:ok̥e s̥m̥ s̥ə 'd̥i:x̥o • poud. **dihati ko star meh zelo sopsti**: k̥ə g'r̥è:m̥ p̥ə st̥əp'n̥icex, 'd̥i:x̥əm k̥ə s't̥a:r̥ 'm̥e:x̣ | ☐ +

dihot ▶ 'd̥i:x̥o:t̥ medm. ⟨⟩ klic konju *hovt, na desno* | ☐ HOT, TIBO, TIBOHOT | ☐ Konj gre na desno tudi, če voznik brez klica sunkoma poteguje vajet. (⇒ BISTEHAR) | ☐ Ø (Šivic-Dular 1984/85: 150)

diht ▶ 'd̥i:xt̥ -a m ⟨⟩ ♦ 1es. v **diht spu-**

- stiti poravnati z debelinskim strojem: 'd̥i:eskə smə ɥ 'd̥ixc_()pəs'tilə • na diht zatesnjeno, neprepustno, nepredušno: 'g̥á:s'má:ska ja na 'd̥ixt na'rè:ta • 'ká:ŋg̥la se na 'd̥ixt 'za:pra • 'xiša na s'mě:š na 'd̥ixz_()'a:prt | □ ∅
- dihtati** ▶ 'd̥ixtat -əm nd. ⟨'d̥ixtə itd.⟩ *tesniti a* | *zapirati, zmanjševati reže, da tekočina ne uhaaja*: pək'rəɥ (: 'd̥ixtəŋga : 'p̥ipa : 'va:knə) za'něž 'd̥ixta **b** | *prilegati se čemu tako, da ni reže, rež*: 'g̥á:s'má:ska na 'd̥ixta | □ ∅
- dihtenga** ▶ 'd̥ixtəŋga -e ž ⟨⟩ *tesnilo*: 'd̥ixtəŋga na d̥r̥'ži (= 'd̥ixta) • 'd̥ixtəŋga bə za za'mě:net | □ ∅
- dihterica** ▶ 'dixterca (in -tə-) -tərce ž ⟨⟩ 1es. *debelinski stroj*: smə 'd̥i:eskə čaz 'dixtercə spəs'tilə, smə pa 'r̥i:ekl̥ə - »'tə: smə pa ɥ 'd̥ixc_()pəs'tilə« | □ ∅
- dihur** ▶ d̥ə'xur -ja (in d̥i-) m živ. ⟨⟩ *dihur* | *žival*: d̥ə'xur ja ɥ'se: 'kura pə'dušu • poud., za ljudi **smrdeti ko dihur zelo, močno smrdeti**: smər'diš pa 'kə d̥ə'xur (⇒ ⇒ smrdeti ko POK) | ⇒ SMRDET □ +
- dija** ▶ 'dija medm. ⟨⟩ **a** klic konju *naprej b* šalj., klic človeku *izraža poziv za začetek, nadaljevanje poti*: st'r̥ic, 'nə, 'dija! | ⇒ HEJ □ k a: *Namesto tega klica se rabi tudi cmokljaj (v mednarodni fonetični abecedi [o])*. □ ∅ (SSKJ *dijo*)
- dijak** ▶ d̥ə'jâ:k -a (in d̥i-) m živ. ⟨⟩ nov. *dijak*: a 'ti s̥ə 'd̥e: d̥ə'jâ:k? | □ +
- dile** ▶ 'dile 'dil ž mn. ⟨⟩ *podstrešje*: l̥ə'mâ:rcə 'mâ:m na 'd̥ilɛx • z 'dil sm̥ 'šə:, sm̥ pa pə š't̥e:ŋgex 'pâ:du • na 'd̥ilɛx smə 'm̥e:l̥ə 'kuxn̥ə • 'dile (= pə 'd̥ilɛx) 'ma:rmə pəš't̥e:l̥et • slabš., šalj. **imeti pošteljano po dilah** (= navrhi ipd.) *biti duševno zdrav, uravnovešen*: ta 'že:nska pa 'ne:ma pəš't̥e:l̥ənə pə 'd̥ilɛx • a 'mis'l̥əž, da 'mâ: pəš't̥e:l̥ənə pə 'd̥ilɛx? • šalj. **vleči** (: potegniti ipd.) **na dile glasno smrkati**: 'n̥i: 'nə 'ta:k na 'dile ɥ'l̥e:čt - us'ma:rkne 'se! | □ +
- dim** ▶ 'd̥əm (in 'd̥im) 'd̥ima m ⟨im. mn. 'dime⟩ *dim a* nš | *plini*: 'd̥əm se ka'di vən s 'p̥i:čə • 'ká:g 'd̥əm se ɥz'd̥ə'guja 'təmle 'd̥u:ɹ! • čəga'r̥e:t'n̥ə 'd̥əm • 'd̥əm ut_:'e'bâ:ka **b** redk. | *oblak*: u 'v̥i:es̥ə se 'd̥im̥ ɥz'd̥ə'gujajə vən z 'ra:jfn̥ikə | □ +
- dima** ▶ 'd̥ima 'dime ž ⟨⟩ *temno siva krava* | ⇒ DIMKA □ +
- dimenzija** ▶ d̥ə'm̥e:n̥zeja -a (in d̥i-; in -n'z-; in -zi-) ž ⟨rod. mn. -zi⟩ *dimenzija*: ta 'd̥i:eska 'ni te p'r̥â:ve d̥ə'm̥e:n̥zeja • redk. š'ká:t̥la 'mâ: pra'v̥e:l̥ke d̥ə'm̥e:n̥zi-ja, pa na g'r̥e: 'n̥ət̥ər | ⇒ ⇒ MERA □ SSKJ, SP 1962
- dimka** ▶ 'd̥imka 'dimke ž ⟨⟩ *temno siva krava* | ⇒ DIMA □ +
- dimnik** ⇒ RAJFNIK
- dimnikar** ⇒ RAJFENKELER
- dinama** ▶ d̥ə'nâ:ma -e (in d̥i-) ž ⟨⟩ *dinamo, predusem pri (dvo)kolesu*: d̥ə'nâ:ma p̥r̥ p̥ə'cikl̥nə ja za'r̥ibaža | □ SSKJ
- dinamit** ▶ d̥əna'm̥it -a (in d̥i-) m ⟨⟩ nš *dinamit*: d̥ə's̥e:t 'pa:ɹz d̥əna'm̥ita | □ +
- dinar** ipd. ⇒ DINER ipd.
- dindelj** ▶ 'din'd̥l̥ -na m ⟨⟩ **Bo dirndl**: 't̥i:eta s̥ə m̥ə 'din'd̥l̥ s̥ə's̥il̥ə | ⇒ ⇒ DINDRLJE □ ∅
- dindrlje** ▶ 'd̥ind̥r̥lə (**Bo** tudi -e) -e s ⟨⟩ *dirndl*: 'k̥e: s̥ə pa 't̥â:k̥ 'le:p̥ə 'd̥ind̥r̥lə d̥ə'b̥i:la? | ⇒ DINDELJ □ ∅ (SSKJ *dirndl*)
- diner** ▶ 'diner -n̥erja m ⟨⟩ 1. **a diner** | *denarna enota*: t'r̥ištə 'ta:ɥŋd 'd̥in̥erjə p'r̥ide 'k̥u:št̥at **b** | *kovanec*: a 'mâ:š ŋ' 'diner za tele'f̥o:n? 2. čustv. *denar sploh*: 'ša: 'd̥in̥erja 'ni p̥r̥ 'xišə • 'č̥u:v̥ə na 'd̥in̥erja • čustv. **tudi** (= še) **dinerja ne glajštati biti popolnoma brez denarja**: 'ša: 'd̥in̥erja na g'l̥e:jšt̥eta - 'k̥ək s̥ə p ta 'k̥e: 'k̥o:l̥m̥ 'kup̥la!? • čustv. **gledati na vsak diner a biti varčen**: 'ma:ma g'l̥e:d̥əjə na ɥ'sâ:g 'diner - da s̥ə 'k̥e: p̥r̥š'p̥â:r̥əjə **b** | *biti skop*: na ɥ'sâ:g 'diner g'l̥e:da - pa 'ká: m̥ə pa 'â:s'ne? | ⇒ k 2 ⇒ GNAR □ ∅ (SSKJ, SP 1962 *dinar*)
- dinerček** ▶ 'd̥in̥erč̥ək -č̥ka (in -ne-) m ⟨⟩ čustv. **a** manjš., otr. *dinarček*: p̥ə'b̥i:er̥ə 'd̥in̥erč̥ək (= živ. 'd̥in̥erč̥ka) **b** nav. mn. *denar sploh*: ut'r̥u:č̥ə, 'č̥u:v̥et̥ə na

'dinerčke - 'dò:bər ja 'dinerček, čə sę
ga zas'lužəš | ☐ k b ⇒ GNAR ☐ ∅
(SSKJ, SP 1962 *dinarček*)

dinerči ▶ 'dinerčə -o || -u (in -ne-) m mn.
(*čustv.* *denar sploh:* 'čuve na
'dinerča, da 'na:uš u'sęga zap'rã:v'u |
☐ ⇒ GNAR ☐ ∅

dintah ▶ 'dĩntax -a m (*č*) *pajčolan |tkani-*
na|: k'la'buk ja 'mè:la pa 'dĩntay 'gʷo:
▪ 'dĩntax sę 'ma:rəm ša 'gʷo: 'da:rt, kə
g'rè:m x ča'be:ləm | ☐ PAJČOLAN ☐ ∅

dioptrija ▶ deǰopt'rija -a (in di-) ž (*rod.*
mn. -ri) *dioptrija:* 'mʷo:čnə deǰopt'ri-
jə 'mã: ▪ 'kã:kə diǰopt'rija pa 'mã:š? |
☐ SSKJ, SP 1962

dipniti ▶ 'dipən't' -pnem a. (<dipnę (in
-pən') -pen'te; 'dipn'u -pən'la -ə) *sleng.*
d. komu kaj *ukrasti komu kaj |vzeti kaj*
brez dovoljenja lastnika|: pe'cikəl
mę ja 'dipn'u | ☐ ⇒ UKRASTI ☐ ∅

direkt *ipd.* ⇒ DEREKT *ipd.*

dirka ▶ 'dér:ka -e ž (*č*) *dirka a |tekmova-*
nje|: čas 'čər'n'ɔ:c sə b'le: 'dér:ke -
čustv. 'nįe:xeta 'ta:k 'le:rat u'kɔ:lę! a
'mã:ta 'dér:ke a 'kã:? **b** *čustv.* *dirjanje,*
hitenje: 'kã:kə 'dér:ka ja za tēm_:'ã:r-
kəm | ☐ k b ⇒ LETANJE ☐ +

dirkalen ▶ dér:kã:lən (in -lŋ) -lna -ə (in
dęr-) *prid.* (<rod. ed. m. sp. -lnęga)
dirkalen: dér:kã:lŋ 'a:ɹtɔ (: mɔ'tɔ:r :
pe'cikəl) ▪ dér:kã:lŋə kə'le:sə | ☐
SSKJ, SP 1962

dirkalni ▶ dęr:kã:lŋę -nęga (in di-) m živ.
(*č*) *dirkalni avtomobil, dirkalno*
(*motorno*) *kolo:* dęr:kã:lŋęga sę ja
z'rixtɔ ▪ z dęr:kã:lŋēmə se u'kɔ:lę
'vəzę | ☐ ∅

dirkati ▶ 'dér:kat -əm *nd.* (*č*) **1.** *dirkati*
|tekmovati|: z 'a:ɹtə 'dér:ka **2.** *čustv. a*
hitro voziti: 'na:š 'ta:g 'dér:ka z
ma'tɔ:rjə, da se bɔ 'e:ŋkɹt u'bęu **b**
tekati: 'dér:kəm kə z'mę:šən za 'nēmə
| ☐ k 2b ⇒ LETATI ☐ SSKJ, SP 1962

dirndl ⇒ DINDRLJE

disciplina ▶ deš'čep'lina -'line (in di-; in
-ci-) ž (*č*) *nš disciplina |podrejanje*
pravilom|: nə'bįe:ne te prã:ve dis'čep-
p'line 'ni b'la u 'va:js'kę | ☐ +

disciplinska ▶ deš'čep'linska -'lin's'ke (in
di-; in -ci-) ž (*č*) *disciplinska preis-*

kava: na deš'čep'linskə sə jə 'da:lę |
☐ SSKJ

disko ▶ 'diškɔ -ta m (*č*) *disko:* a pta
vęd'vã: š'la: u 'diškɔ? ▪ u 'pi:teę
'zutřę ja z 'diškɔta 'pa:ršu | ☐ SSKJ
5: 1036

diskusija ▶ deš'kuseja -a (in di-; in -sij-) ž
(*rod. mn.* -si) *diskusija:* a ja b'la
'kę: deš'kusija? ▪ b'ra:z deš'kuseja ja
b'la spre'jətə | ☐ SSKJ, SP 1962

diskutirati ▶ dešku'tér:rat -əm (in di-) *a.+nd.*
(*č*) **1.** *diskutirati:* 'nęč 'nįsmə
dešku'tér:ralę **2.** *šalj. pogovarjati se*
|izmenjavati mnenja|: a 'žə s'pè:d_:'ęs-
ku'tér:rətã! | ☐ k 2 ⇒ ZGOVARJATI SE ☐
SSKJ, SP 1962

dišati ⇒ DIŠETI

dišava ▶ deš'sã:va -e (in di-) ž (*rod. mn.*
-šã:u) **1.** *dišava |snov|:* a sę 'da:la
kã:kę deš'sã:u z'ra:unə? **2.** *mn. vonj,*
duh: 'kã:ke deš'sã:ve g'rè:də s 'kuxne! |
☐ +

dišeti ▶ 'dišat [deš'sim ([tudi di- [>)
nd. (<-; 'dišɔ [deš'sè:la -ə in 'dišãla
-ə) **1.** *dišati a |dajati prijeten vonj|:*
r'ó:žã deš'sijə ▪ *brezos. pə f'rišnēmə*
k'ruxə deš'si **b** *|dajati vonj sploh|:*
tətale ra'dér:ka pa 'nęč na deš'si ▪
brezos. pə š'mã:rənceę deš'si **2.** *čustv. d.*
komu vzbujači željo komu, mikati koga:
'xədə ja z 'nēmə - šã pe'čįe:na 'kura
mə na deš'si 'vįe:č ▪ 'dè:lə mə na deš'si
| ☐ imeti DUH ☐ ∅ (+ *dišati*)

▶ **dišoč** ▶ deš'šɔ:č -a -ə (in di-) *prid.* (<rod.
ed. m. sp. -žga, *daj. ed. m. sp. -čmə*) *redk.*
dišeč: deš'šɔ:ča 'žã:jfa | ☐ ∅ (+ *dišeč*)

divan ▶ 'diʷan -a m (*č*) *divan:* 'ja:s_:'ę
'pe:nzęjə na 'diʷanə zas'lužəm | ☐ ZOFA
☐ +

divizija ▶ de'vizeja -a (in di-; in -zi-) ž
(*rod. mn.* -zi) *divizija:* šter'na:jsta
de'vizija ja b'la: 'tie:č na 'lubnēm ●
čustv. cela divizija česa veliko (ljudi
ipd.): 'ce:la de'vizeja ut'rɔ:k ja 'pa:r-
šla (☐ ⇒ *cela RAJDA česa*) | ☐ +

divjak ▶ deǰ'jã:k -a (in di-) m živ. (*č*) **1.**
divjak |mlada rastlina|: 'jã:pkə sm na
deǰ'jã:ka 'čerp'u ▪ 'čè:špɔ (: g'rušɔ :
'jã:pkɔ : s'lįvɔ) diǰ'jã:k **2. a** *slabš.*
kdor ne obvladuje svojih negativnih

- lastnosti*: 'ce:u dəu'jã:k ja g'rã:tõ **b** slabš. *voznik, ki vozi neprevidno in zelo hitro*: pəg'lè:də 'ga:, dəu'jã:ka, 'kək 'vəzə! **c** čustv. *neugnan, razposajen otrok*: 'na:š 'põ:p ja diu'jã:k! | ☐ k 2a-b ⇒ POLENO; k 2c ⇒ RAZBOJNIK ☐ +
- divjati** ▶ 'dɛujat [dəu'jã:m ([in di- [>] nd. <dɛujɛ -te; 'dɛujõ [dəu'jã:ɫa -ə) **1.** *divjati |divje tekati*: ut'ruõ:cə žə 'ce:u 'dém u'kõ:lə dəu'jã:jə • za 'žõ:gə smə dəu'jã:lə **2.** **a** čustv. *drveti*: s pə-'cikəlnə sm 'dɛujõ, sm pa 'pã:du • a t' ja t're:ba 'ta:g 'dɛujat!? **b** čustv. *hitro delati*: 'ni: 'ta:g 'dɛujat - 'sə: na 'mõ:rəš u'səga na'enkrt na'ri:s't' | ☐ k 1 ⇒ LETATI ☐ +
- divji** ▶ 'diujə -a -ə prid. <rod. ed. m. sp. -jəga) **1.** *divji |ki živi, raste svobodno v naravi*: 'diujə p'ri:šəč (: 'za:jc) • 'diuja 'čə:šne **2.** *divji |ki se ne da ukrotiti*: tɫsta 'mã:čka ja b'ɫa: na'põ: 'diuja • 'kã:kə 'diujə 'va:trak ja 'tõ! **3.** čustv. *ki ne obvladuje svojih negativnih lastnosti*: p'rõ: 'diujə ja g'rã:tõ ♦ bot. ⇒ divja BUČA ♦ bot. ⇒ divja IVA • ⇒ divje MESO | |divji lovec| ⇒ RAVBŠIC ☐ +
- ▶ **divje** ▶ 'diujə prisl. <) **1.** *divje* < DIVJI 1|: ta 'jã:pka ja 'diujə 'rã:stɫa **2.** čustv. < DIVJI 3|: 'diujə g'lè:da (: se ub'nã:ša) **3.** čustv. |z veliko hitrostjo|: 'vərgnə 'diujə 'vəzə | ☐ k 3 DRVASTO ☐ +
- divka** ▶ 'diuka 'diuke z <) **a** nš *kavni nadomestek iz cikorije in ječmena*: 'diukə sm 's'kuxaɫa **b** *zavoječek tega kavnega nadomestka*: d'və: 'diukə p'ri:nj:s' | ☐ Ø
- diza** ▶ 'diza 'dize z <) teh. *šoba*: 'diza se ja za'bɫa | ☐ Ø
- dizel** ⇒ DIZELJ
- dizelj** ▶ 'dizɛl -na (in -z'ɫ(-)) m živ. <) *dizel* |motor|: p'rə: sm 'jəm'õ 'diz'ɫna, 'dɛ: 'mã:m pa bən'cinɛrja | ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 *dizel*)
- diži** ▶ 'diži <) polcit. • ⇒ diži sidro (⇒ SIDRO²) | ☐ Ø
- diži se** ▶ 'diži 'se: (in 'diš) 'dište 'se: medm. <2. os. dv. 'dišta 'se:) polcit. **a** *vstani |po spanju, počitku*: 'nə, 'dišta 'se, 'sõ:n'cə ja žə və'suõ:kə! **b** *dvigni se pokonci |iz sedečega ali ležečega položaja*: 'diži 'se: pa g'rè:ma | k a ⇒ DIGATI SE ☐ k b diži SIDRO ☐ Ø
- dlaka** ▶ d'ɫã:ka -e z <) *dlaka* **a** |nitast izrastek|: 'tã:ke 'dõ:ge pa 'mjuõ:čne d'ɫã:ke 'mã:m pə 'nuõ:gex • d'ɫã:ke u 'nuõ:sə sə pə'pulə • d'ɫã:ke pət 'pã:s'kə **b** nš |več dlak, dlake|: 'pəz bõ 'čist ub d'ɫã:kə 'pa:ršu, 'ta:k se 'misə • 'ni: 'mã:čke p'roɫ d'ɫã:kə 'bõ:žat | ⇒ KOCINA ☐ +
- dlakav** ⇒ KOSMAT
- dlan** ▶ d'ɫən -ɛ tudi d'ɫã:n d'ɫã:ni z <) *dlan* |notranja stran roke od zapestja do (konca) prstov|: na d'ɫən se ja u'rè:zõ • g'ɫa:və ja 'da:u: d'ɫənə (med dlan) | ☐ ⇒ ROKA ☐ +
- dlen** ▶ d'le:n -a (in d'le:-) m <) NŠ, redk. *glen*: 'va:da ja d'le:n p'ri:nj:s'ɫa | ☐ ⇒ GLEN ☐ Ø (+ *glen*)
- dlesen** ▶ d'lè:sən -s'nə z <) *dlesen*: ta z'gõ:rne d'lè:sən se mə ja na 'lè:və st'ra:nə u'nè:ɫa • z d'lè:s'nə mə k'ri 'tj:ča | ☐ GLESEN ☐ +
- dleto** ⇒ LETVO
- dlje** ⇒ DELJI prisl.
- dneven** ▶ d'ne:uŋ -una -ə (in d'ne:-) prid. <rod. ed. m. sp. d'ne:uŋəga) • ⇒ dnevna SOBA | ☐ +
- dnevna** ▶ d'ne:una (in d'ne:-) d'ne:une z <rod. mn. -nəx) **a** *dnevna soba*: u d'ne:uŋə ja na 'ka:učə lə'žã:ɫa **b** *pohišstvo za dnevno sobo*: 'nuõ:və d'ne:unə sma 'kupɫa | ☐ k a dnevna SOBA ☐ Ø
- dnevnik** ▶ d'ne:uŋək -a (in -ni-) m <im. mn. -nəke (in -ni-)) *dnevnik* **1.** **a** |zapiski|: žə dɛ'sè:t 'le:t 'pišam d'ne:uŋək **b** |zvezek s temi zapiski|: d'ne:uŋək sk'ri **2.** |uradna knjiga|: u d'ne:uŋək ja 'bè:u'()p'isən **3.** |televizijska oddaja|: a 'na:uš g'lè:dõ d'ne:uŋəka? | ☐ +
- dnina** ⇒ TAVERH
- dno** ▶ d'nə d'na: s <v rabi samo ed.) *dno* **a** |spodnji del posode ali posodi podobne priprave|: d'nə ja 've:ɫastə • na d'nə ja b'ɫə ša nə'mã:ɫə nəga

'du:ca |spodnji del poglobitve v zemeljski površini|: a dəs'és:žaz d'nə? • na d'nə 'va:de se 'nè:kə s'vì:t'ləga 'vidə | $\square$ PODEN $\square$ +

do ▶ də predl. ( ) z rodilnikom *do* 1. |za izražanje meje v prostoru a do katere sega dejanje|: 'va:da mę ja b'ła: də 'kò:len 'žə • 'pìskər ja 'bè:u də 'rɔ:ba 'pɔ:n • 'vɔ:k jəx ja s'kɔ:s sp'rɛ:mlɔ, 'nɛtər də 'ɛndə, kə sə š'lə 'de:lat • 'ta:j sə nas pa "ameri'kàn'cə pɾpəl'á:lə, s t'rains'pɔ:rtə, a'nìe:, də "jɛs'ɛ'nìc, də 'mìe:ja **b** proti kateri je dejanje usmerjeno|: 'kâ:k sę pa də 'nəga!? • də 'žìe:ne pa 'ni 'bè:u dɔ:bər • 'pu: pa 'in'də se mę 'ni də'pâ:dłə, 'pu: pa nə nę'délə g'rém də 'tiz'd'ga k'mɛ:ta (k tistemu kmetu), kə sɛm p'rɛ: 'bè:u tɔ'du:ɔ:l 2. |za izražanje meje v času, do katere sega dejanje|: ša də 'du:ns 'ni 'va:rn'u ca'pìna – pa ga 'tut' 'na:bo • də 'jutra ga 'ni b'łə da'mɔ: • 'nə, 'pu: sm pa pɾ 'te:mə 'bè:u də 'ku:ncə • 'ura ja 'pè:d( )ə t're:x (2.55, 14.55) • 'pè:t (męnut) 'mɛ:nka [də t're:x ([= star. t're:x) (ura je 2.55, 14.55) • də 'tìe:ž bəž( )ə zd'râ:va 3. z nesklonljivim izrazom količine |za izražanje dosežene mere|: a də s'tɔ: žə z'nâ:s'_'tìe:t?! • 'nə, š'tè: də t'ri, bəš pa də'bìłə 'cukɾ 4. od ... do ... |za izražanje začetne in končne meje|: ne 'tò:k 'dìe:leč 'ja: kə uđ 'na:s pa də "gɔ:rnekɔ • 'dɛ: 'de:łəm pa uc( )'ìe:d'mɛx də t're:x • sm 'bè:u 'čìst uz( )a'č'etka pa də 'ku:ncə 5. |za izražanje načina, posledice dejanja|: də 'kò:ža sm b'ła: 'mu:okra • də k'rəvę se ja u'rè:zɔ 6. |za izražanje razmerja, navadno čustvenega|: 'ni mę də 'jɛs'tɛ • 'nɛč mę 'ni də 'te:ga, da bę 'šɔ: | $\square$ +

do prisl. ⇒ DOL

dober¹ ▶ 'dɔ:bər 'du:bra -ə prid. (rod. ed. m. sp. 'du:brəga; primernik ⇒ BOLJI prid., BOLJŠI prid.) 1. *dober a* |ki ima pozitivne lastnosti, predvsem v moralnem pogledu|: 'dɔ:bər č'łu:vek 'ja: **b** |ki ima pozitivne lastnosti v odnosu do ljudi|: 'tìe:ta sə b'łə 'du:brə də 'na:s

• v nagovoru 'bɔ:də 'tò:g 'du:bra pa mę pɾ'nìe:sę s šta'cune nę k'rəx 2. s širokim pomenskim obsegom *dober a* |ki ima zaželeno lastnost, kakovost v zaželeni meri|: 'dɔ:bər pɛ'cikəl • 'du:bra 'pɔ:t • k'rux ja 'bè:u 'dɔ:bər, s'ła:dek, 're:s **b** |ki v precejšnji meri izpolnjuje dolžnosti ali delovne zahteve|: 'dɔ:bər de'łar:uc 'ja:, čə'pɾɔ: ga 'ra:t na 'zɔ:b 'dè:ne • 'ti bę 'bè:u pa za šə'fìe:rja 'dɔ:bər **c** |glede na določene zahteve uspešen, učinkovit|: 'dɔ:bər 'vâ:janc ja 'bè:u "pè:tər, 'na:j'bo:lę 'tìe:č 3. redk. **a** *dober* |ki glede na možni razpon dosega precejšnjo pozitivno stopnjo|: 'du:bra z'nâ:ncə s'ma: **b** *precejšen, obilen*: 'du:brə pła'čìłə smə də'bìłə 4. *dober a* |ki prinaša ugodnosti, veselje|: 'dɔ:bər 'câ:xən 'ja:, kə ja 'mìe:głə **b** |ki prinaša precejšnje gmotne koristi|: 'dɔ:bər k'se:ft ja na'rè:d'u 5. z izrazom količine *dober* |ki nekoliko presega točno mero|: 'dɔ:bər 'lìtər 'va:de • 'ja:s( )əm 'bè:u 'kumi 'du:bra t'ri 'mɛ:s'ce u parti'zâ:nex • ⇒ biti dobre VOLJE • ⇒ biti v dobrih ROKAH • ⇒ NAGLICA ni nikol dobra | ⇒ BOLJŠI prid.; ⇒ DOBER² $\square$ k 1 FEST; k 1–2a SNAŽEN; k 1a, 2a, 3b FAJN prid.; k 5 ⇒ OBILEN $\square$ +

▶ **dober**¹ ▶ 'dɔ:bər 'du:bra -ə povdk. (⇒ DOBER¹) 1. *a* *dober* |ki glede na kak kriterij, normo, zahtevo ustreza, zadovoljuje|: za rajfəŋ'kè:lɛrja bəž( )ə 'dɔ:bər • t'ra:ktɔɾ pa za tis'te x'ribe 'na:bo 'dɔ:bər • za 'pɔ:jštər sə b'łə pa 'ka: 'žâ:klę 'du:brə • a za 'dè:kłə sɛm jəm pa 'du:bra pɾ 'xišə? **b** *užitni, nepokvarjen*: k'rəx 'ni 'vìe:ž 'dɔ:bər 2. *veljaven, uporaben*: 'a:uđ bɔ kâkə 'lè:tə 'žə ša 'dɔ:bər 3. *dober* |ki ugodno vpliva, koristi|: 'žajbəl ja 'dɔ:bər za prax'łâ:t • bər'zìna 'ni ŋ'kò: 'du:bra 4. čustv. *sit* |ki je zadovoljil svojo potrebo, željo po hrani, jedi|: 'de: sm pa 'dɔ:bər də 'južne 5. s širokim pomenskim obsegom *izraža a* *stanje, ki je v nasprotju s prejšnjim, siceršnjim, navadno pozitivno*: 'le: rəc'nɛ:vę 'se: pa g'ma:ɾ 'dɛ:, pa bəš

- x'má:lə 'd̥u:bra (zdrava) • s 'cukrə za čə'bɛ:lɛ sm̩ za 'le:c 'd̥o:bər (založen, preskrbljen) • čustv. za 'p̩:r 'leit ja 'd̥o:bər (za nekaj let ga bodo zaprli), čə ga də'bijə b občudovanje, priznanje: 'd̥o:bər 'sɛ, da gr̩:š vɛ'čɛ:r ša na 'šixt • 'd̥o:bər (pogumen) 'ja:, da sɛ 'upa 's̩:m 'jɛt u 'nɛ:mčijə c čustv. nevoljo, grajo: sɛ 'pa: 'tud' 'd̥u:bra, da 'nɛč na pə'vɛ:š, 'k̩:m gr̩:š! • ⇒ biti dober ko KRUH • **biti si dober** (s kom) *biti v prijateljskih odnosih (s kom):* z b'r̩:tə sta sɛ z'lə 'd̥u:bra • s 'f'rɛncə sɛ pa ['ni:stə 'vi:ž 'd̥u:bra ([= tudi 'ni 'vi:ž 'd̥o:bər) • a sta sɛ 'p̩:lɔ:nošak pa 'x'r̩:s'n̩g 'dɛ: 'd̥u:bra? • **biti si dober s** kom *biti v ljubezenskem razmerju s kom:* z 'ma:mɛ sma sɛ b'l̩:a: 'd̥u:bra | ☐ k 4 ⇒ SIT ☐ SSKJ
- **dobro** ► 'd̥u:brə prisl. ⟨⟩ *dobro* 1. | < DOBER|: 'ti:ɛta 'd̥u:brə 'šiva • 'd̥u:brə mɛ ja s'vɛ:tvɔ • 'sɛ: se bɔ 'd̥u:brə s'ti:ekl̩ə • 'sa:rpskə sm̩ z'n̩:u 'd̥u:brə • 'ka: 'd̥u:brə sm̩ s'kɔ:s 'pa:r̩:šu • 'ka: 'd̥u:brə ja b'l̩ə za 'ja:st, 'ka:r smə də'bilɛ 2. nov. |izraža precejšnjo temeljitost dejanja|: sa'l̩:tə pa 'd̥u:brə u'p̩:ɛrə 3. z dovršnim glagolom dobro |poudarja pravkaršnjo izvršitev dejanja|: 'ni:sm̩ ša 'd̥u:brə 'lɛ:g̩:l̩a, ja pa pə'ta:rk̩:l̩ə na 'va:k̩:nə 4. nav. elipt. |izraža a zadovoljstvo nad čim|: 'd̥u:brə, da smə 'vid'lɛ 'dɛm b začudenje, presenečenje nad čim|: ša 'd̥u:brə, da se ga na na'vɛ:lčɛjə 5. v medmetni rabi |izraža a soglasje, privolitev|: 'd̥u:brə, pa 'jɛdɛ b zadržano pritrjevanje|: 'd̥u:brə, 'sɛ: 'ni š'l̩ə dɛ'ga:č c nevoljno sprijaznjenje s čim|: 'd̥u:brə, 'dɛ: 'sa:j 've:m, 'k̩: sɛ 'mis'l̩jə uɔ 'mɛnə • ⇒ AVTO se dobro drži ceste • ⇒ dobro se držati (⇒ DRŽATI SE) • ⇒ dobro se godi komu (⇒ GODITI SE) • ⇒ dobro se imeti (⇒ IMETI SE) • ⇒ dobro se zdi komu (⇒ ZDETI SE) • ⇒ dobro zgrabiti BIKA za roge | ☐ ⇒ FAJN prisl.; k 4, 5a ⇒ PRAV ☐ +
- **dobro** ► 'd̥u:brə povdk. ⟨⟩ *dobro* |izraža a primernost, koristnost česa|:

- 'd̥u:brə bɛ b'l̩ə, čə bɛ 'tɛ:pɛx 'nu:u 'kuplɛ b v zvezi z bi (obzirno) željo, trditev|: 'dɛ: bɛ b'l̩ə pa 'd̥u:brə 'jɛt • 'd̥u:brə bɛ b'l̩ə, čə bɛ z'mɛ:n'lɛ c precejšnjo zadovoljivost razmer, okoliščin|: 'd̥u:brə jəm ja u tis'tɛ 'xišə č s smiselnim osebkom v dajalniku precejšnjo zadovoljivost psihičnega, zdravstvenega ali gmotnega stanja|: 'd̥u:brə mɛ 'ja: | ☐ k c FAJN ☐ SSKJ
- **dobri** ► ('d̥o:bər) 'd̥u:brɛga m živ. ⟨⟩ *dober* človek: 'd̥u:brɛmə u's̩:k 'r̩:t pə'm̩:ga, 't̩:kɛ ba'r̩:bɛ pa 'ni: | ☐ SSKJ
- **dobra** ► 'd̥u:bra -a z ⟨⟩ • redk. *tota je pa dobra izraža presenečenje:* a da t'ri 'kura ja u'zɛ:l̩ə?! 'nə, 'tɛta ja 'pa: 'd̥u:bra! (☐ ⇒ tota je pa LEPA) | ☐ SSKJ, Plet.
- **dobro**¹ ► 'd̥u:brə -rɛga s ⟨⟩ *dobra stvar:* 'k̩: bəž 'd̥u:brɛga s'kux̩:l̩a? • a 'm̩:š 'kɛ: 'd̥u:brɛga za pə'vɛ:dat (dobro novico)? • kot nagovor 'k̩: bɔ 'd̥u:brɛga? • 'tɔ: ja b'l̩ə 'nɛmə u 'd̥u:brə (v korist) • nɛ 'li:tɛr 'vina 'm̩:š u 'd̥u:brɛm (moraš še dobiti) • 'd̥u:s'tɛ 'd̥u:brɛga ja na'rɛ:d'u za 'mɛnə • **vzeti vse za dobro ne pripisovati slabega namena ravnanju, dejanjem ljudi, čeprav so zanj neugodna:** 'j̩:neza 'm̩:jə 'd̥u:mɛ 'ga:r̩:də, pa u'sɛ 'ka: za 'd̥u:brə u'zɛ:mɛ • star., redk. **za dobro se imej** (: imejte : imejta) *izraža željo ob slovesu:* pa za 'd̥u:brə se 'jɛmta (☐ ⇒ dobro se imej (⇒ IMETI SE)) | ☐ +
- dober**² ► 'd̥o:bər -bra -ə prid. ⟨nenaglašeno d̥o:bər -bra -ɔ⟩ polcit. • ⇒ dober DAN • ⇒ dober TEK • ⇒ dober VEČER • ⇒ dobro JUTRO | ☐ ⇒ DOBER¹ ☐ +
- **dober**² ► 'd̥o:bər -bra -ə povdk. ⟨rod. ed. m. sp. -brɛga; brez primernika⟩ polcit., šol. *ki ima uspeh s povprečno oceno dobro:* 'd̥o:bər sɛm 'bɛ:u, nə 'lɛ:tə p'rɛ: pa za'd̥o:st̩ • {A} 'k̩:kə ja b'l̩ə pa spr̩:čɛ'v̩:l̩ə? {B} 'd̥o:brə (s povprečno oceno dobro). ♦ šol. **biti prav dober imeti uspeh s povprečno oceno prav dobro:** a 'ti sɛ b'l̩ə: pa p'r̩:u 'd̥o:bra u 'šɔ:lɛ? • a 'ca:jgnɛs_(ɛ

- 'jəm'ɔ pa p'ra:ɥ 'dɔ:bər (s povprečno oceno prav dobro)? | [K] Za oceno dobro ⇒ TRI, TROJKA, za prav dobro ⇒ ŠTIRI, ŠTIRKA. [L] Ø
- **dobro**² ► 'dɔ:brə -rəga s (v rabi or. ed.) ♦ šol., redk. izdelati ipd. (razred) s prav dobrim na koncu šolskega leta imeti uspeh s povprečno oceno prav dobro: s p'ra:ɥ 'dɔ:brəmə səm 'rā:zrat na'rè:d'u ♦ šol., redk. izdelati ipd. (razred) z dobrim na koncu šolskega leta imeti uspeh s povprečno oceno dobro: z 'dɔ:brəmə səm z'dé:ɫɔ • 'rā:zrac_(ə)m pa 'puo: z 'dɔ:brəmə zak'luču | [L] Ø
- dobesedno** ► 'dɔ:bɛ'se:dnə (in dɔ-; in -'sɛ-) prisl. ⟨⟩ nov. *dobesedno*: u'sə ja 'čizd_ɔ:bɛ'se:dnə pənə'viju | [L] SSKJ, SP 1962
- dobiček** ► də'bičək -čka m ⟨⟩ *dobiček* |presežek izkupička|: də'bičək smə sɛ rəs'tā:lelɛ • z 'lie:sə 'ni də'bička • d'vā: mɛl'jō:na də'bička sm̩ 'jəm'ɔ | [L] ⇒ PROFIT [L] +
- dobitek** ► də'bɪtək (*Bo* -'bitək) [-'bitka (| *Bo* -t'k-) m ⟨im. mn. -'bit'kɛ⟩ *dobitek* |v igri na srečo|: g'ɫa:ɥnɛ də'bɪtək ja za'dè:ɥ | [L] +
- dobiti** ► 'duo:bɛt də'bɪm d. ⟨'duo:bɛ (in 'duo:p') 'duo:pte; 'duo:b'u tuai də'bè:ɥ də'bɪɫa -ə, mn. -'bilɛ ita.) *dobiti* 1. d. kaj *dobiti* |postati imetnik česa neposredno danega ali poslanega|: pɾ 'mikɫnɛ səm u'rè:xe 'duo:b'u • 'kār:tə smə ša də'bilɛ ud 'nɛga • 'kè: s'te pa də'bilɛ (*kupili*) 'tā:k 'fa:jn š'piɛ:x? 2. s širokim pomenskim obsegom *dobiti* a |postati bogatejši aa za kako stvar|: 'sò:j 'tā:l ja 'duo:b'u • 'kā: sɛ pa də'bɪɫa za 'gɔ:t? • ut'ruo:ka ja də'bɪɫa, pa 'ni 'mò:gɫa 'tò:g 'de:ɫat 'vje:č pɾ 'xišə • a sɛ 'tɔ: za g'nār 'duo:b'u a zas'tɔ:n'? • 'gɔ:šə ja pa 's'ta:ne 'duo:b'u (*podedoval*) ab za kako lastnost|: 'kā:kə 'fa:jn 'fār:bə sɛ 'duo:b'u na 'mɔ:rjə! • 'sive 'ɫa:sɛ m də'bɪɫa, kə me 'ta:k jɛ'ziš • 'pò:bək ja 'duo:b'u 'nuo:ɥ 'zɔ:p b |postati deležen ba kakega stanja, navadno neprijetnega|: uɾə'čine (: prat'rè:s məž'gā:ɲɔ)

sm̩ 'duo:b'u bb kakega pojava, navadno vremenskega|: 'le:pə u'rɛ:me smə də'bilɛ 3. *dobiti* |sprejeti denar za kaj prodanega ali storjenega|: 'kò:k pa 'mis'leš 'duo:bɛz_(ə) 'mā:raf? 4. s širokim pomenskim obsegom *dobiti* a |biti uspešen v prizadevanju, da bi se doseglo kaj, prišlo do česa|: 'ni b'ɫə k'ruxa za 'duo:bɛt • 'šixta na də'bi • a sɛ 'duo:b'u 'kɛ: krɛ'dɪta za 'xišə? • 'fe:zd 'bā:bə sɛ ja 'duo:b'u • pɾə'vɔ:za na də'bɪm • čə bɛ 'ja:s kāk_ɔ: 'duo:b'u, bɛ se pa 'mi dɾ'ga:č z'mɛ:n'lɛ b |najti koga, naleteti na koga|: 'župnɛka sɛ 'na:j'lè:žə ɥ 'mɛ:n'zɛ 'duo:b'u • 'sɛ: ša bəž 'də'biɫa 'a:ɥtɔ'bus 5. s širokim pomenskim obsegom d. koga *dobiti* koga |priti do koga, biti uspešen v iskanju koga, ki se tega izogiba|: 'nɛ:m-cɛ sə me də'bilɛ, 'puo: səm 'bè:ɥ pa u'jɛt • 'tò:nčkə bɛ pa 'ka: zm'linču, čə bɛ jə də'bè:ɥ • 'die:š me ja 'duo:b'u • g'ɫix kə ja k'rā:du, sə ga də'bilɛ (*zalotili*) • dɛk'lè:ta ja ɥ 'lɛb'lā:nɛ pə'va:z'u, 'puo: ja pa 'bɛ:jžɔ, 'ta:g da sə ga na 'də'lɛ:ns'kɛm 'nè:g' də'bilɛ 6. *dobiti* |napraviti, da kdo kam pride|: 'rā:dɛ bɛ ga z 'bɔ:lnice da'mɔ: də'bilɛ, kə 'na:ɔbɔ 'nɛž z 'nɛmə 'bò:j 7. d. koga/kaj *dobiti* koga/kaj |izraža, da je kdo/kaj kje na razpolago|: 'dè:ɫɔce ja 'duo:ns 'tjɛ:škə 'duo:bɛt • 'mā:rk 'ni za 'duo:bɛt • u'sə se bɔ də'bɪɫə, sāmə g'nārja 'na:ɔbɔ 8. *ujeti* |s svojim nastopom, pojavitvi jo povzročiti, da pride kdo v položaj, ki se mu s hitenjem želi izogniti|: 'čuve, da te 'na:ɔbɔ 'die:ž 'duo:b'u • 'nɔ:č me ja də'bɪɫa, pa 'nišm̩ nap'rɛ: 'mò:gu • brez os. s're:d 'gɔ:ša me ja də'bɪɫə 9. z oslavljenim pomenom, z glagolskim samostalnikom *dobiti* |izraža, da je kdo deležen dejanja, ki ga določa samostalnik|: u'sɛ smə upə'mɪn də'bilɛ • 'na:š ja me'dā:ljə 'duo:b'u • ⇒ *dobiti* črno PIKO • ⇒ *dobiti* DOZO • ⇒ *dobiti* eno (ta) čez RIT • ⇒ *dobiti* eno (ta) za BUČO • ⇒ *dobiti* jih po BUČI • ⇒ *dobiti* koga na FINTO • ⇒ *dobiti* šUS • ⇒ *dobiti* koga na FINTO • ⇒ *dobiti* v

- GAJŽLO • ⇒ dobiti koga v GETRIBE • ⇒ dobiti koga v PESTI • **dobiti** kaj [(za) povrhi ([= star., redk. za cu) *dobiti kaj za povrh*: a se 'duo:b'u 'kə: za pə'va:rhe? • 'za:jce ja 'duo:b'u pa ša 'ko:čnek za 'cu • ⇒ tako čakam, da bom dobil mlade (⇒ MLADI m) | ⇒ VEN DOBITI, NOTER DOBITI [+
- **dobiti se** ► 'duo:bət se də'bim se a. (⇒ DOBITI) d. se (s kom) *sestati se (s kom)*: z "ã:nə se də'bim up š'térax • ub 'ja:nəx se də'bima na pəs'tá:jə | [SSKJ, SP 1962
- **dobiti jih** ► 'duo:bət jəx də'bim jəx d. (⇒ DOBITI) čustv. *biti tepen*: 'ta:g 'dɔ:gə bəž 'bəzɔ, da jəy bəž 'duo:b'u • ⇒ dobiti jih po BUČI • ⇒ dobiti jih po GOFLJI • ⇒ dobiti jih po PUKELČU • ⇒ dobiti jih po RITI • ⇒ dobiti jih (ta) čez RIT • ⇒ dobiti jih (ta) za BUČO | [FASATI JIH [Ø
- dobivati** ► də'bivat -əm nd. (də'bive itd.) *dobivati* 1. |*postajati imetnik česa večkrat neposredno danega ali poslanega*: ud 'nè: 'pis'me də'bivəm, 'pišam pa 'nìe: 2. s širokim pomenskim obsegom |*postajati bogatejši a za kako stvar*: 'ti:č sə jəm 'zi:mlə pəb'raile, təm 'vèlkəm k'metəm, 'dɛ: jə pa na'za:j də'bivəje • 'pò:b 'zəbe də'biva (*fantu začenjajo rasti zobje*), ja pa ra'žɔ:č b za kako lastnost |: g'rò:z'd'jə də'biva 'fã:rbə 3. nav. s prislovnim določilom |*biti oskrbovan s čim, navadno v ustaljenem redu*: 'va:də də'bivəmə s "š'mã:rtne 4. z oslabiljenim pomenom, z glagolskim samostalnikom |*izraža, da je kdo deležen dejanja ali dejanj, ki jih določa samostalnik*: 'sã:me 'pè:t'ke də'biva | [⇒ DOBLJAVATI [+
- **dobivati se** ► də'bivat se -əm se nd. (⇒ DOBIVATI) d. se (s kom) *sestajati se (s kom)*: na pəs'tá:jə se də'bivəta | [⇒ DOBLJAVATI SE [SSKJ
- dobljavati** ► dəb'lã:vat -əm nd. ( ) *dobivati* 1. |*postajati imetnik česa večkrat neposredno danega ali poslanega*: 'sã:me ra'čune dəb'lã:vəmə • ka nap'rɛ: dəb'lã:vəm ka'čie:sə ut_()ie:be 2. s širokim pomenskim obsegom |*postajati*

- bogatejši a za kako stvar*: ut'ruo:cə smə pɾ "jɛr'nɛ:čkə dəb'lã:valə k'rɛx • 'di:kle dəb'lã:va 'zəbe (*dekletu začenjajo rasti zobje*) b za kako lastnost |: 'jã:pka 'zə dəb'lã:va c've:t 3. nav. s prislovnim določilom |*biti oskrbovan s čim, navadno v ustaljenem redu*: pra'mičkənə pɔkɔj'ninə dəb'lã:vəm • 'kè: pa m'le:kə dəb'lã:vəte? • 'ca:jtənge m utp've:dla, kə jəx na dəb'lã:vəmə 'rè:dne 4. z oslabiljenim pomenom, z glagolskim samostalnikom |*izraža, da je kdo deležen dejanja ali dejanj, ki jih določa samostalnik*: 'sã:me c'vi:ke dəb'lã:va - 'kã: bɔ z 'nəga?! | [DOBIVATI [Ø
- **dobljavati se** ► dəb'lã:vat se -əm se nd. ( ) d. se (s kom) *sestajati se (s kom)*: u 'xišə na s'mɛ: p'rɪt, 'ta:g da se 'puo: na 'va:rtə dəb'lã:vəta | [DOBIVATI SE [Ø
- dobrica** ► 'dò:bərca -e z ( ) *okrogla, srednje debela hruška, zrela v začetku julija* | [Ø
- dobričina** ► dəb'ričina -čine (in dɔ-) z ( ) čustv., nov. *dobrodušen, dobrosrčen človek*: 'tã:ka dɔb'ričina ja 'bè:u "f'rɛnce! | [SSKJ, SP 1962
- dobrikati se** ipd. ⇒ PRILIZOVATI SE ipd.
- dobrota** ► dəb'rɔ:ta -e z ( ) *dobrota* 1. nš |*lastnost*: 'sã:ma dəb'rɔ:ta ja 'ja: 2. nav. mn. |*dobra jed ali pijača*: 'kò:g dəb'rɔ:t ja pɾ'nè:su! • preg. **dobrota je sirota dobro dejanje navadno ni poplačano s hvaležnostjo**: 'kò:ik sə mə 'duo:mə pəmã:gale, 'de: ga pa 'ni 'vi:č b'lizə. 'kã: sɛ 'čɛ:š - dəb'rɔ:ta ja s'rɔ:ta. | [+
- dobrovoljček** ► dəbra'vəlčək -čka m živ. ( ) čustv. *kdor je (rad) dobre volje*: 'kã:g dəbra'vəlčək ja 'na:š 'pò:p! | [LUCIGER [+
- dobrovoljen** ► dəbra'vəlɛn (in -lɔ) -lna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -lɛga) *dobrovoljen* |*ki je (navadno) dobre volje*: 'mã:t' ja b'la: dəbra'vəlɛna, "iivan pa 'puzd_ia se 'nəž 'di:ɛl na 'ri:ča | [LUSTIG [+
- dočakati** ► də'čã:kat -əm d. ( ) nov. d. kaj *dočakati kaj* 1. |s *čakanjem priti do*

- česa, doseči kaj*: 'nism̩ s̩ə 'm̩s̩ŋ̩ʎa, da b̩əm də'č̩a:k̩aʎa ša t̩ə t'r̩è:k̩ə 'va:j-sk̩ə **2.** *živeti do določene dobe, dogodka*: də'v̩è:d̩es't' 'l̩e:t ja də'č̩a:k̩ə
 | ⊞ ⇒ UČAKATI ⊞ +
- do daj** ▶ də 'd̩e: prisl. ⟨⟩ *do zdaj, doslej*: də 'd̩e: ša 'ni 'neč p̩ə'v̩è:d̩ə 'nuo:u̩ga | ⊞ DOSIHMAL, DO ZDAJ ⊞ ∅
- dodajati** ▶ də'd̩a:jat -əm (in -da:-) nd. ⟨⇒ DAJATI⟩ **1.** nov. d. kaj *dodajati kaj |dajati (k) čemu še kaj*: 's̩e: t̩ə 'ni t'r̩e:ba ŋ'č̩e:s̩r̩ca də'd̩a:jat **2.** čustv. *izmišljati si |kar ne ustreza resnici*: 'ti 'ka: 'ta:k p̩ə'v̩è:, k̩ə ja b'ʎə - 'ni̩e: də'd̩a:jat | ⊞ k 2 ⇒ IZMIŠLJEVATI SI ⊞ +
- dodatek** ▶ də'd̩a:t̩ək -tka m ⟨im. mn. -t'k̩ə⟩ *dodatek |kar se doda k rednim prejemkom, k plači*: də'd̩a:t̩əg 'd̩e: dəb'l̩a:v̩əm • za d̩ək'l̩e:ta də'b̩iv̩əm ut'r̩ò:šk̩ə də'd̩a:t̩ək (⊞ otroški DOKLADI) | ⊞ +
- dodati** ▶ də'd̩a:t -'d̩a:m d. ⟨⇒ DATI⟩ **1.** nov. d. kaj *dodati kaj |dati (k) čemu še kaj*: 'k̩ò:k̩r̩ b̩ə t̩ə 'm̩e:n̩ʎə 'z̩m̩e:ŋkat,̩i̩ə m pa 'ja:z də'd̩a:ʎa **2.** čustv. *izmisлити si |kar ne ustreza resnici*: č̩ə b̩ə kag'd̩ə: d'r̩uk 'r̩è:ku, b̩ə 'm̩s̩ŋ̩ʎa - »ja 'pa:ž də'd̩a:u̩« | ⊞ k 2 ⇒ IZMISLITI SI ⊞ +
- ▶ **dodan** ▶ də'd̩a:n -a -ə prid. ⟨⇒ DAN pod DATI⟩ *dodan*: u (= x) m'l̩e:k̩ə ja b'ʎə 'ā:p̩n̩ə də'd̩a:n̩ə | ⊞ SSKJ
- dodelan** ▶ də'd̩e:ʎən -a -ə (in -'d̩e:-) povdk. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'm̩ə⟩ čustv. (*zelo*) *pijan*: 'v̩ərg̩n̩ə də'd̩e:ʎən ja 'š̩ə: da'm̩ə: | ⊞ ⇒ PIJAN ⊞ SSKJ
- doentoj** ▶ d̩ən't̩ò:j prisl. ⟨⟩ star., redk. (*vsaj*) *tako dobro, z (vsaj) takimi pozitivnimi lastnostmi*: 'na:š 'a:u̩t̩ə 'ž̩ə g'r̩è: d̩ən't̩ò:j k̩ə 'va:š | ⊞ ⇒ DOTOJ prisl. ⊞ ∅
- ▶ **doentoj** ▶ d̩ən't̩ò:j povdk. ⟨⟩ star., redk. (*vsaj*) *tako dober, z (vsaj) takimi pozitivnimi lastnostmi*: 'na:š 'p̩ò:p ja d̩ən't̩ò:j k̩ə 'va:š | ⊞ ⇒ DOTOJ povdk. ⊞ ∅ (Vršnik 1978: 141: »Do entój – nekaj, kar je toliko dobro, kot nekaj drugega. Moja krava je do entoj kakor tvoja.«)
- doga** ▶ 'd̩ə:ga -e z ⟨⟩ *doga |deščica pri leseni posodi* | ⊞ +
- dogajati se** ⇒ GODITI SE
- dogoditi se** ⇒ NAREDITI SE
- dogovarjati se** ⇒ MENITI SE
- dogovoriti se** ipd. ⇒ ZMENITI SE ipd.
- dohajati** ▶ də'x̩a:jat -əm nd. ⟨⟩ d. koga/kaj *dohajati koga/kaj a |iti enako hitro kot kdo drug, kot se premika kaj*: na 'm̩ò:r̩əm t̩ə də'x̩a:jat, k̩ə g'r̩è:š 'ta:k 'x̩i:ŋ̩ • na də'x̩a:j̩əm 'ga:, 'ta:k 'l̩e:ta u'k̩ò:l̩ə • na də'x̩a:j̩əm 'v̩ə:za **b** |delati enako hitro kot kdo drug: p̩əs'k̩us̩ə m̩ə də'x̩a:jat, k̩ə zgrab'l̩ujama • p̩ŋ 'j̩əs't̩ə t̩ə na də'x̩a:j̩əm | ⊞ k b ⇒ FOLGATI ⊞ +
- dohiteti** ▶ də'x̩it̩ət [d̩əx̩e't̩im ([in -xi-) d. ⟨⇒ HITETI⟩ d. koga/kaj *dohiteti koga/kaj |s hitrejšim premikanjem priti do koga, ki gre spredaj, do česa, kar se premika spredaj*: 'ni̩s̩m̩ ga də'x̩it̩eʎa • s p̩e'cik̩l̩n̩ə ja də'x̩it'ə 'a:u̩t̩ə'bus | ⊞ DOITI, ULOVITI ⊞ +
- dohodek** ▶ də'x̩ə:d̩ək -tka m ⟨im. mn. -t'k̩ə⟩ nav. mn., nov. *dohodek |vsota, ki jo kdo v določenem razdobju prejme za svoje delo, od premoženja*: 'a:te 'ni̩s̩ə 'm̩yo:gl̩ə p̩ʎa'č̩ə:v̩at, k̩ə 'ni b'ʎə də'x̩ə:tk̩ə | ⊞ +
- dohodnina** ▶ d̩əx̩ə'd̩ni̩na -'ni̩ne z ⟨⟩ nov. *dohodnina*: 'k̩ò:k pa 'm̩ā:ž d̩əx̩ə'd̩ni̩ne za p̩ʎā:č̩at? | ⊞ SSKJ, SP 1962
- dohter** ▶ 'd̩ò:x̩t̩er -t̩erja m živ. ⟨⟩ **1.** *zdravnik*: a b̩ə b'ʎə 'd̩ò:x̩t̩erja za k'l̩i-cat? • γ 'd̩ò:x̩t̩erj̩ə g'r̩è:m • g'd̩a:j pa 'm̩ā:ž 'd̩ò:x̩t̩erja (*obisk pri zdravniku*)? **2.** nov., redk. *doktor |akademski naslov ali nosilec tega naslova*: 'd̩ò:x̩t̩er b̩ə g'r̩à:t̩ə • čustv. **govoriti ko strgan dohter veliko, spretno govoriti**: gva'ri pa 'ž̩ə k̩ə s't̩a:rg̩ən 'd̩ò:x̩t̩er ⟨⇒ govoriti ko bi PANKELJCE strigel⟩ • čustv. **pisati (tako (grdo)) ko (kak) dohter imeti nečitljiv rokopis**: 's̩e: na z'n̩ā:m p̩rab'r̩at - 'p̩i:š̩aš 'ta:k̩_()ə k̩āg 'd̩ò:x̩t̩er (⊞ ⇒ pisati (tako (grdo)) ko KURA) | ⊞ k 1 DOKTOR, ZDRAVNIK; k 2 ⇒ DOKTOR ⊞ ∅ (SSKJ, Plet. dohtar)
- doherica** ▶ 'd̩ò:x̩t̩erca (in -t̩e-) -t̩erce z ⟨⟩ *zdravnica*: a 'duo:nz 'd̩ò:x̩t̩erca

- 'de:ʎa a 'dò:xter? | ☐ ∅ (SSKJ *dohtarica*)
- doiti** ▶ - 'dò:jdem a. (<'duo:jdę (in 'duo:jt') 'duo:jt:e; 'duo:šu in 'dò:jdu 'duo:šʎa -ə) star. d. koga/kaj *dohiteti koga/kaj* |s hitrejšim premikanjem priti do koga, ki gre spredaj, do česa, kar se premika spredaj|: 'kume ga 'dò:jdem, kə ja 'ta:k 'nā:gu • čə uš me 'dò:jdu, tę m pa pɾ'nè:su u'rè:xo • gə bəž 'žə 'duo:šu | ☐ ⇒ DOHITETI ☐ +
- dojc** ▶ 'dò:jc -a m živ. (< *tovorni avtomobil (zahodno)nemške tovarne Deutz*: pɾ 'gò:z'd'ne 'dò:jca 'vəzę | ☐ ∅
- dojček** ipd. ⇒ DVOJČEK ipd.
- dojemati** ⇒ ZASTOPITI
- dojenček** ▶ də'jɛ:nčək -čka (in dɔ-) m živ. (< nov. *dojenček*: də'jɛ:nčka sə 'kuplę | ☐ ⇒ OTRČKE ☐ +
- dojeti** ⇒ POGRUNTATI
- dojlja** ⇒ DOJILKA
- dojlka** ▶ də'jɪuka -'jiuke ž (<) redk. a *dojlja* |ženska, ki doji tujega otroka|: 'maj'dā:čova 'ā:na ja b'ʎa: pɾ 'ka:ɾtməne za də'jɪukə - 'sta'nɛ:ta ja də'jɪʎa b šalj. *ženska, ki daje piti mleko iz steklenice*: 'ma:ma ja pɾ 'kuo:zey za də'jɪukə | ☐ SSKJ
- dojiti** ▶ də'jɪt tudi 'duo:jt də'jɪm nd. (<'duo:jə (in 'duo:j) -jte; də'jɪu tudi 'duo:ju də'jɪʎa -ə, mn. -'jilę itd.) *dojiti* |hraniti s svojim mlekom|: a 're'nā:ta ša də'ji? • 'mā:čka də'i te 'mā:le | ☐ +
- dojka** ⇒ ZIZEK
- dokladi** ▶ dək'ʎā:dę -o || -u m mn. (<) star. *dodatek* |kar se doda k rednim prejemkom, k plači|: 'kò:k pa dək'ʎā:dø də'biš za u'trɔ:ka? • u'trò:škę dək'ʎā:dę (*otroški dodatek*; ☐ otroški DODATEK) | ☐ ∅ (+ *doklada* ž)
- dokler** ▶ 'duo:kler vez. (<) v časovnih odvisnikih *dokler* 1. z nedovršnim glagolom: 'duo:kler sə ša pa 'mò:glę, sə pa 'a:te 'tud' 'e:ʎalę 2. z zanikanim glagolom: 'duo:kler jəx 'ni 'pus't'u, 'nišə 'lučə u'gā:sənlę | ☐ DOKRAT ☐ +
- doklicati** ▶ dək'ʎicət -k'ʎičam a. (<dək'ʎičə (in -k'ʎič) -čte; dək'ʎičo -caʎa -ə) *doklicati*: 'nišm ga 'mò:gu dək'ʎicət | ☐ +
- dokolenk** ▶ dɔkɔ'le:nk -a (in dəkə-; in -'lɛ:-) m (<im. mn. -'lɛ:nkę) nav. mn. *dokolenka* |nogavica|: dɔkɔ'le:nku na 'na:jdem • jā 'kā:ke dɔkɔ'le:nke sę pa u'bu!? • a s' 'kɛ: 'vid'ɔ te d'rug dɔkɔ'le:nk? | ☐ DOKOLENKA ☐ ∅
- dokolenka** ▶ dɔkɔ'le:nka (in dəkə-; in -'lɛ:-) -'lɛ:nke ž (<) nav. mn., redk. *dokolenka* |nogavica|: dɔkɔ'le:nkə sn sę u'mā:zaʎa | ☐ ⇒ DOKOLENK ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. #)
- dokončati** ⇒ NAREEDITI do konca
- dokrajčiti** ▶ dək'ra:jčət -əm a. (<dək'ra:jčə (in -k'ra:jč) -k'ra:jčte; dək'ra:jču -čʎa -ə) sleng. d. kaj *pojesti kaj do konca*: • a sę 'ti sa'ʎā:mə dək'ra:jčʎa? | ☐ ∅
- dokrat** ▶ 'duo:kərt vez. (<) v časovnih odvisnikih *dokler* 1. z nedovršnim glagolom: 'duo:kɾd ga bɔ 'mè:ʎa, bɔ 'bò:ga pɾ 'nəmə 2. z zanikanim glagolom: 'duo:kɾt 'ja:s 'a:ɾta na 'vidəm, na 'mò:rəm 'neč 'ri:čt | ☐ ⇒ DOKLER ☐ ∅
- dokreh** ▶ dək're:x (in -'rɛ:-) prisl. (<) star. *do kdaj, do katere ure*: dək're:x sę pa 'bè:u s'nò:č pə'kuo:n'čę? | ☐ ⇒ do KDAJ ☐ ∅
- doktor** ▶ 'dò:ktɔr -ja m živ. (<kot pristavek k imenu tudi dɔktɔr -ja in -- m živ.) 1. nov. *doktor* |akademski naslov ali nosilec tega naslova|: 'jò:ža ja 'dò:ktɔr fɛʎɔzɔ'fija 2. uradn. *zdravnik*: a ja 'dò:ktɔr žə 'pa:ršu? • a bę 'li:ɾ də'biʎa dɔktɔr 'urlepa? • gəs'pɔ:da dɔktɔrja (= 'dò:ktɔr) 'pɔ:pɔviča bę 'ra:t | ☐ k 1 DOHTER; ⇒ DOHTER ☐ +
- dokument** ▶ dəkə'mi:nt -a m (<im. mn. -n'tę) *dokument* |listina|: g'nā:r pa u'se: dəkə'mi:nt te sm z'gub'u | ☐ +
- dokupiti** ▶ də'kupɛt (in -p't') -əm a. (⇒ KUPITI) *dokupiti*: də'kupę 'šai, pra'mā:ʎə sę u'zè:u 'rò:be • 'lɛ:te sm sę də'kupʎa | ☐ +
- dol** ▶ 'duo:l (in 'duo:) prisl. (<s prislovnim določilom kraja tudi duo in duol) 1. *dol* |izraža gibanje ali smer proti nižjemu kraju|: a 'a:te 'nò:ča 'duo: p'rit? • 'jədə 'ta:jle 'duo:l pə ʎa'pā:tə • 'guo: pa 'duo: pə 'kuxnę ga 'vəz'ma u 'va:zə • k'lupə 'duo: za'sučə • 'ta:jle 'duo:

'jədə • s prislovnim določilom kraja dūo z 'dil bō t're:ba k'rā:mə sp'rā:vēt • u'z'ie:mę s'likə dūo s_(())'tęne (*snemi sliko s stene*) **2. doli** |izraža stanje ali položaj na nižjem kraju|: 'təmle 'dūo: ja pa ud 'ā:ne 'xiša • s prislovnim določilom kraja dūo za 'va:dę sē 'ta:k 'rā:dę • dūo na 'nivę ma pa zaž'ga:ļa 'pūo: tis'tę plę've:ū • ⇒ dol tišči (⇒ TIŠČETI) • ⇒ VODA gre dol | ⇒ TADOL, TADOLE, TAMDOL | k 2 DOLLE | +

dolar ▶ 'dō:lar -ja m ( ) nov., redk. *dolar*: a'mie:riške 'dō:lar | | ⇒ TOLER | SSKJ, SP 1962 (Plet. #)

dole ⇒ DOLLE

doleteti ▶ də'li:etət 3. os. ed. [-lę'ti ([in -le-) a. (⇒ LETETI) *doleti* |izraža nepričakovan nastop stanja, dejanja|: 'kā: u'sə dəlę'ti čl'avė:ka! • u 'a:u-striję ga ja s'ma:rd_ələ'tė:ļa | | +

dolg ▶ 'dō:k -ga m ( ) redk. *dolg* |kar mora kdo vrniti|: g'da:j 'mā:š pa 'dō:g za 'va:rən't? • star. *imeti na dolgu* kaj *biti dolžen* kaj: a sta 'mė:ļa ša p'rę: 'kę: na 'dō:gə? • m'leikə u_3_()ā:d'ŋ'č ša 'mā:m na 'dō:gə | | ⇒ PUF | +

dolg ▶ 'dō:k -ga -ə prid. (rod. ed. m. sp. -g:a in -gęga; primernik ⇒ DELJI prid., DELJŠI) *dolg* **1. a** |ki ima med skrajnima koncema razmeroma veliko razsežnost|: 'dō:gę 'ļa:sę • nē 'dō:gə p'rę:kļə sm̄ u'zė:ū • 'dō:ge x'ļa:ča • 'dō:ge 'ļučə • 'tā:ke 'fa:jn, 'dō:ge pra'šiča smē 'mė:lę (⇒ STEGNJEN) **b** |obsežen|: 'dō:gə 'pīsmə sę na'pīšō **2.** z izrazom količine |ki izraža razsežnost med skrajnima konce- ma|: 'a:u_ō ja 'dō:k t'ri 'mė:tra 'vəs_ŋ- dęš't' **3.** |ki traja razmeroma veliko časa|: 'dę: sę pa 'jəm'ō 'dō:gə p'rid'gə, a'njie? • pē 'dō:gme 'ca:jtə sma se 'vidļa • 'dō:k 'ca:jt (*dolgčas*) ja 'xuda 'rę:č • pēb'ra:ļa (= 'kūo:nc) me bō ud_()ōgęga 'ca:jta (*od dolgočasja*) **4.** z izrazom količine |ki izraža razsežnost v času|: 'mā:ša ja b'ļa: nē 'urə pa 'pō: 'dō:ga • ⇒ imeti dolg JEZIK • čustv. **padel** ipd. *je, kakor je dolg no* (= pa) *širok padel je tako, da je bil ves na tleh*: nē'mā:ļə sēm s 'xiša 'vən s'tō:pļa, sēm 'žə 'pā:dļa, 'kəkər sēm

'dō:ga nē š'rūo:ka • ⇒ pasti dolg CAJT • ⇒ preganjati dolg CAJT | | + [Tominešek 1903: 10: im. ed. m. sp. »dōug«, »dōg« - morda spada k DOLG m]

▶ **dolgo** ▶ 'dō:gə prisl. ( ) *dolgo* |< DOLG|: 'təm 'nišmə b'lę 'dō:gə • 'ta:g 'dō:gə smē b'lę u'jətę 'təm, da ja k'ličō jəx 'pūo: tis't' ufi'cė:r • sm' 'bė:ū 'təm 'pūo: 'dō:gə 'ca:jta • 'dō:gə te 'ni b'ļə da'mō • 'ni b'ļə 'dō:gə, sē 'žə za- u's'ta:ūleļə • ja 'čuvō, da bę mē na u's'ļa:, p'ręž' 'dō:gə **b** |izraža trajanje sploh|: smē 'indę b'lę nę 'dė:n al 'kөг 'dō:gə • omilj. *ne bo (več) dolgo kmalu bo umrl*: z'ļə na 'kūo:ncə 'sə 'mā:ma - 'na:_bdə ('vie:ž) 'dō:gə | | +

dolgcajt ▶ 'dō:k'ca:jt povdk. ( ) *dolgčas*: 'dō:k'ca:jt mę ja b'ļə • kə 'nišę 'nēž 'dė:ļō, 'ka: g'runtō 'sę, ja b'ļə pa 'ka:r 'dō:k'ca:jt • pē 'ma:mę mę ja b'ļə 'dō:k- 'ca:jt (*mamo sem pogrešal, želel sem si njene prisotnosti*) | ⇒ CAJT | | Ø

dolgčas ⇒ DOLGCAJT

dolgocajten ▶ dōga'ca:jtn -tna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -t'nęga) *dolgočasen*: 'tā:ke dōga'ca:jtnə u'ri:eme 'ja:, da 'tud' g'rė:m 'ka:r 'lęč • 'kək ja ta 'žėnska dōga'ca:jtna! | | Ø

▶ **dolgocajtno** ▶ dōga'ca:jtnə prisl. ( ) *dolgočasno*: 'dūo:ns ja pa 're:z dōga- 'ca:jtnə • 'tō: pa 'ni za pēs'ļušat, kə 'ta:g dōga'ca:jtnə gva'ri | | Ø

dolgocajtiti ▶ dōga'ca:jtę -ęm nd. (doga- 'ca:jtę (in -'ca:jt') -'ca:jt:ę; dōga'ca:jt'u -tļa -ə) *dolgočasiti*: a te 'filēm 'tje: be 'tut_()a:g dōga'ca:jtę kə 'mėne? | | Ø

▶ **dolgocajtiti se** ▶ dōga'ca:jtę se -ęm se nd. (⇒ DOLGOCAJTITI) redk. *dolgočastii se*: 'pę:dę pə'mā:gad_ā se 'na:_bēž dōga'ca:jt'u | | Ø

dolgočasen ⇒ DOLGOCAJTEN

dolgočasiti ipd. ⇒ DOLGOCAJTITI ipd.

dolgolasec ⇒ KUŠTRAVEC

dolgovati ⇒ DOLŽEN

doli ⇒ DOL

dolile ⇒ DOLLE

dolina ▶ də'lina -'line ž ( ) *dolina* |nižji, *podolgovat svet*|: 'kā:ka 'le:pa də'lina

- ja 'gʷo:r! • 'ni b'ʎə t're:ba de'ʎa:ɥcəm
'neč sę z də'line ta'gʷo: 'nʷo:sęt •
'pʷo: smə š'lę pa ʋ də'ljinə - 'kã: pa
'bəš | □ + [Tomínšek 1903: 19: or. mn.
»dɔ́línamɔ«]
- dolinast** ipd. ⇒ DOLINATEN ipd.
- dolinaten** ▶ də'ljinatɔ -tna -ə prid. (rod. ed.
m. sp. -t'neɣa) *dolinast*: 'təm ja 'bɛ:ɥ
s'vɛ:d(ə'ljinatɔ | □ ∅ (Plet. *dolinat*)
- ▶ **dolinatno** ▶ də'ljinatnə prisl. ⟨⟩ *doli-*
nasto: 'ta:g 'bəl də'ljinatnə ja b'ʎə |
□ ∅
- doliti** ▶ də'ljet (nov. -'ljet) -'lijam d.
(⇒ LITI) *doliti*: 'le: də'li 'ša: 'vina, da
bɔ 'pɔ:mə | □ +
- dolivati** ▶ də'ljivat -əm nd. (də'ljivę itd.)
dolivati: 'va:də ja də'ljivɔ x m'le:kə |
□ +
- dolle** ▶ 'dʷo:le prisl. ⟨⟩ (*tam*) *doli*: 'pʷo:l
'dʷo:le ja b're:k, p'ra:ɥmə, da sə
'b'ri:ęę • 'dʷo:le sm 'bɛ:ɥ, sɔ pa
'vid'ɔ 'vidrə, kə ja 'təle 'pa:ršla z
'va:de pa 'tɔ:d'le 'dʷo: • 'tətale, kə
'dʷo:le sę'di, 'g'rã:bnerca, ja b'ʎa:
z'ra:ɥnə • 'lɛ:, (poud., redk. 'təmle) 'dʷo:-
le 'ja:, pəg'lé:de | ⇒ TADOLLE, TAMDOLLE
| □ ⇒ DOL | □ ∅
- določiti** ▶ də'ʎo:čət (in -čt) -əm d.
(⇒ LOČITI) nov. *določiti* a |ukazati,
kako naj bo: 'neč me 'ni ʋp'rã:šaša,
'ka: də'ʎo:čla 'ja:, da 'nɛ: g'rém b
|izbrati, *nameniti za kaj*: t'ri ja
də'ʎo:ču, pa smə š'lę | □ +
- dol se narediti** ▶ 'dʷo:l se [na'rédet (|
in na'ri:s't') 'dʷo:l se [nar'dim (|
tudi nara'di-; in 'dʷo:) d. (⇒ NAREDITI,
DOL) star. *skloniti se*: 'dʷo: se na'rédę,
pa 'na: bəš t're:skɔ ʋ pə'dò:ja | □ ⇒
⇒ SKLONITI SE | □ ∅
- dolžen** ▶ 'dʷo:žen -žna -ə povdk. (rod. ed. m.
sp. -žneɣa) *dolžen* |ki ima dolg|: za
kə'fija sm tę ša 'dʷo:žna • 'kò:k sm pa
'dʷo:žen (*koliko moram plačati*)? • sm
p'ʎã:čə 'dʷo:b'u, sm 'bɛ:ɥ ša pa (poud.,
star. 'ta:j) 'dʷo:žen, kə sə mę za 'puf
'ta:rgalę | □ +
- dolžina** ▶ dʷo'žina -'žine z ⟨⟩ redk. *dolžina*
|razsežnost med koncema česa|: dʷo'žine
ša 'ma:rəm z'mér:rt • dʷo'žine 'ma:ra
'bɛt ne dɛ'sér:t 'mɛ:tru • pə dʷo'žine
pra'rɛ:žə (| □ ⇒ PODOLGEM) | □ +
- dolžinski** ▶ dʷo'žin's'kę -'žinska -ə prid.
(rod. ed. m. sp. -'žin's'keɣa) *dolžinski*:
d'vã: dʷo'žinska, 'ni: kə'bična 'mɛ:tra
| □ +
- dolžiti** ▶ dʷo'žit -'žim (in dʷo-) nd. ⟨-;
dʷo'žiu -'žila -ə, mn. -'žile⟩ nov., redk.
dolžiti: dʷo'žijə 'me:, da 'nišm pə'mã:-
gaša • pə k'riɥmə (= ne'dʷo:žnɛmə) sə
ga dʷo'žile | □ ⇒ KRIVITI | □ +
- dom** ▶ 'dʷo:m -a in 'dʷo:ma m ⟨⟩ *dom* 1. a
|prostor, hiša|: 'de: sma sę 'dʷo:m
z'rixtaša • 'kò:k pa 'mã:te də 'dʷo:ma? •
ʋp'li:etę 'zutrę ja žə š'la: ʋd'ʷo:ma
• 'pe:ma pɔɣ 'dʷo:mə (*domov*), 'nə! •
'pɔ:štə bę 'ma:gu na 'dʷo:m pɔ'njies't',
'ni: pa, da jə tɔ pə'sɔ:t 'puša • pa
'ni: 'di:leč ʋd'ʷo:ma 'xʷo:s't' b
|družinska skupnost|: pə 'dʷo:mə se
mę 'tɔ:žə • a sę 'kɛ: z 'dʷo:mə (z
domačini) g'va:ru? • ʋd'ʷo:ma smə
'ma:glę 'be:gat 2. a s prilastkom |stavba,
urejena za določén namen|: ga'silnę (:
zadružnę : zd'ra:ɥstvę) 'dʷo:m • pła-
'nin's'kę 'dʷo:m b |ustanova, ki omogoča
bivanje: 'vã:jans'kę 'dʷo:m • 'dʷo:m
une'mʷo:glɛx | □ + [Tomínšek 1903:
12: rod. ed. »dôma«]
- doma** ⇒ DOMAJ
- domač** ▶ 'dʷo:mač (in də'mã:č) də'mã:ča -ə
prid. (rod. ed. m. sp. -žga, daj. ed. m. sp.
-čmə) *domač* 1. |< dom 1|: 'tɔ: ja 'dʷo:-
mač k'rɛx, 'ni: kəp'lém's'kę • də'mã:-
čə 'vjinə • star. ta 'kuxne ja də'mã:žga
'dɛ:ša (*to kuhinjsko pohištvo ni bilo
izdelano v tovarni*) • 'nišm 'dʷo:mač
'təle (*nisem doma pri tej hiši, nisem
domačin*) 2. |nanašajoč se na domo-
vino|: də'mã:čə k'rã:jə sə 'na:j'lɛ:pšə •
⇒ domača NALOGA | □ ⇒ PO DOMAČE | □ +
- ▶ **domači** ▶ ('dʷo:mač (nov. də'mã:č))
də'mã:žga m živ. ⟨⟩ *član iste družine*:
nə'bje:ŋga də'mã:žga 'ne:ma 'vje:č •
'sã:mę də'mã:čə smə ʋ'kupe | □ SSKJ,
SP 1962
- domačija** ▶ dəma'čija -a z (rod. mn. -'či)
redk. *domačija* |hiša z gospodarskimi
poslopji in zemljiščem|: 'kã:kə 'vɛ:lkə
dəma'čijə 'mã:jə! | □ +
- domačin** ▶ dəma'čin -a m živ. ⟨im. mn.

- čine) redk. *domačin* [kdor je doma, živi v določenem kraju]: na 've:m, kə 'ni:səm dəma'čɪn | □ +
- domaj** ▶ 'du:omə prisl. ⟨⟩ *doma a* |v domači hiši, v svojem stanovanju]: 'jã:nes ja 'bè:u s'kɔs u 'p'ɫɔ:nɔvə, 'tə, k sə b'lɛ 'ma:ma 'du:omə? • 'a:te pa 'ni b'ɫə 'du:omə • tə s'rɑ:jcə 'žix 'mã:š 'sã:mə za 'du:omə **b** |v bližini domače hiše|: • 'du:omə ja sɛ'gurnə, sã:mə u 'xišə ga 'ni **c** |v domačem kraju, v domači dežel|: u 'a:ustrojə 'ni b'ɫə 'než dɾ'ga:č kə pa 'tələ 'du:omə • sɑ:lj. 'jã:nes ja 'bè:u 'vie:č pɾ 'čujəžə kə 'du:omə (več časa je prebil v gostilni pri Čuježi kot doma) • ⇒ ČEPETI domaj | □ ∅ (+ doma)
- domajge** ▶ də'majgə prisl. ⟨⟩ star., redk. *skoraj, domala*: p'ridemə də tiz'd'ga 'kã:mna, 'ja:z ga ž'lè:pəm, da ja na 'cè:stə pɾ'liet'ɔ 'dè:də də'mɑ:jgə na 'nu:ogə • də'mɑ:jgə u'sə ka'ruzə ja s'tɔ:kɫə | □ ⇒ SKOR □ ∅
- domala** ⇒ DOMAJGE
- domeniti se** ⇒ ZMENITI SE
- domina** ▶ 'dɔ:məna (in -mi-) -mɛne (in -mi-) z ⟨⟩ nav. mn. *domina a* |ploščica|: 'dɔ:məne mɛ ja 'kup'u • nə 'dɔ:məne sɾ z'gub'u **b** |igra|: 'pe:ma se 'dɔ:məne | □ SSKJ, SP 1962
- domisliti se** ⇒ SPOMNITI SE
- domišljav** ▶ dəmeš'le:u -'lã:va -ə (in -mi-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'le:uga) *domišljav*: dəmeš'le:uga ut'ru:ka 'mã:jə • na 'bɔ:də 'nə 'ta:g dəmeš'lã:va! | □ ⇒ VISOK povdk. □ +
- domišljija** ▶ dəmeš'lija -a (in -mi-) z ⟨⟩ NŠ 1. *domišljija* |kombiniranje misli in predstav ali sposobnost zanj|: 'kã:kə dəmiš'lije 'mã: tə 'va:trak! 2. *domišljavost*: pɾ 'nəmə mɛ pa tɪsta dəmeš'lija 'ta:k 'mɔ:tɛ | □ k 1 ⇒ FANTAZIJA; k 2 VISOKOST □ +
- domobranec** ▶ dɔmɔbrã:nc -a (in dəmə-; in -mə-) m živ. ⟨⟩ *domobranec* |pripadnik domobranstva|: dɔmɔbrã:ncɛ sə ga u'jələ | □ +
- domotožje** ▶ dɔmɔ'tɔ:žjə (Bo tudi -a) -a (in dəmə-; in -mə-) s ⟨⟩ NŠ, redk. *domotožje*: 'kã:kə dɔmɔ'tɔ:žjə səm'è:ɫa u 'nɛ:mčijə! | □ +
- domov** ▶ da'mɔ: prisl. ⟨⟩ *domov a* |v domačo hišo, v domače stanovanje|: 'a:te sə šale vɛ'čè:r da'mɔ: 'pa:ršlɛ • 'pi:ɛlə jə da'mɔ:, da bɔ š'ɫa: u 'pò:js't'ɔ • 'ja:z bɛ 'liet'ɔ da'mɔ: pə k'rəmp:ɑ pə 'rɔ:uŋcə • 'ja:s pa da'mɔ:, pa 'tã:le u 'dɑ:rɒncə, sɾ pa g'lè:dɔ 'vən, čas šp'ra:nɛ, kã: ja 'dè:ɫɔ **b** |v bližino domače hiše|: da'mɔ: ja 'pa:ršu, kə pa u 'xišə 'ni 'mò:gu, ja 'šɔ: pa u čɛb'ɔ-'n'ã:k 'lɛ:č **c** |v domač kraj, v domačo deželo|: • da'mɔ: me ja u'le:kɫə z 'a:ustrija sə naz da'mɔ: spɛs'tilɛ na 'jɛsɛ'nice • ⇒ daj pa v BEG pa (h mami) domov pa pod kovter pa v jok | □ +
- domovina** ▶ dəmə'vina -'vine (in dɔ-; in dɔmɔ-) z ⟨⟩ *domovina* |dežela|: sə pa 'ri:eklɛ, da 'ma:ra u'sã:k 'jɛt u 'suo:jə dɔmə'vinə • čustv. **pa rešena domovina** in stvar bo opravljena, urejena: 'jutər ša mate'mã:tɛkə pəp'rã:vəm - pa 'rɛ:šana dɔmɔ'vina | □ +
- donda** ▶ 'dɔ:nda -e z ⟨⟩ **a** slabš. *veliko, nerodno dekle*: 'kã:ka 'dɔ:nda 'ja: -s'kuo: d'vã: 'mɛ:tra ja 'vè:lka pa s'tɔ: d'va:js't' 'kil 'vã:ga! **b** čustv. *dekle* |doraščajoča oseba|: 'na'tã:ša ja pa 'rɛ:z 'vərgnɛ 'dɔ:nda g'rã:taɫa | □ +
- dones** ▶ 'du:ns prisl. ⟨⟩ *danes* 1. |pričujočega, sedanjega dne|: g'liɫ 'pa:rɒvɛ april ja 'bè:u, 'ta:k:ə 'du:ns • 'du:ns ja pa 'na:pta pəkə'siɫa • 'du:ns 'ke:dɔ (čez teden dni) pta 'pa:ršɫa • 'du:ns vɛ'čè:r (□ NOHCOJ) • 'du:nz_()'utɾɛ (□ DAVI) 2. v sedanjem času, zdaj: kə bɛ 'bè:u 'təm, 'ja:z bɛ 'du:nz_'na:u pɾ'fɛ:ktne 'nɛ:mškə | □ k 2 DONESTADEN □ Plet. (+ danes) [Tominešek 1903: 25, 26: »dɔ'ns«]
- donestaden** ▶ 'du:ns'te'dè:n prisl. ⟨⟩ čustv., star. v sedanjem času, zdaj, dandanes: 'dʏonste'dè:n ja 'čizd (ɾ'ga:č, kə ja b'ɫə 'čã:sɛ | □ ⇒ DONES □ ∅
- donesti** ▶ də'nɛ:s't' -sem a. ⟨⇒ NESTI⟩ 1. čustv. d. komu izpolniti željo komu: s'ta:ɾ 'a:te ja 'pò:bə u'sə də'nè:su, za'tɔ: ja pa 'tã:k • 'ka: na 'vɛ:jə, 'kã: bɛ mə ša də'nɛ:s'lɛ 2. redk. d. komu kaj

- (pri)nesti komu kaj: 'rɛ'ná:tɛ dɛ'nɪe:sɛ tis'tɛ 'ɫa:k 'pɔ:ɪl • ⇒ vse donesti komu h ⇒ RITI | ☐ k 1 SPOLNITI; k 2 ⇒ NESTI | ☐ +
- doneti** ▶ - 3. os. ed. dɛ'ni nd. (-; - dɛ'nɛ:ɫa -ə) redk. *doneti* | *dajati polne, nizke glasove*: 'vɛrgle dɛ'nɪjə • brez os. 'ta:g_ɹ'ɪ'mi, da 'ka: dɛ'ni pə dɛ'linɛ | ☐ +
- donšen** ▶ 'dɔ:ɪnʃən -šne -ɛ prid. (rod. ed. m. sp. -šnega) *današnji* | *nanašajoč se na dan, ki pravkar jel*: 'dɔ:ɪnʃən 'dɑ:tum na'pišə • 'dɔ:ɪnʃne 'ca:jtɛŋge | ☐ ∅
- doonegati** ▶ dɔʊ'ne:gat -əm a. (dɔʊ'ne:gɛ itd.) 1. s širokim pomenskim obsegom, čustv., star. *izraža dejanje, ki je znano, a se ne imenuje zato, ker se govorec ne more spomniti ustreznega glagola s predpono do-*: 'ni:səm jə 'mɔ:gu dɔʊ'ne:gat, dɛpə'vɛ:dat, da se 'nɛ: na sɛ'kɛ:ra • 'ni:sə jəx 'mɔ:glɛ dɔʊ'ne:gat, dɛk'li:cat 'vɛčəm 'ri:ɛ:čt 2. omilj. *dokončati spolni odnos, spolne odnose*: 'tɛtə d'vɑ: sta pa 'dɛ: dɔʊ'ne:gaɫa tɔ 'sɔ:ɔ:jə | ☐ ∅
- doopoldne** ▶ dɔʊ'pɔ:d'nɛ prisl. (dɔpɔl'dne: ɹ 'pɛ:tɛg dɔʊ'pɔ:d'nɛ sɔ b'lɛ 'tɛle • ub ad'na:js'tɛɣ dɔʊ'pɔ:d'nɛ ja šale 'bɛ:ɹ 'pɔ:št'nɛ 'tɛle | ☐ ⇒ DOPOLDNE | ☐ ∅
- doorati** ▶ dɔ'va:rat -rjam a. (⇒ ORATI) *doorati* | *končati oranje*: 'ma:ɪrmə 'jaŋga 'dɔ:ɔ:bɛd_ɹa bɔ dɔ'va:rɔ | ☐ SSKJ, Plet.
- dopasti se** ▶ dɔ'past se -'pɑ:dem se d.+nd. (⇒ PASTI padem) z dajalnikom *biti vseč, ugajati*: a se tɛ ɹ'b'lɛ:ka dɔ'pɑ:de? • 'təm se mɔ pa 'ni dɔ'pɑ:dɫə • a se tɛ 'tɑ:kale na dɔ'pɑ:dem? | ☐ +
- dopisnica** ▶ dɔ'pɪsɛnca -e z (dɔpɪs'nica | *kartonček*: dɔ'pɪsɛncə sɛ 'dɔ:ɔ:b'u | ☐ +
- dopisovati si** ⇒ PISATI SI
- doplačati** ▶ dɔp'ɫɑ:čət -əm a. (dɔp'ɫɑ:čati: 'kɔ:k ja ša pa za dɔp'ɫɑ:čət? | ☐ +
- doplačevati** ▶ dɔp'ɫɑ:čɔ:vət -'čujam nd. (⇒ PLAČEVATI) *doplačevati*: p'ɫɑ:ča se 'dɔ:m s 'pɛ:nzɛja, 'mi, ɹ't'ɹɔ:ɔɛ, pa dɔp'ɫɑ:čujamə | ☐ +
- doplačilo** ▶ dɔp'ɫɑ:čɪɫə -a s (mn. -'čile) *doplačilo*: dɔp'ɫɑ:čɪɫə nəm bɛdɔ 'va:rɛnɫɛ • 'čɑ:sɛ, čə ja kɑkə dɔp'ɫɑ:čɪɫə, dɔ'bɪm pə ne t'ri mɛɫ'jɔ:ne | ☐ +
- dopoldan** ipd. ⇒ DOPOLDNE ipd.
- dopoldenski** ▶ dɔ'pɔ:dɪns'kɛ -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'kega) *dopoldanski*: dɔ'pɔ:dɪns'kɛ 'ʃɪxt • dɔ'pɔ:dɪnska 'mɑ:lca (☐ PREDPOLDANKA) | ☐ ∅ (+ *dopoldanski*)
- dopoldne** ▶ dɔ'pɔ:d'nɛ -dnata m tudi s (mn. dɔ'pɔ:dnatɛ -ɔ || -u m) *dopoldan, dopoldne*: 'ce:ɹ dɔ'pɔ:d'nɛ sɔ 'dɛ:ɫalɛ • nɛ dɔ'pɔ:d'nɛ sma ɹ'bɑ: pə'mɑ:gaɫa • t'ri dɔ'pɔ:dnatɛ 'mɑ:m u 'dɔ:brəm pɹ 'nɛmɔ • star. 'tɪ:ɛtə 'ma'rija 'xɔ:dɛ dɔ'pɔ:dnatɛ pə'mɑ:gat (ob *dopoldnevih, dopoldne*) | ☐ +
- dopoldne** ▶ dɔ'pɔ:d'nɛ prisl. (dɔpɔl'dne: dɔ'pɔ:d'nɛ ja 'bɛ:ɹ 'ra:jkɔ 'tɛle | ☐ DOOPOLDNE | ☐ +
- dopovedati** ▶ dɔpə'vɛ:dat -'ve:m a. (⇒ PAVEDATI) *dopovedati a* | *s pripovedovanjem pojasniti*: 'kɑ: sɛ 'kɛ: tis't'mə 'ne:mɔɛ 'va:t'ɔ dɔpə'vɛ:dat? b | *z utemeljevanjem doseči pri kom, da sprejme kako mnenje, nasvet*: nɛ'čɛ:sɔr sɛ na pɛ'stɪ dɔpə'vɛ:dat • 'tɪ:ɛp' se pa 'rɛ:s na 'dɑ: 'nɛʒ dɔpə'vɛ:dat • 'kumɛ səm_ɹə dɔpə'vɛ:dɔ, da 'ne:ma p'rɔ • dɔpə'vɛ: 'bɪkə, čə 'mɔ:rɛš | ☐ DOTAJČATI | ☐ +
- dopovedovati** ▶ dɔpəvɛ'dɔ:vət (in -pəvɛ;-; star. dɔpə'vɛ:dvat) [-ve'dujam ([in -vɛ- [>) nd. ([dɔpəvɛ'duj -te; dɔpəvɛ'dɔ:vɔ (in -pəvɛ;-; star. -'vɛ:dɔ) [-ved'vɑ:ɫa -ə (in -pəvɛ-)] *dopovedovati a* | *s pripovedovanjem pojasnjevati*: 'sɛ: se tɛ na sp'ɫɑ:ča dɔpə'vɛ:dvat, kə na zas'tɔ:pɛš b | *z utemeljevanjem skušati doseči pri kom, da sprejme kako mnenje, nasvet*: 'ka: na'p'rɛ: ja dɔpəvɛ'dɔ:vɔ, da ja 'təm 'nɛ:kɛ na'rɔ:bɛ | ☐ TAJČATI | ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. pod *dopovedavati*)
- doprinesti** ▶ dɔpɛr'niɛ:s't' -sem a. (⇒ NESTI) čustv., star. d. komu *izpolniti željo komu*: ɹ'sə mɔ dɔpɛr'niɛ:sɛjə | ☐ ⇒ SPOLNITI | ☐ +
- dopust** ▶ dɔ'pust -a m (dɔpust a | *dovo-*

ljena začasna prekinitev dela: 'kò:k pa 'mâ:ž də'pusta? • u pən'de:ləg_-'rè:m na də'pust • nə'mâ:žə p'rə:ja 'bè:u na də'pustə • t'ri d'ni də'pusta bᵐ u'zè:u • za nə 'mè:sᵐz d'ni sᵐ də'bè:u də'pusta a sᵐ 'lè:čnə də'puzd žə kə'ris't'u? • nag'râ:d'nə də'pust (☐ ⇒ NAGRADNI) • redk. pə'rəd'niškə də'pust (☐ ⇒ PORODNIŠKA) **b** |*letni dopust*: 'kâ:m pa g'rèrte na də'pust? | ☐ URLAVB ☐ +

dorna ▶ 'dò:rna -e ž ⟨ ⟩ • **Bo** poud. **biti pijan ko dorna biti zelo pijan**: ja 'bè:u p'jân kə 'dò:rna (☐ ⇒ biti pijan ko KRAVA) • **Bo** poud. **napiti se ko dorna zelo se napiti (alkoholnih pijač)**: na'pju se ja s'pè:t_()'aik_()ə 'dò:rna (☐ ⇒ napiti se ko KRAVA) | ☐

doršek ▶ 'dò:ršak -a m ⟨ ⟩ nš *ostra trava, ki raste na močvirnih tleh*: 'dò:ršak smə pəkə'silə • t'ri m'rè:žə 'dò:ršaka | ☐

doručak ▶ dɔ'ručak (tudi də-; tudi -čək) -čka tudi 'dò:ručak -čka m ⟨ ⟩ *mesni narezek iz konzerve, izdelek tovarne Gavrilovič*: dɔ'ručak smə 'jəd'lə • nə dɔ'ručak p'r'ni:se | ☐

doseči ▶ dəs'šie:čt -'sè:žam a. (⇒ SEČI) *doseči [z iztegnjeno roko ali s kakim predmetom priti do česa]*: 'pò:b 'žə dəs'sè:žə də k'lupe • a s 'pa:lčə 'tud' na dəs'sè:žəš 'jâ:pke? | ☐ +

doseliti se ▶ dəsə'lit se -'līm se (in -sə-) a. (⇒ SELITI) nov. *doseliti se, priseliti se*: g'da:j sta se pa vəd'vâ: 'sje:m dəsə'lilə? | ☐ ⇒ PRISELITI SE ☐ +

dosihmal ▶ dəsəx'ma:u prisl. ⟨ ⟩ star. *do zdaj, doslej*: dəsəx'ma:u sᵐ 'ja:s 'a:u-tə 'vəzla, 'de: ga beš pa 'ti | ☐ ⇒ DO DAJ ☐ + [Tominešek 1903: 25: »дѣсьмáу«]

doslej ⇒ DO DAJ

dosluženje ▶ dəsłə'žie:nə (**Bo** tudi -e) -e (in 'də-) s ⟨ ⟩ nš, voj. *služenje preostanka vojaščine*: 'na:jp'rə: ja 'bè:u_ partə'zâ:nex, pa 'ni b'žə za'du:s'tə, ja pa 'ma:gu 'jet na dəsłə'žie:nə • na dəsłə'žie:nə ja 'bè:u, 'puo: ja 'šo: pa

'ka: u 'ri:est | ☐

doslužiti ▶ dəs'žuzət -žəm nd. (⇒ SLUŽITI) **a** *doslužiti [končati služenje]*: u 'p'žo:məvə sᵐ 'ja:z dəs'žuzla **b** voj. *dopolniti služenje vojaščine*: dəs'žuzu 'səm, 'kò:kər ja b'žə ša pra'mâ:žə | ☐ +

dosoliti ▶ dəs'ʊo:lət (in -lt) in dəsə'lit dəsə'līm a. (⇒ SOLITI) *dosoliti*: 'dɛ: mɛ 'so:, da sᵐ 'župə dəsə'līm | ☐ +

dostava ▶ dəs'tâ:va -e ž ⟨ ⟩ nš, nov. *dostava*: 'tâ:ka 'nɛ:rè:dna dəs'tâ:va 'pò:šte 'ja:, da se m p'r'to:žla | ☐ +

dosti ▶ 'duo:s't' (in -s'tə) prisl. ⟨ ⟩ 1. **a** *dosti, veliko [izraža veliko količino ali mero]*: 'duo:s'tə 'vò:kə ja b'žə • dɛ'la:uço ja 'jəm'ə 'duo:s't' • 'duo:s'tə 'zi:mle ja 'ma:gu p'ri:dat • 'duo:s'tə s'te pə'vɛ:d'lə • 'ni:səm_()'ò:gu 'duo:s'tə 'pit • 'duo:s'tə ut'rūo:kəm ja pə'mâ:ga-žə na s'vet • p'r 'duo:s't' 'xišax ja 'ta:k **b** v nikalnih stavkih *dosti [izraža majhno mero]*: za ut'rūo:ka se pa na b'rīga ('kɛ:) 'duo:s'tə 2. s primernikom *dosti, veliko [izraža visoko stopnjo]*: 'le:c ja kəm'pè:r 'duo:s'tə dɛbɛ'lɛ:, kə ja 'bè:u 'žâ:nə • ⇒ BOG vama daj dosti otrok pa malo nadlog | ⇒ ZADOSTI ☐ k 1a, 2 PRECEJ, ČUDA prisl.; k 1b PRIDA prisl. ☐ +

▶ **dosti** ▶ - 'duo:s'təx prisl. ⟨ mn.: daj. -s'təm, tož. -s'tə, mest. -s'təx, or. -s'təm star., redk. -s't'mə ⟩ mn. *mnog a [ki izraža veliko število oseb, stvari od kake celote]*: ud 'duo:s'təx 'žɛ:nsk sᵐ 'to: 'čuža • duo:s'təm lɛ'de:m ja t're:ba d've:kɔt pə'vɛ:dat **b** [ki izraža veliko število stvari sploh]: pə 'duo:s'təx 'lɛ:təx ja 'puo: da'mo: 'pa:ršu | ☐ SP 1962

▶ **dosti** ▶ - 'duo:s'təx m mn. (⇒ DOSTI prisl.) *veliko število oseb*: 'duo:s'təm ja žə pə'mâ:gə • pər 'duo:s'təx ja žə 'bè:u | ☐

dostikrat ▶ 'duo:s't'krat (star. -s'tək'rât; in -kərt) prisl. ⟨ ⟩ *velikokrat*: pa sma lɛ'žâ:žə 'duo:s't'krat 'ka: u'buta • 'duo:s't'krɔ_()'nə žə 'bè:u p'r 'nəmə • 'dɛ: ja 'mâ:rka u're:dna 'duo:s't'krat 'vi:č kə prat_()'re:m_()'e:sɔcəm | ⇒ ZADOSTI-

- KRAT $\square$ +
- dostojen** ▶ dəs'tò:jn̩ -jna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -jnəga) redk. *dostojen* |ki po kvaliteti ustreza zahtevam, potrebam|: dəs'tò:jna 'pò:js't'ò ja b'la: | ⇒ FAJN prid. $\square$ +
- dosušiti** ▶ dəs'sušet (in -št) in dəsəšit dəsəšim (⇒ SUŠITI) *končati sušenje*: 'sje:nə bədə pa s pravet'rā:vəŋə dəsəšilə | $\square$ $\emptyset$
- dosuti** ▶ dəs'set (nov. -'sut) -'sujam a. (dəs'suj -te; dəs'su -'suļa -ə) *dosuti*: dəs'suj ša 'pe:ska nəm'ičkənə, da bə 'pə:nə | $\square$ SSKJ, Plet.
- ▶ **dosut** ▶ dəs'sut -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -d'ga in -təga, daj. ed. m. sp. -t'mə in -təmə) *dosut*: 'tət'le š'tārter ja 'bè:u pəz'nə: dəs'sut | $\square$ $\emptyset$
- došel** ipd. ⇒ DOITI
- dota** ▶ 'dò:ta -e z (⟨) *dota*: šp'rā:mprat pa 'n̩u:čnə lə'mā:rcə ja n̩ə'vè:sta də'bija ud'ò:ma za 'dò:tə | $\square$ +
- dotajčati** ▶ dətajčət -čəm a. (⟨) čustv., redk. *dopovedati a* |s pripovedovanjem pojasniti|: 'bò:x 've:, 'kå: bə mə 'ra:d'ətajčə **b** |z utemeljevanjem doseči pri kom, da sprejme kako mnenje, nasvet|: na 'då: se jə dətajčəd, a se 'nə: na sək'è:ra | $\square$ ⇒ DOPOVEDATI $\square$ $\emptyset$
- dotakniti se** ⇒ DOTEKNITI SE
- dotalno** ▶ 'dò:tā:lnə (in də-) prisl. (⟨) redk. *popolnoma, totalno*: dətā:lnə se ja nažaru - a sək'è:ra s'le:p a 'kå:? | $\square$ ⇒ ORNI $\square$ $\emptyset$
- dotekniti se** ▶ dət'ie:kən't' -'tè:knem a. (dət'ie:knə (in -kən') -kən'te; dət'ie:kn'u -'tè:kenļa -ə) nov., redk. d. se koga/česa *dotakniti se koga/česa* |približati se tako, da pride do dotika, stika|: da se mę na dət'è:kneš'()pə'xe:rtā! | $\square$ ⇒ PRITEKNITI SE $\square$ $\emptyset$ (+ *dotakniti*)
- doterati se** ▶ dət'è:rat -əm (in -'tə:-) a. (⇒ TERATI) čustv. *zapiti se a* |postati pijan|: 'du:ns'ə se pa 'fa:jn dət'è:rə **b** |postati pijanec|: 'kå: bə 'kə: z 'nəmə? 'čist se ja dət'è:rə. | $\square$ ⇒ ZAPITI SE $\square$ $\emptyset$
- ▶ **doteran** ▶ dət'è:rən -a -ə (in -'tə:-)

prid. (rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə) čustv. *zapit, pijan*: 'vərgnə ja dət'è:rəna | $\square$ ⇒ ZAPIT, PIJAN $\square$ $\emptyset$

dotikati se ⇒ PRITIKATI SE

dotlej ⇒ do TEDAJ

dotoj ▶ dət'tò:j prisl. (⟨) star. 1. (*vsaj*) *tako dobro, z (vsaj) takimi pozitivnimi lastnostmi*: 'le:p'ə'cikl' 'ja: - čə gr'è: dət'tò:j, ja pa 're:s 'fa:jn - 'tò:le bə pa u'sā:g z'na:u dət'tò:j na'rie:s't' 2. *tako, na ta način*: 'tò: ja b'lə pa s'kuor dət'tò:j kə 'zā:d'ŋč, kə 'župnək 'ni z'va:nət 'pus't'u | $\square$ k 1 DOENTOJ prisl.; k 2 ⇒ TAKO $\square$ $\emptyset$

▶ **dotoj** ▶ dət'tò:j povdk. (⟨) star. (*vsaj*) *tako dober, z (vsaj) takimi pozitivnimi lastnostmi*: nə'bje:na 'jā:pka 'ni dət'tò:j kəkər 'cā:rjevič - 'ni dət'tò:j kəkər 'va:ča - nə'bje:nga na pəz'nā:m, kə bə 'bè:u dət'tò:j - 'sa:j dət'tò:j 'ma:rəž 'bəd, a 'rā:zrad z'de:žəš | $\square$ DOENTOJ povdk. $\square$ $\emptyset$

dotolči ▶ dət'tò:čt -čam a. (⇒ TOLČI) *dotolči*: 'kå:čə ja s 'pā:lčə dət'tò:ku - brezos., čustv. 'pò:bəva s'mā:rd ga ja 'vərgnə dət'tò:kla | $\square$ +

dovolilnica ▶ dəvəl'ilɛnca -e (in -lŋ-) z (⟨) nov. *dovolilnica*: a s' 'jəm'ò dəvəl'ilɛncə za 'ribe 'lò:vəc'()ə'bò:j? | ⇒ POS $\square$ +

dovoliti ▶ də'vələt (in -lt) -əm a. (⟨) nov., redk. *dovoliti* |dati dovoljenje, pristanek|: st'ric na də'vələ u gr'ie:də 'xu:det | $\square$ ⇒ PUSTITI $\square$ +

▶ **dovoliti si** ▶ də'vələt sək (in -lt) -lēm sək a. (⟨) *dovoliti si*: pə 'nā:šmə sək də'vələ 'va:žet | $\square$ ⇒ UPATI SI $\square$ SSKJ, SP 1962

dovolj ⇒ ZADOSTI

dovoljavati ▶ dəvəl'lā:vat -əm nd. (⟨) *dovoljavati*: 'ja:s na dəvəl'lā:vəm 'vie:č 'te:ga | $\square$ PUŠČATI $\square$ $\emptyset$

dovoljenje ▶ dəvəl'lie:nə (**Bo** tudi -e) -e s (⟨) nš *dovoljenje* |v pisment obliki|: gr'ā:dbenə dəvəl'lie:nə - prə'me:tne dəvəl'lie:nə (⇒ PROMETNA) - vėz'niškə dəvəl'lie:nə (⇒ VOZNIŠKA) | $\square$ +

doz ▶ 'dò:s -za m (⟨) nekđaj, v rabi do začetka 70. let *zavarovalnica*: ud'ò:za ja 'pa:ršu ka'sè:rat | $\square$ ⇒ ZAVAROVALNICA

- SP 1962: 1038 (DOZ)
- doza**¹ ▶ 'dɔ:za -e z ⟨⟩ *doza* 1. a |škatla|: 'dɔ:za za čęga'rę:te (*cigaretnica*) b redk. |pločevinka|: 'dɔ:zə sę 'vəfnę 2. elektr. |plastično ohišje|: a sę 'dɔ:ze žę u'zido? | □ k 1b ⇒ KONZERVA □ SSKJ, SP 1962
- doza**² ▶ 'dɔ:za -e z ⟨⟩ • šalj. **dobiti dozo** *popiti alkoholno pijačo, manjšo količino alkoholne pijače*: 'xai:ns ja 'žę 'duo:b'u 'dɔ:zə 'duo:ns | □ SSKJ, SP 1962
- do zdaj** ▶ də z'dę: prisl. ⟨⟩ *do zdaj, doslej*: də z'dę: ja b'łę u'sə u 'rę:də | □ ⇒ DO DAJ □ Ø (SSKJ *dozdaj*)
- dozidati** ▶ də'zidat -əm d. ⟨⇒ ZIDATI⟩ *dozidati, prizidati*: ga'rā:žę sę də'zi-dalę | □ ⇒ PRIZIDATI □ +
- dozidovati** ▶ dəzę'dɔ:vət -'dujam (in -zi->) nd. ⟨dęzę'duj -te; dęzę'dɔ:vɔ -d'vā:ła -ə⟩ *dozidavati, prizidavati*: 'dę: bę žę pa 'bę:u 'ca:jd, a bę ne'xā:lę dęzę'dā:vət |is'te 'kurnęke tŋ kɔl 'xiša | □ ⇒ PRIZIDOVATI □ Ø (+ *dozidavati*)
- dozoreti** ▶ də'zuo:rət (in -rt) -'zɔ:rəm d. ⟨⇒ ZORETI⟩ redk. *dozoreti* |z rastjo priti do zrelosti|: g'rɔ:zjdę ja də-'zɔ:rłę, čęp'rɔ: ja b'łę u'rjē:me za'neč | □ ⇒ SEZORETI □ +
- doživeti** ▶ də'živet [dęžə'vjm ([in -ži-) d. ⟨⇒ ŽIVETI⟩ nov. 1. *doživeti* |v živiljenju priti do česa, biti deležen česa|: 'kā: sę 'kę: də'živ'ɔ pę s'vijētę? 2. *doživeti, dočakati* |živeti do določene dobe, dogodka|: 'sę:dŋ'vəsŋdęs't' 'lę:t sę də'živelę | □ k 2 ⇒ UČAKATI □ +
- doživetje** ▶ doži'vet'ję (**Bo** tudi -a) -a (in 'dɔ:-) s ⟨⟩ polcit. • ⇒ GNAR za doživetje | □ SSKJ, SP 1962
- drača** ▶ d'rā:ča -a z ⟨⟩ nš 1. *dračje*: u 'da:rvəncę 'mā:mə 'sā:mə d'rā:čę 2. čustv. a *nekoristne, odvečne stvari, navlaka*: 'kā:kę d'rā:čę 'mā:mə u 'kē:u-drę! b **Bo** malo vredni drobni predmeti: 'kɔ:k, əš'tā: ta d'rā:ča? | □ k 1 DRAČJE k 2a ⇒ FAJDIGA; k 2b ⇒ KRAMA □ Plet. ≠
- dračje** ▶ d'rā:čję (**Bo** tudi -a) -a s ⟨⟩ nš *dračje*: 'da:ru 'ni u 'da:rvəncę, d'rā:čja ja pa 'pɔ:inę | □ ⇒ DRAČA □ +

- drag** ▶ d'ra:ik -ga -ə (**Bo** d'rā:~) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -g:a in -gęga; primernik d'rā:žę -- --) *drag* a |ki stane veliko denarja|: 'jəsęx ja d'ra:ik -'na:jd'rā:žę 'žā:jfę sę 'kupłā - 'va:žne u 'cię:lę p'ride 'ka: d'rā:ga (*je draga*) - star., redk. a p'rideję 'čę:ulę d'ra:ğę 'kuo:štāt? (*ali so čevlji dragi?*) b |ki prodaja, opravlja storitve po visokih cenah|: stręžā:čę sę d'rā:ğę - a s'te 'tālę d'ra:ğę? - d'ra:ik šə'fię:r 'sę - 'kək sę u tę s'tā:rę šta'cunę d'ra:ğę, d'rā:žę kę u tę 'nuo:vę! • ⇒ biti drag ko ŽEFRAN • ⇒ to je drag ŠPAS | □ k b DRAGOLETEN □ +
- ▶ **drago** ▶ d'ra:ğę (star., **Bo** d'rā:~) prisl. ⟨primernik d'rā:žę) *drago*: d'ra:ğę smę p'łā:čalę tę 'rę:č - 'ti sę pa 'ša:jtręgę d'rā:žę p'łā:čɔ kę 'ja:s • ⇒ to ga bo pa drago prišlo (⇒ PRITI) | □ +
- dragec** ▶ d'ra:ğęc - m živ. ⟨v rabi samo im. ed. nov., ljubk., kot nagovor *dragec*: 'ɔ:, 'ti 'mɔ:j d'ra:ğęc! | □ +
- draginja** ▶ dra'gine -e z ⟨⟩ nš *draginja* |gospodarsko stanje z visokimi cenami|: 'kā:kā dra'gine ja! | □ DRAGOTA □ +
- dragoleten** ▶ dragę'le:tŋ -tna -ə (in -ga-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -lę:t'nęga) star., redk. *drag* |ki prodaja, opravlja storitve po visokih cenah|: zę'dā:r ja dragę'le:tŋ | □ ⇒ DRAG □ SSKJ
- dragota** ▶ dra'gu:ta -e z ⟨⟩ nš, star. *draginja* |gospodarsko stanje z visokimi cenami|: 'duo:ns ja šale dra'gu:ta! | □ ⇒ DRAGINJA □ +
- drajkselj** ▶ d'ra:jksęl -na (in -s'ł(-)) m ⟨⟩ les. *lesna stružnica* | ⇒ DREPONK □ Ø
- drajksljati** ▶ d'ra:jks'let -ęm nd. ⟨⟩ les. *stružiti les* |oblikovati vrteči se predmet|: žę nę 'lę:tę mę tis'te lę'sę:ne 'bunke pa 'ruo:čke d'ra:jks'le | □ ⇒ DREJATI □ Ø (Planina 1978 *drakslati*)
- ▶ **drajksljan** ▶ d'ra:jks'lęn -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -lęga, daj. ed. m. sp. -n'mę) les. *stružen*: 'ja:jčę ja 'ta:k 'lę:pę z'dę:łənę, kę bę b'łę d'ra:jks'lęnę | □ ⇒ DREJAN □ Ø
- drap** ▶ d'ra:p -- -- prid. ⟨⟩ nov. *drap* |zelo

svetlo rjave barve: 'rɔ:pčkə sə d'ra:p
• d'ra:p 'čɛ:ɥlɛ sɛm_ɔ 'kupɫa • š'tumfɛ
bɛ 'ma:glɛ 'bɛd 'bɛl d'ra:p | ☐ SSKJ,
SP 1962

Drava ▶ 'd'rā:va -e ž ⟨⟩ vod. i. *Drava* •
⇒ biti navlečeno, ko bi SAVA no
Drava vkup prinesli | ☐ SP 1962

dravec ▶ d'ra:ɥc -a m živ. ⟨⟩ *prašič z
enim samim modom (v mošnji)* | ☐
Plet. ≠

dražba ⇒ LICITACIJA

dražiti¹ ▶ d'rā:žət -əm nd. ⟨d'rā:žə (in
d'rā:š) -šte; d'rā:žu -žla -ə) *dražiti a*
d. kaj |*spravljati žival v razburje-*
nost: 'nɛ: 'pɛsa d'rā:žət • p'sa: ja
d'rā:žu, ga ja pa ɥg'riz'nu **b** redk. d.
koga |*spravljati koga v razburjenost,*
jezo: 'kək me d'rā:žə, kə se 'vɛz'jə
mɛmɛ 'xiša! | ☐ k b ⇒ UDRAŽITI ☐ +

dražiti² ▶ d'rā:žət in dra'žit dra'žim nd.
⟨d'rā:žə (in d'rā:š) -šte; d'rā:žu in
dra'žij dra'žija -ə, mn. dra'žile) *dra-*
žiti |zviševati ceno: as'fā:l't 'ka:
nap'rɛ: dra'žijə, ɥ'sā:g 'dɛ:n 'bɛl •
'mɛ:isə se dra'ži, m'le:kə pa cɛ'ni |
⇒ LICITIRATI ☐ +

dražji ipd. ⇒ DRAG ipd.

drča ▶ 'da:rča -a ž ⟨⟩ gozd. *lesena drča*:
ud 'ā:nzɔ 'dɥo:l sə 'da:rča nar'dilɛ,
kə sə pa pɛ 'nɛx 'le:s_ɥ'pušalɛ, sə jɛx
pa 'mɔ:člɛ | ⇒ RIŽA ☐ +

drčati ⇒ DRČETI

drčeti ▶ 'da:rčət dər'čim nd. ⟨-; 'da:rčɔ
-čala -ə in dər'čɛ:la -ə, **Bo** dər'čā:la
-ə) 1. *drseti |premikati se po gladki*
podlagi: c'vɛ:rɛn 'ma:ra čas 'tɔtɔlɛ
'ɫuknɛ 'da:rčət 2. brezos. d. komu *drčati*
komu |biti v nevarnosti padca: u
š'kɔ:rnɛx mɛ ja dər'čɛ:la • a 'vɛnɛ 'kɛ:
dɛ'či? | ☐ k 2 ⇒ POLZATI ☐ ∅ (+
drčati)

drdrati ▶ - dər'd'rā:m nd. ⟨-; - dər'd'rā:la
-ə) nov. 1. *drdrati |dajati ropotajoče*
glasove: slā:mɛ're:zɛnca ja dər'd'rā:la,
da ja blɛ vɛ'si:ɛ:lɛ 2. *hitro, ropota-*
joč se premikati: 'va:zɛ sə dər'd'rā:lɛ
pɛ tis'tɛ 'cɛ:s'tɛ, p'rɛ:, kə ša 'ni blɛ
as'fā:l'ta | ☐ ⇒ ROPOTATI ☐ +

dregati ipd. ⇒ ŽOKATI ipd.

drejati ▶ d'rɛ:jət -əm nd. ⟨⟩ strojn. *struži-*

ti kovino |oblikovati vrteči se pred-
met | ⇒ DRAJKSLJATI ☐ ∅ (Planina 1978
dreati)

▶ **drejan** ▶ d'rɛ:jən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m.
sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə) strojn., za
kovinske predmete *stružen*: 'bunke pɾ
špɔ'xɛ:rtɔ sə d'rɛ:jɛnɛ | ⇒ DRAJKSLJAN
☐ ∅

drejer ▶ d'rɛ:jar -ja m živ. ⟨⟩ *kovino-*
strugar | ☐ ∅

drek ▶ d'rɛ:k -a m ⟨⟩ 1. *blato, govno,*
iztrebek: u d'rɛ:k sm s'tɔ:p'u • člɛ-
'vɛ:škɛ d'rɛ:k • 'kɔ:n's'kɛ d'rɛ:k (☐
FIGA) • k'ra:ɥjə d'rɛ:k (☐ KRAVJAK) •
'kurjə d'rɛ:k (☐ KURJAK) • 'mušjə (:
'pa:js'jə) d'rɛ:k 2. nš *blato |razmočena*
zemlja: 'ka: pɛ'pɛ:lɔ se ja pɛ d'rɛ:kə
• u d'rɛ:k sm za'gā:z'u • pɛg'lɛ:dɛ,
'kək sɛ ɥd_ɥ'rɛ:kə 3. nš, čustv. *kar je*
(nenamenoma) zmečkano, zdrobljeno:
'dɛ: 'mā:š pa z 'jā:bɛg d'rɛ:k 4. nš,
čustv. *kar je malo vredno, nepomembno*:
za ɥ'sā:g d'rɛ:k se c'mɛ:rɔ • ɥ'sā:ga
d'rɛ:kə tɛ pa 'tud' 'ni t're:ba 'kupɛt!
• tɛga d'rɛ:kə pa 'na:_m 'je:du!? 5. nš,
čustv. *neprijeten, zapleten položaj*:
'dɛ: ja 'pa: ɥ d'rɛ:kə - 'kā: ja pa
ɥ'sɔ:! 6. čustv., v medmetni rabi *izraža*
močno zanikanje ali omalovaževanje:
'e:, d'rɛ:k pa 'tā:ka 'južna! • {A}
've:m! {B} d'rɛ:kə 'vɛ:š! • d'rɛ:kə sɛ
'bɛ:ɥ:_ 'šɔ:lɛ! • poud., za človeka **biti**
akliš (= aklišen) **ko drek biti pre-**
tirano natančen: 'na:š 'f'rɛnce ja pɾ
m'le:kə 'žə 'ā:kəlš kə d'rɛ:k • slabš.
biti siten ko pajsji drek biti zelo
nadležen: na 'mɔ:rɛŋ ga pɛs'ɫu:šət -
ja 'sɪtŋ kə 'pa:js'jə d'rɛ:k (☐
⇒ siten ko MUHA) • poud. **biti za en**
drek biti zelo nesposoben, slaboten:
tiz'd_ɥ'()ɛ:da ja 'čɪz_ɥ'a n d'rɛ:k (☐
biti za en KUREC) • čustv. **bolj ko drek**
mešaš, bolj smrdi po občutljivih
stvareh ni dobro brskati: 'pus'tɛ
'tɪstɔ, 'kā:m ja g'nā:r 'šɔ:. 'bɛl kə
d'rɛ:k 'mɛ:šɔš, 'bɛl smɾ'di • čustv.
dreka na špilji (= špagi) *izraža*
močno zanikanje: {A} a ja 'ša: ɥ
'na:ɥstrijɛ? {B} d'rɛ:kə na š'pilɛ! •
{A} a 'na:_pta 'jutɾ 'pa:ršla? {B}

d'rjē:ka na š'pilē beta 'pa:ršļa - s'pē:c_(e) pta pə'te:pač_(l)ā: ka'kām! • čustv. **en drek izraža zelo majhno mero:** 'dō:gə sę ʏ 'šō:ļə 'xuo:d'u, pa 'ta:k ən d'rjē:k 'vė:š • ŋ d'rjē:k ja s'pa:ʏ • 'tō: se pa 'ta:k ŋ d'rjē:k 'nuca (☐ en KUREC; eno FIGO) • čustv. **imeti dreka na špilji** (= špagi) *biti v neprijetnem, zapletenem položaju:* 'de: pa 'mā:ž d'rjē:ka na š'pā:gę, kə sę 'ta:k 'xītər 'vėžļa • ⇒ imeti GNARJA ko dreka • **preg. kar se odlaga, se v drek polaga kar lahko storiš danes, ne odlašaj na jutri:** 'čim p'rē: 'ma:rmə p'ļā:čət. 'ka:r se ʏd'ļā:ga, se ʏ d'rjē:k pə'ļā:ga. • ⇒ pustiti kaj ko PRASICA drek • čustv. **tako je ohrski** (= stisnjen), **da bi (še) drek za seboj požrl** (redk. **če ne bi preveč smrdel**) *zelo skop je:* ja 'ta:k s'tis'nen, da bę ša d'rjē:g za sę'bō:j pə'žai:ru, čə 'na:ḅę p'rjē:več s'ma:rd'ō • čustv. **to je tako, ko če bi si z drekom rit brisal to povzroči več slabega kot dobrega:** smę'ti na "xō:mce 'vėž'jə, 'pūo: jəx pa 'pō:ved'ne na'zai:j 'duo: p'rjē:se - 'tō: ja 'ta:k_(l)ə čə bę sę z d'rjē:kə 'rəd b'rjē:šō • čustv. **znati iz dreka narediti gnar biti sposoben (zelo) povečati premoženje:** 'un' ja pa 're:z_'nai:ʏ z d'rjē:ka g'nār na'rjē:s't' | ☐ k 1 DREKEC; k 1-2 BLATO; k 3 ⇒ ČMAK m; k 4 ⇒ KRAMA ☐ +

▶ **drek** ▶ d'rjē:k povdk. ⟨⟩ čustv. **1. izraža omalovaževanje:** d'rjē:k ja ʏ'sə ʏ'kupe **2. biti vseeno:** 'čjst u'sə n d'rjē:k 'ja:, a g'rė:š ʏ 'cė:rku a pa 'njē: | ☐ ∅

drekati ▶ d'rjē:kat [drę'kām ([in dre- [>; [in dra-) nd. ⟨d'rjē:kę -te; d'rjē:kō [drę'kā:ļa -ə) čustv., redk. d. po čem *delati kaj slabše, predvsem jed:* 'kā: pa 'dę: drę'kā:š pə sa'ļā:tę! | ☐ ∅ ≠

drekec ▶ d'rjē:kəc -kca m ⟨⟩ **a** manjš., čustv. < DREK 1: 'kō:k ja 'təle 'mušjəy d'rjē:kčō! **b** živ., otr. *blato, govno, iztrebek:* a sę ʏ d'rjē:kca s'tō:p'u? | ☐ ⇒ KAKEC; k b ⇒ DREK ☐ SSKJ, SP 1962

dremati ▶ d're:mat (in d'rē:-) d'rēmlem

tudi [d're:məm ([in d'rē:-) nd. ⟨d'rēm-lę (in -məl) -mėlte in d'rēmę -te; d're:mō -maļa -ə (in d'rē:-)⟩ *dremati [biti v stanju med budnostjo in spanjem]:* 'ma:ma ʏ 'kuxnę d'rēmle • d're:mat ja 'šō: • s smiselnim osebkom v dajalniku d'rēmle se 'mə | ☐ +

dremota ▶ dra'muota -e (in drę-) ž ⟨⟩ NŠ *dremavica [želja, potreba po spanju]:* 'pō:ba drę'muota 'lō:mę (= 'dā:ja) (*dremlje se mu*) • pəg'lė:dę 'nə, 'kəg_:a dra'muota (*kako se mu dremlje*) | ☐ ⇒ SPANEC ☐ +

dremoten ▶ dra'muotņ -tna -ə (in drę-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'ņęga) *dremoten a [ki čuti željo, potrebo po spanju]:* 'pō:bək ja drę'muotņ **b** [ki povzroča željo, potrebo po spanju]: nę dra'muotņ 'dė:n ja 'duo:ns | ☐ ⇒ ZASPAN ☐ +

dren ▶ d're:n -a (in d'rē:-) m ⟨⟩ *dren [grm ali nizko drevo]:* u 'butarə se 'dā: d'rē:n • poud. **biti zdrav ko dren biti zelo zdrav:** st'rjč ja zd'ra:ʏ kə d're:n (☐ ⇒ biti zdrav ko RIBA) | ☐ +

drenaža ▶ dra'nā:ža -a (in drę-) ž ⟨⟩ NŠ, nov. *drenaža a [odvajanje]:* a s'te za drę'nā:žə žə skə'pālę? **b** [sistem jarkov in kanalov]: kōl 'xiša smə drę'nā:žə nar'dilę | ☐ ⇒ KANALIZACIJA ☐ +

drenje ▶ d'rjē:ņę (**Bo** tudi -e) -e s ⟨⟩ NŠ, redk. *drenje, dretje* | < DRETI SE: nęgō:uga d'rjē:ne na 'mō:rəm 'vje:č pra'nā:šət | ⇒ DRETJE ☐ +

drenov ▶ d're:nō [-va -ə (in d'rē:-; [**Bo** tudi -nav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -nōga) *drenov:* d'rē:nō 'ga:rņ | ☐ +

dreponk ▶ d'rē:pō:ņk -a m ⟨⟩ strojn. *kovinska stružnica* | ⇒ DRAJKSELJ ☐ ∅

dres ▶ d're:s -a (in d'rē:-) m ⟨im. mn. d'rē:sę) nov. **1. dres:** d'rē:s 'ma:rmə 'jəmet ʏ 'šō:lę **2. šalj. delovna obleka:** a sę 'žə s'pė:t ʏ d'rē:sę? | ☐ k 2 UNIFORMA ☐ SSKJ, SP 1962

dresen ⇒ ANDROSEN

dresirati ▶ drę'sė:rat -əm (tudi dra-) d.+nd. ⟨⟩ *dresirati [žival]:* 'miličars'ke 'pəse drę'sė:ra | ☐ SSKJ, SP 1962

▶ **dresiran** ▶ drę'sė:rən -a -ə prid. ⟨rod.

- ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə)
dresiran: drɛs'ɛ:rəŋga 'pəsa 'mā: | ☐
 SSKJ
- dreta** ▶ d'rɛ:ta -e z ⟨⟩ *dreta*: d'rɛ:tə bɛ
 'ma:gu 'jəmez_(a) 'čɛ:u] za'sət | ☐ +
- dreti**¹ ▶ d'rɛ:t (in d'rɛ:-) 'd̥i:ram nd.
 ⟨d̥i:ɾə (in 'd̥i:ɾ) -rte; 'da:ru -r̥la -ə⟩
 1. *dreti* |silovito in hitro teči (npr. voda):
 'va:da (: g'rā:bŋ) 'd̥i:ra 2. čustv. zelo hitro,
 množično in neurejeno se premikati:
 'lɛdɛ 'ka: 'd̥i:rajɛ u 'kɪŋɔ • ⇒ tiha VODA
 brege dere | ☐ +
- dreti**² ▶ d'rɛ:t (in d'rɛ:-) 'd̥i:ram nd.
 (⇒ DRETI¹) *dreti* |odstranjevati kožo z
 živali: me'sā:r žɛ 'd̥i:ra k'rā:vɛ •
 ⇒ GRENČICA dere koga • ⇒ vpije, ko bi
 ga drli (⇒ VPITI) | ☐ +
- dreti se** ▶ d'rɛ:t (in d'rɛ:-) se 'd̥i:ram
 se nd. (⇒ DRETI¹) 1. za živali *oglašati se*
 z močnim, neprijetnim glasom:
 't̥i:ɛle se 'd̥i:ra • k'rā:va se ja 'dar-
 ŋa (krava je mukala), 't̥i:ɛle ja b'ɫɛ
 pa 'ca:rknɛnɛ 2. čustv., za ljudi a zelo
 glasno, navadno neartikulirano vpiti:
 na u'sɛ 'gar:ɫɛ se ja 'da:ru b zelo
 glasno jokati: 'pò:p se 'd̥i:ra c d. se
 na koga grobo, glasno oštevat i koga:
 za'kā: se 'd̥i:raš na 'mɛnɛ? •
 ⇒ dreti se ko grešna DUŠA (v vicah)
 • ⇒ dreti se ko SRAKA • ⇒ dreti se
 na vse GRLO | ☐ k 2 ⇒ VPITI ☐ +
- dretje** ▶ d'rɛ:t'jɛ (Bo tudi -a) -a s ⟨⟩ nš
drenje, dretje |< DRETI SE: 'kā: ja 'tò:
 'dɛ: za nɛ d'r̥i:ɛnɛ!/? | ☐ DRENJE ☐ +
- drevariti** ▶ dra'vā:rɛt (in -rt) -əm (in
 drɛ- >) nd. ⟨dra'vā:rɛ (in -'vā:r) -rte;
 dra'vā:ru -r̥la -ə⟩ *držati plug* (pri
 oranju): 'vɛɫaškɛ bɔ drɛ'vā:ru | ☐
 SP 1962, Plet. (SSKJ ≠)
- drevce** ▶ d'rɛ:ɥɛ (Bo tudi -e) [d'rɛ:ɥa
 ([in d'rɛ:-) s ⟨⟩ manjš. *drevesce*: a s'te
 d'rɛ:ɥɛ žɛ nar'dilɛ? • bə'žičnɛ d'rɛ:ɥɛ
 • 'jutɛr bŋ 'šɔ: d'rɛ:ɥɛ 'iškət | ☐
 DREVČEK ☐ +
- drevček** ▶ d'rɛ:ɥɛk -čka (in d'rɛ:-) m ⟨⟩
 manjš. *drevesce*: mɛd'vā: pa 'lɛ:c
 'na:ma d'rɛ:ɥɛka 'mɛ:ɫa • bə'žičnɛ
 d'rɛ:ɥɛk | ☐ ⇒ DREVCE ☐ SSKJ, SP
 1962
- drevesce** ⇒ DREVCE
- drevi** ▶ d'rɛ:vɛ prisl. ⟨⟩ star., za označevanje
 dejanja v prihodnosti *danes zvečer*:
 d'rɛ:vɛ ma 'nā:z'b'ɔk 'n̥i:ɛsɫa | ☐
 ⇒ DONES večer ☐ +
- drevje** ▶ d'rɛ:ɥjɛ (Bo tudi -a) -a s ⟨⟩ nš
drevje: d'rɛ:ɥjɛ ja žɛ b'ɫɛ zɛ'li:ɛnɛ •
 'bukɔvɛ (: 'sa:dɛnɛ) d'rɛ:ɥjɛ | ☐ +
- drevo** ▶ d'r̥i:ɛvɛ -a s ⟨mn. d'rɛ:ɛvɛ (in
 d'r̥i:ɛ-) d'rɛ:ɥ, daj. d'rɛ:vɛm (in d'rɛ:-;
 in d'r̥i:ɛvɛm), or. star., redk. d'rɛ:ɥmɛ;
 dv. d'rɛ:vɛ (in d'r̥i:ɛ-) in d'r̥i:ɛva
 d'rɛ:ɥ, or. star., redk. d'rɛ:ɥmɛ) 1. *drevo*
 |lesnata rastlina: d'r̥i:ɛvɛ ja 'rā:stɫɛ
 • d'vɛ: d'rɛ:vɛ ša 'ma:rma sk'lɛ:s'tɛt (:
 pɛ'sɛ:kat) • pɛd: 'r̥i:ɛvɛ s'tɔ:pma 2.
 star. *plug* |orodje, priprava za oranje
 zemlje: 'ja:z bɛm 'šɔ: za d'r̥i:ɛvɛ, 'ti
 bəš pa 'k̥u:ɛnɛ 'vā:d'u • d'r̥i:ɛvɛ za [
 krɛm'pɛ:r 'vɛn 'm̥i:ɛtət ([: ɥkɛ'pā:vət)
 | ☐ k 2 ⇒ PLUG ☐ + [Tominešek 1903:
 22: im. ed. »Čr̥ɛv̥, dr̥ɛv̥, čúdv̥
 (rabijo se samo v sing.) sklanjajo se
 le po ɛ/o- sklanji [...]]
- drezati** ipd. ⇒ ŽOKATI ipd.
- drežnik** ▶ draž'nɪk -a (in drɛ-) m ⟨im. mn.
 -nikɛ) *lesen žleb na makadamski ali*
gozdni cesti za odvajanje vode od
padavin: draž'nɪk smɛ u 'cɛ:stɛ 'da:lɛ
 • ja 'rɛ:ku 'rā:dɔ - »dr̥ɛžnike
 na'p̥i:ɛlɛ« | ☐ SP 1962, Plet. ≠
- drgetati** ⇒ TRESTI SE
- drgljati** ▶ 'da:rɟlɛt 3. os. ed. dɛrɟ'lā: nd.
 ⟨-; dɛrɟ'lā:ɫa -ə⟩ brezos. drglja koga (=
 redk. po kom) *rahlo tresɛ koga, pred-*
vsem od vznemirjenja ali mraza:
 pɛk'r̥i:ta sm̥ b'ɫa:, pa me ja 'ta:ɟ
 dr̥ɟ'lā:ɫɛ! • redk. 'a:ti ja 'kuru, pɛ
 'mɛnɛ ja pa dr̥ɟ'lā:ɫɛ | ☐ Ø (SSKJ,
 Plet. ≠)
- drgniti** ipd. ⇒ ČOHATI ipd., RIBATI ipd.
- drgulj** ▶ dər'gul -e m ⟨⟩ zastar. *jermeŋ, s*
katerim se kaj zadr̥gne: mɛš'n'ā:k ja
 'bɛ:ɥ na dr̥'gul na'rɛ:t | ☐ Ø
- druncati** ▶ dər'guncat -əm nd. ⟨⟩ otr.
gugati: a se ma dr̥'guncaɫa, 'ə? | ☐
 GUGATI ☐ Ø
- drhteti** ⇒ TRESTI SE
- dribljati** ▶ d'rɪblɛt -əm nd. ⟨⟩ šport. *pre-*
igravati |voditi žogo mimo naspro-

- tnega igralca]: 'n̩je: 'sã:m d'riblet, pə'dɛ: 'ra:jšə | [ ] ∅ (SSKJ, SP 1962 *driblati*)
- drinja** ▶ d'rine -e ž ⟨⟩ **Vo listnjak** |prostor za listje]: d'rine ja b'la: 'pa:r_nas 'tut' | [ ] ⇒ LISTNICA [ ] ∅
- drinje** ▶ d'rine -e s ⟨⟩ **Kr, PP listnjak** |prostor za listje]: u 'p'lj̩:ɔnɔv̩ ja b'la: na 'lé:v̩ st'ra:n̩ š'tã:la, na 'd̩e:s'n̩ k'ra:uj̩ x'le:u, u'me:s ja b'ž̩ pa d'rine | [ ] ⇒ LISTNICA [ ] ∅
- driska** ▶ d'riska -e ž ⟨⟩ nš *driska* |nenormalno pogosto iztrebljanje tekočega blata]: 'tã:k̩ d'r̩sk̩ 'mã:m, da me b̩ 'k̩o:nc | [ ] PRELIV, ŠISA [ ] +
- driskav** ⇒ ŠISAV
- drkati** ▶ 'da:rkat -əm nd. ⟨⟩ 1. a d. kaj *dražiti spolovilo za dosego spolne (samo)zadovoljltve*: 'lul̩ka s̩ 'da:rka - 'ka: na'e:n̩k̩rt m̩ ga ja za'č̩e:la 'da:rkat - 'ta:g 'd̩o:g̩ s̩ j̩ 'pičk̩ 'da:rko, da j̩ ja 'pa:rš̩l̩ **b** *samozadovoljevati se*: a 'k̩e: 'da:rkeš? 2. nizk., nov. d. koga *dražiti koga, norčevati se iz koga*: 'kã: se m̩ pa p̩s'tiž 'da:rkat! - a 'kum̩ 't̩o:k ja k̩š'tã:la? 'n̩je: me 'da:rkat! | [ ] k 1b ⇒ TRAJBATI; k 2 ⇒ ZAJEBAVATI [ ] + ≠
- drljavbati** ▶ d̩r'le:ub̩at -əm d.+nd. ⟨⟩ star., redk. *dovoliti, dovoljevati*: 'ja:s 'te:ga na d̩r'le:ub̩em | [ ] ⇒ PUSTITI [ ] ∅ (Tominec 1964 *drlaubati*)
- ▶ **drljavbati si** ▶ d̩r'le:ub̩at s̩ -əm s̩ d.+nd. ⟨⟩ star. *dovoliti si*: č̩ s̩ pa 't̩o:g d̩r'le:ub̩eja, ja pa 'tut'̩:a 'zã:dne - na d̩r'le:ub̩em (*upam*) s̩, da b̩ pra're:zała za've:s̩ | [ ] ⇒ UPATI SI [ ] ∅
- drma** ▶ 'da:rma -e ž ⟨⟩ **Bo, Vo** nš *surovo korenje, repa ali pesa*: 'kã:ke s̩ 'r̩o:ke ut'̩e 'da:rme! | [ ] + ≠
- drnec** ⇒ TRAB
- drob** ▶ d'r̩ɔ:p -ba m ⟨⟩ nš **a** *drobovina* |živalsko drobovje]: z d'r̩ɔ:ba se k̩ã'bã:se nar'di̩je **b** zastar. *trebuh* |del trupa]: n̩t u d'r̩ɔ:b̩e me b̩'li | [ ] k a ⇒ DROBOVINA; k b ⇒ TREBUH [ ] +
- drobčkan** ▶ d'r̩o:pčk̩en -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'm̩ə) čustv. *zelo droben*: 'kã:g d'r̩o:pčk̩en k̩m-p̩er ja 'le:c! - d'r̩o:pčk̩e 'di̩e:k̩el-čke | [ ] SSKJ, SP 1962
- drobec** ⇒ KONČEK, KOŠČEK, ŠIBRA
- droben¹** ▶ d'r̩o:b̩en -bna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -bn̩ga, daj. ed. m. sp. -bn̩m̩ə) 1. **a** *droben* |ki ima majhne razsežnosti]: d'r̩o:b̩e c'v̩te 'mã: t̩sta 'r̩o:za **b** čustv. *slaboten, šibek, nežen*: d'r̩o:b̩n̩ 'va:t̩er̩ke 2. *droben* |ki sestoji iz majhnih enot]: d'r̩o:b̩e 'jã:pke - d'r̩o:b̩n̩ p̩č̩o:j̩e - star. 'd̩o:m̩e ja u's̩ d'r̩o:b̩n̩ na'r̩e:d'u (*razbil*; [ ] ZDROBITI) • ⇒ imeti (čisto) drobne oči (⇒ OKO') p̩g'l̩e:d̩e, 'kã:ke d'r̩o:b̩e u'č̩i 'mã: te 'mã:l̩e | [ ] k 1a ⇒ MIČKEN [ ] +
- ▶ **drobno** ▶ d'r̩o:b̩n̩e prisl. ⟨⟩ *drobno*: k̩f̩ija pa 'ni g'li̩j d'r̩o:b̩n̩e zml̩e:t̩e - dr̩p'tin'ce 'č̩izd'̩r̩o:b̩n̩e cv̩'ti̩je - š'nit'l̩ex na d'r̩o:b̩n̩e z'r̩e:ž̩ | [ ] +
- ▶ **droben** ▶ d'r̩o:b̩en -bna -ə povdk. ⟨⇒ DROBEN prid.⟩ 1. *razbit, zdrobljen*: p̩p̩e:u̩n̩ek ja d'r̩o:b̩en 2. čustv. *zaspan, utrujen*: 'č̩izd'̩r̩o:b̩na s̩ b'la:, s̩ pa p̩r̩ t̩el̩e'vizej̩e 'ka: zas'pa:la - 'ce:u 'd̩e:n 'pija, v̩č̩e:r ja pa d'r̩o:b̩en (*pijan in nesposoben za delo*) | [ ] k 1 ⇒ ZDROBLJEN [ ] k 2 ⇒ ZASPAN, ZMATRAN [ ] ∅
- droben²** ▶ d̩r'be:in -a -ə (in dr̩-; in -'b̩e:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'b̩e:nga (in -'b̩e:-) in -'b̩e:n̩ga, daj. ed. m. sp. -'b̩e:n'm̩ə in -'b̩e:n̩m̩ə) *drob̩en* |iz *drobovine*]: d̩r'be:ne k̩ã'bã:se | [ ] DROBNAT, DROBNATEN [ ] + [Plet.: »drob̩en, adj. drobne klobase, t. j. jetrne in krvave, *Savinska dol.*; [..]«]
- drobi** ▶ d'r̩o:b̩e -e ž mn. ⟨⟩ nš *drob* |delci sena]: d'r̩o:b̩e s̩ p̩r̩n̩e:su - p̩r 'ble'kã:č̩e s̩ j̩y 'd̩o:b'u - uk̩l pas'ti s̩ d'r̩o:b̩e nat'r̩o:s'u | [ ] ∅
- drobilnica** ▶ d̩r'bi̩u̩n̩ca -e (in dr̩-; in -'bi̩ven-) ž ⟨⟩ *sekira za razsekavanje smrekovih vej* | [ ] + ≠
- drobiti** ▶ d'r̩o:b̩et in [d̩r'bi̩t d̩r'bi̩m ([in dr̩- [>) nd. ⟨d'r̩o:b̩e (in d'r̩o:p') -pte; d'r̩o:b'u in [d̩r'bi̩u d̩r'bi̩la -ə, mn. d̩r'bi̩l̩e) *drobiti* |delati iz česa majhne, drobne dele]: pa'p̩er se d̩r'bi - 'n̩je: d'r̩o:b̩et k'ruxa - d̩r'bi̩t sm'r̩e:č̩je (*razsekavati smrekove veje za steljo*) | [ ] +

drobiž ▶ dər'biš -ža (in drə-) m ⟨⟩ nš 1. *drobiž* |denar, navadno kovanci|: a 'mā:š 'ke: dər'biža? 2. živ., ljubk. *droben, majhen otrok*: 'kā:ga 'žušnega dər'biža 'mā:jə! 3. čustv. *kar je drobno, majhno*: krəm'pér: smə pə'bér:ralə - 'sā:m dr'biš 'ja: | ⊞ k 1 ŠUDER; k 2 ⇒ DROBIŽEK ⊞ +

drobižek ▶ dər'bižək -a (in drə-) m živ. ⟨⟩ ljubk. *droben, majhen otrok*: 'kā:g dər'bižək ja 'čé:dn! | ⊞ DROBIŽ ⊞ SSKJ, SP 1962

drobljanec ▶ dərb'lā:nc -a (in drə-) m ⟨⟩ *drobir iz smrekovih vej*: k'rā:va na s'mə: də lə'ziša p'rīt, kə bə 'li:ɛ:xkə kåg drəb'lā:nc pə'žar:ɫa | ⊞ TRANKELJC ⊞ + [Plet.: »drobljānec, nca, m. [...] drobljanci odletavajo pri drobljenju nastila, Savinska dol.; [...]«]

drobnarija ▶ drəbnar'ija -a ž ⟨rod. mn. -'ri) nav. mn. *drobnarija* |droben, navadno malo vreden predmet|: jə 'kā: pa 'nó:səš s_ɛ'bo:j te drəbnar'ija?! | ⊞ SSKJ

drobnat ▶ d'rɔ:bnat -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -d'ga in -təga, daj. ed. m. sp. -t'mə in -təmə) redk. *drobén* |iz drobovine|: d'rɔ:bnatəx kɫa'bā:s 'na:ɫmə 'vje:ž 'de:ɫalə | ⊞ ⇒ DROBEN² ⊞ ∅

drobnaten ▶ d'rɔ:bnatn -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nega) redk. *drobén* |iz drobovine|: d'rɔ:bnat'ne kɫa'bā:se sm s'pje:kɫa | ⊞ ⇒ DROBEN² ⊞ ∅

drobnjak ⇒ ŠNITLIH

drobovina ▶ drəbə'vina -'vine ž ⟨⟩ nš *drobovina* |živalsko drobovje|: drəbə'vina pa 'ka: 'pəse 'va:ržajə | ⊞ DROB ⊞ +

drobtina ▶ dərb'tina -'tine (in drə-) ž ⟨⟩ *drobtina* 1. |drobec kruha ali peciva|: dərb'tine 'piškə 'ni:ɛsə - dərb'tine ut k'ruxa 2. mn. a |drobno zmlat posušen kruh|: u 'ja:jčə 'de:, 'puo: ša pa u dərb'tine b |zavoječek drobtin|: d'va:j-ne dərb'tine 'kupe | ⊞ DRTINA ⊞ +

drobtinica ▶ dərb'tinca -'tin'ce (in drə-) ž ⟨⟩ 1. *drobtinica* |< DROBTINA|: u'sā:kə dərb'tin'ce smə pə'jed'lə - dərb'tin'ce pə'bér:ete, ut k'ruxa 2. *Kr* bot. *navadna smetlika* | ⊞ k 1 DRTINICA ⊞ +

drog ▶ d'rɔ:k -ga m ⟨⟩ redk. *drog* |dolg, raven, navadno okrogel predmet|: ɛ'le:ktřčnə d'rɔ:k - tɛlə'fɔ:ns'kə d'rɔ:k (⊞ ⇒ TELEGRAFŠTANGA) | ⊞ ⇒ ŠTANGA ⊞ +

drot ▶ d'rò:t -a m ⟨⟩ *žica*: z d'rò:tə sp'rā:və 'ɫā:te u'kupe - bak're:n (: pə'ciŋkən) d'rò:t - d'rò:t ja s k'lə:šəm pra'šiem'u - d'rò:t [ud ɛ'le:ktřke (f = za ɛ'le:ktřkə) (*električna žica*) - d'rò:t za tɛlə'fɔ:n (*telefonska žica*) - bə'dé:ž d'rò:t | ⊞ ∅ (Plet. *drat*)

drotek ▶ d'rò:tək -t'ka m ⟨⟩ manjš. *žička*: 'sə: 'tā:g d'rò:tək na 'mò:ra 'daržat | ⊞ ∅

drotnat ▶ d'rò:tnat -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -d'ga in -təga, daj. ed. m. sp. -t'mə in -təmə) *žičnat*: d'rò:tnata m'rè:ža - 'tā:ke 'ɫa:sə 'mā:, kə bə b'lə d'rò:tnatə | ⊞ ∅

drotpiršna ▶ d'rò:t'pér:šna -e ž ⟨⟩ *žičnata krtača*: 'fɛ:lne z d'rò:t'pér:šnə s'puce | ⊞ ∅

droz ▶ d'rɔ:sk -zga m živ. ⟨im. mn. -z'gə) *drozg* | ⊞ +

drozgati ipd. ⇒ DRUZGATI ipd. [Plet.: »dròzgatī, am, vb. impf. maischen, quetschen, etwas weiches zerdrücken, [...] s kolom drozgati kaj, Savinska dol.«]

drože ▶ d'rɔ:žə d'rɔ:š ž mn. ⟨rod. mn. tudi d'rɔ:š) redk. 1. *droži* |nadomestek za kvas|: d'rɔ:žə sə b'le: 'fa:jn, kə 'gje:rma 'ni b'ɫə 2. *tropine za pridobivanje kisa*: d'rɔ:žə se u'z'guo:re na'bje:rajə 3. *črepinje* |koščki razbite lončene posode, lončenine|: d'rɔ:žə sə b'le: na t'lə:xə, kə se ja sk'lè:da u'biža - ja b'ɫə d'rɔ:š uc_()t're:šnega 'ce:gɫa 'kò:kər 'vəč | ⊞ k 1 ⇒ DROŽI; k 2 ⇒ TROPINE; k 3 DROŽI ⊞ +

droži ▶ d'rɔ:žə -ə ž mn. ⟨⟩ 1. *droži* |nadomestek za kvas|: 'čā:sə, kə se ša 'ni 'ta:kle 'gje:rma də'bižə, sə 'žə:n's'ke d'rɔ:žə xran'vā:lə - nə'mā:ɫə 'tie:sta sə pəst'ile za d'rugič 2. *tropine za pridobivanje kisa*: 'ja:s 'jəseɣ z d'rɔ:žə 'de:ɫəm 3. *črepinje* |koščki razbite lončene posode, lončenine|: pə'sɔ:t ja 'pɔ:nə d'rɔ:žə uc_()a:jbe | ⊞ k 1 DROŽE; k 2 ⇒ TROPINE; k 3

⇒ DROŽE □ +

drsalec ▶ dər'sa:ɥc -a m živ. ⟨⟩ *drsalec* |kdor se drsa; športnik| □ SSKJ (SP 1962, Plet. *drsavec*)

drsalica ⇒ DRSELICA

drsalka¹ ▶ dər'sâ:lka -e ž ⟨⟩ nav. mn. *drsalka* |kovinska priprava|: z dṛ'sâ:lka:m se 'da:rsa - 'kumə 'duo:brə s 'šo:le p'ride, ja 'žə na dṛ'sâ:lka:kə - zdṛ'sâ:lka:mə ja 'ja:dṇ čas 'pa:ršč_()o: | ⇒ AJNŽUH □ SSKJ (SP 1962 *drsavka*)

drsalka² ▶ dər'sa:ɥka -e ž ⟨⟩ *drsalka* |ženska, ki se drsa; športnica| □ SSKJ (SP 1962, Plet. *drsavka*)

drsanje ▶ da:rsənə (*Bo* tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *drsanje*: a bəž 'da:rsənə g'lé:də? | □ +

drsati ▶ 'da:rsat -əm nd. ⟨⟩ *drsati* 1. |premikati (se) po čem z dotikanjem|: s 'pâ:lčə 'da:rsəjə pə t'lə:xə 2. |gojiti drsanje, ukvarjati se z drsanjem|: 'tətale pa 'le:pə 'da:rsa | ⇒ RAJSATI □ +

▶ **drsati se** ▶ 'da:rsat se -əm se nd. ⟨⟩ *drsati se*: pə 'd'rə:tə smə se 'da:rsalə | □ +

drselica ▶ 'da:rsəlca -e ž ⟨⟩ 1. *drsalnica*, *drsnica*: 'da:rsəlca smə sə nar'dilə, 'puo: smə se pa 'da:rsalə 2. redk. *tobogan* |priprava za drsenje, spuščanje|: 'pô:ba sma pə 'da:rsəlca s'pušała | □ k 2 ⇒ TOBOGAN □ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)

drseti ⇒ DRČETI

drsiti se ▶ 'da:rsət se 3. os. ed. -ə se nd. ⟨-; - 'da:rsła se -ə se⟩ star., redk. *drstiti se*: pras'ta:rɥə se 'da:rs'jə | □ ⇒ DRSTITI SE □ Ø [Lekše 1891: 514: »Od glagola *rastiti* ne bi pričakovali „rašiti“, ampak „rasiti“, kakor imamo istega korena glagol *drsiti* (Gorenja Savinjska dolina) za *drestiti se* laichen: „ribe se *drsi*jo“ za pravilno „se *dresti*jo“.«]

drstiti se ▶ 'da:rs'tət se 3. os. ed. -ə se in dər'stīt se 3. os. ed. -'ti se nd. ⟨-; - 'da:rstła se -ə se⟩ *drstiti se*: 'ribe se 'da:rs't'jə | □ DRSTITI SE □ +

drтина ▶ dər'ti:na -'tine (in drə-) ž ⟨⟩ *Bo* zastar. *drobtina* |drobec kruha ali

peciva|: čə drət'i:nə 'vidəm, jə pə-'bi:ram - dṛ'tine smə 'i:skalə | □ ⇒ DROBTINA □ Plet.

drtinica ▶ dər'ti:na -'tin'ce (in drə-) ž ⟨⟩ *drobtinica* |< DROBTINA|: dṛ'tin'ce u'se: z 'mize pəb'rišə | □ ⇒ DROBTINICA □ Plet.

drug ▶ d'ruk -ga -ə prid. ⟨rod. (= tož.) -gəga in -g:a in -ga, *Bo* tudi d'rujga, daj. = mest. = or. -gəmə in -gmə) 1. *drug a* |ki ni tisti, na katerega se misli, iz katerega se izhaja|: x kâkə d'rugə 'xišə 'jədə - p'ride kâg d'rug 'dè:n - a 'ne:məš nə'bi:ŋga d'rugə 'dè:ɬa? **b** nov. |ki se po lastnostih razlikuje od določene|: a se 'dâ: ša na kâg d'ruk na'či:n də g'nâ:rja p'ri:t? 2. nav. mn. *drug* |ki v kaki skupini ali celoti obstaja poleg navedene in se od tega razlikuje|: 'ja:s 'nišm 'tâ:k,ækṛ sə d'rugə 'ləd'jə - d'ruge 'lə:te (prejšnja leta) ja b'ɬə 'vi:č 'jâ:bək, kə jəx ja 'le:ic 3. *tuj* |ki ni domač|: pṛ d'rugəx lə'de:x ja 'puo: 'živ'o | ⇒ DRUGI števil. □ k 3 ⇒ TUJ □ +

▶ **drug** ▶ d'ruk -gəga in -g:a in -ga, *Bo* tudi d'rujga m živ. ⟨daj. = mest. = or. ed. -gəmə in -gmə) 1. **a** *drug človek*, *drug moški*: nə d'ruk ja 'bè:u, 'ni: 'tət' - 'kumə nəx 'pâ:r nas ja b'ɬə na ses'tâ:ŋkə, təy d'rugəx pa na za'nima a 'kâ: - 'da:ržac_()e pa 'ma:ra č'ɬu:veg zarad_()rugəx 'puo:l, čə d'rugə p'ri-dəjə **b** *drug predmet*: 'tət'le mə 'ni u'sè:ž - nəga d'rug:a mə 'dè: - səm_()i:snɬa, da mə ja nəga d'rujga u'zè:ɬa 2. v zvezi z drug *kdor je s kom v medsebojnem razmerju, kot ga izraža glagol*: d'rug d'rugmə na vər'jâ:mə-jə ● slabš. **drug drugega sta vredna oba sta enako slaba**: 'e:, u'bâ: sta g'lɪx - d'rug d'rugə sta u're:dna | ⇒ DRUGI m □ SSKJ

▶ **druga¹** ▶ d'rugə -e ž ⟨rod. mn. -gəx) *druga ženska*: 'i:ɥ sə ja 'žə d'rugə 'na:šu s'pè:t - 'kəvâ:č ja 'ra:ɣ_()a d'rugə g'lé:də | ⇒ DRUGA² □ SSKJ

▶ **drugo¹** ▶ d'rugə -gəga in -g:a in -ga, *Bo* tudi d'rujga s ⟨daj. = mest. = or. -gəmə in -gmə, tož. = rod.) 1. **a** *druga*

stvar (poleg že znane): a bę 'rá:dę ša 'kę: d'rújga? • a ša 'li:ex kę d'ruga pę've:š? • za d'rugę 'neč na 'ri:čam, sãmę na 'mã:terę bę pa 'žix nę'mã:žę 'bël gl'ę:dę **b** *ostanek:* nę 'ni:vę sę ja u'b'daržę, tę d'rugę ja pa u'sę p'ri:ę:dę **2.** z nikaInico *drugo* [poudarja omejenost na določeno, navedeno]: 'než d'ruga na z'nã: kę 'šimfat • poud. **no pa ta drugo pa še veliko več (ne samo toliko):** {A} s'tõ: ja b'žę 'bõ:j 'ma:rtvęx. {B} nę pa tę d'rugę! • star. **za drugo (nič) ne rečem, samo ... drugo, ostalo se mi zdi sprejemljivo, samo ...:** za d'rugę 'neč na 'ri:čam, sãmę 'pęt mę pa 'na: bę b'žę t're:ba 'ta:g z'žę | ⇒ DRUGO² | k 1a, 2 DRUGAJ | SSKJ

drugače ▶ dę'r'gã:č prisl. (̎) **1.** *drugače* [izraža a drugačen, različen način dejanja]: dę'r'gã:č se u'lę:žę **b** z nikaInico *omejenost na določeno, navedeno:* 'na: bõ š'žę dę'r'gã:č, kę da mę k'rã:vę pra'da:lę • 'než dę'r'gã:č 'ni b'žę kę pa 'duõ:mę • kot podkrepitev 'ta:k 'ja: pa 'než dę'r'gã:č **2.** v vezniški rabi, v vzročnem priredju *drugače, sicer* [za izražanje dejanja, stanja ob drugih, drugačnih priložnostih]: 'vič, kę bę 'ja:z:ã 'tã:kę 'vę:d'õ, bę pa na 'rę:ku, da sm̩ 'bę:u: partizã:nex, 'ta:g bę me 'puõ: mõbli'zë:rale, dę'r'gã:ž bę 'šõ: pa da'mõ: • čę se ga na'pija, ja n'mã:žę 'ti:žag, dę'r'gã:č ja pa 'fe:st **3.** v vezniški rabi, v vzročnem priredju *sicer* [za izražanje a posledice, če bi se prej povedano ne uresničilo]: 'li:ę:tę, dę'r'gã:č 'na: bęš 'pa:ršũ p'ra:u 'ca:jt **b** redk. podkrepitve, ukaza]: z'ginę, dę'r'gã:ž bõ 'šiba 'pe:žã | | k 3 ⇒ čE ne | +

▶ **drugače** ▶ dę'r'gã:č povdk. (̎) *drugače* [izraža razmere ali stanje, ki se razlikujejo od določenih]: 'čã:sę ja b'žę 'čizd_(̎)r'gã:č, kę ja 'dę: • nov., kot vljudnostna fraza pa dę'r'gã:č – 'kæk 'ja: (kako je sicer)? | | SSKJ

drugačen ▶ dę'r'gã:čęn -čna -ę prid. (rod. ed. m. sp. -čnęga) *drugačen* **1.** [ki se razlikuje od določenega]: dę'r'gã:čnę 'čę:ule sëm_'is'lu 'kupęt **2.** [ki je

spremenjen]: 'duõ:ns:ę mę z'di pa 'ti:ęta 'čizd_(̎)r'gã:čna | | +

drugam ▶ d'ręgęm prisl. (̎) *drugam:* 'iškõ sm̩ 'ję, sę pa pę've:d'lę, da ja š'žã:, pa 'ni:ę u 'ci:ę:lę, 'në:käm d'ręgęm • ka'kã:m d'ręgęm bę ša 'ma:glę 'jęt • d'ręgęm ša 'jędę u'p'rã:šat | | +

drugaj ▶ – d'rugę s (v rabi samo rod. ed.) star. **1.** *druga stvar (poleg že znane):* a sę sę ša 'kę: d'rugę 'kup'u? • a sę 'va:t'õ kę d'rugę pę've:dat? **2.** z nikaInico *drugega* [poudarja omejenost na določeno, navedeno]: na 'čujaš 'tęm d'rugę kę 'nę:mškę • u 'k'lučę, k smę b'lę, 'tę pa 'ni:smę 'më:lę d'rugę kę nę 'va:rtę za zęlę'n'ã:vę, 'ni:smę 'vi:ęč 'më:lę d'rugę n'čę:srčã • sm̩ 'is'lu – 'tęta s'ma:rt_(̎)a:k 'ni 'xuda. d'rugę me pa 'ta:k na 'čã:ka kę s'ma:rt. • a 'në:męš 'než d'rugę za g'va:ręt? | | ⇒ DRUGO¹ | | Ø

drugec ⇒ DRUŽEC

drugokrati ▶ d'rugęk'rã:t' prisl. (̎) star. *drugič* [pri ponavljanju na drugem mestu]: kę se ja te d'rugęk'rã:t' 'pi:ę:lõ 'mi:ę:mę, sm̩ pa 'vidžã, da ja 'në:kę na'rõ:bę z 'nęmę • kę bęž d'rugęk'rã:t' 'pa:ršũ, se ma pa z'më:nžã | | ⇒ DRUGIČ | SSKJ

drugi ▶ d'ruk -ga -ę vrstil. štev. (⇒ DRUG prid.) *drugi* **1.** [ki v zapovrstju ustrezã številu dve]: d'rugęga au'gu:sta • d'ruga 'lę:ta ja 'bë:u 'ruõ:jan • z d'rugmę t'ra:ns'põ:rtę sm̩ pa 'puõ: 'šõ: • d'rugęga 'lę:ta (leta 1902) sm̩ 'bë:u 'ruõ:jan • star. "ã:nčka ja b'žã: d'ruga 'le:tņca (rojena leta 1902) • u tę d'rugę 'xišę ja 'jëm'õ š'tã:ntmęne 'tude **2.** **a** [izmed dveh bolj oddaljen]: na d'rugę st'ra:nę 'va:de • sm̩ 'va:t'õ p'rit na d'ruk_(̎)'ra:j 'va:de (želel, hotel sem priti na drugo stran reke) • sma š'žã: pa u d'rugę x'rip **b** *naslednji* [ki sledi prejšnjemu]: 'ti:ęč sę b'lę ša u 'rę:dę, d'rug 'dën sę pa 'puõ: zbë'lę:lę • d'ruk_'e:dņ • d'ruk 'mę:sņc • d'rugę 'lę:tę pa 'le: p'ridę, čę 'na: bęš p'rę: • ⇒ na enem ušesu gre (komu) noter, na drugem pa ven (⇒ UŠESO) | ⇒ DRUG | Plet. (SSKJ, SP

1962 *drugi*) [Tominšek 1903: 25: im. ed. m. sp. »drúgъ [...] (navadno te^a párvъ i. t. d.)«]

► **drugi** ► d'rúk -gęga in -g:a in -ga, **Bo** tudi d'rujga m živ. (daj. = mest. = or. -gęmę in -gmę, tož. = rod.) 1. (po vrsti) *drugi človek, drugi moški, druga stvar*: te d'rúk (= d'rugę) ja 'bė:u 'bõ:lę kę p'rę: 'un', te 'pa:r:vę 2. **a** v zvezi z eden *drugi |nedoločena oseba, stvar, ki se pri ločevanju navede na drugem mestu*: z'me:rәм ja b'lę 'ta:k - tēm 'ja:nēm g'rė: 'fa:jn, tę d'rugę se pa 'kumę 'tõ:čamę **b** v zvezi z drug ali eden *kdor je s kom v medsebojnem razmerju, kot ga izraža glagol*: d'rug (= 'ja:dņ) 'druga se bę'ita • ⇒ do enega drugega (⇒ EDEN) • ⇒ drug drugega sta vredna (⇒ DRUG m) • ⇒ kakor eden, tako ta drugi (⇒ EDEN) | ⇒ DRUG m | +

► **druga**² ► d'ruga -e ž (rod. mn. -gęx) 1. avt. *druga prestava*: u d'rugę sę 'mė:lā, kę sę spę'lā:vaļa • 'čįst pę'čā:sę se ja 'pi:elõ, 'na:jbarž z d'rugę 2. v zvezi z ena ali druga oseba, stvar ženskega spola, ki je z drugo v medsebojnem razmerju, kot ga izraža glagol: 'kũ:ze se 'tį:snę 'ja:na (= druga) d'ruge tę'siję | ⇒ DRUGA¹ | SSKJ

► **drugo**² ► d'rugę -gęga in d'rug:a in d'ruga, **Bo** tudi d'rujga s (⇒ DRUGO¹) • ⇒ eno z drugim (⇒ EDEN) • ⇒ pa eno pa drugo (⇒ EDEN) • ⇒ na eno drugo (⇒ EDEN) | ⇒ DRUGO¹ | SSKJ

drugič ► d'rugęč (in -gi-) prisl. ( ) *drugič a |pri ponavljanju na drugem mestu*: 'dũ:ns ja 'dõ:xter žę d'rugęč pę 'nė: **b** |ob naslednji, drugi priložnosti|: čę 'da:rve 'ni 'čįstę zg'rė:rė:lę, se ja pa d'rugič 'li:čkę 'dį:łę 'nėtēr • 'e:ņkrđ_'rugęč ma pępę'lā:lā 'nā:z'b'õk • d'rugič pa 'běl 'čuvę | ⇒ k a DRUGEKRA TI, VDRUGIČ; k b DRUGKRAT, ENDRUGKRAT | +

drugikrat ⇒ DRUGIČ

drugje ► d'ręę prisl. ( ) *drugje a |izraža drug kraj dejanja, stanja*: 'ja:s_( )ņ 'bė:u d'ręę u 'lā:ęęrję • a sę 'mõ:rat

k'luč ka'kė: d'ręę pęst'įlā? • ŋ'kė:r d'ręę 'ni 'vį:č p'lā:ca **b** |izraža druge kraje dejanja, stanja|: d'ręę 'mā:ję 'vį:č 'rõ:š kę 'pa:rnas | ⇒ k b DRUGOD, PODRUGOD | +

drugkrat ► d'rukęrt prisl. ( ) star., redk. *drugič |ob naslednji, drugi priložnosti|*: se pa d'rukęrt ug'lā:sę | ⇒ ⇒ DRUGIČ | Ø (+ *drugikrat*; Plet.: »drúgikrat, [...] ein anderesmal (nam. drugkrat)«)

drugod ► dę'rğõ:t prisl. ( ) 1. *drugod, drugje |izraža druge kraje dejanja, stanja*: dę'rğõ:c_( )ę ũ'rũ:cę 'běl p'rid'nę • pę'sõ:d_( )ę'rğõ:t ja 'běl 'fa:jn kę pa 'dũ:mę 2. *drugod |izraža drug kraj pri premikanju iz kake smeri*: ud_( )rğõ:t ja 'pa:ršu, pa na 've:m 'rį:čt, ũt 'kõ:t • dę'rğõ:d bę 'ma:gu 'jēt, 'nį: pę 'cė:s'tę | ⇒ k 1 ⇒ DRUGJE | +

drujec ⇒ DRUŽEC

druk ► d'rúk -a m ( ) nš, lov. *udarna moč (izstrelka)*: čę 'pęsa s š'rõ:tęčę ũstra'liš, ga d'rúk ũ'bija | ⇒ PRITISK | Ø

drukati ► d'rukat -ęm nd. ( ) nov., redk. d. za koga/kaj *želeti komu/čemu uspeh, navijati za koga/kaj*: za 'kė:rga pa 'ti d'rukęš - za 'nā:ša a za 'ruse? • 'tõ: 'ni p'rõ: - sęd'ņik 'za:ne d'ruka | ⇒ ⇒ NAVIJATI | Ø (Planina 1978 ≠)

druker ► d'ruker -kęrja m ( ) *pritiskač*: d'rukęrja sę na'si • b'luzę se mę z d'rukęrjēm 'za:pra | ⇒ KONFETER | Ø

drumija ► d'rumle -e ž ( ) teh. *zavorni boben*: kę'le:sę na d'rumlę namõn'tė:ręš | ⇒ Plet. ≠

druščina ⇒ DRUŠTNJA

društinja ► d'rušt'ne -e (in -šn-) ž ( ) nš *druščina, družba a |skupina*: s (= u) 'kā:kę d'rušt'nę pa 'xõ:dęš ũ'kõ:lę!? • ũ s'lā:bę d'rušņę 'ja: • ũ d'rušt'nę ja 'lũšęn **b** |prisotnost koga|: za d'rušņę ja 'fa:jn, 'živec_( )e pa 'na:_bę 'da:lę z 'nēmę • **delati** komu **društņjo biti** s kom, da ni sam: s'tā:ra 'ma:ma mę d'rušt'nę 'de:lęję • **društņjo gor držati** skrbeti za zabavo družbe: d'rušt'nę sta pa 'xõ:s'ņikõ pa 'jõ:ža

'gʷo: 'da:ržala | [ ] ∅

društvo ▶ d'ruštʷə -a s (rod. mn. -tu) nov. *društvo |organizirana skupina ljudi|*: u d'ruštʷə 'de:la - čebe'lâ:rskə (: ga'silskə) d'ruštʷə - d'ruštʷə ʷpə'ko:jancə | [ ] +

druzgati ▶ d'ruzgat -əm nd. ⟨⟩ *drozgati*: g'rô:z'd'jə smə prp 'm'linerjə z 'mučkəlcə d'ruzgalə | [ ] ⇒ MUČKATI [ ] Plet. (+ *drozgati*)

druzgelica ▶ d'ruzgelca -e z ⟨⟩ *mlin za drozganje sadja* | [ ] BRUZGELICA, MUČKA¹, MUČKELICA [ ] ∅ (+ *drozgalica* ≠)

družba ▶ d'ružba -e z ⟨⟩ *založba*: 'mɔ-'xô:rjəva d'ružba (*Mohorjeva družba*) - 'pra'sê:rnəva d'ružba (*Prešernova družba*) | ⇒ DRUŠTNJA [ ] +

družec ▶ d'ružc -a m živ. ⟨⟩ *družec, družec |drugi roj iz iste čebelje družine v istem letu|*: 'na:jp'rə: ja 'rʷo:j, 'pʷo: ja d'ružc, 'pʷo: pa te t'rê:kə - d'ružca 'mâ:m | [ ] +

družina ▶ drəžina -'žine (in dər-; nov. dru-) z ⟨⟩ *družina* 1. a |zakonski par z otroki ali brez njih|: a ja t're:ba, da ja drəžinə rəz'ba:jko? b |eden od zakoncev in otroci|: 'kô:k jəx ja pa b'lə u d'ržinə? 2. s prilastkom |skupina ljudi, ki jih družijo organizirano skupinsko delo|: 'lɔ:ʷska d'ržina | [ ] ⇒ FAMILIJA [ ] +

družinski ▶ drəžin's'kə -'žinska -ə (in dər-; nov. dru-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'žin's'kəga⟩ *družinski*: drəžinska pəkôj'nina | [ ] +

drva ▶ 'darve 'da:ru s mn. ⟨⟩ *drva* a |razžagan in navadno naklan les za kurjavo|: 'da:ru 'ce:pət (: z'lâ:gat : 'žâ:gat) - međ'vâ: ša 'ka: z 'darvəm 'kurma - 'mʷo:kra (: 'suxə) 'darve - g'nile 'darve ([ ] ⇒ GNILAD) - 'pe:č na 'darve - s'tâ:va 'da:ru - 'bukove 'darve - 'jedə pə 'darve (*prinesi jih iz drvarnice, iz skladovnice*) - ne 'me:tr 'da:ru - d've: k'lâ:ftre 'da:ru - 'jutr ma š'la: u 'darve (*napravljat drva v gozd*) - 'arte ja u 'darvex (*napravljaj drva*) b |les za kurjavo sploh|: 'da:ru ja p'p'ie:lə, 'de: jəy bə t're:ba ša pa s'žâ:gat pa s'ce:pət - u

p'lâninə sta š'la: pə 'darve - s t'râ:ktorjə jəy bəta p'p'elâ:la | ⇒ DRVO [ ] DRVOVJE; k b DRVO [ ] +

drvar ipd. ⇒ OLCER ipd.

drvarnica ▶ dər'vâ:rənca -e z ⟨⟩ nov. *drvarnica*: 'jet' u d'r'vâ:rənca pə 'pâ:ceke | [ ] ⇒ DRVNICA [ ] +

drvast ▶ 'darvast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə⟩ 1. slabš. *ki ravna nepremišljeno*: 'm'liner ja 'ta:g 'darvazd, ja se'bo:x us'milə - 'darvast č'lʷo:vek 'ja: 2. slabš. *ki vozi neprevidno in zelo hitro*: ja žə 'de: 'ta:g 'darvast - 'kâ: šale 'bo:, čə 'a:utə də'bi! | [ ] ∅

▶ **drvasto** ▶ 'darvastə prisl. ⟨⟩ slabš. < *DRVAST* 2: kə 'le: 'na: bə 'ta:g 'darvastə 'vəz'u! | [ ] ⇒ DIVJE [ ] ∅

drveti ⇒ DIVJATI

drvež ▶ 'darveš -ža m živ. ⟨⟩ 1. slabš. a *kdor ne obvladuje svojih negativnih lastnosti*: za'kâ: sə 'ta:g 'darveš!? - zmer. prak'lê:d'()arveš xu'dičə! b *voznik, ki vozi neprevidno in zelo hitro*: pəg'lê:də ga, 'darveža, 'sə: se bə ša za'liet'o! - zmer. pəčas'ne: 'va:zə, 'darveš 'jâ:s'ne! 2. *Kr* šalj., posam. *kdor pripravljaj, napravljaj drva*: 'ja:z bŋ pa 'du:ns pa 'jutr ša za 'darveža | k 1 ⇒ POLENO [ ] SSKJ ≠

drvnica ▶ 'darvənca -e z ⟨⟩ *drvarnica*: se pa 'ka: s'pə:nəm pa 'xitr 'tâ:le u 'darvənca pa də'bim nə 'do:gə p're:klə - 'jedə u 'darvncə pə t're:s'ke | [ ] DRVARNICA [ ] + [Plet.: »drvnica, f. 1) die große Holzhacke mit langem Stiel, C., Blkr., Gor., Savinska dol.; [...]«]

drvo ▶ 'darvə -a s ⟨rod. mn. -ru⟩ 1. a redk. *drva |les za kurjavo sploh|*: za 'darvə ja 'pʷo: 'du:bra 'tâ:ka p'lata-nica, kə se rəzle'ti - 'darve ud 'di:sək b *poleno |kos lesa|*: 'une 'darve s 'tâ:ve 'ja:mlə - 'tis'tele 'darve ša pə'bierə c *kos lesa sploh*: 'tistele 'darvə 'təmle ʷziem' za pəd'lʷo:žət - 'čâ:kə, da 'ja:s nə 'darvə də'bim, tə m pə'kâ:zə xu'diča 2. slabš. *kdor ne obvladuje svojih negativnih*

lastnosti: 'se: mə bə uš'ła:, kə ja pa 'tā:kə 'dairvə • zmer. prak'létə 'dairvə 'ti, a 'nišə 'mujg'ła 'čuvat?! | ⇒ DRVA ☐ k 1a ⇒ DRVA; k 1b, 2 ⇒ POLENO; k 1c ⇒ ČAČKA ☐ SSKJ, Plet.

drvo ► dər'vɔ:jə (Bo tudi -a) -a s ⟨⟩ nš *drva* a |razžagan in navadno naklan les za kurjavo|: 'de: pa 'mā:ma dɚ'vɔ:ja, se na bə'ima 'zime b |les za kurjavo sploh|: 'tā:kə, 'čairstnə dɚ'vɔ:jə smə də'bilə | ☐ ⇒ DRVA ☐ ∅

drzniti se ⇒ UPATI SI

držaj ⇒ ROČEK, ŠTELJ

držalo ⇒ ROČEK

držati ► 'dairžat dər'žim nd. ⟨'dairžə (in 'dairš) -šte; 'dairžə -aļa -ə in dər'žè:ļa -ə in predvsem Bo, drugod redk. dər'žā:ļa -ə) 1. d. kaj *držati kaj* a |imeti kaj oprijeto z rokami|: ja žə 'dairžə za k'lupə • z u'be:m 'ruo:kəm sm̩ se 'dairžə za št'rək • 'kək 'čédnə se dɚ'žita za 'ruo:ke! b |imeti kaj oprijeto z rokami zaradi kakega namena, dela|: a na z'nā:ž 'dairžat 'vilc? • 'dairšte se za p'rélčə, da na 'pā:de:te 2. a *držati* |opravlјati delo, ki kaj povezuje v celoto|: te 'lijm pa 're:s 'fa:jn dɚ'ži b *ne prepuščati tekočino*: 'sɔ:t na dɚ'ži 'vie:č, kə se ja rəs'ušu • 'pipa na dɚ'ži • 'tətə 'čə:ulə pa 'nišə za u mək'rɔ:rtə, kə na dɚ'žijə 3. d. (kaj) *držati* a |ohranјati kaj v določenem položaju kljub delovanju nasprotne sile|: d'rə:ujə ja 'ta:k 'pɔ:nə, da 'kumə dɚ'ži ('sā:t) b d. koga/kaj |ohranјati kaj v določenem položaju, na določenem mestu sploh|: 'pɔ:ba sm̩ na 'ruo:keɣ dɚ'žé:ļa 4. d. koga *ohranјati* koga pod vplivom, v oblasti: 'karč me ja 'dairžə pa 'ni 'vart'ɔ s'pus'tət 5. redk. *trajati*: da bə 'le: 'tā:kəle u'rjeme ša 'dairžā:ə kåg 'dén! 6. *držati* |biti tak, da ne more skozi tekočina, sipka snov, zrak|: š'kò:rnə na dɚ'žijə 'vie:č • a 'gumə dɚ'ži 'dɛ:, kə sm̩ jə zaf'likɔ? 7. s prislovnim določilom *držati* |imeti določeno prostornino|: 'piškɚ dɚ'ži d'vā: 'li:tra • 'kò:k pa 'tā:ŋg za bən'cjin dɚ'ži? 8. *držati* b |biti v skladi z resničnostjo|:

'tistə, kar smə se z'mə:n'lə, pa na dɚ'ži 'vie:č b brezoz. |vztrajati pri obveznosti|: {A} pə'jutɚšnəm se 'vid'ma 'puo:. {B} dɚ'ži. 9. d. s kom *strinjati se s kom in ga podpirati pri delovanju*: z 'artə dɚ'žiš 10. star. d. za kom *dedovati po kom* |dobiti premoženje po umrlem|: pəžə'vičə ja 'dairžə za 'tjertə • ⇒ DRUŠTNJO gor držati • ⇒ držati JEZIK • ⇒ držati ko PES ježa • ⇒ držati PRIDIGO • ⇒ držati se koga/česa ko CEK • ⇒ držati ROKE skrižem • ⇒ držati kaj v GLAVI • ⇒ držati koga za JEZIK |držati plug| ⇒ DREVARITI; kot klic za ščuvanje psa dɚ'ži ga ⇒ ŠAV; |voditi, pelјati| ⇒ ITI ☐ k 1 DRŽIKATI; k 2b ⇒ DIHTATI; k 3b ⇒ IMETI; k 5 ⇒ TRAJATI; k 10 ⇒ JERBATI ☐ +

► **držati se** ► 'dairžat se dər'žim se nd. ⟨⇒ DRŽATI) 1. a *dotikati se, stikati se*: 'xiša se u'kupə dɚ'žita b *držati se* |biti pritrjen, prilepljen na čem|: š'kò:rnə se dɚ'ži d'rjək • pəg'lédə, 'kək se 'cje:g dɚ'ži c *držati se* |premikati se po določeni poti, določeni smeri|: 'ka: g'la:une 'cés'te se 'dairžə • 'lé:və se 'dairžə, pa bəš p'rɔ: 'pa:ršu č *ne oddaljevati se od česa, ne zapuščati česa*: nə'kāmər na g'rè: - 'ka: 'bəl 'duo:ma se dər'ži pa 'ma:me za 'kiklə 2. *držati se* |delati, kot se zahteva, predpisuje|: čə se z'mə:neš 'nè:kə, se ja t're:ba ('tiz'd'ga) 'dairžat 'puo: 3. *držati se* a |z izrazom na obrazu in z obnašanjem kazati razpoloženje|: za'kā: se pa 'ta:k_('i)šlə dɚ'žiš? b |imeti, ohranјati telo v določenem položaju|: 'bəl pə'kuon'cə se 'dairžə 4. nov. *izraža željo ob slovesu*: 'daržə (: 'dairšte: 'dairšta) 'se:! • ⇒ AVTO se dobro drži ceste • **dobro se držati** |biti nadpovprečno zdrav, čil|: 'ge:ļa se 'duo:brə dər'ži za 'suo:ja 'lɛ:te • ⇒ držati se koga/česa ko CEK • ⇒ držati se česa ko PIJANEC plota • ⇒ držati se ko lipov BOG • ⇒ GNAR se ne drži koga • ⇒ ne vem, kje se me GLAVA drži • ⇒ SMOLA se drži koga | ☐ +

država ► dər'žā:va -e ž ⟨rod. mn. -'žā:u) 1.

- država* |politična skupnost; ozemlje|
2. nš *državni aparat*: ud_ɾ'žā:ve dē'bīva g'nā:r • šalj. **biti država za sebe biti posebnež, biti izjema**: 'lò:js pa 's'ta:ne sta s'pè:d_()ɾ'žā:va za 'sje:be – 'no:čta 'da:d g'nā:rja za 'cè:stə | □ +
- državen** ▶ dər'žā:uŋ -una -ə prid. (rod. ed. m. sp. -nega) **1.** *državen a* |ki je last države|: 'tɔ: ja dɾ'žā:uŋə šta'cuna, 'nie: pri'vāxt **b** |< DRŽAVNO s|: u dɾ'žā:uŋə 'gɔ:šə ja 'sè:kɔ **2.** šalj. *ki je plačan iz sredstev zdravstvenega zavarovanja*: dɾ'žā:uŋə 'zəbe 'mā:m • tɛ š'pɛ:glɛ sə dɾ'žā:uŋɛ | □ k 1b GRAŠČINSKI; k 2 ⇒ SOCIALEN □ +
- državno** ▶ dər'žā:uŋə -nega s ⟨ ⟩ nš *posest Gozdnega gospodarstva Nazarje*: u dɾ'žā:uŋəmə ja gər'è:žə | □ GRAŠČINSKO □ Ø
- držikati** ▶ 'da:ržəkāt -əm nd. ⟨ ⟩ otr. *držati* |z rokami|: 'nə, 'da:ržəkɛ 'a:jmɛrčək! | □ ⇒ DRŽATI □ Ø (Plet. *držkati*)
- ducat** ▶ 'ducat -a m ⟨ ⟩ redk. *ducat*: nɛ 'ducat 'rɔ:pčku səm_()ə 'kupla | □ DVANAJST (kosov) □ +
- duda** ▶ 'duda -e z ⟨ ⟩ *duda, cucelj*: 'kək 'čè:dne 'mīxa 'dudə u'le:ča (*sesa dudo; pije po dudi*) • 'ā:nža u'le:ča (= 'pija) pə 'dud'lɛ (*pije po dudi*) • tɛ-'lè:ta sm g'liɪx 'kumɛ na'vā:dla na 'dudə | □ CUCA, CUCEK, CUCELJ, DUDIKA, DUDLJA, GOLJUFIVČEK □ SSKJ, SP 1962
- dudati** ▶ 'dudat -əm nd. ⟨ ⟩ **1.** *piti iz stekleničke z dudo*: a bɛ 'ra:d_ɾudɔ? • 'žə s'pè:d_ɾudəš • 'ti:le 'duda (*pije iz steklenice*) **2.** *sesati* |mleko iz mlečne žleze|: a bɔ 'pò:p_()ɾ 'ti:ɛ'b' 'dudɔ? • tɛ m'la:dɛ g'rè:də x pra'sicɛ 'dudat | □ ⇒ ZIZATI □ SSKJ, Plet. ≠
- dudika** ▶ 'dudɛka -e z ⟨ ⟩ **1.** otr. *duda, cucelj*: 'lɛ:, 'dudɛka ja 'žə 'təle **2.** *drobnejša rumena poletna hruška* | □ k 1 ⇒ DUDA □ Ø (+ *dudka*)
- dudlja** ▶ 'dud'le -e z ⟨ rod. mn. -d'lj ⟩ *duda, cucelj*: 'di:kle 'dud'lɛ u'le:ča (*sesa dudo; pije po dudi*) • (s f'la:ša) pə 'dud'lɛ u'le:ča • 'de: mə 'dud'lɛ! • 'sar:ne pə 'dud'lɛ 'pija | □ DUDLJA □ SSKJ (SP 1962 *dudla*)
- dudljati se** ▶ 'dud'let se -əm se nd. ⟨ 'dud'lɛ se -te se; 'dud'lɔ se -leža se -ə se ⟩ žarg. šol. **a učiti se mehanično, brez razumevanja**: 'sɛ: 'neč na z'nā: – kə se 'dud'le, 'ka: p'rɔ:kɛ u'sə pə'zā:bɛ **b** d. se kaj *učiti se kaj*: 'kò:k 'ca:jta sɛ se pa 'dud'lɔ 'fizɛkə? | □ ⇒ PIPLJATI SE □ Ø (SSKJ, SP 1962 *dudlati se*)
- duh** ▶ 'dux -a m ⟨ ⟩ nš **a duh** |značilnost, ki se zaznava z vohom|: 'dux pə bən'cīnə (: 'ga:ɯtrɔžax : križan'tɛ:mex : pɾ'fumə : 'rò:žax) • u 'lɔ:pɛ ja 'dux pə ples'nuɔ:bɛ • pa 're:s 'mā:š nɛ 'tā:g 'dò:bər 'dux – pə g'nò:jɛncɛ • **imeti duh a smrdeti**: 'mie:sə 'mā: 'dux • 'ca:jtəŋge 'mā:jɛ 'dux pə bən'cīnə (□ ⇒ SMRDETI) **b** redk., s prilastkom *dišati* |*dajati prijeten vonj*|: 'çɔ:ta 'mā: 'dux pə f'rišnɛmə (□ ⇒ DIŠETI) • **ne biti ne duha ne sluha od koga/česa nihče ne ve, kje je kdo/kaj**: ra'munke ja u'zè:u, 'dɛ: 'ni pa 'nie: 'duxa 'nie: s'luxa ud 'nɛx • ut_''ò:na žə pa 'pār 'le:t 'ni 'nie: 'duxa 'nie: s'luxa • 'pò:ba sta š'la: na 'ruskə f'rɔ:ntə, 'pɯɔ: 'ni b'žə pa 'nie: 'duxa 'nie: s'luxa ud 'nɛx • čustv. **pritti ko duh priti tiho, neopazno, nepričakovano**: 'vɛ:žda se ɯst'rā:šəm, kə pa p'rideš u 'kuxnɛ kə 'dux | □ + [Tominšek 1903: 14: im. mn. »Besede, kakor daróvъ, dъhóvъ so nastale po vplivu cerkvenega jezika.«; 14: mest. ed. »dúhъ«]
- duh** ▶ 'dux medm. ⟨ ⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'dux, 'dɛ:le m pa 'xuda! | □ ⇒ DUŠ □ Ø
- duhati** ▶ 'duxat -əm nd. ⟨ ⟩ redk. *smrdeti*: 'mie:sə n'mā:žə 'duxa | □ ⇒ VOHATI □ ⇒ SMRDETI □ + ≠ (Karničar 1990)
- duhnamol** ▶ 'duxnaxa'mɔ:l medm. ⟨ ⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'ké: ja 'pālca, 'duxnaxa'mɔ:l! | □ ⇒ DUŠ □ Ø
- duhnamol** ▶ 'duxna'mɔ:l medm. ⟨ ⟩ kletv., redk. *izraža podkrepitev trditve*: 'duxna'mɔ:l, 'dɛ:te g'ma:x! | □ ⇒ DUŠ □ Ø
- duhoven** ▶ du'xɔ:uŋ -una -ə (in də-) prid. (rod. ed. m. sp.-nega) *duhoven*: du'xɔ:uŋə 'vā:ja • ⇒ biti na duhovnih VAJAH

- I** **□** +
duhovnik ⇒ ŽUPNIK
dulec |pri lijaku| ⇒ CUCELJ
dunst ▶ 'dunst -a m ⟨⟩ • čustv., star. **ne imeti dunsta** o čem (f = od česa) (skoraj) nič ne vedeti o čem, ne biti seznanjen s čim, ne razumeti se na kaj: 'cè:l'ska 'bõ:lniça ša 'dunsta 'ne:ma u 'tõtę bõ'lie:z'nę • u 'kištę 'di:e:nę pa'pè:r, 'ni:e: na 'va:gøn' – 'tud' 'ne:məš nə'bije:nğa 'dunsta (□ ⇒ ne imeti POJMA o čem) **I** **□** ∅ (Tominec 1964 ≠)
duplikat ▶ duplę'kã:t -a (in -li-) m ⟨⟩ redk. *duplikat, dvojniki* |drugi izvod|: a 'mã:ž duplę'kã:t (ut) p'rũ:šne? **I** **□** ⇒ DVOJNIK **□** +
duplina |v drevesu| ⇒ ŽLAMPOR
durak ▶ 'durak -a m živ. ⟨⟩ *durak a* |igra|: 'pe:mə se 'duraka • 'se: smę u'čè:rę 'duraka š'pilelę **b** |igralec|: s'pè:c_()ę 'durak **I** **□** +
durh ▶ 'durx prisl. ⟨⟩ star. 1. *nenehno, neprestano*: 'durę gva'ri • 'durę bę g'lè:dõ tẹlę'vizeję • 'durx me zaja-'bã:va 2. redk. *skozi* |izraža premikanje ali usmerjenost z ene strani na drugo glede na širino, globino|: 'puščęca ja š'ļa: 'durx • 'kəkř ja š'ļa: 'kugļa 'nətr, 'ta:k ja š'ļa: 'vən – 'durę 'durx **I** **□** k 1 ⇒ STALNO; k 2 ⇒ SKOZ **□** ∅
durhcug ▶ 'durx'cuk -ga m ⟨⟩ star., redk. *prepih*: 'za:prę u'rã:te, kę ja 'durx'cuk • 'mi u "'bõ:čnę 'mã:mę pa na pës'tã:ję 'durx'cuk, kę sę nəm 'di:e:s'ke 'vən s'tõ:klę **I** **□** ⇒ PREPIH **□** ∅ (Thesaurus 1992)
durhmarš ▶ 'durx'marš prisl. ⟨⟩ star., redk. *nenehno, neprestano*: us'tã:nem up š'tè:rax pa ja 'durx'marš 'dè:ļę • 'durx'marš me spra'suja, 'kã:m bŋ š'ļa: 'jutř **I** **□** ⇒ STALNO **□** ∅
duri ▶ 'durę -ę z mn. ⟨or. star., redk. 'durme⟩ star., redk. *vrata* |odprtina; naprava; ploščal|: 'za:prę 'durę • 'pi:e:čne 'durę • 'se: bõ ša 'durę zd'rõ:b'u, kę jęx 'ta:g za'pi:erja • čustv., star. redk. **ne biti kar v durih biti daleč, ne biti v bližini**: 'va:žne

- 'tut' kęš'tã: – 'kiņõ 'tut' 'ni 'ka:r u 'durax **I** **□** ⇒ VRATA **□** +
duršlak ▶ 'duršlak -a m ⟨⟩ *cedilo z dvema ročajema, predvsem za pripravljanje solate*: sa'ļa:tę u 'duršlak na'rè:dę • s'kutę čaz 'duršlak pra'čę:dę **I** ⇒ CEDILO **□** ∅
duš ▶ 'duš medm. ⟨⟩ kletv. *izraža podkrepitev trditve*: 'duš, 'kək u'rija! • 'duš 'jã:s'nę! • ti 'duš ti 'jã:s'nę! **I** **□** BOH, AJDUH, AJDUŠ, ARBEČMAŠINA, ARDUH, ARDUHANCA, ARDUNAJ, ARDUŠ, ARGOLINA, ARKA, ARKADUŠ, ARKAFIKS, ARKALAPIPALA, ARKUŠ, ARŠENBAŠ, ARŠENDUŠ, ARŠENIBAŠ, ARŠENIDUŠ, BAJGEŽ, BOH, BOH AZIJA, DUH, DUHNAME, DUHNAHAMOL, DUŠNAKOSE, EJDUŠ, GROMSKA STRELA, HARDUŠ, HARKADUŠ, KADUŠ, KAŠLJEVBAŠ, KRŠČENAMAST, KRŠČENDUŠ, KRŠČENEPODILE, KRŠČENIDUŠ, KRŠČENIDUŠI, MOJDUH, MOJDUN, ORDUŠ, ORKA, ORKADIJA, ORKADUŠ, ORKAFIKS, ORKAMAŠINA, ORKODIJO, ORŠENDUŠ, ORŠENIDUŠ, PRIMOJDETEL, PRIMOJDUH, PRIMOJDUŠ **□** SSKJ
duša ▶ 'duša -a z ⟨⟩ *duša* 1. |neumrljivo bistvo človeka|: 'tũ:ja 'duša bõ š'ļa: u 'pi:e:ku • poud. s'kũ: smę 'dušę s'pu-s't'u, 'ta:k smę 'li:t'õ (zelo sem tekel) 2. |čustveno-moralna stran človeka|: u 'dušę sëm_':è:rna 3. **a** čustv., nav. s prilaskom *človek, predvsem z vidika njegovih značajskih, čustvenih značilnosti*: z'ļa:ta 'duša 'ja: • kę 'le: ta 'duša 'na:_bę 'bè:u 'ta:g z'męšën! • 'tõ: ja upčõt'li:va 'duša • zmer.: prak'lè:ta 'duša! za'kã: te pa 'ni b'ļę u'čè:rę? • 'ti 'duša ('ti) 'jã:sna! 4. |osrednji, notranji del česa|: 'duša př petro-'lę:jkę (: 'žõ:gę) • čustv. **imeti dušo počrez kljub težki bolezni ne umreti**: 'ma'rija 'tud' 'mã: 'dušę pę-č're:s • čustv. **kaj ti leži na duši? kaj želiš povedati?**: pę'vè:, 'kã: tę lę'ži na 'dušę • **mirne duše brez pomislekov, skrbi**: 'mi:e:rne 'duša ga spës'tim na 'mõ:rję 'sã:mga • šalj, kadar se kaj razbije **saj nima duše predmet je mogoče nadomestiti**: a 'šã:lca se ja zdr'biļa? 'nø, 'se: 'ne:ma 'duša. • 'duša pa 'tut' 'ni 'jëm'õ te g'ļa:š • **vernih duš na verne duše** |praznik 2. novembra|: kę ja b'ļę

'vè:rney 'duš - 'a: smə 'čâ:sə 'rò:žəŋ-
k'râ:nc 'mò:d'ljə! - 'jutər bə 'vè:rney
'duš • poud. **vpiti** (= dreti se = kroliti
ipd.) **ko grešna duša (v vicah)**
zelo vpiti: 'ja:zəs, 'kək ja u'pja -
'kə g're:šna 'duša u 'viceŋ (≡ vpiti
na vse GRLO) • poud. **živa duša nihče**:
'živa 'duša me 'ni 'viđla, da b' me
pə'mâ:gaža - 'živə 'dušə na pə've:m,
'kâ: se ja nar'dižə | **L** + **[Tominšek**
1903: 18: daj. ed. »dúšb«; 19: daj. mn.
»dúšm in dúšam«]

dušek ⇒ EKS

dušica ▶ 'dušca -e ž ⟨⟩ ♦ bot. **materina**
dušica **a** *materina dušica*: 'mâ:terna
'dušca **b** redk. *migalica*: ma'rijenəm
'so:žəkəm 'tut' 'ri:čaje 'mâ:terna
'dušca (≡ ⇒ marijina SOLZIKA) | **L** +

dušiti ▶ 'dušet (in 'dušt) tudi də'šit
də'šim nd. ⟨dušə (in duš) -šte; 'dušu
(tudi də'šiu) də'šija -ə, mn. də'šilə itd.)
1. d. koga/kaj *dušiti koga/kaj* **a** *ovira-*
ti, oteževati dihanje: 'dɛm_je də'ši **b**
moriti z onemogočanjem dihanja: u
'lâ:gerjə sə jəy də'šilə **2.** d. kaj *klati*
kaj ljubijati domače živali za hrano,
navadno z nožem: 'kɔ:m g'rè:š pa 'dɛ:
nap'rɛ: pra'šiča də'šit? **3.** nov. d. kaj
dušiti [kuhati]: 'mie:sə ja t're:ba
də'šit 'na:jp'rɛ: | **≡** k 1 ⇒ DAVITI; k 2
⇒ KLATI; k 3 ⇒ TENSTATI **L** +

▶ **dušiti se** ▶ 'dušet (in 'dušt) tudi
də'šit də'šim nd. ⟨⇒ DUŠITI⟩ *dušiti se*:
'dušet smə se za'čé:lɛ, kə smə bl'ɛ
'nətər zap'rɛ:tɛ - 'ri:čə, 'kò:k nas ja
b'žə! | **≡** GAGATI **L** +

dušnakose ▶ 'dušna'kɔ:se medm. ⟨⟩ kletv.,
redk. *izraža podkrepitev trditve*:
'dušna'kɔ:se, 'le: pə'čâ:kɛ 'me: | **≡**
⇒ DUŠ **L** ∅

dušnik ▶ dəš'nik -a m ⟨im. mn. -'nikə⟩
dušnik [odprtina za zračenje]: pɾ
'ku:ɔ:pɛ sə bl'ɛ pa 'ta:k u'kɔ:lnəu'kɔ:lɛ
'ta:k_ə nɛ dəš'nikɛ. 'pu: ja pa na
tis'tɛy dəš'nikɛx 'pu:ɔ:l tis'tɛ 'dɛm
'šɔ: 'vən. | **L** +

dva¹ ▶ d'vâ: d've: d've: glav. štev. ⟨rod. =
mest./or.⟩ d've:x (in d've:-), daj. = or.
d've:m star., redk. d've:mɛ) *dva* 1. *izra-*
ža število | **a** v samostalniški rabi: 'ja:na

pa 'ja:na ja d've: - 'kumɛ d'vâ: s'ma:,
pa 'tò:k ɛ'lektɾkɛ p'žâ:čəma - 'ura ja
d've: - ub d've:x p'rɔ:č (*nekaj čez*
drugo uro) ja 'pa:ršla - ub d've:x
pə'pɔ:d'nɛ (: 'zutɾɛ = pə'nɔ:čə) **b** v
prilastkovni rabi: d'vâ: b'râ:ta (: ut'rɔ:ka)
- d've: dɛk'létɛ (: 'xišə) - [d've:
'ja:jɛ ([= d'vâ: 'ja:jca) - prad_()ve:m
'lɛ:təm pa 'pɔ: **c** poudarja dvojinu: tis'te
d've: 'rus'kine - 'kè:ra d've: um'rɛ:le
sta 'vâ:ša? - 'tətale d'vâ: nɛ: g'rè:ta
• ⇒ dve CVIBI • ⇒ ena dve (⇒ EN) •
⇒ EN dva tri • ⇒ imeti dve levi
ROKI • ⇒ iti na dva DECI • ⇒ iti na
dva KONCA • ⇒ iti se BILJARD na dve
kugli • ⇒ iti se med dvema ognjema
(⇒ OGENJ²) • ⇒ narediti kaj na EN dva
tri • ⇒ ta MLADA dva (MLADI m) • ⇒ ta
STARA dva (STARI m) | ⇒ DVA², DVE **L** +

▶ **dva**² ▶ d'vâ: -- glav. štev. m. sp. ⟨⟩ *dva*
1. *izraža število*: ukɔl d'vâ: 'me:tra
ja 'dɔ:ga **2.** *izraža številko*: **a** d'vâ:
'ta:užənd_ 'inɛrjɔ **b** redk. 'te:kma ja
b'žə: d'vâ: 'ja:na - d'vâ: 'nuža ja b'žə |
⇒ DVA¹ **≡** k 2b ⇒ DVE **L** + **[Tominšek**
1903: 25: im., daj. m. sp. »„dvâ" in ubá
(dat. dvéma, u'bémaj!).«]

▶ **dve** ▶ d've: -- glav. štev. ž./s. sp. ⟨⟩ *dve*
1. *izraža število*: kɔl d've: 'létɛ bə
s'tâ:ra **2.** *izraža številko*: **a** na'piž
d've: - mate'mâ:tɛkə 'mâ:m d've: - pɾ
sžə've:nščinɛ ja d've: 'du:ɔ:b'u **b** 'nâ:šə
sə z'mâ:galɛ d've: 'nuža | **≡** k 2 DVA¹⁻²;
k 2a ⇒ DVOJKA **L** +

dva³ ▶ d'va: ⟨⟩ polcit. • ⇒ narediti kaj na
EN dva tri | **L** +

dvadeci ▶ d'vâ:dɛ:cɛ -- -- prid. ⟨⟩
dvadecilitrski: d'vâ:dɛ:cɛ g'žâ:š -
'tət'le g'žâ:š ja 'dɛ:cɛ, 'un'le pa d'vâ:-
'dɛ:cɛ | **L** ∅

dvadinerščak ▶ d'vâ:dineršak -a (in -nɛ-)
m živ. ⟨⟩ nekaj *kovanec v vrednosti*
dva dinarja: a 'mâ:ž nɛga d'vâ:diner-
šaka za pə'sɔ:dɛt? | **L** ∅

dvaindvajset¹ ▶ d'vâ:nd'va:js't' -tɛx (star.
-nəd-) glav. štev. ⟨⟩ *dvaindvajset [izra-*
ža število]: d'vâ:nd'va:js't' 'lɛt ja
s'ta:r | ⇒ DVAINDVAJSET² **L** SSKJ, SP
1962 **[Tominšek 1903: 25: »dván-
*dvàjst«]***

dvaindvajset² ▶ d'vâ:nd'va:js't' -- (star. -nəd-) glav. štev. ⟨⟩ *dvaindvajset* [izraža številko] | ⇒ DVAINDVAJSET¹ [ ] SSKJ, SP 1962

dvaindvajseti ▶ d'vâ:nd'va:js'te -sta -ə (star. -nəd-) vrstil. štev. ⟨rod. ed. m. sp. -s'teĝa in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'teĝe in -s't'mə⟩ *dvaindvajseti*: d'vâ:nd'va:js'teĝa ja 'duoms • d'vâ:nd'va:js't'd'ga ('lê:ta) ja 'bê:u 'ruo:jan | [ ] SSKJ

dvaindvajščak ▶ d'vâ:nd'va:js'ak -a (in -nəd-) m živ. ⟨⟩ star., redk. *moški, rojen leta 1922* | [ ] ⇒ DEVETINDVAJŠČAK [ ] ∅

dvajsen ⇒ POŠNAJSEN DVAJSEN, ŠNAJSEN DVAJSEN

dvajset¹ ▶ d'va:js't' -təx glav. štev. ⟨⟩ *dvajset* [izraža število] **a** v samostalniški rabi: š'térkr̥t 'pét ja d'va:js't' **b** v prilastkovni rabi: d'va:js't' 'mextr̥ • z d'va:js'teĝe 'pi:neĝe bē 'jəm'ə p'ri:vež 'dê:ža | ⇒ DVAJSET² [ ] + [Tominšek 1903: 25: »dvajst«]

dvajset² ▶ d'va:js't' -- glav. štev. ⟨⟩ *dvajset* 1. [izraža število]: kəl d'va:js't' 'lert ja žə ut_ 'i:č 2. [izraža številko] **a**: 'təle ja na'p̥isəne d'va:js't' **b** d'va:js't_ ('a:užnt_ (')ô:l̥erj̥o | ⇒ DVAJSET¹ [ ] k 2a ⇒ DVAJSETKA [ ] +

dvajsetdinerščak ▶ d'va:js't'd'iners'ak -a (in -ne-) m živ. ⟨⟩ nekaj *bankovec v vrednosti dvajset dinarjev* **b** *kovanec v vrednosti dvajset dinarjev ali dvajset par*: d'vâ: d'va:js't'd'iners'aka səm 'va:rgu | [ ] ∅ (Bunc 1940: 66 *dvajsetdinars'ek*)

dvajseti ▶ d'va:js'te -sta -ə vrstil. štev. ⟨rod. ed. m. sp. -s'teĝa in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'teĝe in -s't'mə⟩ *dvajseti*: p̥o:ɣ d'va:js't'mə 'lê:tə žə g'rê: • d'va:js'teĝa 'mâ:ra | [ ] +

dvajsetka ▶ d'va:js't'ka -e ž ⟨⟩ *številka dvajset*: d'va:js't'ka ja b'la: na'p̥isəna | [ ] ⇒ DVAJSET² [ ] ∅

dvajsetkrat ▶ d'va:js't'krat (in -kərt) prisl. ⟨⟩ d'va:js't'krat sma 'žə b'la: p̥r̥ 'neĝe, čə 'ni: 'vi:čkrat | [ ] +

dvajščak ▶ d'va:js'ak -a m živ. ⟨⟩ star., redk. *moški, rojen leta 1920*: 'g̥a:rm̥o 'jô:ža ja 'bê:u d'va:js'ak | [ ] ⇒ DEVETINDVAJŠČAK [ ] ∅

dvajščica [Plet.: »dvájščica, f. = dvajse-

tica [= das Zwanzigkreuzerstück], *Mur., C., Mik., Savinska dol.*«]

dvakrat ⇒ DVEKRAT

dvakraten ⇒ TOPELJŠEN

dvanaajst¹ ▶ dva'na:jst -s't'eĝ glav. štev. ⟨⟩ *dvanaajst* 1. [izraža število] **a** v samostalniški rabi: t'r̥i krač_ ('tê:r ja dva'na:jst **b** v prilastkovni rabi: u dva'na:jst -s't'eĝ 'urax • dva'na:jst 'ro:p̥čk̥o ([ ] ⇒ DUCAT) | ⇒ DVANAJST², OPOLDNE, POLNOČ [ ] +

dvanaajst² ▶ dva'na:jst -- glav. štev. ⟨⟩ *dvanaajst* 1. [izraža število]: dva'na:jst 'lert ja 'xuod'u u 'š̥o:žə 2. [izraža številko]: **a** 'câ:ger ja 'pa:r̥šu də dva'na:jst • dva'na:jst ja 'p̥isažə **b** dva'na:jst_ 'a:užend_ 'i:nerj̥o | ⇒ DVAJST¹ [ ] k 2a ⇒ DVANAJSTKA [ ] +

dvanaajsternik ▶ dvanajs'ti:er̥neĝ -a (in -ni-) m ⟨im. mn. -neĝe (in -ni-)⟩ *dvanaajsternik*, *dvanaajstnik*: na dvanajs'ti:er̥neĝə 'mâ: 'čê:r | [ ] SSKJ, SP 1962

dvanaajsti ▶ dva'na:js'te -sta -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'teĝa in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'teĝe in -s't'mə⟩ *dvanaajsti*: dva'na:js'teĝa 'f̥e:bru'â:rja ja b'žə • te dva'na:js'te sm̥ na 'va:rs'te | [ ] SSKJ, SP 1962

dvanaajstica ⇒ DVANAJSTKA

dvanaajstka ▶ dva'na:js'tka (**Bo** tudi -s't'-) -s't'ke ž ⟨⟩ *številka dvanaajst*: dva'na:js'tka ja b'la: na'p̥isəna | [ ] ⇒ DVANAJST² [ ] Plet.

dvanaajstkrat ▶ dva'na:js'tkrat (in -kərt) prisl. ⟨⟩ *dvanaajstkrat*: dva'na:js'tkr̥c_ ('m̥ 'bê:u u 'ci:le | [ ] SP 1962, Plet.

dvanaajstnik ⇒ DVANAJSTERNIK

dvanaajščak ▶ dva'na:js'ak -a m živ. ⟨⟩ star., redk. *moški, rojen leta 1912* | [ ] ⇒ DEVETINDVAJŠČAK [ ] ∅

dve ⇒ DVA

dvekrat ▶ 'dve:krat (in -'v̥e:-; in -kərt) prisl. ⟨⟩ *dvakrat*: d've:kr̥t 'pét ja d̥e's̥et • d've:krat s̥ə j̥ə k'ri u'z̥e:l̥e • 'te:gale ja 'e:kr̥t, 'uŋgale pa d've:kr̥t 'vi:č k̥ə 'l̥â:neĝ • ⇒ ni dvekrat za reči, da ... • ⇒ v MLINU se dvekrat pove | [ ] ∅ (+ *dvakrat*)

dvenadstropen ⇒ DVONADSTROPEN

dvesto ▶ d've:stɔ -tɛx in -- (in -'vɛ:-) glav. štev. ⟨⟩ *dvesto*: za d've:stɔ 'mā:rg_(a) dɛ'biš • z d've:stɔtɛm 'tò:lɛrjɛm 'xò:dɛ ɯ'kò:lɛ | □ +

dvestodinerščak ▶ d've:stɔ'dinɛršak -a (in -nɛ-) m živ. ⟨⟩ nekđaj *kovanec v vrednosti dvesto dinarjev*: d've:stɔ'dinɛršaka sm̩ 'nè:kɛ z'gub'u | □ ∅

dvig ▶ d'vɨk -ga m ⟨im. mn. d'vigɛ⟩ nov. *dvig* |sprejemanje pripadajočega, naročenega|: na'pišɛ 'lis'teg za d'vɨk | □ +

dvigalka ▶ dvɛ'ga:ɯka -e (in -vɨ-) ž ⟨⟩ nov. *avtomobilsko dvigalo*: a 'mā:ž dvɛ'ga:ɯkə za pɛ'sɔ:dɛt? | □ ⇒ VINTA □ SSKJ ≠

dvigalo ▶ dvɛ'gā:lə -a (in dvi-) s ⟨⟩ *dvigalo* |naprava za prevoz|: z dvɛ'gā:lə smə se pɛ'lā:lɛ | □ LIFT □ +

dvigati ▶ d'vɨgat -gɛm nd. ⟨d'vigɛ ita.⟩ nov., redk. d. kaj *dvigati kaj* |sprejemati pripadajoče, naročeno|: 'kè: pa p'łā:čɛ d'vɨgəš? | □ ⇒ VZDIGOVATI □ +

dvigniti ▶ d'vign't' -gnem d. ⟨d'vignɛ (in -gɛn') -gɛn'te; d'vign'u -gɛn'la -ə) nov., redk. d. kaj *dvigniti* |sprejeti pripadajoče, naročeno|: d'vignɛ 'ka:r 'vɛz g'nār [z 'bā:nke ([= s k'nige) | □ ⇒ VZDIGNITI □ +

dvigovati ▶ dvɛ'gɔ:vət -'gɯjam (in -vɨ- >) nd. ⟨dvɛ'gɯj -te; dvɛ'gɔ:vɔ -g'vā:lā -ə) nov., redk. *dvigati* |sprejemati pripadajoče, naročeno|: 'sɛ: tɛ 'ni t're:ba dvɛ'gɔ:vəd g'nā:rja | □ ⇒ VZDIGOVATI □ +

dvobrzinec ▶ d'vɔ:bɛr'zɨnc -a m živ. ⟨im. mn. -'zin'çɛ) *kolo s pomožnim motorjem tovarne Tomos z dvema prestavama*: d'vɔ:brɛ'zɨnca sɛ 'mè:lɛ | □ ⇒ AVTOMATIK □ ∅

dvocevka ▶ d'vɔ:'cɛ:ɯka (in -'cɛ:-) -'cɛ:ɯke ž ⟨⟩ lov. *dvocevka* | □ +

dvofazen ▶ d'vɔ:'fā:zɛn -zna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -z'nɛga) elektr. *dvofazen*: d'vɔ:'fā:z'nɛ 'tɔ:k • 'tɔ:k ja 'təle d'vɔ:'fā:zɛn, 'nɨ: t'rɔ:'fā:zɛn | □ SSKJ, SP 1962

dvojček¹ ▶ 'dò:jčɛk -čka m živ. ⟨⟩ nav. dv., mn. *dvojček, dvojčica* |otrok|: d've:kɾt

ja 'dò:jčke 'mè:lā • tɨsta d'vā: 'dò:jčka sta za xu'diča st'rā:št | □ +

dvojček² ▶ d'vɔ:jčɛk -čka m živ. ⟨⟩ nov. *dvojček* a |hiša|: d'vɔ:jčka sta pɛ's'ta:ɯlā • u d'vɔ:jčkə žə'vijə b |vsak od dveh telefonskih priključkov|: d'vɔ:jčka 'mā:m • na d'vɔ:jčka sɛ me pɾk'lučlɛ • d'vɔ:jčɛk ja tɛlɛfɔ'nè:rɔ, me pa 'nisɛ 'mò:gu dɛk'liçat | □ SSKJ, SP 1962

dvojčeten ▶ 'dò:jçatɨ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nɛga) *dvojčičen*: 'dò:jçat'nɛ ɯ't'rɔ:çɛ 'nɨsɛ 'ta:k 'rɛ:t'kɛ • 'pè:tɾ ja 'dò:jçatɨ (ima brata dvojčka ali sestro dvojčico) • 'mɨça pa 'f'rɛnce sta b'la: 'dò:jçatna (sta se rodila kot dvojčka) | □ Plet.

dvojčičen ⇒ DVOJČETEN

dvojčka ▶ 'dò:jčka -e ž ⟨⟩ nav. dv. *dvojčica*: 'dò:jčke sta b'le: z 'ā:nɛ | □ ∅

dvoje ⇒ DVOJEN

dvojen ▶ d'va:jɨ -jna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -nɛga) 1. *dvojen* a |dvakrat tolikšen|: d'va:jnɛ 'dè:lə sɛ sɛ nar'di:lā b |iz dveh delov, enot|: d'va:jna 'nɛt • d'va:jne 'lɛ:te (vojni čas, ki se za pokojnino šteje dvojno) 2. pri množinskih samostalniki *dvoje* |skupina dveh enot|: d'va:jne x'łā:ča (: 'us'te : 'vilce) • d'va:jnɛ š'kò:rɨnɛ (dva para) | □ k 1 TOPELJŠEN □ +

▶ **dvojno** ▶ d'va:jnɛ prisl. ⟨⟩ *dvojno*: d'va:jnɛ 'vidɛm • kə ja 'bè:ɯ_( ) partɛ'zā:nɛx, se 'nɛmɛ d'va:jnɛ š'tɛ:ja | ⇒ NA DVOJNO □ TOPELJŠNO □ SSKJ

dvojka ▶ d'vɔ:jka -e ž ⟨⟩ 1. *številka dve*: na'pišɛ d'vɔ:jkə 2. *zadostno* |najnižja pozitivna ocena (v šoli)|: d've: 'd'vɔ:jkɛ 'mā:m | □ DVE □ +

dvojnik ▶ d'vɔ:jɨk -a (in -nɨ-) m ⟨im. mn. -nɛkɛ (in -ni-)⟩ redk. *dvojnik* |drugi izvod|: p'rɔ:šɨnɛ 'ma:rɛš u d'vɔ:jɨkə na'pɨsat | □ DUPLIKAT □ +

dvomiti ⇒ ne VERJETI

dvonadstropen ▶ d'vɔ:nact'rɔ:pɛn -pna -ə (tudi d've:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -pnɛga) nov. *dvonadstropen*: d'vɔ:nact'rɔ:pɛn 'xišɛ bɛdɛ nar'dilɛ | □ SSKJ, SP 1962

dvor ▶ d'va:r -a m ⟨⟩ *Kr* nekđaj 1. *ograjnjen prostor navadno ob hlevu za*

izpuščanje svinj: pra'siča smə na d'var spəs'tile 2. redk. *gnoj |ograjen prostor za iztrebke|*: pə'pe:u pa 'varžə na d'var | E k 1 ⇒ GORICA; k 2 ⇒ GNOJ L +

dvorana ▶ dvə'rā:na -e (tudi dvə-) z ⟨⟩ *dvorana*: u dvə'rā:nə sə 'fè:rleŋkə gə'rè:lə | L +

dvovprežnik ⇒ CVAJŠPANIGER

džem ▶ 'žem -a (in 'žə:-) m ⟨⟩ nš *džem*: s'liju sm 'žem s'kuxała • 'žem z ma'rè:ləc | L SSKJ, SP 1962

džems ▶ 'žems -a (in 'žə:-) m živ. ⟨im. mn. 'žə:mse⟩ nekda *ameriški poltovorni avtomobil*: 'žemsa ja 'varz'u | L Ø

džezva ▶ 'žezva (in 'žə:-) 'žə:z've z ⟨rod. mn. -zu⟩ *džezva*: kə'fija 'kuxa u 'žə:zve | L SSKJ, SP 1962

džip ▶ 'žip -a m živ. ⟨im. mn. 'žipe⟩ *džip*: ž 'žipə se 'vəzə • 'žipa se ja 'vat'o 'kupət | L SSKJ, SP 1962

džumbus ▶ 'žumbus -a m ⟨⟩ nš, redk. *kričanje, razgrajanje, hrup*: 'nišm z'daržə u tis't'mə 'žumbuse | E ⇒ ŠUNDER L Ø

eE

e ▶ 'e: -ja tudi -- m ⟨⟩ *e |samoglasnik; črka|*: 'ričə 'e: • 'e:ja 'nišə na'piso | E A¹ medm. L SSKJ, SP 1962

e¹ ▶ 'e: medm. ⟨⟩ 1. *izraža vdano, ravno-dušno prepričanje o povedanem*: 'ei, 'du:ns ja ša 'čudŋ, də 'jutrse bə pa 'žə u'jə:z'd'u! 2. *izraža zavrnitev*: {A} a 'vi se 'nis'te 'ba:lə. {B} 'e: • {A} a ja b'žə 'xədə? {B} 'e:, 'ni b'žə. | E A¹ medm., AH L SSKJ

e² ▶ 'e: medm. ⟨⟩ **a** klic konju *stoj* **b** šalj., klic človeku *izraža zahtevo po prenehanju premikanja*: 'mā:tə, 'kām pa g'rè:te? 'e:! | E ⇒ VE L SSKJ, SP 1962

edelj ▶ 'e:d'lj -na m ⟨⟩ nš, grad. *malta (za zunanji omet)*: a bə mə pə'sə:d'lə mət'ā:lke za 'e:d'lj? | E ⇒ EDELJPUC, FASADA L Ø

edeljpuč ▶ 'e:d'lj'puč -a m ⟨⟩ nš, grad. *malta (za zunanji omet)*: 'e:d'lj'puč ša

'varžamə 'guo:r | E EDELJ L Ø

eden ▶ 'ja:dŋ 'ja:na -ə glav. štev. ⟨rod. ed. m. sp. 'ja:ŋga, dat. ed. m. sp. 'ja:n'mə; nenaglašeno nə (in ŋ') na nə, rod. ed. m. sp. nəga) 1. *izraža število ena| a v samostalniški rabi eden*: 'ja:na pa d've: ja t'ri • 'ja:dŋ ja u'pə:č'()ā:kə, d'vā: sta pa 'guo: 'pa:ršla • 'ura ja 'ja:na • ub 'ja:nəx pə'pə:d'nə (: 'zutrə = pə'n'uo:čə) **b** v prilastkovni rabi *en*: nə 'liŋr š'n'ə:psa • na 'šā:lca m'le:ka • 'kumə nə 'nuo:gə ja 'jəm'ə • čaz ŋ' 'me:šnc pa s'pət p'ridem • star. ən 'ta:užənd'()ə've:ctə ča'ta:rtəga 'lè:ta sm 'bè:u 'ruo:jan • pod poudarkom: 'ja:ŋga pra'siča smə 'kuplə • 'ja:nə 'kuo:zə ša 'mā:jə • a 'mā:te 'ja:nə k'rā:və a d've:z? • pri množinskih samostalnikih: ne x'žā:ča ša ma 'kupla • 'kumə nə 'čə:ulə sə mə ša p'rə: 2. **a** v zvezi z drugi *en |izmed dveh bližji|*: ut'ruo:cə se z 'ja:ŋga 'kuo:nca 'vie:sə 'pə:jəjə na d'rug:a **b** *izraža nedoločeno osebo, stvar, ki se pri razmejevanju navede na prvem mestu|*: 'ja:nə sə 'jəd'lə š'muo:rən, d'rugə sə se 'ja:jce 'pi:klə • tə 'ja:nə se zajə'bā:vəte, d'rugə pa na'jə:blemə **c** *izraža medsebojno razmerje|*: 'ja:dŋ d'ruga se bə'ita 3. **a** *ki ni natančneje določen*: nə (*kako*) k'nigə mə p'ri'nje:sə • ne (*kake*) š'tér 'kile ja 'vā:gə • nəx (*kakih*) s'tə: 'kil 'mā: • krəm-pè:rja ja pa 'le:c ŋ (= ne) (*približno*) 'tò:k'()ə 'žā:nə • 'ura ja b'žā: ne (*približno*) 'ja:na • ub nəx 'va:s'məx (*približno ob osmih*) ma 'pa:ršla • v samostalniški rabi: 'ja:dŋ (*nekdo*) ja u'ma:ru **b** mn., v samostalniški rabi *nekateri*: tə 'ja:nə bədə pa 'du:ns 'muo:krə • təm 'ja:nəm g'rè: 'fa:jn • te 'ja:ne ša pə'rə:jtəjə 'ni:š, kə rə'dije **c** star. *niti en (sam)*: 'ja:na 'šā:lca 'ni 'vie:č 'ce:ła 4. *nesestavljen, cel*: ta 'dije:ska ja z 'ja:ŋga 'kə:sa • ⇒ biti eno FIGO česa • ⇒ biti oblečena ko ena CIGANICA • ⇒ biti oblečen ko en CIGAN • ⇒ biti (taka) ko (ena) DESKA • ⇒ biti tak ko ena ČMERIKA • ⇒ biti tak ko ena GORILA • ⇒ biti tak ko en GREBEC • ⇒ biti za en DREK • ⇒ dati komu eno (ta) za

BUČO • ⇒ dobiti eno (ta) čez RIT •
 ⇒ dobiti eno (ta) za BUČO • star. **do enega drugega tesno skupaj**: za 'li:žac_()ma 'di:žla pa ne 'tâ:kele 'dairve, də 'ja:ŋga 'druga • də 'ja:ŋga d'rug:a smə s'ta:lə ū 'cè:rkvə • **eden po eden po eden, posamič**: 'ja:dŋ pə 'ja:dŋ smə 'xò:d'lə 'nətər • ⇒ en DREK • ⇒ eno FIGO • star. **eno z drugim vse skupaj**: g'rè:š u šta'cunə, pa 'ja:nə z d'rugmə 'tò:k pŕ'ni:se, da g'runtəš, a bə na'za:j 'da:ŋ a 'kâ: (☐ z enim drugim (⇒ EDEN)) • ⇒ GLIH en(e) toliko • star. **kakor eden, tako ta drug eden ravna tako kot drugi**: u'bâ: sta g'lîx - 'kəkər 'ja:dŋ, 'ta:k te d'rūk • ⇒ na enem ušesu gre (komu) noter, na drugem pa ven (⇒ UŠESO) • star. **na eno drugo zaporedoma**: 'čâ:s' 'nišŋ kə'le:sa pra'da:rîa nə 'lètə, 'čâ:s' pa 'ka: na 'ja:nə d'rugə • **pa eno pa drugo in podobno, in kar je še takega, in tako dalje**: sŋ ū'sə pə pra'vic' pə'vè:də, a'ni:ə, da sŋ 'bè:ŋ: partî-'zâ:nex pa da sŋ 'bè:ŋ_()'jət, pa 'kâ: sŋ 'təm 'dè:žə 'tudə, pa 'ja:nə pa d'rugə • ⇒ po enem KOPITU • ⇒ še enega CUKRA ne prinesti • čustv., star. **(to) je [enkrat ena (f = redk. ena) (to) je gotovo, nedvomno**: 'tə: ja 'e:ŋkŕt 'ja:na, da na 'mò:rəš 'ka: nap'rè: da'mə: 'xuo:s't' • 'bò:ga ša 'bə: pŕ tēmə tɛ'li-žnekə - 'tə: ja 'ja:na • 'e:ŋkŕt 'ja:na 'ja:, da ja 'bè:ŋ 'jâ:nez_()'ra:ŋnə (☐ ⇒ SIGURNO povdk.) • ⇒ vse ena FIGA je • ⇒ za eno gromsko (⇒ GROMSKA ž) • star., redk. **z enim drugim vse skupaj**: z 'ja:n'mə d'rugmə ja 'tə: n' mɛ'l'jò:n (☐ eno z drugim (⇒ EDEN)) | ⇒ ENCAJT, HENIKRATI, ZA EDEN ☐ k 3b GOTOVI, NEHTERNI ☐ + [Tominšek 1903: 25: m. sp. »jè^adŋ, gen. jè^aŋga, dat. jè^anm̃ = loc. = instr.«; 25: ž. sp. »jè^ana (po a-sklanji)«; 26: im./tož. ed. »ѣн (tudi le ѣ), ѣна (ali: „na“) ѣнъ (ali „нъ“): „ѣн нóу klabúk“ ali: „нóу klabúk“.«]

edin ▶ ɛ'di:n -a -ə (in e-) prid. (rod. ed. m. sp. ɛ'di:ŋga (in e-) in ɛ'dine:ga, daj. ed. m. sp. ɛ'din'mə in ɛ'dine:mə) nov. *edini |ki obstaja v enem samem primerku|*

'i:ŋc ja 'nè:n ɛ'di:n 'si:n • ɛ'dine 'šə:l-ne g'rè:š fŕ'dérbat | ☐ Plet. (SSKJ, SP 1962 #: SSKJ, SP 1962 *edini*)

edinec ▶ ɛ'di:nc -a (in e-) m živ. (im. mn. ɛ'din'cə) nov. *edinec |sin|*: "žarko ja ɛ'di:nc | ☐ +

edinka ▶ ɛ'di:ŋka -'di:ŋke (in e-) ž (☐) nov. *edinka |hčt|* | ☐ +

edino ▶ ɛ'di:nə (in e-) prisl. (☐) nov. *edino*
 1. |izraža omejenost na navedeno|: ū'sə sə pə'ma:rlə, ɛ'di:nə 'un' ja 'va:stə
 2. z oslabljenim pomenom |poudarja pomen prislova|: 'tə: ja b'žə ɛ'di:nə p'ro:, da sə 'ka: p'žâ:čə | ☐ k 1 ⇒ SAMO; k 2 ⇒ NAJBOLJ ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. pod *edin*)

ednajst¹ ▶ ad'na:jst -s'tɛx glav. štev. (☐) *enajst |izraža število| a v samostalniški rabi*: ad'na:jst jəx ja b'žə • ub ad'na:js'tɛŋ də'pə:d'nə (: vɛ'čè:r) • u 'puo:žə ad'na:js'tɛx • t'ri ča'ta:rt na ad'na:jst **b** v prilastkovni rabi: 'kâ:m pa 'nə: g'rè:ta z ad'na:js'tɛm ut'ruo:kəm?! | ⇒ EDNAJST² ☐ Ø (+ *enajst*; Thesaurus 1992) [⇒ ENAJST]

ednajst² ▶ ad'na:jst -- glav. štev. (☐) *enajst |izraža številko|*: ad'na:jst ja 'pi:sâə 'guo:r • ub ad'na:js't_:'a:užənt 'mâ:rk ja 'pa:ršu | ☐ Ø

ednajsti ▶ ad'na:js'tɛ -sta -ə vrstil. štev. (rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) *enajsti*: ta ad'na:jsta səm pa 'ja:s • ad'na:js'tɛga 'mâ:rcə | ⇒ EDNAJST¹ ☐ Ø (+ *enajsti*; Thesaurus 1992)

ednajstka ▶ ad'na:jstka (**Bo** in -s't'-) -s't'ke ž (☐) 1. *številka enajst*: zŕon ad'na:js't'ke na'pišə d'va:js't' 2. *enajstica |pri športni napovedi|*: ad'na:jstka ja 'mənda 'jəm'ə (= za'di:ə) | ☐ ENAJSTICA, ENAJSTKA; k 1 EDNAJST² ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 *enajstka*)

efe ▶ ɛ'f'e: -ja (in 'e:-) m živ. (☐) grad. *zidak, izdelan iz elektrofilitrskega pepela*: 'xišə sə z 'ɛ'f'e:ja nar'dilə • 'ɛ'f'e:ja sə də'bilə | ☐ Ø

ehcem ▶ ɛx'ce:m -a (in ex-; in ɛx'cɛ:-) m (☐) nš *ekcem*: ɛx'ce:m 'mâ:m na (= pə) 'ruo:kə • ɛx'ce:m se mɛ ja na'rè:d'u | ☐ EKSCEM ☐ SSKJ, SP 1962

ej ▶ 'e:j (in 'e:j) medm. ⟨⟩ *izraža neprijetno spoznanje, zavrnitev*: 'e:j, 'tə: pa 'ni b'le 'duo:brə | ⊞ ⇒ AJ ⊞ +

ejduš ▶ 'e:j'duš (in 'e:j-) medm. ⟨⟩ kletv., redk. *izraža podkrepitev trditve*: 'e:j'duš, 'a: se ma s'ti:rp'la 'dɛ:le! | ⊞ ⇒ DUŠ ⊞ SSKJ

ek ▶ 'e:k -a (in 'e:k(-)) m ⟨im. mn. 'e:kɛ⟩ ♦ les. **odrezati** ipd. v **ek odrezati tako, da stranici tvorita pravi kot**: 'iverkə ja t're:ba u 'e:k ud'rè:zat | ⊞ ⇒ KOT ⊞ ∅

ekcem ⇒ EHCEM

ekonom¹ ▶ ekɔ'nɔ:m -a (in ɛ-) m ⟨⟩ *ekonomlonec*: u ekɔ'nɔ:m 'dɛ: 'župə 'kuxat | ⊞ EKONOMPISKER ⊞ ∅ (SSKJ *ekonom lonec*)

ekonom² ▶ ekɔ'nɔ:m -a (in ɛ-) m živ. ⟨⟩ *ekonom [uslužbenec]*: za ekɔ'nɔ:ma ja 'bè:u 'čâ:sɛ na 'sm'rè:kɛ | ⊞ SSKJ, SP 1962

ekonomija ▶ ekɔ'nɔ:mija -a (in ɛ-; tudi -'nɔ:mɛ- (in -mɪ-) ž ⟨⟩ NŠ, prva leta po 1945 *veliko kmetijsko družbeno posestvo*: na 'ra'čicɛ ja u ekɔ'nɔ:mijə 'de:la'la - x'me:u ja pa ša pə 'va:js'kɛ 'mè:la ekɔ'nɔ:mɛja na 'gr'žɔ:nɔ:mə u 'gò:rɛmə 'g'ra:də | ⊞ SSKJ, SP 1962

ekonomlonec ⇒ EKONOM¹

ekonompisker ▶ ekɔ'nɔ:m'piskɛr -kra (in ɛ-) m ⟨⟩ *ekonomlonec* | ⊞ ⇒ EKONOM¹ ⊞ ∅ (SSKJ *ekonom lonec*)

ekran ▶ ek'rân -a (in ɛ-) m ⟨⟩ **a televizijski zaslon**: ek'rân ja 'ca:rkn'u **b računalniški zaslon, prikazovalnik** | ⊞ SSKJ, SP 1962

eks ▶ 'e:ks -a (in 'ɛ:-) m ⟨⟩ • **spiti na eks izpiti kozarec do dna, ne da bi se vmes oddahnil**: ja 'mis'lu, da ja š'n'ɔ:ps, ja pa na 'e:ks_-'pè:u (⊞ ⇒ EKSATI) | ⊞ ∅ (SSKJ, SP 1962 *eks medm.*)

eksaminirati ⇒ SAMINIRATI

eksati ▶ 'e:ksat -əm (in 'ɛ:k-) d.+nd. ⟨'ɛ:kɛ itd.⟩ *izpiti kozarec do dna, ne da bi se vmes oddahnil*: 'rɔ:za n' g'la:š 'ta:užnt'rɔ:š 'ka: 'e:kɛsa | ⊞ spiti na EKS ⊞ SSKJ, SP 1962

ekscem ▶ ɛks'ce:m -a (in ek-; in '-ɛ:-) m ⟨⟩ NŠ, redk. *ekcem*: na 've:m, 'kè: sm'

ɛks'ce:m də'bɪ'la | ⊞ ⇒ EHCEM ⊞ SP 1962 *pod ekcem*

eksplozija ▶ eksp'ɫɔ:zɛja -a (in ɛ-; in -zi-) ž ⟨rod. mn. -zi⟩ nov. *eksplozija a [sprostitev energije]*: də eksp'ɫɔ:zɛja ja 'pa:ršlə **b [pok]**: eksp'ɫɔ:zija se ja 'ču'la | ⊞ k 2 ⇒ šus ⊞ ∅

ekspresen ▶ ɛkspr'e:sən -sna -ə (in e-; in -'rɛ:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'rɛ:s'nɛga⟩ *ekspresen a [ki zelo hitro vozi]*: a ja 'bè:u na'vâ:dŋ a ɛkspr'e:sŋ 'cuk? (⊞ ⇒ EKSPRESNI) **b [ki se dostavi takoj]**: eksp're:snə 'pɪsmə | ⊞ SSKJ, SP 1962

▶ **ekspresno** ▶ ɛkspr'e:snə (in e-) prisl. ⟨⟩ *ekspresno* < EKSPRESEN b: 'pɪsmə 'puo:šlɛ ɛkspr'e:snə, pa bɔ p'ra:u 'ca:jt 'pa:ršlə | ⊞ SSKJ

▶ **ekspresni** ▶ eksp're:s'nɛ -nɛga (in ɛ-) m ⟨rod. mn. -s'nɛx⟩ *ekspresni vlak*: z ɛkspr'e:s'nɛmə sma se pɛ'lâ:le | ⊞ ∅

▶ **ekspresna** ▶ ɛkspr'e:sna (in -'rɛ:-) -'rɛ:s'nɛ (in e-) ž ⟨⟩ • čustv. **pripeljati** (: priti ipd.) z **ekspresno pripeljati zelo hitro**: ja 'ta:g z ɛkspr'e:s'nɛ pɾ'pɪ:ɫɔ, da ga sp'ɫɔ:x 'nɪsm̩ 'vid'la - z ɛkspr'e:s'nɛ ja 'pa:ršu pa 'tut' 'ka: 'šɔ: | ⊞ ∅

ekstra ▶ 'e:kstra -- -- (in 'ɛ:k-) prid. ⟨⟩ **a nenavaden, poseben [ki se razlikuje od drugih]**: 'sâ:me 'e:kstra ra'či sɛ 'mè:lɛ 'duo:mɛ **b izvrsten, odličen**: 'tə: ja pa 'e:kstra 'sè:r **c poseben [samo za določen namen]**: 'kuo:s'tɛ sɛ u šk'rɪnɛ u 'e:stra u'rɛ:čkɛ - u 'kuxnɛ 'mâ:mə 'e:kstra š'kâ:rja za 'kurjə 'mɪ:esə | ⊞ k a ⇒ POSEBEN ⊞ SSKJ, SP 1962

▶ **ekstra** ▶ 'e:kstra (in 'ɛ:k-) prisl. ⟨⟩ 1. **a posebej [izraža, da dejanje poteka ločeno od drugega]**: pɾ 'tè:užə ja u'sâ:k 'e:kstra 'je:du - a 'ti bɛš s'pa:u pa 'e:kstra? - za 'məne ja t're:ba 'e:kstra 'kuxat **b** v zvezi z vsak [izraža, da je dejanje ločeno izvedeno in porazdeljeno na večje število enot]: u'sâ:ga sɛ 'e:kstra zasliš'vâ:lɛ 2. čustv. *zelo, posebej [izraža visoko stopnjo]*: te 'kura sɛ 'e:kstra pət'ru-cəne - 'e:kstra sm̩ čuva'la na m'le:kə - pa mɛ ja u'sə'ja:nə s'kipe'lə -

- 'ekstra 'le:pə 'd̪ie:k̪le 'ja: **3.** redk. samo |izraža omejenost na navedeno|: te 'n̪uo:š ja 'e:kstra za k'rəx | ⊞ k 1 ⇒ POSEBEJ; k 2 ⇒ ZELO; k 3 ⇒ SAMO ⊞ SSKJ, SP 1962
- **ekstra** ► 'ekstra (in 'e:k-) -- s ⟨ ⟩ nš posebno, posebna stvar: a 'm̪a:š 'k̪e: 'ekstra za na'r̪o:čat? • ta 'muz̪eka 'ni pa 'neč 'e:kstra | ⊞ ⇒ POSEBNO s ⊞ SSKJ
- ekstracimer** ► 'ekstra'ci:m̪ər -mra (in 'e:-) m ⟨ ⟩ posebna soba: u 'm̪e:n'z̪e sm̪ə u 'ekstra'ci:m̪rə 'm̪e:l̪e ses't̪a:n̪ek | ⊞ posebna SOBA ⊞ ∅
- elastičen** ► e'l̪a:s't̪eč̪ən -čna -ə (in e-; in -ti-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -č̪eŋga⟩ elastičen **1. a prožen:** e'l̪a:s't̪eč̪ən 'le:s **b raztegljiv:** e'l̪a:s't̪eč̪n̪e 'z̪o:kn̪e • e'l̪a:s'tič̪ne x'l̪a:ča **2.** čustv., redk. lahkoten, gibčen: p̪əg'l̪e:d̪e 'j̪e, 'k̪ək ja 'n̪a:š̪ 'd̪ie:k̪le e'l̪a:s'tič̪n̪e | ⊞ LASTIČEN ⊞ +
- elastika** ► e'l̪a:s't̪eka (in -ti-) [-e (in e-; [in -ti-) z ⟨ ⟩ elastika: e'l̪a:s't̪eka m̪e ja 'p̪o:k̪ŋ̪a • e'l̪a:s't̪ika p̪r̪ 'g̪a:t̪ex me d̪r̪'ž̪i | ⊞ GUMILASTIKA, LASTIKA ⊞ SSKJ, SP 1962
- električar** ► e'le:kt̪r̪č̪ar -ja (in e-; in e'l̪e:-) m živ. ⟨ ⟩ električar |poklic|: za e'le:kt̪r̪č̪arja se je 'zuču | ⊞ SSKJ
- električen** ► e'le:kt̪er̪č̪ən -čna -ə (in e-; in e'l̪e:-; tudi e'le:kt̪rič̪-; redk. e'l̪e:t̪er-; redk. -'le:t̪er-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -č̪eŋga⟩ **1. električen** |< ELEKTRIKA 1|: e'le:kt̪r̪č̪n̪e pas't̪e:r • e'le:kt̪r̪čna b̪la-z̪ina (: 'ura) • e'le:kt̪r̪čna 'pe:č̪ka (: 'ž̪a:ga) **2. naelektren:** 'de:k̪na ja e'le:kt̪r̪čna • e'le:kt̪r̪čne 'l̪a:s̪e 'm̪a:m **3.** redk. boleč zaradi udarca v podlahtnični živec |< ELEKTRIKA 3|: e'le:kt̪r̪č̪n̪e 'r̪uo:k̪e 'm̪a:m • 'pa:r̪s't̪e 'm̪a:m 'v̪erg̪n̪e e'le:kt̪r̪č̪ne | ⊞ +
- elektrika** ► e'le:kt̪er̪ka (tudi e'l̪e:kt̪rika) -e (in e-; in e'l̪e:-; tudi e'l̪e:kt̪rik-; redk. e'l̪e:t̪er-; redk. -'le:t̪er-) z ⟨ ⟩ nš **1. elektrika** |tok| **a:** e'le:kt̪r̪ka [me ja st'r̪e:s̪la (: ga ja u'b̪i̪la) • 'pe:č̪ na e'le:kt̪r̪k̪e • e'le:kt̪r̪k̪e s̪ə j̪əm u'z̪e:l̪e (prekinili so jim dovod električnega toka) **b:** e'le:kt̪r̪ka ja 'pa:r̪š̪la • e'le:kt̪r̪ke ja z'm̪e:n̪ka̪e • 'c̪e:r̪ku 'd̪e:
- p'r̪ie:več e'l̪e:t̪r̪ke p̪ə'n̪uca • za e'le:kt̪r̪k̪e (električno energijo) ja 'pa:r̪šu p̪ə'b̪e:r̪at **2. elektrika** |napeljava|: g'd̪a:j s't̪e pa u 'v̪e:s e'le:kt̪r̪ke nap̪e'l̪a:l̪e? **3.** redk. **a podlahtnični živec:** 'a:r̪u, 'k̪ək s̪ŋ se u e'le:kt̪r̪k̪e u'd̪a:r̪la! **b bolečina zaradi udarca v podlahtnični živec:** e'le:kt̪r̪k̪e 'm̪a:m u 'pa:r̪s't̪ex | ⊞ k 1-2 TOK; k 1b LUČ ⊞ +
- eletrika** ipd. ⇒ ELEKTRIKA ipd.
- elija** ► e'l̪ija ⟨ ⟩ • poud. [peljati se ([= iti ipd.) ko elija zelo hitro peljati: "s't̪a:n̪k̪o se 'v̪ež̪e z 'm̪o:p̪e:d̪e 'k̪ə e'l̪ija • brez os. z 'a:r̪ut̪ə ja š'ž̪ə k̪ə e'l̪ija (⊞ peljati se ko ALELUJA) | ⊞ ∅ (SP 1962 Elija)
- emajl** ► e'ma:jl -la (in e-) m ⟨ ⟩ nš emajl |steklasta snov za prekrivanje|: e'ma:jl ja p̪ə'p̪o:k̪o | ⊞ ⇒ LOŠČ ⊞ SSKJ, SP 1962
- emajliran** ► emaj'l̪e:r̪ən -a -ə (in e-; in -ma'l̪e:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'm̪ə⟩ emajliran: 'be:l̪ə emaj'l̪e:r̪ən šp̪'o:x̪e:r̪t | ⊞ SSKJ, SP 1962
- embalaža** ► emba'l̪a:ž̪a -a (in e-) z ⟨ ⟩ trg. embalaža |kar se rabi za zavijanje, zaščito izdelkov|: a se ja emba'l̪a:ž̪a s't̪a:r̪ga̪a? | ⊞ AMBALAŽA ⊞ SSKJ, SP 1962
- emigrirati** ► e'm̪e:g'r̪e:r̪at -əm (in -mi-) d.+nd. ⟨ ⟩ emigrirati: nov. 'va:š ja u "a:r̪ust̪rij̪ə e'm̪e:g'r̪e:r̪o, a'n̪ie? | ⊞ POTEGNITI JO ⊞ SSKJ, SP 1962
- en** ► 'e:n -a -ə (in 'e:n(-)) ⟨v rabi samo im. ed.⟩ polcit., v medmetni rabi ena |izraža število ena|: 'e:n, d'v̪a:, t'ri - s'k̪uo:č̪e! • 'e:na, d've:, t'ri - z'd̪a:j! • čustv., nov. ena dve v trenutku, v hipu: 'e:na d've: b̪o p̪e'č̪ie:n̪e (⊞ ⇒ GREDOČ) • čustv. en dva tri v trenutku, v hipu: 'e:n d'v̪a: t'ri b̪ŋ na'za:j (⊞ ⇒ GREDOČ) • čustv. narediti kaj na en dva tri (na) hitro narediti: a 'mis'l̪ež̪, da 'l̪ie:x k'l̪o:p 'ka:r na 'e:n d'va: t'ri nar'd̪im? • k̪ə b̪e 'm̪uo:gl̪e 'c̪e:st̪ə na 'e:n d'v̪a: t'ri na'r̪ie:z'd', b̪e j̪e ž̪ə 'm̪e:l̪e | ⇒ EDEN ⊞ +
- enaindvajset** ► 'ja:nan'd'va:js't' -s't̪ex (star., redk. -n̪əd-) glav. štev. ⟨ ⟩ enaindvajset |izraža število|: 's̪e:d̪ŋ-

- křt_()'ri ja 'ja:nand'va:js't' • u 'ja:nand'va:js'teř 'le:tex | ⇒ ENAINDVAJSET² □ SSKJ, SP 1962 [Tominšek 1903: 25: »énandvájst«]
- enaindvajset²** ▶ 'ja:nand'va:js't' -- (star., redk. -nəd-) glav. štev. ⟨⟩ *enaindvajset* [izraža številko] a: 'xiša šte'vilka 'ja:nanəd'va:js't' b: 'ja:nand'va:js't_':a:řžent 'mâ:rk | ⇒ ENAINDVAJSET¹ □ SSKJ, SP 1962
- enaindvajseti** ▶ 'ja:nand'va:js'te -sta -ə (star., redk. -nəd-) vrstil. štev. ⟨rod. ed. m. sp. -s'teřa in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'teřmə in -s't'mə) *enaindvajseti*: 'ja:nand'va:js'd'ga 'mâ:rcə sm̩ 'ru:ɔ:jan • star., redk. na 'ja:nand'va:js'te šte'vilke ja 'du:ɔ:mə (številka njegove hiše je 21) | □ SSKJ
- enaindvajščak** ▶ 'ja:nand'va:jsak -a (in -nəd-) m živ. ⟨⟩ star., redk. *moški, rojen leta 1921* | □ ⇒ DEVETINDVAJŠČAK □ ∅
- enainštirideset¹** ▶ 'ja:nanšt'è:rdeř't' (star. -seř; star., redk. -s'è:t) -s'teř (star., redk. -neř-) glav. štev. ⟨⟩ *enainštirideset* [izraža število]: u 'ja:nanšt'è:rdeř'teř 'le:tex | ⇒ ENAINŠTIRIDESET² □ SSKJ, SP 1962
- enainštirideset²** ▶ 'ja:nanšt'è:rdeř't' -- (star., redk. -neř-; star. -seř; star., redk. -s'è:t) glav. štev. ⟨⟩ *enainštirideset* [izraža številko]: 'bɔ:rc ud 'l'è:ta 'ja:naneř't'è:rdeřseř | ⇒ ENAINŠTIRIDESET¹ □ SSKJ, SP 1962
- enainštirideseti** ▶ 'ja:nanšt'è:rdeř'te [-desta -ə (star., redk. -neř-; [in -de-) vrstil. štev. ⟨rod. ed. m. sp. -s'teřa in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'teřmə in -s't'mə) *enainštirideseti*: 'jâ:, 'təc'_(e) ja pa sk'riřvɔ ud 'ja:nanšt'è:rdeř'd'ga 'l'è:ta | □ SSKJ
- enajst** ipd. ⇒ EDNAJST ipd. [Tominšek 1903: 25: »anájst«]
- enajstica** ▶ enajst'čica -s'tice (in e-) z ⟨⟩ nov. 1. *številka enajst* 2. *enajstica* [pri športni napovedi] | □ ⇒ EDNAJSTKA □ +
- enajstka** ▶ e'na:jstka (*Bo* in -s't'-) -s't'ke (in e-) z ⟨⟩ nov. 1. *številka enajst* 2. *enajstica* [pri športni napovedi]: seř'gurnə ga e'na:jstka 'čâ:ka | □ ⇒ EDNAJSTKA □ SSKJ, SP 1962
- enak** ipd. ⇒ GLIH ipd.
- enako** ▶ e'na:kɔ (in e-) prisl. ⟨⟩ polcit., nov. 1. kot odgovor na voščilo pri jedi *hvala enako*: {A} dɔbř 'te:k. {B} e'na:kɔ. 2. kot zamenjava za drugič izrečeno zahvalo *hvala*: {A} x'va:řa. {B} e'na:kɔ. (□ ⇒ HVALA) | □ k 1 ⇒ HVALA enako □ SSKJ, Plet.
- encijan** ▶ 'e:n'ce'jâ:n -a (in e'n-; in -ci-) m ⟨⟩ nř *encijan* [žgana pijača]: 'e:n'ce'jâ:na me 'de: • 'e:n'ce'jâ:n sm̩ vəm př'nje:sřa | □ +
- endivija** ▶ e'n'di:ja -a (nov. -'diveřj-; nov. -'divij-) z ⟨rod. mn. -'divi) *endivija* a nř [jesenska solata]: e'n'di:je 'mâ:m u g'rie:de • t'ri g'la:ve e'n'di:ja b [glava te solate]: d've: e'n'di:je me př'nje:s' | □ +
- endrugkrat** ▶ e'n'drukərt prisl. ⟨⟩ star., redk. *drugič* [ob naslednji, drugi priložnosti]: 'tɔ:le řa pə'pi, te pa n'drukřt 'na:bɔ p'e'jâ:ča př'nje:sřa • n'drukřd (kdaj drugič) bŋ 'pa:rřřa | □ ⇒ DRUGIČ □ ∅
- enekcija** ▶ e'ne:kceja -a (in -ci-) z ⟨rod. mn. -ci) a *injekcija* [vbrizganje]: a se ře 'du:ɔ:b'u e'ne:kceje? • u'sâ:g 'dè:n ja də'b'iřa e'ne:kcije 'mɔ:řfi:ja • e'ne:kci:ja je 'dâ:jəje (= čustv. št'è:pleje) b *injekcijska* *brizgalka*: e'ne:kci:ja se ja za'b'iřa • a 'mâ:ř e'ne:kceje s_ə'bò:j? | □ IMFA, PIKICA □ ∅ (+ *injekcija*)
- enica** ⇒ ENKA
- enka** ▶ 'ja:nka -e z ⟨⟩ 1. *številka ena*: 'ja:nka 'me:nka 2. *negativna ocena* (v šoli): s'p'è:t ja 'ja:nke 'du:ɔ:b'u | □ k 2 CVEK, ČIK, FAJFA, GAJŽLA, KOL, řUS □ SSKJ, SP 1962
- enkrat** ▶ e'nkrət (in 'e:ř-; tudi 'ja:ř-; star. iř-; in -kərt) prisl. ⟨⟩ 1. *enkrat* a [izraža, da kaj nima ponovitve]: e'nkrət sm̩ 'bè:u də z'd'e: na 'mɔ:řje, 'kume 'e'nkrət • kə be 'sa:j 'e'nkrət 'pa:rřu da'mɔ:! b [izraža eno ponovitev]: 'řa: 'e'nkrəd bɔ t're:ba p'řâ:čət • de pta pa 'iřkrət p'rè:řařa, 'pu: řa pa d'ruk_()'e:dn̩ 'iřkrət 2. *nekoč, enkrat* a [izraža ne natančneje določeni čas]: 'e'nkrəc_()'ə pa 'ma:ma 'ri:ekle

— »de: mə pa š'lə« • a pa 'e:ŋ-kr̥c_()mə š'lə pa z 'vəʎage • pa p'rā:vəm 'nā:šmə 'pō:bə, da 'bəm ša š'ʎa:, čə bə ša 'živeʎa, 'lɛ:c 'ja:ŋkrat 'ša: ta'gʷo:r g'lɛ:dat • kə'da:j sm̥ 'pa:ršu? 'ta:kle ʷs'rɛ:d 'lɛ:ta 'ja:ŋkr̥t. • pə-'nuo:čə 'iŋkrat nəm ja 'mā:čkə pə'və-zʎə **b** |izraža zapovrstnost pri menjavanju|: 'e:ŋkr̥t ja 'dʷo:bra 'vɛle, d'rugič pa 'puzd_()a 'bō:x pə'mā:ge **3. a** enkrat |izraža nastop česa po daljšem prizadevanju|: kə 'mi 'e:ŋkr̥z_()a:čnemə 'de:ʎat, 'pʷo: ja xu'dič, se na ne'xā: **b** končno, nazadnje: kə bə se 'le: žə 'e:ŋkr̥c_()'tɛ:gn'u! • čustv. **pa ne enkrat (in to) večkrat**: sm̥ te k'līcaʎa, pa 'nīe: 'e:ŋkr̥t • ⇒ (to) je enkrat ena (⇒ EDEN) | ⊞ ANKRAT | ⊞ +

enojen |z enojnimi šipami| ⇒ ANFAČEN

enoličen ▶ eno'ličən -čna -ə (in ɛ-) prid. (rod. ed. m. sp. -čnɛga) nov. *enoličen*: 'tō: ja 'tā:kə ɛno'ličnə 'dɛ:ʎə | ⊞ ⇒ zmerom GLIH | ⊞ +

enomalo ▶ nə'mā:ʎə prisl. ⟨⟩ *malo, nekaj* **1. a** |izraža majhno količino ali mero|: • na ʷsā:kmə k'rā:jə ja b'ʎə pa 'ta:k ŋ'mā:ʎə nɛga 'pō:ta • čaz nə'mā:ʎə 'ca:jta (čez nekaj časa) pta pa 'pa:r-šʎa ta'gʷo:r • 'sɛ:t:ɛ 'tɛle 'dʷo: nə'mā:ʎə • 'vō:kō ja b'ʎə 'dʷo:s'tɛ, 'nīe: ka n'mā:ʎə • 'kumi p'ride nə'mā:ʎə ud 'vie:sɛ, mə ja pa 'kʷo:n' 'ta:k sk'rulu, da 'ni 'mō:gu 'než 'di:ɛlɛ • nə'mā:ʎə p'rɛ: ja 'bɛ:ʷ na dɛ'pustə **b** v zvezi z manjkati ipd. |izraža, da je dejanje blizu uresničenja|: 'kumɛ n'mā:ʎə ja 'me:ŋkaʎə, pa bə se s'ti:ɛplɛ **2.** |izraža nedoločeno omejitev povedanega|: tɛ 'mi:ɛsə žə pa nə'mā:ʎə 'dʷuxa • 'təm smə n'mā:ʎə 'pilɛ • 'ā:nčka ja b'ʎa: nə'mā:ʎə sta'rɛ:jšə • ⇒ biti enomalo čez LES • ⇒ biti enomalo PRISMUKNEN | ⊞ ENOMIČKENO, MALO | ⊞ ∅

enomičkeno ▶ nə'mičkənə prisl. ⟨⟩ *malo, nekaj* **1. a** |izraža majhno količino ali mero|: nə'mičkənə k'ruxa mə ša 'dɛ: • 'kumɛ nə'mičkənə (čisto malo) bɛn'ci-na ja 'ša: • čaz nə'mičkənə 'ca:jta (čez nekaj časa) se ja pa z'bud'u • nə'mičkənə ja pə'je:du pa 'ka: 'šō: 'lɛ:č

• sma š'ʎa: pa n'mičkənə nap'rɛ: ta'dʷo: 'ša: - 'a:jdɛ, sə 'žə b'lɛ 'bɛ:ʷ-čkɛ s'pɛ:t **b** v zvezi z manjkati ipd. |izraža, da je dejanje blizu uresničenja|: nə'mičkənə ja fa'līʎə, pa bə ga ʷst'rɛ:lu **2.** |izraža nedoločeno omejitev povedanega|: nə'mičkənə m'ʎa:jšə ja ʷd 'mənə • nə'mičkənə ša pə'čā:kɛ | ⊞ ⇒ ENOMALO | ⊞ ∅

enonadstropen ▶ 'ɛ:nəɔnact'rō:pən -pna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -pnɛga) nov. *enonadstropen*: 'ɛ:nəɔnact'rō:pna 'xiša | ⊞ SSKJ, SP 1962

enosmeren ▶ 'ɛ:nəɔs'mɛ:rən -rna -o (in 'ɛ:-) prid. (rod. ed. m. sp. -rnɛga) nov. *enosmeren*: 'ɛ:nəɔs'mɛ:rən prɔ'mɛ:t • 'təm ja 'cɛ:sta 'ɛ:nəɔs'mɛ:rna | ⊞ SSKJ

enostaven ▶ ɛnəɔs'ta:ʷŋ -na -ə (in ɛ-) prid. (rod. ed. m. sp. -nɛga) nov. *preprost, nezapleten*: ta 'rɛ:č 'ni 'ta:k ɛnə-s'ta:ʷna, kə bə č'ʎʷo:vek 'mis'lu | ⊞ ⇒ ANPAK | ⊞ +

▶ **enostavno** ▶ ɛnəɔs'ta:ʷnə (in ɛ-) prisl. ⟨⟩ nov. *poudarja trditve*: tɛx 'ja:nɛx 'ja:s ɛnəɔs'ta:ʷnə na zas'tō:pɛm | ⊞ ⇒ SPLOH | ⊞ SSKJ, SP 1962

enoten ▶ e'nə:tŋ -tna -ə (in ɛ-) prid. (rod. ed. m. sp. -t'nɛga) *enoten*: e'nə:tna 'mō:ka • ⇒ biti oblečen ko enotna MOKA | ⊞ SSKJ, SP 1962

enovprežnik ⇒ AJNŠPANIGER

entlati ipd. ⇒ ENTLJATI ipd.

entljati ▶ 'ɛ:n't'let -ɛm nd. ⟨⟩ obl. *entlati* |s cikcak vbodi robiti blagol|: 'ti:ta ša 'ɛ:n't'le | ⊞ SSKJ, SP 1962

▶ **entljan** ▶ 'ɛ:n't'lɛŋ -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə) *entljan* |obrobļjen|: b'ʎa:gə 'ma:ra 'bɛt 'ɛ:n't'lɛnə | ⊞ SSKJ

erb ipd. ⇒ JERB ipd.

eroplan ▶ ɛrəp'lā:n -a (in ɛ;- **Bo** in -'ʎā:-) m ⟨⟩ *letal*: ɛrəp'lā:n [se ja ʷzdign'u ([: 'lɛ:ta pə 'ʎʷftə) • ɛrəp'lā:n ja 'dʷo: 'pā:du • a bə se 'ra:z_() ɛrəp'lā:nə 'pi:ɛ:lō? • jad'rā:lnɛ ɛrəp'lā:n • ɛrəp'lā:n s pa'pɛ:rja | ⊞ LETALO | ⊞ ∅ (SSKJ, SP 1962 *aeroplan*)

eroplanček ▶ ɛrəp'lā:nčək -čka (in ɛ;- **Bo** in -'ʎā:-) m ⟨⟩ manjš., ljubk. *letalce*: ɛrəp'lā:nčək sm̥ tɛ 'kup'u | ⊞ ∅

esbešek ▶ 'e:zbeš'te:k -a (in 'e:z-; in -'te:z-) m ⟨im. mn. -'te:kə⟩ star., redk. *jedilni pribor* | ☐ ⇒ BEŠTEK ☐ ∅

esih ipd. ⇒ JESIH ipd.

eto ▶ 'e:to (in 'e:-) medm. ⟨⟩ s predmetom v rodilniku, redk. *glej |izraža opozorilo na to, kar se pojavi, opazi|*: 'e:to, pa 'mã:te as'fã:lt! • 'e:to 'ga:, pa se se 'le: pɾ'pɿe:lɔ! • 'e:to 'jəx – 'de: smə pa ũ'sə | ☐ ⇒ EVOTI ☐ ∅

etoti ▶ 'e:to:tə (in 'e:-; -ti) medm. ⟨⟩ s predmetom v rodilniku *glej |izraža opozorilo na to, kar se pojavi, opazi|*: 'e:to:tə, 'tãle ja pɛ'cikl̩ • 'e:to:tə "jã:neza! • 'e:to:tə 'ga:, se 'pa: te p'rã:və! | ☐ ⇒ EVOTI ☐ ∅

evangelij ⇒ VANGELIJ ipd.

evo ▶ 'e:vɔ (in 'e:-) medm. ⟨⟩ s predmetom v rodilniku *glej |izraža opozorilo na to, kar se pojavi, opazi|*: 'e:vɔ, ũ'sə sm̩ pə'je:du • 'e:vɔ 'jã:bək • 'tãle ja g'nã:r, 'e:vɔ 'ga: • 'e:vɔ 'ja: – pa se 'le: 'pa:ršã! • 'e:vɔ 'jəx, sə 'žə 'tə! | ☐ ⇒ EVOTI ☐ SSKJ, SP 1962

evoti ▶ 'e:vɔ:tə (in 'e:-; in -ti) medm. ⟨⟩ s predmetom v rodilniku *glej |izraža opozorilo na to, kar se pojavi, opazi|*: 'e:vɔ:ti 'to:kca • 'e:vɔ:ti 'ja: – 'kã: ja pa 'tɿe:be pɾ'nɿe:sã? • 'e:vɔ:tə 'jəx – g'dã:j s'te pa pɾ'xɔ:d'lə? | ☐ ETO, ETOTI, EVO ☐ ∅

ezes ▶ 'e:zəs medm. ⟨⟩ star., redk. *izraža čustveno prizadetost, zaskrbljenost*: 'e:zəs, 'kək ja b'ãə 'xədə! | ☐ JEZES ☐ ∅

ff

f ▶ 'fə -ja tudi -- m ⟨⟩ *f* |soglasnik; črka|: 'fə se pə'zã:b'ũ na'pɿsat | ☐ SSKJ, SP 1962

fabrički ▶ fab'ričkə -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -kəga⟩ *tovarniški* |< FABRIKA|: a sə 'to:le fab'ričkə 'nud'lçə? • ta ũ'ble:ka ja fab'rička | ☐ STORJEN ☐ ∅ (+ *fabriški*)

fabrika ▶ fab'rika -'rike ž ⟨⟩ *tovarna a |večje podjetje|*: u fab'rikə sm̩ 'de:ãa-

ãa **b** |stavba|: fab'rika ja zgə'rè:ãa | ☐ +

face ▶ 'fã:ca -e ž ⟨⟩ sleng., slabš. *obraz |prednja stran glave|*: 'fã:cə 'mã: pa 'tã:kə 'kə nɛ 'kũ:ɔ'n' • u 'fã:cə tɛ m š'pukn'ũ | ☐ ⇒ LICE ☐ ∅

facati ▶ 'fa:cat fa'cã:m tudi -əm nd. ⟨fa:cə -te; 'fa:cɔ fa'cã:ãa -ə tudi 'fa:caãa -ə⟩ čustv. 1. f. kaj *mazati kaj |delati kaj umazano|*: g'dɔ: ja pa pə 'kuxnɛ 'fa:cɔ? 2. f. koga *nestrokovno delati, ravnati s kom*: na 'upəm se 'jət u 'bɔ:lɿcə – se bə'jɿm, da bɛ me 'dò:xterjə 'ka: 'ta:k fa'cã:lə | ☐ k 1 ⇒ MAZATI; k 2 ⇒ PACATI ☐ ∅

facek ▶ 'fa:cək -a m živ. ⟨⟩ manjš., otr. *rutica* |< FACEL|: 'fa:cəka se za'vé:žə • 'jədə se pə 'fa:cəka | ☐ ⇒ FACEL ☐ Plet. ≠ (Tominec 1964)

facel ▶ 'fa:c'ɔ fa'cɿe:le m ⟨⟩ *ruta |pokri-valo|*: 'fa:c'ɔ se ša ũ'vé:žam pa g'rè:m • 'tɿe:ta z'me:rəm 'fa:cɔ 'nò:s'jə • u 'fa:cɔ se ũ'vé:žə | ☐ ⇒ FACEK, FACELČEK, FACELEK ☐ ∅

facelček ▶ fa'cɿe:lčək -čka m ⟨⟩ manjš. *rutica* |< FACEL|: u tis't' ər'dè:č fa'cɿe:lčək ja b'ãa ũ'vé:žəna | ☐ ⇒ FACEL ☐ ∅

facelek ▶ fa'cɿe:lək -a m živ. ⟨⟩ manjš., otr., redk. *rutica* |< FACEL| | ☐ ⇒ FACEL ☐ ∅

fafelčka ▶ 'fã:fəlčka -e ž ⟨⟩ manjš. *perutnička* |< FAFLA 1|: 'kã:ke 'čè:dne 'fã:fəlčke 'mã:! • čustv. a bəš 'fã:fəlčkə 'jədə? | ☐ ⇒ FAFLA ☐ ∅

fafla ▶ 'fã:fã (tudi -le) -le ž ⟨rod. mn. -fəl⟩ 1. **a** *perut, perutnica |organ za letanje na trupu ptičev|*: 'kura se ja 'fã:fã z'ãò:mã • 'kurə sm̩ 'fã:fle pɾst'ri:gã • 'kək 'mã:xa s 'fã:fãm! • 'ja:n'mə 'fã:fle, d'rugmə 'fã:fle, 'sɿe:bɛ pa 'zipkə • 'gɛl'jã:žɔva 'pò:ba sta uc_()tã:ra 'mã:tera 'kũ:žəx rəz're:zãã, 'pũ: sta s' pa 'ta:k nar'diãã kə ne 'fã:fle, da bɛ ũ 'd'ra:ge sfr'čè:ãã, ta'gũ:ɔrle ũ 'rɔ:t • čustv. 'ta:g_()rè:, kə b' 'mè:ãã 'fã:fle (*hitro, urno*) **b** *krilo |organ za letanje pri žuželki|*: tis'te čə'bɛ:le s'kũ: 'nɛč 'fã:fəl 'nɛ:m-jə 2. *krilce pri naoknici*: 'fã:fle ũ

'pò:lknex sə rəpətá:le **3.** redk. *krilo* |pri letalu|: d'va:jne 'fá:flə ja 'jəm'ò tis't' erəp'la:n (tj. *letaló je bilo dvokrilnik*) | ⊖ k 1 FAFELČKA; k 3 ⇒ KRILLO¹ ⊔ ∅

faflati ▶ 'fa:flət faf'lá:m nd. (<'fa:flə -te; 'fa:flə faf'lá:la -ə) **1.** *letati, leteti* |premičati se a s perutmi|: 'lá:stoke faf'lá:jə • 'kura 'čá:s' 'tut' faf'lá: **b** redk. *s krili*: a čə'bə:le 'duo:ns 'kə: faf'lá:jə? **2.** čustv. **a** *hoditi* |večkrat opraviti kako pot|: pə 'čə:le d'nə:ve faf'lá: u'kə:lə **b** *teči, hiteti*: 'kám pa 'ta:k faf'lá:š? **3.** redk. *plapolati* |viseti in se valujoče gibati zaradi premičanja zraka|: zas'tá:va faf'lá: | ⊖ ⇒ LETATI, LETETI ⊔ ∅ (+ *fafljati* ≠)

fah ⇒ FOH

fahman ▶ 'fá:xmən -a m živ. (< strokovnjak |kdor kako stroko (dobro) obvlada|: "lax:utner ja 'pa: 'bə:u 'fá:xmən! • 'tis'tə sə pa 're:s 'fá:xmənə, kə z'ná:jə s pri'kə:ləčarjə 'ca:ufat • iron. 'tə:le s' pa 'fa:jn fr'đərbə - te p'rá:ve 'fá:xmən 'sə | ⊖ FOHMAN ⊔ ∅

fajdiga ▶ faj'di:ga -dige ž (< **Bo** nš, čustv. *nekoristne, odvečne stvari, navlaka*: faj'di:ga ja kəl 'xiša • 'tá:kəle faj'di:gə 'má:mə, kə 'kó:lemə | ⊖ ⇒ NAROBEST ⊔ ∅ (Glonar 1936 ≠)

fajerberker ▶ 'fa:jar'bi:erker -kerja (in -jə-) m živ. (< zastar. *gasilec*: 'čá:s', p'rə: 'ša:, sə ga'silcəm 'ri:eklə 'fá:jar'bi:erkerjə | ⊖ ⇒ GASILEC ⊔ ∅ (Thesaurus 1992 *fajerberkar* pod *fajarber*)

fajercajg ▶ 'fá:jar'ca:jg -ga (in fa-; in -jə-) m (< predvsem **Bo** *vžigalnik* |priprava za prižiganje (cigaret)|: 'ká:mənčək za 'fá:jar'ca:jg • 'fá:jar'ca:jg za p'ljin | ⊖ ⇒ FARACAJG ⊔ ∅ (Thesaurus 1992 *fajercajg*)

fajermaver ▶ 'fá:jar'ma:ur -ra (in -jə-) m (< *zidan zatrep* (pri stavbi): 'xiša ja 'mė:la 'luknə u 'fá:jər'ma:ur, 'ta:g da sm 'li:əkə s'kə:s 'šə: | ⊔ ∅ (Thesaurus 1992 *fajermaver*)

fajfa ▶ 'fa:jfa -e ž (< **1.** *pipa* |za kajenje|: 'fa:jfə ša na'filəm, pa g'rė:ma • 'na:š 'a:te sə 'fa:jfə ka'dilə • bərc"lá:nasta (: lə'se:na) 'fa:jfa • te'bá:g

za 'fa:jfə • nə 'fa:jfə te'bá:ka ša pəka-'dijm • "ma'ti:uškə "já:ka ja 'mislu, da ja u p'la'ninə 'fa:jfə z'gub'u, jə 'šə: pa ta'guo:, ja pa 'ni 'na:šu. ja 'pa:ršu pa da'mə:, sə mə pa 'ri:eklə - »jə u 'us'tex jə 'má:š!« **2.** žarg. šol. *negativna ocena*: 'fa:jfə p' fa:jfə 'má:m - u'čė:rə s' t'ri 'nuo:ve 'fá:sə | ⊖ k 2 ⇒ ENKA ⊔ +

fajfati ▶ 'fa:jfat -əm nd. (< čustv. **a** *spolno občevati*: a sə te 'me:s'nc žə 'kə: 'fa:jfə? **b** f. koga *imeti spolni odnos s kom*: a 'ti 'kə: 'bá:be 'fa:jfəš? | ⊖ ⇒ KAVSATI ⊔ ∅ (Thesaurus 1992)

fajfika ▶ 'fa:jfəka -e ž (< manjš., otr. *pipica* |< FAJFA 1|: 'ká: 'má: pa st'rjic u' 's'tex? 'fa:jfəka, a'ni:ə? | ⊖ ⇒ FAJFA ⊔ ∅

fajhnoba ▶ fajx'nuo:ba -e (tudi -xt'nuo:-) ž (< nš *vlaga* |manjša količina vode|: fajx'nuo:ba pə s'tə:nə 'guo: 'silə • ut fajx'nuo:be ja u'sə p'lė:s'n'əvə | ⊖ TUNŠNOBA, VLAGA ⊔ ∅

fajhtati ▶ 'fa:jxtat -əm nd. (< *vlažiti*: a p' pe:g'łənə 'fa:jxtəš | s 'cə:tə (| = čas 'cə:tə) a 'má:ž:ə 'pə:glezn 'tá:k? | ⊔ ∅ (Thesaurus 1992)

fajhten ▶ 'fa:jxtə -tna -ə prid. (< rod. ed. m. sp. -t'nəga) **1.** *vlažen a* |ki je prepojen z manjšo tekočino vode|: tətəle 'fa:jxt'ne s'ra:jce pa 'já: 'na:beš ub'lá:ču! • 'ce:gu ja 'fa:jxtə • 'fa:jxtə 'zət **b** |ki ima precej vlage|: 'fa:jxtə p'ri:estar **2.** čustv. (*nekoliko*) *pijan*: "mima ja s'pət 'vərgnə 'fa:jxtəna | ⊖ k 1 TUNŠEN, VLAŽEN; k 2 ⇒ PIJAN ⊔ ∅ (Thesaurus 1992)

▶ **fajhtno** ▶ 'fa:jxtə prisl. (< *vlažno* |< FAJHTEN 1|: 'fa:jxtə gra'tuja | ⊖ TUNŠNO prisl., VLAŽNO prisl. ⊔ ∅

▶ **fajhtno** ▶ 'fa:jxtə povdk. (< *vlažno* |< FAJHTEN 1|: p'ri:več 'fa:jxtə ja b'lə t' nətər | ⊖ TUNŠNO povdk., VLAŽNO povdk. ⊔ ∅

fajhtnoba ⇒ FAJHNOBA

fajk ▶ 'fa:jk medm. (< kot obrazec, pri izživanju *izraža sprožitev dejanja z neugodnimi posledicami*: 'ri:čə 'fa:jk! • ⇒ REČI fajk | ⊔ Govorca A in B sta se sporekla. Zato izživalec A vpraša (ali sprašuje) B-ja, če si ta upa

reči 'fa:jk. (Po mnenju A-ja B ne verjame, da si A upa storiti kako dejanje, ki bi lahko imelo predvsem za B-ja neugodne posledice, lahko tudi posredne, npr. pljuniti ga, naščuvati nanj psa ali razbiti steklenico na cesti pred B-jevo hišo.) Če izzivani B izreče obrazec 'fa:jk, izzivalec A stori dejanje, zaradi česar prvotno besedni spor lahko preraste v kaj resnejšega, npr. v pretep; če B obrazca ne izreče, A dejanja ne stori, vendar pa ima potem B-ja za strahopetnega. – Tak pogovor je lahko predvsem med odraslimi tudi šaljiv, saj je že vnaprej jasno, da neugodnih posledic ne glede na (ne)odgovor ne bo. [ ] Ø (Thesaurus 1992 fajg ≠)

fajmešter ▶ 'fa:jmešter -tra m živ. ⟨⟩ 1. župnik: 'kâ: ja pa 'fa:jmešter 'duo:ns 'kɛ: pə'vé:do? 2. duhovnik: 'pəšk'ruxo ja za 'fa:jmeštra 'šo:, bɔ 'fa:jmeštrɔ [ ] ⇒ ŽUPNIK [ ] Ø (SSKJ, Plet. fajmošter)

fajn ▶ 'fa:jn -- -- tudi -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -- tudi -nega⟩ s širokim pomenskim obsegom 1. a dober, lep: 'fa:jn s'lika tɛ ja g'râ:taʎa • 'fa:jn x'fâ:ča sɛ 'kupɛ • 'fa:jna ja 'pa:jsa 'le:ɔ b dober, okusen: 'kè: s' pa 'tâ:k 'fa:jn k'rɛx 'kup'u? c dober, prijazen: 'fa:jn č'ɣu:vek ja 'tɔ: 2. a prijeten: sɔ 'ka: 'fa:jn 'lɛdɛ b'lɛ tɱ 'nɛtɛr b lep: na 'fa:jnɛmɛ k'râ:jɛ 'mâ:jɛ 'xišɔ • 'fa:jn u'rjɛ:me (sončno, brez padavin) 'mâ:mɛ [ ] k 1 ⇒ DOBER¹; k 2a ⇒ FEST; k 2b ⇒ LEP [ ] Ø (Thesaurus 1992)

▶ **fajn** ▶ 'fa:jn prisl. ⟨⟩ 1. dobro: 'fa:jn smɛ se zas'tɔ:plɛ • p'rɛ: mɛ ja š'ɣɛ 'fa:jn • 'fa:jn smɛ 'živelɛ • sɱ se 'ka: 'fa:jn zagə'vâ:rjɔ, 'fɛ:st 2. močno, zelo: 'dʒi:š pa 'duo:ns 're:ɔ 'fa:jn 'pâ:da • 'fa:jn ga ja pra'tɔ:ku • 'fa:jn me bɛ'li • 'fa:jn ga 'cuka (zelo pije) • se 'fa:jn ka'di, čə 'vo:gu 'kuxəš • p'rɔ: 'fa:jn ja smɛ'dé:ɣɛ • ⇒ fajn se imej (⇒ IMETI SE) [ ] k 1 ⇒ DOBRO prisl.; k 2 ⇒ ZELO [ ] Ø (Thesaurus 1992)

▶ **fajn** ▶ 'fa:jn povdk. ⟨⟩ dobro [izraža

precejšnjo zadovoljivost razmer, okoliščin]: 'tɛm ja b'ɣɛ 'ka: 'fa:jn • 'ka: 'fa:jn mɛ ja 'tɛm 'dɛ: 'bè:j • nov. **fajn** bodi (: bodite : bodita)! izraža željo ob slovesu: 'fa:jn 'bɔ:dɛ! a'dijɔ! [ ] ⇒ fajn se imej! (⇒ IMETI SE) [ ] ⇒ DOBRO povdk. [ ] Ø (Thesaurus 1992)

▶ **fajno** ▶ - 'fa:jnɛga s ⟨⟩ nš, nov. dobra stvar: a ja u 'ca:jtɛngɛx 'kɛ: 'fa:jnɛga? • 'ti z'me:rɛm 'kɛ: 'fa:jnɛga s'ku-xəš [ ] ⇒ DOBRO s [ ] Ø

fald ▶ 'fa:ɥt -da m ⟨⟩ **Bo** guba [pri namernem zapognjenju tkanine]: d'vâ: 'fa:ɥda bɛ 'žɛ b'ɣɛ 'fa:jn 'jɛmet • 'kiklɛ na 'fa:ɥde mɛ na'rè:tɛ [ ] ⇒ FALTEN [ ] Plet.

falden ▶ 'fa:ɥdn̩ -dna m ⟨im. mn. -d'nɛ⟩ **Vo** guba [pri namernem zapognjenju tkanine]: na 'fa:ɥdne na'rè:ta 'kikle [ ] ⇒ FALTEN [ ] Ø

faliti ▶ fa'lit̩ -'lɪm a. ⟨-; fa'liɥ -ɣa -ə, mn. -'lilɛ ita.⟩ 1. zgrešiti a [pri streljanju ne zadeti]: p'râ:zɱ 'gɔ:l ja fa'liɥ b [pri premikanju ne videti]: a sɛ u'râ:te fa'liɣa? 2. star. f. česa primanjkovati česa, manjkati česa [ne biti v zadostni meri]: ne 'ta:ɥžɛnt 'mâ:rk jɛm ja fa'liɣɛ [ ] ⇒ FALJEN [ ] k 1 ZGREŠITI; k 2 ⇒ MENJKATI [ ] Plet.

faljen ▶ fa'liɛ:n -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -nɛga, daj. ed. m. sp. -n'mɛ⟩ 1. redk. okvarjen, poškodovan, defekten: 'tɪstɔle d'rjɛ:vɛ ja fa'liɛ:nɔ • 'ɣuɔ ja fa'liɛ:na • tɛ fa'liɛ:nɔ 'kò:rpɔɛ pa ɥk'ra:j 'va:ržmɛ 2. slabš., nov. omejen, neumen: 'tɔ: ja pa 're:ɔ nɛ fa'liɛ:n 'tɪp [ ] k 1 ⇒ FRDERBAN; k 2 ⇒ NEUMEN [ ] Ø

falot ▶ fa'ɣò:t -a m živ. ⟨⟩ slabš. slab, malopriden človek: 'f'rɛnce ja fa'ɣò:t [ ] +

falš ⇒ FAVŠ

falten ▶ 'fâ:ltɱ -tna m ⟨im. mn. -t'nɛ⟩ **Kr,** **Ko** guba [pri namernem zapognjenju tkanine]: ucp'rɛ:dɛ 'mâ:m na 'kiklɛ t'ri 'fâ:lt'ne na'rè:tɛ [ ] ⇒ FALD, FALDEN [ ] Ø

familija ▶ fa'milɛja -a (in -li-) ž ⟨rod. mn. -li⟩ družina a [zakonski par z otroki]: z 'vè:lke fa'milɛja 'ja: b |eden od

zakoncev in otroci: »fa'milejə 'má: 'du:me,« sm 'rè:ku, »pəg'lè:dəte 'na:ŋga n'má:žə« | ⊖ DRUŽINA ⊕ +

fangelj ▶ 'fá:ŋgəl -na m ⟨⟩ *zidarska zajemalka* | ⊕ ∅

fangljica ▶ 'fá:ŋgəlca -e ž ⟨⟩ *Bo* star., redk. *okrogla, proti dnu ožja posoda za kuhanje*: 'fá:ŋgəlca 'má: 'ru:čək pa ne 'pə:d'rugə 'litr̩ dr̩'ži | ⊕ ∅

fant ipd. ⇒ POB ipd.

fantazija ▶ fanta'zija -a ž ⟨⟩ nš *domišljija* | *kombiniranje misli in predstav ali sposobnost zanj*: u fanta'zije se prac'ta:uļem, 'kək ja b'žə - 'má: pa 're:s fanta'zije! | ⊖ DOMIŠLJIJA ⊕ +

fantilček ▶ fan'tilčək -čka ⟨⟩ *ventil zračnice*: fan'tilčək ja s'pus't'u - 'miličarje se 'ka: fan'tilčke pəb'ra:lə, čə pr̩ pə'cikəlne 'žučə 'nise 'jəm'ə | ⊖ FENTILČEK ⊕ ∅

fantovščina ⇒ SLOVA

fara ▶ 'fá:ra -a ž ⟨⟩ *župnija* | *upravna enota*: 'mi s'pá:dəmə pəd ra'čičkə 'fá:rə | ⊖ ŽUPNIJA ⊕ +

faracajg ▶ fara'ca:jg -ga (in 'fa:-; in 'fá:-) m ⟨⟩ *vžigalnik* | *priprava za prižiganje (cigaret)*: 'fá:ra'ca:jg sm čas 'xišə 'va:rgu - 'čá:s' ja b'žə t're:bə u fara'ca:jg 'dax 'ká:mənčək pa 'bá:tə pa 'tá:xt pa ben'cɪn - 'fá:ra'ca:jg na ben'cɪn (= p'lɪn) - fara'ca:jg za p'lɪn (*priprava za prižiganje plina za kuhanje*) - u 'a:utə ja ben'cɪna ša za fara'ca:jg 'mó:rat (*zelo malo ga je*) | ⊖ FAJERCAJG, FOGA ⊕ ∅

faran ▶ fa'rán -a m živ. ⟨⟩ *župljan, faran*: 'ja:s_ŋ 'təle fa'rán - 'vəčəm 'bət u pəkə'pá:n 'š'má:rt'nə | ⊖ farman ⊕ +

farba ▶ 'fá:rba -e ž ⟨⟩ *barva* 1. | *lastnost predmeta*: 'čá:rna 'fá:rba - 'tə sə pa u'se: 'fá:rbe z'mə:šəne - ta ub'lə:ka ja pa xədr̩'le:jsas'te 'fá:rbe - 'fá:rbe se 'tje:pəjə (*se ne ujema*) - 'čudne 'fá:rbe ja tə 'mie:sə 2. | *naravna obarvanost kože, obraza*: 'ká:ke 'fe:st 'fá:rbe 'se! - na 'mɔ:rje se pa n'má:žə 'fá:rbe də'bɪla, 'ə? 3. | *sredstvo*: pr̩ 'nie:sə tə zə'lje:nə 'fá:rbe (*tj. izmed več različnih barv, ki so na voljo*) -

'fá:rba za 'ja:jce ('fá:rbat) 4. *igralne karte kralj, kraljica in fant*: 'sá:mə 'fá:rbe sm 'du:ə'b'u | ⊖ k 1-3 BARVA ⊕ Plet.

farbast ▶ 'fá:rbast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə⟩ 1. *barven*: 'fá:rbast_:'raik 2. *barvast* | *drugačne barve, kot jo ima navadno*: 'fá:rbast pa'pér 3. *pisan*: u 'ká:kəx 'fá:rbas'təx 'çə:təx 'xò:də ub'lə:čana! | ⊖ BARVAST; k 1 ⇒ BARVEN; k 3 ⇒ PISAN ⊕ ∅

farbati ▶ 'fá:rbat -əm nd. ⟨⟩ 1. f. kaj *barvati kaj* | *preparati, pokrivati z barvo*: 'çə:te smə 'fá:rbalə, da 'nišmə b'lə 'ta:g u'tə:žnə ub'lə:čanə 2. *pozročati obarvanost*: g'rò:zdje 're:z_:'ò:rə, 'nie: da bə 'ka: 'ta:ik se 'fá:rbažə - 'lis't'je se 'fá:rba 3. *čustv.*, nov. *zardevati (od sramu)*: za'ká: pa 'fá:rbeš? 4. *čustv. f. koga lagati komu*: 'se: me 'ni t're:ba 'fá:rbat - t'ri 'lɛ:te jə ja 'fá:rbo, da jə 'má: 'ra:t 5. *dajati slabe karte*: 'nie: 'fá:rbat, 'á:sa 'va:r-žə, čə ga 'má:š | ⊖ k 1-2 BARVATI; k 4 ⇒ LEGATI SE ⊕ SSKJ

▶ **farban** ▶ 'fá:rbən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ redk. *barvan* | < FARBATI 1 |: k'žə:p ja b'žə: na f'rišne 'fá:rbəna | ⊖ ⇒ PREFARBAN ⊕ ∅

farben ▶ 'fá:rbən -bna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -bnəga⟩ *barven*: 'fá:rbnə s'vinčnəkə (*barvice*; ⊖ BARVICA) | ⊖ ⇒ BARVEN ⊕ ∅

farbenblint ▶ 'fá:rbənb'lɪnt -- -- povdk. ⟨⟩ *barvno slep, slep za barve*: a se 'ti 'fá:rbənb'lɪnd, a na 'videž, da ja 'tə:le p'žə:və? | ⊕ ∅

farbica ▶ 'fá:rbəca (in -bɪ-) | -e (| in -bice) ž ⟨⟩ 1. mn. *barvice*: 'tə:mpera 'fá:rbice 'ma:rmə pr̩ 'nie:s't' - və'də:ne 'fá:rbice 2. *barvni svinčnik*: zə'lje:nə 'fá:rbice sm z'žə:m'u | ⊖ BARVICA ⊕ ∅

farman ▶ 'fá:rmən -a m živ. ⟨⟩ star., redk. *župljan, faran*: 'fá:rmənə p'žə:čəmə 'žuč | ⊖ ⇒ FARAN ⊕ +

farof ▶ 'fá:raf -a m ⟨⟩ *župnišče*: a sə gəs'pə:d žə u 'fá:raf š'lə? | ⊕ SSKJ, Plet.

farovski ▶ 'fá:rəškə -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -kəga⟩ *župniški, župniščen* | <

FAROF: 'tɔ: ja 'fɑ:ɾoškə s'veit | □ +
 ▶ **farovski** ▶ 'fɑ:ɾoškə -kəga s ⟨⟩ *Bo gozd v lasti župnišča*: 'f'ra:nčək ja 'šɔ: ɥ 'fɑ:ɾoškə na'rɛ:ɟat | □ ∅

fasada ▶ fa'sɑ:da -e z ⟨⟩ **a** *zunanja površina navadno stanovanjske hiše*: fa'sɑ:də smə 'sɛ:dndɛz'd'ga 'lɛ:ta ɯme-t'vɑ:lɛ **b** *zunanji omet navadno pri stanovanjski hiši*: fa'sɑ:də mə 'lɛ:z 'gɥo: 'da:lɛ (= 'va:ɾglɛ) | □ + ≠

fasati ▶ 'fɑ:sat 'fɑ:šam d. ⟨'fa:šə (in 'fa:š) -šte; 'fɑ:sɔ -saɫa -ə) redk. f. kaj 1. čustv. *dobiti kaj a* |postati imetnik|: 'tɛtɛlɛ 'čɛ:ɥlɛ sm na 'šixtə 'fɑ:sɔ • ɥ'sɑ:kɛ 'pɔ: 'lɛ:ta 'fɑ:šam 'nɥo:və ɥb'le:kə **b** čustv. |postati deležen kakega stanja|: na 've:m, 'kɛ: sɥ 'g'ri-pə 'fɑ:sɔ 2. žarg. šol. *dobiti slabo ali negativno oceno*: s'pɛ:c_()əm d'vɔ:jkə 'fɑ:sɔ • ⇒ fasati eno (ta) za BUČO • ⇒ fasati eno (ta) čez RIT | □ ⇒ DOBITI | □ SSKJ

▶ **fasati jih** ▶ 'fɑ:sat jəx 'fɑ:šam jəx d. ⟨⇒ FASATI⟩ čustv. *biti tepen*: čə bɔ ša nap'rɛ: 'tɑ:kɛ k'lɑ:t'ɥ, jəɥ bɔ pa 'fɑ:sɔ • ⇒ fasati jih po PUKELJU • ⇒ fasati jih po BUČI • ⇒ fasati jih po RITI • ⇒ fasati jih (ta) čez RIT • ⇒ fasati jih (ta) za BUČO | □ ⇒ DOBITI JIH | □ SSKJ

fascikel ▶ fas'cikəl -'ciklɑ in -'cikle m ⟨⟩ *registrator* |kartonaste platnice|: ɥ fas'ciklɑ smə 'vɥnə ɥ 'fɛ:ɾmə 'nɔ: s'lɛ | □ SSKJ, SP 1962

faseljč ▶ 'fɑ:sɛlc -a (in -s'l-) m ⟨⟩ star., redk. *sod a* |posoda|: p'rɑ:zən 'fɑ:s'ljɔ **b** |vsebina|: nɛ 'fɑ:s'ljɔ 'vɥna | □ ∅ (Thesaurus 1992 *fasel*)

fasenga ▶ 'fɑ:səŋga -e z ⟨⟩ 1. nš *zaloga živil*: 'čixt 'nɛč 'fɑ:səŋgɛ 'ne:m • 'fɑ:səŋgə sma s šta'cunɛ pɾpɛ'lɑ:lɑ • 'kɑ: bɔ t're:ba za 'fɑ:sŋgə 'kupɛt? • s_ 'tɑ:rɛ 'mɑ:mɛ sma š'lɑ: (ɥ šta'cunə) pə 'fɑ:sŋgə (*kupit zalogo živil*) z 'vɔ:zɛkə 2. *varovalni vložek (za prekinitev tokokroga)*: 'fɑ:sŋga ja pɾgə'rɛ:lɑ (= 'ca:rkɥlɑ) • 'fɑ:sŋgə za'mɛ:nɛ | k 1 ZALOGA; k 2 ⇒ ZIHRENGA | □ ∅ (Planina 1978 *fasunga* ≠)

faš ▶ 'fa:š -a m ⟨tož. mn. -a in -ə) 1. les.

a v splavu podolgem zvezane deske b zvezane deske za ladijski pod: t'ri 'fa:šə ša 'ma:ɾma na'rjɛ:s't' 2. grad. *izravnalni pas ometa*: 'fa:šə - 'tɔ: sɛ 'tɑ:kɛ 'pa:sɛ, kə se na'mɛ:čajə na 'zɛt • 'fa:šə smə 'gɥo: 'va:ɾglɛ • 'na:ɟp'rɛ: se šp'rjiz 'gɥo: 'va:ɾza, 'pɥo: se 'fa:šə na'mɛ:čajə, 'pɥo: se ɛnštɑ'lɑ:cɛɟa napɛ-'lɑ:, 'pɥo: se ɥ'mɛ:ča, 'pɥo: p'ride pa 'puc | □ k 1b ⇒ ZVEZ | □ ∅ (Kotnikov zbornik 1956: 60)

faširati ▶ fa'šɛ:ɾat -əm d.+nd. ⟨⟩ 1. (*meso*) *na drobno (z)mleti ali (se)sekljati*: ma'šjina za 'mjɛ:sə fa'šɛ:ɾat 2. nd., čustv. *s pretiranimi zahtevami povzročati komu neprijetnosti, slabo voljo*: 'nɛ: me zarad 'a:ɥta fa'šɛ:ɾat | □ k 2 ⇒ SEKIRATI | □ SSKJ, SP 1962

▶ **faširan** ▶ fa'šɛ:ɾən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə) *na drobno zmlet ali sesekljan*: fa'šɛ:ɾəŋga 'mjɛ:sa pɾ'njɛ:sɛ nə 'kɥlɛ (□ ⇒ FAŠIRANO) • fa'šɛ:ɾən z'rɛ:zɛk | □ ⇒ MLET | □ SSKJ, SP 1962

▶ **faširano** ▶ fa'šɛ:ɾənə -ŋga s ⟨daj. ed. -n'mə) nš *na drobno zmleto ali sesekljano meso*: fa'šɛ:ɾənə mə 'jəd'lɛ 'dɥo:ns • pɾ'njɛ:s' ne 'pɔ: 'kile fa'šɛ:rəŋga | □ ∅

favček ▶ 'fa:ɥčək -čka (*Bo* fɔ:č-) m ⟨⟩ *žepni nož z lesenimi platnicami*: 'čɑ:kɛ - 'kɛ: 'mɑ:m 'ja:s 'fa:ɥčək, da tɛ k'ri s'pijam? | □ ∅

favd ipd. ⇒ FALD ipd.

favl ▶ 'fa:ɥl (in -l) -lɑ m ⟨⟩ šport. *prekršek, prestopek*: 'tɔ: ja 'bɛ:ɥ pa 'fa:ɥl | □ SSKJ, SP 1962

favlencati ▶ faɥ'le:ncat -əm (in fɔ- >; in -'lɛ:- [>) nd. ⟨faɥ'le:n'cɛ -te; [faɥ'le:ncɔ -caɫa -ə) čustv. *lenariti* |ne (hoteti) delati|: 'mɥ smə bɛtɔ'nɛ:ɾalɛ, 'un' ja pa fɔ'le:ncɔ • pə 'cɛ:le d'nɛ:ve faɥ'le:nca | □ ⇒ LENARITI | □ ∅ (Thesaurus 1992)

favlirati ▶ faɥ'lɛ:ɾat -əm (tudi fɔ-) d.+nd. ⟨⟩ šport. **a** nd. *delati prekrške*: 'ka: nap'rɛ: faɥ'lɛ:ɾa **b** d. f. koga *narediti prekršek nad kom*: 's'tɑ:ne ga ja faɥ'lɛ:ɾɔ | □ ∅

favljast ▶ 'fa:ɥlest -a -ə prid. ⟨rod. ed. m.

- sp. -s'tęga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tęmę in -s't'mę) slabš., star. *len |ki ne dela rad|*: ja 'ta:k 'fa:ulest 'kę xu'dič • 'ti 'di:kle 'fa:ulestę! | ☐ ⇒ NEMAREN prid. ☐ ∅ (Thesaurus 1992 *favlast*)
- **favljast** ► 'fa:ulest -a -ę povdk. (⇒ FAVLJAST prid.) čustv. biti f. za kaj *biti len za kaj |ki nima volje za kako opravilo|*: 'fa:ulesta ja, pa za 'kė:rę 'kõ:lę 'dė:łę • ša za 'ja:st ja 'fa:ulest - 'kå: bõ z 'nęga!? | ☐ ⇒ NEMAREN povdk. ☐ ∅
- **favljasto** ► 'fa:ulestę prisl. ⟨⟩ *leno* |< FAVLJAST prid.: 'ni: se 'nę 'ta:k 'fa:ulestę 'nuo:s't' | ☐ ⇒ NEMARNO ☐ ∅
- favš** ► 'fa:uš -- -- (*Bo* 'fõ:š) povdk. ⟨⟩ 1. *nevoščljiv, zavisten*: 'fa:uš sę 'vå:mę, kę 'mårta 'a:uŋõ • {A} 'ni: 'vie:č 'pęt. {B} a s' mę 'kę: 'fõ:š? • ja s'tõ:płå nęt u de'ła:uŋcę, jęx ja pa 'vidłå, da se kęšujata. ja pa "jõ:žå 'ri:ekłå - »nę, a s' mę 'fõ:š?« • kot vljudnostni obrazec **saj ti nisem favš izraža željo za prenehanje kašlja, kadar se komu zaleti |pride v sapnik tujek|**: 'sę: tę 'nišm (: 'nišmę : 'nišma) 'fa:uš (= 'fõ:š) • redk. g'višnę, da tę 'nišmę 'fõ:š | ☐ FOVŠERIT, FOVŠERITEN ☐ k •: *Množino ali dvojino lahko govorec uporabi glede na število prisotnih. Na izraženo željo se ne odgovarja z zahvalo.* ☐ ∅ (Planina 1978 *fovš*)
- favšerit** ipd. ⇒ FOVŠERIT ipd.
- favšfoter** ► 'fa:uš'fõ:tęr -tra (*Bo* 'fõ:š-) m ⟨⟩ nš, star., redk. *poživilo za živino, predvsem za konje*: 'diujå 'bučå ja b'łå: za 'fa:uš'fõ:tęr • 'fa:uš'fõ:tra se na s'mę: 'kuo:nę 'dax - 'na:jp'rę: ja 'lęp, čaz ŋ 'ca:jt pa s'xė:ra | ☐ ∅ (Videčnik 1988: 53 *fošfuter, foušfuter*)
- favtner** ► 'fa:utner -nęrjå m ⟨⟩ 1. *premična lesena vratca za živino*: pŕ 'kurnekę ja 'fa:ut'ner na'rė:t • 'jęt' 'fa:ut'ner 'za:pŕt • u'rå:te na 'fa:ut'ner 2. *pokrov pri svinjskem koritu*: 'fa:ut'ner pŕ kę'rjė, da se ja 'za:pŕłę, da 'nišę pra'si:čę 'nęt 'muo:glę 3. *zapornica pri vodnem koritu* 4. *premična vratca pri žitni skrinji*: 'fa:ut'ner pŕ 'kõ:štę | ☐ ∅
- faza** ► 'få:za -e z ⟨⟩ *elektr. fazni vodnik*: 'ja:dŋ d'rõ:t ja 'få:za, te d'ruk ja 'nułå, te t'rė:kę pa uzem'łitu | ☐ SSKJ, SP 1962
- fazan** ► fa'zå:n -a m živ. ⟨⟩ 1. *fazan |ptica|*: š'łå: sma na fa'zå:na (*šłå sva ustrelit fazana*) • fa'zå:nę sę 'tęmle 'duo: 2. voj., šalj. *vojak na začetku služenja vojašćine*: 'tjė:č sm 'ja:z 'bė:u šå fa'zå:n | ☐ +
- fazenprifer** ► 'få:zæn'p'rifer -fęrjå m ⟨⟩ *teh. indikator električne napetosti v faznem vodniku*: s 'få:zæn'p'riferję pęgl'ė:dęš, čę ja ę'lė:ktŕkå u š'tę:kęrję | ☐ ∅
- fazona** ► fa'zõ:na -e z ⟨⟩ *fazona |ovratniški del obleke|*: 'kå:kę fa'zõ:nę bęš pa 'mė:łå pŕ kęs'tjėmę? • pra'vé:lķę fa'zõ:nę ja nar'djıłå | ☐ SSKJ
- februar** ► 'fė:bru'år -jå (in 'fę:-; star. -rę'vå:-; star., redk. -bę'vå:-) m ⟨⟩ *februar*: d'va:jz'd'ga 'fė:bru'årjå ja b'łę • 'fė:brę'vå:rjå sęm'ė:łå 'ruo:j-s't'nę 'dė:n • st'ri:čję u'marję 'fė:bę'vå:rjå • 'pust ja 'bė:u 'fė:bru'årjå (= star., redk. 'fė:rę'vå:rjå 'mė:sŋca) | ☐ +
- februarski** ► 'fė:bru'år's'kę -ska -ę (in 'fę:-; star. -rę'vå:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'ķęga) *februarski*: 'fė:bru'år'ska 'cõ:lŋga | ☐ +
- febuvar** ⇒ FEBRUAR
- fecljati** ⇒ FICLJATI
- federacija** ► fędę'rå:cęjå -a (in -dę;- in -ci-) z ⟨⟩ nš *vzmetenje |celota naprav|*: 'kå:kę 'fa:jn fędę'rå:cęję ja 'mė:łå ta 'må:łå 'žå:ba • na 'vazę 'ruka, kę 'nė:ma fędę'rå:cęjå | ☐ + ≠
- federbati** ipd. ⇒ FRDERBATI ipd.
- federirati** ► fędę'rė:rax -ęm (in -dę;- in -d'rė:-) a.+nd. ⟨⟩ *zibati se a na vzmetenju*: 'kęk 'fa:jn u tęmę 'a:uŋõ 'busę fędę'rė:ra! **b** *na vzmetnici*: 'põ:js't'õ p'rõ: 'vęrgnę fędę'rė:ra | ☐ SP 1962 ≠
- fedra** ► 'fė:dra -a (in 'fę:-) z ⟨rod. mn. -dęr) 1. *vzmet a |za blaženje sunkov|*: 'fė:dŕę ja z 'djıvana 'vęn pę'rjıłę • 'fė:dra šk'riplęję • star. męd'ruo:c na 'fė:dra (*vzmetnica, vzmetna žimnica*; ☐ JOGI) • star. 'võ:s na 'fė:dra (*zaprav-*

- ljivček*; ☐ ⇒ ZAPRAVLJIVČEK) • pr pri-
'kɔ:līçə sə 'fe:dra 'duo: 'sè:d'le (*zaradi*
obremenitve so se vzmeti popolnoma
podale) **b** *pero* |*za premikanje česa*:
'fe:dra u 'urə ja 'pɔ:kŋʌ **2.** *star.*
(*večje*) *pero* |*pri ptici*: 'kå:ke 'lɛ:pe
'fe:dra 'må: pɛ'ti:leŋ! **3.** *čustv., pri*
moškem daljši lasje ob ušesih: 'så:mə
da 'f'rænce 'fɛ:dr̥ 'ne:ma - 'tɪst ja
'ta:g_ 'hɑ:rdə! **4.** *ies. pero* |*stanjšani*
rob deske za stik z utorom: 'fe:dra
'ma:ra u 'nò:t 'påsət • šalj. **fedre so**
dol sedle komu *mirujoč na mestu* (*s*
težkim bremenom) *težko stoji*: 'mīca
ja žə 'ta:k 'tī:škə 'da:ržala -
u_ u'så:kə 'ruo:kə ja 'mè:la n' 'cè:ker
'da:ru -, 'puo: jə ja ša pa 'čəndə'lå:kə
u'se:x 'sò:rt språ'so:və, 'ta:g da sə jə
'fe:dra 'vərgnə 'duo: 'sè:d'le | ☐ k 2,
4 ⇒ PERE ☐ Ø (Thesaurus 1992 *feder*)
- fedrčka** ▶ 'fe:dərčka -e (in 'fɛ:-) ž ⟨⟩
manjš. *peresce* |< FEDRA 1|: 'tɪstale
'fe:dr̥čka bə za za'mɛ:net | ☐ Ø
- fedrirati** ⇒ FEDERIRATI
- fehtanje** ▶ 'fè:xtəŋə (**Bo** tudi -e) -e s ⟨⟩ nš
1. *beračenje, prosjačenje*: kə ja
s'pɔ:mɫat 'pa:ršļa, se ja pa 'čå:sə
'fè:xtəŋə za'čè:lə **2.** *slabš. prošnje*: pr
'nɛmə pa 're:s 'ni ŋ'kò:l 'kuo:nc tɛga
'fè:xtəne za pɛ'jå:çə | ☐ k 1 ⇒ PETLJA-
NJE; k 2 FEHTERIJA ☐ Ø
- fehtati** ▶ 'fè:xtat -əm nd. ⟨⟩ 1. *beračiti,*
prosjačiti: da bɛ 'lè:žə 'fè:xtalɛ
'nɛmə, sə ga čaz ne pɛ'çi 'va:rglɛ **2.**
slabš. f. koga (za kaj) prositi koga za
denar: t'ri d'ni me žə 'fè:xta, 'nɛ: jə
'då:m g'nå:r za 'nuo:ve 'šɔ:lne **3.** *čustv.,*
star., redk. f. koga jemati moč komu,
slabiti koga (s fizičnim delom): 'ni:ɛ
'pò:ba 'ta:g z 'dè:lə 'fè:xtat | ☐ k 1
⇒ PETLJATI; k 2 ⇒ PROSITI; k 3
⇒ MATRATI ☐ Ø (DLS ≠)
- ▶ **fehtati se** ▶ 'fè:xtat se -əm se nd. ⟨⟩
čustv., star. mučiti se |*opravlјati kako*
fizično delo z veliko truda: za'kå:
se pa 'ta:k 'fè:xtəš? a t' ja t'rɛ:bɛ? |
☐ ⇒ MATRATI SE ☐ Ø
- fehter** ▶ 'fè:xter -tɛrja m živ. ⟨⟩ *slabš.*
kdor prosi, predvsem za denar:
pəg'lè:dɛ 'ga:, 'kå:k 'fè:xter 'ja: | ☐ Ø

- fehterica** ▶ 'fè:xterca (in -tɛ-) -tɛrce ž ⟨⟩
slabš. ženska, ki prosi, predvsem za
denar: 'nå: dɛ'sɛrt 'jurjə, 'fè:xterca |
☐ Ø
- fehterija** ▶ fɛxtɛ'rija -a (in -te-) ž ⟨⟩ nš,
slabš. prošnje: 'ka: nap'rɛ: 'xò:dɛ za
pɛ'jå:çə u'kɔ:lɛ. 'e:, prɔk'lè:ta fɛxtɛ-
'rija xu'diçova! • 'så:ma fɛxtɛ'rija ga
'ja: | ☐ ⇒ FEHTANJE ☐ Ø
- fej** ⇒ FUJ
- fejst** ⇒ FEST
- feldbebelj** ▶ 'fɛ:ld'bɛ:bəl -na m živ. ⟨⟩
zastar. narednik |*v avstro-ogrski*
vojski | ☐ Ø (Cigale 1860 pod *Feld-*
webel)
- feler** ▶ 'fɛ:lɛr -lɛrja m ⟨⟩ *star. napaka* 1.
kar ni v skladi a z določenim
pravilom: a sɛ u 'tɛ:stə 'duo:s't'
'fɛ:lɛrjə na'rè:d'u? **b** *z resničnostjo*:
u 'ca:jtŋgɛx ja 'tò:k 'fɛ:lɛrjə, da se
'bɔ:x us'milɛ! **c** *z zahtevanimi last-*
nostmi: x'lå:ča 'må:jə 'fɛ:lɛr, za'tɔ: sə
pa çɛnɛ: **2.** |*dejanje, ki ni v skladi*
z določenim ciljem: 'tə sɛ pa 'fɛ:lɛr
na'rè:d'u, kə sɛ mə 'vəz g'nå:r 'ka:r
'da:u | ☐ ⇒ NAPAKA ☐ Ø (Thesaurus
1992 *felar*)
- felerski** ▶ 'fɛ:lɛrs'kɛ [-lerska -ə (f in
-lɛ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -lɛrs'kɛga⟩
tak, ki ima napako: s'ra:jca ja
'fɛ:lɛrska • tɛ 'kɛ:kse sɛ pa 'fɛ:lɛrs'kɛ
- sə n'må:lə zaž'gånɛ • 'rò:ba ja
'kumɛ n'må:lə 'fɛ:lɛrska | ☐ Ø
- feljen** ▶ fɛ'ljɛ:n -a -ə (in fe-) prid. ⟨rod.
ed. m. sp. -ŋga in -nɛga, daj. ed. m. sp.
-n'mə in -nɛmə⟩ *okvarjen, poškodovan,*
defekten: 'kò:ža ut 'kuo:ne ja 'na:rjbarž
b'ļa: fɛ'ljɛ:na, za'tɔ: ja b'ļa: pa 'ta:k
pə'çɛ:nɛ | ☐ ⇒ FRDERBAN ☐ Ø
- felna** ▶ 'fɛ:lna -e ž ⟨rod. mn. -lɛn (in -lŋ)⟩
platišče |*pri (motornem) kolesu,*
avtomobilu: 'fɛ:lne sɛ skr'vju • a na
'vidɛš? 'guma t' ja 'pɔ:kŋʌ, se pa pə
'fɛ:lne 'vəzɛš | ☐ FELTNA ☐ Ø
- feltna** ▶ 'fɛ:ltna -e ž ⟨rod. mn. -tŋ⟩ *plati-*
šče |*pri (motornem) kolesu, avtomobi-*
lu: 'fɛ:ltne ja s'tɔ:ku | ☐ ⇒ FELNA
☐ Ø
- fen** ▶ 'fɛ:n -a (in 'fɛ:-) m ⟨im. mn. 'fɛ:nɛ⟩
sušilnik za lase: s 'fɛ:nə sɛ 'ļa:sɛ

- pə'suše | ☐ SSKJ, SP 1962
- fendra** ▶ 'fendra -a (in 'fɛ:-) ž (rod. mn. -dər) gozd. **a** na kup vzdolžno zložene veje, navadno na poseki: na f'rartə sə 'fendra nar'dilə • u 'fendrax sə 'lɛ:pe ma'line **b** več na kup vzdolžno zloženih hlodov: pəd 'rižə ja b'la: na'rè:ta 'fendra s p'ata'n'ic | ☐ ☐
- fendrati** ▶ 'fendrat -əm (in 'fɛ:-) nā. (<'fɛ:ndrɛ ita.) gozd. f. kaj **a** zložiti veje razpotegnjeno na kup, navadno na poseki: 'vɛ:ja smə 'fendrale **b** zložiti hlode vzdolžno na kup: 'le:s_:_mə š'lɛ 'fendrat - kə p'rɛ: 'le:s p'ɛ:keš, ga nara'diš, 'puo: ga pa 'dè:dɛ nad 'rižə s'fendrəjə, uc'pɔ:t pa 'puo: s'pè:t | ☐ ☐
- fenik** ▶ 'fɛ:nɛk -a m (<) čustv. **a** novec majhne vrednosti: nɛ 'fɛ:nɛk sm 'na:šu **b** mn. denar sploh: se bɪ 'ja:z_:_a tis'te 'fɛ:nɛke 'mā:trɔ - 'sɛ: 'nɪsm z'mɛ:šən! • 'kā: pa də'bɪm tis'tɛx 'fɛ:nɛku! | ☐ ☐ FIČNEK; k b ⇒ GNAR ☐ Plet.
- fenka** ▶ 'fɛ:nka (in 'fɛ:-) 'fɛ:nke ž (<) bot. beka **a** |grm ali drevo|: 'fɛ:nka pɾ 'ša'tɪncə 'rā:s'te **b** |šiba|: s 'fɛ:nkɛ se 'puo: 'butara pə'vija | ☐ ☐ MEKA ☐ ☐
- fentati** ▶ 'fɛ:ntat -əm d. (<) čustv. 1. f. koga/kaj ubiti koga/kaj, usmrtiti koga/kaj: a t' ja b'le t'reba 'kā:čə 'fɛ:ntat? • pɾ 'z'vip'lomə kə'zɔ:cə ja 'nè:dɛ 'ta:rnɔga 'fɛ:ntɔ 2. f. koga zelo pretepstī, kaznovati koga: 'ma:ma ga bɔ 'fɛ:ntaļa, čə bɔ z've:dļa, 'kā: ja na'rè:d'u • ⇒ JEZEN sem, da bi te fental | ☐ ☐ ⇒ UBITI ☐ SSKJ, Plet.
- ▶ **fentati se** ▶ 'fɛ:ntat se -əm se d. (<) čustv. ubiti se, storiti samomor: zarad 'žɛ:n's'ke se ja 'fɛ:ntɔ • čə 'tɔ: nar'diš, se m pa 'ka: 'fɛ:ntaļa | ☐ ☐ ⇒ UBITI SE ☐ ☐
- fentil** ▶ fɛn'til -'tɪļa tudi -'tile (in fe-) m (<) **Bo** ventil |naprava| | ☐ ☐ ⇒ VENTIL ☐ ☐
- fentilček** ▶ fɛn'tilčɛk -čka (in fe-) (<) redk. ventil zračnice: a t' ja guma na fɛn'tilčkə spɛs'tɪļa? | ☐ ☐ ⇒ FANTILČEK ☐ ☐
- ferank** ⇒ FIRANK
- fergazer** ▶ fer'gā:zer -zɛrja (in fɛ-) m (<) strojn. uplinjač: fer'gā:zer se ja za'bɛu | ☐ ☐
- ferguson** ▶ 'fɛ:rgu'sɔ:n -a (in 'fɛ:-) m živ. (<) traktor beograjske tovarne Industrija motora i traktora: 'fɛ:rgu'sɔ:na ja 'kup'u • šalj., redk. **smrčati ko ferguson zelo smrčati**: 'nā:ša smr'či kə 'fɛ:rgu'sɔ:n (☐ ⇒ smrčati ko TRAKTOR) | ☐ ☐
- ferlink** ⇒ FIRLENK
- fertajler** ▶ fer'ta:jler -lɛrja (in fɛ-) m (<) razdelilnik vžiga (pri bencinskem motorju) | ☐ ☐
- fertik** ▶ 'fɛ:rtɛk -- -- (**Bo** tudi 'fɛ:-; in -tɪk) prid. (<) redk. gotov |ki je v svoji končni obliki|: 'kiklɛ 'mā:š 'fɛ:rtɛk • 'tɪ:ta 'mā: ud 'ma:me 'mā:nt'l 'fɛ:rtɛk (teta je izdelala mamin plašč, plašč za mamo) • 'fɛ:rtɛg 'dè:lə 'mā:m 'na: 'ra:jšə | ☐ ☐ ⇒ STORJEN ☐ ☐ (Thesaurus 1992)
- ▶ **fertik** ▶ 'fɛ:rtɛk -- -- (**Bo** tudi 'fɛ:-) povdk. (<) 1. gotov **a** |ki je v svoji končni obliki|: k'ɪɔ:p ja 'žə 'fɛ:rtɛk • 'južna ša 'ni 'fɛ:rtɛk **b** |ki konča, opravi kako delo|: s 'kuxnɛ sm 'fɛ:rtɛk • 'mā:ler ja z u'rātəm žə 'fɛ:rtɛk, z 'va:kɛm bɔ pa pə'ju:tršɛm 2. čustv. **a** zelo utrujen, zdelan: 'ta:k sm 'dè:ɪɔ 'ce:rɪ 'dè:n, da sm 'vɛrgnɛ 'fɛ:rtɛk **b** zmeden, prestrašen: 'ta:k se ja 'pɛsa ūstrā:šu, da ja 'bè:rɪ 'čɪst 'fɛ:rtɛk - sə mə 'ma:glɛ 'ka: 'cukrɔve 'va:dɛ 'da:t **c** redk. mrtev, ubit: p'ri:se ja 'fɛ:rtɛk | ☐ ☐ k 1 GOTOV¹⁻² povdk.; k 2a ⇒ ZMATRAN; k 2b ⇒ ZMEŠAN; k 2c ⇒ MRTEV ☐ ☐
- ▶ **fertik** ▶ 'fɛ:rtɛk (**Bo** tudi 'fɛ:-) prisl. (<) • ⇒ fertik NAREDITI • ⇒ fertik NARET • čustv. **pa fertik in konec** |izraža odločnost, nepopustljivost|: 'na:uš u tɛ s'ra:jçɛ 'šɔ:, pa 'fɛ:rtɛk! (☐ ⇒ pa KONEC) | ☐ ☐
- fest** ▶ 'fɛ:st -- -- (in 'fɛ:-; redk. 'fɛ:jst; redk. 'fɪjst) prid. (<) 1. **a** ki ima pozitivne lastnosti v precejšnji meri: 'gə'ɪɔ:pka ja b'la: 'fɛ:st • s x'riɔ'pə 'sə, pa 'ta:k sə 'fɛ:st • 'fɛ:st 'lɛd'jə 'sə **b** dober |ki ima zaželeno lastnost,

- kakovost v precejšnji meri]: 'fe:st 'xišə sə ja na'rè:d'u **2. a** *postaven, lep*: 'na:ndi ja 'fe:st 'pò:p • 'kâ:ka 'fe:zd 'bâ:ba 'ja! **b** *debel, rejen*: 'zo:rka ja 'ta:k 'fe:zd 'bâ:bŋca – ja 'ma:gla ū 'bò:lŋcə na 'xujšəne 'jət | ⊞ FAJN prid. ⊞ SSKJ pod *fejst*
- ▶ **fest** ▶ 'fe:st (in 'fɛ:-; redk. 'fɛ:jst; redk. 'fijst) prisl. ⟨⟩ **1.** < *FEST* 1: 'ta:kle sə 'na:jbəl 'fe:zɔ_() 'rixtŋ **2. dobro, izvrstno**: 'fe:sc_()mə se 'mè:lɛ • 'fa:jn sŋ se zagə'vâ:rjə, 'fɛ:st **3. zelo, hudo**: 'de:ɫac_()əm_()a:gu 'ka: 'fe:st • g'rò:z'd'jə ja žə 'fɛ:st s'ɫa:tkə | ⊞ FAJN prisl. ⊞ SSKJ pod *fejst*
- fetec** ▶ 'fɛtɛc -c:a m ⟨⟩ **Bo** Nš, otr. *zrak, ki se piha z našobljenimi ustnicami*: 'se: 'mâ:š 'fɛtɛc, sə pa 'pixɛ 'župə! | ⊞ FULA ⊞ ∅
- fetna** ▶ 'fɛtna (in 'fɛ:-) 'fɛ:t'ne ž ⟨⟩ Nš *mazivo*: s 'fɛ:t'ne na'ma:žə | ⇒ ŠMIR ⊞ ∅ (Thesaurus 1992)
- fezljati** ⇒ FIZLJATI
- fiat** ▶ 'fijət -a m živ. ⟨⟩ redk. *fiat | avtomobil*: 'fijata ja 'jəm'ə • 'pò:ils'kɛ 'fijət (*fiat* 126; ⊞ BOLHA, ŠPORHERT) | ⊞ ⇒ FIČKO ⊞ SSKJ, SP 1962
- ficek** ⇒ FIČNEK
- ficelj** ▶ 'ficeɫ -na (in -c'ɫ(-)) m ⟨⟩ **1. bicelj** | *del noge pri konju tik nad kopitom*: kə'biɫa sə ja 'nɔ:ge ū 'fic'ɫnə z'ɫò:mɫa • čə 'mâ: 'kɔ:ɔn' 'bɛ:le 'fic'ɫne pa jəx čaz 'vâ:də 'videš, ga 'žixəx 'kupəš, 'ta:g 'dò:bər 'ja: **2. redk. štrcelj** | *zakrneli ud ali del uda*: 'a:te sə sə na 'fic'ɫ prɔ'te:zə 'da:lɛ | ⊞ ∅
- ficljati** ▶ 'fɛc'let fɛc'ɫâ:m nd. ⟨fɛc'le -te; 'fɛc'lə fɛc'ɫâ:ɫa -ə) čustv., redk. *trgati* | *na več manjših delov*: za'kâ: pa fɛc'ɫâ:š pa'pɛr? 'kâ: tɛ ja na'rè:d'u?! • 'ni:ɛxɛ 'mi:ɛsə 'fɛc'let pa ga pə'jə 'ra:jšə | ⊞ ∅ (+ *fecljati* ≠)
- fičko** ▶ 'fičkə -ta (**Bo** tudi -ja) m živ. ⟨⟩ *fiat | avtomobil*: 'fičkəta 'mâ: • s 'fičkətə se ja ū'ba:rŋɫa | ⊞ FIAT, FIČO ⊞ SSKJ, SP 1962
- fičnek** ▶ 'fičnek -a (in -ne-) m živ. ⟨im. mn. -neke) čustv. **a** *novec majhne vrednosti*: 'kâ: 'kɛ: də'biž za te 'fičnek! **b**

- mn. *denar sploh*: tis'te 'fičneke 'ka: 'xitɾ zap'râ:vəm | ⊞ ⇒ FENIK; k b ⇒ GNAR ⊞ ∅ (SSKJ, SP 1962 *fičnik*)
- fičo** ▶ 'fičə -ta, **Bo** tudi -ja m živ. ⟨⟩ *fiat | avtomobil*: 'fičəta sə 'mè:lɛ | ⊞ ⇒ FIČKO ⊞ SSKJ
- fifik** ▶ 'fifɛk -- -- prid. ⟨⟩ **Bo** čustv., star., redk. *domišljav, prevzet*: a 'nɔ:č ū'zi:ɛt 'ke:ksu? 'a: sə 'fifɛk! | ⊞ ⇒ VISOK ⊞ ∅
- figa** ▶ 'fiɡa 'fiɡe ž ⟨⟩ **1. figa, smokva** | *sad, predvsem posušen*: 'fiɡe bɛ 'je:du • s'rɔ:ve 'fiɡe 'tut' nap'rɛ: 'žje:neɟə **2. pri zavrnitvi pest s palcem, položenim med kazalec in sredinec**: 'fiɡə mə ja pə'kâ:zɔ **3. konjski iztrebek**: 'pɔ:nə 'fik ja na 'cè:s'tɛ • 'kɔ:naska 'fiɡa **4. na tilniku v šop speti kratki lasje**: 'fiɡə 'nò:sɛ • 'ɫa:sɛ 'mâ: ū 'fiɡə na'rè:te **5. Nš, čustv. kar je malo vredno, nepomembno**: za ū'sâ:kə 'fiɡə se 'tud' 'jò:kəš **6. Nš, v medmetni rabi izraža močno zanikanje**: 'fiɡə, na g'rè:m! • 'e:vɔti 'fiɡe, na də'biš me z'ra:ɔnə! • čustv. **biti eno figo** česa *biti (zelo) malo česa*: nə 'fiɡə lɛ'di ja b'ɫə na pəg'rè:bə (⊞ biti en KUREC česa) • čustv. **biti glihna figa biti enako, biti enaki**: sə kəmə'nis'tɛ a pa 'tətɛ 'dɛ: – [ū'sə ja (: ū'sɛ sə) g'liɫna 'fiɡa • poud. **eno figo zelo malo**: (p'rɔ:) nə 'fiɡə me b'rɪɡa, 'kâ: 'mâ:jə 'təm – a se zas'tɔ:pjə a 'ni:ɛ • p'rɛ: ja 'jəm'ə 'dɔ:z'd' g'nâ:rja na k'nigɛ, 'pɔ: ja pa nə 'fiɡə 'vən 'dɔ:b'u (⊞ en KUREC) • čustv. **prava figa vseeeno**: p'râ:va 'fiɡa, čə mə 'a:ɔtə ūk'râ:deɟə – 'sɛ: 'ni 'neč ū're:dŋ (⊞ ⇒ VSEENO) • čustv. **vse ena figa je vseeeno je**: ūsə na 'fiɡa 'ja:, a g'rè:š a pa 'ni:ɛ (⊞ ⇒ VSEENO) | ⊞ k 3 ⇒ konjski DREK ⊞ +
- figole** ▶ 'fiɡɔle medm. ⟨⟩ nov., redk. *izraža močno zanikanje*: 'fiɡɔle, 'mənə 'žə na də'biɟə z'ra:ɔnə! | ⊞ ∅
- figura** ▶ fɛ'ɡura -a (in fi-) ž ⟨⟩ • star. **delati figure skakati** | *z odrivi se oddaljevati od podlage*: 'kâ:ke fɛ'ɡura ja 'dè:ɫə 'kɔ:ɔn', kə sŋ ga s'pus't'u! (⊞ ⇒ SKAKATI) | ⊞ +

- fijakovski** ▶ fɛ'jã:kɔs'kɛ -ska -ə (in fi-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga⟩ *fijakarski*: 'tã:ga fɛ'jã:kɔs'kɛga 'kɥo:ne ja 'jɛm'o, 'n̩ie: t'ra:jnɔs'kɛga | ☐ ∅ (SSKJ, SP 1962 *fijakarski*)
- fijst** ⇒ FEST
- fiks** ▶ 'fiks -a m ⟨im. mn. 'fiksɛ⟩ *brada na spodnjem delu obraza od ušesa do ušesa*: 'fiks 'mã: (= 'nò:sɛ) • 'fiks_()ɛ ja 'pus't'u ('ra:st) | ☐ ∅
- fiksati** ▶ 'fiksət -əm nd. ⟨'fiksɛ itd.⟩ čustv. f. koga *nadlegovati, razburjati koga z neupravičenimi zahtevami, ukazi*: 'n̩ie: me zarat 'pò:ba 'fiksət! • 'ce:u 'dɛ:n me žə 'fiksa, kə sɛm 'pi:ne 'kup'u • na pəs'tɨm se 'fiksət! | ☐ ⇒ ZAJEBAVATI ☐ SSKJ
- fiksenfertik** ▶ 'fiksən'fɛ:rtɛk (in -səm-; *Bo tudi -'fi:er-*) prisl. ⟨⟩ redk. *dokončno, gotovo*: 'dɛ: ja pa u'sə 'fiksɨ'fɛ:rtɛk na'rɛ:tə • 'fiksɨ'fɛ:rtɛk u'sə sɛm 'sã:m u'rɨxtɔ | ☐ ⇒ do KRAJA ☐ ∅
- fiksirati** ▶ fɛk'sɛ:rət -əm (in fi-; in fi-) nd. ⟨⟩ čustv., redk. f. koga *nadlegovati, razburjati koga z neupravičenimi zahtevami, ukazi*: 'n̩ie: ga fɛk'sɛ:rad zarad nɛs'rɛ:ča | ☐ ⇒ ZAJEBAVATI ☐ + ≠
- filc** ▶ 'filc -a m ⟨⟩ n̩š *polst, klobučevina*: u'ɫɔ:škɛ za u 'čɛ:ɥle sə s 'filca | ☐ SSKJ
- filenga** ▶ 'fɨlɛnga -e ž ⟨⟩ ies. *polnilo, panel |uokvirjena plošča v vratih*: pɛr u'rã:tɛx ja 'fɨlɛngə 'vɛn z'bɛɥ | ☐ ∅
- filja** ▶ 'file -e ž ⟨⟩ n̩š *nadev*: 'file za pɛ'tɨcə (: 'pã:prkə) • s 'filɛ na'mã:žə • 'na:_m 'je:du 'file, 'm̩ie:sə 'bɛm • 'pò:p s 'ke:ksɔ 'vɛn 'filɛ pɛ'je: | ☐ FRONTA¹, FRUNTA ☐ ∅
- filjati** ▶ 'filet -ɛm nd. ⟨⟩ 1. f. kaj **a** *polniti kaj |dajati v kaj v tolikšni meri, da postaja polno*: 'n̩ie: 'žã:kɫe 'ta:k 'filed - bɔ 'pɔ:kn'u! **b** *nadevati kaj |pripravljati jed z nadevom*: 'pe:mə kɫã'bã:se 'filet • k'rã:pe bɛm 'fileɫa 2. čustv. f. koga/kaj *pretirano hraniti koga/kaj |dajati hrano*: 't̩je:ta sə me 'fileɫɛ z u'mɛ:sən'mə krɛm'pɛ:rjə pa čì'žã:nɛ | ☐ k 2 BASATI ☐ ∅ (Planina 1978 *filati*)
- ▶ **filjati se** ▶ 'filet se -ɛm se nd. ⟨⟩ čustv. f. se s čim *pretirano, pohlepno jesti kaj*: 'n̩ie: se 'ta:k 'filec_() pɛ'čɛ:nkɛ! | ☐ ⇒ JESTI ☐ ∅
- ▶ **filjan** ▶ 'filɛn -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ *polnjen (z nadevom)*: 'filɛnə 'pã:prkə mə 'jɛd'lɛ • 'filɛn 'za:jc • 'filɛnɛ 'kɛ:ksɛ | ☐ ∅
- film** ▶ 'filɛm (in -lɨm) -lɨma m ⟨⟩ *film* 1. |trak (s posnetki)|: a s' 'kup'u 'filɛm? • na'rɛ:te s'like mɛ ja 'da:ɥ, 'filma pa 'n̩ie: 2. |umetniško delo|: a už g'lɛ:dɔ 'filɛm? • 'kɛ:r 'filɛm bɔ 'du:ns (*kateri film bodo predvajali danes*)? • šalj., nov. **film se je utrgal** komu *zaspal je*: tɛɫɛ'vizijə sɛm už'ga:ɫa pa 'lɛ:gɫa, se mɛ ja pa 'filɛm u'tã:rgɔ (☐ ⇒ ZASPATI) | ☐ SSKJ
- filozof** ▶ fɛɫɔ'zɔ:f -a (in fi-) m živ. ⟨⟩ 1. slabš. *kdor (rad) obširno, razvlečeno govori*: 'kã: 'vɛča pɛ'vɛ:dat_je fɛɫɔ'zɔ:f? 2. *Kr* posam., šalj. *tapetnik*: 'mò:j b'rã:t ja fɨɫɔ'zɔ:f, kə 'zò:fe 'file | ☐ k 2 ⇒ TAPETNIK ☐ +
- filozofija** ▶ fɛɫɔzɔ'fija -a (in fi-) ž ⟨⟩ n̩š, slabš. *razvlečen, dolgočasen govor |sestavek o kaki stvari ali njegovo podajanje*: g'dɔ: bɔ pəs'ɫušɔ tɛ fɛɫɔ'zɔ'fijə | ☐ + ≠
- filozofirati** ▶ fɛɫɔzɔ'fɛ:rãt -əm (in fi-) nd. ⟨⟩ slabš. *vsebinsko prazno, razvlečeno govoriti*: 'kɛk tət'le pɛ tɛɫɛ'vizijə fɛɫɔzɔ'fɛ:rã! • 'n̩ie:xɛ fɛɫɔzɔ'fɛ:rãt pa 'pɛ:dɛ | ☐ SSKJ, SP 1962 ≠
- filter** ▶ 'filter -tɛrja m ⟨⟩ *filter*: 'filter pɛr p'rã:lnɛmə st'rɔ:jə se ja za'bɛɥ • çɛga'rɛ:tɛ s 'filterjə | ☐ SSKJ, SP 1962
- filtercigaret** ▶ 'filterçɛga'rɛ:t -a (in -tɛ-; in -rɛ:-) m ⟨im. mn. -rɛ:tɛ⟩ redk. *cigareta s filtrom*: 'ja:s ka'dɨm 'filterçɛga'rɛ:tɛ | ☐ ∅
- fin** ▶ 'fɨn -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. 'fɨnga in 'fɨnɛga, daj. ed. m. sp. 'fin'mə in 'finɛmə⟩ nov., redk. 1. *fin |ki se vede v skladi z družabnimi pravili in se izbrano oblači*: 'tɔ: sə 'fɨnɛ 'lɛdɛ 2. *boljši, izbran |ki je višje, bolj izbrane vrste*: 'sã:me 'fine ra'či ja

- 'da:ʎa na 'miʒə • z'ʎə 'finə 'kɛ:kʂə tɛ
g'rã:tajɛ 3. zelo natančno, podrobno
izdelan: 'fine rɛka'vice 'mã:š | ☐
⇒ FAJN prid. ☐ +
- **fin** ► 'fiŋ -a -ə povdk. (⇒ FIN prid.) nov.,
slabš., redk. *domišljav, prevzetan,*
izbirčen: 'kã: sɛ 'kɛ: 'ta:k 'fiŋa! ? •
'niɛ: 'bɛt_()a:k 'fiŋ pa u'ziɛ:mɛ pɛ'ti-
cə, 'nɛ! | ☐ ⇒ VISOK povdk. ☐ ∅
- **fino** ► 'fiŋə prisl. ⟨⟩ nov., redk. 1.
natančno, podrobno izdelano | < FIN
prid. 3|: 'ruo:čkɛ sɛ 'fiŋə na'rɛ:tɛ 2. v
medmetni rabi *izraža navdušeno pritr-*
jevanje: {A} za 'vəsənstɔ 'tɔ:lɛrjɔ sm
ga 'duo:b'u. {B} 'fiŋə! | ☐ ⇒ FAJN prisl.
☐ SSKJ
- financminister** ► fɛ'nã:ncmɛ'niʂtɛr -tra (in
fi-; in -mi-) m živ. ⟨⟩ šalj. *kdor v*
družini plačuje večje zneske: 'kɛ: pa
'mã:te fɛ'nã:ncmɛ'niʂtra, da bɔ p'ʎã:čɔ
'va:dɛ? | ☐ ⇒ FINANČNI ☐ ∅
- finančni** ► fɛ'nã:ncnɛ -nɛga m živ. ⟨⟩ šalj.
kdor v družini plačuje večje zneske:
pɛ'čã:kɛ, da 'na:š fɛ'nã:ncnɛ pɛ've:, čɛ
ma š'ʎa: na iz'le:t | ☐ FINANCMINISTER ☐
SSKJ ≠
- finfer** ► 'fiŋfɛr -fɛrja m ⟨⟩ čustv. **a** *novec*
majhne vrednosti: za u'sã:kɛ 'fiŋ-
fɛrjɛ se ja 'jɔ:kɔ, 'ta:k ja 'bɛ:u 'ɔ:xɛr-
s'kɛ **b** mn. *denar sploh:* 'kumɛ dɛ'bim
tis'te 'fiŋfɛrja, 'žɛ braz 'nɛx us'tã:-
nem | ☐ ⇒ FIČNEK; k b ⇒ GNAR ☐ ∅
(Thesaurus 1992, Bunc 1940: 60
finfar)
- fingrat** ► 'fiŋgrat -a m ⟨⟩ **a** *naprstnik:*
za'lɛ:zɛn 'fiŋgrat • 'fiŋgrat sɛ 'dɛ:
guo na 'pa:rst **b** čustv. *zelo majhna*
posoda: a 'puo: 'dã:š pa kɛ'fija pa u
te 'fiŋgrat 'kuxat? | ☐ ∅ (Thesaurus
1992)
- finka** ► 'fiŋka 'fiŋke z ⟨⟩ 1. *zunanje*
spolovilo samice: pra'siça se 'buça –
'mã: 'fiŋkɛ 'čist r'dɛ:čɛ 2. nizk. **a** *žen-*
sko spolovilo: 'fiŋkɛ sɛm jɛ 'vid'ɔ.
'kɛk 'čairnɛ 'mã:!
b *ženska, predusem*
mlada: pɛg'lɛ:dɛ, 'kã:ka 'fiŋka g'rɛ:
'tɛmlɛ! | ☐ k 1 RIT; k 2 ⇒ ŠIŠKA ☐
Plet.
- finšten** ► 'fin'ʂtɛ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m.
sp. -t'nɛga) *binkošten:* 'fin'ʂt'nɛ
- pɛn'dɛ:lɛk | BINKOŠTEN ☐ ∅
- finšti** ► 'fin'ʂtɛ -ɔ || -u m mn. ⟨⟩ *binkošti:*
g'da:j sɛ pa 'fin'ʂtɛ? • ut 'fin'ʂtɔ
'sɛ:m te 'ni b'ʎɛ da'mɔ • 'fin'ʂtɛ sɛ
ta 'mã:ʎa 'vɛ:lka 'nɔ:č | ☐ BINKOŠTI ☐ ∅
(Plet. *finkošti*)
- finta** ► 'fiŋta 'fin'tɛ z ⟨⟩ sleng. *prevara,*
zviijača: 'kã:ke 'fin'tɛ z'gã:ne (: z'nã:!)
• sleng. **dobiti** (= vreči) koga **na finto**
prevarati koga: na 'fiŋtɛ ga ja 'duo:-
b'u, da mɛ ja pɛ 'ʂixtɛ 'ʂɔ: pɛ'mã:gat
– 'puo: mɛ 'ni pa 'nɛč p'ʎã:čɔ • a sɛ
te s'pɛ:t na 'fiŋtɛ 'va:rglɛ? (☐ ⇒ PRI-
NESTI koga okoli) | ☐ SSKJ, SP 1962
- fintirati** ► fiŋ'tɛ:rat -əm (in fin'-; in fɛŋ'-)
nd. ⟨⟩ sleng. *varati | zavajati v zmoti:*
z'mɛ:rɛm 'ta:k fɛŋ'tɛ:ra, da ja 'puo: ša
na s'ʎã:pšɛm | ☐ ⇒ PRINAŠATI okoli
☐ +
- firank** ► 'fɛ:raŋk -a (tudi -rɛ-) m ⟨⟩ redk. **a**
zavesa | kos tkanine za omejevanje
svetlobe|: a s'tɛ 'fɛ:raŋkɛ žɛ u'bɛ:s'lɛ
'guo:r • ud'gairnɛ 'fɛ:raŋk **b** *kar je*
podobno zavesi: 'pɛsɛ 'ma:rɛm na
'kɔ:čnek 'dã:t 'fɛ:raŋ_:'uor | ☐
⇒ FIRLENK ☐ ∅ (Thesaurus 1992 pod
firhank)
- firbčen** ► 'fɛ:rpčɛn -čna -ə prid. ⟨rod. ed. m.
sp. -čnɛga) *radoveden | ki bi rad vedel*
stvari, ki mu jih ni nujno potrebno
vedeti|: 'silɛ 'fɛ:rpčɛn ja 'pɔ:p •
'fɛ:rpčna pa s'tɛ:knɛna ja b'ʎa:
'rɛ'nã:ta • šalj. 'kã:kɛ 'fɛ:rpčnɛ 'kurɛ
'mã:mɛ! | ☐ FIRBIČEN ☐ SSKJ
- firbec** ► 'fɛ:rbɛc -pca m ⟨⟩ 1. nš *radoved-*
nost a | lastnost, značilnost radoved-
nega človeka|: 'fɛ:rbɛc ga ja g'na:u u
'nɛ:mčijɛ **b** *želja vedeti stvari, ki*
jih ni nujno potrebno vedeti|: s
'fɛ:rpca (iz *radovednosti*) ja 'rin'u_u
'š'mã:rtɛnɛ 2. živ., čustv. *radovednež:*
g'dɔ: ja pa tɛga 'fɛ:rpca k'liçɔ?! •
'fɛ:rpçɛ sɛ 'žɛ z'ra:uɛnɛ • slabš. 'ti
'fɛ:rbɛc 'ti 'bã:bjɛ, 'kɔ:m 'kɛ: 'silɛš! ? •
čustv. **firbec matra** (= ima) koga *rado-*
veden je: me 'mã: 'fɛ:rbɛc, 'kã:g bɔ
'kuo:nc 'filma • elipt. a te 'fɛ:rbɛc (*ali*
si radoveden), 'kã: ja 'nɛtɛr? • čustv.
pasti (= prodajati ipd.) **firbec zadr-**
ževati se kje in si radovedno ogle-

- dovati kaj:* a 'žə s'pɛt 'fɛ:rbɛc 'pɑ:seš! ? • a sta 'dɛ: pra'da:lɑ 'fɛ:rbɛc (*ali sta si zdaj potešila radovednost*)? | ☐ SSKJ
- firbičen** ▶ 'fɛ:rbɛçən -čna -ə (in -bi-) prid. (rod. ed. m. sp. -čnɛga) redk. *radoveden* | *ki bi rad vedel stvari stvari, ki mu jih ni nujno potrebno vedeti*: tɛ 'ja:nɛ ʊt'rʊo:çɛ sɔ 'žə 'ta:k'fɛ:rbɛçnɛ, da se ʊt'ruca | ☐ ⇒ FIRBČEN ☐ Ø (Thesaurus 1992 *firbečen*)
- firkeljč** ▶ 'fɛ:rkɛlc -a m ( ) star. 1. *četrt a* | *del časovne enote*: 'fɛ:rkɛlc 'ura • 'fɛ:rkɛlc 'mɛ:nka [dɔ 'šjɛ:s'tɛx (| = redk. 'šjɛ:s'tɛx) **b** redk. | *del merske enote*: 'fɛ:rkɛlc 'mɛ:tra 2. *bokal* | *prostorninska mera*: d'vɑ: 'ɔ:xt'ɫca sta nɛ 'fɛ:rkɛlc • za n' 'fɛ:rkɛlc 'vɪna ja 'da:ʊ | ☐ k 1 ⇒ ČETRT ☐ SP 1962
- firlenk** ▶ 'fɛ:rlɛnjk -a m ( ) **a** *zavesa* | *kos tkanine za omejevanje svetlobe*: 'zi:ɛlen 'fɛ:rlɛnjk • 'kɑ:ke s'ta:rgɛne 'fɛ:rlɛnjkɛ 'mɑ:jɛ! • na 'rʊo:kɔ na'rɛ:te 'fɛ:rlɛnjkɛ ma 'kupɫa **b** *kar je podobno zavesi*: 'fɛ:rlɛnjk pɾ 'kɔ:çnekɔ (*kos plastične folije za varovanje pred mrazom*) | ☐ FIRANK ☐ Ø
- firma¹** ▶ 'fɛ:rma -e z ( ) *birma*: a x 'fɛ:rmɛ bəʒ_ɛ 'šɔ: ? • g'da:j s' pa 'ti b'ɫa: pɾ 'fɛ:rmɛ ? • 'kɛ:r š'kuo:f ja pa 'tjɛ:ç 'jɛm'ɔ 'fɛ:rmɛ ? • **vezati firmo biti za birmanskega botra**: 'kɔ'zɔ:čka 'gɔ:ta mɛ ja 'fɛ:rmɔ 'vɛ:za:lɑ (☐ vezati BIRMO) | ☐ BIRMA ☐ Plet.
- firma²** ▶ 'fɛ:rma -e z ( ) *podjetje*: 'urɔ sm na (= pɾ = u) 'fɛ:rmɛ 'dʊo:b'u | ☐ PODJETJE ☐ +
- firmanski¹** ▶ 'fɛ:rmɛns'kɛ -ska -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'kɛga) *birmanski*: 'fɛ:rmɛns'kɛ 'gɔ:t'ɲ' • 'fɛ:rmɛnska 'gɔ:ta (: ʊb'le:ka : 'ura) | ☐ BIRMANSKI ☐ Ø
- firmanski²** ▶ 'fɛ:rmɛns'kɛ -ska -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'kɛga) *ki je last podjetja* | < FIRMA²: 'fɛ:rmɛnska 'xiša | ☐ Ø
- firmati** ▶ 'fɛ:rmat -əm d.+nd. ( ) 1. *birmati*: 'kɔ:k sɔ jɔx pa 'dʊo:ns 'fɛ:rmalɛ ? • 'kɛ:r š'kuo:f te ja 'fɛ:rmɔ ? 2. *šalj. dati zaušnico*: 's'rɛ:çɔ me ja 'fɛ:rmɔ | ☐ k 1 BIRMATI; k 2 ⇒ KLOFUTITI, KLOFUTATI ☐ Ø (Thesaurus 1992)
- firož** ▶ 'fɛ:rɔš -ža m ( ) nš *juha s štrukeljci iz moke in svinjske krvi*: kɔ smɔ 'mɛ:lɛ kɔ'line, smɔ pa 'čɑ:sɛ z'mɛ:rɛm 'fɛ:rɔš 'jɛd'lɛ | ☐ Ø
- firšpati** ▶ 'fɛ:ršpat -əm d.+nd. ( ) **Bo pripreči, pripravati**: na 'k'rɔ:pɛ, kɔ ja k'ɫɑ:nc, sɔ z'mɛ:rɛ 'fɛ:ršpalɛ | ☐ FORAJTATI ☐ Ø (Videčnik 1988: 14)
- firtaf** ▶ 'fɛ:rtaf -a m ( ) 1. **a** *predpasnik* | *za sprednji del telesa*: 'fɛ:rtaf sɛ 'dɛ: 'gʊo:r • 'fɛ:rtaf sm ʊb'le:kɫa **b** *polovični ženski predpasnik (od pasu navzdol)* 2. *ženska halja brez rokavov predvsem za delo doma* | ☐ FIRTAČEK, FIRTAH, FIRTEK ☐ Ø
- firtafček** ▶ 'fɛ:rtafčɛk -čka m ( ) manjš. *predpasniček* | < FIRTAF 1: p'rɔ: 'čɛ:dɲ 'fɛ:rtafčɛk sɛ ja sɔ'si:lɑ • živ., otr. (*polovični*) *predpasnik*: a 'fɛ:rtafčka bɛ 'ra:t 'jɛm'ɔ ? | ☐ ⇒ FIRTAF ☐ Ø
- firtah** ▶ 'fɛ:rtaχ -a m ( ) redk. 1. **a** *predpasnik* | *za sprednji del telesa*: 'fɛ:rtaχ ʊb'lɛ:çɔ • a 'ka: bras 'fɛ:rtaχa 'kuxəš ? **b** *polovični ženski predpasnik (od pasu navzdol)* 2. *ženska halja brez rokavov predvsem za delo doma* | ☐ ⇒ FIRTAF ☐ Ø (Thesaurus 1992 *firteh*)
- firtek** ▶ 'fɛ:rteɲ -a (tudi -t'ka) m ( ) manjš. *predpasniček* | < FIRTAF 1: 'kɑ:k 'fɛ:rteɲ 'le:p 'mɑ:š! • živ., otr. (*polovični*) *predpasnik*: 'fɛ:rteɲka mɛ 'kupɛ! | ☐ ⇒ FIRTAF ☐ Ø
- fišlak** ▶ 'fišɫak -a m ( ) nš (*ribiška*) *urvica iz umetne snovi*: s 'fišɫakɔ sm 'ɫɔ:v'u • 'fišɫak se ja ʊ'ta:rgɔ | ☐ Ø (SSKJ *laks*)
- fit** ▶ 'fɪt -a m (im. mn. 'fitɛ) *avtomatska varovalka (za prekinitiv tokokroga)*: 'jɛdɛ 'fɪt utk'ɫɔ:pɛt • **fit je ven vrglo** ipd. *avtomatska varovalka je prekinila tokokrog*: 'fɪt ja 'vɛn zab'rɪsəlɔ, kɔ ja st're:lɑ ʊda'rɪ:lɑ (☐ ⇒ AVTOMAT je ven vrglo) | ☐ ⇒ AVTOMAT ☐ Plet. ≠
- fizekelj** ⇒ FIZETELJ
- fizetelj** ▶ fɛ'zɛ:t'ɫ -na (in fi-; tudi fɛ'zɛ:-; **Bo** tudi fɛ'zɛ:kɛl(-)) m ( ) nav. mn., star., redk. *moška nogavica, navadno debelejša*: ne d'ruge fɛ'zɛ:t'ɫne ʊ'buj • u

- f'ɛzɛ:t'lnə ja 'ɫukne | ☐ ⇒ ZOKEN ☐ ∅
- fizika** ▶ 'fizɛka (in -zi-) -zɛke (in -zi-) z
 ⟨⟩ nš *fizika [šolski predmet]* • ⇒ biti
 PROFESOR kurje fizike | ☐ +
- fizkultura** ▶ 'fiškul'tura -a z ⟨⟩ nš, star.
telesna vzgoja, telovadba: pr' s'ɔ'da:tex
 smə 'mɛ:lɛ 'fiškul'turə - a 'mā:ta
 'fiškul'turə, kə se 'ka: nap'rɛ: s
 pɛ'ciklnə u'kɔ:lɛ 'vɛstə? | ☐ ⇒ TELO-
 VADBA ☐ SSKJ, SP 1962
- fizljati** ▶ 'fɛz'lɛt fɛz'lā:m nd. ⟨'fɛz'lɛ -te;
 'fɛz'lɔ fɛz'lā:ɫa -ə⟩ star., redk. f. kaj
neredno dajati kaj: 'fɛz'lɔ mɛ ja
 'çɔ:lɛŋgə - 'təm pa 'təm_ɛ ja 'kɛ:
 'da:u | ☐ ∅
- fižek** ▶ 'fɛžɛk -a (tudi 'fɛ-) m živ. ⟨⟩ manjš.
fižolček < *fižol*: a bəš 'fɛžɛka 'jɛ:du?
 | ☐ ⇒ FIŽOLEK ☐ ∅
- fižol** ▶ 'fɛžu in fɛ'žɔ: fɛ'žɔ:lā m ⟨⟩ 1.
fižol a nš [*rastlina*]: 'fɛžu cvɛ'ti - x
 fɛ'žɔ:lā bəma p'rɛ:kɫe 'da:lā - 'pɛ:rjɛ
 ut fɛ'žɔ:lā **b** [*sad (strok s semeni)*]:
 g'rɛ:m na 'nɪvə 'fɛžu nab'rɛ:t st'rɪuɔ:k
 fɛ'žɔ:lā - a bəš 'jɛ:du ustrɔ:čjɛ 'fɛžu?
 - za'bɛ:ɫen 'fɛžu **c** [*seme*]: 'tis'tele
 fɛ'žɔ:le ša pə'bɪɛ:rə s t'le:u - fɛ'žɔ: m
 na'mò:člā, 'jutɾ ga 'dɛ: pa 'kuxat -
 'jā:pkɔ 'fɛžu (*jed iz fižola, jabolk,*
drobtin in podmeta) | ☐ ∅
- fižolček** ⇒ FIŽOLEK
- fižolek** ▶ fɛ'žɔ:lɛk -a m ⟨⟩ manjš. *fižolček*
 < *fižol*: nɛ fɛ'žɔ:lɛk mɛ ja 'na:t'le
 'pā:du - a ja 'dò:bər fɛ'žɔ:lɛk? | ☐
 FIŽEK ☐ Plet.
- fižoliti** ▶ 'fɛ'žɔ:lɛt (in -lt) -ɛm nd. ⟨-;
 fɛ'žɔ:lu -lā -ə⟩ **Bo** šalj., redk. (*rad*)
jesti fižol: a 'žə s'pɛ:t fɛ'žɔ:lte? |
 ☐ ∅
- fižolov** ▶ fɛ'žɔ:lɔ [-va -ə (f **Bo** tudi
 -lav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -lɔga) *fižo-*
lov: fɛ'žɔ:lɔva 'župa - fɛ'žɔ:lɔve lə'si-
ne | ☐ +
- fižolovka** ⇒ PREKLA
- flahajzelj** ▶ f'lax'a:jzɛl -na (in -z'ɫ(-)) m
 ⟨⟩ *tračno železo: uc'pɔ:d bɛ 'ma:gu*
 f'lax'a:jzɛl na'bɛt | ☐ ∅
- flahnoba** ▶ flax'nɔ:ba -e z ⟨⟩ *jasa: na*
 flax'nɔ:bə sma 'pa:ršlā | ☐ FLAKNOBA
 ☐ ∅
- flajšmašina** ▶ f'le:jšma'siŋa -'šine z ⟨⟩
- mesoreznica: 'mɪɛ:sə mə z're:zalɛ s*
 f'le:jšma'siŋə - 'ša:jbə za f'le:jšma'si-
 nə 'kupta, štɛ'vilke 'vəsəm | ☐ ∅
- flajšter** ▶ f'le:jštɛr -tra m ⟨⟩ *obliž*
 [*lepljiv trak*]: a 'mā:š kāk f'le:jštɛr,
 kə sɾ se u'rɛ:zɔ? | ☐ ☐ ∅ (Plet.
flašter)
- flajštrati** ▶ f'le:jštrat -əm nd. ⟨⟩ f. koga
lepiti obliže komu: 'sɛ: me 'ni t're:ba
 'ta:k f'le:jštrat! | ☐ FLIKATI ☐ ∅
- flajštrček** ▶ f'le:jštɛrčɛk -čka m ⟨⟩ manjš.
 < *FLAJŠTER: nɛ f'le:jštɛrčɛg bɔ za-*
 'dɪu:s't' | ☐ ∅
- flajzer** ▶ f'le:jzɛr -zɛrja m ⟨⟩ star. *pro-*
stor [*del zemeljske površine*]: na n'mə
 f'le:jzɛrjə 'gɪu: 'ta:g_()ɔ:be 'rā:s'tɛjɛ |
 ☐ ⇒ PLAC ☐ ∅
- flaknoba** ▶ flak'nɔ:ba -e z ⟨⟩ redk. *jasa* |
 ☐ ⇒ FLAHNOBA ☐ ∅
- flam** ▶ f'lā:m -a m ⟨⟩ nš *potrebušina:*
 f'lā:m za 'župə - d'vā: 'kɔ:sɛ f'lā:ma |
 ☐ +
- flanca** ▶ f'lā:nca -e z ⟨⟩ *sadika, pred-*
vsem zeljna: 'ziɪne f'lā:nce ša
 'ma:rəm u'sā:dɛt | ☐ ∅ (Tominec 1964
flancat)
- flancat** ▶ f'lā:ncat -a m ⟨⟩ *flancat iz*
kvašenega testa: f'lā:ncate m nar'di-
lā | ⇒ ŠTRAVB ☐ SSKJ, SP 1962
- flancati¹** ▶ f'lā:ncat -əm nd. ⟨⟩ **Bo** *saditi*
sadike na stalno mesto: bɔ t're:ba
 s'pɛ:c_()a'lā:tə f'lā:ncat | ☐ ∅
- flancati²** ▶ f'lā:ncat flān'cā:m nd. ⟨f'lā:n-
 cɛ -te; f'lā:ncɔ flān'cā:lā -ə⟩ čustv. 1.
vsebinsko prazno, dolgovezno govori-
ti: 'kā: 'kɛ: "də'lā:nc_()'pɛ:t flān'cā:?!
 2. f. koga *lagati komu: 'məne 'ni t're:-*
ba s 'tā:kmə f'lā:ncat, kə te pra'dɪu:-
brə pəz'nā:m - p'rɛ: jə ja f'lā:ncɔ, da
 bɔ s'ka:rb'ɔ 'za:nɛ, 'pɪu: 'ni b'lə pa
 'nɛž z u'sɛga u'kupe | ☐ k 1 ⇒ GOVORI-
 TI; k 2 ⇒ LEGATI SE ☐ SSKJ
- flaneta** ▶ flā'ne:lā (in -'nɛ:-) -'nɛ:le z ⟨⟩
 nš *flaneta: s'ra:jca ja pa 'tā:ka, kə*
 bɛ b'lā: s flā'ne:lə na'rɛ:ta - d'vā:
 'mɛ:tra flā'ne:lə | ☐ +
- flanetka** ▶ flā'ne:lka -e z ⟨⟩ *flanetka*
 [*rjuha*]: flā'ne:lka ja za pəzime 'fa:jn,
 kə ja 'bəl 'tɪu:p'lā | ☐ SSKJ
- flaša** ▶ f'lā:ša -a z ⟨⟩ *steklenica* [*poso-*

da|: f'la:ša se ja zdr'bi|a • nē f'la:šē
 'pè:ra ša p'ri:es' • u mō'me:ntē ja
 'jem'ō f'la:šē p'rā:znē • f'la:ša ut
 'kis'le 'va:de (= redk. k'is'la'va:dna
 f'la:ša) • f'la:ša ut 'pè:ra (= redk. 'pè:
 rova f'la:ša) • f'la:ša ud 'v'ina (= redk.
 'v'inska f'la:ša) • f'la:ša ud 'vāle (= redk.
 'vālnatna f'la:ša) • f'la:ša na
 š'ra:uf (z navojem) • f'la:ša na 'ro:p
 (za kronasti zamašek) • u g'la:š sē
 na'tyo:čē, 'mānda 'jā: 'na: bēš 'ka: s
 f'la:ša 'pè:u! • za dojenčka a "m'ixa žē [pē
 f'la:šē (= s f'la:ša) 'pija? • kot igra
 spuščati flašo spuščati steklenico,
 da drsi po žlebu, narejenem v snegu:
 a g'rè:ma f'la:šē s'pušat? | ☐ k a
 BARIGLA ☐ SSKJ, Plet.

flašencug ▶ f'la:šen'cək (in '-cuk) '-cuga
 m ⟨ redk. škripec: 'ša:jtrgē bē 'li:exkē
 s f'la:šen'cugē ta'gvo: pētè:gnlē | ☐
 ⇒ ŠKRIBEC ☐

flaška ▶ f'la:ška -e z ⟨ steklenička:
 p'la:š'na:ta f'la:ška • f'la:škē za
 pēr'fum ja b'žē t're:ba s'ē'bō:j 'jēmet
 • te 'mā:lē [pē f'la:škē (f' = s f'la:
 ške) 'pija | ☐ SSKJ

flaža ▶ f'la:ža -a z ⟨ nš ruša |vrhnja
 plast zemlje z rastlinjem|: 'nai:j'rē:
 smē f'la:žē pēb'ra:lē 'duo:l | ☐

flegma ▶ f'le:gma -- -- (in f'le:-) prid. ⟨
 ravnodušen, flegmatičen: f'le:gma
 'dè:da 'ma:rēš 'jēmet, pa 'ja: • "ā:na ja
 f'le:gma, se na sē'kè:ra 'kē: 'duo:s't' •
 'č'istē 'neč jēm na pē'mā:ga - 'va:n ja
 f'le:gma | ☐ SSKJ

▶ **flegma** ▶ f'le:gma (in f'le:-) prisl. ⟨
 ravnodušno, flegmatično: 'č'ist
 f'le:gma ja 'pa:r'su, ud' 've:x ja g'nār
 pēb'ra:u pa 'šo: | ☐ SSKJ

flegmatičen ipd. ⇒ FLEGMA

flegmatik ▶ fleg'mā:tək -a (in flē;-; in
 -tj-) m živ. ⟨im. mn. -tēkē (in -ti-))
 flegmatik: "mè:rō ja fleg'mā:tēg, da
 mē 'ni 'pā:ra | ☐ SSKJ, SP 1962

flek ▶ f'le:k -a (in f'le:-; in f'lie:-) m
 ⟨im. mn. f'le:kē in f'lie:kē) 1. madež:
 'lē:, 'kā:ke f'le:ke sē na'rè:d'u s 'fā:r
 bē • f'lie:k ut č'r'ni|a (: k'rēvē) 2.
 maroga |lisa, navadno temenjša|: na
 'zis'kē se mē ja r'dè:č f'le:k na'rè:d'u

• f'le:ke 'mā: pē 'no:u:ge: x • čē 'mā:š
 r'dè:čē bē'lē:zēn, dē'biš t'p pē'sō:t pē
 t'rurp'ē r'dè:ča f'le:ke | ☐

flekast ▶ f'le:kast -a -ē (in f'le:-; in
 f'lie:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tēga in
 -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tēmē in -s't'mē)
 1. madežast: f'le:kasc_()t'rūo:p •
 ub'le:kē 'mā:š f'le:kastē ud b'žā:ta 2.
 marogast: kē mē 'zè:be, 'mā:m 'vərgnē
 f'lie:kas'te 'no:ge | ☐

flerjanovo ▶ fler'jā:nōvē -nōga (in fle-) s
 ⟨) nš praznik sv. Florijana 4. maja:
 na fler'jā:nōvē ja "xā:ns 'šo: u "p'žō:
 nōvē "fler'jā:nē za 'gō:t 'vō:šēt •
 jajča'rija ja na fler'jā:nōvē | ☐

fleten ▶ f'lét:n -tna -ē prid. ⟨rod. ed. m. sp.
 -t'nēga) čist |brez umazanije, prahu|:
 'sē: 'mā:m f'lét'ne 'zō:kne • a ja te
 'rō:pčək f'lét:n? • "bē:ta ja f'lét:na
 'žē:nska (ki ima smisel in skrb za
 snago) | ☐ Plet. (SSKJ, SP 1962 ≠)

▶ **fletno** ▶ f'lét:nē prisl. ⟨) čisto |brez
 umazanije, prahu|: 'kək 'mā:te
 'pa:r'vas f'lét:nē! • u 'kè:udrē ja
 'fa:jn f'lét:nē | ☐ (SSKJ ≠)

fličkati ▶ f'ličkat -əm nd. ⟨) a f. s čim
 pokati s čim |s tankim, prožnim pred-
 metom|: z 'ga:žlē sm' f'lička|a - š'mič
 ja 'ma:gu 'bēt na 'kuo:ncē b čustv. f.
 koga/kaj udarjati koga/kaj |s tankim,
 prožnim predmetom|: za'kā: ga pa
 s'pè:t f'ličkēš? | ☐ k a ⇒ POKATI; k b
 ⇒ MLATITI ☐

flider ▶ f'lidēr -dra m ⟨) star. španski
 bezeg | ☐ ⇒ španski BEZEG ☐ (Thesaurus 1992)

fligelica ▶ f'ligelca -e z ⟨) krilna vodna
 črpalka: s ff'ligelcē smē 'va:de 'pum-
 palē | ☐ FLIGERICA ☐

fligeljc ▶ f'ligelc -a m ⟨) okensko krilo:
 f'liglce 'duo: pē'b'ie:rē | ☐ FRIGELJC
 ☐

fligerica ▶ f'ligerca (in -gē-) -gē:ce z ⟨
 krilna vodna črpalka: p' "tin'čkē
 smē f'ligercē 'mè:lē, p'rē:, kē ša 'ni
 b'žē vōđō'vō:da | ☐ ⇒ FLIGELICA ☐

flika ▶ f'lika f'like z ⟨) 1. a zaplata,
 krpa |manjši kos blaga, usnja, gume
 za prekrivanje, nadomeščanje raztr-
 ganega, izrabljenega dela|: f'lika p'ž

- f'likə ja b'la: na ub'lə:kə • f'lika za 'gumə (: pə'cikəl) **b** *krpa |manjši kos blaga, ki ostane pri krojenju|*: a ša 'mā:s kākə f'likə ud 'mā:nt'lna? **c** *krpa |manjši kos blaga|*: nə f'likə 'nucəm, da m pəs'kus'u 'šivət **2.** čustv., redk., nav. s prilastkom *kar je podobno zaplati*: f'like s'nje:ga sə ša b'le: **3.** čustv., z rodilnikom *manjši kos zemlje*: nə f'likə 'zie:mle 'mā: tm'duo:ī | ⊞ k 1c COTA; k 3 FLIKICA, OGEL¹ ⊞ SSKJ
- flikati** ▶ f'likat -əm tudi f'ličam nd. ⟨f'likə -te tudi f'ličə (in f'lič) f'ličte; f'likə -kaša -ə) **1.** a f. kaj *krpati kaj |prekrivati s krpo|*: 'gumə (: mo'to:r : pə'cikəl : 'vo:z) f'likəm **b** čustv., redk. f. koga *lepiti komu obliže*: 'kā: s'ŋə pa nar'diļa, da te f'likəje? **2.** f. kaj *popravljati kaj |zadelavati luknje|*: u'sā:kə 'lè:tə ja b'lə t're:ba t'rikrt, š'tè:rkrt 'cè:stə f'likat, p're:, kə ša 'ni b'lə as'fā:lta • 'ma:jce pa 'gā:te f'likəm • 'kə'vā:čə 'zd'ra:uc ja 'piškra f'likə | ⊞ k 1b ⇒ FLAJŠTRATI ⊞ ∅
- ▶ **flikati se** ▶ f'likat se -əm se tudi f'ličam se nd. (⇒ FLIKATI) čustv., redk. *prebijati se |(s težavo) se preživljati|*: {A} 'kā: 'de:žeta? {B} 'e:, f'ličama 'se:. | ⊞ ⇒ TOLČI SE ⊞ ∅
- flikica** ▶ f'likca f'likce ž ⟨⟩ **1.** manjš. *krpica* |< FLIKA| **a** |*manjši kos blaga, usnja, gume za prekrivanje, nadomeščanje raztrganega, izrabljenega dela|*: f'likcə sə na 'la:xt na'si **b** |*manjši kos blaga, ki ostane pri krojenju|*: 'kumə d've: f'likcə b'la:ga sta u'sta:le **c** |*manjši kos blaga|*: nə f'likcə mē 'dē: za 'pužəkə ub'lə:čt **2.** čustv., redk., z rodilnikom *manjši kos zemlje*: jə 'kā: sm pa 'lie:x 'mè:ļa na tis'tə f'likcə 'nive!?! | ⊞ k 1c ⇒ COTIKA; k 2 ⇒ FLIKA ⊞ ∅
- flikniti** ▶ f'likən't' -knem a. ⟨f'liknə (in -kən') -kən'te; f'likn'u f'likənļa -ə) **1.** slabš. *umreti*: 'bəm 'šə: ud'io:ma, pa čə 'ka: f'liknem **2.** čustv. f. koga/kaj *vreči koga/kaj |s silo povzročiti, da (po zraku) preide na drugo mesto|*: tə š'kāt:lə ša 'ma:rma uk'ra:j f'likn't'
- st'rā:n f'liknə 'čə:ule, čə jəx na 'mis'leš 'vje:č 'nuo:sət **3.** čustv. f. koga/kaj *fotografirati koga/kaj*: 'ka: na 'xi:tr nas ja f'lik'n'u, pa sə 'ta:kele 'fa:jn s'like g'rā:tale | ⊞ k 1 ⇒ UMRETI; k 2 ⇒ VREČI; k 3 ⇒ SLIKATI | ⊞ SSKJ, SP 1962 ≠
- flinta** ▶ f'linta f'lin'te ž ⟨⟩ slabš. *puška |orožje|*: 'kākə f'lintə pa 'mā: | ⊞ ⇒ PUKŠA ⊞ SSKJ, Plet.
- flobert** ⇒ FLOBRT
- flobrt** ▶ f'lo:bərt -a m ⟨⟩ *flobert |puška za streljanje na kratke razdalje|*: s f'lo:bərtə ja st're:lə | ⊞ ∅ (SSKJ, SP 1962 *flobert*)
- flober** ▶ f'lo:dər -dra m ⟨⟩ nš *barva, ki ponareja lesno strukturo*: u'rè:xə f'lo:dər • f'lo:dər se 'le:pə dŋ'ži | ⊞ ∅
- flobrati** ▶ f'lo:drat -əm nd. ⟨⟩ *flobrati |z barvanjem ponarejati lesno teksturo|*: a bəš pə'xištve f'lo:drə? | ⊞ SSKJ
- flomaster** ▶ f'lo:'mā:stər -tra (in f'lo-) m ⟨⟩ *flomaster* | ⊞ SSKJ
- florjanovo** ⇒ FLERJANOVO
- flos** ▶ f'lo:s -a m ⟨⟩ *splav |za plovbo po reki povezan ali s klini zbit les|*: 're:zən (: 'vè:zən) f'lo:s • pə 'pè:t, 'šə:st f'lo:su ja na'ejnkrč_()l'žə • f'lo:s_:_mə u'da:rlə | ⊞ SP 1962, Plet.
- flosar** ipd. ⇒ FLOSER ipd.
- flosati** ▶ f'lo:sat -əm nd. ⟨⟩ čustv. f. kaj *metati kaj a |s silo, navadno ročno, povzročati, da prehaja po zraku na drugo mesto|*: za'kā: pa 'ta:k f'lo:səž 'dje:ske?! **b** brez. |s silo povzročati, da prehaja v velikih količinah na drugo mesto|: pəgl'è:də, 'kək f'lo:sa 'va:də! | ⊞ ⇒ METATI ⊞ ∅
- floser** ▶ f'lo:ser -serja m živ. ⟨⟩ *splavar*: 'čā:sə sm 'ja:s 'tud' 'bè:u f'lo:ser | ⊞ ∅ (+ *flosar*)
- floserski** ▶ f'lo:sərs'kə [-serska -ə ([in -ser-) prid. (rod. ed. m. sp. -sərs'kəga) *splavarski*: 'to: ja 'tā:kə f'lo:sərskə 'jes'tə ◆ 1es. ⇒ floserske KLEŠČE ● ⇒ floserski BAL | ⊞ SSKJ, SP 1962 (*flosarski*)
- ▶ **floserski** ▶ f'lo:sərs'kə -kəga m živ. ⟨⟩

- flosarski bal* |tradicionalna prirediteljev na Ljubnem ob Savinji|: a gr'è:š na f'lò:sèrs'kèga? | ⊞ floserski BAL ⊞ ∅
- flosk** ▶ f'ʎəsk medm. ⟨⟩ *posnema zamolkel glas pri udarcu, padcu*: f'ʎəsk ja nar'diʎə, kə ja 'ja:jçə ɥ d'ri:evə prlɛ-'tè:ʎə | ⊞ Plet. (+ *plosk*)
- fluder** ▶ f'ludər -dra m ⟨⟩ *odprtina na jezu za prehajanje splavov*: f'ʎò:s ja 'šə: pr̩ 'ja:zə čas f'ludər | ⊞ ∅
- fočkanje** ▶ 'fə:čkəŋə (tudi -e) -e s ⟨⟩ • **Bo** ITI SE ZA FOČKANJE *skriviati se* |otročka igra|: 'pe:mə se za 'fə:čkəŋə (⊞ ⇒ SKRIVATI SE) | ⊞ ∅
- fočkati se** ▶ 'fə:čkat se -əm se nd. ⟨⟩ **Bo** *skriviati se* |otročka igra|: 'fə:čkat smə se š'lɛ | ⊞ ⇒ SKRIVATI SE ⊞ ∅
- foga** ▶ 'fə:gə -e ž ⟨⟩ **ŠD** posam. *vžigalnik* |priprava za prižiganje cigaret|: a 'má:š 'fə:gə? | ⊞ ⇒ FARACAJG ⊞ ∅
- fogati** ▶ 'fə:gat -əm d.+nd. ⟨⟩ **Kr** šalj., star. f. *koga ubogati* |narediti tako, kot kdo predlaga|: čə me 'na: ɥš 'fə:gaʎa, bɥ 'xut | ⊞ ⇒ UBOGATI ⊞ ∅
- foglovž** ▶ 'fə:gʎəš -ža m ⟨⟩ **a** *ptičja kletka*: 'tò:na ja gr'ljicə s 'fə:gʎə:ža s'pus't'u **b** redk. *kletka* |za (divje) živali|: mɛd'vè:da 'má:jə 'nət u tis't'mə 'fə:gʎəžə zap'rɛd'ga | ⊞ ∅ (Thesaurus 1992)
- foh** ▶ 'fə:ɔx -a m ⟨⟩ *stroka*: 'tišlɛrs'kɛ 'fə:ɔx • **biti doma v tem fohu biti strokovnjak na tem področju**: 'pè:tər ja 'bəl ɥ tɛmə 'fə:ɔxə 'du:omɛ kə 'ja:s | ⊞ ∅ (Thesaurus 1992)
- fohman** ▶ 'fə:ɔxmən -a m živ. ⟨⟩ redk. *strokovnjak* |kdor kako stroko (dobro) obvlada|: 'tišlɛrs'kɛ 'fə:ɔxmən • šalj. 'i:ɥc ja za 'bá:be 'fə:ɔxmən | ⊞ ⇒ FAHMAN ⊞ ∅ (Thesaurus 1992 pod *fohmon*)
- fojšner** ipd. ⇒ FOJŠTNER ipd.
- fojštner** ▶ 'fə:jštner -nɛrja (in -šn-) m živ. ⟨⟩ *gozdar* |strokovnjak|: 'fə:jštner ja 'bè:ɥ ʎə'gá:r, pa 'ni 'sá:mə utka'zə:və - 'čá:s', ša p'rɛ:, sɛ mə 'kár:tə 'ma:gu pə'ká:zat, čə sɛ 'var'tə ɥ ma'line 'jət | ⊞ FORŠTNER, GOZDAR ⊞ ∅
- fojštnersko** ⇒ PO FOJŠTNEFSKO
- folc** ▶ 'fə:ɔlc -a m ⟨⟩ 1es. *brazda* | ⊞ ∅
- folcati** ▶ 'fə:ɔlcət -əm nd. ⟨⟩ 1es. f. kaj *delati brazdo, brazde v kaj*: gr'è:ma 'fə:ɔlcət_()is'te 'ʎá:te • 'fə:ɔlcáʎa ma pa na sekə'ʎá:rjə | ⊞ ∅ (Planina 1978 #)
- folcer** ▶ 'fə:ɔlcer -cɛrja m ⟨⟩ 1es. *venčnjak, venčenjak* |skobljič| | ⊞ FOLC-HOBELJ ⊞ ∅
- folcfrklajdenga** ▶ 'fə:ɔlcfrk'lɛ:jdɛŋga -e ž ⟨⟩ 1es. *podbojna obloga na strani z vratnim krilom*: na 'ja:nɛ st'ra:nɛ, 'təm, kə sə ɥ'rá:te, ja 'fə:ɔlcfrk'lɛ:jdɛŋga, na drugə pa 'cè:rfrk'lɛ:jdɛŋga | ⊞ ∅
- folchobelj** ▶ 'fə:ɔlc'xə:bəl -na m ⟨⟩ 1es. *venčnjak, venčenjak* |skobljič| | ⊞ ⇒ FOLCER ⊞ ∅
- folcvagen** ▶ 'fə:ɔlc'vå:gən -gna m živ. ⟨⟩ *tip osebnega avtomobila znamke Volksvagen*: 'fə:ɔlc'vå:gna ja 'jəm'ə | ⊞ HROŠČ ⊞ ∅ (SSKJ *folksvagen*; SP 1962 *volksvagen*)
- folencati** ⇒ FAVLENCATI
- folgas** ▶ 'fə:l'gá:s -a m ⟨⟩ nš *polni plin*: s 'fə:l'gá:sə 'vəzɛ • 'dɛ: 'fə:l'gá:s (*pritisni plin do konca*) | ⊞ ∅
- folgati** ▶ 'fə:l'gat -əm nd. ⟨⟩ 1. f. *komu dohajati koga* |delati enako hitro kot kdo drug|: na 'fə:l'gəm 'jəm z be'tə:nə, 'ta:k 'xɪtr̩ be'tə'nè:rɛjə 2. f. kaj *požirati kaj* |biti tak, da lahko prehaja skozi|: 'cɛ:ɥ 'ni 'fə:l'gaʎa 'va:de 3. čustv. *dojemati, razumevati*: a 'fə:l'gəš, kə rəz'ʎá:ga? • na 'mò:rəm 'vi:č 'fə:l'gat | ⊞ k 1 DOHAJATI; k 2 ⇒ POŽIRATI; k 3 ⇒ ZASTOPITI ⊞ ∅
- folija** ▶ 'fə:lɛja -a (in -li-) ž ⟨rod. mn. -li⟩ nov. *folija* |tanek list| | ⊞ SSKJ, SP 1962
- folirati** ⇒ FAVLIRATI
- foliš** ▶ 'fə:lɛš -- -- (in -li-) povdk. ⟨⟩ redk. *jezen* |ki ima negativen, odklonilen odnos do koga|: 'rusɛ sə b'lɛ pa 'silɛ 'fə:liš • 'fə:liš ja b'ʎa: na:ŋga | ⊞ ⇒ JEZEN ⊞ ∅
- folk** ▶ 'fə:lk -a m ⟨⟩ nš, sleng. *ljudje* |skupina ljudi|: 'kò:k 'fə:lka ja b'ʎə na 'igrə! | ⊞ ⇒ LJUDJE ⊞ ∅ (Thesaurus 1992)

folksvagen ⇒ FOLCVAGEN

fora ▶ 'fɔ:ra -a ž ⟨ ⟩ sleng. 1. *nš prednost |boljši položaj pri tekmovanju|*: d'vâ: 'gɔ:ʎa 'mâ:jə 'fɔ:ra 2. slabš. *misel, mnenje, domislek*: 'mâ:š pa 'fɔ:ra, da se 'bɔ:x us'milə - 'kâ: ja pa 'tɔ: 'dɛ: za na 'fɔ:ra? | | ∅

forajtati ▶ 'fɔ:'ra:jtat -əm a.+nd. ⟨ ⟩ *Kr, Ko pripreči, pripregati*: ka'məjə sɲ 'va:z'u, 'i:van ja pa 'fɔ:'ra:jtɔ | | = FIR-ŠPATI | | ∅ (Tominec 1964; Videčnik 1988: 13)

forati ▶ 'fɔ:rat -əm nd. ⟨ ⟩ čustv., redk. f. kaj *metati kaj |s silo, navadno ročno, povzročati, da prehaja po zraku na drugo mesto|*: 'n̄ie: 'da:ru 'ta:k 'fɔ:rat! | | = ⇒ METATI | | ∅

format ▶ fɔr'mâ:t -a (tudi fɛr-) m ⟨ ⟩ *format |velikost pol papirja|* | | +

formerati ⇒ FRMERATI

forsitija ⇒ FORZICLIJA

foršibati ▶ 'fɔ:r'šibat -əm a.+nd. ⟨'fɔ:r'šibe ita.⟩ redk. f. kaj *poriniti, porivati kaj |s sunki, rinjenjem povzročiti, povzročati (hitrejše) premikanje|*: 'nə, 'dɛ: ša pa tə š'kâ:tɬə 'fɔ:r'šibema - sɲ ga 'vid'ɔ, kə ja 'aʊtɔ 'fɔ:r'šibɔ | | ∅ (Planina 1978)

forštner ▶ 'fɔ:rštner -nɛrja m živ. ⟨ ⟩ redk. *gozdar |strokovnjak|* | | = FOJŠTNER | | ∅ (Thesaurus 1992 *forštnar*)

fortenzija ▶ fɔr'tɛ:n'zɛja -a (in -zi-) ž ⟨rod. mn. -zi⟩ *hortenzija |rastlina|* | | ∅ (SSKJ, SP 1962 *hortenzija*)

fortrajber ▶ 'fɔ:rt'ra:jber -ɛrja m živ. ⟨ ⟩ šalj. *ščegetavček*: 'fɔ:rt'ra:jberja jə ja zma'sérɔ | | = PETELINČEK, VASERPINČ | | ∅

fortuna ⇒ FRTUNJA

forzicija ▶ fɔr'zicɛja -a (in -ci-) ž ⟨rod. mn. -ci⟩ *forsitija |okrasni grm|* | | SSKJ

forželj ▶ 'fɔ:ržəl -na m ⟨ ⟩ *veriga (za privezovanje goveda k jaslim)* | | SSKJ, Plet.

fošfoter ⇒ FAVŠPOTER

fotelj ▶ fɔ'tɛ:l | -'tɛ:ʎa (| in -'tɛ:-) tudi -'tɛ:le m ⟨ ⟩ *fotelj*: 'na:j'ra:šə pa 'žə ʊ fɔ'tɛ:ʎə sɛ'dim pa tɛlə'vizejə g'lédəm | | SSKJ, SP 1962

foter¹ ▶ 'fɔ:tər -tra m ⟨ ⟩ nš 1. *krma*

|hrana, navadno rastlinska, za živali|: a sɛ 'fɔ:tər žə našt'é:ʎɔ? - 'fɔ:tər za 'sa:rne (: s'vɛne) 2. *vmesna podloga |za oblačilo, obuvalo|*: a sɛ pɛ'n̄ie:sɬa 'fɔ:trɔ za 'mâ:nt'ɬ? | k | ∅ (Thesaurus 1992)

foter² ▶ 'fɔ:tər -tra (tudi 'fɔ:-) m živ. ⟨ ⟩ *ata, oče*: 'nâ:š 'fɔ:tər sə 'ka: 'le:pə s'tâ:rast u'čâ:kale - 't̄ista ja b'ɬa: ma'čɔ:xa 'nâ:šmə 'fɔ:trə - ut 'f'rɛnca 'fɔ:rtər | | = ⇒ ATE | | = ⇒ Pri mlajših govorcih prehaja v območje slabšalnega. | | ∅ (Planina 1978)

fotoaparati ▶ 'fɔ:tɔpa'râ:t -a m ⟨ ⟩ *fotografski aparat* | | = APARAT za slikati | | SSKJ, SP 1962

fotograf ▶ fɔtɔg'râ:f -a m živ. ⟨ ⟩ *fotograf* | | = SLIKAR | | +

fotografija ⇒ SLIKA

fotografirati ⇒ SLIKATI

fotrati ▶ 'fɔ:trat -əm nd. ⟨ ⟩ 1. a f. kaj *krmiti kaj |dajati (živali(m)) krmo|*: 'zi:efa 'fɔ:tra k'râ:ve šale ʊ'pɔ:'n̄uɔ:čə, da sə 'puɔ: 'čistə z 'viža b f. čemu kaj *krmiti kaj s čim |dajati (živali(m)) krmo|*: s'vɛnem 'dɛ:le žə 'jâ:pke 'fɔ:trəm 2. f. koga *hraniti koga |dajati hrano|*: a 'rɛ'nâ:ta 'pɔ:ba 'fɔ:tra? - g'dɔ: ga bɔ pa 'fɔ:trɔ pa 'rixtɔ!? 3. a.+nd. f. kaj s čim *podložiti, podlagati (oblačilo, obuvalo) s podlogo*: 't̄ie:ta ja te 'mâ:nt'ɬ z 'bâ:tɛ 'fɔ:traɬa - 'čɛ:ʊle sə 'šɔ:štɛrjə 'čâ:sɛ 'fɔ:trale, na d'va:jnə sə 'l̄imalɛ - uz'gɔ:ɔrɛ sə 'da:lɛ 't̄ɛ:nɛ 'lé:dər, uc'pɔ:t pa s'vin's'kɛga 4. čustv. f. koga *lagati komu*: a da sɛ p'ra:ʊ 'ca:jɔ_()a'mɔ: 'pa:ršɔ?! 'n̄ie: me s 'tâ:kmə 'fɔ:trat! | | = k 3 ⇒ PODLOŽITI, PODLAGATI; k 4 ⇒ LEGATI SE | | ∅ (Thesaurus 1992)

▶ **fotran** ▶ 'fɔ:trən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə⟩ 1. *krmljen*: š'čɛ:mə sə pa b'ɬɛ 'fɔ:trənɛ pra'sičə, da sə 'ta:k 'lɛ:pɛ? 2. *podložen |kot podloga prišit, prilepljen oblačilu, obuvalu|*: 'fɔ:trənɛ 'čɛ:ʊlə - a ja te 'mâ:nt'ɬ z 'vâ:tɛ 'fɔ:trən? | k 2 ⇒ PODLOŽEN | | ∅

fovček ⇒ FAVČEK

fovš ipd. ⇒ FAVŠ ipd.

- fovšerit** ▶ foša'rɪt -a -ə povdk. ⟨rod. ed. m. sp. -'rid'ga in -'ritega, daj. ed. m. sp. -'rit'mə in -'ritemə⟩ *nevoščljiv, zavisten*: za'ká: sę pa foša'rɪta? | ☐ ⇒ FAVŠ ☐ ∅
- fovšeriten** ▶ foša'rɪtɲ -tna -ə povdk. ⟨rod. ed. m. sp. -'rit'nęga⟩ redk. *nevoščljiv, zavisten*: pęgl'édę 'ga:, 'kək ja foša-'rɪtɲ! | ☐ ⇒ FAVŠ ☐ ∅
- fovšija** ▶ fo'sija -a (redk. fo-) ž ⟨rod. mn. -'ši⟩ 1. nš *nevoščljivost, zavist*: zarat fo'sija ja 'paršlę də k'ręga • fo'sija ga 'má:tra • ut fo'sija ja 'bé:u 'ka: 'zie:len 2. bot. *drobnocvetni rogovilček*: pę 'nivę fo'sija 'rás'te • 'čá:sę sę 'rjē:klę grag'ránska fo'sija, kę se ja u "gór:nęmə "g'ra:dę za'čé:la, pę 'unę 'va:js'kę. 'čá:sę ja za'čé:la 'ra:st ję'sęnę, 'de: pa 'ce:lę 'lé:tę 'rás'te | ☐ SSKJ
- frača** ▶ f'rā:ča -a ž ⟨⟩ *frača |igrača|*: s f'rā:čę sm 'žá:be st'rę:lę | ☐ +
- fraj** ▶ f'ra:j (Bo f'rę:) -- -- prid. ⟨⟩ *prost* 1. |s katerim lahko človek sam razpolaga, ker nima določene obveznosti|: u'se: f'ra:j sę'bó:te za'bija za 'ba:jtę • 'tjē:č sę'bó:te ša 'nišę b'le: f'ra:j 2. |ki ni zaseden, oddan|: nę'biene f'ra:j 'suo:be 'ni 'vī:č • a ja kāk s'to: ša f'ra:j? • f'ra:j 'zjic_()ę 'na:jdę | ⇒ NA FRAJ ☐ ∅ (Thesaurus 1992)
- ▶ **fraj** ▶ f'ra:j -- -- (Bo f'rę:) povdk. ⟨⟩ *prost* 1. *prost |brez obveznosti|*: up sę'bó:tex smę b'lę f'ra:j, žę 'ni b'lę 'vī:č_()o:le 2. star. f. česa *prost česa* |ki ga to, kar izraža dopolnilo, ne veže|: a sę s'đá:rtę (: 'šo:le) žę f'ra:j? 3. *prost* |ki pri določenem dejanju ni vezan, omejen s kako zahtevol|: me ja pęs'tjla, 'de: sm pa f'ra:j 4. **a** *prost* |ki ni oviran, omejen v svobodi gibanja|: 'pęs ja f'ra:j **b** *svoboden* |ki mu kdo s silo, prisilo ne omejuje gibanja|: 'pü: smę b'lę pa f'ra:j, da smę 'liē:x š'lę da'mo: 5. *prost, prevozen, prehoden*: 'cē:sta ja s'pēt f'ra:j • ⇒ biti LEDIK pa fraj | ☐ k 2 ⇒ KONEC povdk.; k 4a PROST; k 4b SVOBODEN ☐ ∅ (Thesaurus 1992)
- frajer** ▶ f'rā:jar -ja m živ. ⟨⟩ sleng., čustv.

- a** *moški, navadno mlajši, ki se vpadljivo vede in oblači*: pęgl'édę 'ga:, f'rā:jarja, 'kək se ja z'rjxtę **b** *fant* |moška oseba, ki je v ljubezenskem odnosu do dekleta|: d'rug:a f'rā:jarja sę ja 'na:šla | ☐ k b ⇒ POB ☐ SSKJ
- frajerski** ▶ f'rā:jars'kę -ska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kęga⟩ sleng., čustv. < FRAJER a: f'rā:jars'kę 'a:ytę 'má: | ☐ SSKJ
- ▶ **frajersko** ▶ f'rā:jarskę prisl. ⟨⟩ sleng. < FRAJERSKI: f'rā:jarskę se 'nó:sę | ☐ SSKJ
- frajhant** ▶ f'ra:j'xá:nt prisl. ⟨⟩ *izraža, da se pri vožnji s kolesom krmila ne drži z nobeno roko*: 'niē: se f'ra:j'xá:nt 'va:zēt | ☐ ∅
- frajla** ▶ f'ra:jla -le ž ⟨⟩ čustv. *gospodična |naslov za doraslo mlado žensko|*: pęgl'édę 'ná:šę - 'ká:ka f'ra:jla 'ja:! • 'kõ:m pa g'rē:š, f'ra:jla? | ☐ GOSPODIČNA ☐ SSKJ
- frajlavf** ▶ f'ra:j'la:uf -a m ⟨⟩ *prosti tek*: na'vá:dņ pę'cikęl 'má: f'ra:j'la:uf, 'rę:ner ga pa 'ne:ma | ⇒ FRAJ LAVFATI ☐ ∅
- fraj lavfati** ▶ f'ra:j 'la:ufat 3. os. ed. f'ra:j -a (Bo f'rę:) nd. (⇒ LAVFATI) *prosto se vrteti*: kę'le:sę f'ra:j 'la:ufa - pa pēr_()ę:nęję se 'ni šta:k 'rjē:klę - za 'unęa, kę 'má: p're:mzę na 'nuo:ge | ⇒ FRAJLAVF ☐ ∅
- frajlika** ▶ f'ra:jlęka -e ž ⟨⟩ manjš., čustv. < FRAJLA: 'ká:ka f'ra:jlęka sę 'žę! | ☐ SSKJ
- frajtonerica** ▶ f'ra:j'tó:nerca (in -nę-) -nęrce ž ⟨⟩ redk. *diatonična harmonika* | ☐ ⇒ lobasove RAMUNIKE ☐ ∅ (SSKJ 5: 1039 *frajtonarica*)
- frakelj** ▶ f'rā:kęl -na m ⟨⟩ *frakelj a* |prostorninska mera, osmina litra|: nę f'rā:kęl š'n'õ:psa **b** |steklenička za to mero| | ☐ FRAKELJC ☐ + [Tominešek 1903: 10: im. ed. »frák|«]
- frakelj c** ▶ f'rā:kęlc -a m ⟨⟩ *frakelj a* |prostorninska mera, osmina litra| **b** |steklenička za to mero| | ☐ ⇒ FRAKELJ ☐ +
- franconkljevo** ▶ fręn'cõ:ŋklõvę -lõga (in -ra-) s ⟨⟩ NŠ, star., redk. *porcijunkula* |2. avgusta|: 'duo:ns ja fręn'cõ:ŋklõvę

- se 'rè:pa 'sè:ja | □ ∅

francoz ▶ fran'cò:is -za (in frə-) m živ. ⟨
francoz |priprava|: 'dɛ: mɛ fran'cò:za
| □ SSKJ, SP 1962

frank ▶ f'rã:ŋk -a m ⟨
1. **a** nš kavni nadomestek iz cikoriije: a 'dã:š zron f'rã:ŋka k'ne:jp 'tut'? **b** zavojček tega kavnega nadomestka: d'vã: f'rã:ŋka mɛ pr'ni:seš
2. *frank* |denarna enota| | □ k 1 CIKURJA □ + ≠

franže ▶ f'rã:nža f'rã:nš ž mn. ⟨
črta na steni pod stropom, ki zaključuje z valjčkom nanesenim vzorec: z'vã:lcnɔ sm 'žə - f'rã:nža ša 'ma:rəm na'rè:dɛt (= pɛ'tè:gən't) | □ +

frata ▶ f'rã:ta -e ž ⟨
krčevina, poseka: u tɛ s'pò:d'nɛ f'rã:tɛ sɛ 'lɛ:pɛ ma'line - u "kò:z'jəmɛ "lã:zɛ ja 'tud' b'lã: 'čã:sɛ f'rã:ta, 'dɛ: se ja pa za'rã:stlɛ
♦ gozd. **sekati** (: posekati) na frato sekati na golo: "p'lɔ:nɔs'kɛ sɛ na f'rã:tɛ pɛ'se:kalɛ | □ +

frbolter ▶ fər'bu:ltɛr -tɛrja m živ. ⟨
šalj., redk. *neugnan, razposajen človek, predvsem otrok*: 'kã: s'pè:č_()pilɛš, fr'bu:ltɛr?! | □ ⇒ RAZBOJNIK □ ∅

frčada ▶ fər'čã:da -e ž ⟨
zakrivljen del toporišča pri cepinu: fr'čã:da ja u'd'lɛ'tè:lã (: 'pɔ:kŋlã) - za fr'čã:dɛ p'rim' | |pri hiši| ⇒ AHER □ SSKJ ≠

frčati ⇒ FRČETI

frčeti ▶ 'fa:rčat fər'čim nd. ⟨fa:rčɛ (in 'fa:rč) -čte; 'fa:rčɔ fər'čè:lã -ə tudi 'fa:rčãlã -ə) čustv. **a** hitro, slišno leteti: čɛ'bɛ:le (: 'tičɛ) fr'čijɛ pɛ 'lɔftɛ - erɔp'lã:n ja 'fa:rčɔ nad 'vi:seš
b letati, švigati: 'iskra sɛ fr'čè:le | □ ⇒ LETETI; k b ⇒ LETATI □ ∅ (+ frčati)

frdaman ▶ fər'dã:mən -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə) slabš. *ki izraža nekoliko negativen odnos do osebe, stvari*: fr'dã:məna 'rɛ:č 'ti, da ja 'ma:glɛ 'ti:le p'ru:č p'rit! - ša 'ka: 'di:š 'pã:da - 'ti u'rã:k fr'dã:mən(ɛ) 'ti! - zmer. 'dɛ: g'mã:x, 'bã:ba fr'dã:məna! **b** poud. *ki izraža občudovanje*: fr'dã:mənɛ 'di:kle, 'kɛk ja 'fɛ:st! | □ ⇒ PRESNET □ SSKJ

frdamanski ▶ fər'dã:məns'kɛ -a -ə prid.

⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga) **a** slabš. *ki izraža nekoliko negativen odnos do osebe, stvari*: fr'dã:mənska 'va:jaska 'ti! - zmer. 'ti 'dè:da fr'dã:məns'kɛ! **b** poud. *ki izraža občudovanje*: 'ɔ:, 'ti fr'dã:mənska "jɔ:žã 'ti, 'kɛk sɛ se z'rjxtãlã! | □ ⇒ PRESNET □ ∅

▶ **frdamansko** ▶ fər'dã:mənskɔ prisl. ⟨
izraža veliko mero stanja|: 'kɛk fr'dã:mənskɔ mɛ 'ru:ka bɛ'li | □ ⇒ PRESNETO □ ∅

frderbati ▶ fər'dɛ:rbat -əm (tudi fə'dè:-) d. ⟨
1. **a** f. kaj pokvariti kaj |narediti slabše, neuporabno|: 'lɛ:pɛ 'dɛ:lɛ s pɛ'ciklɔnɛ, da ga na fər'dɛ:rbɛš - 'ura se ja fə'dɛ:rba:lã - p'ra:ujɛ, da se bɔ u'rjɛ:mɛ fr'dɛ:rba:lɛ (postalo bo deževno, mrzlo) **b** f. koga pohabiti koga: s tis't'mɛ 'va:zɛ sɛ ja k'riš fr'dɛ:rbo - 2. čustv. f. koga/kaj ubiti koga/kaj, usmrtiti koga/kaj: 'bã:bɛ bɛ x'mã:lɛ fr'dɛ:rbo - t'ri 'pišate sm fr'dɛ:rbo - a sɛ 'tɛm d'vã: pra'šičã fr'dɛ:rbo (zaklal)? 3. f. koga zelo pretepsti, kaznovati koga: 'ã:te te bɔ fr'dɛ:rbo, čɛ 'na:_bɛš_()ɔ: da'mɔ: ● ⇒ JEZEN sem, da bi te frderbal | □ k 2-3 ⇒ UBITI □ ∅ (Tominec 1964)

▶ **frderbati se** ▶ fər'dɛ:rbat se -əm se (tudi fə'dè:-) d. ⟨
1. *pokvariti se a |postati neužiten, slab|*: u'sɛ žã'lɔ:cɛ sɛ se fr'dɛ:rba:lɛ **b** |postati slabši, neuporaben|: st'rɔ:j se ja fr'dɛ:rbo 2. čustv. *ubiti se, storiti samomor*: "vã:nč se ja fr'dɛ:rbo - ust'rɛ:lu se 'ja: | □ k 2 ⇒ UBITI SE □ ∅

▶ **frderban** ▶ fər'dɛ:rben -a -ə (tudi fə'dè:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, daj. ed. m. sp. -n'mə) 1. **a** *pokvarjen* |< FRDERBATI 1|: p'rã:lɔnɛ st'rɔ:j_()a fr'dɛ:rben **b** *pokvarjen, defekten*: 'ru:ka ja fr'dɛ:rbenã 2. *ubit, usmrčen*: 'na:šlɛ sɛ ga fər'dɛ:rbenɔga | □ k 1b DEFEKT prid., DEFEKTEN, FALJEN, FELJEN □ ∅

frderbovati ▶ fərder'bo:vãt -'bujam (redk. fəð- >; in -dɛ- >) nd. ⟨fərder'bu:j -te; fərder'bo:vɔ -b'vã:lã -ə) 1. f. kaj kvariti kaj |delati slabše, neuporabno|: 'ni: 'nɛ ma'šine frder'bo:vãt - 'ni: 'mji:sa 'vɛnɛ 'pušãt, kɛ se frder'buja

2. čustv. f. koga *ubijati koga, usmrčevati koga*: u 'lâ:gerjə sə jəx 'puo: fəderb'vâ:lə • 'kək se ũ tɛ 'va:js'kɛ 'lɛdɛ fr̩der'buja.jə! • 'miʃlan 'ta:k fr̩der'buja (*kolje*) pra'si:ča – pə š'tè:r na 'dè:n! | ☐ k 2 ⇒ POBIJATI ☐ ∅
- **frderbovati se** ► fəderb'bo:vat se -'bujam se (redk. fəd- >; in -dɛ- >) nd. (⇒ FRDERBOVATI) *kvariti se a* |postajati neužitén, slab|: sa'lâ:ta se fr̩der'buja, čə ja ũ p'lâ:stičnɛ ũ'rɛ:čkɛ **b** |postajati slabši, neuporaben|: kə'lè:sə se fr̩der'buja, čə 'ta:g_()'a:rdə p'remzəš | ☐ ∅
- freh** ► f're:ix -- -- (in f'rɛ:ix) prid. ⟨⟩ star., redk. *nesramen*: 'kâ:k f'rɛ:ix č'ɥu:vek ja 'tɔ: • na 'bɔ:dɛ 'nə 'ta:k f're:ix! | ☐ ⇒ NESRAMEN ☐ ∅ (Thesaurus 1992)
- **freh** ► f're:ix (in f'rɛ:ix) prisl. ⟨⟩ star., redk. *nesramno*: 'niɛ: se 'ta:k f're:ix ub'nâ:šat | ☐ ⇒ NESRAMNO ☐ ∅
- freza** ► f're:za (in f'rɛ:-) f'rɛ:ze z ⟨⟩ **a** *prekopalnik, freza*: s f'rɛ:zɛ bɔ 'šɔ: pə 'nivɛ **b** *rezalnik silaže*: f're:zə 'mâ:, za 'siʃɔs | ☐ SSKJ, SP 1962
- frezati** ► f're:zat -əm (in f'rɛ:-) nd. ⟨f'rɛ:zɛ itd.⟩ ies. *rezkati, frezati*: a bəš 'tɔ:le f're:zɔ? • na sekə'lâ:rjə 'tjɛ:škə f're:zəš, 'ma:rəš 'jəmet f'rɛ:zercə | ☐ SSKJ, SP 1962
- frezer** ► f'rɛ:zer -zɛrja m ⟨⟩ ies. *rezkar, frezalo* |orodje| | ☐ SSKJ, SP 1962 ≠
- frezerica** ► f'rɛ:zerca (in -zɛ-) -zɛrce z ⟨⟩ ies. *rezkalnik, frezalnik* |stroj|: f'rɛ:zerca ja ma'si:na za f're:zat | ☐ ∅
- frfuliti** ► fər'fulɛt -ɛm nd. ⟨fər'fulɛ (in -'ful) -lte; fər'fulu -lɫa -ə) čustv. *opazno, pozornost* *vzbujajoče se česati, kodrati*: za 'kuo:ga se pa 'ta:k fr̩'fulɛš? • 'ma:mə fr̩'fulem (*mami urejam pričesko*) | ☐ ∅
- frheranje** ► fər'xɛ:rənɛ (**Bo** tudi -e) -e (in -'xɛ:-) s ⟨⟩ nš *zasliševanje* |strogo in natančno izpraševanje koga z namenom ugotoviti resnico|: 'kâ: ja pa 'tɔ: za nə fr̩'xɛ:rənɛ!/? | ☐ ∅
- frherati** ► fər'xɛ:rat -əm (in -'xɛ:-) nd. ⟨fər'xɛ:rɛ itd.⟩ f. koga *zasliševati koga* |strogo in natančno izpraševati koga z namenom ugotoviti resnico|: 'ta:g 'dɔ:gə jə ja fr̩'xɛ:rɔ, da mə ja 'puo: pə've:dɫa, g'dɔ: ja 'gume pɔ'pɛ:lɔ • 'ma:rəm 'kar 'čuvat na ũ'rɥu:ka, da jəx 'na:bɔ ɛŋka'sâ:nt 'kɛ: fr̩'xɛ:rɔ zarat_()ɛlɛ'vizija | ☐ ⇒ SPRAŠEVATI ☐ ∅
- frigeljc** ► f'rigɛlc -a m ⟨⟩ **Bo** *okensko krilo*: f'rigɛlc 'kumɛ ša na n'mə 'pâ:n-tə vɛ'si | ☐ ⇒ FLIGELJC ☐ ∅
- frika** ► f'rɪka f'rike z ⟨⟩ **Do** nš *jed iz pražene slanine in sira*: f'rɪkə sə sɛ 'vəlɛrjə 'de:ʃalɛ, sə jə zɔŋ pəl'ɛn'te a pa ž'gâ:ncɔ 'jəd'lɛ | ☐ ∅
- fris** ► f'rɪs -a m ⟨im. mn. f'rise⟩ *obraz a slabš. |prednja stran glave|*: 'kək se ja pə f'rɪsə pət'ɔ:ku! • f'rɪs tɛ m s'ta:ušɔ (= s'tɔ:ku) **b** čustv. |z *mimiko izraženo razpoloženje, stanje*: 'kâ:k f'rɪs ja na'rè:d'u, kə ja 'ču, 'kò:k smə 'də'bilɛ za 'xišə! • čustv. **pokati frise spakovati se**: 'niɛ:xɛ se spa'kɔ:vat pa f'rise 'pɔ:kat! • čustv., redk. **pokati (si) frise iz koga norčevati se iz koga**: za'kâ: sɛ s_()t'rɪca f'rise 'pɔ:kəš? (☐ ⇒ delati si NORCA iz koga) | ☐ k 1 ⇒ LICE ☐ SSKJ
- frišen** ► f'rišɛn -šna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -šnɛga) *svež* **1. a** |*dobljen, pripravljen pravkar in še ni izgubil svojih bistvenih dobrih lastnosti*: f'rišŋ k'rɛx • f'rišnə m'lɛ:kə ũ'ziɛm' • a ja tɛ 'jɛs'tɛ f'rišnə? **b** |*ki vsebuje še veliko vlage*: f'rišŋ 'fö:tər **2. |ki še ni uporabljen, izrabljen: nə'mâ:ðə f'rišnɛga 'ɫufta 'nɛc_()'pus'tɛ • f'rišna 'va:da • u f'rišne 'cɔ:te (*oprana, zlikana oblačila*) jə ja ũ'ble:kɫa, te s'tâ:ra pa 'tut' 'ka: zaž'ga:ɫa • f'rišnə (*oprano, zlikano*) s'ra:jcə ũ'ziɛ:mɛ **3. a** |*pravkar ali pred kratkim narejen*: cɛ'miɛnt ja ša f'rišɛn • 'fâ:rba ja f'rišna (*se še ni posušila*) **b** |*nastal na novo, pred kratkim*: {A} a sə 'ca:jtŋŋɛ f'rišnə? {B} 'niɛ:, ũ'čɛ:ršne. • te 'mâ:lɛ 'mâ: f'rišnə (*rahlo vneto*) 'rit'kə **4. a** |*prijetno hladen*: f'rišɛn 'vɛ:trɔ • f'rišɛn 'lɛft **b** |*hladen*: 'de: sə pa 'jutra žə 'vɛrgnɛ f'rišne • ⇒ frišna župa | ☐ SP 1962, Plet.**
- **frišno** ► f'rišnə prisl. ⟨⟩ *sveže* **1. |**

- FRIŠEN** 2|: pəg'lə:de, kə 'mā: ša f'rišnə (svežo rano) • na f'rišnə ja 'bè:u_()b'rj̄t 2. |< **FRIŠEN** 4b|: 'duo:nz_()'utře ja b'ʎə pa z'ʎə f'rišnə | **□** **∅**
- **frišno** ► f'rišnə -nəga s ⟨⟩ 1. *umit, opran, prebeljen*: pə f'rišnəmə de'ʃi 2. < **FRIŠEN** 1b: a sę 'kə: za f'rišnə na'kə:s'u? (*ali si nakosil kaj sveže krme?*; **□** PRELAST) | **□** **∅**
- fritof** ► f'rj̄taf -a m ⟨⟩ *pokopališče a |prostor za pokopavanje mrličev|*: a bəta š'ʎa: na f'rj̄taf? **b** |*prostor za pokopavanje živali|*: s'ta:r 'a:te sə b'lə 'šj̄nkler - sə pɹ 'ā:nzə 'mè:lə f'rj̄taf za 'ca:rknənə ž'vāt • nizk. **gniti na fritofu biti mrtev**: 'lò:ʒa pa 'ni 'duo:mə - kə na f'rj̄tafə g'nija (**□** ⇒ gniti na BRITOFU) | **□** ⇒ BRITOF **□** **∅** (Thesaurus 1992)
- friza** ► f'rj̄za f'rize z ⟨⟩ **Bo** redk. *frizijka |krava pasme črno-belega goveda|*: f'rj̄za ja 'mè:ʎa g'lj̄x ub 'ra:jtɹgə | **□** ⇒ FRIZIJKA **□** **∅**
- frizer** ► fri'zi:er -ja (in fri-) m živ. ⟨⟩ *frizer*: za fri'zi:erja se ja 'zuču • g'da:j bəš pa 'šə: x fri'zi:erjə (*kda:j se boš šel ostrič?* • šalj. a 'duo:ns_č pa 'ti za fri'zi:erja (*ali danes ti strižeš, urejaš pričesko?*) | **□** +
- frizerija** ► frizə'rija -a (in fri-) z ⟨⟩ *frizerski salon*: uc'pə:t 'mā: šta'cunə pa frizə'rijə | **□** **∅**
- frizerka** ► fri'zi:erka -e (in fri-) z ⟨⟩ *frizerka*: za fri'zi:erka se ja š'ʎa: 'učət • šalj. a 'ti sę b'ʎa: za fri'zi:erka (*ali si ti strigla, urejala pričesko?*) | **□** SSKJ, SP 1962
- frizijka** ► f'rizeka (in -zi-) | -zəke (| in -zi-) z ⟨⟩ *frizijka |krava pasme črno-belega goveda|*: f'rizekə sə 'kuplə • te 'kuon' ja pa 'tā:k_ə na f'rizeka | **□** FRIZA **□** **∅**
- frizirati** ► fri'zè:rat -əm (in fri-) nd. ⟨⟩ *frizirati |strokovno urejati lase|*: a se g'rè:š s'pè:t fri'zè:rat? • 'mā:nca me ja u'čè:rə fɹ'zè:raʎa (*mi je uredila pričesko*) | **□** SSKJ, SP 1962
- frizura** ► fri'zura -a z ⟨⟩ *frizura, pričeska*: u'sā:g 'dè:n 'mā: d'rugə fri-
- 'zurə | **□** SSKJ, SP 1962
- frklajdenga** ► fərk'le:jdəŋga -e z ⟨⟩ *ies. podbojna obloga*: fərk'le:jdŋgə ma na'bj̄ʎa • fərk'le:jdŋga ja za'tə, da se pɹ u'rā:tex š'tuə:g zak'rija | **□** **∅**
- frmenski** ► fə'r'mən's'kə [-'menska -ə (| in -mē:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'mē:n's'kə-ga) slabš. *ki izraža nekoliko negativen odnos do osebe, stvari*: 'ni:sə 'neč 'pa:ršlə, fɹ'mē:n's'kə! • ti xu'dič fɹ'mē:n's'kə, kək sm̄ se ga ūst'rā:šʎa! **b** poud. *ki izraža občudovanje*: 'ti 'bā:ba fɹ'mē:n'ska, 'kək ja 'čè:dna! | **□** ⇒ PRESNET **□** **∅**
- frmerati** ► fə'r'me:rat -əm (in -mē:-) nd. ⟨fə'r'me:rə itd.⟩ **Bo** star. *delati, početi*: 'kā: sta pa fɹ'me:raʎa tɹ 'nətər? | **□** **∅**
- frmežen** ► fə'r'mè:žən -žna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žnəga) **Kr** zastar. *živahen |ki se lahkotno in veliko giblje|*: fɹ'mè:žnə 'va:trak • 'kək ja 'bè:ɹ fɹ'mè:žən, kə ja 'bè:ɹ 'mičkən! • pəg'lə:de tə 'kuoi-zəkə fɹ'mè:žnə! | **□** ⇒ ŽIV **□** **∅**
- frnažiti** ► fə'r'nā:žət -əm nd. ⟨⟩ čustv. *peči, kuhati*: 'kā: mə pa 'duo:ns fɹ'nā:žlə? • 'na:š sę 'vəs 'ca:jt 'ka: 'ja:jce fɹ'nā:žə • 'sə: na 'mis'ləm, da ja t're:ba 'ka: 'kuxat pa fɹ'nā:žət | **□** ⇒ KUHATI, PEČI **□** **∅** (Thesaurus 1992 ≠)
- frnikola** ⇒ FRNIKULA
- frnikula** ► fə'r'nj̄kuʎa -le z ⟨⟩ *frnikola* | **□** SSKJ pod *frnikola*
- froc** ► f'ruə:c -a m živ. ⟨⟩ slabš. *otrok |v odnosu do staršev|*: 'kò:k se zarat_č-ga f'ruə:ca prasə'kè:rəm! • 'le:ga, f'ruə:ca, kə zas'tə:pə! • 'šə:st f'ruə:cə ja 'mè:ʎa, pa ū'sā:ga z d'rugmə 'dè:de - 'nə 'jā:, 'dò:jčke sta b'le: 'na:j'ba:rš ud 'ja:ŋga • zmer. pɹə'k'lét' f'ruə:c xu'dičə, p'ric'_i:em, da te za ū'sə:se! | **□** ⇒ OTROK **□** SSKJ
- frocovje** ► frə'cə:jə (**Bo** tudi -a) -a s ⟨⟩ nš, slabš. *več otrok, otroci*: pa 'kā: se tə frə'cə:jə 'ta:k pra'gā:me?! • zmer. 'xj̄tɹ 'vən - prak'lét:tə frə'cə:jə! | **□** OTROCI (⇒ OTROK) **□** **∅** (Thesaurus 1992)
- fronta** ► f'rə:nta -e z ⟨⟩ nš 1. *nadev a za klobase, želodce*: te ža'ʎə:c ja s'ʎā:pšə, kə ja z d'ruge f'rə:nte na-

- 'rèt b za *potico*, *štruklje*: ja b'lə 'tò:k tis'te f'rò:nte za u pə'tičə, da sta jə 'ma:g'la 'ka: 'sà:ma pə'ja:st 2. *masa* |*snov*, *surovina*|: 'kò:k ja te f'rò:nta za š'n'ò:ps! | ☐ k 1a, 2 FRUNTA, MASA; k 1b ⇒ FILJA ☐ Plet.
- fronta**² ▶ f'rò:nta -e z ⟨⟩ *fronta* |*področje*, *kjer se spopadata dve souvažni vojski*|: u "rusejə sm 'bè:u na f'rò:ntə • na 'so:škə f'rò:ntə sə 'a:te 'pa:ršlə ub 'nuo:gə | ☐ SSKJ, SP 1962
- froškati** ▶ f'rò:škat -əm nd. ⟨⟩ *zajtrkovati*: a se žə f'rò:škə? • kə'fija sm f'rò:škə pa mṛma'la:də na k'ruxə • g'daj pa f'rò:škəte? • 'ja:s na 'mò:rṁ f'rò:škat, šale 'puo: 'je:m, ub neṁ dē'si:etəx, 'puo:lə ad'na:js'təx | ☐ Ø (Thesaurus 1992 *fruštkati* pod *fruštek*)
- froštek** ▶ f'rò:štək -ška m ⟨⟩ *zajtrk a* |*obrok hrane*|: a žə 'mā:š f'rò:štəg žə našt'è:lən? • 'tò: ja 'bè:u pa 'vərgnə f'rò:štək • ja 'duo:mə, pa mə na našt'è:le f'rò:ška b |*uživanje tega obroka*|: ut f'rò:ška 'nišm ša 'neč 'jè:du | ☐ Ø (Thesaurus 1992)
- froškati** ⇒ FROŠKATI
- frotir** ▶ f'rò:tè:r -ja m ⟨⟩ nš *frotir*: ne 'meitṛ f'rò:tè:rja • bri'sā:ča s f'rò:tè:rja (☐ ⇒ FROTIRKA) | ☐ SSKJ
- frotirast** ▶ f'rò:tè:rast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə⟩ *frotiren*: f'rò:tè:rastə b'la:gə • f'rò:tè:rasta bri'sā:ča (☐ ⇒ FROTIRKA) | ☐ Ø
- frotirka** ▶ f'rò:tè:rka -e z ⟨⟩ *frotirka*: tə r'mi:enə f'rò:tè:rka mə 'dè: | ☐ SSKJ, SP 1962
- fropant** ▶ fər'pā:nt -a m ⟨⟩ *povoj* |*za zavarovanje rane, poškodovanega dela telesa*|: s fṛ'pā:ntə u'bè:zat (= pə'vət) kəl'è:nə • e'la:stičən fṛ'pā:nt | ☐ POVEJ ☐ Ø
- fršlus** ▶ fərš'lus -a m ⟨⟩ 1. *zadrga* |*prilprava za zapenjanje česa*|: 'va:prə (= 'vəfnə : 'za:prə) se fṛš'lus • 'čə:ulə (: š'līc) na fṛš'lus 2. *zaklep* |*del strelnega orožja*|: fṛš'luz_a 'pukšə sṁ se 'kup'u | ☐ k 2 ZATVARAČ ☐ Ø (Planina 1978 *feršlus* #)
- fršolati** ▶ fər'šo:lat -əm nd. ⟨⟩ 1. *delati opaž za beton*: "ra:də fṛ'šo:la za 'jā:šək 2. *sleng.*, *čustv. spolno občevati*: pṛ "tat"jā:nə ja fṛ'šo:lo | ☐ k 2 ⇒ KAVSATI ☐ Ø
- fršolenga** ▶ fər'šo:ləngə -e z ⟨⟩ *opaž za beton*: fṛ'šo:ləngə sm na'rè:d'u (: rəz'da:ru) • fṛ'šo:ləngə z 'dīe:sək (: 'iṽerk) | ☐ Ø (Planina 1978 *feršolnga*)
- frtunja** ▶ fər'tune -e z ⟨⟩ *ploha, nevihta*: 'lè:, 'kək se u'rīe:me na'rè:ja - fṛ'tune 'bò: • x fṛ'tunə se pṛštə'luja • t'ri fṛ'tune sə žə b'le: 'duo:ns | ☐ naliV, *nevihta* ^L Ø (Plet. or)
- frtušati** ▶ fər'tušat -əm d.+nd. ⟨⟩ *čustv. ubiti, usmrtiti, ubijati, usmrčevati*: pəg'lè:də, žə t'ri 'dè:de ja fṛ'tuša'la • t'ri 'mā:čke sm fṛ'tušə • "mi'lan 'ta:k fṛ'tuša pra'siča 'kə pə te'kò:čmə t'ra:kə - 'kò:k se jəx pa 'žə 'le:c? | ☐ ⇒ UBITI ☐ Ø
- frunta** ▶ f'runta -e z ⟨⟩ nš 1. *nadev a za klobase, želodce*: a ja f'runta za ža'lo:ce žə 'fè:rtək? b za *potico*, *štruklje*: na'rè:də 'nə f'runtə za št'rukle! 2. *masa* |*snov*, *surovina*|: 'pè:t_ais'te f'runte 'dā: 'jā:nə š'n'ò:psa • pra'mā:lə ja b'lə 'duo:bra f'runte, ja pa s've:ča s'la:bə gərè:la | ☐ k 1a, 2 ⇒ FRUNTA¹; k 1b ⇒ FILJA ☐ Plet.
- frzenkati** ▶ fər'ze:nkat -əm (in -'zè:-) nd. ⟨fər'zè:nkə itd.⟩ *les. zabijati globlje v les, predvsem žeblje z izbijanjem*: 'sè: tə 'ni t're:ba fṛ'ze:nkat | ☐ Ø
- frzenger** ▶ fər'zè:nker -kerja m ⟨⟩ *les. izbijáč, izbijalo*: ž'rīe:bl s fṛ'zè:nkerjə za'bi 'bəl 'nətr | ☐ Ø
- fržanček** ▶ fər'žā:nčək -čka m ⟨⟩ *Kr posam. a skodelica za pravo kavo*: 'dè: ša ne fṛ'žā:nčək • fṛ'žā:nčək sm zd'rò:b'u • pṛ fṛ'žā:nčkə ja 'ruo:čək ud'li:et'ò b *vsebina skodelice za pravo kavo*: d'vā: fṛ'žā:nčka kə'fija sm žə pə'pī'la | ☐ ⇒ ŠALČKA ☐ Ø (SSKJ *fildžan*)
- fuč** ▶ 'fuč -- -- (in 'fəč) *povdk.* ⟨⟩ 1. *a poškodovan, uničen*: x'la:ča sə 'fuč • š'kò:rne 'mā:m 'fəč • lə'dice 'mā: 'bò:j 'fəč 2. *redk. utrujen*: 'ta:k sm 'dè:lo 'ce:lə də'pò:d'nə, da sm 'čīst 'fuč 3.

- izločen (iz igre):* na 'mó:rəš se 'v̄ie:č 'jət - s̄ə 'žə 'fuč | ☐ k 1-2 ⇒ HIN; k 3 AVS, VEN povdk. ☐ SSKJ
- fučkati se** ▶ 'fučkat se -əm se ⟨⟩ čustv. f. se komu *izraža spolno nezanimanje, neprizadetost:* 'fučka se 'mə, 'kək ja z 'mənə • ut'r̄u:ɔ:c̄ə se mə p'r̄ɔ: 'fučkə-jə • 'fučkəm se 'ja:z 'd̄e:d̄ə! | ☐ ⇒ BRIGATI ☐ SSKJ
- fufla** ▶ 'fufļa -le ž ⟨rod. mn. -fəl⟩ *Kr* čustv., star. 1. *ženska, ki se (rada) potepa:* 't̄ɔ: ja ta p'r̄a:va 'fufļa • zmer.: 'k̄ɔ:t' pa 'x̄o:d̄eš, 'fufļa 'fufla-sta!? • 'ti 'fufļa 'ti! 2. redk. *ženska, ki dela počasi in neučinkovito:* 'nə, p̄ə'žurə, 'fufļa | ☐ k 1 ⇒ POTEPIVNICA ☐ Ø (Plet. *fufljja* ≠)
- fuflast** ▶ 'fufļast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s't̄ɛga in -z'd̄'ga, daj. ed. m. sp. -s't̄ɛmə in -s't̄'mə⟩ *Kr* čustv., star. < FUFLA 1: t̄ə 'n̄a:s̄ə 'd̄ie:k̄le ja 'fufļastə • 'ti 'fufļa 'fufļasta 'ti! | ☐ ⇒ FUFLAT ☐ Ø
- fuflat** ▶ f̄əf'ļā:t -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -d'ga in -t̄ɛga, daj. ed. m. sp. -t̄'mə in -t̄ɛmə⟩ *Kr* čustv., star. < FUFLA 2: f̄əf'ļā:t̄a 'ž̄e:nska 'neč na nar'di 'ce:u 'd̄e:n | ☐ ⇒ FUFLAST ☐ Ø
- fuflati** ▶ 'f̄əf'ļat f̄əf'ļā:m nd. ⟨'f̄əf'le -te; 'f̄əf'ļɔ f̄əf'ļā:ļa -ə⟩ *Kr* čustv., star. *potepati se |hoditi okrog brez dela, cilja:* 'k̄ɔ:c̄_ɛ s'p̄ɛ:t f̄əf'ļā:ļa!? • 'n̄ie:x̄ə 'nə 'f̄əf'ļat p̄ə 'v̄ie:s̄ə! | ☐ ⇒ POTEPATI SE ☐ Ø (Plet. *fufljati* ≠)
- fuga** ▶ 'fuga -e ž ⟨⟩ grad. *fuga, reža |presledok med dvema zidakoma, ploščicama|:* u stran̄iščə s̄ə 't̄a:ke, gl̄ɛ-'x̄ɔ:ne 'fuge • na t'le:x̄ə na s'm̄ɛ: 'b̄ɛt 'fuk | ☐ SSKJ
- fugirati** ▶ fu'ḡe:rat -əm (tudi f̄ə-) nd. ⟨⟩ grad. *fugirati |zalivati, zadelavati fuge, reže|:* a 'mis'l̄eš p'r̄ɛ: fu'ḡe:rat a b̄əš 'ka: u'm̄ɛ:t̄ɔ? | ☐ SSKJ
- fuj** ▶ 'f̄ɛj (in 'fuj) medm. ⟨⟩ *izraža zoprnost, gnus:* 'fuj, 'kək 't̄əle sm̄r̄'di! • 'f̄ɛj te 'b̄ɔ:t' - 'l̄ɛ:, 'k̄a:k 's̄ə! | ☐ +
- fuk** ▶ 'fuk -a m ⟨⟩ n̄š, nizk. *spolno občevanje:* pa 'j̄a: 'm̄ənda 'na: b̄əš t̄ɛga 'fuka g'l̄é:d̄ɔ! | ☐ ⇒ KAVS ☐ Ø
- ▶ **fuk** ▶ 'fuk povdk. ⟨⟩ nizk., nov. *izraža met:* sm̄ pa 'd̄ie:sk̄ə 'fuk na 'a:ūt̄ɔ pa s̄əm 'šɔ: | ☐ Ø
- fukati** ▶ 'fukat -əm nd. ⟨⟩ nizk. 1. **a** *spolno občevati:* 'neč na d̄ə'bi za 'fukat p̄ɛ (= ud) 'n̄e: • a ša 'k̄ɛ: 'fukəš? **b** f. *koga imeti spolni odnos s kom:* g'da:j s̄ə pa 'k̄ɛ: na'z̄a:d'n̄ə 'b̄a:b̄ə 'fukɔ? • ni se p̄əs't̄iļa 'fukat 2. f. *koga nadlegovati koga, dražiti koga, norčevati se iz koga:* čə me ša 'd̄ɔ:ḡə 'mis'l̄eš 'fukat,(e) m 'ta:k u'su! • nizk. **ne me fukati izraža presenečenje, dvom:** 'n̄ie: me 'fukat! 't̄ɔ:k s̄ə 'da:u 'zaŋga! (☐ ⇒ ne me HECATI) | ☐ k 1 ⇒ KAVSATI; k 2 ⇒ ZAJEBAVATI ☐ SSKJ, SP 1962
- ▶ **fukati se** ▶ 'fukat se -əm se nd. ⟨⟩ nizk. 1. f. se s kom *imeti spolni odnos s kom:* z 'b̄a:b̄ə sta se u n̄ə b'r̄a:z'd̄ə 'fukaļa 2. f. se s čim *truditi se s čim, mučiti se s čim:* 'na:m se 'v̄ie:č s t̄ɛmə 'k̄a:m̄nə 'fukɔ | ☐ ⇒ KAVSATI SE; k 2 ⇒ MATRATI SE ☐ Ø
- fukica** ▶ 'fuk̄ɛca (in -ki-) -k̄ɛce (in -ki-) ž ⟨⟩ sleng., šalj. *ženska, ki ima (rada) spolne odnose:* 'd̄i:ta - 't̄əta ja b'ļa: šale 'fuk̄ica! ja 'm̄e:ļa 'd̄e:du! | ☐ Ø
- fukiš** ▶ 'fuk̄eš -- -- (in -ki-) prid. ⟨⟩ sleng., nizk., za ženske (*spolno*) *privlačen:* 'k̄a:ka 'fuk̄ež 'b̄a:ba ja b'ļa:! • 'da'r̄ina ja 'tud' b'ļa: 'fukiš | ☐ Ø
- fukniti** ▶ 'fuk̄n't' -knem d. ⟨'fuk̄n̄ɛ (in -k̄n̄) -n'te; 'fuk̄n'u -k̄n̄ļa -ə⟩ nizk. 1. f. *kaj vreči kaj |s silo povzročiti, da preide (po zraku) na drugo mesto|:* k̄ə'l̄e:s̄ə sm̄ 'fuk̄n'u_u 'a:ūt̄ɔ pa sma š'ļa: • brez̄os. čaš_'a:ɛj b̄ə ga ja 'fuk̄n̄lə 2. f. *koga vreči |s silo spraviti na tla|:* u m̄ɔ'm̄e:nt̄ə ga ja 'na:t'le 'fuk̄n'u 3. s prislovnim določilom f. *koga/kaj s silo spraviti koga/kaj od kod:* z ḡəs't̄ilne s̄ə ga 'fuk̄n̄lə • u'r̄a:te b̄ə 'ma:gu 'v̄ən 'fuk̄n't' pa žal̄é:z'ne u'z̄i-dat • ⇒ fukniti koga iz ŠOLE • ⇒ fukniti koga s ŠIHTA | ☐ ⇒ VREČI ☐ Ø
- ▶ **fukniti se** ▶ 'fuk̄n't' se -knem se d. ⟨⇒ FUKNITI) nizk. *uleči se:* ta na 'p̄ɔ:j-s't'ɔ se 'fuk̄ne pa 'ɔ:d̄m̄aɣ zas'pi | ☐ ⇒ ULEČI SE ☐ Ø
- ▶ **fuknjen** ▶ 'fuk̄nen -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -n̄ɛga (in -n̄ɛ-), daj. ed. m. sp. -n̄ɛn'm̄ə) nizk., redk. *neumen, nespa-*

- meten*: 'kâ: se m s tēmā 'fuknēn'mē
'kifl̥cə 'mēn'u! ? • a sē 'ti 'čīst
'fuknen a 'kâ: tē 'ja:?! | ☐ ⇒ PRISMOJEN
☐ Plet.
- fuks** ▶ 'fuks -a m živ. ⟨⟩ 1. *fuks* |*konj rdečkaste barve*: u 'p'ļō:novē sē
'mēlē 'fuksa 2. čustv. *zvit, prebrisan moški*: a bē ša n' 'cukər_()at? 'a:, 'ti
sē 'fuks! | ☐ k 2 FUKSELJ ☐ SSKJ
- fuksa** ▶ 'fuksa -e ž ⟨⟩ 1. *fuksa* |*kobila*:
'a:te sē 'fukse up'rē:glē pa š'lē 2.
čustv. *zvita, prebrisana ženska*: sē
'pa: 'fuksa! • 'ti 'fuksa 'fuksasta 'ti! | ☐
☐ SSKJ
- fukselj** ▶ 'fuks'ļ -na m živ. ⟨⟩ čustv., redk.
zvit, prebrisan moški: sē pa 'tut'
'fuks'ļnē - g'nār bē ū'zē:lē, 'dai:ru pa
'na: bē p'pē'lā:lē • sē 'ti nē p'rā:vē
'fuks'ļ! • 'ti 'fuks'ļ 'fuksas'tē! | ☐
⇒ FUKS ☐ Ø
- fuksija** ▶ 'fukseja -a (in -si-) ž ⟨rod. mn.
-si⟩ *fuksija* |*rastlina*: 'lē:pe 'fukseja
'mā:š | ☐ SSKJ, SP 1962
- fuksšvanc** ▶ 'fukšš'vā:nc -a (in 'fukšš'vā:-)
m ⟨⟩ les. *lisičji rep* |*ročna žaga* | ☐ Ø
- fula** ▶ 'fuļa -le ž ⟨⟩ *Kr, Ko* nš, otr. *zrak,*
ki se piha z našobljenimi ustnicami:
'lē: 'pixē 'župə, 'sē: 'mā:š 'fuļē! | ☐
FETEC ☐ Ø
- fuliti** ▶ 'fulēt 3. os. ed. -ē nd. ⟨'fulē (in
ful) -lte; 'fulu 'fulļa -ə) redk. *pihati,*
vleči z glasovi, podobnimi zavijanju:
'vētər 'fulē • brezos. 'vənē ja p'rō:
'fulkə | ☐ ⇒ ULITI ☐ Plet.
- ▶ **fuliti se** ▶ 'fulēt se -ēm se nd. ⟨'fulē
(in 'ful) 'fulte; 'fulu 'fulļa -ə) čustv. f.
se komu kaj *lagati komu kaj*: 'kâ: se
jəm pa s'pēt 'fulēš? | ☐ ⇒ LEGATI SE
☐ Ø
- fundament** ▶ fənda'mi:ent -a m ⟨⟩ star.,
redk. *temelj* |*nosilni del kakega grad-*
benega objekta v zemlji: 'xišə sma s
fənda'mi:enta 'vən pəs'ta:uļa | ☐
⇒ TEMELJ ☐ SSKJ, SP 1962
- funt** ▶ 'funt -a m ⟨⟩ nekdaš *funt* |*utežna*
mera, približno pol kilograma: 'funt
ja 'bē:ū 'šesņ'pē:dež'd_()ē:k | ☐ +
- funten** ▶ 'funtņ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp.
-t'ņega) • ⇒ funtna VAGA | ☐ +
- fura** ▶ 'fura -a ž ⟨⟩ *prevoz, vožnja a* | s
konjsko vprego: t'ri 'fura sm 'žə
na'rē:d'u, ša d'vē:, pa bō 'fērtēk b | z
motornim vozilom: 'a:te ja 'šō: na
'furə • 'dō:ga 'fura ja b'ļa: z 'mō:rja |
☐ k b VOŽNJA ☐ SSKJ
- furati** ▶ 'furat -əm nd. ⟨⟩ *voziti, preva-*
žati s konjsko vprego: u 'nā:zērja
sm 'lē:s 'furō • s 'kuō:nē ja 'furō •
'ble'kā:čō st'rīc_ē 'rō:žəŋk'rā:nc
'mō:d'ļē, sē pa ū'mē:z_ā:d'rē:mālē, sē
pa zaŋ'pilē - »dija, 'dija!« kə sē
'mīšņlē, da 'furəjə | ☐ SSKJ
- furem** ▶ 'furəm -rma m ⟨⟩ • star. *na ta*
furem tako, na tak način: na te
'furəm ja sk'rā:ūžəna kə 'ti • 'ti sē
pa na te 'furəm na'rēt kə 'na:š 'a:te
- 'tud' 'nō:čəš u 'cē:rku 'xū:ōdēt (☐
⇒ TAKO) • star. *ne imeti (nobenega)*
furma izraža neprimernost, nepo-
trebnost česa: 'sē: 'ne:ma n'bi:ēŋga
p'rā:ūga 'furma, da ša 'xō:dēš u 'šō:žə
• a 'mā: 'tō: kāk 'furəm, da bē 'ja:s
'xō:dļa x 'nē:, kə sm s'tā:ra pa bē'lē:
na? • star. *ne imeti nobenega (prave-*
ga) furma ne imeti prave, primerne
oblike: tīsta 'xiša 'ne:ma n'bi:ēŋga
p'rā:ūga 'furma | ☐ Ø
- furija** ▶ 'furja -a ž ⟨rod. mn. -ri) 1. nš,
čustv. *naglica, razburjenje*: s tē 'furjə
'tut' 'neč na nar'diš 2. slabš. *vihrava,*
razburļjiva ženska: 'nā:ša 'ni za 'va:
zēt, ja pra'vē:lka 'furja | ☐ +
- furijast** ▶ 'furjast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp.
-s'tēga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tēmə
in -s't'mə) čustv. *vihrav, neučakan,*
nagel: 'f'rā:nčēk u'sə na'pō: nar'di, kə
ja 'ta:k 'furjast • 'furjasta 'kē:lnerca
| ☐ +
- ▶ **furijasto** ▶ 'furjastə prisl. ⟨⟩ čustv.
vihravo, neučakano, naglo: 'ni:ē: 'nə
'ta:k 'furjastə 'va:zēt | ☐ SSKJ
- furkelj** ▶ 'furkəl -na m ⟨⟩ • čustv.
furkeljne zganjati (= tudi špiljati)
delati, govoriti kaj šaljivega: na
'pusta ja ū 'mē:zē:rjə tis'tē 'x'rībar
'furklne z'gā:n'ō (☐ AFNE guncati;
FURKELJCE zganjati) | ☐ Ø
- furkeljic** ▶ 'furkəlc -a m ⟨⟩ • čustv. *fur-*
keljce zganjati (= tudi špiljati)
delati, govoriti kaj šaljivega: a se

- ja 's'ta:ne za'da:ržo a ja s'pè:t tis'te 'sʊo:ja 'furkəlce z'gã:n'ò? • g'rém na vèš'liče, 'sã:mə čə 'na:beš s'pè:t kãkɛx 'furklɔç š'pilo (☐ ⇒ FURKELJNE zganjati) | ☐ ∅ (Tominec 1964 *forkeljc*)
- furman** ▶ 'furmən -a m živ. ⟨⟩ *voznik, prevoznik* [kdor vozi, prevaža a s konjsko vprego]: 'furməna ja 'dʊo:ns 'tjɛ:škə 'dʊo:bət **b** z *motornim vozilom*: 'furməna za 'da:rve 'išam | ☐ VOZNIK ☐ SSKJ
- furmanski** ▶ 'furməns'kɛ -ska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga⟩ *vozniški, prevozniški* |< FURMAN|: 'furməns'kɛ 'kʊo:n' (: 'vɔ:s) • 'furmənskə 'dɛ:ɫə ja b'ɫə 'tjɛ:škə • 'furmənska gəs'tilna • 'furmənskə 'jəs'tɛ • ⇒ *furmanska LAHTERNA* | ☐ SSKJ
- furmovka** ▶ 'furmɔka -e z ⟨⟩ *nekdaj laterna, ki so jo uporabljali vozniki, prevozniki s konjsko vprego*: ɫax'tɛ:rne se ja 'rjɛ:kɫə š'turmɔka 'tut', a pa 'furmɔka, čə jə ja 'furmən 'jəm'ò na 'va:zə ʊ'bɛ:šanə | ☐ *furmanska LAHTERNA* ☐ ∅
- furnir** ▶ fur'nɛ:r -ja m ⟨⟩ *les. furnir*: 'bukɔ fur'nɛ:r | ☐ SSKJ, SP 1962
- fusbal** ▶ 'fuz'bã:l -ɫa (in -'ba:-) m ⟨⟩ *nš, sleng. nogomet*: a g'rémə 'fuz'bã:l š'pi-let? | ☐ ⇒ NOGOMET ☐ ∅
- fusbaler** ▶ fuzba'liɛr -ja m živ. ⟨⟩ *sleng. nogometaš* | ☐ ⇒ NOGOMETAŠ ☐ ∅
- fusbalski** ▶ 'fuz'bã:ls'kɛ -ska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga⟩ *nogometen* |< FUSBAL|: 'fuz'bã:l'ska 'tɛ:kma | ☐ ⇒ NOGOMETEN ☐ ∅
- fuš** ▶ 'fuš -a m ⟨⟩ *nš opravljanje navadno obrtniških del brez dovoljenja*: na 'fuš 'dɛ:ɫa • ud 'fuša žə'vi | ☐ SSKJ 5: 1039
- fušati** ▶ 'fušat -əm nd. ⟨⟩ **1. a opravljati navadno obrtniška dela brez dovoljenja**: dɔʊ'pɔ:d'nɛ ja na 'šixtə, pə'pɔ:d'nɛ pa 'fuša • {A} a 'mã: ʊ'bart? {B} 'ə'ə, 'fuša. **b** šalj. *delati popoldne, po opravljeni službi*: a s'pè:t 'fušəš? te mɛ pr'ja:ʊlɛ. **2. peti, igrati napačne tone**: g'dɔ: te bɔ 'kɛ: pəs'ɫu-šɔ, kə 'ta:k 'fušəš! | ☐ k 1a ŠUŠMARITI;
- k 1b ⇒ DELATI ☐ SSKJ 5: 1039
- futer** ipd. ⇒ FOTER¹ ipd.
- futrola** ▶ fət'rò:ɫa -le (tudi -'rɔ:-) z ⟨⟩ *tok, etui*: fət'rò:ɫa za š'pɛ:gle • pɛš'tò:ɫə ja 'da:ʊ: fət'rɔ:ɫə | ☐ ∅ (SSKJ *futeral*)
- fuzati se** ▶ 'fuzat se -əm se nd. ⟨⟩ **a izločati nadev pri obarjanju, pečenju**: kɫa'bã:se se 'fuzəjə **b** *redk. trgati se, tako da izteka sipka vsebina*: tɛ 'žã:kɫɛ se 'rã:dɛ 'fuzəjə • 'žã:kəl, za-'kã: se 'fuzəš! | ☐ ∅

gg

g ▶ 'gə -ja tudi -- m ⟨⟩ *g* |*soglasnik; črka*: 'gə bɛ 'ma:gu 'rjɛ:çt • na 'gə se 'piša | ☐ SSKJ, SP 1962

ga ▶ 'ga: medm. ⟨⟩ *otr. ga* |*posnema glas rac*: 'rã:čka 'dɛ:ɫa 'ga: 'ga: ('ga:) | ☐ SSKJ

gabarden ⇒ GABRDEN

gabati ▶ 'gã:bat -əm nd. ⟨⟩ *čustv. a za živali poginjati*: ž'vã:t 'ka: 'gã:ba ʊ tɛ ʊrə'činjə **b** za ljudi, čebele *umirati*: tɫistə 'va:trak se ja 'jɔ:kãɫə pa 'gã:baɫə • čustv. *gabati ko* ⇒ MUHE | ☐ k a ⇒ CRKAVATI; k b ⇒ UMIRATI ☐ Plet.

gaber ▶ 'gã:bər -bra m ⟨⟩ **a** *gaber* |*drevo*: 'təmle 'dʊo: sta d'vã: 'gã:bra **b** *nš gabrov les*: za 'ra:jkəl ja 'bɛ:ʊ te 'bɔ:lɛ 'gã:bər | ☐ +

gabiti se ⇒ GADITI SE

gabrden ▶ gabər'dɛ:n -a (in -'dɛ:-) m ⟨⟩ *nš gabarden*: 'kikle z gabr'dɛ:na | ☐ ∅ (SSKJ, SP 1962 *gabarden*; SSKJ *gabarden* pod *gabarden*)

gabrov ▶ 'gã:brɔ [-va -ə (| **Bo** tudi -rav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rɔga) *gabrov*: 'gã:brɔ 'lɛ:s (☐ ⇒ GABER) • 'gã:brɔva 'vija 'ma:ra 'bɛ:ʊ(a 'ra:jkəl | ☐ +

gad ▶ 'gã:t -da m živ. ⟨⟩ *gad* |*strupena kača*: 'kã: 'mis'leš, a ja 'bɛ:ʊ 'gã:t a 'mɛdras? | ☐ +

gaditi se ▶ 'gã:dɛt se -əm se nd. ⟨-; 'gã:d'ʊ -dɫa -ə, mn. -d'le itd.) *g. se komu gabiti se komu, gnusiti se komu*: 'neč

- se tē 'nɛ: ta pə'ti:ca na 'gā:dɛ - 'sɛ: 'ni b'la: zrɔn mɹ'li:ča • 'čudnə, da se jə tiz'd'()è:da 'nɛč na 'gā:dɛ • 'mənɛ bɛ se pa 'tā:k pɛ'jā:nɔ 'gā:d'u | ☐ GRAVŽATI SE ☐ **Kr** 'ta:rnɔ 'f're:nk (iz *Kraš*), ut'()əd'ga 'f're:nka 'va:ča, ja u 'kā:štɛ na 'dileɣ ža'ʎo:c ubg'rɪzu, 'puo: ga ja pa pət 'pò:js't'ɔ 'va:rgu. sə ga pa 'va:ča 'pa:ršlɛ, sə pa tiz'ž'()a'ʎo:c 'na:šlɛ, sə pa 'rɪ:eklɛ - »le:, 'mɛž ga 'ja:, 'de: ga bɔ 't're:ba pa uk'ra:j 'va:ršt.« 'f're:nk ja pa 'rè:ku - »e:, 'va:ča, 'ka: 'mənɛ ga 'dɛ:te, 'mənɛ se pa 'nɛč na 'gā:dɛ.« (*Po Logar 1993: 86*) ☐ Plet.
- gaga** ▶ 'ga:ga -e ž ⟨⟩ otr. *raca: a sə 'tɔ: 'ga:ge?* | ☐ ⇒ RACA ☐ +
- gagati** ▶ 'ga:gat -əm (in 'gā:-) nd. ⟨⟩ **1.** *gagati |oglašati se z glasom ga: 'rā:ce 'ga:gəjə* **2.** čustv. *dušiti se: u'rɔ:čə ja b'lə 'ta:g, da smə 'ka:ir 'gā:gale* | ☐ k 2 ⇒ DUŠITI SE ☐ +
- gagica** ▶ 'ga:gɛca (in -gi-) -gɛce (in -gi-) ž ⟨⟩ otr. *raca: pəg'lè:dɛ, 'kə 'ga:gɛce lɛ'tijɛ* | ☐ ⇒ RACA ☐ SSKJ ≠
- gajba** ▶ 'ga:jba -e ž ⟨⟩ *gajba a |lesena zaboɣ: 'ga:jbe sma 'de:ʎaʎa (= z'bija-ʎa) • 'ga:jba se ja rəzle'tè:ʎa (= nizk. səs'ra:ʎa) b |vsebina gajbe: d've: 'ga:jbɛ krəm'pè:rja ja 'kup'u* | ☐ ⇒ KIŠTA ☐ +
- gajbica** ▶ 'ga:jbɛca -e (in -bi-) ž ⟨⟩ manjš. *gajbica a |lesen zaboɣ: 'ga:jbɛca mə ja z 'a:ɥta 'pā:dʎa b |vsebina gajbe: t'ri 'ga:jbɛce g'rò:z'd'ja* | ☐ ⇒ KIŠTA ☐ +
- gajcast** ▶ 'ga:jcast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə⟩ slabš., star. *skop |ki nerad daje, porablja denar: s'rɔ:ɥ 'ja:, pa 'ga:jcast 'kək - ut'rɥo:kəm nə'čɛ:sərca na pɹ'vɔ:šə* | ☐ ⇒ OHRSKI ☐
- gajcati** ▶ 'ga:jcat -əm nd. ⟨⟩ slabš. *skopariti: 'ka: g'lè:da, 'kəg bɛ ša 'bəl 'ga:jcaʎa* | ☐
- gajge** ▶ 'ga:jge 'ga:jk ž mn. ⟨⟩ star., redk. *violina: 'i:van ja na 'ga:jge š'pilɔ* | ☐ ⇒ VIOLINA ☐
- gajst** ▶ 'ga:jst -a m ⟨⟩ nš **1.** star. *alkohol,*

- mentol (v živilih): u tɛ pɛ'jā:čə ja pa 'ga:jst'()ut' 2. grenčica |grenka žgana pijača* | ☐ k 1 ⇒ MENTOL ☐
- gajsten** ▶ 'ga:jstɛ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s't'nɛga⟩ star. *ki vsebuje alkohol, mentol: 'ga:jstɛ 'cukər (mentolni bonbon(i))* | ☐ ⇒ MENTOLEN ☐
- ▶ **gajsten** ▶ 'ga:jstɛ -tna -ə povdk. ⟨⇒ GAJSTEN prid.⟩ čustv., redk. *prizadeven, marljiv, priden: 'kək ja 'ga:jstɛ pɹ 'dè:ʎə!* | ☐ ⇒ PRIDEN ☐
- ▶ **gajstno** ▶ 'ga:jstnə prisl. ⟨⟩ čustv., redk. *prizadevno, marljivo, pridno: 'vərgnɛ 'ga:jstnə se u'či* | ☐ ⇒ PRIDNO ☐
- gajtižen** ▶ 'ga:jtɛžən -žna -ə (in -ti-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žnɛga⟩ **1.** slabš. *skop |ki nerad daje, porablja denar: te 'pò:p_a 'na: bɔ 'ga:jtɛžən, kə g'nā:ir 'ka: z'dā:ja* **2.** redk. *varčen: 'cɛ'gā:ʎovɛ 'dè:dɛ sə b'lɛ u'sɛ p'rid'nɛ pa 'ga:jtɛžnɛ* | ☐ k 1 ⇒ OHRSKI; k 2 ⇒ ŠPAROVEN ☐ (ESSJ *gajtičen* pod *ganiti II*)
- gajželnik** ▶ 'ga:jžɛlnik -a (in -nɛ-) m ⟨im. mn. -nɛkɛ⟩ zastar. *bič |palica z jermenom: səm 'rɪ:ekʎa 'va:čə - »na'rè:t:ɛ mɛ 'nə 'ga:jžɛlnik,« kə səm 'pā:sʎa* | ☐ k 1 GAJŽLA ☐
- gajžla** ▶ 'ga:jžʎa -le ž ⟨rod. mn. -žəl⟩ **1.** *bič |palica z jermenom: z 'ga:jžlɛ ga ja u'dā:ru • 'ga:jžlə ja pɹ 'kuo:nɛ x 'kò:matə za'tj:ekn'u • š'tj:ɛ:l [ud 'ga:jžle ([= pɹ 'ga:jžlɛ) (☐ GAVŽNEK) 2.* žarg. šol. *negativna ocena: d've: 'ga:jžlɛ ja s 'šɔ:le pɹ'nè:su* • **Bo** zastar. *dobiti v gajžlo zaslužiti s prevažanjem s konjsko vprego: tə 'žə na g'rè:m, kə 'nɛč u 'ga:jžlə na də'bim* | ☐ k 1 BIČ², GAJŽELNEK; k 2 ⇒ ENKA ☐ Plet.
- galama** ▶ ga'ʎā:ma -e ž ⟨⟩ nš *kričanje, razgrajanje, hrup: na g'rè: na vɛšɛ'li:čə, kə ga tɪsta ga'ʎā:ma 'mo:tɛ • g'dɔ: bɔ tə ga'ʎā:mə pəs'ʎušɔ!?* • 'kā:ka ga'ʎā:ma ja b'la: (= š'ʎa:!) • 'kā:kə ga'ʎā:mə ja nag'na:ɥ (= na'rè:d'u) • **delati** (= zganjati ipd.) **galamo razgrajati: 'ce:ɥ vɛ'čè:ir sə ga'ʎā:mə z'gā:nɛlɛ (☐ ⇒ GALAMITI) | ☐ ⇒ ŠUNDER ☐**
- galamiti** ▶ ga'ʎā:mɛt (in -mt') -mɛm nd.

- ⟨ga'la:mə (in -'la:m') -mte; ga'la:m'u -mła -ə) *razgrajati*: 'nje:xə ga'la:mət!
 | ☐ delati GALAMO ☐ ∅
- galeja** ▶ ga'le:ja -a ž ⟨⟩ slabš. **a** *velika stavba, predvsem stanovanjska hiša*: 'ká: sma šla: 'tá:kə ga'le:jə 'de:lat! **b** *velik avtomobil*: 'ká:kə ga'le:jə sə ja 'kup'u! | ☐ SSKJ (SP 1962, Plet. ≠)
- galun** ▶ ga'ʎun -a m ⟨⟩ nš *galun*: 'arte sə se ub'rile, 'puo: sə se pa z ga'ʎunə na'má:zale | ☐ +
- gambelja** ▶ 'gambəle -e ž ⟨⟩ **Vo** čustv. (*človekova*) *noga* | ☐ ⇒ NOGA ☐ ∅ (Plet. *gambele* ž mn.)
- gams** ▶ 'ga:ms -a (star. 'gə-) m živ. ⟨⟩ *gams*: 'ná:ša 'kuo:za ja 'tá:ka kə nə 'gəms - 'zi:efa g'rè: kə 'ga:ms (*hitro*) | ☐ SSKJ, SP 1962
- gamsov** ▶ 'ga:msə [-va -ə (star. 'gə-; [**Bo** tudi -sav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -soga) *gamsov*: 'ga:msəvə 'mie:sə ♦ lov. ⇒ *gamsov čop* | ☐ SSKJ, SP 1962
- gamsport** ▶ 'ga:ms'puo:rt -a m ⟨⟩ star. *gamsov čop*: 'zi:elen kła'buk ja 'jəm'ə pa 'ga:ms'puo:rt 'puo: 'guo:r | ☐ ∅
- ganiti** ipd. ⇒ GENITI ipd.
- gank** ▶ 'gəŋk -a (tudi 'gá:-) m ⟨⟩ *pokrit balkon z ograjo a na gospodarskem poslopju*: 'gəŋk na (= u) 'má:rafə - t'rá:ge 'nje:sə na 'gəŋk **b** *na hiši*: s 'kuxne se g'rè: na 'gəŋk - z 'gəŋka ja 'pá:dla | ☐ SSKJ, SP 1962
- ganljiv** ⇒ ŽALOSTEN
- gantner** ▶ 'gántner -nerja m ⟨⟩ **1. a** *deblo, po katerem se valijo hlodi na voz*: məč'ne: 'gántnerja bə 'ma:glə u'zi:et **b** *deblo, na katerem ležijo hlodi*: płata'nice ja t're:ba 'jəmet na 'gántnerjax **c** *eden od dveh tramov v žagi, po katerih se hlođ pelje proti žaginemu listu*: u 'žá:gə g'rè: płata'nica pə 'gántnerjax na 'va:zə prəy 'žá:gə **2. lega** [*lesena podloga za sode v klet*]: 'gántner ja g'nijə | ☐ SSKJ
- garač** ▶ ga'rā:č -a m živ. ⟨⟩ nov. *garač*: 'ble'ká:čə st'rj:čə ga'rā:č | ☐ SSKJ, SP 1962
- garancija** ▶ ga'rā:nceja -a (in -ci-), nov. *garan'cija* -a ž ⟨rod. mn. ga'rā:nci, nov. *garan'ci*) nš *garancija a* [*obveza za brezplačno popravilo*]: xla'dilnək ['má: ša ([= ja ša u) ga'rā:ncejə **b** [*garancijski list*]: 'kè: ja pa garan'cija? | ☐ SSKJ, SP 1962
- garanje** ▶ ga'rā:nə (Bo tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *garanje*: nə 'sá:mə ga'rā:nə 'ja: pr tə 'xišə, 'neč 'ne:m:a 'ca:jta | ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)
- garanten** ▶ ga'rā:ntə -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nega) *garancijski*: ga'rā:nt'ne 'lijst | ☐ SSKJ, SP 1962
- garantirati** ▶ garan'térat -əm (in -rən-) d.+nd. ⟨⟩ **1. garantirati, (za)jamčiti**: 'ce:nə garan'tér:rajə də 'kuo:nc 'me:səca **2. čustv. zagotoviti, zagotavljati** [*da je ali da bo povedano uresničeno*]: garan'tér:rəm, da bə 'pá:rtəja pra'pá:dla | ☐ SSKJ, SP 1962
- garaški** ▶ ga'rā:škə -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -kega) *garaški* [*izredno naporen, težek*]: 'ká:kə ga'rā:škə 'dè:lə ja b'lə 'tə! | ☐ SSKJ
- garati** ▶ 'gá:rat ga'rā:m tudi 'gá:rəm nd. ⟨'gá:rə -te; 'gá:rə ga'rā:la -ə tudi 'gá:rała -ə) *garati*: 'má:ma 'ta:g_a'rā:, da se bə z'nucała - 'ce:lə də'pəid'ne smə 'vərgnə ga'rā:lə na 'nivə ● ⇒ *garati ko* (črna) ŽIVINA | ☐ +
- garaža** ▶ ga'rā:ža -a ž ⟨⟩ *garaža*: 'dè: 'a:utə u ga'rā:žə - u'rā:te ud ga'rā:ža (*garažna vrata*) | ☐ SSKJ, SP 1962
- garažen** ▶ ga'rā:žən -žna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žnega) *garažen*: a sə ga'rā:žne u'rā:te utk'léməne? | ☐ SSKJ, SP 1962
- garbati** ▶ 'gá:rbat -əm nd. ⟨⟩ **1. Bo goliti** [*strgati ščetine*]: 'pa:rvəga pra'šiča 'gá:rbəmə **2. čustv. močno tepsti**: 'milečar ga ja 'gá:rbo pə 'ruo:kex, pa se 'ni 'va:t'ə s'pus'tət - 'a: sta se 'gá:rbała! ● ⇒ *garbati koga ko* [(črnega) BIKa ([= (staro) COTO) | ☐ k 1 PAŽULITI | ☐ SSKJ, Plet.
- garda** ▶ 'gá:rda -e ž ⟨⟩ *garda* [*izbrana vojaška enota*]: u 'ti:tove 'gá:rde sm s'lužu | ☐ SSKJ, SP 1962
- gare** ▶ 'gá:ra 'gá:r ž mn. ⟨⟩ **1. a** *gare* [*ročni voziček, navadno na dveh kolesih*]: 'gá:ra ja 'pi:əlo pə 'cè:s'tə **b** slabš. *vozilo, predvsem avtomobil*: s tēm 'gá:rəm se 'na: m 'vi:č 'va:z'u **2.**

- gare, gornje jasli* | [k 1a ⇒ CIZA; k 1b AVTO; k 2 ⇒ JASLI] +
- garjav** ▶ 'gá:rjə [-va -ə (f *Bo* tudi -jav-) prid. (rod. ed. m. sp. -joga) *garjav* | *ki ima garjel*: 'gá:rjə 'pəs - 'má:čka ja 'gá:rjəva | [ ] +
- garje** ▶ 'gá:rja -ri ž mn. ( ) *garje*: 'pəs 'má: 'gá:rja - 'gá:ri sm̩ se na'le:zu - 'gá:rja se nar'dijə u z'gè:bnex | [ ] +
- garkelj** ▶ 'gá:rkəl -na m ( ) *Vo* star., redk. *greda* | *ploskev zemlje*: 'ná:ša ja b'ļa: g'lijx u 'gá:rkəlnə | [ ] ⇒ GREDA [ ] Ø (DLS *gartelj*)
- garn** ▶ 'gá:rən -rna m ( ) *preja, sukanec*: z 'gá:rna se pr'tičkə 'de:žəjə | [ ] Ø
- gas** ▶ 'gá:s -a m ( ) nš a *plin* | *zmes zraka in bencinskih hlapov*: 'de: 'gá:s (= 'gá:sa) (*dodaj plin*) - s'pus'tə 'gá:s (*odvzemi plin*) b *pedal, ki uravnava dotok goriva*: pr'ie:več sm̩ pr'tišŋla na 'gá:s, ja pa 'a:uŋə 'ca:rkn'u - 'nje: 'ta:k na 'gá:s 'tišat • šalj. **biti pod gasom** *biti pijan*: "tóna ja 'bè:u s'pèt nə'mičkənə pəd 'gá:sə ([ ] ⇒ PIJAN) | [ ] SSKJ, Plet.
- gasilec** ▶ ga'silc -a m ( ) *gasilec*: "ná:zərs'kə ga'silcə sə b'lə tə 'pa:rɤvə na "č'rè:tə | [ ] FAJERBERKER [ ] SSKJ (SP 1962, Plet. *gasivec*)
- gasilen** ▶ ga'silən -lna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -lnəga) *gasilen* | *ki je za gašenje*: ga'silnə apa'rát - ga'silnə (*gasilski*) 'dò:m | [ ] +
- gasilski** ▶ ga'sils'kə -ska -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'kəga) *gasilski*: ga'silska vešə -'liča (: ub'le:ka = unə'fò:rma) - ga'sils'kə 'a:uŋə (= 'kò:mbi) | [ ] SSKJ (SP 1962, Plet. *gasivski*)
- gasiti** ▶ ga'sit in 'gá:sət ga'sim nd. ('gá:sə (in 'gá:s) -s'te, 2. os. dv. 'gá:sta; ga'siŋ in 'gá:s'u ga'siŋa -ə, mn. ga'silə ita.) *gasiti*: a sə 'li:ɤkə 'kə: ga'silə? - sm̩ 'pa:ršu š_()ixta, sm̩ 'šə: pa 'ka: pə'má:gat 'va:gən' ga'sit - na "ba:rdəm pr'ɤ: 'čá:sə 'nišə 'mè:lə za'duo:s't' 'vade za 'gá:sət (*za gašenje*) - 'á:pnə smə ga'silə (*živo apno smo polivali z vodo*) | [ ] +
- gasmaska** ▶ 'gá:s'má:ska -e ž ( ) *plinska maska*: kə sm̩ 'bè:u ša pr̩ sò'dá:tex, smə 'vi:čkr̩d 'gá:s'má:skə 'nuo:s'lə - 'gá:s'má:skə bə 'nucə, 'ta:k smər'di 'təle | [ ] Ø
- gašenje** ▶ ga'si:ne (*Bo* tudi -e) -e s ( ) nš *gašenje*: sm̩ 'bè:u 'ja:s 'tut' pr̩ ga'si:ne z'rə:uənə | [ ] +
- gate** ▶ 'gá:te 'gá:t ž mn. ( ) *spodnje hlače*: u 'sá:məŋ 'gá:tex ja ŋ'kò:lə s'ká:kə - 'dò:ge (: k'rát'ke) 'gá:te - 'žə:n's'ke 'gá:te | [ ] GATKE, *spodnje hlače*, (*spodnje*) HLAČKE [ ] +
- gater** ▶ 'gá:tər -tra m ( ) 1. ies. *gater, jarmenik* 2. mn. *železna okenska mreža*: na "vr̩'tá:čax sə 'pò:bə 'ka: 'gá:tra pə'žá:gale, da sə ŋ dək'lè:təm 'pa:ršlə - 'təm na 'un'mə 'va:kne pa 'ni 'gá:trə | [ ] SSKJ, SP 1962
- gaterpetelj** ▶ 'gá:tər'pət'lj -na m ( ) *otročka posteljica*: 'pò:p u 'gá:tr̩'pət'ljnə s'ti pa ŋ'kò:lə g'lè:da | [ ] GATRC, *otročka* POJSTEL, *otročka* POJSTELJA [ ] Ø
- gatke** ▶ 'gá:t'ke 'gá:t'k ž mn. ( ) manjš. *otročke spodnje hlače*: 'gá:t'ke sə se mē s'ta:rgale - d'va:jne 'gá:t'ke ŋ'zi:em' s_()ə'bò:j | [ ] ⇒ GATE [ ] Ø
- gatrast** ▶ 'gá:trast -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə) *mrežast* | *ki vsebuje vzorec, podoben mreži*: tə 'gá:trastə 'kiklə ŋb'lə:čə | [ ] Ø
- gatrč** ▶ 'gá:tərč -a m ( ) 1. *stranica pri otroški posteljici*: 'gá:tr̩c pr̩ 'pò:j-s'tələ se 'dā: 'vən ŋ'zi:et 2. *otročka posteljica*: 'gá:tr̩c 'mā:, pa 'pò:js't'ə žə 'tut' 'kuplenə | [ ] k 2 ⇒ GATERPETELJ [ ] Ø
- gavge** ▶ 'ga:ŋge 'ga:ŋk ž mn. ( ) *vislice*: kə čas "xə:m g'rè:š, sə 'ga:ŋge 'təm - 'ga:ŋge bə sə zas'žužu, 'tá:kə 'de:ļa z 'nəm | [ ] VISLICE [ ] SSKJ (Plet. *galge*)
- gavner** ▶ 'ga:ŋner -nərja m živ. ( ) slabš. *neugnan, razposajen človek, predvsem otrok*: "vo:jkə ja 'bè:u 'ga:ŋner - zmer. 'o:, 'ti 'ga:ŋner 'jā:s'nə! | [ ] ⇒ RAZBOJNIK [ ] Ø
- gavnerica** ▶ 'ga:ŋnerca (in -nə-) -nərce ž ( ) slabš. *neugnana, razposajena ženska, predvsem deklica*: 'ná:ša "rə'ná:ta ja b'ļa: ta pr̩ rā:va 'ga:ŋnerca | [ ] Ø
- gavnerski** ▶ 'ga:ŋners'kə [-nerska -ə

- ([in -nɛ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -nɛr-s'kɛga⟩ slabš. *neugnan, razposajen*: "c'verta ja 'mè:ʎa 'sá:me 'ga:unɛrs'ke ut'rɔ:ke • 'kək ja tɔ 'va:trag_':a:unɛrskə! • 'ti f'rɔ:c 'ga:unɛrs'kɛ! | □ ∅
- gavtroža** ▶ 'ga:utroža -a z ⟨⟩ *vrtnica*: duo pr̩ g'ri:ɛdɛ 'râ:s'tɛjɔ r'mi:ɛne 'ga:utroža | □ SSKJ
- gavžnek** ▶ 'ga:užnek -a m (in -nɛ-) (im. mn. -nɛkɛ) zastar. *bičevnik | držaj pri biču*: 'ga:užnek ja 'ma:gu 'bɛt b'rin'ɔ, 'ga:jžɫa ja b'ʎa: pa 'gɔ: z 'lè:dra - 'kɪta ja b'ʎa: pa ɥ t'ri c'vibe | □ ∅ (Plet. *gajželnik*; Videčnik 1988: 44 *gajžnek*)
- gaz** ▶ 'gâ:s ['ga:zɛ (in 'gâ:-) z ⟨⟩ *gaz | pot v snegu*: pɔ 'ga:zɛ 'pɛ:dɛ, 'ni: pɔ ɕɛ'linɛ | □ +
- gaza** ▶ 'gâ:za -e z ⟨⟩ *gaza*: a 'mâ:š 'kɛ: 'gâ:zɛ? | □ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)
- gazda** ▶ 'gâ:zda -a m živ. ⟨⟩ nov., redk. (*hišni*) *gopodar*: a 'mâ:te 'gâ:zda 'du:ɔmɛ? | □ ⇒ BIRT □ +
- gazdarica** ▶ 'gâ:zdarca -e z ⟨⟩ nov., redk. (*hišna*) *gospodinja, (hišna) gospodarica*: a ja 'gâ:zdarca b'ʎa: 'kɛ: ɥ "lɛb'lâ:mɛ? | □ +
- gaziti** ▶ 'gâ:zɛt (in 'gâ:s't') 'gâ:zɛm nd. ⟨'gâ:zɛ (in 'gâ:s') 'gâ:s'tɛ, 2. os. dv. 'gâ:sta; 'gâ:z'u -zɫa -ɔ, mn. -z'lɛ⟩ g. sneg, g. po snegu *gaziti po snegu | hoditi*: dɔ 'pa:sɔ smɔ 'gâ:z'lɛ s'neik • ut'rɔ:cɛ 'gâ:z'jɔ pɔ s'ni:ɛgɔ • na s'mɛ:š s'ni:ɛga 'gâ:s't' | □ +
- gege** ▶ 'gɛ:gɛ ['gɛ:k ([in 'gɛ:-) z mn. ⟨⟩ a *žabe | otroške hlačne nogavice*: 'gɛ:gɛ ɥb'lɛ:ɕɔ b *hlačne nogavice*: ne 'gɛ:gɛ sɥ sɛ 'kupɫa • pr̩ 'gɛ:gɛx ja 'zâ:ŋka š'ʎa: | □ ⇒ GEGICE, HOLAHOPKE, PEGICE, SKOKE, ŽABE □ Plet.
- gegice** ▶ 'gɛ:gɛɕɛ (in -gi-) -gɛɕ (in -gi-) z mn. ⟨⟩ a *žabe | otroške hlačne nogavice*: d'va:jne 'gɛ:gice 'mâ:m za 'pô:ba b redk. *hlačne nogavice* | □ ⇒ GEGE □ Plet.
- gehajte** ▶ gɛ'xa:jte -'xa:jt (in gɛ-) z mn. ⟨⟩ *Kr* čustv., zastar., posam. *trebuh | trebušna votlina (z organi)*: ɥ gɛ'xa:jtex me bə'li | □ ⇒ TREBUH □ ∅
- gelender** ▶ gɛ'lɛ:ɛnder -dɛrja m ⟨⟩ *opri jemalo pri ograji*: za gɛ'lɛ:ɛnder se p'rim'tɛ | □ ∅
- geljuf** ▶ gɛ'luf -a m živ. ⟨⟩ *goljuf*: "g'ru-bɛliɕ ja gɛ'luf • 'pus'tɛ gɛ'lufa pr̩ g'mâ:xɔ | □ ⇒ PETRIGER □ ∅ (+ *goljuf*)
- geljufati** ipd. ⇒ GOLJUFATI ipd.
- genav** ▶ gɛ'na:ɥ -- -- (in gɛ-) prid. ⟨⟩ *točen | ki se sklada z resničnim stanjem*: a ja 'vâ:ša 'ura gɛ'na:ɥ? | □ ⇒ TOČEN □ ∅
- ▶ **genav** ▶ gɛ'na:ɥ (in gɛ-) prisl. ⟨⟩ *natančno, točno*: gɛ'na:ɥ ub 'ja:nɛx ja 'pa:ršu • a 'tɔ:ja 'ura gɛ'na:ɥ 'xò:dɛ? • gɛ'na:ɥ 'ta:k ja b'ʎɔ, pa ŋ'kò:ŋ'kəkɔr dɾ'ga:ɕ • gɛ'na:ɥ prad 'mɔne ja ɥst'rɛ:lu • bɛ'tɔ:na na 'mò:rɔš 'ta:k na gɛ'na:ɥ zg'lɪxat • {A} a t'ri 'mɛ:tra 'kâ:bɫa tɛ 'nɛ: pr̩'ni:ɛsem? {B} gɛ'na:ɥ! | □ ⇒ TOČNO □ ∅
- general** ▶ gɛnɛ'râ:l -ʎa in -lɛ (in gɛ-; in gɛnɛ-) m živ. ⟨⟩ 1. *general | čin* 2. iron. *kdor se dela imentnega*: 'dɛ:te gɛnɛ'râ:lɛ za 'pɛt pa za 'jɛ:st • šalj. *iti* (= goditi se) komu **ko generalu imentno se goditi komu**: "mɪxɔ g'rɛ: kɔ gɛnɛ'râ:lɔ (□ ⇒ iti komu ko BARONU) • šalj. *ležati* ipd. **ko general imentno ležati**: u 'gâ:tr̩'pɛt'lnɔ lɛʒi kɔ gɛnɛ'râ:l (□ ⇒ ležati ko BARON) | □ ⇒ k 2 ⇒ BARON □ +
- geniti** ▶ 'gɛ:nɛt (in -n't') 'gɛ:nɛm d. ⟨'gɛ:nɛ (in 'gɛ:n') 'gɛ:n'tɛ, 2. os. dv. 'gɛ:ɛnta; 'gɛ:n'u 'gɛ:nɫa -ɔ, mn. 'gɛ:n'lɛ itd.) z nikalnico *narediti gib, premakniti*: z 'nɔ:ɔgɛ 'ni:sɛm_':ɔ:gu, 'tò:k lɛ'di ja b'ʎɔ 'nɔtɔr b | *oditi*: da se mɛ na 'gɛ:nɛš ut 'xiša! | □ ⇒ PREMEKNITI SE □ Plet. (SSKJ, SP 1962 *ganiti se*)
- ▶ **geniti se** ▶ 'gɛ:nɛt (in -n't') se 'gɛ:nɛm se d. ⟨⇒ GENITI⟩ z nikalnico *ganiti se a | spremeniti položaj*: ša 'gɛ:n't' se 'ni:sɛm_':ò:gu, 'tò:k lɛ'di ja b'ʎɔ 'nɔtɔr b | *oditi*: da se mɛ na 'gɛ:nɛš ut 'xiša! | □ ⇒ PREMEKNITI SE □ Plet. (SSKJ, SP 1962 *ganiti se*)
- geometer** ▶ gɛɔ'mɛ:tɔr -tra (in gɛ-; in -mɛ:-) m živ. ⟨⟩ *geometer*: gɛɔ'mɛ:tra smɔ dɔ'bilɛ, da ja 'mi:ɛ:jɔ z'mè:ru | □ ⇒ ŽONIR □ +
- gepelj** ▶ 'gɛ:pɛl -na m ⟨⟩ *gepelj*: kɔ smɔ m'ʎâ:t'lɛ, smɔ 'mè:lɛ na 'gɛ:pɫ na'rɛ:tɔ

! [SSKJ, SP 1962

gepirati ▶ ge'pèrat -əm d.+nd. (<) star., redk. g. komu 1. *pripadati komu [biti določen]:* bə mə 'kò:j ge'pè:raʎə, da bə ša 'duo:mə 'kə: 'jərbə 2. *spodobiti se za koga:* 'tis't'mə, kə ja 'duo:mə, ša 'bəl ge'pè:ra, da bə 'šə: x 'má:šə • u'sá:k 'ma:ra 'de:ʎat_()'ištə, 'ka:r mə ge'pè:ra ! [k 2 ⇒ ŠIKATI SE [ ] Ø

gerenga ▶ 'ge:rəŋga -e (in 'ge:-) ž (<) nš, 1es. *zajera [poševno prižagana ploskev]:* 'tə:le 'ma:rma u 'ge:rəŋgə u'žá:gat • u 'ge:rəŋgə 'ciŋkat (*skrito rogljičiti, spahovati*) ! [ ] Ø

gerengtruga ▶ 'ge:rəŋkt'ruga -e (in 'ge:-) ž (<) 1es. *jerálnik* ! [ ] ŠNAJTLADELJ [ ] Ø

germ ▶ 'gje:rəm -rma m (<) *kvaa* a nš [*snov za vzhajanje testa*]: 'kò:k ja pa 'gje:rma na nə 'kiʎə 'mò:ke t're:bə 'dat? • 'gje:rəm se ja pə'susu • s_ 'ux-mə 'gje:rmə pa na z'nám 'tje:sta u 'ré:də na'rie:s't' b [*zavitek, vrečka kvasa*]: d'vá: 'gje:rma 'má:m, tə 'ja:ŋga 'lje:γ 'dám ! [ ] KVAS [ ] Ø

gerofelj ▶ 'gè:rafəl -fle m živ. (<) star., redk. *skrbnik (pri zapuščini):* za 'gè:rafle bə jəm_ 'a:gu 'bət ! [ ] ⇒ VARUH [ ] Ø (Plet. *gerob*)

gerofer ▶ 'gè:rafer -ferja m živ. (<) star. *skrbnik (pri zapuščini):* čə bə káke 'jərpšne, bə 'xiŋt_ za 'gè:raferja z'ra:uŋə ! [ ] ⇒ VARUH [ ] Ø (Kotnikov zbornik 1956: 71 *gérofer*)

geštapovec ▶ geš'tá:poc -a (in ge-) m živ. (<) *pripadnik gestapa:* d'vá: geš'tá:poc sta 'pa:ršla ! [ ] Ø (SSKJ, SP 1962 *gestapovec*)

geštelj ▶ geš'te:l -e (in ge-) m (<) redk. *ogrodje (motornega) kolesa:* geš'te:l mē ja 'pò:kn'u • u'sə sə pək'rá:d'lə, g'liγ geš'te:l ja 'va:stə, kə ja 'bè:u prk'lé:nen ! [ ] ⇒ GRUŠT [ ] Ø

getribe ▶ ge'tribe -'riβ (in ge-) ž mn. (<) 1. teh. *zobniško predležje:* 'nuo:gə mə ja u ge'tribe pət'é:ŋə 2. *menjalnik:* u ge'tribex 'ni b'ʎə 'neč 'vəle • 'kək pa pra'sta:u'leš - bež ge'tribe sə'su-ʎa! • čustv. *dobiti koga v getribe ozmerjati koga:* u keγ'lišə sə ga də'bilə u ge'tribe • čustv. *imeti koga v getribah zmerjati koga:* 'kè:r:ga 'má:

pa 'tje:ta 'duo:ns u ge'tribex? • čustv. **pasti** komu v **getribe biti ozmerjan od koga:** ja 'šə: mje:mə 'xiša, ja pa 'mimə u ge'tribe 'pá:du ! [ ] Ø

gevint ▶ ge'vint -a (in ge-) m (im. mn. -'vin'tə) nav. mn. *navoj [grebeni spiralne oblike]:* ge'vintə sə se z'nucale • ge'vin'te bəš 'nəsu (*izrabil boš navoje*) • u'režə 'nuo:ve ge'vin'te • redk. za d'vá: ge'vinta ša pr'vi (*naredi še dva obrata (pri vijaku, pripravi)*) ! [ ] Ø

gibati ▶ 'gibat 'giblem in 'gibəm nd. ('gible (in -bəl) -bəlte in 'gibe -te; 'gibə -baʎa -ə) redk. *gibati [delati gibe]:* z 'ruo:kə na s'mə:š 'než 'gibat ! [ ] ⇒ MIGATI [ ] +

▶ **gibati se** ▶ 'gibat se 'giblem se in -əm se nd. (⇒ GIBATI) redk. *gibati se [biti, zadrževati se kje]:* 'vie:č se 'ma:rəš 'vəŋə 'gibat ! [ ] ⇒ BITI², HODITI [ ] SSKJ, Plet.

gibčen ▶ 'gipčən -čna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -čnəga) *gibčen [ki se z lahkoto giblje, premika]:* 're'ná:ta ja b'ʎa: 'gipčnə 'va:trak - pəg'lé:də, 'kək ja 'pò:b 'gipčən! • ja 'gipčən kə 'ba:rgl_ • ⇒ biti gibčen ko BALETKA ! [ ] +

gift ▶ 'gift -a m (<) nš, star. *strup [snov]:* 'gifta za pəd'gá:ne 'ma:rəm 'duo:bət • 'gifta mē 'derte, da bə g'ma:x ! [ ] ⇒ STRUP [ ] Ø (DLS)

giftati ▶ 'giftat -əm nd. ('giftə itd.) star. *zastrupljati:* za'ká: se pa s čəga're:təm 'giftəš? ! [ ] ⇒ STRUPITI [ ] Ø

giften ▶ 'giftŋ -na -ə prid. (rod. ed. m. sp. 'gift'nəga) star. *strupén:* 'vər'tá:čkə 'f'rənce 'no:ča š_()k'rine 'mie:sa 'ja:st - p'rá:və, da ja 'giftnə ! [ ] ⇒ STRUPEN¹ [ ] Ø

gimnazija ▶ ge'mná:zeja -a (in gi-; in -zi-) ž (rod. mn. -zi) *gimnazija:* 'ná:ša na ge'mná:zije 'xò:də • u 'pa:r'vemə 'le:tnikə ge'mná:zija (= star., redk. u 'pa:r've ge'mná:zije) sm_ 'bè:u 'tje:č ! [ ] +

giniti ▶ 'ginət (in 'gin't') -nem nd. ('gine (in 'gin') 'gin'te, 2. os. dv. 'ginta; 'gin'u 'ginʎa -ə, mn. 'gin'lə) redk. a za živali *poginjati:* ž'vát 'ka: 'gine ud urəči-ne b redk., za ljudi *umirati, giniti:*

- 'lede' ginejə pa d'ruge' puo: p'ridejə |
 ☐ k a ⇒ CRKAVATI; k b ⇒ UMIRATI ☐ +
- gips** ▶ 'gips -a m (im. mn. 'gipse) 1. NŠ *mavec* |*prah*: nə 'kiʃə 'gipsa 'kupe - z'me:šə 'gips - z 'gipsə zaf'likə - 'gips 'mā:m u 'zəbə 2. *mavčna obveza*: 'gips ja 'duo:b'u - g'da:j sə tē pa 'puo: 'gibz 'duo: u'zè:lə? - 'ruo:kə 'mā: də 'rəme u 'gipsə - 'ce:u ja u 'gipse 'mēnda | ☐ +
- gipsati** ▶ 'gipsat -əm nd. ('gipse itd.) *obdelovati, popravljati, prekrivati z mavcem*: 'lukne (: 'zēt) 'gipsem | ☐ +
- gir** ▶ 'gér -a m ( ) *osti* |*vilice za lovljenje rib*: 'ribe smə 'čā:sə ʔə'vilə [z 'gérə ([= na 'gér) | ☐ ∅
- glad** ▶ g'łā:t -da in g'łā:də m ( ) NŠ, redk. *glad, lakota* 1. |*občutek potrebe po jedi*: 'tā:g_()'łā:t up'čutəm, da se mē 'ka: 'vematnə 'de:ʔa 2. |*pomanjkanje hrane*: ta k'ruloʋa 'ti:xta sə naz g'łā:da 'rē:šlə - ud g'łā:də ša 'žə 'na:mə pə'marlə - u 'łā:gerjə smə g'łā:t_ŕ'pè:lə - 'de: nəm 'ni t'rē:bə g'runtat na g'łā:t | ☐ ⇒ LAKOTA ☐ + [Tominšek 1903: 12: rod. ed. »sādъ, strāhъ [...] glādъ (nom. pa strāh, sād ..., nasprotno kakor: bĕk : bĭka).«]
- gladek** ▶ g'łā:dək (tudi -dek (in -dek)) -tka -ə prid. (rod. ed. m. sp. -t'kega) *gladek* 1. a |*ki ima površino brez izboklin, vdolbin*: g'łā:tka 'di:eska - 'ti 'mā:š_ā g'łā:tkə 'kó:žə b |*preprosto oblikovan*: g'łā:t'kə 'łā:sə (ki niso kodrasti, skodrani) 1es. g'łā:dek 'le:s (brez grč) c *gladek* |*spolzek*: st'rè:xa ja b'łā: g'łā:tka, mə ja pa spət'pō:zŕ_ʔə | ☐ k 1a GLIHOVEN ☐ +
- ▶ **gladek** ▶ g'łā:dək -tka -ə povdk. (⇒ GLADEK prid.) slabš. *normalen* |*duševno uravnovešen*: a sē 'ti 'čizd g'łā:tka? - 'kā: pa 'vəča ud ut'ruo:ka?! 'sē: 'ni g'łā:dək! | ☐ ⇒ NORMALEN povdk. ☐ ∅
- ▶ **gladko** ▶ g'łā:tkə prisl. ( ) 1. < GLADEK: g'łā:tkə pə'čè:səŕə 'łā:sə 2. a *izraža podkrepitev trditve ali zanikanja*: bē 'ma:gu g'łā:tkə na'za:j_()'ət, čə bē 'nuo:za pə'zā:b'u - g'łā:tkə zamə'diʃa 'bē, čə 'na:_bē 'a:uŕo'bus 'jəm'ə za'mu-

- de b *popolnoma, čisto* 'tə: sē ja pa g'łā:tkə z'mišŕ_ʔa - g'łā:tkə sm pə'zā:b'ʔa, 'kā: ja t're:ba na'rĭe:s't' | ☐ k 2 NARAVNOST ☐ +
- ▶ **gladko** ▶ g'łā:tkə -t'kega s ( ) NŠ *gladka površina*: na g'łā:t'kəmə mē ja spə'da:rkn_ʔə | ☐ ∅
- gladilka** |*zidarska gladilka* | ⇒ HOBELJ
- gladilnik** ⇒ ABCIGŠTAJN
- gladiti** ▶ g'łā:dēt -əm nd. (g'łā:dē (in g'łā:t') -tĭe, 2. os. dv. -tĭa; g'łā:d'u -d'ʔa -ə, mn. -d'le itd.) 1. g. kaj *gladiti kaj* |*delati gladko, ravno*: pələ'turə na 'le:s u'lijaš, 'puo: pa 'tō:k 'ca:jta g'łā:dēž, da se 'fa:jn s'vətē 2. a g. kaj *gladiti kaj* |*premikati roko po čem*: 'ruse sē ja g'łā:d'u pa 'sukə b redk. g. po čem *gladiti po čem* |*božati*: pə 'łā:sex jə ja g'łā:d'ʔa | ☐ k 2b ⇒ BOŽATI ☐ +
- gladovati** ▶ g'łā:dō:vət -'dujam nd. (g'łā'duj -te; g'łā:dō:və -d'vā:ʔa -ə) star., redk. *stradati* |*živeti v pomanjkanju hrane*: 'kək smə pə 'va:js'kə g'łā:d'vā:lə! | ☐ ⇒ LAKATI ☐ +
- gladoven** ▶ g'łā:dō:n -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -ŕga in -ŕega, daj. ed. m. sp. -n'mə in -ŕəmə) star., redk. *lačen* 1. |*ki čuti potrebo po jedi*: a sē z'łə g'łā:dō:n? - 'ti ž'vā:d g'łā:dō:na 'ti! 2. |*ki živi v pomanjkanju hrane*: 'vĭe:č smə b'lē g'łā:dō:nə kə 'sitē | ☐ ⇒ LAČEN ☐ +
- glajštati** ▶ g'le:jštāt -əm d. ( ) star., redk. g. kaj *imeti kaj* |*izraža, da je kaj osebkova svojina, lastnina*: a g'le:jštəš 'kē: k'ruxa? - 'ša: d've:stə 'diner_ŕə na g'le:jštəm - na g'le:jštəš 'mišə na 'dilex, čə ja ta p'rā:va 'mā:čka pŕ 'xišə • ⇒ tudi DINERJA ne glajštati | ☐ ⇒ IMETI ☐ ∅ (+ *gleštati*)
- glajz** ▶ g'le:jz -za m ( ) 1. *vlaka* |*žleba-sta vdolbina v tleh za spravljanje lesa do gozdne ceste*: u 'gō:šə sə u'łā:člē pə g'le:jzə 2. *tir* |*nosilec, po katerem kaj drsi*: pŕ sekə'łā:rjə ja 'fa:jn, čə sə g'le:jzə na'rè:tē 3. *tir* |*tirnica*: 'diner na g'le:jz 'dā:š pa pə'čā:kəž, da 'cuk p'ride | ☐ k 3 ⇒ TIR ☐ ∅
- glanc** ipd. ⇒ GLONC ipd.

glas ▶ g'ł̥a:s -a m ⟨⟩ *glas* 1. nš |zvok, ki ga a dela človek|: 'd̥i:ɛ:b'ɔ (: g'ł̥a'buo:k : 'nizek : 't̥i:ɛ:nek : v̥e'suɔ:k : zah'rj-pən) g'ł̥a:s ▪ čustv. ja 'jəm'ɔ 't̥a:g_()'ł̥a:s kə s t'ruge (*nizek*) ▪ 'k̥a:ke g'ł̥a:se s'puša! ▪ 'č̥i:sc_()m̥ ub g'ł̥a:s 'pa:ršu, k sm̥ 'puo:jɔ p'r̥i:ɛ:več ▪ na 'v̥ez g'ł̥a:s (*zelo glasno*) jəm ja p̥r̥p̥ə'v̥i:ɛ:dvo, 'k̥a: ja b'ł̥ə **b** *daje žival*! : 'k̥a:g 'ž̥a:ł̥astɔ g'ł̥a:s 'm̥a: 'p̥es, kə 'f'r̥a:nč̥eka 'ni 2. |zvok izvajalca pri petju|: 'j̥a:nes 'm̥a: 'fa:jn (= 'le:b) g'ł̥a:s 3. |zvok, ki ga daje kak predmet|: 'k̥a:g_()'ł̥a:s 'm̥a: z'vɔ:n 4. |odločitev pri glasovanju|: kə 'e:nkr̥d_()'a:ž g'ł̥a:s, ja 'kuo:nc, s̥ə na 'm̥o:r̥eš 'v̥i:č p̥ra'mis'ł̥t ▪ za š't̥e:r g'ł̥a:se (*razlike*) ja z'm̥a:gɔ • star. **dati glase intonirati**: 'd̥e: g'ł̥a:se • čustv. ni **glasa od** koga *nič se ne ve o kom, ker se ne javi*: ud 'n̥a:žga 't̥o:na žə t'ri 'l̥e:te 'ni n̥ə'b̥i:ɛ:n̥ga g'ł̥a:sa | ⇒ NA GLAS ☐ k 1-3 ⇒ ŠTIMA ☐ + [Tominšek 1903: 16: tož. mn. »glāse«]

glasba ▶ g'ł̥a:zba -e ž ⟨⟩ nš, nov. 1. *glasba |umetnost|*: za m̥ə'd̥i:ɛ:r̥nə g'ł̥a:zbə 'm̥əne 'ni 2. *glasba |izvajanje|*: g'ł̥a:zbə 'ja:s 'r̥a:da p̥es'ł̥ušəm 3. žarg. šol. *glasbeni pouk*: 'jut̥ər 'm̥a:m̥ə 'z̥a:d'n̥e 'ur̥ə g'ł̥a:zbə | ⇒ ALIJE, ARIJE ☐ k 1-2 ⇒ MUZIKA; k 3 GLASBENI ☐ +

glasben ▶ g'ł̥a:z'ben -a -ə (in -b̥e-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ben̥ga (in -b̥e-) in -ben̥ega, daj. ed. m. sp. -ben'm̥ə in -ben̥em̥ə) nov. *glasben*: g'ł̥a:z'ben̥e p̥ə'uk (☐ GLASBA, GLASBENI) ▪ g'ł̥a:z'bena 'š̥o:ł̥a (☐ GLASBENA) | ☐ +

▶ **glasbeni** ▶ g'ł̥a:z'ben̥e [-ben̥ga ([in -b̥e-) in -ben̥ega m ⟨daj. ed. m. sp. -ben'm̥ə in -ben̥em̥ə) nš, žarg. šol. *glasbeni pouk*: p̥r̥ g'ł̥a:z'ben'm̥ə sm̥ pa 'ra:t | ☐ ⇒ GLASBA ☐ ∅

▶ **glasbena** ▶ g'ł̥a:zbena -z'b̥ene ž ⟨⟩ nš, nov. *glasbena šola*: 'mar'j̥a:na ja ɥ g'ł̥a:zbena 'x̥o:d̥ł̥a, 'ja:s pa 'n̥i:sm̥ s'm̥e:ł̥a | ☐ ∅

glasbilo ⇒ INSTRUMENT

glasen ▶ g'ł̥a:sən -sna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'n̥ega; primernik 'b̥əl g'ł̥a:sən -sna -ə in [g'ł̥as'n̥e: -- --) *glasen* 1. **a** |zelo dobro slišen|: g'ł̥a:sən z'g̥o:var

se ja 'ču t̥ɥ'd̥uo:l **b** |slišen sploh|: 'k̥a:k̥ə g'ł̥a:sn̥ə ɥ'pit'j̥ə ja b'ł̥ə 2. **a** |ki zelo slišno govori|: na 'b̥o:d̥e 'n̥ə 'ta:g_()'ł̥a:sən, kə 'p̥o:p s'pi ▪ ut'r̥uo:ɛ̥ ɛ̥ə pa 'duo:ns 're:z g'ł̥a:s'n̥e - 'd̥i:ž 'b̥o: **b** |ki ima močen glas|: 'k̥ək ja 'ra:d̥i:jo g'ł̥a:sən! 'de: ga na 't̥i:x̥ə. | ☐ +

▶ **glasno** ▶ g'ł̥a:sn̥ə prisl. ⟨primernik 'b̥əl g'ł̥a:sn̥ə in g'ł̥as'n̥e) *glasno*: za'k̥a: 'ta:g_()'ł̥a:sn̥ə gva'riš? ▪ g'ł̥as'n̥e: p̥ə'v̥e:, da te m̥ə 'č̥ul̥e | ☐ SSKJ, SP 1962

glasovati ▶ g'ł̥a's̥o:v̥at -'sujam a.+nd. ⟨g'ł̥a'suj -te; g'ł̥a's̥o:v̥ɔ -s'v̥a:ł̥a -ə) 1. *glasovati*: 'ja:s_ɥ na r̥e'f̥e'r̥e:ndum̥ə g'ł̥a's̥o:v̥ɔ 'za: 2. *voliti |izražati odločitev o kandidatu|*: a s̥ə žə g'ł̥as'v̥a:ł̥a? ▪ 'x̥a:ns ja za 'kučana g'ł̥a's̥o:v̥ɔ, ja pa 'lis'tek 'n̥ət̥ər 'va:r̥gu, ja pa 'za:č̥ɔ 'j̥a:m̥rat - »'j̥ez̥ez, 'de: sm̥ pa 'kučana ɥpk'r̥o:ž̥u.« | ☐ k 1 VOLITI; k 2 ⇒ VOLITI ☐ +

glava ▶ g'ł̥a:va -ve ž ⟨rod. mn. g'ł̥a:ɥ) 1. *glava |del človeškega ali živalskega telesa|*: g'ł̥a:va m̥ə b̥ə'li ▪ 'd̥e:k̥n̥ə sm̥ 'da:ɥ čaz g'ł̥a:v̥ə ▪ u g'ł̥a:v̥ə ja 'b̥e:ɥ 'r̥a:n̥en ▪ s'v̥i:nsk̥ə g'ł̥a:v̥ə ja ɥ'b̥e:r̥ɔ ▪ g'ł̥a:v̥ə (*lase, del glave, ki ga pokrivajo lasje*) s̥ə g'r̥e:m̥ u'm̥eɥ ▪ na g'ł̥a:v̥ə (*z glavo naprej*) ja 'p̥a:du ▪ za n̥ə g'ł̥a:v̥ə (*za višino glave*) ja 'v̥e:č̥ə ɥd 'm̥əne ▪ g'ł̥a:va m̥ə 'x̥o:d̥e kə za-k'ł̥a:n'm̥ə 'za:j̥c̥ə (*z glavo dela neurejene gibe*) ▪ za izražanje žalosti, zadrege 'ja:n̥em̥ s̥ə se 'ka: g'ł̥a:ve p̥ə'v̥e:s'le (*nekateri so kar povsili glave*) 2. *glava |pri človeku kot središče njegovega razumskega življenja|*: 'k̥a: m̥ə 'k̥e: 'x̥o:d̥e p̥ə g'ł̥a:v̥e? ▪ 'ja:s na 'm̥o:r̥əm̥ u's̥e:ga u g'ł̥a:v̥e 'ɥuo:s̥eɥ ▪ 'k̥a: t̥e ja 'k̥e: ɥ'd̥a:r̥ł̥ə ɥ g'ł̥a:v̥e? ▪ 'na:š 'ni g'ł̥i:x̥ utp'r̥e:te g'ł̥a:ve ▪ u g'ł̥a:v̥ə 'n̥i:sm̥ 'v̥i:č 'ta:k_()ə sm̥ b'ł̥a: - na za'p̥o:n̥em̥ s̥ə 'v̥i:č ▪ poud. 't̥ət' ja 'pa: g'ł̥a:va (*pameten*)! 3. *glava a |del česa po obliki|*: ž'r̥i:ɛ:bl̥em̥ g'ł̥a:ve p̥ə's̥i:pl̥e **b** |del rastline|: 'zi:ɥna g'ł̥a:va ▪ sa'ł̥a:ta g'r̥e: ɥ g'ł̥a:ve (*med rastjo se oblikuje v glave*) ▪ redk. na g'ł̥a:va č̥ə'b̥ule (*ena čebula*) • ⇒ a ti bo

KRONA padla z glave, če ...? • ⇒ biti v glavo tak ko en SRAKOPER • preg., kadar kdo kaj pozabi **če nimaš v glavi, imaš pa v petah pozabljiv človek se mora večkrat vrniti:** če 'ne:məš u g'ɫa:və, 'mā:š pa u 'pi:etex • **držati** (= nositi) kaj v glavi **zapomniti si kaj:** pə'zā:bɫa 'səm - 'ja:s na 'mō:rəm u'səga u g'ɫa:və 'dar:žat • čustv. **glavo dam vkraj, če ... izraža podkrepitev trditve:** g'ɫa:və 'dā:m uk'ra:j, če 'ni 're:s (☐ ⇒ BUČO dam vkraj, če ...) • ⇒ glavo imam ko ČEBER (= KIBLO) • ⇒ imeti SLAMO v glavi • čustv. **iti iz glave komu pozabiti:** z g'ɫa:ve mę ja š'ɫə, 'kā: sm tę ša 'mē:ɫa za pə'və:dat (☐ ⇒ POZABITI) • iron. **kapljati komu na glavo ne biti normalen:** a 'tj:ə:bę na g'ɫa:və kap'lā: a 'kā:, da 'tā:kə gva-'riš? • čustv. **ne gre komu v glavo ne razume, ne zapomni si:** kə smə se pa u 'šə:lę 'təle 'xō:d'lę 'učet, sm pa 'mis'lu - 'mēne bədə 'ta:k ustra'lilę, 'ja:s_ə na 'mō:rəm na'učet. 'ni mę š'ɫə u g'ɫa:və, u 'šə:lę. (☐ ne gre komu v BUČO) • čustv. **ne vem, kje se me glava drži imam zelo veliko skrb:** na 've:m, 'kē: se me g'ɫa:va dr'ži, 'tō:k ja 'dē:ɫa - 'tō:k ja 'dē:ɫa, da na 've:m, 'kē: se me g'ɫa:va dr'ži (☐ glavo imam ko ČEBER (= KIBLO)) • čustv., z nikalnim stavkom **pa če se na glavo postaviš poudarja zanikano trditev:** 'na:_m na'rē:d'u, pa če se na g'ɫa:və pə'stā:vəš (☐ pa če se na BUČO postaviš) • čustv. **po glavi hoditi komu kdo/kaj misliti na koga/kaj, premišljati o kom/čem:** 'ka: nap'rę: mę 'xō:dę pə g'ɫa:və, 'kək smə z 'ma:mę nar'dilę - 'tis't' 'pō:p mę pə g'ɫa:və 'xō:dę 'ka: nap'rę: • čustv. **ubijati si glavo** [s čim ([= zarad česa) **delati si skrb** s čim, **veliko razmišljati o čem:** zarad g'nā:rja sę pa nę-'kar 'nje: g'ɫa:ve u'bijat - bə 'žə 'nē:kak • star. **vedeti** (= znati : računati ipd.) **iz glave vedeti na pamet:** a 'ti u'sə 'tō: z glave 'vęš? - 'te:ga pa na z'nā:m z g'ɫa:ve zra'čunat • čustv. **izbiti si kaj/koga iz glave pozabiti kaj/koga, ne misliti na kaj/koga:**

'mō:rjə sę pa 'le:c 'ka: z g'ɫa:ve z'bi | ☐ k 1-2 BUČA, BUTICA, BUTIČKA, PISKER ☐ + [Tominšek 1903: 18: daj. ed. »gläv̂«; 18: tož. ed. »glav̂«; 19: daj. mn. »glav̂m in glavam«; im./tož. dv. »(dve) [...] gläv̂«]

glavčka ▶ g'ɫa:učka -e z ⟨⟩ ljubk., manjš. < GLAVA: 'kā:kə 'čē:dnə g'ɫa:učkə 'mā:!' • 'tō:k 'ca:jta ja t're:ba 'tē:mənce 'pus'təd,( )a se g'ɫa:učka s'tis'ne (da se mečava zaraste) • otr. 'čuve na g'ɫa:učkə | ☐ GLAVICA ☐ ∅

glaven ▶ g'ɫa:un (in -ŋ) -na -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -nęga⟩ *glaven* [po pomembnosti na prvem mestu in največji]: g'ɫa:una nag'rā:da - tę g'ɫa:unę 'ɫu:iger ja 'bē:u pa 'net u 'dā:xomə | ☐ +

▶ **glavni** ▶ g'ɫa:un (in -ŋ) -nęga m živ. ⟨⟩ *kdor ima večjo, največjo odgovornost:* g'do: ja te g'ɫa:un? - 'un' ja za tęga g'ɫa:unęga - pr tēmə g'ɫa:unęmə sm 'bē:u | ☐ SSKJ

▶ **glavna** ▶ g'ɫa:una -e z ⟨rod. mn. -nęx⟩ *ženska, ki ima večjo, največjo odgovornost:* ta g'ɫa:una ja na u'd'ę:lkə | ☐ ∅

▶ **glavno** ▶ g'ɫa:unə -nęga s ⟨⟩ *najpomembnejša stvar:* 'tō: ja tə g'ɫa:unə, da sę 'ce:u 'va:stō | ☐ SSKJ, SP 1962

glavica ▶ g'ɫa:uca -e z ⟨⟩ redk. *glavica* 1. manjš., ljubk. < GLAVA: 'dę: g'ɫa:ucə 'təle 'sje:m 2. [del rastline]: g'ɫa:ucə 'čje:sna 'nucəm | ☐ k 1 ⇒ GLAVČKA; k 2 ⇒ GLAVA ☐ +

glavnat ▶ g'ɫa:unat -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -d'ga in -tęga, daj. ed. m. sp. -t'mə in -tēmə⟩ *glavnat:* g'ɫa:unata sa'ɫā:ta | ☐ GLAVNATEN ☐ +

glavnaten ▶ g'ɫa:unatŋ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nęga⟩ redk. *glavnat:* g'ɫa:unatna sa'ɫā:ta | ☐ ⇒ GLAVNAT ☐ ∅

glavnik ▶ g'ɫo'nɪk -a m ⟨im. mn. -'nikę⟩ *glavnik* [za česanje las: 'gō:zd (: 're:dəg_())ɫo'nɪk - g'ɫo'nɪg z alu'mineja (aluminijast glavnik) - ža'lē:zən (aluminijast) g'ɫo'nɪk - š'pilet na g'ɫo'nɪk (piskati na papir, položen na glavnik) | ⇒ KAMPELJC ☐ GLAVNIKEC ☐ +

glavnikec ▶ g'ɫo'nɪkəc -kca m živ. ⟨im. mn. -'nikčę⟩ manjš., otr. *glavnik:* u'zie:mę

- głõ'nikca | ☐ ⇒ GLAVNIK ☐ ∅
- glazura** ▶ gła'zura -a ž (<) nš 1. *glazura* |steklasta snov na keramičnih izdelkih|: gła'zura na skl'è:dę se ja ud'ľušľa 2. *finejša cementna prevleka*: g'da:j mę pa na stęp'nišće gła'zurę nar'dilę? 3. *glazura* |za oblivanje peciva|: gła'zura na 'tõ:rtę | ☐ k 1 ⇒ lošč ☐ SSKJ, SP 1962
- glaž** ▶ g'ľa:š g'ľa:ža m (<) *kozarec* 1. a |steklana posoda za pitje|: 'põ:n g'ľa:š 'ta:ũžant'rõ:š ja pęp'ľa • g'ľa:ža sę 'mętalę ũ st'e:nę b |vsebinsa te posode|: s'pi te g'ľa:š, 'pũ: tę mę ša pa 'ja:nęga na'lilę • nęx 'pã:r g'ľa:žu sm pęp'ę:ũ 2. |steklana posoda za shranjevanje živil|: g'ľa:š ud 'murk • g'ľa:ž za s'ta:rt 3. *steklana posoda pri petrolejki*: š'pę:gu pṛ pętrõ'lę:jķę se ja zd'rõ:b'ũ, g'ľa:š ja pa 'cę:ũ us'ta:ũ • šalj. **biti si po glažu v žlahti** (s kom) *pijančevati* (skupaj s kom): 'jõ:ža pa 'z'võ:ne sta sę pę g'ľa:žę ũ ž'ľa:xtę | ☐ GLAŽEK ☐ SSKJ, Plet.
- glažek** ▶ g'ľa:žęk -a (tudi g'ľa:ž-) m (<) manjš. *kozarček* |< GLAŽ 1–2|: g'ľa:žęg za š'n'õ:ps • nę g'ľa:žęk š'n'õ:psa sm zau'žęũ, 'nęč 'vje:č • nę g'ľa:žęk s'ta:rdę tę m 'da:ũ • 'kumę t'ri g'ľa:žęke 'vin'čka ja pępupõ | ☐ SSKJ, Plet.
- glaževina** ▶ g'ľa:žõna -e ž (<) nš *steklene črepinje*: nę 'kũõ:nž_g'ľa:žõne se mę ja pęt 'kõ:žę za'ręũ • a **misliš, da si iz glaževine (naret)? stopi tako, da mi ne boš zastiral pogleda**: 'jõnę 'nę sprat_()ęlę'vizeja! a 'mis'lež, da sę z g'ľa:žõne (na'rët)? | ☐ +
- glaževinat** ▶ g'ľa:žõnat -a -ę prid. (rod. ed. m. sp. -d'ga in -tęga, daj. ed. m. sp. -t'mę in -tęmę) *ki se nanaša na steklene črepinje* |< GLAŽEVINA|: g'ľa:žõnatę 'kũõ:nčę uč_()a:jbe | ☐ STEKLEN ☐ Plet.
- gledati** ▶ gl'è:dat -ęm nd. (<) 1. a *gledati* |upirati pogled|: pę 'cę:le d'nę:ve čaz 'va:knę gl'è:da • u t'le: gl'è:da b *gledati* |imeti odprte oči|: gl'è:daļa 'bę – za'kã: s' pa 'mę:žãļa? • a 'za:jķę žę gl'è:dęję? c *gledati* |z gleda-

njem dojemati vsebinsa: erõp'ľa:m smę š'ľę gl'è:dat, kę ja 'dũõ: 'pã:du • 'a:te gl'è:dęję tęlę'vizeję • gl'è:dalę sę 'na:s • 'ja:s_()m pa gl'è:dõ 'væn, čaš_()p'ra:nę, 'kã: ja 'dę:ľõ 2. s prislovom *gledati* |s pogledom izražati kaj|: 'kæg_()a:rdę gl'è:dęš! 3. g. proti čemu *gledati* proti čemu |biti obrnjen, usmerjen kam|: 'va:knę ja gl'è:daļę pṛõx 'z'vę:ręm • 'xiša gl'è:da pṛõx 'vje:sę 4. *gledati* |izstopati iz svoje okolice|: 'pa:r'stę sę mę š 'čę:ũle gl'è:dalę 5. nov. g. na kaj *gledati* na kaj |imeti določen odnos do česa|: 'kæk 'ti gl'è:dęš na ũ'sę 'tõ:ž • za'kã: na ũ'sę 'ta:g z'viška gl'è:dęš? 6. g. na koga/kaj *gledati* na koga/kaj |prisojati pomembnost|: 'nę:č na gl'è:da na g'nã:r, 'ka: zap'ra:ũle • na 'põ:ba bę pa 'žixær nę'mã:ļę 'bæl gl'è:dõ 7. *gledati* |delati, da se zgodi zaželeno|: 'le: gl'è:dę, da na ũ's'tã:než braz ũ'sęga • 'sã:mę na 'tõ: gl'è:da, kæg bę ša 'vje:č nag'rã:b'ũ 8. čustv. *prenašati, trpeti*: te kṛbę-'rija 'na: 'mõ:ręm 'vje:ž gl'è:dat • ⇒ gledati ko TELE v nova vrata • ⇒ gledati ko HUDIČ iz krugle • ⇒ gledati ko zaboden BIK • ⇒ gleda koga MANDI • ⇒ gledati na vsak DINER • ⇒ gledati se ko PES pa mačka • ⇒ gledati spod čela • ⇒ gledati s ta belim (⇒ BELO s) • čustv., star. **gor si gledaj** (: gledajte : gledajta) *pazi se* |izraža grožnjo, svarilo|: 'gũõ: sę gl'è:dę, čę se 'ľa:žãš! • čę 'ša:jbę ũ'bi-jaš, sę 'ti gl'è:dę 'gũõ:r! • ⇒ iti gledat na URO • ⇒ KUREC te gleda • **šiljavo gledati škiliti**: 'dušjca ja nę'mã:ļę 'šilõvę gl'è:daļa | ☐ ZEJATI ☐ +

glede ⇒ ZARAD; |glede na| ⇒ PROH

glej ipd. ⇒ LEJ ipd.

glen ▶ g'ľe:n -a (in g'ľe:-; **Bo** g'ľie:-) m (<) nš *glen*: 'kõ:k ja b'ļę na t'ra:ũnķę pę 'põ:vęd'nę g'ľe:na! • g'ľe:n ja pṛ'nje:sļę (= na'nõ:sļę) | ☐ DLEN ☐ +

glesen ▶ g'ľe:sæn -s'nę ž (<) star., redk. *dlesen*: ta s'põ:d'ne g'ľe:sæn • g'ľe:s'nę me bę'liję | ☐ ⇒ DLESEN ☐ ∅

gležnar ▶ g'ľe:žnar -ja m (<) nav. mn., nov.

gležnar: pə'čə:nə g'lɛ:žnarja sm
'na:šla | ⊖ GLEŽNAR ⊚ ∅

gležnar ▶ g'lɛ:žner -nerja m ⟨⟩ nav. mn.,
nov., redk. *gležnar*: 'ja:s na 'mò:rŋ
g'lɛ:žnerju 'nʉo:s't' | ⊖ ⇒ GLEŽNAR
⊚ SSKJ 5: 1040

glid ▶ g'lɛt (tudi g'lɛt) g'lɛda m ⟨im. mn.
g'lɛdɛ⟩ *člen |verige, verižice*: g'lɛt
ja pra'sè:nla s k'lɛ:šəm • g'lɛda ud
vɛ'rišce na 'na:jdem | ⊚ ∅

glih ▶ g'lɪx -- -- prid. ⟨⟩ *enak* 1. |*ki se
po lastnostih ne razlikuje a med
seboj*: 'tɔ: sta g'lɪx 'pɪskra • pɛg'lɛ:
dɛ, 'kək 'râ:s'te! s'kuo: g'lɪx sta 'žə!
b *pri dveh ali več osebah, stvarih*:
a sta ta d'vâ: 'zɔ:kna g'lɪx 'fârbe? •
te d've: 'dɛ:s'kɛ sta g'lɪx • nə'bɛ:dn̩
ud 'nɛx 'ni 'kɛ: p'rɪda – u'sɛ sɛ g'lɪx
| ⊖ GLIHEN, GLIHOVEN ⊚ Plet.

▶ **glih** ▶ g'lɪx -- -- povdk. ⟨⟩ 1. *enak* |*ki
v primerjavi drugega z drugim
nobeden nima prednosti, večjih
pravil*: u'sɛ sɛ g'lɪx – nə'bɛ:ŋga 'ni
'kɛ: p'rɪdɛ 2. *enak* |*ki ima lastnosti,
značilnosti nespremenjene*: "âna ja
z'me:rəm g'lɪx 3. *enoličen*: ta 'muzɛka
ja pa z'me:rəm g'lɪx, da člɔ'vɛ:kə 'ka:
'dɔ:k 'ca:jɔ g'râ:ta | ⊖ k 3 ENOLIČEN
⊚ ∅

▶ **glih** ▶ g'lɪx prisl. ⟨⟩ 1. *enako* |< GLIH|:
u'bɛ: sma g'lɪx 'tɛ:ške • z'me:rəm
'xò:dɛ g'lɪx ub'lɛ:čana 2. *ravno a
izraža odsotnost kakršne koli ome-
jitve*: g'lɪx u 'sɛ:n'svɛtɛx ja b'lɛ •
g'lɪy 'dɛɛle sm̩ 'pa:ršu da'mɔ: • g'lɪx
'tâ:ke 'čɛ:ule 'mâ: kə 'ti • čə 'ka: prad
u'râ:təm stə'ji 'ce:ɛ 'mâ:šə, ja g'lɪx
'ta:k,ɔ: da bɛ nɛč na 'šɔ: u 'cɛ:rku •
'puo: sm̩ pa 'bɛ:u g'lɪx 'ta:k(ɔ) na
zgəb'liɛna 'ɔ:ca • sɔ pa g'lɪx 'ta:k
'šɔ: ž 'nɛmɛ kə 'nɛč (*hitro, brez
pomišljanja sem odšel z njimi*) • 'ra:
dɪjɔ ja 'bɛ:u g'lɪx 'tò:g(ɔ)'la:sɔ, da
'nɪsəm 'ò:gu zas'pa:t • g'lɪx p'rɔ:, da
sɛ 'pa:ršla, beš pɛ 'južnɛ pə'mâ:gaɛ •
g'lɪx 'tò:g (*malo je manjkalo*), da me
s 'pò:js'tɛle 'ni 'vargɛ **b** z oslabljenim
pomenom |*poudarja pomen besede, na
katero se veže*: g'lɪy za 'nɛ:leš tɛ
'na:m 'kup'u šladɔ'le:da • 'ta:k sɛ

kə'pujaš, kə da 'mâ:m na 'vɛ:m
'kò:g(ɔ)'nâ:rja • iron. {A} x 'nɛmɛ
g'rè:m. {B} pa g'lɪx 'čâ:kɔ te 'bɔ: (*ne
bo te čakal*)! **C** v zvezi s še |*izraža
omejitev za uresničitev dejanja*:
g'lɪx ša 'pɔ: 'ura 'ca:jta 'mâ:ma 3. v
nikalnih stavkih *ravno* |*izraža neza-
dostno stopnjo*: 'ni g'lɪx 'pâ:metɔ •
'župa pa 'ni na 'vɛ:m 'kək u'rɔ:ča 4.
ravno(kar), pravkar |*izraža, da se je
dejanje zgodilo v najbližji, nepo-
sredni preteklosti*: g'lɪx 'na:šla sm̩
tis'te 'ca:jtɛgɛ, 'dɛ: tɛ jɛx pa 'lɛ:ɛkə
'dâ:m • g'lɪx u'gâ:s'ŋ't' sm̩ 'va:t'ɔ
'ra:dɪjɔ, ja pa st're:ɛɛ u'da'rɪɛɛ 5.
ravno(kar), pravkar |*izraža so-
časnost dogajanja v a sedanjosti,
gledano s stališča govorečega*: g'lɪx
'južnəmɛ • kə sɔ žə g'lɪx 'tə, bɛ pa
pə'čâ:kɔ **b** *preteklosti, gledano s
stališča govorečega*: g'lɪx sp'ra:uɔ
sm̩ 'se:, pa p'rɪdɛ 6. *natančno, natan-
ko*: g'lɪy d'vâ: 'dɪnɛrja ša 'mâ:m • na
'mò:rəm 'rɛ:čt g'lɪx, 'kò:kɛga 'lɛ:ta ja
b'lɛ 7. *edino* |*izraža omejenost na
navedeno*: g'lɪx 'tɛ:plɛ me 'nɪsə,
d'rugə sɛ pa u'sə 'de:ɛalɛ z 'mɛn' •
u'sɛ sɛ 'pa:ršlɛ, g'lɪx 'jâ:neza 'ni
b'lɛ, kə ja 'bɛ:u u "rusejə 'tɛ:č •
glih en(e) toliko približno toliko:
'vɛlɛ p'rɪdɛ 'kuo:štad g'lɪx ne (= ŋ)
'tò:k,ɔ 'jɛsɛx • **glih kako kako**
(*zelo*): ja 'pɪsaɛɛ, g'lɪx 'kək 'fa:jn ja
b'lɛ • | ⊖ k 1 GLIHNO, GLIHOVNO; k 4, 5a
GLIHKAR; k 6 TOČNO; k 7 ⇒ SAMO ⊚ Plet.

gliha ▶ g'lɪxa g'lɪxe z ⟨⟩ • **preg. gliha
vkup štriha ljudje podobnih, navad-
no slabih lastnosti se radi družijo,
dobro razumejo**: "mɪma pa "vɪda se
'fa:jn zas'tɔ:pta – g'lɪxa u'kɛp š't'rɪxa
• star. **pri eni glihi približno**: pɛ nɛ
g'lɪxɛ 'vɛ:mə, 'kò:k ja d'ruge 'mɛ:sɔncɛ
za p'lâ:čat (⊖ ⇒ PRIBLIŽNO) | ⊚ Plet.

glihati ▶ g'lɪxat -əm nd. ⟨g'lɪxɛ ita.⟩ 1.
ravnati a |delati ravno: 'a:te 'vɛnɛ
'pa:rzd g'lɪxa **b** |*delati, da pride kaj
v naraven, pravilen položaj*: 'ruo:ke
sə mə g'lɪxalɛ pa g'lɪxalɛ, nau'sə-
'zâ:d'nɛ se mə ja pa na'rɔ:bɛ za'râ:-
stla 2. *pogajati se za ceno*: za 'xišɛ

- sta g'lixaža, pa nə'bie:dn̩'ni 'var:t'ə
'jənet | ⊞ k 1 ⇒ RAVNATI ⊞ SSKJ, Plet.
- glihen** ▶ g'liχən -xna -ə prid. (rod. ed. m. sp. g'lixnəga) redk. *enak* |*ki se po lastnostih ne razlikuje a med seboj*: 'čizd g'lixne 'kɑ:mne 'mɑ:m **b** *pri dveh ali več osebah, stvaréh*: pɾ pɛ'jɑ:čə 'mɑ:ta g'liχnə vɛ'si:leɟ **c** *od določenega, primerjanega*: g'lixne 'čɛ:ule kəkər 'ti sɛ ja 'kupža • ⇒ biti glihna FIGA | ⊞ k a-b ⇒ GLIH prid. ⊞ ∅
- ▶ **glihno** ▶ g'liχnə prisl. ⟨⟩ redk. *enako* |< GLIHEN a|: g'liχnə 'vɛ:lka s'ta: | ⊞ ⇒ GLIH prisl. ⊞ ∅
- glihkar** ▶ g'liχ'kaɪr prisl. ⟨⟩ *ravno(kar), pravkar* 1. |*izraža, da se je dejanje zgodilo v najbližji, neposredni preteklosti*: g'liχ'kaɪr sɱ us'ta:ɥ **b** |*izraža sočasnost dogajanja v sedanjosti, gledano s stališča govorečega*: g'liχ'kaɪr mə 'pišam | ⊞ GLIH prisl. ⊞ ∅
- glihoven** ▶ glɛ'xɔ:n -a -ə (in gli-) prid. (rod. ed. m. sp. -ŋga in -nəga, daj. ed. m. sp. -n'mə in -nəmə) star. 1. *enak* |*ki se po lastnostih ne razlikuje a med seboj*: 'tɔ: sta s'kuo: gli'xɔ:ne 'fɑ:rbe **b** *pri dveh ali več osebah, stvaréh*: glɛ'xɔ:ŋ krəm'pɛ:r ja 'bɛ:ɥ **c** *od določenega, primerjanega*: ta s'lika ja glɛ'xɔ:na 'unɛle **2. a** *enakomeren* |*ki je prostorsko enako razporejen*: 'tət'le 'kɔ: ja pa 'ta:g_()lɛ'xɔ:n, da na 'vɛ:š, 'kɛ: ja ɥz'gʷo:rɛ pa 'kɛ: ɥ'pʷo:r-dɛ **b** *brez izboklin in vboklin, raven*: t'le: sə glɛ'xɔ:ne | ⊞ k 1a-b ⇒ GLIH prid.; k 2b ⇒ RAVEN ⊞ ∅
- ▶ **glihovno** ▶ glɛ'xɔ:nə (in gli-) prisl. ⟨⟩ star. *enako* |< GLIHOVEN|: ɥ'sə ja glɛ'xɔ:nə pɛ'fɑ:rbənə • 'tɔ:le ša 'ma:rmə glɛ'xɔ:nə na'ri:es't' | ⊞ ⇒ GLIH prisl. ⊞ ∅
- glina** ⇒ ILOVKA
- glinast** ▶ g'liŋast -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) *glinast, glinen* |*iz gline*: g'liŋasta sk'lɛ:da • 'lɛ: te pɛ'ti:elɛn ja pa g'liŋast | ⊞ GLINATEN ⊞ +
- glinaten** ▶ g'liŋatŋ -tna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -t'nəga) redk. *glinast, glinen* |*iz gline*: g'liŋatna pɛ'so:dva | ⊞ ⇒ GLINAST ⊞ ∅
- glinen** ⇒ GLINAST
- glista** ▶ g'liŋsta g'lis'te z ⟨⟩ 1. *glista* |*zajedavec*: g'lis'te sma 'mɛ:ža • g'li-stə sɱ 'na:šu, kə sɱ 'šɔ: na st'rɑ:n **2.** slabš. *suh, slaboten človek*: ta g'liŋsta ša ca'pɪn 'tjɛ:škə 'nɛ:se | ⊞ +
- glistav** ▶ g'liŋstə [-va -ə (f *Bo* tudi -tav-) prid. (rod. ed. m. sp. -tɔga) *glistav*: g'liŋstə 'pɛs • g'liŋstavɛ sɱ b'lɛ | ⊞ +
- gliste** ▶ g'lis'te g'liŋst z mn. ⟨⟩ *prostor za sušenje mesa nad ognjiščem*: 'mɛ:se sɱ g'lis'te 'da:lɛ 'sušt | ⊞ Plet. pod *glista* (+ *glisti*)
- glizdaj** ▶ g'liz'dɛ: prisl. ⟨⟩ *kmalu, vsak hip*: 'ka: 'nɛ:χeta, kə bɔ g'liz'dɛ: 'južna na 'mizɛ | ⊞ ⇒ vsak CAJT ⊞ ∅
- glizdajle** ▶ g'liz'dɛ:le prisl. ⟨⟩ redk. *kmalu, vsak hip*: g'liz'dɛ:le bɔ 'a:ti 'duo:mɛ | ⊞ vsak ⇒ CAJT ⊞ ∅
- globa** ⇒ ŠTRAF
- globača** ▶ gʂə'bɑ:ča -a z ⟨⟩ *globača* 1. |*vdolbina, navadno v valovitem svetu*: 'kɑ:ke gʂə'bɑ:ča sɛ tɲ'gʷo: ɥ pʂa'ninɛ! **2.** |*globoko zajedena kolovozna pot*: 'kɛ:r 'bɔ:dɛ ja b'ʂa: gʂə'bɑ:ča, 'pʷo: ja b'ʂə t're:ba pa 'pa:jsat | ⊞ +
- globanek** ▶ gʂə'ba:nɛk -a (in -nɛ-) m ⟨im. mn. -nɛkɛ⟩ star. *jurček, goban* |*goba*: d'vɑ: gʂə'ba:nɛka sɱ 'na:šu | ⊞ ⇒ JURČEK ⊞ ∅ (+ *globanja*)
- globek** ⇒ GLOBOK
- globin** ▶ gʂə'bɪn -a m ⟨im. mn. -'binɛ⟩ **a** nš *loščilo, pasta za čevlje*: 'čɛ:ule sɛ z gʂə'bɪnə na'ma:žə **b** *škatlica tega loščila*: d'vɑ: 'ča:rna gʂə'bɪna 'kupeɟ | ⊞ MAZA, MAŽA ⊞ SSKJ, SP 1962
- globina** ▶ gʂə'bɪna -'bine z ⟨⟩ nš *globina* 1. |*razsežnost v navpični smeri navzdol*: gʂə'bɪna (= redk. gʂə'bɪne) ja pa 'tɛm ne 'pɛt 'mɛ:tru **2.** |*prostor, ki je nižje, globlje od okolja*: ɥ 'kɑ:kə gʂə'bɪnə ja 'pɑ:du! | ⊞ +
- globiti** ▶ gʂə'bɪt -'bɪm nd. ⟨-; g'ʂɔ:b'u in gʂə'bɪɥ gʂə'bɪʂa -ə, mn. -'bilɛ itd.) *globiti, poglabljati*: u 'k'rɑ:šax s'pɛ:c_()t'rʷɛgə gʂə'bɪjə | ⊞ +

globočeje ⇒ GLOBOKO

globočejsi ipd. ⇒ GLOBOK

globok ▶ g'ɫə'buo:k (redk. g'ɫəbek) g'ɫə'buo:ka -ə prid. (rod. ed. m. sp. -kəga in -g'a, daj. ed. m. sp. -kəmə in -kmə; primernik 'bəl g'ɫə'buo:k (redk. g'ɫəbek) g'ɫə'buo:ka -ə tudi g'ɫəbə'čə: -- -- tudi g'ɫəbə'čə:jšə -a -ə in -- --, rod. ed. m. sp. -- tudi -šəga in --) **globok** 1. **a** |ki ima navzdol razmeroma veliko razsežnost|: g'ɫə'buo:ka 'jā:ma • 'va:da ja 'təm z'ɫə g'ɫə'buo:ka **b** |ki je navzdol razmeroma zelo oddaljen od površine|: 'jā:pka ja 'mē:ɫa g'ɫə'buo:ke kra'nine **c** z izrazom količine |ki izraža razsežnost navzdol|: 'va:da ja 'təm g'ɫə'buo:ka kāga 'pə: 'mē:tra, 'dʷo: 'nižə ja pa g'ɫəbə'čə:, ja pa na d'vā:. 'təm ja pa tis'tə partə'zān'ɫət 'pā:du. 2. **a** |ki ima vodoravno v notranjost razmeroma veliko razsežnost|: a ja 'šus na'rē:d'u g'ɫə'buo:kə 'ɫuknə? **b** z izrazom količine |ki izraža razsežnost vodoravno v notranjost|: lə'mā:ra ja g'ɫə'buo:ka 'šə:jdəs't' 3. |ki ima zamolkel, nizek zven|: 'tā:kə g'ɫə'buo:kə š'timə ja 'jəm'ə | ⊞ k 3 ⇒ DEBEL | ⊞ +

▶ **globoko** ▶ g'ɫə'buo:kə prisl. (primernik 'bəl g'ɫə'buo:kə tudi g'ɫəbə'čə:) **globoko** 1. |< GLOBOK 1|: g'ɫəbə'čə: ša bə 'ma:gu s'kuo:pat 'jā:mə • za vəðə'və:t ja t're:ba 'kuo:pat 'vəsəndəz'd' g'ɫə'buo:kə 2. |< GLOBOK 2|: bəl g'ɫə'buo:kə 'ma:rəš' a z'va:rtat 3. |< GLOBOK 3|: g'ɫə'buo:kə ja g'va:ru | ⊞ k 3 ⇒ DEBELO | ⊞ ∅

globus ▶ g'ɫə:bus -a m ⟨⟩ **globus** | ⊞ +

glodati ▶ g'ɫə:dat -əm nd. ⟨⟩ g. kaj **glodati** kaj |z zobmi odlamljati|: 'pəz g'ɫə:da 'kə:st • ša:lj. 'kā: pa s'pē:d g'ɫə:dəš (ješ)? | ⊞ ŠKRUCATI | ⊞ +

glok ▶ g'ɫə:k -a m ⟨⟩ • **Bo** na **glok** zvonast(o): na g'ɫə:k x'ɫā:ča sə m 'da:ɫa na'rjē:s't' • 'kikle bə na g'ɫə:k na'rē:ta (⊞ ⇒ na GLOKEN) | ⊞ ∅

gloken ▶ g'ɫə:kən -kna m ⟨⟩ • **Kr, Ko** na **gloken** zvonast(o): na g'ɫə:kən 'mā:nt'ɫ' 'mā:m • 'kikle ja na'rē:ta na g'ɫə:kən (⊞ na GLOK) | ⊞ ∅

glomazen ▶ g'ɫə'mā:zən -zna -ə prid. (rod.

ed. m. sp. -z'nəga) redk. velik |ki zavzema velik prostor|: 'kā: bəš s 'tā:kmə g'ɫə'mā:z'nəmə 'a:utə! | ⊞ ⇒ VELIK | ⊞ ∅

glonc ▶ g'ɫə:nc -a m ⟨⟩ nš lesk |videz, ki ga daje odbijanje svetlobe|: t'le: 'ma:rəš na g'ɫə:nz' b'iksət | ⊞ ∅ (Planina 1978)

gloncati ▶ g'ɫə:ncat -əm nd. ⟨⟩ loščiti |dajati lesk z mazanjem in drgnjenjem|: 'ka: g'ɫə:ncə 'čə:ule, 'ta:g 'də:gə, da se bədə 'vərgnə s've:t'lə | ⊞ BIKSATI | ⊞ ∅ (Planina 1978)

glota ▶ g'ɫə:ta -e ž ⟨⟩ bot. **glota**: g'ɫə:ta ja plə've:u: 'žitə | ⊞ +

gluh ▶ g'ɫux -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -xəga in -ɣga, daj. ed. m. sp. -xəmə in -xmə) **gluh** |ki ni sposoben dojemati zvoke|: 'tjē:ta sə b'lə g'ɫuxə • na nə u'šə:sə ja g'ɫux • nə'mičkənə sɲ g'ɫux (ne slišim dobro) • 'mutast ja 'bē:u, g'ɫux pa 'nīe: • **gluh** pa **mutast** **gluhonem**: 'kə'mā:rjəva 'tjē:ta ja b'ɫa: g'ɫuxa pa 'mutasta (⊞ GLUHONEM) | ⊞ +

gluhonem ▶ g'ɫuxə'ne:m -a -ə (in '-nə:-) prid. (rod. ed. m. sp. '-nə:mga (in '-nə:-), daj. ed. m. sp. '-nə:mə; rod. ed. ž. sp. '-nə:me) nov. **gluhonem**: ud 'ruo:jstva ja g'ɫuxə'ne:ma | ⊞ ⇒ GLUH pa **mutast** | ⊞ +

glušec [Tominešek 1903: 12: im. ed. »glúšc«]

glušnik ▶ g'ɫəš'nik -a m ⟨im. mn. '-nike⟩ nov. **glušnik**: g'ɫəš'nik ja 'dʷo: u'zē:u, 'dē: se pa s 'tā:kmə mə'tə:rjə u'kə:lə 'vəzə | ⊞ SSKJ, SP 1962

gmah ▶ g'ma:x g'mā:xa m ⟨⟩ nš, star. **mir** |stanje brez hrupa, ropota|: 'ce:ɫə 'nə:č 'ni b'ɫə g'mā:xa • a 'bə: g'ma:x a ga 'na: bə? • a 'na: bə g'mā:xa? • 'tə:le ša s'pijamə 'nā:g'ɫə, pa ja g'ma:x (ne bom več govorili o pijači) • redk. **biti pri** (= na = v) **gmahu mirovati**: 'bə:də 'nə pɾ g'mā:xə! (⊞ ⇒ biti pri MIRU) • **dati gmah mirovati**: 'de: pa 'dē: g'ma:x, čə tə 'rjē:čam! (⊞ ⇒ dati MIR) • **dati** komu **gmah** ne motiti (koga), ne nadlegovati (koga): 'lɛ:, 'nə:ča mɛ 'da:d g'mā:xa (⊞ dati komu MIR) • brezoz., čustv. **ni dalo** komu **gmaha** ni se mogel premagati, ni dalo komu miru: mɛ 'ni 'da:ɫə g'mā:xa, sɲ jə pa 'rjē:k'ɫa -

»kâ: pa 'va:š, kə ja 'bè:ɹ z'rɑ:ɹnə?« • 'ni mę 'da:žə g'mâ:xa, sm pa š'la: peg'lè:dat, 'kək ja s tēmə 'mâ:lmə (☐ ni dalo komu MIRA) • **pustiti** koga **pri** (= na = v) **gmahu** *ne motiti, ne nadlegovati, ne vznemirjati* koga: 'pus't me pɹ g'mâ:xə, a 'čujaš!? (☐ pustiti koga pri MIRU) • **sedeti** ipd. **pri** (= na = v) **gmahu** *mirno sedeti*: pɹ g'mâ:xə 'sə:də (☐ ⇒ sedeti pri MIRU) | ☐ ⇒ MIR ☐ Plet.

gmajn ▶ g'ma:jn -- -- prid. ⟨⟩ zastar. *preprost |ki je brez višje izobrazbe, višje kulture|*: p'ri:vež g'ma:jn ja b'la: 'za:ne • za kâkə 'pa:ɹškə sə 'čâ:sə 'ri:klə, da ja g'ma:jn | ☐ Ø

gmajna ▶ g'ma:jna -e z ⟨⟩ nš *gmajna |neobdelan, na redko porasel svet, navadno skupna last vaščanov|*: u (= na) g'ma:jnə sm 'pâ:s'la k'râ:ve • ⇒ živetu ko TELE v gmajni | ☐ GMAJNŠČNO, SOSEDSKO, VEŠKO ☐ +

gmajnski ipd. ⇒ GMAJNŠČEN ipd.

gmajnsčen ▶ g'ma:jnšən -šna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -šnega⟩ *gmajnski*: 'təm ja 'b'la: pa g'ma:jnšna 'zi:emle • čustv. a 'mis'lež, da ja te 'a:ɹtə g'ma:jnšən (*skupen*)? | ☐ SOSEDSKI, VAŠKI ☐ Ø

▶ **gmajnsčno** ▶ g'ma:jnšnə -nega s ⟨⟩ nš *gmajna |neobdelan, na redko porasel svet, navadno skupna last vaščanov|*: na g'ma:jnšnəmə ja 'pâ:su | ☐ ⇒ GMAJNA ☐ Ø

gmajnsčica ▶ g'ma:jnšca -e ⟨⟩ les. *deska, debela 14 milimetrov*: g'ma:jnšca ja pra'ti:ɲka za t'rugə - st'rô:pŋca ja ta p'râ:va | ☐ Ø (Kotnikov zbornik 1956: 47 *gmajnsca*)

gnar ▶ g'nâ:r -ja m ⟨⟩ 1. nš *denar* a *|plačilno sredstvo|*: 'dɛ: mę g'nâ:r za u šta'cunə • g'nâ:r ja 'da:ɹ [na (= u) 'bâ:ŋkə (| = star. na k'nigə | = zastar. u 'kâ:sə) • a pɹ tɛ 'ri:čə 'kɛ: g'nâ:rja zas'lužəš? **b** *|kovinski ali papirnati predmeti kot plačilno sredstvo|*: p're: sm tɛ 'vɛz g'nâ:r 'da:žə • a 'mâ:š 'ta:užənt_()ô:lɛrjə za z'mɛ:net? • pa-'pérnatŋ g'nâ:r (*bankovec, bankovci*) • ža'lé:zən g'nâ:r (*kovanec, kovanci*) 2. mn., s prilastkom *plačilo, znesek*: za

d'ra:ge g'nâ:rja sma 'kup'la te 'puš'c • z nikalnico, čustv. za nə'b'i:ne g'nâ:rja na g'rè:m z'rɑ:ɹnə • čustv. a **misliš, da gnar na cesti pobiram?! ali misliš, da zaslužim denar na lahek način?**: 'na:mə 'kuplɛ, pa 'kuo:nc - a 'miž, da g'nâ:r na 'cè:s'tɛ pə'bè:rəmə?! • **biti pri gnarju a imeti denar**: a sɛ 'ti kɛ 'bəl pɹ g'nâ:rjə kə 'ja:s? • 'n'isma 'mi:sa 'kup'la, kə 'n'isma b'la: pɹ g'nâ:rjə **b** *biti premožen*: 'tâ:ga 'dè:da bɛ sɛ 'ma:g'la 'na:jt', kə ja 'bəl pɹ g'nâ:rjə • čustv. **biti svojega gnarja vreden biti slab, pokvarjen človek**: "jâ:nes ja 'tuc_()ô:jga g'nâ:rja u're:dŋ • **debel gnar bankovec večje vrednosti**: a 'mâ:š 'ka: 'di:eb'ə g'nâ:r, 'nɛž dɹ'b'iza? • redk. **gnar se ne drži** koga *ne varčuje, je zapravljiv*: na 've:m, 'kək ja z 'mənɛ, da se me g'nâ:r na dɹ'ži • pri življenjskem zavarovanju **gnar za doživetje izplačana določena vsota ob koncu zavarovalne dobe**: a sɛ žə 'duo:b'u g'nâ:r za dɔži'vet'jɛ? • čustv. **imeti gnarja ko dreka** (= šudra) *imeti veliko denarja*: st'rič ja 'jəm'ə g'nâ:rja kə d'ri:ka • ⇒ iz DREKA narediti gnar • **metati** ipd. **gnar metati dinar**: g'nâ:r sma 'mè:ta-žə, g'də: bə 'šə: • čustv. **metati gnar vkraj prekomerno zapravljati**: na s'mɛž g'nâ:rja u'kra:j 'mi:taž_()a 'tâ:ke bles'a'rija • čustv. **poznati** koga **ko star gnar dobro poznati slabe strani koga**: 'nɛč 'na:mə 'kuplɛ u't_ri:be - te pəz'nâ:mə kə s'tar g'nâ:r • čustv. **za gnar me** ipd. **baše sem v stiski z denarjem**: za g'nâ:r me ja 'bâ:sažə, pa 'n'ism š'la: na jz'leit • **za malo gnarja malo muzike za malo denarja se malo dobi**: 'a:ɹtə ja 'žə pə'čɛ:ne, sâmə - za 'mâ:žə g'nâ:rja 'mâ:žə 'muzɛke • ⇒ znati iz DREKA narediti gnar | ☐ DINER, DINERČEK, DINERČI, FENIK, FIČNEK, FINFER, GROŠ ☐ Ø (+ denar)

gnaren ▶ g'nâ:rən -rna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -rnega⟩ *premožen, bogat*: 'bəl g'nâ:rnega 'dè:da sɛ pə'išə | ☐ Ø (+ denaren)

gnati ▶ g'nat: 'žie:nem nd. (<žie:nę (in 'žie:n') -n'te; g'nai:u -ła -ə) 1. a g. kaj *gnati kaj |delati, da se giblje, premika|*: 'vè:tər 'žie:ne 've:trəncə b g. koga/kaj *gnati koga/kaj |delati, da se zelo hitro giblje, premika|*: za'kâ: 'ta:g 'žie:neš 'kuo:ne? 2. g. kaj/koga *gnati kaj/koga |delati, da pride na določeno mesto|*: k'râ:ve sm̩ g'nai:la da'mo: • čustv. 'tjietā žə 'žie:ne 'f'ra:nčeka da'mo: 3. čustv. a *povzročati, da mora biti kdo zelo aktiven, gnati*: 'təm sə nas pa 'fa:jn g'nai:lę (γ 'dè:lə) • 'kışlə m'le:kə nap'rę: 'žie:ne • brezos. na 'va:də me 'žie:ne b *delati, povzročati, da pride kdo v določeno stanje*: 'bō:x 've:, 'kâ: ga ja g'nai:lə u s'ma:rt 4. čustv. *kar naprej govoriti, ponavljati*: 'ka: nap'rę: 'žie:ne tə 'suo:jə • ⇒ gnal te bom ko HUDIČA, če ... • star. **gnati si k srcu preveč se žalostiti, vznemirjati**: 'nie: sę 'nə 'ta:k x 'sa:rcə g'nai:t, čə 'nisę js'pita nar'di:la | ⊞ k 1a, 3a ⇒ GONITI ⊞ +

▶ **gnati se** ▶ g'nat: se 'žie:nem se nd. (⇒ GNATI) *izredno si prizadevati za kaj*: p'ri:več se 'žie:neš - spə'či 'sę | ⊞ +

gneča ⇒ GUŽVA

gnesti ▶ g'njie:s't' g'njie:dem nd. (<g'njie:dę (in g'njie:t') -t:ie; g'njē:du g'njie:dla -ə, mn. -d'lę itd.) *gnesti |obdelovati mehko snov|*: 'tjē:stə g'njie:dem z 'ruo:kəm, 'nie: z ma'sinę | gnesti se ⇒ GUŽVATI SE ⊞ +

gneздо ▶ g'ne:zdə -a (in g'nę:-) s (mn. g'nę:z'de) 1. *gneздо a |prostor, ki si ga pripravi ptica za nesenje jajc in valjenje|*: 'lâ:stōke sə sę u x'lē:və nar'dile 'nuo:və g'ne:zdə • t'ri g'nę:z'de 'mâ:jə 'tičə 'vənę pəd 'nâ:pšə b |prostor, kjer imajo mladiče nekatere druge živali|: g'ne:zdə ud 'mišə 2. *gneздо |istčasno skoteni ali izvaljeni mladiči|*: tę 'pəšę sə z 'ja:ŋga g'ne:zda 3. šalj. *postelja, ležišče*: a ša 'nisę z'lē:zu vən z g'ne:zda? • p'ridę u g'ne:zdə, 'nə 4. šalj. *žensko spolovilo*: 'mâ: 'tâ:kə k'râ:tkə 'kiklę, da se jə s'kuo: g'ne:zdə 'vidę | ⊞ k 2 PONT; k 4

⇒ ŠIŠKA ⊞ +

gnida ▶ g'nida g'nide z (<) *gnida |fajčece uši|*: 'pō:nə g'nit ja 'jəm'ō pə g'lar:vę | ⊞ +

gnil ▶ g'niju -ła -ə prid. (<rod. ed. m. sp. g'nilega in g'nijuga; rod. ed. ž. sp. g'nile) 1. *gnil |ki gnije ali je že zgnil|*: g'niju 'le:s • te š'tō:r ja g'niju • 'kō:t'nękę sə b'lę g'nile 2. čustv. a *moker |polit ali prepojen z vodo|*: 'mō:drc_()əm_()ē:lā 'čistə g'niju • p'rō: g'nijə s'ra:jcə 'mâ:m b *znojen, poten*: 'ta:k sm̩ 'xit'ō, da sm̩ 'vərgnę g'niju • ⇒ gnilo JAJCE | ⊞ k 2a ⇒ MOKER; k 2b ⇒ PREŠVICAN ⊞ +

▶ **gnilo** ▶ g'nijə g'nijuga in g'nilega s (<) nš *gniloba |gnila snov|*: g'nijə pa 'vən z'rę:žə | ⊞ ⇒ GNILOBA ⊞ SSKJ

gnilad ▶ g'nē'lâ:t -dę (in g'nij-) z (<) nš *gnilad*: 'tâ:kə gni'lâ:c_()ə p'pē'lâ:lę, da 'ni za ŋ'kōn'čē:sərce | ⊞ +

gnile ▶ g'nēle - m živ. (<v rabi samo im. ed.) slabš., redk. *zelo len človek*: 'tâ:g_()nēle 'ja:, da mə 'ni 'pâ:ra • zmer. prak'lē:d' g'nēle 'jâ:s'nę! | ⊞ ⇒ LENUH ⊞ Ø

gnile ▶ g'nēle - s živ. (<v rabi samo im. ed.) slabš., redk. *zelo len človek*: 'z'd'ra:uc ja nə g'nēle • zmer. 'ti g'nēle xu'dičōvə! | ⊞ ⇒ LENUH ⊞ Ø

gniloba ▶ g'nē'juo:ba -e (in g'nij-) z (<) nš 1. *gniloba a |razkroj organskih snovi|*: 'kâ:kə gni'juo:ba 'mâ:š u_:'stex • pə g'nē'juo:bę smr'di b |gnila snov|: 'nie:sę 'nə tə g'nē'juo:bə 'vən • g'nē'juo:bə 'vən z'rę:žə 2. slabš., redk. *zelo len človek*: 'kâ: bō s te g'nē'juo:be! | ⊞ k 1b GNILO s; k 2 ⇒ LENUH ⊞ +

gniti ▶ g'nēt (nov. g'nit) g'nijam nd. (<g'nę -te (nov. g'ni -te); g'nęu (nov. g'niju) g'nijā -ə, mn. g'nile itd.) 1. *gniti |razkrajati se zaradi delovanja bakterij|*: krəm'pēr ja pa 'le:c na 'nivę g'nęu, kə ja b'lə 'ta:k 'muo:krə • 'nuo:ga mə g'nija 2. slabš. *živetj v nedeljavnosti, negibnosti*: d'vâ: 'me:sŋca žə 'duo:mę g'nija • ⇒ gniti na BRITOFU | ⊞ k 2 ⇒ LENARITI ⊞ +

gnjat ▶ g'n'â:t -ę z (<) nov. *gnjat* | ⊞ ⇒ BUNKA ⊞ +

gnjatnica ▶ g'n'â:tŋca -e (in -'nâ:-) z (<)

gnjat: a mə g'n'â:tɲcə 'jəd'lə? | ☐
⇒ BUNKA ☐ +

gnoj ▶ g'nò:j g'nuo:ja m ⟨⟩ 1. a nš *gnoj* |*iztrebki*: g'nò:j ša s'kìdəm • g'nò:j t'rò:sə̣t • 'kò:n's'kə̣ (: 'kurjə : s'vin's'kə̣) g'nò:j • u g'nò:j ga ja za'kuo:pò
b *gnoj* |*ograjen prostor za iztrebke*: 'tò:le 'varžə na g'nò:j **c** nš *gnojilo*: u'mə:t'nə̣ g'nò:j 2. nš *gnoj* |*pri vnetjih*: g'nò:j se mę ja u kəl'lə:nə nab'ra:u • g'nò:j mę 'vən 'tjē:ča (*se cedi*) 3. živ., nizk. *zelo len človek*: tiz'd'ga g'nuo:ja se 'nə: znə'bijə, pa jəm bə 'bò:lə̣ š'lə • poud. **toliko je česa, da se gnoj dela** (*iz njega* ipd.) *zelo veliko je česa*: 'jâ:bək ja 'le:c 'tò:g, da se g'nò:j 'de:ļa (z 'nəx) | ☐ k 1b DVOR; k 3 ⇒ LENUH ☐ +

gnojen ▶ g'nuo:jɲ -jna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -jnəga⟩ *gnojen* a |< GNOJ 1a|: g'nuo:jnə̣ 'vò:s • g'nuo:jna 'jâ:ma • g'nuo:jne 'vile **b** |< GNOJ 2|: g'nuo:jna 'buļa • 'râ:na ja g'nuo:jna | ☐ +

▶ **gnojno** ▶ g'nuo:jnə̣ prisl. ⟨⟩ < GNOJEN: na 'ruo:kə̣, kə̣ sṃ se 'zâ:d'ɲč u ž'riē:bḷ, se mę ja pa g'nuo:jnə̣ nar'diļa (*ognojilo*) • g'nuo:jnə̣ se tę 'de:ļa (*gnoji se ti*) | ☐ SSKJ

gnojenje ▶ gnə'ja:nə̣ (**Bo** tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *gnojenje*: gnə'ja:nə̣ ša naš_čâ:ka | ☐ +

gnojiti ▶ g'nuo:jət in gnə'(j)it gnə'(j)im nd. ⟨g'nuo:jə̣ (in g'nuo:j) -jte; g'nuo:ju in gnə'(j)it gnə'(j)iļa -ə, mn. gnə'(j)ilə̣ itd.⟩ *gnojiti* |*dodajati gnojilo*: 'par_naz gnə'ımə̣ s 'kò:n's'kə̣mə̣ g'nuo:jə̣ • te 'rò:ža 'na:̣bə̣ s'miē:u g'nuo:jət | ☐ +

▶ **gnojiti se** ▶ g'nuo:jət se in gnə'(j)it se 3. os. ed. gnə'(j)i se nd. ⟨⇒ GNOJITI⟩ 3. os. g. se komu/čemu *gnojiti se komu/čemu*: 'nuo:ga se mę gnə'ji • brezos. na 'nuo:gę̣ se mę ja gnə'jiļạ | ☐ +

gnojnica ▶ g'nò:jə̣nca -e z ⟨⟩ nš *gnojnica*: 'tò:na s'pè:d g'nò:jɲcə̣ t'rò:sə̣ • g'nò:jə̣nca ja t're:ba 'na:jp'rē: z'mē:šat • 'sɔ:z_()a g'nò:jɲcə̣ | ☐ +

gnusiti se ⇒ GRAVŽATI SE

go ipd. ⇒ GOR ipd.

goba ▶ 'gò:ba -e z ⟨⟩ *goba* 1. a |*rastli-*

na: u 'gò:be g'rè:ma (*gobe greva nabirat*) • str'pə:ne 'gò:be • na 'vè:lkẹ sə̣bò:tə̣ se g'rè: pə̣ 'va:gen' s pə̣sə̣-š'iē:nə̣ 'gò:bə̣ (z d'rjē:va) (*s posušeno kresilno gobo*) **b** *hišna goba*: 'lò:js ja u t'le: 'kuo:pò, kə̣ ja 'gò:bə̣ 'jəm'ò u 'xišə̣ 2. |*kar je po obliki podobno gobi*: 'gò:ba za ('zò:kne) š'tò:ftat 3. |*luknjíčast predmet, ki vpija vodo*: z 'gò:bə̣ pə̣b'rišə̣ • u'žjē:mę̣ 'gò:bə̣ • poud. **biti siten** ipd. **ko goba biti zelo siten**: na 've:m, 'kâ: mə̣ 'ja: - 'duo:ns ja 'tè:čna kə̣ 'gò:ba (☐ ⇒ biti siten ko MUHA) • **biti v gobah nabirati gobe**: 'kè: s' pa 'bè:u u 'gò:bex? • **iti v gobe iti nabirat gobe**: u 'gò:be sma š'ļa: u 'tè:bər • poud. **piti ko goba zelo piti**: 'xa:ns 'pija kə̣ 'gò:ba (☐ ⇒ piti ko KRAVA) | ☐ +

goban ⇒ JURČEK

gobavec [Tominešek 1903: 12: im. ed. »góbouç«]

gobcati ▶ 'gò:pcat gəp'câ:m in 'gò:pcəm nd. ⟨'gò:pcə̣ -te; 'gò:pcə̣ gəp'câ:ļa -ə in 'gò:pcâ:ļa -ə) a slabš. *veliko, predrzno govoriti*: 'ka: 'nə: gəp'câ:jə̣, 'kò:kər 'vəčjə̣, 'sə: jə̣y bə̣ 'mĩnə̣ **b** nizk. *govoriti*: jə̣x 'liē:y də̣'bi pə̣ 'ma:ụlənə̣, čə̣ 'na:̣bọ̀ 'niē:xə̣ 'gò:pcat | ☐ ⇒ GOVORITI ☐ SSKJ, SP 1962

gobčen ▶ 'gò:pčən -čna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čnəga⟩ čustv. *klepetav, jezikov*: 'gò:pčnə̣ 'bâ:bə̣ 'pa: 'mâ: • 'a: ja 'gò:pčən! | ☐ ⇒ ZGOVOREN ☐ SSKJ, Plet.

gobec ▶ 'gò:bəc -pca m ⟨⟩ 1. *gobec* |*prednji del glave pri nekaterih sesalcih in ribah*: k'râ:va 'mâ: 'ma:ụj, s'və̣ne 'rijuç, 'pəs pa 'gò:bəc • 'pəs_ē ja uš'ca:u, səm_ə̣ pa 'gò:bəc 'nət na'muo:ču • nizk. 'nəga pa 'ni d'rug:a kə̣ 'gò:bəc pa t'rupļạ (*samo govori, ne stori pa ničesar*) • nizk. 'tət' pa 'mâ: 'gò:bəc! (*zna spretno govoriti, prepričevati*) 2. nizk. **a** *obraz*: u 'gò:bəc tę̣ m š'pukn'u **b** *usta* |*del obraza*: te m 'ta:k pə̣ 'gò:pcə̣ u'sè:ko, da uš 'vid'ò xu'diča! • nizk., iron. {A} 'sâ:ma m u'sə̣ nar'diļa, da 'və:š! {B} 'jâ:, z 'gò:pcə̣ (z *govorjenjem*) 'mò:rat! 3. živ., nizk. *kdor veliko, predrzno govori*: 'â:na, 'jâ: -

'tɔ: tɛ ja 'gɔ:bɛc! • poud. **biti mrzel ko pajsji gobec biti zelo mrzel:** 'rɔ:ke 'mã:š pa 'ma:rzle kə 'pa:js'jə 'gɔ:bɛc • nizk. **dobiti** (= fasati ipd.) **jih po gobcu biti tepen, kaznovan zaradi predrznega, zabavljlivega govorjenja:** 'ka: g'va:rə 'tã:kə - jəɣ bəš pə 'gɔ:pçə 'duɔ:b'u (☐ ⇒ **dobiti jih po GOFLJI**) • nizk. **držati gobec molčati:** ja 'bè:ɥ u 'rjɛ:stə, kə 'ni z'na:ɥ 'gɔ:pca 'da:ržat - 'da:ržə 'gɔ:bɛc! (☐ ⇒ **držati JEZIK**) • nizk. **imeti dolg gobec grdo, neprimerno govoriti (o kom/čem):** 'pò:b, 'dɔ:g_:'ɔ:bɛc 'mã:š (☐ ⇒ **imeti dolg JEZIK**) • nizk. **zapreti gobec umolkniti:** 'za:prə 'gɔ:bɛc, tɛ 'rjɛ:čam! (☐ ⇒ **zapreti GOFLJO**) • nizk. **zapreti gobec komu onemogočiti ugovarjanje komu, pripraviti koga do molčanja:** a 'dɛ: tɛ ja pa 'za:pru 'gɔ:bɛc, 'ə? (☐ ⇒ **zapreti GOFLJO komu**) | ☐ k 2a ⇒ LICE; k 2b ⇒ USTA; k 3 GOFLJA ☐ +

gobelin ▶ gɔbəl'lin -a m (im. mn. -'linɛ) *gobelin* | ☐ SSKJ, SP 1962

god ▶ 'gɔ:t -da m (⟨) *god* | *dan v letu:* čaz ŋ' 'ke:dŋ bŋ 'jəm'ɔ pa 'gɔ:t (☐ ⇒ **REŠEVATI SE**) - 'ma:ma, kə sə b'lɛ "tò:nčka, sə 'mè:lɛ sɛd'na:jz'd'ga 'ja:nu'árja 'gɔ:t pa 'rɔ:js't'neɣ 'dè:n, u'sə u'kupɛ - 'kã: sɛ pa də'bija za 'gɔ:t? - a s'te jə za 'gɔ:t 'kɛ: u'fè:rale - za 'gɔ:c_()ə mɛ 'pa:ršlɛ 'vɔ:šɛt - 'čã:s' ja 'bè:ɥ 'gɔ:t 'nè:kɛ - za 'rɔ:js't'neɣ 'dè:n ša 'vɛ:d'lɛ 'nišmə | ☐ + **[Tominašek 1903: 12: rod. ed. »gôda«]**

godba | *godba na pihala* ⇒ PLEHMUZIKA

godec ▶ 'gɔ:c 'gɔ:c:a in 'gɔ:ca m živ. (⟨) *godec* | *kdor igra na preprosto glasbilo:* a ja b'ɣə 'kɛ: 'gɔ:c:u 'tut'? - g'dɔ: ja pa 'bè:ɥ za 'gɔ:c:a na 'ɔ:xcɛtɛ? - za 'gɔ:c:a bɔ 'pò:p, kə 'ta:k 'ra:t u 'pišɔ 'pixa | ☐ **MUZIKANT** ☐ +

goden ▶ 'gɔ:ɔdŋ -dna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -d'nɛga) redk. *goden:* kə bədə z'rɛ:-s'kɛ 'gɔ:ɔd'neɣ, jəɣ bəš pa 'da:ɣa na 'mižə - 'diɛ:kle ja žə 'gɔ:ɔdnə za žɛ'nitu | ☐ +

goditi ▶ 'gɔ:dɛt -ɛm nov., redk. -em nd. (⟨'gɔ:dɛ (in 'gɔ:t') -tɛ, 2. os. dv. -t:a;

'gɔ:d'u -dɣa -ə, mn. -d'lɛ itd.) 1. *gosti* | *igrati, predvsem na godalo:* 'le:pə 'gɔ:dɛjə 2. g. nad kom *gosti, godrnjati:* 'pò:ba 'ka: nap'rɛ: 'nè:kɛ 'gɔ:t'ta - 'kã: pa 'gɔ:deš? - pə na'vã:dɛ 're'nã:ta 'ta:g_()ɔ:dɛ nad 'mən', kə na 'dã:m za'duɔ:z'd' g'rušk 'sušɛt - ud 'nè:gɛ sə 'gɔ:d'lɛ 'dè:dɛ za u'sã:kə st'vã:r | ⇒ **PASATI** ☐ + ≠ (+ *gosti*)

goditi se ▶ gə'dit se 3. os. ed. gə'di se nd. (⟨; gə'diju -diɣa -ə, mn. -dilɛ itd.) redk. 1. *goditi se, dogajati se:* 'tã:kə se gə'di pə s'vɛ:tɛ, da 'bɔ:x pə'mã:gɛ! - 'kã:ke ra'či se 'duɔ:nstɛ'dè:n gə'dijɛ! 2. g. se komu *goditi se komu* | *biti, živeti v določenih razmerah:* 'kək se tɛ gə'di u 'lɛb'lã:nɛ? - 'duɔ:brə (: s'ɣa:bə) se mə gə'di • **dobro** | **se godi** (f = gre) komu *živi v dobrih gmotnih, zdravstvenih razmerah:* 'duɔ:brə nəm ja š'ɣə p'rɛ: - 'dɛ: nəm 'niɛ: 'viɛ:č 'ta:k (☐ **ODREZATI**) • ⇒ **goditi se komu ko BARONU** • ⇒ **KRIVICA se godi komu** | ☐ k 1 ⇒ **BITI**²; k 2 ⇒ **ITI** ☐ +

godlja ▶ 'gɔ:d'le -e ž (⟨) nš *godlja a* | *kar ostane po obarjanju krvavice:* 'gɔ:d'lɛ 'mi 'ka: u'kra:j z'lijamə **b** | *gosta juha:* 'čã:sɛ sə 'gɔ:d'lɛ 'jɛd'lɛ, 'dɛ: ja pa 'niɛ: 'viɛ:č | ☐ +

godovati ipd. ⇒ **REŠEVATI SE** ipd.

godoven ▶ gə'dɔ:n -a -ə povdk. (rod. ed. m. sp. -nɛga) star., redk. *ki goduje:* a sɛ 'ti 'duɔ:nz gə'dɔ:na? (☐ ⇒ **REŠEVATI SE**) | ☐ **Plet.** ≠

godrnjati ⇒ **GODITI**

goflja ▶ 'gɔ:flɛ -e ž (⟨) slabš. 1. *usta:* pə 'gɔ:flɛ te 'bəm 2. *kdor veliko, predrzno govori:* 'tət' ja šale 'gɔ:flɛ! - zmer. 'tixə, 'gɔ:flɛ! • čustv. **dobiti** (= fasati ipd.) **jih po goflji biti tepen, kaznovan zaradi predrznega, zabavljlivega govorjenja: s'pɛ:t jəx ja pə 'gɔ:flɛ 'fã:sɔ, kə se ja jɛ'zɛkɔ (☐ **dobiti jih po GOBCU**) • čustv. **držati gofljo molčati:** čə bɛ z'na:ɥ 'gɔ:flɛ 'da:ržad, bɛ tɛ pa 'bɔ:lɛ š'ɣə (☐ ⇒ **držati JEZIK**) • čustv., redk. **imeti dolgo gofljo grdo, neprimerno govoriti (o kom/čem):** pa za'kã: 'mã:š 'tã:kə**

- 'dɔ:gə 'gɔ:flɛ? (☐ ⇒ imeti dolg JEZIK)
 • čustv., redk. **zapreti gofljo umolkniti:**
 'veš 'kâ:, 'ka: 'za:prə 'gɔ:flɛ pa g'ma:ɣ
 'dɛ: (☐ zapreti GOBEC) • čustv. **zapreti**
gofljo komu *onemogočiti ugovarjanje*
komu, pripraviti koga do molčanja:
 z'ra:uə sə ga u'zɛ:lɛ, sə mə pa
 'gɔ:flɛ 'za:prɛ (☐ zapreti GOBEC komu) |
 ☐ GOBEC ☐ +
- gojenje** ▶ 'gɔ:jɛnɛ (*Bo* tudi -e) -e s ⟨⟩ NŠ
godenje, godrnjanje: 'na:m tɛga
 'gɔ:jɛnɛ pəs'ʔuʂɔ | ☐ ≠
- gojzar** ⇒ GOJZER
- gojzder** ▶ 'gɔ:jz'dɛr -dɛrja m ⟨⟩ nav. mn.
gojzar: 'gɔ:jz'dɛrja sɱ 'nu:ve 'du:ɔ:b'u
 | ☐ ⇒ GOJZER ☐ Ø
- gojzer** ▶ 'gɔ:jzɛr -zɛrja m ⟨⟩ nav. mn. **a**
gojzar: 'gɔ:jzɛrja u'buj • 'gɔ:jzɛrja sə
 za'čɛ:lɛ 'nu:ʂɛt 'pâ:r 'lɛ:t prad_()'rugi
 'va:js'kɛ **b smučarski čovelj:** s'muča
 sɱ 'jəm'ɔ, 'gɔ:jzɛrju pa 'niɛ: |
 ⇒ BERŠTAJGER ☐ GOJZERICA; k a GOJZDER ☐
 SSKJ pod *gojzar*
- gojzerica** ▶ 'gɔ:jzɛrca (in -zɛ-) -ɛrce ž mn.
 ⟨⟩ nav. mn., redk. **a gojzar b smučarski**
čovelj | ☐ ⇒ GOJZER ☐ SSKJ pod
gojzarica
- gol** ▶ 'gɔ:l -la m ⟨⟩ *gol* šport. **a vrata**
pri nogometu, rokometu ali hokeju:
 'gɔ:l se ja pə'da:ru **b zadetek pri**
nogometu, rokometu ali hokeju: t'ri
 'gɔ:le ja 'da:u • d'vâ: 'gɔ:la 'fɔ:ra
 'mâ:jɛ | ☐ SSKJ, SP 1962
- gol** ▶ 'gɔ:u -la -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp.
 -uga in -lɛga⟩ **1. gol** |*ki je brez*
dlake, las, perja ali listja: g'la:rvə
 'mâ: 'čistə 'gɔ:u:lə, kə sə jə up'se:valɛ
 • 'tičə (: 'za:jçɛ) sə ša 'gɔ:u:lɛ • d're:u-
 jə ja 'žə 'gɔ:u:lə • pə 'šiškɛ ja 'gɔ:u:lə,
 pa 'na:ɔ bɔ 'dɔgə 'viɛ:č **2. gol** |*na*
katerem ni blazine, podloge: na
 'gɔ:u:lɛx t'le:ix ja 'liɛ:žɔ **3. čustv.**
poudarja pomen samostalnika, na
katerega se veže: 'tɔ, kar sɱ pə'vɛ-
 dɔ, ja 'gɔ:u:lə rɛʂ'nɪca | ⇒ NAG; |*na*
golo nogo | ⇒ BOS; |*sekati na golo*
 ⇒ FRATA ☐ +
- golaž** ⇒ GOLEŽ
- goldiner** ▶ gəl'diner -nɛrja m ⟨⟩ *goldinar*
 |*denarna enota:* kâkɛɣ gəl'dinɛrjɔ ja

- də'bɪla za 'dɔ:tə | ☐ +
- gole** ⇒ GORLE
- golež** ▶ 'gɔ:leš -za m ⟨⟩ *golaž:* a bəž
 'gɔ:leš 'jɛ:du? | *segedinski golaž*
 ⇒ SEGEDINER ☐ Ø (SSKJ, SP 1962 *golaž*)
- golf** ▶ 'gɔ:lf -a m živ. ⟨⟩ *golf* |*avtomobil:*
 'f'râ:nčɛk 'mâ: 'be:uga 'gɔ:lfa | ☐ SSKJ
 5: 1040
- golida** ⇒ ŽEHTAR
- goliti se** ⇒ PRESIPATI SE
- goljuf** ipd. ⇒ GELJUF ipd. [Plet.: »goljuf,
 úfa, m. [...] 2) der Bauernstrumpf
 ohne Fuβsack, C.; goljufe so nosili,
 da niso golih meč kazali, Kr.,
Savinska dol.; [...]«]
- goljufati** ▶ 'ga:lfat | gal'fâ:m (| in gɛ- |
 >) d. ⟨'ga:lɛ -te; 'ga:lɛ | gal'fâ:la -ə⟩
 g. koga **1. ogoljufati koga** |*okoristiti*
se: kə ja 'a:ɥtɔ 'kup'u, sə ga gal'fâ:lɛ
 za 'pâ:r 'ta:ɥžɛnt 'mâ:rk **2. zmotiti se**
 |*narediti napako:* sɱ 'diɛ:skə 'rɛ:zɔ,
 me ja pa gəl'fâ:lə za dɛ'sɛ:t çɛn'tɛ-
 'mɛ:trɔ | ⇒ GOLJUFVATI ☐ k 2 ⇒ ZMOTI-
 TI SE ☐ + (nd.)
- goljufavati** ▶ gal'fâ:vat -əm (in gɛ-) nd. ⟨⟩
 g. koga *goljufati koga* |*okoriščati se:*
 pɣ m'le:kə naz gal'fâ:vɛjə • u šta'cunɛ
 gəl'fâ:vɛjə | ☐ ŠVINGLJATI ☐ Ø
- goljufija** ▶ gal'fija -a (in gɛ-) s ⟨rod. mn.
 -fi⟩ *goljufija:* te rɛfɛ're:ndum ja
 'bɛ:u na 'vɛ:lka gəl'fija • gal'fija ja
 z'gâ:n'ɔ, sə ga pa 'za:prɛ | ☐ ŠVINGLE-
 RIJA ☐ +
- goljufiv** ▶ gal'fiu -va -ə (in gɛ-) prid. ⟨rod.
 ed. m. sp. -'fiuga; rod. ed. ž. sp. -'five⟩ **1.**
goljufiv: tɪʂta 'pɔ:ʂtarca ja b'la:
 gal'fiya **2. varljiv** |*ki vara, zavaja:*
 z'lə gal'fiya ja ta 'ba:ru - 'bɔ:x 'vɛ,
 čə bɔ z'da:ržala • tɛ u'riɛ:me ja gal-
 'fiɛ - 'vidɛt ja 'tɔ:ɔpɛ, sxla'di se
 pa 'tut' 'kar 'xitr | ☐ +
- goljufivček** ▶ gal'fiučɛk -čka (in gɛ-) m
 živ. ⟨⟩ redk. *duda, cucelj:* 'nə, tɛ mə
 gəl'fiučka 'da:lɛ, pa 'bɔ: | ☐ Ø
- golman** ▶ 'gɔlman -a m živ. ⟨⟩ **1. šport.**
vratar: 'ja:s_()m 'bɛ:u 'na:j'viɛ:čkrɔd
 'gɔ:lman (= za 'gɔ:lmana), kə 'ni-
 sɛm_()'ò:gu 'le:tat_()'ò:k **2. šalj., redk.**
vratar |*v ustanovi:* na 'g'linə ja za
 'gɔ:lmana | ☐ k 2 ⇒ VRATAR ☐ SSKJ,

SP 1962

golob ▶ gə'ʎo:p -ba (in g'ʎo:-) m živ. ⟨or. mn. star., redk. -b'mę; or. dv. star., redk. -b'mę⟩ *golob a* |ptica|: gə'ʎo:bę va'lijə • gə'ʎo:be 'fō:tra • d'vā: g'ʎo:ba mę ja u'zė:ʎə • ud g'ʎo:ba 'ja:jcę • ud gə'ʎo:-ba d'rjė:k (*golobjak*) **b** |samec|: te r'ja:u ja g'ʎo:p, ta 's'iva pa g'ʎə'b'ica |
 □ +

golobek ▶ gə'ʎo:bək -a (in g'ʎo:-) m živ. ⟨manjš., ljubk. *golobček*: kra'gul ja gə'ʎo:bėka u'zė:u |
 □ ∅

golobica ▶ g'ʎə'b'ica -'bice z ⟨⟩ *golobica* |samica|: ub g'ʎə'b'icə s'm pa:ršu |
 □ +

golobička ▶ g'ʎə'b'ička -e z ⟨⟩ manjš. *golobička*: 'tā:kə 'fa:jn g'ʎə'b'ičkə s'm 'jəm'ō |
 □ +

golobivnek ▶ g'ʎə'b'ijnek -a (in -'biu-; in -ne-) m ⟨im. mn. -neķę⟩ *golobnjak* |prostor|: u 'p'ʎonovę sə st'rič u'sā:kə 'lėtə g'ʎə'b'ijneķe pə'mjė:d'lę |
 □ ∅

golobnjak ⇒ GOLOBIVNEK

golobuč ▶ g'ʎə'buč -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žga, daj. ed. m. sp. -čmə⟩ *plešast*: neķa g'ʎə'bužga 'dė:da sę ja də'b'ija • nə'mičkənə ja žə g'ʎə'buč |
 □ ∅ (+ *golobučen*)

gologlav |brez pokrivala| ⇒ OGLAV

golša |povečana ščitnica| ⇒ KROF; |pripticah| ⇒ KROŠ

goltanec ⇒ GRTANEC

goltniti ▶ 'gō:t'n't' -t'nem a. ⟨'gō:t'nę (in -t'n') -t'n'te; 'gō:t'n'u -t'n'la -ə) *Bo* čustv., star., redk. *narediti požirek, grižljaj*: s f'ʎā:ša ja n'mā:ʎə 'gō:t'n'u • "rō:za 'ša: 'gō:t'n'la 'ni 'ra:jža |
 □ ⇒ GOLZNITI □ +

golzniti ▶ 'gō:zən't' (in -z'n't') -z'nem a. ⟨'gō:z'nę (in [-zən'] -zən'te ([in -z'n'(-)); 'gō:z'n'u -zən'la -ə) *Kr* čustv., star., redk. *narediti požirek, grižljaj*: k'ra:ujęga m'le:ka 'kūo:za ša 'gō:zən'la 'ni |
 □ ⇒ GOLZNITI □ ∅

gombelja ▶ 'gō:mbele -e z ⟨⟩ čustv. (*človekova*) *noga*: 'kā: ste'gujaž 'gō:mbele? • 'gō:mbele s'm sę z'ʎō:m'la |
 □ ⇒ NOGA □ ∅

gombuza ▶ gəm'buza -e z ⟨⟩ **1. Bo a** *krasta* |posušen izcedek|: gəm'buze 'mā:m pə 'nūo:gex • p'ž'va:dex sə se

gəm'buze nar'dile pa 'čairvę sə b'lę 'nətr̥ **b** *buška bunka*: s'm 'pā:d'la, 'mā:m pa gəm'buze **c** *škrlup* (*na sadežih sadnega drevja, na krompirjevih gomoljih*): na krəm'pė:rjə sə 'tud' gəm'buze, na d'rjė:və pa 'nīe:, ja 'ra:k **2.** čustv. *zelo zvit les za drva*: tis'te g'm'buze sə p'p'ę'ʎā:lę |
 □ k 1a, c ⇒ KRASTA; k 1b ⇒ BUNKA □ ∅

gombuzast ▶ gəm'buzzast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tęga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tēmə in -s't'mə) *Bo a* *krastav*: kəl'le:nə 'mā:m gəm'buzzastə, kə s'm se pət'ō:k'la **b** *buškast, bunkast*: gəm'buzzast bəš pə g'ʎairvę, kə 'ta:k u u'rā:te t're:skəš **c** *škrlupast*: 'ʎā:nę ja 'bė:u 'tis'te 'sō:rte krəm'pė:r gəm'buzzast |
 □ k a, c ⇒ KRASTAV □ ∅

gondati ▶ 'gəndat gən'dā:m nd. ⟨'gəndę -te; 'gəndə gən'dā:ʎa -ə) **1.** g. kaj *zvižati in pri tem mečkati kaj*: za'kā: 'cō:te 'ta:g_ən'dā:š! **2.** čustv. g. koga *zelo oblačiti koga*: 'sę: 'ni 'čudnə, da ja 'pō:p 'ka: nap'rę: prax'ʎa:jan, kə ga pa 'ta:g_()n'dā:je! |
 □ k 1 MOTATI; k 2 ⇒ OBLAČITI □ ∅

▶ **gondati se** ▶ 'gəndat se gən'dā:m se nd. ⟨⇒ GONDATI) *zvižati se in se pri tem mečkati se*: 'tę:pęx se gən'dā: pəd 'nūo:gəm |
 □ ∅

goniti ▶ 'gūo:nēt (in -n't') 'gō:nēm nd. ⟨'gūo:nę (in 'gūo:n') -n'te; 'gūo:n'u 'gō:n'la -ə) **1.** *goniti a* |*delati, da se giblje, premika*|: čaš 'čr'n'ō:c ja t're:ba pa 'fa:jn 'gūo:nt' p'č'ikəl **b** |*delati, da se zelo hitro giblje, premika*|: 'nīe: 'kūo:ne tag_ 'nūo:nēt! • 'bā:bə ja 'gūo:n'u kōl 'xiša **2.** *goniti* |*delati, da pride navadno žival na določeno mesto*|: 'kō:m s'te pa 'gō:nlę k'rā:ve? **3.** čustv. **a** *povzročati, da mora biti kdo zelo dejaven, goniti*: pra'mā:ʎə sə me 'gō:nlę, se pa 'nīsm 'uču **b** *odganjati*: 'mėnda jəx ja s'p'ert ut 'xiša 'gūo:n'u **4.** čustv. *kar naprej govoriti, ponavljati*: 'ka: nap'rę: 'gō:nę 'ja:nə pa 'ištə |
 □ k 1a, 3a GNATI; k 1b-3a, 4 TERATI; k 3b ⇒ POJATI' □ +

▶ **goniti se** ▶ 'gūo:nēt (in -n't') se 'gō:nēm se nd. ⟨⇒ GONITI) **1. a** *goniti se*

ikazati nagnjenje za parjenje: pra-
'šica se 'gónę **b** nizk. *vlačugati se,*
vlačiti se: u'sə, kar ja p'rɔ: -
'gʊo:n'c_()e tɛ pa 'na:be b'ʎə t're:ba
2. slabš. *poditi se, divjati*: ut'rʊo:cɛ
se 'gón'jə pə 'vje:sɛ | ☐ k 1a, 2a
BUKATI SE, POJATI SE; k 1b ⇒ KURBATI SE
☐ +

gor ▶ 'gʊo:r (in 'gʊo:) prisl. (s prislóvnm
določilom kraja gʊo in gʊor) 1. *gor*
izraža gibanje ali smer proti višje-
mu kraju: 'ta:jle 'gʊo:r 'jədə • 'təle
'gʊo: (sem gor) pəg'lé:dɛ • bal'kɔ:n
'mā: 'tɔ:d 'gʊo:r u'ba:rnen • 'gʊo: pa
'duo: pə 'kuxnɛ ga 'vəz'ma u 'va:zə •
'ta:jle 'gʊo:r bɛ b'ʎə za 'jət • š'pica
'ma:ra 'bɛd 'gʊo: (navzgor) u'ba:rnenā
• u'sta:nɛ 'gʊo:r (vstani) • s prislóvnm
določilom kraja gʊo pə k'ʎāncə ja t're:
ba 'jət • 'nə:kɛ gʊo pə s'tɛ:nɛ 'lɛ:ze 2.
gori izraža stanje ali položaj na
višjem kraju: 'jā:, 'kɛ: 'gʊo: ja 'šənt-
'jɔ:št! • 'təmlɛ 'gʊo: sɛ 'tičə • s pri-
slovnm določilom kraja gʊo u b'rje:gə
'mā:mə 'xišə • 'čizd gʊo pəc_()t'rɛ:xɛ
sə sɛ 'ʎā:stɔke g'ne:zdə nar'dile •
⇒ gor si gledaj (⇒ GLEDATI) • ⇒ ROKE
gor | ⇒ TAGOR, TAGORLE, TAMGOR ☐ k 2
GORLE ☐ +

gora ▶ 'gʊo:ra -a ž (rod. mn. 'gʊo:r tudi
'gʊo:r; or. ed. zastar. gərò:j) **a** *gora*
izraža strah, vznemirjenje
obup: k'rižəna 'gʊo:ra, jā 'kā:kə sɛ
'pa:!? | ⇒ PODGORA ☐ k b HRIB ☐ +
[Tominšek 1903: 18: or. ed. »V obče so
te vrste tvorbe redke, izključne pa
niso nikjer: v̂dũj (= vodoj), r̂kũj,
n̂gũj, ĝrũj in morebiti še katera
druga. Pa tudi: v̂d̂, r̂k̂, n̂ĝ.«]

gorat ▶ gər'rat -a -ə prid. (rod. ed. m. sp.
-d'ga in -tɛga, daj. ed. m. sp. -t'mə in
-tɛmə) *gorat*: gər'rat s've:t | ☐ +

gorčica ⇒ ZENF

gorec ▶ 'gʊo:rc -a m živ. ( ) sleng. *gorsko*
kolo: z 'gʊo:rcə se u'kɔ:lɛ 'vəzɛ •
'gʊo:rcə mə 'kupte | ☐ ⇒ gorsko KOLESO
☐ + ≠

goreč ▶ gər'rɛ:č -a -ə prid. (rod. ed. m. sp.
-žga, daj. ed. m. sp. -čmə) čustv., redk.
goreč | *razgret od bolezni, napora*:
'lice 'mā: gər'rɛ:ča | ☐ +

goreti ▶ 'gʊo:rat [gər'rim ([in g'rj-) nd.
'gʊo:rə (in 'gʊo:r) -rte; 'gʊo:rɔ [gər'rɛ:ʎə
-ə ([in g'rɛ:-)] 1. *goreti*
izginjati v ognju: 'darve gər'rije •
'kʊo:zuc ja 'gʊo:rɔ • a u špɔ'r'xe:rtə
ša gər'ri? • brezos. pɔ 'ble'kā:čə ja
gər'rɛ:ʎə 2. *goreti* | *dajati svetlobo*:
'ʎuč (: s've:ča : 'žā:rɔca) gər'ri • 'ʎuč
ja ne'xā:ʎə 'gʊo:rat 3. čustv. | *biti*
razgret od bolezni, napora: 'ka:
gər'rim, 'ta:k mɛ ja u'rɔ:čə • 'čje:ʎə
mə gər'ri | ☐ +

gori ⇒ GOR

gorica ▶ gər'ri:ca (in g'rj-) -'rice (in
g'rj-) ž ( ) nekđaj *ograjn prostor*
navadno ob hlevu za izpuščanje
svinj: u gər'ri:cɛ smə 'mɛ:lɛ pra'šiča •
ka'kɛ: sɛ 'mɛ:lɛ u g'ri:cɛ m'ʎā:kə 'tut',
da sɛ se pra'šičə 'nət 'vā:lelɛ | ☐
DVOR ☐ +

gorila ▶ gər'ri:ʎə -'rile ž ( ) nov. *gorila*
izraža človeku podobna opica: u
živā:ls'kɛmə 'var'tə smə gər'ri:ʎə 'vid'-
lɛ • poud. *biti tak ko ena gorila*
biti zelo močen, orjaški: ja 'tā:k_ə
na gər'ri:ʎə | ☐ +

gorile ⇒ GORLE

gorjanec ▶ gər'jā:nc -a m živ. ( ) 1.
gorjanec: gər'jā:ncɛ sɛ 'fɛ:st 'lɛdɛ 2.
slabš. *neroden, neuglajen človek*:
za'kā: sɛ 'tā:g_ɔ'r'jā:nc? | ☐ k 1 HRIBO-
VEC ☐ +

gorjanski ▶ gər'jā:ns'kɛ -ska -ə prid. (rod.
ed. m. sp. -s'kɛga) slabš. *neroden,*
neuglajen: na 'bɔ:dɛ 'nə 'ta:g_()r'jā:n-
ska pa 'jədə na 'pʊo:grap • 'čā:sɛ smə
b'lɛ 'bəl gər'jā:ns'kɛ, šale pə d'rugɛ
'va:js'kɛ sɛ nas 'pʊo: za'čɛ:lɛ 'rixtat |
☐ ⇒ GORSKI¹ ☐ +

▶ **gorjansko** ▶ gər'jā:nskə prisl. ( ) slabš.
nerodno, neuglajeno: pə gər'jā:nskə
se 'nò:sɛ • redk. pə gər'jā:nskə g'rɛ:

- zrõn pë'cikəlnə (*hodi ob (dvo)kolesu po desni strani*) | ☐ ⇒ GORSKO ☐ SSKJ
- gorjup** ▶ gər'jup -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -pəga) zastar. *grenek |neprijetnega okusa kot pelin|*: 'pʊo: ja kə'fija žə gər'jupe, čə se tɛ p'ri:več cəkər'lina 'nət u'suja | ☐ ⇒ GRENEK ☐ +
- gorle** ▶ 'gʊo:rlə in 'gʊo:le prisl. (⟨) *gori |izraža stanje ali položaj na višjem kraju|*: 'gʊo:le u'zi:em' 'le:stucə • 'gʊo:rlə ja erõp'la:n, a 'vidəš? • 'təmle 'nətr 'gʊo:rlə səm 'di:ɛ:la 'pʲismə | ☐ ⇒ TAGORLE, TAMGORLE ☐ ⇒ GOR ☐ ∅
- gornjak** ▶ gər'n'â:k -a m (⟨) NŠ, star., redk. *gornik |veter|*: gər'n'â:k u'le:ča | ☐ +
- gornji** ▶ 'gõ:rnɟ -e -ɟ prid. (rod. ed. m. sp. -nɟa) redk. *zgornji |ki je višje|*: na 'gõ:rnɟ pə'li:cə pəg'lé:də • ⇒ gornja HIŠA • ⇒ gornji KAMEN | ☐ ⇒ ZGORNJI ☐ +
- gorovje** ▶ gər'õ:ɟə (*Bo* tudi -a) -a s (⟨) NŠ *gorovje |v celoto povezane gore|*: kõl 'rə'bâ:nõga 'kõ:ta ja gər'õ:ɟə, ja pa 'dõ:gə 'ma:rɟlə | ☐ +
- gor plačati** ▶ 'gʊo:r p'la:čət 'gʊo:r -əm (in 'gʊo:) d. (⟨) star., redk. *trpeti |čutiti hude telesne ali duševne bolečine|*: 'a: sə 'põ:bɛ na 'gʊo:lmə u'tõ:kə 'gʊo:p'la:čalɛ! | ☐ ⇒ TRPETI ☐ ∅ (Karničar 1990: 382)
- gor se narediti** ▶ 'gʊo:r se [na'rè:dɛt (⟨ in na'ri:ɛs't') 'gʊo:r se [nar'dim (in 'gʊo:; [tudi nara'di-) d. (⇒ NAREDITI) star., redk. *dvigniti se pokonci |iz ležečega položaja|*: 'gʊo:r se na'rè:dɛ, da bəš 'li:ɛ:xkə 'pè:u | ☐ ⇒ VZDIGNITI SE ☐ ∅
- gor si priti** ▶ 'gʊo:r sɛ p'rit 'gʊo:r sɛ p'ridem (in 'gʊo:) d. (⇒ PRITI) star. *priti do spoznanja, zaključka*: 'ja:s_()ɟ sɛ šale 'dɛ: 'gʊo: 'pa:ršla, da tɛ tab'lɛ:tɛ 'nɛč na pəmâ:gəɟə | ☐ ⇒ POGRUNTATI ☐ ∅
- gorski**¹ ▶ 'gõ:rs'kɛ -ska -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'kɛga) slabš. *neroden, neuglajen*: 'tâ:ka, 'bəl 'gõ:rska 'õ:xɛt ja b'la: • na 'bõ:dɛ 'nə 'ta:g_õ:rska! | ☐ GORJANSKI ☐ +
- ▶ **gorsko** ▶ 'gõ:rskə prisl. (⟨) slabš. *nerodno, neuglajeno*: p'rõ: 'gõ:rskə

'ja:, čə 'ka:r u'se: lɛ'di 'tɪkəš • 'š'te:fa 'xõ:dɛ zrõn pë'cikəlnə pə 'gõ:rskə (*hodi ob (dvo)kolesu po desni strani*)

| ☐ GORJANSKO ☐ +

- gorski**² ▶ 'gõ:rs'kɛ -ska -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'kɛga) • ⇒ gorsko KOLESO | ☐ +
- gor spraviti** ▶ 'gʊo:r sp'râ:vɛt 'gʊo:r -əm (in 'gʊo:) d. (⇒ SPRAVITI) star. *gor s. koga vzrediti koga |do stopnje, ko se lahko preživlja sam|*: t'ri u'trʊo:ke sta 'gʊo: sp'ra:ɟla, 'dɛ: sta pa 'sâ:ma u's'ta:la | ☐ ⇒ ZREDITI ☐ ∅
- goršati** ▶ 'gõ:rsăt -əm nd. (⟨) star., redk. *lepšati, delati lepše*: 'f'râ:nčɛk 'gõ:rsâ 'a:ɟtõ • 'xišə 'gõ:rsəmə | ☐ ⇒ LEPŠATI ☐ Plet.
- ▶ **goršati se** ▶ 'gõ:rsăt se -əm se nd. (⟨) star., redk. *postajati a lepši*: 'mâ:nca se g'li:x'ka:r 'gõ:rsâ b za vreme *boljši*: u'ri:ɛ:me se 'gõ:rsâ | ☐ k a ⇒ LEPŠATI SE; k b ⇒ BOLJŠATI SE ☐ Plet. (SP 1962 ≠)
- gorši** ▶ 'gõ:rsə -- -- tudi -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -- tudi -šəga in -žga, daj. ed. m. sp. -- tudi -šəmə in -šmə) star., primernik *lepši |ki ima v estetskem pogledu pozitivne lastnosti|*: 'nâ:ša 'kʊo:za ja 'gõ:rsə (tudi 'gõ:rsâ) kə 'vâ:ša • 'gõ:rsə (tudi 'gõ:rsəga) 'a:ɟta pa nə'bɛ:dn̩ u 'vɛ:sɛ 'dɛ: 'nɛ:ma • 'nâ:ša ja b'lə 'na:j'gõ:rsə ud u'se:x | ☐ ⇒ LEPŠI prid. ☐ + [Lekše 1891: 138: »V savinjski dolini je znana beseda „gorši“ v pomenu „lepši“ „najgorši = najlepši“. N. pr. ongav M. je bil izmed vseh „najgorši = najlepši.“ – Plet.: »gõrši, *adj. compar.* [...] 2) stattlicher, schöner, hübscher; [...] bil je izmed vseh najgorši, *Savinjska dol.-DSv.*«]
- ▶ **gorši** ▶ 'gõ:rsə prisl. (⟨) star., primernik *lepše*: 'ma:ma 'gõ:rsə 'pišajə kə pa 'mi u'sɛ | ☐ ⇒ LEPŠI prisl. ☐ Plet.
- gorta** ▶ 'gõ:rta -e ž (⟨) *trak iz usnja, tkanine*: 'gõ:rta pər_()õ'lɛ:tɛ se ja u'ta:rga:la • 'dõ:gə 'gõ:rtə ma u'zè:la pa na 'pʊo:pɾk nar'di:la | ☐ ⇒ TRAK ☐ ∅ (Glonar 1936 *gurta*)
- gortna** ▶ 'gõ:rtna -e ž (rod. mn. -tɟ) redk. *trak iz usnja, tkanine* | ☐ ⇒ TRAK

□ ∅

gor vzet ▶ 'gʷo:r u'zè:t 'gʷo:r -a 'gʷo:r -ə (in 'gʷo: >) prid. (rod. ed. m. sp. 'gʷo:r -təga in 'gʷo:r -d'ga, daj. ed. m. sp. 'gʷo:r -təmə in 'gʷo:r -t'mə) star., redk. *cenjen, spoštovan*: na 've:m, za'kâ: ja pɾ 't̪ie:bə 'ta:g_()ʷo: u'zè:ta, kə pɾ d'rugɛx 'ni • 't̪e:užə sə b'l̪ə 'bəl 'gʷo: u'zè:tə kə 'f'râ:n'c'̪n̪ə | □ ∅

gos ▶ 'gʷo:s gə'si z ⟨⟩ redk. *gos* |ptical: pɾ 'zag'žie:n̪ə sə 'čâ:s', pə 'tətə 'va:js'kə 'žə, 'm̪e:l̪ə gə'si | □ ⇒ GOSKA □ +

gosenica ▶ 'gʷo:senca (in -sɛ-) -sɛn'ce z ⟨⟩ *gosenica* 1. |žival: na 'zè:l̪ə sə 'gʷo:sɛn'ce 2. nav. mn. a |brezkončna jeklena veriga|: 'gʷo:sɛn'ce pɾ 'buldɔ'žerjə • čə š'tâ:n̪gə p'rɔ: u 'tâ:n̪k 'va:ržəš, se mə 'gʷo:senca 'ka: u'ta:rga, ja pa 'kʷo:nc • z 'gʷo:sɛn'cə ja 'šɔ: 'tâ:n̪k 'čai:žn̪ega b |sledi brezkončne jeklene verige|: na as'fâ:ltə se ša 'gʷo:sɛn'ce 'vid'jə | □ + [Plet.: »gosenica, f. [...] 2) g. med parklji (goveja bolezni), Cig., C., Strp.; tudi neko ulje pri ovcah, Savinska dol.; [...]]

goseničar ▶ gəsə'ničar -ja (in gɔ-) m živ. ⟨⟩ *goseničar* |motorno vozilo|: gəsə'ničarja 'vəzə | □ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)

gosinjak ⇒ GOSJAK

gosjak ▶ gəs'jâ:k -a m ⟨⟩ *gosinjak* |prostor za gosi|: kə ja b'ļa: 'za:dru-ga, sə gəs'jâ:ke 'tud' 'm̪e:l̪ə | □ SP 1962, Plet. ≠

gosji ▶ 'gʷo:s'jə -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -jəga) *gosji*: 'gʷo:s'ja 'ja:jce • 'gʷo:s'jə 'p̪e:rjə | □ +

goska ▶ 'gʷo:ska -e (redk. -s'k-) z ⟨⟩ *gos* |ptical: 'gʷo:s'k pa 'tɔ:d'le 'ni | □ cos □ +

goslav ▶ 'gʷo:słɔ -va -ə prid. (rod. ed. m. sp. -łɔga) *Kr* zastar. *tak, ki ima razgaljene prsi*: 'tətə b'luzə m̪ə pa 'ni u'š̪e:č, kə s̪em u 'n̪e: 'ta:g_()ʷo:słɔva | □ ∅

gosli ▶ 'gʷo:s'l̪ə -ɛ z mn. ⟨⟩ redk. *violina*: na 'gʷo:s'l̪ə š'pile | □ ⇒ VIOLINA □ +

gospa ▶ gəs'pâ: -'p̪e: in ['gʷo:spa -e (| in 'gʷo:-) z ⟨ob gəs'pâ: -'p̪e: se govori le še im. mn. gəs'p̪e: - za ostale skloni so v rabi oblike 'gʷo:spa -e ipd.⟩ 1. nov., spoštljivo *gospa* |naslov za odraslo

žensko: na gəs'pâ: m̪ə ja pə'kâ:zaļa, 'kɔ:m_()a:rəm 'jət • kot nagovor dɔb̪er 'dan, gəs'pâ: 'm̪ikužova! 2. šalj., nov. *gospa* |žena, soproga|: a ja š'ļa: 'gʷo:spa 'tuʒ_(): 'n̪emə? • a 'gʷo:spə pa u'd'łó:žəš? 3. čustv. *ženska, ki udobno živi in ji ni treba (fizično) delati*: 'ja:z b̪ə 'tud' 'râ:da b'ļa: gəs'pâ: • 'n̪ə, gəs'pâ:, a b̪əš 'k̪e: p̪ə'mâ:gaļa? | □ +

gospod ▶ gəs'pɔ:t -da m živ. ⟨⟩ 1. nov., spoštljivo *gospod* |naslov za odraslega moškega|: n̪ə gəs'pɔ:t m̪ə ja pa 'pʷo: na 'm̪il̪cə 'p̪ie:l̪ɔ • kot nagovor p'rit̪ie, gəs'pɔ:ž_()unter! • gəs'pɔ:ž_()upn̪ek! 2. šalj., nov. *mož, soprog*: 'k̪e: s̪ə pa gəs'pɔ:da p̪əs'tiļa? 3. star., pri govorjenju o odsotnem nav. z obliko za 3. os. mn. *duhovnik*: za gəs'pɔ:da 'bɔ: (= štə'd̪e:ra = redk. se u'či) • u'č̪e:r̪ə sə b'l̪ə gəs'pɔ:t pɾ 'ma:m̪ə • 'ja:dn̪ə ja 'b̪e:u za t̪əga 'v̪e:žga, te d'rुक pa za t̪əga 'mâ:lga gəs'pɔ:da (tj. eden od duhovnikov je maševal, drugi pa somaševal) 4. čustv. *moški, ki udobno živi in mu ni treba (fizično) delati*: 'ti s̪ə gəs'pɔ:t - a 'n̪e: 'ja:s u'sə nar'd̪im?! | □ k 3 ⇒ ŽUPNIK □ + [Tominšek 1903: 6: im. ed. »V Gornjem gradu se n. pr. govori g̪ɛsp̪ɔd (= gospod), le nekaj minut izven trga proti Bočni pa g̪ɛsp̪ɔd.«]

gospoda ▶ gəs'pʷo:da -e z ⟨⟩ NŠ, čustv. *ljudje, ki udobno živijo in jim ni treba (fizično) delati*: 'tɔ: ja gəs'pʷo:da - 's̪e: na z'nâ:jə 'd̪e:lat! | □ +

gospodar ▶ gəs'p̪â:r -ja m ⟨⟩ nov. *gospodar na (kmečkem) posestvu*: 'un' ja 'd̪e: pɾ 'b̪e:g̪n̪ə gəs'p̪â:r (= za gəs'p̪â:rja) • 'k̪e: pa 'mâ:te gəs'p̪â:rja? | □ ⇒ BIRT □ + [Tominšek 1903: 17: or. mn. »nezaslišano bi bilo: gospodarm̪, b̪ikm̪«]

gospodaren ▶ gəs'p̪â:r̪en -rna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -rn̪ega) *gospodaren* |ki zna dobro gospodariti|: 't̪ó:na ja 'ka: gəs'p̪â:r̪en | □ ⇒ BIRČAFTEN □ +

gospodariti ▶ gəs'p̪â:r̪et (in -rt) -əm nd. (gəs'p̪â:r̪ə (in -d̪â:r) -rte; gəs'p̪â:r̪u -rļa -ə) a *gospodariti na*

- (kmečkem) posestvu: 'tò:nčka 'ka: 'čè:dnə gəspə'dâ:rə **b** *gospodariti* |upravljati, uporabljati materialne dobrine|: 'kək pa gəspə'dâ:rjə, da g'rè: ɥ'sə x̣:u'dičə?! | ⊞ ⇒ BIRTOVATI ⊞ +
- **gospodariti se** ► gəspə'dâ:rət (in -rt) se -əm se nd. (⇒ GOSPODARITI) **a** *gospodariti* |upravljati, uporabljati materialne dobrine|: pə'rəčile sə b'le:, 'kək smə se čəbe'lâ:rjə gəspə'dâ:rle **b** redk. *prebijati se* (skozi življenje), *preživljati se*: pɾ 'tin'čkə se 'ka: 'nè:kakə gəspə'dâ:rjə | ⊞ k a ⇒ BIRTOVATI; k b ⇒ RIHTATI SE ⊞ ∅
- gospodična** ► gəspə'dična -e ž ⟨⟩ šalj., nov. *gospodična* |naslov za doraslo mlado žensko|: 'sə: sə žə 'ce:lə gəspə'dična! | ⊞ ⇒ FRAJLA ⊞ +
- gospodinja** ► gəspə'dine -e ž ⟨⟩ *gospodinja* |ženska, ki opravlja ali vodi domača dela|: a 'du:ns_()ə pa 'ti za gəspə'dinej? | ⊞ +
- gospodinjiti** ► gəspə'dinət (in -n't) -əm nd. (gəspə'dinej (in -'din') -'n'te; gəspə'din'u -'dijnə -ə, mn. -'din'le itd.) **a** *gospodinjiti*: 'ja:z gəspə'dinəm, 'un' pa na 'šixt 'xò:də **b** g. koga *preživljati, vzdrževati*: 'mɪca nas ja 'pu: gəspə'dijnə pa 'kuxalə 'nəm | ⊞ k b ⇒ RIHTATI ⊞ +
- gospodnica** ► gəs'pò:dŋca -e ž ⟨⟩ • **mala** *gospodnica mali šmaren*, 8. septembra: 'mâ:lə gəs'pò:dŋca • **velka** *gospodnica veliki šmaren*, 15. avgusta: na 'vè:lke gəs'pò:dŋcə sma se 'žè:nlə • u 'vè:lke gəs'pò:dŋcə ja b'lə | ⊞ Plet.
- gospodničen** ► gəs'pò:dŋčən -čna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -čnega) *iz časa med velikim in malim šmarnom*: |< GOSPODNICA|: gəs'pò:dŋčne 'ja:jce sə se 'čâ:sə ɥ'lâ:gale ɥ 'žitə | ⊞ ∅
- gospodski** ► gəs'pu:ɔ:c'kə -cka -ə prid. (rod. ed. m. sp. -c'kega) **1.** *gospodski* |< GOSPOD **1**, GOSPODA|: 'tə: ja gəs'pu:ɔ:c'kə č'ɥu:vek **2.** čustv. *dragocen, razkošen*: 'kâ:ka gəs'pu:ɔ:cka 'južna ja b'lâ:! | ⊞ NOBLIH prid. ⊞ Plet.
- **gospodsko** ► gəs'pu:ɔ:ckə prisl. ⟨⟩ *gospodsko* **1. a** |< GOSPODSKI **1**|: gəs'pu:ɔ:

- ckə se 'nò:sə **b** |< GOSPODSKI **2**|: p'rə: (pə) gəs'pu:ckə ž'vɪta **2.** redk. *knjižno*, *v knjižnem jeziku*: pə gəs'pu:ckə gva'ri | ⊞ k **1** NOBLIH prisl.; k **2** LJUBLJANSKO, SLOVENSKO ⊞ ∅
- gost** ► 'gə:st -a m (im. mn. -s'tə) redk. *gost* |kdor je kam povabljen in pogostžen|: 'gə:s'te 'mâ:mə - šalj. 'ti sə pa 'bəl 'rə:deg_':ɔ:st pɾ 'nâ:sə 'xišə | ⊞ +
- gost** ► 'gə:st -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə) *gost* **1.** |ki je bolj v trdnem kot v tekočem stanju|: 'gə:sta 'župa **2.** |skozi katerega se težko vidi|: gə:zd_()əm • 'kâ:ka 'gə:sta 'mɪe:gla ja ɥ 'ž'rɛ:lə! **3. a** |razvrščen v majhnih medsebojnih presledkih|: 'zəbə pɾ gl'ɔ'nɪkə sə 'gə:s'tə • 'gə:s'tə 'lâ:sə • 'gə:stə gr'mə:jə • 'vɛ:ja sə 'gə:s'te **b** |ki sestoji iz enot, razvrščenih v majhnih medsebojnih presledkih|: 'gə:sta kr'tâ:ča • 'bəl 'gə:stə 'çə:tə ja t're:ba 'jəməz_()a m'le:ke ç'dit | ⊞ +
- **gosto** ► 'gə:stə -s'təga in -z'd'ga s (daj. ed. -s'təmə in -s't'mə) nš *gosto živilo, predvsem juha*: 'bəl 'gə:stə mɛ 'dɛ: - 'nə:čəm 'čis'təga • 'nɛž 'gə:s'təga na 'mò:ra 'ja:st | ⊞ SSKJ
- gosti** ⇒ GODITI
- gostija** ► gəs'tija -a (in gəs'-) ž ⟨rod. mn. -'ti) *gostija, pojedina*: 'kâ:kə gəs'tijə sə našt'ɛ:lɛlɛ! | ⊞ POJEDA ⊞ +
- gostilna** ► gəs'tilna -e (in gəs'-) ž ⟨⟩ *gostilna*: u 'š'mâ:rt'nə sta d'vɛ: gəs'tilnə • 'na:š s'pɛ:t u gəs'tilnə 'pija • x 'južnə sm 'xuo:d'u pa ɥ (= zastar. na) gəs'tilnə • ⇒ biti na HRANI v gostilni • ⇒ hoditi na HRANO v gostilno | ⊞ OŠTARIJA ⊞ +
- gošča** ► 'gə:ša -a ž ⟨or. mn. star., redk. -mɛ; or. dv. star., redk. -mɛ) *gozd* |drevje ali z njim porasel svet|: u 'gə:šə sma š'lâ: ɥ s'tu:ɔ:rža • 'tələ 'rɪe:čamə tɾ pəč_()'tuke 'du:ɔ:l, tɾ za 'gə:šə • 'gu:ɔ:r sə 'dɛ: žə 'çɛ:lɛ 'gə:ša • z 'gə:šmɛ se ɥ 'zâ:drugə 'ni ub'nɪe:slə | |v kavi| ⇒ ZOC ⊞ ZAVOD ⊞ +
- goščava** ► gə'shâ:va -e ž ⟨⟩ nš **a** *goščava* |gosto grmovje in drevje ali z njima

- porasel svet|*: na p'riđež 'de: čas t'istə gə'sā:və • gə'sā:va 'rā:s'te 'de: t'j'g'uo:r **b** čustv. *plevel*: z 'nive 'ma:r-mə tə gə'sā:və sp'rā:vət | ☐ k b ⇒ PLEVEL ☐ +
- goščen** ▶ 'gō:šən -šna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -šnega) *gozden*: 'gō:šne jə'gō:de smə nab'ra:ilə • te 'gō:šne 'pušlc_()əm p'ri'nie:s'la (šopek iz gozdnih rož, cvetlic) | ☐ ⇒ GOZDEN ☐ ∅
- goščika** ▶ 'gō:šeka -e ž ⟨⟩ manjš. *gozdiček* | < *gošča*: 'kā: pa 'mā: tis'te 'gō:šəkə - pa ša 'tō: bō s'tō:ku! | ☐ ∅
- gota** ▶ 'gō:ta -e ž ⟨⟩ star. *botra* | *zastopnica otroka pri krstu ali priča pri birmi*: 'sə: 'gō:ta sə x'mā:lə 'puo: u'ma:rlə, 'gō:t'n' sə pa ša b'lə 'puo: kākə 'lētə • 'žō:lōva 'gō:ta sə pa bəl'elne • 'kək se ja 'jō:kāla, kə sə u'ma:rlə 'gō:ta 'mūo:ja! • a sə 'tətele 'rō:ža ud 'gō:te (*botrine*)? | ☐ ⇒ BOTRA ☐ ∅ (Plet. *gotica*)
- gotenj** ▶ 'gō:t'n' -t'ne m živ. ⟨⟩ star. *boter* | *zastopnik otroka pri krstu ali priča pri birmi*: 'mūo:jə 'ka:rs't'ne 'gō:t'ne sə b'lə pa 'jurčkavə z 'rō:ta • 'fēr-mens'kə 'gō:t'n' • 'tət'le 'a:utō ja ud 'gō:t'ne (*botrov*) | ☐ ⇒ BOTER ☐ ∅ (Plet. *goter*)
- gotenjček** ▶ 'gō:t'n'čək -čka m živ. ⟨⟩ ljubk., star. *botrček* | < *GOTENJ*: 'de: 'gō:t'n'čkə 'pa:pa:, 'nə | ☐ ⇒ BOTRČEK ☐ ∅
- gotika** ▶ 'gō:t'ka -e ž ⟨⟩ ljubk., star. *botrica* | < *GOTA*: 'tō:le mē ja pa 'gō:t'ka 'kup'la | ☐ ⇒ BOTRICA ☐ ∅
- gotin** ▶ 'gō:tən -a -ə (in -tj-) prid. (mn. -təne (in -ti-)) star., redk. *botrin* | < *GOTA*: 'gō:təne 'čə:ule sm̩ də'bija | ☐ ∅
- gotnjev** ▶ 'gō:t'n'ə [-va -ə (f *Bo* tudi -nev-) prid. (rod. ed. m. sp. -n'oga) star., redk. *botrov* | < *GOTENJ*: 'pus'tə, 'tō: sə 'gō:t'n'ovə š'pe:glə | ☐ ⇒ BOTROV ☐ ∅
- gotov¹** ▶ gə'tuou -va -ə prid. (rod. ed. m. sp. -uga in -vega) mn., star., z oslabiljenim pomenom *določen, neki, nekateri*: gə'tuovəm lə'dem 'ni u'šēč, kə mē as'fā:lt nar'dilə • 'tō: sə gə'tuove stva'ri, kə se jəx ja t're:ba 'dar'žat | ☐ ⇒ ta eni (⇒ EDEN) ☐ +
- ▶ **gotov¹** ▶ gə'tuou -va -ə povdk. (⇒ GOTOV¹ prid.) **a** redk. *gotov* | *ki konča, opravi kako delo*: a sē žə gə'tuova s pə'mivəne? **b** *napravljen, oblečen*: pa da bəž gə'tuou up 'šie:s'təx, kə g'rē:ma | ☐ ⇒ GOTOV² povdk. ☐ k a ⇒ FERTIK; k b ⇒ PRIŠTELJAN ☐ SSKJ
- ▶ **gotovo¹** ▶ gə'tuovə prisl. ⟨⟩ star., v medmetni rabi *seveda* | *izraža soglasje, pritrditve, pritrjevanje*: {A} na 'mō:rma p'la:čat u'səga na'e:ŋkrt. {B} gə'tuovə, 'sə: se zas'tō:pə, da 'nie: • {A} a pte š'lə? {B} 'bəm, gə'tuovə. | ☐ ⇒ GOTOVO² ☐ ⇒ SIGURNO ☐ +
- gotov²** ▶ 'gō:tou (tudi -tə) [-va -ə (f *Bo* tudi -tav-) prid. (rod. ed. m. sp. -uga) • ⇒ pa gotova MAŠA | ☐ ∅
- ▶ **gotov²** ▶ 'gō:tou (tudi -tə) -va -ə povdk. (⇒ GOTOV² prid.) biti gotov redk. **1.** *biti gotov* **a** | *ki je v svoji dokončni obliki*: 'xiša ja 'žə 'gō:tova **b** | *ki konča, opravi kako delo*: sm̩ 'žə 'gō:tou z 'rə:zəne **2.** čustv. **a** *biti pokvarjen*: 'kəkər 'nuo:ž z b'ruse pət'ē:gneš, ja 'žə 'gō:tou **b** *poginiti, umreti*: 'za:jca sm̩ š'tixn'u - ja 'bē:u uč_()uba 'gō:tou **c** *biti utrujen*: sma 'ce:u 'dē:n 'de:žala, sma pa 'vərgne 'gō:tova | ☐ ⇒ GOTOV¹ povdk. ☐ FERTIK povdk. ☐ ∅
- ▶ **gotovo²** ▶ 'gō:tovə (in -və) prisl. ⟨⟩ v medmetni rabi, redk. < *GOTOV²* povdk. **1.** {A} a s'te žə 'fə:rtək? {B} 'gō:tovə! • čustv., redk. **pa gotovo** *izraža odločnost, nepopustljivost*: 'ta:g 'bō:, kə sm̩ 'rē:ku, pa 'gō:tovə! (☐ ⇒ pa KONEC) | ☐ ⇒ GOTOVO¹ ☐ ⇒ KONEC ☐ ∅
- ▶ **gotovo** ▶ 'gō:tovə (in -və) povdk. ⟨⟩ redk. < *GOTOV²* povdk. **2b.** 'kəkər s'vəne u3_()a'pa:rtja na 'sér:ja, ja 'gō:tovə z 'nəmə • 'tō:lə ša 'nie:s'ma, pa ja 'gō:tovə za 'du:ns | ☐ ⇒ FERTIK povdk. ☐ ∅
- gotovina** ▶ gətə'vina -'vine ž ⟨⟩ nš, nov. *gotovina*: a 'mā:š 'kə: gətə'vine? | ☐ +
- govedina** ▶ 'gō:vedna -vəd'ne in gə'vė:dna -d'ne ž ⟨⟩ nš *govedina* | *meso*: d'və: 'kilə 'gō:vəd'ne sm̩ tē 'kup'la | ☐ +
- govedo** ▶ gə'vė:də -a s ⟨mn. tudi gə'vė:də -ə in 'gō:vėdə -ə) **1.** *govedo* **a** | *žival*:|

'pè:d gə'vè:t (= gə'vè:də = 'gò:vèdə)
'má:jə **b** nš |več goved, goveda|: gə'vè:-
də ja 'dɛ: pə'çɛ:nɛ - 'ni 'fò:tra **2.**
slabš. *neroden, navadno surov človek:*
'tá:jga gə'vè:da ša pa 'tud' na 've:m •
zmer. 'ma:rš 'vən, gə'vè:də za'rukənə! |
☐ k 2 ⇒ SUROVINA ☐ + [Plet.: »goveđo,
n. [...] tudi psovka: ti si pravo
govedo! Savinska dol.«]

goveji ▶ gə'vɛ:jə -a -ə prid. (rod. ed. m. sp.
-jga in -jəga) nov. *goveji:* gə'vɛ:jə
'župa • ⇒ goveja ŽUPA | ☐ ⇒ GOVEJSKI
☐ +

govejski ▶ 'gò:vɛš'kɛ [-veska -ə ([in
-vɛ-) prid. (rod. ed. m. sp. -vɛš'kɛga) **1.**
goveji: 'gò:vɛskə 'mje:sə **2.** slabš., redk.
surov, neotesan: 'tá:g, 'bəl 'gò:vɛš'kɛ
'ja:, se pa 'ra:t_()ie:pe • ⇒ govejska
ŽUPA | ☐ k 1 GOVEJI; k 2 ⇒ SUROV ☐
Plet.

govno ⇒ DREK

govor ▶ 'gò:vɔ:r -a m ( ) nov. *govor*
|*sestavek o kaki stvari ali njegovu*
podajanje|: 'gò:vɔ:r ja 'bè:u 'čist k'rá:-
tək • g'do: ja pa 'gò:vɔ:r na'pʃɔ? •
'bá:kɔ 'jò:ža ja 'jəm'ɔ 'gò:vɔ:r (*je*
govoril) na pəg'rè:bə | ☐ +

govoranca ▶ gòvɔ:râ:ncə -e ž mn. ( ) nav.
mn., slabš., nov. *govorjenje, govor*
|*sestavek o kaki stvari ali njegovu*
podajanje|: na 'mò:rəm pəs'žusat_()ɛɣ
gòvɔ:râ:nc • s'pè:t 'má: 'dr̥'nɔ:ušək
tis'te gòvɔ:râ:ncə b'ra:z'vè:z'ne | ☐
FILOZOFIJA, GOVORANCIJA ☐ SSKJ, SP 1962

govorancija ▶ gòvɔ:râ:ncija -a ž mn. (rod.
mn. -ci) nav. mn., slabš., nov. *govorjenje,*
govor |*sestavek o kaki stvari ali*
njegovo podajanje|: gòvɔ:râ:ncija sɛ
t'râ:jale s'kuo: nə 'urə • u'gá:s'nɛ 'nə
te gòvɔ:râ:ncija (*izključi radijski ali*
televizijski sprejemnik, kjer predva-
jajo govor) | ☐ ⇒ GOVORANCA ☐ Ø

govoriti ▶ g'va:rət (in gə'va:- [>; in -rt)
gva'rɪm nd. ([g'va:rə (in g'va:r)
g'va:rte; g'va:ru (in gə'va:-) star.
gə'vɔ:ru (in g'vɔ:-) gva'rɪša -ə, mn.
-'rilɛ) **1.** *govoriti a* |*oblikovati bese-*
de, povedi z govornimi organi|: 'bəl
'tɪxə g'va:rə • čaz 'nɔ:z gva'rɪš **b** |*biti*
sposoben oblikovati besede|: na 'mò:ra

g'va:rət, kə ja 'mutast **2.** *govoriti*
|*izraziti misli z govorjenjem*|: na
zas'tɔ:pəm 'ga:, 'kâ: gva'ri • na s'mɛš
'tâ:ga g'va:rət **3.** *govoriti* |*znati,*
obvladati jezik, predusem v govorjeni
obliki|: (pə) 'xra'va:čkə pa 'bəl s'ʃa:bə
gva'ri • pə 'nâ:šə ja gə'vɔ:ru **4.** nov.
govoriti |*podajati sestavek o kaki*
stvari|: g'do: ja pa g'va:ru na
pəg'rè:bə? **5.** nav. 3. os. g. kaj *govoriti*
|*širiti kaj, navadno s pripovedova-*
njem|: 'lɛdɛ gva'rɪjə u'se:x 'sò:rt ra'či
ud 'nɛga • redk. gva'ri 'se:, da 'má:
tiz'd'ga dɛk'lè:ta z 'jâ:nezə **6.** g. s
kom *govoriti* |*izmenjavati mnenje, misli*
z govorjenjem|: 'pɔ: 'ura sma gva'rɪša
pə tɛlɛ'fɔ:nə • g'da:j sɛ pa z 'ma:mɛ
g'va:ru? **7.** g. s kom *biti s kom v nor-*
malnih odnosih: žə 'pâ:r 'le:t na gva-
'rije, k sɛ se sk're:galɛ • 'jò:ža na
gva'ri [z 'nɛmə ([= star. 'na:n̥ga) •
čustv. govoriyo vsi skrižem *govoriyo*
vsevprek: u'sɛ sk'rižəm gva'rɪjə, se
pa 'nɛč na 'čuja • star., redk. **govoriti**
čez koga *kritizirati koga, očitati*
napake komu: 'ka: nap'rɛ: gva'ri 'čie:-
žnɛ (☐ ⇒ ŠIMFATI) • ⇒ govoriti, ko bi
bil NAVIT • ⇒ govoriti, ko bi PANKELJCE
strigel • ⇒ govoriti ko strgan DOHTER
• ⇒ govoriti nemško na ROKE •
⇒ govoriti táko, da se (še) HUDIČU
gravža • ⇒ govoriti (ta) v tri dni
(⇒ DEN) | ☐ GOBCATI; k 5 ⇒ PRAVITI; k 6
⇒ ZGOVARJATI SE ☐ +

▶ **govoriti čez** ▶ g'va:rət (in gə'va:- [>;
in -rt) čaz gva'rɪm čaz (star., redk.
čraz) nd. (⇒ ČEZ, ČREZ, GOVORITI) star.,
redk. g. čez koga *udrihati po kom,*
opravljati koga: 'nè:kɛ ja gva'rɪša [
čaz 'nɛga ([= 'čie:žnɛga = č'rɪe:žnɛga)
| ☐ ⇒ TRIBATI ☐ Ø

govorjenje ▶ gvar'ja:nɛ (**Bo** tudi -e) -e s
( ) nš *govorjenje*: 'kâ:kə gvar'ja:nɛ ja
pa 'dɛ: 'tɔ:? | ☐ ⇒ ZGOVOR ☐ +

govornik ▶ gò'vɔ:rɲɛk -a (in -ni-) m živ.
(im. mn. -nɛkɛ (in -ni-)) nov. *govornik*:
'dɛr'nɔ:ušək ja 'bəl s'ʃa:p gò'vɔ:rɲɛk |
☐ +

gozd ipd. ⇒ GOŠČA ipd.

gozdar ▶ gəz'dâ:r -ja m živ. ( ) nov. *gozdar*

- |*strokovnjak za gozdarstvo*| | ☐
⇒ FOJŠTNER ☐ +
- gozden** ▶ 'gɔ:zdŋ -dna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -z'd'nəga⟩ nov. *gozden*: 'a:te sə b'lə 'gɔ:z'd'nə de'ʎa:ʊc · 'gɔ:zdna 'çè:sta · 'gɔ:zdna up'râ:va (☐ ⇒ GOZDNA) | ⇒ GOŠČEN ☐ +
- ▶ **gozdna** ▶ 'gɔ:zdna -z'd'ne ž ⟨rod. mn. -z'd'nəx⟩ *gozdna uprava*: 'a:te sə pɾ 'gɔ:z'd'nə 'de:ʎalə · na 'gɔ:z'd'nə (na sedežu *gozdne uprave*) sm̩ 'bè:ʊ | ⇒ GRAŠČINA ☐ ∅
- gož** ▶ 'gɔ:š -ža m živ. ⟨⟩ *gož* |kača|: x'mâ:ʎə bə na 'gɔ:ža s'tɔ:p'u | ☐ GOŽ ž ☐ +
- gož** ▶ 'gɔ:š -žə ž ⟨⟩ redk. *gož* |kača|: 'gɔ:š ja b'ʎa: | ☐ ⇒ GOŽ m ☐ ≠
- gož** |pri cepcu| ⇒ LEDER
- graben** ▶ g'râ:bən -bna m ⟨⟩ 1. *jarek* |*podolgovata vdolbina*: g'râ:bən sə čas t'ra:ʊŋək nar'dilə · 'kâ:ke g'râ:bne ja 'di:š nar'rèd'u! 2. *potok* |*voda*: čaz 'vè:s t'je:ča g'râ:bən · u g'râ:bnə smə 'ra:ke ʎə'vilə · k'ra:škə g'râ:bən (*potok, ki teče skozi Kraše*) · 'sə:čkə (= 'vər'tâ:čkə) g'râ:bən | ☐ k 1 GRABNICA ☐ + [Tominšek 1903: 14: mest. ed. »grábnъ«]
- grabenček** ▶ g'râ:bənčək -čka m ⟨⟩ manjš. *potoček* |< GRABEN 2|: jə 'kók ja pa tiz'd'ga g'râ:bənčka!?' se: ga 'ni 'tò:g, da bə 'li:ex 'ribe 'jəm'ɔ 'nətər! | ☐ SP 1962
- grabiti** ▶ g'râ:bət -əm nd. ⟨g'râ:bə (in g'râ:p') -pte; g'râ:b'u -b'ʎa -ə) 1. g. kaj *grabiti kaj* |z *grabljami*: 'sje:nə smə g'râ:blə · t'râ:və g'rè:m g'râ:bət · ʊ'kupe g'râ:bət (*zgrabljati*; ☐ ZGRABLJEVATI) · za 'kupəm sm̩ g'râ:b'ʎa (*grabila na čisto, potem ko je seno v kupih*) 2. a g. za kaj *grabiti za kaj* |*močno prijemati*: za rə'ka:ʊ me ja g'râ:b'u b g. [za čim ([= po čem) *grabiti po čem, za čim* |*prizadevati si z roko priti do česa*: pəg'lè:də, 'kək 'čè:dne g'râ:bə ta pə f'ʎâ:šə 3. čustv., redk. *polasčati se, prevzemati*: 'nɔ:ɾz ga g'râ:bə · 'kâ: te 'kə: s'pè:d g'râ:bə?! 4. *imeti močno, stiskajočo bolečino*: 'kairč me ʊ 'rɔ:ikə (= 'rɔ:ikə) g'râ:bə
- brezos., z mest. u 'nɔ:ɾz me g'râ:bə | ☐ k 2 GRAJFATI; k 3 ⇒ PRIJEMATI ☐ +
- grablje** ▶ g'râ:ble -bəl ž mn. ⟨⟩ *grablje* 1. |*orodje*: na g'râ:ble ja s'tɔ:p'u · š'tie:l pɾ g'râ:blex (*grabljišče*; ☐ GRABLJIŠČE) · d'va:jne g'râ:ble pɾ'nje:s' · lə'sə:ne (: ža'lè:z'ne) g'râ:ble 2. |*pregrada v reki*: na g'râ:ble ʊ s'trugə sə se 'və:ja ʊʎə'ville pa 'tâ:kə | ☐ + [Tominšek 1903: 19: or. mn. »gráble«]
- grabljica** ▶ grabl'jica -'lice ž ⟨⟩ *grabljica* |ženska, ki grabi seno|: t'ri grab'lice smə b'le: | ☐ +
- grabljice** ▶ g'râ:bəlce -bəlč ž mn. ⟨⟩ manjš. *grabljice*: ʊ'zi:emə g'râ:bəlce pa la'pâ:t'kə | ☐ +
- grabljišče** ▶ grab'liše (*Bo* tudi -a) -a s ⟨⟩ *grabljišče*: grab'liše ja 'pɔ:kŋʎə | ☐ ŠTELJ pri grabljah ☐ +
- grabnica** ▶ g'râ:bənca -e ž ⟨⟩ *Bo* zastar. a *jarek* |*podolgovata vdolbina*: 'təle sə b'le: g'râ:bənce b *tekoča voda v jarku*: 'čâ:sə sə 'təle pəd 'nâ:šə 'xišə tis'te g'râ:bənce 'tje:kle | ☐ ⇒ k a GRABEN ☐ ∅
- grad** ▶ g'râ:t -da in g'ra:də m ⟨⟩ a *grad* |*utrjeno poslopje*: na 'gra'dišə ja 'čâ:z' g'râ:t s'ta:ʊ b poud. *velika hiša*: 'kâ:g' râ:t 'mâ: | ☐ k b ⇒ GRAŠČINA ☐ + [Tominšek 1903: 12: rod. ed. »sâdъ, strâhъ [...] grâdъ [...] (nom. pa strâh, sâd ..., nasprotno kakor: bĕk : bĭka).«; 16: tož. mn. »grâde«]
- graditi** ▶ gra'dit -'dĭm nd. ⟨g'râ:də (in g'râ:t') -t:e; gra'diʊ -ʎa -ə, mn. -'dilə) nov. *graditi* (*stavbo*): 'xišə gra'dita | ☐ ⇒ ZIDATI ☐ +
- gragulj** ▶ gra'gul -e m živ. ⟨⟩ redk. *kragulj*: 'rə'jâ:s ja gra'gule ʊst'rɛ:lu | ☐ ⇒ KRAGULJ ☐ ∅
- grah** ▶ g'ra:x g'râ:xa (in g'ra:-) m ⟨⟩ *grah* a |*rastlina*: γ g'ra:xə bɔ t're:ba ša 'pa:lce 'nət na'tje:kŋ't' b |*stroki*: g'ra:x ša z'ʎušəm c |*sadovi*: a bə z g'râ:xa 'župə (*grahovo juho*) 'je:du · za n' g'ra:ʎ dɛ'bè:ʎa brada'vĭca · z'ʎušən g'ra:x | ☐ +
- grahamkruh** ▶ g'ra:xamk'rəx (in -'ru-) -'ruxa (in g'râ:-) m ⟨⟩ nov. *grahamkruh* | ☐ SSKJ, SP 1962 *graham kruh*

grahast ▶ g'râ:xast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tęga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tęmə in -s't'mə⟩ *grahast* |siv z belimi in črnimi pikami ali lisami|: g'râ:xasta 'kura ▪ **Kr** posam. g'râ:xast k'rəx (*grahamkruh*; ☐ ⇒ GRAHAMKRUH) | ☐ +

graja ▶ g'râ:ja -a ž ⟨rod. mn. g'ra:j in g'râ:j⟩ sol. *negativna ocena ob ocnjevalni konferenci: štè:r g'râ:ja sm'jəm'ə up t'rè:kę kōmfę'rę:n'čę, ta 'pè:ta mę ja pa cvę'tè:ļa* | ☐ +

grajati ⇒ TADLATI

grajfati ▶ g'ra:jfat -əm nd. ⟨⟩ star. g. [za čim (f = po čem) *grabiti po čem, za čim a |močno prijematil|: a ja 'tə: 'tis't', kə ga ja žə p'rę: g'ra:jfə? ▪ 'ni:exę me g'ra:jfa₃(ja 'kiklę b |prizadevati si z roko priti do česa|: pə jg'ricę g'ra:jfa* | ☐ ⇒ GRABITI | ☐ ∅

gram ▶ g'râ:m -a m ⟨⟩ *gram: 'kò:g_()râ:mu 'mâ: 'dę:ka?* | ☐ ⇒ DEKA², KILA | ☐ +

gramenal ⇒ GREMENAL

gramofon ▶ gramə'fə:n -a m ⟨⟩ *gramofon: gramə'fə:n pəs'lušəm ▪ p'ļuo:šča za gramə'fə:n (gramofonska plošča)* | ☐ SSKJ, SP 1962

grampav ▶ g'râ:mpə [-va -ə (f **Bo** tudi -pav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -pəga⟩ redk. **a** *krastav: g'râ:mpə krəm'pè:r b hrpav, raskav |ki ni gladek|: 'ruo:čkę sə zļa'kè:rəņę, pa sə ša z'me:rŋ g'râ:mpəvę* | ☐ k a ⇒ KRASTAV; k b ⇒ HRAPAV | ☐ +

granata ▶ gra'nâ:ta -e ž ⟨⟩ *granata |topovski izstrelak|* | ☐ +

granek ▶ g'râ:nek -a (in -nę-) m ⟨im. mn. -nękę⟩ *žerjav |naprava za dviganje, prenašanje|: g'râ:nek sə pəs'ta:ulę ▪ b'rait ud 'nęga zas'ļužə t'ri 'ta:užent 'vəsŋstə 'mâ:rk - 'de:ļa na g'râ:nekə • čustv. si težek, da bi te z granekom ne predstavil ipd. zelo si težek: sę 'ta:k 'ti:ška, da bę te z g'râ:nekə 'ti:škə pras'tâ:v'u (☐ ⇒ biti težek ko centna vAGA) | ☐ ŽERJAV | ☐ ∅ (Planina 1978 *granik*)*

granica ▶ g'râ:nęca (in -ni-) [-nice (f in -ni-) ž ⟨⟩ star., redk. *državna meja: za 'bugars'kę g'râ:nęčę ja 'va:jskə s'ļužu*

- ja 'bè:u g'râ:nęčar | ☐ ⇒ MEJA | ☐ +

graničar ▶ g'râ:nęčar -ja (in -ni-) m ⟨⟩ *graničar: 'na:š 'pò:p ja 'bè:u g'râ:nęčar (= za g'râ:nęčarja)* | ☐ +

graščina ▶ gra'šina -'šine ž ⟨⟩ 1. **a** *graščina |poslopje|: gra'šine u "nâ:žerjax sə ūbnə'vilę (grad Vrbovec v Nazarjah) ▪ gra'šina u "gò:rŋemə "g'raidə (škofijski dvorec) b poud. velika hiša: 'ce:žə gra'šine s' ja pəs'tâ:v'u* 2. nš, star. *gozdna uprava v gradu Vrbovec v Nazarjah: na gra'šine sm' šļa: pə p'ļâ:čə* | k 2 ⇒ GOZDNA | ☐ k 1b GRAD | ☐ k 2: *Ozemlje (predvsem gozdovi) ljubljanske škofije v Zgornji Savinjski dolini je bilo po drugi svetovni nacionalizirano in je prešlo v last Gozdnega gopodarstva Nazarje. Uprava tega ozemlja je bila ves čas v gradu Vrbovec v Nazarjah.* | ☐ +

graščinski ▶ gra'šin's'kę -'šinska -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -'šin's'kęga⟩ < GRAŠČINSKO: 'tištə ja b'ļə pa ū gra'šin's'kēmə s'vi:etə | ☐ DRŽAVEN | ☐ +

graščinsko ▶ gra'šinske -'šin's'kęga s ⟨nš, star. (po drugi svetovni vojni nacionalizirano) *ozemlje v Zgornji Savinjski dolini v lasti ljubljanske škofije: ū gra'šin's'kēmə ja 'sè:kə* | ☐ ⇒ GRAŠČINA | ☐ ⇒ DRŽAVNO | ☐ ∅

gratati ▶ g'râ:tət -əm d. ⟨⟩ 1. s povedkovim določilom *postati a |izraža, da nastopi lastnost ali stanje osebkaj|: 'ļa:čən sm' g'râ:tə ▪ kə ja 'tə: 'ču, ja g'râ:tə pa 'ka:r 'jəzən ▪ s'xujə 'ja:, sə mə pa x'ļâ:ča p'rə: g'râ:tale ▪ ud g'ruo:ze sm' 'ta:rd g'râ:tə (odrevenel sem) ▪ g. komu: s'ļa:bə mę ja g'râ:taļə ▪ brezoz. x'ļâ:dne (: 'ti:mnə) ja g'râ:taļə (shladilo (: stemnilo) se je) b redk. |izraža dosego poklica, položaja|: 'ti:č ja "â:nęca 'zə:bəzdrə'nica g'râ:taļa* 2. g. (komu) *posrečiti se (komu), uspeti (komu) a |uresničiti se tako, kot se želi, pričakuje|: "mâ:nčę ja pa pə'tiça 'fa:jn g'râ:taļa ▪ s'like tę pa 'nišə g'râ:taļə b |izraža uresničitev dejanja, kot ga nakazuje sobesedilo|: a tę ja g'râ:taļə 'duo:bəd bę'rīļə? ▪*

'ni nəm g'rā:taʎə, da bɛ se z'mɛ:n'lɛ
3. nav. s prislovnim določilom *obroditi*:
 krəm'pɛ:r ja 'lɛ:c 'dʊo:brɛ (= 'fa:jn :
 s'ʎa:bə) g'rā:tɔ • ka'ruza nəm ja ša
 'ka:r 'nɛ:kag_ 'rā:taʎa • 'ʎā:nɛ pša'nɪca
 'ni g'rā:taʎa • ⇒ gratati HUD • **hudo**
je gratalo komu *obšla ga je slabost*:
 'ma:mɛ ja 'xɛdɛ g'rā:taʎə | ☐ k 2
 ⇒ POSREČITI SE; k 3 UGRATATI ☐ Plet.

gratovati ▶ gra'tɔ:vət -'tʊjam nd. (gra'tʊj
 -te; gra'tɔ:vɔ -'tvā:ʎa -ə) **1.** s povedko-
 vim določilom *postajati a* |izraža, da
nastopa lastnost ali stanje osebkaj:
 'gʎa:sən ja za'čɛ:ɹu gra'tɔ:vət • sʎadɔ-
 'lɛ:ʒ_()ə 'mie:geg_ 'ra'tʊja • čə'diɛ:lɛ
 'bɛl vɛ'sɛ:ɹu ja gra'tɔ:vɔ • g. komu:
 'dɔ:k'ca:jt mɛ gra'tʊja • brezoz. x'ʎa:dne
 ja gra'tvā:ʎə **2.** g. komu *uspevati komu*
uresničevati se tako, kot se želi,
pričakuje: ɹ'sə mə gra'tʊja, pa kɛ:ra
 'rɛ:čɛ se žə pɹs'tɔ:pɛ **3.** *uspevati*
imeti ustrezne pogoje za rast, raz-
vijanje: krəm'pɛ:r pa 'lɛ:b gra'tʊja •
 sa'ʎā:ta jəm pa 'gʊo: gra'tʊja, čəp'rɔ:
 ja 'ta:k vɛ'sʊo:kə | ☐ Plet.

gravžati se ▶ g'ra:ɹʒat se -əm se nd. (ɔ
 g. se komu kaj *gabi se komu kaj, gnusi*
se komu kaj: 'jɛs'tɛ se mɛ g'ra:ɹʒa •
 'čudnə, da se jə tiz'd_()'ɛ:da ɹ'mā:zənɛ
 'nɛč na g'ra:ɹʒa • čustv. pɛ'liteka se
 mɛ g'ra:ɹʒa • ⇒ biti grd, da se HUDIČU
 gravža • ⇒ govoriti táko, da se
 (še) HUDIČU gravža | ☐ ⇒ GADITI SE ☐ Ø
 (Planina 1978)

grb ▶ 'ga:rp -ba m (ɔ) *grb*: jugosʎɔ'vā:n-
 s'kɛ 'ga:rp | ☐ +

grba ipd. ⇒ PUKELJ ipd.

grbančiti ▶ gər'bā:nčət -əm nd. (gər'bā:n-
 čə (in -'bā:nč) -čte; gər'bā:nču -čʎa -ə)
grbančiti, gubančiti, gubati: 'nɪɛ:
 'ta:k 'čɪɛ:ʎa gɹ'bā:nčət! • brezoz. 'kɔ:žə
 mɛ ja za'čɛ:ʎə gɹ'bā:nčət | ☐ +

▶ **grbančiti se** ▶ gər'bā:nčət se -əm se
 nd. (⇒ GRBANČITI) *grbančiti se, guban-*
čiti se, gubati se: 'kɔ:žə se mɛ gɹ-
 'bā:nčə • 'jā:pke se gɹ'bā:nčjə pa 'suxɛ
 gra'tʊjajə | ☐ SSKJ, Plet.

grča ▶ 'ga:rča -a z (ɔ) **1.** *grča* |del veje|:
 nɛ'biɛ:ne 'ga:rča na s'mɛ: 'bɛt • 'ga:r-
 ča ja 'vən 'pā:dʎa **2.** *buška, bunka*: na

'gʎa:vɛ se mə ja 'ga:rča nar'diʎa **3.**
 poud. *krepek, trden človek*: 'jā:, 'ā:na
 ja 'ga:rča, zd'rā:va pa 'čairstna | ☐
 ⇒ BUNKA ☐ +

grčav ▶ 'ga:rčɔ [-va -ə ([*Bo* tudi -čav-)
 prid. (rod. ed. m. sp. -čoga) *grčav* |poln
grč: 'ga:rčɔ 'lɛ:s • ta 'diɛ:ska ja pa
 p'rɪɛ:vɛž 'ga:rčɔva | ☐ +

grd ▶ 'ga:rt -da -ə prid. (rod. ed. m. sp.
 -d'ga in -dɛga; primernik 'ga:ršə -- --
 tudi -a -ə, rod. ed. m. sp. -- tudi -šəga)
grd **1. a** |estetsko negativen|: 'ga:rdə
 'kuxnɛ 'mā:jə • dr'ga:č 'ni s'ʎa:ba, ɹ
 f'ris ja pa p'rɔ: 'ga:rda **b** *umazan,*
nečist: s'ra:jcə 'mā:ž 'ga:rdə • pɛ
 b'luzɛ sɛ 'ga:rda **2. a** |z *moralno*
negativnimi, nesprijemljivimi lastno-
stmi: 'ga:rt ja, 'nɛž ga 'ni p'rɪda •
 'ga:rdə stva'ri mɛ ja pə've:dʎa ud
 'nɛga • zmer. le'nʊo:ba 'ga:rda! • otr. a
 ja 'pɛz 'ga:rt, kə ja 'ma:rjana ɹg'ri-
 z'n'u? • 'ga:rt (*brezobziren*) ja 'bɛ:ɹu [
 dɛ 'nɛ: ([= 'za:nɛ) **b** |ki je posledica
 teh lastnosti|: 'mā:š pa 'tud' 'ga:rdə
 na'vā:də, da z'mɛ:rəm 'vɛčəž z'ra:ɹnɛ
 s've:tɛt • 'ni ja 'ga:ršə stva'ri, kə čə
 'mā:tɛ ɹt'rʊo:ka za'va:ržə **3.** s širokim
 pomenskim obsegom *slab, nekvaliteten*:
 'ga:rt s've:t • 'təm ta'gʊo:r ja 'ga:rda
 'pɔ:t • 'ga:rdə ɹ'rɪɛ:me 'mā:mə (*dežev-*
no, oblačno) • ⇒ biti grda ko COPRNI-
 CA • ⇒ biti grd, da se (še) HUDIČU
 gravža • ⇒ biti grd ko HUDIČ •
 ⇒ biti grd ko smrtni GREH • ⇒ grda
 ROKA • **grd se narediti umazati se**: a
 sɛ se s'pɛ:d 'ga:rt na'rɛ:d'u? (☐ UMAZA-
 TI SE) | ☐ + [Tominešek 1903: 10: im. ed.
 m. sp. »gārd«]

▶ **grdo** ▶ 'ga:rdə prisl. (primernik 'ga:ršə)
1. grdo a |< GRD 1a|: 'pišata pa ɹ'bā:
 'ta:g_ 'a:rdə, da ša 'jā:s 'lɛ:pšə, kə na
 'vidɛm • 'nɪɛ: 'ta:g_ 'a:rdə g'lɛ:dat **b** |<
 GRD 1a|: 'ga:rdə 'dɛ:ʎjə z 'nɛ: **2.** čustv.
zelo |izraža visoko stopnjo|: 'ga:rdə
 se ja pə'tɔ:ku • ⇒ pisati (tako
 (grdo)) ko KURA | ☐ k 2 ⇒ ZELO ☐ +

▶ **grdo** ▶ 'ga:rdə povdk. (primernik 'ga:ršə)
grdo **1.** *izraža neprimernost česa*:
 z'ʎə 'ga:rdə ja, čə se ɹt'rʊo:cɛ na
 zas'tɔ:pjə, 'ša: 'ga:ršə 'pa:, čə 'mā:t' x

'te:mə pɾpə'mò:ra **2.** *deževno, oblačno:* za 'jutər pəra:ujə, da bə 'gairdə | Ξ k 2 $\Rightarrow$ DEŽEVNO, OBLAČNO $\square$ SSKJ

grdoba ▶ gər'du:ba -e z ⟨⟩ **1.** nš *grđost, grđota:* zarad gr'du:be jə ja 'pus't'u – kə ja 'gairda 'taik **2.** slabš. **a** *grda, neprikupna, zoprna stvar:* jə 'kè: sę pa 'na:jdu tə 'žã:bə?' 'ni:sę 'nə ũk'ra:j, gər'du:bə! **b** *malopriden, malovreden človek:* pəg'lè:dę ga, gr'du:bə, 'dę: ja ša pa vę'serũ • zmer. gr'du:ba 'jã:sna! | $\square$ +

grdobija ▶ gərdə'bija -a z ⟨rod. mn. -'bi⟩ *grđobija |slabo ravnanje|:* 'ka: nap'rę: kãke grđə'bija 'de:ša • 'ni:e: gərdə'bi g'va:rət | $\square$ +

grđost $\Rightarrow$ GRDOBA

grđota $\Rightarrow$ GRDOBA

grebator ▶ gre'bã:tɔr -ja (in grę-) m živ. ⟨⟩ slang., slabš. *stremuh:* "marko ja gre'bã:tɔr, se ũ'či kə z'mę:šən | $\square$ $\emptyset$ (SP 1990: 133)

grebatorka ▶ gre'bã:tɔrka -e (in grę-) z ⟨⟩ slang., slabš. *stremuhinja* | < GREBATOR | $\square$ $\emptyset$

grebčev ▶ g'rəpčɔ [-va -ə ([**Bo** tudi -čav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čoga) *ocvir-kov* | < GREBEC|: g'rəpčɔ 'zã:b'ɔ • g'rəp-čɔva 'ma:st (: pə'ti:ca) | $\square$ $\emptyset$

grebec ▶ g'rəbəc -pca m ⟨⟩ **1.** *ocvirek |košček mesa|:* g'rəpčę 'mar:jə 'bęť_()a:ik 'vè:lķę kə nę 'tičę • ũ pə'ti:čę sə g'rəpčę **2.** živ., slabš. *maj-hen, slaboten človek, predvsem otrok:* 'kã: 'ķę: te g'rəbəc 'mò:ra na'rjē:s't! • poud., predvsem za otroka **biti tak ko en grebec biti zelo majhen, slaboten:** "f'ra:mčęk ja 'tã:k_ıə nę g'rəbəc (Ξ biti tak ko eno ZGRIZE) | Ξ k 2 $\Rightarrow$ KROTA $\square$ Plet. (>grębec, bca, m. die Griebe, *Savinska dol.*; – iz nem.«)

grebelica ▶ grabę'ljica -lice (in grę-) z ⟨⟩ **Bo** *bunčica, nastala pri piku žuželke:* na 'ru:ɔkę sə se mę grabę-lice nar'dile | $\square$ $\emptyset$

greben ▶ gra'be:n -a (in grę-; in -'bę-) m ⟨im. mn. -'bę:nę⟩ **1.** *greben |na vrhu petelinove glave|:* 'na:š pę'tjē:lęn 'mã: pa 'reis 'le:b gra'be:n **2.** *priprava za česanje preje* • čustv. **greben raste komu domišljav postaja:** jə 'žə s'pèt

'rã:s'te gra'be:n • čustv. **greben se je povesil** komu *nehal je biti domišljav:* 'a: se mə ja pə'vę:s'u grę'bę:n, kə ja 'vid'ɔ, da 'vę:mə, 'kã: ja z dęk'lè:tə | $\square$ +

grebljica¹ ▶ g'rę:bəlca -e z ⟨⟩ *priprava za čiščenje, strganje:* g'rę:bəlčə pɾ'ni:e:s' | |za žerjavico, pepel| $\Rightarrow$ ŠIRAKELJ $\square$ +

grebljica² ▶ g'rę:bəlca -e z ⟨⟩ redk. *grob-lja |kup nametanega kamenja|:* med 'ni:vəm sə b'le: g'rę:bəlčə | $\Rightarrow$ BAKOVE GREBLJICE Ξ GROBLJA $\square$ $\emptyset$

grebsti se ▶ g'rjē:ps't' se g'rjē:bem se nd. ⟨g'rjē:bę (in g'rjē:p') se -pte se; (g'rē:bu) g'rjē:bļa -ə) slang., slabš. g. se za kaj *stremeti po čem, za čim:* a se g'rjē:bež za 'pè:tkə? | $\square$ $\emptyset$ (+ *grebsti* ≠)

greda ▶ g'rjē:da -e z ⟨⟩ *greda |ploskev zemlje|:* para'da:js ša 'mã:m ũ g'rjē:dę • 'tu:ɔpla g'rjē:da | GARKELJ, VRT, VRTO $\square$ +

grede ▶ g'rè:de g'rèt z mn. ⟨⟩ *gredi |priprava iz palic, na kateri preno-čuje, počiva perutnina|:* 'kura sə na g'rè:dex sę'dé:le, uc'pɔ:t sə b'lę pra-'šičę, ja pa 'ja:na 'du:ɔ: z g'rèt 'pã:dļa, sə jə pa 'tut' 'ka: pə'žã:rlę | $\square$ +

grede $\Rightarrow$ GREDOČ

gredeljnica ▶ g'rè:d'lęnca -e z ⟨⟩ *gredelj-nica |venec iz hrastovih, gabrovih ali brezovih trt, s katerim je na splavu veselnik pritrjen na stožir|:* g'rè:d'lęnce ja "gę'l'jã:žɔ "jõ:ža 'de:žɔ | Ξ GREGLJICA $\square$ +

gredenca ▶ gra'de:nca (in -'dę:-) -'dę:n'ce z ⟨⟩ *kuhinjska kredenca:* zę'li:enə gra'de:nčə smə 'mè:lę 'čã:sę pɾ "tin'čkę | $\square$ $\emptyset$ (SSKJ, SP 1962 *kredenca*)

greder ▶ g'rę:der -dęrja m živ. ⟨⟩ *greder:* g'rę:dęrja 'vəzę • z g'rę:dęrjə bədə 'pa:ršlę zg'ljixat | $\square$ SSKJ

gređoč ▶ gra'dɔ:č prisl. ⟨⟩ **1.** *gređoč |izraža, da kdo kaj opravi medtem, ko kam gre|:* gra'dɔ:č sɾ 'da:ũ ša kə'le:sə ũ ga'rã:žə **2.** *v trenutku, v hipu:* gra'dɔ:č sɾ ga 'jēm'ɔ na t'lę:xę | Ξ k 2 AJNS cvaj; za čas posla; ena dve

- (⇒ EN); EN dva tri; v MOMENTU; TA GREDOČ, □ +
- gregljica** ▶ g're:ǵelca -e ž ⟨⟩ *gredeljnica* |venec iz hrastovih, gabrovih ali brezovih trt, s katerim je na splavu veselnik pritrjen na stožir| □ □ ⇒ GREDELJNICA □ □
- greh** ▶ g're:x -a (in g're:~) m ⟨im. mn. g're:xę) *greh* 1. ver. |kršitev božje ali cerkvene zapovedi|: 'se: 'ne:m g're:xu, 'kâ: m 'xu:d'u x s'pov:vedę!?' - za g're:xe bę 'dê:žę pë'kõ:rë - s'mart'ne g're:x - g're:x ja na'rê:d'u (= star. s'tõ:ru) 2. čustv. *prekršek, prestopok*: 'tõ: ja 'kâ:zën za g're:xe • poud., za ljudi **biti grd ko smrtni greh biti zelo grd**: "iivan ja 'gã:rt kę s'mart'ne g're:x (□ ⇒ biti grd ko HUDIČ) • preg., ob vztrajnem poizvedovanju po storilcu kakega dejanja **greh se pove, grešnika pa ne dejanje se razkrije, storilec pa zamolči**: g're:x se pë've:, g're:šneka pa 'nje: • šalj., za ženske **vredna greha privlačna, zapeljiva**: "ãna ja ša z'me:rëm u're:dna g're:xa | □ + [Tominšek 1903: 14: mest. ed. »gréhъ«; 16: mest. mn. »gréhъh«; 17: or. mn. »gréhъ«]
- ▶ **greh** ▶ g're:x (in g're:~) povdk. ⟨⟩ čustv. *pokvarjeno, neumno*: g're:γ bę 'bê:γ, čę bę tēmë 'župneka ša ne 'diner u 'cê:rku 'nje:s'lę - 'bã:be 'jã:gat ja g're:x | □ SSKJ
- grelec** ▶ g're:γc -a (in g're:~) m ⟨im. mn. g're:γcę) *grelec* a |*grelna naprava*|: g're:γc pṛ p'rã:lne:më s'trõ:jë b |*del grelne naprave*| □ □ SSKJ (SP 1962 grevec)
- grelnik** |za vodo| ⇒ BOJLER
- gremenal** ▶ grame'nã:l -ļa (in gre~; in -mę-) m ⟨⟩ redk. *krmilo pri kolesu ali motornem kolesu*: čaz grame'nã:l ja z'liet'tõ □ □ ⇒ BALANCA □ □
- grenca** ▶ g're:nca (in g're:~) g're:nc'e ž ⟨⟩ zastar. *državna meja*: dę g're:nce ja 'pã:ršu, 'dië:l pa 'nje: | □ □ ⇒ MEJA □ □
- grenčica** ▶ gręn'čica -'čice (tudi gra-) ž ⟨⟩ • **Bo grenčica dere koga zgaga peče koga**: 'këk 'mãne 'duõ:nz žę 'ce:γ 'dê:n gręn'čica 'dië:ra! (□ ⇒ ZGAGA peče

- koga) | |grenka žgana pijača| ⇒ GAJST □ +
- grenek** ▶ g'rië:nek (in -nę-) -nka -ę prid. ⟨rod. ed. m. sp. -nķęga) *grenek* |*neprijetnega okusa kot pelin*|: g'rië:nke ręc'nę:ja - ra'dič ja g'rië:nek - kę'fija bṁ 'piļa g'rië:nke (*brez sladkorja*) | □ □ GORJUP □ +
- greneti** ⇒ GRENITI
- greniti** ▶ gręn'it -'nim (in gra- >) nd. ⟨-; gręn'iję -ļa -ę, mn. -'nilę) 1. 3. os. *greneti* |*imeti nekoliko grenek okus*: sa'ļa:ta (: 'sê:r) grę'n'i - 'murke grę'niję 2. nov. g. kaj *greniti kaj* |*delati manj prijetno, manj srečno*: te 'põ:p mę grę'n'i žijü'lië:nę | □ +
- gres** ▶ g'rê:s -a m ⟨⟩ *zdrob* a nš |*izdelek za pripravo živil*|: pša'ničnę g'rê:s - pa 'nje: 'cę:le š'kã:t'le g'rê:sa 'nët u'sët! - 'nõ:kërle z g'rê:sa (*zdrobovi žličniki*) - m'lę:čnę g'rê:s (*pšenični zdrob, kuhan na mleku*) b |*zavoječek zdroba*|: d'vã: g'rê:sa sëm_()'ë:ļa, 've:m | □ □ SP 1962, Plet.
- gresnokrlj** ▶ g'rê:s'nõ:kërël -rle m ⟨⟩ **Bo** nav. mn. *zdrobov žličnik*: g'rê:s'nõ:kërle sm nar'dila za u 'župę | □ □ ⇒ gresov NOKRLJ □ □
- gresov** ▶ g'rê:sõ [-va -ę ([**Bo** tudi -sav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -sõga) • ⇒ gresov NOKRLJ | □ □ SP 1962
- grešen** ▶ g're:šën -šna -ę prid. ⟨rod. ed. m. sp. -šnega) *grešen*: g're:šne žijü'lië:nę 'ja:, čę žë'viš na ka'ruze • ⇒ vpiti ko grešna DUŠA (v vicah) | □ +
- ▶ **grešno** ▶ g're:šne prisl. ⟨⟩ *grešno*: g're:šne žë'vita, kę 'ništa u'žëmëna | □ □ SSKJ
- grešiti** ▶ grę'sit -'šim (in gra-) nd. ⟨g're:šë (in g're:š) -šte; grę'siję -ļa -ę, mn. -'šilę itd.) ver. *grešiti* |*kršiti božjo ali cerkveno zapoved*|: 'kâ: pte 'xõ:d'lę x s'pov:vedę!?' a sę 'kę: grę'silę? | □ +
- greška** ▶ g're:ška -e ž ⟨⟩ redk. *napaka* |*dejanje, ki ni v skladu z določenim ciljem*|: 'kê: ja 'kę: g're:škë na'rê:d'u? | □ □ ⇒ NAPAKA □ □
- grešnik** ▶ g're:šnek -a (in -ni-) m živ. ⟨im. mn. -nķę (in -ni-)⟩ čustv. *kdor napravi*

- prekršek, prestopok*: a 'ti sɛ 'tis'tɛ
g'rɛ:šnɛk, ( )ə ja 'va:kne zd'rɔ:b'u! ●
⇒ GREH se pove, grešnika pa ne | [ ] +
- greti** ▶ g'rɛ:t g'rɛ:jam nd. (g'rɛ: -te;
g'rɛ:ɥ (tudi g'rɛ:ɥ) g'rɛ:ʎa -ə) 1. a
greti | oddajati toploto: 'pɛ:č (: 'sɔ:n'
çɛ) g'rɛ:ja · 'mã:nt'ɫ g'rɛ:ja (šçiti
pred mrazom) b g. koga/kaj *greti*
koga/kaj | povzročati občutek toplote:
'ta:k 'ja: - z 'ja:ne st'ra:nɛ te g'rɛ:ja
'sɔ:n'çɛ, z d'ruge st'ra:nɛ te pa 'zɛ:be
2. g. kaj *greti kaj | delati toplo*:
'va:də g'rɛ:jam | [ ] +
- ▶ **greti se** ▶ g'rɛ:t se g'rɛ:jam se nd.
(⇒ GRETI) *greti se*: 'na:'ra:jšə se pɾ
'pɛ:çə g'rɛ:ja · 'kã:ča se ja na 'sɔ:nçə
g'rɛ:ʎa · c'vɛ:dər se p'rɛ:več g'rɛ:ja
(*prehitro postaja vroč*) | [ ] +
- grezilo** ⇒ PLAJBA
- greznica** ▶ g'rɛ:zɛnca -e (in g'rɛ:-) z ( )
greznica: a s'te g'rɛ:zɛnçə zə nar'dilɛ?
| [ ] +
- grgrati** ▶ 'ga:rgrat gɛrg'rã:m nd. (-;
'ga:rgrɔ gɛrg'rã:ʎa -ə) *grgrati | zadr-*
ževati in premikati tekočino v grlu
z izdihavanjem zraka: ka'mɛ:lce
'ma:rɛš pə'pɛt, pa 'nɛ:, da jɛx ta'duɔ:
pə'žɛ:raš - gɾg'rã:š jɛx | [ ] +
- grguliti** ⇒ GRUGULITI
- grič** ▶ g'rɛč (in g'ri-) g'riča m ( ) *grič*:
na tiz'd' g'rɛč sma 'puɔ: 'pa:ršʎa |
[ ] + [Tominšek 1903: 17: or. mn.
»gričb«]
- griček** ▶ g'ričɛk -čka m ( ) manjš. *griček* |
[ ] +
- gričevje** ▶ gri'čɔ:jɛ (*Bo* tudi -a) -a (tudi
grɛ-) s ( ) nš *gričevje*: | [ ] SSKJ, SP
1962 (Plet. ≠)
- gričevnat** ▶ gri'čɔ:nat -a -ə (tudi grɛ-)
prid. (rod. ed. m. sp. -d'ga in -tɛga, daj.
ed. m. sp. -t'mə in -tɛmɛ) *gričevnat*:
gri'čɔ:nat s've:t | [ ] SSKJ, SP 1962
- ▶ **gričevnato** ▶ gri'čɔ:natə -tɛga in
-d'ga (tudi grɛ-) s (daj. ed. -tɛmɛ in
-t'mə) nš *gričevnata pokrajina*: 'tɛm
ja 'tã:kə 'bɛl, gri'čɔ:natə | [ ] Ø
- grif** ▶ g'rɛf (in g'rɪf) g'rɪfa m ( ) ● *imeti*
grif rutinsko obvladati ročno opravi-
lo: me'sã:r 'ka: 'ta:k 'liɛ:xkə k'rɪžnə
'kɔ:st rɛs'hɛ:ka, kə 'mã: g'rɛf | [ ] ≠
- gril** ▶ g'rɛl (in g'ril) g'rɪʎa in g'rɪle m
ziv. ( ) *ščurek*: 'kɔ:k sɛ g'rɪlɔ 'mɛ:lɛ
'tɛm! | [ ] +
- grimati** ▶ g'rɪmat -əm in g'rimlem nd.
(g'rɪmɛ -te in g'rimlɛ (in -mɛl)
-mɛlte; g'rɪmɔ -maʎa -ə) star. g. za
kom/čim *žalovati | čutiti žalost zaradi*
izgube koga: 'kɛg_ 'rimle za "ã:nɛ:çɛ!
· st'riç_ə g'rɪmalɛ za 'pɔ:bɛ, 'puɔ:
sə pa s'çã:gale · 'ra:t_(e) 'mã:m, 'diɛ:
kəlçke, pa g'rimlem za 'tɛ:be · 'kɛk
ja g'rɪmaʎa pə 'tis't'mə, kə ja u'ma:
ru! | [ ] ⇒ ŽALOVATI [ ] Plet. ≠
- grinta** ▶ g'rɪnta g'rin'te z ( ) ● čustv., star.
iti komu za grinte biti v težkem
položaju: xu'diçɔvə jɛm ja za g'rin'te
š'ʎə, da jɛm 'ni u'sə zg'rɛ:ʎə · kə tɛ
g'rɛ: za g'rin'te, pa p'rɛ:š (⇒ ZAGU-
STITI) | [ ] +
- gripa** ▶ g'rɪpa g'ripe z ( ) nš *gripa*: g'rɪ-
pə sm 'jɛm'ɔ · g'rɪpə ja 'duɔ:b'u ● star.
biti v gripi imeti gripo: 'ma:ma ja u
g'rɪpɛ, 'ja:s pa 'tud' 'nɪsm zd'ra:u | [ ]
SSKJ, SP 1962
- gristi** ▶ g'rɛs't' (in g'rɪst) g'rizem nd.
(g'rɪzɛ (in g'ris') -s'te; g'rɪzu -zʎa -ə,
mn. g'riz'lɛ itd.) 1. *gristi a | drobiti z*
zobmi: 'nɛ: 'cukra g'rɛs't' b g. kaj
zasajati zobe v kaj, predvsem v
zadregi, jezli: 'nuɔ:ftɛ sɛ g'rɪzɛ 2.
gristi | rad napadati z zobmi: 'sɛ: te
'pɛs na g'rɪzɛ 3. brezos. *črvičiti | imeti*
sunkovite bolečine v trebuhu: "ã:nʎa
s'pɛ:d g'rɪzɛ | [ ] k 3 ⇒ ZVIJATI [ ] +
- griva** ▶ g'rɪva g'rɪve z (rod. mn. g'rɪv) a
griva | pri konju: 'kã:kə g'rɪvə ja
'jɛm'ɔ tis't' p'ra:mč! b čustv. *dolgi,*
gosti, navadno neurejeni lasje,
griva: g'rɪvə tɛ bɾ pɛsmə'dɪʎa
pə'nuɔ:çə, kə bɛš s'pa:u, çə
'na:_bɛš_()ɔ: x fri'zɛ:rjɛ | [ ] +
- grivati** ▶ g'rɪvat 3. os. ed. -a nd. (-; - -
g'rɪvaʎə) griva koga *žal je komu | izra-*
ža neprijetno čustvo, žalost zaradi
storjenega slabega, nepravilnega
dejanja ali opustitve česa dobrega,
koristnega: g'rɪva 'me:, da 'nɪsɛm 'šɔ:
ɾ 'dɔ:xɛrjɛ zə p'rɛ: · 'ma:mə bɔ ša
g'rɪvaʎə, kə 'ni stã:ra 'ma:mə da'mɔ:
u'zɛ:ʎa | ⇒ ŽAL [ ] Ø (Plet. *grevati*)

grivenga ▶ g'rɪvəŋga -e z ⟨⟩ • star. **dela-ti** (= tudi imeti) **grivenge** (zarad česa) *obžalovati kaj*: 'tâ:ke g'rɪvəŋge ja 'dɛ:ɫɔ, kə 'ni 'daj̥ za 'mâ:šə • "vâ:nč se ja ust'rɛ:lu, 'pɥo: sɛ st'rɪz g'rɪvəŋge 'dɛ:ɫale, za'kâ: mə 'nɪšə ma'tɔ:rja 'kuplɛ • 'kâ: bəš 'jəm'ɔ 'tâ:ke g'rɪvəŋge zarat k'râ:ve! | ☐ ∅ (Plet. grevinga)

griza ▶ g'rɪza -a z ⟨⟩ nš *griza* |bolezni: ut'rɥo:cɛ sɛ ɥ'sɛ za g'rɪzə pə'ma:rɫɛ | ☐ +

grizljaj ⇒ USTA

grlica ▶ gər'lɪca -lice z ⟨⟩ *grlica* | ☐ +

grlo ▶ 'gairɫə -a s ⟨rod. mn. -rəl⟩ *grlo* a |zgorŋji del sapnika|: 'gairɫə me bə'li • 'va:sa ga ja ɥ 'gairɫə 'pikŋɫa b redk. |spredŋji, sredŋji del vratu|: 'gairɫə mə ja pra'rɛ:zɔ • poud., nov. **vpiti** (= dreti se = kroliti ipd.) **na vse grlo glasno vpiti**: na ɥ'sə 'gairɫə ja k'rɔ:lu (☐ ⇒ vpiti ko grešna DUŠA (v vicah)) | |najožji del predmeta| ⇒ VRAT | ☐ ⇒ GRTANEC ☐ +

grm ▶ 'gairəm -rma m ⟨⟩ *grm*: 'ma:ča se ja ɥ 'gairŋ sk'rɪɫə | ☐ + [Tominšek 1903: 15: rod. mn. »pápež̥ɥ, pastírj̥ɥ, ríbč̥ɥ ali: gárm̥ɥ (= grmov), stŏ'ɫɥ, pískr̥ɥ, vátɫɥ.«]

grmavša ▶ gər'ma:uša -a z ⟨⟩ nš, čustv. *plevel*: tɔ gɥ'ma:ušə kɔɫ 'xiša ša m pə'kɔ:s'ɥ | ☐ ⇒ PLEVEL ☐ ∅

grmček ▶ 'gairəmčək -čka m ⟨⟩ manjš. *grmiček*: pəg'lɛ:dɛ, 'kò:kə ja na tɛmə 'gairəmčəkə brɔ'ŋɪč! | ☐ ∅ (+ *grmiček*)

grmenje ▶ gər'miɛ:nɛ (**Bo** tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *grmenje*: gɥ'miɛ:nɛ se 'čuja | ☐ +

grmeti ▶ 'gairmet 3. os. ed. gər'mi nd. ⟨-; 'gairm'ɔ gər'mɛ:ɫa -ə⟩ 3. os., brezos. *grmeti* |dajati zelo slišne glasove|: 'kək ja gərmɛ:ɫə 'ceɫə 'nɔ:č! | ☐ +

grmičar ⇒ BRAZDOVEC

grmovje ▶ gər'mɔ:jə (**Bo** tudi -a) -a s ⟨⟩ nš *grmovje*: sɛ'kɛ:rə sm̥ u gər'mɔ:jə 'va:rɥu • 'kura se pə gər'mɔ:jə sk'rɪ:vəjə | ☐ +

grob ▶ g'rɥo:p -ba m ⟨⟩ 1. *grob* a |prostor v zemlji|: "iivan bɔ g'rɥo:p s'kuɔ:pɔ • a ja g'rɥo:b žə za'sut? b |pokrit, zasut prostor|: a pta š'ɫa:

'kɛ: na 'ma:mɛŋ g'rɥo:p? • g'rɥo:p se ja ɥ'sɛ:du • na g'rò:bə ja 'mɛnda p'rɔ: 'čɛ:dnə na'rɛ:tə 2. *cvetlična greda v obliki gomile*: prat 'xišə mə 'rò:ža ɥ g'rɥo:p nasa'dilɛ 3. *krompirjevi gomolji ene krompirjeve zeli*: a ja te krəm'pɛ:r z 'ja:ŋga g'rɥo:ba? • pəg'lɛ:dɛ, 'kò:k ja ɥ tɛmə g'rɥo:bə krəm'pɛ:r-ja! • čustv. **spraviti koga v grob** (z neustreznim ravnanjem, obnašanjem) *povzročiti smrt koga*: 'dɛ:da me bɔ ɥ g'rɥo:p sp'râ:v'ɥ, kə 'ta:k 'pija | ☐ + [Tominšek 1903: 16: mest. mn. »grŏ'bh̥«; 17: mest. mn. »gr̥bh̥«]

grob ▶ g'rɔ:p -ba -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -bga in -bɛga⟩ 1. *velik* |ki dosega visoko stopnjo glede na razsežnost|: z 'bəl g'rɔ:bɛ ž'licɛ ja t're:ba 'župə pəs'nemat • 'kək ja 'pò:b žə g'rɔ:p! • 'kâ:kə g'rɔ:bə 'xišə 'mâ:jə! 2. nov., redk. *grob* |ki v odnosu do ljudi na žaljiv način kaže svoje negativne lastnosti|: g'rɔ:p ja də (= z) 'nɛ: | ⇒ NA GROBO ☐ k 1 ⇒ VELIKI prid. ☐ k 1 X 2 **Kr**: kə sɛ š'ma:rčkɛ 'župnɛk "kɪtak š'lɛ ta'ɥo: 'nɛ:kəm u "rɔ:t, jəx ja "jurjɔ "jâ:nes'ɫɛ:čɔ, jəm ja pa 'rɛ:ku – »'kâ:m pa g'rɛ:š'« sɛ mə pa 'župnɛk 'rɛ:klɛ – »'ti, 'pò:p, 'ti sɛ pa g'rɔ:p« – kə jəx 'ni 'vɪkɔ. "jâ:nes ja pa 'rɛ:ku – »'a:, 'kâ: 'ja:s, 'mò:j b'rart, "jurə, 'tis't' ja šale g'rɔ:p, ja za d've: g'ɫa:vɛ 'vɛ:čə ɥd 'mɛne.« (Po Logar 1993: 86) ☐ + [Plet.: *grŏb*, grŏba, *adj.* 1) massiv, grob: grobo hrastje, *ogr.-C., Savinska dol.*; [...]]

▶ **grobi** ▶ g'rɔ:p -bɛga in -bga m živ. ⟨⟩ *odrasli* |odrasel človek|: u'ka:kəš se pa 'bəl kə kâg'()rɔ:p | ☐ ⇒ VELIKI m ☐ ∅

grobar ⇒ TUTENGROBER

grobati ▶ g'rò:bat -əm nd. ⟨⟩ *osipavati*, *ogrebati*: g'da:j pta pa krəm'pɛ:r g'rò:baɫa? | ☐ OBSIPAVATI ☐ +

grobek ▶ g'rɥo:bək -a m ⟨⟩ manjš. *grobek*: a s'te 'muc'kə 'nɛ:s'le 'kɛ: 'rɔ:š na g'rɥo:bək? | ☐ +

grobijan ▶ grɔb'jâ:n -a m živ. ⟨⟩ čustv., nov. 1. *grobijan* |grob človek|: "jɛ'linčič ja grɔb'jâ:n 2. redk. *nenavadno velik*

- (in močen) človek: pəg'lé:de 'gai, 'kək ja z'râ:stu! pə'vergnə grɔb'ljâ:n 'ja: | ☐ k 2 ⇒ VELIKAN ☐ +
- grobija** ▶ g'rɔ:ble -e ž ⟨⟩ *Kr groblja [kup nametanega kamenja]: tis'te g'rɔ:ble sə b'le:, 'pju: sə pa 'gju:ɔr u'nè:təlce 'râ:s't'le | ☐ ⇒ GREBLJICA ☐ +*
- grobnica** ⇒ ŽERK
- grof** ▶ g'rju:ɔf -a m živ. ⟨⟩ 1. *grof [plemič] 2. iron. kdor se dela imenitnega: 'nə, u's'ta:nə, g'rju:ɔf! • šalj. iti (= goditi se) komu ko grofu imenitno se goditi komu: 'na:šmə 'dɛ:, kə ja u 'pɛ:nzi:jə, g'rè: kə g'rju:ɔfə (☐ ⇒ iti komu ko BARONU) • šalj. ležati id. ko grof imenitno ležati: 'pɔ:p lɛ'ži kə g'rju:ɔf (☐ ⇒ ležati ko BARON) | ☐ k 2 ⇒ BARON ☐ +*
- grofica** ▶ grə'fɪca -'fice ž ⟨⟩ *grofica [plemkinja]: 'e:nkɔrt ja b'la: na grə'fɪca | ☐ +*
- grozdje** ▶ g'rò:z'd'jə -a (in -zd-) s ⟨⟩ nš, star., redk. *grozdje: 'čâ:sə smə 'mè:lɛ g'rò:z'dja 'vje:č kə 'dɛ: • kə'sice ud g'rò:z'd'ja smə pra'žigalɛ | ☐ ⇒ GROZDJE ☐ ∅*
- grozdjev** ▶ g'rò:z'd'jɔ [-va -ə (in -zd-; [Bo tudi -jav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -jɔga) star., redk. *grozden [nanašajoč se na grozdje]: kə kə'fija 'ni b'la, smə g'rò:z'd'jɔve kə'sice pra'žigalɛ | ☐ ⇒ GROZDJEV ☐ ∅*
- grom** [Tominešek 1903: 12: rod. ed. »grōmak«]
- gromska strela** ▶ g'rɔ:mska st'rel̩a (in st'rɛ:-) medm. ⟨⟩ kletv., redk. *izraža podkrepitev trditve: 'kâ: ja pa 'dɛ: 'tɔ:, g'rɔ:mska st'rel̩a! | ☐ ⇒ DUŠ ☐ ∅*
- gromski** ▶ g'rɔ:ms'kɛ -ska -ə prid. ⟨⟩ • ⇒ GROMSKA STRELA • ⇒ za eno gromsko STRELO | ☐ +
- ▶ **gromska** ▶ g'rɔ:mska -e ž ⟨⟩ • čustv., redk. *za eno gromsko za silo [izraža stopnjo ali mero, ki zadostuje za uresničitev dejanja, stanja]: {A} 'kəg_()'rè:ʔ {B} 'e:, za nə g'rɔ:mskə. • za nə g'rɔ:mskə z'nâ:m 'nɛ:mškə (☐ ⇒ za SILO) | ☐ ∅*
- groš** ▶ g'rju:ɔš -a m ⟨⟩ 1. *groš a nekdaž [avstrijski novec]: 'čâ:sə sə blɛ g'rju:ɔšə, 'de: sə pa 'dinɛrjə b [avstrijski kovanec, stotinka šilinga] 2. čustv. denar sploh: nɛx 'pâ:r g'rju:ɔ:šu ja p'la:čɔ, ja pa 'puf 'va:rn'u | ☐ k 2 ⇒ GNAR ☐ +*
- grot** ▶ g'rju:ɔt -a m ⟨⟩ *grot [pri mlinu]: pša'nica u g'rju:ɔt lɛ'ti | ☐ +*
- groza** ▶ g'rju:ɔza -e ž ⟨⟩ nš *groza [velik strah]: ud g'rju:ɔze sm̩ 'ta:rd g'râ:tɔ • poud. od groze zelo: ud g'rju:ɔze 'du:ɔs't' jəx ja b'la na pəg'rè:bə • ud g'rju:ɔze 'xədə ja b'la (☐ ⇒ ZELO) | ☐ +*
- ▶ **groza** ▶ g'rju:ɔza povdk. ⟨⟩ čustv., redk. *izraža veliko težavnost, mučnost česa: g'rju:ɔza 'ja:, kə ja u'sə 'dɛ:le na 'kupə - 'd've: k'râ:vɛ mâ:mə na 'ca:jtə pa mɛd'vâ: 'ni:smə zd'râ:va pa u'sə 'tâ:kə • poud. da je groza no strah zelo: 'ta:k ja sɛt'nâ:ru, da ja b'la g'rju:ɔza nə st'râ:x (☐ ⇒ ZELO) | ☐ SSKJ*
- grozd** ▶ g'rju:ɔst -zda m ⟨im. mn. -z'dɛ⟩ a *grozd [sad vinske trte]: 'kâ:kɛ na'bitɛ g'rju:ɔz'dɛ 'sə! b grozdu podoben sad: 'kâ:kɛ g'rju:ɔz'dɛ 'mâ: 'ri:bɛs! | ☐ +*
- grozden** ⇒ GROZDJEV
- grozdje** ▶ g'rò:z'd'jə -a (in -zd-) s ⟨⟩ nš *grozdje: g'rò:z'd'jə ja z'rè:l̩ə • 'mučkat (: prè:šat) g'rò:z'd'jə • ud g'rò:z'd'ja kə'sice ja t're:ba 'vɛn p'luvat • u g'rò:z'd'jə (v grozdu, v grozdih) sə st'rigɛlce | ☐ GROZDJE ☐ +*
- grozdjev** ▶ g'rò:z'd'jɔ [-va -ə (in -zd-; [Bo tudi -jav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -jɔga) *grozden [nanašajoč se na grozdje]: med 'va:js'kɛ smə 'žie:l̩ət pra'žigalɛ za ɛɛ'kurjə pa g'rò:z'd'jɔve kə'sice, da smə sɛ kə'fija 'kuxalɛ | ☐ GROZDJEV ☐ +*
- grozen** ▶ g'rju:ɔzən -zna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -z'nɛga) 1. *grozen [ki prinaša veliko trpljenje, hude težave]: 'ra:k ja g'rju:ɔzna bɛ'le:zən 2. čustv. ki povzroča odpor, nenaklonjenost: 'dè:da ja 'bè:ɥ p'rɔ: g'rju:ɔzən za 'videt 3. čustv. ki se pojavlja v zelo visoki stopnji: u g'rju:ɔz'nɛx skɔ'be:x sm̩ b'la: 'za:nɛ | ☐ + [Plet.: »grózen, zna, adj. [...] 2) stattlich, schön, Gor.,*

Tolm., Savinska dol.-C.; [...]«

► **grozno** ▶ g'ruo:znə prisl. ⟨⟩ čustv. *grozno* |< GROZEN 2|: g'ruo:znə 'xədə ga ja b'lə g'lè:dat • g'ruo:znə me ja b'lə st'râ:x | ⊞ ⇒ ZELO | ⊞ SSKJ, Plet.

► **grozno** ▶ g'ruo:znə povdk. ⟨⟩ čustv. *izraža veliko težavnost, mučnost česa: u 'lâ:gerjə ja b'lə g'ruo:znə • nov. pr̄tis'te 'xiše ja g'ruo:znə (imajo zelo neurejene razmere)* | ⊞ SSKJ

groziti ▶ grə'zit -'zim nd. ⟨-; grə'ziy -'la -ə, mn. -'zilə itd.⟩ nov. *groziti |obljubljati kaj neprijetnega|: grə'ziy 'ja, da se bə 'fè:ntə* | ⊞ +

grožnja ▶ g'ruo:žne -e ž ⟨rod. mn. -žən'⟩ nov. *grožnja: ne'gò:vev̄ g'ruo:žən' sm̄žə 'šet* | ⊞ +

grši ⇒ GRD, GRDO

grtanec ▶ gər'tâ:nc -a m ⟨⟩ *grlo, goltanec a |zgornji del sapnika|: a se tē ja 'kə:st u gər'tâ:nz_()a'pikŋa? b |sprednji, srednji del vratu|: za gr̄'tâ:nc me ja zag'râ:b'u* | ⊞ GRLO | ⊞ Plet.

grtavze ▶ gər'ta:uze -'ta:us ž mn. ⟨⟩ nizk. *usta |del obraza|: te m 'ta:k pə gr̄'ta:uzex! • 'ta:k sm̄ 'kò:z'ŋa, da səm_-'i:sn̄a, da mē bə gr̄'ta:uze u'ta:ngaŋə* | ⊞ ⇒ USTA | ⊞ Ø

gruba ▶ g'ruba -e ž ⟨⟩ *gruda |kos sprijete prsti|: g'rube sm̄ 'tə:kŋa* | ⊞ Ø

grubnek ▶ g'rubnek -a (in -ne-) m ⟨im. mn. -neķə⟩ *bat za tolčenje grud: g'rubnek ja za g'rube 'tə:čt* | ⊞ Ø

gruča ⇒ GRUPA

gruda ipd. ⇒ GRUBA ipd.

grudobran ▶ g'rudəbrâ:n -a m ⟨⟩ voj. *pr̄sobran: 'šicŋgrâ:bən smə skə'pâ:lē, ucpr̄ē:dē ja 'bè:u pa 'puo: g'rudəbrâ:n* | ⊞ Ø

grugru ▶ g'rug'ru medm. ⟨⟩ *grugru: gə'ŋə:b 'de:ŋa g'rug'ru* | ⊞ SSKJ

gruguliti ▶ grə'gulət (in -lt) -əm (redk. gər'gu- >) nd. ⟨grə'gulə (in -'gul) -lte; grə'gulu -lŋa -ə) redk. a *gruliti |oglašati se z glasom grugru|: 'naž gə'ŋə:p, čə g'rè:š ub d̄ə'si:et̄ex a pa u'pə:'nuo:čə 'mie:mə, 'za:čne gr̄'gulət • 'kəg_-'ə'ŋə:b grə'gulə! b čustv. *dajati gruljenju podobne glasove: a 'čujaš**

'm̄ixca, 'kəg_()r̄'gulə? • 'pò:bək s'pè:d grə'gulə | ⊞ Ø

gruliti ⇒ GRGULITI

grunt ▶ g'rənt -a (tudi g'ru-) m ⟨im. mn. -n'te) 1. *grunt |večje kmečko posestvo|: bē se 'li:exkə u'žènŋa na g'runt • nad 'lučəm 'guo: sə 'sâ:mē 'vé:lķə g'runtə • 'pə: g'runta ja 'duo:b'u 2. nš *tla |zemeljska površina|: 'təm sma kə'pâ:ŋa za t̄istə 'ba:jte, a'n̄ie:, u g'rənt* | ⊞ ⇒ TLA | ⊞ +*

gruntati ▶ g'runtat -əm nd. ⟨⟩ 1. star. *premišljevati, razmišljati: a bē 'vi g'runtalə, a bē 'guo:r us'ta:lə a bē da'mə: 'pa:ršl̄ə? • 'fa:jn smə 'živelē 'net u tis't'mə 'ŋuo:gerjə, sâmə kə 'nišə 'než 'dè:ŋə, 'ka: g'runtə 'sē, ja b'lə pa 'ka:r 'də:k'ca:jt • ŋ'ca:jt g'runtəm, xu'dič, səm_()is'lu, 'tə: bē pa u'sə b'lə 'možnə 2. star. a g. na koga/kaj *misliti na koga/kaj: g'liz'de:le sm̄ g'runtaŋa na 'vâ:jə b g. koga/kaj misliti na koga/kaj, premišljevati o kom/čem: 'ka: nap'rē: jə ja g'runtə • ša z'me:rŋ 'tis'te 'ca:jte g'runta* | ⊞ ⇒ MISLITI | ⊞ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)*

grunthobelj ▶ g'runt'xə:bəl -na m ⟨⟩ les. *osnovnik |skobljič|* | ⊞ Ø

grupa ▶ g'rupa -e ž ⟨⟩ redk. *gruča, skupina ljudi: u d've: g'rupə smə se nar'dilē* | ⊞ SSKJ, SP 1962

grušč ⇒ ŠUDER

grušev ▶ g'rušə -va -ə (*Bo* tudi -šav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -šəga) *hruškov: g'rušə 'le:s • g'rušə diu'jâ:k • g'rušə 'tə:kəc (hruškovec |mošt|) • g'rušəva 'va:da (hruševka, hruškovka)* • ⇒ kofije je táko ko gruševa VODA | ⊞ GRUŠKOV | ⊞ Plet.

gruševac ▶ g'rušəc -a m živ. ⟨⟩ *Bo* zastar. *oreh z velikimi sadovi* | ⊞ Plet. ≠

gruška ▶ g'ruška -e ž ⟨rod. mn. -šək in -šk) *hruška |drevo ali njegov sad|: g'ruškə smə 'mè:lē prat 'xiše • 'duo:bra g'ruške sə b'le: • d'vâ: 'cè:kərja g'rušək • 'suxe g'ruške* | ⊞ Plet. [Tominšek 1903: 18: daj. ed. »grúšk«]

gruškov ▶ g'ruškə [-va -ə (f *Bo* tudi -kav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -kəga) redk.

hruškov: g'ruškə 'le:s | ☐ ⇒ GRUŠEV ☐
Plet.

grušt ▶ g'rəšt -a (tudi -'ru-) m ⟨⟩ 1. **a** *ostrešje* |*nosilno ogrodje*|: a s'te g'rəžž(ə) 'da:lə 'gʊo:r? • g'rəšt pṛ 'xišə (: 'mā:rafə) • čustv. nə'mā:lə 'bəl ga ja 'žə pə g'rəštə kə 'məne (*malo močnejši, debelejši je kot jaz*) **b** *streha pri stavbi*: na g'ruštə ja 'bérɥ nə 'kuo:nc g'ruške, kə ja čəb'ə'n'ák rəz'nje:slə 2. *ogrodje (motornega) kolesa*: g'rəšt pṛ pə'cikəlne mə ja 'pə:kn'u | ☐ k 1b ⇒ STREHA; k 2 GEŠTELJ ☐ Plet. ≠

guba |pri namernem zapognjenju tkanine| ⇒ FALTEN [Tominišek 1903: 19: im./tož. dv. »(dve) [. . .] gúb«]

gubanciti ⇒ GRBANČITI

gubati ipd. ⇒ GRBANČITI ipd.

gugalica ⇒ GUGELICA

gugalnica ⇒ GUGELICA

gugati ▶ 'gugat -əm in -glem nd. ⟨'gugə -te in guglə (in -gəl) 'gugəlte; 'gugə -gaļa -ə) 1. *gugati*: 'ti ša 'gugə 'pə:ba • na 'gungəlčə se ja 'gugaļa • 'pe:ma se 'gugat 2. čustv. guga koga *drgetati* |*močno se trestí*|: kə 'ni 'duo:b'u š'n'ə:psa, ga ja 'ka: 'gugaļa | ☐ k 1 DRGUNCATI, GUNCATI, GUNGATI; k 2 ⇒ TRESTI SE ☐ +

▶ **gugati se** ▶ 'gugat se -əm se in -glem se nd. ⟨⇒ GUGATI⟩ 1. *gugati se, majati se* |*biti majav*|: s'tə: se 'guga • 'zə:p se mə 'gugle 2. čustv. *opotekajoče se, okorno hoditi*: pəg'lè:də, 'kək se 'xɑ:nz dɑ'mə: 'gugle | ☐ k 1 GUNCATI SE, GUNGATI SE ☐ +

gugelica ▶ 'gugəlca -e ž ⟨⟩ *gugalnica*: na 'gugəlčə se 'guga • a sta 'gugəlčə žə nar'diļa? • 'də: ga na 'gugəlčə | ☐ GUNCALICA, GUNGALICA ☐ ∅ (+ *gugalica*)

guliti ▶ 'gulət (in -lt) -əm nd. ⟨'gulə (in 'gul) -lte; 'gulu -lļa -ə) *guliti*: 'ka: 'gulə x'ļa:ča, da uš 'mè:lā x'mā:lə 'nuo:ve! | ☐ +

▶ **guliti se** ▶ 'gulət (in -lt) se -əm se nd. ⟨⇒ GULITI⟩ žarg. šol. **a** *učiti se mehanično, brez razumevanja*: 'kək se 'gulə - pa 'neč mə u g'ļa:ve na uštā:ne! **b** *učiti se sploh*: t'ri d'ni

sṇ se 'gulļa 'fizəkə • za 'ra:u:naka (*tj. matematiko ali fiziko*) sṇ se 'gulu | ☐ k a ⇒ PIFLJATI SE; k b ⇒ UČITI SE ☐ SSKJ, SP 1962

guma ▶ 'guma -e ž ⟨⟩ 1. nš *guma* |*snov*|: za bən'cjin na s'mə: 'bəd 'guma, p'ļa:-s'təka ja 'žixər • 'puo:d (: 'puža) z 'gume 2. **a** *guma* |*izdelek*|: 'guma za 'piškər **b** *plašč* |*za na kolo*|: 'guma ja 'pə:kn'ļa • tə p'rəd'nə 'gumə pṛ 'a:utə sm pra'sè:kə | ☐ 2b ⇒ MANTELJ ☐ +

gumb ipd. ⇒ KNOF ipd.

gumbnica ⇒ KNOFLUKNJA

gumer ▶ 'gumer -mərja m, tudi živ. ⟨⟩ *voz z gumijastimi kolesi*: 'gumerja sṇ 'duo:bə | ☐ GUMIVOZ ☐ ∅ (SSKJ *gumar*)

gumi |žvečilni gumi| ⇒ ČIGUMI

gumica ▶ 'guməca (in -mi-) -məcə (in -mi-) ž ⟨⟩ 1. manjš. *gumica* |< GUMA (*izdelek*)|: a 'mā:š kākə 'guməcə za g'ļa:ž 'za:pṛt? • u'rəčkə z 'guməcə 'za:pṛə • 'guməcə za p're:mzə pṛ pə'ciklne 2. redk. *radirka*: 'gumičə mə pə'sə:də | ☐ k 2 ⇒ RADIRKA ☐ SSKJ, SP 1962

gumidefekt ▶ 'gumədə'fekt -a (in -mi-; in -dē-; in -dē'fex-) m ⟨im. mn. -dē'fektə) *okvara na pnevmatiki*: 'višə 'k'rə:pe smə 'mè:lə 'gumədə'fekt | ☐ ⇒ DEFEKT ☐ ∅ (SSKJ *gumi defekt* pod *gumi*)

gumijast ▶ 'gumjast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'təga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'təmə in -s't'mə) *gumijast, gumén*: 'gumjast 'puo:tpłat • 'gumjas'tə š'kò:r-nə • gumjasta 'dixtənga | ☐ GUMNATEN ☐ SSKJ, SP 1962

gumilastika ▶ gəmə'ļa:s'təka (in -ti-) [-təke (in gu-; in -mi-; [in -ti-) ž ⟨⟩ star. *elastika*: gəmə'ļa:s'təka [sṇ ja u'ta:rgaļa ([= ja 'pə:kn'ļa) | ☐ ⇒ ELASTIKA | ☐ SSKJ, SP 1962

gumivoz ▶ 'gumə'və:s -za (in -mi-) m ⟨⟩ *voz z gumijastimi kolesi* | ☐ ⇒ GUMER ☐ ∅ (SSKJ *gumi voz* pod *gumi*)

gumnaten ▶ 'gumnatṇ -tna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -t'nəga) *Kr* redk. *gumijast, gumén*: 'gumnatṇ prətp'rā:žnək • 'gumnat'nə š'kò:r-nə • 'gumnat'ne rəka-'vice | ☐ ⇒ GUMIJAST ☐ ∅

gumolezenga ▶ gəmə'le:zənga -e (tudi gu-;

- in -'lɛ:-) ž (<) *lepilo za gumo: š'la:ɯf* pa f'l'ikə z gem'le:zəŋgə na'mā:žāš pa pəs'tiš, da se n'mā:žə pəsə'si, pa pɾ'liməš - 'pɯo: pa dɾ'ži, 'dɯo:kler dɾ'ži | □ ∅
- gunca** ▶ 'gunca medm. (<) (večkrat) ponovljen *pri ujčkanju, zibanju otroka: 'gunca 'gunca 'gunca, d'vā: dɛ'bè:žā 'junca | □ ∅*
- guncalica** ⇒ GUNCERICA
- guncati** ▶ 'guncat -əm nd. (<) *gugati: 'pe:ma se 'guncat • ⇒ AFNE guncati | □ ⇒ GUGATI □ +*
- ▶ **guncati se** ▶ 'guncat se -əm se nd. (<) *gugati se, majati se |biti majav|: 'mīza (: 'vɔ:s) se 'gunca | □ ⇒ GUGATI SE □ Plet.*
- guncelica** ▶ 'guncelca -e ž (<) redk. *gugalnica: ɯ d'ri:evə ja 'guncelca ɯ'bè:šāna | □ ⇒ GUGELICA □ ∅ (SP 1962, Plet. guncalica)*
- gungalica** ⇒ GUNGELICA
- gungati** ▶ 'gungat -əm nd. (<) *gugati: 'nə, 'gungə 'me: | □ ⇒ GUGATI □ Plet.*
- ▶ **gungati se** ▶ 'gungat se -əm se in nd. (<) *gugati se, majati se |biti majav|: 'žā:dja se 'gunga | □ ⇒ GUGATI SE □ ∅*
- gungelica** ▶ 'gungelca -e ž (<) *gugalnica: 'de: ga na 'gungelcə, da bɔ g'ma:x | □ ⇒ GUGELICA □ ∅*
- gunt** ▶ 'gunt -a m (im. mn. -n'tɛ) *hunt |rudniški voziček|: 'ta:rjə smə b'lɛ, da smə na tis'tɛɣ 'guntex 'vɛz'lɛ 'vən tis'tɛ 'šudɾ, a'njɛ, tɪstə ka'mɛjə - 'tɪstə 'vazɛ sə b'lɛ 'gun'tɛ | □ ∅ (SSKJ, SP 1962 hunt)*
- gura** ▶ 'gura -a ž (<) slabš., star. *konj |žival|: 'gura 'nɔ:ča pə'tè:gən't | □ ⇒ KONJ □ Plet.*
- gurati** ▶ 'gurat -əm nd. (<) čustv., redk. **a** g. kaj/koga *mučiti kaj/koga |povzročati napor|: 'ni 'le:pə, da 'kɯo:ne 'ta:g'ura **b** redk. s težavo se preživljati: z d'ne:va ɯ 'dè:n 'gurəmə | □ ⇒ k a ⇒ MATRATI; k b ⇒ TOLČI SE □ Plet.*
- ▶ **gurati se** ▶ 'gurat se -əm se nd. (<) čustv., redk. *s težavo se preživljati: zd'rā:va 'nīsma, pa 'gurəma se 'pa: 'nè:kak | □ ⇒ TOLČI SE □ ∅*
- ▶ **gurati jo** ▶ 'gurat jə -əm jə nd. (<)
- čustv., redk. *s težavo se preživljati: {A} 'kək vəm g'rè:ʔ {B} 'e:, 'gurəm 'jə. | ⇒ TOLČI SE □ ∅*
- guzniti** ▶ 'guzn't (in -z'n'(-) [>) -z'nem d. (<)'guz'nɛ (in ['guzn' (in -z'n')) -zɛn'te; 'guz'n'u -zən'la -ə) nizk. **a** *umreti: 'guz'nɛ, 'kò:rba 'jā:sna! **b** redk., za živali poginiti: p'ri:ese 'ni pa 'ni 'va:t'ə 'guz'n't | □ ⇒ UMRETI □ +*
- gužba** ▶ 'gužba -e ž (<) star., redk. *gneča: 'kā:kā 'gužba ja b'žā: ɯ 'a:ɯtɔ'busə! | □ ⇒ GUŽVA □ ∅*
- gužbati se** ▶ 'gužbat se -əm se nd. (<) star., redk. **a** g. se kje *gnesti se kje: 'ta:k se ja t're:ba 'gužbat, kə na 'dā:jə d've:x 'a:ɯtɔ'busɔ **b** g. se kam tlačiti se kam, riniti se kam: 'ni: se 'gɯo: 'gužbat | □ ⇒ k a ⇒ GUŽVATI SE; k b ⇒ BASATI SE □ ∅*
- gužva** ▶ 'gužva -e ž (<) *gneča: 'tā:kā 'gužva ja b'žā: ɯ 'cè:rkvɛ, da sp'žɔ:x 'nīsəm 'nətər 'šɔ: | □ ⇒ GUŽBA □ ∅*
- gužvati se** ▶ 'gužvat se -əm se nd. (<) **a** g. se kje *gnesti se kje: a sɛ se 'ti 'tu:z'()ra:ɯnə ɯ 'a:ɯtɔ'busə 'gužvɔ? **b** g. se kam tlačiti se kam, riniti se kam: | □ ⇒ k a GUŽBATI SE; k b ⇒ BASATI SE □ ∅*
- gvaltik** ▶ g'va:ɯtɛk povdk. (<) star., redk. *izraža, da je kdo telesno dovolj močen za izvršitev določenega dela: uz'digən'ma 'tɔ:le. a 'bəž g'va:ɯtɛk? | □ ⇒ UKOS □ ∅ (Karničar 1990)*
- gvant** ▶ g'vənt -a (tudi g'vā:-) m (<) star. *obleka |oblačilo, ki pokriva zgornji in spodnji del telesa predusem moškega|: 'nɯo:ɯ g'vənt sm sɛ 'kup'u - d'vā: g'vənta 'mā: 'nɯo:va - u 'te:məle s'tā:rmə g'vəntə 'pa: 'na: m š'žā: | □ ⇒ OBLEKA □ SSKJ*
- gver** ▶ g'vje:r -a (in g'vè:-) m (<) star. *puška: g'vè:r sm 'jəm'ɔ | □ ⇒ PUKŠA □ ∅*
- gvinjati** ▶ g'vinet -əm d. (<) star. *zmagati |v vojaškem, fizičnem spopadu, na tekmovanju, pri družabni igri|: smə 'kārte š'pilelɛ, sm 't'rikərd g'vin'ɔ - "ā:na pa 'ša: 'ja:dɯ sta se š'žā: 'vā:d'let - pa na 've:m, g'dɔ: ja g'vin'ɔ - u 'tətɛ 'va:js'kɛ sə "ruseɣ pa*

'mer'ká:ncę g'vinele | ☐ ⇒ ZMAGATI
☐ ∅

gvirati ▶ g'vè:rat -əm nd. ⟨⟩ star. g. koga *zadoščati komu* |biti v skladu s pričakovanim, zahtevanim, potrebnim|: g'vè:rəjə te tę 'čę:ulę • nę škər'nic'ǵ u'rè:xo ga bọ g'vè:rọ za'ęnkrt • nə'bi:ęga 'fè:rleŋka 'nę:mjə, pa jəx 'ka: g'vè:ra 'mıca bę ga 'tut' 'ka: g'vè:raļa | ☐ ∅ (Karničar 1990 *gverati*)

gvišno ▶ g'višnə prisl. ⟨⟩ star. 1. čustv. *izraža nepreklicnost česa*: pa da 'jutr 'čistə g'višnə p'rideš 2. v medmetni rabi *seveda* |izraža soglasje, pritrđitev|: {A} a bež zase'gurnə 'nè:su g'nār? {B} g'višnə, da ga 'bəm. | ☐ k 2 ⇒ SIGURNO ☐ SSKJ

▶ **gvišno** ▶ g'višnə povdk. ⟨⟩ star. a čustv. a *izraža prepričanost o čem*: g'višnə, da na 'mò:ra p'rit b v medmetni rabi *izraža pritrjevanje*: g'višnə, da tę 'nišmə 'foš • 'čistə g'višnə, da na 'mò:ra 'jət | ☐ ⇒ SIGURNO, ZA GVIŠNO ☐ SSKJ

gzunt ▶ g'zunt -- -- povdk. ⟨⟩ Kr posam. *duševno zdrav, uravnovešen*: ta 'bā:ba 'ni 'čistə g'zunt | ☐ ⇒ NORMALEN povdk. ☐ ∅

hH

h ▶ 'xə -ja tudi -- m ⟨⟩ h |soglasnik; črka|: 'xə bę 'ma:glə 'pišat, 'nię: 'bə | ☐ SSKJ, SP 1962

h ▶ X predl. ⟨γ pred b g z ž ẓ̌⟩ z dajalnikom (Bo redk. z orodnikom k 1. a |za izražanje cilja|: 'vok na g'rè: x 'žučə • Bo redk. a beš'()o: x ut'rųo:kex? b |za izražanje splošne usmerjenosti|: x'ıišə ja b'ļa: u'ba:rnenə 2. |za izražanje pripadnosti|: γ zę'dā:rjem sə me 'da:lę 3. a |za izražanje namena|: γ 'dię:žə se p'ršte'luja b |za izražanje primernosti|: a 'tətęle 'čę:ulę g'rè:də x ub'lę:kę? | ☐ + (+ k)

ha ▶ 'hə medm. ⟨⟩ 1. *izraža obotavljanje, pomislek*: 'hə, na 've:m, 'kā: 'nę: 'rię:-

čam - š'pa:sna 'ja: 2. *izraža posmeh*: 'hə, a 'ti bę 'ra:č'()o: z'ra:ųnə!? | ☐ +

habat ▶ 'xəbət -a m ⟨⟩ bot. *habat* | ☐ +

hacati ▶ 'xā:cat -əm nd. ⟨⟩ redk. *kuriti a* |delati in vzdrževati ogenj|: z 'da:r-vəm 'xā:cəjə b |ogrevati, segrevati|: 'nię:xę 'nə 'ta:k 'xā:cat u de'ļa:ųncę! | ☐ ⇒ KURITI ☐ ≠

hacenga ▶ 'xā:cəŋga -e z ⟨⟩ 1. *kurišče* |prostor v napravi|: 'xā:cəŋgə bę b'ļa t're:bę ub'zıdat 2. redk. *odprtina kurišča*: p'r tę 'nuo:vę 'pię:čə ja 'vè:čə 'xā:cəŋga | ☐ ∅

ha-cih ▶ 'xa-'ci:x medm. ⟨⟩ otr. *posnema glas pri kihanju*: 'nə, 'kək 'rò:žəka dę'ši? 'xa:'ci:x, a'nię:? | ☐ ⇒ HA-ČIH ☐ ∅

ha-čih ▶ 'xa-'čix medm. ⟨⟩ otr. *posnema glas pri kihanju* | ☐ HA-ČIH ☐ ∅ (SSKJ *ha-či*)

hafteljč ▶ 'xā:ft'ǵc -a m ⟨⟩ *spenec, zapenec* | ☐ ⇒ AFTELJC ☐ ∅

hajdi ▶ 'xa:jt' prisl. ⟨⟩ star., redk. *izraža stopnjo ali mero, ki zadostuje za uresničitev dejanja, stanja*: čə čę'bę:le 'vən g'rè:də, ša 'xa:jt' 'lię:xkə 'de:laš u čęb'q'n'ā:kə • a beš 'ti 'pię:lə 'ā:te? 'tə: bę ša 'xa:jd' b'ļa, 'na:j-b'bo:lę bę pa b'ļa, kə bę 'šo: ša 'nət u ambə'ļa:ntə zrəŋ'ęga. | ☐ ⇒ BRŽ ☐ ∅

hajdi ▶ 'xa:jdę (in 'hā:-; in 'xa:jt' (in hā:-)) medm. ⟨⟩ redk. *izraža ukaz, spodbudo*: 'xa:jdę, 'diži 'sidrə! • 'xa:jt', 'xıter da'mo! • čustv. **hajdi ga** *izraža nejevoljo, zavrnitev*: 'hā:jdę 'ga, 'tə: sę mə pa 'fa:jn pə'vè:də! • čustv. **hajdi jok** *izraža močno zavrnitev*: 'hā:jdę 'jə:k pa 'tā:ka pə'litęka! • 'hā:jdę 'jə:k, na g'rè:m z'ra:ųnə! • ⇒ hajdi v rit (⇒ RIT²) | ☐ ⇒ AJDI ☐ +

hajka ▶ 'xa:jka -e z ⟨⟩ a med narodnoosvobodilnim bojem *hajka* |akcija proti vojaškim enotam|: 'xa:jka ja b'ļa, pa 'kā:ka - 'tię:č sm 'bè:ų pa u'jət b čustv. *dirjanje, hitenje, tekanje* |mrzlično, množično prizadevanje za kaj|: 'kā:ke 'xa:jke sə za tēm'ā:rkəm! | ⇒ LETANJE ☐ SSKJ, SP 1962

hajkati ▶ 'xa:jkat -əm nd. ⟨⟩ a med narodnoosvobodilnim bojem h. koga *hajkati koga*

- |*nastopati proti vojaškim enotam*|: š'vâ:be smə 'xa:jkalə **b** čustv., redk. h. kaj *goniti kaj, preganjati kaj, loviti kaj*: pra'šiča sə pə 'vairtə 'xa:jkalə | **☐** k b ⇒ POJATI' | **☐** SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)
- ▶ **hajkati se** ▶ 'xa:jkat se -əm se nd. ⟨⟩ **a** *biti preganjan v hajki*: t'ri 'me:sn- ce smə se 'xa:jkalə pə 'də'lən's'kə **b** čustv., redk. *poditi se* |*razposajeno, živahno tekati*|: ut'ruo:čə se pə 'gõ:šə 'xa:jkəjə | **☐** SSKJ
- hajmatbund** ▶ 'xa:jmad'bunt -da m ⟨⟩ nš, med narodnoosvobodilnim bojem *hajmatbund*: 'puo: sə pa 'na:šlę ut 'xa:jmad'bunda ęs'kâ:zncə | **☐** SSKJ
- hakilj** ▶ 'xâ:kəlc -a m ⟨⟩ redk. *železen kavelj* | **☐** ⇒ AKELJ | **☐** Ø
- hakljati** ▶ 'xâ:klet -əm nd. ⟨'xâ:kle -te; 'xâ:klə -leŋa -ə⟩ 1. h. kaj *prijemati kaj s kakim predmetom tako, da ostri del prodre vanj, zapenjati kaj*: pŋata'nice sə z 'â:kəlnəm 'xâ:klelę 2. čustv., z oslabiljenim pomenom h. koga *izraža nastop dejanja, ki ga določa samostalnik*: 'nâ:šə "mičə 'čistə u'sâ:ka bə'le:zən 'xâ:kle | **☐** Ø
- hala** ▶ 'xâ:ŋa -le z ⟨⟩ nov. *hala* |*prostor za industrijska dela*|: 'ti na 'vę:š, 'kək ja na 'šixtə u 'xâ:lę u'ro:čə | **☐** SSKJ, SP 1962
- halja** ▶ 'xâ:ŋa (in -le) -e z ⟨⟩ *halja*: 'xâ:ŋə sę 'zapnę • 'duo:mę sm̄ tə 'xâ:lę 'na:šŋa | |*brez rokavov*| ⇒ FIRTAf | **☐** +
- halo** ▶ xa'ŋo: -ja m ⟨⟩ • čustv. **nagnati halo začetí hrupno izražati čustva**: 'kâ:k xa'ŋo: sə nag'na:lę, kə smə kanalę'zâ:cijə dr'gõ:c_()pə'lâ:lę! | **☐** SSKJ, SP 1962
- halo** ▶ xa'ŋo: (in 'xa:-) medm. ⟨⟩ nov., pri telefoniranju *izraža opozorilo*: xa'ŋo:, g'do: ja 'təm? | **☐** +
- halva** ▶ 'xâ:lva -e z ⟨⟩ **Kr** nš, posam. *halva* |*orientalsko pecivo*|: 'jutər mə pa 'xâ:lvə 'jəd'lę | **☐** SSKJ
- ham** ▶ 'xa:m (**Bo** 'xâ:-) povdk. ⟨⟩ z glagolom v pretekliku ali prihodnjiku, otr. *izraža uživanje jedi*: a sę 'duo:nz žə 'kę: 'xa:m ('xa:m) (*ali si danes že kaj jedel*)? | **☐** +
- hamati** ▶ 'xa:mat -əm (**Bo** 'xâ:-) nd. ⟨⟩ otr. *jesti*: a bəma 'xa:maŋa? • 'pę:dę 'xa:mat • pęgl'ë:dę, 'kək pra'šičək 'xâ:ma | **☐** ⇒ JESTI | **☐** +
- handrati** ▶ 'xâ:ndrat -əm nd. ⟨⟩ **Kr** redk. *prekupčevati*: 'ka: nap'rę: sta 'nė:kę 'xâ:ndraŋa | **☐** ⇒ KŠEFTATI | **☐** Ø
- hap** ▶ 'xa:p medm. ⟨⟩ klic konju *stopaj previdno*: 'xa:p 'xa:p ('xa:p)! | **☐** ≠
- harbatonka** ▶ 'xa:rba'tõ:ŋka -e z ⟨⟩ redk. *harbartovka a* |*debelejše jabolko, ki dozori avgusta*| **b** |*drevo*| | **☐** ⇒ HARBATOVKA | **☐** Ø
- harbatovka** ▶ 'xa:rba'tõ:uka -e z ⟨⟩ *harbartovka a* |*debelejše jabolko, ki dozori avgusta*|: 'xa:rba'tõ:uke sə b'le: 'duo:bra, čər'vive pa 'tud' 'râ:de • 'põ: 'kuo:ša 'xa:rba'tõ:uk **b** |*drevo*|: 'xa:rba'tõ:ukə smə pə'dairlę | **☐** HARBATONKA | **☐** Ø (BSJ *harbartovka*)
- harduš** ▶ 'xa:r'duš medm. ⟨⟩ kletv., redk. *izraža podkrepitev trditve*: 'xa:r'duš, 'a: smə ga s'ra:lę! | **☐** ⇒ DUŠ | **☐** Ø
- harkaduš** ▶ 'xa:rka'duš medm. ⟨⟩ kletv., redk. *izraža podkrepitev trditve*: 'xa:rka'duš, 'kõ:k jəx ja b'lə pŋ tis'tę 'xišə! | **☐** ⇒ DUŠ | **☐** Ø
- harmonika** ▶ xar'mõ:ŋka -e z ⟨⟩ nov., redk. **a** *harmonika*: 'ja:dŋ_na xar'mõ:ŋkə š'pile **b** mn. *harmonika*: 'kæg bę 'ja:s 'rarit xar'mõ:ŋke 'jəm'õ! | **☐** ⇒ RAMUNIKE | **☐** +
- harpuna** ⇒ HRPUNA
- hasek** ▶ - 'xâ:ska m ⟨v rabi predvsem rod. ed.⟩ nš, star., redk. *korist* |*kar predstavljata določeno vrednoto kot posledico kakega dela, delovanja*|: s pra'šičəm 'ni 'xâ:ska • ut_()e:ga pa 'ni 'xâ:ska | **☐** ⇒ KORIST | **☐** +
- hasniti** ▶ 'xâ:sęn't' (in -s'ŋ'(-) [>) -s'nem nd. ⟨'xâ:s'ne (in [-sęn') -sęn'te; 'xâ:s'n'u -sənŋa -ə⟩ star., redk. 1. h. komu *koristiti komu* |*dajati, prinašati ugodne, pozitivne posledice*|: a tę bõ ta 'ša:jtrga ša 'kę: 'xâ:sŋa? • g'nâ:r 'neč na 'xâ:s'ne, čə zd'ra:uja 'ni 2. h. kaj *narediti kaj, postoriti kaj*: 'duo:ns pa 'nišm̄ 'duo:s't' 'xâ:s'n'u | **☐** k 1 ⇒ KORISTITI; k 2 ⇒ NAREDITI | **☐** +
- hav** ▶ 'xa:u medm. ⟨⟩ otr. *hov* |*posnema*

- pasji glas|: {A} 'kək ja na'rè:d'u
'pəseq? {B} 'xɑ:u 'xɑ:u. | □ SSKJ
- havba** ▶ 'xɑ:uba -e z ⟨⟩ 1. *pokrov avtomobilskega motorja ali prtljažnega prostora*: tə 'zɑ:d'nə 'xɑ:ubə 'mɑ:š u'to:čanə • 'xɑ:ubə ja pə'zɑ:b'u 'zɑ:pɾt
2. *sušilna kapa*: pət 'xɑ:ubə sɛ bɪ 'ʎɑ:sɛ pəsə'siʎɑ | □ SSKJ
- havdrast** ▶ 'xɑ:udrast -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə⟩ slabš. *lahkomiseln, lahkoživ* | HAVDRE m, s|: 'pus'tɛ 'jə, kə ja 'xɑ:udrasta | □ ∅
- havdre** ▶ 'xɑ:udra - m živ. ⟨v rabi samo im. ed.⟩ slabš. *lahkomiseln, lahkoživ moški*: 'kɑ:k 'xɑ:udra 'ja: 'na:š 'pó:p| • zmer. 'xɑ:udra 'xɑ:udras'tɛ! | ⇒ HAVDRE s | □ ∅
- havdre** ▶ 'xɑ:udra - s živ. ⟨v rabi samo im. ed.⟩ slabš. *lahkomiseln, lahkoživ človek, predvsem ženska*: tə 'pəg'lè:ckə 'xɑ:udra se 'ta:k 'xɑ:udrastə ub'nɑ:ša • zmer. 'mɔ:čə, 'xɑ:udra! | ⇒ HAVDRE m | □ ∅
- havsbal** ▶ 'xɑ:uz'bɑ:l -ʎɑ m ⟨⟩ nov. *domača zabava*: za 'ruo:js't'nə 'dén ja na'rè:d'u 'xɑ:uz'bɑ:l | □ ∅ (SSKJ *hausbal*)
- havsнити** ▶ 'xɑ:usɛn't' (in -s'n'(-) >) -s'nem d. ⟨'xɑ:us'nə (in [-sɛn') -sɛn'tɛ; 'xɑ:us'n'u -sənʎɑ -ə) redk. *šavsнити* | hitro, nepričakovano zgrabiti z zobmi|: 'xɑ:us'ne 'tut' p'ri:se, čə 'ni dɾ'ga:č | □ ⇒ ŠAVSNITI | Plet.
- havstor** ▶ 'xɑ:ustɔ:r -a m ⟨⟩ redk. *hišna vhodna vrata* | □ ⇒ VRATA | □ ∅
- hcevojje** ▶ xce'vɔ:jə (*Bo* tudi -a) -a (in xce-) s ⟨⟩ nš *orodje, predvsem gozdarstvo*: xce'vɔ:jə ja 'duo:mə 'pus't'u • ja 'šɔ: 'tɑ:le, xce'vɔ:ja ja 'jəm'ɔ s:ɛ'bó:j | □ ⇒ ORODJE | □ ∅
- hčer** [Tominašek 1903: 23: im. ed. »hč̣̂r«; ed. »nom. hč̣̂r (ali: hč̣̂ra), gen. hč̣̂re^a, dat. hč̣̂r̂ i. t. d.«]
- hčera** ▶ x'č̣̂:ra -a (in x'č̣̂:-) z ⟨⟩ *hči* | ženska v odnosu do svojih staršev|: x'č̣̂:ra ja 'tɑ:kɑ də 'nè:, da 'bɔ:x pə'mɑ:gɛ • š'tér x'č̣̂:ra sta 'mè:ʎɑ • 'tɔ: ja ut x'č̣̂:ra (*hčerina*) 'xiša | □ Plet. *hčer* (SSKJ, SP 1962 *hči*) [Tominašek 1903: 23: ed. »nom. hč̣̂r (ali: hč̣̂ra), gen. hč̣̂re^a, dat. hč̣̂r̂ i. t. d.«]
- hčerin** ▶ x'č̣̂:ri:n -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ri:nɡɑ, daj. ed. m. sp. -ri:n'mə) nov. *hčerin*: x'č̣̂:ri:n 'ɑ:uɔ | □ ⇒ od HČERE | □ +
- hčerka** ▶ x'č̣̂:rkɑ -e (in -'č̣̂:-) z ⟨⟩ čustv. *hči*: 'jɑ:, 'tɔ: ja pa 'mɔ:ja x'č̣̂:rkɑ | □ ⇒ HČERA | □ +
- hči** ⇒ HČERA
- hebelj** ▶ 'xɛ:bəl -na m ⟨⟩ *ročica* | del priprave, s katerim se sproža, uravnava delovanje te priprave, stroja|: za 'xɛ:bəl ja pə'tè:gn'u | □ ∅
- hec** ▶ 'xɛ:c -a (in 'xɛ:-) m ⟨im. mn. 'xɛ:cɛ) *neresen, smešen ali zabaven dogodek, šala, potegavščina*: 'xɛ:c 'ma:ra 'bɛt • 'kɑ:ke 'xɛ:ce ja p'rɑ:v'u! • 'nišm te 'ja:s 'rukn'u, 're:z, b'ra:s 'xɛ:ca (*lahko verjameš*) • za 'xɛ:c_(e) 'tjɛ:peta • čustv. *biti za hece rad se šaliti, rad sodelovati pri potegavščinah*: 'miʎan ja za 'xɛ:ce • čustv. *ne biti za hece biti resen, ne marati potegavščin*: 'u, 'va:na pa 'ni za 'xɛ:ce, ja 're:sna | □ ⇒ ŠPAS | □ SSKJ
- ▶ **hec** ▶ 'xɛ:c povdk. ⟨) *smešno* | < HECEN 1|: 'kɑ:k 'xɛ:c ja 'bè:u, kə smə š'lɛ z vɛšɛ'lice! • čustv. *biti hec proh čemu biti (nepomembna) malenkost nasproti čemu*: 'tɔ:, kar sɛ p'ʎɑ:čɔ, ja 'xɛ:c pɾɔx tis'tɛm 'šjɛ:s'tɛm mɛ'l'jɑ:rdəm | □ ∅
- hecati** ▶ 'xɛ:cat -əm (in 'xɛ:-) nd. ⟨'xɛ:cɛ itd.⟩ h. koga s čim za šalo prikazovati komu kaj neresničnega kot resnično: za'kɑ: sɛ ga pa 'xɛ:cɔ, da mɛ bəš 'kup'u 'ɑ:uɔ? • 'dɔ:gə jə ja 'xɛ:cɔ z žɛ'nit'vɛ, na'zɑ:d'nə jə ja pa 'pus't'u • čustv. *ne me hecati! izraža presenečenje, dvom*: a 'tò:k sə uk'rɑ:d'lɛ?! 'nɛ: me 'xɛ:cat! (□ ne me FUKATI (= JEBATI)!) | □ SSKJ
- ▶ **hecati se** ▶ 'xɛ:cat se -əm se (in 'xɛ:-) nd. ⟨⇒ HECATI) 1. *šaliti se*: a se 'xɛ:cəš? • 'kək sɛ se 'ma:ma 'tjɛ:č_(ja) 'xɛ:calɛ! 2. h. se iz koga norčevati se iz koga: 'nɛ: se 'xɛ:cad z 'məne | □ ⇒ ŠPASATI | □ SSKJ
- hecen** ▶ 'xɛ:cən -cna -ə (in 'xɛ:-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. 'xɛ:c'nɛɡɑ) 1. *smešen* | ki vzbuja smeh|: 'tɑ:k 'xɛ:cən 'filɛm ja

- pə tɛlə'vizijə 2. *nenavaden* [ki se obnaša *nenavadno*, *nepredvidljivo*]: "tò:nčka ja 'xe:cna, da se 'bo:x us'milə • 'xe:cən 'dè:da ja, 're:s | ☐ ŠPASEN ☐ SSKJ
- **hecno** ► 'xe:cnə (in 'xɛ:-) prisl. ⟨⟩ *nenavadno*, *neobičajno*: 'kək 'xe:cnə gva'ri • u 'ra:dijə se 'ta:k 'xe:cnə 'čuja | ☐ ŠPASNO prisl. ☐ SSKJ
- **hecno** ► 'xe:cnə (in 'xɛ:-) povdk. ⟨⟩ *smešno* |< *HECEN* 1|: a ja 'xe:cnə, 'ə? pə'må:gə 'ra:jšə! • 'xe:cnə 'ja:, čə se pə 'vie:sə 'tå:kle 'kå:žāš | ☐ ŠPASNO povdk. ☐ Ø
- **hecno** ► 'xe:cnə (in 'xɛ:-) 'xe:c'nəga s ⟨⟩ *smešen pripetljaj*, *dogodek*: 'tə: 'ni pa 're:s 'neč 'xe:c'nəga, čə u 'va:də 'på:deš | ☐ ŠPASNO s ☐ Ø
- hecer** ► 'xɛ:cer -čɛrja m živ. ⟨⟩ *šaljivec*: "jò:žā, 'jā:, 'tis't' ja šale 'xɛ:cer! | ☐ Ø
- heftati** ► 'xe:ftat -əm (in 'xɛ:-) nd. ⟨'xɛ:ftɛ itd.⟩ *naudarjati* |*spenjati z rahlimi vbodi*]: {A} 'kå: pa 'de:žəš? {B} ud "jò:žā 'kiklə 'xe:ftəm. | ☐ Ø
- hej** ► 'xɛ:j medm. ⟨⟩ klic kravi *naprej* | ⇒ DIJA ☐ +
- heja** ► 'xɛ:ja -a ž ⟨⟩ otr. *krava* |*žival*]: a ja 'tə:le 'xɛ:ja? | ☐ ⇒ KRAVA ☐ Ø
- hejika** ► 'xɛ:jəka -e ž ⟨⟩ otr. *krava* |*žival*]: a g'rè:ma 'xɛ:jəke g'lè:dat? 'pɛ:ma 'xɛ:jəke g'lè:dat, 'nə! | ☐ ⇒ KRAVA ☐ Ø
- hekljati** ► 'xɛ:klet -ɛm nd. ⟨⟩ star., redk. *kvačkati*: 'xɛ:klele s'mə pa št'rɪkale | ☐ ⇒ KVAČKATI ☐ Ø (Planina 1978 *heklati*)
- **hekljan** ► 'xɛ:klɛn -a -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -ŋga, rod. ed. m. sp. -n'mə⟩ star., redk. *kvačkan*: 'xɛ:klɛn 'pa:rt • 'xɛ:klɛna 'jò:pa | ☐ ⇒ KVAČKAN ☐ Ø
- heksenšus** ► 'xe:ksən'šus -a (in 'xɛ:-) m ⟨⟩ *tilnični usek*: u 'rɑ:tə 'må:m 'xe:ksn-šus | ☐ Ø
- hekt** ► 'xe:kt -a (in 'xɛ:-) m ⟨im. mn. 'xɛ:ktɛ⟩ *Bo* zastar. *polovnjak* |*sod*, 280 *litrov*]: 'xɛ:kt ja 'da:ržə t'rɪstə 'lɪtru | ☐ ⇒ POLOVNJAK ☐ SSKJ ≠
- hektar** ► xek'tå:r -a tudi -ja (in xɛ-) m ⟨⟩ *hektar*: 'tiz'd'ga t'ra:uŋəka ja d'vå: xek'tå:ra | ☐ +
- helfati** ► 'xɛ:lfat -əm nd. ⟨⟩ star. *pomagati pri delu*, *opravilu*: pɾ məšɪnə mə ja dɛ'sɛrt 'lɛt 'xɛ:lfaža, pa ša u'sɛl 'ni z'na:žā • šaɪj. p'rɪdɛ 'xɛ:lfat (*pit*, *jest*) | ☐ ⇒ POMAGATI ☐ Ø
- helikopter** ► xɛlə'kɔ:ptɛr -tɛrja (in -lɪ-) m ⟨⟩ *helikopter* | ☐ SSKJ, SP 1962
- hemoroidi** ⇒ zlata žILA
- hende** ► 'xɛ:nde (in -dɛ) ⟨⟩ • polcit., kot ukaz **hende hoh!** *roke gor*: ja pa 'pa:r-šu də 'məne pa se za'da:ru – »xɛ:ndɛ 'xɔ:x!« (☐ ⇒ ROKE gor) | ☐ Ø
- henikrati** ► xnɛk'ra:tɛ prisl. ⟨⟩ star. *hkrati*, *naenkrat*: u'sə xnɛk'ra:tɛ bəš pa 'tɪ:škə 'nè:su • xnɛk'ra:tɛ sə u'sɛ 'pa:ršlɛ | ☐ ⇒ NAENKRAT ☐ Ø
- herc** ► 'xe:rc -a (in 'xɛ:-) m živ. ⟨im. mn. 'xɛ:rcɛ⟩ *srce* |*igralna karta*]: 'xe:rcə sm 'jəm'ɔ | ☐ SRCE ☐ Ø
- herčev** ► 'xɛ:rčə -va -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čoga⟩ *srčev*: 'xɛ:rčə 'cɛ:nɛr | ☐ SRČEV ☐ Ø
- heroj** ► xɛ'rɔ:j -a (in xɛ-) m živ. ⟨⟩ *heroj*: "žuka ja 'bè:ɹ 'nå:rɔdnɛ xɛ'rɔ:j • iron. sɛ 'pa: xɛ'rɔ:j, da sɛ 'ka: u'sɔ: | ☐ HEROR ☐ SSKJ, SP 1962
- heror** ► xɛ'rɔ:r -ja (in xɛ-) m živ. ⟨⟩ *ŠD* posam. *heroj*: 'na:š ja 'bè:ɹ xɛ'rɔ:r | ☐ ⇒ HEROJ ☐ Ø
- herpankeljc** ► 'xe:r'pånkɛlc -a (in 'xɛ:-) m ⟨⟩ star. *zgornji svetleči se kovinski rob pri zidanem štedilniku* | ☐ Ø
- hi** ► 'xi medm. ⟨⟩ • ⇒ hi, pól pa počij (⇒ POČITI) | ☐ +
- hiba** ► 'xɪba 'xibe ž ⟨⟩ redk. *napaka*, *motnja*: a 'må: te ma'tɔ:r kåkə 'xɪbə? | ☐ ⇒ FELER ☐ +
- higieničen** ► xɛgɛ'jɛ:nɛčən -čna -ə (in xi-; in xigi-; in -ni-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čnəga⟩ *higienski* |< *higiena* (*stanje*): tɪsta 'bå:ba pa 'ni xɛgɛ'jɛ:nična | ☐ +
- hizna** ► 'xɪlzna -z'ne ž ⟨rod. mn. -zən⟩ *tulec a* |*del naboja*]: 'xɪlz'ne sə lɛžå:le 'təm u'kɔ:lɛ **b** |*kar ima cevasto obliko*]: 'xɪlz'ne za d'rɔ:t pɾ 'sɑ:tŋcɛx pɾ'nɪɛ:s', čə jɛx 'må:jə | ☐ Ø
- himna** ► 'ximna 'ximne ž ⟨rod. mn. 'ximən⟩ *himna* |*simbol države*, *organizacije*, *gibanja*]: 'nišm z'na:ɹ 'ximne za'puo:-

- jat | □ +
hin ▶ 'xɪn povdk. ⟨⟩ star., redk. 1. *mrtev*, *ubit*: p'ri:ɛ:šič ja 'bè:u 'ta:k 'xɪtr 'xɪn, kə b' mə 'tɔ:k u'zè:u 2. *utrujen*: 'čɪst 'xɪn sm̩ b'la: 3. *poškodovan*, *uničen*: 'vič, 'dɪ:ɛ:ska ja 'žə 'xɪn • 'čɛ:uɫɛ sə 'xɪn • š'kò:rne 'mã:m 'xɪn | □ k 1 ⇒ MRTEV, UBIT; k 2 ⇒ ZMATRAN; k 3 FUČ □ ∅ (Karničar 1990)
hinavec ▶ xɛ'na:uɔ -a (in xɪ-) m živ. ⟨⟩ *hinavec*: 'nɔ:čəš pə'vè:dat, kə sɛ xɛ'na:uɔ • zmer. xɛ'na:uɔ 'tuklɛrs'kɛ! | □ +
hinavski ▶ xɛ'na:uɔ'skɛ -ska -ə (in xɪ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kɛga⟩ *hinavski*: za'kã: sɛ 'ta:k xɛ'na:uɔ'skɛ? | □ +
 ▶ **hinavsko** ▶ xɛ'na:uɔskə (in xɪ-) prisl. ⟨⟩ *hinavsko*: xɛ'na:uɔskə se ja 'rè:žɔ | □ SSKJ
hinavščina ▶ xɛ'na:uɔšne -e (in xɪ-) s ⟨⟩ nš *hinavščina*: s xɛ'na:uɔšnɛ 'na:už 'dɪ:leč 'pa:ršu | □ +
hinlegati ▶ 'xɪn'le:gat -əm (in -'lɛ:-) nd. ⟨'xɪn'le:gɛ itd.⟩ star., redk. (*na ukaz*) *legati na tla*: na 'vɛ:m, za'kã: ja 'ma:uɔxer 'ma:gu 'tɪ:č 'xɪn'le:gat • 'gr'dɪn ja 'xɪn'le:gɔ, kə ja sm'rè:kə 'mè:ru, 'kò:k ja vɛ'suɔ:ka | □ ∅
hinrihtati ▶ 'xɪn'rɪxtat -əm a. ⟨'xɪn'rɪxtɛ itd.⟩ čustv. 1. redk. *umoriti*, *usmrtiti*: 'nè:nga 'va:ča sɛ pa u 'frɛŋ'kò:žɔmɛ 'xɪn'rɪxtalɛ 2. *Bo pokvariti*, *uničiti*: 'rã:dijɔ bɛš 'xɪn'rɪxtɔ, čə bɛš 'tã:kə z 'nɛmɛ 'dè:žɔ | □ k 1 ⇒ UBITI; k 2 ⇒ FRDERBATI □ ∅
hip ⇒ MOMENT
hirati ▶ 'xè:rat -əm nd. ⟨⟩ *hirati*: p'rɔ: 'vɪdžə se ja 'fã:nikɛ, 'kək 'xè:ra • d'ri:ɛ:və 'xè:ra | □ +
hisca ▶ 'xɪsca 'xɪs'ce z ⟨⟩ *manjša soba v (kmečki) hiši*, *navadno za spanje*: z 'žɔ:pe se grè: na 'lè:və u 'xɪscə, na'ra:uɔnost u 'kuxnɛ, na 'dè:snə pa u 'xišə, 'puo: ša pa nap'rɛ: u 'kã:mrə • čaz 'va:kne ut 'xɪs'ce bɛ 'li:ɛx 'nɛt 'pa:ršu | □ ∅ (SSKJ *hišica*)
hiša ▶ 'xiša -a z ⟨or. mn. star., redk. -mɛ; or. dv. star., redk. -mɛ⟩ 1. *hiša |stavba*: 'kã:k 'jò:k ja 'šɔ: kɔɫ 'xiša! • ut 'xiša štɛ'vilka (*hišna številka*) • pə 'xišax

- sm̩ 'xò:dʎa • ut 'xiša də 'xiša ja 'šɔ: • 'dɔ:ɔmɛ s'ta:, sãmɛ u 'xišə jɛx 'ni 2. *družinska skupnost*, *družina*: pɾ tɛ 'xišə sɛ u'sɛ nə'mã:žə 'žɪuɔɔnɛ • g'da:j:ɔa pa 'pa:ršʎa x tɛ 'xišə? 3. *hiša |(glavni) stanovanjski prostor v kmečki hiši*: u 'xišə ja u'rɔ:čə, kə 'nã:ša u 'pɛ:č 'kurə • u'rã:te ut 'xiša • šalj. **bela hiša** *upravna stavba (bele barve) podjetja Glin v Nazarjah*: 'un' pa u 'bɛ:lɛ 'xišə 'dɛ:žə • **gornja hiša** *soba v nadstropju kmečke hiše*: ža'žɔ:ce smə 'mè:lɛ u 'gò:rɔnɛ 'xišə | □ k 1–2 BAJTA; k 2 ⇒ FAMILIJA □ + [Tominišek 1903: 17: rod. ed. »hiše«; 18: daj. ed. »hišb«; 19: tož. ed. »hišb«; 19: or. mn. »hišmb«]
hiščen ▶ 'xiščən -čna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čnɛga⟩ redk. < *HISCA*: 'xiščnə 'va:kne ja 'tut' prašt'rɪxɔ | □ ∅
hišen ▶ 'xišən -šna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -šnɛga⟩ 1. *hišen*: 'xišnɛ p'ra:k • 'xišna štɛ'vilka 2. < *HISA* 3: 'xišne u'rã:te 'za:prə | □ +
hišica ⇒ HIŠKA
hiška ▶ 'xiška -e z ⟨⟩ *hišica* 1. ljubk., manjš. |< *HISA* 1|: 'tã:kə 'čè:dne 'xiškə sta sɛ pɛs'ta:už! 2. *zunanje ogrodje nekaterih živali*: ut 'pɔ:žə 'xiška | □ +
hišnik ▶ 'xišnɛk -a (in -nɪ-) m živ. ⟨im. mn. -nɛkɛ (in -ni-)⟩ *hišnik*: u 'nɛ:mčijə ja za 'xišnɛka | □ +
hit ▶ 'xɪt prisl. ⟨⟩ nov., redk., v zvezi z velelnikom *hitro*: 'xɪt p'rit' pə'mã:gat! • 'xɪt pəg'lè:dɛ, 'kã: mə 'ja: | □ ⇒ NAGLO □ ∅
hiter ▶ 'xɪtɛr -tra -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -trɛga⟩ *hiter* 1. *|ki lahko opravi kako pot ali delo v kratkem času*: 'kã:k 'xɪtr 'a:uɔ 'mã: | 2. *|ki nastopi v razmeroma kratkem času*: 'na:r'bɔ:lɛ ja 'xɪtra s'mã:rt | □ ⇒ NAGEL □ +
 ▶ **hitro** ▶ 'xɪtɛr prisl. ⟨⟩ *hitro* 1. |< *HITER*: 'ta:k 'xɪtr p'ride də 'lã:dʎca, da se č'ʎu:vek ša za've: 'nɪ: • 'kək 'xɪtr 'xò:dɛš 2. **a** *|izraža, da se dejanje zgodi brez odlašanja*: 'xɪtɛr p'rit:ɛ • u'sə z'žə 'xɪtr zas'tɔ:pɛ **b** *|izraža, da se dejanje zgodi v krat-*

- kem času*: 'tītə se ja pa 'xītr̩ pa z 'a'mj̩erikə pə'vè:zə - 'xītr̩ smə b'lə 'f̩e:rtək | ⇒ NA HITRO ☐ ⇒ NAGLO prisl. ☐ +
- **hitro** ► 'xītər povdk. ⟨⟩ *hitro* |izraža, da se dejanje zgodi v kratkem času|: a u'ma:rl̩a 'ja:?' 'tə: ja b'lə pa 'xītər! | ☐ ⇒ NAGLO povdk. ☐ ∅
- hiteti** ► 'xitet [x̩ɛ'tim̩ ([xi- >) nd. ⟨xite̩ (in 'xit'); 'xit:e; 'xit'ə 'xite̩la -ə in x̩ɛ'té:la -ə) hiteti 1. |hitro se premi-kati|: 'kə:m pa x̩ɛ'tiš? 2. |hitro delati, opravljati kaj|: 'ta:k sm̩ 'xite̩la 'ce:u 'dè:n, pa 'ne:m 'k̩e: pə'k̩a:zat | ☐ ŽURITI; k 1 LETETI, ŠIBATI ☐ +
- hitrica** ► 'xītərca -e ž ⟨⟩ 1. nš *hitrica* |sorazmerno velika hitrost|: 'se: se na 'mò:r̩m̩ u'm̩ɛt, kə ja pa 't̩a:ka 'xītr̩ca - v prislovni rabi 's̩e: u's̩ə 'ta:k na 'xītr̩cə nar'di (☐ NA HITRO) 2. redk. *prestava* |položaj zobnikov|: u t'rè:kə 'xītr̩cə sm̩ 'da:rl̩a (= pras'ta:u̩la) | ☐ k 1 ⇒ NAGLICA; k 2 ⇒ PRESTAVA ☐ +
- hitrost** ⇒ BRZINA
- hkraju** ► xk'r̩a:jə prisl. ⟨⟩ • ⇒ DATI kaj hkraju | ⇒ VKRAJ ☐ ∅
- hkрати** ⇒ NAENKRAT
- hlače** ► x'l̩a:ča x'l̩a:č ž mn. ⟨⟩ 1. *hlače*: x'l̩a:ča 'm̩a:š s'ta:rgəne - u t̩ɛmə 'l̩e:umə 'žj̩e:pə ut x'l̩a:č 'm̩a:m p̩r̩'tuə:šl̩c - 'rə:p̩:ŋ̩ x'l̩a:čax - 'd̩ə:ge (: k'r̩a:t'ke) x'l̩a:ča - t̩ɛl̩ə'v̩a:d'ne x'l̩a:ča (☐ TELOVADKE) - nov. s'pò:d'ne x'l̩a:ča (☐ GATE) - nov. 'd̩ə:ge s'pò:d'ne x'l̩a:ča (☐ dolge GATE) 2. a *razcep* |kraj, prstor, kjer se cesta razcepi|: ud 'm̩uə:sta d̩ə x'l̩a:č ja 'm̩j̩e:n' kə d̩ə'v̩e:ctə 'm̩e:trə b *rogovila* |v dva ali več krakov raz-raslo deblo, veja|: 'g̩uə:, kə s̩ə x'l̩a:ča, ja 'l̩i:pa 'p̩ə:k̩nena | |jahalne hlače| ⇒ RAJTHOZNE ☐ k 1 HLAČKE ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. *hlača*)
- hlačen** ► x'l̩a:čən -čna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čn̩əga) nov. *hlačen*: x'l̩a:čn̩ə k̩əs'tim̩ - x'l̩a:čn̩ə k'r̩i:l̩ə | ☐ +
- hlačevina** ipd. ⇒ CAJG ipd.
- hlačke** ► x'l̩a:čke x'l̩a:čk ž mn. ⟨⟩ 1. manjš., otr. *hlače*: x'l̩a:čke 'm̩a:š na k̩ə'l̩e:nex s'ta:rgəne 2. nov. *ženske ali otroške spodnje hlače*: a s̩ə x'l̩a:čke pə'k̩a:k̩ə-ne? - s'pò:d'ne x'l̩a:čke | ☐ k 1 ⇒ HLAČE; k 2 ⇒ GATE ☐ SSKJ, SP 1962
- hlad** ► x'l̩a:t -da in x'l̩a:d̩ə m ⟨⟩ nš *hlad* |zmerno nizka temperatura|: 't̩a:ga x'l̩a:d̩ə 'ni, kə ja p̩əd 'n̩a:šm̩ə u'r̩e:x̩ə - n̩ə'm̩a:l̩ə ša p̩ə'č̩a:k̩e, da u x'l̩a:t p'r̩idemə | ☐ +
- hladen** ► x'l̩a:d̩n̩ -dna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -d̩n̩əga; primernik 'b̩əl x'l̩a:d̩n̩ -dna -ə in x'l̩ad'n̩e: -- --) *hladen a* |ki ima zmerno nizko temperaturo|: 'va:da ja x'l̩a:d̩na - x'l̩a:d̩ne 'n̩uə:ge 'm̩a:š - 'župa ja žə x'l̩a:d̩na b |ki vzbuja, povzroča občutek hlada|: 'xi:ša ja 'fa:jn x'l̩a:d̩na c |ki ima temperaturo okolice|: 'n̩j̩e: x'l̩a:d̩n̩əga m'l̩e:ka 'p̩j̩t - 'va:da ja u's̩a:g 'd̩ɛ:n 'b̩əl x'l̩ad'n̩a - u x'l̩ad'n̩e: 'va:d̩ə, kə ja 't̩ətale, se pa 'na:_b̩ə 'm̩ə:gu 'k̩ə:p̩at | ☐ +
- **hladno** ► x'l̩a:d̩n̩ə povdk. ⟨primernik 'b̩əl x'l̩a:d̩n̩ə in x'l̩ad'n̩e:⟩ *hladno*: 'n̩ət̩ər 'j̩əd̩ə, kə ja x'l̩a:d̩n̩ə - 'v̩ən̩ə ja x'l̩ad'n̩e: kə 'n̩ət̩r̩ | ☐ SSKJ
- **hladno** ► x'l̩a:d̩n̩ə -d̩n̩əga s ⟨⟩ nš 1. *hladna pijača, jed*: 'n̩e:k̩e x'l̩a:d̩n̩əga b̩ə p̩ə'j̩e:du 2. *hladen prostor*: na x'l̩a:d̩n̩ə 'd̩e: p̩ə'č̩e:ŋkə | ☐ SSKJ
- hladilnik** ► x'l̩a'd̩iln̩ək -a (in -n̩j̩-) m ⟨im. mn. -n̩e:k̩e (in -n̩i-)) *hladilnik* 1. |naprava za shranjevanje živil|: x'l̩a'd̩iln̩ək se ja f̩r̩'d̩e:rb̩ə 2. |priprava za hlajenje|: x'l̩a'd̩iln̩ək p̩r̩ 'a:ut̩ə (☐ KILER) | ☐ +
- hladiti** ► x'l̩a:d̩ɛt̩ tudi x'l̩a'd̩it̩ x'l̩a'd̩im̩ nd. ⟨x'l̩a:d̩ɛ (in x'l̩a:t') -t̩e, x'l̩a:d̩m̩ə; x'l̩a:d̩'u tudi x'l̩a'd̩i:u x'l̩a'd̩i:l̩a -ə, mn. x'l̩a'd̩il̩ə itd.) 1. a *hladiti* |oddajati, dajati hlad|: x'l̩a'd̩iln̩ik na x'l̩a'di 'v̩j̩e:č b h. koga *hladiti* koga |povzročati občutek hlada|: 'v̩e:t̩ər me x'l̩a'di 2. h. kaj *hladiti kaj* |delati hladno, mrzlo|: 'v̩j̩n̩ə sm̩ə u 'va:d̩ə x'l̩a'd̩il̩ə | ☐ +
- **hladiti se** ► x'l̩a:d̩ɛt̩ (tudi x'l̩a'd̩it̩) se x'l̩a'd̩im̩ se nd. ⟨⇒ HLADITI) *hladiti se*: u 's̩ɛ:n'c̩ə se x'l̩a'd̩im̩ə | ☐ SSKJ, Plet.
- hlajenje** ► x'l̩a'ja:n̩ə (Bo tudi -e) -e s ⟨⟩ 1. nš, nov. *hlajenje* |< HLADITI|: x'l̩a'ja:n̩ə m'l̩e:ka 'ma:r̩m̩ə ša z'r̩ix̩tat 2. *naprava za hlajenje v avtomobilu*: x'l̩a'ja:n̩ə

nę už'gę | ☐ +

hlapec ▶ x'lâ:pęc -pca m ziv. (☐) *hlapec* 1. |*na jet moški na kmetiji*: za x'lâ:pca bəš'ł:ɔ: • za x'lâ:pca pa 'na:~m • pɾ "kɔ:čnikę ja 'bè:ɥ za x'lâ:pca • "mâ:rkɔ x'lâ:pęc ja "ra:kca ɥ g'nò:j za'kɥo:pɔ 2. |*kar se rabi kot opora, podstava, pomoč pri kakem delu*: x'lâ:pęc ja ɥ š'təntə ɥ'bɛ:šan ((*zdevalni*) stol) • 1es. 'dɔ:gə 'di:skə 'dâ:š na n'mə 'kɥo:ncə na x'lâ:pca, na d'rugmə jə pa ɥš'ra:ɥfəš u 'vè:ršat | |*za sezuvan je škornjev*| ⇒ ZAJEC; 1es. ⇒ KNEHT ☐ + [Plet.: »*hlápec*, pca, m. [...] priprava, na kateri stoji človek, ki žito v kozolec zлага, *Savinška dol.*« – Tomišek 1903: 12: im. ed. »hlápъc«]

hlapeti ▶ - 3. os. ed. x'la'pi nd. (☐; x'la'p'ie:ɥ x'la'p'è:la -ə) nov., redk. *hlapeti* |*spreminjati se iz tekočega stanja*: bən'cɥn 'nâ:g'łə x'la'pi | ☐ +

hlastati ipd. ⇒ ŠAVSATI ipd.

hleb ▶ x'l'ie:p -ba (in x'l'é:-) m (☐) 1. star. a *hlebec* |*krogelnemu odseku podobno oblikovan kruh*: 'ce:ɥ x'l'é:p k'ruxa pə'jɛ: • d'vá: x'l'ie:ba k'ruxa b |*kar je podobno hlebcu*: x'l'ie:p 'sè:ra 2. nš, zastar. *kruh sploh*: nə'kè:r 'nišə 'mè:lɛ 'ta:jga x'l'é:ba kəkɾ pɾ "x'ra:s'nękę ɥ "š'mâ:rt'nę | ☐ k 1 ⇒ HLEBEC; k 2 ⇒ KRUH ☐ +

hlebec ▶ x'l'e:bęc -pca (in x'l'ɛ:-) m (im. mn. x'l'ɛ:pçę) a *hlebec* |*krogelnemu odseku podobno oblikovan kruh*: 'šɛ:st x'l'ɛ:pcu sm̩ s'p'ie:k'la • x'l'e:bęc k'ruxa b |*kar je podobno hlebcu*: d'vá: x'l'ɛ:pca 'sè:ra sm̩ də'b'ɨla na 'za:drugę | ☐ HLEB ☐ +

hlev ▶ x'l'e:ɥ -va (in x'l'ɛ:-) m (im. mn. x'l'ɛ:vɛ) (*goveji, tudi svinjski*) *hlev*: 'pe:ma ɥ x'l'e:ɥ • a sɛ x'l'e:ɥ žə zak'l'ie:n'u? • nat x'l'eivə žə'vi • ɥ'râ:te ɥt x'l'e:va (*hlevska vrata*) • slabš. **biti ko v hlevu biti neurejeno, umazano**: 'pa:r_nas ja ɥ š'pa:jzə 'tâ:kə kə ɥ x'l'e:və (☐ ⇒ biti ko v SVINJAKU (= ŠTALI)) | |*konjski hlev*| ⇒ ŠTALA; |*svinjski hlev*| ⇒ SVINJAK ☐ +

hlevski ▶ x'l'ɛ:ɥs'kɛ [x'l'ɛ:ɥska -ə (| in

x'l'ɛ:-) prid. (rod. ed. m. sp. x'l'ɛ:ɥs'kɛga) *hlevski*: x'l'ɛ:ɥs'ke ɥ'râ:te • x'l'ɛ:ɥska "m'ɨca (*Mica, ki je stanovala nad Žehljevim hlevom v Šmartnu ob Dreti*) | ☐ SSKJ, SP 1962

hliniti se ▶ x'linɛt (nov. -n't') se -ɛm se nd. (x'linɛ (in x'lin') -n'te; x'lin'u x'lin'la -ə, mn. x'lin'le itd.) **VO** redk. *cmeriti se* |*lahno jokati s tožečim glasom*: 'kâ: se ɥš x'lin'u?! 'sɛ: te 'ni 'ta:k u'dâ:ru! | ☐ ⇒ CMERITI SE ☐ + ≠

hlobiti ▶ x'łɔ:bɛt -ɛm nd. (x'łɔ:bɛ (in x'łɔ:p') x'łɔ:pte; x'łɔ:b'u -b'la -ə) čustv. 1. h. kaj *rezati kaj na debele kose*: 'niɛ: sa'łâ:me 'ta:k na dɛ'bè:łə x'łɔ:bɛt 2. h. koga *tepsti koga, pretepati koga*: 'bâ:ba ga ja x'łɔ:b'la kə xu'diča, pa ɥt'ruo:cɛ 'tut' | ☐ k 1 ⇒ REZATI; k 2 ⇒ TEPSTI ☐ Ø

hlod ⇒ PLATANICA

hmalu ▶ x'mâ:łə prisl. (☐) *kmalu* 1. |*izraža, da se dejanje zgodi v kratkem času*: 'nə, pa ja 'rez b'łə 'ta:k, da smə b'le x'mâ:łə spə's'ɨ:neɥ • 'se: bɔ 'ta:k x'mâ:łə 'kɛ: 'pišə 2. s pogojnim naklonom |*izraža, da je bilo dejanje blizu uresničenja*: x'mâ:łə bɛ se nɛš'rè:ča nar'd'ɨla | ☐ k 2 SKOR ☐ Ø (+ *kmalu*) [Tomišek 1903: 26: »z lépga, s céłga i. t. d.; le „hmálъ“ = kmalu se pravi še vedno.«]

hmel ▶ x'm'e:ɥ [-la (in x'mɛ:-; [in x'm'ie:-) m (☐) a nš *hmelj* |*rastlina*: pɾ "pâ:rk'lnę ɥ "pus'tɛmə "puo:lɛ sə 'tud' 'mè:lɛ x'm'e:ɥ • na 'va:rɛɥ ja 'bè:ɥ x'm'e:ɥ 'bəl 'diɛ:b'ɔ – sə b'le s'tɥo:ržə a pa 'ɔ:ce, uc_()pɔ:t pa mə'sice, smə 'r'ie:klɛ • pɾ "gra'gò:rne sə x'm'e:ɥ 'vən 'va:rglɛ (*opustili so nasad hmelja*) • š'tâ:nga za x'm'e:ɥ (*hmeljevka*) • 'zičenca za x'm'e:ɥ • 'diɥjə x'm'e:ɥ (*podivjani hmelj*) b *kobula* |*plod hmelja*: 'tis'tele t'ri x'm'ɛ:le pə'b'ie:rə • **biti v hmelu obirati hmelj**: u x'm'e:łə sma b'la:, pa da'mɔ: p'r'ɨdema, sma pa z've:d'la, da ja "ga:rmɔ st'r'ɨc u'ma:ru • **iti v hmel iti obirat hmelj**: a gr'è:š u x'm'e:ɥ? • 'kɥo:nc aɥ'gusta smə š'le ɥ 'x'm'e:ɥ

I □ ∅ (+ hmelj)
hmelj ⇒ HMEL
hmeljevka ⇒ HMELOVKA
hmelovka ▶ x'me:ɔka -e (in x'me:-) z ⟨
hmeljevka |drog|: 'čā:sę 'ni b'ɔ
 'žičənc, 'sā:mə x'me:ɔke I □ SSKJ, SP
 1962
hobelj ▶ 'xɔ:bəl -na m ⟨⟩ 1. *zidarska
 gladilka*: s 'xɔ:bəlne ša zg'lā:dəm, pa
 'bɔ: 2. 1es., redk. *skobljič, oblič* I □ k
 2 ⇒ OBLIČ □ ∅ (DLS *hobel*)
hobeljmašina ▶ 'xɔ:bəlma'šina -'šine z ⟨
 1es. *skobeljnik* |stroj|: 'ti:de bę sę
 'ma:gu 'xɔ:bəlma'šine 'kupęt, 'ni: pa
 'a:ɔta I □ ∅
hobeljponk ▶ 'xɔ:bəl'pɔ:ŋk -a m ⟨⟩ 1es.,
 redk. *skobeljnik* |miza|: 'me:tər ja na
 'xɔ:bəl'pɔ:ŋkə • u 'xɔ:bəl'pɔ:ŋk uš'ra:ɔ-
 fę 'tɔ:le I □ ⇒ VERŠTAT □ ∅
hobhajilski ▶ xupxa'ɪls'kę -ska -ə (in
 -'jil-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -s'kęga⟩
obhajilen |ki se nanaša na prvo
 obhajilo|: xupxa'ɪlska ub'le:ka I □
 ⇒ OBHAJILSKI □ ∅
hoda ▶ 'xɔ:da medm. ⟨⟩ otr. *izraža spod-
 budo k hoji*: 'nə, 'xɔ:da 'xɔ:da I □ ∅
hodati ▶ 'xɔ:dat -əm nd. ⟨⟩ otr. *hoditi*: 'nə,
 pə'ka:žə, 'kæg žə 'xɔ:dəš I □ ⇒ HODITI
 □ ∅
hodikati ▶ 'xɔ:dękat -əm nd. ⟨⟩ otr. *hoditi*:
 'nə, 'kə 'pɔ:bək 'xɔ:dęka I □ ⇒ HODITI
 □ ∅
hoditi ▶ 'xɔ:dęt in 'xɔ:s't' 'xɔ:dēm nd.
 ⟨'xɔ:dę (in 'xɔ:t') -t:e; 'xɔ:d'u
 'xɔ:dla -ə, mn. -d'lę itd.⟩ 1. **a** *hoditi*
 |premikati se s korakanjem|: 'nē:dę
 'xɔ:dę kɔl 'xiša • 'rɪtŋskə (= na'za:j)
 'xɔ:dęt **b** *opravlјati določeno pot,
 potovati*: na 'mɔ:rjə smə 'xɔ:d'lę š'tè:r
 'ura • pə 'xišax (od hiše do hiše) sm
 'xɔ:dla • 'kɔ:c_()ę 'xɔ:d'u (kje si se
 zadrževal)? 2. *hoditi a* |večkrat
 opraviti kako pot|: 'kɔ:m pa 'xɔ:dęš u
 šta'cunə? • star., redk. x 'nɔ:gəm (peš)
 smə 'xɔ:d'lę na 'b'rę:z'jə • čę'bę:le
 'xɔ:d'jə (letafo) u 'ble'kā:čɔvə 'lɪpə **b**
 z oslabiljenim pomenom |izraža, da se
 osebek ukvarja z delom, dejavnostjo,
 ki jo nakazuje določilo|: na 'xɔ:dę
 'vie:č na 'šixt • 'le: p'rɪdnə 'xɔ:dę u

'šɔ:ɔə • 'ra:t 'xɔ:dę 'jā:gat • pra'pɔ:z-
 znə 'pɔ:znə 'xɔ:dęš 'lęč 3. nov. h. (s
 kom) *biti v ljubezenskem odnosu (s
 kom)*: 'mā:nca ja p'rę: z 'juratə
 'xɔ:dla • nęx 'sé:dŋ 'le:c_()ta 'xɔ:dla,
 'pɔ: sta se pa u'žē:nla 4. čustv., z
 oslabiljenim pomenom **a** s predložnim povedko-
 vim določilom *izraža, da je osebek
 oblečen, obut, kot nakazuje določilo*:
 na s'męš 'xɔ:dęt u'kɔ:lę u 'tā:kę
 k'rāt'kę 'kiklę • 'tā:ka 'xɔ:dę ub'lę-
 čana kə na 'a:uša • braz um'rę:le
 'xɔ:dę u tēmə 'di:žə **b** s povedkovim
 določilom *izraža, da je osebek v sta-
 nju, razpoloženju, kot ga nakazuje
 določilo*: 'ni: 'venę 'bɔ:s 'xɔ:s't'! •
 s'tā:ra 'žę:n's'ke p'rę: 'nišə ŋ'kɔ:l
 vag'lā:ve 'xɔ:d'le 5. *iti*: a sm tę 'rjē-
 kla, da na 'xɔ:dę x 'pəsə!? 6. zastar.,
 v zvezi s dež, sneg ipd. *padati*: 'di:š (:
 s'ne:k) 'xɔ:dę • ⇒ hoditi ko po JAJCIH
 • ⇒ hoditi na BLATO • ⇒ hoditi na
 HRANO v gostilno • ⇒ hoditi komu na
 MISEL • **hoditi** komu *narobe povzročati
 težave komu*: na'rɔ:bę mę 'xɔ:dę, kə
 səm u šta'cunə š'la: 'pɔ: tę pa 'ca:j-
 ta z'męŋka. • iron. ja 'ta:k_()šā:jt, da
 mə na'rɔ:bę 'xɔ:dę • ⇒ hoditi na VODO
 • **hoditi** česa *premalo primanjkovati
 česa, manjkati česa*: g'nā:rja nēm
 pra'mā:žə 'xɔ:dę, 'tɔ: 'ja: (□ ⇒ MENJKAT-
 TI) • **hoditi** česa *preveč preostajati
 česa*: a tę 'jəs'tę p'rjē:več 'xɔ:dę a
 'kā:, da 'tā:kə 'de:ž z 'nēmə!? • tę 'žə
 g'nā:rja p'rjē:več 'xɔ:dę • **hoditi
 skrižem** 1. *biti križem* |v neurejeno
 križajočih se smereh|: 'di:s'ke sk'ri-
 žəm 'xɔ:d'jə 2. star. *obiskovati se
 zaradi prijateljskih, družabnih
 stikov*: a za'tɔ: sə s 'celsā:rjɔvəm
 skrižem 'xɔ:d'lę, kə sə b'lę u ž'lā-
 xtę! • ⇒ hoditi v CERKEV • ⇒ hoditi
 v VES • **nazaj hoditi vračati se po
 smrti kot duh: p'ra:ɔjə, da mŋ'lič
 'li:ex na'za:j 'xɔ:dę, pa 'ja:s na vę-
 'ljā:mem 'te:ga • ⇒ po glavi hoditi
 komu kdo/kaj • čustv. **to ga** ipd. (= mu ipd.)
**bo pa drago hodilo to bo imelo zanj
 slabe posledice**: {A} kla'fut'u ga 'ja:.
 {B} 'tɔ: ga bɔ pa d'rā:gə 'xɔ:dla. (□**

- ⇒ to ga bo pa drago prišlo (⇒ PRITI) | ⇒ BALONDATI, BONGATI, GIBATI SE | k 1, 4 HODATI, HODIKATI; k 6 ⇒ ITI | +
- **hoditi po** ► 'xɔ:dɛt pə in 'xɔ:s't' pə 'xò:dɛm pə nd. (⇒ HODITI) čustv. nov. h. po kom *delati, da je kdo v zelo neprijetnem, težavnem položaju*: 'na:m 'pus't'u, da bɛ 'vi pə 'mənɛ 'xò:d'lɛ | | Ø
- **hoditi za** ► 'xɔ:dɛt za in 'xɔ:s't' za 'xò:dɛm za nd. (⇒ HODITI) h. za kom *pri-zadevati si pridobiti ljubezensko naklonjenost koga*: 'ja:s_( )m za 'ma:mɛ 'tj:č 'xɔ:d'u | | SSKJ
- hodničen** ► 'xɔ:dɔčɛn -čna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -čnɛga) redk. *hoden, hodničen*: 'xɔ:dɔčna 'ã:nt'vɛle | | ⇒ HODNJI | +
- hodnik** ► 'xɔ:d'nɛk -a (in -nɪ-), tudi [xɔd'nɪk -a ([in xə- >)] (mn. -nɛkɛ (in -ni-), tudi [-nikɛ) *hodnik |ozek, dolg prostor*: 'xɔ:d'nɛk smə pradə'lilɛ • 'tò:rba ja u (= na) 'xɔ:d'nɛkə | | +
- hodnji** ► 'xɔ:d'nɛ -e -ɛ prid. (rod. ed. m. sp. -d'nɛga) *hoden, hodničen*: 'xɔ:d'nɛ s'ra:jca • 'xɔ:d'nɛ p'la:tne | | ⇒ HODNIČEN | Ø (+ *hoden*)
- hodrlajsast** ► xədər'le:jsast -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -s'tɛga in -z'd'ga, daj. ed. m. sp. -s'tɛmə in -s't'mə) čustv. **a** *pisan |ki je zelo različnih barv*: u 'tã:kɛ xədər'le:jsas'tɛ ub'lɛ:kɛ u'kɔ:lɛ 'xò:dɛ, da se bɛ ja 'ka: ʊst'rã:šu • slabš. ud "ja:kija s'like sɛ 'sɪvɛ xədər'le:jsa-s'tɛ 'fã:rbe **b** *marogast*: 'čɪst xədər'le:jsastə 'kò:žə 'mã: • me 'zɛ:be, da smɪ 'vɛs xədər'le:jsast | | k a ⇒ PISAN; k b ⇒ MAROGAST | Ø (SSKJ *kodrlajsast*)
- Hofmanov** ► "xɔ:fmanɔ [-va -ə ([**Bo** tudi -nav-) prid. ( ) • ⇒ Hofmanove KAPLJICE | | Ø
- hoh** ► 'xɔ:x -- -- prid. ( ) *domišljav, prevzet*: pa 'kək 'xɔ:x ja b'la:! • kə 'na: bɛ 'tã:kɛ 'xɔ:ɣ 'bã:be u'zɛ:u, bɛ b'la pa u'sə dɔ'garič | | ⇒ VAŽEN povdk. | Ø
- **hoh** ► 'xɔ:x prisl. ( ) • ⇒ HENDE hoh • ⇒ hoh se nositi (⇒ NOSITI SE) | | Ø
- hoj** ► 'xɔ:j medm. ( ) *izraža opozorilo*: 'xɔ:j ('xɔ:j), 'kè: s'te 'pa:? a ja kag'dɔ: 'dɔ:me? | | ⇒ NA HOJ | +
- hoja¹** ► 'xò:ja -a z ( ) nš *hoja |premikana nje*: 'tã:ka 'xò:ja člɛ'vè:ka z'mã:tra | | +
- hoja²** ► 'xò:ja -a z ( ) redk. *jelka, hoja a |drevo*: d've: 'xò:jə sɛ pə'dar:lɛ **b** nš |les: 'xò:jə u'ziem' za k'ɔ:p | | ⇒ HOJKA | +
- hojdi** ► 'xɔ:jde medm. ( ) • ⇒ hojdi v rit (⇒ RIT²) | | Ø
- hojev** ► 'xò:jɔ [-va -ə ([**Bo** tudi -jav-) prid. (rod. ed. m. sp. -jɔga) *jelov, hojev*: 'xò:jɔ 'le:s • 'xò:java s'ta:rt | | SSKJ, SP 1962
- hojka** ► 'xò:jka -e z ( ) *jelka, hoja a |drevo*: t'ri 'xò:jke pa d've: sm'rè:kɛ **b** nš |les: ta 'diɛ:ska ja 'xò:jka | | ⇒ HOJA | +
- hokej** ► 'xɔ:kɛj -a m ( ) nš *hokej*: 'pe:mə 'xɔ:kɛj š'pilet • pə tɛlɛ'vizejə ja 'xɔ:kɛj | | SSKJ, SP 1962
- hokejka** ► 'xɔ:kɛjka -e z ( ) *hokejska palica*: s 'xɔ:kɛjkɛ me ja u 'nɔ:ɡə u'dã:ru | | Ø
- holadri** ► - 'xɔ:lad'ri m (v rabi samo tož. ed.) • **biti (naret) na holadri** 1. šalj. *biti veseljaški, lahkoživ*: "ã:nɛka ja 'bəl na 'xɔ:lad'ri (na'rè:ta) 2. slabš. *majav, površno izdelan*: pɔ k'ɫɔ:pɛ pa 'čuvɛte, kə ja 'bəl na 'xɔ:lad'ri na'rè:ta (⇒ biti (naret) na CIGUMIGU) | | SSKJ
- holahopke** ► 'xɔ:la'xɔ:pke -'xɔ:pk z mn. ( ) **a** *žabe |otroške hlačne nogavice*: "s'ta:ne ja 'xɔ:d'u_ u 'xɔ:la'xɔ:pke ub'lɛ:čan, pa za 'lulɛka ja 'jəm'ɔ 'ɫuknɛ na'rè:tə u 'ne: **b** *hlačne nogavice*: d'va:jne 'xɔ:la'xɔ:pke mɛ pɔ'nɪɛ:s' | | ⇒ GEGE | SSKJ pod *hulahupke*
- holc** ► 'xɔ:lc medm. ( ) **Bo** 1. *stoj! |izraža zahtevo po prenehanju premikanja*: 'xɔ:lc! pɛst'ɔ:j! 2. *pozor! |izraža opozorilo*: ja pa 'bã:ba 'va:də 'va:tla, smɪ pa 'riɛ:kla 'sã:ma pɔ 'siɛ:bɛ - 'xɔ:lc! tɛ'ca:jt, kə bɛ 'ja:s pə 'va:də š'la:, bɛ pa 'una g'nã:r pɛb'ra:la. | | ⇒ ⇒ HOLT; k 1 ⇒ STOJ | Ø
- holt** ► 'xɔ:lt medm. ( ) 1. *stoj! |izraža zahtevo po prenehanju premikanja*:

- sm̩ 'pa:r̩šu də 'ta:j,()a pa 'rè:ku sɔ'dàrt - »xɔ:lt!« 2. *pozor!* |izraža opozorilo: çəg'n̩iça ja 'va:də 'va:t̩ʎa - 'xɔ:lt - 'ja:s,()m̩ 'ka: 've:d̩ʎa, 'k̩a: 'ja: | ☐ HOLC; k 1 ⇒ STOJ ☐ ∅
- homoseksualec** ipd. ⇒ BUZARANT ipd.
- hop** ▶ 'xɔ:p m (v rabi samo tož. ed.) • čustv., star. v **hop prijeti** (= vzeti) koga *zahtevati od koga, da kaj pove, naredi*: 'a:te sə ga ɥ 'xɔ:p, 'rè:l̩ɛ, da ja pə've:d̩ɔ, g'd̩ɔ: ja ša 'bè:ɥ z'ra:ɥnə | ☐ ∅
- hop** ▶ 'xɔ:p medm. ⟨⟩ *hop* 1. |izraža *spodbudo pri skoku*: 'xɔ:p, s'kuo:çə, 'nə! 2. |izraža *nagel prijem, ujetje*: 'xɔ:p - 'd̩e: te pa 'm̩a:m | ☐ +
- hopala** ▶ 'xɔ:paʎa medm. ⟨⟩ *izraža opozorilo na možnost padca ob spotiku*: 'xɔ:paʎa, 'çuve | ☐ ⇒ HOPLA ☐ ∅
- hopla** ▶ 'xɔ:pʎa medm. ⟨⟩ 1. *hop* |izraža *spodbudo pri skoku*: 'xɔ:pʎa, s'kuo:çə, 'nə! 2. **a** *izraža padec*: 'xɔ:pʎa, a s̩ə 'p̩a:du? **b** *izraža opozorilo na možnost padca ob spotiku*: 'xɔ:pʎa, 'çuve, da na 'p̩a:deš | ☐ k 1 ⇒ HOP; k 2 HOPALA, OPALA, OPLA ☐ SSKJ
- hopsati** ▶ 'xɔ:psat -əm nd. ⟨⟩ čustv., redk. *zasledovati [iti za kom]*: 'kək ja b'ʎə pa 't̩i:ç, kə ja s't̩a:rga 'a:te n̩ə 'vɔ:k 'xɔ:psɔ? | ⇒ SLEDITI ☐ SSKJ ≠
- hopsniti** ▶ 'xɔ:psn̩'t' (in -s'n̩'(-) >) -s'nem a. ⟨'xɔ:ps'n̩ə (in ['xɔ:psn̩') -sn̩'te; 'xɔ:ps'n̩'u -sn̩'ʎa -ə⟩ čustv. *prijeti, zgrabiti, aretirati*: 'mil̩ɛçarjə sə ga 'žə 'xɔ:psn̩l̩ɛ | ☐ ⇒ PRIJETI ☐ SSKJ, SP 1962 (Plet. ≠)
- horoskop** ▶ xɔɔs'kɔ:p -a (tudi 'xɔ:-) m ⟨⟩ *horoskop*: 'k̩a: t̩ə pa ɥ xɔɔs'kɔ:pə 'piša? | ☐ SSKJ, SP 1962
- hortenzija** ⇒ FORTENZLIJA
- horuk** ▶ 'xɔ:'ruk medm. ⟨⟩ pri skupnem dvigu, premiku česa težkega *horuk*: ɥz'digən'mə, 'nə - 'xɔ:'ruk | ☐ SSKJ
- hosta** ▶ 'xɔ:sta -s't'e z ⟨⟩ nš *suhljad, dračje*: na 'niɥə 'xɔ:s't'e nau'l̩ɛ:čaš pa zaž'gijaš | ☐ +
- hostija** ▶ 'xɔ:s't'ja -a z ⟨rod. mn. -s'ti⟩ *hostija* **a** nš |ploščice za obhajanje|: 'župn̩ɛk ja s'p̩e:t up 'xɔ:s't'jə 'pa:r̩šu • kə sm̩ 'bè:ɥ məst'r̩uɔ:nt, smə ɥ 'c̩e:r-

- kv̩ə 'vi̩:çkrt 'vi̩nə pə'pil̩ɛ pa ɥ'sə 'xɔ:s't'jə pə'j̩d'l̩ɛ **b** |posamezna ploščica|: a'n̩iɛ, da ɥ n̩ɛmə d'ne:ve na s'm̩e:ž d've:x,()ɔ:s'ti 'duo:b̩ɛt? | ☐ +
- hot** ▶ 'xɔ:t' medm. ⟨⟩ redk., klic konju *hovt, na desno* | ☐ ⇒ DIHOT ☐ SSKJ
- hotel** ▶ xɔ't̩ɛ:l [-'t̩e:ʎa ([in -'t̩e:-) m ⟨mn. -'t̩e:l̩ɛ⟩ *hotel* **a** |gostinski obrat|: ɥ xɔ't̩e:ʎə sma b'ʎa: **b** |poslopje|: prat xɔ't̩e:ʎə te m pə'č̩a:kɔ **c** čustv. *zelo velika hiša*: 'k̩a:kə 'xišə bɔ 'jəm'ɔ! 'ce:ɥ xɔ't̩e:l! | ☐ SSKJ, SP 1962
- hoteti** ⇒ OTETI²
- hov** ⇒ HAV
- hovt** ⇒ HOT
- hraber** ⇒ KORAZEN
- hrana** ▶ x'r̩a:na -e z ⟨⟩ nš *hrana* |jed|: x'r̩a:na ja b'ʎa: ɥ 'rè:də • p̩ɔ 's̩uɔ:jə x'r̩a:n̩ə 'bədə • za x'r̩a:nə sm̩ 'd̩e:ʎɔ • **biti na hrani** v (= zastar. na) *gostilni uživati redne dnevne obroke v gostilni*: u 'm̩ɛ:nz̩ɛ ja na x'r̩a:n̩ə • **hoditi na hrano** v (= zastar. na) *gostilno hoditi na redne dnevne obroke*: na x'r̩a:nə sm̩ 'x̩uɔ:d'u na gəs'tilnə • **imeti** koga *na hrani dajati komu redne dnevne obroke*: s't̩riça 'm̩a:mə na x'r̩a:n̩ə | ☐ ⇒ JESTI s ☐ +
- hranilnik** ipd. ⇒ ŠPAROVEC ipd.
- hraniti** ▶ x'r̩a:n̩ɛt (in -n't') -em a. ⟨x'r̩a:n̩ə (in x'r̩a:n̩') -n'te; x'r̩a:n̩'u -n'ʎa -ə⟩ h. kaj *shraniti kaj* **a** |dati na določeno mesto za kasnejšo uporabo|: 'z̩a:b'ɔ sma s̩ə pa x'r̩a:n̩'le za 'x̩ud̩e 'ca:jte • a m̩ə x'r̩a:n̩ež g'n̩a:r̩? • x'r̩a:n̩ə m̩ə p̩ɛ'ç̩e:n̩kə za v̩ɛ'ç̩e:rjə **b** |narediti, da se kaj ohrani|: ɥ's̩a:ke s't̩a:ra 'ç̩e:ɥle ja x'r̩a:n̩'u na 'd̩ile | |dajati hrano| ⇒ FOTRATI ☐ + ≠ (+ *shraniti*)
- ▶ **hranjen** ▶ x'r̩a:n̩en -a -ə (in -n̩ɛ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -n̩ɛn̩ga (in -n̩ɛ-), daj. ed. m. sp. -n̩ɛn̩mə⟩ *shranjen*: 'k̩e: pa 'm̩a:te 'm̩uɔ:rt̩ɔçə x'r̩a:n̩enə? | ☐ ≠ (SSKJ *shranjen*)
- hranjevati** ▶ xra'n'ɔ:vat -n'ujam nd. ⟨xra-'n'uj -te; xra'n'ɔ:vɔ xran'v̩a:ʎa -ə⟩ h. kaj *shranjevati kaj* **a** |dajati na določeno mesto za kasnejšo uporabo|: za'k̩a: pa g'n̩a:r̩ja ka'k̩e: d'r̩əg̩ɛ na xra'n'ujata? • p̩əz'n̩ɛ: ma 'ca:jt̩ɔg̩e ɥ

p'rɛ:cuo:bɛ xran"vã:ʎa - 'kɔ:m pa š'pɛ:gle xra'n'ujaš (*daješ*)? **b** |*delati, da se kaj ohrani*|: 'ma:ma sɛ u'se: s'tã:ra 'pis'me pa 'kã:rte xran"vã:lɛ | Plet.

hranjiv ⇒ KREFTEN

hrapav ▶ x'rã:pɔ [-va -ə (| **Bo** tudi -pav-) prid. (rod. ed. m. sp. -pɔga) *hrapav* |*ki ni gladek*|: 'lɛ:, kɛk ja ta 'diɛ:ska x'rã:pɔva - 'vɛrgnɛ x'rã:pɔve 'ru:ke 'mã:m | GRAMPV, RASKAV   +

hrast ▶ x'rã:st -a m ( ) *hrast a* |*drevo*|: x'rã:st ja 'tɛm 'čã:sɛ 'rã:stu **b** nš |*les*|: x'rã:st 'ni 'bɛ:u 'dɔ:bɛr za 'vɔ:gu - pɛ'xištʋɛ 'mã:jɛ s x'rã:sta | +

hrastov ▶ x'rã:stɔ [-va -ə (| **Bo** tudi -tav-) prid. (rod. ed. m. sp. -tɔga) *hrastov*: x'rã:stɔ 'le:s - x'rã:stɔva 'diɛ:ska (: 'mɪza) - x'rã:stɔva 'gɔ:ša (*hrastov gozd*) - x'rã:stɔva 'šiška - x'rã:stɔvɛ pɛ'xištʋɛ | +

hrastovec ▶ x'rã:stɔc -a m ( ) nš *zeleno hrastovo listje, hrastovi poganjki*: pɾ 'čɛp'lã:kɛ x'rã:stɔc 'ka: pɛ t'le:xɛ 'rã:s'te | Plet. ≠

hrastovje ▶ xras'tɔ:jɛ (**Bo** tudi -a) -a s ( ) **Bo** nš *hrastovo grmovje*: xras'tɔ:jɛ ja 'vɛn sp'rã:v'u | |*hrastov gozd*| ⇒ HRASTOVA GOŠČA   HRAŠČINA   +

hraščina ▶ xra'šɪna -'šine ž ( ) **Kr, Ko** nš *hrastovo grmovje*: 'tɪstɛle xra'šɪne ša mɛ 'tut' 'ma:glɛ sp'rã:vɛt | HRASTOVJE   + ≠

hrbet ▶ 'xã:rbɛt -pta m ( ) *hrbet 1. a* |*del trupa*|: 'xã:rbɛt mɛ bɛ'li - pɛ 'xã:rptɛ mɛ ja 'tɪɛ:kʎɛ - u xã:rptɛ mɛ 'tã:rga (: š'tɪxa) - s'vin's'kɛ 'xã:rbɛt **b** |*hrbtina stran telesa*|: na 'xã:rptɛ sɱ lɛ'žã:ʎa na s'reit 'kuxne **2.** |*del predmeta*|: na 'xã:rptɛ ut 'pɪsma ja nas'ʎɔ:u - kag'dɔ: 'mis'lɛ, da bɔ pɛ 'xã:rptɛ ud 'nu:žã u'dã:ru, pa pɛ ujst'rɪnɛ 'mã:xne • ⇒ živetí BOGU za hrbtom | +

hrbten ▶ 'xã:rptɪ -tna -ə prid. (rod. ed. m. sp. -t'nega) nov. *hrbten*: na 'xã:rpt'ne st'ra:nɛ ja nas'ʎɔ:u | +

hrbtenica ▶ xɛrptɛ'nɪca -'nice ž ( ) *hrbtenica* |*del trupa*|: ja 'pã:du, sɛ ja pa xɛrptɛ'nɪcɛ z'ʎu:m'u | +

hrbteničar ▶ xɛrptɛ'ničar -ja m živ. ( ) nov., redk. *kdor ima poškodovano hrbtenico* |

hrbtišče ▶ xɛrpt'išɛ (**Bo** tudi -a) -a s ( ) *hrbtenica prašiča z nekaj mesa* | SSKJ (SP 1962, Plet. ≠)

hrcati ▶ 'xã:rɔat -əm nd. ( ) *hrcati* |*spravlјati sluz iz grla*|: ša 'dɛ: 'xã:rɔɛm g'nɔ:j | HRKATI   Plet. ≠

hrcniti ▶ 'xã:rɔɛn't' (in -c'ɲ'(-) [>) -cnem d. ('xã:rɔ'ne (in ['xã:rɔɛn') -ɔɛn'te; 'xã:rɔ'n'u -cɛnʎa -ə) *hrkniti*: k'ri ja ša 'xã:rɔ'n'u, 'pu: ja pa 'tut' 'ka: u'mã:ru - 'mɛnɛ na 'ru:keɛ ja u'mã:ru - 'ša: 'xã:rɔ'ɲ't' na s'mɛ:m pɛ'nu:ɔɛ, mɛ 'nã:ša na pɛs'ti | HRKNITI   Plet. ≠

hren ▶ x'rɪɛ:n -a m ( ) **a** *hren* |*rastlina*|: namɪst x'rɪɛ:na ja 'šɪsɔca nab'ra:u - kɛ sta sɛ pɛ'dɔ:bna **b** nš *jabolčni hren*: x'rɪɛ:n sɱ nar'dɪʎa | +

hrenovka ▶ x'rɪɛ:nɔka -e ž ( ) *hrenovka*: u'sã:g d'vɛ: x'rɪɛ:nɔkɛ sma pɛ'jɛdʎa - t'ri 'šugɛlne x'rɪɛ:nɔk 'dɛ: 'kuxat | SSKJ, SP 1962

hreščati ipd. ⇒ HRŠČETI ipd.

hrib ▶ x'rɪp -ba m (im. mn. x'ribɛ) *hrib a* |*višja vzpetina*|: na x'rɪbɛ u 'zãgra'dišɛ ja 'bɛ:u 'čã:sɛ 'bɔ:j g'rã:t - 'tã:kle 'gu: u x'rɪbɛ se ja z'gɔ:var 'ču - u d'rugɛ x'rɪp sma š'ʎa: **b** mn. |*višji in hribovit svet*|: s x'rɪbɔ 'sɛ, pa 'tã:k sɛ 'fɛ:st - nov. g'rɛ:ma u x'rɪbe (*v planinski, gorski svet*) | k 2 GORE   +

hribovec ▶ x'rɪbɔc -a m živ. ( ) redk. *hribovec* |*kdor živi v hribih ali je doma s hribov*| | GORJANEC   +

hribovje ▶ xri'bɔ:jɛ (**Bo** tudi -a) -a s ( ) nš *hribovje* |*v celoto povezani hribi*|: 'tɛm ja xri'bɔ:jɛ, da se 'bɔ:x us'milɛ | +

hripav ⇒ ZAHRIPAN

hrcati ▶ 'xã:rɔat -əm nd. ( ) *hrcati* |*spravlјati sluz iz grla*|: 'ti 'žɛ 'ka: nap'rɛ: 'xã:rɔɛš | ⇒ HRCATI   +

hrkniti ▶ 'xã:rɔɛn't' -knem d. ('xã:rɔ'ne (in -kɛn') -kɛn'te; 'xã:rɔ'n'u -kɛnʎa -ə) *hrkniti*: 'nɪsɱ 'vɛ:dʎa, da ja 'nã:ž 'du:ɔmɛ, sɱ š'ʎa: pa na stra'nišɛ, sɱ

- pa 'čuža, da ja 'xairkn'u | ⊞ ⇒ HRCNITI
 ⊞ +
- hrliti** ▶ 'xairɛlt -rlɛm nd. (<'xairlɛ (in 'xairɛl) -rɛlte; 'xairlu -rɛlʃa -ə) **a** *smrčati |dajati v spanju hrkajoče, piskajoče glasove|*: pə'nɔ:čə sɛ pa s'pɛ:t 'xairlʃa **b** čustv., redk. *smrčeč spati*: {A} 'kɑ: pa 'de:lʃa 'mɑ:mɛɕa? {B} 'xairlɛ. **c** čustv., redk. *spati*: 'nɑ:š se ɯ'lɛ:žɑ pa 'žə 'xairlɛ | ⊞ k a SMRČATI; k b-c ⇒ SPATI ⊞ SSKJ, Plet.
- hrom** ▶ x'rɔ:m -a -ə prid. (<rod. ed. m. sp. -mga in -mɛga) *hrom*: ut 'pa:sə 'duo: ja x'rɔ:m • [pə 'dɛ:s'nɛ st'rɑ:nɛ ja x'rɔ:ma ([= 'dɛ:snə st'rɑ:n 'mɑ: x'rɔ:mə = 'dɛ:sna st'rɑ:n ja x'rɔ:ma) | hrom človek ⇒ KRIPELJ ⊞ +
- hropsti** ⇒ HRPULITI
- hrošč** ▶ x'rɔ:šɕ -a (in x'rɔ:-) m živ. (<) **1.** *hrošč a |žuželka|*: 'kɔ:k x'rɔ:šɕɔ 'ja: **b** *koloradski hrošč*: a ja 'kɛ: x'rɔ:šɕɑ 'pa:r_vas? • kə'lə'rɑ:c'kɛga x'rɔ:šɕɑ p'rɛ: 'čɑ:sɛ 'ni b'lə **2.** redk. *tip osebnega avtomobila znamke Volvsvagen*: 'lɑ:rɑ:ɕɔ mer'kɑ:nc ja 'jəm'ɔ x'rɔ:šɕɑ | [rjavi, majski hrošč] ⇒ KEBER ⊞ k 2 ⇒ FOLCVAGEN ⊞ +
- hroščev** ⇒ KEBROV
- hrovački** ▶ xra'va:čkɛ -a -ə prid. (<rod. ed. m. sp. -kɛga) *hrvaški*: smə 'pa:rʃlɛ na xra'va:čkə st'rɑ:n | ⊞ ∅
- ▶ **hrovačko** ▶ xra'va:čkə prisl. (<) redk. *srbohrvaško*: pɾ vɔ'jɑ:kex smə (pə) xra'va:čkə gva'rɛlɛ • xra'va:čkə sm z'na:ɯ 'duo:brə | ⊞ ⇒ SRBSKO ⊞ ∅
- hrovat** ▶ x'ra:vat xra'vɑ:ta m živ. (<) slabš. *neuglajen, omejen, neumen moški*: ja pa 'šɔ: st'rɑ:n kə kɑk x'ra:vat • na 'bɔ:dɛ 'nə ('tɑ:k) x'ra:vat! • 'le:ga xra'vɑ:ta, a 'nɑ:bɛš 'nɛ:ž 'da:ɯ za pɛ'jɑ:čə?! • zmer. prak'lɛ:t x'ra:vat xu'diɕɔ! | ⊞ ∅
- hrpiti se** ▶ xər'pɪt se -'pɪm se nd. (<; xər'pɪɯ -lʃa -ə, mn. -'pɪlɛ itd.) redk. *postavljati se*: 's'tɑ:ne bɛ se 'ta:k 'ra:t xɾ'pɪɯ, 'kək ja 'bɛ:ɯ kə'ra:žən | ⊞ ⇒ VAŽITI SE ⊞ Plet. ≠
- hrpuliti** ▶ xər'pulɛt (in -lt) 3. os. ed. -lɛ nd. (<; xər'pulu -lʃa -ə) brez. hropuli komu *hrope komu*: u 'pa:rsex mɛ xɾ'pulɛ

- 'kək jəm ja xər'pulʃə 'nətər! | ⊞ ∅
- hrščanje** ⇒ HRŠČENJE
- hrščenje** ▶ xər'šɛ:ne (<Bo tudi -e) -e s (<) nš *hreščanje*: a ja 'tɔ: kɑkɑ 'muzɛkɑ - 'sɑ:mə xɾ'šɛ:ne! | ⊞ ∅ (+ *hreščanje*)
- hrščeti** ▶ 'xairʃat 3. os. ed. xər'ʃi nd. (<; 'xairʃɔ -ʃɑlʃa -ə in xər'šɛ:lʃa -ə nov. xɾ'šɑ:lʃa -ə) *hreščeti |dajati nečist, s šumi pomešan glas|*: 'ra:dɪjɔ xər'ʃi • brez. u 'ra:dɪjə ja xər'šɛ:lʃə, sm ga pa ɯ'gɑ:sɯlʃa | ⊞ SSKJ, Plet.
- hruliti** ▶ x'rulɛt (in -lt) -ɛm nd. (<x'rulɛ (in x'rul) -lte; x'rulu -lʃa -ə) redk. h. na koga *hruliti (na) koga*: za'kɑ: pa 'ta:k x'rulɛš 'na:nɡa? | ⊞ ⇒ VPITI ⊞ +
- hrup** ⇒ ŠUNDER
- hrusta** ▶ x'rusta -s'te ž (<) redk. *hrustava skorja*: a 'tɔtɑ pɛ'ɕɪɕɑ nar'di x'rustə? • x'rustə pɾ pɛ'ɕɛ:nkɛ 'mɑ:m šɑ 'ɛ:k-strɑ 'rɑ:da | ⊞ ∅
- hrustanec** ▶ xərs'tɑ:nc -a (in xɾs-) m (<) *hrustanec |tkivo v organizmu|*: 'tiz'd-gɑ pa na 'mɔ:ra 'jɛ:st, kə ja xɾs'tɑ:nc • xɾs'tɑ:nc(ə) mɛ pər upɛ'rɑ:cɪjə z 'nɔ:sa 'vən u'zɛ:lɛ | ⊞ +
- hrustati** ▶ x'rustat -əm nd. (<) **1.** h. kaj *hrustati kaj a |drobiti z zobmi|*: a 'čujaš, 'kək 'runɔ 'kɯ:s'tɛ x'rusta? **b** *|jesti (kaj tršega)|*: s'pɛ:ɕ(ə)kɑ'lɑ:də x'rustəš **2.** *hrustati |dajati glasove pri drobljenju z zobmi|*: š'kɔ:rja x'rusta • brez. 'ta:k ja 'jɛ:du, da ja 'ka: x'rustaʃə | ⊞ +
- hrustavka** ▶ x'rustɔkɑ -e ž (<) *hrustavka |češnja|*: nɛ škr'nic'ɭ x'rustɔk ja pɾ'nɛ:su | ⊞ +
- hruška** ipd. ⇒ GRUŠKA ipd.
- hrvaški** ipd. ⇒ HROVAČKI ipd.
- hubertus** ▶ xu'be:rtus -a (in -'bɛ:-) m (<) nš *hubertus a |tkanina|*: 'mɑ:nt'ɭ s xu'be:rtusa **b** |plašč|: u xu'be:rtus ja 'bɛ:ɯ(ə)b'lɛ:čan | ⊞ SSKJ, SP 1962
- hud** ▶ 'xut -da -ə prid. (<rod. ed. m. sp. -d'ga in -dɛga; primernik 'xujšə -- -- in -a -ə, rod. ed. m. sp. -- tudi -šɛga) *hud* **1.** |pretirano strog|: 'bɑ:ba ja 'xuda 'kə 'ta:jfəl **2.** |ki napada človeka|: 'xudɛga 'pɛsɑ 'mɑ:jə **3.** v primerniku ali presežniku |ki ima v moralnem pogledu negativne lastnosti|: 'bɑ:ba ja šɑ

- 'xujšə kə 'sɑ:m • te 'pɔ:p ja pa te šxujšə ɥd u'se:x 4. |*ki prinaša trpljenje*|: sm̩ 'mis'lu – 'tɔtə s'ma:rt 'ta:k 'ni 'xuda 5. |*ki se pojavlja v visoki stopnji, v močni obliki*|: 'kɑ:k 'xut pə'zɛ:p ja 'bɛ:ɥ 'tiz'd'ga 'lɛ:ta! • 'xut (močen) 'vɛ:tər • u 'kɑ:kmɛ 'xud'mə (strmem) b'ri:ɛ:gə 'sə (☐ ⇒ STRM) • x'ri:ɛ:n ja 'xut (☐ ŠARF) 6. zelo vnet, navdušen: 'xut pɛ'jɑ:nc ja 'bɛ:ɥ • ⇒ huda URA • ⇒ za hudo SILO | ☐ k 1–2 ČUDEN prid.; k 4 ⇒ TEŽEK ☐ +
- ▶ **hud** ▶ 'xut -da -ə povdk. (⇒ HUD prid.) h. | na koga (| = redk. nad kom) *hud na koga* |*ki ima zaradi nasprotja, spora z okoljem odklonilen odnos do njega*|: 'xudɛ sə b'lɛ na 'mɛnɛ • 'ma:ma ja b'la: z'lɛ 'xuda • 'a: bɔ 'ɑ:te 'xut! • a sɛ nad 'runɔjɛ 'xut? • ⇒ biti hud ko VRAG • star. **gratati hud** (na koga) *razjeziti se na koga* |*izraziti veliko jezo*|: 'f'rɛnce ja na 'pɔ:ba 'xud g'rɑ:tɔ • 'čuvɛ, da 'na:m 'ja:s 'xud g'rɑ:tɔ! | ☐ ČUDEN povdk. ☐ SSKJ
- ▶ **hudo** ▶ 'xɔdɛ (redk. 'xu-) prisl. (primernik 'xujšə) redk. *hudo* |< HUD prid. 5|: 'nišm̩ 'xɔdɛ 'zɑ:jna • a 'mis'leʒ, da ja 'ta:k 'xɔdɛ ɥ'mɑ:zɛnɛ? | ☐ k 1 ⇒ ZELO; k 2 TEŽKO ☐ +
- ▶ **hudo** ▶ 'xɔdɛ (redk. 'xu-) povdk. ( ) h. je komu 1. *izraža duševno bolečino, žalost*: 'kɛk ja b'lɛ 'mɛnɛ 'xɔdɛ, kə sɛ 'ma:ma ɥ'ma:rlɛ! 2. *izraža neprijetnost, težavnost česa*: 'sɛ: 'xudɛ nɛm 'ni b'lɛ, 'sɛ: 'ni b'lɛ 'nɛm 'tɛm 'xɔdɛ ɥ 'š'kɔ:fjɛ 'lɔ:kɛ 'pa:č • 'xɔdɛ ga ja 'rɪxtat, 'ša: 'xujšə pa g'lɛ:dat, kɛk tr'pi • 'xɔdɛ ja ɥ 'tɑ:kɛ 'živet • ⇒ biti komu hudo pri ⇒ SRCU • ⇒ hudo je gratalo komu (⇒ gratati) | ☐ TEŽKO povdk. ☐ SSKJ
- ▶ **huda** ▶ 'xuda -e z ( ) • star. **huda je za kaj težko je dobiti kaj**: 'xuda ja b'la: za 'jɛs'tɛ | ☐ +
- ▶ **hudo** ▶ 'xudɛ -dɛga tudi -d'ga (zastar. 'xɔ-) s ( ) *huda stvar* |< HUD 4|: 'sɛ: tɛ 'nɔ:čɛm 'nɛč 'xudɛga! • star. **biti si v hudem biti sprt**: 'pɥɔ: smɛ sɛ b'lɛ ŋ'ca:jt u 'xudɛm zarad 'mi:ja • ⇒ iti na on KRAJ hudega • star. iz

- hudega po prepiru**: s 'xudɛga me ja 'dɥɔ:b'u, da sm̩ tɛ'lɛ:ta 'da:rza:la, kə smɛ k'la:lɛ • s 'xudɛga sɛ jɛx s 'xiša 'vɛn prag'na:lɛ • star., redk. **skregati** (: toževati ipd.) **se do hudega zelo, grdo se spreti**: se 'nišɛ 'mɥɔ:glɛ z'mɛ:n't', sɛ se dɛ 'xudɛga tɛʒ'vɑ:lɛ • dɛ 'xudɛga sta se sk're:ga:la (*sprla sta se tako, da ne govorita*) | ☐ +
- hudič** ▶ xu'dič -a (redk. xɔ-) m živ. ( ) 1. **hudič** |*duhovno bitje*|: xu'dičɛ sɛ ɥ 'pi:eklɛ • kletv.: ŋ'ca:jt g'runtɛm, xu'dič, sm̩ 'mis'lu, 'tɔ: bɛ pa ɥ'sɛ b'lɛ 'mɔ:ʒnɛ • jɑ s'vɛt' xɔ'dič! • 'ti xu'dič 'ti ('jɑ:s'nɛ)! • xu'diča 'jɑ:s'nɛga, a 'rɛ:s na 'mɔ:rɛš 'čuvat?! 2. **a** slabš. *zloben, hudoben človek*: te xu'dič bɛ mɛ ša ka'čjɛ:sɛ na'rɛ:d'u **b** čustv., z oslabiljenim pomenom *izraža negativen odnos do osebe ali stvari*: 'kɑ:m 'kɛ: 'dɛ:nɛ g'nɑ:r, xɔ'dič 'bɑ:bjɛ? • ɥ'sɛga xu'diča (*vse mogoče stvari*) sɛ 'kupe, ɥ'sɛ, kar 'vidɛ 3. čustv., v prislovni rabi *izraža a visoko stopnjo*: dɛ xu'diča 'mɑ: g'nɑ:rja • ut xu'diča kɛ'ra:ʒɛn 'ja: **b** *močno zanikanje*: 'kuɔ:š 'ni ɥ're:dŋ 'pɔ: xu'diča 4. čustv., v medmetni rabi *izraža a močno čustveno prizadetost*: {A} pɛ'tɔ:ku se 'ja: {B} xu'diča! **b** *podkrepitev trditve*: 'ni xu'dič, da nɑmɛ 'na:bɔ g'rɑ:tɑ:lɛ 'xiša p'ri:ɛ:dat **c** *jezo, nejevoljo nad kom*: xu'dič_ga 'nɛ: ɥ'zɛ:me • poud. **bati se koga/česa ko hudič križa zelo se bati koga/česa**: 'jɑ:nša se pa 'sa:rɛ bɛ'ijɛ kə xu'dič k'riža • poud. **biti grd, da se (še) hudiču gravža biti zelo grd**: ja 'gɑ:rda, da se ša xu'dičɛ g'ra:ɥʒa (☐ ⇒ biti grd ko HUDIČ) • poud. **biti grd ko hudič biti zelo grd**: tɪsta 'bɑ:ba ja 'gɑ:rda 'kə xu'dič (☐ biti grd ko HUDIČEK (= smrtni GREH = TAJFELJ = VRAG); biti grd, da se (še) HUDIČU gravža) • poud. **biti od hudiča** 1. *biti zelo poreden, hudoben*: 'vɔ:jkɔ ja 'bɛ:ɥ ut xu'diča – pr̩ 'vɔ:rɛɛ ja ɥ'sɛ: 'ja:jɛ pɛb'ra:ɥ pa jɛx ja ɥ s'tɛ:nɛ z'mjɛ:tɔ (☐ ⇒ biti za HUDIČA strašiti) 2. *biti zelo uspešen, sposoben*: ut xu'diča 'ja: – na 'vɛ:š, 'kɑ:kɛ 'xišɛ sɛ ja

s'čimpro! • poud., redk. **biti pol hudiča** *biti zelo poreden, hudoben*: "k'la:n-čnek ja 'bè:u 'pɔ: xu'diča za ka'čie:sə uš'pilet (☐ ⇒ biti za HUDIČA strašiti) • poud. **biti spod** (= tudi s) **pol hudiča** *biti zelo poreden, hudoben*: "s'rɛ:çɔ ja 'bè:u spət 'pɔ: xu'diča – sə p'ra:u-lɛ, da ja 'mâ:čkə na t're:pxə 'kò:žə pra'rè:zɔ pa jə na'sɔ:lu pa na'zai:j za'səu (☐ ⇒ biti za HUDIČA strašiti) • poud. **biti za hudiča strašiti** *biti zelo poreden, hudoben*: sɛ pa 'tu3_()a xu'diča st'râ:šət! 'pus'tɛ 'pəsa pɔk'lè:nɛŋga! (☐ biti od HUDIČA (= HUDIKA); biti pol HUDIČA; biti spod pol HUDIČA (= HUDIKA)) • čustv. **cel hudič je zarad** *koga/česa neprijetnosti, težave so zaradi koga/česa*: 'ce:u xə'dič ja s'pè:d 'bè:u zarac_()'è:s'te • slabš., star. **gledati ko hudič iz krugle** (= kugle) *gledati zelo grdo, jezno*: kə ja 'na:š 'jɛzən, g'lè:da kə xu'dič s k'rugle • čustv. **gnal te** ipd. **bom ko hudiča** (= sto hudičev), **če ... povzročil ti bom neprijetnosti, težave, če ...**: čə 'na: bəž dɛk'lè:ta pɔ g'mâ:xə 'pus't'u, te m g'na:u 'kə s'tɔ: xu'dičɔ • poud. **govoriti tako, da [se (še) hudiču gravža** ([= bi se (še) hudiču gravžalo) *odvratno, gnusno govoriti*: 'tâ:kə ja g'va:ru, da bɛ se ša xu'dičə g'ra:užaxə • čustv. **hudič je vzel kaj a pokvarilo se je kaj**: tɛlɛ'vizejə ja pa xu'dič u'zè:u **b prenehalo je obstajati**: 'unə "jugəs'lâ:vijə ja 'puɔ: xu'dič u'zè:u • čustv. **imeti celega hudiča zarad** *koga/česa imeti neprijetnosti, težave zaradi koga/česa*: s'pè:t 'mâ:jə 'ce:uga xu'diča zarad 'mje:ja • čustv., star. **iti hudiču v rit propasti, propadati**: u'sə g'rè: xu'dičə u 'rət • 'na: bɔ 'dɔ:gə, bɔ 'šɔ: "glin xu'dičə u 'rət • čustv. **iti pri** (= redk. h) **hudiču propasti, propadati**: 'bè:r-čafd bɔ š'la: pɔ xu'dičə • čustv. **pojedel bi hudiča pa pol pojedel bi zelo veliko**: xu'diča pa 'pɔ: bɛ pə'je:du, 'ta:k sm 'lâ:čən (☐ pojedel bi HUDIKA pa pol) • čustv., redk. **ne biti vreden pol hudiča biti vreden zelo**

malo, nič: te 'kuli 'ni u're:dŋ 'pɔ: xu'diča (☐ ne biti vreden pol PIZDE mrzle vode) • čustv. **pokazati komu hudiča povzročiti komu neprijetnosti, težave**: mə bŋ 'žə pə'kâ:zɔ xu'diča, čə ga bɔ ša 'dɔ:gə s'ra:u • čustv. **videl bo** ipd. **hudiča, če ... doživel bo neprijetnosti, težave, če ...**: bɔ 'vid'ɔ xu'diča, čə bɔ ša nap'rɛ: 'tâ:kə g'va:ru • čustv. **zganjati** (= delati) **hudiča vpiti, razgrajati**: 'neč 'nišm 'neč 'nišm s'pa:u, kə sə na 'va:rxɛ 'ce:ɛ 'nɔ:ç xu'diča z'gâ:nelɛ • čustv. **zganjati** (= delati) **hudiča zarad česa**: *razburjati se zaradi česa*: 'nje: 'tâ:ga xu'diča 'dè:lax_()arad m'le:ka – 'sɛ: se bɔ u'rixtaxə | ⇒ PARKELJ ☐ HUDIČEK, HUDIK, SATAN, SATANŠEK, ŠENT, ŠMENT, TAJFELJ, VRAG, ZLODI ☐ k 3a ⇒ BOG ☐ + [Tominšek 1903: 14: or. ed. »hudičɛm«] ▶ **hudič** ▶ xu'dič (redk. xə-) povdk. ⟨⟩ čustv. *izraža neprijetnost, težavnost česa*: xu'dič 'ja:, čə ja bə'lezən u 'xišə | ☐ HUDIK ☐ SSKJ **hudiček** ▶ xu'dičək -čka (tudi xə-) m živ. ⟨⟩ 1. manjš. *hudiček*: zɔŋ š'pɪç'pâ:rkɫ-na 'xò:d'jə xu'dičkɛ 2. čustv. *poreden, neugnan otrok*: "ma:rjan ja 'pa: xu'dičək • poud., za otroka **biti čuden ko hudiček biti zelo poreden, neugnan**: 'pò:p ja 'čudŋ kə xu'dičək. 'kâ: bɔ z 'nɛmə!?! (☐ biti čuden ko JUNEČ (= VRAG); biti živ HUDIČEK) • poud., redk. **biti grd ko hudiček biti zelo grd**: te 'dè:da ja pa 'gairt kə xu'dičək (☐ ⇒ biti grd ko HUDIČ) • čustv., za otroka **biti živ hudiček biti zelo poreden, neugnan**: 'nâ:šə 'dje:kɫe ja 'žju xu'dičək (☐ ⇒ biti čuden ko HUDIČEK) | ☐ + **hudičev** ▶ xu'dičɔ [-va -ə (tudi xə-; [**Bo** tudi -čav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -čɔga) slabš. *izraža negativen odnos do osebe, stvari*: xə'dičɔva 'rɛ:č 'ti! • p'rɔ:k'lè:ta 'kò:rba xu'dičɔva! • 'ti ba'râ:ba xu'dičava! | ☐ TAJFELJSKI ☐ + **hudik** ▶ xu'dɪk -a (tudi xə-) m živ. ⟨im. mn. -'dikeɟ) 1. omilj., kletv. *hudič* [duhovno bitje]: xu'dɪk 'jâ:s'ne! • 'ɔ:, 'ti xu'dɪk 'ti 're:s 'ti! 2. čustv. **a zloben, hudoben človek**: te xu'dɪk ja u'sɛga z'mɔ:-

- žen **b** z oslabiljenim pomenom *izraža negativen odnos do osebe ali stvari*: te xu'di:k ja pa d'raik **3.** čustv., v medmetni rabi *izraža a močno čustveno prizadetost*: {A} sə 'žə 'tə. {B} xu'di:ka! **b** *podkrepitev trditve*: ni xu'di:g, da se 'na: bə za'sukažə na 'bə:lšə • slabš. **biti od hudika biti (zelo) poreden, hudoben**: 'i:van ja ut xu'di:ka - 'kå: bə z 'nəmə? (☐ ⇒ biti za HUDIČA strašiti) • poud. **biti spod (= s) pol hudika biti zelo poreden, hudoben**: tis't' 'f'rənce ja 'bè:u spət 'pə: xu'di:ka (☐ ⇒ biti za HUDIČA strašiti) • čustv. **pojedel bi hudika pa pol pojedel bi zelo veliko**: sm̩ 'lā:čən, da bə pə'jerdə xu'di:ka pa 'pə: (☐ ⇒ pojedel bi HUDIČA pa pol) | ☐ ⇒ HUDIČ ☐ SSKJ, SP 1962
- ▶ **hudik** ▶ xu'di:k povdk. ⟨⟩ čustv. *izraža neprijetnost, težavnost česa*: xu'di:k ja, čə ut'rūo:cə na ũ'bə:gəjə | ☐ ⇒ HUDIČ ☐ SSKJ
- hudikov** ▶ xu'di:kə [-va -ə (tudi xə-; [**Bo** tudi -kav-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -kəga⟩ **1.** čustv. *nanašajoč se na hudiča*: tə xə'di:kəvə 'di:e:kə ja pa 're:s 'fe:st - 'ti xu'di:kəva 'bå:ba 'ti! **2.** čustv. *ki se pojavlja v zelo visoki stopnji in z veliko intenzivnostjo*: xu'di:kəva ũrə'čina 'ja: | ☐ ⇒ HUDIČEV ☐ SSKJ, SP 1962
- hudoba** ▶ xə'du:ba -e z ⟨⟩ **1.** nš *hudobija* [lastnost]: 'mè:rə s xə'du:be 'pəsa 'bairca **2.** čustv. *hudoben človek*: 'lè:, 'kå: ta xə'du:ba z ut'rūo:kə 'de:lā - pəg'lè:də 'ga:, xə'du:bə 'gairdə - zmer. 'marš, xə'du:ba 'jå:sna! • poud. **sama hudoba ga je koga zelo je hudoben**: 'så:ma xə'du:ba ga 'ja:, za'tə: ja pa 'tå:k (☐ sama HUDOBIJA je koga) | ☐ k 1 ⇒ HUDOBIJA ☐ +
- hudoben** ▶ xə'du:bən -bna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -bnəga⟩ *hudoben a* [ki drugim želi, povzročā slabo]: 'nism̩ ša 'vid'ə 'ta:k xə'du:bnəga ut'rūo:ka **b** [ki kaže to željo]: 'kək ja te 'pəs xə'du:bən! | ☐ +
- ▶ **hudobno** ▶ xə'du:bnə prisl. ⟨⟩ *hudobno*: 'vərgnə xə'du:bnə ja g'lè:də! | ☐

SSKJ

- hudobija** ▶ xədə'bija -a z ⟨rod. mn. -'bi⟩ *hudobija a* nš [lastnost]: pa 'kå:mna 'ni s xədə'bija 'va:rgu, 'və:š **b** [dejanje]: 'durx sə ga kåke xədə'bija • poud., redk. **sama hudobija je koga zelo je hudoben**: təga 'dè:da ja 'så:ma xədə'bija (☐ ⇒ sama HUDOBA je koga) | ☐ HUDOBA ☐ +
- hujanje** ▶ 'xujəŋə (**Bo** tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *hujšanje* | < HUIJATI: 'xujəŋə 'ni zd'rā:və | ☐ ⇒ HUIJANJE ☐ Ø
- hujati** ▶ 'xujat -əm nd. ⟨⟩ *hujšati* [postajati suh]: a 'mā:nca s'pè:t 'xuja? | ☐ HUIJATI ☐ Plet. [Plet.: »hūjati, am, vb. impf. = hujšati, Savinska dol.-C.; [...]]
- huje** ⇒ HUDO
- hujek** ▶ 'xujək -a m živ. ⟨⟩ otr. **1.** *prašič* [domača žival]: a g'rè:ma ša 'xujəke g'lè:dat? - pəg'lè:də 'xujəka, 'kək ja ũ'mā:zən - sə ũ'mā:zəna kə 'xujək **2.** slabš. *umazan človek, predvsem otrok*: na s'məž 'bət_:'å:k 'xujək - 'pridə 'si:em pa se ũš'tè:lə! - 'pus'tə 'a:jmer, 'xujək ũ'mā:zəŋə! | ☐ k 1 ⇒ PREŠIČ; k 2 ⇒ UMAZE s ☐ Ø
- hujika** ▶ 'xujəka -e z ⟨⟩ otr. **1.** *svinja* [domača žival]: a 'videš, kə 'mā: 'xujəka m'lā:de? **2.** slabš. *umazana ženska, predvsem deklica*: a ja 'ti:erta 'xujəka, kə 'mje:sə 'ka: s'rə:və 'jè? - 'ni:exə 'pa:cat pə 'jəs'tə, 'xujəka! | ☐ k 1 ⇒ PRASICA; k 2 ⇒ UMAZIKA ☐ Ø
- hujskati** ▶ 'xujskat -əm nd. ⟨'xujskə itd.⟩ h. koga [na koga ([= proti komu) *hujskati koga proti komu*: 'jō:ža ja 'nā:žga 'a:te na 'na:s 'xujskə | ☐ ⇒ ŠUNTATI ☐ +
- hujšanje** ▶ 'xujšəŋə (**Bo** tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *hujšanje* | < HUIJŠATI: 'zə:rka ja b'lā: ũ'bə:lŋcə na 'xujšəŋə | ☐ HUIJANJE ☐ +
- hujšati** ▶ 'xujšat -əm nd. ⟨⟩ *hujšati* [postajati suh]: 'marəš 'čuvač_:_ə 'xujšəž, da 'ni: p'ri:evč | ☐ ⇒ SLABŠATI ☐ ⇒ HUIJATI ☐ +
- hujši** ⇒ HUD
- hulahupke** ⇒ HOLAHOPKE
- huligan** ▶ 'xulə'gā:n -a (in xu-; in -li-) m živ. ⟨⟩ *huligan*: 'xulə'gā:nə sə ga

- də'bilə u k'rɛ:mpɫe • slabš. ust'rižə se, 'xulə'gā:n! | [ ] SSKJ, SP 1962
- hume** ▶ 'xumɛ medm. ⟨⟩ klic konju ali kravi *premakni se vstran* | [ ] ⇒ HUMI [ ] ∅
- humi** ▶ 'xumɛ (in -mi) medm. ⟨⟩ klic konju ali kravi *premakni se vstran* | [ ] HUME [ ] ∅
- hunt** ⇒ GUNT
- hupa** ▶ 'xupa -e z ⟨⟩ *hupa: a tɛ 'xupa na 'dɛ:ɫa?* | [ ] PLOZA, TROMPETA [ ] SSKJ, SP 1962
- hupati** ▶ 'xupət -əm nd. ⟨⟩ *hupati: 'kək me 'mɔ:tɛ, kə 'xupɛjə • z 'mɔ:pɛdɛ se u'kɔ:lɛ 'vɛzɛ pa 'xupa • a ja 'vənɛ nɛ 'a:ɹɔtɔ 'xupɔ?* | [ ] PIPKATI, PLOZATI, TROBITI [ ] +
- huš** ▶ xuš povdk. ⟨⟩ otr. huš je *mrzlo je: 'u:, 'kək ja 'xuš!* • {A} 'kək ja pa 'vənɛ? {B} 'xuš. • [ ] a ja 'xuš ([= a te 'xuš)? (*ali te zebe?*) | [ ] ⇒ MRZLO povdk. [ ] SSKJ, Plet.
- hušati** ▶ 'xušət 3. os. ed. -a nd. ⟨⟩ brezos., otr. huša koga *zebe koga [čuti mráz]: a te 'xuša?* • "mɪxa ja g'ɫa:ɹɔčkə 'jəm'ɔ u'rɔ:čə, u 'nɔ:gɛce ga ja pa 'xušaɫə | [ ] ⇒ ZEBSTI [ ] ∅
- hušikati** ▶ 'xušəkət 3. os. ed. -a nd. ⟨⟩ brezos., otr. *zebsti [čutiti mráz]: 'kək te 'xušəka u 'ɹɔ:ke, 'rɛ:ɹɔčka!* | [ ] ⇒ ZEBSTI [ ] ∅
- hvala** ▶ x'vā:ɫa -le z ⟨⟩ nš 1. *hvala: 'tɔ:k x'vā:le žə pa 'dɔ:gə 'nišm 'čuɫa* 2. slabš. *hvalisavec: 'ka: nap'rɛ: se 'vā:žə, x'vā:ɫa x'vā:ɫasta* • star., redk. **hvala bogu izraža veselje, zadovoljstvo:** x'vā:ɫa 'bɹɔ:gə, da sma ša 'sa:j 'tɔ:g zd'rā:va! ([ ] ⇒ *hvala BOGU*) • poud. **sama hvala je koga zelo hvali sebe ali stvar, za katero se zavzema:** "sta'nɛ:ta ja s tis'tɛ 'xišə 'sā:ma x'vā:ɫa | [ ] k 1 HVALJENJE [ ] + [Tominšek 1903: 18: daj. ed. »hválb«]
- hvala** ▶ x'va:ɫa medm. ⟨⟩ narašč. *hvala a*

*[izraža hvaležnost]: x'va:ɫa • x'va:ɫa, da sɛ mɛ pə'mā:ɡɔ • x'va:ɫa za m'le:kə • x'va:ɫa 'le:pa • 'na:j'lɛ:pša x'va:ɫa • kot vljudnostni pristavek k odgovoru na vprašanje ali na izraženo željo: {A} 'kək vəm g'rɛ:ɹ? {B} x'va:ɫa, ša 'ka:r. • {A} dɔbɹ 'te:k. {B} x'va:ɫa ɛ'nə:kɔ. • kot odgovor tistega, ki je kihnil, na voščilo {A} na zd'rā:ɹjə. {B} x'va:ɫa. b nov. [izraža vljudno odklonitev, zavrnitev]: {A} a 'bɛš kə'fija? {B} x'va:ɫa, 'na:ɹm. {A} a 're:s 'niɛ:ɹ? {B} 'niɛ:, x'va:ɫa, 're:s 'na:ɹm. • ⇒ *hvala BOGU* • ⇒ *pol pa hvala lepa* (⇒ POL²) • ⇒ *še hvala ni rekel* (⇒ REČI) | [ ] k a BOHLONAJ [ ] k b: *Večinoma se odklonitev, zavrnitev izraža z 'niɛ:, 'na:ɹm, 'nɔ:čəm ipd.* [ ] +*

hvaležen ▶ xva'lɛ:žən -žna -ə prid. ⟨rod. ed. m. sp. -žnɛɡa⟩ *hvaležen* 1. *[ki se zaveda dobrote in to pokaže]: 'nɛč jəm 'nišɛ xva'lɛ:žən za tiz'd' g'nā:r* 2. nov. *[ki zagotavlja zadovoljstvo]: ub'le:kə 'mā:š pa s xva'lɛ:žnɛɡa b'ɫa:ga na'rɛ:tə • iron. 'jā:, čɫana'rɪnə pə'bɛ:rat ja 'pa: xva'lɛ:žən 'pɹɔ:su* | [ ] +

hvaliti ▶ x'vā:lɛt (in -lt) -ɛm nd. ⟨x'vā:lɛ (in x'vā:l) -lte; x'vā:lu -lɫa -ə) h. koga *hvaliti koga [izražati komu hvalo]: 'ka: ɹt'ɹɔ:ke 'ta:k x'vā:lɛ* | [ ] +

▶ **hvaliti se** ▶ x'vā:lɛt se (in -lt) -ɛm se nd. ⟨⇒ HVALITI⟩ *hvaliti se: se č'ɫɹɔ:vek na s'mɛ: pra'xɛdə x'vā:lɛt, kə ja 'liɛ:xkə 'xɪtɹ 'kɛ: na'rɔ:bɛ* | [ ] +

▶ **hvaljen** ▶ x'vā:lɛn -a -ə (in -lɛ-) prid. ⟨rod. ed. m. sp. -lɛnɡa (in -lɛ-), daj. ed. m. sp. -lɛn'mə) *hvaljen: čə 'vəčəš x'vā:lɛn 'bɛt, se 'fa:jn_a'pi, pa bɛš* | [ ] SSKJ, SP 1962

hvaljenje ▶ x'vā:lɛnɛ (Bo tudi -e) -e s ⟨⟩ nš *hvaljenje: pa 'kā:kə x'vā:lɛnɛ ja b'ɫə s tis't'mə 'a:ɹtə!* | [ ] HVALA z [ ] +

V tem vzorcu slovarja je 3327 gesel in podgesel (tj. 3019 gesel in 308 podgesel) ter 515 kazalčnih gesel in gesel samo z dokumentarnim gradivom, skupaj torej 3842 gesel

Odzadnji seznam

V odzadnji seznam so uvrščene vse poknjižene iztočnice (tule so natisnjene polkrepko – **braniti**) in podiztočnice iz slovarja (tule so natisnjene navadno – **braniti se**) iz gesel z razlagami, ne pa tudi kazalčne iztočnice in iztočnice v geslih, ki vsebujejo samo dokumentarne podatke.

Podiztočnica iz slovarja ima na levi (pred znamenjem ←) navedeno iztočnico, ki ji pripada (oz. geslo, v katerem najdemo podgeslo).

Pri večbesednih iztočnicah in podiztočnicah iz slovarja so na usteznem mestu v ležečem tisku navedene njihove nezadnje besede, ki imajo na levi (pred znamenjem ←) navedeno iztočnico ali podiztočnico iz slovarja, v katero spadajo; tudi tu je iztočnica natisnjena polkrepko, podiztočnica pa navadno. (Iztočnica iz slovarja **am se vzeti** je kot iztočnica v odzadnjem seznamu predstavljena samostojno v tej obliki, pa tudi v kazalčnih geslih pri *se* in pri *am*, kjer je vsakokrat zapisana celotna oblika. Podiztočnici iz slovarja gurati se in gurati jo sta v odzadnjem seznamu predstavljeni na ustreznih mestih, kjer izvemo, da spadata v geslo **gurati**, v kazalčnih geslih *se* in *jo* pa sta obe podiztočnici vsakokrat zapisani v celoti.)

Enako pisane iztočnice in podiztočnice iz slovarja, ki pripadajo različnim besednim vrstam, imajo na levi pripisan besednovrstni podatek (priid. **blont**, prisl. **blont**), enako pisane iztočnice in podiztočnice, ki spadajo v isto besedno vrsto, pa prav tako na levi indeks, kot ga ima iztočnica ali podiztočnica v slovarju (medm. ¹a, medm. ²a, člen. ¹a, člen. ²a; ¹bič, ²bič). Podiztočnice iz slovarja so v odzadnjem seznamu navedene v takem zaporedju kot v slovarju.

Odzadnji slovar omogoča besedotvorna preverjanja, poleg tega pa lahko pomaga v dvomu pri uvrščanju podiztočnic. Če uporabnik slovarja ne ve natančno, kateri iztočnici pripada določena podiztočnica, lahko najde zanesljiv podatek s pomočjo odzadnjega seznama. (Tako je npr. pridevnik *dan* kot podiztočnica prikazan v geslu **dati**.)

Kadar je geslo v tem seznamu razdeljeno v dve vrsti, se prva vrsta s puščico konča, druga pa se z njo (in z umikom) v levo začne.

m a	fajhnoba	gagica
vez. a	flaknoba	bogica
medm. ¹ a	farba	grabljica
člen. ¹ a	borba	¹ grebljica
medm. ² a	čorba	² grebljica
člen. ² a	glasba	deteljica
člen. ³ a	gruba	gregljica
aa	havba	fangljica
ba	gužba	cesuljica
baba	družba	bližnjica
baraba	fac	flikica
biba	¹ babica	fukica
ciba	² babica	belica
hiba	³ babica	čebelica
cviba	barabica	grebelica
gajba	gajbica	guncelica
bomba	bombica	fligelica
grdoba	golobica	gungelica
hudoba	farbica	gugelica
goba	grenčica	bruzgelica
debeloba	gmajjščica	druzgelica
gniloba	bodica	drselica
flahnoba	grofica	cirilica

grlica	dohterica	bojda
bruslica	frezerica	banda
čebulica	gojzerica	donda
gumica	gorica	bunda
ciganica	derektorica	hoda
granica	hitrica	gospoda
babnica	botrica	garda
grabnica	dušica	čuda
bučnica	črtica	čuda
gospodnica	enajstica	duda
apnenica	butica	prid. hud ← huda
gosenica	bradavica	gazda
hrbtenica	glavica	brazda
drobtinica	devica	brzda
drtinica	bukovica	fajfa
blazinica	barvica	alfa
čajnica	britvica	ga
gredeljnica	arduhanca	baga
gnojnica	balanca	gaga
čakalnica	flanca	abzecžaga
čekalnica	govoranca	cugžaga
cegelnica	gredenca	fajdiga
drobilnica	grenca	figa
dovolilnica	bronca	briga
čistilnica	gunca	cvelfati ← cvelfati ga
bolnica	boga jarca	cvičkati ga
drvarnica	hisca	cukati ← cukati ga
črnica	cuca	biksati ← biksati ga
coprnica	breskevca	cuzati ← cuzati ga
avtrnica	črevca	cukniti ← cukniti ga
desnica	britevca	čuti ← čuti ga
dopisnica	globača	alga
brusnica	drača	hacenga
gnjatnica	frača	frklajdenga
bukavnica	brisača	folcfrklajdenga
delavnica	cvetača	cirfrklajdenga
borovnica	ajča	filenga
drvnica	drča	colenga
greznica	grča	fršolenga
beležnica	gošča	gerenga
gazdarica	^m buča	cirenga
brunarica	^ž buča	fasenga
butarica	da	dihtenga
čutarica	frčada	cvenga
dobrica	brigada	grivenga
fligerica	čelada	gumolezenga
cvajerica	čokolada	binga
bekerica	brada	boga
bokerica	cerada	boga jarca ← boga
colerica	fasada	doga
bobnerica	abeceda	foga
cinerica	deda	arga
frajtonerica	čreda	fuga
gavnerica	greda	centrifuga
bikserica	beseda	drug ← ¹ druga
fehterica	gnida	števil. drugi ← ² druga
dihterica	ajda	gerengtruga
abrihterica	brajda	bezga

brozga	gostija	² deka
ha	hostija	čveka
aha	beštija	babika
gliha	endivija	cibika
bolha	boh azija	bucika
¹ aja	gimnazija	goščika
² aja	fantazija	čokoladika
³ aja	divizija	bradika
daja	dimenzija	bundika
graja	fortenzija	dudika
delovodja	eksplozija	fajfika
heja	halja	hejika
galeja	groblja	hujika
barabija	bradlja	čebelika
grdobija	godlja	flika
hudobija	dudlja	frajljika
delegacija	gambelja	čebulika
federacija	gombelja	banika
forzicija	delja	branika
enekcija	detelja	harmonika
garancija	antvelja	arnika
govorancija	goflja	fabrika
domačija	filja	cukerfabrika
dija	drumlja	čmerika
filozofija	cesulja	frika
goljufija	dedinja	elektrika
biologija	gospodinja	bajsika
domišljija	draginja	cotika
elija	črepinja	gotika
familija	drinja	črtika
folija	bernja	elastika
ekonomija	češnja	gumilastika
armija	črešnja	butika
ciganija	društinja	brezika
cinija	frtunja	fizika
begonija	grožnja	bluzika
coprnija	¹ hoja	hajka
čenčarija	² hoja	hokejka
bedarija	aleluja	frizijka
baharija	boh aleluja	hojka
brkljarija	dlaka	dvojka
davkarija	baraka	dvigalka
češčena marija	argokocka	črpalka
drobnarija	¹ čačka	¹ drsalka
avšarija	² čačka	² drsalka
batarija	golobička	flanelka
butarija	butička	brzostrelka
artilnerija	bradavička	dojilka
baterija	dvojčka	brusilka
fehterija	bobipalčka	čistilka
frizerija	fafelčka	dimka
dioptrija	butarčka	banka
furija	fedrčka	ciganka
cikurija	bučka	amerikanka
fuksija	glavčka	cimermanka
diskusija	brvčka	bateranka
fovšija	bridka	bratranka
bogatija	¹ deka	čitanka

enka	bitka	← prisl. flegma
fenka	čestitka	prid. flegma ←
cepljenka	dvanajstka	cima
bršljenka	ednajstka	dima
dokolenka	enajstka	drma
alkatenka	bezgavka	birna
ankatenka	brzjavka	¹ firma
edinka	delavka	² firma
blondinka	hrustavka	astma
finka	dvocevka	guma
capinka	divka	ana
harbatonka	cerkljivka	bana
črnka	hmelovka	banana
bunka	furmovka	brana
čoka	hrenovka	hrana
čipka	cukrovka	dvorana
čopka	harbatovka	arkapotana
arka	ahtovka	barutana
barka	beležka	čižana
blagajničarka	medm. ala	babna
crka	ala	gospodična
črka	bala	gozden ← gozdna
hčerka	hala	glasben ← glasbena
frizerka	arkalapipala	cena
cirka	hopala	← češčena
dirka	centrala	češčena marija ←
frotirka	ž hvala	antena
beloflorka	medm. hvala	afna
grebatorka	bel ← bela	globina
daska	čebela	bolečina
adidaska	bečela	dobričina
gasmaska	flaneta	graščina
bečeska	gromska strela	hraščina
deska	dežela	hinavščina
bečeeska	fafla	govedina
driska	fufila	angina
gromski ← gromska	barigla	belina
← gromska	bergla	debelina
gromska strela ←	gorila	celina
atomska	frajla	borvazelina
disciplinska	bakla	dolina
goska	dekla	argolina
← borčevska	cokla	disciplina
prid. borčevski ←	cola	domina
flaška	futrola	dohodnina
greška	bržola	črnina
hiška	hopla	cestnina
bolniška	bula	carina
broška	čebula	članarina
buška	cula	arbečmašina
debeluška	fula	hobeljmašina
belouška	frnikula	čukmašina
gruška	gajžla	bormašina
baletka	ama	flajšmašina
baretka	galama	batina
desetka	ciklama	drobtina
dvajsetka	dinama	drtina
devetka	prid. flegma	četrtina

borovničevina	bandera	glota
bučevina	bombonera	dremota
glaževina	cifra	dobrota
drobovina	cajgkamra	črta
domovina	cimbora	gorta
banovina	fora	četrti ← četrt
gotovina	gora	basta
blazina	cvora	cesta
brzina	botra	glista
dolžina	prid. ekstra	hosta
družina	prid. ekstra ← prisl. ekstra	hrusta
blagajna	prid. ekstra ← s ekstra	buta
gmajna	belajštra	goščava
dekna	avtra	deljava
brizgalna	cura	glava
centralna	fura	Drava
felna	gura	dišava
gostilna	figura	dostava
himna	cinderžnura	država
arkamadona	akupunktura	¹ dva
fazona	fizkultura	štev. ¹ dva ← ² dva
cvetličarna	glazura	³ dva
cisterna	frizura	griva
dorna	dasa	breskva
dežurna	adresa	bukva
časna	bajsa	halva
desen ← desna	aksa	barva
ekspresen ← ekspresna	fuksa	drva
Bosna	flaša	betva
drotpiršna	hiša	britva
fetna	borša	džezva
derekten ← derektna	duša	gužva
celtna	avša	baza
feltna	grmavša	faza
gortna	prid. bivši ← bivša	gaza
buna	bata	breza
bruna	debata	freza
glaven ← glavna	granata	ciza
dnevna	compata	diza
hilzna	frata	friza
dahpapa	četa	² biti ← biti za
gripa	dieta	hoditi hoditi za
arpa	boleta	deviza
gospa	dreta	¹ doza
češpa	bašteta	² doza
hupa	bajta	ž groza
grupa	ambulanta	ž groza ← povdk. groza
argožupa	brenta	ciroza
ara	finta	gombuza
fara	flinta	bluza
butara	grinta	cmavza
čutara	¹ fronta	čikpavza
← ž dobra	² fronta	embalaža
prid. ¹ dober ←	frunta	flaža
fedra	cota	drenaža
fendra	dota	garaža
cundra	gota	budža
hčera	dragota	griza

gavtroža	delavec	bodeč
buža	hinavec	deleč
b	dravec	boleč
hleb	čoravec	goreč
hrib	borovničevac	¹ bič
² biti ← biti ob	brinjevec	² bič
golob	gruševec	čič
drob	cerkljivec	čevapčič
m grob	hribovec	dedič
prid. grob	bobovec	m hudič
grb	brazdovec	m hudič ← povdk. hudič
c	bezgovec	drugič
ciferplac	bikovec	belič
hlebec	bukovec	bobnič
grebec	geštapovec	črnič
gobec	češpovec	čopič
firbec	bobrovec	berič
dedec	cukrovec	grič
godec	cekretovec	desetič
dragec	cenkretovec	devetič
bregec	hrastovec	četrtič
¹ bogec	brezovec	carjevič
² bogec	abzec	božič
bizgec	bezec	gredoč
m hec	družec	dišeti ← dišoč
m hec ← povdk. hec	ajmahc	hrošč
drekec	cigaretšpic	buč
bikec	cegeljc	golobuč
glavnikec	fligeljc	fuč
čokec	frigeljc	d
čukec	brajgeljc	gač
bralec	bingeljc	glad
brisalec	brgeljc	hlad
drsalec	hakeljc	gnilad
belec	frakeljc	grad
grelec	dekeljc	bled
gasilec	herpankeljc	glid
drobljanec	firkeljc	fald
gorjanec	furkeljc	hajmatbund
amerikanec	faseljc	god
domobranec	afteljc	drugod
bratranec	hafteljc	gospod
grtanec	dojc	daljnovid
hrustanec	filc	biljard
edinec	folc	grč
bernardinec	holc	prid. hud
dalmatinec	fukššvanc	prid. hud ← povdk. hud
dvobrzinec	glonc	grozd
desetbrzinec	froc	m e
črnc	herc	medm. ¹ e
hlapec	gatrc	medm. ² e
cepec	buc	be
borec	edeljpuc	getribe
gorec	č	gegice
bratec	bacač	grabljice
fetec	domač	Bakove grabljice
bavec	garač	bukevce
dekavec	brusač	drevce

če	hlajenje	figole
prisl. drugače	hvaljenje	gorle
← povdk. drugače	beljenje	hume
prisl. drugače ←	dovoljenje	ane
hlače	cepljenje	m tudi s dopoldne
grabljišče	ciguljenje	prisl. dopoldne
hrbtišče	gojenje	doopoldne
grede	gnojenje	gare
bide	čebelarjenje	m havdre
ajde	govorjenje	s havdre
hende	bujenje	citre
m balonde	grmenje	bati se
s balonde	drenje	gibati ← gibati se
brzde	gašenje	← frderbati se
efe	dosluženje	frderbati ←
bife	brinje	gužbati se
gege	drinje	hecati ← hecati se
gajge	abrnje	guncati ← guncati se
domajge	garje	dati ← dati se
cange	cikcakškarje	bedati se
cvikcange	dretje	gondati ← gondati se
cajtenge	cvetje	digati ← digati se
gavge	doživetje	brigati se
dračje	bitje	gungati ← gungati se
grozdje	borovničevje	gugati ← gugati se
grozdje	gričevje	bahati se
prid. ceneje	borovničljevje	ajhati ← ajhati se
prid. ceneje ← prisl. ceneje	brkljevje	dudljati se
drugje	dravje	filjati ← filjati se
alije	deževje	bojati se
arije	divji ← divje	fočkati se
čedalje	hribovje	fučkati se
čezdalje	frocovje	bojikati se
grablje	grmovje	flikati ← flikati se
Celje	črepovje	bajkati ← bajkati se
čedelje	gorovje	hajkati ← hajkati se
dindrlje	cimprovje	bliskati se
bagrlje	cotovje	bukati se
bezganje	hrastovje	fukati ← fukati se
dihanje	hcevvovje	delati ← delati se
hujanje	drvvovje	am se jemati ← se
čakanje	domotožje	comati ← comati se
fočkanje	hlačke	afnati se
antlanje	dekelčke	gnati ← gnati se
garanje	holahopke	doterati se
frheranje	gatke	gurati ← gurati se
ajfranje	ale	basati ← basati se
betoniranje	bilebale	drsati ← drsati se
cimpranje	bable	boljšati se
brisanje	bible	goršati ← goršati se
drsanje	dile	betati se
hujšanje	m gnile	ahtati ← ahtati se
fehtanje	s gnile	fehtati ← fehtati se
bolovanje	dajle	fentati ← fentati se
čaščenje	glizdajle	← dobljavati se
češčenje	dekle	dobljavati ←
hrščenje	burkle	dobivati ← dobivati se
bučenje	dolle	

← frderbovati se
frderbovati ←
 birtovati ← birtovati se
 čuvati ← čuvati se
 gužvati se
 buzati se
 fuzati se
 držati ← držati se
 gravžati se
 dreti se
 greti ← greti se
 am se vzeti ← se
 dobiti ← dobiti se
 grbančiti ← grbančiti se
 gaditi se
 hladiti ← hladiti se
 cediti ← cediti se
 dol se narediti ← se
 gor se narediti ← se
 goditi se
 bloditi ← bloditi se
 čuditi se
 gnojiti ← gnojiti se
 hvaliti ← hvaliti se
 debeliti ← debeliti se
 doseliti se
 fuliti ← fuliti se
 guliti ← guliti se
 daniti se
 braniti ← braniti se
 geniti ← geniti se
 hliniti se
 dotekniti se
 fukniti ← fukniti se
 goniti ← goniti se
 buniti se
 hrpiti se
 ← gospodariti se
 gospodariti ←
 cmeriti se
 boriti se
 drsiti se
 dušiti ← dušiti se
 ← dolgocajtiti se
 dolgocajtiti ←
 botiti ← botiti se
 drstiti se
 butiti ← butiti se
 baviti se
 daviti ← daviti se
 ceravziti se
 dopasti se
 grebsti se
 blesti se
 bosti ← bosti se
 diži se
 dušnakose
 cufati ← cufati se
 ate

gate
 gehajte
 gliste
 dekave
¹dva ← dve
 bohve
 bukve
 bemve
 beamve
 ← *Bakove*
 Bakove grebljice ←
 grtavze
 franže
 bože mili ← *bože*
 bože moj ← *bože*
 bože rože ← *bože*
 bože sačuvaj ← *bože*
 drože
 bože rože
 f
 fotograf
 firtaf
 cif
 grif
 golf
 bumf
 cof
 farof
 grof
 britof
 fritof
 filozof
 čuf
 geljuf
 avspuf
 avf
 frajlavf
 g
 ajnšlag
 drag
 beg
 breg
 bezeg
 avcig
 dvig
 cajg
 faracajg
 fajeracajg
 m dolg
 prid. dolg
 bog
 buldog
 avslog
 culog
 drog
 A-drog
 cug
 durhcug

flašencug
 drug
 drozg
 m h
 predl. h
 ah
 prid. ajnfah
 ← prisl. ajnfah
 prid. ajnfah ←
 gmah
 grah
 dintah
 firtah
 cojštah
 prid. freh
 prid. freh ← prisl. freh
 m greh
 m greh ← povdk. greh
 dokreh
 ha-cih
 ha-čih
 fasati ← fasati jih
 dobiti ← dobiti jih
 čuti ← čuti jih
 prid. glih
 prid. glih ← povdk. glih
 prid. glih ← prisl. glih
 aklih
 apetitlih
 detrih
 časih
 cvilh
 boh
 boh aleluja ← *boh*
 boh azija ← *boh*
 foh
 prid. hoh
 prid. hoh ← prisl. hoh
 durh
 m duh
 medm. duh
 ajduh
 arduh
 arkuh
 debeluh
 gluh
 grahamkruh
 ajnžuh
 drobi
 prid. grob ← grobi
 m deci
 prid. deci
 dvadeci
 Blekači
 domač ← domači
 črez vreči
 doseči
 dotolči

- dinerči
dokladi
bedi
ajdi
prisl. hajdi
medm. hajdi
hojdi
medm. bodi
bodi
četudi
avdi
prid. bogi
prid. bogi ← m bogi
drug ← štev. drugi
drug ← m ¹drugi
štev. drugi ← m ²drugi
hi
babji
goveji
čiji
prid. delji
prisl. delji
prid. bolji
prid. bolji ← prisl. bolji
prid. bolji ← povdk. ¹bolji
prid. bolji ← povdk. ²bolji
hodnji
gornji
gvikerji
cvikerji
gosji
bližešji
divji
božji
hrovački
fabrički
gospodski
govejski
fusbalski
angelski
hobhajilski
aprilski
gasilski
colski
četrtcolski
gromski
atomski
ciganski
gorjanski
amerikanski
frdamanski
cimermanski
birmanski
¹firmanski
²firmanski
furmanski
božanski
dopoldenski
frmenski
- bencinski
graščinski
C-vitaminski
dolžinski
družinski
avionski
betonski
prid. čebelarski
← m čebelarski
prid. čebelarski ←
februarski
decembrski
frajerski
felerski
bajtnerski
gavnerski
prid. floserski
← m floserski
prid. floserski ←
bajterski
¹gorski
²gorski
derektorski
četrtlitrski
buzarantski
prid. delavski
← m delavski
prid. delavski ←
hinavski
prid. borčevski
← m borčevski
prid. borčevski ←
hlevski
dedovski
bogovski
fijakovski
bikovski
boskovski
cukrovski
čudaški
garaški
angleški
človeški
ameriški
farovški
ali
bože mili
boli
gosli
ami
čigumi
humi
finančni
glasben ← glasbeni
bolen ← boleni
deljni
dirkalni
dežurni
- ekspresen ← ekspresni
glaven ← glavni
bohobvari
bohvari
bohnasvari
← m dobri
prid. ¹dober ←
holadri
duri
gor si priti ← *si*
časi
← drljavbati si
drljavbati ←
dovoliti ← dovoliti si
bajsi
deljši
prid. boljši
← prisl. boljši
prid. boljši ←
← s boljši
prid. boljši ←
← povdk. ¹boljši
prid. boljši ←
← povdk. ²boljši
prid. boljši ←
prid. boljši ← najboljši
prid. gorši
prid. gorši ← prisl. gorši
buši
prid. bivši
prid. bivši ← m bivši
ati
bati se ← *bati*
gabati
gibati
gibati se ← *gibati*
foršibati
afrajbati
grobati
farbati
garbati
frderbati
← *frderbati*
frderbati se ←
bubati
drljavbati
← *drljavbati*
drljavbati si ←
gužbati se ← *gužbati*
facati
hacati
gobcati
hecati
hecati se ← *hecati*
abzecati
bezecati
doklicati
gajcati

folcati	brigati se ← brigati	divjati
¹ flancati	brigati se ← <i>brigati</i>	čakati
² flancati	dvigati	dočakati
favlencati	folgati	cmakati
bincati	cvengati	čmakati
cincati	bingati	¹ čičkati
gloncati	bongati	² čičkati
cuncati	gungati	fličkati
guncati se ← <i>guncati</i>	gungati se ← <i>gungati</i>	cvičkati ga ← <i>cvičkati</i>
druncati	bogati	ajčkati
brcati	fogati	binčkati
hrcati	cugati	fočkati se ← <i>fočkati</i>
doplačati	gugati	fučkati se ← <i>fučkati</i>
gor plačati	gugati se ← <i>gugati</i>	dekati
čičati	bezgati	drekati
ajčati	brozgati	čvekati
dotajčati	druzgati	bubikati
brenčati	bahati se ← <i>bahati</i>	cikati
¹ dati	bolehati	bincikati
² dati	dihati	brcikati
dati se ← <i>dati</i>	glihati	čikati
bedati se ← <i>bedati</i>	ajhati se ← <i>ajhati</i>	hodikati
gledati	čohati	ajikati
dopovedati	duhati	bojikati se ← <i>bojikati</i>
dozidati	bruhati	flikati se ← <i>flikati</i>
blendati	ajati	ajnrikati
gondati	dajati	curikati
gondati se ← <i>gondati</i>	dodajati	hušikati
balondati	dohajati	cvikati
dodati	blejati	držikati
hodati	drejati	bajkati
glodati	čebljati	bajkati se ← <i>bajkati</i>
dudati	dribljati	hajkati
črez dati	ficljati	hajkati se ← <i>hajkati</i>
fajfati	dudljati se ← <i>dudljati</i>	frzenkati
grajfati	bingljati	cinkati
helfati	cingljati	čmokati
cvelfati	drgljati	crkati
cvelfati ga ← <i>cvelfati</i>	ciljati	drkati
cvelfati jo ← <i>cvelfati</i>	filjati	hrkati
čofati	filjati se ← <i>filjati</i>	dirkati
bufati	hakljati	bliskati se ← <i>bliskati</i>
cufati	hekljati	hujskati
cufati se ← <i>cufati</i>	brkljati	froškati
goljufati	cerkljati	buškati
cavfati	curljati	bukati se ← <i>bukati</i>
fraj lavfati	beksljati	cukati
cagati	drajksljati	cukati ga ← <i>cukati</i>
gagati	entljati	fukati
begati	bizljati	fukati se ← <i>fukati</i>
hinlegati	fizljati	drukati
doonegati	črepenjati	curukati
cigati	gvinjati	cmevkati
abcigati	bojati se ← <i>bojati</i>	čivkati
ajncigati	čez pojati	delati
digati	črez pojati	delati se ← <i>delati</i>
digati se ← <i>digati</i>	hujati	faflatati

fuflati	bankrotirati	fehtati se ← <i>fehtati</i>
fršolati	diskutirati	dihtati
antlati	gvirati	brihtati
hamati	frizirati	abrihtati
abramati	drugekrati	hinrihtati
am se jemati	desetekrati	fajhtati
dremati	devetekrati	čestitati
cimati	četrtokrati	bajtati
grimati	henikrati	cajtati
comati	cukrati	forajtati
comati se ← <i>comati</i>	forati	barantati
birmati	doorati	fentati
firmati	cimprati	fentati se ← <i>fentati</i>
branati	coprati	gruntati
bobnati	bantrati	čofotati
afnati se ← <i>afnati</i>	fotrati	črtati
gnati	flajštrati	hrustati
gnati se ← <i>gnati</i>	furati	glajštati
cahnati	gurati	butati
cajnati	gurati se ← <i>gurati</i>	goljufavati
cvirnati jo ← <i>cvirnati</i>	gurati jo ← <i>gurati</i>	dobljavati
črepati	dežurati	← <i>dobljavati</i>
firšpati	basati	dobljavati se ←
hupati	basati se ← <i>basati</i>	dovoljavati
garati	fasati	crkavati
bisteharati	fasati jih ← <i>fasati</i>	doplačevati
brati	cesati	devati
handrati	časati	hranjevati
fendrati	brisati	dobivati
flodrati	brisati jo ← <i>brisati</i>	dobivati se ← <i>dobivati</i>
drdrati	eksati	dolivati
frherati	biksati	grivati
frmerati	biksati ga ← <i>biksati</i>	frderbovati
doterati se ← <i>doterati</i>	fiksati	← <i>frderbovati</i>
ajfrati	boksati	frderbovati se ←
bagrati	flosati	gladovati
grgrati	gipsati	dedovati
cirati	hopsati	dopovedovati
bombandirati	drsati	dozidovati
bombardirati	drsati se ← <i>drsati</i>	cagovati
blefirati	boljšati se ← <i>boljšati</i>	dvigovati
filozofirati	hujšati	crkovati
fugirati	goršati	črkovati
hirati	goršati se ← <i>goršati</i>	blagrovati
balirati	fušati	glasovati
favlirati	hušati	gratovati
betonirati	frtušati	birtovati
gepirati	gratati	birtovati se ← <i>birtovati</i>
federirati	betati se ← <i>betati</i>	avslezovati
emigrirati	črez metati	barvati
basirati	črez zmetati	čuvati
dresirati	antretati	čuvati se ← <i>čuvati</i>
fiksirati	heftati	gužvati se ← <i>gužvati</i>
faširati	giftati	bezati
asfaltirati	ajnliftati	avslezati
garantirati	ahtati	frezati
dezentirati	ahtati se ← <i>ahtati</i>	buzati se ← <i>buzati</i>
fintirati	fehtati	cuzati

cuzati ga ← <i>cuzati</i>	grbančiti	galamiti
fuzati se ← <i>fuzati</i>	grbančiti se ← <i>grbančiti</i>	daniti se ← <i>daniti</i>
bežati	določiti	braniti
božati	bleščiti	braniti se ← <i>braniti</i>
držati	gaditi se ← <i>gaditi</i>	hraniti
držati se ← <i>držati</i>	gladiti	cuncniti
gravžati se ← <i>gravžati</i>	hladiti	brcniti
drčeti	hladiti se ← <i>hladiti</i>	hrcniti
frčeti	graditi	čičniti
cvrčeti	cediti	ceniti
hrščeti	cediti se ← <i>cediti</i>	geniti
bučeti	dol se narediti	geniti se ← <i>geniti</i>
deti	gor se narediti	greniti
bedeti	goditi	bufniti
bledeti	goditi se ← <i>goditi</i>	gniti
boleti	hoditi	dvigniti
brleti	hoditi po ← <i>hoditi</i>	dehniti
grmeti	hoditi za ← <i>hoditi</i>	buhniti
bobneti	bloditi	bruhniti
doneti	bloditi se ← <i>bloditi</i>	ciniti
hlapeti	broditi	giniti
čepeti	buditi	hliniti se ← <i>hliniti</i>
dreti se ← <i>dreti</i>	čuditi se ← <i>čuditi</i>	čmakniti
¹ dreti	čofiti	blekniti
² dreti	buljiti	← <i>dotekniti</i>
greti	gospodinjiti	dotekniti se ←
greti se ← <i>greti</i>	dojiti	flikniti
goreti	gnojiti	cvikniti
dozoreti	gnojiti se ← <i>gnojiti</i>	čmokniti
deseti	aliti	brkniti
enainštirideseti	faliti	crkniti
devetdeseti	hvaliti	hrkniti
dvajseti	hvaliti se ← <i>hvaliti</i>	buškniti
enaindvajseti	¹ beliti	cukniti
dvaindvajseti	² beliti	cukniti ga ← <i>cukniti</i>
devetindvajseti	debeliti	fukniti
dišeti	debeliti se ← <i>debeliti</i>	fukniti se ← <i>fukniti</i>
doleteti	celiti	goniti
cveteti	deliti	goniti se ← <i>goniti</i>
hiteti	doseliti se ← <i>doseliti</i>	čvoniti
dohiteti	cviliti	dipniti
deveti	doliti	asniti
doživeti	dosoliti	hasniti
am se vzeti	dovoliti	boksniti
biti ob ← <i>biti</i>	dovoliti si ← <i>dovoliti</i>	hopsniti
biti v ← <i>biti</i>	blagovoliti	havsнити
biti za ← <i>biti</i>	fižoliti	goltniti
¹ biti	hrliti	čofotniti
² biti	čebuliti	butniti
grabiti	fuliti	buniti se ← <i>buniti</i>
dobiti	fuliti se ← <i>fuliti</i>	bezniti
dobiti se ← <i>dobiti</i>	frfuliti	golzniti
dobiti jih ← <i>dobiti</i>	guliti	guzniti
globiti	guliti se ← <i>guliti</i>	doiti
hlobiti	ciguliti	cepiti
drobiti	gruguliti	hrpiti se ← <i>hrpiti</i>
čvečiti	hrpuliti	dokupiti
dokrajčiti	hruliti	bariti

gospodariti	doprinesti	hokej
← <i>gospodariti</i>	donesti	alej
gospodariti se ←	bresti	brej
brodariti	gristi	aluminij
čebelariti	dvanajsti	feldbebelj
cmariti	ednajsti	hebelj
drevariti	devetnajsti	hobelj
briti	bosti	folchobelj
cmeriti se ← <i>cmeriti</i>	bosti se ← <i>bosti</i>	grunthobelj
boriti se ← <i>boriti</i>	prisl. dosti	brecelj
govoriti	prisl. dosti ← prid. <i>dosti</i>	ficelj
govoriti čez ← <i>govoriti</i>	prisl. dosti ← m <i>dosti</i>	cucelj
gor si priti	finšti	edelj
curiti	binkošti	dindelj
gasiti	čuti	gerofelj
drsiti se ← <i>drsiti</i>	čuti ga ← <i>čuti</i>	berfelj
brusiti	čuti jih ← <i>čuti</i>	brejelj
grešiti	dosuti	fangelj
bušiti	davi	bingelj
dušiti	drevi	corgelj
dušiti se ← <i>dušiti</i>	brzi	cugelj
dosušiti	beži	akelj
dolgocajtiti	diži	frakelj
← <i>dolgocajtiti</i>	diži se ← <i>diži</i>	cokelj
dolgocajtiti se ←	droži	garkelj
botiti	medm. aj	brkelj
botiti se ← <i>botiti</i>	povdk. ¹aj	cirkelj
črtiti	povdk. ²aj	furkelj
¹častiti	čaj	gepelj
²častiti	prisl. daj	bekselj
drstiti se ← <i>drstiti</i>	medm. daj	drajkselj
butiti	bogadaj	bukselj
butiti se ← <i>butiti</i>	bohnedaj	fukselj
baviti se ← <i>baviti</i>	bogdaj	gaterpetelj
daviti	do daj	fizetelj
daviti se ← <i>daviti</i>	glizdaj	buftelj
brzojaviti	do zdaj	centelj
gor spraviti	bohmagaj	cotelj
gaziti	bohpomagaj	fotelj
cijaziti	drugaj	geštelj
groziti	čakaj	butelj
ceravziti se ← <i>ceravziti</i>	bohlončkaj	čevelj
frnažiti	domaj	dizelj
¹dražiti	bogžegnaj	flahajzelj
²dražiti	bohžegnaj	črnuzelj
beležiti	bohlonaj	forželj
dolžiti	ardunaj	centilj
doslužiti	prid. fraj	¹bolj
bemti	prid. fraj ← povdk. <i>fraj</i>	²bolj
benti	fraj lavfati ← <i>fraj</i>	gresnokrlj
buškoti	asaj	gragulj
etoti	avaj	drgulj
evoti	cvaj	gotenj
četrti	čuvaj	boj
dopasti se ← <i>dopasti</i>	bože sačuvaj	čoj
grebsti se ← <i>grebsti</i>	ej	hoj
blesti se ← <i>blesti</i>	hej	bože moj
gnesti	ajej	gnoj

- heroj
 prisl. doentoj
 ← povdk. doentoj
 prisl. doentoj ←
 prisl. dotoj
 prisl. dotoj ← povdk. dotoj
 fuj
¹ak
¹ak ← ²ak
 cvibak
 m cikcak
 prisl. cikcak
 čak
 Čačak
 dvanajščak
 devetnajščak
 dvajščak
 enaindvajščak
 dvaindvajščak
 devetindvajščak
 desetparščak
 dvadinerščak
 dvestodinerščak
 desetdinerščak
 dvajsetdinerščak
 doručak
 bedak
 čudak
 prid. an fak
 prid. an fak ← prisl. an fak
 babjak
 dijak
 beljak
 čebelnjak
 bečelnjak
 gornjak
 gosjak
 divjak
 fišlak
 duršlak
 m čmak
 medm. čmak
 durak
 brzak
 ek
 bek
 golobek
 grobek
 cek
 bacek
 facek
 cucek
 ček
 firtafček
 dobiček
 čiček
 hudiček
 čolniček
- čriček
 griček
 cviček
 čajček ←
 bingeljček
 buteljček
 čeveljček
 dobrovoljček
 gotenjček
¹dvojček
²dvojček
 belček
 facelček
 angelček
 fantilček
 fentilček
 čmrlček
 čebulček
 grmček
 ciganček
 eroplanček
 bratranček
 fržanček
 grabenček
 bobenček
 dojenček
 bazenček
 čolnček
 balkonček
 balonček
 čebrček
 bagerček
 cekerček
 ajmerček
 dinerček
 četverček
 cukrček
 četvorček
 botrček
 flajštrček
 favček
 drevček
 goljufivček
 črvček
 prid. gladek
 ← povdk. gladek
 prid. gladek ←
 dohodek
 cofek
 čajek
 hujek
 blek
 facelek
 flek
 fižolek
 čebulek
 globanek
 branek
- granek
 grubnek
 fičnek
 beličnek
 ajdnek
 členek
 grenek
 cinek
 gajželnek
 cedilnek
 čolnek
 coprnek
 čunek
 golobivnek
 avdržnek
 gavžnek
 čepek
 čopek
 m drek
 m drek ← povdk. drek
 curek
 hasek
 bajsek
 doršek
¹atek
²atek
 dodatek
 compatek
 dekletek
 cvetek
 dobitek
 drotek
 firtek
 četrttek
 beštek
 esbeštek
 froštek
 avtek
 davek
 cvek
 m človek
 m človek ← povdk. človek
 glažek
 dežek
 bižek
 drobižek
 fižek
 bik
 čik
 bildik
 m hudik
 m hudik ← povdk. hudik
 fifik
 branik
 beličnik
 bočnik
 hodnik
 cenik

fenik	curuk	džem
carinik	bal	bim
blagajnik	fusbal	prisl. čim
dvojniki	havsbal	vez. čim
črtalnik	dosihmal	dim
hladilnik	gremenal	čilim
črnilnik	general	film
bolnik	bel	bom
dvanajsternik	debel	dom
govornik	cel	¹ ekonom
grešnik	facel	² ekonom
hišnik	befel	hrom
dušnik	cegel	germ
glušnik	angel	grm
blatnik	fascikel	bum
cvetnik	cokel	album
četverokotnik	hmel	datum
delavnik	hotel	alboretum
glavnik	prisl. cibil	arboretum
dnevnik	prisl. cibil ← prid. cibil	farbati ← farban
čarovnik	gnil	frderbati ← frderban
copraznik	gril	bubati ← buban
aberveznik	april	bizeljčan
brezveznik	fentil	m dan
drežnik	prisl. civil	¹ dati ← prid. dan
curik	prisl. civil ← prid. civil	dodati ← dodan
flegmatik	emajl	celofan
avtomatik	dol	¹ cigan
astmatik	dol se narediti ← dol	² cigan
ajferzihtik	m gol	huligan
gvaltik	prisl. gol	drejati ← drejan
prisl. fertik	alkohol	grobijan
prisl. fertik ← povdk. fertik	ankohol	encijan
prisl. fertik ← prid. fertik	duhnamol	baldrijan
fiksenfertik	duhnamol	brcljan
fajk	bivol	celjan
folk	fižol	filjati ← filjan
gank	čmrl	hekljati ← hekljan
frank	čebul	← drajksljati
firank	favl	drajksljati ←
dokolenk	am	entljati ← entljan
firlenk	am se jemati ← am	drobčkan
¹ cink	am se vzeti ← am	belčkan
² cink	bam	bolenčkan
dreponk	cam	čekan
hobeljponk	drugam	bubikati ← bubikan
globok	ham	cinkati ← cinkan
blok	flam	član
glok	gram	dlan
brk	cajgram	dodelan
berk	ehcem	eroplan
blisk	eksce	frdaman
flosk	cokempokem	fahman
čuk	bangelem	fohman
m fuk	gluhonem	golman
m fuk ← povdk. fuk	amprem	farman
druk	ajmprem	cimerman
horuk	furem	furman

faran	davčen	enosmeren
grudobran	den	čveteren
doterati ← doteran	hladen	četveren
benificiran	čokoladen	hren
bonificiran	donestaden	cviren
balirati ← baliran	eden	bakren
emajliran	čeden	dežurati ← dežuren
dresirati ← dresiran	cufriden	časen
faširati ← faširan	daljnoviden	glasen
← asfaltiran	falden	česen
asfaltirati ←	goden	desen
ekran	gabrden	dlesen
bratran	prid. čuden	glesen
fotrati ← fotran	← povdk. čuden	ekspresen
brisati ← brisan	prid. čuden ←	androsen
črtati ← črtan	gozden	grešen
divan	fen	hišen
budžovan	cafen	aklišen
fazan	folcvagen	frišen
avslezati ← avslezan	cukorgen	donšen
en	cahen	blaten
graben	bolehen	drobnaten
greben	glihen	glinaten
boben	čajen	dolinaten
hudoben	faljen	gumnaten
prid. ¹ droben	hvaliti ← hvaljen	cvirnaten
prid. ² droben	feljen	glavnaten
← povdk. droben	dobrovoljen	hrbten
prid. ¹ droben ←	cepiti ← cepljen	dvojčeten
farben	bršljen	cofeten
borben	hraniti ← hranjen	fleten
glasben	crkniti ← crknjen	dragoleten
hecen	fukniti ← fuknjen	cveten
anfačen	butniti ← butnjen	birčaften
drugačen	gnojen	giften
hlačen	dostojen	brihten
brezplačen	dvojen	fajhten
gibčen	gloken	fovšeriten
gobčen	cokenpoken	dolgocajten
firbčen	dirkalen	defekten
firbičen	decimalen	derekten
enoličen	abnormalen	falten
hodničen	centralen	garanten
gospodničen	dlen	centen
higieničen	glen	adventen
desničen	gasilen	blonten
delavničen	civilen	funten
coleričen	bolen	dremoten
električen	amen	enoten
elastičen	comen	črten
božičen	betumen	brezčrten
bančen	apnen	božasten
² častiti ← čaščen	citroen	brezobresten
češčen	enonadstropen	prid. gajsten
hiščen	dvonadstropen	← povdk. gajsten
gmajjščen	gospodaren	prid. gajsten ←
goščen	gnaren	črsten
bučen	dren	finšten

binškošten	gotin	dečko
daven	avstin	fičko
bukaven	prid. fajn	bedrčko
delaven	prisl. fajn ← prisl. fajn	← prisl. gladko
glaven	prisl. fajn ← povdk. fajn	prid. gladek ←
enostaven	gmajn	← povdk. gladko
državen	abcigštajn	prid. gladek ←
dneven	brezposeln	alko
deževen	čoln	globok ← globoko
cerkven	bon	gospodski ← gospodsko
gladoven	gramofon	disko
godoven	bataljon	ciganski ← cigansko
glihoven	balkon	gorjanski ← gorjansko
duhoven	balon	← amerikkansko
crkoven	baron	amerikkanski ←
barven	bron	← frdamansko
brezbarven	ferguson	frdamanski ←
bazen	beton	← s cimermansko
dvofazen	babington	cimermanski ←
glomazen	babmington	← prisl. cimermansko
brezobrazen	badmington	cimermanski ←
bolezen	¹ Anton	božanski ← božansko
brezvezen	babinton	graščinsko
grozen	garn	avionski ← avionsko
blažen	črn	frajerski ← frajersko
garažen	barabun	gorski ← gorsko
dežen	galun	← buzarantsko
hvaležen	bimbo	buzarantski ←
deležen	fičo	hinavski ← hinavsko
frmežen	do	dedovski ← dedovsko
brežen	do daj ← do	bogovski ← bogovsko
gajtižen	do zdaj ← do	angleški ← angleško
dolžen	bled ← bledo	človeški ← človeško
avdržen	govedo	farovški ← farovško
babin	grd ← prisl. grdo	alo
barabin	grd ← s grdo	budalo
globin	prid. hud ← prisl. hudo	dvigalo
m cin	prid. hud ← povdk. hudo	m halo
medm. cin	prid. hud ← s hudo	medm. halo
bencin	gneздо	enomalo
čin	blago	črtalo
domačin	drag ← drago	deblo
edin	cigo	bel ← prisl. belo
prid. fin	prid. dolg ← dolgo	bel ← s belo
prid. fin ← povdk. fin	prid. bogi ← prisl. bogo	debel ← debelo
hin	prid. bogi ← povdk. bogo	cel ← celo
bucikin	drug ← ¹ drugo	čelo
gobelin	štev. drugi ← ² drugo	delo
cakrlin	bezgo	bilo
cekrlin	adijo	doplačilo
C-vitamin	ajdijo	cedilo
bananin	cvelfati ← cvelfati jo	gnil ← gnilo
¹ capin	cvirnati jo	črnilo
² capin	gurati ← gurati jo	darilo
češpin	brisati ← brisati jo	berilo
hčerin	enako	grlo
asperin	hrovački ← hrovačko	čreslo
aspirin		faširati ← faširano

asfaltirati ← asfaltirano
hudoben ← hudobno
 prid. ¹**droben** ← drobno
hecen ← prisl. hecno
hecen ← povdk. hecno
hecen ← s hecno
anfačen ← anfačno
 ← brezplačno
brezplačen ←
 ← delavnično
delavničen ←
gmajnsčen ← gmajnsčno
dno
hladen ← prisl. hladno
hladen ← s hladno
čeden ← prisl. čedno
čeden ← povdk. čedno
čeden ← s čedno
dobesedno
 prid. **čuden** ← prisl. čudno
 prid. **čuden** ← povdk. čudno
 prid. **čuden** ← s čudno
enomičkeno
cerkven ← cerkveno
glihen ← glihno
edino
fin ← fino
 prisl. **fajn** ← fajno
gnojen ← gnojno
dvojen ← dvojno
dotalno
civilen ← civilno
apno
črn ← prisl. črno
črn ← s črno
glasen ← glasno
desen ← desno
ekspresen ← ekspresno
grešen ← grešno
frišen ← prisl. frišno
frišen ← s frišno
gvišen ← prisl. gvišno
gvišen ← povdk. gvišno
blaten ← blatno
dolinen ← dolinatno
fleten ← fletno
fajhten ← prisl. fajhtno
fajhten ← s fajhtno
 ← dolgocajtno
dolgocajten ←
derekten ← derektno
gajsten ← gajstno
absolutno
daven ← davno
glaven ← glavno
enostaven ← enostavno
državno
deževen ← deževno

glihoven ← glihovno
brezvezzen ← brezvezno
grozen ← prisl. grozno
grozen ← s grozno
brežen ← brežno
hoditi ← hoditi po
 ← prisl. dobro
 prid. ¹**dober** ←
 ← povdk. dobro
 prid. ¹**dober** ←
 ← s ¹dobro
 prid. ¹**dober** ←
 ← s ²dobro
 prid. ²**dober** ←
bedro
hiter ← prisl. hitro
hiter ← povdk. hitro
blato
gričevnat ← gričevnato
eto
furijast ← furijasto
 ← prisl. favljasto
favljast ←
avšast ← avšasto
cotast ← cotasto
butast ← prisl. butasto
butast ← povdk. butasto
drvast ← drvasto
dvesto
čist ← prisl. čisto
čist ← s čisto
 prid. **gost** ← gosto
devetsto
bruto
avto
Dahavo
bravo
čorav ← čoravo
evo
franconkljevo
črevo
drevo
čtivo
flerjanovo
 ← povdk. gotovo
 prid. ²**gotov** ←
 ← prisl. ¹gotovo
 prid. ¹**gotov** ←
 ← prisl. ²gotovo
 prid. ²**gotov** ←
drvo
britvo
društvo
hap
drap
čep
črep
črep
bibip

džip
čop
 m **hop**
 medm. **hop**
horoskop
gorjup
ar
bumbar
graničar
goseničar
hrbteničar
blagajničar
bolničar
desničar
električar
gospodar
gozdar
bistehar
gležnjar
glihkar
čebelar
dolar
gnar
gležnar
cesar
desetar
hektar
februar
gaber
čeber
fortrajber
december
 prid. ¹**dober**
 ← povdk. ¹**dober**
 prid. ¹**dober** ←
 prid. ²**dober**
 ← povdk. ²**dober**
 prid. ²**dober** ←
hecer
folcer
cincer
greder
cveder
flider
aleksander
gelender
celinder
cilinder
floder
fluder
gojzder
blefer
fazenprifer
ajfer
finfer
gerofer
bager
cager

avciger	bajter	ananas
cvajšpaniger	filter	ampas
ajnšpaniger	frbolter	bitles
bekštajger	boter	čremes
berštajger	¹ foter	dones
banger	² foter	dres
aher	favšfoter	adres
frajer	helikopter	gres
drejer	flomaster	antres
baker	financminister	delišes
ceker	cehmešter	ezes
cviker	fajmešter	fris
frzenker	cekmešter	medm. ajs ← povdk. ¹ ajs
blinker	flajšter	medm. ajs ← povdk. ² ajs
bunker	fajermaver	bajs
fajerberker	gver	eks
ekonompisker	fergazer	avbiks
cuker	frezer	fiks
berfeljcuker	frizer	arkafiks
druker	flajzer	¹ boks
fusbaler	gojzer	² boks
feler	buldožer	fuks
fertajler	čir	bitels
bojler	gir	gams
dokler	furnir	džems
boler	cajtengpapir	ajns
cimer	cekretpapir	bos
ekstracimer	cenkretpapir	gos
ajmer	frotir	flor
brzinomer	bor	gips
gumer	gor	džumbus
čekaner	gor plačati ← gor	globus
bobner	gor se narediti ← gor	avtobus
cener	gor si priti ← gor	cifus
benciner	gor spraviti ← gor	cirkus
diner	gor vzet ← gor	fršlus
goldiner	blagor	brus
bekoner	bramor	heksenšus
baloner	heror	hubertus
ajzemponer	grebator	avs
bajtner	akumulator	baš
gantner	derektor	aršenibaš
cestner	doktor	aršenbaš
fojštner	havstor	faš
forštner	dvor	beš
favtner	govor	češ
gavner	dihur	ajbiš
cimper	m as	fukiš
bikser	medm. as	akliš
bokser	medm. as ← povdk. ¹ as	foliš
floser	medm. as ← povdk. ² as	groš
brišer	bas	durhmarš
gater	ambas	buš
centimeter	čas	duš
geometer	gas	arkaduš
fehther	folgas	harkaduš
dohter	glas	aršeniduš
hiter	avgeljmas	

ajduš	² deset	bot
ejduš	¹ enainštirideset	hot
aršenduš	² enainštirideset	dihot
arduš	¹ devetdeset	falot
harduš	² devetdeset	drot
fuš	¹ dvajset	grot
huš	² dvajset	bankrot
favš	¹ enaindvajset	flobrt
bat	² enaindvajset	birt
habat	¹ dvaindvajset	gamsport
flancat	² dvaindvajset	četrt
ducat	¹ devetindvajset	farbast
bradat	² devetindvajset	gajcast
delegat	cvet	časť
bogat	belocvet	cufast
bahat	¹ devet	cajgast
fiat	² devet	grahast
gnjat	gor vzet	cvilhast
čvekat	birčaft	alejast
duplikat	gift	gumijast
advokat	diht	furijast
fufat	bandit	prid. favljast
cimat	fit	← povdk. favljast
avtomat	hit	prid. favljast ←
format	dinamit	flekast
drobnat	fovšerit	čvekast
glaževinat	cvajšrit	bikast
drotnat	apetit	bunkast
glavnat	biskvit	čipkast
gričevnat	cajt	fufast
compat	dolgcajt	ceglast
aparat	m defekt	brcljanast
fotoaparat	prid. defekt	cinast
brat	gumidefekt	glinast
fingrat	hekt	bronast
dvekrat	derekt	havdrast
drugkrat	asfalt	hrast
endrugkrat	avsfalt	frotirast
dostikrat	holt	gatrast
ankrat	frajhant	bajst
enkrat	diamant	hodrlajst
dokrat	frpant	bokst
desetkrat	buzarant	avšast
dvajsetkrat	gvant	cotast
devetkrat	fundament	črtast
dvanaajstkrat	cement	butast
gorat	dokument	barvast
bantrat	advent	drvast
hrovat	farbenblint	gombuzast
hrbet	gevint	božast
cet	prid. blont	azbest
briket	prid. blont ← prisl. blont	čest
bolet	funt	prid. fest
cigaret	gunt	prid. fest ← prisl. fest
filtercigaret	grunt	čist
cekret	cigrunt	belogardist
cenkret	cugrunt	civilist
¹ deset	gzunt	gajst

¹ dvanajst	bučev	atov
² dvanajst	grojzdjev	prid. ¹ gotov
¹ ednajst	grozdjev	prid. ² gotov
² ednajst	cikurijev	← povdk. ¹ gotov
¹ devetnajst	atijev	prid. ¹ gotov ←
² devetnajst	brinjev	← povdk. ² gotov
dunst	češnjev	prid. ² gotov ←
m gost	črešnjev	albertov
prid. gost	gotnjev	hrastov
brst	hojev	brezov
avgust	cerkev	brv
čeljust	breskev	črv
dopust	bukev	gaz
grušt	hlev	prisl. čez
bičevbut	grušev	predl. čez
bučevbut	britev	čez pojati ← čez
adut	blažev	← govoriti čez
dosuti ← dosut	civciv	govoriti ←
bu	čivčiv	čezinčez
prisl. cu	goljufiv	brglez
medm. cu	cagljev	cajgnez
cigumigu	cerkljev	brez
hkraju	² biti ← biti v	prisl. črez
hmalu	črviv	predl. črez
grugru	ajdov	črez dati ← črez
prisl. blizu	bezgov	črez metati ← črez
predl. blizu	čičkov	črez pojati ← črez
av	atekov	črez vreči ← črez
bavbav	bikov	črez zmetati ← črez
grčav	hudikov	črezinčrez
cagav	breskov	antifriz
čigav	gruškov	glajz
hav	atkov	arašpajz
Dahav	četrtkov	ajeršpajz
domišljav	bukov	francoz
garjav	fižolov	doz
goslav	blagoslov	gumivoz
bulav	ampremov	bombaž
prid. genav	ajmpremov	glaž
prid. genav ← prisl. genav	domov	bež
hrapav	baldrijanov	dež
grampav	Hofmanov	čudež
čorav	drenov	bajgež
čeprav	česnov	belež
glistav	češpov	golež
bužav	gabrov	drvež
cev	cukrov	drobiž
alkatencev	¹ borov	činž
ankatencev	² borov	m gož
grebčev	botrov	ž gož
bičev	ananasov	firož
hudičev	gresov	belorož
borovničev	gamsov	brž
herčev	čremsov	foglovž

Zaključek

Prvi del – Teorija – obravnava praktične rešitve v dosedanjih res redkih slovenskih narečnih slovarjih, pregledane pa so tudi moderne zahteve tovrstnega zbiranja in zapisovanja ter prikazi rezultatov narečnega slovaropisja v drugih slovanskih jezikih in v nemščini, kjer je narečno slovaropisje zaradi dolge tradicije močno razvito. Določene so slovaropisne zahteve ter meje in možnosti slovenskih narečnih slovarjev.

Drugi del – Slovar govorov Zadrebke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami – je praktična izpeljava zastavljene teorije in obsega občno besedje z začetnicami od A do H, ki se govori na področju zgornjesavinjskega narečja v Zadrebki dolini med Gornjim Gradom in Nazarjami. Besede so zapisane z vsemi dvojnicami in so označene, navedene so vse potrebne slovarske oblike, natančno so določeni pomeni in dodane razlage, zapisani so vse morebitne sopomenke, uveden pa je tudi podatek o dokumentiranosti poknjižene iztočnice v slovarski literaturi (v zaporedju Slovar slovenskega knjižnega jezika, Slovenski pravopis iz leta 1962 in Pleteršnikov Slovensko-nemški slovar, če v teh slovarjih ni podatka, pa so po možnosti navedena še druga, ne samo slovarska dela). Prikazano (in seveda tudi primerno označeno) je tudi besedje, ki se ne govori več, vendar se ga spominjajo predvsem starejši govorci. V posameznih posameznih iztočnicah so zapisani enciklopedični podatki, krajša besedila, besedne igre in pojasnila k jezikovni dinamiki.

V slovarskem uvodu so navedene oblikoslovne preglednice za izpeljavo oblik, ki niso navedene v geselski glavi, in podatki o informatorjih. Vzorcju slovarja je dodan še odzadnji seznam poknjiženih iztočnic in podiztočnic, ki delno nadomešča manjkajoče besedotvorne podatke v geslih.

V vzorcju slovarja, namenjenem predvsem jezikoslovni rabi, so izpostavljene obvezne sestavine gesla v narečnem slovarju (poknjižena iztočnica, narečni del iztočnice z neprvimi osnovnimi in z razširjenimi slovarskimi oblikami, besednovrstni podatek, razlaga in ponazarjalni primeri ter večbesedni strokovni izrazi in frazeologija), upoštevane pa so še nekatere druge, ki so mogoče (npr. sopomenskost in dokumentiranost poknjižene iztočnice).

Teoretična izhodišča, pregled dosedanjih slovenskih narečnih slovarjev in vzorec slovarja določajo pot h kar se da natančnemu evidentiranju slovenskega narečnega besedišča.

OBČINA MOZIRJE

